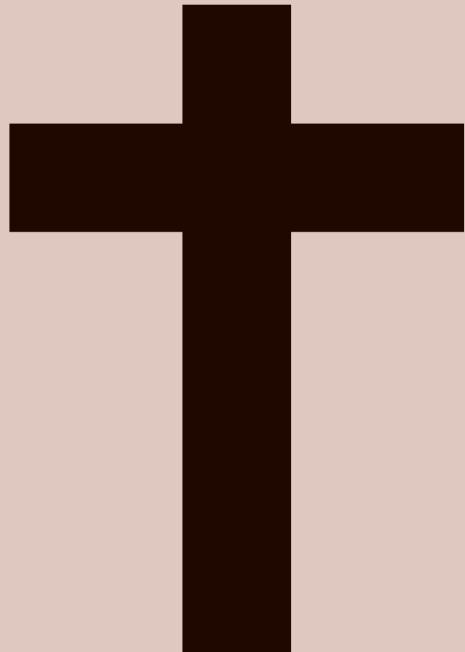

Tachi ak'õre pedee

New Testament in Epena (CO:sja:Epena)

**Tachi ak'õre pedee
New Testament in Epena (CO:sja:Epena)**

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Epena

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Epena

sja

Colombia

Copyright Information

© 2005, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Epena

© 2005, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 7 Nov 2023 from source files dated 29 Jan 2022

1e08d4cb-71aa-5440-b08f-b522fabb6441

Contents

San Mateo	1
San Marcos	57
San Lucas	93
San Juan	151
Hechos	195
Romanos	244
1 Corintios	270
2 Corintios	294
Gálatas	311
Efesios	321
Filipenses	330
Colosenses	337
1 Tesalonicenses	343
2 Tesalonicenses	348
1 Timoteo	351
2 Timoteo	358
Tito	364
Filemón	368
Hebreos	370
Santiago	389
1 San Pedro	397
2 San Pedro	405
1 San Juan	410
2 San Juan	417
3 San Juan	419
San Judas	421
Apocalipsis	424

SAN MATEO

San Mateopa Pedee Pia P'āda

San Mateopa na pedee pia p'āji. Ichiaba t'i jarapachida Leví. Judío paji. Jesucristo ome nipapachi. Na pedee pia p'ādade Mateopa jara bi Jesús Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atamerā Tachi Ak'ōrepa jaradak'a judiorā chonaarāmaa Antiguo Testamento apatade. Audú jara bi Jesupa jarateepatade. Irua eperāarāmaa ūraapachi; chi k'ōp'āyoorāmaa jarateepachi; nepiripachi ne-inaa jarateeit'ee māik'aapa jarapachi sāga p'anapataadaipia bi Tachi Ak'ōre jua ek'ari p'anapataaarā.

Naapiara Mateopa jara bi Jesús chonaarāwedapema judiorā ēreerādeepa uchiada; iru t'oda māik'aapa treinta años wāyaap'eda, Juan Bautistapa irude jarateeda (caps. 1.1-3.12). Jara bi Juanpa Jesús poro chooda; Jesús unuda netuara ome eujā pania wēe bide māik'aapa Jesús ewaa jaratee beek'āri (caps. 3.13-4.25). Jara bi Jesupa jarateepata Galilea eujāde: ūraa jarateeda ee bide nipak'āri (caps. 5-7); ne-inaa ooda eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa (caps. 8-9); ichi k'ōp'āyoorā doce jirit'erada (cap. 10); awaraa ūraa jarateeda Galileade (caps. 11-12); awaraa nepiriida jarateeit'ee (cap. 13) māik'aapa Rey Herodepa ooda Jesupa jarateepatade ūrik'āri (cap. 14.1-12). Jara bi Jesús nipapata awaraa eujāde (caps. 14.13-17.20); ichia t'ēe ooda Galilea eujāde (caps. 17.21-18.35) māik'aapa wāda Jerusalendee (caps. 19-20); ichia mama ooda māik'aapa jarateeda (caps. 21.1-26.13). Jara bi iru jita atadap'eda, ateedap'edaa judiorā poroorā k'īrapite māik'aapa iru peet'aadap'edaa (caps. 26.14-27.66). T'ēepai jara bi iru chok'ai p'irabaida māik'aapa pedee t'ēe jarada ijāapataarāpa iru ūraa jarateenadamerā na p'ek'au eujā jōmaade (cap. 28).

Jesucristo ēreerā t'i p'āda

(Lc 3.23-38)

¹ Jesucristo uchiaji chonaarāwedapema Rey Daviddeepa māik'aapa Abrahamdeepa. Chonaarāwedapemaarāpa iru ēreerā t'i p'ājida ichi t'ēepemaarāpa k'awaadamerā k'airādeepa uchiaji.

² Abraham Isaac ak'ōre paji. Isaac Jacob ak'ōre paji. Jacob Judá ak'ōre paji māik'aapa Judá īpemaarāde uchiaji.

³ Judá Fares māik'aapa Zara ak'ōre paji. Āchi nawe Tamar paji. Fares Hesrón ak'ōre paji. Hesrón Aram ak'ōre paji.

⁴ Aram Aminadab ak'ōre paji. Aminadab Nahasón ak'ōre paji. Nahasón Salmón ak'ōre paji.

⁵ Salmón Booz ak'ōre paji māik'aapa Rahab Booz nawe paji. Booz Obed ak'ōre paji māik'aapa Rut Obed nawe paji. Obed Jesé ak'ōre paji.

⁶ Jesé Rey David ak'ōre paji. Rey David Salomón ak'ōre paji māik'aapa Urías wēra pada Salomón nawe paji.

⁷ Salomón Roboam ak'ōre paji. Roboam Abías ak'ōre paji. Abías Asá ak'ōre paji.

⁸ Asá Josafat ak'ōre paji. Josafat Joram ak'ōre paji. Joram Ozías ak'ōre paji.

⁹ Ozías Jotam ak'ōre paji. Jotam Acaz ak'ōre paji. Acaz Ezequías ak'ōre paji.

¹⁰ Ezequías Manasés ak'ōre paji. Manasés Amón ak'ōre paji. Amón Josías ak'ōre paji.

¹¹ Josías Jeconías, chi īpemaarā ome ak'ōre paji. Māirā p'anapachida Babilónia p'uurudepemaarāpa Israel pidaarā p'oyaadap'eda, presok'a ateedak'āri āchi eujādee.

¹² Ma Babilónia p'uurudee wādap'edaa, Jeconías Salatiel ak'ōre paji. Salatiel Zorobabel ak'ōre paji.

¹³ Zorobabel Abihud ak'ōre paji. Abihud Eliaquim ak'ōre paji. Eliaquim Azor ak'ōre paji.

¹⁴ Azor Sadoc ak'ōre paji. Sadoc Aquim ak'ōre paji. Aquim Eliud ak'ōre paji.

¹⁵ Eliud Eleazar ak'õre paji. Eleazar Matán ak'õre paji. Matán Jacob ak'õre paji.

¹⁶ Jacob José ak'õre paji. José María imik'ira paji. María Jesús nawe paji. Ma Jesús ichiaba t'ijarapachida Cristo; jara k'inia bi Tachi Ak'õrepa pëida eperāarā rey pamerā.

¹⁷ Abrahamdeepa uchiada catorce uchiadap'edaarā uchiajida Rey David parumaa. Daviddeepa ichiaba uchiada catorce uchiadap'edaarā uchiajida Israel pidaarā ateerutamaa Babilónia p'uurudee. Ichiaba madeepa uchiada catorce uchiadap'edaarā uchiajida Jesucristo t'orumaa.

Jesucristo t'oda

(Lc 2.1-7)

¹⁸ Jesucristo t'oda nāga paji. Iru nawe, María, pedeetee baji José ome miak'āidait'ee. Mamīda araa padai naaweda, Tachi Ak'õre Jaurepa biak'oopiji. ¹⁹ Josepa biak'oo bi unuk'āri, miak'āi-e pait'ee paji iru ome. Mamīda José t'āri pia bada perā, María k'ira nejasapiamaapa k'īup'ee amaat'aait'ee paji, awaraarāpa k'awaanaadamerā. ²⁰ Māga k'īsia bide, k'āimok'araaji it'ari pema ángel ome. Māgipa māgaji:

—José, Rey Daviddeepa uchiada, waaweenáaji María ome miak'āiit'ee, Ak'õre Jaurepata ma warra oopida perā. ²¹ Mariapa imik'ira warra t'oit'ee. T'ī biit'eeda aji, Jesús, irua eperāarā k'aripait'ee perā atuanaadamerā āchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa.

²² Māga paji Tachi Ak'õrepa jarapidak'a chonaarāweda ichi pedee jarapari it'aideepa:
²³ 'Awēra imik'ira ome k'āi-ee bita biak'ooit'ee māik'aapa imik'ira warra t'oit'ee. Iru t'ījaradait'ee Emanuel.' (Is 7.14)

Māgí t'ī jara k'inia bi: "Tachi Ak'õre tachi ome bapari."

²⁴ José īrimak'āri, ooji ma angelpa jaradak'a. María ataji ichi wēra pamerā. ²⁵ Mamīda miak'āida-e paji, chi warra t'oru misa. T'ok'āri, Josepa t'ī biji Jesús.

2

K'īsia k'awaa beerā chedap'edaa Jesús ak'ide

¹ Jesús t'oji Belén p'uurude Māgí p'uuru Judea eujāde bi. T'ok'āri, Herodes Judea eujādepema rey paji. Maapai k'īsia k'awaa beerā ak'ōrejīru uchiapari eereepa Jerusalén p'uurudee chejida. Āchia lucero ak'ipachida k'awaadait'ee ne-inaa p'asait'ee bi.

² Pachedak'āri, eperāarā iidijida:

—Sāma bīma ajida, Judiorā Rey t'oda? Iru lucero uchiak'āri ak'ōrejīru uchiapari eere, rey waibia t'oda k'awaaajida. Mapa ma lucero t'ēe chejida parā rey jiride. Irumaa it'aa t'īde chejidada ajida.

³ Rey Herodepa māga ūrik'āri, p'era pik'a nībeeji, Jerusalén p'uuru pidaarā ichiaba.
⁴ Māpai Herodepa t'ī pēiji p'aareerā poroorā māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarā. Iidiji sāmata Tachi Ak'õrepa pēiit'ee bada t'oit'ee paji. ⁵ Māpai p'anaujida:

—Belén p'uurude, Judea eujāde t'oit'ee. Chonaarāweda Ak'õre pedee jaraparipa nāga p'āji:

⁶ 'Belén p'uuru apema Judea eujādepema p'uuru k'āyaara ek'ariara bi-e, ma p'uuru eperāarā poro waibia t'oit'ee perā. Irua Israel pidaarā ak'īit'ee mi pari.' (Mi 5.2)

⁷ Herodepa māga ūrik'āri, ma k'īsia k'awaa beerā mera t'ī pēiji iidiiit'ee sāaweda ma lucero unujida. ⁸ Maap'eda āchi Belendee pēiji. Mamīda māgaji:

—Wātī ma warra jiride. Pia iididapáde aji, ma warra pari. Unu atadak'āri, mīmaa jara chedapáde aji, mi jida ichiaba irumaa it'aa t'īde wā k'inia bairā.

⁹ Māpai k'īsia k'awaa beerā wājida. Ma lucero āchi naa wāpachi. Mata ak'īnī banaji ma warra badamāi. ¹⁰ Māga unudak'āri, o-īadachida. ¹¹ Teeda t'īudak'āri, unujida ma warra chi nawe María ome. Māpai bedabaidap'eda, it'aa t'ījida ma warra k'īrapite māik'aapa āchi net'aa aneedap'eda ewat'īdak'āri, teejida nēe, ne-inaa t'ūa bapari bajūbak'a māik'aapa

k'era pia t'ijarapatap'edaa mirra. ¹² Maap'eda k'aimok'araade Tachi Ak'orepa jaraji waa wānaadamerā Herodemaa. Mapa awaraa ode wājida āchi eujādee.

María José ome Egipto eujādee mirudap'edaa

¹³ K'isia k'awaa beerā wādap'edaa t'epai, k'aimok'araade it'aripema angelpa Josemaa māgaji:

—P'irabáiji māik'aapa wāji Egipto eujādee pichi wēra iru warra ome. Mama p'anadanadapáde aji, mia jararumaa, Herodepa na warra jiripiit'ee perā peepiit'ee.

¹⁴ Aramāgá José p'irabáiji. María māik'aapa chi warra atap'eda, p'ārik'ua Egiptodee wājida. ¹⁵ Mama p'aneejida Herodes piurumaa. Māga paji Tachi Ak'orepa jaradak'a, ichi pedee jarapari it'aideepa:

'Egipto eujādeepa mi warra t'i pēiji chemerā.'

(Os 11.1)

Herodepa imik'ira warrarā peepida

¹⁶ Herodepa k'awaak'ari ma k'isia k'awaa beerāpa ichi k'ūrat'aadap'edaa, k'īraudachi. Āchia jaradade k'isiap'eda, ichi soldaorā pēiji Belén p'uurudee māik'aapa p'uuru k'ait'a p'anadap'edaamaa, warrarā aña omeedeepa edaa peek'oodamerā. ¹⁷ Māgá Tachi Ak'ore pedee jarapari Jeremiapa jaradak'a uchiaji:

¹⁸ 'Rama p'uurude jēepi ororoo ūrijida. Jēepi chupiria ūrijida. Raquel jēe nībaji ichi warrarā-it'ee. Apidaapa ichi t'āri o-ī-īapidak'aa paji, chi warrarā k'iniidaidap'edaa perā.'

(Jer 31.15)

¹⁹ Herodes piuda t'epai, Egiptode at'āri p'anide k'aimok'araade angelpa jaraji Josemaa:

²⁰ —Wāpáde aji, Israel eujādee pichi wēra, chi warra ome, warra pee k'inia p'anadap'edaarā piudap'edaa perā.

²¹ Māgá wājida Ak'orepa jara pēidak'a. ²² Mamīda Josepa k'awaak'ari Arquelao rey bī chi ak'ore Herodes pari Judea eujāde, waawee baji mama banait'ee. Māga nide k'aimok'araade Tachi Ak'orepa jaraji Galilea eujādee wādamerā. ²³ Mama panadak'ari, Nazaret p'uurude p'ananaajida. Māga paji Ak'ore pedee jarapataarāpa jaradap'edaak'a: "Eperāarāpa Jesús t'ijarapataadait'ee Nazaret pida."

3

Juan Bautistapa jarateeda

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Ma t'epai eperā t'ijarapatap'edaa Juan Bautista Tachi Ak'orepa jara pēida jara cheji Judea eujāde, eujā pania wēe bimāi. ² Māgaji:

—¡P'ek'au k'achia oo amáati māik'aapa Tachi Ak'orede ijāapatáati! Taarā-e nide Tachi Ak'orepa eperāarā p'e biit'eeda aji, ichi jua ek'ari, ichideerā p'aneedamerā.

³ Chonaarāweda Tachi Ak'ore pedee jarapari Isaíapa jaraji:

'Eujā pania wēe bide eperā bia bī: "O pi-ia oopatak'a poro waibia chei naaweda, māga pik'a p'ek'au k'achia oo amáati Tachi Waibia chei naaweda."'

(Is 40.3)

⁴ Māgí eperā Juan paji. P'aru camello k'aradee k'ada jīpachi. Chi k'irride jīpari ne-edee ooda paji. K'opachi sisi māik'aapa topachi jīrri miéle. ⁵ Eperāarā Jerusalén p'uurude p'anadap'edaarā awaraa Judea eujādepemaarā ome māik'aapa Jordán to k'ait'a p'anadap'edaarā ome chejida Juan pedee ūride. ⁶ Tachi Ak'oremaa chupiria iidi chejida āchia p'ek'au k'achia oopatap'edaa k'aurepa. Māpai Juanpa āchi poro choo wāpachi Jordán to jāde.

⁷ Fariseorā saduceorā ome chok'ara ichiaba chejida Juanmaa poro choopide. Mamīda Juanpa māgaji:

—¡Parā k'achia-idaa beerādeepa uchiadap'edaarā! ¡Taamák'api p'ani! ¿Poro choopi chejida-ek'ā Tachi Ak'ore juapa mia k'iniada-e p'anadairā? ⁸ Māga pīrā, p'ek'au k'achia

oo amáati māik'aapa p'anapatáati Tachi Ak'ōrepa k'inia bīk'a. ⁹ K'īsianáati Tachi Ak'ōrepa parāta miapi-e pait'ee Abrahamdeepa uchiadap'edaa perā. Mīa jara bī: Na māudeepa Tachi Ak'ōrepa Abrahamdeepa uchiadap'edaarā oo atai. ¹⁰ Ara chaarapa nejō bīrī chauk'aa bī t'u peet'aapatak'a t'ipitaude bat'at'adait'ee paa jōmerā, māga pik'a taarā-e Tachi Ak'ōrepa jōpiit'ee parā, chi oodaamaa p'anapataarā irua k'inia bīk'a. ¹¹ Mīa parā poro choopari paniapa, ak'ipidamerā pāchia p'ek'au k'achia oopata oodaamaa p'ani māik'aapa wāara Tachi Ak'ōrede ijāa p'ani. Mamīda eperā mi t'ēe cheru mi k'āyaara waibiara bī. Mīa iru chancla ateeik'araa bī, mi iru k'āyaara ek'ariara bairā. Irua eperārā nāgā poro chooit'ee. Tachi Ak'ōre Jaure ba chepiit'ee parā k'ap'iade. Mamīda ichide ijāadak'aa beerā t'ipitaude jōpiit'ee. ¹² Ooit'ee trigo ewaparipa ooparik'a. Māgipa pala aneek'āri, trigo ewada it'aa jira bat'apari chi tau uchiamerā māik'aapa nāupa chi e āyaa ateemerā. Maap'eda ma trigo tau ia bīpari chi iapatamāi. Mamīda chi e beeda t'ipitaude bat'at'aapari. Māgí t'ipitau k'īk'aada aji.

*Jesús poro chooda
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)*

- ¹³ Maapai Jesús wāji Galilea eujādeepa Jordán todee, Juan badamaa poro choopide. ¹⁴ Ewaa weda Juanpa iru poro choo-e pait'ee paji. Mapa māgaji:
—Piata mi poro chooipia bī. ¿Sāap'eda mīmaa cheruma aji, pi poro choopide?
¹⁵ Mamīda Jesupa p'anauji:
—Mī poro choopáde aji, Tachi Ak'ōrepa jara bīk'a uchiamerā.
Māpai Juanpa poro chooji. ¹⁶ Poro choop'eda, Jesús toidiupu uchiak'āri, pajā ewadachi māik'aapa irua unuji Tachi Ak'ōre Jaure ichi īrī palomak'a baai cheru. ¹⁷ Māpai ūriji it'ariipa nāga pedeero:
—Nata mi Warra k'inia. Irua mi t'āri o-īapipari.

4

*Netuara Poro Waibiapa Jesús k'achiade baaipiit'ee pada
(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)*

- ¹ Maap'eda Tachi Ak'ōre Jaurepa Jesús wāpiji eujā pania wēe bīmaa, Netuara Poro Waibiapa irumaa ne-inaa k'achia oopi k'inia bada perā.
² Mama k'āima cuarenta nek'o-ee baji. Mapa jarrapisia nībeeji. ³ Māga nīde Netuara Poro Waibiapa ne-inaa k'achia oopide cheji māik'aapa māgaji:
—Wāara pi Tachi Ak'ōre Warra pīrā, na māu pan papit'aapáde aji.
⁴ Jesupa p'anauji:
—jōo-edá! aji. Tachi Ak'ōre ūraa p'ādade jara bī:
'Eperā chik'o k'o bīpapai chok'ai bak'aa. Tachi Ak'ōre pedee k'awa bīpa ichita chok'ai bapari.' (Dt 8.3)
⁵ T'ēepai Netuara Poro Waibiapa iru ateeji Jerusalendee, Tachi Ak'ōrepa jīrit'erada p'uurudee. Mama Tachi Ak'ōre te waibia ek'arra īrī it'ī ateeji ⁶ māik'aapa māgaji:
—Wāara pi Tachi Ak'ōre Warra pīrā, namāik'aapa jītidaipáde aji, Tachi Ak'ōre ūraa p'ādade jara bairā:
'Ak'ōrepa ichi angeleerā pēiit'ee pi k'aripadamerā. Āchia pi jita atadait'ee māik'aapa pi t'īdik'adait'ee, pichi bīrī pida māumaa p'u oopiamaapa.' (Sal 91.11-12)

- ⁷ Jesupa p'anauji:
—jīti-edá! aji. Ichiaba Tachi Ak'ōre ūraa p'ādade jara bī:
'Ne-inaa pariatua oonáaji k'awaait'ee wāara Tachi Ak'ōre Waibiapa tachi ak'ipari wa māga-e.' (Dt 6.16)
⁸ Maap'eda Netuara Poro Waibiapa iru ee it'īara bī nok'ode ateeji. Mama ak'ipiji jōmaweda na p'ek'au eujādepema p'ururu, net'aa pi-ia ome. ⁹ Māpai māgaji:

—Pita mi k'īrapite bedabaip'eda, mīmaa it'aa t'īrura, māgara na jōmaweda pēré payada aji.

10 Jesupa p'anauji:

—jOo-edá! aji. Ayaa wāpáde aji, Satanás.

Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi:

Tachi Ak'ōre Waibiamaa aupai it'aa t'īpatáati māik'aapa jīp'a oopatáati irua jara bīk'a.' (*Dt 6.13*)

11 Māpai Netuara Poro Waibia ãyaa wāji. Māga nide angeleerā chejida Jesús k'aripade.

Jesupa naapiara jaratee beeda

(*Mr 1.14-15; Lc 4.14-15*)

12 Jesupa ūrik'āri Juan Bautista carcelde t'i nībidap'edaa, wāji Galilea eujādee.

13 Mamīda Nazaret p'uurude bana-e paji. Ma k'āyaara banaji Capernaum p'uurude, lago ik'aawa bi Zabulón, Neftalí ēreerā eujāde. **14** Māgá uchiaji Tachi Ak'ōre pedee jarapari Isaíapa p'ādak'a:

15 'Zabulón ēreerā eujāde māik'aapa Neftalí ēreerā eujāde, Jordán to k'īraik'a eere p'usadee o wāparide, Galilea apata eujāde Israel pidaarā-erā p'anapachida. **16** Māpemaarā p'āriu pīk'a bīde p'anapatap'edaa, īdaa pi-ia unudait'ee. Tachi Ak'ōrepa ma īdaa pēit'ee chi p'āriu pīk'a bīde p'anīrāmaa atuanaadamerā.' (*Is 9.1-2*)

17 Maadak'āriipa Jesupa jarateemaa beeji:

—P'ek'au k'achia oo amáati māik'aapa Tachi Ak'ōrede ijāapatáati. Taarā-e nide Tachi Ak'ōrepa eperāarā bi k'inia bi ichi jua ek'ari, ichideerā p'aneedamerā.

Jesupa to-iapataarā k'īmari jirit'erada

(*Mr 1.16-20; Lc 5.1-11*)

18 Ewari aba Jesús Galilea Lago ide nipak'āri, unuji īpemaarā omé: Simón; ichi-aba t'ījarapatap'edaa Pedro māik'aapa Andrés. To-iapataarā paji. Mapa t'īri t'aamaa p'anajida. **19** Ara unuk'āri, Jesupa māgaji:

—Mi ome nipapatáati māik'aapa óotí miā ooparik'a. Idideepa eperāarā jiridait'ee Tachi Ak'ōre-it'ee, to-iapataarāpa chik'o jiripatak'a.

20 Aramata āchi t'īri atabēijida māik'aapa wājida iru ome.

21 Ipu nok'ode Jesupa awaraa īpemaarā omé unuji: Santiago māik'aapa Juan. Zebedeo warrarā paji. Barcode t'īri pi-ia p'e bīmaa p'anajida chi ak'ōre ome. Māga oomaa p'anide Jesupa āchi t'īji ichi ome wādamerā. **22** Aramata chi ak'ōre atabēijida barcode māik'aapa wājida Jesús ome.

Jesupa eperāarā chok'araarāmaa jarateeda

(*Lc 6.17-19*)

23 Maapai Jesús Galilea eujā jōmaade nipaji. Tachi Ak'ōre pedee jaratee nipapachi judiorā Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata te bee chaa. Pedee pia jarateepachi k'awaadamerā taarā-e Tachi Ak'ōrepa eperāarā p'e biit'ee ichi jua ek'ari, ichideerā p'aneedamerā. Ma awara k'ayaa jōmaweda jīpa nipapachi. **24** Siria eujādepemaarāpa māga ūridak'āri, irumaa aneejida k'ayaa beerā k'īra t'ādoo: k'ap'ia p'ira-idaa beerā; netuara k'ap'iaade merātia beerā; wawa beerā; k'ap'ia chiwa beerā. Ma k'ayaa jōmaweda Jesupa jīpapachi.

25 Eperāarā chok'ara iru ome nipapachida: Galilea eujādepemaarā; Decápolis eujādepemaarā; Jerusalén p'uurudepemaarā, awaraa Judea eujādepemaarā ome māik'aapa Jordán to ak'ōrejīru uchiapari eerepemaarā.

¹ Jesupa eperāarā chok'ara unuk'āri, su-ak'i banaji ee bide. Ichi ome nipapataarā wājida iru k'ait'a. ² Māpai ichia jarateemaa beeji:

³ —T'āri o-ña p'aní chi chupiria chedeerā. Tachi Ak'ōre k'awa k'inia p'anadairā, ichideerā p'aneedait'ee.

⁴ T'āri o-ña p'aní chi k'īsia p'ua p'anii'rā, Tachi Ak'ōrepā chupiria k'awaa it'ee perā.

⁵ T'āri o-ña p'aní chi audua-ee p'anii'rā, atadait'ee perā jōmaweda Tachi Ak'ōrepā jarada ichideerāmaa teeit'ee.

⁶ T'āri o-ña p'aní chi Tachi Ak'ōrepā jara bik'a oo k'inia p'anii'rā, irua k'aripait'ee perā māga oodamerā.

⁷ T'āri o-ña p'aní chi awaraarā chupiria k'awaa p'anii'rā, Tachi Ak'ōrepā āchi jida chupiria k'awaa it'ee perā.

⁸ T'āri o-ña p'aní chi t'āri jīp'a oopataarā Tachi Ak'ōrepā k'inia bik'a, iru unudait'ee perā.

⁹ T'āri o-ña p'aní chi t'āri auk'a bipataarā awaraarā ome māik'aapa Tachi Ak'ōre ome, māirā t'ījaradait'ee perā Tachi Ak'ōre warrarā.

¹⁰ T'āri o-ña p'aní eperāarā awaraarāpa āchi jīridak'āri miapidait'ee, Tachi Ak'ōrepā k'inia bik'a oopata perā. Ichia āchi biit'ee ichi juu ek'ari ichideerā p'aneedamerā.

¹¹ T'āri o-ña p'aní awaraarāpa parāmaa ik'achia jaradak'āri, maa-e pīrā ne-inaa k'achia oodak'āri, maa-e pīrā seewadak'āri parā imiateedait'ee, mīde ijāapata perā. ¹² Māga oodak'āri, t'āri o-ña, k'āiwee p'anéeti, Tachi Ak'ōre truade panadak'āri, irua parāmaa ne-inaa pi-ia teeit'ee perā. Māgá chonaarāweda Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāmaa ne-inaa k'achia ichiaba oopachida.

Jesupa jarateeda Tachi Ak'ōredeerā t'āk'a p'aní māik'aapa īdaa pik'a p'aní (Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ —Na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerā-it'ee parā t'āk'api p'aní. K'awa p'aní chik'o warraa bi t'ā ome. Mamīda t'ā k'īyaa-edak'āri, warraa-ee bi. Sāga k'īyaapii waya? T'ā k'īyaa-ee bak'āri, bat'at'aapata o jāde eperāarā ai īri t'īadamerā.

¹⁴ Ichiaba na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerā-it'ee parā īdaa pik'a p'aní. P'uuru ee nok'ode bi p'oyaa meradak'aa, p'ārik'ua chi uchiterree t'īmīipa unupata perā. ¹⁵ Ichiaba lámpara k'oodak'aa ne-inaa ek'ari mera bidait'ee. Ma k'āyaara k'oodak'āri, ne-inaa īri it'í ata bipata jōma te jāde p'anii'rāpa īdaa unudamerā. ¹⁶ Māga pik'a jīriti jōmaarāpa parā īdaa pik'a unudamerā. Māgá unudak'āri parāpa t'āri pia ne-inaa pia oomaa p'aní, it'aa t'īdait'ee parā Ak'ōre Waibia it'ari bimaa.

Jesupa Moisepa p'ādade jarateeda

¹⁷ —K'īsianāatí mi cheji Moisepa p'āda maa-e pīrā Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaa jōpide. Ma k'āyaara mi cheji k'awaapiit'ee māgí pedee p'āda k'āata jara k'inia bi. ¹⁸ Mia wāarata jararu. Pajā bi misa māik'aapa na p'ek'au eujā bi misa, apidaapa īyaa atada-e pai ma p'ādadepema letra biirī chak'e apida, Tachi Ak'ōrepā ooit'ee bi p'asarumaa. ¹⁹ Mapa eperāpa Moisepa p'ādade jara bik'a oo-e bi pīrā, ūraa abapai oo-e pijida, maa-e pīrā awaraarāmaa jarateeru pīrā ma ūraade jara bik'a oonaadamerā, māgí apemaarā k'āyaara ek'ariara bait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite. Jōdee eperāpa ook'āri ma ūraade jara bik'a māik'aapa awaraarāmaa jarateek'āri māga oodamerā, ichi apemaarā k'āyaara waibiara bait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite. ²⁰ Mia wāarata jararu. Parāpa Tachi Ak'ōrepā jara bik'a pipiara ooda-e pīrā Moisepa p'āda jarateepataarāpa oopataadai k'āyaara māik'aapa fariseorāpa oopataadai k'āyaara, Tachi Ak'ōredeerā p'anada-e pai.

Jesupa k'īrau p'anii'rāde jarateeda (Lc 12.57-59)

²¹ —Parāpa ūridooda pāchi chonaarāpa ūraapatap'edaa:

'Eperā peenaadapáde apachida, eperā peeru pírā, awaraarāpa charraarāmaa ateedait'ee perā.'

(Ex 20.13)

²² Mamīda miata jara bī: Apida ichi auk'aa ome k'īraudaru pírā, ma k'īrau bī charraarāmaa ateedait'ee. Ichiaba apidaapa ichi auk'aamaa ik'achia jararu pírā, ma pedee jarada k'aurepa Junta Supremadee ateedait'ee. Ma awara apidaapa ichi auk'aamaa jararu pírā: "¡Netuara!" ma pedee k'achia jaradapa atuait'ee tok'arradee.

²³ 'Maperā parādepemapa primisia Tachi Ak'ōre altarde ateek'āri, k'irāparu pírā pichi auk'aapa nepíra iru bī pī ome, ²⁴ ma primisia altar k'īrapite atabēipia bī. Māpai wāipia bī t'āri auk'a bide pichi auk'aa ome. Maap'eda waya chei altarmaa ma primisia teede Tachi Ak'ōremaa.

²⁵ 'Eperā nepíra iru bī pírā pī ome māik'aapa pī charramaa atee k'inia bī pírā, wāi naaweda t'āri pia pedeeipia bī iru ome t'āri auk'a bīdait'ee. Maa-e pírā charra k'īrapite panadak'āri, māgipa pī ata bii jíapataarā juade carcelde t'i nībinadamerā. ²⁶ Mīa wāarata jararu. Mamāik'aapa uchia-e pai p'arat'a jōmaweda p'aa-emaa.

Jesupa jarateeda miak'āi p'anīrā awaraarā ome k'āidaik'araa bī

²⁷ —Parāpa ūridooda naawedapemaarāpa ūraapatap'edaa:
'Miak'āi p'anīrā awaraarā ome k'āinaadapáde apachida.'

(Ex 20.14)

²⁸ Mamīda miata jara bī: Eperāpa wēra unuk'āri, k'īsiaru pírā ai ome k'āiit'ee, māgí p'ek'au ooji ma wēra ome, ichi t'āridepai ooji mīda.

²⁹ 'Maperā pī tau juaraarepema ne-inaa unuda k'aurepa pī k'achiade baairu pírā, piara bak'aji ma tau ēt'at'aamerā māik'aapa t'īmī bat'at'aamerā, ma k'aurepa k'achiade baai k'āyaara. ³⁰ Ichiaba pī jua juaraarepemapa ne-inaa ooda k'aurepa pī k'achiade baairu pírā, piara bak'aji ma jua t'īap'et'aamerā māik'aapa t'īmī bat'at'aamerā, k'achiade baai k'āyaara ma k'aurepa. Piara bī pichi k'ap'īadepema ne-inaa atuamerā, k'ap'ia jōmaweda atuai k'āyaara tok'arradee.

Jesupa jarateeda wēra amaadait'ee k'īsia p'anīrāde

(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ —Ichiaba naawedapemaarāpa ūraapachida:
'Wēra amaat'aak'āri, mia amaada k'art'a irumaa p'ā teeipia bī.'

(Dt 24.1-4)

³² Mamīda miata jara bī: Eperāpa ichi wēra amaat'aaru pírā, chi wēra awaraa ome k'āi-ee badata, ma wēramaa p'ek'au oopii, k'āidarii perā awaraa īmīk'īra ome. Ma awara eperāpa wēra amaat'aada ataru pírā ichi wēra pamerā, ma eperāpa p'ek'au oomaa bī awaraa wēra ome Tachi Ak'ōre k'īrapite.

Jesupa ne-inaa k'īrapite juraapataarāde jarateeda

³³ —Ichiaba ūridooda parā chonaarāpa ūraapatap'edaa:
'Ichita oodapáde apachida, parāpa juraadap'edaak'a Tachi Ak'ōre k'īrapite.'

(Nm 30.2)

³⁴ Mamīda miata jara bī: juraanáati ne-inaa apida k'īrapite awaraarāpa parā pedee ijāadamerā. Juraanáati Tachi Ak'ōre trua k'īrapite, iru mama su-ak'ībapari perā. ³⁵ Ichiaba juraanáati na p'ek'au eujā k'īrapite, Tachi Ak'ōrepa na p'ek'au eujā ooda perā. Ichiaba juraanáati Jerusalén k'īrapite, Jerusalén Tachi Ak'ōre, Tachi Rey Waibīa p'uuru perā. ³⁶ Ma awara juraanáati pāchi poro k'īrapite, parāpa puda k'āu apida p'āimaapida-e pai perā maa-e pírā t'orropida-e pai perā. ³⁷ Māgá ne-inaa k'īrapite juraadak'āri awaraarāpa ma pedee ijāadamerā, ne-inaa k'achia oomaa p'ani. Parāpa ne-inaa oodait'ee pak'āri, jaradaipia bī: "Ooit'eeda" adaipia bī. Jōdee ne-inaa ooda-e pait'ee pak'āri, jaradaipia bī: "Oo-edā" adaipia bī.

Jesupa k'īra jō-ee p'anīrāde jarateeda

(Lc 6.29-30)

³⁸ —Parāpa ūridooda naawedapemaarāpa ūraapatap'edaa:

'Sīdapa eperā tau ãiru pīrā, chi sīda tau auk'a jīat'aadapáde apachida; ichiaba sīdapa k'ida k'ōradaru pīrā, chi sīda k'ida auk'a k'ōrat'aadapáde ajida.'

(Ex 21.24)

39 Mamīda miata jara bī: Awaraapa pīmaa ne-inaa k'achia ooru pīrā, k'īra jō-ee banāaji māgí ome. Ma k'āyaara pīchi k'īra taramaa sīru pīrā, t'āri pia chi apema k'īra tarra ak'ipīji, auk'a sīmerā. **40** Ichiaba nepirade bīde awaraapa pīchi camisa jāri ataru pīrā, t'āri pia téiji pīchi īripema p'aru jida. **41** Ichiaba tachi poro waibīapa ne-inaa chik'īa uapiru pīrā kilometro aba, t'āri pia atēiji kilometro omé. **42** Ma awara apidaapa pīmaa ne-inaa iidiruta pīrā, téiji māik'aapa wāak'anāaji ne-inaa presta k'inia p'anadak'āri.

Jesupa jarateeda k'īra unuamaa iru p'anapataarāde

(Lc 6.27-28, 32-36)

43 —Ichiaba ūridooda naawedapemaarāpa ūraapatap'edaa:

'Awaraarā k'inia iru baparijīi (Lv 19.18)

māik'aapa pī k'īra unuamaa iru p'anapataarā k'īra unuamaa iru baparijīi.' (Sal 139.21-22)

44 Mamīda miata jara bī: Parā k'īra unuamaa iru p'anapataarā k'inia iru p'anapataati māik'aapa eperāarāpa parā jīridak'āri ne-inaa k'achia oodait'ee, it'aa t'īpatāati āra pari.

45 Māga ooruta pīrā, pāchi it'aripema Ak'ōre Waibīa warrarā p'anadait'ee. Irua ak'ōrejīru jērapipari jōmaarā īri; pia beerā īri, k'achia beerā īri paara. Ma awara irua k'oi chepipari ichi ūraade jara bīk'a oopataarāmaa, ichi ūraade jara bīk'a ooamaa p'anapataarāmaa paara. **46** Parāpa k'inia iru p'ani pīrā pāchi k'inia iru p'anapataarā aupai, ¿k'āare-it'ee Tachi Ak'ōrepa parā pia ak'īima? Romadepemaarā rey-it'ee impuesto p'epataarāpa paara k'inia iru p'ani āchi k'inia iru p'aniirā. **47** Ma awara parāpa pāchi auk'aarā aupai auteebairuta pīrā, ¿ne-inaa pipiara oomaa p'anik'ā? Ijāadak'aa beerāpa paara āchi auk'aarā auteebaipata. **48** Māga eperāarā jīp'aarāk'a p'anadai k'āyaara, t'āri pia p'anapataati ne-inaa k'achia ooda-ee, pāchi it'aripema Ak'ōre Waibīa baparik'a.

6

Jesupa jarateeda ne-inaa pia oo k'awaadamerā

1 —K'īrak'aupai awaraarā taide ne-inaa pia oodai Tachi Ak'ōre-it'ee, āchia t'o p'anadamerā. Māga ooruta pīrā, parā it'aripema Ak'ōre Waibīapa parāmaa tee-e pait'ee ne-inaa pia ichia k'īsia iru bī teeit'ee ichideerāmaa.

2 'Maperā parādepemapa ne-inaa chupiria beerāmaa teek'āri, jōmaarāmaa pia ooda jaranaāji. Seewata Tachi Ak'ōrede ijāapatada apataarāpa māga oopata Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede māik'aapa calle jāde, eperāarāpa āchi t'o p'anadamerā. Mīa wāarata jararu. Ma t'o p'aniirā pedee pia aupai iru p'anadait'ee, Tachi Ak'ōrepa āchimaa tee-e pait'ee perā ne-inaa pia irua k'īsia iru bīdepema. **3** Āchia oopata k'āyaara pia net'aa teek'āri chupiria beerāmaa, jaranaāji, pīchi k'ōp'āyo piara bīmaa paara. **4** K'īup'ee óoji pī it'aripema Ak'ōre Waibīapa unu bairā. Ichiata ne-inaa pia teeit'ee pīmaa ichia k'īsia iru bīdepema.

Jesupa jarateeda it'aa t'ī k'awaadamerā

(Lc 11.2-4)

5 —Parāpa it'aa t'īdak'āri, oonāati Tachi Ak'ōrede ijāapatada apataarāpa oopatak'a. Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede jōmaarā taide āchi ak'īnī p'aneepata it'aa t'īdait'ee. Ichiaba p'uuru jāde plaza bee k'idaa māga oopata eperāarāpa unudamerā. Mīa wāarata jararu. Eperāarā pia pedeepata aupai iru p'anadait'ee. **6** Maperā pi it'aa t'īk'āri, pīchi cuartode t'īuji māik'aapa chi puerta pia jīaji. Māpái it'aa t'īji pīchi Ak'ōre Waibīamaa, iru mama bairā pī ome. Irua pia oomaa bī unuk'āri, ne-inaa pia teeit'ee pīmaa, ichia k'īsia iru bīdepema ma ne-inaa ichideerāmaa teeit'ee.

7 'It'aa t'īk'āri, pia-e bī ip'ii ichi aī pedeeta jara nībait'ee. Ijāadak'aa beerāpa māga oopata, k'īsiapata perā audú pedee jōnipa Tachi Ak'ōrepa audupiara ūriit'ee. **8** Māirāk'a

p'ananaatì, Tachi Ak'õrepa k'awa bapari perä paräpa falta p'anì, iididai naaweda. ⁹ Nâga it'aa t'îdaipia bi:

'Tachi Ak'õre it'ari bi,
pi t'î awaraa t'î k'âyaara pipiara bi.

¹⁰ Eperäarâ bîji pichi jua ek'ari pichideerâ p'aneedamerâ.

Óoji pichia k'inia bîk'a na p'ek'au eujâde, it'ari ooparik'a.

¹¹ Tai-it'ee chik'o téeji ewari chaa k'odait'ee.

¹² Taipa p'ek'au k'achia oopata chupiria k'awâaji mäik'aapa perdonâaji taipa perdonaapatak'a, awaraarâpa taimaa ne-inaa k'achia oodak'âri.

¹³ Tai k'achiade baaipinâaji.

Tai k'aripa atáji Netuara Poro Waibia juadeepa.'

¹⁴ Paräpa perdonaaruta pîrâ awaraarâpa ne-inaa k'achia oopata parâmaa, Tachi Ak'õre it'ari bîpa ichiaba perdonaait'ee paräpa ne-inaa k'achia oopata. ¹⁵ Mamîda paräpa perdonaada-e p'anì pîrâ awaraarâpa ne-inaa k'achia oopata parâmaa, mägara Tachi Ak'õrepa ichiaba perdona-e paräpa ne-inaa k'achia oopata.

Jesupa jarateeda nek'oda-ee it'aa t'î k'awaadamerâ

¹⁶ —Parâ nek'oda-ee p'anadak'âri jîp'a k'îsiait'ee Ak'õre net'aade, k'îra pia-ee p'ananaatì Ak'õrede ijâapatada apataarâpa oopatak'a. Mäga nipapata awaraarâpa k'awaadamerâ nek'oda-ee p'anì, mäik'aapa âchi t'o p'anadamerâ. Mâa wâarata jararu. Mägapai iru p'anadait'ee. ¹⁷ Pi it'aa t'î bak'âri nek'o-ee, k'îra sîiji mäik'aapa t'î-irúji ¹⁸ apidaapa k'awanaadamerâ pi nek'o-ee bi. Eperäarâpa pi it'aripema Ak'õre Waibia p'oyaa unuda-e p'anì mîda, irua k'awa bi pia ne-inaa mera oo bi, pi ome bairâ. Ma pari iruata ne-inaa pia teeit'ee pîmaa ichia k'îsia iru bîdepema.

Jesupa it'aripema ne-inaa piade jarateeda

(Lc 12.33-34)

¹⁹ —P'arat'a, net'aa pia p'enâati na p'ek'au eujâde p'anì misa iru p'anadait'ee, polillapa ma net'aa ârit'aai perä, maa-e pîrâ mogosiadarii perä taarâ ia iru bîpa, maa-e pîrâ nechiapataarâpa chia atadaridai perä. ²⁰ Ma k'âyaara jirítî it'aripema ne-inaa iru p'anadait'ee, mäpema ne-inaa polillapa ârik'aa perä, mogosiak'aa perä mäik'aapa nechiapataarâ mama t'îudak'aa perä. ²¹ Na p'ek'au eujâdepema ne-inaa pia audú ata k'inia bak'âri, pi t'âri araa bait'ee ma ne-inaa ome. Jôdee it'aripema ne-inaa pia audú ata k'inia bak'âri, pi t'âri araa bait'ee mägí ne-inaa ome.

Jesupa tachi taude jarateeda

(Lc 11.34-36)

²² —Tachi tau lamparak'a ïdaa pik'a bi tachi k'ap'ia-it'ee. Pîchi tau pia bak'âri, k'ap'ia jõmaweda ïdaa pik'a bide bait'ee. ²³ Mamîda pîchi tau k'achia bi pîrâ, k'ap'ia jõmaweda p'âriu pik'a bide bait'ee. Mägá pi k'ap'iade ïdaa pik'a bi wâara p'âriu pik'a bi pîrâ, audupiara p'âriu pik'a bide bait'ee.

K'aita tachi chipari

(Lc 16.13)

²⁴ —Eperä chipariirâ omé jua ek'ari mimia baik'araa bi. Mäga bi pîrâ, chipari aba k'îraunuamaa iru bai mäik'aapa chi apema k'inia iru bai, maa-e pîrâ abaapa jara bîk'a ooi mäik'aapa chi apemapa jara bîk'a ooamaa bai. Mäga pik'a apidaapa ooda-e pai Tachi Ak'õrepa jara bîk'a, p'arat'a, net'aa pia p'e bi misa.

Tachi Ak'õrepa ichi warrarâ pia ak'i bapari

(Lc 12.22-31)

25 —Maperā mia jara bi: K'īsia jōnanāati k'āata k'odait'ee maa-e pīrā todait'ee, māgá chok'ai p'anadait'ee. Ichiaba k'īsianāati sāga p'aru atadait'ee. Tachi Ak'ōrepa parā k'ap'ia ooji māik'aapa parā chok'ai p'anapiji. Māga bīta, ḷp'aru tee-e paik'ā māik'aapa chik'o, ne-inaa toparii tee-e paik'ā parāmaa? **26** Ak'īti, ipanaarā it'i wāabai p'ani. Āchia net'atau uudak'aa, ewadak'aa māik'aapa ia bīdak'aa chi net'atau iapatamāi. Mamīda parā it'aripema Ak'ōre Waibiapa ne-inaa teepari k'odamerā. jIru-it'ee parā pipiara p'ani ipanaarā k'āyaara! **27** Eperā audú k'īsia nībīpa hora aba pida waa chok'ai ba-e pai.

28 'Ma awara ḷk'āare-it'ee parā audú k'īsiapata p'aru-it'ee? Ak'īti, sāga nep'ono p'ūajara t'āide nībī waripata. Mimiadak'aa māik'aapa p'aru k'adak'aa māgá pi-ia p'anadait'ee.

29 Mamīda mia jara bi: Rey Salomonpa p'arat'ara, net'aa pia iru bapachi mīda, iru p'aru piara jī bak'āri, eperārāpa iru pi-iara unuda-e paji nāgī nep'ono k'āyaara. **30** Idi na p'ūajara wari wā. Mamīda nu uratīdaik'āri, t'ipitaude paa jōdariit'ee. Tachi Ak'ōrepa māgá pia ak'i bi pīrā nep'ono p'ūajara t'āide nībī, audupiara parā ak'i bapariit'ee, at'āri irude mak'īara ijāada-e p'ani mīda. **31** Tachi Ak'ōrepa māgá ichia ooda pia ak'i bapari perā, k'īsia jōnanāati: "¿K'āata k'odait'ee?" maa-e pīrā "¿K'āata todait'ee?" maa-e pīrā "¿K'āata jīdait'ee?" **32** Māgá k'īsiapata ijāadak'aa beerāpa. Mamīda parāpata it'aripema Ak'ōre Waibia iru p'ani. Irua k'awa bi ne-inaa parāpa falta p'ani. **33** Maperāpi naapiara jirīti iru juu ek'ari p'anapataadait'ee māik'aapa oopatāati irua jara bīk'a. Māga ooruta pīrā, ma ne-inaa jōma iru p'anadait'ee. **34** Audú k'īsianāati nupema ne-inaaade, nu ne-inaa paraait'ee perā aīde k'īsiadamerā. Ewari chaa ne-inaa audupai paraa aīde k'īsiadamerā.

7

Jesupa jarateeda awaraarāpa oopata ak'inaadamerā pedee k'achia jaradait'ee (Lc 6.37-38, 41-42)

1 —Awaraarāpa ne-inaa oopata ak'ināati jaradait'ee ne-inaa k'achia oomaa p'ani. Māga ooruta pīrā, ma jaradap'edaa k'aurepa Tachi Ak'ōrepa parā māgá ak'iit'ee. **2** Parāpa awaraarāpa oo p'ani ak'ipatak'a, māgá Tachi Ak'ōrepa ak'ipariit'ee parāpa oo p'ani. Ne-inaa k'achia aupai jirīruta pīrā pedee k'achia jaradait'ee āra āpīte, Tachi Ak'ōrepa auk'a jiriit'ee parāpa ne-inaa k'achia oopata aupai jarait'ee iru k'īrapite p'anadak'āri. **3** ḷK'āare-it'ee ak'i bīma nejarra pīchi auk'aa tau jāde bi, mamīda unu-e bi pak'uru pīchi tau jāde bi? **4** Pīchi tau jāde pak'uru iru bi pīrā, ḷsāga pīchi auk'aamaa jaraima: "Mimaa ēepīji jā nejarra pīchi tau jāde bi"? **5** jSeewata pīa chīara k'aripa k'inia bi, irua oo bi ak'ik'āri! Pīchi tau jāde bi pak'uruta naapiara ēt'at'āji. Māpaipi unui nejarra pīchi auk'aa tau jāde bi, māgá wāara iru k'aripait'ee.

6 'Net'aa awara bīdap'edaa Tachi Ak'ōre-it'ee teeruta pīrā usa k'achia beemaa, orradaidap'eda k'aak'oodai. Ma awara ne-inaa īpīa perlak'a atabēiruta pīrā sinaarā p'animāi, yoorode jaut'aadai.

Jesupa jarateeda Tachi Ak'ōremaa iididamerā (Lc 6.31; 11.9-13)

7 —Iidipatāati Tachi Ak'ōremaa. Irua teeit'eepi. Jirīpatāati. Irua k'awapiit'eepi. Eperāpa t'īparik'a puerta t'aide, Ak'ōremaa t'īpatāati. Irua parā k'aripait'eepi. **8** Chi iidi bīmaa Tachi Ak'ōrepa teepari; chi jīri bīmaa Tachi Ak'ōrepa k'awapipari māik'aapa chi tī bīmaa ewapari.

9 '¿Parādepemapa māu teeik'ā ichi warramaa, irua pan iidik'āri? **10** Maa-e pīrā, ḷtaama teeik'ā irumaa, chik'o iidik'āri? **11** jMāga-epi! Parā ne-inaa k'achia oopataarā mīda, pāchi warrarāmaa net'aa pia tee k'awa p'ani. Parāpa māga ooruta pīrā, jaudupiara pāchi it'aripema Ak'ōre Waibiapa ne-inaa pia teeit'ee chi iidirutaarāmaa!

¹² 'Maperā, óoti apemaarāmaa parāpa k'inia p'anik'a ãchia parāmaa oodamerā, māgata jara bairā Moisepa p'ādade māik'aapa Tachi Ak'õre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaade.

*Tachi Ak'õre truadee wāit'ee puerta p'irup'ee pik'a bi
(Lc 13.24)*

¹³ —Tachi Ak'õre truadee wāit'ee puerta p'irup'ee bide t'íupaták'ata bi. Mapa t'íutí puerta p'irup'ee bide, chi atua beerā puerta jet'ee bapari perā. Ichiaba ãchi o k'achia ewaraa k'obi, chok'ara aïde wāpata perā. ¹⁴ Wāit'ee eperāarā ichita p'anapatamāi Tachi Ak'õre ome puerta p'irup'ee bide t'íupaták'ata bi māik'aapa Ak'õre o p'irup'ee bapari, māgide chok'ara-ee wāpata perā.

*Pak'uru k'awaadai chi nejõdeepa
(Lc 6.43-44)*

¹⁵ —K'írak'aupai ijāadai jōmaweda Tachi Ak'õre pedee jarapatada apataarāde, māirā ūk'uru seewa-idaa bee perā. Seewata eperā pia beerāk'a parāmaa chepata. Mamīda ãchi t'āride k'isia k'achia iru p'anapata. ¹⁶ Parāpa māirā k'awaadai ãchia oopata pia ak'idak'āri. Pak'uru iiri-idaa bide uva chauk'aa; ichiaba māgeede higojō chauk'aa. ¹⁷ Ma awara nejō biiri pia bipa nejō pia chaupari. Mamīda nejō biiri k'achia bipa nejō k'achia chaupari. ¹⁸ Nejō k'achia chauk'aa pak'uru pia bide. Ichiaba nejō pia chauk'aa pak'uru k'achia bide. ¹⁹ Maperā pak'uru nejō pia chauk'aa bee t'u peepata t'ipitaude bat'at'aadait'ee. ²⁰ Māgá ma Ak'õre pedee jarapatada apataarāpa ne-inaa oopata k'aurepa parāpa k'awaadai wāara Ak'õrepa pēida wa māga-e.

*Jesupa jarateeda jōmaarāta Tachi Ak'õre truadee wāda-e pait'ee
(Lc 13.25-27)*

²¹ —Eperāarā ūk'uruurāpa mimaa: "Tachi Waibia, Tachi Waibia" a p'ani mīda, jōmaweda wāda-e pait'ee Tachi Ak'õre truadee. Jíp'a chi oopataarāpa mi Ak'õre it'ari bipa oopi bik'a; māgiirāta it'aa wādait'ee. ²² Ak'õre ewari waibia ewate chok'araarāpa mimaa jaradait'ee: "Tachi Waibia, Tachi Waibia, tai pi ome p'anapiji. Taipa pi t'ide jarateejida māik'aapa pi t'ide netuaraarā uchiapik'oojida. Ma awara pi t'ide oojida ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa." ²³ Mamīda mia p'anaut'ee: "¡Mia parā k'awa-e bi! ¡Ayaa wāti mi ik'aawaapa, ne-inaa k'achia oopataarā!"

*Jesupa te oopataarāde jarateeda
(Mr 1.22; Lc 6.47-49)*

²⁴ —Eperā k'isia k'awaa bipa mi ūraa ūripari māik'aapa oopari mia jara bik'a. Māgí eperā ichi te oo bik'ata bi māu ūri. ²⁵ K'oi cheji; to chedachi māik'aapa nāu golpe p'uaji ichi temāi. Mamīda t'ee-e paji māu ūri oo bada perā. ²⁶ Jōdee chi mi ūraa ūrip'eda, oo-e bipa mia jara bik'a k'isia k'awa-ee bi. Eperā ichi te ipude oodak'a bi. ²⁷ K'oi cheji; to chedachi; nāu golpe p'uaji māik'aapa ichi te tudú t'eedachi. Māgá ichi te jōdachi.

²⁸ Jesús pedee aupak'āri, eperāarā jōmaweda ak'itra para beeji irua jarateeda k'aurepa. ²⁹ Māga p'anajida irua jíp'a jarateeda perā Tachi Ak'õrepa jarateepidak'a. Ak'õre ūraa pipiara jarateeji Moisepa p'āda jarateepataarā k'āyaara.

8

*Jesupa leprapa k'ayaa bada jipada
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)*

¹ Jesús eedepa edaa chek'āri, eperāarā chok'ara iru t'ee chejida. ² Māgá che wāde iru k'ait'a cheji eperā leprapa k'ayaa bi. Māgí iru k'írapite bedabai nība cheji māik'aapa māgaji:

—Tachi Waibia, pia k'inia bi pírā, mi k'ayaa wēpapipáde aji, Ak'õre k'írapite mi pia beemerā.

³ Jesupa juapa t'õbaip'eda, māgaji:
 —j'K'inia bida! aji. Jipa beepáde aji.
 Aramata jipa beeji. ⁴ Māpai Jesupa māgaji:
 —j'Uríjl! Jaranáaji apidaamaa. Jip'a p'aaremaa ak'ipináji māik'aapa Moisepa p'ādade
 jara bīk'a ipana omé atéeji teeit'ee Tachi Ak'ōremaa. Māgá jōmaarāpa pi jipa beeda
 k'awadayada aji.

Jesupa Romadepema soldaorā poro mimiapari jipada
(Lc 7.1-10; Jn 4.43-54)

⁵ T'ēepai Jesús Capernaum p'uurude panak'āri, Romadepema soldaorā poro waibiapa
 irumaa chupiria iidi cheji:

⁶ —Jesús, mi mimiapari k'ayaa bida aji. P'oyaa mimik'a-e bi māik'aapa chupiria nībida
 aji, p'uapa.

⁷ Jesupa p'anauji:

—Wāit'eeda aji, jipade.

⁸ Mamīda ma soldaorā poro waibiapa māgaji:

—Tachi Waibia, mi pi k'āyaara ek'ariara bi. Pi mi temaa wā-e pijida, namāik'aapa
 pedeeri pīrā, mi mimiapari jipa beeit'ee. ⁹ Mi jida waibiarā jua ek'ari bi. Ma awara
 mīa soldaorā iru bi mīchi jua ek'ari. Mīa abaamaa wāpáde ak'āri, wāpari; awaraamaa
 chepáde ak'āri, chepari. Ichiaba mi mimiaparimaa ne-inaa oopáde ak'āri, oonaparida
 aji.

¹⁰ Jesupa māga ūrik'āri, p'era pīk'a beeji ma soldaorā poropa jara bada k'aurepa. Mapa
 ichi ome nipapataarāmaa māgaji:

—Mīa wāarata jararu. Israel pidaarā t'āide na eperāk'a apida waide unu-e bi, iru wāara
 ijāapari perā. ¹¹ Eperārā chok'ara chedait'ee ak'ōrejīru uchiapari eereepa māik'aapa
 ak'ōrejīru baaipari eereepa. Māirāta Tachi Ak'ōre truade su-ak'i p'ana chedait'ee nek'ode
 Abraham ome, Isaac ome māik'aapa Jacob ome. ¹² Mamīda chi it'ari p'anadaipia bīrā
 Ak'ōrepa jērek'ooit'eeda aji, taawaa p'āriudee, atua beerā ome jēedamerā māik'aapa k'ida
 kierrkierree para bamerā p'uapa.

¹³ Māga jarap'eda, Jesupa ma soldaorā poromaa māgaji:

—Wāpáde aji, pīchi temaa pīa ijāadak'a uchiada perā.

Aramata chi k'ayaa bada jipadachi.

Jesupa Pedro p'āk'ōre jipada
(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Māpai Jesús wāji Pedro temaa. Mama ununaji Pedro p'āk'ōre k'ayaa bi k'iamiaapa.
 P'arude baji k'ayaa bada perā. ¹⁵ Jesupa iru jua t'õbaik'āri, ma k'iamia tuudachi. Māpai
 ma wēra p'irabaidaip'eda, nek'opiji Jesumaa.

Jesupa k'ayaa beerā chok'ara jipada
(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ K'eudaik'āri, netuara k'ap'iade merātia beerā chok'ara aneejida Jesumaa. Pedee
 jarada abaapa netuaraarā jōmaweda uchiapik'ooji. Ichiaba k'ayaa beerā jōmaweda
 jipak'ooji. ¹⁷ Māga ooji p'asamerā Tachi Ak'ōre pedee jarapari Isaíapa chonaarāweda
 jaradak'a:

'Irua k'ayaa tachimaa baridap'edaa awara ãyaa ataji māik'aapa tachi k'ayaa beerā jipaji.'
(Is 53.4)

Jesús ome nipa k'inia p'anadap'edaarā
(Lc 9.57-62)

¹⁸ Awaraa ewaride Jesupa unuk'āri eperārā chok'ara ichi wap'ira iru p'ani, chi
 k'ōp'āyoorāmaa jaraji sīadait'ee lago k'īraik'a eeree. ¹⁹ Mamīda wādai naaweda, Moisepa
 p'āda jarateepari k'ait'a cheji māik'aapa māgaji:

—Tachi Jarateepari, pi ome wā k'inia bida aji, chi wārumaa.

²⁰ Jesupa p'anauji:

—Usap'ā yooro te uria iru bee māik'aapa ipanaarā te iru bee. Mamīda mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema arajāgaa ni, k'āipari wēe. Made k'īsīaji jarai naaweda wāara mi ome nipa k'inia bi wa māga-e.

²¹ Awaraa Jesús ome nipadapa māgaji:

—Tachi Waibia, mi jida pi ome nipaparrii k'inia bi. Mamīda ai naaweda, mi ak'ōre iapipáde aji, iru piuk'āri.

²² Jesupa p'anauji:

—Chepáde aji, mi ome māik'aapa ichiak'au bipáde aji, atuadait'eerāpa āchi piudap'edaarā iadamerā.

Jesupa nāu p'usa ome t'umātipida

(Mr 4:35-41; Lc 8:22-25)

²³ Ma t'ēepai Jesús wāji barcode chi k'ōp'āyoorā ome. ²⁴ Māga nide p'usara t'o nībeeji. P'usapa barco pirubaai wā nipaji. Māimisa Jesús k'āi baji. ²⁵ Mapa chi k'ōp'āyoorāpa īrimat'ajida māik'aapa māgajida:

—Tachi Waibia, itai k'aripáji! Tachi pirubaai wādapi!

²⁶ Jesupa p'anauji:

—¿Sāap'eda p'era jōnima? aji. Parā pia ijāada-e p'anida! aji.

Māga jarap'eda, p'irabaidachi māik'aapa pedeeji nāumaa māik'aapa p'usamaa. Aweda jōma ip'ii ūu beeji. ²⁷ Māga unudak'āri, chi k'ōp'āyoorā ak'itrua para beeji māik'aapa āchi pitapai iidi para beeji:

—¿K'aima ajida, nāgi? Nāu, p'usa paara iru pedee ūripatada ajida.

Eperāarā k'ap'iade netuara merātia bada

(Mr 5:1-20; Lc 8:26-39)

²⁸ Jesús chi k'ōp'āyoorā ome panadak'āri lago k'īraik'a eere Gadara eujāde, jāira māu te uriade badadeepa uchiajida eperāarā omé netuara āchi k'ap'iade merātia bee. Ma eperāarā Jesús k'ait'a chejida. Āchi audú t'āri k'achia-idaa p'anadap'edaa perā, eperāarā ma ode p'oyaa wāyaadak'aa paji. ²⁹ Jesumaa bia chejida:

—¡Jesús, Ak'ōre Waibia Warra, tai ome t'īunāaji! ¿At'āri-e weda tai miapide cheji-ek'ā? ajida.

³⁰ Ma k'ait'a sinaarā chok'ara nek'omaa p'anajida. ³¹ Mapa netuaraarāpa Jesumaa chupiria iidijida ma sinaarā k'ap'iade t'īupimerā.

³² Aramāgá Jesupa jaraji mamaa wādamerā. Māpai ma netuaraarā ma eperāarā k'ap'iadeepa uchiak'oodachida māik'aapa sinaarā k'ap'iade t'īudachida. Aramata sinaarā jōmaweda p'irak'oodachida ee k'ōot'ari jira bidee. Mata lagode baainajida māik'aapa īyapa jīak'oodachida.

³³ Ma sinaarā jīa p'anadap'edaarāpa māga unudak'āri, p'irak'oodachida p'uurudee. Nepirinajida āchia unudap'edaa ma netuara merātia p'anadap'edaarā ome. ³⁴ Māpai p'uuru pidaarā jōmaweda chejida māik'aapa Jesumaa chupiria iidijida āchi eujādeepa wāmerā.

9

Jesupa chiwa bada jipada

(Mr 2:1-12; Lc 5:17-26)

¹ Ma t'ēepai, Jesús barcode bataup'eda, wāji lago k'īraik'a eeree. Māgá ichi p'uuru pacheji. ² Mama bide eperāarāpa jira anejida eperā chiwa bi p'arude. Jesupa k'awaak'āri āchia wāara ichide ijāa p'anī, ma chiwa bimaa māgaji:

—Warra, t'āri o-īa báji pia p'ek'au k'achia oopata jōmaweda wēpada perā.

³ Ūk'uru arii p'anadap'edaa Moisepa p'āda jarateepataarāpa māga ūridak'āri, k'īsiajida: "Jāgipa ik'achia pedeemaa bi Tachi Ak'ōre āpite. Tachi Ak'ōrepapai p'ek'au k'achia wēpapiyada" ajida. ⁴ Mamīda Jesupa k'awaji āchia k'īsia p'ani. Mapa iidiji:

—¿Sāap'eda parāpa k'īsia k'achia k'īsia p'anima? aji. ⁵ Mia irumaa jarai: "Pia p'ek'au k'achia oopata wēpajipi" maa-e pīrā jarai: "P'irabáji māik'aapa wāji". Mamīda irua maarepida oo-e pai, Tachi Ak'ōrepa oopi-e pīrā. ⁶ Mia ak'ipiit'ee na p'ek'au eujāde mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema k'ap'ia pari, Tachi Ak'ōre Waibīapa wēpapipari eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata.

Māpai māgaji ma eperā chiwa bīmaa:

—¡P'irabáji! Pichi p'aru atāji māik'aapa wāji pīchi temaa.

⁷ Aramāgá ma chiwa bada p'irabaidachi māik'aapa wāji ichi temaa. ⁸ Māga unudak'āri, eperāarā p'era pik'a para beeji māik'aapa Tachi Ak'ōremaa o-ña it'aa t'ījida, irua ma eperāmaa māga ooda perā.

*Jesupa Mateo jirit'erada ichi ome nipapariimerā
(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)*

⁹ Mamāik'aapa Jesús wāji. Ma wārude eperā t'ījarapatap'edaa Mateo unuji. Su-ak'i baji Cesar-it'ee impuesto p'aapatamāi. Jesupa māgaji irumaa:

—Mi ome nipaparíji.

Aramāgá bainī beep'eda, Jesús ome wāji.

¹⁰ T'ēepai Jesús chi k'ōp'āyoorā ome teeda nek'omaa bak'āri, impuesto p'epataarā Roma pidaarā rey-it'ee pachejida awaraa eperāarā k'achia-idaa beerā apatap'edaarā ome. Māirā ai mesade su-ak'i p'aneejida Jesús ome. ¹¹ Fariseorāpa māga unudak'āri, Jesús k'ōp'āyoorāmaa iidijida:

—¿Sāap'eda parā jarateepari nek'omaa bīma ajida, impuesto p'epataarā ome māik'aapa awaraa p'ek'au k'achia oopataarā ome?

¹² Māirāpa iididap'edaa ūrik'āri, Jesupa māgaji:

—Médico pēidak'aa k'ap'ia pia beerāmaa. Jīp'a pēipata k'ayaa beerāmaa. ¹³ Parā wādak'āri, k'īsiadapáde aji, nāgí Ak'ōre Ūraa jara k'inia bi:

'Mia k'iniara bī awaraarā chupiria k'awaadamerā, ne-animalaarā peedap'eda, paadai k'āyaara mi-it'ee.' *(Os 6.6)*

Māpai Jesupa māgaji:

—Tachi Ak'ōrepa mi pēi-e paji t'āri pia beerā jiride. Ma k'āyaara p'ek'au k'achia oopataarā jirideta pēiji.

*Sāapai nek'oda-ee p'anadaipia bī
(Mr 2.18-20; Lc 5.33-35)*

¹⁴ Māpai Juan Bautista k'ōp'āyoorā Jesumaa chejida māik'aapa iidijida:

—Edaare tai, fariseorā ome nek'oda-ee p'aneeepata jīp'a Tachi Ak'ōre net'aade k'īsiadait'ee. ¿Sāap'eda pi k'ōp'āyoorāpa māga oodak'aama? ajida.

¹⁵ Jesupa p'anauji:

—Miak'āipata fiestade t'ī pēidak'edaarā k'īra pia-ee p'anadak'aa chi miak'āiit'ee bi āchi ome bī misa. Mamīda ewari cherude iru ata chedak'āripi, t'āri p'uapa nek'oda-ee p'aneedait'eeda aji.

*Ūraa chiwidi māik'aapa chonaarāweda p'ādap'edaa
(Mr 2.21-22; Lc 5.36-39)*

¹⁶ —Eperā apidaapa p'aru chiwididepema pite aba t'īik'araa bīda aji, p'aru sorede parchaait'ee. Māga ooru pīrā, chi p'aru chiwidi āridariit'ee māik'aapa ma pite auk'a bee-e pait'ee chi p'aru sore ome. ¹⁷ Ichiaba vino ewaa juda t'īdak'aa ne-e sorede, ma vino baak'ak'āri, ma ne-e sore jiadarri perā māik'aapa chi vino atuadarii perā. Maperā vino ewaa juda t'īdaipia bī ne-e chiwidide, ma ne-e chi vino ome atuapiamaapa.

*Jairo k'au mäik'aapa wērapa Jesús p'aru ide t'ōbaida
(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)*

¹⁸ Jesús at'āri pedeemaa bide, judiorā poro waibia t'iijarapatap'edaa Jairo Jesús k'īrapite bedabai nība cheji mäik'aapa māgaji:

—Et'ewapai mi k'au jai-idaajida aji. Mamīda mia k'awa bi pi cheru pīrā mi ome mäik'aapa pi jua bīru pīrā iru īri, waya chok'ai beeyada aji.

¹⁹ Māpai Jesús wāji chi k'ōp'āyoorā ome ma eperā temaa. ²⁰ Ma wādade wēra doce años bi k'ayaa bi waamiapa Jesús āpiteik'aapa k'ait'a wāp'eda, iru īripema p'aru i t'ōbait'aa. ²¹ Māga ooji k'īsia bada perā iru p'aru i t'ōbairupapai jīpa bee. ²² Mamīda māgá t'ōbaik'āri, Jesupa āpitee ak'iji mäik'aapa māgaji ma wērama.

—Wēra, t'āri o-īa bēji. Pīa mīde ijāa bairā, jīpa beejida aji.

Aramata ma wēra jīpa beeji.

²³ Maap'eda Jesús ma judiorā poro waibia temaa panak'āri, unuji siru chaapataarā mäik'aapa eperāarā jēepi ororoo nībi. ²⁴ Māpai Jesupa māgaji:

—Taawaa uchíati. Na wēra k'au jai-idaa-e bi. Jīp'a k'āita bīda aji.

Māga ūridak'āri, arii p'anadap'edaarā ēik'oodachida, Jesús k'īra k'awa-ee bi jīak'aapa.

²⁵ Mamīda Jesupa eperāarā uchiapik'ooji mäik'aapa jai-idaada badamāi t'īup'eda, iru jua jita atanaji. Māpai ma wēra k'au p'irabaidachi. ²⁶ Maap'eda ma eujādepemaarā jōmaarāpa k'awaa wājida Jesupa māga ooda.

Jesupa tau p'āriu beerā omé jipada

²⁷ Mamāik'aapa uchia wādade, Jesús t'ēe tau p'āriu bee omé bīa che wāpachida:

—¡Rey David Warra, tai chupiria k'awaapáde! ajida.

²⁸ Jesús teeda t'īunak'āri, ma tau p'āriu beerā auk'a t'īujida. Māpai Jesupa iidiji:

—¿Parāpa ijāa p'anik'ā aji, mia jīpai?

P'anaujida:

—Tachi Waibia, ijāa p'anida ajida.

²⁹ Māpai Jesupa taumāi t'ōbaip'eda, māgaji:

—Parāpa ijāa p'anik'a, māgá p'aneedapáde aji.

³⁰ Aweda tau eratik'oodachida. Māpai Jesupa jīp'a māgaji:

—Mia ooda chīaramaa nepirinaadapáde aji.

³¹ Māga jaraji mīda, mamāik'aapa uchiarutata Jesupa ooda nepiri wāpachida ma eujādepemaarāmaa.

Jesupa pedee atua bada jipada

³² Ma tau p'āriu p'anadap'edaarā uchiarutade, eperāarāpa aneejida eperā pedee atua bi Jesumaa. Māga baji netuara ichi k'ap'iade merātia bada perā. ³³ Jesupa ma netuara uchiapit'aak'āri, ma eperā pedee beeji. Māga unudak'āri, arii p'anadap'edaarāpa ak'ītrua para beeji mäik'aapa māgajida:

—¡Israelde waide nāga unudak'aada! ajida.

³⁴ Mamīda fariseorāpa māgajida:

—Netuara Poro Waibia juapata jāgá netuaraarā uchiapiparida ajida.

Jesupa eperāarā chupiria k'awaada

³⁵ Jesús nipapachi p'uuru beede mäik'aapa aī ik'aawa p'uuru k'aipee beede. Tachi Ak'ōre ūraa jarateepata te chaa pedee pīa jarateepachi k'awaadamerā taarā-e Tachi Ak'ōrepa eperāarā p'e biit'ee ichi jua ek'ari, ichideerā p'aneedamerā. Ma awara k'ayaa k'īra t'ādoo jīpapachi. ³⁶ Eperāarā chok'ara see nībi unuk'āri, chupiria k'awaaji, āra chupiria, k'īra pīa-ee para bada perā, oveja chak'erā ak'īpari wēe chitoonik'a. ³⁷ Māpai chi k'ōp'āyoorāmaa māgaji:

—Eperāarā chok'ara mide waide ijāada-e p'ani. Ne-uu audú chau bík'api p'ani. Mamīda mimiapataarā chok'ara-ee p'ani. ³⁸ Mapa it'aa iididapáde aji, ma ne-uu chiparimaa, irua awaraa mimiapataarā pēimerā chi chau bi p'ede.

10

*Jesupa k'ōp'āyoorā jirit'erada mimiadamerā ichi ome
(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)*

¹ Jesupa chi k'ōp'āyoorā doce t'i p'eki māik'aapa āchi ichi jua ek'ari biji netuaraarā uchiapidamerā māik'aapa k'ayaa k'īra t'ādoo jipadamerā.

² Nāgí imik'īraarā doce jirit'eraji pēiji'ee ichi ūraa jarateede. Naapiara jirit'eraji Simón, ichiaba t'ījarapatap'edaa Pedro, chi īpema Andrés ome. Ma t'ēepai jirit'eraji Santiago chi īpema Juan ome. Māirā Zebedeo warrarā paji. ³ Ichiaba jirit'eraji Felipe; Bartolomé; Tomás; mi, Mateo, chi impuesto p'epari bada Roma pidaarā-it'ee; Alfeo warra, Santiago; Tadeo; ⁴ Simón Celote apatap'edaa māik'aapa Judas Iscariote, ma t'ēepai Jesús traicionaada.

*Jesupa chi k'ōp'āyoorā pēida Ak'ōre Ūraa jarateenadamerā
(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)*

⁵ Jesupa ma k'ōp'āyoorā doce pēiji eperāarā paraamaa. Pēi naaweda jaraji:

—Wānāati judio-eerā p'anapatamaa. Ichiaba wānāati Samaria eujādepema p'uurudee.

⁶ Ma k'āyaara wāti Israel eujādepema ovejaarā atua pik'a beerāmaa. ⁷ Jaratéetí taarā-e Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi jua ek'ari biit'ee ichideerā p'aneedamerā. ⁸ K'ayaa beerā jipáti; piudap'edaarā chok'ai p'irabaipítí; leprapa k'ayaa beerā jipáti māik'aapa netuara k'ap'iade merātia bee jipáti. Mía parā mīchi jua ek'ari bīk'āri māga oodamerā, p'arat'a maarepida iidi-e paji. Mapa p'arat'a iidināati ma pari.

⁹ 'Ateenāati nēe, p'arat'a, cobre, pāchi k'irrīde jipata. ¹⁰ Ichiaba ateenāati muchila, awaraa chancla māik'aapa p'aru jidait'ee, pak'uru jida t'īdik'adait'ee, parā mimia pari ma ne-inaa teedaipia p'anadairā.

¹¹ 'P'uurude maa-e pīrā te chok'ara-ee beemāi panadak'āri, eperā t'āri piata jiríti arii p'aneedait'ee mamāik'aapa wāruta misa. ¹² Teeda t'īudak'āri, arii p'aniirāmaa pedee pia jarāti. ¹³ Ai tede p'aniirāpa parā auteebairuta pīrā, ma pedee pia jaradak'a āramaa uchiait'ee. Mamīda auteebaida-e pīrā, ma pedee pia jaradak'a āramaa uchia-e pait'ee.

¹⁴ Parā auteebaida-e pīrā māik'aapa parāpa jarateepata ūridaamāa p'ani pīrā, uchiatí ma tedeepa maa-e pīrā ma p'uurudeepa māik'aapa bīrīdepema yooro p'ora nēep'eti ak'ipidait'ee Tachi Ak'ōrepa āra k'aripa-e pait'ee. ¹⁵ Mía wāarata jararu. Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate irua ma p'uurudepemaarā audupiara k'achia ooit'eeda aji, Sodoma p'uurudepemaarā, Gomorra p'uurudepemaarā k'achia ooda k'āyaara.

*Jesupa jarada ichi k'aurepa ijāapataarā miadait'ee
(Lc 12.11-12; 21.12-17)*

¹⁶ —¡Ūrití! Mía parā pēiru eperāarāmaa jarateede. Pēiru ovejaarā pēik'ajik'a ne-animalaarā k'achia beerā t'āide. Mapa k'īra k'awaa nipapatáati, taama k'īra k'awaa nipaparik'a. Ichiaba k'āiwee nipapatáati paloma nipaparik'a. ¹⁷ Tauk'a nipapatáati eperāarāpa parā ateedit'ee perā āchi charraarāmaa miapidamerā, maa-e pīrā parā p'ua oodait'ee Tachi Ak'ōre ūraa jarateepata tede. ¹⁸ Ma awara mide ijāapata k'aurepa ateedit'ee āchi poro waibiarāmaa māik'aapa āchi reyrāmaa. Māga parāpa mi ūraa jaradai māirā k'īrapite māik'aapa awaraa ijāadak'aa beerā k'īrapite. ¹⁹ Mamīda māirā k'īrapite p'anadak'āri, k'īsianāati sāga pedeedait'ee, maa-e pīrā k'āata jaradait'ee, pedeedait'ee pak'āri, Tachi Ak'ōrépata pedeepiit'ee perā. ²⁰ Parā pedeeda-e pait'ee pāchi k'īradoopa. Tachi Ak'ōre Jaurepata pedeeit'ee parā k'ap'iā.

²¹ Maapai eperāarāpa āchi ūpeemaarā paara teedait'ee miapidamerā piurutamaa. Ma awara chi ak'ōreerāpa āchi warrarā paara māgá peepidait'ee; maa-e pīrā warrarāpa āchi ak'ōreerā peepidait'ee. ²² Jōmaarāpa parā k'īra unuamaa iru p'anapataadait'ee mide ijāapata k'aurepa. Mamīda t'āridepai chooruta pīrā, Tachi Ak'ōrepa parā k'aripait'ee atuanaadamerā na p'ek'au eujā jōrumaa. ²³ P'uuru abaade parā jīri p'aneedak'āri, mirūti awaraa p'uurude. Mīa wāarata jararu. Parā Israel p'uuru jōmaade jaratee nipaadi naaweda, mī, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, cheit'ee.

²⁴ K'irāpāti eperā apida ichi jarateepari k'āyaara waibīara bī-e. Ichiaba mimiapari apida chipari k'āyaara waibīara bī-e. ²⁵ Chi ne-inaa k'awaa k'inia bī o-īa baipia bī chi jarateepari jīak'a pait'ee. Ichiaba mimiapari o-īa baipia bī chipari jīak'a pait'ee. Chi te chipari t'ījarapata pīrā Beelzebū, Netuara Poro Waibia, audupīara irudeerāmaa māgī t'ī bidait'ee.

*Jesupa jarateeda k'aita waaweedaipia bī
(Lc 12.2-7)*

²⁶ —Māga jara p'anī mīda, eperāarā waweenāati. Irā Tachi Ak'ōre net'aa mera pīk'a bī mīda, t'ēepai parāpa jōmaarāmaa jaradait'ee. ²⁷ Mīa ūraa jarada p'āriu pīk'a baji. Mamīda jōmaarāmaa māga jīp'a jaradaipia bī. Ma awara mīa ūraa mera pīk'a jarada, golpe jaradaipia bī terraza ūriipa biaruk'a. ²⁸ Waweenāati parā jīri p'anīrāeedait'ee, ārapa parā p'oysaa atuapida-e perā tok'arradee. Ma k'āyaara Tachi Ak'ōre waawéeti. Iruata tachi piupi māik'aapa atuapii.

²⁹ ¿Netopata-ek'ā ipana chak'e omé p'arat'a tau abaa pari? Eperāarāpa māga oopata, ipana chak'e mak'īara vale-e bī jīak'aapa. Mamīda ipana chak'e apida eujāde baaidak'aa, parā Ak'ōre Waibiapa māga jara-emāi. ³⁰⁻³¹ Parā pudā paara irua juasia iru bī. Mapa waweenāati, Tachi Ak'ōrepa parā k'iniara iru bapari perā ipanaarā k'āyaara.

*Jesucristode ijāapatada apataarā awaraarā k'īrapite
(Lc 12.8-9)*

³² —Eperāpa tau taawa jararu pīrā ichi Jesucristode ijāapari, mīa pida jarai: “Māgī mēré” mī Ak'ōre k'īrapite it'ari. ³³ Mamīda eperāpa meraru pīrā mide ijāapari, māgara mīa pida merait'ee. “Māgī mēré-edā” ait'ee mī Ak'ōre k'īrapite it'ari.

*Jesús k'aurepa ēreerā t'āri auk'a p'anada-e
(Lc 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ —K'īsianāati mī cheji na p'ek'au eujādee eperāarā k'āiwee p'anapide. Jīp'a cheji chōopide. ³⁵ Mī cheji 'warra t'āri auk'a banaamerā chi ak'ōre ome, wēra k'au t'āri auk'a banaamerā chi nawe ome māik'aapa ūigu t'āri auk'a banaamerā chi p'āk'ōre ome. ³⁶ Ma k'aurepa eperāarā t'āri auk'a para ba-e pait'ee āchi ēreerā ome.’ *(Mi 7.6)*

³⁷ 'Eperāpa ichi ak'ōre wa chi nawe k'iniara iru bī pīrā mī k'inia iru bai k'āyaara, mēré pa-e pai. Ichiaba eperāpa chi warra wa chi k'au k'iniara iru bī pīrā mī k'inia iru bai k'āyaara, māgī mēré pa-e pai. ³⁸ Ma awara mide ijāapari k'aurepa eperā pīuamāa bī pīrā kurusode pīu wāk'a, māgī mēré pa-e pait'ee. ³⁹ Eperā pīuamāa bī pīrā mide ijāapari k'aurepa, māgī pīu k'āri, atuait'ee. Mamīda eperā pīuru pīrā mide ijāapari k'aurepa, māgī eperā pīu k'āri it'aa wāit'ee.

*Jesupa jarada ijāapataarāpa ne-inaa pia atadait'ee
(Mr 9.41)*

⁴⁰ —Eperāpa parā auteebaik'āri, mī jida auteebai bī māik'aapa mī Ak'ōre, mī pēida, auk'a auteebai bī. ⁴¹ Ma awara eperāpa auteebaik'āri Tachi Ak'ōre pedee jarapari, Tachi Ak'ōrepa pēida perā, ne-inaa pia atait'ee Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa atapatak'a. Ichiaba auteebaik'āri eperā t'āri pia, māgī t'āri pia bairā, ne-inaa pia atait'ee eperā

t'āri pia beerāpa atapatak'a. ⁴² Ma awara eperāpa teek'āri pania vaso aba mi ome nipaparimaa māgí mérē perā, Tachi Ak'ōrepa ne-inaa pia ichiaba teeit'ee ma pania teedamaa.

11

Juan Bautistapa eperāarā pēida (Lc 7.18-23)

¹ Jesupa chi k'ōp'āyoorā doce ūraap'eda, mamāik'aapa wāji Ak'ōrepa jara pēida jarateede ma eujādepema p'uuru bee chaa.

² Juan carcelde bi misa, ūriji Cristopa oomaa bi. Aramata ichi ome nipapatap'edaarā ūk'uru pēiji Jesumaa. Iidinajida:

³ —¿Pik'ā ajida, tai k'aripapari chonaarāpa cheit'ee bida adap'edaa? Maa-e pīrā, ¿taipa awaraa nidaopia bik'ā? ajida.

⁴ Jesupa p'anauji:

—Wāti Juanmaa māik'aapa nepirítí parāpa nama unu p'aní māik'aapa ūri p'aní. ⁵ Jaráti tau p'āriu beeda ūrá unu p'aní; biiri nik'anik'aa beeda t'ia nūutee; leprapa k'ayaa beeda jipa p'aní; k'iri k'ī beeda ūrá ūri p'aní; piudap'edaarā waya chok'ai p'aní māik'aapa chupiria chedeerāmaa Tachi Ak'ōrepa pedee pia jara pēida jarateemaa bi. ⁶ ¡T'āri o-ña bida aji, chi mide ijāa bi, k'awa-e bi mīda mia ne-inaa jōma oo bi!

Jesupa Juande pedee pia jarada

(Lc 7.24-35)

⁷ Juanpa eperāarā pēida wādap'edaa t'ēepai, eperāarāmaa Jesupa pedee pia jaramaa beeji Juande:

—¿K'āata parāpa ak'inajidama aji, eujā pania wēe bimaa wādak'āri? ¿K'īsiajida-ek'ā ak'inadait'ee eperā pariatua k'īsia bi, p'ūajara nāupa pariatua nēunēwaa p'uaparik'a?

⁸ Maa-e pīrā, ¿k'īsiajida-ek'ā ak'inadait'ee eperā p'aru pi-ia jī bi? Parāpa pia k'awa p'aní eperā p'aru pi-ia jī beerā rey tede p'anapata. ⁹ Māga-e pīrā ¿k'īsiajida-ek'ā ak'inadait'ee Ak'ōre pedee jarapari? Wāara, iru Ak'ōre pedee jarapari k'āyaara waibiara bi. ¹⁰ Na Juandeta Tachi Ak'ōre ūraa p'ādade jara bi:

'Mia eperā chok'a pēit'ee pi naa o pia oonamerā pi, eperāarā poro waibia, chei naaweda.'

(Mal 3.1)

¹¹ Mia wāarata jararu. Juan Bautista k'āyaara eperā apida waibiara bi-e. Mamīda chi ek'ariara bita iru k'āyaara waibiara pait'ee Tachi Ak'ōrepa ma eperā ichi jua ek'ari bik'āri, ichideerā ome beemerā.

¹² Juan Bautista chedak'āriipa, eperāarā chōo pik'a p'aní t'īudait'ee Tachi Ak'ōre jua ek'ari, ichideerā p'aneedait'ee māik'aapa k'achia beerā auk'a chōo pik'a p'aní apida māga p'ananaadamerā. ¹³ Juan jaratee chei naaweda, Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa jarapachida Tachi Ak'ōrepa māgā eperāarā biit'ee ichi jua ek'ari, ichideerā p'aneedamerā. Moisepa p'ādade ichiaba māgā jara bi. ¹⁴ Parāpa k'awaa k'inia p'aní pīrā Juanta Elías chi cheit'ee bada jara p'anadap'edaa; ichipi. ¹⁵ Pia k'īsíati parāpa et'ewa ūridap'edaade k'awaadamerā k'āata jara k'inia bi.

¹⁶ 'Mia jarait'ee sāga p'aní parā, mide ijāadak'aa beerā. Warrarā su-ak'i p'aneedap'eda, jemenemaa p'anik'ata p'aní p'uuru jāde. Āchi k'ōp'āyoorāmaa biapata:

¹⁷ "Taipa siru chaajida. Mamīda parā pēirada-e paji. K'ari k'īsia paraa k'arijida. Mamīda parā jēeda-e paji."

¹⁸ Māga pik'a bají Juan ome. Iru cheji māik'aapa nek'ok'aa paji, ne-inaa tok'aa paji, eperā jīp'aarāpa oopatak'a. Maperā eperāarāpa: "Netuara iru k'ap'iade merātia bida" ajida.

¹⁹ T'ēepai mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema cheji māik'aapa nek'oja, ne-inaa toji eperā jīp'aak'a. Maperā jara p'aní mi nek'oyaa, ne-inaa toyaa bapari. Ma awara mi k'ōp'āyo

meraaparida a p'aní, k'achia-idaa beerā ome māik'aapa Cesar-it'ee impuesto p'epataarā ome. Mamīda Tachi Ak'ōrepa wāarata ak'ipimaa bida aji, mia oo bi k'aurepa parā jōmaarā pari.

*Tachi Ak'ōrepa oo bi unuamaa iru p'anapataarā
(Lc 10.13-15)*

²⁰ Māpai Jesús ijīatí pedeemaa beeji awara-awaraa p'uurudepemaarāmaa, āchia p'ek'au k'achia oopata oodaamāa p'anadap'edaa perā. Māga p'anajida unupachida mīda irua ooda ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Jesupa āchimaa māgaji:

²¹ —¡Aai, Corazín p'uurudepemaarā! ¡Aai, Betsaida p'uurudepemaarā! ¡Tachi Ak'ōrepa parā k'achiadee pēit'eepi! Tiro p'uurude, Sidón p'uurude eperāpa ooda paara ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa mia parā p'uurude oodak'a, taarā-e weda ijāak'ajida. Arapa p'ek'au k'achia oopata oo amaa k'inia jōnipa chupiria iidik'ajida Tachi Ak'ōremaa. Ma p'ek'au k'achia oopata k'aurepa t'āri p'uapa p'aru p'āimaa jīk'ajida māik'aapa it'abarre p'ora it'aa p'ok'ajida āchi poro ūri. ²² Maperā mia jara bi: Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate irua parā k'achiara ooit'ee ma Tiro p'uurudepemaarā k'āyaara māik'aapa Sidón p'uurudepemaarā k'āyaara. ²³ Ichiaba parā Capernaum p'uurudepemaarā, ¿k'īsia p'anik'ā parā p'uuruta awaraa p'uuru k'āyaara waibiara pait'ee Ak'ōre k'īrapite? ¡Māga-e! ¡Ma k'āyaara irua parā p'uuruta jōt'aít'ee! Sodoma p'uurude eperāpa ooda paara ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa, mia parā t'āide oodak'a, ma p'uuru at'āri bak'aji. ²⁴ Mamīda mia jara bi: Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate irua parā k'achiara ooit'eeda aji, Sodoma p'uurudepemaarā k'achia ooi k'āyaara.

*Jesupa eperāarā ūipipari
(Lc 10.21-22)*

²⁵ Maapai Jesupa māgaji:

—Ak'ōre Waibia, pi jōmaarā k'āyaara waibiara bi. Ne-inaa jōmaweda it'ari nībi, na p'ek'au eujāde nībi paara pi jua ek'ari bi. Mi t'āri o-ña bi pia eperāarā jīp'aarāmaa k'awapiru perā ne-inaa pia waide k'awapi-e pada k'īsia k'awaa beerāmaa māik'aapa poro wēsa beerāmaa.

²⁶ Pia māga ooji māga oo k'inia bada perā.

²⁷ Mi Ak'ōrepa ne-inaa jōma biji mi jua ek'ari mia ak'ipariimerā. Tachi Ak'ōrepapai wāara mi, ichi Warra k'awa bi. Māgá ichiaba mi, chi Warrapapai wāara iru k'awa bi. Mamīda mia iru k'awapii mia k'awapi k'inia bi eperāarāmaa. ²⁸ Maperā mimaa chéti parā jōmaweda sē p'anirā mimia p'anipa māik'aapa k'īsia jōnipa. Mia parā t'āri a-tu beepiit'ee.

²⁹ K'ōp'āyo meráati mi ome. Úriti mia jaratee bi māik'aapa óoti mia jara bik'a. Mi t'āri pia, chupiria k'awaayaa bapari. Mide ijāadak'āri, k'āiwee p'anapataadait'ee. ³⁰ Mia jara bik'a oodayada aji, mia k'aripak'āri.

12

*Ūipata ewate trigo k'imí chak'erā p'edap'edaa
(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)*

¹ Maapai judiorā ūipata ewate Jesús nipaji trigo k'āide. Chi k'ōp'āyoorā jarrapisia p'anadap'edaa perā, trigo k'imí chak'erā oro atadap'eda, chi tau jonamaa p'aneejida k'odait'ee. ² Arii p'anadap'edaa fariseorāpa māga unudak'āri, Jesumaa māgajida:

—¡Pichá ak'iji! Pichi k'ōp'āyoorāpa ne-inaa oomaa p'anida ajida, ūipata ewate oodaik'araa bīta.

³ Jesupa p'anauji:

—¿Parāpa Ak'ōre Üraa p'ādade leeda-e p'anik'ā aji, Rey Davidpa ooda chonaarāweda jarrapisiadidak'āri chi k'ōp'āyoorā ome? ⁴ Iru t'ūji Tachi Ak'ōre te ne-edee oodade māik'aapa ma tedepema pan awara bīdap'edaa Tachi Ak'ōre-it'ee atap'eda, k'oji chi

k'õp'âyoorã ome. Mäga oojida p'aareeräpapai mägi pan k'odaipia baji mïda. ⁵ Ichiaba Moisepa p'âdade parâpa leedooda p'aareerâpa ne-inaa k'achia ooda-e paji ñipata ewate, Tachi Ak'õre te waibiade ñida-ee mimiadak'âri. ⁶ Mia jara bi: Nama ne-inaa pipiara paraa Tachi Ak'õre te waibia k'âyaara. ⁷ Wâara parâpa k'awada-e na p'âdade jara k'inia bi: 'Mia k'inia bi awaraarã chupiaria k'awaadamerâ, mi-it'ee ne-animalaarã peedap'eda, paadai k'âyaara.'

(Os 6.6)

Parâpa k'awadap'eda paara ma pedee jara k'inia bi, ne-inaa k'achia ooda-e p'aniiñrã peepida-e pak'aji. ⁸ ñipata ewate mi, chi Eperä Ak'õre Truadepema juua ek'ari bïda aji.

Eperä juua chiwa bada (Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Mamäik'aapa Jesús wäji Tachi Ak'õre Ûraa jarateepata tedee. ¹⁰ Mama baji eperä juua chiwa bi. Jesús imiatee k'inia p'anadap'edaarâpa iidijida irumaa:

—¿Eperä k'ayaa bi pîrâ, ñipata ewate jipaipia bik'â? ajida.

¹¹ Jesupa p'anauji:

—ñipata ewate pichi oveja toidú padarida paara, ¿taawaa uchia ata-e pak'ajik'â?

¹² ¿Eperä pipiara bi-ek'â oveja k'âyaara? Mapa ñipata ewate ne-inaa pia ooipia bïda aji.

¹³ Mäpai Jesupa ma juua chiwa bimaa mägaji:

—Pichi juua jîrupâde aji.

Mäpai juua jîruji. Aramata jipa beeji chi apema juak'a. ¹⁴ Mäpai fariseorâ taawaa uchiadak'âri, pedeeteemaa p'aneejida Jesús peepit'aadait'ee.

Jesupa ooda Ak'õre Ûraa p'âdade jara bik'a

¹⁵ Jesupa mäirâ k'îisia k'awaak'âri, mamäik'aapa wäji. Eperâarâ chok'ara iru t'ëe wäjida. Jesupa madepema k'ayaa beerâ jõmaweda jipiji. ¹⁶ Mamïda jarapachi ichia ooda jõmaarâmaa nepirinaadamerâ. ¹⁷ Mäga jaraji Tachi Ak'õre pedee jarapari, Isaíapa p'âdade jara bik'a uchiamerâ:

¹⁸ 'Nama bi mi mimiapari, mia jirit'erada. Mia iru k'inia iru bi; mi t'âri o-îapipari. Mi Jaure iru ome bapariit'ee. Mi k'ap'ia pari irua eperâarâ jõmaarâpa oopata ak'it'ee mäik'aapa jarait'ee pia wa k'achia. ¹⁹ Aupedee-e pait'ee; ichiaba bia-e pait'ee. Apidaapa iru biapi ûrida-e pait'ee calle jâde. ²⁰ Irua yiaraa iru ba-e pait'ee chupiaria chitooniñrâ wa k'îra pia-ee jõniñrâ. Mäga bait'ee Tachi Ak'õrepa jõmaarâmaa wâarata jara pëida k'awaapirumaa. ²¹ Mäga pak'âri, jõmaarâpa irude ijâadait'ee.' (Is 42.1-4)

Jesús Netuara Poro Waibia juua ek'ari bïda apatap'eda

(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)

²² Jesumaa aneejida eperä tau p'âriu bi mäik'aapa pedee atua bi, netuara iru k'ap'iade merâtia bada perâ. Jesupa iru tau pia unupiji mäik'aapa pedeepiji. ²³ Mäga unudak'âri, arii p'anadap'edaarâpa ak'itrua para beeji mäik'aapa âchi pitapai iidi para beeji:

—¿Nâgí chonaarâwedapema Rey David Warra-ek'â? ajida.

²⁴ Mamïda mäga ûridak'âri, fariseorâpa mägajida:

—Beelzebû, Netuara Poro Waibia juapata jâgá netuaraarâ uchiapiparida ajida.

²⁵ Jesupa k'awaji âchia k'îisia p'ani. Mapa mägaji:

—P'uuru pidaarâpa maa-e pîrâ ëreerâpa maa-e pîrâ te pidaarâpa âchi auk'aarâ jéreruta pîrâ, waa araa p'anapataada-e pai mäik'aapa âchi p'uuru jõdaridai. ²⁶ Mäga pik'a Netuara Poro Waibiapa ichi auk'aarâ jéreru pîrâ, waa araa p'anada-e pai mäik'aapa âchi itu jõdaridai. ²⁷ Parâpa jara p'ani mia netuaraarâ uchiapipari Beelzebû juapa. Mägara, ¿k'ai juapa uchiapipatama parâ eere p'aniñrâpa? Âchia ak'ipipata parâ pia k'îsiada-e p'ani. ²⁸ Mia netuaraarâ uchiapipari pîrâ Tachi Ak'õre Jaurepa, jara k'inia bi ïrá Tachi Ak'õredeerâ poro waibia nama bi.

²⁹ ¿K'aita t'īuyama aji, eperā juataura bī tede iru net'aa chiade? Naapiara jī nībi-e pīrā, iru net'aa jāri p'e ata-e pai.

³⁰ Eperā mī eere bī-e pīrā, mī k'īra unuamaa iru bī. Ichiaba mī k'aripa-e bī pīrā awaraarā Tachi Ak'ōre juu ek'ari p'anapataadamerā, eperāarā āyaa pēipari mī ik'aawaapa.

³¹ Maperā mia jara bī: Tachi Ak'ōrepa wēpapii eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata jōmaata māik'aapa iru āpite ik'achia jarapata paara. Mamīda iru Jaure āpite ik'achia jarapata wēpapi-e pait'ee. ³² Ichiaba wēpapii ik'achia jarapata mī, chi Eperā Ak'ōre Truadepema āpite. Mamīda wēpapi-e pait'ee ik'achia jararuta pīrā iru Jaure āpite. Māgee p'ek'au k'achia oopata wēpapi-e pait'ee chi ma pedee jarapataarā na p'ek'au eujāde p'anida maa-e pīrā it'ari iru k'īrapite p'anida paara, iru ewari waibīa ewate.

Jesupa jarateeda pak'uru k'awapata chi nejōdeepa

(Lc 6.43-45)

³³ —Nejō bīrī pia iru bī pīrā, chauk'āri, nejō pia iru bait'ee. Jōdee nejō bīrī k'achia iru bī pīrā, chauk'āri, nejō k'achia iru p'anadait'ee. Nejō bīrī k'awapata chi nejōdeepa.

³⁴ ¡Parā k'achia-idaa beerādeepa uchiadap'edaarā! ¡Taamák'api p'ani! ¿Sāga pedee pia jaradai, parā t'āri k'achia p'anita? Pāchi t'āride k'īsia p'anita jarapata pāchi it'aideepa.

³⁵ Eperā t'āri pia bīpa pedee pia jarapari k'īsia pia iru bairā ichi t'āride. Jōdee eperā t'āri k'achia bīpa pedee k'achia jarapari k'īsia k'achia iru bairā ichi t'āride. ³⁶ Mia jara bī: Tachi Ak'ōre ewari waibīa ewate ichia eperā chaachaa k'awapiit'ee āchia pedee k'achia pariatura jaradap'eda. ³⁷ Ma ewate Tachi Ak'ōrepa ak'iit'ee eperāarāpa pedee jaradap'eda māik'aapa ichiata jarait'eeda aji, k'achia-idaa bī, maa-e pīrā t'āri pia bī.

Ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aaunu k'inia p'anadap'edaarā

(Mr 8.11-12; Lc 11.29-32)

³⁸ Māpai ūk'uru fariseorāpa māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarāpa Jesumaa māgajida:

—Tachi Jarateepari, taipa unu k'inia p'anida ajida, pia oo bī ne-inaa Tachi Ak'ōrepapai oopari.

³⁹ Jesupa p'anauji:

—trapemaarā t'āri k'achia-idaa p'ani, Tachi Ak'ōrede ijāadak'aa perā. Unu k'inia p'anida a p'ani ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Mamīda mia māga oo-e pait'ee. Jīp'a Tachi Ak'ōrepa ooit'ee ichi pedee jarapari Jonás ome oodak'a. ⁴⁰ Jonás k'āima ūpee baji chik'o choma bī bide. Māga pik'a mī, chi Eperā Ak'ōre Truadepema k'āima ūpee eujā ek'ari bait'ee. ⁴¹ Tachi Ak'ōre ewari waibīa ewate Nínive p'uuru pidaarāpa ūrapemaarā imiateedait'ee, Tachi Ak'ōrepa parā k'achiadee pēimerā. Chonaarāweda Tachi Ak'ōrepa Jonás pēik'āri ma Nínive pidaarāmaa, ārapa p'ek'au k'achia oopatap'eda oo amaajida. Mamīda ūrapemaarāpa p'ek'au k'achia oopata oo amaada-e p'ani, aba Jonás k'āyaara waibīara bīpa jara cheji mīda māga oodamerā. ⁴² Ichiaba ma ewate Reina Sur Eerepemapa auk'a ūrapemaarā imiateeit'ee Tachi Ak'ōrepa parā k'achiadee pēimerā. Chonaarāweda ma reina t'imiipa cheji Rey Salomón k'īsia k'awaa bī pedee ūride. Mamīda ūrapemaarāpa ūridaamaa p'ani, aba Salomón k'āyaara k'īsia k'awaa bī pedee bī mīda parā t'āide.

Jesupa jarateeda netuara waya eperā k'ap'iade merātia badade

(Lc 11.24-26)

⁴³ —Eperā k'ap'iadeepa netuara uchiapidak'āri, māgipa jīri nipapari eujā p'ūasaa sāma ūit'ee. Mamīda unu-e pak'āri, k'īsiapari: ⁴⁴ “Waya merātianait'ee ma eperā k'ap'iade; mī naaweda badamāi.” Chek'āri, unu chepari ma eperā k'ap'ia pi-ia bī; te barrep'eda, siip'eda, pi-ia bīk'a. ⁴⁵ Māga unuk'āri, jīrinapari awaraa netuara siete k'achiara ichi k'āyaara māik'aapa ma eperā k'ap'iade merātia chepata. Māgá ma eperā audupiara

k'achiade beeit'ee naaweda bada k'āyaara. Māga p'asait'eeda aji, īrapemaarā t'āri k'achia-idaa beerā ome; audupiara k'achiade p'aneedait'ee.

*María Jesúis īpemaarā ome pachedap'edaa
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)*

⁴⁶ Jesúis at'āri pedeemaa bide pachejida chi nawe chi īpemaarā ome. Pedee k'inia p'anajida iru ome. Mamīda taawa p'aneedap'edaa perā, ⁴⁷ eperāpa Jesumaa jaranaji:

—Pi nawe, pi īpemaarā ome taawa nīmaa p'ani. Pedee k'inia p'anida aji, pi ome.

⁴⁸ Māpai Jesupa p'anauji:

—¿K'aima mi nawe? ¿K'āirāma, mi īpemaarā?

⁴⁹ Māpai juapa iaji chi k'ōp'āyoorāmaa māik'aapa māgaji:

—Nāgiirāta mi nawek'a māik'aapa mi īpemaarāk'a. ⁵⁰ Chi mi it'aripema Ak'ōre Waibiapa jara bik'a oo bi, mata mi īpemak'a, mi īpewērak'a māik'aapa mi nawek'a.

13

*Net'atau p'oparide nepirida
(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)*

¹ Ma ewate Jesúis uchiaji temāiipa māik'aapa lago ide su-ak'i banaji. ² Eperāarā chedap'edaa irumāi see nībada perā, Jesúis barcode bataudachi māik'aapa su-ak'i beeji. Jōdee eperāarā ipude para beeji. ³ Māpai Jesupa eperāarāmaa nepirimaa beeji Ak'ōre Ūraa jarateeit'ee:

—Eperā wāji net'atau p'ode. ⁴ Ma p'o wāk'āri, ūk'uru baaijida o jāde. Māpai ipanaarāpa k'ok'oo chejida. ⁵ Ūk'uru baaijida māu-idaade, mak'iara yooro wēe badamāi. Māgí isapai t'onojida, mak'iara yooro wēe bada perā. ⁶ Mamīda ak'ōrejīru jērak'āri, piidachi chi k'arra īrii bada perā. ⁷ Ūk'uru baaijida ne-iiri-idaade. Mamīda ne-iiri k'ap'ip'iara waripari perā, māgí net'atau t'ono wādap'edaa piuk'oodachida. ⁸ Jōdee awaraa net'atau baaijida eujā piade. Māgí t'onop'eda, chau nībeeji. Ūk'uru net'atau abaadeepa uchiajida cien, sesenta maa-e pīrā treinta. ⁹ Pia k'īsīati parāpa et'ewa ūridap'edaade k'awaadamerā k'āata jara k'inia bi.

*Sāap'eda Jesupa nepiripachi jarateeit'ee
(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)*

¹⁰ Maap'eda chi k'ōp'āyoorā k'ait'aara chejida māik'aapa iidijida:

—¿K'āare-it'ee nepiriparima ajida, jarateeit'ee?

¹¹ Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'ōrepa parāmaa k'awapimaa bida aji, ne-inaa naaweda k'awapik'aa pada awaraarāmaa; sāga ichideerā p'aneedai. ¹² Parā Ak'ōre ūraa pia k'awa beerāmaa waapiara k'awapiit'ee; awaraarā k'āyaara ne-inaa chok'araara k'awarutamaa. Mamīda chi ne-inaa mak'iara k'awa-ee beerāmaa, āchia k'awa p'ani paara irua wēpapiit'ee, waa k'awa k'iniada-e p'anadairā. ¹³ Maperāpi mia nepiripari. Āchia ak'i p'ani mīda, wāara unude-e. Ūri p'ani mīda, k'awada-e. ¹⁴ Ārapa oomaa p'ani Tachi Ak'ōre pedee jarapari Isaíapa jaradak'a:

‘Ūri p'ani mīda, k'awada-e. Ak'i p'ani mīda, unuda-e. ¹⁵ Na eperāarā k'īri k'isua p'anadairā, mia jara bi ūridaamaa p'ani; mia oo bi unudaamaa p'ani māik'aapa k'awadaamaa p'ani. Māga p'anada-e pada paara, mīde ijāak'ajida māik'aapa mia āchia p'ek'au k'achia oopata wēpapik'aji.’ *(Is 6.9-10)*

¹⁶ 'Parā t'āri o-īa p'ani mia oo biunu p'anadairā māik'aapa mia jara bi ūri p'anadairā.

¹⁷ Mia wāarata jararu. Chonaarāweda Ak'ōre pedee jarapataarāpa māik'aapa Tachi Ak'ōrede ijāapataarāpa unu k'inia p'anajida parāpa unu p'ani. Mamīda unuda-e pajī. Ichiaba ūri k'inia p'anajida parāpa nama ūri p'ani. Mamīda ūrida-e pajī.

*Jesupa k'awapida net'atau p'oparide
(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)*

18 —Ũriti k'awaadamerā mīa nepirida net'atau p'oparide k'āata jara k'inia bī.
19 Net'atau ode baaida jara k'inia bī chi ūri p'anīrā Tachi Ak'ōrepa eperāarā bī k'inia bī ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā. Mamīda māgiirāpa k'awada-e k'āata jara k'inia bī. Ipanaarā chedap'edaak'a ma net'atau k'ok'oodait'ee, māga pik'a Netuara Poro Waibīa chepari ne-inaa ooit'ee, t'āripa ma pedee ijāanaadamerā. 20 Jōdee chi net'atau māu-idaade baaidap'edaa jara k'inia bī eperāarāpa ma jara pēida o-ña ūri p'ani. 21 Mamīda chi māu-idaade t'onoda taarā-e weda piidaiparik'a, māga pik'a māgiirāpa ma jara pēida taarā-epai ijāapata. Ma ūraade ijāadap'edaa k'aurepa nepirade baairuta pīrā maa-e pīrā awaraarāpa āchi jiriruta pīrā miapidait'ee, ijāa amaapata. 22 Jōdee chi net'atau ne-iiri-idaade baaidap'edaa jara k'inia bī eperāarāpa ma jara pēida pia ūri p'ani. Mamīda audupiara k'īsiapata ne-inaa netodait'ee maa-e pīrā p'arat'a waibia atadait'ee, āchia ūridap'edaa k'īra atuadarutamaa. Māgá p'aneepata ne-uu warip'eda, chauk'aa bik'a. 23 Mamīda chi net'atau eujā piade baaidap'edaa jara k'inia bī eperāarāpa ma jara pēida ūridap'eda, k'awaa wāpata ma ūraa jara k'inia bī māik'aapa t'āride wāara ijāapata. Net'atau aba p'oda eujā piade pia t'onop'eda, chauparik'a net'atau cien, sesenta wa treinta; māga pik'a ma eperāarāpa oo k'awaa wāpata ma ūraade jara bik'a.

Jesupa nepirida p'ūajara t'onoda trigo p'odade

24 Māpai Jesupa awaraa nepiriji jarateeit'ee:

—Nāga pik'a pait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi jua ek'ari bik'āri, ichideerā p'aneedamerā. Eperāpa trigo tau pia p'oji ichi eujāde. 25 Mamīda p'ārik'ua, eperāarā k'āi p'ani misa, ichi k'īraunuamaa iru bīpa cheji māik'aapa ma trigo p'odade mera p'ojo p'ūajara tau chak'eerā, aīdee neera k'achia oopata. Māpai jirabodoji. 26 Maap'eda ma eperāpa trigo p'oda t'onop'eda, wari wāji ma p'ūajara ome. 27 Māga unudak'āri, ma eujā chipari mimiapataarāpa irumaa jaranajida: "Señor, pia trigo tau p'oda pia badata, ¿sāmāik'aapa uchiahima ajida, jāgee p'ūajara?" 28 Chipariipa p'anauji: "¿Tachi k'īraunuamaa iru bīpata jāga ooji-ek'ā?" aji. Māpai chi mimiapataarāpa iidijida: "¿Pia k'inia bik'ā ajida, taipa jā p'ūajara ēt'anadamerā?" 29 Mamīda chipariipa māgaji: "Nāgaweda ichiak'au bidapáde aji. Fraweda parāpa jā p'ūajara ēt'at'aarutara, auk'a ēt'adariit'ee chi trigo k'arra, aī ik'aawa nībi. 30 Piara bī ichiak'au bidamerā trigo ewarutamaa. Mamāik'aapata mīa ewapataarā naapiara pēiit'ee jā p'ūajara ēt'ak'oodamerā māik'aapa p'edamerā k'ōrajimade paat'aadait'ee. T'ēepai trigo ewadak'āri, iadait'ee mī ne-inaa iaparide."

*Mostaza taude nepirida
(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)*

31 Jesupa ichiaba awaraa nepiriji jarateeit'ee:

—Nāga pik'a pait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi jua ek'ari bik'āri, ichideerā p'aneedamerā. Eperāpa mostaza tau uuji ichi eujāde. 32 Chi tau ma-āriara bī awaraa net'atau tachia uupata k'āyaara. Mamīda warik'āri, waibīara waripari awaraa ne-uu k'āyaara pak'uruk'a nībeerumaa. Māgá waibīara waripari perā, chi jua t'aide ipanaarā chepata iidait'ee.

*Levadurade nepirida
(Lc 13.20-21)*

33 Ichiaba Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee:

—Nāga pik'a pait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi jua ek'ari bik'āri, ichideerā p'aneedamerā. Wērapa levadura p'oiparapik'a bī harina waibīa ome, pan masa pia warimerā.

*Jesupa nepirida chonaarāweda eperāarāpa jaradap'edaak'a
(Mr 4.33-34)*

³⁴ Jesūs jarateek'āri, audú nepiripachi. Nepiri-ee jarateek'aa paji. ³⁵ Māga ooji uchiamerā Tachi Ak'ōre chonaarāwedapema pedee jaraparipa irude jaradak'a: 'Jarateek'āri, mīa nepirii'tee māik'aapa jarait'ee ne-inaa Tachi Ak'ōrepa waide k'awapi-e pada na p'ek'au eujā ooru wedapema.' *(Sal 78.2)*

Jesupa k'awapida p'ūajara tau p'oda trigō k'āide

³⁶ Ma jōma nepirip'eda, Jesupa eperāarā bēiji māik'aapa t'īuji chi k'ōp'āyoorā p'anadap'edaamāi. Māpai āchi iru k'ait'a chedak'āri, iidijida k'āata jara k'inia bī ma nepirida p'ūajara tau p'oda trigō k'āide. ³⁷ Jesupa p'anauji:

—Chi eperā net'atau pia p'oda jara k'inia bī Eperā Ak'ōre Truadepema. ³⁸ Ma net'atau p'oda eujā jara k'inia bī na p'ek'au eujā. Ma trigō tau pia jara k'inia bī Tachi Ak'ōrede ijāapataarā. Jōdee p'ūajara k'achia jara k'inia bī Netuara Poro Waibia jua ek'ari p'anīrā.

³⁹ Ma k'īraunuunamaa iru bada, chi ma p'ūajara k'achia p'oda jara k'inia bī Netuara Poro Waibia. Ma ne-inaa p'oda ewadap'edaa ewate jara k'inia bī Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate, ichi angeleerāpa eperāarā p'e ateedak'āri iru k'īrapite. ⁴⁰ Mīa nepiridade ma p'ūajara k'achia p'edap'edaak'a paat'aadait'ee, māga pik'a oodait'ee na p'ek'au eujā jōt'aak'āri. ⁴¹ Mī, chi Eperā Ak'ōre Truadepemapa angeleerā pēiit'ee mī jua ek'ari p'anīrā t'āide k'achia beerā jōmaweda p'ede; chi awaraarāmaa p'ek'au k'achia oopidap'edaarā, awaraa ne-inaa k'achia ooi awaa p'anapatap'edaarā ome. ⁴² Ma k'achia beerā jōmaweda bat'ak'oodait'ee t'ipitau jērajēraa jira bide. Mama jēe para bait'ee māik'aapa k'ida kierkierree para bait'ee p'uapa. ⁴³ Jōdee Tachi Ak'ōrepa jara bīk'a oopataarā urua pik'a para beeit'ee ak'ōrejīruk'a, it'ari p'ani perā āchi ak'ōre waibia ome. Pia k'īsīati parāpa et'ewa ūridap'edaade k'awaadamerā k'āata jara k'inia bī.

Jesupa nēe waibia unu atadade nepirida

⁴⁴ —Nāga pik'a pait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi jua ek'ari bīk'āri, ichideerā p'aneedamerā. Chok'o unuji jau bī nēe ome. Eperāpa māgī unu atak'āri, waya mera nībip'eda chi badamāi, t'āri o-īa wāji jōmaweda ichi net'aa iru bada netok'oode. Māpai āpītee cheji ma nēe mera bada eujā neto atade.

Jesupa perla unudade nepirida

⁴⁵ —Ichiaba nāga pik'a pait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi jua ek'ari bīk'āri, ichideerā p'aneedamerā. Net'aa netoparipa perla jīri nipaji. ⁴⁶ Perla iipiā unu atanak'āri, wāji ichi net'aa jōmaweda netok'oode māik'aapa ma perla pi-ia neto ata cheji.

Jesupa t'īride nepirida

⁴⁷ —Ichiaba nāga pik'a pait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi jua ek'ari bīk'āri, ichideerā p'aneedamerā. To-iapataarāpa t'īri t'aadak'āri, chik'o k'īra t'ādoo peejida. ⁴⁸ Ma t'īride chik'oradaik'āri, chipariirāpa jidiu atajida ipudee māik'aapa jīrit'eramaa p'aneejida chik'o piara bee awara p'edait'ee k'oraade. Jōdee chik'o k'achia bee bat'ak'oojida toidaa.

⁴⁹ Māga pik'a pait'ee na p'ek'au eujā jōk'āri. Angeleerā chedak'āri, jīrit'era chedait'ee eperā pia beerā awara p'edait'ee. ⁵⁰ Jōdee chi k'achia beerā t'ipitau jērajēraa jira bide bat'ak'oodait'ee, mama jēe para bamerā māik'aapa k'ida kierkierree para bamerā p'uapa.

Ne-inaa chiwidi māik'aapa ne-inaa sorede nepirida

⁵¹ Māpai Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa iidiji:

—¿Parāpa ma nepirida jōmaweda k'awajidak'ā? aji.

Māpai p'anaujida:

—K'awajidapi.

⁵² Māpai Jesupa māgaji:

—Moisepa p'āda jarateeparipa k'awaa wāk'āri Tachi Ak'ōrepa eperāarā biit'ee ichi juu ek'ari, ichideerā p'aneedamerā, nāga pik'a bi. Eperā te chiparipa ichi net'aa ia p'e iru bidepema net'aa atak'āri, k'awa bi chisāgí net'aa chiwidi, chisāgí net'aa sore.

*Jesús Nazaret p'uurudee wāda
(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)*

⁵³ Jesupa ma nepirida jaratee aupak'āri, mamāik'aapa wāji ⁵⁴ ichi warida p'uurudee. Mama jarateemaa beeji māpema Ak'ōre Ūraa jarateepata tede. Irua jaratee bi ūridak'āri, eperāarā ak'itrua para beeji māik'aapa māgapachida:

—¿Sāma k'awaajima ajida, na jōma irua jarateemaa bi? ¿Sāga ooparima ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa? ⁵⁵ ¿Jāgí eperā ne-inaa pak'urudee oopari warra-ek'ā? ¿Chi nawe Maria-ek'ā? ¿Santiago, José, Simón, Judas chi īpemaarā-ek'ā? ⁵⁶ ¿Chi īpewēraarā nama p'anapata-ek'ā? ¿Sāga k'awaajima ajida, na jōma ichia oo bi?

⁵⁷ Ma eperāarāpa Jesús ichi te pidaarā ome māgá k'awadap'edaa perā, iru pedee ūri k'iniada-e paji.

Mapa Jesupa māgaji:

—Jōmaarā t'āide ūri k'inia p'anapata Tachi Ak'ōre pedee jaraparipa jara bi. Mamīda ichi p'uurudepemaarā ichi tedepemaarā ome iru pedee ūridaamaa p'anapata.

⁵⁸ Māgá māpemaarāpa irude ijāada-e p'anadap'edaa perā, mama Jesupa mak'iara oo-e paji ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa.

14

*Juan Bautista piuda
(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)*

¹ Maapai Galilea eujādepema poro waibia t'ījarapachida Herodes. Ichia ūrik'āri Jesupa oo bi, ² ichi ek'ariirāmaa māgaji:

—¿Māgí Juan Bautista-epaa, piup'eda p'irabaida? Maperāpi oopari ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa.

³ Aí naaweda Herodepa Juan jī atapiji māik'aapa carcelde t'ipit'aaji. Māga ooji chi īpema Filipo wēra Herodías k'aurepa. ⁴ Aí naaweda Juanpa Herodemaa māgaji: “Pia p'ek'au k'achia oomaa bida aji, pi īpema wēra iru bairā pichi wērak'a.”

⁵ Māga ūrik'āri, Herodepa Juan pee k'inia bapachi. Mamīda māga oo-e paji eperāarā waawee bada perā. Jōmaarāpa ijāajida Juan Tachi Ak'ōre pedee jarapari paji.

⁶ Mamīda ewari aba Herodepa jara pēiji eperāarā chedamerā ichi t'oda fiesta oode. Ma fiesta o-ia oo jōni misa, Herodías k'au pēirade cheji see nībadaarā taide. Māga unuk'āri, Herodes audupiara o-īadachi. ⁷ Maperā jaraji ma awēramaa:

—Tachi Ak'ōre k'īrapite mīa juraa bi teeit'ee pichia iidiruta.

⁸ Māpai chi nawepa jaradak'a jaraji:

—Iraweda Juan Bautista poro mi-it'ee p'arat'ude teepáde aji.

⁹ Māga ūrik'āri, Rey Herodes k'īra pia-eedachi. Mamīda Tachi Ak'ōre k'īrapite māik'aapa jōmaweda arii p'anadap'edaarā k'īrapite juraada perā, ¹⁰ jaraji chi ek'ariirāmaa Juan poro t'iap'e atanadamerā carcelde. ¹¹ Māga oojida. Ma awēra nawepa jaradak'a aneejida p'arat'ude māik'aapa teejida ma awēramaa. Māpai ichia teenaji chi nawemaa.

¹² Juan k'ōp'āyoorāpa ūri atadak'āri iru peedap'edaa, chejida iru k'ap'ia ianadait'ee. Maap'eda jaranajida Jesumaa.

*Jesupa eperāarā cinco mil nek'opida
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)*

¹³ Jesupa Juan piuda ūrik'āri, barcode t'īmí wāji eperāarā mak'iara wēemaa. Mamīda eperāarāpa k'awaadak'āri, t'ēe wājida ode. ¹⁴ Jesús barcodeepa batauk'āri, eperāarā

chok'araunuji. Mapa ãra chupiria k'awaaji mäik'aapa ode wädap'edaarãpa k'ayaa beerã ateedap'edaa jipak'ooji. ¹⁵ K'eū wäda perã chi k'õp'ãyoorã ichi k'ait'a chedap'eda, mägajida:

—K'eu wāpi; nama te wē-epi. Mapa eperāarā pēipáde ajida, p'uuru beemaa chik'o netonadamerā.

¹⁶Jesupa p'anauji:

—Āra ãyaa wādaik'araa bī. Parāpa chik'o téeti k'odamerā.

¹⁷ Māpai māgajida:

—Mamīda taipa iru p'anida ajida, pan joisomaa māik'aapa chik'o omé; māgí aupai.

18 Jesupa p'anauji:

—Mīmaa aneedapáde aji.

¹⁹ Māpai Jesupa jaraji eperāarā su-ak'i p'aneedamerā eujāde p'ūajara īri. Maap'eda jita ataji ma pan joisomaa chik'o omee ome māik'aapa it'aa ak'ip'eda, gracias jaraji Tachi Ak'ōremaa. Ma pan k'ōrak'ook'āri, chok'ara eepadachi. Māpai chi k'ōp'āyoorāpa eperāarāmaa jedenajida. ²⁰ Jōmaweda nek'ojida bi jāwaa p'aneerutamaa. Ma pan pite chik'o omē nībeeda p'ejida k'oraa docena aba. ²¹ Chi nek'odap'edaarā imik'īraarā cinco mil paji, wēraarā, warrarā juasiada-ee.

Jesús pania ūri t'ia nipada

(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Ma t'ēepai Jesupa chi k'ōp'āyoorā barcode bataupiji ichi naa lago sīadamerā. Māga ooji āra kīraik'a eere panadamerā, ichia eperāarā pēiru misa āchi temaa. ²³ Eperāarā erreuk'ooodaidak'āri, Jesús ituaba wāji ee nok'odee it'aa t'īde. Mama bīde k'eudachi. ²⁴ Māimisa chi barcode wādap'edaarā tok'esá panadak'āri, p'usara nībeeji, āchimaa nāu p'ua nībada perā. ²⁵ Taujaaweda Jesús chi k'ōp'āyoorāmaa t'ia wā nipaji pania īri. ²⁶ Chi k'ōp'āyoorāpa māga unudak'āri, p'eradachida māik'aapa āchobeepa bijajida:

—¡Netuarada! ajida.

27 Māpai Jesupa māgaji:

—¡P'eranáati! ¡Mída! aji.

²⁸ Māpai Pedropā māgaji:

—Tachi Waibia, wāara pí pírā, pímaa mi wāpipáde aji, pania īri.

29 Jesupa:

—Chepáde, aji.

Māpai Pedro toida bataup'eda, t'ia wāji pania īri Jesumaa. ³⁰ Mamīda nāu audú p'ua nībi unuk'āri, āchobeedachi māik'aapa pirubaai wāji. Māpai biaji:

—Tachi Waibia, jmí k'aripáji!

³¹ Aramata Jesupa juade jita ataji māik'aapa māgajia.

-¿At'āri pia ijāa-e bīk'ā? aji. ¿Sāap'eda pia ijāa-e bīma? aji.

³² Barcode bataudak'āri, nāu p'ua-edachi māik'aapa p'usa t'umātidachi. ³³ Māpai ma barcode nipadap'edaarā Jesús k'īrapite bedabaik'oodachida māik'aapa māgajida:

—jWãarada ajida, pi Tachi Ak'õre Warra!

Jesupa k'ayaa beerā chok'ara jipada Genesaret eujāde

(Mr 6.53-56)

³⁴ Mata panajida lago kīraik'a eere māik'aapa wiibainajida Genesaret eujāde.

³⁵ Ariipemaarāpa Jesús pacheru k'awaadak'āri, ma eujādepema jōmaarāmaa jara pēijida. Mapa k'ayaa beerā ateepachida irumaa ³⁶ māik'aapa chupiria iidipachida ichi p'aru ide pijida t'ōbaipimerā. Māgá chi t'ōbaidap'edaarā jiipa p'aneejida.

15

*Judiorāpa āchi k'īsiadoopa jarateedap'edaa
(Mr 7.1-13)*

¹ Maapai ūk'uru fariseorā māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarā pachejida Jerusal-endeepa. Jesumaa iidijida:

² —¿Sāap'eda pi k'ōp'āyoorāpa ooda-e p'anima ajida, tachi chonaarāpa chonaarāweda oopatap'edaak'a? ¿Sāap'eda nek'odai naaweda, āchi juu siidak'aama ajida, tachi chonaarāpa jarateedap'edaak'a?

³ P'anau k'āyaara, Jesupa iidiji:

—¿Sāap'eda parāpa oodak'aama aji, Tachi Ak'ōrepa jara bik'a? Ma k'āyaara chonaarāweda oopatap'edaak'a oo k'inia p'anapata. ⁴ Tachi Ak'ōrepa jaraji:

'Pichi ak'ōre māik'aapa pichi nawe k'inia iru baparíji māik'aapa āra pedee ūriparíji.' (*Ex 20.12*)

Ma awara jaraji:

'Warrapa ik'achia jararu pīrā ichi ak'ōremaa wa ichi nawemaa, peet'aadaipia bi.' (*Ex 21.17*)

⁵ Mamīda parāpa jarateepata eperāpa jarai chi ak'ōremaa wa chi nawemaa: "Pi p'ooyaa k'aripa-epi, jōma mia iru bi primisiak'a teeda perā Tachi Ak'ōremaa." ⁶ Eperāpa māga jarak'āri, pia bida apata, chi ak'ōreerā k'aripanaamerā. Mamīda parāpa māga jarateedak'āri, jarateemaa p'ani piara bi oodait'ee pāchia jarapatak'a, Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a oodai k'āyaara. ¡Tachi Ak'ōre Ūraa yiaraa iru p'ani! ⁷ ¡Seewata Tachi Ak'ōrede ijāapataarāda apata! Chonaarāweda Ak'ōre pedee jarapari Isaíapa parā āpite wāara pedee bajī jarak'āri:

⁸ 'Na eperāarāpa mi k'inia iru p'anida apata it'aipa. Mamīda āchi t'āripa wāara mi k'iniade-e p'ani. ⁹ Páripi mi k'īrapite it'aa t'īpata, oo k'inia p'anapata perā eperāarāpa jara p'anik'a, mia jara bik'a oodai k'āyaara.' (*Is 29.13*)

*Ne-inaa tachi k'achia beepipari Ak'ōre k'īrapite
(Mr 7.14-23)*

¹⁰ Maap'eda, Jesupa eperāarā t'ī p'e ataji māik'aapa māgaji:

—Ūriti k'awaadamerā mia jararu. ¹¹ Chik'o k'odak'āri, tachi k'ap'iade edú banapari. Ma chik'o k'odap'edaa k'aurepa tachi k'achia p'aneedak'aa Tachi Ak'ōre k'īrapite. Ma k'āyaara, ne-inaa eperā t'ārideepa uchiarúpata, k'achia beepiparida aji.

¹² Māpai chi k'ōp'āyoorā Jesús k'ait'a chedap'eda, iidijida:

—¿K'awa-e bik'ā ajida, fariseorāpa ma pedee ūridak'āri, k'īrau p'aneedap'edaa?

¹³ Jesupa p'anauji:

—Mi Ak'ōre it'ari bīpa pak'uru uu-e pada ēt'ak'oodait'eeda aji, chi k'arra paara.

¹⁴ Ichiak'au bīti ma tau p'āriu pik'a beerāpa awaraa tau p'āriu pik'a beerā jarateedamerā. Tau p'āriu bīpa awaraa tau p'āriu bīmaa o jarateeru pīrā, omeeweda uriade baainadait'eeda aji.

¹⁵ Māpai Pedropia Jesumaa māgaji:

—Pia nepirīda eperāarāmaa taimaa jarateepáde aji.

¹⁶ Jesupa p'anauji:

—¿Parāpa pida k'awada-ek'ā aji, k'āata jara k'inia bi? ¹⁷ Ne-inaa jōmaweda t'īru eperā it'aide bide banapari, maap'eda uchiapari. ¹⁸ Mamīda pedee k'achia it'aideepa uchiarū iru t'ārideepa uchiada. Mapata eperā k'achia beepipari Tachi Ak'ōre k'īrapite. ¹⁹ Eperā t'ārideepa nāgee k'īsia k'achia uchiaparida aji: chīara peeit'ee; miak'āi bi awaraarā ome k'āit'ee; p'ek'au ooi'ee awaraarā ome; nechīait'ee; seewa jarait'ee; ik'achia jarait'ee; jāgee k'īsia. ²⁰ Māgee k'īsia k'aurepata eperā k'achia beepipari Tachi Ak'ōre k'īrapite.

Mamīda nek'oit'ee juu siii-ee chonaarāweda tachi chonaarāpa oopatap'edaak'a apidaamaa k'achia beepik'aa.

*Wēra judio-ee bipa Jesude ijāada
(Mr 7.24-30)*

²¹ Mamāik'aapa Jesús wāji Tiro p'uuru māik'aapa Sidón p'uuru k'ait'a bimaa. ²² Canaán eujādepema wēra bapachi ma eujāde. Māgipa Jesús unuk'āri, irumaa chupiria iidi cheji:

—Tachi Waibia, Rey David Warra, jimi chupiria k'awāaji! jMi k'au k'ap'iade netuara merātia bida! aji.

²³ Mamīda Jesupa p'anau-e paji. Māpai chi k'ōp'āyoorā k'ait'aara chedap'eda, Jesumaa māgajida:

—Jarapáde ajida, jā wēramaa āyaa wāmerā, tachi t'ēe bia cheru perā.

²⁴ Māpai Jesupa māgaji:

—Tachi Ak'ōrepa mi pēijida aji, k'aripamerā Israel pidaarā, ovejaarā atua p'anik'a p'anadairā.

²⁵ Mamīda ma wēra bedabai nībanaji Jesús k'īrapite māik'aapa māgaji:

—Tachi Waibia, jimi k'aripáji!

²⁶ Māpai Jesupa p'anauji:

—Pia-e bī warrarā chik'o jāri atait'ee māik'aapa usaarāmaa teeibaibīit'ee. Naapiara judiorāmaa ita-aria chupiria iidipipáde aji.

²⁷ Ma wērapa māgaji:

—Wāarapi, Tachi Waibia. Mamīda usaarāpa paara k'opata chipari mesadeepa baaida juajāra. Mapa, mi judio-e mīda, pimaa chupiria iidi bida aji.

²⁸ Māpai Jesupa māgaji:

—Wēra, jpiā wāara ijāa bida! aji. Oojida aji, pichia k'inia badak'a.

Aramata ma wērapa k'au iru bada jipa beeji.

Jesupa k'ayaa beerā chok'ara jipada

²⁹ Jesús mamāik'aapa uchiak'āri, wāji Galilea Lago idee. Mama bide ee nok'odee wāji māik'aapa su-ak'i beeji. ³⁰ Eperāarā seedachida irumāi. Aneepachida bīri chiwa beerā; tau p'āriu beerā; juu k'achia beerā; pedee atua beerā; awaraa k'ayaa beerā ome. Ma jōmaweda Jesús bīrimāi bī chepachida. Māpai ichia jipak'ooji. ³¹ Eperāarā ak'ītrua para beeji unudak'āri pedee atua p'anadap'edaarā pedee jīwaa para bee; juu k'achia beeda jipa bee; bīri chiwa beeda āchi bīripa nūutee; tau p'āriu p'anadap'edaarā unu bee. Ma jōma unudak'āri, o-īa it'aa t'ī p'aneejida Israel pidaarā Ak'ōre Waibiamaa.

Jesupa esperāarā cuatro mil nek'opida

(Mr 8.1-10)

³² Jesupa chi k'ōp'āyoorā t'ī p'eji māik'aapa māgaji:

—Mīa na esperāarā chupiria k'awaa bida aji, k'āima ūpee p'anadairā nama mi ome nek'oda-ee. Āyaa pēi k'inia-e bida aji, ewaa ode wādade k'ap'ia t'ūmaadaridai jīak'aapa.

³³ Māpai chi k'ōp'āyoorāpa māgajida:

—Mamīda ḥsāma taipa unudayama ajida, chik'o na esperāarā chok'ara-it'ee, nama esperāarā wē-e perā taimaa chik'o neto pēidamerā?

³⁴ Jesupa āchimaa iidiji:

—¿Pan jōmasaa iru p'anima? aji.

P'anaujida:

—Iru p'anida ajida, pan siete, chik'o chok'ara-ee.

³⁵ Māpai Jesupa esperāarāmaa jaraji eujāde su-ak'i p'aneedamerā. ³⁶ Maap'eda ma pan siete chik'o ome juade ataji māik'aapa it'aa t'īji gracias jarait'ee Tachi Ak'ōremaa. Ma pan k'ōrak'ook'āri, chok'ara eepadachi. Māpai chi k'ōp'āyoorāpa esperāarāmaa jedenajida.

³⁷ Jōmaarāpa k'ojida bi jāwaadarutamaa. Ma pan pite chik'o ome nībeeda p'ejida k'oraa

siete. ³⁸ Chi nek'odap'edaarā imik'īraarā cuatro mil paji; wēraarā, warrarā juasiada-ee. ³⁹ Maap'eda Jesupa eperāarā pēiji āchi temaa māik'aapa barcode bataup'eda, wāji Magadán eujādee.

16

Ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa unu k'inia p'anadap'edaa (Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

¹ Mama p'anide fariseorā saduceorā ome chejida Jesumaa. Iru imiatee k'inia p'anadap'edaa perā, iidijida ne-inaa oomerā Tachi Ak'ōrepapai oopari ak'ipimerā wāara ichi Tachi Ak'ōrepa pēida.

² Māpai Jesupa p'anauji:

—K'ewaraa parāpa jarapata: “Eu pia wāit'ee, pajā p'oree wā perā.” ³ Ichiaba tap'ewedā jarapata: “Idi eu k'achia bait'ee pajā p'oree nībairā māik'aapa jīrarara nībairā.” Parāpa māgá pajā ak'i p'anipa eu k'achia wa eu pia k'awa p'aní pirā, ¿sāap'eda ne-inaa nāgaweda p'asamaa bī k'awada-e p'aní? ⁴ Trapemaarā t'āri k'achia-idaa p'aní Tachi Ak'ōrede ijāadak'aa perā. Iidi p'aní mia oomerā ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Mamīda mia māga oo-e pait'ee. Jīp'a Tachi Ak'ōrepa ooit'eeda aji, ichia oodak'a Jonás ome.

Māga jarap'eda, āchi atabēiji.

Jesupa jarada fariseorāpa oopatak'a oonaadamerā (Mr 8.14-21)

⁵ Lago k'īraik'a eere panadak'āri, k'irāpajida pan aneeda-e padap'edaa. ⁶ Ma t'ēepai Jesupa māgaji āchimaa:

—jūrīti! K'īra k'awaa nipapatāatī fariseorā pan, saduceorā pan k'onaadamerā, āchi levadura k'achia bairā.

⁷ Māga ūridak'āri, chi k'ōp'āyoorā āchi pitapai pedee para beeji:

—Pan aneeda-e paji! Māga jarajida irua jara k'inia bada k'awada-e p'anadap'edaa perā.

⁸ Jesupa k'awaji ārapa k'īsiadap'edaa. Mapa māgaji:

—¿Sāap'eda pan wēe p'anida a p'anima? ¿At'āri ijāada-e p'anik'ā? aji. ⁹ ¿At'āri k'awada-e p'anik'ā mia jaratee k'inia bī? ¿K'irāpada-e p'anik'ā pan joisomaadeepa imik'īraarā cinco milmaa k'opida māik'aapa parāpa chi beeda k'oraa sietede p'e atadap'edaa? ¹⁰ Maa-e pirā ¿k'irāpada-e p'anik'ā pan sietedeepa jedepida imik'īraarā cuatro milmaa māik'aapa parāpa chi beeda k'oraa sietede p'e atadap'edaa? ¹¹ ¿Sāap'eda mia jarada k'awada-e p'anima? aji. Mia pande pedee-e paji jarak'āri k'onaadamerā fariseorā pan saduceorā pan ome, āchi levadura k'achia bairā.

¹² Māpai k'awajida Jesupa jara-e baji levadura jīp'aade, pan jīp'aa k'onaadamerā. Jara baji ijāanaadamerā fariseorāpa jarateepata saduceorāpa jarateepata ome.

Pedropa jarada Jesús Tachi Ak'ōre Warra (Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Cesarea de Filipo p'uuru k'ait'a panak'āri, Jesupa iidiji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—¿K'aita chi Eperā Ak'ōre Truadepema a p'anima aji, eperāarāpa?

¹⁴ P'anaujida:

—Ük'uruurāpa jara p'aní pi Juan Bautista, piup'eda p'irabaida. Awaraarāpa jara p'aní pi Elías maa-e pirā Jeremías maa-e pirā awaraa Ak'ōre pedee jarapari.

¹⁵ Māpai Jesupa iidiji:

—Parāpárama, ¿mī k'aima adaima? aji.

¹⁶ Simón Pedropo p'anauji:

—Pi Cristoda aji; Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā rey pamerā. Pi Tachi Ak'ōre Waibia ichita chok'ai bapari Warra.

17 Māpai Jesupa māgaji:

—¡Simón, Juan warra, pi t'ari o-ña bida aji, eperā apidaapa pimaa māga k'awapi-e pada perā! Jíp'a mi Ak'ore it'ari bipata māga k'awapiji. **18** Mía jara bi: Pi t'ijaradait'ee Pedro; jara k'inia bi "māu". Māu iri te oopatak'a pia beemerā, māga pik'a pia et'ewa jarada eperāarāpa jaradak'ari, michideerā p'aneedait'ee. Māga p'aneedak'ari, ichita chok'ai p'anapataadait'ee, piuruta pijida. **19** Llave teepatak'a puerta ewadamerā, māga pik'a mia pi k'aripait'ee eperāarāpa p'anapimerā Tachi Ak'ore jua ek'ari, māgá ichideerā p'aneedamerā māik'aapa ichi truadee wādamerā. Na p'ek'au eujāde bi misa, pia ne-inaa oopi-e bi pirā ichideerāmaa, Tachi Ak'orepa auk'a oopi-e pait'ee. Jōdee ne-inaa oopi bi ichideerāmaa, irua auk'a oopiit'ee.

20 Maap'eda Jesupa jaraji chi k'ōp'āyoorāmaa awaraarāmaa nepirinaadamerā ichi Cristo, Tachi Ak'orepa pēida eperāarā rey pamerā.

Jesupa ichi peedait'eeda ada

(*Mr 8.31-33; Lc 9.21-22*)

21 Maadamāipa Jesupa jaramaa beeji chi k'ōp'āyoorāmaa ichi wāit'ee Jerusalendee. Mama judiorā poro waibiarāpa, p'aareerā poroorāpa māik'aapa Moisepa p'āda jarateep-ataarāpa iru miapidait'ee māik'aapa peepit'aadait'ee. Mamīda ewari ūpeemaa chok'ai p'irabaiit'ee.

22 Māga ūrik'ari, Pedropa Jesús awara ãyaa ateeji māik'aapa itriamamaa beeji:

—¡Tachi Ak'orepa māga k'inia-e! ¡Pimaa māga oopi-edo! aji.

23 Māpai Jesús p'irrabaiji māik'aapa Pedromaa māgaji:

—¡Mi ik'aawaapa ãyaa wāji, Satanapa māga jarapida perā! ¿Pia mi wāpiamaata bik'ā? Māgarā k'īsia-e bi Tachi Ak'orepa k'īsia bik'a. Jíp'a k'īsiamaa bida aji, eperāarāpa k'īsiapatak'a.

Sāga nipapataadai Jesús ome

(*Mr 8.34-9.1; Lc 9.23-27*)

24 Maap'eda, Jesupa māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—Eperā mi ome nipa k'inia bi pirā, k'īsiaik'araa bi ichia ne-inaa oo k'inia bidepao. Ichi kuruso āp'aipia bi eperā peenadait'eek'a. Pia jarait'eera, ooipia bi mia oopi bik'a, ma k'aurepa miapiruta pijida piurumaa. **25** Eperā piuamaa bi pirā mide ijāapari k'aurepa, māgí piuk'ari, atuait'ee. Mamīda eperā mide ijāapari k'aurepa piuru pirā, it'aa wāit'ee ichi piuk'ari. **26** ¿K'āare piata baima eperāpa na p'ek'au eujāde nībi jōmaweda ataru pirā, mamīda piup'eda chok'ai p'irabai-e pirā Ak'ore eujāde? Maa-e pirā, jk'āata teeima Tachi Ak'oremaa it'aa wāpimerā? **27** Mi, chi Eperā Ak'ore Truadepemapa mi Ak'ore k'īra wāree unupiit'ee, it'ariipa chek'ari iru angeleerā ome. Maapaita ak'iit'ee na p'ek'au eujādepemaarāpa oopata māik'aapa jarait'ee pia wa k'achia. Ne-inaa pia ooit'ee chi ne-inaa pia oodap'edaarāmaa. Jōdee k'achiadee pēiit'ee chi ne-inaa k'achia oopatap'edaarā. **28** Mía wāarata jararu. Nama p'aníirā ūk'uru piudai naaweda, unudait'ee mi, chi Eperā Ak'ore Truadepema, reyk'a pacheru.

17***Jesús k'īra awaradaida***

(*Mr 9.2-13; Lc 9.28-36*)

1 K'āima seismaa Jesús wāji ee it'ia bi nok'ode. Ichi ome ateeji Pedro, Santiago māik'aapa chi ūpema Juan. **2** Mama ãra taide Jesús k'īra awaradachi. Ichi k'īra urua nībeeji ak'orejruk'a māik'aapa chi p'aru t'o-t'oo uchiterreedachi. **3** Māga nide chi k'ōp'āyoorāpa unujida chonaarāweda p'anapatap'edaarā Moisés jaure māik'aapa Elías jaure pedeemaa p'ani Jesús ome. **4** Māpai Pedropo māgaji Jesumaa:

—¡Tachi Waibia, pia bi nama p'anadait'ee pi ome! Pia k'inia bi pirā, mia ooyada aji, te chak'erā ūpee; aba pi-it'ee, aba Moise-it'ee, chi apema Elia-it'ee.

⁵ Pedro at'āri māgá pedeemaa bide, jīrarara t'o-t'oo īdaa bipa āchi aneu cheji. Madeepa Tachi Ak'ōrepa pedeeji:

—Nāgida aji, mi Warra k'inia; mia jirit'erada. Irua mi t'āri o-ÿapipari. Ūriti iru pedee.

⁶ Māga ūridak'āri, āchobeeapa Jesús k'ōp'āyoorā bedabaik'oodachida tau bīri eujāde t'ōbairutamaa. ⁷ Mamīda Jesús āra k'ait'a chep'eda, t'ōbaik'ooji māik'aapa māgaji:

—P'irabáiti. Āchobeeaadapáde aji.

⁸ Ak'idak'āri, āchi ik'aawa apida unuda-e pají; Jesús aupaita āchi ome bají.

⁹ Eedeepa cherutade Jesupa māgaji:

—Parāpa unudap'edaa nepirinaadapáde aji, apidaamaa mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema piup'eda, chok'ai p'irabai naaweda.

¹⁰ Māpai chi k'ōp'āyoorāpa Jesumaa iidijida:

—¿Sāap'eda Moisepa p'āda jarateepataarāpa jarapatama ajida, chonaarāwedapema Elías naapiara cheit'ee, Tachi Ak'ōrepa pēiit'ee bi chei k'āyaara?

¹¹ Jesupa p'anauji:

—Wāarata jara p'aní Elías naapiara cheit'eeda adak'āri māik'aapa ne-inaa jōmaweda pia ooit'eeda adak'āri, eperāarāpa auteebaidamerā iru t'ēe cheru. ¹² Mia jara bi: Elías jīak'aa cheji. Mamīda āchia iru k'awada-e pají. Mapa āchia oo k'iniata oojida iru ome. Ma awara auk'a oodait'ee mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema ome.

¹³ Māpai chi k'ōp'āyoorāpa k'awaaajida Jesús pedee bají Juan Bautistade.

Jesupa netuara merātia bada uchiapit'aada

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Jesús, Pedro, Santiago māik'aapa Juan pachedak'āri eperāarā see nībadamāi, eperā bedabai nība cheji Jesús k'īrapite māik'aapa māgaji:

¹⁵ —Tachi Waibia, mi warra chupiria k'awáaji. Audú chupiria nībi. Wawadaipari māik'aapa at'apai t'ipitaude maa-e pīrā toida baainapari. ¹⁶ Nama aneejida aji, pi k'ōp'āyoorāmaa. Mamīda ārapa p'oyaa jīpada-e pajida aji.

¹⁷ Māpai Jesupa p'anauji:

—Aai, eperāarā, ¿at'ārita mīde ijāada-e p'anik'ā? jījāadak'aarāk'api p'aní! Jōmasaa taarāit'ee parā ome ijārutamaa? Anéeti ma warra.

¹⁸ Māpai Jesupa ma netuara itriat'aap'eda, uchiapit'aaji ma warra k'ap'iadeepa. Aweda jīpadachi.

¹⁹ Maap'eda awaraarā wē-e pak'āri, chi k'ōp'āyoorāpa Jesumaa iidijida:

—¿Sāap'eda taipa ma netuara p'oyaa uchiapida-e pajima? ajida.

²⁰ Jesupa māgaji:

—Parāpa ijāada-e p'anadairā p'oyaa uchiapida-e pají. Mia wāarata jararu. Mostaza tau ma-āri bīk'a, māga pīk'a parāpa ma-āri pida ijāarutara, jaradai ara bi eemaa: "Jāmāik'aapa uchiap'eda, awara āyaa wājī" māik'aapa parāpa jaradak'a ma ee āyaa wāi. Mia parā k'aripak'āri, parāpa ne-inaa jōma oodai. ²¹ [Nek'o-ee it'aa tī bipapai māgee netuara uchiapiparida aji.]

Jesupa waya jarada ichi peedait'ee

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² At'āri āchi jōmaweda Galilea eujāde nidade, Jesupa māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—Eperāpa mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, k'achia beerā juade baaipiit'ee māik'aapa ²³ āchia mi peepit'aadait'ee. Mamīda ewari ōpeemaa chok'ai p'irabaiit'eeda aji.

Māga ūridak'āri, k'īra pia-ee para beeji.

Tachi Ak'ōre te waibia-it'ee impuesto p'aadap'edaa

²⁴ Jesús chi k'ōp'āyoorā ome panadak'āri Capernaum p'uuruude, Tachi Ak'ōre te waibia-it'ee impuesto p'epataarāpa Pedromaa iidi chejida:

—¿Pi poro waibiapa impuesto p'aaparik'ã ajida, Tachi Ak'õre te waibia-it'ee?

²⁵ Pedropo p'anauji:

—P'aaparida aji.

Maap'eda Pedro t'ñuk'ãri Jesús badamãi, Jesús naapiara pedeeji:

—Simón, ¿k'ãata k'ísia bima? aji. ¿K'airãmaa impuesto p'aapipatama aji, na p'ek'au eujãdepema reyrãpa; ãchi jua ek'ari p'aníirãmaa wa k'ira tewaraarãmaa?

²⁶ Pedropo p'anauji:

—K'ira tewaraarãmaa.

Mäpai Jesupa maaji:

—Mägara ãchi jua ek'ari p'aníirãpa impuesto p'aadaik'araa bi. ²⁷ Mamïda tachi ãpîte ik'achia jaranaadamerã, wäji lagodee to-iade. Naapiara chik'o peeru it'aide unuit'ee p'arat'a tau aba. Ma p'arat'apa impuesto p'aanapáde aji, mi pari mäik'aapa pichi k'ap'ia pari.

18

*Chiságí eperáta waibiara bi Tachi Ak'õre k'írapite
(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)*

¹ Mama p'anide chi k'õp'äyoorã Jesumaa chedap'eda, iidijida:

—¿Chiságí Ak'õredeerã waibiara bima ajida, iru jua ek'ari?

² Mäpai Jesupa warra chai t'í ataji mäik'aapa ãchi esajíak'a ak'iní biji. ³ Maap'eda mägaji:

—Mia wääarata jararu. Paräpa awaraa k'ísia atada-e pírã mäik'aapa na warra chak'ek'a t'ãripa ijääda-e pírã, p'oyaa p'aneeda-e pai Tachi Ak'õre jua ek'ari ichideerã ome. ⁴ Chi ijääpari chok'ek'ee bi na warra chak'ek'a; mägí waibiara bi apema Tachi Ak'õre jua ek'ari p'aníirã k'äyaara. ⁵ Miide ijää bi k'aurepa nägi warra chaik'a auteebairu pírã, mi jida auteebaiit'ee.

*Jesupa jarada p'ek'au k'achia oonaadamerã
(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)*

⁶ —Apidaapa p'ek'au k'achia oopiru pírã nägee warra chaik'a miide t'ãripa ijää bimaa, piara bak'aji k'üruma iru otaude jí atadap'eda, to t'ai nãpiä bimäi toidú bat'at'aadait'ee, iyapa jí piumerã. ⁷ Na p'ek'au eujãdepemaa k'achiade p'anapata p'ek'au k'achia oopipataarã nama p'anapata perä. Ichita mägeerã paraait'ee. Mamïda jaai, chi eperápa chíaramaa ne-inaa k'achia oopiru, Tachi Ak'õrepa miapiit'ee perä!

⁸ Mapa pichi juapa maa-e pírã pichi biiipa ne-inaa ooda k'aurepa pi k'achiade baairu pírã, ma k'achia oo amáaji, pichi jua maa-e pírã biiri t'iap'et'aak'ajik'a. Piara bi it'aa wäit'ee jua mosaa maa-e pírã biiri mosaa, k'ap'ia jõmweda atuai k'äyaara t'ipitau ichita jërajëraa jira bide. ⁹ Ichiaba pichi taupa ne-inaa unuda k'aurepa pi k'achiade baairu pírã, ma k'achia oo amáaji pichi tau ët'ak'ajik'a mäik'aapa t'imí bat'at'aak'ajik'a. Piara bi it'aa wäit'ee tau apai ome, k'ap'ia pia tau omeepa atuai k'äyaara t'ipitau ichita jërajëraa jira bide tok'arradee.

¹⁰ 'Nägee warrarã apidaunuamaa iru p'ananaati. Mia jara bi: It'aripema angeleerã Tachi Ak'õre k'írapite p'aníirãpa ãra chaachaa ak'ipata. ¹¹ [Mi, chi Eperá Ak'õre Truade-pema cheji atua beerã o k'achiadeepa k'aripa atade.]

*Jesupa oveja atua badade nepirida
(Lc 15.3-7)*

¹² —K'ísíati nägi nepirirude. Eperápa cien oveja p'e iru bidepema aba atuadaru pírã, ¿atabëi-e paik'ã chi apemaaarã noventa y nueve ãchi p'anapatamäi, chi atuadaida jirinait'ee? ¹³ Unu ataru pírã, o-íara bait'ee ma oveja k'aurepa, chi apemaaarã atuada-e p'aní k'äyaara. ¹⁴ Mäga bi ichiaba parä it'aripema Ak'õre Waibia ome. Apida atuapiamaa bi, ma-ãriara bi pijida.

*Jesupa jarateeda perdonaa k'awaadamerā
(Lc 17.3-4)*

¹⁵ —Awaraa ijāaparipa pimaa ne-inaa k'achia ooru pīrā, iru kīrapite pedēji k'awaapiit'ee irua k'achia ooda. Irua pi pedee ūriru pīrā, tāri auk'a bidai. ¹⁶ Mamīda irua pi pedee ūri k'inia-e bi pīrā, tī atáji eperā omé maa-e pīrā ūpee, māirā wādamerā pi ome māik'aapa auk'a ūridamerā pia imiateeru. ¹⁷ At'āri ūri k'inia-e bi pīrā, jaráji ijāapataarā jōmaarāmaa; pi ome chip'epataarā it'aa tīpataadait'ee. Māgiirā pedee paara ūri k'inia-e bi pīrā, māgara ichi beeit'ee Ak'ōrede ijāak'aa bīk'a, maa-e pīrā impuesto p'eparik'a Roma pidaarā pari.

¹⁸ 'Mia wāarata jararu. Na p'ek'au eujāde p'aní misa, parāpa ne-inaa oopida-e p'aní pīrā, Tachi Ak'ōrepa auk'a oopi-e pait'ee. Jōdee ne-inaa oopiruta pīrā, irua auk'a oopiit'ee.

¹⁹ 'Waya mia jara bi: Parādepema omé pedeedak'āri, tāri a-ba ne-inaa it'aa iidiruta pīrā, mi Ak'ōre it'ari bīpa teei. ²⁰ Eperāarā omé maa-e pīrā ūpee chip'edaidak'āri mīde ijāapata k'aurepa, mi auk'a bait'ee āchi ome.

²¹ Māpai Pedropo Jesumaa iidiji:

—Tachi Waibia, ijāapari awaraapa mīmaa ne-inaa k'achia ook'āri, ma ooda jōmasaa perdonaaipia bīma? aji. Siete k'achia ooda aupai perdonaaipia bīk'ā? aji.

²² Jesupa p'anauji:

—Mia pimaa sietepai jara-e bi. Pimaa setenta ne-inaa k'achia ooda juasiada siete perdonaaipia bīda aji.

Jesupa nepirida rey ek'ari bīpa tewe perdonaa k'inia-e badade

²³ —Maperā nāga pik'a pait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi jua ek'ari bīk'āri, ichideerā p'aneedamerā. Reypa ichi ek'ariirāpa p'arat'a p'aa p'anadap'edaa ak'i k'inia baji k'awaait'ee tewe paraa p'aní wa wēe p'aní ichi ome. ²⁴ Māga nīde eperā aneejida. Māgi eperāpa millón chok'ara paraa baji ma reymaa. ²⁵ Ma mimiaparipa p'oyaa p'aa wēe bada perā, reypa jaraji netot'aadamerā esclavok'a; chi wēra, chi warrarā ome, jōma ichi net'aa iru bi paara. Māgā chi tewe paraa bada p'aayada aji, reypa. ²⁶ Mamīda ma mimiapari rey kīrapite bedabaidachi māik'aapa chupiria iidiji: "Mi chupiria k'awaapáde aji. Choopáde aji, mi ome mia jōma p'aait'ee perā." ²⁷ Māga ūrik'āri, reypa chupiria k'awaaji. Ma eperā tewe paraa bada perdonaaaji māik'aapa pēiji ichi temaa.

²⁸ 'Mamīda ma eperā taawaa ucharude unuji ichi k'ōp'āyo ome. Māgi pa ichimaa mak'īara p'arat'a paraa-e baji. Mamīda ichia chi k'ōp'āyo otaude jita ataji māik'aapa ūyapa jīa wāk'āri, māgaji: "jP'aapáde aji, mīmaa paraa bi!" ²⁹ Māpai chi k'ōp'āyo bedabaidachi ichi kīrapite māik'aapa chupiria iidiji: "Choopáde aji, mi ome. Mia jōma p'aait'eepi."

³⁰ Mamīda chi apemapa ūri k'inia-e paji. Ma k'āyaara carcelde tīpit'aaji p'aa jōrumaa chi tewe paraa bada. ³¹ Māga unudak'āri, apema rey ek'ari p'anadap'edaa kīra pia-ee p'aneejida māik'aapa reymaa ma jōma jaranjida. ³² Māga ūrik'āri, ma reypa chi tewe paraa bada tī pēiji. Pachek'āri, reypa māgaji: "jT'āri k'achia-idaa bīda! aji. jPia chupiria iidi chek'āri mīmaa, mia chupiria k'awaaji māik'aapa pia tewe paraa bada perdonaaaji!

³³ jSāap'eda pia auk'a oo-e pajima aji, pichi k'ōp'āyo ome?" ³⁴ Ma rey audú kīrau bada perā ma mimiapari ome, carcelde tīpit'aaji chi tewe p'aa jōrumaa.

³⁵ Māpai Jesupa māgaji:

—Māga pik'a ooit'ee mi Ak'ōre it'ari bīpa ichiaba parā ome, parāpa awaraarā chupiria k'awaada-e pīrā māik'aapa tāripa perdonada-e pīrā ārapa parāmaa ne-inaa k'achia ooda.

19

*Jesupa jarateeda miak'āi p'anīrā mia amaanaadamerā
(Mr 10.1-12; Lc 16.18)*

¹ Ma pedee jarap'eda, Jesús wāji Galilea eujādeepa. Panaji Judea eujāde, Jordán to k'īraik'a eere. ² Eperāarā chok'ara wājida Jesús t'ēe. Māgá irua āchi k'ayaa jipak'ooji.

³ Mama fariseorā ūk'uru irumaa chejida. Moisepa p'āda merapii jīak'aapa, iidijida: —¿mik'īrapa ichi wēra ichi k'inia amaaipia bik'ā? ajida.

⁴ Jesupa p'anauji:

—¿Tachi Ak'ōre Ūraa p'ā bide parāpa nāga leeda-e p'anik'ā? aji. Na eujā ook'āri, 'Ooji imik'īra māik'aapa wēra'. (Gn 1.27)

⁵ 'Mapa imik'īrapa atabēiit'ee chi ak'ōre chi nawe ome, araa p'anapataadait'ee chi wēra ome. Māgá eperā ome weda eperā apai pik'a p'aneedait'ee.' (Gn 2.24)

⁶ Eperā omé p'aní mīda, jīp'a eperā apai pik'a p'aneepata. Mapa Tachi Ak'ōrepa eperāarā omé araa papik'āri, apidaapa amaapidaik'araa bida aji.

⁷ Māpai ma fariseorāpa iidijida:

—Māgara, ¿sāap'eda Moisepa jarajima ajida, wēra amaaru pīrā, mia amaada k'art'a p'ā teeipia bi jēret'aadai naaweda?

⁸ Jesupa p'anauji:

—Māga jaraji parā k'īri k'isua p'anadairā. Moisepa pāchi wēra amaapiji. Mamīda Tachi Ak'ōrepa na eujā ewaa ook'āri, māga-e paji. ⁹ Mia jara bi: Eperāpa amaat'aaru pīrā chi wēra awaraa imik'īra ome bi-eeta, maap'eda awaraa wēra ome miak'āru pīrā, p'ek'au oomaa bida aji, ma t'ēepema wēra ome.

¹⁰ Māpai chi k'ōp'āyoorāpa māgajida:

—Māga pīrā, imik'īra miak'āik'araa bida ajida, wēra ome.

¹¹ Māpai Jesupa māgaji:

—Jōmaarāpa k'awada-e mia et'ewa jarada. Jīp'a k'awadait'ee Tachi Ak'ōrepa k'awapi k'inia bīrāmaa. ¹² Edaare imik'īraarā wēra ata k'iniadak'aa. Imik'īraarā ūk'uru āchi t'oruta weda p'oyaa warra oodak'aa. Ūk'uru k'ap'adap'edaa perā p'oyaa warra oodak'aa. Awaraarā miak'āi k'iniadak'aa jīp'a it'aa t'īdait'ee Tachi Ak'ōremaa māik'aapa oodait'ee irua oopi bik'a, wērade k'īsia-ee. Māga p'oyaa ooruta pīrā, oodapáde aji.

Jesupa warrarā bendiciada

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Maap'eda eperāarāpa āchi warrarā aneejida Jesumaa iru jua bīmerā āra īri māik'aapa it'aa t'īmerā āra pari. Mamīda Jesús k'ōp'āyoorāpa māga unudak'āri, ma warrarā aneedap'edaarā itriājida. ¹⁴ Māpai Jesupa māgaji:

—jītrianáati! Ichiak'au mīmaa warrarā chepīti, Tachi Ak'ōrepa āra jīak'aarā biit'ee perā ichi juu ek'ari, ichideerā p'aneedamerā.

¹⁵ Māga jarap'eda, ichi juu āra īri bi wāpachi māik'aapa it'aa t'īji āra pari. Maap'eda ichi ode wāji.

K'ūtrāa p'arat'ara bi pedeeda Jesús ome

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Maapai k'ūtrāapa Jesumaa iidi cheji:

—Tachi Jarateepari, ¿k'āare ne-inaa piata ooipia bīma aji, it'aa wāit'ee?

¹⁷ Jesupa p'anauji:

—¿Sāap'eda mīmaa māga iidi bīma? aji. Tachi Ak'ōre aupaita pia bi. Pi it'aa wā k'inia bi pīrā, oopáde aji, Tachi Ak'ōrepa Moisemaa p'āpidade jara bik'a.

¹⁸ Ma k'ūtrāapa iidiji:

—¿Chisāgí ūraade jara bik'a ooipia bīma? aji.

Jesupa p'anauji:

—Eperā peenáaji; miak'āi bi pīrā, awaraarā ome k'āináaji; nechianáaji; seewa jaranaáaji chīlara k'achiade baaipiit'ee. ¹⁹ Pichi ak'ōre māik'aapa pīchi nawe k'inia iru baparíiji māik'aapa āra pedee ūriparíiji. (Ex 20.12-16)

Awaraarā k'inia iru baparíji pichi k'ap'ia k'inia iru baparik'a.'

(Lv 19.18)

20 Māpai ma k'ūtrāapa māgaji:

—Ma jōma ooparida aji. ¿K'āata waa ooyama? aji.

21 Jesupa p'anauji:

—Ne-inaa jōma oo k'inia bi pīrā Tachi Ak'ōrepa k'inia bīk'a, pichi net'aa netok'oonáji māik'aapa chupiria beerāmaa ma p'arat'a tēeji. Māga ooru pīrā, ne-inaa pipiara iru bait'ee Tachi Ak'ōre eujāde. Māga oop'eda, mi ome nipa chéji.

22 Ma k'ūtrāapa māga ūrik'āri, k'īra pia-ee wāji, p'arat'a audú k'inia bada perā.

23 Maap'eda Jesupa māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—Mia wāarata jararu. Chaaree bait'ee p'arat'ara bi beeit'ee Tachi Ak'ōre juua ek'ari ichideerā ome. **24** Waya jarait'ee. Chaareera bīda aji, p'arat'ara bi beeit'ee Tachi Ak'ōre juua ek'ari, camello aguja taude wāyaai k'āyaara.

25 Chi k'ōp'āyoorāpa māga ūridak'āri, waapiara p'era pik'a para beeji. Māpai iidijida:

—Māgara, ¿k'aita p'oyaa it'aa wāyama? ajida.

26 Jesupa āchimaa ak'iji māik'aapa p'anauji:

—Eperāarāpa p'oyaa ooda-e, audú chaaree bairā. Mamīda Tachi Ak'ōre-it'ee ne-inaa chaaree wē-edā aji.

27 Māpai Pedropo māgaji:

—Tai net'aa jōmaweda atabējida pi ome nipapataadait'ee. ¿K'āata atadait'eema aji, ma pari?

28 Jesupa p'anauji:

—Mia wāarata jararu. Tachi Ak'ōrepa k'inia bak'āri, mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, su-ak'i beepiit'ee ichi rey su-ak'i beeparide it'ari ichi k'īra wāreede. Maapai parā mi ome nipapatap'edaarā auk'a mama su-ak'i p'aneedait'ee rey su-ak'i beepari docede. Mama parāpa Israeldeepa ēererā doce uchiadap'edaarā iru p'anadait'ee parā juua ek'ari māik'aapa jaradait'ee māirāpa oopatap'edaa pia wa k'achia. **29** Eperā mīde ijāa bi k'aurepa atabēru pīrā ichi te, īpemaarā, īpewēraarā, ak'ōre, nawe, warrarā maa-e pīrā eujā, ma k'āyaara māgee ne-inaa pia atada cien atait'ee na p'ek'au eujāde bi misa. Ma awara piuk'āri, it'aa wāit'ee. **30** Mamīda īrapema waibiara p'anīrā eperāarā k'īrapite, ek'ariara p'anadait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite. Jōdee ek'ariara p'anīrā eperāarā k'īrapite waibiara p'anadait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite.

20

Jesupa mimiapataarāde nepirida

1 —Nāga pik'a pait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi juua ek'ari bīk'āri, ichideerā p'aneedamerā. Tap'eda eujā chipari uchiaji mimiapataarā jīride ichi uva k'āide mimi-anadamerā. **2** Mimiapataarāmaa jaraji ewari aba mimiada pari denario aba p'aait'ee ma mimiapataarā chaachaa. Māpai pēiji mimiade. **3** Astaawa ma eujā chipari waya uchiaji mimiapataarā jīride. P'uuru jāde net'aa netopatamāiunu cheji mimiapataarā mimia wēe para bi. **4** Māga unuk'āri, māgaji: “Parā ichiaba wādapáde aji, mimiade mi uva k'āide. Mia pia p'aayada aji, parā mimia pari.” Māpai wājida mimiade. **5** Imat'ipa ma eujā chipari waya uchiaji mimiapataarā jīride, ai naaweda oodak'a. Ichiaba k'ewara auk'a ooji. **6** Mata waya k'ewaraa uchiaji māik'aapa wayaunu cheji awaraa mimiapataarā p'uuru jāde p'ani, mimia wēe para bi. Mapa māgaji: “¿Sāap'eda parā nama mimiada-e k'eu wādama?” aji. **7** P'anaujida: “Apidaapa taimaa mimia teeda-e perā, mimiada-e p'anida” ajida. Māpai ma eujā chiparipa māgaji: “Mimianadapáde aji, mi uva k'āide.”

8 P'āriupodopa ma eujā chiparipa māgaji chi mimiapataarā poro waibiamaa: “T'īpáde aji, mimiapataarā jōmaweda. Naapiara p'aapáde aji, chi t'ee t'īudap'edaarāmaa māik'aapa jōmaarā k'āyaara t'ee p'aapáde aji, chi naapiara t'īudap'edaarāmaa.” **9** Māga ooji. K'ewara

t'ūudap'edaarāmaa p'aaji denario aba, eperā chaachaa. ¹⁰ Apemaarāmaa p'aa aupak'āri, pachejida chi naa mimiadap'edaarā. Māgiirāpa k'īsiajida p'arat'a audupiara jitadait'ee apemaarā k'āyaara. Mamīda māga-e paji. Āchimaa ichiaba denario abapai p'aaji āchi mimiadap'edaa pari. ¹¹ Āchi p'arat'a jitadak'āri, ik'achia pedee p'aneejida ma eujā chipari ome: ¹² "Ma t'ēe hora apai mimiadap'edaarāmaa pia denario aba p'aajida ajida. Jōdee tai tap'eda weda ak'ōrejīrumaa mimia k'eudap'edaa párita āchi ome auk'a p'aaji. ¡Taimaa audupiara teeipia bida!" ajida. ¹³ Mamīda ma eujā chiparipa āchidepema abaamaa p'anauji: "Mia parā k'ūra-edo aji. ¿Parāpa jarajida-ek'ā aji, ewari aba mimiada pari denario abapai iididait'ee? ¹⁴ Pičhi p'arat'a jitapáde aji, māik'aapa k'āiwee wāpáde aji. Mia auk'a p'aa k'inia bi pirā chi t'ēe t'ūudap'edaarāmaa, māga ooit'eeda aji. ¹⁵ ¿Mi na eujā chipari-ek'ā? aji. Michi p'arat'a ome ooi michia oo k'inia bīk'a, mēré perā. ¿Parā t'āri k'achia jōnik'ā aji, mi t'āri pia bairā?"

¹⁶ Māga nepirip'eda, Jesupa māgaji:

—Māga bi Tachi Ak'ōre ome. Ḧrapema t'ēe chedap'edaarā Tachi Ak'ōrepa āchi bīmerā ichi jua ek'ari, naapiara ichideerā p'aneedait'ee ichi k'īrapite. Mamīda chi naapiara chedap'edaarā Tachi Ak'ōrepa āchi bīmerā ichi jua ek'ari, māga p'aneeda-e payada aji, t'ēe p'aneedait'ee perā ichi k'īrapite.

Jesupa jarada òpee jarada ichi peedait'ee

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Jesús wārude Jerusalén p'uurudee, chi k'ōp'āyoorā doce awara āi t'ī p'e ataji māik'aapa māgaji:

—Tachi wāruta Jerusalendee. Mama mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, jita atadait'ee māik'aapa ateedait'ee p'aareerā poroorāmaa māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarāmaa peepit'aadamerā. ¹⁹ Māirāpa mi teedait'ee k'īra tewaraarāmaa mi oo iru p'anadamerā, wīdamerā, māik'aapa kurusode peet'aadamerā. Mamīda ewari òpeemaa waya chok'ai p'irabaiit'eeda aji.

Zebedeo wērapa Jesumaa chupiria iidida

(Mr 10.35-45)

²⁰ Zebedeo wēra chi warrarā Santiago, Juan ome Jesús k'ait'a chejida. Ma wēra iru k'īrapite bedabai nība cheji chupiria iidiit'ee. ²¹ Māga unuk'āri, Jesupa iidiji:

—¿K'āata k'inia bīma? aji.

Ma wērapa p'anauji:

—Jarapáde aji, pi eperāarā rey beek'āri, mi warrarā su-ak'i p'aneedamerā pi ik'aawa, aba juaraare, aba juabi eere.

²² Māpai Jesupa māgaji ma warrarāmaa:

—Parāpa wāara k'awada-e p'ani k'āata iidi p'ani. ¿Parāpa ne-inaa k'achia choodaik'ā aji, mia chooit'ee bīk'a?

P'anaujida:

—¡P'oyaadaipi!

²³ Māpai Jesupa māgaji:

—Parāpa ne-inaa k'achia choodait'eeda aji, mia chooit'ee bīk'a. Mamīda mia p'oyaa jara-e k'airāta mi juaraare wa juabi eere su-ak'i p'aneedait'ee. Mi Ak'ōrepapai jarayada aji.

²⁴ Apemaarā diez k'ōp'āyoorāpa ūridak'āri Santiago Juan ome iididap'edaa, k'īraudachida āchi ome. ²⁵ Mapa Jesupa chi k'ōp'āyoorā jōmaweda t'ī p'e atap'eda, māgaji:

—Parāpa k'awa p'ani ijāadak'aa beerā poro waibiarāpa āchia oo k'iniata oopipata eperāarāmaa. Waaweeapa āchi jua ek'ari p'aniirāpa oopata āchia jara p'anik'a. ²⁶ Mamīda parāpa oodaik'araa bi ma poro waibiarāpa oopatak'a. Ma k'āyaara ijāapataarā t'āide chi waibiarā pa k'inia bi pa apemaarā chupiria k'awaaipia bi māik'aapa k'aripaipia bi.

²⁷ Pia jarait'eera, parãdepema aba poro waibia pa k'inia bî pírã, awaraarã k'ariipaipia bî esclavopa chipari k'ari paparik'a. ²⁸ Mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema mîda, na p'ek'au eujâde che-e paji eperãarãpa mi jîia iadamerã. Jîp'a cheji eperãarã k'ariipa atait'ee o k'achiadeepa. Piut'ee eperãarã chok'ara uchiadamerã p'ek'au k'achia juua ek'ariipa.

*Jesupa tau p'âriu bee omé jipada
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)*

²⁹ Jesûs chi k'õp'âyoorã ome Jericó p'uurudeepa uchia wâdak'âri, eperãarã chok'ara t'ëe nipajida. ³⁰ Mama tau p'âriu bee omé o bi ik'aawa su-ak'i p'anajida. Üridak'âri Jesuta wâyaa wâ, biajida:

—¡Tachi Waibia, Rey David Warra, tai chupiria k'awaapáde! ajida.

³¹ Eperãarã auk'a wâ nipadap'edaarãpa iitriat'aapachida k'îup'ee p'aneedamerã. Mamîda waapiara biapachida:

—¡Tachi Waibia, Rey David Warra, tai chupiria k'awaapáde! ajida.

³² Mâpai Jesûs ak'inî beep'eda, t'î ataji mäik'aapa iidiji:

—¿K'âata k'inia p'anîma aji, mia oomerã parã ome?

³³ P'anaujida:

—Tachi Waibia, tachi taupa pia unu k'inia p'anîda ajida.

³⁴ Mâga Ûrik'âri, Jesupa chupiria k'awaaji mäik'aapa taumâi t'õbaiji. Aweda tau pia unujida. Mâpai wâjida Jesûs t'ëe.

21

*Jesús Jerusalén p'uurudee wâda
(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)*

¹ Jerusalendee wâdak'âri, panajida Betfagé p'uuru k'idaa. Ma p'uuru Olivo Eede bajî, Jerusalén k'ait'a. Mama p'anîde Jesupa chi k'õp'âyoorã omé naa pëiji p'uurudee. ² Mâgajî:

—Wâti ara bî p'uuru tachi k'îrapite bîmaa. Jâma ununadait'ee burro wêra jî bainî bî chi warra ome. Êra atáti mäik'aapa anéeti. ³ Apidaapa ateepi-e pírã, jaráti: “Tachi Waibiapa arak'atia atee k'inia bî. Waya tee chedait'eepi.”

⁴ Mâga paji chonaarâweda Ak'õre pedee jaraparipa jaradak'a:

⁵ ‘Jaráti Sión p'uurudepemaarãmaa: “¡Ak'ítî! Pâchi Rey cheru, chupiria beerâ chepatak'a burro îri. Cheru ne-animal ne-inaa uapata warra, burro chak'e îri.”’ *Zac 9.9*

⁶ Jesûs k'õp'âyoorã wâjida mäik'aapa oojida irua jaradak'a. ⁷ Aneejida ma burro wêra chi warra chai ome. Maap'eda ma îri ata bijida âchi îripema p'aru jîpatap'edaa, Jesûs bataup'eda aïde su-ak'i beemerã. ⁸ Eperãarã ode see nîbaji. Ük'uruurâpa âchi p'aru t'õ jêra bijida o jâde, Jesûs aïde wâmerã. Awaraarâpa k'iru t'îap'edap'eda, bîpachida ma o jâde, âchi rey pai jîak'aapa. ⁹ Jesûs naa wâdap'edaarâpa mäik'aapa t'ëe che wâdap'edaarâpa o-ña biapachida:

—¡Hosana! ¡Tachi K'ari papari, Rey David Warra cheru! ¡Tachi Ak'õrepa ichita pia ak'i bapariit'ee ichia rey pëida! ¡K'îra wâree Ak'õre eujâde, Tachi K'ari papari cheru perâ! ¡Hosana! *(Sal 118.25-26)*

¹⁰ Jesûs Jerusalén p'uurudee panak'âri, p'uuru pidaarã jôma biuk'a nîbeeji. Chok'araarâpa iidipachida:

—¿K'aima ajida, jâgí?

¹¹ Mâpai awaraarâpa p'anaujida:

—Nâgí Jesûs, Tachi Ak'õre pedee jaraparipi, Nazaret p'uurudepema. Mâgí p'uuru Galilea eujâde bî.

*Jesupa ne-inaa netopataarâ jerek'ooda Ak'õre te waibiadeepa
(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)*

¹² Maap'eda Jesús Tachi Ak'ore te waibiade t'fūji māik'aapa net'aa netopataarā taawaa jērek'ooji. P'arat'a tau t'erabaipataarā mesa sīa bat'ak'oo wāji, paloma netopataarā banco paara. ¹³ Māpai māgaji:

—Tachi Ak'ore Ūraa p'ā jēra bide jara bi:
'Mi te it'aa t'ipata teda apataadait'ee.'

(Is 56.7)

(Jer 7.11)

¹⁴ Jesūs at'āri Ak'ore te waibiade bide, irumaa chejida tau p'āriu beerā māik'aapa chiwa beerā. Māpai Jesupa jōma jipak'ooji. ¹⁵ Mamīda p'aareerā poroorā Moisepa p'āda jarateepataarā ome k'raudachida unudak'āri Jesupa ma ne-inaa pia oo bi māik'aapa ūridak'āri warrarā nāga bia para bi Tachi Ak'ore te waibiade: "¡Hosana! ¡Tachi K'aripapari, Rey David Warra!" ¹⁶ Māpai Jesumaa māgajida:

—K'up'ee beepipáde ajida. ¿Ūri-e bīk'ā ajida, āchia jara jōni?

Jesupa p'anauji:

—Ūri bīda aji. ¿Parāpa nāgí leeda-e p'anik'ā?
'Ak'ore, pia warra chak'eerāmaa k'aripipari māik'aapa jude beerāmaa t'āri o-ña it'aa t'í k'awapipari.'

(Sal 8.2)

¹⁷ Māpai Jesupa māirā atabēji māik'aapa wāji Betania p'uurudee k'āide.

Jesupa higuera bīrimaa ijīati pedeeda

(Mr 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Tap'eda Jesús waya chek'āri p'uurudee, jarapisia nībeeji. ¹⁹ Ma che wāde higuera bīri unuji o bi ik'aawa bainībi, k'iru paraa. Māpai araa ak'inaji, chau bi jīak'aapa. Mamīda chau-ee baji. Chi k'iru aupaita unuji. Māpai ma higuera bīrimaa māgaji:

—¡Pi waa chauk'aa pait'eeda! aji.

Aweda ma higuera bīri pīidachi. ²⁰ Māga unudak'āri, chi k'ōp'āyoorā ak'itrua para beeji māik'aapa māgajida:

—¿Sāap'eda aweda jā higuera bīri jāgá pīidachima? ajida.

²¹ Jesupa p'anauji:

—Mia wāarata jararu. Parāpa Tachi Ak'orede wāara ijāaruta pīrā, iididaipia bi irua ne-inaa oomerā; pāchi t'āridepai k'īsiada-ee: "¿Tachi Ak'orepa ooik'ā?" Māgara mia oodak'a jā higuera bīri ome, parāpa oodai. Ma awara ara bi eemaa jararutara "Jāmāik'aapa ãyaa wāji māik'aapa p'usa jāde baaináji", māga oopidaipi. ²² Parāpa ne-inaa jōma iidiruta it'aa t'í p'anide t'āripa ijāa p'anadairā, ma ne-inaa iru p'anadait'ee.

Tachi Ak'orepa Jesús pēida

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Ma t'ēepai Jesús t'fūnaji Tachi Ak'ore te waibiade. Mama jarateemaa bi misa, p'aareerā poroorāpa judiorā poro waibiarā ome Jesumaa iidijida:

—¿Tachi Ak'orepa tai bīji-ek'ā ajida, ichi te waibia ak'īdamerā? ¿K'aipa pīmaa nāga oopi bima? ajida.

²⁴⁻²⁵ Jesupa p'anauji:

—Mia pida parāmaa iidiit'ee: ¿K'aipa pēijima aji, Juan Bautista poro choo chemerā; Tachi Ak'orepa maa-e pīrā esperāarāpa? Parāpa p'anaurutara, mia pida jarayada aji, k'aipa mīmaa nāga oopi bi.

Māpai āchi pitapai pedee para beeji:

—Tachi Ak'orepa pēidada aruta pīrā, irua iidiit'ee: "Māgara ¿sāap'eda Juan ūraa ijāada-e pajima?" ²⁶ Jōdee jararuta pīrā "esperāarāpa Juan pēijida", jōmaweda k'raudaridait'ee tachi ome, āchia ijāapata perā Juan Tachi Ak'ore pedee jarapari paji.

²⁷ Mapa p'anaujida:

—K'awada-e p'anida ajida, k'aipa Juan pēiji.

Māpai Jesupa māgaji:

—Măgara mía pida jara-eda aji, k'aipa mímama năga oopi bi.

Jesupa warrarăomeede nepirida

²⁸ Măpai Jesupa iidiji:

—¿K'ăata k'ăisia p'anima aji, parăpa? Eperăpa warrară omé iru baji. Abaamaa jaraji: “Warra, wăpáde aji, mimiade mi uva k'ăide.” ²⁹ Chi warrapa p'anauji: “¡Mi wă k'inia-eda!” aji. Mamăda t'ĕepai, k'ăisia awara ataji măik'aapa wăji mimiade. ³⁰ Maap'eda ma eperăpa chi apema warramaa auk'a jaranaaji. Ma warrapa p'anauji: “Ak'ore, mi wăit'eeda aji, mimiade.” Mamăda mimiana-e paji.

³¹ Măpai Jesupa iidiji:

—¿Chisăgí warrapa oojima aji, chi ak'orepa k'inia badak'a?

P'anaujida:

—Chi naa chok'ada warrapa.

Măpai Jesupa măgaji:

—Mia wăarata jararu. Cesar-it'ee impuesto p'epataară măik'aapa prostitutaară Tachi Ak'oredeeră p'aneedait'ee pară naa. ³² ¿Săap'eda? Juan Bautista chek'ări jarateede eperăarăpa p'ek'au k'achia oo amaadameră măik'aapa t'ări pia p'anapataadameră, parăpa ijăada-e paji. Jădee ma Cesar-it'ee impuesto p'epataară măik'aapa ma prostitutaarăpa ijăajida Juan pedee măik'aapa oojida irua jaradak'a. Mamăda parăpa măga unujida măda, k'ăisia awara atada-e paji iru pedee ijăadait'ee.

Jesupa mimiapataarăk'achia beerăde nepirida

(*Mr 12.1-12; Lc 20.9-19*)

³³ —Urítimia nepiriru jarateeit'ee: Eujă chiparipa uva eujă uuji măik'aapa t'iak'auk'ooji. Ichiaba băgo măudee ooji uva aide piart'ădait'ee. Măpai te it'ia ooji it'ăipa uva eujă jōma ak'i p'anadameră. Maap'eda ne-uu eujă ak'ipataară jiriji aide mimiadameră măik'aapa awara ăyaa wăji. ³⁴ T'ĕepai uva oropata ewari pak'ări, păji chi mimiapataară iidinadameră ichi eere bee băchauda tee păidameră. ³⁵ Mamăda chi eujă ak'ipataarăpa ma mimiapataară jita atadak'ări, aba săk'oojida, awaraa jăp'a peejida măik'aapa awaraamaa măupa bat'ajida. ³⁶ Maap'eda ma eujă chiparipa awaraa mimiapataară păji. Mamăda ma ne-uu ak'ipataarăpa naaweda oodap'edaak'a oojida măiră ome.

³⁷ Maap'eda, chi warra păji. K'ăisiaji: “Mi warra peră iru waaweedait'ee.” ³⁸ Mamăda măgí unudak'ări, măgajida: “Jăgipa ichi ak'ore net'aa jōmaweda atait'ee chi ak'ore piuk'ări. Peet'aadáma ajida. Măgá na eujă jōmaweda tachide payada” ajida. ³⁹ Măga k'ăsiadap'eda ma peră, chi warra atadachida măik'aapa ma uva eujădeepa uchia atadap'eda, peet'aajida.

⁴⁰ Măpai Jesupa măgaji arii p'anadap'edaarămaa:

—Chipari wăk'ări ma eujă ak'ipataarămaa, ¿k'ăata k'ăisia p'anima aji, irua ooit'ee ma ak'ipataară ome?

⁴¹ P'anaujida:

—Ma eujă ak'ipataară jōmaweda peek'ooit'ee, chupiria k'awa-ee. Măpai ma uva eujă băyada ajida, awaraară juu ek'ari, chaujara pak'ări ăchia teedameră ichi eerepema.

⁴² Măpai Jesupa măgaji:

—¿Parăpa waide năga leeda-e p'anik'ă aji, Tachi Ak'ore Ũraa p'ă jăra băde?

‘Te oopataarăpa mău k'iniada-e padap'eda piplara padachi. Tachi Ak'orepa măga ooji, tachia unudameră măik'aapa ak'itrua para beemeră.’ (*Sal 118.22-23*)

⁴³ Maperă mía jara bi: Tachi Ak'orepa pară bi-e pait'ee ichi juu ek'ari, ichideeră p'aneedameră. Ma k'ăyaara awaraarăta ichideeră p'aneedait'ee, ăchia teepata peră ichi eerepema chauru, parăpa teedai k'ăyaara.

44 'Eperā ma māu pipiara bi ūri t'ūtiru pīrā, māgí p'u oodaipari, p'arat'u māu ūri baaik'āri āridaiparik'a. Jōdee ma māu eperā ūri baairu pīrā, māgí jōt'aait'ee māu choma p'arat'u ūri baaik'āri jōdaiparik'a; chi p'ora aupai beeparik'a.' *(Is 8.14)*

45 P'aareerā poroorāpa fariseorā ome Jesupa nepirida ūri aupadak'āri, k'awaaajida irua āchideta jara bajī. **46** Mapa iru jita atapi k'iniadachida. Mamīda waawee p'anajida eperāarāpa ijāa p'anadap'edaa perā Jesūs Tachi Ak'ōre pedee jarapari.

22

Miak'āipata fiestade nepirida (Lc 14.15-24)

1 Jesupa waya jarateemaa beek'āri, nepiriji:

2 —Nāga pik'a pait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi juu ek'ari bik'āri, ichideerā p'aneedamerā. Reypa k'īsia iru baji miak'āipata fiesta ooit'ee ichi warra-it'ee. **3** Chi mimiapataarā pēji ichia eperāarā tī pēida p'e atanadamerā. Mamīda che k'iniada-e paji. **4** Waya awaraa mimiapataarā chok'ak'āri, māgaji: "Jaranadapáde aji, mia tī pēida eperāarā chedamerā chik'o ūipa nībairā. Peepiji p'ak'a, awaraa ne-animal poreera iru bada ome. Māgí jōma ūipa ak'inī bairā, chedapáde aji, miak'āipata fiesta oode." **5** Mamīda ma eperāarāpa ūri k'iniada-e paji irua jara pēida. Fiesta oode chedai k'āyaara, aba wāji ichi eujādee. Jōdee awaraa wāji net'aa netode. **6** Apemaarāpa eperāarā reypa pēida jita atadak'āri, p'ua oojida peet'aarutamaa. **7** Reypa māga k'awaa atak'āri, k'īraudachi. Mapa pēji ichi soldaorā ma eperāarā peenadamerā māik'aapa āchi p'uuru paat'aadamerā. **8** Maap'eda māgaji chi mimiapataarāmaa: "Miak'āipata fiesta at'āri oodait'ee. Mamīda ooda-e ma tī pēida eperāarā ome, chedaamāa p'anadap'edaa perā. **9** Mapa wādapáde aji, calle jādee māik'aapa chi unurutaarāmaa jaradapáde aji, mi ome fiesta oode chedamerā." **10** Aramāgá chi mimiapataarā wājida calle jādee. Chok'ara p'e aneejida; eperāarā pia beerā, k'achia beerā paara. Māgá ma rey te p'ūu nībeeji eperāarāpa.

11 'Mamīda rey t'ūuk'āri ma p'e aneedap'edaarā ak'ide, unuji eperā miak'āipata fiestade jīpata p'aru jī-ee bi. **12** Mapa māgaji: "K'ōp'āyo, ¿sāga t'ūujima aji, nama, fiestade p'aru jīpata jī-ee?" Mamīda ma eperā k'īup'ee beeji. **13** Maperā reypa jaraji chi mesa ak'ipataarāmaa: "Jā eperā biīri, juu ome jī nībidapáde aji, māik'aapa taawaa p'āriudee ateedapáde aji, mama jēemerā, k'ida kierrkierree para bamerā p'uapa." **14** Tachi Ak'ōrepa chok'ara tī pēipari. Mamīda chok'ara-ee jirit'erapari wāpiit'ee ichi truadēe.

Impuesto-it'ee reymaa p'arat'a p'aapatap'edaa (Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

15 Ma t'ēepai fariseorā chip'edaidap'eda, pedeeteejida Jesūs k'ūradait'ee. P'anauru pīrā, īmiateedai māik'aapa peepit'aadai. **16** Ma-it'ee pējida āchi eere p'anadap'edaarā, Rey Herodes eere p'anadap'edaarā ome Jesumaa. Māirāpa māgajida:

—Tachi Jarateepari, taipa k'awa p'anī pia wāarata jarapari māik'aapa jarateepari p'anapataadamerā Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a, eperāarāpa āchia k'iniata oopata mīda. K'awa p'anī pia eperāarā ūripai ak'ik'aa; ma k'āyaara tachi t'āride iru bi ak'ipari. **17** Maperā k'awa k'inia p'anī pia k'āata k'īsia bi. ¿Pia bik'ā ajida, impuesto p'aadait'ee Cesarmaa, wa māga-e?

18 Jesupa k'awa bada perā māirāpa k'īsia k'achia iru p'anī, māgaji:

—¡Seewata parāpa Tachi Ak'ōrede ijāapatada apata! ¿Sāap'eda mi k'ūra k'inia p'anīma?

19 Ak'ipidapáde aji, p'arat'a tau impuesto p'aapata.

Aramāgá denario aneejida. **20** Māpai Jesupa iidiji:

—¿K'ai k'īrata nade bi māik'aapa k'ai tīta p'ā bīma? aji.

21 P'anaujida:

—César k'īra māik'aapa ichi t'īta p'ā bida ajida.
 Māpai Jesupa māgaji:
 —Māgara téeti Cesarmaa irua net'aa iidipari, māik'aapa auk'a téeti Tachi Ak'ōremaa irua iidipari.

²² Māga ūridak'āri, ak'ītrua para beeji māik'aapa erreujida.

*Chok'ai p'irabaidait'eerāde iididap'edaa
 (Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)*

²³ Ma ewate weda saduceorā ūk'uru Jesumaa chejida. Māgiirāpa ijāadak'aa tachi piup'eda chok'ai p'irabai. Maperā māgajida:

²⁴ —Tachi Jarateepari, Moisepa jaraji eperā miak'āi bi warra wēe piuru pīrā, chi īpemapa iru wēra ataipia bi māik'aapa aī ome warra ooipia bi chi īpema piuda k'ap'ia pari. ²⁵ Tai t'āide p'anapachida īpemaarā siete. Chi naapema miak'āiji. Mamīda warra wēe piuji. Māgā chi wēra beeji chi araarepema īpema ome. ²⁶ Mamīda māgí ichiaba warra wēe piuji. Chi araarepema māik'aapa araarepema miak'āijida ma p'ētrāa ome. Mamīda auk'a warra wēe piujida. Ma t'ēepai chi apemaarā jida miak'āijida ma p'ētrāa ome. Mamīda āchi jōmaweda warra wēe piujida. ²⁷ Maap'eda, ma wēra ichiaba piuji. ²⁸ ¿K'āata k'īsia bīma? ajida. Eperāarā piudap'eda chok'ai p'irabaidak'āri, ¿chisāgí īpemata ma wēra īmik'īra pait'eema ajida, āchi jōmaweda iru ome miak'āi p'anadap'edaa perā?

²⁹ Jesupa p'anauji:

—Parāpa pia k'awada-e p'anī Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda māik'aapa k'awada-e p'anī ne-inaa jōmaweda iru juapa oopari. Mapa parāpa pia k'īsiada-e p'anī. ³⁰ Eperāarā piudap'eda chok'ai p'irabaidak'āri, īmik'īraarā wēraarā ome waa miak'āida-e pait'ee. Angeleerā ichi truade p'anīrāk'api p'anadait'ee. ³¹ Ma awara parāpa k'achia k'īsia p'anapata jaradak'āri piudap'edaarā chok'ai p'irabaidak'aa. ¿Parāpa leeda-e p'anik'ā Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi?

³² 'Mi pi chonaarā Ak'ōre Waibia; Abraham, Isaac, Jacob ijāadap'edaa Ak'ōre Waibia.' *(Ex 3.6)*

¡Tachi Ak'ōre piudap'edaarā Ak'ōre Waibia-epi. Chok'ai p'anīrā Ak'ōre Waibia!

³³ Māga ūridak'āri, eperāarā ak'ītrua para beeji, Jesupa māgá k'īsia k'awaa jarateeda perā.

*Tachi Ak'ōre Ūraa waibiara bi
 (Mr 12.28-34)*

³⁴ Fariseorāpa k'awaa atadak'āri Jesupa ma saduceorā k'īup'eepik'ooda, chip'ejida.

³⁵ Maap'eda Jesūs k'ūra k'iniapa Moisepa p'āda jarateeparipa iidiji:

³⁶ —Tachi Jarateepari, ¿chisāgí ūraata waibiara bīma aji, apema Ak'ōre Ūraa p'ādadepema k'āyaara?

³⁷ Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'ōre Waibia k'inia iru baparīji pichi t'āripa māik'aapa ne-inaa jōmaa k'āyaara iru k'inia iru baparīji. Ewari chaa k'īsīaji irude pichi t'āripa. *(Dt 6.5)*

³⁸ Māgita chi ūraa naapiara; awaraa ūraa k'āyaara pipiara bi. ³⁹ Araarepema māgik'a bi: 'Awaraarā k'inia iru baparīji pichi k'ap'ia k'inia iru baparik'a.' *(Lv 19.18)*

⁴⁰ Ma ūraa omeeweda waibiara p'ani, madeepa uchiadap'edaa perā awaraa ūraa jōmaweda Moisepa p'āda māik'aapa Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaa.

*K'aideepa uchiada Tachi Ak'ōrepä pēida
 (Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)*

⁴¹ Fariseorā at'āri see nībīde, ⁴² Jesupa iidiji:

—¿K'āata k'īsia p'anīma aji, parāpa? ¿K'aideepa uchiayama aji, Tachi Ak'ōrepä pēit'ee bi, Mesías apata?

P'anaujida:

—Rey Daviddeepa uchiait'eeda ajida.

⁴³ Māpai Jesupa māgaji:

—Māgara, ¿sāap'eda Rey Davidpa irumaa: “Tachi Waibia” aji, Tachi Ak'õre Jaurepa nāga jarapik'āri?

⁴⁴ ‘Tachi Ak'õrepaa jaraji Tachi Waibiaamaa: “Pi mi ome auk'a waibia bairā, su-ak'i beepáde aji, mi juaraare, mia pi k'iraunuunamaa iru p'anapataarā p'oyaaru misa.”’ (*Sal 110.1*)

⁴⁵ Davidpa ichi ëeerādeepa uchiait'ee biimaa t'jaraji “Tachi Waibia”. ¿Mapa k'awada-ek'ā aji, Mesías waibiarā bi chonaarāwedapema Rey David k'āyaara?

⁴⁶ Ma fariseorāpa maarepida p'oyaa p'anauda-e paji. Maadamāiipa waawee p'aneejida waa iididait'ee.

23

*Jesupa jarada fariseorāde māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarāde
(Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)*

¹ Ma t'ēepai Jesupa māgaji eperārāmaa māik'aapa chi k'ōp'āyoorāmaa:

² —Moisepa p'āda jarateepataarāpa fariseorā ome jarateepata k'āata jara k'inia bi Moisepa p'āda. ³ Maperā ūriti āchia jarateepata māik'aapa óotí āchia jara p'anik'a. Mamīda p'ananaati āchi p'anapatak'a, ne-inaa jaradap'eda, ne-inaa awaraata oopata perā.

⁴ Eperārāmaa ne-inaa audú chok'ara oopipata. Mamīda chupiria k'awaadak'aa ārapa p'oyaa ooda-e pak'āri. ⁵ Āchia ne-inaa jōma oopata awaraarāpa āchi t'o p'anadamerā. Porode māik'aapa juade p'ārajipata ne-e jobiadee ooda Tachi Ak'õre Ūraa p'āda ome. Ma awara p'aru teesoo sidibai i jiichoo jipata awaraarāpa pia unudamerā. ⁶ Nek'onadak'āri awaraarā ome, su-ak'i p'aneepata jōmaarā taide, poro waibiarā su-ak'i p'aneepatamāi. Ichiaba Tachi Ak'õre Ūraa jarateepata tede p'anadak'āri, su-ak'i beepari pipiara bide su-ak'i p'aneepata. ⁷ Ma awara calle jāde nipadak'āri, k'inia p'anapata jōmaarāpa āchimaa saludaadamerā māik'aapa “Tachi Jarateepari” adamerā.

⁸ ‘Parāpa jōdee māga oodaik'araa bi, parā auk'a p'anadairā īpemaarāk'a māik'aapa Jarateepari Waibia apai iru p'anadairā. ⁹ Ichiaba na p'ek'au eujādepema apidaamaa “Tachi Ak'õre” adaik'araa bi, parāpa Ak'õre apai iru p'anadairā Ak'õre truade. ¹⁰ Ichiaba jiridaik'araa bi awaraarāpa parā “tachi waibiarā” adamerā mi, Cristo aupaita, parā Poro Waibia perā. ¹¹ Parādepema waibiarā biita apemaarā jua ek'ari baipia bi āchi mimiaparik'a. ¹² Chi waibiarā pa k'inia bi ek'ariara beeit'ee. Jōdee chi ek'ariara bi mīda t'āri o-ia bapari pīrā, waibiarā pait'ee.

*Jesupa jarada judiorā waibiarāde
(Mr 12.40; Lc 11.39-52)*

¹³ —¡Aai, Tachi Ak'õrepaa parā Moisepa p'āda jarateepataarā fariseorā ome k'achiadee pēiit'ee! ¡Seewata Tachi Ak'õredede ijāapatada apata! Parā k'aurepa eperārā p'anadak'aa Tachi Ak'õre jua ek'ari. Parā jida ichideerā p'aneeda-e pait'ee, eperārāmaa ijāapi k'iniada-e p'anadairā irua pēidade.

¹⁴ [¡Aai, Tachi Ak'õrepaa parā Moisepa p'āda jarateepataarā fariseorā ome k'achiadee pēiit'ee! ¡Seewata Tachi Ak'õredede ijāapatada apata! Parāpa p'ētrāarā te jāri atapata māik'aapa taarā it'aa t'ipata eperārāpa parā pia ak'idamerā. ¡Maperāpi Tachi Ak'õrepaa parā k'achiara ooit'ee awaraarā k'achia ooi k'āyaara!]

¹⁵ ¡Aai, Tachi Ak'õrepaa parā Moisepa p'āda jarateepataarā fariseorā ome k'achiadee pēiit'ee! ¡Seewata Tachi Ak'õredede ijāapatada apata! T'imi wāpata parāpa ijāapata jarateede, māgā eperārā pāchi eere t'ūdamerā. Māpai aba pāchi eere pa atadak'āri, parāpa jaratee jōnipa māgí papipata pāchi k'āyaara audupiara atuamerā.

¹⁶ ’jAai, Tachi Ak'õrepa parā k'achiadee pëiit'ee! ¡Parā tau p'āriu beerăk'api p'ani, pariatua o ak'ipimaa p'anadairā awaraarāmaa! Parāpa jarapata pipiara bī eperāarāpa juraadamerā Tachi Ak'õre tede nībi nēe k'īrapite, ichi te waibia k'īrapite juraadai k'āyaara. ¹⁷ jK'īra k'awa-ee pik'a p'ani māik'aapa tau p'āriu pik'a p'ani! ¿Tachi Ak'õre te waibia piara bī-ek'ā nēe iru tede awara bīda k'āyaara? ¹⁸ Parāpa ichiaba jarapata pipiara bī juraadamerā ne-inaa altar īri bidap'edaa paadait'ee k'īrapite, Tachi Ak'õre tedepema altar k'īrapite juraadai k'āyaara. ¹⁹ ¡Tau p'āriu pik'a p'aniñrāl! ¿Altar awara bīda Tachi Ak'õre-it'ee piara bī-ek'ā ne-inaa ma altar īri bīda k'āyaara? ²⁰ Eperāpa ne-inaa ooit'eeda ak'āri Tachi Ak'õre altar k'īrapite, ma altar k'īrapitepai juraa-e bī. Auk'a juraa bī ne-inaa ma altar īri bī k'īrapite. ²¹ Ma awara eperāpa ne-inaa ooit'eeda ak'āri Tachi Ak'õre te waibia k'īrapite, ma te k'īrapitepai juraa-e bī. Auk'a juraa bī Tachi Ak'õre k'īrapite, iru ma tede bapari perā. ²² Ichiaba eperāpa ne-inaa ooit'eeda aru pīrā ne-inaa it'ari nībi k'īrapite, ma pedee auk'a jara bī Tachi Ak'õre su-ak'i beepari k'īrapite māik'aapa Tachi Ak'õre k'īrapite, iru ma su-ak'i beeparide su-ak'i bapari perā.

²³ ’jAai, Tachi Ak'õrepa parā Moisepa p'āda jarateepataarā fariseorā ome k'achiadee pëiit'ee! ¡Seewata Tachi Ak'õrede ijāapatada apata! Tachi Ak'õre-it'ee awara bīpata nāgee aliño: menta, anís, comino; māgí diezdepema chaa, aba. Mamīda oodak'aa nāgí Tachi Ak'õre Ūraa p'ādadepema ūraa waibiara jara bīk'a: “Awaraarā k'ūradaik'araa bī; awaraarā chupiria k'awaadaipia bī; oodaipia bī parāpa oodait'eeda apatak'a.” Māgí ūraa jara bīk'ata oodaipia bī, auk'a ne-aliño ome oopatak'a. ²⁴ ¡Parā tau p'āriu beerăk'api p'ani; pariatua o ak'ipimaa p'anadairā awaraarāmaa! ¡Pania nēesipata ne-animal chak'eerā t'īunaadamerā pania toparide! Mamīda parāpa k'awada-ee, camello k'ap'ia jōma mit'aak'ajík'api p'ani.

²⁵ ’jAai, Tachi Ak'õrepa parā Moisepa p'āda jarateepataarā fariseorā ome k'achiadee pëiit'ee! ¡Seewata Tachi Ak'õrede ijāapatada apata! Parāpa vaso māik'aapa p'arat'u taawaik'a eere pi-ia sīipata. Mamīda māgí edajāde ipuru bī ne-inaa k'achiapa, parā t'āri k'achia p'anadairā. Chīra net'aa chiapata māik'aapa chīra k'ūrapata. ²⁶ ¡Fariseo, pi tau p'āriu pik'a bī! Naapiara chi vaso edajāde sīiji. ¡Māgá chi taawaik'a eere ichiaba sīi beeipi!

²⁷ ’jAai, Tachi Ak'õrepa parā Moisepa p'āda jarateepataarā fariseorā ome k'achiadee pëiit'ee! ¡Seewata Tachi Ak'õrede ijāapatada apata! Parā nāga pik'a p'ani. Jāiradepema māu te t'o-t'oo p'urupata taawaik'a eere, pi-ia unudamerā. Mamīda ma māu te edajāde paraa piudap'edaa k'ap'ia mik'ia bīri ome. ²⁸ Māga pik'a parāpa ne-inaa k'īra t'ādoo oopata taawaik'a eere pi-ia unudamerā. Mamīda parā edajāde k'ūrayaa, t'āri k'achia-idaa p'ani.

²⁹ ’jAai, Tachi Ak'õrepa parā Moisepa p'āda jarateepataarā fariseorā ome k'achiadee pëiit'ee! ¡Seewata Tachi Ak'õrede ijāapatada apata! Parāpa te chak'e pi-ia māudee oopipata chonaarāwedapema Ak'õre pedee jarapataarā iadap'edaa īri. Ma awara chonaarāwedapema t'āri pia p'anadap'edaa iadap'edaamāi parāpa pi-ia nep'ono p'irrabai uuk'oopata. Ma jōma oopatada apata ma chonaarā k'īrapaderā. ³⁰ Maap'eda māgapata: “Tai p'anadap'edaa paara tai chonaarāpa Ak'õre pedee jarapataarā peedak'āri, táipata k'aripada-e pak'ajida” apata. ³¹ Māga jaradak'āri, ak'ipipata parāpa k'awa p'ani pāchi chonaarāpa Ak'õre pedee jarapataarā peedap'edaa. ³² Parā māgá uchiadap'edaa perā Tachi Ak'õre pedee jarapataarā peedap'edaarādeepa, ¿parāpa auk'a oodai-ek'ā īrapema Ak'õre pedee jarapari ome?

³³ ¡Parā k'achia-idaa beerădeepa uchiadap'edaarā! ¡Taamák'api p'ani! ¿Sāga uchiadai Tachi Ak'õre juadeepa? ¡Irua parā atuapiit'eepi! ³⁴ Maperā mia pëiit'ee Ak'õre pedee jarapataarā, k'īsia k'awaa beerā, mi ūraa jarateepataarā ome. Mamīda parāpa māirā ūk'uru jīp'a peedait'ee kurusode baijira bidak'āri piurutamaa. Ichiaba ūk'uru p'ua oodait'ee Tachi Ak'õre Ūraa jarateepata tede māik'aapa ūk'uru p'uuru bee chaa jīri nipapataadait'ee miapi k'inia p'anadairā. ³⁵ Parāpa māgá oodait'ee perā, Tachi Ak'õrepa parā k'achia

ooit'ee jõmaweda irude wāara ijääpataarā peedap'edaa k'aurepa, Abeldeepa Berequías warra Zacarías parumaa. Pāchi auk'aarāpa iru peejida Tachi Ak'õre tede, te t'īupata, altarmäi esajāk'a. ³⁶ Mía wāarata jararu. Ma peedap'edaa k'aurepa Tachi Ak'õrepa īrapemaarā k'achia ooit'ee.

*Jesús jēeda Jerusalén p'uurudepemaarā pari
(Lc 13.34-35)*

³⁷ —¡Jerusalén, Jerusalén, pidepemaarāpa Tachi Ak'õre pedee jarapataarā peepata mäik'aapa irua pēida eperāarā mäupa bat'a peepata! At'apai mía pidepemaarā araa p'e k'inia bapachi, et'erre wērapa chi chak'eerā p'e ataparik'a ichi isia ek'ari. ¡Mamīda parāpa k'iniada-e pajil! ³⁸ ¡Úriti! ¡Pāchi te ituaba beeit'ee, Tachi Ak'õrepa parā waa ak'i-e pait'ee perā! ³⁹ Mía jara bi: Parāpa mi waa unuda-e pait'ee nāga jararutamaa:
‘¡Tachi Ak'õrepa ichia pēida ichita pia ak'i bapariit'ee!’

(Sal 118.26)

24

*Jesupa jarada Tachi Ak'õre te waibia t'eet'aa chedait'ee
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)*

¹ Jesús uchiak'āri Tachi Ak'õre te waibiadeepa, chi k'ōp'āyoorāpa jara chejida Ak'õre te waibia pi-ia oo k'obi. ² Māpai Jesupa māgaji:

—¿Parāpa na te jõma pia unu p'an-i-ek'ā? aji. Mía wāarata jararu. Ewari cherude nama māu apida bee-e pait'ee awaraa māu īri. Na jõmaweda t'eek'oo chedait'eeda aji.

*Tachi Ak'õre ewari waibia ewate pai naaweda
(Mr 13.3-23; Lc 17.22-24; 21.7-24)*

³ Maap'eda wājida Olivo Eedee. Jesús ituaba su-ak'i beek'āri, chi k'ōp'āyoorāpa iidi chejida:

—Jaráji sāapai Ak'õre te waibia t'eet'aa chedait'ee. ¿Sāga nībeeyama ajida, pi chei naaweda mäik'aapa Tachi Ak'õre ewari waibia ewate pai naaweda?

⁴ Jesupa p'anauji:

—Tauk'a nipapatāati apidaamaa k'ūrapiamapa. ⁵ Mi jīak'a chok'ara chedait'ee. Seewata jaradait'ee: “Mi Cristopi, Tachi Ak'õrepa pēida.” Māga jara p'anipa eperāarā chok'ara k'ūradait'ee. ⁶ Mi chei naaweda parāpa ūridait'ee nama mäik'aapa awara āi jura chōo jõni. Mamīda p'eranāati. Ichita māga p'asait'ee. Mamīda at'āri na p'ek'au eujā jõ-e pait'ee. ⁷ Ai naaweda eperāarā awaraarā ome chōodait'ee. Jarra oodait'ee māik'aapa awērachai wāyaapariit'ee, eujā awara-awaraade. ⁸ Mamīda māga p'asak'āri, ewaapi na p'ek'au eujādepemaarā miamaa p'aneedait'ee.

⁹ Maapai parā jiita atadak'āri, p'ua oodait'ee māik'aapa peedait'ee. Jõmaarāpa parā k'īraunuamaa iru p'anapataadait'ee mīde ijääpata k'aurepa. ¹⁰ Māga oo p'anadak'āri, eperāarā chok'ara mīde ijää amaadait'ee māik'aapa chik'īraunuamaa jõnadait'ee, āchi k'ōp'āyoorā traicionaarutamaa. ¹¹ Seewa-idaa beerā chok'ara uchiadait'ee Ak'õre pedee jarapataarā jīak'a. Māirāpa eperāarā chok'ara k'ūradait'ee. ¹² Māgá na p'ek'au eujādepemaarāpa audú ne-inaa k'achia oodait'ee perā, eperāarā chok'araarāpa awaraarā waa k'inia iru p'anada-e pait'ee. ¹³ Mamīda Tachi Ak'õrepa k'aripait'ee atuanaadamerā k'īra jīp'a nipapataarā Ak'õre ode jai-idaarutamaa. ¹⁴ Mía pēiit'ee eperāarāpa māga jaradait'ee na p'ek'au eujā jõmaade, p'uuru pidaarā jõmaarāpa k'awaadamerā. Māpaipi na p'ek'au eujā jõit'ee.

¹⁵ Tachi Ak'õre pedee jarapari Danielpa p'ādade jara bi abaapa ne-inaa audú k'achia ooit'ee Tachi Ak'õre te waibia edajāde. Chi nāgí leerupa pia k'īsíoji k'awaatit'ee k'āata jara k'inia bi. ¹⁶ Mapa Judea eujāde p'anirāpa māga unudak'āri, p'ira mirudaipia bi eera jēra bimaa. ¹⁷ Ichiaba eperā terrazade bi pīrā, teedaa t'īuk'araa bi ichi net'aa p'e atade. ¹⁸ Ma awara eperā ichi ne-uu k'āide ni pīrā, teedaa cheik'araa bi p'aru p'ede pida. Aramata

wāipia bī. ¹⁹ ¡Aai, maapai chupiria jōneedait'ee wēraarā biak'oo bee maa-e pīrā warra chak'erā jude iru bee! ²⁰ Chupiria iidítí Tachi Ak'ōremma ma ewari p'asapinaamerā k'oijara nībide maa-e pīrā ūipata ewate. ²¹ Maapai eperāarā audupiara chupiria mia jōnadait'ee, na p'ek'au eujā ooru weda chupiria para bada k'āyaara māik'aapa ma t'ēepai waa māgá chupiriara p'anada-e pait'ee. ²² Tachi Ak'ōrepa ma ewari isapai wāyaapi-e pīrā, apida chok'ai p'aneeda-e pai. Mamīda isapai wāyaapiit'ee ichia jirit'eradaarā k'aurepa, āra chupiria k'awaa bapari perā.

²³ 'Maapai apidaapa parāmaa jararuta pīrā: "¡Pichá, ak'ítí! ¡Nama bī Cristo, Tachi Ak'ōrepa pēida!" maa-e pīrā jararuta pīrā: "¡Ara bita Cristo!" ijāanáati. ²⁴ Mi jīak'aarā māik'aapa Tachi Ak'ōre pedee jarapataarā jīak'aarā chok'ara chedait'ee. Mamīda māirāpa jara p'aní ijāanáati, seewa-idaa bee perā. Ne-inaa kīra t'ādoo eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa oo p'anipa eperāarā k'ūradait'ee, perā Tachi Ak'ōrepa jirit'eradaarā k'ūrarutamaa. ²⁵ Mīa parāmaa ūraapari k'awaadamerā māga p'asai naaweda. ²⁶ Mapa parāmaa jararuta pīrā: "¡Ak'ítí! Achú bī Tachi K'aripapari, eujā pania wēe bide," mamaa wānáati mi jiride. Maa-e pīrā jararuta pīrā: "¡Ak'ítí! Ichi nama miru bī," ijāanáati. ²⁷ Atu p'anide pa tau jēra t'ūparik'a ak'ōrejīru uchiapari eereepa baaiparimaa, māga pik'a eperāarā atu p'anide mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema waya cheit'ee. ²⁸ Piuda k'ap'ia bimāi ākoso seedaipatada aji.

Jesupa jarateeda Eperā Ak'ōre Truadepema waya cheit'ee (Mr 13.24-27; Lc 21.25-28)

²⁹ —Ma chupiria jōnadap'edaa t'ēepai, nāga pait'ee:
Tachi Ak'ōrepa pajā wērepiit'ee. Ak'ōrejīru p'āriudariit'ee; atane waa ūidaa-e pait'ee māik'aapa lucero baaik'oodaridait'ee pajādeepa.' ^(Is 13.10)
³⁰ Māpai pajāde eperāarāpa ne-inaa unudait'ee. Ma k'aurepa k'awaadait'ee mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, cheru. Māpai na p'ek'au eujādepemaarā jēe para beeit'ee āchobeepa. Unudait'ee mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, jōmaarā k'āyaara waibiarā bī kīra wāree cheru jīararade. ³¹ Māpai mia trompeta golpe chaapiit'ee angeleerāmaa, p'e chedamerā eperāarā mia jirit'era iru bīrā na p'ek'au eujā jōmaade, t'imí bee pijida.

Jesupa higuera bīrīde jarada (Mr 13.28-31; Lc 21.29-33)

³² —K'īsíati higuera bīrīde. Higuera k'iru t'u-k'ua uchia nībeek'āri māik'aapa ewaa t'ono nībeek'āri, k'awaapata eujā wāsia wā. ³³ Māga pik'a mia et'ewa jaradak'a unudak'āri, k'awa p'aní taarā-e mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema cheru. ³⁴ Mīa wāarata jararu. ūrapemaarā piudai naaweda, ma ne-inaa jōmaweda p'asait'ee. ³⁵ Ewari cherude pajā na p'ek'au eujā ome jōdait'ee. Mamīda ichita p'asait'ee mia pedee jaradak'a.

K'awada-e p'aní sāapai cheit'ee Eperā Ak'ōre Truadepema (Mr 13.32-37; Lc 17.26-30)

³⁶ —Eperā apidaapa k'awada-e p'aní Eperā Ak'ōre Truadepema cheit'ee ewate; chi hora jida. It'aripema angeleerāpa pida k'awada-e p'aní; mia pida ichiaba. Mi Ak'ōrepapai k'awa bī.

³⁷ 'Noé bada ewaride p'asadak'a māga pik'a p'asait'ee mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema waya chek'āri. ³⁸ Maapai na p'ek'au eujā ūui naaweda, eperāarā nek'opachida, ne-inaa topachida māik'aapa miak'āipachida Noé ichi barcode bataurumaa. ³⁹ Mamīda atu p'anide k'oi chedachi, eujā ūudachi māik'aapa jōmaweda k'iniidachida. Māga pik'a p'asait'ee ichiaba mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema waya chek'āri. Atu p'anide cheit'ee. ⁴⁰ Ma ewate eperāarā omé mimiamaa p'anadait'ee āchi eujāde. Angeleerāpa aba it'aa ateedit'ee; chi apema atabēidait'ee. ⁴¹ Ichia wēraarā omé trigo bamaa p'anadait'ee k'ūrumade. Aba it'aa ateedit'ee; chi apema atabēidait'ee.

⁴² 'Maperā tauk'a p'anapatáati k'awada-e p'anadairā sāapaita cheit'ee Pāchi Waibia.
⁴³ Nāgí pedee pia k'awáati. Te chiparipa k'awa bada paara nechiapari cheit'ee hora p'ārik'ua ichi net'aa chia atait'ee, chok'ai bak'aji ma nechiapari ichi tede t'īupiamapa.
⁴⁴ Māgá parā jida chok'ai pik'a p'anadaipia bī, atu p'anide mi, chi Eperā Ak'ōre Truade-pema, cheit'ee perā.

*Mimiapari pia mimiapari k'achia ome
(Mr 13.34-37; Lc 12.41-48)*

⁴⁵ —Sāgá baparima aji, mimiapataarā poro waibia pia? Māgipa k'īsia k'awaa oopari chiparipa oopi bik'a. Pia ak'ipari chipari net'aa atabëida ichi juade māik'aapa chiparimaa nek'opp'eda, mimiapataarāmaa chik'o tawapari. ⁴⁶ O-ña bapari chipari pachek'āri, ichi mimiamaa unu chepari perā. ⁴⁷ Mia wāarata jararu. Chiparipa māga unu chek'āri, jōma ichia net'aa iru bī biit'ee ma mimiapari juua ek'ari ak'i bamerā. ⁴⁸ Mamīda ma mimiapari t'āri k'achia bī pirā, nāga k'īsiai: "Taarāit'ee mi chipari." ⁴⁹ Mapa apemaarā mimiapataarā wīmaa bee i māik'aapa tomaa bee i, nek'omaa bee i toyaa beerā ome. ⁵⁰ Mamīda ma mimiapari k'achia atu bide chi te chipari pacheit'ee. ⁵¹ Māpai irua ooda k'awaa atak'āri, iru miapiit'ee māik'aapa ãyaa pēit'ee mimiapataarā seewata mimiapataada apataarā ome bade. Mama jēe nībait'ee māik'aapa k'ida kierrkierree nībait'ee p'uapa.

25

Jesupa awēraarā diezde nepirida

¹ —Nāga pik'a pait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi juua ek'ari bik'āri, ichideerā p'aneedamerā. Diez wēraarā imik'īra ome waide k'āida-ee beerā wājida miak'āipata fiestadee. Āchi lámpara atadap'eda, nījida k'īrachuudait'ee chi imik'īra miak'āiit'ee bī ome, iru k'ōp'āyaadait'ee pada perā fiesta oo p'anímāi. ² Ma wēraarā diezdepema joisomaa pia k'īsiada-e paji, ne-inaa oodai naaweda. Jōdee chi apema joisomaa pia k'īsiapachida, ne-inaa oodai naaweda. ³ Chi pia k'īsiada-e p'anadap'edaarāpa āchi lámpara atadak'āri, k'īsiada-e paji aceite waapiara ateedit'ee āchi ome. Mapa āchi lamparade bada aupai anipajida. ⁴ Jōdee chi pia k'īsia p'anadap'edaarāpa āchi lamparade bī awara ateejida aceite botella aba-abaa. ⁵ Mamīda chi miak'āiit'ee bī taarā nībada perā cheit'ee, ma wēraarā jōmaweda k'āidachida āchia nī p'anadap'edaamāi. ⁶ Esapite pa wāk'āri, ūrijida bia cheruta: "¡Miak'āiit'ee bī pacheruda! ajida. ¡Uchiadapáde ajida, iru k'īrachuude!" ⁷ Ma wēraarā k'āi jōnadap'edaa aramata p'irabaik'oodachida māik'aapa āchi lamparadepema mecha t'īk'oojida pia unudait'ee. ⁸ Māpai chi pia k'īsiada-ee p'anadap'edaarāpa māgajida apemaarāmaa: "Taimaa aceite ma-āri teedapáde ajida, tai lámpara k'īk'oodaruta perā." ⁹ Mamīda apemaarāpa p'anaujida: "Taipa teeda-edaa ajida, jōmaarā-it'ee araa-e perā. Wādapáde ajida, aceite netopatamaa pāchi-it'ee netode." ¹⁰ Mamīda ma wēraarāpa aceite netonaruta misa, pacheji chi imik'īra miak'āiit'ee bada. Māgá ma awēraarā pia k'īsiadap'edaarā auk'a t'īujida iru ome fiesta oodait'eemāi. T'īudak'āri, irua ma te t'īupata jīa nībijī. ¹¹ Taarā-e nīde pachejida chi aceite netonadap'edaarā. Te taawaik'a eereepa māgajida: "¡Tachi Waibia, Tachi Waibia, ewapáde ajida, tai t'īudait'ee!" ¹² Mamīda irua p'anauji: "Mia wāarata jararu. Parā k'awa-e bida" aji.

¹³ Māgá nepirip'eda, Jesupa māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—Māgá pait'ee perā, tauk'a p'anapatáati parāpa k'awada-e p'anadairā sāapai mi cheit'ee.

*Jesupa p'arat'a teedade nepirida
(Lc 19.11-27)*

¹⁴ —Ichiaba nāga pik'a pait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi juua ek'ari bik'āri, ichideerā p'aneedamerā. Eperā awara ãyaa wāi naaweda, ichi mimiapataarā t'ī p'eji māik'aapa p'arat'a teeji āchi chaachaa ak'i p'anadamerā, ichi cheru misa. ¹⁵ Mimiapari abaamaa

teeji p'arat'a tau cinco mil; awaraamaa teeji p'arat'a tau dos mil; apemamaa p'arat'a tau mil. Māgá p'arat'a tau awara-awaraa teeji, k'awa bada perā āchi auk'a mimiadak'aa. Maap'eda ãyaa wāji. ¹⁶ Ma t'ẽepai ma mimiapari cinco mil jitadapa ne-inaa netomaa beeji ma p'arat'apa. Māgá ne-inaa neto bipa awaraa cinco mil eepa ataji. ¹⁷ Māgá ichiaba ma p'arat'a tau dos mil jitadapa awaraa dos mil eepa ataji. ¹⁸ Mam̄ida ma p'arat'a tau mil jitadapa chi poro waibia p'arat'a eujāde jau n̄ibinaji, atuadarii j̄iak'aapa.

¹⁹ Taarāpai pacheji chi p'arat'a chipari. Juasia k'inia baji ma p'arat'a atabēida chi mimiapataarā ome. Mapa āchi t̄i p̄eiji. ²⁰ Naapiara pacheji chi mimiapari p'arat'a tau cinco mil jitada. Māgipa chi p'arat'a chiparimaa māgaji: "Señor, pia mimaa teejida aji, p'arat'a tau cinco mil. Nama bida aji, waa awaraa cinco mil uchiada ne-inaa neto bipa." ²¹ Chi p'arat'a chiparipa māgaji: "¡Pi pia bida aji, pia mimiapari perā! M̄ia atabēida pia ak'ihi māik'aapa ai ūri waapiara uchiapiji. Māga ooda perā ūrá pi jua ek'ari biit'eeda aji, ne-inaa audupiara ak'imerā. Teedaa t̄iupáde aji, o-ña bapariimerā mi ome." ²² Māgí t̄e pacheji chi mimiapari p'arat'a tau dos mil jitada. Ichia māgaji: "Señor, pia mimaa teejida aji, p'arat'a tau dos mil. Nama bida aji, waa awaraa dos mil, uchiada ne-inaa neto bipa." ²³ Chi p'arat'a chiparipa māgaji: "¡Pi pia bida aji, pia mimiapari perā! M̄ia atabēida pia ak'ihi māik'aapa ai ūri waapiara uchiapiji. Māga ooda perā ūrá pi jua ek'ari biit'eeda aji, ne-inaa audupiara ak'imerā. Teedaa t̄iupáde aji, o-ña bapariimerā mi ome."

²⁴ Mam̄ida chi mimiapari p'arat'a tau mil jitada pachek'āri, māgaji chiparimaa: "Señor, m̄ia k'awa bida aji, pia esperāarā pia chupiria k'awak'aa. K'awa bi pichia ne-inaa jōma p'e atapari awaraarā mimiadap'edaa pari. ²⁵ M̄ia waawee baji pichi p'arat'a atuadarii j̄iak'aapa. Mapa ma p'arat'a jau iru baji eujāde. Nama bida aji, pichi p'arat'a." ²⁶ Māpai chi p'arat'a chiparipa māgaji: "¡Pi k'achia bida aji, pia mimiak'aa perā māik'aapa k'ooidaa bapari perā! Wāra k'awa baji p̄irā m̄ia michi-it'ee ne-inaa jōma p'e atapari awaraarā mimiadap'edaa pari, ²⁷ māgara ¿sāap'eda mi p'arat'a iana-e pajima aji, p'arat'a iapata tede, māpemaarāpa ai ūri p'aadamerā, mi p'arat'a taarā iru p'anadap'edaa pari?" ²⁸ Māpai ma p'arat'a chiparipa māgaji arii p'anadap'edaarāmaa: "Ma p'arat'a tau mil jāri atadapáde aji, māik'aapa teedapáde aji, chi diez mil iru bimaa. ²⁹ Eperāpa iru bimaa waapiara teeit'ee, audupiara iru bamerā. Mam̄ida chi mak'ara wēe bipa ma-āri iru bi paara jāri atait'eeda aji. ³⁰ Na mimiapari k'achia taawaa ateedapáde aji, p'āriudee jēnamerā māik'aapa k'ida kierrkierree n̄ibamerā p'uapa."

Tachi Ak'õre ewari waibia ewatede jarateeda

³¹ —Mi, chi Eperā Ak'õre Truadepema, chek'āri mi angeleerā ome, su-ak'i beeit'ee rey su-ak'i beepari k'ira wāreede. ³² Na p'ek'au eujādepemaarā k'ira t̄ādoo cheepurudait'ee iru k'irapite. Māpai irua esperāarā awara-awaraa biit'ee, ne-animalaarā chiparipa ichi oveja, cabra awara-awaraa biparik'a. ³³ Ovejaarāk'a bee p̄eiit'ee ichi juaraare; jōdee cabrak'a bee chi juabi eere.

³⁴ Maap'eda Reypa māgait'ee ichi juaraare p'anirāmaa: "¡Chéti, mi Ak'õrepa parā pia ak'ida perā! Wāti Tachi Ak'õre truadee, na p'ek'au eujā ewaa oodak'āriipa irua parā jirit'erada perā. ³⁵ Mi jarrapisia n̄ibak'āri, parāpa mimaa nek'opijida māik'aapa opisia n̄ibak'āri, ne-inaa topijida. Ma awara mi chīara eujāde nipak'āri, mi auteebajida pāchi tede. ³⁶ P'aru wēe chidi pak'āri, parāpa p'aru teejida. K'ayaa bak'āri, parā wājida mi ak'ide. Carcelde bak'āri, ichiaba mi ak'inajida." ³⁷ Māpai ichi juaraare k'achia wēe p'anirāpa iididait'ee: "Tachi Waibia, ¿sāaweda unujidama ajida, pi jarrapisia n̄ibi māik'aapa nek'opijida? Maa-e p̄irā ¿sāaweda unujidama opisia n̄ibi māik'aapa ne-inaa topijida? ³⁸ ¿Sāaweda unujidama pi chīara eujāde ni māik'aapa auteebajida tai tede maa-e p̄irā p'aru wēe ni māik'aapa p'aru teejida p̄imaa? ³⁹ ¿Sāaweda pi ak'inajidama ajida, k'ayaa bak'āri maa-e p̄irā carcelde bak'āri?" ⁴⁰ Māpai Reypa p'anaut'ee: "M̄ia wāarata

jararu. Parāpa māgee ne-inaa oodap'edaa mi ̄ipemaarā, na chupiria beerāmaa, auk'a mimaa oojida."

⁴¹ 'Maap'eda Reypa ichi juabi eere p'anirāmaa māgait'ee: "¡Parā, chi k'achia-idaa beerā, ãyaa wāti mi ik'aawaapa! Wāti t'ipitau ichita jērajēraa jira bidee, ooda Netuara Poro Waibia-it'ee; ichideerā-it'ee. ⁴² Mi jarrapisia nībak'āri, parāpa mimaa nek'opida-e paji māik'aapa opisia nībak'āri, ne-inaa topida-e paji. ⁴³ Ma awara chīara eujāde t'imí nipak'āri, mi auteebaida-e paji pāchi tede. P'aru wēe nipak'āri, parāpa p'aru teeda-e paji. Mi k'ayaa bak'āri māik'aapa carcelde bak'āri, mi ak'inada-e paji." ⁴⁴ Māpai māirāpa iididait'ee: "Tachi Waibia, ¿sāaweda pi unujidama ajida, jarrapisia nībi maa-e pirā opisia nībi; chīara eujāde t'imí ni maa-e pirā p'aru wēe ni; k'ayaa bi maa-e pirā carcelde bi, taipa pi k'aripada-eeta?" ⁴⁵ Māpai Reypa p'anaut'ee: "Mia wāarata jararu. Parāpa māgee ne-inaa ooda-e p'anadap'edaa eperārā chupiria beerāmaa, auk'a mimaa ooda-e paji." ⁴⁶ Māpai ma k'achia beerā pēiit'ee t'ipitau ichita jērajēraa jira bidee. Jōdee chi pia beerā Tachi Ak'õre ome ichita p'anapataadait'ee.

26

Judiorā poroorāpa pedeeteedap'edaa Jesús jita atapidait'ee (Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Ma jōma jara aupak'āri, Jesupa māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

² —Parāpa k'awa p'aní k'āima omeemaa Pascua fiesta pait'ee. Maapaita mi, chi Eperā Ak'õre Truadepema, jita atapidait'ee māik'aapa kurusode bajira bipidait'ee piumerā.

³ Jesupa māga jaradadeepa p'aareerā poroorā judiorā poro waibiarā ome chip'ejida p'aareerā poro waibiarā bi, Caifás palaciode. ⁴ Mama p'anide pedeeteejida Jesús mera jita atapidait'ee māik'aapa peepit'aadait'ee. ⁵ Mamīda māgajida:

—Fiestade ooda-edá ajida, eperārā k'īrau para beepiamaapa tachi ome.

Mariapa k'era weeda Jesús poro ̄ri (Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Jesús Betania p'uurude bak'āri, Simón, chi leprapa k'ayaa bada apatap'edaa tede baji.

⁷ Māga nīde wēra Jesús k'ait'a cheji chok'o chak'ek'a māu pi-ia alabastrodee ooda ome. Ma chok'o chak'e ipuru baji k'era ̄piapa. Jesús mesade su-ak'i bide māgí wērapa ma k'era weet'aaji iru poro ̄ri. ⁸ Chi k'ōp'āyoorāpa māga unudak'āri, k'īraudachida māik'aapa pedee para beeji:

—¿Sāap'eda jā k'era ichi k'inia weemaa bīma? ajida. ⁹ ̄piapa netot'aak'aji-ek'ā ajida, māik'aapa ma p'arat'a chupiria beerāmaa teek'aji-ek'ā? ajida.

¹⁰ Jesupa ma pedee ūrik'āri, māgaji:

—Ita-aria bīti. Irua mimaa oo bi pia bīda aji. ¹¹ Chupiria beerā ichita paraait'ee parā t'āide. Mamīda mi parā ome ichita ba-e pait'ee. ¹² Na wērapa mi ̄ri k'era weeji, mak'iara taarā-e mi peedap'eda, iadait'ee perā. ¹³ Mia wāarata jararu. Na p'ek'au eujāde jarateepata chaa mia ooda eperārā k'aripait'ee, ichiaba nepiripataadait'ee na wērapa ooda mi-it'ee. Māgá iru ichita k'irāpadait'eeda aji.

Judapa Jesús traicionaada (Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Maap'eda Jesús k'ōp'āyoorā docedepema aba, Judas Iscariote, wāji p'aareerā poroorāmaa. ¹⁵ Iidiji:

—Parāpa, ¿jōmasaa mimaa p'aadayama aji, Jesús jita teeru pari?

—Teedayada ajida, p'arat'a tau treinta.

¹⁶ Maadak'āriipa Judapa jīri bapachi sāga Jesús āchimaa jitapiit'ee.

*Jesús chi k'ōp'āyoorā ome nek'oda
(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.1-2, 21-30)*

¹⁷ Naapema ewaride fiesta pan levadura wẽe k'opatade Jesús k'ōp'āyoorāpa irumaa iidi chejida:

—¿Sāma k'inia bima ajida, k'odait'ee Pascua fiesta ewatepema chik'o?

¹⁸ Jesupa p'anauji:

—Wāti p'uurudee parāpa k'awa p'aní tede māik'aapa jaranátí chi te chiparimaa: “Tachi Jarateeparipa jara pēiji: ‘Mí ewari k'ait'a bi. Wāit'ee pi temaa Pascua fiesta ewatepema chik'o k'ode michi k'ōp'āyoorā ome.’”

¹⁹ Chi k'ōp'āyoorāpa oojida Jesupa jaradak'a māik'aapa mama ne-inaa jōma oojida Pascua chik'o k'odait'ee.

²⁰ P'āriupodopa Jesús mesade nek'omaa baji chi k'ōp'āyoorā ome. ²¹ Nek'omaa p'anide Jesupa māgaji:

—Mí waārata jararu. Parādepema abaapa mí traicionaait'eeda aji.

²² Māga ūridak'ari, chi k'ōp'āyoorā k'īra pia-ee para beeji māik'aapa aba-abaa iidijida:

—Tachi Waibia, ¿mík'ā? apachida.

²³ Jesupa p'anauji:

—Mí ome auk'a p'arat'ude pan sā atarupata mí traicionaait'ee. ²⁴ Mí, chi Eperā Ak'ore Truadepema, ichita piut'ee Tachi Ak'ore Ūraa p'ādade jara bik'a. Mamīda jaai, Tachi Ak'orepa k'achiadée pēit'ee chi mí traicionaait'ee bi! Piara bak'ajida aji, māgí t'o-e pada paara.

²⁵ Māpai Judas, chi traicionaait'ee badapa, iidiji:

—Tachi Jarateepari, ¿mík'ā? aji.

Jesupa māgaji:

—Pichia jara bik'ada aji.

Pan k'opata vino ome Jesús piuda k'irāpadait'ee

(Mr 14.22-26; Lc 22.19-20; 1 Co 11.23-26)

²⁶ Nek'omaa p'anide Jesupa pan ataji māik'aapa it'aa t'īji gracias jarait'ee Tachi Ak'oremaa. Ma pan k'ōrat'aaji māik'aapa chi k'ōp'āyoorāmaa teeji. Māpai māgaji:

—Jitáti māik'aapa k'ótí. Nāgí pan mí k'ap'ia.

²⁷ Nek'odap'edaa t'ēepai ichiaba māgá ooji ma vino ome. It'aa t'īp'eda, gracias jaraji Tachi Ak'oremaa māik'aapa chi k'ōp'āyoorāmaa teeji. Māpai māgaji:

—Nāgí vino mí waa. Todapáde aji, pāchi jōmaarāpa. ²⁸ Tachi Ak'orepa nāgí ūraa chiwidi jara bi. Mi piuk'ari, michi waa bat'ait'ee k'aurepa irua wēpapiit'ee eperāarā chok'araarāpa p'ek'au k'achia oopata māik'aapa michideerā papiit'ee. ²⁹ Mamīda mía jara bi: Parā ome vino waa to-e pait'eeda aji, it'ari pema vino torumaa mí Ak'ore truade.

³⁰ Tachi Ak'ore Ūraa p'ādadepema k'ari k'aridap'eda, Olivo Eedee wājida.

Jesupa jarada Pedropo iru k'awa-e bida ait'ee

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³¹ Mama Jesupa māgaji:

—Idi p'ārik'ua parā jōmaweda ijāadaamaa p'aneedait'ee māik'aapa mí ituaba atabēidait'ee Tachi Ak'ore Ūraa p'ā jēra bide jara bik'a:

‘Mí oveja ak'ipari peepiit'ee māik'aapa chi ovejaarā jīchoodaridait'ee.’

(Zac 13.7)

³² Mamīda mí chok'ai p'irabaik'ari, Galilea eujādee wāit'ee parā naa.

³³ Māpai Pedropo māgaji:

—Apemaarāpa pi atabēiruta pijida, mía pi atabēi-eda aji.

³⁴ Jesupa p'anauji:

—Mí waārata jararu. Idi p'ārik'ua et'erre k'arii naaweda, jarada ūpee piá mí k'awa-e bida ait'ee.

³⁵ Waapiara Pedropo māgaji:

—Pi ome auk'a piuru pijida, mia jara-edo aji.
Apemaarā k'ōp'āyoorāpa ichiaba auk'a jarapachida.

Jesús it'aa t'ida Getsemanide

(*Mr 14.32-42; Lc 22.39-46*)

³⁶ Maap'eda Jesús wāji chi k'ōp'āyoorā ome Getsemaní ne-uu eujā apatap'edaamaa.
Mama panadak'āri, māgaji:

—Nama su-ak'i p'anéeti mi it'aa t'īnaru misa.

³⁷ Ichi ome ateeji Pedro māik'aapa Zebedeo warrarā omé. Māga nide Jesús k'īsia paraa nībeeji t'āri p'uapa. ³⁸ Mapa māgaji āchimaa:

—Mi piut'ee pik'a nībi t'āri p'uapa. Nama p'anéeti, k'āida-ee. Chok'ai p'anadapáde aji, mi ome auk'a.

³⁹ Māpai Jesús waawipai wāp'eda, bedabaiji tau biiri eujāde t'ōbairumaa māik'aapa it'aa iidiji:

—Ak'ore, k'inia bī pīrā, mi k'aripáji na miait'ee bīdeepa. Mamīda oonaapáde aji, mia k'inia bīk'a. Jīp'a pīa k'inia bīk'ata oopáde aji.

⁴⁰ Maap'eda, ak'i chek'āri, chi k'ōp'āyoorā k'āi jōnita unu cheji. Māpai Pedromaa māgaji:

—¿Hora apida p'oyaa chok'ai p'anada-ek'ā aji, k'āida-ee? ⁴¹ Chok'ai p'anāti māik'aapa it'aa t'ītī p'ek'au k'achiade baaipiamaapa. Tachi Ak'ōrepa oopi k'inia bīk'a t'āripa oo k'inia p'ani. Mamīda pāchi k'ap'īapa chooda-e p'ani.

⁴² Waya wāji nāga it'aa iidide:

—Ak'ore, mi na miait'ee bīta uchia ata-e pīrā, māgara pīa bīda aji. Pīa oo k'inia bīk'ata oopáde aji.

⁴³ Waya chek'āri, naa unu chedak'a unu cheji; k'āi jōni tap'ok'eepa. ⁴⁴ Māpai ichiak'au bīji māik'aapa wāda ūpee it'aa t'īnaji. Wāru chaa ichi aī pedeeta jarapachi. ⁴⁵ Maap'eda waya chek'āri chi k'ōp'āyoorā p'anadap'edaamaa, māgaji:

—¿At'āri parā k'āi jōnik'ā? aji. Mi peepidait'ee hora pajipi. Eperā Ak'ore Truadepema teedait'ee p'ek'au k'achia oopataarā juade. ⁴⁶ Eperā mi traicionaait'ee bī k'ait'a cheru. jP'irabāti māik'aapa wādāma apemaarāmaa!

Jesús jita atapidap'eda

(*Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11*)

⁴⁷ Jesús at'āri pedeemaa bīde, ichi k'ōp'āyo Judas pacheji eperāarā chok'ara ome. Espada pak'uru ome anipajida. P'aareerā poroorāpa māik'aapa judiorā poro waibiarāpa ma eperāarā pēijida āchi pari. ⁴⁸ Panadai naaweda, Judapa māirāmaa jaraji:

—Chi mia k'īra īruta saludaak'āri, māgīta jita atadapáde aji.

⁴⁹ Mapa pachedak'āri Jesumāi, Judas pedee cheji:

—Tachi Jarateepari, ¿k'ap'īa pīa bīk'ā? aji.

Māga jarap'eda, k'īra īt'āaji. ⁵⁰ Jesupa p'anauji:

—K'ōp'āyo, oopáde aji, pīa ne-inaa oode cheda.

Māpai Judas ome che p'anadap'edaarāpa Jesús jita atadap'eda, mamāik'aapa ateejida.

⁵¹ Māga nide Jesús ik'aawa badapa ichi espada ēt'a atap'eda, p'aareerā poro waibia mimiapari k'īri orp'et'āaji. ⁵² Māpai Jesupa māgaji:

—jP'ichi espada ata bīji ichi badamāi! Chi espadapa chōopataarā piupata espadapa.

⁵³ ¿K'awa-e bīk'ā aji, mi Ak'ōremaa k'aripa iidiru pīrā, irua angeleerā setenta y dos mil īraweda pēik'āji? ⁵⁴ Mamīda māga ooru pīrā, uchia-e pai Tachi Ak'ore Ūraa p'ā jēra bīde nāga p'asait'ee jara bīk'a.

⁵⁵ Māpai Jesupa iidiji ichi jita ata chedap'edaarāmaa:

—¿Sāap'eda parā chejidama aji, espada ome māik'aapa pak'uru ome mi jita atade, eperā nechiayaa bī jita atapatak'a? Ewari chaa mi Tachi Ak'ore te waibiade bapari iru pedee jarateemaa. Mamīda mi jitada-e paji. ⁵⁶ Na jōma p'asaruda aji, Tachi Ak'ore pedee jarapataarāpa jaradap'edaak'a iru Ūraa p'ādade.

Jesupa māga jaramaa bide jōmaweda chi k'ōp'āyoorāpa atabaibēijida māik'aapa miruk'oodachida.

Jesús Junta Suprema k'īrapite

(*Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24*)

⁵⁷ Jesús jita atadap'edaarāpa ateejida Caifás temaa. Caifás p'aareerā poro waibia paji. Mama Junta Supremadepemaarā see nībaji. ⁵⁸ Pedro t'imiipapai t'ēe wāk'āti wāji. Māgá wāpa panaji Caifás temāi. Ma te t'iak'au badamāi edú t'īup'eda, Tachi Ak'ore te waibia jīapataarā ome su-ak'i banaji ak'iit'ee sāga oodai Jesús ome.

⁵⁹ P'aareerā poroorāpa jōmaweda Junta Supremadepemaarā ome testigo jīri p'anapachida. Māgá Jesús peepit'aadait'ee. ⁶⁰ Eperāarā chok'ara seewa jarade chejida mīda, maarepida unuda-e paji imiateedait'ee. Mamīda seewa-idaa beerā omé pachejida. ⁶¹ Māirāpa māgajida:

—Na eperāpa jaraji: “Mia Tachi Ak'ore te waibia t'eet'aap'eda, k'āima ūpeemaa waya oo atai.”

⁶² Māga ūrik'āri, p'aareerā poro waibia bainī beeji māik'aapa iidiji Jesumaa:

—¿Wāarak'ā aji, pi k'īrapite jara p'anī pedee? ¿Maarepida p'anau-ek'ā? aji.

⁶³ Mamīda Jesupa maarepida p'anau-e paji; k'īup'ee beeji. Māpai p'aareerā poro waibiapa māgaji:

—¡Tachi Ak'ore ichita chok'ai bī k'īrapite wāarata jaráji! ¿Pik'ā Tachi Ak'orepa pēida eperāarā rey pamerā? ¿Pik'ā aji, Tachi Ak'ore Waibia Warra?

⁶⁴ Jesupa p'anauji:

—Mida aji, pia jara bīk'a. Mia jara bi: Parāpa Eperā Ak'ore Truadepema unudait'ee su-ak'i bī Tachi Ak'ore Waibia juaraare māik'aapa jīararade cheru.

⁶⁵ Māpai Caifapa ichi p'aru jēt'āji t'āri k'achiapa māik'aapa māgaji:

—¡Na eperāpa pedee k'achia jaramaa bīda aji, Tachi Ak'ore āpite! ¿K'āare-it'ee waa jīridayama aji, eperāarāpa ichia ooda jaradamerā? ¿Parāpa ūrijida-ek'ā ichia ma pedee k'achia jarada? ⁶⁶ ¿K'āata k'īsia p'anima? aji.

P'anaujida:

—Piupia bīda ajida, ichia jarada k'aurepa.

⁶⁷ Māpai Jesús k'īramaa idujida māik'aapa p'ua oo wājida. Awaraarāpa k'īramaa sījida.

⁶⁸ Māga oo jōnide māgajida:

—¡Pi wāara Tachi Ak'ore Warra pīrā, jarapáde ajida, k'aipata pi sīji!

Pedropo Jesús k'awa-e bida ada

(*Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27*)

⁶⁹ Māimisa Pedro taawa su-ak'i baji te āuk'idaa. Māga nīde awēra mama mimiapari cheji māik'aapa māgaji Pedromaa:

—Pi auk'a nipajida aji, jā eperā Jesús Galileadepema ome.

⁷⁰ Mamīda Pedropo meraji jōmaarā taide:

—Mia k'awa-e bīda aji, k'āaredeta pia jara bī.

⁷¹ Maap'eda Pedro wāji puerta edú t'īupatamāi. Mama awaraa awēra mimiaparipa iru unuk'āri, arii p'anadap'edaarāmaa māgaji:

—Pichá, na eperā nipajida aji, Jesús Nazaretdepema ome.

⁷² Waya Pedropo meraji:

—Tachi Ak'ore k'īrapite mia juraaru: ¡jā eperā k'awa-e bīda! aji.

⁷³ Taarā-e nīde arii see nībadaarā Pedro k'ait'a chejida māik'aapa māgajida:

—Wāara pi āchi k'ōp'āyo. Pedeedeepa p'oyaa mera-edo aji, pi Galilea eujādepema.

⁷⁴ Māpai Pedropo juraaji Tachi Ak'ōre k'īrapite:

—Mia jā eperā k'awa-e bida! aji. Seewa jaramaa bi pīrā, Tachi Ak'ōrepaa mi miapiipia bida! aji.

Aramata et'erre k'ariji. ⁷⁵ Māpai Pedropo k'īrapite Jesupa jarada: “Et'erre k'arii naaweda, pia jarada ūpee jarait'ee mi k'awa-e bi.” Māpai Pedro taawaa uchiap'eda, jēe nībeeji audú k'īsia p'ua bada perā.

27

Jesús Romadepemaarā poro waibiamaa ateedap'edaa

(*Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32*)

¹ Tap'eda weda p'aareerā poroorā judiorā poro waibiarā ome pedeeteejida Jesús peet'aadait'ee. ² Jīdap'eda, ateejida Romadepemaarā poro waibia Poncio Pilatomaa. Māgi Romadepema paji. Judea eujā ak'ipari paji.

Judas Iscariote piuda

³ Judas, Jesús traicionaadapa unuk'āri Jesús peet'aadait'ee p'ani, t'āri p'uadachi ichia traicionaada perā. Mapa ma p'arat'a tau treinta ichimaa p'aadap'edaa teenaji p'aareerā poroorāmaa māik'aapa judiorā poro waibiarāmaa. ⁴ Māgaji:

—Mia p'ek'au k'achia oojida aji, ma eperāpa k'achia ook'aata peepit'aada perā.

Māpai āchiae p'anaujida:

—Tai-it'ee p'ua-e bida ajida, pīata ooda perā!

⁵ Māpai Judapa ma p'arat'a tau Ak'ōre te waibiade bat'ak'oop'eda, mamāik'aapa uchiaji. Maap'eda ichi juadoopa otau jī atap'eda, it'i baijira beeji piurumaa.

⁶ Ai naaweda Judas Ak'ōre te waibiadeepa uchiak'āri, p'aareerā poroorāpa ma p'arat'a tau p'e atajida māik'aapa māgajida:

—Na p'arat'a tau bidaik'araa bi p'arat'a ia bipatade Tachi Ak'ōre-it'ee, tachi ūraade jara bairā p'arat'a p'aada eperā peeda pari teenaadamerā Tachi Ak'ōremaa.

⁷ Maperā ma p'arat'apa eujā neto atajida aide iadamerā āchi eujāde k'īra tewaraarā piurutaarā. Ai naaweda ma eujā t'ījarapachida Chok'o K'apataarā Eujā. ⁸ Mamīda māgā netodap'eda eperā peeda pari p'arat'apa, eperāarāpa t'ī bijida “Waa Eujā.” ⁹ Māga paji Ak'ōre pedee jarapari, Jeremiapa chonaarāweda jaradak'a:

‘P'arat'a tau treinta jitajida; Israel pidaarāpa bidap'edaak'a. ¹⁰ Ma p'arat'apa neto atajida Chok'o K'apataarā apata eujā Tachi Ak'ōrepaa mīmaa jaradak'a.’ (*Zac 11.12-13; Jer 18.1-7; 32.6*)

Jesús Pilato k'īrapite

(*Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38*)

¹¹ Jesús Pilato k'īrapite ateedak'āri, Pilatopa iidiji:

—Pīk'ā aji, Judiorā Rey?

Jesupa p'anauji:

—Mīda aji, pia jara bik'a.

¹² Māpai p'aareerā poroorāpa judiorā poro waibiarā ome Jesús imiatee jōnapachida. Mamīda irua maarepida p'anauk'aa paji. ¹³ Mapa Pilatopa iidiji:

—Urī-e bik'ā aji, pi k'īrapite jara p'ani?

¹⁴ Mamīda Jesupa pedee apida p'anauk'aa paji. Mapa Pilatopa k'awa-e paji k'āata ooit'ee.

Pilatopa Jesús peepida

(*Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16*)

¹⁵ Ma fiestade Pilatopa preso aba k'ena pëipachi, eperāarāpa iidiutata. ¹⁶ Maapai eperā t'íjarapatap'edaa Jesús Barrabás carcelde baji. Eperāarāpa ma eperā t'o p'anajida, irua ne-inaa k'achia ooda k'aurepa. ¹⁷ Jesús at'āri Pilato k'írapite bide, Pilatopa see nībadaarāmaa iidiji:

—¿K'aita k'inia p'anima aji, mía k'ena pëimerā, Jesús Barrabás maa-e pirā Jesús, Mesías apata?

¹⁸ Pilatopa māga iidiji āchi k'íraupiit'ee, k'awa bada perā Jesús aneedap'edaarāpa iru k'íra unuamaa iru p'anadap'edaa.

¹⁹ Pilato at'āri su-ak'i bide poro waibia su-ak'i beeparimāi, chi wērapa jara pëiji:

—K'írak'aupai ne-inaa k'achia ooi jā eperā ome, irua k'achia ook'aa perā. P'ārik'ua mī k'āimok'araa k'achia nībajida aji, iru ome.

²⁰ Mamīda p'aareerā poroorāpa judiorā poro waibiarā ome eperāarāmaa jarajida iididamerā Pilatopa Barrabata k'ena pëimerā; jōdee Jesús peepit'aamerā. ²¹ Māpai waya Pilatopa iidiji:

—¿Chisāgīta k'inia p'anima aji, mía k'ena pëimerā?

Eperāarāpa p'anaujida:

—¡Barrabata k'ena pëipáde! ajida.

²² Māpai Pilatopa iidiji:

—Māgara mia ¿k'āata ooyama aji, Jesús, Mesías apata ome?

Jōmaarāpa p'anaujida:

—¡Kurusode peepit'aapáde! ajida.

²³ Māpai Pilatopa māgaji:

—¿K'āare k'achiata oojima? aji.

Mamīda waya eperāarāpa biajida:

—¡Kurusode peepit'aapáde! ajida.

²⁴ Pilatopa unuk'āri eperāarā māgá audupiara biuk'a nībeeruta, k'awaji āchi ome p'oyaa-e pai. Maperā pania atapiji māik'aapa jōmaarā taide juu siiji. Māpai māgaji:

—Mía ne-inaa k'achia oo-e na eperā ome. ¡Pāchia oo k'iniata oodapáde! aji.

²⁵ Māpai jōma see nībadaarāpa p'anaujida:

—¡Ichi tai k'aurepa piuru pirā, auk'a tai warrarā k'aurepa adaipia bida! ajida.

²⁶ Māpai Pilatopa Barrabás k'ena pëiji. Maap'eda Jesús soopa wipiji ichi soldaorāmaa māik'aapa pëiji kurusode baijira bidamerā piurumaa.

Romadepema soldaorāpa Jesús oo iru p'anadap'edaa

(Mr 15.16-20; Jn 19.2-3)

²⁷ Pilato soldaorāpa Jesús ateejida ichi palaciode. Mama soldaorā chok'araara seedachida Jesús ik'aawa. ²⁸ Iru p'aru ērat'aadap'eda, p'aru teesoo, p'oree jī bijida.

²⁹ Māpai poro jīra pak'uru juu ne-iiri-idaa bidee ooda jī bijida. Ichiaba pak'uru jitapijida reypa jita iru baparik'a. Maap'eda iru oo iru p'aneejida. Iru k'írapite bedabaidap'eda, māgapachida:

—¡Ak'īti Judiorā Rey!

³⁰ Ichiaba irumaa idupachida māik'aapa juade iru bada pak'urupa wipachida poro-maa. ³¹ Māgá oo iru p'anadap'eda, ma p'aru p'oree ērat'aajida māik'aapa ichi p'aru waya jī bijida. Māpai ateejida kurusode baijira bidait'ee.

Jesús kurusode baijira bidap'edaa

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³² P'uurudeepa uchia wādade unujida eperā, t'íjarapatap'edaa Simón. Māgí eperā Cirene p'uurudepema pají. Māgimaa Jesús kuruso ateepijida.

³³ Panajida Gólgota apatap'edaamāi. (Gólgota jara k'inia bi "Tachi Poro Biiri.") ³⁴ Mama Jesumaa topijida vino hiel ome p'oiradap'edaa. Mamīda Jesupa ma-āri to chaap'eda, to-e paji.

³⁵ Soldaorāpa Jesús juu māik'aapa chi biiri kurusode merap'ejida māik'aapa baijira bijida piumerā. Māgiirāpa suerte jemenejida k'awaadait'ee k'aipata iru p'aru atait'ee.

³⁶ Maap'eda, su-ak'i p'aneejida ak'idait'ee. ³⁷ Soldaopa iru poro it'aik'a eere kurusode letrero merap'eji jarait'ee k'āare-it'ee kurusode baijira bijida piumerā. P'ā baji: NĀgí JESÚS; JUDIORĀ REY.

³⁸ Ichiaba Jesús ik'aawa nechiapataarā omé kurusode baijira bijida, aba ichi juaraare, chi apema juabi eere. ³⁹ Chi arii wāyaa wānipadap'edaarāpa irumaa ik'achia jarapachida. Āchi poro p'irap'iraa ⁴⁰ māgapachida:

—¿Pi-ek'ā ajida, Tachi Ak'ore te waibia t'eet'aap'eda ewari ōpeemaa waya oo atayada ada? ¡Māgara pichi itu jāmāik'aapa uchiadaríji! ¡Pi Tachi Ak'ore Warra pīrā, kurusodeepa irabaidaipáde! ajida.

⁴¹ Ichiaba māgá oo iru p'anapachida p'aareerā poroorāpa Moisepa p'āda jarateep-ataarā ome, judiorā poro waibiarāpa paara. Māgapachida:

⁴² —Awaraarā k'aripajida ajida. Mamīda ichi itu p'oyaa uchia-e nadepa. Israel pidaarā Rey pīrā, ¡irabaidaríji! ¡Māgara taipa ijāadaipi! ⁴³ ¡Tachi Ak'ōrede ijāa bida apari perā, māgara Tachi Ak'ōrepa iru k'aripaipia bi, wāara k'inia iru bi pīrā! ¿Jaraji-ek'ā ajida, ichi Tachi Ak'ore Warra?

⁴⁴ Iru ik'aawa baijira p'anadap'edaarāpa ichiaba irumaa ik'achia jarapachida.

Jesús jai-idaada

(*Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30*)

⁴⁵ Imat'ipa ak'ōrejīru k'iat'ídachi. Na eujā jōma p'āriudachi las tres parumaa. ⁴⁶ Ma hora Jesupa golpe biaji:

—‘Elí, Elí, ¿lemá sabactani?’ (Ma pedee jara k'inia bi: ‘Mi Ak'ore, Mi Ak'ore, ¿K'āare-it'ee mi atabaibēijima?’) (Sal 22.1)

⁴⁷ Úk'uru arii p'anadap'edaarāpa ūridak'āri, māgajida:

—Elías, chonaarāwedapema Ak'ore pedee jarapari, tīmaa bida ajida.

⁴⁸ Aramata eperā p'ira wāji māik'aapa esponjak'a p'eesap'eesaa bi topa ataji vino achuchuade. Sia k'ide jōi bip'eda, sāji māik'aapa Jesús it'aimāi t'i atanaji sōmerā, opisia bi jīak'aapa. ⁴⁹ Mamīda apemaarāpa māgajida:

—Ichiak'au bīji. Unu k'inia p'anida aji, Eliapa iru k'aripa chei wa māga-e.

⁵⁰ Māga nīde Jesús waya golpe biaji māik'aapa jai-idaaji. ⁵¹ Māimisa Jerusalende Tachi Ak'ore te waibiade chi edupiara bi cuarto tīupatamāi p'aru teesoo eebai jira bada esajīak'a jēdachi it'iipa edaa. Eujā wēre nībeeji māik'aapa māu tapia t'oop'ek'oodachida.

⁵² Māu te piudap'edaarā ia jēra bada ewat'ik'oodachida māik'aapa chonaarāwedapema Ak'ōrede ijāapatap'edaarā chok'ara chok'ai p'irabaijida. ⁵³ Āchi ia jēra badamāiipa uchi-ajida māik'aapa Jesús chok'ai p'irabaip'eda, wājida Tachi Ak'ōrepa jīrit'erada p'uuru Jerusalendee. Mama eperāarā chok'araarāpa māirā unujida.

⁵⁴ Jesús ik'aawa bada soldaorā poro ichi juu ek'ari p'anadap'edaarā ome unudak'āri eujā wēre nībi māik'aapa awaraa ne-inaa p'asa nībi, audú p'eradachida. Māpai māgajida:

—Wāara, na eperā Tachi Ak'ore Warra paji!

⁵⁵ Mama tīmīpapai ak'i p'anajida wēraarā chok'ara, Galilea eujādeepa che p'anadap'edaa Jesús ome. Āchia Jesús k'aripapachida. ⁵⁶ Ara ome baji María Magdalena. Ichiaba baji Santiago māik'aapa José nawe tījarapatap'edaa María. Ichiaba baji Zebedeo wēra.

*Jesús iadap'edaa
(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)*

⁵⁷ P'āriupodopa pacheji eperā p'arat'ara bi, t'iijarapatap'edaa José. Māgí eperā Arimatea p'uurudepema paji. Ichiaba Jesude ijāapachi. ⁵⁸ José wāji Pilatomaa Jesús k'ap'ia piuda iidide iait'ee. Pilatopa teepiji. ⁵⁹ Māpai Josepa Jesús k'ap'ia lienzo chiwidide pīraji ⁶⁰ māik'aapa biji māu te uria k'oropida ichi-it'ee iru badade. Made piuda apida waide iada-e p'anajida. Maap'eda ma māu te uria t'ai jīa bēji māu choma bīpa māik'aapa wāji. ⁶¹ Mamīda María Magdalena apema María ome su-ak'i p'aneejida ma māu te uria t'ai k'īrapite.

Jesús iadap'edaamāi jīapataarā pēidap'edaa

⁶² Aī norema iipata ewate paji. Ma ewate p'aareerā poroorā fariseorā ome wājida Pilatomaa. ⁶³ Māganajida:

—Señor, taipa k'irāpa p'aní jā seewa-idaa bada chok'ai bak'āri, jaraji ichi piup'eda ewari ūpee parumaa chok'ai p'irabaiit'eeda ajida. ⁶⁴ Mapa soldaorā pēiji jāgí iadap'edaamāi jīade k'āima ūpee paru misa, maa-e pīrā chi k'ōp'āyoorā p'ārik'ua chedap'eda, atadaridai iru k'ap'ia piuda māik'aapa eperāarāmaa jaradai iru waya chok'ai bi. Māga ooruta pīrā, eperāarāpa ma seewa audupiara ijāadayada ajida, naawedapema k'āyaara.

⁶⁵ Pilatopa p'anauji:

—Acha p'aní soldaorā atéeti māik'aapa chi iadap'edaamāi jīa paraa bīnadapáde aji.

⁶⁶ Aramāgá mamaa wādap'eda, ma māu te uria t'aide māu choma bīpa t'ap'a bijida. Pi-ia sellaa ata bijida. Maap'eda soldaorā jīa paraa atabēijida mama.

28

*Jesús chok'ai p'irabaida
(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)*

¹ Iipata ewate wāyaap'eda, tomia ewate ta-p'eda weda María Magdalena awaraa María ome wājida Jesús k'ap'ia iadap'edaamāa iru ak'ide. ² Māga nide eujā wēre nībeeji, it'ariipa ángel ma eujādee cheda perā. Māgipa Jesús ia bada māu te uria t'aidepema māu choma jīa bada ãyaa atap'eda, aī ūri su-ak'i beeji. ³ Ma ángel ūdaa ak'i baji, pa tau ēe-ēeparik'a. Chi p'aru audú t'o-t'oo baji nievek'a. ⁴ Soldaorāpa māgí unudak'āri, k'ap'ia wēree para beeji p'era jōnipa māik'aapa piudak'a baip'aneejida eujāde.

⁵ Māga nide angelpa māgaji ma wēraarāmaa:

—Waaweenáati. Mīa k'awa bī parāpa jirimaa p'aní Jesús, chi kurusode baijira bīdap'edaa. ⁶ Iru nama wē-e. Chok'ai p'irabaiji ichia jaradak'a. Pichá, ak'i chéti iru iadap'edaamāi. ⁷ Maap'eda, isapai wāti māik'aapa chi k'ōp'āyoorāmaa jaranáti: “¡Chok'ai p'irabaijipi! Parā naa iru wāit'ee Galilea eujādee. Mama iru unudait'ee.” Mata mīa parāmaa jara chejida aji.

⁸ Aramata Jesús k'ap'ia iadap'edaamāipa ma wēraarā isapai wājida chi k'ōp'āyoorāmaa jarade. Mamāik'aapa ãchobee, ma awara t'āri o-ña p'ira wājida. ⁹ Māgá wādade Jesús ãchi k'īrapite uchiaji māik'aapa ãchimaa saludaaji. Aramata ma wēraarāpa Jesumaa orradachida. Maap'eda iru bīri wēre atajida māik'aapa irumaa it'aa t'iijida. ¹⁰ Māpai Jesupa māgaji:

—Waaweenáati. Wāti jarade mī k'ōp'āyoorāmaa Galileadee wādamerā. Mama mī unudayada aji.

Soldaorāpa nepiridap'edaa

¹¹ Ma wēraarā wāruta misa, ma jīamaa p'anadap'edaarā ūk'uru wājida p'uurudee āchi ome p'asada nepiride p'aareerā poroorāmaa. ¹² Māirā wājida pedeeteede judiorā poro waibiarā ome. Maap'eda soldaorāmaa p'arat'a waibia p'aajida māik'aapa ¹³ māgajida:

—Jarāti parā k'āi jōni misa, Jesús k'ōp'āyoorā chedap'eda, iru k'ap'ia chia atadachida. ¹⁴ Pilatopa ma p'asada k'awaa ataru pīrā, taipa pedeedait'ee parā k'ap'ia. Māgá parā k'aripa atadayada ajida.

¹⁵ Soldaorāpa ma p'arat'a jitadap'eda, oojida māirāpa jaradap'edaak'a. Ma seewa at'āri jarapata judiorā t'āide.

*Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa jarada
(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)*

¹⁶ T'ēepai Jesús k'ōp'āyoorā once wājida Galileadee. Panajida irua jarada eemāi. ¹⁷ Jesús unudak'āri, irumaa t'āri o-ña it'aa t'ījida. Mamīda ūk'uruurāpa at'āri pia ijāada-e p'anajida iru wāara chok'ai p'irabaida. ¹⁸ Māga nide Jesús ãra k'ait'a cheji māik'aapa māgaji:

—Tachi Ak'ōrepa jōmaweda ne-inaa it'ari nībi, na p'ek'au eujāde nībi biji mi jua ek'ari. ¹⁹ Maperā wātī na p'ek'au eujā eperāarā paraamaa, michi k'ōp'āyoorā papide. Āra poro chōotī Tachi Ak'ōre t'īde, ichi Warra t'īde māik'aapa ichi Jaure t'īde. ²⁰ Jaratéetī oodamerā mia parāmaa jaradak'a. Mi parā ome bapariit'ee ewari chaa, na p'ek'au eujā jōrumaa.

SAN MARCOS

San Marcopa Pedee Pia P'āda

Marcos, ichiaba t'ijarapatap'edaa Juan Marcos. Mägipa na pedee pia p'āji. Ichiaba judío paji. Tachi Ak'ore Ūraa p'āda k'awaa beerāpa jara p'ani Marcopa Jesús bapata k'awaaaji Jesupa jirit'erada, Simón Pedro ome.

Na pedee pia p'ādade Marcopa audú jara bi Jesupa ne-inaa ooda na p'ek'au eujāde bi misa. K'awapi k'inia baji Jesús jōmaarā k'āyaara waibiara bi. Māga ak'ipiji, jarak'āri Jesupa Tachi Ak'ore Ūraa p'āda iru bada ichi jua ek'ari; netuaraarā p'oyaada māik'aapa eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapida. Ichiaba na p'ādade Marcopa Jesús audú t'ijara bi "Eperā Ak'ore Truadepema" māik'aapa "Tachi Ak'ore Warra".

Naapiara Marcopa jara bi Juan Bautistapa jarateeda eujā pania wēe bide (cap. 1.1-8); irua Jesús poro chooda (cap. 1.9-11) māik'aapa Jesús unuda netuara ome eujā pania wēe bide (cap. 1.12-13).

Mateopa oodak'a ma eere ichiaba jara bi Jesús nipapata Galilea eujāde jarateede; chi k'ōp'āyoorā jirit'erada māik'aapa Capernaum p'uurude ne-inaa ooda maap'eda jarateeda, Galilea eujāde bi misa (caps. 1.14-6.29).

Ma eere jara bi Jesús jaratee nipapata awaraa eujāde (caps. 6.30-9.50); irua ooda māik'aapa jarateeda Judea eujāde māik'aapa Pereia eujāde (cap. 10.1-52); iru wāda Jerusalendee māik'aapa irua mama ooda (caps. 11.1-12.44); irua jarateeda Tachi Ak'ore ewari waibia ewatede (cap. 13) māik'aapa k'era weeda iru biirī irī (cap. 14.1-11).

Ma eere jara bi Jesupa ūraa t'ee jarada, iru peet'aadap'edaa māik'aapa chok'ai p'irabaida (caps. 14.12-16.20).

Juan Bautistapa jarateeda eujā pania wēe bide

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Mi, Marcopa p'āru Jesucristode; iru Tachi Ak'ore Warra; Tachi Ak'orepa eperāarāmaa pedee pia Jesucristode k'awapida.

² Chonaarāweda Tachi Ak'ore pedee jarapari Isaíapa p'āji:
"Tachi Ak'orepa māgaji ichi Warramaa: "Mia eperā chok'a pēit'ee pi naa o pia oonamerā pi, eperārā poro waibia, chei naaweda." "
(Mal 3.1)

³ Eujā pania wēe bide eperā bia bi: "O pi-ia oopatak'a poro waibia chei naaweda, māga pi'k'a p'ek'au k'achia oo amáati Tachi Waibia chei naaweda." "
(Is 40.3)

⁴⁻⁶ Ewari aba Isaíapa p'ādak'a p'asaji. Eperā t'ijarapatap'edaa Juan Bautista cheji eujā pania wēe bimaa. P'aru camello k'aradée k'ada jīpachi. Chi k'irride jīpari ne-edee ooda paji. K'opachi sisi māik'aapa topachi jirri miéle. Judea eujādepemaarā māik'aapa Jerusalendepemaarā chok'ara wāpachida iru ūraa ūride. Irua jarateepachi Tachi Ak'orede ijāadamerā māik'aapa poro choopidamerā ak'ipidait'ee āchia p'ek'au k'achia oopata oodaamiaa p'ani. Māgá Tachi Ak'orepa āchia p'ek'au k'achia oopata wēpapii.

Māga ūridak'āri, eperāarāpa Tachi Ak'oremaa chupiria iidi chejida āchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Māpai Juanpa poro chooji Jordán to jāde.

⁷ Ichiaba jarateepachi:
—Eperā mi t'ee cheru. Māgí waibiara bi mi k'āyaara p'ek'au k'achia wēe bairā. Mapa ūjaabaip'eda, iru chancla jida ēraik'araa bi. ⁸ Mia parā poro choopari paniapa, mamīda irua parā nāgá poro chooit'ee. Ak'ore Jaure ba chepiit'eeda aji, parā k'ap'iade.

Jesús poro chooda

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Maapai Jesús cheji Nazaret p'uurudeepa. Ma p'uuru Galilea eujāde bī. Cheji Juanpa jaratee badamaa. Māpai Juanpa Jesús poro chooji Jordán tode. ¹⁰ Jesús toiduupa uchiak'āri, unuji pajā ewadaru māik'aapa Tachi Ak'ore Jaure ichi īri palomak'a baai cheru. ¹¹ Māpai it'ariipa Tachi Ak'orepa jaraji:

—Pida aji, mi Warra k'inia, mia jirit'erada. Pia mi t'āri o-īapipari.

*Netuara Poro Waibiapapa Jesús k'achiade baaipiit'ee pada
(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)*

¹² Māga bap'eda, Ak'ore Jaurepa Jesús wāpiji eujā pania wēe bimaa. ¹³ Mama ne-animal k'achia paraamāi ituaba bajī k'āima cuarenta. Netuara Poro Waibiapapa ne-inaa k'achia oopi k'inia bajī, mamīda p'oyaa-e paji. Jesupa oo-e pak'āri, angeleerā chejida iru k'aripade.

*Jesupa jarateemaa beeda
(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)*

¹⁴ Juan Bautista carcelde t'i nībidap'eda, Jesús wāji Galilea eujādee Tachi Ak'ore pedee pia jarateede. ¹⁵ Jarapachi:

—Idi weda eperāarāpa k'awaadait'ee Tachi Ak'orepa eperāarā bī k'inia bī ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā. Mapa k'isia p'ua bap'eda, p'ek'au k'achia oo amaadapáde aji, māik'aapa ijāadapáde aji, iru pedee pia jara pēidade.

*Jesupa to-iapataarā k'īmari jirit'erada ichi ome nipapataadamerā
(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)*

¹⁶ Maap'eda Jesús Galilea Lago ide nide unuji Simón māik'aapa chi īpema Andrés. To-iapataarā paji. Mapa t'īri t'aamaa p'anajida. ¹⁷ Jesupa māgaji:

—Mi ome nipapatáati māik'aapa óoti mia ooparik'a. Idideepa eperāarā jiridait'ee Tachi Ak'ore-it'ee, to-iapataarāpa chik'o jiripatak'a.

¹⁸ Aramata āchi t'īri atabēijida māik'aapa wājida iru ome.

¹⁹ Ipu nok'ode unuji Santiago māik'aapa chi īpema Juan. Zebedeo warrarā paji. T'īri pi-ia p'e bimaa p'anajida barcode. ²⁰ Jesupa āra unuk'āri, t'īji ichi ome auk'a nipapataadamerā. Aramata atabēijida āchi mimia barcode āchi ak'ore chi k'aripapataarā ome māik'aapa wājida Jesús ome.

*Eperā k'ap'iade netuara merātia bada
(Lc 4.31-37)*

²¹ Panajida Capernaum p'uurude. Māgí p'uuru Galilea eujāde bī. Judiorā īipata ewate pada perā, Jesús wāji Ak'ore Ūraa jarateepata tedee. Mama jarateemaa beeji. ²² Jōmaarā taide jīp'a jarateeji Tachi Ak'orepa jarateepidak'a. Moisepa p'āda jarateepataarā k'āyaara pipiara jarateeji. Mapa eperāarā ak'itrua para beeji. ²³ Mama t'īuji eperā k'achia bī Tachi Ak'ore k'īrapite, netuara iru k'ap'iade merātia bada perā. Ma netuarapa biaji:

²⁴ —Jesús Nazaret p'uurudepema, ¿k'āata oo chejima aji, taimaa? ¡Tai ichiak'au bīji! ¿Tai k'enat'aadeta cheruk'ā? aji. Mia pi k'awa bī. Tachi Ak'orepa pi pēiji. Mapa pi de p'ek'au k'achia wēe bīda aji.

²⁵ Māpai Jesupa ma netuara itriat'aaji:

—¡K'īup'ee beepáde aji, māik'aapa uchiapáde aji, na eperā k'ap'iadeepa!

²⁶ Māpai ma netuarapa eperā wawat'aaji māik'aapa golpe biap'eda, k'ap'iadeepa uchiadachi. ²⁷ Māga unudak'āri, jōmaweda ak'itrua para beeji māik'aapa pedee para beeji āchi pitapai:

—¿K'aima na eperā? ¡Eperā poro waibiap'a jaratee bī! Irua jarateeda waide ūridak'aa nama. ¡Ma awara netuaramaa pedeek'āri, irua jararuk'a auk'a oo p'anida! aji.

²⁸ Mapa taarā-e weda Galilea eujādepemaarāpa Jesús k'awaajida.

*Jesupa Simón Pedro p'āk'ōre jipada
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)*

²⁹ Jesús, Santiago Juan ome uchiadak'āri Ak'ōre Ūraa jarateepata tedeepa, wājida Simón māik'aapa Andrés temaa. ³⁰ Simón p'āk'ōre k'iampiapa p'arude bají. Mapa jaranajida Jesumaa. ³¹ Jesús irumaa wāji māik'aapa juade jita atap'eda, p'irabai ataji. Aramata k'iampia tuudachi. Māpai chi k'ayaa badapa nek'opiji Jesumaa māik'aapa chi k'ōp'āyoorāmaa.

*Jesupa k'ayaa beerā chok'ara jipada
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)*

³² K'eudaik'āri, eperāarāpa k'ayaa beerā chok'ara aneejida Jesumaa. Ichiaba aneejida netuara k'ap'iade merātia beerā. ³³ P'uuru pidaarā chok'ara see nībeeji te t'ūpatamāi. ³⁴ Jesupa k'ayaa k'īra t'ādoo iru p'anadap'edaarā jipaji. Ichiaba netuaraarā eperā k'ap'iade merātia beeda uchiapik'ooji. Ma awara ma netuaraarāmaa pedeepi-e pají, āchia k'awa p'anadap'edaa perā iru Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā k'aripamerā.

*Jesús Galilea eujāde jaratee nipada
(Lc 4.42-44)*

³⁵ Tap'edapodopa Jesús p'irabaiji māik'aapa uchiaji p'uuru deepa it'aa t'īnait'ee eperāarā p'anadak'aamaa. ³⁶ Simón p'irabaik'āri, iru unu-e pají. Mapa apemaarā k'ōp'āyoorā ome wāji Jesús jiride. ³⁷ Unu atadak'āri, māgajida:
—Jōmaarāpa pi jirí nidada ajida.

³⁸ Mamīda Jesupa māgajid:
—Tachi Ak'ōrepa mi pēiji ichi ūraa jōmaarāmaa jarateemerā. Mapa wādáma aji, awaraa p'uuru k'ait'a beemaa.

³⁹ Jesús māgá jaratee nipapachi jōma Galilea eujāde chi k'ōp'āyoorā ome. Jarateepachi Ak'ōre ūraa jarateepata tede p'uuru bee chaa māik'aapa eperā k'ap'iade netuara merātia bee uchiapipachi.

*Jesupa leprapa k'ayaa bada jipada
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)*

⁴⁰ Ewari aba eperā leprapa k'ayaa bi cheji Jesumaa māik'aapa bedabaip'eda, māgajid:
—K'inia bi pirā, mi k'ayaa wēpapipáde aji, Ak'ōre k'īrapite mi pia beemerā.
⁴¹ Jesupa iru chupíria k'awaaaji. Juapa t'ōbaiji māik'aapa māgajid:
—K'inia bida! aji. Jipa beepáde aji.

⁴² Aramata ichi k'ap'iadeepa lepra k'ayaa wēpadachi māik'aapa jipa beeji. ⁴³ Jesupa āyaa pēik'āri, ūraaji:

⁴⁴ —;Uríj! Jaranāaji apidaamaa. Jīp'a p'aaremaa ak'ipináji. Moisepa p'ādade jara bik'a ipana omé atēoji, teeit'ee Tachi Ak'ōremaa. Māgá jōmaarāpa pi jipa beeda k'awadayada aji.

⁴⁵ Mamīda wāk'āri, ma eperāpa pariatua jara wāpachi. Maperā Jesús p'oyaa wāk'aa pají p'uurudee. Eperāarā p'anadak'aamāi nipapachi. Mamīda at'āri p'uuru pidaarā irumaa wāpachida.

2

*Jesupa chiwa bada jipada
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)*

¹ Ma t'ēepai Jesús waya wāji ichi bapatamaa Capernaum p'uurudee. Mamīda eperāarāpa k'awaadak'āri iru mama bi, ² taarā-ee eperāarā chok'ara teeda see nība cheji. T'ūpatamāi pida araa-ee nībeeji. Irua Ak'ōre ūraa jaratee bi misa, ³ eperāarā k'īmariirāpa irumaa aneejida eperā chiwa bi. ⁴ Mamīda Jesumāi p'oyaa t'īuda-e pají, chok'ara see nībada perā ma tede. Maperā terrazade wājida māik'aapa uria ewa atajida. Māgí

uriadeepa chi chiwa b̄i irabai atajida ichi p'arude. ⁵ Jesupa māga unuk'āri, k'awaji wāara ichide ijāa p'anī. Mapa māgaji ma chiwa b̄imaa:

—Warra, pia p'ek'au k'achia oopata jōmaweda wēpajipi.

⁶ Moisepa p'āda jarateepataarā ūk'uru mama su-ak'i p'anajida. Māga ūridak'āri, k'īsiajida: ⁷ “Jā eperā ik'achia pedeemaa b̄i Tachi Ak'ōre āpite. Na eujādepemaarāpa p'ek'au k'achia wēpapidak'aa; Tachi Ak'ōrepapaita māga ooi.”

⁸ Mamīda Jesupa ichi t'āride k'awaji āchia k'achia k'īsia p'anī. Mapa māgaji:

—¿Sāap'eda parāpa k'īsia k'achia k'īsia p'anima? aji. ⁹ Mia irumaa jarai: “Pia p'ek'au k'achia oopata wēpajipi” maa-e pīrā jarai: “P'irabáiji māik'aapa wāji”. ¹⁰ Mi chi Eperā Ak'ōre Truadepema. Mapa Tachi Ak'ōre juu ek'ari mia p'ek'au k'achia wēpapipari na p'ek'au eujāde. Parāpa māgí k'awaadamerā mia jarait'ee: ¹¹ ¡P'irabáiji! Pichi p'aru atáji māik'aapa wāji pīchi temaa.

¹² Māpai ma chiwa bada p'irabaidachi māik'aapa ichi p'aru atap'eda, uchiadachi jōmaarā taide. Māpai jōmaarāta ak'ītrua para beeji. O-īapa jarapachida Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara waibiara bi:

—Waide nāga unudak'aada apachida.

Jesupa Levíjirida ichi ome nipapariimerā (Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Maap'eda Jesús waya wāji Galilea Lago idee. Eperāarā irumaa chepachida. Māpai Ak'ōre Ūraa jarateepachi. ¹⁴ Wāyaa wāde, unuji Leví. Māgí Alfeo warra paji. Su-ak'i baji Cesar-it'ee impuesto p'aapatamāi. Jesupa māgaji irumaa:

—Mi ome nipaparíiji.

Aramata p'irabaip'eda wāji Jesús ome.

¹⁵ Maap'eda chok'ara impuesto p'epataarā Roma pidaarā rey-it'ee māik'aapa awaraa eperāarā k'achia-idaa beerā apatap'edaa Jesús ome nipapachida. Maapai Jesús nek'onaji Leví tede. Jesús māik'aapa ichi ome nipapataarā su-ak'i p'aneejida mesade. Auk'a māgí eperāarā su-ak'i p'aneejida mama Jesús ome. ¹⁶ Moisepa p'āda jarateepataarā, fariseorā eere p'anapatap'edaarāpa māga unudak'āri, iidijida Jesús k'ōp'āyoorāmaa:

—¿Sāap'eda parā jarateepari nek'omaa b̄ima ajida, impuesto p'epataarā ome māik'aapa awaraa p'ek'au k'achia oopataarā ome? Jāga ooik'araa b̄ida ajida.

¹⁷ Jesupa āchia jaradap'edaa ūrik'āri, māgaji:

—Médico pēidak'aa k'ap'ia pia beerāmaa. Jīp'a pēipata k'ayaa beerāmaa. Māga pīk'a Tachi Ak'ōrepa mi pēi-e paji t'āri pia beerā jīride; ma k'āyaara p'ek'au k'achia oopataarā jīredeta pēiji.

Sāapai nek'oda-ee p'anadaipia b̄i (Mt 9.14-15; Lc 5.33-35)

¹⁸ Ewari aba Juan Bautista k'ōp'āyoorā māik'aapa fariseorā it'aa t'īmaa p'anajida nek'oda-ee Tachi Ak'ōre waaweeapa. Eperāarā ūk'uruurāpa māga unudak'āri, Jesumaa iidinajida:

—Juan ome nipapataarā māik'aapa fariseorā ome nipapataarā edaare nek'odak'aa. ¿Sāap'eda pi k'ōp'āyoorāpa auk'a oodak'aama? ajida.

¹⁹ Jesupa p'anauji:

—Eperāarā miak'āipata fiesta oodak'āri, o-īa p'anapata. Mapa k'ōp'āyoorā miak'āidait'ee p'anīirā ome p'anī misa, nek'opata o-īa p'anadairā. ²⁰ Mamīda ewari aba miak'āit'ee bada i'mik'īra ata chedait'ee chi k'ōp'āyoorā ik'aawaapa. Wāara, ma ewate chi k'ōp'āyoorā nek'oda-e pait'ee t'āri p'uapa.

*Ũraa chiwidi māik'aapa ūraa chonaarāwedapema
(Mt 9.16-17; Lc 5.36-39)*

²¹ —Eperā apidaapa p'aru chiwididepema pite aba t'iiik'araa bida aji, p'aru sorede parchaait'ee. Māga ooru pīrā, chi p'aru chiwidi āridariit'ee māik'aapa ma pite auk'a bee-e pait'ee chi p'aru sore ome. ²² Ichiaba vino ewaa juda t'idak'aa ne-e sorede. Māga ooruta pīrā, baak'adaipari māik'aapa ne-e jīadaipari. Vino jida ichiaba atuadaipari. ¡Maperā vino ewaa juda t'idaipia bi ne-e chiwidi bide!

*Trigo k'imi chak'eerā jonadap'edaa ūipata ewate
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)*

²³ Judiorā ūipata ewate Jesús nipaji trigo k'āide māik'aapa chi k'ōp'āyoorā wāyaa wādak'āri, trigo k'imi chak'eerā oro ata wājida chi tau k'odait'ee. ²⁴ Arii p'anadap'edaa fariseorāpa māga unudak'āri, Jesumaa māgajida:

—¡Pichá ak'iji! ¿Sāap'eda pi k'ōp'āyoorāpa jāga oomaa p'anima? ajida. Chonaarāweda Moisepa jaraji mimiadaik'araa bi ūipata ewate.

²⁵ Jesupa māgaji:

—Parāpa Tachi Ak'ōre ūraa p'ā jēra bide pia k'isiada-e p'ani. Chonaarāweda Rey David chi k'ōp'āyoorā ome audú jarrapisia p'anadak'āri, ²⁶ ichi t'ūji Tachi Ak'ōre te ne-edee oodade. Abiatar, p'aareerā poro waibiapa, pan k'opiji Davidmaa, aí naaweda Tachi Ak'ōrepā jaraji mīda p'aareerāpa aupai māgee pan k'odamerā. Davidpa ma pan k'op'eda, ichi ome nipapataarāmaa teeji. Tachi Ak'ōrepā āra miapi-e paji māga oodap'edaa k'aurepa. ²⁷ Tachi Ak'ōrepā eperāarā oo-e paji ūipata ewari iadamerā. Naapiara Tachi Ak'ōrepā eperā ooji. T'ēepai ooji ūipata ewari eperāarā ūidamerā mimiada-ee. ²⁸ Ūipata ewate paara mī, chi Eperā Ak'ōre Truadepema jua ek'ari bida aji.

3

*Eperā jua chiwa bada
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)*

¹ Waya Jesús wāji Ak'ōre ūraa jarateepata tedee. Mama baji eperā jua chiwa bi. ² Úk'uru arii p'anadap'edaarāpa Jesumaa ak'i para baji, ūipata ewate jipai jīak'aapa. Māgā āchi charraarāmaa jaranaadait'ee. ³ Māpai Jesupa jua chiwa bīmaa maaji:

—Pirabáiji māik'aapa jōmaarā esajīak'a ak'inī bēeji.

⁴ Māpai apemaarāmaa iidiji:

—¿K'āare p'ādata iru p'ani Ak'ōre ūraade ūipata ewate oodamerā? ¿Pia ooipia bi wa k'achia? ¿Jipapia bi piupiamaapa wa piupiopia bi, k'aripada-ee?

Mamīda āchi k'īup'ee para beeji k'awa p'anadap'edaa perā piata ooipia bi. ⁵ Jesupa k'īrau ak'iji āchimaa. Ma eperā chupiria k'awaa k'iniada-e p'anadap'edaa perā, Jesús k'īra pia-ee beeji. Māpai ma eperāmaa māgaji:

—Pichi jua jīrupáde aji.

Māpai jua jīruji. Aramata jipa beeji. ⁶ Mapa fariseorā mamāik'aapa uchiadap'eda, Rey Herodes eere p'anadap'edaarā ome pedeeteemaa p'aneejida Jesús peepit'aadait'ee.

Jesupa eperāarā chok'araarāmaa jarateeda lago ide

⁷ Galilea eujādepemaarā chok'ara Jesús t'ēe chejida. Mapa iru wāji chi k'ōp'āyoorā ome Galilea Lago idee. ⁸ Jesupa ne-inaa pia oopari k'awaadak'āri, eperāarā chok'araara cheepurujida irumaa: Judea eujādepemaarā, Jerusalén p'uurrudepemaarā, Idumea eujādepemaarā. Ichiaba chejida Jordán to k'īraik'a eerepemaarā, Tiro p'uuru k'ait'a p'anapatap'edaarā māik'aapa Sidón p'uuru k'ait'a p'anapatap'edaarā. ⁹⁻¹⁰ Chok'ara jipada perā, k'ayaa beerāpa iru p'īsua ata chejida, t'ōbairupa jipa p'aneedai jīak'aapa.

Eperāarā audú chok'ara n̄ibada perā, ichi ome nipapataarā pēiji barco jiride, eperāarā ichimaa chenaadamerā. Māpai jarateeji barcodeepa.

¹¹ Netuara merātia beerāpa Jesūs unudak'ari, iru k'īrapite bedabaik'oodachida māik'aapa biapachida:

—Pí Tachi Ak'ore Warrapi!

¹² Mamīda Jesupa netuaraarā itriapachi ichia ooda nepirinaadamerā eperāarā k'īrapite.

Jesupa k'ōp'āyoorā jirit'erada

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Maap'eda Jesūs ee nok'odee wāji chi k'ōp'āyoorā ome māik'aapa jirit'eraji ichi k'īsiade iru bada. ¹⁴ Doce jirit'eraji ichi ome nipapataadamerā māik'aapa Ak'ore Ūraa jarateepataadamerā awara āi. [Māgiirā t'i biji *apóstoles*.] ¹⁵ Māgiirā ichiaba pēiji netuara merātia bee uchiapidamerā eperāara k'ap'iadeepa. ¹⁶ Nāgiirā paji chi doce jirit'erada: Simón, (Jesupa t'i bida Pedro); ¹⁷ Zebedeo warrarā, Santiago Juan ome; Jesupa ichiaba āra t'i bida Boanerges; ¹⁸ Andrés; Felipe; Bartolomé; Mateo; Tomás; Santiago (Alfeo warra); Tadeo; Simón Celote apatap'edaa; ¹⁹ māik'aapa Judas Iscariote; māgipa t'ēepai Jesūs traicionaada.

Jesús Netuara Poro Waibia ome

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Ma t'ēepai Jesūs teeda t'iiji chi k'ōp'āyoorā ome māik'aapa waya eperāarā chok'ara irumaa chejida. Mapa p'ooyaa nek'odak'aa paji. ²¹ Jesūs ēreerāpa māga k'awaadak'ari, iru ata chejida jaradap'edaa perā k'īra k'awa-ee bi.

²² Moisepa p'āda jarateepataarā che p'anajida Jerusalendeepa. Āchia jarapachida:
—Beelzebú, Netuara Poro Waibia juapata jāgá netuaraarā uchiapiparida apachida.

²³ Jesupa āchi t'i p'e atap'eda, nepiriji:

—¿Sāga Satanapa uchiapiima ichi auk'aarā? ²⁴ P'uuru pidaarā chik'īra unua-maa p'aneeruta pīrā, taarāda-e āchi itu jōdaridait'ee. ²⁵ Auk'a te pidaarā awara-awaraadaidak'ari, waa araa p'anapataada-e pait'ee māik'aapa jōdaridait'ee. ²⁶ Māga pīk'a Netuara Poro Waibiapa ichi auk'aarā jéreru pīrā, āchi itu jōdaridai.

²⁷ Ma awara, apida t'iudak'aa eperā juataura bīmāi iru net'aa jāri atade. Naapiara jī nībi-e pīrā, iru net'aa jāri p'e ata-e pai. Mi waibiara bī Netuara Poro Waibia k'āyaara. Mapa netuaraarā mi jua choodak'aa.

²⁸ 'Mia wāarata jararu. Tachi Ak'orepa p'ek'au k'achia jōmaata wēpapii, pedee k'achia jaradap'edaa paara iru āpite. ²⁹ Mamīda ik'achia jararuta pīrā iru Jaure āpite, Tachi Ak'orepa perdonaak'aa. Māgee p'ek'au k'achia wēpapi-edaa aji.

³⁰ Moisepa p'āda jarateepataarāpa jarapachida Jesupa ne-inaa oopachi netuara juapa māik'aapa merapachida Tachi Ak'ore Jaure. Mapa māga jaraji Jesupa.

Maria Jesús īpemaarā ome pachedap'edaa

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Māpai pachejida Jesūs nawe chi īpemaarā ome. Mamīda taawa p'aneejida māik'aapa t'i pējida Jesūs āchimaa uchiamerā. ³² Jesūs ik'aawa su-ak'i p'anadap'edaarāpa jarajida:

—Pí nawe pí īpemaarā ome taawa nīmaa p'anida ajida. Ārapa pí jīri nidada ajida.

³³ Irua p'anauji:

—Parāpa k'awa p'ani mi nawe māik'aapa mi īpemaarā. Mamīda ¿k'airāta mia k'inia iru bīma mi nawek'a māik'aapa mi īpemaarāk'a?

³⁴ Ak'ip'eda ichi ik'aawa su-ak'i p'anadap'edaarāmaa, māgaji:

—Acha p'anīrāta mia k'inia iru bī mi nawek'a māik'aapa mi īpemaarāk'a. ³⁵ Tachi Ak'orepa k'inia bīk'a oopataarāta mi īpemak'a, mi īpewērak'a p'ani māik'aapa mi nawek'a.

4

*Net'atau p'opari nepirida
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)*

¹ Waya Jesúus jarateemaa beek'āri lago ide, eperāarā chok'ara chejida. Audú chok'ara chedap'edaa perā, Jesúus batauji barco lago jāde badade māik'aapa su-ak'i beeji. Jōdee eperāarā jōmaweda p'aneejida lago ide. ² Mamāik'aapa Jesupa eperāarāmaa nepirimaa beeji Ak'ore Ūraa jarateeit'ee:

³ —Mia nepiriru pia k'īsati. Eperā wāji net'atau p'ode. ⁴ Ma p'o wāk'āri, ūk'uru baaijida o jāde. Māpai ipanaarāpa k'ok'oo chejida. ⁵ Ūk'uru baaijida māu-idaade mak'īara yooro wēe badamāi. Māgí isapai t'onojida, mak'īara yooro wēe bada perā. ⁶ Mamīda ak'orejīru jērak'āri, chi k'iru piidachi, chi k'arra īrii bada perā. ⁷ Ūk'uru baaijida ne-iiri-idaade. Mamīda ne-iiri k'ap'ip'iara waripari perā, māgí net'atau t'ono wādap'edaa piuk'oodachida. Maperā chauda-e pajī. ⁸ Jōdee awaraa net'atau baaijida eujā piade. Māgí t'onojida, warijida māik'aapa pia chaujida. Ūk'uru net'atau abaadeepa uchiajida treinta, sesenta maa-e pīrā cien.

⁹ Māpai Jesupa māgaji:

—Pia k'īsati parāpa et'ewa ūridap'edaade k'awaadamerā k'āata jara k'inia bi!

Sāap'eda Jesupa nepiriipachi jarateeit'ee

(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰ T'ēepai Jesúus ituaba beeji chi k'ōp'āyoorā doce ome, awaraa ichi ome nipapatap'edaarā paara. Māpai āchia iidijsida:

—¿K'āata jara k'inia bīma ajida, pia nepiri bada?

¹¹ Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'orepa parāmaa k'awapimaa bi ne-inaa naaweda k'awapik'aa pada; sāga ichideerā p'aneedai. Mamīda awaraarāmaa mia nepiriipari jarateeit'ee, k'awada-ee p'aneedamerā.

¹² 'Mia oo bi ak'i p'anī mīda, wāara unuda-e māik'aapa mia jara bi ūri p'anī mīda, k'awada-e.

Mia jarateepari pia k'awadap'edaa paara, Tachi Ak'orede ijāak'ajida māik'aapa irua āchia p'ek'au k'achia oopata wēpapik'aji. Mamīda wāara māga k'iniadak'aa.' *(Is 6.9-10)*

Jesupa k'awapida net'atau p'oparide

(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³ Māpai Jesupa iidijsi chi k'ōp'āyoorāmaa:

—¿Parāpa k'awada-e p'anik'ā mia jaratee k'inia bi ma nepiridade? ¿Sāga k'awaadait'ee awaraa nepirik'āri jarateeit'ee? Nāga jara k'inia bi:

¹⁴ 'Ma net'atau p'opari Ak'ore Ūraa jarateeparik'a bi māik'aapa ma net'atau Ak'ore ūrāk'ata bi. ¹⁵ Net'atau baairutamāi eperāarā Ak'ore Ūraa ūripataarāk'ata bi. Mamīda ūridap'eda, Netuara Poro Waibīa chepari ne-inaa ooit'ee, t'āripa ma pedee ijāanaadamerā.

¹⁶ Awaraa eperāarā chi net'atau māu-idaade baaidap'edāak'api p'anī. Tachi Ak'ore Ūraa o-īa ūripata. ¹⁷ Mamīda ma net'atau t'onoda taarā-e weda piidaiparik'a, māga pik'a māgiirāpa ma jara pēida taarā ijāada-e. Maperā ma ūraade ijāadap'edaa k'aurepa awaraarāpa nepira jīri cheruta pīrā āchi ome, maa-e pīrā awaraarāpa āchi jīriruta pīrā miapidait'ee, ijāa amaapata. ¹⁸ Awaraa eperāarā chi net'atau ne-iiri-idaade baaidap'edāak'api p'anī. Ak'ore Ūraa ūri p'anī. ¹⁹ Mamīda āchia na p'ek'au eujādepema net'aa k'īsia p'aneepata āchi-it'ee atadait'ee. Tachi Ak'ore Ūraa ūridai k'āyaara, p'arat'a māik'aapa awaraa ne-inaa waapiara k'inia p'anapata. Maperā Tachi Ak'orepa oopi k'inia bik'a oodak'aa. ²⁰ Jōdee awaraa eperāarā chi net'atau eujā piade baaidap'edāak'api p'anī. Net'atau aba eujā piade uuda chauparik'a tau treinta maa-e pīrā sesenta maa-e pīrā cien,

māga pik'a ma eperāarāpa Ak'ōre Ūraa ūridak'āri, t'āride ijāa p'aneepata. Māgá Tachi Ak'ōre ūraa waapiara k'awaa wāpata māik'aapa oopata irua k'inia bik'a.

*K'āata oodaipia bi Jesupa jarateeda ūridak'āri
(Lc 8.16-18)*

²¹ Ichiaba jarateeji:

—Tachia lámpara k'oodak'aa cajón ek'ari ata bidaitee maa-e pīrā cama ek'ari. Ma k'āyaara lámpara k'oodak'āri, it'i ata bipata pia ūdaamerā. ²² Māga pik'a, ūra Tachi Ak'ōre net'aa mera pik'a bi mīda, t'ēepai parāpa jōmaarāmaa jaradait'ee. ²³ Pia k'īsíati parāpa et'ewa ūridap'edaade k'awaadamerā k'āata jara k'inia bi!

²⁴ Ichiaba jaraji:

—Pia k'īsíati mia jararude. Eperāpa ne-inaa pia ook'āri mia jarateeda pia k'īsia bairā, pia oo bi. Tachi Ak'ōrepa ichi ūraa audú k'awaapii irumaa, māik'aapa ne-inaa pipiara ooyada aji, iru ome. ²⁵ Tachi Ak'ōrepa eperā k'īsia k'awaa bimaa k'īsia k'awaara bapiit'ee, Ak'ōre ūraa Pia ijāapari perā. Jōdee mia jarateeda pia k'īsia k'inia-e bak'āri, ichia naaweda k'awa bada k'īra atuapiit'ee.

Net'atau t'onoda nepirida

²⁶ Ichiaba Jesupa nepiriji:

—Tachi Ak'ōre juu ek'ari p'anii'rā ūwapata net'atau eujāde p'odak'a. ²⁷ Tachia net'atau p'odap'eda, k'euru chaa k'āiruta pijida māik'aapa ewari chaa p'irabairuta pijida, ma net'atau t'onopari māik'aapa wari wāpari. Tachia k'awada-e sāga māgá waripari.

²⁸ Yoorode net'atau ichi itu t'onopari. Naapiara uchiapari chi t'uk'u; mamāik'aapa chi k'iru. Maap'eda uchiapari chi k'īmī chak'e; t'ēepai net'atau chok'ara chaupari. ²⁹ P'oo bak'āri, ewapata. Māga bi Tachi Ak'ōre juu ek'ari p'anii'rā ome.

Mostaza tau nepirida

(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰ Jesupa ichiaba awaraa nepiriji jarateeit'ee:

—¿K'āarek'a bīma aji, Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi juu ek'ari bik'āri, ichideerā p'aneedamerā? ¿K'āata nepiriji eema pia k'awaadamerā? ³¹ Mostaza tau uudák'apī bi. Māgí net'atau apemaarā net'atau k'āyaara ma-āriara bi. ³² Mamīda uup'eda, apemaarā ne-uu k'āyaara waibiara waripari. Māgá waibia warik'āri, ipanaarāpa āchi te oopata chi juade.

Jesupa ooda nepirik'āri

(Mt 13.34-35)

³³ Jesupa māga nepiri wāpachi Tachi Ak'ōrede k'īsia p'aneedamerā. Ichia nepirida pia ūridak'āri, waa nepiripachi. ³⁴ Jarateek'āri, ichita māgá nepiripachi. Nepiri-ee jarateek'aa paji. Mamīda chi k'ōp'āyoorā ituuba p'aneedak'āri, ma nepirida jōma jara k'inia bi jarateepachi.

Jesupa nāu p'usa ome t'umātipida

(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵ Ma ewate k'eu wāk'āri, Jesupa maaji ichi ome nipapataarāmaa:

—Wādāma aji, lago k'īraik'a eeree.

³⁶ Eperāarā atabēijida māik'aapa bataujida Jesús su-ak'i bada barcode. Awaraarā jida auk'a wājida awaraa barcode. ³⁷ Māgá lago sīa wādade nāu golpe p'ua nībeeji māik'aapa p'usara t'o nībeeji. Mapa barco pirubaai wā nipaji. ³⁸ Māimisa Jesús k'āi baji barco trumaa. Su-ak'i beepata ūri porok'au baji. Aramata ūrimat'aajida māik'aapa māgajida:

—¡Tachi Waibia! ¡P'irabáiji! ¡Tachi pirubaai wādapí! ¿Pi-it'ee p'ua-ek'ā ajida, tachi pirubaaidaruta pijida?

³⁹ Māpai Jesús p'irabaip'eda, māgaji nāumaa:

—Waa p'uanaapáde aji.

Māpai nāu waa p'ua-e paji. Ichiaba p'usamaa maaji:

—T'umāti beepáde aji.

Aramata jōmaweda ip'ii ūu beeji. ⁴⁰ Māpai Jesupa maaji ichi ome nipapataarāmaa:

—¿Sāap'eda p'era jōnima? ¿At'āri ijāada-eeta p'anik'ā? aji.

⁴¹ Mamīda āchi p'era para beeji, waide māga unudak'aa pada perā. Āchi pitapai iidi para beeji:

—¿K'aima nāgí? Tachi Ak'ōrepapaita pedeepari nāumaa, p'usamaa ip'ii beemerā.

5

Eperā k'ap'iade netuara merātia bada

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Lago k'īraik'a eere panajida Geresa eujāde. ² Jesús barcodeepa batauk'āri, irumaa cheji jāiradeepa eperā k'ap'iade netuara merātia bi. ³ Ma eperā āk'adaa bapachi jāira māu te uriade. Ichi ome p'ooyaadak'aa paji; cadenapa pida. ⁴ Edaare cadenapa bīrīde māik'aapa juade jī nībīpachida. Mamīda t'iit'aapachi. Mapa p'ooyaadak'aa paji. ⁵ Āstaawa, p'ārik'ua pida bia nipapachi ee beede māik'aapa jāira bee chaa. Ichi itu p'u oo nipapachi māupa. ⁶ Mamīda t'imí weda māgí eperāpa Jesús unuk'āri, p'iradachi irumaa māik'aapa bedabaidachi. ⁷⁻⁸ Māpai Jesupa māgaji:

—Netuara, uchiapáde aji, na eperā k'ap'iadeepa!

Biaji:

—Jesús, pi Ak'ōre Waibia Warrapi. ¿K'āata ooit'eema aji, mi ome? Tachi Ak'ōre k'īrapite jaráji mi k'achia oo-e pait'ee. Mi ichiak'au bīpáde aji.

⁹ Māpai Jesupa iidiji:

—¿Pi, k'asaa t'ījarapatama? aji.

—Mi t'ījarapatada aji, Legión, chok'ara nipapata perā.

¹⁰ Māpai Jesumaa chupiria iidipachi awara āyaa pēinaamerā. ¹¹ Ma ee k'arraya sinaarā chok'ara nek'omaa p'anajida. ¹² Mapa netuaraarāpa chupiria iidijida:

—Awara āyaa pēii k'āyaara, ara p'aní sina k'ap'iade t'īupipáde ajida.

¹³ Māpai Jesupa netuaraarā mamaa pēiji. Uchiapiji ma eperā k'ap'iadeepa māik'aapa t'īupiji sinaarā k'ap'iade. Māirā p'irak'oodachida ee k'ōot'ari jira bīdee māik'aapa lago jāde baainajida. Mama jōmaweda īyapa jīak'oodachida. Sinaarā perá dos mil paji.

¹⁴ Ma sina jīa p'anadap'edaarāpa māga unudak'āri, p'era p'irak'oodachida. Āchia unudap'edaa nepirinajida p'uuru pidaarāmaa māik'aapa p'uuru k'ait'a beerāmaa. Eperāarāpa Jesupa ooda k'awaa k'inia p'anadap'edaa perā, chejida ak'ide. ¹⁵ Jesumāi pachedak'āri, ma eperā netuaraarā merātia p'anadap'edaa unujida, p'aru jīp'eda, suak'i bi Jesús ik'aawa māik'aapa k'īra pia ak'i bají. Māga unudak'āri, p'era para beeji. ¹⁶ Chi unudap'edaarāpa nepirijida apemaarāmaa netuaraarā merātia p'anadap'edaa māik'aapa sinaarā k'ap'iade pēik'ooda. ¹⁷ Māpai waaweeapa Jesumaa chupiria iidijida āchi eujādeepa wāmerā.

¹⁸ Jesús barcode batauk'āri, ma eperā naaweda netuaraarā merātia badapa chupiria iidiji Jesupa ichi ome auk'a wāpimerā. ¹⁹ Mamīda Jesupa oo-e paji; jīp'a jaraji:

—Wāji pichi temaa. Nepirinapáde aji, jōmaweda Ak'ōrepa ooda māik'aapa pi chupiria k'awaada.

²⁰ Māpai nepiri wāpachi Jesupa ooda ichi ome Decápolis eujāde, p'uuru bee chaa. Māga ūridak'āri, eperāarā jōmaweda o-īa ak'ītrua para beeji.

Jairo k'au jīpada māik'aapa wēra abaapa Jesús p'aru i t'ōbaida
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

²¹ Waya Jesús chek'āri k'īraik'a eereepa barcode, eperāarā chok'ara chejida irumaa lago ide. ²² Māga nide Tachi Ak'ōre Úraa jarateepata tedepema poro pacheji. Ichi t'ījarapachida Jairo. Jesús unu atak'āri, bīrimāi bedabaidachi ²³ māik'aapa chupiria iidiji:

—Mí k'au juak'aya nībi. Chupiria k'awáaji. Pi jua binapáde aji iru īri, māgá jipa beemerā māik'aapa chok'ai beemerā.

²⁴ Māpai Jesús ichi ome wāji. Ichiaba eperāarā chok'ara wājida Jesús ome. Maperā p'īsua wājida. ²⁵ Ma eperāarā see nībide baji wēra bi k'ayaa bi waamiapa. Doce años māgá baji.

²⁶ At'apai mia baji. Jōma chi p'arat'a jōdai baji jipapataarā juade nipa, jipa-ee. Waapiara k'ayaa k'erapachi. ²⁷ Jesupa ooda ūri bada perā awaraarā it'aideepa, k'ait'a wāji āpīteik'a eereepa iru p'aru t'ōbait'aade. ²⁸ Māga ooji k'īsia bada perā iru p'aru i t'ōbairupapai jipa beei. ²⁹ T'ōbaik'āri, aramata waamia t'ibaidachi, māik'aapa ichia k'awaaji Jesupa ichi jipada. ³⁰ Aweda Jesupa k'awaaji jiparu ichia jara-eeta. Mapa āpītee ak'ip'eda, iidiji:

—¿K'aipa mi p'aru t'ōbaijima? aji.

³¹ Ichi ome nipapataarāpa māgajida:

—¿Pia unu-e bik'ā ajida, eperāarā p'īsua nībi? Māga bīta iidi bi: “¿K'aipa mi t'ōbaijima?”

³² Mamīda Jesupa tau k'it'aa ak'i nībeeji unui jīak'aapa k'aipa paji. ³³ Ma wēra k'ap'ia wēre nībapachi p'era nībipa, k'awa bada perā ichita jipa bi. Mapa bedabaidachi Jesús k'īrapite māik'aapa jōmaweda jaraji. ³⁴ Māpai Jesupa māgaji irumaa:

—Wēra, pia mide ijāa bairā, jipa beejida aji. K'āiwee wāpáde aji, pi k'ayaa wēpada perā.

³⁵ Jesús pedeemaa bide Jairo tedeepa eperāarā chejida māik'aapa māgajida Jairomaa:

—Pi k'au jai-idaaji. Mapa ¿k'āare-it'ee Jesús ateedayama ajida, pichi temaa?

³⁶ Mamīda Jesupa māga ūrik'āri, māgaji Jairomaa:

—Waaweenāaji; jīp'a mide ijāapáde aji.

³⁷ Mamāik'aapa k'ōp'āyapi-e paji apemaarāmaa; aba ateeji Pedro, Santiago māik'aapa chi īpema, Juan. ³⁸ Jairo temāi panadak'āri, biuk'a nībaji. Ununajida eperāarā jarajēe para nībi. ³⁹ T'īujida teedaa māik'aapa Jesupa māgaji:

—¿Sāap'eda audupai jēe para bīma? aji. Na wēra k'au jai-idaa-e bi. Jīp'a k'āita bida aji.

⁴⁰ Māga ūridak'āri, ēik'oodachida. Māpai Jesupa jōmaweda taawaa uchiapik'ooji. Aba t'īupiji ma wēra k'au jai-idaada k'ap'ia badamaa, chi ak'ōre, chi nawe māik'aapa Jesús ome wādap'edaarā. ⁴¹ Juade jita atap'eda māgaji:

—Talita, cum; (jara k'inia bi: “Wēra k'au, p'irabáiji”.)

⁴² Aramata p'irabaidachi māik'aapa p'irrīa beeji. (Ma wēra k'au doce años iru baji.) Māga unudak'āri, eperāarā ak'ītrua para beeji. ⁴³ Mamīda Jesupa ūraaji apidaamaa nepirināadamerā. Maap'eda jaraji nek'opidamerā ma wēra k'aumaa.

6

Jesús Nazaret p'uurudee wāda

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Mamāik'aapa Jesús wāji ichi warida p'uurudee chi k'ōp'āyoorā ome. ² Tipata ewate Ak'ōre Úraa jarateemaa beeji māpema Ak'ōre Úraa jarateepata tede. Eperāarāpa Jesupa jarateeda ūridak'āri, p'era pik'a iidi para beeji:

—¿Sāmapi k'awaajima ajida, ichia jarateemaa bi? ¿Sāgapi k'īsia k'awaa beejima? Ma awara, ¿Sāga ooparima ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa? ³ ¿Jāgipa ne-inaa pak'urudee oopari-ek'ā? ¿Ichi María warra-ek'ā? ¿Santiago, José, Judas māik'aapa Simón chi īpemaarā-ek'ā? Ichiaba, ¿ichi īpewēraarā nama p'anapata-ek'ā ajida, tachi t'āide?

Mapa iru pedee ijāa k'iniadak'aa paji. ⁴ Māpai Jesupa maaji:

—Jõmaarã t'āide ūri k'inia p'anapata Tachi Ak'ōre pedee jaraparipa jara bī. Mamīda ichi p'uurudepemaarāmaa jaratee chek'āri, ijāadak'aa. Auk'a ijāadak'aa jarateek'āri ichi ēreerāmaa māik'aapa ichi tedepemaarāmaa.

⁵ Mama irua ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa oo-e paji, ichide ijāada-e p'anadap'edaa perā. K'ayaa beerā chok'ara-eepai jipaji ichi juapa t'ōbaik'āri. ⁶ P'era pik'a beeji ichi p'uurudepemaarāpa ichide pia ijāada-e pada perā.

Jesupa chi k'ōp'āyoorā pēida Ak'ōre Ūraa jarateenadamerā
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

Jesús p'uuru bee chaa nipaji jarateede. ⁷ Māgá nidade chi k'ōp'āyoorā doce tī p'eji māik'aapa ome-omee pēiji netuara uchiapidamerā ichi tīde, ichi jõmaarã k'āyaara waibiarā bairā. ⁸ Jaraji ne-inaa ateenaadamerā; jip'a ateedamerā pak'uru t'idik'adait'ee ode wādak'āri. Wādaipia bī muchila wēe, chik'o wēe māik'aapa p'arat'a wēe. ⁹ Āchi chancla māik'aapa p'aru jidaipia bī, mamīda awaraa p'aru ateedaik'araa bī jidait'ee. ¹⁰ Māpai māgaji:

—Parā teedaa wādak'āri, ai tede p'anéeti, mamāik'aapa wāruta misa. ¹¹ Mamīda eperāarāpa parā auteebaida-e pīrā, ichiaba parāpa jarateeruta ūri k'iniada-e pīrā, mamāik'aapa uchiatí. Uchiadak'āri, bīrīdepema yooro p'ora nēep'edapáde aji, ak'ipidait'ee Ak'ōrepa māga k'inia-e bī. [Āra k'achiara uchiadait'ee Sodoma pidaarā māik'aapa Gomorra pidaarā k'āyaara Tachi Ak'ōre k'īrapite panadak'āri, iru ewari waibia ewate.]

¹² Māpai chi k'ōp'āyoorā wājida jarateede. Eperāarāpa ma jarateeda ūridak'āri, āchia p'ek'au k'achia oopata oo amaa jida māik'aapa Tachi Ak'ōrede ijāajida. ¹³ Ichiaba netuara chok'ara uchiapipachida eperāarā k'ap'iadeepa māik'aapa aceitepa p'urudak'āri, k'ayaa beerā chok'ara jipapachida.

Juan Bautista piuda
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ Awaraarā ideepa Rey Herodepa ūriji Jesupa ooda, iru t'o p'anadap'edaa perā. Jarapachida:

—Māgí eperā Juan Bautistada apachida, chi piuda chok'ai p'irabaida. Mapa ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa oopari.

¹⁵ Ūk'uruurāpa jarapachida:

—Jāgí Elías, chonaarāwedapema Ak'ōre pedee jarapari.

Jōdee awaraarāpa jarapachida:

—Ak'ōre pedee jarateeparipi, chonaarāwedapema Ak'ōre pedee jarapataarā jīak'a.

¹⁶ Herodepa eperāarāpa jaradap'edaa ūrik'āri, maaji:

—Māgí Juanpi, mia otau t'iap'epit'aada; māik'aapa ūrá chok'ai p'irabaida.

¹⁷ Ai naaweda Herodepa Juan cadenapa jī atapiji māik'aapa carcelde t'ipit'aaji chi ūpema Filipo wēra Herodías k'aurepa. Herodepa ma wēra ataji ichi ome beemerā.

¹⁸ Juanpa māga k'awaa atak'āri, māgapachi Herodemaa: “Pia pichi ūpema wēra iru baik'araa bī pichi wērak'a.”

¹⁹ Maperā Herodiapa Juan k'īra unuamaa iru beeji māik'aapa peepit'aa k'inia baji Herodemaa. Mamīda p'oyaa oo-e paji. ²⁰ Herodepa Juan waawee baji, irua Ak'ōrepa oopi bik'a oopachi perā māik'aapa Tachi Ak'ōrepa iru pia ak'i bapachi perā. Maperā Juan jī paraa iru bapachi. Ma awara Juanpa jaratee bī ūri k'inia bapachi, k'awak'aa paji mīda irua k'āata jara k'inia bī.

²¹ Mamīda Herodiapa k'īsia ataji Herodepa ichi t'oda fiesta ook'āri. Ichi ek'ariirā poroorā, soldaorā poroorā, māik'aapa eperāarā waibiarā Galilea eujādepemaarā pachejida ma nek'opari fiesta oode. ²² Ma fiesta oomaa p'anide Herodías k'au

t'ūji nek'odap'edaamāi māik'aapa pēiramaa beeji. Rey Herodepa māik'aapa ichi ome p'anadap'edaarāpa ma pēira bada audú k'inia p'anajida. Mapa reypa māgaji ma awēramaa:

—Mīmaa iidíji, pichia iidi k'iniata. Mia teeit'ee. ²³ Wārapip; Tachi Ak'ōre k'īrapite mia juraa bī, mia teeit'ee pichia iidiruta. Mia eujā ak'i bī esajīak'a teeit'ee, k'inia bī pīrā.

²⁴ Ma awēra taawaa uchiap'eda, iidinaji chi nawemaa:

—¿K'āata iidiyama? aji.

Chi nawepa p'anauji:

—Iidipáde aji, Juan Bautista poro.

²⁵ Ma awēra isapai waya t'ūji rey badamāi māik'aapa maaji:

—K'inia bīda aji, īraweda teemerā Juan Bautista poro p'arat'ude.

²⁶ Rey Herodes k'īra pia-ee beeji, Juan peepi k'inia-e bada perā. Mamīda chi che p'anadap'edaarā k'īrapite juraada k'aurepa mera k'inia-e paji. ²⁷ Aramata pēiji soldao Juan poro aneemerā. Soldao wāp'eda carcelde, Juan otau t'iap'et'aaji ²⁸ māik'aapa ma awēra nawepa jaradak'a aneeji iru poro p'arat'ude. Ma awēramaa tee cheji. Maap'eda ichia teenaji ichi nawemaa.

²⁹ Juan k'ōp'āyoorāpa ūri atadak'āri iru peedap'edaa, chi piuda k'ap'ia iidinajida iadait'ee.

Māga paji Juan Bautista peepidap'edaa.

Jesupa eperāarā cinco mil nek'opida

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-15)

³⁰ Jesūs k'ōp'āyoorā waya araa p'anadak'āri iru ome, irumaa nepirijida jōma āchia oodap'edaa māik'aapa jarateedap'edaa. ³¹ Eperāarā chok'ara wāpachida māik'aapa chepachida. Maperā chi k'ōp'āyoorā ome p'oysa nek'odak'aa paji. Mapa Jesupa māgaji āchimaa:

—K'ōp'āyoorā, chéti. T'īmī īinadáma eperāarā wādak'aamaa.

³² Māpai barcode bataujida awara āyaa wādait'ee. ³³ Mamīda chok'araarāpa unujida āra wā nidá māik'aapa k'awaajida Jesūs aīde wā. Maperā eperāarā jōmaweda p'irajida, naapiara nīde. ³⁴ Jesūs barcodeepa batauk'āri, eperāarā chok'araunuji. Āra chupiria k'awaajī ovejaarāk'a para bada perā, ak'ipari wēe. Māpai Jesupa Ak'ōre Ūraa jarateemaa beeji. ³⁵ K'eupodopa chi k'ōp'āyoorā ik'aawa chejida māik'aapa māgajida:

—K'eu wāpi; nama eperāarā p'anadak'aa. ³⁶ Pēipáde ajida, eperāarā wādamerā te chaa māik'aapa p'uuru bee chaa ne-inaa k'oparii netonadamerā.

³⁷ Mamīda Jesupa p'anauji:

—Parāpa chik'o téeti k'odamerā.

Māpai māgajida:

—¿Pia k'inia bik'ā taipa pan netonadamerā k'opidait'ee āramaa? ¿K'āare p'arat'apa netodayama ajida? ¿Atane ocho mimiada valorta pande netonadaik'ā? ajida.

³⁸ Māpai Jesupa iidiji:

—¿Pan jōmasaa iru p'anima? aji. Ak'ināti.

K'awaadak'āri, jara chejida:

—Pan joisomaa māik'aapa chik'o omé iru p'anida ajida.

³⁹ Māpai jaraji eperāarā su-ak'i p'aneepidamerā awara-awaraa chok'ara, eujāde p'ūajara ūri. ⁴⁰ Su-ak'i p'aneejida awara-awaraa cien māik'aapa cincuenta. ⁴¹ Māpai Jesupa pan chik'o ome jitaji ichi juade, maap'eda it'aa ak'iji. It'aa t'īp'eda gracias jarait'ee Tachi Ak'ōremaa, ma pan k'ōrak'ooji. Māga oop'eda, pan chok'ara teeji chi k'ōp'āyoorāpa eperāarāmaa jedenadamerā. Ichiaba chik'o jedejida jōmaarāmaa māgí chik'o omé iru p'anadap'edaadepema. ⁴² Jōmaweda nek'ojida bi jāwaa p'aneerutamaa.

43 Jesús k'ōp'āyoorāpa k'oraa docena aba p'ejida pan pite māik'aapa chik'o nībeeda. 44 Chi māgí pan k'odap'edaarā īmik'īraarā cinco mil paji.

*Jesús lago īri t'iā nipada
(Mt 14.22-33; Jn 6.16-21)*

45 Ma t'ēepai Jesupa chi k'ōp'āyoorā barcode bataupiji ichi naa lago sīadamerā Betsaida p'uurudee ichi eperāarā ome despediiru misa. 46 Eperāarā erreuk'oodaidak'āri, iru wāji ee nok'odee it'aa t'iide. 47 K'eudaik'āri, chi k'ōp'āyoorā barcode lago esa-auk'a ewaa wā nipajida. Māimisa Jesús truwá bee baji. 48 Jesupa unu baji chupiria jōni, āchimaa nāu p'ua nībada perā. Māpai taujaaweda wāji āramaa lago īri. 49 Barco k'ait'a wā nipak'āri, unujida māik'aapa k'īsiajida netuara. Mapa biajida. 50 Jōmaweda audú p'eradachida. Mamīda irua māgaji:

—¡P'eranáati! ¡Mīda! aji.

51 Māpai batauji āra ome māik'aapa nāu p'ua nībada t'umātidachi. Ak'ītrua para beeji 52 āra waide ijāada-e p'anadap'edaa perā Tachi Ak'ōrepa ne-inaa māgá chaaree bee oopipari Jesumaa. Māgá p'anajida, unujida mīda irua pan k'opida eperāarāmaa, pan wēe p'anadak'āri.

*Jesupa k'ayaa beerā chok'ara jīpada Genesaret eujāde
(Mt 14.34-36)*

53 Panadak'āri lago k'īraik'a eere, wiibainajida Genesaret eujāde. Mama barco jī bijida to ide. 54 Barcodeepa bataurutade, eperāarā mama p'anapataarāpa Jesús k'awa atajida. 55 Isapai jōmaarāmaa jara wājida. Mapa k'ayaa beerā chok'ara aneejida Jesús wāyaait'ee ūridap'edaamāi. 56 Iru wārumaa p'uuru beede māik'aapa p'uuru awara āi te beede, ichiaba k'ayaa beerā ateepachida āchi p'arude. Ata bipachida eperāarā ode wāyaapatamāi māik'aapa Jesús wāyaa wāk'āri, chupiria iidipachida ichi p'aru ide pijida t'ōbaipimerā. K'ayaa beerāpa t'ōbaidak'āri, jōmaweda jīpa p'aneepachida.

7

*Judiorāpa āchi k'īsiadoopa jarateedap'edaa
(Mt 15.1-9)*

1 Moisepa p'āda jarateepataarā Jerusalendeepa chejida Jesús badamaa fariseorā ome. 2 Māirāpa unudak'āri Jesús k'ōp'āyoorā ūk'uru juu siida-ee nek'o p'ani, pedee k'achia jarapachida āra āpīte. 3 (Fariseorāpa māik'aapa awaraa judiorā pia bee k'inia p'anīrāpa juu pi-ia siipata. Māga jarateepachida chonaarāweda māik'aapa at'āri māga oopata āchi naawedapemaarāpa oopatap'edaak'a. Āchi k'īsiade judiorā pia beerā nek'odaik'araa bi, māgá āchi juu siida-ee. 4 Ne-inaa k'oparii netodap'eda p'uuru, nek'odak'aa pia siidai naaweda. Ichiaba oopata nāgee ne-inaa awaraa āchi naawedapemaarāpa oopatap'edaak'a: nek'odai naaweda ne-inaa mesade siipata; vaso, k'uuru metaldee, chok'o māik'aapa āchi sīu-ak'i p'aneepatamāi.) 5 Māga oopata perā iidijida k'ūradait'ee:

—¿Sāap'eda pi ome nipapataarāpa ooda-e p'animā ajida, tachi chonaarāpa chonaarāweda oopatap'edaak'a? Ma k'āyaara juu pia siida-e p'ani nek'odai naaweda.

6 Jesupa p'anauji:

—Chonaarāweda Ak'ōre pedee jarapari Isaíapa parā āpīte wāara pedeeji. ¡Seewata Tachi Ak'ōrede ijāapataarāda apata! Isaíapa māgaji:

'Na eperāarāpa mi k'inia iru p'anida apata it'aipa. Mamīda āchi t'āripa wāara mi k'iniadak'aa. 7 Páripí mi k'īrapite it'aa t'īpata, oo k'inia p'anapata perā eperāarāpa jara p'anik'a, miā jara bik'a oodai k'āyaara.'

(Is 29.13)

8 Māpai Jesupa māgaji:

—Parāpa audupiara ijāapata eperārāpa āchi k'īsiadeepa jarateepata. Jōdee Ak'ōre Ūraade p'ā jēra bīk'a oodait'ee k'īsiadak'aa.

⁹ Ichiaba māgaji:

—Ak'ōre Ūraa yiaraa iru p'anī. Jōdee chonaarāweda oopatap'edaak'a oo k'inia p'anapata. ¿Māga-ek'ā? aji. ¹⁰ Chonaarāweda Tachi Ak'ōrepā jaraji Moisés it'aideepa: 'Pichi ak'ōre māik'aapa pichi nawe k'inia iru baparíji māik'aapa āra pedee ūriparíji.' (*Ex 20.12*)

Ma awara jaraji:

'Warrapa ik'achia jararu pīrā ichi ak'ōremaa wa ichi nawemaa, peet'aadaipia bī.' (*Ex 21.17*)

¹¹ Mamīda parāpa jarateepata eperāpa jarai chi ak'ōremaa wa chi nawemaa: "Pi p'oyaa k'aripa-epi, jōma mia iru bī Corbán perā." ¹² Eperāpa māga jarak'āri, pia bīda apata chi ak'ōreerā k'aripanaamerā. ¹³ Māgí ūraa uchiapari eperārā k'īsiadeepa. Māgide ijāadak'āri, Tachi Ak'ōre Ūraa yiaraa iru p'aneepata. Ichiaba awaraa ūraa jarateepata māik'aapa ma k'aurepa eperārāpa oodak'aa Tachi Ak'ōre Ūraade jara bīk'a.

Ne-inaa tachi k'achia beepipari Tachi Ak'ōre k'īrapite

(*Mt 15.10-20*)

¹⁴ T'ēepai Jesupa eperārā tī p'e atap'eda, maaji:

—Jōmaarāpa mi pedee ūrīti, māik'aapa k'awāati mia jararu. ¹⁵ Chik'o k'odak'āri, tachi k'ap'iade edū banapari. Ma chik'o k'odap'edaa k'aurepa tachi k'achia p'aneedak'aa Tachi Ak'ōre k'īrapite. Ma k'āyaara, ne-inaa eperā t'ārideepa ucharúpata k'achia beepipari.

¹⁶ [Pia k'īsiadapáde aji, mia jaradade.]

¹⁷ Jesupa eperārā atabēip'eda, tīuji teedaa. Mama chi k'ōp'āyoorāpa iidijida:

—¿K'āata jara k'inia bīma ajida, pīa eperārāmaa jarateeda?

¹⁸ Irua jaraji:

—¿Māgara, parāpa ichiaba k'awada-e p'anik'ā? Chik'o k'odak'āri, tachi k'achia beepik'aa Tachi Ak'ōre k'īrapite, ¹⁹ t'āride banak'aa perā. Jīp'a bīde banapari, maap'eda uchiapari. (Māga jarak'āri, Jesupa jara k'inia baji Tachi Ak'ōrede ijāapataarāpa chik'o k'īra t'ādoo k'odaipia bī.)

²⁰ Ichiaba jaraji:

—Mamīda ne-inaa k'achia eperā t'ārideepa uchiadapa tachi k'achia beepipari Tachi Ak'ōre k'īrapite. ²¹ Eperā t'ārideepa nāgee k'īsia k'achia uchiaparida aji: p'ek'au ooit'ee awaraarā ome; nechīait'ee; chīara peeit'ee; ²² miak'āi bī awaraarā ome k'āiit'ee; chīara net'aa k'īait'ee; chīaramaa ne-inaa k'achia ooit'ee; chīara k'ūrait'ee; ne-inaa k'achia ooi awaa bapariit'ee; chīara k'īraunuamaa iru bapariit'ee irua ne-inaa iru bī k'aurepa; chīara āpite seewa jara nipait'ee; audua bapariit'ee māik'aapa ne-inaa pariatura oopariit'ee. ²³ Jōmaweda ma ne-inaa k'achia uchiapari eperā t'ārideepa. Ma ne-inaa oodak'āri, k'achia p'aneepata Tachi Ak'ōre k'īrapite.

Wēra judio-ee bīpa Jesude ijāada

(*Mt 15.21-28*)

²⁴ Mamāik'aapa Jesús Tiro p'uuru k'ait'a wāji chi k'ōp'āyoorā ome. Wāji teedaa ichi unupi k'inia-e bada perā. Mamīda p'oyaa miru-e paji. ²⁵⁻²⁶ Māga nīde wēra k'au netuara merātīa bada nawepa ūriji Jesús mama bī. Ma wēra judio-e paji; Sirofenicia eujādepema paji. Teedaa wāp'eda, bedabai nībanaji Jesús k'īrapite māik'aapa irumaa chupiria iidiji:

—Mi k'au k'ap'iade netuara merātīa bī. Chupiria k'awāaji māik'aapa uchiapit'aapáde aji, iru k'ap'iadeepa.

²⁷ Mamīda Jesupa māgaji:

—Judiorāmaa ita-aria naa mīmaa chupiria iidipíji. Pia-e bīda aji, warrarā chik'o jāri atait'ee māik'aapa usaarāmaa tee baibīit'ee.

28 Ma wērapa p'anauji:

—Māgada aji, Tachi Waibia. Mamīda usaarāpa paara k'opata warrarā juadeepa baaida mesa ek'ari. Mapa, mi judio-e mīda, pīmaa chupiria iidi bīda aji.

29 Māpai Jesupa maaji:

—Pia p'anauji. Wāpáde aji, pī k'au k'ap'iadeepa netuara uchiada perā.

30 Ma wēra teedaa panak'āri, chi k'au p'arude k'āiwee ununaji. Netuara uchiadai baji chi k'au k'ap'iadeepa.

Jesupa eperā k'iiri k'i bi māik'aapa pedee atua bi jipada

31 Jesús uchiaji Tiro p'uuru k'ait'a bī eujādeepa chi k'ōp'āyoorā ome. Wāyají Sidón p'uurude panait'ee Decápolis eujāde, Galilea Lago k'ait'a. **32** Mama Jesumaa eperā ateejida. Ma eperā k'iiri k'i baji māik'aapa pedee atua baji. Chupiria iidijida Jesumaa iru jua bimerā ma eperā īri, jīpa beemerā. **33** Jesupa awara āyaa ateeji see nībadamāipi māik'aapa ichi jua chak'epa t'it'aaji ma eperā k'iiri chaa. Ichiaba idubapa tōbait'aaji iru k'īrame. **34** Maap'eda it'aa ak'iji, golpe īyapaaji māik'aapa māgaji ma eperāmaa:

—Efatá! (Jara k'inia bī: “jK'iiri ēesáaji!”)

35 Aramata pedee atua bada pia pedeeji māik'aapa k'iiri ēesaadachi. **36** Māpai Jesupa jaraji apidaamaa jaranaadamerā. Māga jarapachi mīda, waapiara jara wāpachida. **37** Chi ūridap'edaarā o-ña ak'itrua para beeji māik'aapa pedee para beeji:

—Jesupa jōma pia ooparipi. jK'iiri k'i bi ūripipari māik'aapa pedee atua bi paara pedeepipari!

8

Jesupa eperāarā cuatro mil nek'opida (Mt 15.32-39)

1 Ewari aba eperāarā chok'ara waya see nībaji Jesús badamāi. Mamīda nek'odait'ee wēe p'anadap'eda perā, chi k'ōp'āyoorā t'ī p'eji māik'aapa māgaji:

2 —Mia na eperāarā chupiria k'awaa bī, mi ome k'āima ūpee p'anadairā māik'aapa īrá āchi nek'odait'ee wēe p'ani. **3** Māgá pēiru pīrā āchi te chaa, ode k'ap'ia t'ūmaak'oodaridait'ee jarrapa, ūk'uru t'īmīpa che p'anadairā.

4 Chi k'ōp'āyoorāpa iidijida:

—Mamīda ḥsāga nek'opidayama ajida, nama eperāarā wē-e perā chik'o netodait'ee taimaa?

5 —Pan jōmasaa iru p'anima? aji.

Maajida:

—Siete.

6 Eperāarā su-ak'i beepiji māik'aapa ma pan atap'eda, it'aa t'īji gracias jarait'ee Tachi Ak'ōremaa. K'ōrak'oop'eda teeji chi k'ōp'āyoorāpa eperāarāmaa jedenadamerā. **7** Ichiaba chik'o chak'eerā chok'ara-ee iru p'anajida. Jesupa it'aa iidik'āri, chok'araara eepadachi māik'aapa jedepiji. **8** Jōmaarāpa k'ojida bi jāwaadarutamaa. K'oraa siete ipuru p'ejida pan chik'o ome beeda. **9** Chi nek'odap'edaarā perā cuatro mil paji. Maap'eda Jesupa āchi temaa pēiji. **10** Māpai Jesús chi k'ōp'āyoorā ome barcode bataup'eda, wāji Dalmanuta eujādee.

Ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aaunu k'inia p'anadap'eda (Mt 16.1-4)

11 Mama bīde fariseorā pachejida māik'aapa aupedeemaa p'aneejida Jesús ome. Imiatee k'inia p'anadap'eda perā, iidijida ne-inaa oomerā Tachi Ak'ōrepapai oopari, māik'aapa ak'ipimerā wāara Tachi Ak'ōrepa iru pēida. **12** Jesús golpe īyapaaji māik'aapa māgaji:

—¿K'asaa parã pedeeta? ¿Awaraa ne-inaa unu k'inia p'anik'ã Tachi Ak'õre juapa ooda? Mĩa wãarata jararu. Mĩa oo-e pait'ee parãpa iidi p'anik'a.

¹³ Maap'eda mama atabëiji. Barcode bataup'eda, uchiaji lago k'ĩraik'a eere chi k'õp'ãyoorã ome.

*Jesupa ũraada fariseorãpa oopatak'a oonaadamerã
(Mt 16.5-12)*

¹⁴ Ma wã nidade chi k'õp'ãyoorãpa k'ĩra atuadai p'anajida ateedait'ee ne-inaa k'oparii. Pan apai iru p'anajida barcode. ¹⁵ Jesupa ãra ũraaji:

—K'ĩra k'awaa nipapatáati fariseorã pan, Herodes pan k'onaadamerã, ãchi levadura k'achia bairã.

¹⁶ Jesùs k'õp'ãyoorã pedee para baji ãchi pitapai, irua jara k'inia bada k'awada-e p'anadap'edaa perã. Maajida:

—Mãga jara bi, tachi pan wẽe p'anadairã.

¹⁷ Jesupa k'awaji ãrapa k'ĩsiadap'edaa. Mapa mãgaji:

—¿Sãap'eda pan wẽe p'anida a p'anima? aji. ¿At'ãri k'awada-e p'anik'ã mĩa jaratee k'inia bi? ¿Pandepai k'isia p'ani-ek'ã? aji. Mapa k'awada-e p'ani. ¹⁸ Parã tau iru p'ani mÃda, unudak'aa mĩa oo bi. K'iri iru p'ani mÃda, mĩa jaratee bi ūridak'aa. ¿Maarepidata k'irãpada-ek'ã? ¹⁹ Mĩa pan joisomaa jedek'ãri imik'ĩraarã cinco milmaa, ¿chi pite beedapa k'oraa jõmasaa ipurujidama? aji.

P'anaujida:

—K'oraa docena aba.

²⁰ —Ichiaba pan siete jededak'ãri imik'ĩraarã cuatro milmaa, nek'odap'eda, ¿k'oraa jõmasaa ipurujidama? aji.

Maajida:

—K'oraa siete.

²¹ MÃpai maaji:

—¿Parãpa at'ãri k'awada-ek'ã? aji. K'ĩra k'aupai ijãadai fariseorã pedee mÃik'aapa Herodes pedee.

Jesupa Betsaida p'uurude tau p'ãriu bada jipada

²² Betsaida p'uurude panadak'ãri, tau p'ãriu bi ateejida Jesumaa chupiria iidide irua t'õbaimerã. ²³ Jesupa ma tau p'ãriu bi juade jitap'eda, p'uuru k'idaa ateeji. MÃpai ma eperã tau jãde idut'aaji mÃik'aapa ichi tau wãk'a atap'eda juapa, Jesupa maaji:

—¿Frá pia unruk'ã? aji.

²⁴ Ak'ip'eda, maaji:

—Unu bipi eperãarã pak'uruk'a nñutee.

²⁵ Jesupa juu waya tau ïri biji mÃik'aapa ãyaa atak'ãri, ma eperãpa pia unu beeji. MÃgá jipa beeji. ²⁶ MÃpai Jesupa ichi temaa pëiji mÃik'aapa maaji:

—P'uurudee wãnaapáde aji, mÃik'aapa p'uuru pidaarãmaa maarepida jaranaapáde aji.

*Pedropo Jesùs Tachi K'aripaparida ada
(Mt 16.13-20; Lc 9.18-20)*

²⁷ Ma t'ëepai, Jesùs chi k'õp'ãyoorã ome wãji p'uuru k'aipee beedee, Cesarea de Filipo p'uuru k'ait'a bi eujãde. Ode wãdade, Jesupa iidiji chi k'õp'ãyoorãmaa:

—¿Mi k'aima a p'anima aji, eperãarãpa?

²⁸ P'anaujida:

—Úk'uruurãpa jara p'ani pi Juan Bautista, piup'eda p'irabaida. Awaraarãpa jara p'ani Elías. Ichiaba ûk'uruurãpa jara p'ani pi awaraa Ak'õre pedee jarapari.

²⁹ —Parãpárama, ¿mi k'aima adaima? aji.

Pedropo p'anauji:

—Pi Cristo; Tachi Ak'õrepäa pëida tachi k'aripamerã.

³⁰ Mamīda Jesupa jaraji:

—Awaraarāmaa māga nepirinaadapáde aji.

Jesupa jarada ichi peedait'ee

(Mt 16.21-23; Lc 9.21-22)

³¹ Jesupa jarateemaa beeji:

—Mide ijāadak'aa p'anadairā, tachi judiorā poro waibiarāpa, p'aareerā poroorāpa, māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarāpa mī miapidait'ee māik'aapa yiaraa iru p'anadait'ee. Maap'eda mī, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, peepit'aadait'ee. Mamīda ewari ūpeemaa mī chok'ai p'irabaiit'ee.

³² Māgí pedee jaraji jōmaarā k'īrapite. Māpai Pedropo Jesús awara āyaa ateeji māik'aapa itriāmaa beeji, māgá pedee bada perā. ³³ Mamīda Jesús p'irrabaiji māik'aapa chi k'ōp'āyoorā k'īra ak'ip'eda, māgaji Pedromaa:

—Mī ik'aawaapa āyaa wāji, Satanapa māga jarapida perā! Pia k'īisia-e Ak'ōrepa k'īisia bīk'a. Jīp'a k'īsiamaa bīda aji, eperāarāpa k'īsiapatak'a.

Sāga nipadai Jesús ome

(Mt 16.24-28; Lc 9.23-27)

³⁴ Māga bap'eda, Jesupa chi k'ōp'āyoorā tī p'e ataji awaraarā ome māik'aapa maaji:

—Eperā mī ome nipa k'inia bī pīrā, k'īsiaik'araa bī ichia ne-inaa oo k'inia bīdepai. Ichi kuruso āp'aipia bī eperā peenadait'ee. Ooipia bī mia ooparik'a, ma k'aurepa miapiruta pījida piurumaa. ³⁵ Eperā piuamaa bī pīrā mīde ijāapari k'aurepa, māgí piuk'āri atuait'ee. Mamīda eperā piuru pīrā mīde ijāapari k'aurepa, māgí it'aa wāit'ee ichi piuk'āri. ³⁶ Ma awara ḥk'āare piata baima eperāpa ne-inaa pia na p'ek'au eujāde nībi jōmaweda ataru pīrā, mamīda piup'eda chok'ai p'irabai-e pīrā Ak'ōre eujāde? ³⁷ Ichiaba, ḥk'āata teeima Tachi Ak'ōremaa, tachi piudap'eda chok'ai p'irabaipimerā? Māga p'oyaa ooda-e. ³⁸ Trapema eperāarā audú p'ek'au oo k'inia p'anapata mīde ijāadak'aa perā. Māirā taide eperā k'īra nejasia bī pīrā jarait'ee mīde ijāa bī maa-e pīrā mī ūraa jarait'ee awaraarāmaa, māgara mī, chi Eperā Ak'ōre Truadepema jida k'īra nejasia bait'ee mēreda ait'ee, mī Ak'ōre Waibia k'īra wāreede chek'āri iru angeleerā ome.

9

¹ Jesupa ichiaba māgaji:

—Mia wāarata jararu. Nama p'anīirā ūk'uru piudai naaweda unudait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā biru ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā.

Jesús k'īra awaradaida

(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² K'āima seismaa Jesús wāji ee it'ia bī nok'ode. Ichi ome ateeji Pedro, Santiago māik'aapa Juan. Mama āra taide Jesús k'īra awaradachi. ³ Ichi p'aru t'o-t'oo ūdaadachi pi-ia t'ōdak'a.

⁴ Māga nīde chi k'ōp'āyoorāpa unujida chonaarāweda p'anapatap'edaarā Elías māik'aapa Moisés pedeemaa p'ani Jesús ome. ⁵ Māpai Pedropo māgaji Jesumaa:

—Tachi Jarateepari, ipia bī nama p'anadait'ee pī ome! Oodait'ee te chak'eerā ūpee; aba pī-it'ee, aba Moise-it'ee, chi apema Elia-it'ee.

⁶ Pedropo k'īisia-ee māga jaraji, p'era ak'i ūbada perā apemaarā ome. ⁷ Māga nīde ūjararapa āra aneu cheji. Madeepa Tachi Ak'ōrepa pedeeji:

—Nāgida aji, mī Warra k'inia. Ūriti iru pedee. ⁸ Aramata ak'īdak'āri, āchi ik'aawa apida unuda-e paji; Jesús aupaita āchi ome bajī.

⁹ Eedepa cherutade Jesupa jaraji āchia unudap'eda nepirinaadamerā, ichi jaiidaap'eda waya chok'ai p'irabai naaweda. ¹⁰ Maperā nepirida-e paji āchia unudap'eda.

Mamīda āchi pitapai pedee p'anapachida k'asaa jara k'inia bi "jai-idaap'eda waya chok'ai p'irabaiit'ee". ¹¹ Maap'eda Jesumaa iidijida:

—¿Sāap'eda Moisepa p'āda jarateepataarāpa jarapatama ajida, chonaarāwedapema Elías naapiara cheit'ee Tachi K'aripapari k'āyaara?

¹² Irua p'anauji:

—Wāarata jara p'ani. Elías naapiara cheit'ee māik'aapa ne-inaa jōmaweda pia ooit'ee, esperāarāpa auteebaidamerā iru t'ēe cheru. Mamīda mīa jara bi: Ak'ore Ūraa p'ādade ichiaba jara bi mi, chi Eperā Ak'ore Truadepema, miapidait'ee māik'aapa k'īra unuamaa iru p'anadait'ee. Tachi Ak'ore Ūraa p'ādade p'ā jēra bīk'a ichia oopiit'ee. ¹³ Mamīda eperā Elías jīak'aa chejipi. Māgī tījarapachida Juan Bautista. Āchia oo k'iniata oojida iru ome Ak'ore Ūraa p'ādade jara bīk'a.

Jesupa k'ūtrāa k'ap'iadeepa netuara uchiapida

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴ Jesūs, Pedro, Santiago māik'aapa Juan pachedak'āri apemaarā k'ōp'āyoorā p'anadap'edaamāi, unu chejida eperāarā chok'araarāpa wap'īra iru p'ani māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarā ūk'uru aupedee jōni ma k'ōp'āyoorā ome. ¹⁵ Jesūs unudak'āri, ak'ītrua para beeji māik'aapa p'ira wājida irumaa auteebaide. ¹⁶ Māpai Jesupa iidiji āchimaa:

—¿K'āaredeta auptedee p'ani ma mī k'ōp'āyoorā ome?

¹⁷ Eperāpa p'anauji:

—Tachi Jarateepari, mī warra aneeji pīmaa netuarapa ichiwa iru bairā. ¹⁸ Ma netuarapa wawat'i bat'at'aapari eujāde. Maap'eda it'aidee k'ōp'ep'ee che nībeepari, k'ida kierrkierree nībeepari, ichiaba k'ap'ia ibīa nībeepari. Mīa chupiria iidiji pi k'ōp'āyoorāmaa ma netuara uchiapit'aadamerā. Mamīda p'oyaada-e paji.

¹⁹ Māpai Jesupa māgaji arii p'anadap'edaarāmaa:

—Aai, eperāarā, ¿at'ārita mīde ijāada-e p'anik'ā? ¡Ijāadak'aarāk'api p'ani! ¿Jōmasaa taarāit'ee parā ome ijāarutamaa? Anéeti ma warra.

²⁰ Māpai aneejida Jesumaa. Mamīda netuarapa Jesūs unuk'āri, warra wawat'aaji māik'aapa bat'at'aaji eujāde. It'aideepa k'ōp'ep'ee eujāde pīrabai nībeeji. ²¹ Jesupa iidiji ma warra ak'ōremaa:

—¿Sāaweda māgā nībīma? aji.

Chi ak'ōrepa p'anauji:

—Ma-āri weda. ²² At'apai netuarapa bat'at'aapari t'īpitau urua nībīde maa-e pīrā toida peet'aait'ee. Mapa p'oyaa ooita bi pīrā, tai chupiria k'awāaji māik'aapa k'aripapáde aji.

²³ Jesupa p'anauji:

—¿K'asaa pi pedee? ¿P'oyaa ooik'ā a bīk'ā? ¡Eperāpa mīde ijāa bi pīrā, mīa ne-inaa jōma oopari!

²⁴ Māpai chi warra ak'ōrepa golpe pedeeji:

—Ijāa bida aji. ¡Mī k'aripáji waapiara ijāait'ee!

²⁵ Jesupa unuk'āri eperāarā seedaruta, māgaji netuaramaa:

—Netuara, ichiwapiari māik'aapa k'īri k'īpipari, uchíaji jā warra k'ap'iadeepa māik'aapa waa iru k'ap'iade t'īunaapáde aji.

²⁶ Māpai netuara biadachi māik'aapa warra golpe wawat'aaji. Maap'eda uchiadachi warra k'ap'iadeepa. Ma warra piudak'a atabaibeeji. Māpai arii see nībadaarāpa māgajida:

—Piudachida, ajida.

²⁷ Mamīda Jesupa juade jita atap'eda, p'irabai ataji. Māpai ma warra k'ap'ia pia beeji.

²⁸ Maap'eda Jesūs wāji teedaa chi k'ōp'āyoorā ome. Ituaba bak'āri, chi k'ōp'āyoorāpa iidijida Jesumaa:

—¿Sāap'eda taipa ma netuara p'oyaa uchiapida-e pajima? ajida.

²⁹ Jesupa p'anauji:

—It'aa t'i bīpapai māgee netuara uchiapiparida aji.

Jesupa waya jarada ichi peedait'ee

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰ Mamāik'aapa wādak'āri, Galilea eujāde wāyaajida. Mamāda eperāarāmaa k'awapi k'inia-e bada perā, ³¹ Jesupa ne-inaa oo-e paji mama, chi k'ōp'āyoorāmaa jarateemaa bada perā. Māgapachi:

—Eperāpa mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, baaipiit'ee k'achia beerā juade māik'aapa āchia mi peepit'aadait'ee. Mamāda ewari ūpeemaa mi waya chok'ai p'irabaiit'ee.

³² Chi k'ōp'āyoorāpa k'awada-e paji sāap'eda irua māga jaraji. Mamāda waawee p'anajida iididait'ee.

Eperā waibiara bī Tachi Ak'ōre k'īrapite

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Pachejida Capernaum p'uurude. Teeda p'anide, Jesupa iidiji:

—¿Parā k'āata pedee che wājidama aji, ode?

³⁴ Mamāda k'īra nejasipa k'īup'ee para beeji, ode aupedee che wādap'edaa perā, āchidepema k'aita waibiara bī. ³⁵ Jesús su-ak'i beeji māik'aapa chi k'ōp'āyoorā doce t'i p'e atap'eda, maaji:

—Eperā apemaarā k'āyaara waibiara pa k'inia bī pīrā, ek'ariara baipia bī māik'aapa t'āri o-īa apemaarā k'aripaipia bī.

³⁶ Māpai Jesupa warra chai jua jita atap'eda, ak'i nībīji āchi esajīak'a. Jira atap'eda, wēre ataji jarateeit'ee māik'aapa jaraji:

³⁷ —Eperāpa mīde ijāa bī k'aurepa nāgí warra chaik'a auteebairu pīrā, mi jida auk'a auteebaipari. Ma awara mi aupai auteebai-e; ichiaba Tachi Ak'ōre auteebai bī, iruata mi pēida perā.

Ak'ōrede ijāak'āri, ne-inaa pia oopari

(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

³⁸ Māpai Juanpa maaji:

—Tachi Jarateepari, taipa unujida eperāpa pi t'i jarap'eda, netuara uchiapi bī eperāarā k'ap'īadeepa. Māga unudak'āri, taipa waa oonaapáde ajida, tachi ome nipak'aa perā.

³⁹ Jesupa p'anauji:

—Ichiak'au oopítí. Eperāpa ne-inaa pia ooru pīrā mi t'i ide eperāarāpa p'oyaa oodak'aa, māga oop'eda, pedee k'achia jara-e pai mi āpīte. ⁴⁰ Tachi ome nipak'aa pījida, tachi eere bīda aji. ⁴¹ Mia wāarata jararu. Eperāpa parāmaa pania vaso aba pida teeru pīrā todamerā, parāpa mi, Cristode ijāapata perā, Tachi Ak'ōrepa ma eperāmaa ne-inaa pi-ia teeit'eeda aji.

K'īrak'aupai p'ek'au k'achia oodai

(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴² —Mamāda eperāpa mīde ewaa ijāa p'anīrāmaa acha bī warra chaik'a, ijāapiamaa bī pīrā, piara bak'aji k'ūruma iru otaude jī atadap'eda, p'usa jāde bat'at'aadait'ee. ⁴³⁻⁴⁴ Pichi juapa ne-inaa ooda k'aurepa pi k'achiade baairu pīrā, ma k'achia oo amāaji, pichi jua t'īap'et'aak'ajik'a. Piara bī it'aa wāit'ee jua mosaa, k'ap'ia jōmaweda atuai k'āyaara t'īpitau ichita jērajēraa jira bīde. ⁴⁵⁻⁴⁶ Ichiaba pichi bīrīpa ne-inaa ooda k'aurepa k'achiade baairu pīrā, ma k'achia oo amāaji, pichi bīrī t'īap'et'aak'ajik'a. Piara bī Ak'ōre ode nik'anik'aa nipait'ee bīrī abapai bīk'a, k'ap'ia pia tok'arradee bat'a atapēi k'āyaara. ⁴⁷ Ichiaba pichi taupa ne-inaa unuda k'aurepa pi k'achiade baairu pīrā, ma k'achia oo

amáaji pichi tau ët'ak'ajik'a. Piara bì Tachi Ak'õre ode nipait'ee tau abapai bik'a, tau omeeweda nipai k'ääyaara netuara ode tok'arradee.

48 'Mama ichita miapiit'ee tachi chiara k'opari k'ipa piuk'aa mäik'aapa tachi k'ap'ia paapari t'ipitau k'ïik'aa bide.' (Is 66.24)

49 —T'ã p'urupata chik'ode mik'iapiamaapa. Auk'a Tachi Ak'õrepa ichideerä pia ak'i bapari atuapiamaapa netuara o k'achiade. **50** Ma awara chik'o warraara bì t'ã ome. Mamïda t'ã k'iyaa-edak'äri, ma chik'o warraa-ee bì. ¿Säga ma t'ã waya k'iyapiima? Ichiaba tachi t'äri pia p'anada-e pak'äri, Tachi Ak'õre k'ïrapite servi-e p'ani. Mapa óoti Ak'õre Üraade jara bik'a. Mägá k'äiwee p'anadait'ee apemaarä ome.

10

Jesupa jarateeda miak'äi p'anüirä mia amaanadamerä (Mt 19.1-12; Lc 16.18)

1 Jesú uchiap'eda chi k'õp'äyoorä ome Capernaumdeepa, wäjida Jordán to k'iraik'a eeree, Judea eujäde panarutamaa. Mama p'anide waya Jesú badamäi eperäarä cheep-urupachida, eperäaräpa oopatap'edaak'a iru wärumaa. Waya Jesupa jarateemaa beeji naaweda oopatak'a. **2** Mäga nide fariseorä ük'uru irumaa chejida. Moisepa p'äda merapii jïak'aapa, iidijida:

—¿Hmik'ïrapa ichi wëra amaaipia bik'ä? ajida.

3 Irua p'anauji:

—¿K'äata Üraaji Moisepa?

4 Jarajida:

—Moisepa Üraajida ajida, wëra amaaru pírä, mia amada k'art'a p'ä teeipia bì.

5 Mäpai Jesupa maaji:

—Moisepa mäga jaraji parä judiorä k'íri k'isua p'anadairä. **6** Mamïda Tachi Ak'õrepa na eujä ook'äri,

'Ooji imik'ïra mäik'aapa wëra.'

(Gn 1.27)

7 'Mapa imik'ïrapa atabëiit'ee chi ak'õre chi nawe ome, araa p'anapataadait'ee chi wëra ome. **8** Mäga eperä omee weda eperä apai pik'a p'aneedait'ee.' (Gn 2.24)

Eperä omé p'ani mïda, jïp'a eperä apai pik'a p'aneepata Tachi Ak'õre k'ïrapite. **9** Tachi Ak'õrepa mägá eperäarä omé araa papik'äri, apidaapa amaaapidaik'araa bïda aji.

10 Ai t'ëepai teeda p'anadak'äri, Jesú ome nipapataaräpa pedee p'aneejida fariseoräpa iididap'edaade. **11** Jesupa jaraji:

—Eperäpa chi wëra amaat'aaru pírä, awaraa wëra ataik'araa bì. Mäga ooru pírä, p'ek'au oomaa bì Tachi Ak'õre k'ïrapite mäik'aapa chi wëra k'ïrapite, Tachi Ak'õre Üraa p'ädade jara bairä wëra iru bak'äri, awaraa ome k'äik'araa bì. **12** Ichiaba wërapa chi imik'ïra amaat'aaru pírä, awaraa imik'ïra ataik'araa bì. Mäga ooru pírä, auk'a p'ek'au oomaa bì Tachi Ak'õre k'ïrapite.

Jesupa warrarä bendiciada (Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

13 Warrarä aneejida Jesumaa iru jua bìmerä ära ïri. Mamïda Jesú k'õp'äyooräpa ma warrarä aneedap'edaarä itriajida. **14** Jesupa mäga unuk'äri, t'äri äriidachi chi k'õp'äyoorä ome. Mäpai mägaji:

—¡Itrianáati! Ichiak'au mimaa warrarä chepiti, Tachi Ak'õrepa ära jïak'aarä biit'ee perä ichi juu ek'ari ichideerä p'aneedamerä. **15** Mia wäarata jararu. Warra chak'eeräpa waawee-ee ijäapata t'äri o-ña Tachi Ak'õrede. Auk'a tachi chonaaräpa pida ijäadaipia bì p'aneedait'ee Tachi Ak'õre juu ek'ari ichideerä ome.

16 Warra chak'eerä jira atap'eda, ichi juu ära ïri bì wäpachi mäik'aapa bendicia wäpachi.

*Eperā p'arat'ara bī Jesús ome pedeeda
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)*

¹⁷ Jesús wāit'ee arude, esperā p'ira chep'eda, iru k'īrapite bedabaidachi māik'aapa māgaji:
—Tachi Jarateepari t'āri pia, k'āata mia ooipia bīma aji, it'aa wāit'ee?

¹⁸ Jesupa p'anauji:

—Sāap'eda mimaa t'āri pia bīda a bīma? aji. T'āri pia apaita bī; māgí Tachi Ak'ōre. ¹⁹ Pia k'awa bī Tachi Ak'ōrepa Moisemaa ūraa p'āpida:

'Eperā peenáaji; miak'āi bī pīrā, awaraarā ome k'āináaji; nechianáaji; seewa jaranaáaji chīara k'achiade baaipiit'ee; ichiaba chīara k'ūranáaji; pīchi ak'ōre māik'aapa pīchi nawe k'inia iru baparíiji māik'aapa āra pedee ūriparíiji.' *(Ex 20.12-16)*

²⁰ Māpai ma esperāpa maaji:

—Tachi Jarateepari, mia ma jōma ooparida aji, k'ūtrāa weda.

²¹ Jesupa irumaa k'inia ak'iji māik'aapa māgaji:

—Ne-inaa aba waide oo-e bī. Pīchi net'aa jōmaweda netok'oonáji māik'aapa chupiria beerāmaa ma p'arat'a téiji. Māga ooru pīrā, ne-inaa pipiara iru bait'ee Tachi Ak'ōre eujāde. Māga oop'eda, mi ome nipa chéji.

²² Ma esperāpa māga ūrik'āri, k'īsia paraadachi māik'aapa k'īra pia-ee wāji, p'arat'a audú k'inia bada perā.

²³ Jesupa ichi ik'aawa p'anadap'edaarāmaa ak'ip'eda, māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—jChaaree bait'ee p'arat'ara beerā p'aneedait'ee Tachi Ak'ōre juu ek'ari ichideerā ome!

²⁴ Jesús k'ōp'āyoorā ak'ītrua para beeji māga ūridak'āri. Māpai waya Jesupa maaji:

—Aai, warrarā, jchaaree bī p'arat'ara bī beeit'ee Tachi Ak'ōre juu ek'ari ichideerā ome!

²⁵ Chaareera bīda aji, p'arat'ara bī beeit'ee Tachi Ak'ōre juu ek'ari, camello aguja taude wāyaai k'āyaara.

²⁶ Chi k'ōp'āyoorāpa māga ūridak'āri, waapiara p'era pik'a para beeji māik'aapa āchi pitapai iidi para beeji:

—Māgara, k'aita p'oysaa it'aa wāyama? ajida.

²⁷ Jesupa āchimaa ak'iji māik'aapa p'anauji:

—Eperāarāpa p'oyaa ooda-e, audú chaaree bairā. Mamīda Tachi Ak'ōre-it'ee ne-inaa chaaree wē-eda aji.

²⁸ Māpai Pedropā māgaji:

—Tai net'aa jōmaweda atabēijida pi ome nipapataadait'ee.

²⁹ Jesupa maaji:

—Mia wāarata jararu. Parāpa atabēijida pāchi te, īpema, īpewēra, nawe, ak'ōre, warrarā māik'aapa eujā, mi k'aurepa māik'aapa mia pedee pia jaratee bī k'aurepa. ³⁰ Mamīda net'aa atabēidap'edaarāpa ma k'āyaara na p'ek'au eujāde p'ani misa, na ne-inaa atada cien audú atadait'ee: te, īpemaarā, īpewēraarā, naweerā, warrarā māik'aapa eujā, chīrapa āra miapi iru p'ani jida mi k'aurepa. Ma awara piuk'āri, ichita chok'ai bapariit'ee Tachi Ak'ōre ome. ³¹ Mamīda īrapema waibiara p'aniirā eperāarā k'īrapite, ek'ariara p'anadait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite. Jōdee ek'ariara p'aniirā eperāarā k'īrapite waibiara p'anadait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite.

*Jesupa jarada ūpee jarada ichi peedait'ee
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)*

³² Ai t'ēepai Jesús apemaarā naa wāji Jerusalendee. Chi k'ōp'āyoorā p'era pik'a iru t'ēe wājida. Awaraarā ichiaba iru t'ēe waaweede wājida. Māpai Jesupa waya chi k'ōp'āyoorā doce awara āi t'ī p'e ataji māik'aapa nepirīji ichi p'asait'ee bī:

³³ —Tachi wāruta Jerusalendee. Mama mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, jita atadait'ee māik'aapa ateedit'ee p'aareerā poroorāmaa māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarāmaa. Āchia iididait'ee k'īra tewaraarāmaa mi peet'aadamerā. ³⁴ Mi oo iru p'anadait'ee; k'īramaan

idudait'ee; soopa widait'ee māik'aapa peet'aadait'ee. Mamīda ewari ūpeemaa mi waya chok'ai p'irabaiit'eeda aji.

Santiago Juan ome chupiria iididap'edaa

(Mt 20.20-28)

³⁵ Zebedeo warrarā, Santiago māik'aapa Juan, Jesús k'ait'a chejida māik'aapa māgajida:
—Tachi Jarateepari, taipa ne-inaa audú k'inia p'aní. Mapa chupiria iidi p'aní māga oomerā.

³⁶ Irua iidiji:

—¿K'āata k'inia p'aníma aji, mia oomerā parā ome?

³⁷ Māgajida:

—Pi truade jōmaarā poro waibia pak'āri, tai auk'a poro waibiarā pi ek'ari p'anee k'inia p'aní; aba su-ak'i beezi pi juaraare, apema pi juabi eere.

³⁸ Māpai Jesupa p'anauji:

—Parāpa wāara k'awada-e p'aní k'āata iidi p'aní. ¿Parāpa ne-inaa k'achia choodaik'ā aji, mia chooit'ee bik'a? Maap'eda ¿parā piu k'iniadaik'ā aji, mi piut'ee bik'a?

³⁹ Āchia p'anaujida:

—¡P'oyaadaipi!

Jesupa maaaji:

—Parāpa ne-inaa k'achia choodait'eeda aji, mia chooit'ee bik'a. Ma awara piudait'ee mi piut'ee bik'a. ⁴⁰ Mamīda mia p'oyaa jara-e k'airāta mi juaraare wa juabi eere su-ak'i p'aneedait'ee. Tachi Ak'ōrepapai māga jarai.

⁴¹ Apemaarā diez k'ōp'āyorāpa ūridak'āri Santiago Juan ome iididap'edaa, k'īraudachida āchi ome. ⁴² Mapa Jesupa t'i p'e ataji māik'aapa maaaji:

—Parāpa k'awa p'aní ijāadak'aa beerā poro waibiarāpa āchia oo k'iniata oopipata eperāarāmaa. Waaweepa āchi jua ek'ari p'anírāpa oopata āchia jara p'anik'a. ⁴³ Mamīda parāpa oodaik'araa bi ma poro waibiarāpa oopatak'a. Ma k'āyaraa ijāapataarā t'āide chi waibiarā pa k'inia bīpa apemaarā chupiria k'awaaipia bi māik'aapa k'aripaipia bi.

⁴⁴ Pia jarait'eera, parādepema aba poro waibia pa k'inia bi pirā, awaraarā k'aripaipia bi, esclavopa chipari k'aripaparik'a. ⁴⁵ Mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema mīda, na p'ek'au eujāde che-e paji eperāarāpa mi jīia iadamerā. Jīp'a cheji eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atait'ee. Piut'ee eperāarā chok'ara uchiadamerā p'ek'au k'achia jua ek'ariipa.

Jesupa tau p'āriu bada Bartimeo jipada

(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Jesús wāyaa wāk'āri Jericó p'uurude chi k'ōp'āyorā ome, eperāarā chok'ara auk'a chejida āra ome. Ma p'uurudeepa uchia wādade, o bi ik'aawa eperā tau p'āriu bi su-ak'i baji p'arat'a iidimaa. Ma eperā t'i jarapachida Bartimeo. Māgí Timeo warra paji.

⁴⁷ Ūrik'āri Jesús Nazaretdepema ichi ik'aawa wāyaa wā, ma tau p'āriu bīpa golpe biamaa beeji:

—¡Jesús! ¡Rey David Warra, mi chupiria k'awáaji!

⁴⁸ Ma ode p'anadap'edaarāpa itriat'aapachida k'īup'ee beemerā. Mamīda waapiara biapachi:

—¡Rey David Warra, mi chupiria k'awáaji!

⁴⁹ Māpai Jesús ak'īnī beeji māik'aapa māgajida:

—T'i atanáti.

Māpai t'i atanajida tau p'āriu bi:

—Isapai, p'irabáiji. Pi t'i bīpi. ¡Waweenáaji!

⁵⁰ Māpai chi poroba ãyaa bat'at'aap'eda, p'inajīti bainī beeji māik'aapa Jesumaa cheji.

⁵¹ Māpai Jesupa iidiji:

—¿K'āata k'inia bīma aji, mia oomerā pi ome?

Tau p'āriu bipa p'anauji:

—Jesús, Tachi Waibia, mīchi taupa pia unu k'inia bida aji.

⁵² Jesupa māgaji:

—Jipajipi mide ijāada perā. Wāipia bida aji.

Aweda tau p'āriu badapa pia unuji māik'aapa Jesús t'ēe wāji ode.

11

Jesús Jerusalén p'uuruude

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jesús Jerusalén p'uuru k'ait'a wāk'āri, Olivo Ee k'īrapite panaji chi k'ōp'āyoorā ome. Mama p'anī Betfagé māik'aapa Betania p'uuru. Jesupa chi k'ōp'āyoorā omé naa pēik'āri, māgaji:

² —Wāti ara bi p'uuru tachi k'īrapite bimaa. Ará panadak'āri, ununadait'ee burro jī bainī bi, waide apida batauda-e p'anī iru īri. Īra atáti māik'aapa anéeti. ³ Apidaapa iidiruta pirā, k'āare-it'ee īrama p'anī, jaráti: “Tachi Waibiapa arak'atia atee k'inia bi. Waya tee chedait'eepi.”

⁴ Chi k'ōp'āyoorā wādak'āri, ununajida burro jī bainī bi o bi ik'aawa te āuk'idaa. Māpai īra atajida.

⁵ Mamīda arii p'anadap'edaarāpa iidijida:

—¿K'āata oomaa p'anima parāpa? ¿K'āare-it'ee īra ataruta jā burro?

⁶ Māpai Jesupa jaradak'a p'anaudak'āri, ichiak'au pēijida.

⁷ Burro ateedap'eda Jesumaa, āchi īripema p'aru jīpatap'edaa ata bijida ai īri māik'aapa Jesús batauju. ⁸ Jesús māgá wāyaa wāk'āri, chok'araarāpa āchi p'aru t'ō jēra bijida o jāde Jesús k'īrapite; ichiaba ūk'uruurāpa t'ō jēra bijida k'iru t'iap'edap'edaa, āchi rey pai jīak'aapa.

⁹ Jesús naa wādap'edaarāpa māik'aapa t'ēe che wādap'edaarāpa o-īa biapachida:

—‘Hosana! ¡K'īra wāree! ¡Tachi Ak'ōrepa pia ak'i bapari ichia rey pēida! ¡David tachi rey padak'a waya rey iru p'anadait'ee! Tachi Ak'ōrepa nāgí auk'a pia ak'i bapariit'ee. ¡Hosana! ¡K'īra wāree Ak'ōre eujāde, Tachi K'aripapari cheru perā! (Sal 118.25-26)

¹⁰ ¡Tachi Ak'ōrepa pia ak'i bapariit'ee ichia rey pēida! ¡David tachi rey padak'a waya rey iru p'anadait'ee! Tachi Ak'ōrepa nāgí auk'a pia ak'i bapariit'ee. ¡Hosana! ¡K'īra wāree Ak'ōre eujāde, Tachi K'aripapari cheru perā!

¹¹ Jesús Jerusalende pachek'āri, wāji Ak'ōre te waibiadee. Aide eperāarāpa oo para bi unup'eda, waya wāji Betania p'uurudee chi k'ōp'āyoorā ome, k'ewara bada perā.

Jesupa higuera bīrimaa ijīati pedeeda

(Mt 21.18-19)

¹² Ai norema, Betania p'uuru deepa uchiadak'āri, Jesús jarrapisia nībeeji. ¹³ T'īmīipa unuji higuera bīri bainī bi k'iru paraa. Māpai araa ak'inaji chau bi jīak'aapa. Mamīda chau-ee baji. Chi k'iru aupaita unuji, chaujara-e pada perā. ¹⁴ Māpai ma higuera bīrimaa māgaji:

—¡Pí waa chauk'aa pait'eeda! aji.

Chi k'ōp'āyoorāpa irua jarada ūrijida.

Jesupa ne-inaa netopataarā jērek'ooda Ak'ōre te waibiadeepa

(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Ai norema waya Jerusalende pachedak'āri, Jesús Ak'ōre te waibiade t'īuji māik'aapa net'aa netopataarā taawaa jērek'ooji. P'arat'a tau t'erabaipataarā mesa sīa bat'ak'oo wāji, paloma netopataarā banco paara. ¹⁶ Ak'ōre te waibiadee wāyaapik'aa paji net'aa ateerutaarā. ¹⁷ Māpai jarateemaa beeji:

—Tachi Ak'ōre ūraa p'ā jēra bide jara bi:

'Mi te it'aa t'ipata teda apataadait'ee, jõma na eujādepemaarā-it'ee.'
 'Mamīda parāpa nechiapataarā ték'ata oo iru p'ani.'

(Is 56.7)
 (Jer 7.11)

¹⁸ Mäga ūridak'ari, p'aareerā poroorā Moisepa p'āda jarateepataarā ome k'īsia p'aneejida Jesús peepit'aadait'ee. Iru waawee p'anajida, eperāarāpa ak'itrua para bāda perā irua jaratee bi k'aurepa. ¹⁹ K'ewaraa Jesús chi k'ōp'āyoorā ome uchiajida p'uurudeepa.

Higuera bīri p'oodarida *(Mt 21.20-22)*

²⁰ Ai norema tap'eda waya Jesús chi k'ōp'āyoorā ome wāyaajida higuera bīri badamāi. Unujida chi k'arra jōmaweda p'oo ak'inī bi. ²¹ Māpai Pedropo k'irāpaji Jesupa jarada māik'aapa jaraji Jesumaa:

—¡Tachi Jarateepari, ak'iji! Pia higuera bīrimaa ijāati pedeeda p'oodachida aji.

²² Jesupa p'anauji:

—Ijāpatāati Tachi Ak'ōrede. ²³ Mia wāarata jararu. Eperā wāara Tachi Ak'ōrede ijāa bi pīrā, iidiopia bi ne-inaa oomerā, ichi t'āridepai k'īsia-ee: “¿Ooik'ā wa oo-e pai?” Māgá Tachi Ak'ōrepa irua jaradak'a ooit'ee. Jararu pīrā eemaa: “Jāmāik'aapa ãyaa wāji māik'aapa p'usa jāde baaináji,” Tachi Ak'ōrepa māga ooit'ee. ²⁴ Māgá it'aa iididak'ari, naapiara ijāati Tachi Ak'ōrepa ooru parāpa k'iniata, pāchi t'āri auk'a p'ani perā iru ome. Māgá p'anadairā irua ooit'ee parāpa it'aa iididap'edaa. ²⁵ Parā it'aa t'īdak'ari, k'īsianāti apemapa k'achia ooda parāmaa. It'aa t'īdai naaweda, iru chupiria k'awāati māik'aapa perdonāati irua k'achia ooda. Māga ooruta pīrā, Tachi Ak'ōre it'ari bīpa perdonaaat'ee parāpa p'ek'au k'achia oopata. ²⁶ [Mamīda awaraarāpa k'achia oodap'edaa parāmaa perdonada-e pīrā, māgara Tachi Ak'ōrepa ichiaba perdonaa-e parāpa ne-inaa k'achia oopata.]

Tachi Ak'ōrepa Jesús pēida *(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)*

²⁷ Ma t'ēepai waya chejida Jerusalendee. Jesús Tachi Ak'ōre te waibāde ni misa, irumaa chejida p'aareerā poroorā, Moisepa p'āda jarateepataarā māik'aapa judiorā poro waibiarā. ²⁸ Iidijida:

—¿Tachi Ak'ōrepa tai bīji-ek'ā ichi te waibia ak'īdamerā? ¿K'aipa pimaa nāga oopi bīma? ajida.

²⁹⁻³⁰ Jesupa p'anauji:

—Mia pida parāmaa iidiit'ee: ¿K'aipa pēijima aji, Juan Bautistapa poro choo chemerā; Tachi Ak'ōrepa maa-e pīrā eperāarāpa? P'anauruta pīrā, mia pida ichiaba jarait'ee k'ai juapa mia nāgī ne-inaa oo bi. P'anaudapáde aji.

³¹ Māpai āchi pitapai pedee para beeji:

—Tachi Ak'ōrepa pēidada aruta pīrā, irua iidiit'ee: “Māgara, ¿sāap'eda Juan ūraa ijāada-e pajima?” Mapa māga p'oyaa jarada-e. ³² Ma awara ¿tachia sāga jaradaima eperāarāpa Juan pēidap'edaa? Māga jararuta pīrā eperāarā k'īraudaridait'ee tachi ome.

Āchia waawee p'anapachida k'awa p'anadap'edaa perā jōmaarāpa ijāa p'anapachida Juan Tachi Ak'ōre pedee jarapari paji. ³³ Mapa p'anaujida:

—K'awada-e p'anida ajida, k'aipa Juan pēiji.

Māpai Jesupa māgaji:

—Māgara mia pida jara-eda aji, k'aipa mīmaa nāga oopi bi.

12

Mimiapataarā k'achia beerāde nepirīda *(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)*

¹ Jesupa nepirīmaa beeji āchimaa:

—Eperāpa uva eujā uuji māik'aapa t'iak'auk'ooji. Ichiaba bōgo māudee ooji uva pi-art'īdait'ee. Ma awara te it'ia ooji ma ūriipa ak'īdait'ee. Māga oop'eda, ne-uu eujā ak'īpataarā jiriji mimiadamerā ichi-it'ee. Maap'eda awara āyaa wāji. ² T'ēepai uva oropata ewari pak'āri, ma eujā chiparipa ichi mimiapari pēiji mimiapataarāmaa iidi-namerā ichi eere bee bi chauda tee pēidamerā. ³ Mamīda āchia iru jita atadak'āri, sīk'oojida maap'eda juu arajāa pēit'ajida chiparimaa. ⁴ Māpai chi eujā chiparipa waya awaraa mimiapari pēiji. Mamīda māgí poro k'ōop'et'ajida māik'aapa waajarak'oojida. ⁵ Pēiji awaraa mimiapari; māgí peet'ajida. Māpai awaraarā chok'ara pēiji. Māgiirādepema ūk'uru wīk'oojida, apemaarā peek'oojida.

⁶ Mamīda at'āri ichi ome iru baji ichi warra k'inia iru bada. K'īsiasi: "Mi mimiapataarā ome k'achia oojida. Mamīda acha bi mi warra perā, waaweedait'ee. Mapa mia iru pēit'ee." ⁷ T'īmī weda iru warra unudak'āri, ma mimiapataarā pedee para beeji: "Jāgipa ichi ak'ōre net'aa jōmweda atait'ee chi ak'ōre piuk'āri. Peet'aadáma ajida, tachi eujā chiparik'a p'aneedait'ee." ⁸ Māpai iru pachek'āri, jita atajida māik'aapa peet'ajida. Maap'eda chi k'ap'ia ma uva eujādeepa bat'at'aanajida. Māgapai paji.

⁹ Mamīda, ma nepiri aupak'āri, iidiiji:

—jK'īsīati! ¿K'āata ooit'ee chiparipa? Mia jarait'ee. Wāk'āri, ma eujā ak'īpataarā peek'oonait'ee māik'aapa awaraa mimiapataarā jirinait'ee chi ne-uu eujā ak'īpataadamerā.

¹⁰ ¿Parāpa Ak'ōre Ūraa p'āda leeda-e p'anik'ā?

'Te oopataarāpa māu k'iniada-e padap'edaa pipiara padachi. ¹¹ Tachi Ak'ōrepā māga ooji, tachia unudamerā māik'aapa ak'ītrua para beemerā.' *(Sal 118.22-23)*

Māgara k'īsiadapáde aji, pia k'awaadait'ee mia jarateeda.

¹² Māpai judiorā poroorāpa Jesús jita atapidait'ee paji, k'awadap'edaa perā irua āchideta pedee baji. Mamīda eperāarā chok'ara paraaji Jesús eere. Ma k'aurepa waawee p'anajida jitapidait'ee. Mapa ichiak'au atabēijida; maap'eda wājida.

P'arat'a p'aapatap'edaa reymaa impuesto-it'ee

(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³ T'ēepai waya judiorā poroorāpa pēijida fariseorā māik'aapa Rey Herodes eere p'anadap'edaarā Jesús īmiateedamerā māik'aapa peepit'aadamerā. ¹⁴ Wājida māik'aapa iidiida:

—Tachi Jarateepari, taipa k'awa p'aní pia wāarata jarapari. Ma awara pariatua ijāak'aa awaraarā k'īsiadeepa jara p'aní. Ichiaba pia auk'a jarateepari eperāarā waibiarāmaa māik'aapa chi chupiria beerāmaa. Pia jarateepari tachi p'anapataadamerā Ak'ōrepā k'inia bik'a. Maperā taipa iidi k'inia p'aní: ¿Pia bik'ā tachia impuesto p'aadait'ee Cesarmaa? ¿P'aadaipia bik'ā irua jara bik'a wa p'aadaik'araa bi?

¹⁵ Mamīda Jesupa k'awaji āchia Tachi Ak'ōrede ijāapatada apata mīda, wāara ijāadak'aa. Maperā māgaji:

—¿Sāap'eda mi k'ūra k'inia p'anima? aji. Denario p'arat'a tau anéeti mia ak'īit'ee.

¹⁶ Jesupa p'arat'a tau ak'ik'āri, iidiiji:

—¿K'ai k'īrata nade bi, māik'aapa k'ai t'īta p'ā bīma? aji.

P'anaujida:

—César k'īra māik'aapa ichi t'īta p'ā bīda ajida.

¹⁷ Māpai Jesupa māgaji:

—Māgara téeti Cesarmaa irua net'aa iidipari, māik'aapa téeti Tachi Ak'ōremaa irua iidipari.

Iru pedee ūridak'āri, ak'ītrua para beeji.

*Iididap'edaa piudap'edaarā chok'ai p'irabaipataade
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)*

¹⁸ Māpai saduceorā ūk'uru wājida Jesumaa ne-inaa iidide iru k'ūradait'ee. Māirāpa jarateepata piudap'edaarā chok'ai p'irabaidak'aa. Maperā iidijida:

¹⁹ —Tachi Jarateepari, Moisepa nāga p'ā bēji tachi-it'ee: Eperā miak'āi bi warra wēe piuru pirā, chi īpemapa iru wēra ataipia bi māik'aapa aī ome warra ooipia bi chi īpema piuda k'ap'ia pari. ²⁰ Mapa ḷpia k'āata k'īsia bi nāgide? īpemaarā siete p'anajida. Chi naapema miak'āiji. Mamīda warra wēe piuji. ²¹ Māpai araarepema īpema miak'āiji ma p'ētrāa ome. Mamīda ichiaba warra wēe piuji. Ichiaba māga p'asaji chi araarepema īpemaarā ome. ²² Jōmaweda miak'āijida mīda ma wēra ome, warra ooda-e paji. Maap'eda ichiaba ma wēra piuji. ²³ Māpai wāara pirā piudap'edaarā chok'ai p'irabaipata, waya chok'ai p'aneeruta ewate, ḷk'ai wēra pait'eema ajida, jōmaweda iru ome miak'āi p'anadap'edaa perā?

²⁴ Jesupa p'anauji:

—Ak'ōre Ūraa pia k'awada-e p'anadairā, parāpa awara k'īsia iru p'anī. Ichiaba k'awada-e Tachi Ak'ōrepa ne-inaa jōmaweda oopari. ²⁵ Eperāarā piudap'eda chok'ai p'irabaidak'āri, īmik'īraarā wēraarā ome waa miak'āida-e pait'ee. Angeleerā ichi truade p'anīrāk'api p'anadait'ee. ²⁶ Ma awara parāpa k'achia k'īsia p'anapata jaradak'āri piudap'edaarā chok'ai p'irabaidak'aa. ḷWaide parāpa Ak'ōre Ūraade pia k'īsiada-e p'anik'ā? Abraham, Isaac māik'aapa Jacob jai-idaajida mīda, Tachi Ak'ōrepa maaji Moisemaa pak'uru jep'eda urua jira bideepa t'īpitauk'a:

'Mi pi chonaarā Ak'ōre Waibia; Abraham, Isaac, Jacob ijāadap'edaa Ak'ōre Waibia.' *(Ex 3.6)*

²⁷ Jara-e paji: "Mi āra Ak'ōre paji." Mapa Tachi Ak'ōredeerā jai-idaajida mīda, at'āri chok'ai p'anī. jIru piu beerā Ak'ōre-epi! Ma k'āyaara iru chok'ai beerā Ak'ōrep. Maperā parāpa ne-inaa awaraata k'īsia p'anī, Tachi Ak'ōrepa jarada k'āyaara.

*Tachi Ak'ōre Ūraa waibiara bi
(Mt 22.34-40)*

²⁸ Māgá pedee jōni misa, cheji Moisepa p'āda jarateepari. Āchi pedee ūrii beeji. Jesupa apemaarāpa iididap'edaa pia p'anauk'āri, māgí jarateeparipa iidiji:

—Tachi Ak'ōre Ūraa jōmaweda p'ādadepema, ḷchisāgīta waibiara bīma aji, apemaarā k'āyaara?

²⁹ Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'ōre Ūraa waibiara bīde jara bi:

‘Urīti Israel pidaarā. Tachi Ak'ōre Waibia apaita bi. Tachi Ak'ōre awara wē-e. ³⁰ Tachi Ak'ōre Waibia wāara k'inia iru baparīji pīchi t'āripa māik'aapa ne-inaa jōmaa k'āyaara iru k'inia iru baparīji. Ewari chaa k'īsīaji t'āripa irude. T'āri o-īa ooparīji irua jara bīk'a.’ *(Dt 6.4-5)*

³¹ Araare jara bi:

'Awaraarā k'inia iru baparīji pīchi k'ap'ia k'inia iru baparik'a.' *(Lv 19.18)*

Ak'ōre Ūraa waibiara wē-edā aji, māgí omé jara aupada k'āyaara.

³² Māpai Moisepa p'āda jarateparipa māgaji:

—Pia bi, Jesús. Wāarapi pia jara bi:

'Tachi Ak'ōre Waibia abapai bi. Awaraa wē-e iruk'a. ³³ Tachi Ak'ōre wāara k'inia iru baipia bi t'āripa. Iru k'inia iru baipia bi ne-inaa jōmaa iru bi k'āyaara. Ewari chaa k'īsīaipia bi t'āripa irude māik'aapa irua jara bīk'a ooipia bi t'āri o-īa.' *(Dt 6.4-5)*

'Ichiaba awaraarā k'inia iru baparīji pīchi k'ap'ia k'inia iru baparik'a.' *(Lv 19.18)*

Māgata oodaipia bi awaraa ne-inaa oodai k'āyaara; net'atau bīda altarde wa ne-animal peeda altarde paadai k'āyaara Ak'ōre-it'ee.

³⁴ Māgá Moisepa p'āda jarateeparipa pia p'anauru ūrik'āri, Jesupa maaji:

—Pia Ak'ōre Ūraade ewaa ijāa wāda aji, Ak'ōrepa k'inia bīk'a ichi jua ek'ari o-īa nipamerā iru ode.

Maadamāiipa waawee p'aneejida waa iididait'ee.

Tachi K'aripapari waibīara bī Rey David k'āyaara

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Jesupa jarateemaa bide Ak'ōre te waibīa āuk'idaa, iidiji:

—¿K'āata jara k'inia p'ani Moisepa p'āda jarateepataarāpa jaradak'āri Mesías David ēreerādeeba uchiait'ee? ¿David poro waibīara bī-ek'ā, iru ēreerādeeba uchiait'ee bī k'āyaara?

³⁶ ¡Pia k'īsīati! Tachi Ak'ōre Jaurepa p'āpiji Rey David ēreerādeeba uchiait'ee badade:

'Tachi Ak'ōrepa jaraji Tachi Waibīamaa: "Pī mī ome auk'a waibīa bairā, su-ak'i beepáde aji, mī juaraare, mia pī k'īraunuunamāa iru p'anapataarā p'oyaaru misa." ' (Sal 110.1)

³⁷ Davidpa ichi ēreerādeeba uchiait'ee bīmaa tījaraji "Tachi Waibīa". ¿Mapa k'awada-ek'ā aji, Mesías waibīara bī chonaarāwedapema Rey David k'āyaara?

Eperārā chok'ara mama p'anadap'edaarāpa Jesús pedee ūridak'āri, o-īadachida.

Jesupa jarada k'īrak'aupai Moisepa p'āda jarateepataarā ome

(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Jesupa jaratee bī misa, māgaji:

—K'īrak'aupai p'anapataadai Moisepa p'āda jarateepataarāk'a. Āchi audua p'anadairā, p'aru teesoo jī awaa p'anapata māik'aapa k'inia p'anapata jōmaarāpa āchimaa saludaadamerā plaza bee chaa, tachi poro waibīarā ome oopatak'a. ³⁹ Ichiaba su-ak'i p'aneepata su-ak'i beepari pipiara bide Tachi Ak'ōre ūraa jarateepata tede māik'aapa nek'odak'āri, chi su-ak'i beepari pipiara bide su-ak'i p'aneepata. ⁴⁰ Ma awara, p'ētrāa chupīria beerā te jāri atapata māik'aapa seewata taarā it'aa tīpata eperārā k'īrapite. Tachi Ak'ōre ewari waibīa ewate ichia āchi audupiara miapiit'ee.

P'ētrāa chupīria k'īripa p'arat'a tau teeda Tachi Ak'ōremaa

(Lc 21.1-4)

⁴¹ Ewari aba Jesús su-ak'i baji primisia p'arat'a p'epata k'ait'a, ak'īmaa eperārāpa eda ata bīdak'āri. P'arat'ara beerāpa waibīa ata bī chepachida. ⁴² Māga nīde p'ētrāa chupīria k'īri pacheji. Ata bī cheji p'arat'a tau omé cobredee. Māgí p'arat'a tau mak'iara īpīa-e pajī. ⁴³ Māga unuk'āri, Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa maaji:

—Mia wāarata jararu. Tachi Ak'ōre k'īrapite na p'ētrāapa primisia waibīara teejida aji, apemaarā k'āyaara. ⁴⁴ Jōmaarāpa tee p'ani āchi p'arat'a waibīa iru p'anadap'edaadepema beeda. Jōdee na p'ētrāa, chupīria k'īri mīda, ichia iru k'erada jōmaweda teeji Tachi Ak'ōremaa. Teejida aji, chi p'arat'a iru bāda paara chik'o netoit'ee.

13

Jesupa jarada Tachi Ak'ōre te waibīa t'eedariit'ee

(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jesús uchiak'āri Tachi Ak'ōre te waibiadeeba chi k'ōp'āyoorā ome, abaapa maaji:

—¡Tachi Jarateepari, ak'īji, acha bī māu ta-pīa p'ani māik'aapa Tachi Ak'ōre te waibīa pi-ia oo k'obi!

² Jesupa maaji:

—Wāara, acha p'ani te pi-ia p'ani. Mamīda ewari cherude māu apida bee-e pait'ee awaraa māu īri. Na jōmaweda t'ek'oo chedait'ee.

Na p'ek'au eujā jōi naaweda, eperārā miadait'ee

(Mt 24.3-14; Lc 17.22-24; 21.7-24)

³ T'ẽepai wājida Olivo Eedee; Ak'õre te waibia k'ĩrapite beepari. Jesúś ituaba su-ak'i beek'ãri, Pedro, Santiago, Juan māik'aapa Andrés iru k'ait'a wājida māik'aapa iidijida:

⁴ —¿Sāapai p'asait'ee pia jarada Ak'õre te waibiade? ¿Sāga taipa k'awadayama ajida, ma ewari k'ait'a pak'ãri p'asait'ee pia jaradak'a?

⁵ Jesupa p'anauji:

—Tauk'a nipapatáati apidaamaa k'ũrapiamamaapa. ⁶ Mi jīak'a chok'ara chedait'ee. Seewata jaradait'ee: "Mita Ak'õre Warra, Tachi Ak'õrepa pēida." Māga jara p'anipa eperāarā chok'ara k'ũradait'ee.

⁷ 'Parāpa ūridak'ãri nama māik'aapa awara āi jura chōo jōni, p'eranáati. Ichita māga p'asait'ee. Mamīda at'ãri na p'ek'au eujā jō-e pait'ee. ⁸ Ai naaweda eperāarā awaraarā ome chōodait'ee. Jarra oodait'ee māik'aapa awērachai wāyaapariit'ee eujā awara-awaraade. Mamīda māga p'asak'ãri, ewaapi na p'ek'au eujādepemaarā miamaa p'aneedait'ee.

⁹ 'Tauk'a nipapatáati! Mi k'īraunuamamaa iru p'anapataarāpa parā atapidait'ee jūdiorā poroorāmaa, mide ijāapata k'aurepa. P'ua oodait'ee Ak'õre Úraa jarateepata tede. Ateedait'ee āchi poro waibiarāmaa māik'aapa āchi reyrāmaa. Māirā k'ĩrapite parāpa jaradai Tachi Ak'õrepa ooda parā-it'ee mi k'ap'ia pari. ¹⁰ Mamīda na eujā jōi naaweda, Ak'õrepa ooda eperāarā k'aripait'ee ichita nepiridait'ee eperāarāmaa awara āi t'ímí na eujāde. ¹¹ Mi k'īraunuamamaa iru p'anapataarāpa parā charraarā k'ĩrapite ateedak'ãri, k'īsianáati k'āata jaradai. Maapai jarapatáati Ak'õrepa jarapi bīk'a. Ak'õre Jaurepata k'awapipariit'ee k'āata jaradai.

¹² 'Maapai īpemaarāpa peepidait'ee āchi īpemaarā. Ak'õreerāpa peepidait'ee āchi warrarā. Ichiaba warrarā k'īraudaridait'ee āchi ak'õreerā ome peepirutamaa. ¹³ Jōmaarāpa parā k'īraunuamamaa iru p'anapataadait'ee mide ijāapata k'aurepa. Mamīda Tachi Ak'õrepa k'aripait'ee atuanaadamerā k'īra jīp'a nipapatáati Ak'õre ode jai-idaarutamaa.

Ak'õre ewari waibia ewate jarada

(Mt 24.15-28; Lc 21.20-24)

¹⁴ —Ewari cherude abaapa ne-inaa audú k'achia ooit'ee Tachi Ak'õre te waibia edupiara bī cuartode ichi baik'araa bīmāi. Māgí Tachi Ak'õrepa yiaraa iru bapari, k'īraunuamamaa iru bairā. Māga unudak'ãri, Judea eujāde p'anīrā p'ira mirudaipia bī ee nok'odee. (Acha bī pedee p'āda leerupa pia k'awaipia bī, miapiamaapa.) ¹⁵ Maapai eperā ichi terrazade bī pīrā, teedaa t'īuk'araa bī ichi ne-inaa p'e atade. ¹⁶ Eperā ne-uu k'āide ni pīrā, teedaa cheik'araa bī ichi p'aru atade pida. Aramata wāipia bī. ¹⁷ ¡Aai, maapai chupiria jōneedait'ee wēraarā biak'oo bee maa-e pīrā warra chak'eerā jude iru bee! ¹⁸ Māga wāyaai naaweda, chupiria iidítí Tachi Ak'õremamaa ma ewari p'asapinaamerā k'oijara nībide. ¹⁹ Māgí ewate jōmaarāta chupiria mia jōnadait'ee. Ak'õrepa na eujā oodak'āriipa māga ook'aa paji, ma awara t'ẽepai waa māga oo-e pait'ee. ²⁰ Mamīda Tachi Ak'õrepa k'īsiait'ee: "Mia eperāarā taarā miapi-e pait'ee." Māga pada paara, eperā apida bee-e pak'aji. Ak'õrepa audú chaaree miapi-e pait'ee ichia jīrit'eradaarā k'inia p'e iru bapari perā.

²¹ 'Maapai apidaapa parāmaa jararuta pīrā: "¡Pichá, ak'īti! ¡Nama bī Cristo, Tachi Ak'õrepa pēida!" maa-e pīrā jararuta pīrā: "¡Ara bīta Cristo!" ijāanáati. ²² Mi jīak'aarā māik'aapa Tachi Ak'õre pedee jarapataarā jīak'aarā chok'ara chedait'ee. Mamīda māirāpa jara p'ani ijāanáati, jīp'a seewa-idaa bee perā. Ne-inaa k'īra t'ādoo eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa oo p'anipa eperāarā k'ũradait'ee, perā Tachi Ak'õrepa jīrit'eradaarā k'ũrarutamaa.

²³ Jesupa ichi ome nipapatáati waya maaji:

—¡Tauk'a p'anapataarā! Mia māga jaraji parāpa k'awaadamerā māga p'asai naaweda.

*Eperā Ak'õre Truadepema waya chek'āri**(Mt 24.29-31; Lc 21.25-28)*

²⁴—Ichiaba maapai mia p'anadap'eda,
'Ak'õrejíru p'ãriudariit'ee; atane waa ñidaa-e pait'ee ²⁵ mäik'aapa lucero baaik'oodaridait'ee
pajädeepa. Tachi Ak'õrepa pajä wërepiti'ee.' *(Is 13.10)*

²⁶ 'Mäpai eperääpa unudait'ee mi, chi Eperā Ak'õre Truadepema jõmaarā k'ãyaara
waibiarā bi, k'ira wãree cheru jiararade. ²⁷ Pëiit'ee mi angeleerā Ak'õre truadepa mia
jirit'eradaarā chip'e atadamerā, jõmaweda ächi p'anapatamäipa. T'imi bee jida na p'ek'au
eujäde, p'e atanadait'ee.

*Higuerade jarateeda**(Mt 24.32-35; Lc 21.29-33)*

²⁸—K'isiatí higuera biiride. Higuera k'iru t'u-k'ua uchia nibeek'āri mäik'aapa ewaa t'ono
nibeek'āri, k'awaapata eujä wäisia wä. ²⁹ Mäga pik'a mia et'ewa jaradak'a unudak'āri,
k'awa p'ani taarā-e mi, chi Eperā Ak'õre Truadepema cheru. ³⁰ Mia wäarata jararu.
Írapemaaarā piudai naaweda, ma ne-inaa jõmaweda p'asait'ee. ³¹ Ewari cherude pajä na
p'ek'au eujä ome jödait'ee. Mamida ichita p'asait'ee mia pedee jaradak'a.

*K'awada-e sãapai pait'ee Ak'õre ewari waibia ewate**(Mt 24.36-44; Lc 17.26-30)*

³² —Eperā apidaapa k'awada-e p'ani Eperā Ak'õre Truadepema cheit'ee ewate, chi
hora jida. It'aripema angeleeräpa pida k'awada-e p'ani; mia ichiaba k'awa-e, Tachi Ak'õre
Warra mida. Mi Ak'õrepapaita k'awa bi.

³³ 'Maperā tauk'a p'anapatáati, paräpa k'awada-e p'anadairā sãapai mi waya na eujädee
cheit'ee.

*Mimiapari pia**(Mt 24.45-51; Lc 12.41-48)*

³⁴ —Oopatáati te chiparipa oodak'a. Mägi tedeepa awara äyaa wäi naaweda, ichi
mimiapataarāmaa jara bëiji te pia ak'idamerā. Ächi chaachaa mimia teeji mäik'aapa chi
te t'üpata ak'iparimaa ūraaji tauk'a bamérā. ³⁵ Chi mimiapataaräpa k'awada-e sãapaita
chi te chipari waya cheit'ee ichi temaa. Mäga pik'a bi parä ome. Tauk'a p'anapatáati
k'awada-e p'anadairā sãapai pächi Chipari Waibia waya cheit'ee. Chei p'ariupodopa,
esapite, et'erre k'arik'āri, maa-e pirä tap'edapodopa. ¡Paräpa k'awada-epi! ³⁶ Tachi Ak'õre
mimiapataarā, k'irak'aupai k'awada-e p'anadairā pariatua mimia p'ani pirä, k'ira nejasia
p'anadait'ee Tachi Chipari Waibia chek'āri. ³⁷ Mia parämaa ūraada, auk'a jõmaarāmaa
jararu: ¡Tauk'a p'anapatáati!

14*Jesús jita atadait'ee pedeeteedap'eda**(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)*

¹ K'äima omé falta baji Pascua fiesta pait'ee. Mägi fiestade pan levadura wëe
k'opata. P'aareerā porooräpa Moisepa p'äda jarateepataarā ome jiripachida säga Jesú
k'ürat'aadait'ee. Mäga jita atadait'ee paji mäik'aapa peepit'aadait'ee paji. ² Mamida ük'uru
arii p'anadap'edaaräpa maapachida:

—Fiestade ooda-edo ajida, eperäära k'irau para beepiamaapa tachi ome.

*Mariapa Jesús poro ïri k'era weeda**(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)*

³ Jesú Betania p'uurude bak'āri, Simón, chi leprapa k'ayaa bada apatap'eda tede baji.
Jesú su-ak'í beep'eda, nek'omaa baji. Mäga niide wëra pacheji. Ateeji chok'o chak'ek'a
mäu pi-ia alabastrodee ooda. Mägi ipuru baji k'era ïpia nardodee oodapa. Chok'o

t'ap'a ewa ataji māik'aapa weeji Jesús poro ūri. ⁴ Úk'uru arii p'anadap'edaarā k'īraudachida māik'aapa pedee para beeji āchi pitapai:

—¿Sāap'eda jā k'era ichi k'inia weejima? ajida. ⁵ Jā wērapa netot'aada paara, trescientos denarios iru bak'aji chupiria beerā k'aripait'ee.

Mapa ma wēra itriapachida. ⁶ Mamīda Jesupa māgaji āchimaa:

—Ita-aria bítí; ¿K'āare-it'ee ik'achia jara jōnima? Irua ooda pia bīpi. ⁷ Chupiria beerā nama p'anapata parā t'āide ewari chaa. Āchi k'aripa k'inia p'ani pīrā, chupiria k'awaadai māik'aapa āchimaa ne-inaa pia oodai. Mamīda mi parā ome ichita ba-e pait'ee. Na ewari parāpa waa mi unuda-e pait'ee. ⁸ Na wērapa ooji ichia p'oyaarutapai mi-it'ee; mi p'urut'aaji k'erapa mi k'ap'ia iadai naaweda. ⁹ Mia wāarata jararu. Mia ooda eperāarā k'aripait'ee, māga jarateepata chaa na p'ek'au eujāde, ichiaba nepiripataadait'ee na wērapa ooda mi-it'ee. Māgá iru ichita k'irāpadait'eeda aji.

Judapa Jesús traicionaada

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Judas Iscariote, Jesús k'ōp'āyoorā docedepema aba, wāji p'aareerā poroorāmaa. Jaraji ichia āchi k'aripait'ee Jesús jitadamerā. ¹¹ Māga ūridak'āri, o-īadachida māik'aapa pedeejida p'arat'a teedait'ee Judamaa. Māpai Judapa jirimaa beeji sāga Jesús āchimaa jitapiit'ee.

Pascua fiestadepema chik'o k'odap'edaa

(Mt 26.17-30; Lc 22.7-18; Jn 13.1-2, 21-30)

¹² Perá Pascua fiesta ewari pait'ee bají. Ma fiestade oveja chak'e peepata māik'aapa pan levadura wēe k'opata. Fiesta pai naaweda Jesús k'ōp'āyoorāpa iidijida irumaa:

—¿Sāma k'oit'ee Pascua fiesta ewatepema chik'o tai ome? Mama taipa ne-inaa oodait'ee nek'odai naaweda.

¹³ Māpai Jesupa pēiji chi k'ōp'āyoorā omé:

—Wāti p'uurudee. Mama ununadait'ee eperā pania chok'ode ateeru. T'ee wāti.

¹⁴ Teedaa wāk'āri, chi te chiparimaa jaráti: “Tachi Jarateeparipa iidi pēiji: ‘¿Chisāgí cuartode Pascua chik'o k'oit'ee michi k'ōp'āyoorā ome?’ ” ¹⁵ Irua ak'ipiit'ee it'ipema pisode cuarto waibia pia oo bi. Mama ne-inaa jōma óoti tachi nek'odait'ee.

¹⁶ Chi k'ōp'āyoorā wājida p'uurudee. Jōmaweda ununajida Jesupa jaradak'a māik'aapa mama ne-inaa jōma oojida Pascua chik'o k'odait'ee.

¹⁷ P'āriupodopa Jesús pacheji chi k'ōp'āyoorā doce ome. ¹⁸ Mesade nek'omaa p'anide, Jesupa māgaji:

—Mia wāarata jararu. Mia k'awa bi parādepema abaapa mi traicionaait'ee. Iru mi ome nama nek'omaa bi.

¹⁹ Māpai chi k'ōp'āyoorā k'īra pia-ee para beeji māik'aapa aba-abaa iidijida Jesumaa:

—¿Mik'ā? apachida.

²⁰ Māpai Jesupa p'anauji:

—Parā docedepema aba mi ome auk'a p'arat'ude pan sā atarupata mi traicionaait'ee.

²¹ Mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, ichita piut'ee Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a. Mamīda, jaai, Tachi Ak'ōrepa k'achiadee pēit'ee chi mi traicionaait'ee bi! Piara bak'aji māgí t'o-e pada paara.

Pan k'opata vino ome Jesús k'irāpadait'ee

(Mt 26.26-30; Lc 22.19-20; 1 Co 11.23-26)

²² Nek'omaa p'anide Jesupa pan ataji māik'aapa it'aa t'īji gracias jarait'ee Tachi Ak'ōremaa. Ma pan k'ōrat'aaji māik'aapa chi k'ōp'āyoorāmaa teeji. Māpai māgaji:

—Jitátí māik'aapa k'ótí. Nāgí pan mi k'ap'ia.

²³ Maap'eda māgá ooji ma vino ome. It'aa t̄ip'eda, gracias jaraji Tachi Ak'ōremaa māik'aapa chi k'ōp'āyoorāmaa teeji. Jōmaarāpa aidepema vino tojida. ²⁴ Māpai māgaji:

—Nāgí vino mi waa, michi waa bat'ait'ee perā mi piuk'āri chok'araarā pari. Tachi Ak'ōrepa nāgí ūraa chiwidi jara bī. Michi waa bat'ada k'aurepa irua wēpapiit'ee eperārā chok'araarāpa p'ek'au k'achia oopata māik'aapa michideerā papiit'ee. ²⁵ Miā wāarata jararu. Vino waa to-e pait'eeda aji, parā ome it'aripema vino torumaa Tachi Ak'ōre truade.

²⁶ Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādadepema k'ari k'aridap'eda, Olivo Eedee wājida.

Jesupa jarada Pedropo iru k'awa-e bida ait'ee

(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁷ Mama Jesupa māgaji:

—Parā jōmaweda ijāadaamaa p'aneedait'ee māik'aapa mi ituaba atabēidait'ee Tachi Ak'ōre Ūraa p'ā jēra bide jara bīk'a:

'Miā oveja ak'ipari peepiit'ee māik'aapa chi ovejaarā jīchoodaridait'ee.'

(Zac 13.7)

²⁸ Mamīda mi chok'ai p'irabaik'āri, Galilea eujādee wāit'ee parā naa.

²⁹ Māpai Pedropo māgaji:

—Apemaarāpa pi atabēiruta pijida, miā pi atabēi-edo aji.

³⁰ Jesupa p'anauji:

—Miā wāarata jararu. Idi p'ārik'ua et'erre k'arida omé k'arii naaweda, jarada ūpee pia mi k'awa-e bida ait'ee.

³¹ Mamīda Pedropo waapiara māgapachi:

—Pi ome auk'a piuru pijida, miā jara-edo aji.

Apemaarāpa ichiaba māga jarapachida.

Jesús it'aa t̄ida Getsemanide

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³² Maap'eda wājida Getsemaní ne-uu eujā apatap'edaamaa. Mama panadak'āri, Jesupa māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—Nama su-ak'i p'anéeti mi it'aa t̄inaru misa.

³³ Ichi ome ateeji Pedro, Santiago māik'aapa Juan. Jesús k'īsia paraa nībeeji t'āri p'uapa.

³⁴ Mapa māgaji āchimaa:

—Mi piut'ee pik'a nībi t'āri p'uapa. Nama p'anéeti, k'āida-ee.

³⁵ Māpai Jesús waawipai wāp'eda, bedabaiji tau biīri eujāde t'ōbairumaa māik'aapa Ak'ōremaa chupiria iidiji k'inia bi pīrā, iru māgī miapi p'asapinaamerā. ³⁶ It'aa t̄iji:

—Abbá, Mi Ak'ōre, pia jōma p'oyaapari. K'aripáji na miait'ee bideepa. Mamīda oonáaji miā k'inia bīk'a. Jīp'a pia k'inia bīk'ata óoji.

³⁷ Maap'eda, ak'i chek'āri, chi k'ōp'āyoorā k'āi jōnita unu cheji. Māpai māgaji Simón Pedromaa:

—Simón, ¿k'āi nībīk'ā? aji. ¿Hora apida p'oyaa chok'ai p'anada-ek'ā k'āida-ee? ³⁸ Chok'ai p'anáti māik'aapa it'aa t̄iti p'ek'au k'achiade baaipiamaapa. Tachi Ak'ōrepa oopi k'inia bīk'a t'āripa oo k'inia p'ani. Mamīda pāchi k'ap'īapa chooda-e p'ani.

³⁹ Waya wāji it'aa t̄ide naaweda oodak'a:

—K'aripáji na miait'ee bideepa. Mamīda oonáaji miā k'inia bīk'a; jīp'a pia oo k'inia bīk'ata oopáde aji.

⁴⁰ Waya chek'āri, naa unu chedak'a unu cheji; k'āi jōni tap'ok'eepa. Trimadap'eda, k'īup'ee p'anapachida, k'awada-e pada perā k'āata jaradai. ⁴¹ It'aa t̄ida ūpeemaa waya chek'āri, Jesupa māgaji:

—¿At'āri k'āi jōnik'ā? Jāgapaipi. Mi peepidait'ee hora pajipi. Eperā Ak'ōre Truadepema teedait'ee p'ek'au k'achia oopataarā juade. ⁴² Eperā mi traicionaait'ee bi k'ait'a cheru. ¡P'irabáti māik'aapa wādáma apemaarāmaa!

Jesús jita atadap'eda

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³ Jesús at'āri pedeemaa bide ichi k'ōp'āyo Judas pacheji eperāarā chok'ara ome. Espada pak'uru ome anipajida. P'aareerā poroorāpa, Moisepa p'āda jarateepataarāpa māik'aapa judiorā poro waibiarāpa ma eperāarā pēijida āchi pari. ⁴⁴ K'awaadamerā chisāgita Jesús, panadai naaweda, Judapa jaraji māirāmaa:

—Chi mia k'īra īruta saludaak'āri, māgita pia jita atadapáde aji, māik'aapa atadari-dapáde aji.

⁴⁵ Mapa pachedak'āri Jesumāi, Judas pedee cheji:

—¡Tachi Jarateepari!

Māga jarap'eda, k'īra īt'aaji. ⁴⁶ Māpai Jesús jita atajida māik'aapa ateejida.

⁴⁷ Mamīda eperā Jesús k'ait'a badapa ichi espada ēt'a atap'eda, p'aareerā poro waibia mimiapari k'īri orp'et'aaji. ⁴⁸ Māpai Jesupa iidiji ichi jita ata chedap'edaarāmaa:

—¿Sāap'eda parā chejidama aji, espada ome māik'aapa pak'uru ome mi jita atade eperā nechiayaa bi jita atapatak'a? ⁴⁹ Ewari chaa mi Tachi Ak'ōre te waibiarāde bapari iru pedee jarateemaa. Maapai mi jitada-e paji. Mamīda nāga p'asaru Ak'ōre Úraa p'ādade jara bik'a.

⁵⁰ Jesupa māga jaramaa bide, jōmaweda chi k'ōp'āyoorāpa atabēijida māik'aapa miruk'oodachida. ⁵¹ Mamīda k'ūtrāa aba Jesús t'ēe nipaji. Chi k'ap'ia pira baji sabanapa, āk'adaa nipada perā. Judas ome nipadap'edaarāpa ma k'ūtrāa jita atajida. ⁵² Mamīda, waaweepa sabana k'enat'aaji māik'aapa āk'adaa p'ira uchiadachi.

Jesús Junta Suprema k'īrapite bada

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵³ Māpai āchia Jesús ateejida Caifás temaa. Ichi p'aareerā poro waibia paji. Mama ichiaba see nībaji p'aareerā poroorā, judiorā poro waibiarā māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarā. ⁵⁴ Pedro t'imipapai t'ēe wāk'āti wāji. Māgá wāpa Caifás te t'iak'au badamāi edú t'īuji. Mama t'ipitau ik'aawa su-ak'i beeji k'ara p'aiit'ee Ak'ōre te jīapataarā ome.

⁵⁵ P'aareerā poroorāpa jōmaweda Junta Supremadepemaarā ome testigo jīri p'anapachida. Māgá Jesús peepit'aadait'ee. Mamīda maarepida unuda-e paji imiateedait'ee, ⁵⁶ ma eperāarā chok'araarāpa wāara jaradak'aa pada perā māik'aapa auk'a pedeedak'aa pada perā. ⁵⁷ Úk'uru chi poroorā k'īrapite p'irabaijida māik'aapa seewa jarajida:

⁵⁸ —Taipa ūrijida irua jararu: “Chonaarāweda eperāarāpa Tachi Ak'ōre te waibia oojida. Mia māgí te t'eet'aap'eda, k'āima ūpeemaa waya oo atai. Mamīda eperāarāpa oopatak'a oo-e pait'eeda” aji.

⁵⁹ Māga jarajida mīda, at'āri auk'a pia pedeeda-e paji tachi judiorā ūraade jara bik'a.

⁶⁰ Māga ūrik'āri, p'aareerā poro waibia Caifás bainī beeji jōmaarā k'īrapite māik'aapa iidiji Jesumaa:

—¿Wāarak'ā aji, pi k'īrapite jara p'aní pedee? ¿Maarepida p'anau-ek'ā? aji.

⁶¹ Mamīda Jesupa maarepida p'anau-e paji; k'īup'ee beeji.

Waya māgaji:

’¿Pik'ā Mesías, Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā rey pamerā? ¿Pik'ā aji, Tachi Ak'ōre Waibia Warra?

⁶² Jesupa p'anauji:

—Mīda aji. Parāpa mi unudait'ee Ak'ōre Waibia juaraare su-ak'i bi. Ichiaba mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema waya chek'āri, unudait'ee jīrararade cheru.

63 Māpai Caifapa ichi p'aru jēt'aaji t'āri k'achiapa māik'aapa māgaji:
—¿K'āare-it'ee waa jiridaima eperāarāpa jaradamerā ichia ooda? **64** ¿Parāpa ūrijida-ek'ā ichia pedee k'achia jarada Tachi Ak'ōre āpīte? ¿K'āata k'īsia p'anima? aji.

Jōma auk'a bia para beeji:

—Ichia jarada k'aurepa piupia bida ajida.

65 Ūk'uru arii p'anadap'edaarāpa Jesumaa idujida māik'aapa tau p'ārajī atadap'eda, sījida. Māga oo jōnide māgajida:

—¡Pi wāara Tachi Ak'ōre Warra pīrā, jarapáde aji, k'aipata pi sījī!

Ichiaba Ak'ōre te jīapataarāpa k'īramaa sīpachida.

Pedropo Jesús k'awa-e bida ada

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

66 Māimisa Pedro tuda baji te āuk'idaa. Māga nīde Caifás mimiapari awēra irumaa cheji.

67 Ma wērapa Pedro unuk'āri k'ara p'aimaa bī t'ipitau ik'aawa, pi-ia ak'iji māik'aapa māgaji:
—Pi auk'a nipajida aji, jā eperā Jesús Nazaretdepema ome.

68 Mamīda Pedropo meraji:

—¡Seewa! Mīa iru k'awa-e bī. Ichiaba k'awa-e bida aji, pīa k'āaredeta pedee bī.

Maap'eda mamāik'aapa uchiaji chi cercao edū t'īupatamaa. Māga nīde et'erre k'ariji.

69 Ma wērapa wayaunu atak'āri, māgaji arii p'anadap'edaarāmaa:

—Pichá, jāgí Jesús k'ōp'āyo.

70 Mamīda Pedropo waya meraji. Taarā-e nīde chi arii p'anadap'edaarāpa waya māgajida:

—Wāara, pi āchi k'ōp'āyo. Ma awara, pi Galilea eujādepemak'a pedee bida ajida.

71 Māpai Pedropo juraaji:

—¡Seewa! ¡K'awa-e bī parāpa jara p'ani eperā! Mīa seewa jaramaa bī pīrā, Tachi Ak'ōrepā mi miapiipia bida aji.

72 Aramata et'erre waya k'ariji. Māpai Pedropo k'irāpaji Jesupa jarada: “Et'erre k'arida omé k'arii naaweda, pīa jarada ūpee jarait'ee mi k'awa-e bī.” Māga k'īsiap'eda, Pedro jēedachi t'āri p'uapa.

15

Jesús Pilato k'īrapite

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

1 Tap'eda weda p'aareerā poroorā, judiorā poro waibiarā māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarā, māgí Junta Supremadepemaarā chip'edaidap'eda, pedeeteejida k'awaadait'ee k'āata oodait'ee Jesús ome. Jesús juu jī atapidap'eda, teenajida Pilato temaa. Ichi Romadepemaarā poro waibia paji.

2 Pilatopa iidiji Jesumaa:

—¿Pīk'ā aji, Judiorā Rey?

Jesupa p'anauji:

—Mīda aji, pīa jara bīk'a.

3 P'aareerā poroorā audupai imiatee jōnadap'edaa perā, **4** Pilatopa waya iidiji:

—¿Maarepida p'anau-ek'ā aji, imiatee jōnita?

5 Mamīda Jesupa maarepida p'anauk'aa paji. Mapa Pilatopa k'awa-e paji k'āata ooit'ee.

Pilatopa Jesús peepida

(Mt 27.15-26; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

6 Ma fiestade Pilatopa preso aba k'ena pēipachi, eperāarāpa iidirutata. **7** Eperā t'ījarapatap'edaa Barrabás carcelde baji awaraa k'ōp'āyoorā ome, Roma pidaarā

juadeepa uchia k'iniapa chūara pee p'anadap'edaa perā. ⁸ Eperāarāpa iidinadak'āri Pilatomaa preso k'ena pēimerā ichia ooparik'a, ⁹ irua p'anauji:

—¿K'inia p'anik'ā aji, mīa Judiorā Rey apata k'ena pēimerā?

¹⁰ Māga iidiji k'awa bada perā judiorā p'aareerā poroorāpa Jesús k'īra unuamaa iru p'anadap'edaa. ¹¹ Mamīda p'aareerā poroorāpa eperāarāmaa jarajida iididamerā Pilatopa Barrabata k'ena pēipimerā. ¹² Mapa Pilatopa iidiji:

—¿Sāga oopi k'inia p'anima aji, parāpa Judiorā Reyda a p'ani ome?

¹³ Māpai biajida:

—¡Kurusode peepit'āaji!

¹⁴ Pilatopa māgaji:

—¿K'āare k'achiata oojima? aji.

Mamīda waya eperāarāpa biajida:

—¡Kurusode peepit'āaji!

¹⁵ Pilato pia bee k'inia bada perā eperāarā ome, Barrabata k'ena pēiji. Jesús soopa wipip'eda, pēiji kurusode baijira bīdamerā piurumaa.

Soldaorāpa Jesús oo iru p'anadap'edaa

(Mt 27.27-31; Jn 19.2-3)

¹⁶ Soldaorāpa Jesús ateejida Pilato palaciode, tījarapatap'edaa *pretorio*. Mama tuda soldaorā chok'araara seedachida. ¹⁷ Oo iru p'anapachida. Rey p'aruk'a p'oree k'īra p'āimap'āimaa jī bidap'eda, poro jīra pak'uru juu ne-iiri-idaa bīdee oojida māik'aapa jī bijida. ¹⁸ Maap'eda bia ēipachida:

—¡Ak'īti Judiorā Rey!

¹⁹ Poromaa wipachida pak'urupa. Idupachida māik'aapa bedabaidaipachida iru k'īrapite it'aa tī pik'adait'ee. ²⁰ Māgá oo iru p'anadap'eda, ma p'aru p'oree ērat'aajida māik'aapa ichi p'aru waya jī bijida. Maap'eda ateejida kurusode baijira bīdait'ee.

Cirene p'uurudepemamaa Jesús kuruso ateepidap'edaa

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹ Uchia wādak'āri Jerusalendeepa, unujida eperā Cirene p'uurudepema tījarapatap'edaa Simón. Ewaa p'uurude panaji. Māgí eperā Alejandro māik'aapa Rufo ak'ōre paji. Simón ik'aawa wāyaa wādak'āri, soldaorāpa kuruso ateepijida Jesús pari.

Jesús kurusode baijira bīdap'edaa

²² Jesús ateejida Gólgota apatap'edaamaa. (Gólgota jara k'inia bi: "Tachi Poro Biiri".)

²³ Maap'eda teejida vino mirra ome p'oirada, mamīda Jesupa to-e paji. ²⁴ Māpai soldaorāpa Jesús juu māik'aapa chi biiri merap'ejida māik'aapa kurusode baijira bijida piumerā. Māgiirāpa suerte jemenejida k'awaadait'ee k'aipata iru p'aru atait'ee.

²⁵ Māga oojida tap'eweda, las nueve. ²⁶ Soldaopa iru poro it'aik'a eere kurusode letrero merap'eji, jarait'ee k'āare-it'ee kurusode baijira bijida piumerā. Pā baji: JUDIORĀ REY.

²⁷ Mama ichiaba nechiapataarā omé kurusode baijira bijida, aba Jesús juaraare, chi apema juabi eere. ²⁸ [Māga p'asaji Tachi Ak'ōre Úraa jaraparipa p'ādak'a chonaarāweda: 'Iru p'ek'au k'achia oopataarā ome auk'a ata bijida. ²⁹ Chi arii wāyaa wānipadap'edaarāpa irumaa ik'achia jarajida. Āchi poro p'īrap'iuraa māgapachida:

—¡Aai, pia Tachi Ak'ōre te waibia jōmaweda t'eet'aait'ee paji māik'aapa waya oo atait'ee paji ewari ūpeemaa! ³⁰ Pia jarada wāara pirā, ijāmāik'aapa irabáiji piunaamerā!

³¹ Ichiaba māgá oo iru p'anapachida p'aareerā poroorāpa Moisepa p'āda jarateep-ataarā ome:

—¡Awaraarā k'aripajida ajida. Mamīda ichi itu nadeepa p'oyaa uchia-e! ³² ¡Ak'ítí! ¿Jāgí Tachi Ak'ōrepa pēida tachi k'aripamerā, Israel pidaarā Rey poro waibiak'ā? ¡Jāmāik'aapa irabáiji ñraweda tai k'írapite! Māga ooru pírā, taipa ichiaba píde ijāadait'eepi.

Kurusode iru ik'aawa baijira p'anadap'edaarāpa ichiaba irumaa ik'achia jarapachida.

Jesús jai-idaada

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³ Imat'ipa ak'ōrejíru k'iat'ídachi. Na eujā jōma p'āriudachi las tres parumaa. ³⁴ Ma hora Jesupa golpe biaji:

—‘Eloí, Eloí, ¿lemá sabactani?’ (Ma pedee jara k'inia bī: ‘Mí Ak'ōre, Mí Ak'ōre, ¿K'āare-it'ee mí atabéijima?’) ^(Sal 22.1)

³⁵ Úk'uru arii p'anadap'edaarāpa ūridak'āri, maa jida:

—¡Úrítí! Elías, chonaarāwedapema Ak'ōre pedee jarapari t'ímaa bīda ajida.

³⁶ Eperā p'ira wāji māik'aapa esponjak'a p'eesap'eesaa bītopa ataji vino achuchuade. Sia k'ide jōi bīp'eda, Jesús it'aimāi t'i atanaji sōmerā, opisia bī jīak'aapa māik'aapa maaji:

—Írá, ichiak'au bīdait'ee. Unu k'inia p'aní Elías cheru pírā ichi irabai atade.

³⁷ Mamīda Jesús golpe biaji māik'aapa jai-idaaji. ³⁸ Māimisa Jerusalende Tachi Ak'ōre te waibíade chi edupiara bī cuarto t'íupatamāi p'aru teesoo eebai jira bada esajīak'a jēdachi it'iipa edaa. ³⁹ Jesús k'írapite ak'i nībada soldaorā poropaa iru māgá piu wā unuk'āri, māgaji:

—¿Wāara, na eperā Tachi Ak'ōre Warra paji!

⁴⁰ T'ímiipapai ūk'uru wēraarā p'anadap'edaarāpa ak'i p'anajida: María Magdalena; María, Santiago (chi t'eeepema) māik'aapa José nawe; ichiaba Salomé. ⁴¹ Jesús Galilea eujāde nipak'āri, ma wēraarāpa iru chi k'ōp'āyoorā ome k'aripa nipapachida. Mama ichiaba wēraarā chok'ara p'anajida iru ome Jerusalendee chedap'edaarā.

Jesús iadap'edaa

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴² Ma ewate p'āriupodopa jōmweda ne-inaa aupa jēra bait'ee paji ñipata ewate pai naaweda. ⁴³ José Arimatea p'uurudepema waawee-ee wāji Pilatomaar Jesús k'ap'ia piuda iidide iait'ee. Māgí Junta Supremadepema paji māik'aapa apemaarā judiorāpa iru pia ak'ipachida. Ma awara irua unu k'inia baji Tachi K'aripaparipa ichita eperāarā pia ak'ipari. ⁴⁴ Pilatopa Jesús piuda k'awaak'āri, p'eraji isapai piuda perā. Mapa soldaorā poro t'í ataji māik'aapa iidiji:

—¿Wāara piujik'ā? aji.

⁴⁵ Māpai Jesús piu bīda ak'āri, Pilatopa teeji iru k'ap'ia Josemaa. ⁴⁶ Māpai Josepa neto ataji p'aru lienzodee māik'aapa Jesús k'ap'ia kurusodeepa irabai atap'eda, aīde pīra bīji. Maap'eda bīnaji māu te uria k'oro iru p'anadap'edaade māik'aapa chi t'ai t'ap'a bēiji māu choma bīpa. ⁴⁷ María (José nawe), María Magdalena ome ak'i p'anajida sāma iaruta.

16

Jesús chok'ai p'irabaida

(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ ñipata ewate wāyaap'eda, p'ārik'ua María Magdalena, María (Santiago nawe) māik'aapa Salomepa neto atajida k'era Jesús k'ap'iade p'urudait'ee. ² Tomia ewate, tap'eda weda ak'ōrejíru ucharuta wājida iru k'ap'ia iadap'edaamaa. ³ Pedee wājida:

—¿K'apaa ñyaa ata bīyama ajida, māu choma chi t'aide jīa bī?

⁴ Mamīda t'ímí weda ak'inadak'āri, unujida māu pīradai bī awara ãi. ⁵ Māu te uriade edú t'ūdak'āri, ununajida k'ūtrāa su-ak'i bī ãchi juaraare. Chi p'aru jī bada t'o-t'oo

teesoo baji. Māgí ángel Tachi Ak'ore truadepema paji. Ma wēraarāpa māga unudak'āri, p'eradachida. ⁶ Mamīda māgipa māgaji:

—P'eranáati. Parāpa jirí p'aní Jesús Nazaretdepema kurusode baijira bīdap'edaa. ¡Iru nama wē-e! ¡Chok'ai p'irabaijipi! Pichá, ak'i chéti iru iadap'edaamāi. ⁷ Wāti jarade Pedromaa ichiaba chi apemaarā k'ōp'āyoorāmaa: “Iru wāit'ee Galilea eujādee parā naa. Mama iru unudait'ee irua jaradak'a.”

⁸ Māpai wēraarā k'īra k'awa-ee pik'adachida p'era jōnadap'edaa perā. P'ira uchiajida Jesús k'ap'ia iadap'edaamāiipa. K'ap'ia wēree jōnajida waaweeapa. Mapa maarepida p'oyaa jarada-e paji.

Jesupa María Magdalenamaa chok'ai unupida

(Jn 20.11-18)

⁹ [Tomia ewate Jesús chok'ai p'irabaiji. Naapiara unupiji María Magdalenamaa. Ma wēra naaweda netuara siete merātia baji ichi k'ap'iade. Mamīda Jesupa jōmaweda āyaa uchiapik'ooji. ¹⁰ Jesús unup'eda, María Magdalena paraa jaranaji iru ome nipapatap'edaarāmaa. Āra k'īsia paraa jarajēe p'anajida Jesús k'ap'ia-it'ee. ¹¹ Māga nide Mariapa jara cheji:

—¡Mía Jesús chok'ai unujida! aji.

Mamīda ārapa māga ūridak'āri, ijāada-e paji.

Jesupa awaraa k'ōp'āyoorā omeemaa chok'ai unupida

(Lc 24.13-35)

¹² T'ēepai, Jesupa k'īra awara unupiji chi k'ōp'āyoorā omeemaa ode nidade. ¹³ Āchia iru k'awa atadak'āri, aramata āpitez nepiride wājida apemaarāmaa. Mamīda ārapa pida ijāada-e paji.

Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa chok'ai unupida

(Mt 18.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁴ T'ēepai, Jesupa chok'ai unupiji chi k'ōp'āyoorā oncema, nek'omaa p'anide. Iru chok'ai bi pia ijāadak'aa paji k'īri k'isua p'anadap'edaa perā. Ma awara apemaarāpa māga nepiridap'edaa jida ijāada-e paji. Mapa irua ik'īati pedeeji. ¹⁵ Ichiaba jaraji āramaa:

—Wāti na p'ek'au eujā eperārā paraamaa māik'aapa jaratéeti Tachi Ak'ore pedee pia mīa k'awapida parāmaa. ¹⁶ Apidaapa ma ūraa chiwidide ijāa bi pirā, poro choopiipia bi k'awapiit'ee mi ome araa bi. Māgá it'aa wāit'ee ichi piuk'āri. Jōdee mīde ijāa-e pirā, tok'arradee mianait'ee ichia p'ek'au k'achia ooda k'aurepa. ¹⁷ Mīde ijāa p'anīrāpa oodak'āri ne-inaa eperārāpa p'oyaa oodak'aa, awaraarāpa k'awaadait'ee Tachi Ak'ore āchi ome bi. Mi t'īde netuara uchiapidait'ee; awaraa pedee k'awada-e p'aní mīda, Ak'ore Jaurepa pedeepiit'ee; ¹⁸ taama k'achia jitadait'ee āchi juapa; māik'aapa neera k'achia todait'ee. Mamīda māgee ne-inaa āchi maarepida k'achia ooda-e pait'ee. Jōdee āchi juapa k'ayaa beerā t'ōbaidak'āri, k'ayaa jipadait'ee.

Jesús Tachi Ak'ore eujādee wāda

(Lc 24.50-53)

¹⁹ Tachi Waibia Jesús pedeep'eda chi k'ōp'āyoorā ome, Tachi Ak'orepa iru it'aa ateeji ichi eujādee. Mama su-ak'i beeji Ak'ore juaraare, ijāapataarā poro waibia perā. ²⁰ Māpai chi k'ōp'āyoorāpa Ak'ore ūraa chiwidi o-īa jarateenajida awara āi eperārā paraamaa. Jesupa ne-inaa pia oopachi āchi k'ap'ia pari. Māgá āchia ne-inaa eperārāpa oodak'aa oodak'āri, awaraarāpa k'awaajida Jesús ūraa wāara.]

SAN LUCAS

San Lucapa Pedee Pia P'āda

San Lucapa na pedee pia p'āji. Lucas judio-e paji. Macedonia eujādepema médico paji. Jesucristopa jirit'erada Pablo k'ōp'āyo paji. Na pedee pia p'ā pēiji chi k'ōp'āyo Teofilomaa, auk'a Jesucristode ijāamerā. K'awapi k'inia baji Jesupa judio-eerā o k'achiadeepa ichiaba k'aripa atapari. Na pedee p'āi naaweda, Lucapa pi-ia ak'ihi ne-inaa jōmaweda p'ā bada Jesude. Peddeepachi Jesús bapata k'awadap'edaarā ome, Jesús nipapata pia nepirī k'inia bada perā. Na p'ādade audú jara bi chupiria beerāde; it'aa t'ipatade; Tachi Ak'ōre Jaurede; Cristo piuda k'aurepa Ak'ōrepaa eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapiparide māik'aapa wēraarā mimiade Tachi Ak'ōre-it'ee.

Naapiara Lucapa jara bi ichia k'awaada na pedee pia p'āi naaweda (cap. 1.1-4). Mateopa p'āda k'āyaara pedee chok'araara jara bi Jesús t'odade (caps. 1.5-2.52) māik'aapa Juan Bautistapa jarateedade (cap. 3.1-20). Awaraarāk'a Lucapa jara bi Jesús poro choodade māik'aapa iru netuara ome unuda (caps. 3.21-4.13); irua jaratee nipada Galilea eujāde (caps. 4.14-9.9) māik'aapa awaraa eujāde (cap. 9.10-50); iru Judea eujādee wāda (caps. 9.51-13.21) māik'aapa irua jarateeda Perea eujāde (caps. 13.22-19.27). Ma jōmaade Lucapa pedee chok'araara jara bi, awaraa pedee pia p'ādap'edaarā k'āyaara. T'ēepai jara bi Jesús peedap'edaa (caps. 19.28-23.56); iru chok'ai p'irabaida; chi k'ōp'āyorāmaa unupida māik'aapa ãra taide it'aa wāda (cap. 24).

Teofilomaa naapiara p'āda

¹ Eperāarā poro waibia Teófilo, mi naa awaraarāpa p'ājida ne-inaa p'asada tachi t'āide. ² P'ājida Jesús āchi taupa unudap'edaa māik'aapa tachimaa irude nepiridap'edaa. Tachi Ak'ōrepaa ãra jirit'eraji māgá irua ooda jarateepataadamerā. ³ Mía ma p'ādap'edaa pia ak'ihi. Ma awara āramaa māik'aapa Jesús unudap'edaarā awaraarāmaa iidi wāji. Māgá Jesús t'odadeepa p'asada pia k'awaaji. Eperāarā poro waibia Teófilo, ⁴ ma jōmaade k'isiap'eda, mia nāga p'ā bi, pia ma wāara pedee jarateedap'edaa pipiara k'awaamerā.

Tachi Ak'ōrepaa jara pēida Juan Bautista t'oit'ee

⁵ Jesús t'oi naaweda Herodes rey paji Judea eujāde. Mama bapachi p'aare t'ijarapatap'edaa Zacarías. Iru p'aare Abías eere p'anadap'edaarādepema paji. Chi wēra, Isabel, ichiaba chonaarāwedapema p'aareerā poro waibia Aarondeepa uchiada paji. ⁶ Zacarías chi wēra ome k'achia wēe p'anapachida Tachi Ak'ōre k'īrapite, iru ūraade jara bīk'a oopachida perā. Maperā apidaapa ãra p'oyaa imiateedak'aa paji. ⁷ Mamīda ãra warra wēe p'anajida, Isabel warra t'ok'aa pada perā. Ma awara āchi omee weda audú chonaa p'anajida warra oodait'ee.

⁸ Ewari aba p'aareerā poroorāpa jarajida Abías eerepema p'aareerā mimia p'aneedamerā Tachi Ak'ōre te waibiade. ⁹ P'aareerāpa oopatak'a suerte jemenejida k'awaadait'ee k'aita t'īut'ee Tachi Ak'ōre te waibia edupema cuartode ne-inaa t'ūa bapari paade. Māgá Zacariata uchiají. ¹⁰ T'īuji ma ne-inaa t'ūa bapari paade. Māgá oomaa bi misa, esperāarā jōmaweda taawa it'aa t'í para baji. ¹¹ Zacarías mama te jāde bide it'aripema angelpa ichi unupiji. Bainí baji ma ne-inaa t'ūa bapari paapata altar juaraare. ¹² Zacariapa māgá unuk'āri, p'eradachi. ¹³ Mamīda ma angelpa māgaji:

—Zacarías, waaweenaaapáde aji. Tachi Ak'ōrepaa pia it'aa iidida ūrijipi. Pi wēra Isabelpa warra t'oit'ee. T'í biit'eeda aji, Juan. ¹⁴ Parā o-ī-īa p'anadait'ee iru ome. Ichiaba eperāarā chok'ara o-īa p'anadait'ee iru t'oda k'awaadak'āri. ¹⁵ Pi warra waibia pait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite. Maarepida it'ua, vino jida tok'aa pait'ee. Iru t'oi naaweda, Tachi Ak'ōre Jaure bapariit'ee iru ome. ¹⁶ Irua Israel pidaarā chok'araarāmaa waya ijāapiit'ee Tachi Ak'ōrede.

17 Na Juanpa Ak'õre pedee jaranait'ee, Tachi Waibia chei naaweda. Audú Ak'õrede ijãapariit'ee. Ne-inaa ooit'ee Tachi Ak'õre juapa mäik'aapa sõcharra bait'ee Ak'õre pedee jarapari Elías chonaarãweda bapatak'a. Ak'õreerämaa k'ïsiapiit'ee ãchi t'äri auk'a bïdamerä ãchi warrarã ome. T'äri k'achia beerämaa jarateeit'ee oo k'awaa wâdamerä Ak'õrepa oopi bïk'a. Mäga oo bïpa Israel pidaarã k'aripait'ee Tachi Waibia k'awaadamerä mäik'aapa irude ijãapataadamerä.

18 Mäga ūrik'äri, Zacariapa ma angelmaa iidiji:

—¿Säga mia pi pedee ijääyama? aji. Mi audú chonaa bïda aji, warra ooit'ee; mi wëra jida.

19 Mäpai angelpa mägaji:

—Mi Gabrienda aji. Tachi Ak'õrepa jararuk'a mia ooparida aji. Irua mi pëiji pi ome pedeede mäik'aapa pimaa ma pedee pia jarade. **20** Mamïda pia mi pedee ijää-e pada perä, ïraweda pi p'oyaa pedee-ee beeit'eeda aji, mia jaradak'a parumaa.

21 Zacarías mägá edú bi misa, eperäarã taawa it'aa t'í para badaaräpa k'ïsia p'aneejida: “¿Sägap'edapi taaräruma?” apachida. **22** Zacarías uchiak'äri, p'oyaa pedeek'aa paji. Jïp'a juapa jarapachi. Mapa ma eperäaräpa k'awaajida irua k'äimok'araa pik'a bïde ne-inaa unuda Ak'õre te waibiade.

23 Zacariapa ichi mimia Ak'õre te waibiade aupak'äri, ichi temaa wäji. **24** T'ëepai chi wëra Isabel biak'oo beeji. Atane joisomaa wäyaaru misa, uchia-e paji ichi tedeepa.

25 K'ïsiaji: “Tachi Ak'õrepa mimaa ne-inaa pia ooji. Mi k'ïra nejasia bapachi, biak'ook'aa pada perä. Mamïda irua mi chupiria k'awaada perä, ïrá mi biak'oo bïda” aji.

Tachi Ak'õrepa jara pëida Jesùs t'oit'ee

26 Atane seismaa Isabel biak'ooda, Tachi Ak'õrepa ichi ángel Gabriel pëiji Galilea eujädepema p'uuru Nazaretdee. **27** Mama bapachi awëra waide imik'ïra ome k'äi-ee. T'ijarapachida María. Mama ichiaba bapachi imik'ïra t'ijarapatap'edaa José. Ichi chonaarãwedapema Rey Daviddepa uchiada paji. María José ome pedeetee p'anajida miak'äidait'ee. **28** Gabriel cheji Mariamaa mäik'aapa mägaji:

—Pia baparijí! Tachi Ak'õrepa pi piara ak'ipari awaraarã k'äyaara. Iru pi ome bida aji.

29 Mäga ūrik'äri, María p'era pik'a beeji mäik'aapa k'ïsiaji: “¿Säap'edata mimaa mäga jara cheruma?” aji. **30** Mäpai Gabrielpa mägaji:

—María, waaweenaaapáde aji. Tachi Ak'õrepa pi jirit'eraji k'inia iru bairä. **31** Pi biak'oo beeit'ee mäik'aapa imik'ïra warra t'oit'ee. T'í biit'ee Jesùs. **32** Iru Tachi Waibia pait'ee. Tachi Ak'õre Warrada adait'ee. Tachi Ak'õre Waibiapa iru rey papiit'ee, iru chonaarãwedapema Rey Davidk'a. **33** Iru ichita Jacobdeepa uchiadap'edaarã rey pait'ee, na p'ek'au eujä jõru pijida.

34 Mäpai Mariapa iidiji ma angelmaa:

—Mamïda, ¿säga biak'oooyama aji, mi imik'ïra ome k'äi-ee bita?

35 Gabrielpa p'anauji:

—Pi biak'oo-e pait'ee awaraa wëraarãk'a. Ak'õre Jaure pi ome bait'ee. Tachi Ak'õrepa ne-inaa jõmaata oopari. Iru Jaurepa pi aneu pik'a cheit'ee jïrararak'a. Mägá imik'ïra wëe bi mïda, biak'oo beeit'ee. Ak'õrepa mäga ooit'ee perä, pi warra k'achia wëe bapariit'ee. Iru Tachi Ak'õre Warrada apataadait'ee. **36** Ma awara pichi èreerä Isabel, chõträä k'iri mïda, atane seis iru bi biak'ooda. Iru warra t'ok'aada apachida mïda, imik'ïra warrata t'oit'eeda aji. **37** Tachi Ak'õrepa mäga ooi, wë-e perä ne-inaa irua p'oyaa oo-e pai.

38 Mäpai Mariapa mägaji:

—Mi Tachi Ak'õre jua ek'ari bapari. Irua jara bïk'a ooipia bïda aji, mi ome.

Maap'eda Gabriel wäji.

Maria Isabelmaa wäda

39 Ma t'ëepai María wäji Isabel bada p'uurudee ee jëra bïmäi Judea eujäde. **40** Zacarías temäi panak'äri, Mariapa Isabelmaa saludaaji. **41** Isabelpa María pedee ūrik'äri, chi chai

o-īapa jītī jira beeji iru bide. Māpai Tachi Ak'ōre Jaure ba cheji Isabel ome. ⁴² Mapa golpe pedeeji:

—Tachi Ak'õrepa píta pipiara ak'i bida aji, awaraa wëraarã k'äyaara. Irua pi warra bide bi pia ak'i bapariit'eeda aji. ⁴³ Mi ek'ariara bi mïda Tachi Ak'õre k'irapite, mi o-ña bi, pi, Michi Waibia nawepa mi ak'i cheda perä. ⁴⁴ Pi salute ûriruta mi warra o-ñapa jïti jira beeji mi bide. ⁴⁵ ¡Pi o-ña bi ijäada perä Tachi Ak'õrepa ooit'ee ichia jara pëidak'a!

Mariapa pedee pia jarada Tachi Ak'õrede

46 Māpai Mariapa māgaji:

—T'āripa mia jara bi: Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara waibiarā bi.

⁴⁷ Michi t'āride o-ia nībi, Tachi Ak'ōrepa mi o k'achiadeepa k'aripa atapari perā.

⁴⁸ Mi chupiria k'iri mīda iru esclavak'a, irua mi jirit'eraji māik'aapa t'āri o-īapiji. Mapa īraweda jōmaarāpa mi t'iijaradait'ee chi Tachi Ak'ōrepa t'āri o-īapida.

⁴⁹ ¡Tachi Ak'ore Waibia t'ijarapata Chi K'achia Wẽe Bapari! Iruata ne-inaa pi-ia ooji mi ome.

50 Tachi Ak'orepa chupiria k'awaapari ichide ijāapataarā; āchi warrarā; āichak'eerā paara.

⁵¹ Ne-inaa pi-ia oodoo ichi juapa. T'aride audua beera jerek'ooji.
⁵² Ba-^ñ-ah-ja-nii-^ñ-hi-ja-ni-ja-ka-^ñ-wi-^ñ-a-^ñ-l-^ñ-

⁵² Reyra uchiapijí achi mimiadeepa maik'aapa ára k'ayaara audua-ee beera poro waibiar papiji.

⁵³ Jarrapisia beerā irumaa chedak'āri, ne-inaa pia teeji k'āiwee nipadamerā ichi ode.
Jōdee net'aa piara iru p'anadap'edaarā arajāgaa wāpiji āchi ode.

⁵⁴ Tachi Israel pidaarā, ichi eperāarā k'aripapachi ichia oopi bik'a oopatap'edaa perā. Åra ichita chupiria k'awaaji ⁵⁵ māga ooit'eeda ada perā tachi chonaarāmaa; Abrahammaa māik'aapa irudeepa uchiadait'eerāmaa.

⁵⁶ María Isabelmäi atane õpee beeji. Maap'eda cheji ichi temaa.

Juan Bautista t'oda

⁵⁷ Isabel warra t'ok'äri, imik'ira warrata t'o ataji. ⁵⁸ Achi te k'ait'a p'anapatap'edaaräpa mäik'aapa ächideeräpa k'awaadak'äri Tachi Ak'orepa mägá ächi k'aripada, äramaa chejida pedee pia jarade. ⁵⁹ Warra t'op'eda, k'äima ocho pak'äri, iru k'ap'iade tauchaa bipijida. Arii p'anadap'edaaräpa t'í bidait'ee paji Zacarías, chi ak'orek'a. ⁶⁰ Mamäda chi nawepa mägají:

—Māga-e. Iru t'i bidaitee Juan.

61 Māpai māgajida:

—Parādeerā apidaamaa ma t'i bida-e paji.

⁶² Māpai juapa jarajida chi ak'õremaa, chi warra t'í k'awaadait'ee. ⁶³ Māpai Zacariapa juapa jaraji ichi-it'ee tabla pite aneedamerā māik'aapa aïde p'āji: *Iru t'í biit'ee Juan.* Māga unudak'āri, eperāarā jōmaweda ak'ítrua para beeji. ⁶⁴ Aramata Zacarías pedee uchiají māik'aapa Tachi Ak'õrede pia pedeeji. ⁶⁵ Jōmaweda iru k'ait'a p'anapatap'edaarā ak'ítrua para beeji māik'aapa māgí p'asada pia t'opachida jōmaweda eperāarā eede p'anapataarāmāi Judea eujāde. ⁶⁶ Māga ūridak'āri, jōmaarāpa k'īsia p'anapachida āchi t'āridepai: “¿K'āata ooit'eepaama ajida, ma warrapa?” ¿Chonaa pak'āri, eperā waibia pait'ee-epaa? ¿Wāara Tachi Ak'õre iru ome bapariit'ee-epaa?

Zacariapa Tachi Ak'õremaa jarada

⁶⁷ Māpai Tachi Ak'õre Jaure ba cheji Zacarías ome. Mapa māgaji:

⁶⁸ —¡Tachi Ak'õre, tachi Israel pidaarã Ak'õre Waibia t'ãri pia bapari, ichi p'uuru pidaarã k'aripa cheda perã!

⁶⁹ Ichi mimiapari Daviddeepa uchiada pëiji Tachi K'aripa Atapari bamerä. Mägi jõmaarä k'äyaara waibiara bi.

- ⁷⁰ Chonaarāweda māgide pedeepachi ichi pedee jarapataarā k'ap'ia pari.
⁷¹ Jaraji māgipa tachi k'aripa atait'ee tachi k'īraunuamaa iru p'anapataarā juadeepa.
⁷² Ichiaba jaraji māgipa tachi chonaarā chupiria k'awaait'ee māik'aapa ooit'ee irua jaradak'a ãra poro waibiarāmaa.
⁷³ K'irāpaji ichi pedee jarada ichi t'ī waibiade tachi ak'ōchona Abrahammaa:
⁷⁴ K'aripit'ee tachi k'īraunuamaa iru p'anapataarā juadeepa, waawee-ee oopataadamerā irua oopi bīk'a iru jua ek'ari p'anide.
⁷⁵ K'aripit'ee chok'ai p'anide k'achia wēe p'anapataadamerā iru k'īrapite.
⁷⁶ Mamīda warra, pi t'ījaradait'eeda aji, Ak'ōre Waibia pedee jarapari. Tachi Waibia naa jarateenait'ee, eperārāpa iru pedee ūri k'inia p'anapataadamerā.
⁷⁷ Jarait'ee Tachi Ak'ōrepaperārāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapipari māik'aapa ãra o k'achiadeepa k'aripa atapari atuanaadamerā.
⁷⁸ Tachi Ak'ōrepaperārāpa chupiria k'awaapari perā, aba ak'ōrejīruk'a urua bi it'ariipa pēiit'ee.
⁷⁹ Māgí ïdaa pīk'a bait'ee na p'ek'au eujādepema p'āriu pīk'a p'aniirā atuadait'eerā t'āide. Tachi Ak'ōre o ak'ipiit'ee, aide tachi nipapataadamerā māik'aapa k'āiwee p'anapataadamerā.
⁸⁰ Zacarías warra wari wāji māik'aapa audú ijāa beeji Tachi Ak'ōrede. K'ūtrāa pak'āri, banaji eujā pania wēe bide Israel pidaarāmaa jarateemaa beerumaa.

2

Jesús t'oda (Mt 1.18-25)

¹⁻² Juan at'āri ma-āri bak'āri, César Augusto Romadepema reyrā poro waibia paji Romadepemaarā eujāde, ichiaba awaraa eujā iru jua ek'ari badade. Cirenio ichi jua ek'ari baji. Māgipa Siria eujā ak'ipachi. Maapai eperārā ichi truadepema jōmaweda t'ī p'āpiji k'awaait'ee jōmasaa p'ani. Māgí chi naapema t'ī p'āpida paji. ³ Māgá eperārā juasiadak'āri, jōmaweda wāpijida ãchi chonaarā p'uurudee t'ī p'āpide.

⁴ Maperā José uchiaji Galilea eujādepema Nazaret p'uurudeepa wāit'ee Judea eujādee. Ichi chonaarāwedapema Rey Daviddeepa uchiada perā, wāji David t'oda p'uuru Belendee. ⁵ Mamaa wāji ichi t'ī p'āpide María ome, ichi wēra pait'ee bada perā. Uchiadak'āri, María warra t'oyama baji. ⁶ Belende panadak'āri, María bi p'ira nībeeji chi warra t'oit'ee. ⁷ Mamīda te unuda-e paji, araada-e pada perā jōmaweda t'ī p'āpi chedap'edaarā-it'ee. Mapa mama Belende chi warra naapema t'oji, ne-animalaarā nek'opata tede. Chi warra p'arude p'ira atap'eda, bīji ne-animalaarā nek'opatade k'āiimerā.

Angelpa oveja ak'ipataarāmaa unupida

⁸ Ma p'ārik'ua Belén k'ait'a p'ūajara paraamāi eperārāpa ãchi ovejaarā ak'īmaa p'anajida. ⁹ Māga nīde angelpa ichi unupiji māik'aapa Tachi Ak'ōre k'īra wāree ïdaadachi ãchi ik'aawa. Mapa p'eradachida. ¹⁰ Mamīda ma angelpa māgaji:

—P'eranaadapáde aji, mia pedee pia jara cheru perā. Mia nepiriru k'aurepa eperārā jōmaweda audú o-ña p'aneedait'ee. ¹¹ Idi p'ārik'ua Rey David t'oda p'uurude t'oji eperārā o k'achiadeepa k'aripa atapari. Iru Tachi Waibia, Tachi Ak'ōrepaperārāpa p'ēida eperārā rey pamerā. ¹² Jirinadapáde aji. Ununadak'āri ìmik'īra warra p'arude p'ira bi ne-animalaarā nek'opatade, k'awadayada aji, mia wāarata jarada.

¹³ Aramata unujida it'ari pema angeleerā cho-k'ara chi apema ik'aawa para bi. Jōmaarāpa o-ña it'aa t'ī para beeji. Māgapachida:

¹⁴ —¡Tachi Ak'ōre it'ari bita jōmaarā k'āyaara waibiarā bi! ¡Irua pia ak'i bīrā t'āri o-ña p'anapata māik'aapa k'āiwee p'anapata!

15 Ma angeleerā jōmaweda wādak'āri Ak'ōre eujādee, ma oveja ak'ipataarāpa māga jōnapachida:

—Wādáma apachida Belendee, Ak'ōrepaa jara pēida ak'ide.

16 Māpai isapai wājida. Wāara ununajida María José ome māik'aapa María warra k'āi bi ne-animalaarā nek'opatade. **17** Māga unudap'eda, nepirinajida ma angelpa jarada ma warrade. **18** Jōmaweda āra pedee ūridap'edaarā ak'itrua para beeji. **19** Mamīda ma jōmaade Mariapa ichi t'āridepaa k'īsiaji. K'īra atuak'aa paji ārapa jaradap'edaa. **20** Jōdee ma oveja ak'ipataarā o-ña wājida āchi p'anadap'edaamaa. Wāk'āti wādapa māgapachida:

—Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara waibiara bi. Iru t'āri pia bi. Jōma unujida irua jara pēidak'a.

Jesús ak'ōreerāpa iru ateedap'edaa Tachi Ak'ōre te waibiade

21 Ma warra t'op'eda, ewari ochomaa iru k'ap'iade tauchaa bijida māik'aapa t'ī bijida Jesús, María biak'oo beei naaweda, angelpa jaradak'a.

22-24 Ewari cuarenta wāyaak'āri, wājida Jerusalendee oodait'ee Moisepa p'ādade jara bik'a, t'īu pia p'aneedait'ee Ak'ōre te waibiade. María k'ap'ia pari oojida Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a wēraarāpa oodamerā warra t'op'eda:

'Peepidap'eda, paapidaipia bi tortola omé maa-e pīrā paloma chak'erā omé.' **(Lv 12:6-8)**

Ichiaba chi warra awara bijida Tachi Ak'ōre-it'ee Moisepa p'ādade jara bik'a:
'Israel pidaarāpa āchi warrarā naapemaarā awara bidaipia bi Tachi Ak'ōre-it'ee.' **(Ex 13:2, 12)**

25 Maapai Jerusalende bapachi chonaa aba t'ījarapatap'edaa Simeón. Iru Tachi Ak'ōrede ijāapachi māik'aapa oopachi irua oopi bik'a. Ijāapachi Tachi Ak'ōrepaa Israel pidaarā k'aripait'ee āchi k'īra unuamaa iru p'anapatap'edaarā juadeepa. Tachi Ak'ōre Jaure bapachi Simeón ome. **26** Iruata k'awapiji Simeón piu-e pait'ee unui naaweda Cristo, Tachi Ak'ōrepaa pēida eperāarā rey pamerā. **27** Ma ewate Ak'ōre Jaurepa iru wāpiji Tachi Ak'ōre te waibiadee. Māga nide Jesús ak'ōreerā wājida mamaa. Oomaa p'anajida Moisepa p'ādade jara bik'a oodamerā āchi warra ewaa t'oda ome. **28** Simeónpa āra unuk'āri, ma warra chai jira ataji māik'aapa t'āri o-ña māgaji Tachi Ak'ōremaaa:

29 —Ak'ōre, jōmaarā Ak'ōre Waibia, īrá mi, pi mimiapari, k'āiwee piut'ee, pia eperā jaradak'a unuru perā.

30 Michi taupa unuru Tachi K'aripapari.

31 Pia na imik'īra warra pēiji pi o ak'ipimerā na p'ek'au eujādepemaarāmaa.

32 Iru īdaa pik'a bi k'aurepa judio-eerāpa paara pi o k'awaadait'ee māik'aapa iru k'aurepa eperāarāpa Israel pidaarā t'o p'anadait'ee.

33 Simeón pedee ūridak'āri, Jesús ak'ōreerā p'era pik'a p'aneejida. **34** Māpai Simeónpa iidiji Ak'ōrepaa āra pia ak'i bapariimerā māik'aapa Mariamaa māgaji:

—Pi warra k'aurepa Israel eujādepemaarā chok'ara it'aa wādait'ee māik'aapa chok'ara atuadait'ee. Ichiaba chok'araarāpa jaradait'ee Tachi Ak'ōrepaa iru pēi-e paji. **35** Māgá Tachi Ak'ōrepaa k'awaapiit'ee eperāarāpa k'īsiapata āchi t'āridepaa; wāara irude ijāa p'aní maa-e pīrā ijāada-e p'aní. Mamīda ma jōmaade pi t'āri p'ua nībait'ee, espadapa pi t'āride su atarutak'a.

36 P'ētrāa t'ījarapatap'edaa Ana ichiaba mama baji. Tachi Ak'ōre pedee jarapari paji. Chi ak'ōre Aser ēreerādepema paji. T'ījarapachida Penuel. Awēra weda Ana miak'āiji. Mamīda siete añopai baji chi imik'īra ome. **37** Mamāik'aapa p'ētrāa beeji ochenta y cuatro años parumaa. Ak'ōre te waibiade bapachi. Ewari chaa it'aa t'īpachi. Edaare nek'ok'aa paji it'aa t'ī k'iniapa. **38** Simeón pedee auparude Ana uchiaji. José māik'aapa María unuk'āri ma warra ome, Tachi Ak'ōremaaa gracias jaraji iru pari. Māpai arii p'anadap'edaarāmaa jarapachi:

—Na warrata tachi Jerusalén pidaarāpa ní p'aní tachi k'aripait'ee.

Waya chedap'edaa Nazaret p'uurudee

³⁹ José María ome ne-inaa jōma oo aupadak'āri Moisepa p'ādade jara bik'a, waya chejida Galilea eujādee āchi p'uuru Nazaretde. ⁴⁰ Āchi warra juatau chaareera wari wāpachi māik'aapa k'īsia k'awaara wāpachi. Ichiaba Tachi Ak'ōre o-īa baji iru ome.

Jesús warra weda Ak'ōre te waibiade

⁴¹ Año chaa Jesús ak'ōreerā wāpachida Jerusalén p'uurudee Pascua fiesta oode. ⁴² Jesús doce años iru bak'āri, māga oojida māik'aapa iru auk'a wāji āra ome. ⁴³ Ma fiesta jōdaik'āri, eperārā erreujida āchi te chaa. Mamīda Jesús Jerusalende beeji, chi ak'ōreerāpa k'awada-ee. ⁴⁴ Ode wādade chi ak'ōreerāpa k'awada-e paji, chok'ara cheepuru wādap'edaa perā. K'īsia p'anajida Jesús cheru apemaarā ome. Mapa k'ewara iidipachida āchi ēreerāmaa māik'aapa k'īra k'awaarāmaa. ⁴⁵ Mamīda unuda-e pak'āri, āpitee jirinajida Jerusalende.

⁴⁶ K'āima ūpeemaa āchi warraunu atajida Ak'ōre te waibiade. Su-ak'i baji Moisepa p'āda jarateepataarā esajīak'a. Māirāpa jaratee p'aní ūrii bap'eda, iidipachi. ⁴⁷ Arii p'anadap'edaaarā jōmaarāpa iru pedee ūridak'āri, ak'ītrua para beepachi, poro wēsaa bada perā māik'aapa pia p'anaupata perā. ⁴⁸ Mamīda chi ak'ōreerāpa iru māgá unudak'āri, p'era pik'a p'aneejida. Māpai chi nawepa māgaji:

—Warra, ¿sāap'eda nāga oojima? aji. Taipa pi unuda-e pak'āri, k'īsia p'ua jōnajida.

⁴⁹ Māpai Jesupa māgaji:

—¿Sāap'eda mi jīri p'anima? aji. ¿K'awada-eta p'anik'ā aji, mi Ak'ōre tede ichita bait'ee?

⁵⁰ Mamīda ārapa k'awada-e paji ma pedee k'āata jara k'inia baji.

⁵¹ Māpai iru wāji āra ome Nazaret p'uurudee. Mama āra ome chok'ek'ee bapachi. Mamīda Mariapa irua ooda k'īra atuak'aa paji. Ichi t'āridepaei ma ne-inaa jōmaweda audú k'īsiapachi. ⁵² Māgá Jesús wari wāpachi. Ichiaba k'īsia k'awaapiara wāpachi, Tachi Ak'ōrepa iru pia ak'i bada perā, eperārāpa pida ichiaba.

3

Juan Bautistapa jarateeda

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹ César Tiberio quince años rey bide, ichi ek'ari bada Poncio Pilato Judea eujā ak'ipari paji. Jōdee judiorā Tiberio ek'ari reyrāk'a p'anadap'edaaarāpa eujā awara-awaraa ak'ipachida. Herodepa Galilea eujā ak'ipachi. Chi ūpema Filipopa Iturea māik'aapa Traconite eujā ak'ipachi. Jōdee Lisaniapa Abilene eujā ak'ipachi. ² Anás māik'aapa Caifás p'aareerā poro waibiarā paji. Maapai Tachi Ak'ōrepa ichi pedee jara cheji Zacarías warra Juanmaa eujā pania wēe bide. ³ Maap'eda Juanpa Tachi Ak'ōre pedee jaratee nipapachi jōma Jordán tote. Jarateepachi eperārāpa ichimaa poro choopidamerā ak'ipidait'ee āchia p'ek'au k'achia oopata oodaamaa p'aní māik'aapa wāara Tachi Ak'ōrede ijāa p'aní. Māgá ijāadak'āri, Tachi Ak'ōrepa āchia p'ek'au k'achia oopata wēpapii. ⁴ Māga p'asaji Ak'ōre pedee jarapari Isaíapa chonaarāweda jaradak'a:

'Eujā pania wēe bide eperā bia bi: "O pi-ia oopatak'a poro waibia chei naaweda, māga pik'a p'ek'au k'achia oo amáati Tachi Waibia chei naaweda. ⁵ Iru k'aurepa eujā joobai beeda jewedaa beeit'ee māik'aapa ee nok'o jida jewedaak'oodariit'ee. O jōmaweda jīp'a beeit'ee māik'aapa eujā māu-idaa bi k'ak'ayaa beeit'ee. ⁶ Maapai jōmaarāpa k'awaadait'ee iru k'aurepa Ak'ōrepa eperārāpa k'aripait'ee atuanaadamerā."'

(Is 40.3-5)

⁷ Juanpa māgá jaratee bide eperārā chok'ara chejida irua poro choomerā. Mamīda Juanpa āramaa māgaji:

—¡Parā k'achia-idaa beerā-deepa uchiadap'edaarā! ¡Taamák'api p'aní! ¿Poro choopi chejida-ek'ā, Tachi Ak'ore juapa mia k'iníada-e p'anadairā? ⁸ Māga pírā, p'ek'au k'achia oo amáati māik'aapa p'anapatáati Tachi Ak'orepa k'inia bīk'a. K'isianáati Tachi Ak'orepa parāta miapi-e pait'ee Abrahamdeepa uchiadap'edaa perā. Mia jara bi: Na māudeepa Tachi Ak'orepa Abrahamdeepa uchiadap'edaarā oo atai. ⁹ Ara chaarapa nejō bīri chauk'aa bi t'u peet'aapatak'a t'ipitaude bat'at'aadait'ee paa jōmerā, māga pik'a taarā-e Tachi Ak'orepa jōpiit'ee parā, chi oodaamaa p'anapataarā irua k'inia bīk'a.

¹⁰ Māga ūridak'āri, eperāarāpa Juanmaa iidipachida:

—Māgara, ¿k'āata oodaipia bīma apachida, ak'ipidait'ee tai Ak'ore ode nipapata?

¹¹ Juanpa p'anauji:

—Chi p'aru omé iru bīpa aba chi wēe bīmaa teeipia bīda aji. Auk'a chik'o jede k'odaipia bida aji, chi wēe beerā ome.

¹² Cesar-it'ee impuesto p'epataarā ichiaba poro choopide. Māgajida:

—Tachi Jarateepari, ¿k'āata oodaipia bīma ajida, ak'ipidait'ee taipa p'ek'au k'achia oopata oo amaa k'inia p'aní?

¹³ Juanpa p'anauji:

—P'aapináati Romadepemaarāpa jarapata impuesto īri.

¹⁴ Soldaorāpa ichiaba iidijida:

—¿Māgara taipárama? ajida. ¿K'āata oodaipia bīma taipa ak'ipidait'ee p'ek'au k'achia oopata oo amaa k'inia p'aní?

Juanpa p'anauji:

—Ichi k'inia chīara p'arat'a jāri atanáati māik'aapa seewa jaranaati chīara k'achiade baaipidait'ee. K'āiwee p'anapatáati parāmaa p'arat'a p'aapata ome pāchi mimiapata pari.

¹⁵ Eperāarāpa Juanpa jarateeda ūridak'āri, āchi t'āridepai k'isía p'aneejida: “Juan Cristopaa ajida, Tachi Ak'orepa pēida tachi rey pamerā?” ¹⁶ Mamīda Juanpa jōmaarāmaa māgaji:

—Mia wāara parā poro chooparida aji, paniapa. Mamīda eperā mi t'ee cheru mi k'āyaara waibiara bi. Mia iru chancla jida ēraik'araa bi, iru k'āyaara ek'ariara bairā. Irua eperāarā nāgá poro chooit'ee. Tachi Ak'ore Jaure ba chepiit'ee parā k'ap'iade. Mamīda ichide ijāadak'aa beerā jōpiit'ee t'ipitaupa. ¹⁷ Ooit'ee trigo ewaparipa ooparik'a. Māgipa pala aneek'āri, trigo ewada it'aa jira bat'apari, chi tau uchiamerā māik'aapa nāupa chi e āyaa ateemerā. Maap'eda ma trigo tau ia bīpari chi iapatamāi. Mamīda chi e beeda t'ipitaude bat'at'aapari. Māgí t'ipitau k'īk'aada aji.

¹⁸ Māgá awaraa ūraa chok'ara ome, Juanpa jarateepachi Ak'orepa pedee pia jara pēida.

¹⁹ Mamīda māga jaratee ni misa, itriaji Romadepemaarāpa rey bīdap'edaa, Herodes. Māga ooji Herodepa chi īpema wēra Herodías iru bada perā ichi wērak'a māik'aapa awaraa ne-inaa k'achia k'īra t'ādoo oopachi perā. ²⁰ Ma t'ēepai Herodepa awaraa ne-inaa k'achia ooji. Juan carcelde t'i nībīpiji.

Jesús poro chooda

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Mamīda ai naaweda, Juanpa at'āri eperāarā poro choomaa bīde ichiaba Jesús poro chooji. Poro choopip'eda, Jesús it'aa t'īk'āri, pajā ewadachi ²² māik'aapa Tachi Ak'ore Jaure iru īri palomak'a baai cheji. Māga nīde it'ariipa Tachi Ak'orepa jaraji:

—Pida aji, mi Warra k'inia, mia jirit'erada. Pia mi t'āri o-īapipari.

Jesucristo ēreerā tīp'āda

(Mt 1.1-17)

²³ Jesupa māgá ne-inaa oo beek'āri eperāarā taide, treinta años iru baji. Eperāarāpa jīp'a k'isía p'anapachida iru José warra.

José ak'ore paji Elí.

- ²⁴ Elí ak'õre paji Matat. Matat ak'õre paji Leví. Leví ak'õre paji Melqui. Melqui ak'õre paji Janai. Janai ak'õre paji José.
- ²⁵ José ak'õre paji Matatías. Matatías ak'õre paji Amós. Amós ak'õre paji Nahúm. Nahúm ak'õre paji Eslí. Eslí ak'õre paji Nagai.
- ²⁶ Nagai ak'õre paji Máhat. Máhat ak'õre paji Matatías. Matatías ak'õre paji Semeí. Semeí ak'õre paji Josec. Josec ak'õre paji Joiadá.
- ²⁷ Joiadá ak'õre paji Johanán. Johanán ak'õre paji Resá. Resá ak'õre paji Zorobabel. Zorobabel ak'õre paji Salatiel. Salatiel ak'õre paji Nerí.
- ²⁸ Nerí ak'õre paji Melqui. Melqui ak'õre paji Adí. Adí ak'õre paji Cosam. Cosam ak'õre paji Elmadam. Elmadam ak'õre paji Er.
- ²⁹ Er ak'õre paji Jesús. Jesús ak'õre paji Eliézer. Eliézer ak'õre paji Jorim. Jorim ak'õre paji Matat.
- ³⁰ Matat ak'õre paji Leví. Leví ak'õre paji Simeón. Simeón ak'õre paji Judá. Judá ak'õre paji José. José ak'õre paji Jonam. Jonam ak'õre paji Eliaquim.
- ³¹ Eliaquim ak'õre paji Meleá. Meleá ak'õre paji Mená. Mená ak'õre paji Matatá. Matatá ak'õre paji Natán.
- ³² Natán ak'õre paji David. David ak'õre paji Jesé. Jesé ak'õre paji Obed. Obed ak'õre paji Booz. Booz ak'õre paji Salmón. Salmón ak'õre paji Nahasón.
- ³³ Nahasón ak'õre paji Aminadab. Aminadab ak'õre paji Admín. Admín ak'õre paji Arní. Arní ak'õre paji Hesrón. Hesrón ak'õre paji Fares. Fares ak'õre paji Judá.
- ³⁴ Judá ak'õre paji Jacob. Jacob ak'õre paji Isaac. Isaac ak'õre paji Abraham. Abraham ak'õre paji Térah. Térah ak'õre paji Nahor.
- ³⁵ Nahor ak'õre paji Serug. Serug ak'õre paji Ragau. Ragau ak'õre paji Péleg. Péleg ak'õre paji Éber. Éber ak'õre paji Sélah.
- ³⁶ Sélah ak'õre paji Cainán. Cainán ak'õre paji Arfaxad. Arfaxad ak'õre paji Sem. Sem ak'õre paji Noé. Noé ak'õre paji Lámeč.
- ³⁷ Lámeč ak'õre paji Matusalén. Matusalén ak'õre paji Enoc. Enoc ak'õre paji Jared. Jared ak'õre paji Mahalaleel. Mahalaleel ak'õre paji Cainán.
- ³⁸ Cainán ak'õre paji Enós. Enós ak'õre paji Set. Set ak'õre paji Adán māik'aapa Adán ak'õre paji Tachi Ak'õre.

4

*Netuara Poro Waibiapa Jesús k'achiade baaipiit'ee pada
(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)*

¹ Ak'õre Jaure Jesús ome bapachi māik'aapa irua Jesús wāpiji Jordán todeepa eujā pania wēe bimaa. ² Mama baji k'āima cuarenta. Māga nide Netuara Poro Waibiapa ne-inaa k'achia oopi k'inia baji Jesumaa. Mama bide Jesús nek'o-ee bada perā, jarrapisia nībeeji.

³ Māpai Netuara Poro Waibiapa māgaji:

—Wāara pi Tachi Ak'õre Warra pírā, na māu pan papit'aapáde aji.

⁴ Jesupa p'anauji:

—¡Oo-edá! aji. Tachi Ak'õre Úraa p'ādade jara bi:

'Eperā chik'o k'o bīpapai chok'ai bak'aa. Tachi Ak'õre pedee k'awa bīpa ichita chok'ai bapari.'

(Dt 8.3)

⁵ Maap'eda Netuara Poro Waibiapa iru ee it'iara bi nok'ode ateeji. Jōmaweda na p'ek'au eujādepema p'uuru ak'ipiji māik'aapa māgaji:

⁶ —Mia pi jā p'uuru depemaarā poro waibiā papiyada aji. Āchi net'aa pia jōmaweda pēré papii. Mérē perā chi tee k'inia bimaa teei. ⁷ Mi k'īrapite bedabaip'eda, mīmaa it'aa t'īrura, jōmaweda pēré payada aji.

⁸ Jesupa p'anauji:

—joo-edal aji. Tachi Ak'ore Ūraa p'ādade jara bī:
 'Tachi Ak'ore Waibiamaa aupai it'aa t'i patáati māik'aapa jīp'a oopatáati irua jara bīk'a.' (*Dt 6.13*)

9 T'ēepai Netuara Poro Waibiamaa iru ateeji Jerusalén p'uurudee. Mama Tachi Ak'ore te waibia ek'arra īri it'i ateeji māik'aapa māgaji:

—Wāara pi Tachi Ak'ore Warra pīrā, namāik'aapa jītidaipáde aji, **10** Tachi Ak'ore Ūraa p'ādade jara bairā:

'Ak'orepa ichi angeleerā pēit'ee pi k'aripadamerā. **11** Āchia pi jita atadait'ee māik'aapa pi t'i dīk'adait'ee, pīchi biirī pida māumaa p'u oopiamaapa.' (*Sal 91.11-12*)

12 Jesupa p'anauji:

—jīti-edal aji. Ichiaba Tachi Ak'ore Ūraa p'ādade jara bī:
 'Ne-inaa pariatua oonāaji k'awaait'ee wāara Tachi Ak'ore Waibiamaa tachi ak'ipari wa māga-e.' (*Dt 6.16*)

13 Netuara Poro Waibiamaa p'oyaa-e pak'āri Jesús ome, atabēiji awaraa ewaride cheit'ee.

Jesupa naapiara jarateeda Galilea eujāde

(*Mt 4.12-17; Mr 1.14-15*)

14 Jesús wāji Galilea eujādee. Ne-inaa jōmaweda oopachi Ak'ore Jaurepa oopi bīk'a. Maperā iru t'opachida ma eujā jōmaade. **15** Irua jarateepachi Ak'ore Ūraa jarateepata tede p'uru bee chaa. Maapai jōmaarāpa iru pia ak'ipachida.

Jesús Nazaret p'uurudee wāda

(*Mt 13.53-58; Mr 6.1-6*)

16 Maapai Jesús wāji ichi warida p'uru Nazaretdee. Ichia oopatak'a īipata ewate pak'āri, t'iūji Ak'ore Ūraa jarateepata tede. Ma ewate bainī beeji Ak'ore Ūraa p'āda leeit'ee.

17 Irumaa teejida Ak'ore pedee jarapari Isaíapa p'āda. Ewat'i atap'eda unuji na pedee māik'aapa leeji:

18 —'Tachi Ak'ore Jaure mi ome bapari, Ak'orepa mi jīrit'erada perā pedee pia jarateemerā chupiria beerāmaa. Mi pēiji jaramerā carcelde pik'a beerā uchiapiit'ee māik'aapa tau p'āriu beerāmaa unupiit'ee; ma awara chupiria beerā k'aripait'ee māik'aapa ichi esperārā pia ak'i bapariit'ee. **19** Māga mīmaa jarapiji irua esperārā pia oo k'inia bairā na año irua jīrit'eradade.' (*Is 61.1-2*)

20 Māga pedeep'eda, Jesupa ma p'āda pirat'i ataji māik'aapa teeji Ak'ore Ūraa jarateepata te ak'iparimaa. Māpai su-ak'i beeji jarateeit'ee. Jōma arii p'anadap'edaarāpa irumaa ak'i para beeji. **21** Māpai irua māgaji:

—Idi weda parā t'āide p'asamaa bī ma ūraa p'ādade jara bīk'a.

22 Māga ūridak'āri, arii p'anadap'edaarāpa iru t'o p'anajida māik'aapa ak'ītrua para beeji, irua pedee pia jarapachi perā. Āchi pitapai iidi para beeji:

—Sāga jarayama ajida, ma p'ādade jara bīk'a idi p'asaru? Na José warra-ek'ā? ajida.

23 Māpai Jesupa māgaji:

—Parāna pedee jarapata jara k'inia p'ani-ek'ā? aji. Esperāpa mi medicoda ak'āri, k'awa p'ani wāara pedee jara bī ichi k'ayaadaip'eda, jīpa beeru pīrā ichi juadoopa. Mapa pi wāara Tachi Ak'orepa pēida pīrā pia jara bīk'a, māgara nama pīchi warida p'uurude ne-inaa pia óoji pia oodak'a Capernaum p'uurude.

24 Māpai Jesupa māgaji:

—Mia wāarata jararu. Tachi Ak'ore pedee jarapari p'uurudepemaarāpa iru pedee ūridaamāa p'anapata. Mapa parāpa mi pedee ijāa k'iniada-e p'ani. **25** Ichiaba māga paji chonaarāweda Tachi Ak'ore pedee jarapari Elías ome. K'oi che-e bide año õpee ap'eda esa-auk'a, jarra oojida Israel eujā jōmaade. **26** Mamīda parā chonaarāpa Tachi Ak'orede ijāada-e p'anadap'edaa perā, irua Elías pēi-e paji Israel eujādepema p'ētrārā k'aripade.

Ma k'āyaara pēiji Sarepta p'uurudee, Sidón p'uuru k'ait'a, māpema p'ētrāa k'aripamerā. ²⁷ Ichiaba Ak'ōre pedee jarapari Eliseo chok'ai bak'āri, Israel eujāde leprapa k'ayaa beerā chok'ara paraaji. Mamīda irua apida jipa-e paji. Aba Siria eujādepema k'ayaa bada t'ijarapatap'edaa Naamán jipa beeji iru juapa.

²⁸ Māga ūridak'āri, ma Ak'ōre Ūraa jarateepata tede p'anadap'edaarā jōmaweda k'īraudachida Jesús ome. ²⁹ Jita atajida māik'aapa jidi babataa atadachida p'uurudeepa. Ateejida ee nok'ode īra bada eere māik'aapa sīa bat'at'aanadait'ee paji piudaimerā. ³⁰ Mamīda Jesús āchi juadeepa uchiadaip'eda, wāyaaji āchi esajīak'a.

Netuara eperā k'ap'iade merātia bada

(Mr 1.21-28)

³¹ Maap'eda Jesús wāji Capernaum p'uurudee. Māgí p'uuru Galilea eujāde bi. Ḧipata ewate Tachi Ak'ōre Ūraa jarateemaa beeji Ak'ōre Ūraa jarateepata tede. ³² Māpemaarāpa iru pedee ūridak'āri, ak'ītrua para beeji irua jīp'a jarateeda perā Tachi Ak'ōrepā jarateepidak'a.

³³ Mama baji īmīk'īra netuara merātia bada iru k'ap'iade. Jesús jarateeda ūrik'āri, netuarapa golpe biapiji:

³⁴ —Aai, Jesús Nazaretdepema, ¿k'āata oo chejima aji, taimaa? ¡Tai ichiak'au bīji! ¿Tai k'enat'aadeta cheruk'ā? ajida. Mīa pī k'awa bīda aji. Pīta chi k'achia wēe bapari, Ak'ōre Waibiapa pēida.

³⁵ Māpai Jesupa ma netuara ītriāt'aaji:

—¡K'īup'ee beepáde aji māik'aapa uchiapáde aji, na eperā k'ap'iadeepa!

Māpai ma netuarapa ma eperā te jāde baaipiiji jōmaarā k'īrapite māik'aapa uchiadachi, iru p'ua oo-ee. ³⁶ Māga unudak'āri, jōmaweda ak'ītrua para beeji māik'aapa āchi pitapai pedee para beeji:

—¡Aai, irua jarateeda waide nama ūridak'aada! ajida. ¡Eperā poro waibīak'a jaratee bi! Netuaraarāpa pida iru pedee ūri p'ani māik'aapa uchiapata, iru Tachi Ak'ōre k'ap'iā pari pedeepari perā.

³⁷ Jesupa māga ooda perā, irude nepiripachida p'uuru bee chaa Galilea eujāde.

Jesupa Simón Pedro p'āk'ōre jipada

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Jesús uchiak'āri Ak'ōre Ūraa jarateepata tedeepa, wāji Simón Pedro temaa. Simón p'āk'ōre k'ayaa baji k'īamiapa. Mapa chupiria iidijida Jesumaa iru jipamerā. ³⁹ Iru ik'aawa ak'īnī banaji māik'aapa ma k'īamia ītriāt'aaji. Aramata tuudachi. Māpai chi k'ayaa bada p'irabaip'eda, nek'opiji Jesumaa māik'aapa chi k'ōp'āyoorāmaa.

Jesupa k'ayaa beerā chok'ara jipada

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ K'eudaik'āri, k'ayaa k'īra t'ādoo iru beerā aneejida Jesumaa. Iru juu bik'āri mārā ūri, jipak'oodachida. ⁴¹ Ichiaba eperārā chok'ara k'ap'iadeepa netuara merātia beeda bia uchiak'oodachida:

—Pīta Tachi Ak'ōre Warrada ajida.

Mamīda Jesupa ītriāk'ooji pedeepiamaapa, āchia k'awa p'anadap'edaa perā iru Tachi Ak'ōrepā pēida eperārā k'aripamerā.

Jesupa Judea eujāde jaratee nipada

(Mr 1.35-39)

⁴² Taujaaweda Jesús uchiaji ma p'uuru deepa wāit'ee eperārā p'anadak'aamaa. Mamīda p'uuru pidaarāpa jīrinajida māik'aapa chupiria iidijida wānaamerā awara ãyaa.

⁴³ Mamīda Jesupa māgaji:

—Awaraa p'uurudee ichita wāit'ee pedee pia jarateede, ichiaba k'awaadamerā Tachi Ak'õrepa āra bī k'inia bī ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā. Ma-it'eepi irua mi pēiji.

⁴⁴ Māgá Jesupa jaratee nipapachi Ak'õre Ūraa jarateepata te bee chaa judiorā p'anapata eujāde.

5

Jesupa chik'ora peepida (Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Ewari aba Jesús Genesaret Lago ide bain̄bak'āri, eperāarā chok'ara p'īsua seedachida irumāi, Tachi Ak'õre ūraa ūri k'iniapa. ² Māga nīde Jesupa barco omé unuji to ide. Chipariirāpa āchi t'iri siimaa p'anajida ipu ide. ³ Jesús Simón Pedro barcode bataup'eda, iidiji tok'esaapai ateemerā. Māpai ma barcode su-ak'i beeji jarateeit'ee. ⁴ Jaratee aupak'āri, Simonmaa māgaji:

—Nāpiadee wādāma māik'aapa jāma pāchi t'iri t'aadapáde aji.

⁵ Simonpa p'anauji:

—Tachi Jarateepari, t'iri t'aamaa ewarijidada aji, maarepida peeda-ee. Mamīda pia jara bairā, t'iri t'aanait'eeda aji.

⁶ Māgá t'aadap'eda, jira atadak'āri, chik'ora nībaji t'iri jāde. Perá jēdachi. ⁷ Māga unurutata juapa t'ījida apema barco pidaarāmaa k'aripa chedamerā. Chejida māik'aapa ma chik'ora pee aupadak'āri, barco ome weda perá pirubaaidachida. ⁸ Māga unuk'āri, Simón Pedro Jesús k'īrapite bedabaidachi māik'aapa māgaji:

—Tachi Waibia, mi ik'aawaapa ãyaa beepáde aji, mi p'ek'au ooyaa bairā. Pia-e bī pi mi k'ait'a bamerā.

⁹ Simón awaraa arii p'anadap'edaarā ome ak'itrua para beeji māgá chik'o cho-k'ara peedap'edaa perā. ¹⁰ Auk'a p'anajida Simón k'ōp'āyorā, Zebedeo warrarā Santiago Juan ome. Māpai Jesupa māgaji Simonmaa:

—Waaweenapáde aji. Idideepa pia eperāarā jīriit'ee Tachi Ak'õre-it'ee, to-iapataarāpa chik'o jīripatak'a.

¹¹ Māpai barco ipu ide bīnadap'eda, jōmaweda āchi net'aa atabēijida āchi ak'ōreerā ome māik'aapa wājida Jesús ome.

Jesupa leprapa k'ayaa bada jipada (Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Ewari aba Jesús p'uurude nide eperā leprapa k'ayaa bīpa ununaji. Jesumaa chep'eda, bedabaidachi tau bīri eujāde t'ōbairumaa māik'aapa chupiria iidiji:

—Tachi Waibia, pia k'inia bī pīrā, mi k'ayaa wēpapipáde aji, Ak'õre k'īrapite pia beemerā.

¹³ Jesupa juapa t'ōbajji māik'aapa māgaji:

—K'inia bida aji. Jīpa beepáde aji.

Aramata chi lepra k'ayaa wēpaji. ¹⁴ Māpai Jesupa māgaji:

—Jaranaāji apidaamaa. Jīp'a p'aaremaa ak'ipināji. Moisepa p'ādade jara bīk'a ipana omé atēeji teeit'ee Tachi Ak'õremaaa. Māgá jōmaarāpa pi jīpa beeda k'awadayada aji.

¹⁵ Jesupa māga jarapachi mīda, audupiara pedeepachida irua oodade. Ma awara eperāarā chok'araara cheepurujida iru pedee ūridait'ee māik'aapa āchi k'ayaa jīpapidait'ee. ¹⁶ Ma k'aurepa Jesús wāpachi eperāarā p'anadak'aamāa it'aa t'īde.

Jesupa chiwa bada jipada (Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Ewari aba Jesupa jarateemaa bī misa, iru k'ait'a su-ak'i p'anajida fariseorā māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarā. Che p'anajida jōmaweda Galilea eujādepema p'uurudeepa, ichiaba Judea eujādeepa māik'aapa Jerusalén p'uurudeepa. Tachi Ak'õre baji Jesús ome, k'ayaa beerā jīpamerā. ¹⁸ Māga nīde pachejida eperāarā eperā chiwa bī ome. Jira

aneejida ichi p'arude. T'iū ata k'inia p'anajida teedaa, Jesús k'īrapite bidaitee. ¹⁹ Mamīda unudak'aa paji sāmāik'aapa t'iudai, eperārā chok'ara see nībada perā. Maperā it'i ateejida terraza īri māik'aapa uria ewa atajida. Māpai ma chiwa bi ichi p'arude irabai atajida jōmaarā taide Jesús k'īrapite. ²⁰ Jesupa k'awaak'āri āchia wāara ichide ijāa p'ani, ma chiwa bimaa māgaji:

—K'ōp'āyo, pia p'ek'au k'achia oopata jōmaweda wēpajipi.

²¹ Māga ūridak'āri, Moisepa p'āda jarateepataarāpa māik'aapa fariseorāpa k'īsia p'aneejida: “Jā eperā nāga pedeeik'araa bi. Tachi Ak'ōrepapaita p'ek'au k'achia wēpapipari. Jā eperā Tachi Ak'ōre āpite ik'achia pedeemaa bi jarak'āri ichiata māgee ne-inaa oopari.”

²² Mamīda Jesupa k'awaji āchia k'īsia p'ani. Mapa iidiji:

—¿Sāap'eda parāpa k'īsia k'achia k'īsia p'anima? aji. ²³ Mia irumaa jarai: “Pia p'ek'au k'achia oopata wēpajipi” maa-e pirā jarai: “P'irabáji māik'aapa wāji”. Mamīda irua maarepida oo-e pai Tachi Ak'ōrepa oopi-e pirā. ²⁴ Mia ak'ipiit'ee na p'ek'au eujāde mi, chi Esperā Ak'ōre Truadepema k'ap'ia pari, Tachi Ak'ōre Waibīapa wēpapipari eperārāpa p'ek'au k'achia oopata.

Māpai māgaji ma eperā chiwa bimaa:

—Mia jara bi: ¡P'irabáji! Pichi p'aru atáji māik'aapa wāji pichi temaa.

²⁵ Aramata chiwa bada p'irabaidachi jōmaarā taide māik'aapa ichi p'aru jēra bada atap'eda, Ak'ōre ome o-ia wāji ichi temaa. ²⁶ Māga unudak'āri, jōmaweda ak'ītrua para beeji māik'aapa o-īapa jarapachida Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara waibīara bi. Māgá p'era pik'a jōnipa māgajida:

—Idi ne-inaa pia unujidada ajida, Tachi Ak'ōre juapa ooda.

Jesupa Leví jirit'erada ichi ome nipapariimerā

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ T'ēepai, Jesús mamāik'aapa uchiap'eda, ununaji eperā t'iājarapatap'eda Leví. Māgí Cesar-it'ee impuesto p'epari paji. Su-ak'i baji ma impuesto p'epataarā su-ak'i p'anapatamāi. Jesupa irumaa māgaji:

—Mi ome nipaparíji.

²⁸ Māpai Leví p'irabaip'eda, ichi net'aa p'e atabéiji māik'aapa wāji Jesús ome.

²⁹ Ma t'ēepai, Levipa fiesta ooji ichi tede Jesu-it'ee. Impuesto p'epataarā Roma pidaarā rey-it'ee t'i pēiji awaraa k'ōp'āyoorā ome. Ma fiesta oo p'anide Jesús chi k'ōp'āyoorā ome su-ak'i p'anajida mesade, nek'omaa apemaaarā ome. ³⁰ Mamīda fariseorāpa māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarāpa k'īsia p'anadap'eda perā āchi chonaarāpa oopatap'edaade, aupedeemaa p'aneejida Jesús k'ōp'āyoorā ome. Iidijida:

—¿Sāap'eda nek'omaa p'anima māik'aapa ne-inaa tomaa p'anima jāgee impuesto p'epataarā ome māik'aapa awaraa p'ek'au k'achia oopataarā ome? Parāpa jāga oodaik'araa bida ajida.

³¹ Jesupa p'anauji:

—Médico pēidak'aa k'ap'ia pia beerāmaa. Jīp'a pēipata k'ayaa beerāmaa. ³² Tachi Ak'ōrepai pēi-e paji t'āri pia beerā jiride. Ma k'āyaara p'ek'au k'achia oopataarā jirideta pēiji, p'ek'au k'achia oo amaadamerā māik'aapa irude ijāapataadamerā.

Sāapai it'aa t'iādaipia bi nek'oda-ee

(Mt 9.14-15; Mr 2.18-22)

³³ Jesumaa māgajida:

—Juan Bautista k'ōp'āyoorā māik'aapa fariseorā audú it'aa t'iāpata nek'oda-ee. ¿Sāap'eda pi k'ōp'āyoorā ichita nek'opata māik'aapa ne-inaa topatama? ajida.

³⁴ Jesupa p'anauji:

—Miak'āipata fiestade tī pēidap'edaarā pachedak'āri, ma fiesta o-ña oopata chi miak'āit'ee bī ome. Mama p'anide ¿parāpa nek'opida-e paik'ā aji, āramaa? ³⁵ Ewari cherude chi miak'āit'ee bī wē-e pak'āri āra ome, fiesta ooda-e pait'ee t'āri p'uapa. Ma ewatepi nek'oda-e pait'ee.

Moisepa p'āda māik'aapa Jesucristopa jarateeda auk'a ak'idaik'araa bī

³⁶ Ichiaba Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee ichi ūraa p'oiradaik'araa bī Moisepa p'āda ome:

—Eperā apidaapa p'aru chiwididepema pite aba t'hiik'araa bīda aji, p'aru sorede parchaait'ee. Māga ooru pīrā, chi p'aru chiwidi āridariit'ee māik'aapa ma pite auk'a bee-e pait'ee chi p'aru sore ome. ³⁷ Ichiaba vino ewaa juda t'idaik'aa ne-e sorede. Māga oodak'aa ma vino baak'ak'āri, ma ne-e sore jīadarii perā māik'aapa chi vino atuadarii perā. ³⁸ Maperā vino ewaa juda t'idaipia bī ne-e chiwidide. ³⁹ Eperāpa vino chona bī tok'āri, to k'inia-e chi ewaa juda jarapata perā: “Chi chonata warraara bīda” apata. Māga pīk'a parāpa chonaarāwedapema ūraa k'iniara iru p'anida aji, mīa ūraa jaratee bī k'āyaara.

6

Tipata ewate trigo k'imi chak'eerā p'edap'edaa (Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Judiorā ūipata ewate Jesús nipaji trigo k'āide. Ma wāyaa wāde chi k'ōp'āyoorāpa trigo k'imi chak'eerā oromaa p'aneejida. Jua jāde sirat'īdap'eda, chi trigo tau chak'eerā k'opachida. ² Māga unudak'āri, ūk'uru arii p'anadap'edaa fariseorāpa iidijida:

—¿Sāap'eda parāpa oo p'anima ajida, tachi ūraade jara bī oonaadamerā? ūipata ewate mimiadaik'araa bīda a bī.

³ Jesupa k'awaji chi k'ōp'āyoorāpa ne-inaa k'achia ooda-e paji ma trigo tau k'odak'āri. Mapa p'anauji:

—¿Parāpa Ak'ōre Ūraa p'ādade leeda-e p'anik'ā aji, Rey Davidpa ooda chonaarāweda jarapisiadaidak'āri chi k'ōp'āyoorā ome? ⁴ T'ūji Tachi Ak'ōre te ne-edee oodade māik'aapa ataji pan awara bidap'edaa Tachi Ak'ōre-it'ee. Māgí pan ūk'uru k'oji māik'aapa teeji chi k'ōp'āyoorāmaa auk'a k'odamerā. Māga oojida, p'aareerāpapai māgí pan k'odaipia bajī mīda. Tachi Ak'ōrepa āra miapi-e paji māga oodap'edaa k'aurepa.

⁵ Jesupa ichiaba māgaji:

—ūipata ewate mī, chi Eperā Ak'ōre Truadepema juu ek'ari bīda aji.

Eperājuu chiwa bada

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Awaraa ūipata ewate Jesús t'ūji Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede māik'aapa jarateemaa beeji. Mama baji eperā juu juaraarepema chiwa bī. ⁷ Moisepa p'āda jarateepataarā fariseorā ome Jesús imiatee k'inia p'anajida. Mapa ak'i p'anajida Jesupa ma k'ayaa bī jipai maa-e pīrā jīpa-e pai ma ewate. ⁸ Mamīda Jesupa k'awaji ārapa k'īsiadap'edaa. Mapa ma juu chiwa bīmaa jaraji:

—P'irabáiji māik'aapa jōmaarā esajīak'a ak'īnī bēeji.

Aramāgā ma eperā it'a ak'īnī beeji. ⁹ Māpai Jesupa māgaji apemaarāmaa:

—Mia parāmaa ne-inaa iidiit'ee. ¿K'āata oodaipia bīma aji, ūipata ewate; ne-inaa pia maa-e pīrā ne-inaa k'achia? ¿Eperā k'aripadaipia bīk'ā piunaamerā maa-e pīrā piupidaipia bīk'ā? aji.

¹⁰ T'ēepai māirāmaa ak'īji. Maap'eda ma eperā juu chiwa bīmaa māgaji:

—Pichi juu jīrupáde aji.

Māpai juu jīruji. Aramata jīpa beeji. ¹¹ Mamīda māirāpa māga unudak'āri, audú k'īraudachida māik'aapa pedeeteemaa p'aneejida Jesús peepit'aadait'ee.

*Jesupa k'ōp'āyoorā doce jirit'erada ichi ome nipapataadamerā
(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)*

¹² Maapai Jesús ee nok'odee wāji it'aa t̄ide. Mama ewariji it'aa t̄imaa. ¹³ Astaawa pak'āri, ichi ome nipapataarā t̄iji. Māirādepema jirit'eraji doce māik'aapa āra t̄i biji apóstoles. ¹⁴ Nāgiirā paji: Simón, Jesupa ichiaba t̄i bida Pedro; chi ipema Andrés; Santiago; Juan; Felipe; Bartolomé; ¹⁵ Mateo; Tomás; Alfeo warra Santiago; Simón Celote apatap'edaa; ¹⁶ Santiago warra Judas māik'aapa Judas Iscariote; ma t̄eepai Jesús traicionaada.

*Jesupa eperāarā chok'araarāmaa jarateeda
(Mt 4.23-25)*

¹⁷ Ma k'ōp'āyoorā jirit'erap'eda, Jesús edaa cheji ma ee it'ia bideepa āra ome māik'aapa pachejida eujā jewedaade. Mama chip'e p'anajida iru ome nipapatap'edaarā māik'aapa awaraa eperāarā chok'ara: Judea eujādepemaarā, Jerusalén p'uurudepemaarā, p'usa ide p'ani Tiro p'uurudepemaarā Sidón p'uurudepemaarā ome. ¹⁸ Che p'anajida Jesús pedee ūridait'ee māik'aapa irua āchi k'ayaa jipamerā. Mama bide Jesupa netuara merātia iru beerā ichiaba jipak'ooji. ¹⁹ Eperāarā jōmaarāpa Jesús k'ap'ia t'ōbai k'inia p'anapachida, iru juapa āchi jōmaweda jipak'ooda perā.

*Jesupa jarateeda t̄āri o-īa p'anapataadamerā
(Mt 5.1-12)*

²⁰ Maap'eda Jesupa ichi ome nipapataarāmaa ak'iji māik'aapa māgaji:
—T'āri o-īa p'ani, parā chi chupiria chedeerā. Tachi Ak'ōre k'awa k'inia p'anadairā, irudeerā p'anadait'ee.
²¹ T'āri o-īa p'ani, parā chi jarrapisia jōniirā, parāmaa Tachi Ak'ōrepa nek'opiit'ee perā. Ichiaba t'āri o-īa p'ani, parā chi īraweda jēe jōniirā t'āri p'uapa, t̄eepai Tachi Ak'ōrepa parā ēpiit'ee perā.
²² T'āri o-īa p'ani eperāarāpa parā k'īra unuamaa iru p'aneedak'āri; yiaraa iru p'aneedak'āri; parāmaa ik'achia pedeedak'āri, maa-e pirā parā āpite pedee k'achia jaradak'āri mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepemade ijāapata perā.
²³ Māga oodak'āri, t'āri o-īa, k'āiwee p'anéeti, Tachi Ak'ōrepa ne-inaa pi-ia teeit'ee perā, parā iru truade panadak'āri. Chonaarāweda ichiaba māgá ne-inaa k'achia oopachida Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāmaa.
²⁴ Mamīda jaai, Tachi Ak'ōrepa k'achiadee pēiit'eepi parā, chi p'arat'ara beerā, na p'ek'au eujādepai o-īa p'anadait'ee perā!
²⁵ ¡Aai, Tachi Ak'ōrepa k'achiadee pēiit'eepi parā, chi īraweda bi jāwaa p'aníirā, t̄eepai jarrapisia p'aneedait'ee perā!
¡Aai, Tachi Ak'ōrepa k'achiadee pēiit'eepi parā, chi īraweda ēi jōniirā, t̄eepai jēe jōnadait'ee perā t'āri p'uapa!
²⁶ ¡Aai, Tachi Ak'ōrepa k'achiadee pēiit'eepi parā, chi jōmaarāpa t'o p'anapataarā! ¡Māga oopachida Judea eujādepemaarā chonaarāpa, seewata Tachi Ak'ōre pedee jarapatada apatap'edaarā ome!

*Jesupa jarateeda k'īra unuamaa iru p'anapataarāde
(Mt 5.38-48; 7.12)*

²⁷ —Mamīda parā, mi pedee ūri p'aníirāmaa miā jara bi: Parā k'īra unuamaa iru p'anapataarā k'inia iru p'anapatáati māik'aapa āramaa ne-inaa pia óoti. ²⁸ Pia óotí ārapa parā k'achia oopata pari. It'aa t̄ipatáati pāchimaa ik'achia jarapataarā pari. ²⁹ Eperāpa pi k'īra taramaa sīru pirā, auk'a oonáaji irumaa. Ma k'āyaara chi apema k'īra tarra ak'ipíji, auk'a sīmerā. Ichiaba eperāpa pichi īripema p'aru jī bi jāri ataru pirā, ichiaba pichi camisa t'āri pia téiji. ³⁰ Apidaapa pimaa ne-inaa iidiruta pirā, téiji. Ichiaba pi net'aa jāri ataruta

pírā, iidináaji waya pímaa teemerā. ³¹ Óotí apemaarāmaa parāpa k'inia p'anik'a āchia parāmaa oodamerā.

³² 'Parāpa k'inia iru p'ani pírā pāchi k'inia iru p'anapataarā aupai, ¿ne-inaa pipiara oomaa p'anik'ā? P'ek'au k'achia ooyaa beerāpa paara māga oopata. ³³ Parāpa ne-inaa pia oo p'ani pírā pāchi pia oopataarāmaa aupai, ¿ne-inaa pipiara oomaa p'anik'ā? P'ek'au k'achia oopataarāpa paara māga oopata. ³⁴ Ichiaba pāchi net'aa presta pēiruta pírā, ma pari awaraa net'aa jitait'ee aupai, ¿ne-inaa pipiara oomaa p'anik'ā? P'ek'au k'achia oopataarāpa pida prestapata āchi pitapai, ma pari ne-inaa jitadait'ee. ³⁵ Parāpa pāchi k'iraunuamaa iru p'anapataarā k'inia iru p'anapataadaipia bi māik'aapa āra pia oopataadaipia bi. Āramaa net'aa prestadaipia bi, nida-ee ne-inaa jitadait'ee ma pari. Māga ooruta pírā, Tachi Ak'orepaa ne-inaa pia teeit'ee parāmaa māik'aapa parā Ak'ore Waibia warrarā p'anadait'ee. Iruata ne-inaa pia oopari gracias jaradak'aarāmaa māik'aapa t'āri k'achia-idaa beerāmaa paara. ³⁶ Maperā awaraarā chupiaria k'awáati pāchi Ak'ore Waibiapa ooparik'a.

Awaraarāpa oopata āpite ik'achia jaradaik'araa bi (Mt 7.1-5)

³⁷ —Awaraarāpa ne-inaa oopata ak'ináati jaradait'ee ne-inaa k'achia oomaa p'ani. Māgá Tachi Ak'orepaa auk'a oo-e pait'ee parā ome. Ne-inaa k'achia aupai jirináati pedee k'achia jaradait'ee awaraarā āpite, maa-e pírā Tachi Ak'orepaa auk'a jiriit'ee parāpa ne-inaa k'achia oopata aupai jarait'ee, p'anadak'āri iru k'īrapite. Chiarapa parāmaa ne-inaa k'achia ook'āri, perdonáati. Māgá Tachi Ak'orepaa parāpa ne-inaa k'achia oopata perdonaait'ee. ³⁸ Awaraarāmaa téeti. Māgá Tachi Ak'orepaa parāmaa teeit'ee. T'āri pia teedak'āri awaraarāmaa, ma pari irua audupiara teeit'ee parāmaa. Irua parāmaa ooit'ee parāpa oopatak'a awaraarāmaa.

³⁹ Ichiaba Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee, chi k'ōp'āyoorāpa k'awaa wādamerā oodait'ee irua jara bīk'a.

—P'ananaati chi wāara k'awada-e p'aníirāk'a. Māgiirā tau p'āriu beerāk'api p'ani awaraa tau p'āriu beerā atee k'inia p'anadak'āri awara āyaa. ¿Āchi omee weda uriade baainada-e paik'ā? ⁴⁰ Mi ūraa k'awaa wādak'āri, pia p'anapataadait'ee. Estudiante apida ichi jarateepari k'āyaara k'awaara bi-e. Mamīda jōmaweda estudia aupak'āri, ichi jarateepari jīak'a uchiae.

⁴¹ '¿K'āare-it'ee ak'i bima nejarra pichi auk'aa tau jāde bi, mamīda unu-e bi pak'uru pichi tau jāde bi? ⁴² Pichi tau jāde pak'uru iru bi pírā, ¿sāga pichi auk'aamāa jaraima: "Ipema, mīmaa ēepíji jā nejarra pichi tau jāde bi"? ¡Seewata pia chīara k'aripa k'inia bi, irua oo bi ak'ik'āri! Naapiara ēt'aipia bi ma pak'uru pichi tau jāde bi. Māpaipí pia unui ma nejarra pichi auk'aa tau jāde bi māik'aapa māgá iru k'aripai.

Pak'uru k'awaapata chi nejōdeepa (Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ —Nejō biiri pia bīpa nejō k'achia chauk'aa. Jōdee nejō biiri k'achia bīpa nejō pia chauk'aa. ⁴⁴ Nejō biiri chaa k'awapata chi nejōdeepa. Eperāarāpa higojō orodak'aa pak'uru iiri-idaa bīdeepa. Ichiaba uva orodak'aa māgee pak'urudeepa. ⁴⁵ Māga pik'a eperā t'āri pia bīpa pedee pia jarapari, k'īsia pia iru bairā ichi t'āride. Jōdee eperā t'āri k'achia bīpa pedee k'achia jarapari, ichi t'āride k'īsia k'achia iru bairā. Ma k'īsia jōma uchiaru ichi t'ārideepa ichi it'aipa jarapari.

Jesupa te oopataarāde nepirida (Mt 7.24-27)

⁴⁶ —¿K'āare-it'ee parāpa mi t'ījarapatama: "Tachi Waibia, Tachi Waibia", mamīda ooda-e p'ani mia jara bīk'a? ⁴⁷ Miā jarait'ee k'aik'a bi chi mīmaa cheru ūriit'ee mi pedee māik'aapa oopariit'ee mia jara bīk'a. ⁴⁸ Māgí eperā te oo bīk'ata bi. Naapiara irua edú k'orop'eda,

chi te bïri mäu ïri bïpari. Maap'eda to chek'äri, wee jira beepari ma te bïri sudamäi. Mamïda p'oyaa mimik'api-e, basa mäu ïri bïda perä. Mägí eperäpa ichi te mägá basa mäu ïri pia oopari perä, jõ-e pait'ee. ⁴⁹ Jõdee chi mi ūraa ūrip'eda, oo-e bïpa mia jara bïk'a näga pik'a bi. Ichi te ook'äri, te bïri pariatua supari ipu näusaade, basa wëe. Maap'eda to chek'äri mäik'aapa wee jira beek'äri ma te bïri sudamäi, ma te t'eedaipari mäik'aapa jõmaweda jõdaipari, chi te chipari paara.

7

*Jesupa Romadepema soldaorä poro waibia esclavo jipada
(Mt 8.5-13; Jn 4.43-54)*

¹ Jesupa ma eperäarämaa mäga jara aupap'eda, wäji Capernaum p'uurudee. ² Mama bapachi Romadepema soldaorä poro waibia. Ichi esclavo k'inia iru bapachi. Mamïda mägí juak'aya nïbaji. ³ Ma soldaorä poro waibïapa ūrik'äri Jesús mama ni, pëiji judiorä poro waibiarä Jesumaa chupïria iidide, ichi esclavo jipa chemerä. ⁴ Ära Jesumaa wäjida mäik'aapa chupïria iidijida:

—Na capitán t'äri pia baparida ajida, tachi ome. Mapa pia k'aripaipia bïda ajida. ⁵ Irua tachi judiorä k'inia iru bapari. Oopijida ajida, namapema Ak'õre Ūraa jarateepata te.

⁶ Mäpai Jesús wäji ära ome. Mamïda ma soldaorä poro waibia te k'ait'a panadak'äri, irua jara pëiji chi k'õp'äyoorä ome:

—Tachi Waibia, mi temaa chenaapáde aji, mi pi k'äyaara ek'ariara bairä. ⁷ Maperä michi itu wä-e paji pi jiride. Mamïda k'awa bi ne-inaa jõmaweda pi jua ek'ari nïbi. Jïp'a jarapáde aji, mi esclavo jipa beemerä. ⁸ Mi jida waibiarä jua ek'ari bi. Ma awara mia soldaorä iru bi michi jua ek'ari. Mia abaamaa wäpáde ak'äri, wäpari; awaraamaa chepáde ak'äri, chepari. Ichiaba mi esclavomaa ne-inaa oopáde ak'äri, oonapari. Mi jua ek'ari p'aniiräpa mäga oopata perä, mia k'awa bi pia jararupapai mi esclavo jipait'ee.

⁹ Mäga jaranadak'äri, Jesús p'era pik'a beeji. Mapa ichi ome nipapataarämaa ak'iji mäik'aapa mägaji:

—Mägara mi wä-edä aji. Mia wäarata jararu. Tachi Israel pidaarä t'äide mia apida unu-e bida aji, ma eperäk'a; Tachi Ak'õrede wäara ijää bi.

¹⁰ Ma pëidap'edaarä capitán temaa pachedak'äri, chi esclavo jipa bïta unu chejida.

Jesupa p'ëträä warra piuda chok'ai p'irabaipida

¹¹ Ma t'ëepai, Jesús wäji Naín p'uurudee. Chi k'õp'äyoorä mäik'aapa awaraa eperäarä chok'ara wäjida iru ome. ¹² P'uuru k'ait'a panadak'äri, unujida eperäaräpa jai-idaada atee wäruta iade. Mägí p'ëträä warra apai iru bada paji. Aí ome chi p'uurudepemaarä chok'ara wä nipajida. ¹³ Jesupa mägí p'ëträä unuk'äri, chupïria k'awaaji mäik'aapa mägaji:

—Jëenaapáde aji.

¹⁴ Aramata araa wäp'eda, Jesupa t'õbait'aaji ma k'ap'ia atee wädap'edaa p'aru. Chi atee wä nipadap'edaarä ak'ini p'aneedak'äri, Jesupa mägaji ma jai-idaaa badamaa:

—K'üträä, p'irabáiji.

¹⁵ Mäpai chi jai-idaaa bada su-ak'i beeji mäik'aapa pedeemaa beeji. Maap'eda, Jesupa chi nawemaa mägaji:

—Acha bïda aji, pi warra.

¹⁶ Mäga unudak'äri, arii p'anadap'edaarä jõmaweda p'era pik'adachida mäik'aapa Tachi Ak'õrede pia pedee para beeji:

—Ak'õre pedee jarapari waibia tachi t'äide uchiajida ajida.

Ichiaba mägajida:

—Tachi Ak'õre che bi tachi p'uuru pidaarä k'aripade.

¹⁷ Mägá Jesupa ooda k'awaajida Judea eujādepemaarāpa mäik'aapa ma ik'aawapemaarāpa.

*Juan Bautistapa chi k'ōp'āyoorā pēida
(Mt 11.2-19)*

¹⁸ Juan Bautista ome nipapatap'edaarā wājida iru badamāi carcelde ma jōma nepiride. Mäga ūrik'āri, omé t'i pēji wādamerā Jesumaa. ¹⁹ Mäirā pēji Jesumaa iididamerā iru chi cheit'ee bada eperāarā k'aripait'ee maa-e pirā awaraa nidaipia bi. ²⁰ Jesús k'ait'a panadap'eda, māgajida:

—Juan Bautistapa tai pēijida ajida, iidide: “¿Pik'ā tai k'aripapari chonaarāpa cheit'ee bida adap'edaa? Maa-e pirā, ¿awaraa nidaipia bik'ā?” ajida.

²¹ Mäga iidi p'anadak'āri, Jesupa eperāarā chok'ara jipaji: k'ayaa beerā; k'ap'ia p'ira beerā; netuara k'ap'iade merātia beerā mäik'aapa tau p'āriu beerā. ²² Maap'eda ma Juanpa eperāarā pēidamaa p'anauji:

—Wāti Juanmaa mäik'aapa nepirīti parāpa namaunu p'ani mäik'aapa ūri p'ani. Jarāti tau p'āriu beeda ūraunu p'ani; nik'anik'aa beeda t'ia nūutee; leprapa k'ayaa beeda jipa p'ani āchi k'ayaadeepa; k'ūri k'beeda ūra ūri p'ani; piudap'edaarā waya chok'ai p'ani mäik'aapa chupiria chedeerāmaa Ak'ōrepa pedee pia jara pēida jarateemaa bi. ²³ ¡T'āri o-ña bida aji, chi mide ijāa bi, k'awa-e bi mīda mia ne-inaa jōma oo bi!

²⁴ Juanpa eperāarā pēida wādap'edaa t'ēepai, eperāarāmaa Jesupa pedee pia jaramaa beeji Juande:

—¿K'āata parāpa ak'inajidama aji, eujā pania wēe bimaa wādak'āri? ¿K'isajida-ek'ā ak'inadait'ee eperā pariatua k'isia bi, p'ūajara nāupa pariatua nēunēuwaa p'uaparik'a?

²⁵ Maa-e pirā, ¿k'isajida-ek'ā ak'inadait'ee eperā p'aru pi-ia jī bi? Parāpa pia k'awa p'ani eperā p'aru pi-ia jī beerā rey tede p'anapata. ²⁶ Mäga-e pirā ¿k'isajida-ek'ā ak'inadait'ee Ak'ōre pedee jarapari? Wāara, iru Ak'ōre pedee jarapari k'āyaara waibiara bi. ²⁷ Na Juandeta Tachi Ak'ōre ūraa p'ādade jara bi:

‘Mia eperā chok'a pēiit'ee pi naa o pia oonamerā pi, eperāarā poro waibia, chei naaweda.’

(Mal 3.1)

²⁸ Mia jara bi: Eperā apida Juan k'āyaara waibiara bi-e. Mamīda chi ek'ariara bīta iru k'āyaara waibiara pait'ee, Tachi Ak'ōrepa ma eperā ichi jua ek'ari bik'āri, ichideerā ome beemerā.

²⁹ Jōmaweda Juan pedee ūridap'edaarā, Cesar-it'ee impuesto p'epataarā paara, irumaa poro choopijida. Mäga oodak'āri, ak'ipijida Tachi Ak'ōre wāarata jara baji Juan k'ap'ia pari. ³⁰ Mamīda fariseorā Moisepa p'āda jarateepataarā ome Juanmaa poro choopida-e pak'āri, ak'ipijida āchia k'iniada-e p'ani Tachi Ak'ōrepa āchimaa pia oo k'inia bada.

³¹ ‘Mia jarait'ee sāga p'ani parā, mīde ijāadak'aa beerā. ³² Warrarā su-ak'i p'aneedap'eda, jemenemaa p'anik'ata p'ani p'uuru jāde. Āchi k'ōp'āyoorāmaa biapata:

“Taipa siru chaajida. Mamīda parā pēirada-e paji. K'ari k'isia paraa k'arijida. Mamīda parā jēeda-e paji.”

³³ Juan Bautista chek'āri, pan k'o-e paji eperāarā jīp'aarāk'a mäik'aapa vino tok'aa paji. Maperā parāpa jarajida: “Netuara iru k'ap'iade merātia bida” ajida. ³⁴ T'ēepai mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema cheji mäik'aapa nek'oji, ne-inaa toji eperā jīp'aak'a. Maperā jara p'ani mi nek'oyaa, ne-inaa toyaa bapari. Ma awara mi k'ōp'āyo meraaparida a p'ani k'achia-idaa beerā ome mäik'aapa Cesar-it'ee impuesto p'epataarā ome. ³⁵ Mamīda Tachi Ak'ōrepa wāarata ak'ipimaa bida aji, mia oo bi k'aurepa parā jōmaarā pari.

Jesús Simón tede

³⁶ Fariseo t'i jarapatap'edaa Simonpa Jesús t'i pēiji nek'o chemerā ichi ome. Mägá Jesús wāji iru temaa. Su-ak'i beeji mesade. ³⁷ Ma p'uurude wēra p'ek'au k'achia ooyaa bapachi. Mägipa k'awaak'āri Jesús wāda nek'ode ma fariseo tede, ataji chok'o chak'ek'a

māu pi-ia alabastrodee ooda ipuru bī k'erapa māik'aapa wāji irumaa. ³⁸ Jēe wāpa su-ak'i banaji Jesús biirimāi māik'aapa iru biiri siimaa beeji ichi taubapa. Maap'eda ichi pudapa p'ooji. Māpai Jesús biiri wēre atap'eda, īt'aaji māik'aapa ma k'era weet'aaji aī īri ak'ipiit'ee Jesús k'inia iru bi. ³⁹ Simonpa māga unuk'āri, k'Isiasi: "Na eperā wāara Ak'ōre pedee jarapari pada paara, k'awak'ajida aji, k'āare eperāpa ichi t'ōbaimaa bī māik'aapa māga oopi-e pak'aji, ma wēra p'ek'au k'achia ooyaa bairā."

⁴⁰ Māpai Jesupa Simonmaa māgaji:

—Simón, mia pimaa ne-inaa jara k'inia bida aji.

Simonpa p'anauji:

—Tachi Jarateepari, jaráji.

⁴¹ Jesupa nepiriiji:

—Eperāarā omé p'arat'a paraa p'anajida p'arat'a prestapamatāi. Abaapa paraa baji quinientos denarios; chi apemapa cincuenta denarios. ⁴² P'oyaa p'aada-e pak'āri, chi p'arat'a presta pēidapa āra chupiria k'awaaji māik'aapa omeerāmaa p'aapi-e paji. Frá mīmaa jaráji: ¿chisāgipa ma p'arat'a prestapari audú k'iniara iru bait'eema? aji.

⁴³ Simonpa p'anauji:

—¿Chi p'arat'a waiblara paraa bada-ek'ā? aji.

Jesupa māgaji:

—Wāarada aji.

⁴⁴ Māpai Jesupa ma wēramaa ak'iji māik'aapa Simonmaa māgaji:

—¿Na wēraunu bīk'ā? aji. Mi t'īuk'āri pi tede, pia mi pia auteebai-e paji. Pania tee-e paji mi biiri siimerā. Jōdee na wērapa mi biiri siiji ichi taubapa māik'aapa p'ooji ichi pudapa. ⁴⁵ Mi t'īuk'āri, pia mi k'īra ī-e paji. Mamīda mi nama t'īuru weda na wērapa mi biiri īmaa bī. ⁴⁶ Pia mi poro īri aceitepa p'uru-e paji. Mamīda irua k'era weeji mi biiri īri. ⁴⁷ Mapa mia jara bī: Irua p'ek'au k'achia chok'ara oopata wēpapiji, mi audú k'inia iru bairā. Mamīda eperāpa k'īsia bī pirā ichia mak'īara p'ek'au k'achia oo-e bī, māgara ma eperāpa mi mak'īara k'iniaria-e bī.

⁴⁸ T'ēepai Jesupa māgaji ma wēramaa:

—Pia p'ek'au k'achia oopata wēpajida aji.

⁴⁹ Māpai apemaarā arii p'anadap'edaarāpa iidi para beeji:

—¿K'aima ajida, jāgí? ¿Eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata paara wēpapi bīk'ā? ajida.

⁵⁰ Māpai Jesupa waya jaraji ma wēramaa:

—Pi wāara Ak'ōrede ijāa bairā, irua pi o k'achiadeepa k'aripa ataji atuanaamerā. K'āiwhee wāpāde aji.

8

Wēraarāpa Jesús k'aripapatap'edaa

¹ Ma t'ēepai Jesús nipapachi p'uuru beede māik'aapa aī ik'aawa p'uuru k'aipee beede. Jaratee nipapachi Ak'ōrepa pedee pia jara pēida; irua eperāarā bī k'inia bī ichi juu ek'ari, ichideerā p'aneedamerā. Chi k'ōp'āyoorā doce auk'a nipapachida iru ome.

² Ichiaba wēraarā nipapachida iru ome. Aī naaweda ma wēraarā ūk'uru netuara k'ap'iade merātia p'anajida māik'aapa ūk'uru k'ayaa p'anajida. Mamīda Jesupa ma jōmaweda jipapi. Māirādepema paji María, ichiaba t'ījarapatap'edaa Magdalena. Iru k'ap'iadeepa Jesupa netuara siete uchiapiji. ³ Ichiaba baji Cuza wēra t'ījarapatap'edaa Juana. Ma Cuza Rey Herodes tedepema mimiapataarā poro waibia paji. Ichiaba baji Susana, awaraa wēraarā chok'ara ome. Ma wēraarāpa Jesús chi k'ōp'āyoorā ome k'aripapachida; teepachida net'aa māik'aapa p'arat'a.

Net'atau p'oparide nepiriida

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

4 Maapai eperāarā chok'ara uchiajida p'uurudeepa Jesús ak'ide. Māgá eperāarā chok'ara chip'edachida. Māga niide Jesupa na pedee nepiriji Ak'ore Ūraa jarateeit'ee:

5 —Eperā wāji net'atau p'ode. Ma p'o wāk'ari, ūk'uru baaijida o jāde. T'ēepai mama eperāarā biiriipa t'iak'oojida māik'aapa ipanaarāpa k'ok'oo chejida. **6** Ūk'uru baaijida māu-idaade māik'aapa t'onojida mīda, taarā-e weda piik'oodachi, pania wēede baaidap'edaa perā. **7** Ūk'uru baaijida ne-iiri-idaade māik'aapa auk'a t'onojida. Mamīda ne-iiri k'ap'ip'iara waripari perā, māgí net'atau t'ono wādap'edaa piuk'oodachida. **8** Jōdee awaraa net'atau baaijida eujā piade. Māgí t'onojida, warijida māik'aapa pia chaujida. Ūk'uru net'atau abaadeepa tau cien uchiajida.

Nepirip'eda, Jesupa golpe pedeeji:

—Pia k'isíati parāpa et'ewa ūridap'edaade k'awaadamerā k'āata jara k'inia bī!

Sāap'eda Jesupa nepiripachi jarateeit'ee

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

9 Ma t'ēepai Jesús k'ōp'āyoorāpa iidijida:

—¿K'āata jara k'inia bīma ajida, pia nepiri bada?

10 Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'orepa parāmaa k'awapimaa bīda aji, ne-inaa naaweda k'awapik'aa pada awaraarāmaa: sāga ichideerā p'aneedai. Mamīda awaraarāmaa mia nepiripari jarateeit'ee:

‘Arapa mia oo bī ak'i p'ani mīda, wāara unuda-e māik'aapa mia jara bī ūri p'ani mīda, k'awada-ee p'aneedamerā.’ **(Is 6.9)**

Jesupa k'awapida net'atau p'oparide

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

11 Māpai Jesupa māgaji:

—Mia nepirida net'atau p'oparide nāga jara k'inia bī. Ma net'atau p'oda jara k'inia bī Tachi Ak'ore Ūraa jara pēida. **12** Chi o jāde baaidap'edaa jara k'inia bī eperāarāpa ma jara pēida ūripata. Mamīda Netuara Poro Waibia chepari ne-inaa ooit'ee, t'āripa ma pedee ijāanaadamerā māik'aapa wānaadamerā Ak'ore eujādee. **13** Jōdee chi net'atau māu-idaade baaidap'edaa jara k'inia bī eperāarāpa ma jara pēida o-ña ūri p'ani. Mamīda chi māu-idaade t'onoda taarā-e weda piidaiparik'a, māga pik'a māgiirāpa ma jara pēida taarā-epai ijāapata. Ma ūraade ijāadap'edaa k'aurepa nepirade baairuta pīrā, maa-e pīrā awaraarāpa āchi jiriruta pīrā miapidait'ee, ijāa amaapata. **14** Jōdee chi net'atau ne-iiri-idaade baaidap'edaa jara k'inia bī eperāarāpa ma jara pēida pia ūri p'ani. Mamīda t'ēepai k'isia p'aneeruta piara bī p'arat'a atadait'ee maa-e pīrā āchia ne-inaa audú oo k'inia p'ani oodait'ee, Ak'orepa k'inia bīk'a oodai k'āyaara. Māgá p'aneepata ne-uu warip'eda chauk'aa bīk'a. **15** Mamīda chi net'atau eujā piade baaidap'edaa jara k'inia bī eperāarāpa ma jara pēida wāara ijāapata āchi t'āride. Māpai p'anapata ma ūraade jara bīk'a māik'aapa choopata āchi ijāa p'aniide. Māgá p'aneepata ne-uu pia chauparik'a.

Jesupa lamparade nepirida

(Mr 4.21-25)

16 Maap'eda Jesupa awaraa nepiriji:

—Tachia lámpara k'oodak'aa ata bīdait'ee ne-inaa edajāde maa-e pīrā cama ek'ari. Ma k'āyaara lámpara k'oodap'eda, it'i ata bīpata pia ūdaamerā te jāde p'aniirā-it'ee. **17** Māga pik'a Tachi Ak'orepa oo bī mera pik'a bī eperāarāpa k'awanaadamerā. Mamīda t'ēepai irua jōmaarāmaa k'awaapiit'ee k'āata jara k'inia bī. Ichiaba ūraade jara bīk'a māik'aapa choopata āchi ijāa p'aniide. Mamīda t'ēepai k'awaapiit'ee.

18 Maperā pia ūriti. Chi k'awa bīmaa Tachi Ak'orepa audupiara k'awaapiit'ee. Mamīda chi ne-inaa k'awaara k'isia bīpa k'awa bī paara wēpapiit'ee.

*Mariá Jesús ñipemaarā ome
(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)*

¹⁹ Jesús nawe chi ñipemaarā ome wājida irumaa. Mamīda iru k'ait'a p'oyaa wāda-e paji eperāarā see nībada perā. ²⁰ Māpai eperāpa jaranaji Jesumaa:

—Pi nawe pi ñipemaarā ome taawa nīmaa p'anida aji, pi ak'iidait'ee.

²¹ Māga ūrik'āri, ichia māgaji:

—Ak'ore Úraa ûripataarā māik'aapa oopataarā Ak'ōrepa jara bik'a, māirāta mi nawek'a bi māik'aapa mi ñipemaarāk'a.

*Jesupa nāu p'usa ome t'umātipida
(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)*

²² Ewari aba Jesupa māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—Wādāma aji, lago k'īraik'a eeree.

Māpai barcode bataujida māik'aapa wājida. ²³ Sīa wādade Jesús k'āidachi. Māimisa p'usara t'o nībeeji. Mapa barco pirubaai wā nipaji. ²⁴ Mapa Jesús ñrimat'aajida māik'aapa māgajida:

—¡Tachi Jarateepari, pirubaai wādapi!

Jesús p'irabaidachi māik'aapa pedeeji nāumaa māik'aapa p'usamaa. Jōmaweda t'umātidachi māik'aapa ip'iū beeji. ²⁵ Māpai Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa iidiji:

—¿Sāap'eda parāpa ijāada-e p'anima aji, miā parā ak'it'ee?

Mamīda āchi jōmaweda p'era jōnipa ak'itrua para beeji māik'aapa āchi pitapai iidi para beeji:

—¿K'aima ajida, nāgí? Iru pedeepa nāu, p'usa paara t'umātipiparida ajida.

*Eperā k'ap'iade netuara merātia bada
(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)*

²⁶ T'ēepai panajida Geresa eujāde lago k'īraik'a eere, Galilea eujā k'īrapite. ²⁷ Jesús batauk'āri, eperā netuara merātia bi iru k'ait'a cheji. P'uuru depema paji mīda, taarā p'aru jī-e bajī; ichiaba teeda bak'aa paji. Bapachi jāira māu te uriade. ²⁸ Māgí eperāpa Jesús unuk'āri, iru k'īrapite sinapotepe bia baainaji:

—Jesús, Ak'ore Waibia Warra, mi ome t'īunāaji. ¡Mi chupiria k'awāaji! ¡Ichiak'au bīji!

²⁹ Māga jaraji Jesupa jara bada perā uchiamerā ma eperā k'ap'iadeepa. Taarā bajī ma netuara merātia bi iru k'ap'iade. At'apai ma netuarapa irumaa ne-inaa pariatura oopiji. Māimisa eperāarāpa iru jua bīri ome cadenapa jī nībijida āyaa wānaamerā. Mamīda ma netuara juapa irua ma cadena t'it'aapachi māik'aapa jirabodoji t'imí eperāarā p'anadak'aamaa. ³⁰ Māpai Jesupa iidiji:

—¿Pi, k'asaa t'ījarapatama? aji.

Ichia p'anauji:

—Mi t'ījarapatada aji, Legión.

Māga jaraji netuara chok'ara ichi k'ap'iade t'īudap'edaa perā. ³¹ Māpai ma netuaraarāpa Jesumaa chupiria iidipachida āchi pēinaamerā uria audú nāpiā bidee. ³² Ma k'ait'a ee k'arraya sinaarā chok'ara nek'omaa p'anajida. Mapa netuaraarāpa chupiria iidijida ma sinaarā k'ap'iade t'īupimerā. Māpai Jesupa māga ooji. ³³ Aramāgá netuaraarā uchiajida eperā k'ap'iadeepa māik'aapa t'īujida ma sinaarā k'ap'iade. Aramata sinaarā p'irak'oodachida ee k'ōot'ari jira bidee. Toida baainadap'eda, ñyapa jīak'oodachida.

³⁴ Ma sinaarā jīa p'anadap'edaarāpa māga unudak'āri, p'irak'oodachida p'uuru nepiridait'ee p'uuru pidaarāmaa māik'aapa ma p'uuru k'ait'a beerāmaa. ³⁵ Mapa eperāarā uchiajida ak'ide. Jesumāi pachedak'āri, unujida ma eperā netuara k'ap'iade merātia bada su-ak'i bi Jesús bīri k'ait'a. P'aru jīp'eda, k'āiwee su-ak'i bajī. Māga unudak'āri, ma eperāarā p'era para beeji. ³⁶ Māpai chi unudap'edaarāpa nepirijida sāgapí Jesupa

jipaji ma eperā netuara k'ap'iade merātia bada. ³⁷ Maap'eda ma Geresa eujādepemaarāpa Jesumaa chupiria iidijida āyaa wāmerā mamāik'aapa, audú nejasia p'anadap'edaa perā. Māpai Jesús barcode bataup'eda, wāji. ³⁸ Wāi naaweda, ma eperā netuara k'ap'iade merātia badapa chupiria iidiji Jesupa ichi ome auk'a wāpimerā. Mamīda Jesupa jaraji beemerā. Māgaji:

—Wāpáde aji, pichi temaa māik'aapa nepiripáde aji, Tachi Ak'ōrepa pi ome ooda.

Aramāgá ma eperā wāji ma p'uurudepema jōmaarāmaa nepiride Jesupa ichi ome ooda.

Jairo k'au māik'aapa wērapa Jesús p'aru i t'ōbaida

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Jesús lago k'īraik'a eere pachek'āri, eperāarāpa iru o-ña auteebajida, jōmaarāpa iru ni p'anadap'edaa perā. ⁴¹ Māga nide pacheji eperā t'ījarapatap'edaa Jairo. Ichi Ak'ōre Ūraa jarateepata tedepema poro paji. Jesús biirimāi bedabaidachi māik'aapa chupiria iidiji wāmerā ichi temaa ⁴² chi k'au jipade, juak'aya nībada perā. K'au apai iru baj; māgí doce años iru baj.

Jesús wārude Jairo temaa, iru ome nipapataarā see nībada k'aurepa p'īsua baj. ⁴³ Ma eperāarā ome baj wēra bi k'ayaa bi. Doce años waamiapa k'ayaa baj. Ichi p'arat'a jōdai baj jipapataarā juade nipa. Mamīda apidaapa p'oyaa jipadak'aa paji. ⁴⁴ Ma wēra Jesús āpīteik'aapa k'ait'a wāji māik'aapa iru īripema p'aru i t'ōbait'aaji. Aramata ma waamia t'ibaidachi. ⁴⁵ Māpai Jesupa iidiji:

—¿K'aipa mi t'ōbaijima? aji.

Chi k'ōp'āyoorā jōmaarāpa āchia-e pajida apachida.

Māpai Pedropo māgaji:

—Tachi Jarateepari, eperāarāpa pi t'isla wārutada aji.

⁴⁶ Mamīda Jesupa māgaji:

—Eperā k'ayaa bīpa mi t'ōbaijida aji. Mīdeepa uchiajida aji, Ak'ōre juapa ma eperā jipait'ee.

⁴⁷ Māpai ma wērapa unuk'āri p'oyaa miru-e paji, biiri wērewēree wāji māik'aapa bedabaidachi Jesús biirimāi. Jōmaarā taide jaraji k'āare-it'ee t'ōbait'aaji māik'aapa sāgá jipa beeji. ⁴⁸ Māpai Jesupa māgaji irumaa:

—Wēra, pīa mīde ijāa bairā, jīpa beejida aji. K'āiwee wāji.

⁴⁹ At'āri Jesús pedeemaa bīde Jairo tedeepa pēida pacheji māik'aapa māgaji ma Ak'ōre Ūraa jarateepata tedepema poromaa:

—Pi k'au jai-idaajipi. Tachi Jarateepari ichiak'au bīpáde aji.

⁵⁰ Mamīda Jesupa māga ūrik'āri, māgaji Jairomaa:

—Waaweenaaapáde aji. Jīp'a ijāapáde aji. Pi k'au jīpa beeit'ee.

⁵¹ Temāi panadak'āri, Jesupa chi k'ōp'āyoorā jōmaweda t'īupi-e paji. Aba t'īupiji Pedro, Santiago, Juan māik'aapa chi k'ayaa nawe chi ak'ōre ome. ⁵² Eperāarā taawa p'anadap'edaarā jōmaweda jēe para baj i t'āri p'uapa. Mamīda Jesupa māgaji:

—Jēenāati. Na wēra k'au jai-idaa-e bi. Jīp'a k'āita bīda aji.

⁵³ Māga ūridak'āri, jōmaarāta ēidachida iru-it'ee, k'awa p'anadap'edaa perā jai-idaa bi.

⁵⁴ Mamīda Jesupa ma wēra k'au juade jīta atap'eda, golpe pedeeji:

—Wēra chai, jīp'irabāji!

⁵⁵ Aweda chok'ai beeji māik'aapa aramata p'irabaidachi. Māpai Jesupa jaraji nek'opidamerā. ⁵⁶ Chi ak'ōreerā p'era pik'a jōneejida. Mamīda Jesupa jaraji ma p'asada awaraarāmaa nepirinaadamerā.

¹ Jesupa chi k'ōp'āyoorā doce t'i p'e atap'eda, jaraji Tachi Ak'ōre juapa netuara uchi-apidamerā māik'aapa k'ayaa k'ira t'ādoo jipadamerā. ² Māpai ãra pēiji k'ayaa beerā jipadamerā māik'aapa jarateedamerā Tachi Ak'ōrepa eperāarā biit'ee ichi jua ek'ari, ichideerā p'aneedamerā. ³ Māgá pēirude Jesupa māgaji:

—Ode wārutade ateenáati pak'uru t'idik'a wādait'ee, muchila, pan, p'arat'a, maa-e pīrā awaraa p'aru jīdait'ee. ⁴ K'eudaik'āri, parāpa unuruta tede p'anéeti, mamāik'aapa wāruta misa. ⁵ P'uuru abaade parā auteebaida-e pīrā māik'aapa parāpa jarateepata ūridaamaa p'ani pīrā, uchíatí ma p'uurudeepa māik'aapa biiridepema yooro p'ora nēep'ēti ak'ipidait'ee Tachi Ak'ōrepa ãra k'aripa-e pait'ee.

⁶ Māpai chi k'ōp'āyoorā wājida p'uuru bee chaa. Tachi Ak'ōre pedee pia jara pēida jaratee wāpachida māik'aapa k'ayaa beerā jipapachida.

Rey Herodepa k'īsia bada

(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

⁷ Rey Herodepa ūrik'āri Jesupa māgee ne-inaa jōmaweda oo bi, k'awa-e paji k'āata k'īsiait'ee. Eperāarā ūk'uruurāpa jarapachida Juan Bautista, chi piuda chok'ai p'irabaijida apachida. ⁸ Ūk'uruurāpa jarapachida iru chonaarāwedapema Ak'ōre pedee jarapari Elías. Jōdee awaraarāpa jarapachida awaraa chonaarāwedapema Ak'ōre pedee jarapari, chok'ai p'irabaida. ⁹ Mamīda Herodepa māgaji:

—Taarāru mia jara pēida Juan Bautista otau t'iap'et'aadamerā. ¿K'aipaa māgí eperā? Mia ūridoo irua oopari ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa.

Mapa Herodepa Jesús k'ira unu k'inia baji.

Jesupa eperāarā cinco mil nek'opida

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Jesús k'ōp'āyoorā pachedak'āri ãchia jaratee nipadap'edaamaapa, irumaa nepirijida jōma ãchia oodap'edaa. Māpai irua ãra ãyaa ateeji Betsaida p'uurudee. ¹¹ Mamīda eperāarāpa k'awaadak'āri, t'ee wājida. Māirā pacheruta unuk'āri, Jesupa ãra auteebaiji māik'aapa jarateeji Ak'ōrepa eperāarā bi k'inia bi ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā. Ma awara ãra k'ayaa beerā jipaji.

¹² K'eupodopa chi k'ōp'āyoorā Jesumaa chejida māik'aapa māgajida:

—Eperāarā pēipáde ajida, iinadamerā māik'aapa chik'o jirinadamerā p'uuru beemaa maa-e pīrā aí ik'aawa eperāarā beemaa, nama wē-e perā nek'odait'ee.

¹³ Māpai Jesupa māgaji:

—Parāpa chik'o téetí k'odamerā.

Ãchia p'anaujida:

—Taipa iru p'anida ajida, pan joisomaa māik'aapa chik'o omé. Māgí araa-e pait'ee wāda-e pīrā chik'o netode na eperāarā chok'ara para biirā-it'ee.

¹⁴ Imik'iraarā cinco mil paji. Mamīda Jesupa māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—Su-ak'i p'aneepidapáde aji, cincuentacincuentaa.

¹⁵ Aramāgá jōmaarāta su-ak'i p'aneepijida. ¹⁶ T'ēepai, Jesupa jitaji ma pan joisomaa chik'o ome ome māik'aapa it'aa ak'ip'eda, gracias jaraji Tachi Ak'ōremaa ma chik'o pari. Māpai k'ōrak'oop'eda, teeji chi k'ōp'āyoorāpa eperāarāmaa jedenadamerā. ¹⁷ Eperāarā nek'ojida bi jāwaa p'aneerutamaa. Maap'eda Jesús k'ōp'āyoorāpa p'ejida k'oraa docena aba, ma chik'o pan pite ome nībeeda.

Pedropajarada Jesús Tachi Ak'ōrepa pēida

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸ Ewari aba Jesús it'aa t'īmaa bak'āri chi k'ōp'āyoorā ome, ãramaai iidiji:

—¿Mi k'aima a p'anima aji, eperāarāpa?

¹⁹ P'anaujida:

—Ük'uruurāpa jara p'aní pi Juan Bautista, piup'eda p'irabaida. Awaraarāpa jara p'aní pi chonaarāwedapema Elías. Jōdee awaraarāpa jara p'aní pi chonaarāwedapema Ak'ore pedee jarapari, chok'ai p'irabaida.

20 Māpai Jesupa iidiji:

—Parāpárama, ¿mi k'aima adaima? aji.

Māpai Pedropo p'anauji:

—Pi Cristo, Tachi Ak'orepa pēida eperāarā rey pamerā.

Jesupa jarada ijāadak'aa beerāpa ichi peedait'ee

(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

21 Mamīda Jesupa jīp'a jaraji māga nepirinaadamerā awaraarāmaa. **22** Māpai māgaji:

—Mi, chi Eperā Ak'ore Truadepema ichita chupiria nībait'ee. Judiorā poro waibiarāpa, p'aareerā poroorāpa, māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarāpa mi k'ira unuamāa iru p'anadait'ee māik'aapa mi peepit'aadait'ee. Mamīda ewari ūpeemaa mi chok'ai p'irabaiit'eeda aji.

Sāga eperāarā nipadaipia bī Jesús ome

23 T'ēepai Jesupa māgaji jōmaweda ichi ome nipapataarāmaa:

—Eperā mi ome nipa k'inia bī pīrā, k'isiaik'araa bī ichia ne-inaa oo k'inia bīdepai. Ichi kuruso āp'aipia bī eperā peenadait'eek'a. Pia jarait'eera, ewari chaa ooipia bī mia oopi bīk'a, ma k'aurepa miapiruta pījida piurumaa. **24** Eperā piuamāa bī pīrā mīde ijāapari k'aurepa, māgī piuk'āri, atuait'ee. Mamīda eperā piuru pīrā mīde ijāapari k'aurepa, māgī it'aa wāit'ee ichi piuk'āri. **25** Ma awara ¿k'āare piata baima eperāpa ne-inaa pia na p'ek'au eujāde nībī jōmaweda ataru pīrā, mamīda piup'eda chok'ai p'irabai-e pīrā Ak'ore eujāde? Ichia net'aa iru bī atuait'ee māik'aapa banait'ee tok'arradee. **26** Eperā k'ira nejasia bī pīrā jarait'ee mīde ijāa bī maa-e pīrā mi ūraa jarait'ee awaraarāmaa, māgara mi, chi Eperā Ak'ore Truadepema jida k'ira nejasia bait'ee mēreda ait'ee, mi Ak'ore Waibia k'ira wāreede chek'āri iru angeleerā ome. **27** Miā wāarata jararu. Nama p'aniirā ük'uru piudai naaweda, unudait'ee Tachi Ak'orepa eperāarā biru ichi juá ek'ari, ichideerā p'aneedamerā.

Jesús k'ira awaradaida

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

28 Tomiamaa māga jarada t'ēepai, Jesús wāji ee nok'odee. Ichi ome ateeji Pedro, Santiago māik'aapa Juan. Mama iru it'aa t'īmaa beeji. **29** Māgā it'aa t'īmaa bīde ichi k'ira awaradachi māik'aapa chi p'aru t'o-t'oo uchiterreedachi. **30** Māga nīde eperāarā jaure omé chejida māik'aapa pedee p'aneejida iru ome. Chonaarāwedapemaarā Moisés Elías ome paji. **31** Āchi ik'aawa īdaa pia urua nībaji. Chejida Jesumaa jarade taarā-e nīde chupiria nībait'ee māik'aapa piut'ee Jerusalende. **32** Mama ee nok'ode Pedro chi k'ōp'āyoorā ome tap'ok'ee jōnajida mīda, k'āida-ee p'anajida. Maperā unujida Jesús māgā k'ira wāree māik'aapa ma eperāarā omé. **33** Ma eperāarā Jesús ik'aawaapa uchiarutade Pedropo māgaji:

—Tachi Jarateepari, ¡pia bī nama p'anadait'ee pi ome! Oodait'eeda aji, te chak'eerā ūpee, aba pi-it'ee, aba Moise-it'ee, chi apema Elia-it'ee.

Mamīda Pedropo k'isia-ee māga jaraji. **34** Iru pedee nībīde jīararapa āchi jōmaweda aneu ata cheji. Māgā jīarara esajīak'a āchi unudak'āri, nejasiadachida. **35** Māpai ma jīararadeepa Tachi Ak'orepa pedeeji:

—Nāgida aji, mi Warra k'inia, mia jīrit'erada. ¡Ūrīti iru pedee!

36 Ma pedee ūridap'eda, Jesús ituaba beeji āra ome. Māpai k'īup'ee p'aneejida. Ma t'ēepai āchia unuda ma ewate apidaamāa nepirida-e paji.

Jesupa netuara uchiapida warra k'ap'iadeepa

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Ai norema Jesús, Pedro, Santiago māik'aapa Juan ee nok'odeepa edaa chedak'āri, eperāarā chok'ara chejida Jesús ome unudait'ee. ³⁸ Māirādepema eperā abaapa golpe pedeeji:

—Tachi Jarateepari, mi chupiria k'awaapáde aji. Mi warra apai iru bi ak'inapáde aji. ³⁹ Netuarapa iru jita atak'āri, biapipari, wawapipari māik'aapa iduba k'ōp'ep'ee uchiapipari iru it'aideepa. Iru ichiak'au bik'aa. Maperā piupiit'eeda aji. ⁴⁰ Mía pi k'ōp'āyoorāmaa chupiria iidiji ma netuara uchiapit'aadamerā. Mamīda p'oyaada-e paji.

⁴¹ Jesupa p'anauji:

—Aai, eperāarā, ¿at'ārita mide ijāada-e p'anik'ā? ¡Ijāadak'aarāk'api p'ani! ¡Jōmasaa taarāit'ee parā ome ijāarutamaa? Anéeti ma warra.

⁴² Ma warra Jesús k'ait'a chek'āri, netuarapa eujāde bat'at'aaji māik'aapa waya wawat'aaji. Mamīda Jesupa ma netuara itriat'aaji māik'aapa uchiapit'aaji. Ma warra māgá jipap'eda, teeji chi ak'ōremaa. ⁴³ Arii p'anadap'edaarā jōmaweda p'era pik'a para beeji, Ak'ōrepa ne-inaa pia ooda unudap'eda perā.

Jesupa waya jarada ichi peedait'ee

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Eperāarā ak'itrua para beeru misa Jesupa ooda k'aurepa, irua māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

⁴⁴ —Na pedee pia ūrīti māik'aapa k'īra atuanáati: eperāpa mi, chi Eperā Ak'ōre Truade-pema baaipiit'ee k'achia beerā juade.

⁴⁵ Mamīda āchia k'awada-e paji irua jara k'inia bada. Tachi Ak'ōrepa āramaa at'āri māga k'awapi k'inia-e bají. Ma awara āchia waawee p'anajida iididait'ee k'āata jara k'inia bají.

Eperā waibiara bi Ak'ōre k'īrapite

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Maapai Jesús k'ōp'āyoorā aupedee p'aneejida k'awaadait'ee āchidepema k'aita waibiara bi. ⁴⁷ Jesupa k'awaak'āri ārapa k'īsia p'aní, warra chai ataji māik'aapa ak'īñi biji ichi ik'aawa ⁴⁸ māik'aapa māgaji:

—Eperāpa mide ijāa bi k'aurepa nāgí warra chaik'a auteebairu pīrā, mi jida auteebaipari. Ma awara chi mi auteebairupa mi pēida auk'a auteebaipari. Mapa chi parādepema ek'ariara pik'a bi audua-ee bairā, māgita waibiara pait'ee Ak'ōre k'īrapite.

Jesús ome nipak'aa bīpa netuara uchiapida

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Māpai Juanpa māgaji:

—Tachi Jarateepari, taipa unujida eperāpa pi tījarap'eda, netuara uchiapi bi eperāarā k'ap'iadeepa. Māga unudak'āri, taipa oonaapáde ajida, tachi ome nipak'aa perā.

⁵⁰ Jesupa p'anauji:

—Ichiak'au oopíti. Tachi ome nipak'aa pijida, tachi eere bīda aji.

Samaria eujādepemaarāpa Jesús yiaraa iru p'anadap'eda

⁵¹ Ewari k'ait'a pa wāk'āri Jesús it'aa wāit'ee, sōcharra wāji Jerusalén ode. ⁵² Ichi naa eperāarā chok'a pēiji Samaria eujādepema p'uuru k'aipee bimaa, te jiridamerā aīde k'āidait'ee. ⁵³ Mamīda ma Samaria eujādepemaarāpa iru auteebai k'iniada-e paji, k'awa p'anadap'eda perā judiorā p'uuru Jerusalendee wāru. ⁵⁴ Chi k'ōp'āyoorā Santiago Juan ome māga k'awaa atadak'āri, Jesumaa māgajida:

—Tachi Waibia, ¿k'inia bik'ā ajida, taipa pa it'iipa baaipidamerā māirā īri, jōdaidamerā?

⁵⁵ Mamīda Jesupa āra itriak'oiji, māgá k'achia k'īsiadap'eda perā. ⁵⁶ Māpai wājida awaraa p'uuru k'aipeedee.

Jesús ome nipa k'inia p'anadap'edaarā

(Mt 8.19-22)

57 Ode wādade eperāpa Jesumaa māgaji:

—Tachi Waibia, pi ome wā k'inia bida aji, chi wārumaa.

58 Jesupa p'anauji:

—Usap'ā yooro te uria iru bee māik'aapa ipanaarā te iru bee. Mamīda mi, chi Eperā Ak'ore Truadepema arajāgaa ni, k'āipari wēe. Made k'īsīaji, jarai naaweda wāara mi ome nipa k'inia bi wa māga-e.

59 Māpai Jesupa māgaji awaraa eperāmaa:

—Mi ome nipa chéji.

Irua p'anauji:

—Tachi Waibia, mi jida pi ome nipaparrii k'inia bi. Mamīda ai naaweda mi ak'ore iapipáde aji, iru piuk'āri.

60 Jesupa p'anauji:

—Ichiak'au bipáde aji, atuadait'eerāpa āchi piudap'edaarā iadamerā. Pi, jōdee, nipa chéji mi ome māik'aapa jaratéiji Tachi Ak'orepa eperāarā biit'ee ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā.

61 Māpai awaraa eperāpa māgaji:

—Tachi Waibia, pi ome nipa k'inia bida aji. Mamīda ai naaweda wāpíji mi tedepemaarā ak'ide.

62 Jesupa p'anauji:

—Eperāpa eujā p'ēirat'imaan bi pīrā aradopa, jīp'a nok'ooree ak'īpia bi. Apītee ak'iru pīrā, pia ba-e pait'ee Tachi Ak'ore jua ek'ari ichideerā ome.

10

Jesupa eperāarā setenta y dos pēida jarateenadamerā

1 Maap'eda Jesupa chi k'ōp'āyoorā awara setenta y dos jīrit'eraji ichi ome nipapataarādepema. Āra ome-omee pēiji ichi naa wādamerā p'uuru bee chaa ichi wāit'ee badamaa. **2** Āra pēik'āri, māgaji:

—Eperāarā chok'ara mide waide ijāada-e p'ani. Ne-uu audú chau bīk'api p'ani. Mamīda mimiapataarā chok'ara-ee p'ani. Mapa iidipatāati Tachi Ak'ore, ma ne-uu chiparimaa awaraa mimiapataarā pēimerā chi chau bi p'ede. **3** Wāti eperāarāmaa jarateede. Mia parā pēiru oveja chak'erā pēik'ajik'a ne-animalaarā k'achia beerā t'āide. **4** Na wārutade ateenāati muchila, p'arat'a maa-e pīrā awaraa chancla. Ichiaba taarā ak'īnī p'aneenāati pedeedait'ee chi unurutaarā ome. **5** Eperā tede t'īudak'āri, naapiara jarapatāati: “Na te pidaarā pia p'anapatāati.” **6** Māgā eperā t'āri pia paraa pīrā ma tede, iru k'āiwee beeit'ee. Mamīda iru t'āri pia-e bi pīrā parā ome, Tachi Ak'orepa iru k'āiwee bapi-e pait'ee. **7** Ma tede p'anéeti. Ārapa teeruta k'ōti māik'aapa tōti, parā, mi mimiapataarāpa māga atadaipia bairā pāchi mimia pari. Te awara-awaraa nipaanāati; te abaadepai p'anéeti.

8 P'uuruude panadak'āri, ma p'uuruudepemaarāpa parā auteebairuta pīrā, k'ōti ārapa teeruta. **9** Ma p'uuruudepema k'ayaa beerā jīpak'ōoti māik'aapa māirāmaa jarāti: “Tachi Ak'orepa parā bi k'inia bi ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā.” **10** Mamīda awaraa p'uuruude panadak'āri, ma p'uuruudepemaarāpa parā auteebaida-e pīrā, calle jāde wāyaarutade nāga jarāti: **11** “Pāchi p'uuruudepema yooro p'ora tai bīrīde beeda paara nēep'eruta, parā t'āri k'achia p'anadairā tai ome! K'awāati Tachi Ak'orepa parā bi k'inia bi ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā. Mamīda parāpa māga k'iniada-e.” **12** Mia jara bi: Ak'ore ewari waibia ewate irua ma p'uuruudepemaarā audupiara k'achia ooit'ee, chonaarāweda Sodoma pidaarā k'achia ooda k'āyaara.

*P'uuru pidaarāpa Ak'ore Ūraa ūridaamāa p'anadap'edaa
(Mt 11.20-24)*

¹³ ¡Aai, Corazín p'uurudepemaarā! ¡Aai, Betsaida p'uurudepemaarā! ¡Tachi Ak'õrepa parā k'achiadee pëit'eepi! Tiro p'uurude, Sidón p'uurude eperāpa ooda paara ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa, mia parā p'uurude oodak'a, taarā-e weda ijāak'ajida. Ārapa p'ek'au k'achia oopata oo amaa k'inia jōnipa chupiria iidik'ajida Tachi Ak'õremaa. Ma p'ek'au k'achia oopata k'aurepa t'āri p'uapa p'aru p'āimaa jīk'ajida māik'aapa it'abarrē p'ora it'aa p'ok'ajida āchi poro īri. ¹⁴ Maperā mia jara bī: Tachi Ak'õre ewari waibia ewate irua parā k'achiara ooit'ee ma Tiro p'uurudepemaarā k'āyaara māik'aapa Sidón p'uurudepemaarā k'āyaara. ¹⁵ Ichiaba parā Capernaum p'uurudepemaarā, ¿k'īisia p'anik'ā parā p'uuruta awaraa p'uuru k'āyaara waibiara pait'ee Ak'õre k'īrapite? ¡Ma k'āyaara irua parā p'uuruta jōt'aait'ee!

¹⁶ 'K'ōp'āyoorā, eperāpa parā pedee ūrik'āri, mi pedeek'a ūriit'ee. Jōdee chi parā yiaraa iru bīpa mi jida yiaraa iru bī. Ma awara mi yiaraa iru bī pīrā, ichiaba mi Ak'õre, mi pēida, yiaraa iru bī.

Setenta y dos āpītee chedap'edaa

¹⁷ Ma setenta y dos pēida eperāarā āpītee chedak'āri, t'āri o-ī-īa p'anajida. Māgapachida: —Tachi Waibia, ¡taipa pi k'ap'ia pari pedeedak'āri, netuaraarāpa paara oopachida taipa jaradap'edaak'a!

¹⁸ Jesupa p'anauji:

—Wāara. Mia Satanás unuji it'ariipa baaik'āri pa baaiparik'a. ¹⁹ Mia parā k'aripaji t'iadamerā taamaarā īri māik'aapa tusōre īri, parāmaa maarepida k'aada-ee. K'aripaji chōopataadamerā Netuara Poro Waibia ome; irua parā p'ua oo-ee. ²⁰ Maperā parā t'āri o-īa p'anadaipia bī. Mamīda ma k'āyaara o-īara p'anadaipia bī Tachi Ak'õrepa parā t'ī p'ā iru bairā it'ari ichideerā t'ī p'ā jēra bī librode.

Jesús t'āri o-īa bada

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Māgá pedee bīde Tachi Ak'õre Jaurepa iru audú t'āri o-īapiji. Māpai irua māgaji: —Ak'õre Waibia, pi jōmaarā k'āyaara waibiara bī. Ne-inaa jōmaweda it'ari nībi, na p'ek'au eujāde nībi paara pi jua ek'ari bī. Mi t'āri o-īa bī pīa eperāarā jīp'aarāmaa k'awapiru perā ne-inaa pīa waide k'awapi-e pada k'īisia k'awaa beerāmaa māik'aapa poro wēsaa beerāmaa. Māga ooji māga oo k'inia bada perā.

²² 'Mi Ak'õrepa ne-inaa jōma biji mi jua ek'ari mia ak'ipariimerā. Tachi Ak'õrepapai wāara mi, ichi Warra k'awa bī. Māgá ichiaba mi, chi Warrapapai wāara iru k'awa bī. Mamīda mia iru k'awapii mia k'awapi k'inia bī eperāarāmaa.

²³ Māpai Jesupa ak'īji chi k'ōp'āyoorāmaa māik'aapa māgaji:

—Parā, chi na ne-inaaunu p'aniirā, wāara t'āri o-īa p'ani. ²⁴ Mia jara bī: Chonaarāweda Ak'õre pedee jarapataarāpa māik'aapa reyrāpa unu k'inia p'anajida parāpa unu p'ani. Mamīda unuda-e paji. Ichiaba ūri k'inia p'anajida parāpa nama ūri p'ani. Mamīda ūrida-e paji, ewari ma-it'ee waide pa-e bada perā.

Jesupa nepirida Samariadepema t'āri pīa badade

²⁵ Ewari aba Moisepa p'āda jarateepari pedeenaji Jesús ome. K'awaait'ee Jesupa wāara Ak'õre ūraa k'awa bī wa māga-e, māgīpa iidiji:

—Tachi Jarateepari, ¿k'āata ooyama aji, mi it'aa wāit'ee?

²⁶ Jesupa p'anauji:

—¿K'āata jara bī Moisepa p'ādade? ¿K'āata unu bīma aji, aīde?

²⁷ Ma Moisepa p'āda jarateeparipa p'anauji:

—Tachi Ak'õre Waibia k'inia iru baparíiji pichi t'āripa māik'aapa ne-inaa jōmaa k'āyaara iru k'inia iru baparíiji. Ewari chaa k'īsíoji irude pichi t'āripa; ^(Dt 6.5) 'ma awara awaraarā k'inia iru baparíiji, pichi k'ap'ia k'inia iru baparik'a.' ^(Lv 19.18)

28 Māpai Jesupa māgaji:

—Pia p'anaujipi. Māga ooru pīrā, ichita bapariit'ee Ak'ōre eujāde.

29 Mamīda ma Moisepa p'āda jarateeparipa waapiara k'awaa k'inia baji. Mapa iidiji:

—Pia awaraarāda ak'āri, ¿k'aita jara k'inia bima? aji.

30 Māpai Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee:

—Eperā Jerusalén ode wāji Jericó p'uurudee. Māgá ode wāde nechiapataarā uchiajida. Ma eperā p'ua oojida māik'aapa iru p'aru paara chia atajida. Perá peet'aajida. **31** Biip'eda, p'aare cheji ma ode. Mamīda ma eperā eujāde bī unuk'āri, jīp'a wāyaaji ichi ode. **32** T'ēepai Leví ēreerādepema uchiada ichiaba ma ode che wāji. Mamīda ma eperā māgá unuk'āri, ichiaba jīp'a ichi ode wāyaaji. **33** Ma t'ēepai Samariadepema ichiaba ma ode cheji. Māgipa ma eperā unuk'āri, iru chupiria k'awaaji. **34** Iru k'ait'a wāp'eda, aceite vino ome p'uruji iru k'ap'ia p'ua bimāi māik'aapa p'aru sorede beda ataji. Māpai ma eperā su-ak'i binaji ichi burrode māik'aapa ateeji eperāarā temaa ak'i p'anadamerā. **35** Ai norema ma Samariadepemapa p'arat'a tau omé ēt'a atap'eda, teeji ma te chiparimaa māik'aapa māgaji: "Jā eperā ak'i baparíji mi cheru misa. Na p'arat'a awara faltaru pīrā, mia p'aait'eeda" aji.

36 Māga nepirip'eda, Jesupa iidiji ma Moisepa p'āda jarateparimaa:

—¿K'āata k'īsia bīma? aji. ¿Ma ūpeedepema chisāgipa ma eperā ak'ijima ichi k'ap'ia ak'iparik'a?

37 Ma Moisepa p'āda jarateparipa p'anauji:

—Chi chupiria k'awaadapa pajida aji.

Māpai Jesupa māgaji:

—Pia auk'a oopáde aji, chupiria chedeerāmaa.

Jesús Marta tede p'asianada

38 Maap'eda ma ode Jesús waya wā nipaji Jerusalendee. Panaji p'uuru k'aipeede. Mama wēra t'ījarapatap'edaa Martapa iru auteebaiji ichi tede. **39** Marta īpewēra María mama baji. Ichi Jesús biirī ik'aawa su-ak'i beeji ūriit'ee irua jararu. **40** Mamīda Marta ne-inaa audú oomaa beeji nek'opii'tee Jesumaa māik'aapa chi k'ōp'āyoorāmaa. Mapa Jesús k'ait'a cheji māik'aapa māgaji:

—Tachi Waibia, ¿pi-it'ee p'ua-e bīk'ā aji, mi īpewērapa mi k'aripa-e bī? Mia ne-inaa chok'ara iru bī ooit'ee. Mapa jaráji irua k'aripamerā.

41 Mamīda Jesupa p'anauji:

—Marta, Marta, pi audú k'īsia nībida aji, ne-inaa pi-ia oo k'iniapa. **42** Mamīda Mariapa ne-inaa piara jīrijī ooit'ee, mi nama bī misa. Apidaapa jarada-e pait'ee irua māga oonaamerā.

11

Jesupajarateeda it'aa tī k'awaadamerā

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

1 Ewari aba Jesús it'aa tī aupak'āri, k'ōp'āyo abaapa māgaji:

—Tachi Waibia, jaratéeji taipa it'aa tī k'awaadamerā, Juan Bautistapa chi k'ōp'āyoorāmaa jarateedak'a.

2 Māpai Jesupa māgaji:

—Parā it'aa tīdak'āri, nāga jaráti:

Tachi Ak'ōre it'ari bī,

pi tī awaraa tī k'āyaara pipiara bī.

Eperāarā bīji pichi jua ek'ari pichideerā p'aneedamerā.

[Óoji pichia k'inia bīk'a na p'ek'au eujāde, it'ari ooparik'a.]

3 Tai-it'ee chik'o téiji ewari chaa k'odait'ee.

⁴ Taipa p'ek'au k'achia oopata chupiria k'awáaji mäik'aapa perdonáaji taipa perdonaapatak'a, awaraarāpa taimaa ne-inaa k'achia oodak'āri. Tai k'achiade baaipináaji.

Tai k'aripa atáji Netuara Poro Waibia juadeepa.

⁵ Ichiaba Jesupa mägaji:

—K'īsiadáma nāgide. Parādepemapa k'ōp'āyo iru bai. Esapite pi wāi iru temaa mäik'aapa jarai: “K'ōp'āyo, mi-it'ee pan ūpee tééji, ⁶ k'ōp'āyo aba et'ewapai t'imipi pacheda perā mi temāi. Maarepida wēe bi teeit'ee k'omerā.” ⁷ Mäga p'asada paara, irua jara-e pai: “Mi ichiak'au bīji. Puerta jīa iru bi. Mi warrarā mi ome nama k'āi p'anipi. Mapa p'irabai-edda a-e pai, pimaa ne-inaa teede.” ⁸ Mia jara bi: Mägi k'ōp'āyo p'irabai-e pirā ne-inaa teeit'ee pi ichi k'ōp'āyo perā, mägara p'irabaiit'ee waa iidi nībanaamerā. Teeit'ee ne-inaa jōma pia falta bi. ⁹ Maperā mia nāga jara bi. Iidipatáati Tachi Ak'ōremaa. Irua teeit'eepi. Jiripatáati. Irua k'awapiit'eepi. Eperāpa puerta t'aide t'īparik'a, Ak'ōremaa t'īpatáati. Irua parā k'aripait'eepi. ¹⁰ Chi iidi bimaa Tachi Ak'ōrepa teepari; chi jiri bimaa Tachi Ak'ōrepa k'awapipari mäik'aapa chi t'ī bimaa ewapari.

¹¹ ’¿Parādepema ak'ōrepa taama teeik'ā ichi warramaa, irua chik'o iidik'āri? ¹² Maa-e pirā, ¿tusōre teeik'ā irumaa, ne-imí iidik'āri? ¹³ ¡Mäga-epi! Parā, ne-inaa k'achia oopataarā mīda, pāchi warrarāmaa net'aa pia tee k'awa p'ani. Parāpa mäga ooruta pirā, jaudupiara pāchi it'aripema Ak'ōre Waibia ichi Jaure teeit'ee chi iidirutaarāmaa!

Jesús Netuara Poro Waibia jua ek'ari bida adap'edaa

(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

¹⁴ Ewari aba Jesupa netuara uchiapimaa bají esperā pedee atua bi k'ap'iadeepa. Ma netuara uchiak'āri, ma esperā pedee beeji. Mäga unudak'āri, arii p'anadap'edaarā ak'ītrua para beeji. ¹⁵ Mamīda ūk'uruurāpa mägajida:

—Beelzebú, Netuara Poro Waibia juapata jāgá netuaraarā uchiapiparida ajida.

¹⁶ Mäpai awaraarāpa Jesús imiatee k'inia p'anadap'edaa perā, iidijida ne-inaa oomerā Tachi Ak'ōrepapai oopari. Mäga ooru pirā, k'awadayada ajida, Tachi Ak'ōre juapa ooda.

¹⁷ Mamīda Jesupa k'awaji āchia k'īsia p'ani. Mapa mägaji:

—P'uuru pidaarāpa āchi auk'aarā jéreruta pirā, waa araa p'anapataada-e pai. Āchi itu jōdaridait'ee mäik'aapa āchi te āri baibeeit'ee. ¹⁸ Mäga pik'a Netuara Poro Waibiapa ichi auk'aarā jéreru pirā, āchi itu jōdaridai. Parāpa jara p'anik'a mi Beelzebú eere bada paara, ichideerā jēre-e pak'aji. ¹⁹ Ma awara mäga pada paara ¿k'ai juapa parā eere p'aniirāpa netuaraarā uchiapipatama? ¡Netuara juapa-epi! Āchiata ak'ipipata parā pia k'īsiada-e p'ani. ²⁰ Jōdee mia netuaraarā uchiapipari pirā Tachi Ak'ōre Waibia juapa, jara k'inia bi ūrá Tachi Ak'ōredeerā poro waibia nama bi.

²¹ 'Eperā juataura bīpa ichi te jīak'āri espada ome, k'īsia bi apida t'īuda-e pai ichi net'aa chiade. ²² Mamīda esperā iru k'āyaara juataura bi cheru pirā mäik'aapa iru p'oyaaru pirā, iru espada jāri atai mäik'aapa iru net'aa p'e atadari. Mi waibiara bi Netuara Poro Waibia k'āyaara. Mapa netuaraarā mi jua choodak'aa.

²³ 'Eperā mi eere bi-e pirā, mi k'īraunuunamāa iru bi. Ichiaba mi k'aripa-e bi pirā awaraarā Tachi Ak'ōre jua ek'ari p'anapataadamerā, esperārā ãyaa pēipari mi ik'aawaapa.

Netuara esperā k'ap'iade waya merātiā bāda

(Mt 12.43-45)

²⁴ —Eperā k'ap'iadeepa netuara uchiapidak'āri, mägipa jiri nipapari eujā p'ūasaa sāma ūit'ee. Mamīda unu-e pak'āri, k'īsiapari: “Waya merātianait'ee ma esperā k'ap'iade, mi naaweda badamāi.” ²⁵ Chek'āri, unu chepari ma esperā k'ap'ia pi-ia bi; te barrep'eda, siip'eda pi-ia bik'a. ²⁶ Mäga unuk'āri, jirinapari awaraa netuara siete k'achiara ichi

k'āyaara māik'aapa ma eperā k'ap'iade merātia chepata. Māgá ma eperā audupiara k'achiade beeit'ee naaweda bada k'āyaara.

Wāara t'āri o-īa p'anīrā

- ²⁷ Jesupa māgá pedeemaa bide arii p'anadap'edaa rādepema wērapa māgaji:
—jT'āri o-īa bapari pi nawe, chi pi t'oda māik'aapa warida!
- ²⁸ Jesupa p'anauji:
—Ma k'āyaara t'āri o-īara bapari chi Tachi Ak'ōre pedee ūrip'eda, ooparipa ma jara bīk'a!

Ne-inaa eperārāpa p'oyaa oodak'aa unu k'inia p'anadap'edaa

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Māgá pedee bide eperārā cho-k'ara chepachida iru ik'aawa seedarutamaa. Māpai ichia jaramaa beeji āramaa:

—Parā ūrapemaarā t'āri k'achia-idaa p'anida aji. Iidipata miā oomerā ne-inaa eperārāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Mamīda Tachi Ak'ōrepaa ooit'ee chonaarāweda Jonás ome oodak'a. ³⁰ Tachi Ak'ōrepaa Jonás pēidak'a Nínive p'uurudepemaarāmaa ichi pedee jaramerā, māga pik'a mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema pēiji ichi pedee jaramerā parā ūrapemaarāmaa. ³¹ Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate irua parā ūrapemaarāpa oopatap'edaa ak'ik'āri jarait'ee pia wa k'achia, Reina Sur Eerepemapa parā imiateet'ee Tachi Ak'ōrepaa k'achiadee pēimerā. Chonaarāweda ma reina t'imipa cheji Rey Salomón k'īsia k'awaa bi pedee ūride. Mamīda nama bi aba waibiara bi Salomón k'āyaara. ³² Ma ewate ichiaba Nínive p'uuru pidaarāpa parā ūrapemaarā imiateedait'ee, Tachi Ak'ōrepaa parā k'achiadee pēimerā. Chonaarāweda Tachi Ak'ōrepaa Jonás pēik'āri Nínive pidaarāmaa, ārapa p'ek'au k'achia oopatap'edaa oo amaa wājida. Mamīda parā ūrapemaarāpa p'ek'au k'achia oopata oo amaada-e, aba Jonás k'āyaara waibiara bi pa jara cheji mīda māga oodamerā.

Jesupa tachi taude jarateeda

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ —Lámpara k'oodak'aa mera bidait'ee ne-inaa ek'ari. Ma k'āyaara k'oodak'āri, ne-inaa ūri it'i ata bipata, jōma te jāde p'anīrāpa idaa unudamerā. ³⁴ Tachi tau lamparak'a idaa pik'a bi tachi k'ap'i-a-it'ee. Pichi tau pia bak'āri, k'ap'iā jōmaweda idaa pik'a bide bait'ee. Mamīda pichi tau k'achia bi pirā, k'ap'iā jōmaweda p'āriu pik'a bide bait'ee. ³⁵ K'īrak'aupai pi idaa pik'a bi p'āriu pik'a padarii. Pia jarait'eera, k'īrak'aupai k'īsiai pia Tachi Ak'ōre wāara k'awa bi, mi ūraade ijāa-e bi mīda. ³⁶ Mi ūraade ijāa bi k'aurepa pi k'ap'iā jōmaweda idaa pik'a bide bi pirā, Tachi Ak'ōre wāara k'await'ee, lámpara uruade ne-inaa pia unupatak'a.

Jesupa jarada fariseorāmaa māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarāmaa

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jesús pedee aupak'āri, fariseo abaapa jaraji ichi ome wāmerā ichi temaa nek'ode. Ma tede t'ūp'eda, Jesús mesade su-ak'i beeji. ³⁸ Ma fariseo p'era pik'a bají Jesupa ichi jua si-e pada perā nek'oi naaweda, fariseorāpa oopatak'a. ³⁹ Mamīda Jesupa māgaji:

—Parā fariseorāpa vaso māik'aapa p'arat'u taawaik'a eere pi-ia siipatada aji. Mamīda māgí edajāde ipuru bi ne-inaa k'achiapa, parā t'āri k'achia p'anadairā. Chīara net'aa chīapata māik'aapa chīara k'ūrapata. ⁴⁰ jParā k'īsia k'awada-ee p'ani! ¿K'awada-e p'anik'ā chi parā k'ap'iā oodapa parā t'āri ichiaba ooda? ⁴¹ Eperārā chupiria k'awāati māik'aapa t'āripa āchimaa ne-inaa téeti. Māpaipi Tachi Ak'ōrepaa parā pia ak'ipariit'ee.

⁴² 'Aai, Tachi Ak'ōrepaa parā fariseorā k'achiadee pēiit'ee! Tachi Ak'ōre-it'ee nāgee aliño awara bipata: menta, ruda, awaraa ne-inaa k'arra ome; māgí diezdepema chaa, aba. Mamīda parā-it'ee p'ua-e bi ne-inaa oodait'ee Ak'ōrepaa oopi bīk'a, iru k'inia iru p'anadairā. Māgata oodaipia bi parāpa ne-inaa oopata ome.

43 'Aai, Tachi Ak'õrepa parā fariseorā k'achiadee pëiit'ee! Tachi Ak'õre Úraa jarateepata tede p'anadak'ari, su-ak'i beepari pipiara bide su-ak'i p'aneepata, k'inia p'anapata perā eperāarāpa parā ak'ídamerā āchi waibiarák'a. Ma awara calle jāde nipayak'ari, k'inia p'anapata jōmaarāpa parāmaa saludaadamerā, āchi poro waibiarā ome oopatak'a.

44 'Aai, Tachi Ak'õrepa parā k'achiadee pëiit'ee! Eperāarā pariatua jāira ūri t'iapata, k'awada-ee aide eperā piuda bi. Parā ma jāirák'ata p'ani, pāchi t'āride k'īsia k'achia iru p'anadairā.

45 Māpai Moisepa p'āda jarateeparipa māgaji:

—Tachi Jarateepari, pia ma pedee jarak'ari, ichiaba taimaa ik'achia jara bida aji.

46 Mamīda Jesupa māgaji:

—Aai, Tachi Ak'õrepa parā Moisepa p'āda jarateepataarā ichiaba k'achiadee pëiit'ee! Eperāarāmaa audú ne-inaa chok'ara oopipata tachi chonaarāpa chonaarāweda oopatap'edaak'a. Mamīda ārapa ma jōma p'oyaa ooda-e pak'ari parāpa jarapatak'a, maarepida k'aripada-e.

47 'Aai, Tachi Ak'õrepa parā k'achiadee pëiit'ee! Pi-ia oopata chonaarāwedapema Ak'õre pedee jarapataarā iadap'edaamāi, eperāarāpa āra k'irāpadamerā. Mamīda parā chonaarāpata āra peek'oojida! **48** Parāpa māga oodak'ari, ak'ipipata auk'a ook'ajida pāchi chonaarāpa oodap'edaak'a, parā ūrapemaarāpa auk'a ūridamaa p'anapata perā Ak'õre pedee jarapataarāpa jara p'ani. Āchia ma Ak'õre pedee jarapataarā peek'oojida māik'aapa parāpa māgihrā iadap'edaamāi pi-ia oopata.

49 'Mapa Tachi Ak'õrepa na k'īsia k'awaa pedee jaraji: "Mī pedee jarapataarā pëiit'eeda aji, mī ūraa jarateepataarā ome. Mamīda ūk'uru peedait'ee; jōdee awaraarā jiridait'ee miapidait'ee." **50** Parā chonaarāpa māga oopachida. Ak'õre pedee jarapataarā peepachida. Maperā ūrá Tachi Ak'õrepa parā k'achia ooit'ee. **51** Na eujā oodak'āriipa iru pedee jarapataarā peepata; Abeldeepa Zacarías parumaa. Ma Zacarías peejida Tachi Ak'õre tede, te t'ūlupata altarmāi esajāk'a. Maperāpi mia jara bi: Tachi Ak'õrepa ūrapemaarā k'achia ooit'ee ma oopatap'eda parí.

52 'Aai, Tachi Ak'õrepa parā Moisepa p'āda jarateepataarā k'achiadee pëiit'ee! Eperāarāpa llave iru p'anapatak'a puerta ewadait'ee, māga pik'a parāpa Tachi Ak'õre ūraa iru p'anapata. Mamīda ma ūraade jara bi awaraarāmaa k'awapidaamaa p'ani. K'iniadak'aa awaraarāpa ma pedee ūridamerā māik'aapa oodamerā irua jara bik'a.

53-54 Jesupa ma jōma jarap'eda, ma Moisepa p'āda jarateepataarā māik'aapa fariseorā k'īraudachida. Iidida chok'ara iidi p'aneejida iru k'achiade baaipidai jīak'aapa irua p'anauda k'aurepa. Mamīda p'oyaa imiateeda-e paji.

12

Jesupa ūraada fariseorāk'a p'ananaadamerā

1 Jesús at'ari mama bide eperāarā audupiara see nība cheji iru badamāi. Audú chok'ara nībada perā, awaraarā biiri ūri paara t'iak'oo wāpachida. Māpai Jesupa jarateemaa beeji chi k'ōp'āyorāmaa:

—K'īrak'aupai fariseorā levadura ome; pia jarait'eera, āchia jarateepata ome. Jarateepatada apata Tachi Ak'õrepa k'inia bi eperāarāpa oodamerā. Mamīda āchia māga oodak'aa, t'āri k'achia p'anadairā. **2** Tachi Ak'õrepa āchi k'īsia t'āridepai k'awaapiit'ee māik'aapa āchia ne-inaa mera oopata unupiit'ee. **3** Wāara ne-inaa jōmaweda parāpa mera jarapata irua tau taawa k'awaapiit'ee. Pāchi puerta jīadap'eda pedee mera jaradap'eda paara tau taawa k'awaapiit'ee terraza ūriipa biaruk'a.

*K'aita waaweedaipia bi
(Mt 10.26-31)*

⁴ —Michi k'ōp'āyoorā, mīa nāga jara bī. Waaweenáati parā jīri p'anīirā peedait'ee, ārapa parā p'oyaa atuapida-e perā tok'arradee. ⁵ Jarait'ee k'aita waaweedaipia bī. Tachi Ak'ōre waawéeti iruata tachi piupii perā māik'aapa atuapii perā. Wāara iruta waaweedaipia bī.

⁶ '¿Netopata-ek'ā ipana chak'e joisomaa p'arat'a tau o mee pari? Eperāarāpa māga oopata ipana chak'e mak'iara vale-e bī jīlak'aapa. Mamīda Tachi Ak'ōrepia ma ipana chak'eerā pia ak'ipari. ⁷ Parā jida māgá ak'ipari. Parā puda paara irua juasia iru bī. Mapa waaweenáati, Tachi Ak'ōrepia parā k'iniara iru bapari perā ipanaarā k'āyaara.

*Jesucristode ijāapatada apataarā awaraarā k'īrapite
(Mt 10.32-33; 10.19-20; 12.32)*

⁸ —Mīa nāga jara bī. Eperāpa tau taawa jararu pīrā ichi Jesucristode ijāapari, mī, chi Eperā Ak'ōre Truadepemapa pida jarait'ee: "Māgí mēré" Tachi Ak'ōre angeleerā k'īrapite.

⁹ Mamīda eperāpa meraru pīrā mīde ijāapari, māgara mīa pida merait'ee. "Māgí mēre-edā" ait'ee Tachi Ak'ōre angeleerā k'īrapite.

¹⁰ Tachi Ak'ōrepia eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapik'āri, wēpapii āchia ik'achia jarapata paara Eperā Ak'ōre Truadepemapa āpīte. Mamīda ik'achia jararuta pīrā iru Jaure āpīte, māgee p'ek'au k'achia wēpapi-e pait'ee.

¹¹ 'Parā mīde ijāapata k'aurepa eperāarāpa parā ateedak'āri Ak'ōre Ūraa jarateepata tede maa-e pīrā charraarāmaa māik'aapa poro waibiarāmaa īmiateedait'ee, k'īsianáati sāga p'anaudait'ee maa-e pīrā k'āata jaradait'ee. ¹² Māirā k'īrapite panadak'āri māik'aapa pedeedait'ee pak'āri, Tachi Ak'ōre Jaurepa jarateeit'ee, p'anau k'awaadamerā.

Jesupa nepirida p'arat'a paraa bī, k'īsia k'awa-ee bide

¹³ See nībadadepema abaapa Jesumaa māgaji:

—Tachi Jarateepari, jaráji mī īpemamaa tai ak'ōrepia net'aa bēida t'oomerā mī ome.

¹⁴ Jesupa p'anauji:

—K'ōp'āyo, ¿k'aipa mī bijima aji, parā charrak'a māga jaramerā?

¹⁵ Ichiaba māgaji:

—K'īrak'aupai net'aa k'īadai. Eperāarā t'āri o-īa p'anadak'aa net'aara p'e iru p'anadairā.

¹⁶ Māpai Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee ma et'ewa jaradade:

'Eperā p'arat'ara bī bapachi. Ne-uu waibia iru bada perā, net'atau waibia ewapachi.

¹⁷ Mapa k'īsia beeji: "¿K'āata ooyama? aji. Te wēe bī mīchi net'atau jōmaweda īait'ee."

¹⁸ Māpai ma p'arat'ara bīpa k'īsia ataji. "K'awa bida aji, k'āata ooit'ee. Mī net'atau īapata te wārait'ee māik'aapa awaraa te waibiarā oo atait'ee. Māgá mīchi net'atau net'aa iru bī ome, jōmaweda īayada aji, ma tede. ¹⁹ Maapai mīa jarai mīchi t'āridepai: 'Mīa net'aara iru bī. Nāgí ome aña chok'ara pia bapariit'ee. īrā īiit'ee, nek'oit'ee, ne-inaa toit'ee māik'aapa o-īa bapariit'eeda' aji.' ²⁰ Mamīda ma p'arat'ara bīpa māga k'īsia bīde Tachi Ak'ōrepia irumaa māgaji: "¡Pī k'īsia k'awa-ee bī! Idi weda p'ārik'ua pī piut'ee. Maap'eda, ¿k'aipa atait'eema aji, pia net'aara īa iru bī?"

²¹ Ma nepiri aupak'āri, Jesupa māgaji:

—Māgá uchiait'eeda aji, eperāpa net'aara p'e atak'āri ichi-it'ee, Tachi Ak'ōrede ijāa-ee.

Tachi Ak'ōrepia chi warrarā pia ak'ipari

(Mt 6.25-34)

²² Maap'eda Jesupa māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—Mīa jara bī: K'īsia jōnanáati k'āata k'odait'ee māgá chok'ai p'anadait'ee. Ichiaba k'īsianáati sāga p'aru atadait'ee. ²³ Tachi Ak'ōrepia tachi chok'ai p'anapipari. Iruata tachimaa chik'o teeit'ee. Ma awara irua tachi k'ap'ia ooda perā, tachimaa p'aru teeit'ee.

²⁴ Pichá, ak'ítí jā ipanaarā. Āchia net'atau uudak'aa, ewadak'aa māik'aapa īa bīdak'aa chi net'atau īapatamāi. Mamīda Tachi Ak'ōrepia ne-inaa teepari k'odamerā. ¡Iru-it'ee parā pipiara p'anī ipanaarā k'āyaara! ²⁵ Eperā audú k'īsia nībīpa hora aba pida waa chok'ai

ba-e pai. ²⁶ Ma ne-inaa ma-ãri p'oyaa oodak'aa pírã, ¿sãap'eda k'Íisia jõnima awaraa ne-inaa p'oyaa ooda-e p'anadak'ãri?

²⁷ 'Ak'ítí sãga nep'ono waripata. Mimiadak'aa mäik'aapa p'aru k'adak'aa mägá pi-ia p'anadait'ee. Mamída mia jara bi: Rey Salomonpa p'arat'ara, net'aa pia iru bapachi mïda, iru p'aru piara jí bak'ãri, eperãarãpa iru pi-iara unuda-e pají nãgí nep'ono k'áyaara.

²⁸ Tachi Ak'orepa na p'úajara pia t'onopipari. Idi wari wã. Mamída nu uratidaik'ãri, t'ipitaude paa jõdariit'ee. Tachi Ak'orepa mägá pia ak'i bi pírã nep'ono p'úajara t'áide níbi, audupiara parã ak'i bapariit'ee, at'ãri irude mak'iara ijääada-e p'ani mïda. ²⁹ Tachi Ak'orepa mägá ichia ooda pia ak'i bapari perã, k'Íisia jõnanáati jiridait'ee ne-inaa k'odait'ee maa-e pírã ne-inaa todait'ee. ³⁰ Mäga k'Íisiapata na p'ek'au eujädepema ijääadak'aa beerãpa. Mamída parápata it'aripema Ak'ore Waibia iru p'ani. Irua k'awa bi ne-inaa parápata falta p'ani. ³¹ Maperäpi jiríti p'anapataadait'ee iru juua ek'ari. Mäga ooruta pírã, ma ne-inaa jõma iru p'anadait'ee.

It'aripema ne-inaa pia

(Mt 6.19-21)

³² —K'óp'áyoorã, parã michi ovejaarãk'a p'ani. Mapa waaweenáati. Parã chok'ara-ee p'ani. Mamída Tachi Ak'orepa parã k'inia iru bi. Mapa parã biji ichi juua ek'ari, ichideerã p'aneedamerã. ³³ Maperä parápata net'aa iru p'ani netok'óotí mäik'aapa chupiria beerãmaa téeti. Na p'ek'au eujädepema muchila atadai k'áyaara, óoti Tachi Ak'orepa k'inia bik'a. Mäga atadai it'aripema ne-inaa, sore pak'aa. Ma ne-inaa pi-ia bimái nechiapataarã p'oyaa t'íudak'aa mäik'aapa polillapa p'oyaa ãridak'aa. ³⁴ Na p'ek'au eujädepema ne-inaa pia audú ata k'inia bak'ãri, pi t'ãri araa bait'ee ma ne-inaa ome. Jõdee it'aripema ne-inaa pia audú ata k'inia bak'ãri, pi t'ãri araa bait'ee mägí ne-inaa ome.

Jesupa jarateeda ijääpataarã poro waibia waya cheit'ee ewatede

³⁵ —Mi parã poro waibia perã, mi waya cheit'ee nidaipia bi, mimiapataarãpa p'aru jídap'eda lámpara k'oopatak'a áchi chipari cheru misa. ³⁶ Mimiapataarãpa nípatak'a chipari teedaa cheru misa miak'áipata fiesta oop'eda, puerta ewadait'ee iru t'ík'ãri, mäga pik'a parã nidaipia bi parã poro waibia cheit'ee ewate. ³⁷ Ma mimiapataarã chiparipa ára pia ak'ipariit'ee, chok'ai p'anaruta pírã iru pachek'ãri. Mia jara bi: Irua ára mägá unuk'ãri, jarait'ee su-ak'i p'aneedamerã mesade, ichia áchimaa chik'o teeru misa. ³⁸ Ichia ma mimiapataarã pia ak'ipariit'ee mägá chok'ai p'anadak'ãri, ichi esapite maa-e pírã ïdatipodopa cheru pijida. ³⁹ Mamída nãga k'awáati parápata. Te chiparipa k'awa bada paara nechiapari cheit'ee hora ichi net'aa chia atait'ee, chok'ai bak'aji ma nechiapari ichi tede t'íupiamaapa. ⁴⁰ Mäga parã jida chok'ai pik'a p'anadaipia bi, atu p'anide mi, chi Eperá Ak'ore Truadepema, cheit'ee perã.

Mimiapari pia mimiapari k'achia ome

(Mt 24.45-51; Mr 13.34-37)

⁴¹ Pedropo Jesumaa iidiji:

—Tachi Waibia, ¿ma pedee nepirijik'ã aji, tai-it'ee aupai, wa jõmaař-it'ee?

⁴² Jesupa nãga nepiriji: ¿Ságá baparima aji, mimiapataarã poro waibia pia? Mägípa k'Íisia k'awaa oopari chiparipa oopi bik'a. Pia ak'ipari chipari net'aa atabëida ichi juade mäik'aapa chiparimaa nek'opip'eda, mimiapataarãmaa chik'o tawapari. ⁴³ O-ia bapari chipari pachek'ãri, ichi mimiamaaunu chepari perã. ⁴⁴ Mia wãarata jararu. Chiparipa mäga unu chek'ãri, jõma ichia net'aa iru bi biit'ee ma mimiapari juua ek'ari ak'i bamerã.

⁴⁵ Mamída ma mimiapari t'ãri k'achia bi pírã, nãga k'Íisai: "Taaräit'ee mi chipari." Mapa apemaarã mimiapataarã wímaa beeí mäik'aapa tomaa beeí, nek'omaa beeí toyaa beerã ome. ⁴⁶ Mamída ma mimiapari k'achia atu bide, chi te chipari pacheit'ee. Mäpai irua

ooda k'awaa atak'āri, iru miapiit'ee māik'aapa ãyaa pëit'aait'ee awaraa ijäädak'aa beerā chupiria chitoonimaa.

⁴⁷'Mimiaparipa k'awaak'āri chiparipa oopi bi, mamīda chipari ni-e māik'aapa oo-e irua k'inia bik'a, chiparipa ma mimiapari wiima chok'ara wipiit'ee. ⁴⁸Mamīda mimiaparipa māgee ne-inaa k'achia ooru pīrā k'awa-eeta, mak'iara wipi-e pait'ee. Tachi Ak'ōrepa eperāmaa k'īsia k'awaapik'āri ne-inaa oo k'awaamerā, k'inia bi ma eperāpa māga oomerā, ma ne-inaa chaaree bi mīda. Ma awara eperārā bik'āri ma eperā juua ek'ari, k'inia bi irua ãra pia ak'ī bapariimerā, chaaree bi mīda.

*Jesús k'aurepa tachi ēreerā ome t'āri auk'a p'anada-e pait'ee
(Mt 10.34-36)*

⁴⁹—Mi cheji na p'ek'au ejādee t'ipitauk'a k'oode, aide ijäädak'aa beerā miapiit'ee. Māga oo aupada paara, mi o-ña bak'aji! ⁵⁰Mamīda ai naaweda mīmaa ne-inaa k'achia p'asait'ee. Chupiria nībait'ee māga parumaa. ⁵¹¿Parāpa k'īsia p'anik'ā mi cheji eperārā k'āiwee p'anapide? Māga-e. K'īsia awara-awaraa papideta cheji. ⁵²Idideepa te pidaarā joisomaadepema ūpeerāpa mide ijäädait'ee; jōdee omeerāpa ijääda-e pait'ee. Maa-e pīrā omeerāpa ijäädait'ee; jōdee ūpeerāpa ijääda-e pait'ee. Mi k'aurepa t'āri auk'a p'anada-e pait'ee. ⁵³Ak'ōre t'āri auk'a ba-e pait'ee chi warra ome maa-e pīrā chi warra t'āri auk'a ba-e pait'ee chi ak'ōre ome. Nawe t'āri auk'a ba-e pait'ee chi k'au ome maa-e pīrā chi k'au t'āri auk'a ba-e pait'ee chi nawe ome. P'āk'ōre t'āri auk'a ba-e pait'ee chi āigu ome maa-e pīrā chi āigu t'āri auk'a ba-e pait'ee chi p'āk'ōre ome.

*Ewari k'awa p'anīrā
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)*

⁵⁴Jesupa ichiaba māgaji eperārā arii p'anadap'edaarāmaa:
—Parāpa unudak'āri jīarara ucharuta ak'ōrejīru baaipari eere, jarapata k'oi cheit'ee. Māga p'asapari parāpa jarapatak'a. ⁵⁵Ichiaba nāu p'uak'āri sur eereepa, jarapata wāsia nībait'ee. Māga p'asapari. ⁵⁶¡K'īsia atua p'anīrā! Parāpa māgá pajā māik'aapa ejā ak'ī p'anīpa eu k'achia wa eu pia k'awa p'anī pīrā, ¿sāap'eda ne-inaa mīa oomaa bi k'awada-e p'anīma? aji.

*T'āri auk'a p'anapataadaipia bi
(Mt 5.25-26)*

⁵⁷'Mia oo bi māik'aapa jaratee bi ak'īti k'awaadait'ee Tachi Ak'ōrepa oopi bi wa māga-e. Māpai parā t'āri auk'a bīti iru ome. ⁵⁸Eperā nepīra iru bi pīrā pi ome māik'aapa pi charramaa atee k'inia bi pīrā, wāi naaweda t'āri pia pedeeipia bi iru ome t'āri auk'a bidait'ee. Maa-e pīrā charra k'īrapite panadak'āri, māgīpa pi ata bii jīapataarā juade carcelde t'ī nībinadamerā. ⁵⁹Mia wāarata jararu. Mamāik'aapa uchia-e pai p'arat'a jōmaweda p'aa-emaa.

13

P'ek'au k'achia oo amaadaipia bi

¹Maapai eperārā ūk'uru wājida Jesús ak'ide. Nepīrijida Pilatopa Galilea ejādepema imik'īraarā peepida, ārapa p'aareerāmaa ne-animalaarā peepidap'eda, paapidak'āri. Māgá ma eperārā waa p'oira beeji ma ne-animalaarā waa ome. ²Māga ūrip'eda, Jesupa māgaji:

—¿Parāpa k'īsia p'anik'ā aji, Tachi Ak'ōrepa māga p'asapiji ma Galilea ejādepemaarāpa p'ek'au k'achiara oodap'eda perā ma ejādepemaarā awaraarā k'āyaara? ³Māga-e. Mamīda pāchia p'ek'au k'achia oopata oo amaada-e pīrā, ichiaba piudait'ee. ⁴Māga-e pīrā ¿k'īsia p'anik'ā dieciocho piudap'edaarā Siloé torre t'eek'āri, māgá piujida ne-inaa

k'achiara oopachida perā awaraa Jerusalendepemaarā k'āyaara? ⁵ Māga-e. Mamīda pāchia p'ek'au k'achia oopata oo amaada-e pīrā, ichiaba piudait'ee.

Jesupa nepirida higuera bīrīde

⁶ Māpai Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee:

—Eperāpa higuera bīrī uu iru baji ichi uva k'āide. Ewari aba ak'inaji, higojō chau bī jīak'aapa. Mamīda chau-ee baji. ⁷ Mapa jaraji eperā chi ne-uu ak'i baparimaa: “Año ñopee iru bida aji, higojō jīri che bī nama. Mamīda unuk'aada aji. T'īap'et'aapáde aji. ¿K'āare-it'ee ichi k'inia jāma bainī bayama aji, eujā jīamaa?” ⁸ Mamīda ma eujā ak'iparipa p'anauji: “Señor, ichiak'au bipáde aji, na año aupai. Yooro p'oirait'ee ujāra ome māik'aapa arii p'e bīnait'eeda aji. ⁹ Māga ook'āri, ¿chau-e paik'ā? aji. Mata chau-e pīrā, t'īap'et'aait'eeda” aji.

Jesupa wēra eburuk'uk'ua bada jīpada

¹⁰ Ewari aba ñipata ewate Jesupa jarateemaa baji Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede.

¹¹ Mama baji wēra dieciocho años k'ayaa bī. Netuarapa ma wēra eburuk'uk'uapiji. Mapa jīp'a p'oyaa bainī beek'aa paji. ¹² Jesupa ma wēraunu atak'āri, t'ī ataji māik'aapa māgaji:

—Wēra, pī jīpa bida aji.

¹³ Māpai ichi jua bīji ma wēra ek'arra ñīri. Aramata jīp'a bainī beeji māik'aapa Ak'ōremaa ñit'aa t'īmaa beeji o-īapa. ¹⁴ Mamīda ma Ak'ōre Ūraa jarateepata tedepema poro waibīa k'īraudachi, ñipata ewate Jesupa jīpat'aada perā. Mapa eperāarāmaa māgaji:

—Ewari seis paraada aji, mimiadait'ee. Chedapáde aji, māgī ewate jīpapide. ñipata ewate chenaadapáde aji.

¹⁵ Māpai Tachi Waibīapa p'anauji:

—¡Mamīda parāpa paara oodak'aa pāchia jarateepatak'a! ¡ñipata ewate ichiaba mimi-apata! ¿ñipata ewate pāchi p'ak'a maa-e pīrā burro ñerapata-ek'ā aji, ateedit'ee pania topide? ¹⁶ Na wēra Abrahamdeepa uchiada Satanapa dieciocho años k'ayaa iru baji. ¿ñipata ewate p'oyaa jīpaik'araa baji-ek'ā? aji.

¹⁷ Jesupa māga jarak'āri, ichi k'īra unuamaa iru p'anadap'edaarā k'īra nejasia p'aneejida eperāarā k'īrapite. Mamīda arii p'anadap'edaarā o-īa para baji Jesupa ne-inaa pia ooda k'aurepa.

Mostaza taude nepirida

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Jesupa ichiaba awaraa nepiriji jarateeit'ee:

—¿K'āarek'a bīma aji, Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi jua ek'ari bik'āri, ichideerā p'aneedamerā? ¿K'āare ome auk'a bīma? aji. ¹⁹ Mostaza tau p'isi k'edéek'ata bida aji, eperāpa uuda ichi te ñuk'idaa. Wari wāpachi pak'uruk'a nībeerumaa. Waibīa nībeek'āri, chi jua t'aide ipanaarā chepata ñidait'ee.

Levadurade nepirida

(Mt 13.33)

²⁰ Ichiaba Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee:

—¿K'āarek'a bīma aji, Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi jua ek'ari bik'āri, ichideerā p'aneedamerā? ²¹ Wērapa levadura p'oiraparik'a bī harina waibīa ome, pan masa pia warimerā.

Tachi Ak'ōre truaddee wāit'ee puerta p'īrup'ee pik'a bi

(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Jerusalén ode wādade Jesupa jarateeji p'uuru bee chaa māik'aapa aī ik'aawa eperāarā p'anapatamāi. ²³ Maapai eperāpa iidiji:

—Tachi Waibīa, ¿eperāarā chok'ara-ee Ak'ōre eujādee wādait'eek'ā? aji.

Jesupa p'anauji:

²⁴ —Tachi Ak'õre truadee wãit'ee puerta p'ĩrup'ee bide t'ĩupaták'ata bi. Mia jara bi: Eperäärã chok'ara wã k'inia p'anadait'ee Tachi Ak'õre truadee. Mamïda p'oyaa wãda-e pait'ee. ²⁵ Te chipari p'irabaip'eda, ichi puerta jĩa nãbiparik'a, mäga pik'a ewari cherude mi, parã poro waib¡apa Ak'õre truadepema puertak'a bi jĩait'ee. Mäpai parã taawa p'aniirãpa mägadait'ee: "Tachi Waibia, ewapáde adait'ee tai t'íudait'ee." Mamïda mia p'anaut'ee: "Mia parã k'awa-e bi. Mapa parã t'íupi-e pait'ee. Parã michideeräeda ait'ee." ²⁶ Mäpai parãpa jara p'aneedait'ee: "Tai pi ome nek'opachida mäik'aapa ne-inaa topachida. Tai p'uuru jãde pia jaratee nipapachida" adait'ee. ²⁷ Mamïda mia p'anaut'ee: "¿Mia jara-e pajik'ã parã michideerä-e? ¡Ãyaa wãti mi ik'aawaapa, ne-inaa k'achia oopataarã!" ²⁸ Parãpa unudak'ãri Abraham, Isaac, Jacob, jõmaweda Ak'õre pedee jarapataarã ome Tachi Ak'õre truade, k'awaadait'ee parã taawa p'ani. Mäpai jãedait'ee mäik'aapa pãchi k'ida kierrkierree para bait'ee p'uapa. ²⁹ Eperäärã chedait'ee norte eereepa, sur eereepa, ak'õrejíru uchiapari eereepa mäik'aapa ak'õrejíru baaipari eereepa. Mäirãta su-ak'i p'ana chedait'ee nek'ode Tachi Ak'õre ome ichi truade. ³⁰ Maapai chi ñrapema ek'ariara beerã Tachi Ak'õrepa waibiara papiit'ee. Jõdee ñrapema waibiara beerã irua ek'ariara papiit'ee.

Jesús jêeda Jerusalén p'uuru pidaarã pari

(Mt 23.37-39)

³¹ Mäpai fariseorã ūk'uru chejida mäik'aapa mägajida Jesumaa:
—Wãji namäik'aapa, Herodepa pi peet'aa k'inia bairã.

³² Irua p'anauji:

—Wãti jarade jã ik'awaa bimaa: "Idi mäik'aapa nu uchiapik'ooit'ee netuara merätia bee eperäärã k'ap'iadeepa mäik'aapa k'ayaa beerã jipak'ooit'ee. Maap'eda nunorema parumaa aupait'ee." ³³ Mamïda idi, nu mäik'aapa nunorema ichita wãit'ee michi ode, piae bairã Ak'õre pedee jarapari Jerusalén p'uurudeepa taawa plumerã.

³⁴ ¡Jerusalén, Jerusalén, pidepemaarãpa Tachi Ak'õre pedee jarapataarã peepata mäik'aapa irua pëida eperäärã mäupa bat'a peepata! At'apai mia pidepemaarã araa p'e k'inia bapachi, et'erre wêrapa chi chak'eerã p'e ataparik'a ichi isia ek'ari. Mamïda parãpa k'iniada-e paji. ³⁵ ¡Úriti! ¡Pãchi te ituuba beeit'ee, Tachi Ak'õrepa parã waa ak'i-e pait'ee perã! Mia jara bi: Parãpa mi waa unuda-e pait'ee ewari cherude nãga jararutamaa:
¡Tachi Ak'õrepa ichia pëida ichita pia ak'i bapariit'ee!

(Sal 118.26)

14

Jesupa esperã k'ap'ia ooro bada jipada

¹ Ewari aba ñipata ewate Jesús wãji nek'ode fariseorã poro waibia temaa. Mama bide awaraa fariseorãpa iru ak'i p'anajida, imiatee k'inia p'anadap'edaa perã. ² Mama ichiaba baji esperã aba k'ap'ia ooro bi k'ayaapa. Mägi Jesús k'írapite bainí ba cheji. ³ Mäpai Jesupa iidiji Moisepa p'âda jarateepataarãmaa mäik'aapa fariseorãmaa:

—¿ñipata ewate k'ayaa bi jipaipia bik'ã aji, maa-e pirã jipaik'araa bi?

⁴ Mamïda ãchi k'íup'ee para beeji. Mäpai irua chi k'ayaa bi jita atap'eda, jipat'aaji mäik'aapa jaraji wãmerã. ⁵ Mäpai fariseorãmaa mägaji:

—Pichi warra maa-e pirã p'ak'a toidú padarida paara, ¿isapai jitana-e pak'ajik'ã aji, ñipata ewate mïda?

⁶ Mamïda maarepida p'anauda-e paji.

Eperäärã miak'ãipata fiesta oode t'í pëida

⁷ Jesupa unuk'ãri ma fariseopa awaraarã t'í pëida su-ak'i p'aneeruta su-ak'i beepari piara bide, nãga nepiriji jarateeit'ee:

⁸ —Eperāpa pi t'í pēik'āri miak'āipata fiesta oode, su-ak'i beenáaji su-ak'i beepari piara bide, eperā pi k'āyaara waibiara bi t'ee chei perā. ⁹ Māgara chi t'īdapa pimaa māgai: “Téeji pi su-ak'i beepari na eperāmaa.” Māpai pi k'īra nejasia bai māik'aapa su-ak'i banai su-ak'i beepari t'īmipiara bide. ¹⁰ Ma k'āyaara pi t'í pēidak'āri, su-ak'i banáji su-ak'i beepari t'īmipiara bide, pi t'īdapa māga chemerā: “K'ōp'āyo, su-ak'i ba chéji su-ak'i beepari piara bide.” Māgara pi o-īa su-ak'i banai apemaarā waawí mesade. ¹¹ Tachi Ak'ōrepa chi waibiara pa k'inia bi ek'ariara papiit'ee. Jōdee chi audua-ee bi waibiara papiit'ee.

¹² Ichiaba Jesupa māgaji ma fariseorā poro waibiamaa:

—Eperāarā t'í pēik'āri nek'o chedamerā pichi temaa, t'í pēináaji pichi k'ōp'āyorā, īpemaarā, īreerā, wa pi te k'ait'a p'anip'arat'ara beerā, ma pari īrapa ichiaba pi t'īdai perā nek'ode īchi temaa. ¹³ Ma k'āyaara fiesta ook'āri, t'í pēipia bi chupiria chedeerā, p'oyaa t'īa-ee beerā, biirī nik'anik'aa beerā māik'aapa tau p'āriu beerā. ¹⁴ Māgā o-īa bait'ee, ma pari īrapa ne-inaa oodait'ee wēe p'anadairā. Ma awara ma pari Tachi Ak'ōrepa pimaa ne-inaa pia ooit'ee, ichia pia ak'i biirā jai-idaadap'eda p'irabairuta ewate.

Nek'opata fiesta waibiade nepiriida (Mt 22.1-10)

¹⁵ Māga ūrik'āri, ma mesade su-ak'i p'anadap'edaadepema abaapa māgaji Jesumaa:
—jō-īa bait'eepi chi nek'oru nek'opata waibiade Ak'ōre truade!

¹⁶ Māpai Jesupa nāga nepiriiji jarateeit'ee:

—Eperāpa chik'o waibia joopiji māik'aapa eperāarā chok'ara t'í pēiji. ¹⁷ Chik'o aupa nībak'āri, pēiji chi chok'apari jarade ma t'í pēida eperāarāmaa: “Chéti, jōma aupa jēra bairā.” ¹⁸ Mamīda jōmaarāpa: “P'oyaa wāda-edā” ajida. Chi naapemapa māgaji: “Et'ewapai mia eujā neto ataji. Ichita wāit'ee ak'ide. Mi chupiria k'awaapáde aji, p'oyaa wā-e perā.” ¹⁹ Awaraapa māgaji: “Et'ewapai p'ak'a diez neto atajida aji, mimiapinait'ee mīchi eujāde. Mi chupiria k'awaapáde aji, p'oyaa wā-e perā.” ²⁰ Jōdee awaraapa māgaji: “Ewaa miak'āiji. Mapa p'oyaa wā-edā” aji. ²¹ Chi chok'a pēida āpītee cheji chiparimaa jarade. Māpai ma te chipari k'īraudachi māik'aapa māgaji chi chok'aparimaa: “Wāji p'uuru jādee māik'aapa p'e anēeji chupiria chedeerā, p'oyaa t'īak'aa beerā, tau p'āriu beerā māik'aapa biirī nik'anik'aa beerā.” ²² Bi-ap'eda, māgaji chi chok'a pēidapa: “Señor, mia ooji pia jaradak'a. Mamīda su-ak'i beepari at'āri pari jēra bida” aji. ²³ Māpai ma te chiparipa māgaji chi chok'aparimaa: “Māgara wāji o bee chaa eperāarā jiride, mi te p'īu nība chemerā.” ²⁴ Mia jara bi: Chi eperāarā naa t'í pēida apidaapa k'oda-e pait'ee mi chik'o.”

Cristo ome nipapataarā nāga p'asadait'ee (Mt 10.37-38)

²⁵ Eperāarā chok'ara nipajida Jesús t'ee. Mapa irua āpītee ak'īji māik'aapa māgaji:

²⁶ —Mi ome niparupa mi k'iniara iru ba-e pīrā chi ak'ōre, chi nawe, chi wēra, chi warrarā, chi īpemaarā, chi īpewēraarā, ichi paara k'inia bai k'āyaara, māgī p'oyaa mēré pa-e pai. ²⁷ Ichiaba eperā piuamāa bi pīrā mīde ijāa bi k'aurepa, māgī mēré pa-e pai. ²⁸ Parādepema abaapa te it'īa oo k'inia bi pīrā, naapiara juasia-e paik'ā k'awaait'ee jōmasaa p'arat'a falta bi ma te oo aupait'ee. ²⁹ Māga oo-e pīrā, ma te basa oop'eda, p'oyaa oo aupa-e pak'āri, chi unurutaarāpa pi oomaa iru p'aneedai. ³⁰ Jarapataadai: “Na eperāpa te oomaa beeji. Mamīda p'oyaa oo aupa-e paji.” ³¹ Maa-e pīrā, rey wā k'inia bak'āri jura chōode awaraa rey ome, naapiara chi soldaorā juasiapari k'awaait'ee diez mil soldaorāpa p'oyaadai wa p'oyaada-e pai soldaorā veinte mil īra īrī chōo cherutaarā. ³² P'oyaa-e paita bi pīrā, ¿chi apema rey t'īmī cheru weda jara pēiit'ee-ek'ā k'īra jīp'a p'aneedait'ee chōoda-ee? ³³ Māga pik'a parādepemapa k'īsiap'eda mīde ijāait'ee, ma k'aurepa ichia ne-inaa jōmaweda iru bi atuaamāa beeru pīrā, māgara p'oyaa mēré pa-e pai.

*Jesupa jarateeda t'ā k'iyyaa-ee pik'a p'anirāde
(Mt 5.13; Mr 9.50)*

³⁴—T'ā pia bi. Mamīda k'iyyaa-edaru pīrā, ¿sāga waya k'iyyapiima? aji. ³⁵ Pia-e bi eujā-it'ee pijida. Ichiaba ne-uu k'arra ik'aawa p'eit'ee pida pia-e bi. Jīp'a bat'at'aaipia bida aji. Pia k'īsīati parāpa et'ewa ūridap'edaade k'awaadamerā k'āata jara k'inia bi.

15

*Oveja atua badade nepirida
(Mt 18.10-14)*

¹ Ma t'ēepai Cesar-it'ee impuesto p'epataarā māik'aapa awaraa k'achia oopataarāda apatap'edaa k'ait'a chejida Jesús pedee ūride. ² Mapa fariseorā Moisepa p'āda jarateep-ataarā ome iru āpite ik'achia pedeejida:

—Jāgipa p'ek'au k'achia oopataarā auteebaipari māik'aapa nek'opari āra ome.

³ Māpai Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee:

⁴—Parādepema abaapa cien oveja iru bi pīrā māik'aapa madepema aba atuadarū pīrā, ¿atabēi-e paik'ā aji, chi apemaarā noventa y nueve āchi p'anapatamāi chi atuadaida jīrinait'ee unu atarumaa? ⁵ Unu atak'āri, o-īapa pi ik'ia īri jira atap'eda, ⁶ aneeit'ee māik'aapa pachek'āri teeda, pichi k'ōp'āyoorā t'ī p'e atait'ee. Māpai māgait'ee: “O-īa p'anadáma mi oveja atua bada unu atada perā.” ⁷ Mia jara bi: Ak'ōre truade māgá ichiaba audú o-īadaipata p'ek'au k'achia ooparipa ichia p'ek'au k'achia oopata oo amaak'āri māik'aapa Tachi Ak'ōrede ijāa beek'āri. O-īara p'anapata ma k'ap'ia, o-īa p'anadai k'āyaara noventa y nueve t'āri pia beerā k'ap'ia.

P'arat'a tau atua badade nepirida

⁸—Wērapa p'arat'a tau diez iru bīpa madepema aba atuadarū pīrā, ¿lámpara k'oo atap'eda, piak'āa te jā barremaa bee-e paik'ā unu atarumaa? ⁹ Unu atak'āri, chi k'ōp'āyoorā t'ī p'e atait'ee māik'aapa māgait'ee: “O-īa p'anadáma mia unu atada perā p'arat'a tau atuadaida.” ¹⁰ Mia jara bi: Angeleerāpa ichiaba māgá o-īadaipata p'ek'au k'achia ooparipa ichia p'ek'au k'achia oopata oo amaak'āri māik'aapa Tachi Ak'ōrede ijāa beek'āri.

Eperāpa chi warrapa k'achia ooda perdonaada

¹¹ Jesupa ichiaba nāga nepiriji jarateeit'ee:

—Eperāpa warrarā omé iru baji. ¹² Ewari aba chi k'ūtrāara badapa māgaji chi ak'ōremaa: “Ak'ōre, teepáde aji, mi eerepema net'aa pi piuk'āri atabēiit'ee bīdepema.” Māga ooji chi ak'ōrepa. Ma k'ūtrāa eerepema net'aa teeji irumaa. ¹³ Maap'eda ma warra t'ēepemapa ichi eerepema net'aa p'e atap'eda, netok'ooji māik'aapa ma p'arat'apa t'īmí wāji awaraa todee. Mama p'arat'a pariatura gasta wāpachi māik'aapa jōt'aaji ichia oo k'iniata oo bīpa. ¹⁴ Ma awara p'arat'a jōma jōdaik'āri, at'apai jarra oojida ma eujāde. Maperā jarra choomaa beoji. ¹⁵ Mapa wāji mimia jīride ma eujādepema eperāmaa. Ma eperāpa pēiji sinaarā jīade. ¹⁶ Audú jarrapa bi jāwaa k'inia bapachi sinaarā chik'opa. Mamīda apidaapa nek'opidak'aa pajī. ¹⁷ Māpai k'īsia beoji: “Mi ak'ōre tede mimiapataarā chok'araarāpa nek'odait'ee iru p'anida aji. Jōdee mi nama jarrapa piu wā! ¹⁸ Mi ak'ōremaa wāit'eeda aji. Panak'āri, nāga jarait'eeda aji: Ak'ōre, mia p'ek'au k'achiata ooji Tachi Ak'ōre k'īrapite māik'aapa pi āpite. ¹⁹ Waa pichi warrak'a mi iru banāaji. Jīp'a pichi mimiaparik'a iru báji anait'ee.” ²⁰ Maap'eda cheji chi ak'ōre temaa.

'At'āri t'īmí cheru weda, chi ak'ōrepa unu ataji māik'aapa chupiria k'awaajī. P'iraji chi warramaa māik'aapa wēre atap'eda, k'īra ī'aaji. ²¹ Māpai chi warrapa māgaji: “Ak'ōre, mia p'ek'au k'achiata oojida aji, Tachi Ak'ōre k'īrapite māik'aapa pi āpite. Waa pichi warrak'a iru banāaji. Jīp'a pichi mimiaparik'ata iru báji.” ²² Mamīda chi ak'ōre audú o-īa bada

perā, māgaji chi mimiapataarāmaa: “P'aru pipiara bīta atanāti māik'aapa jī bīti. Ichiaba ichi juade sortija jī bīti māik'aapa ichi biiride chancla jī bīti. ²³ Anéeti p'ak'a poreera bīta māik'aapa peet'āati. jK'odait'ee māik'aapa pēiradait'ee! ²⁴ Mi warra piu pik'a bada waya chok'ai bi! Chi atua unu atajidapi!” Māpai fiesta oojida.

²⁵ Māimisa chi warra naapema ne-uu k'āide baji. Teedaa chek'āri, ūri cheji o-ña pēira para bi. ²⁶ Mapa mimiapari aba tī ataji māik'aapa iidiji: “¿Sāga jōnima?” aji. ²⁷ Māpai ma mimiaparipa māgaji: “Pi ipema pachejida aji. Pi ak'orepa p'ak'a poreera bīta peepiji, iru k'ap'ia k'ayaa wēe pacheda perā.” ²⁸ Māga ūrik'āri, chi ipema ne-uu k'āideepa cheda k'īraudachi māik'aapa teedaa t'īuamaa beeji. Maperā chi ak'ore taawaa uchiaji enenee pedeede t'īumerā. ²⁹ Mamīda chi warrapa māgaji chi ak'oremaa: “Pia k'awa bīda aji, mi taarā mimiadoo. Ichita k'īra jīp'a oodoo pīa jaradak'a. Mamīda mīmaa tee-e pajī cabra chak'e pida, o-ña nek'omerā michi k'ōp'āyoorā ome. ³⁰ Jōdee pi warra pacheda-it'eeta peepiji p'ak'a poreera bi, jōma pichi p'arat'a teeda jōt'aaji mīda prostitutaarā ome.”

³¹ Māpai chi ak'orepa p'anauji: “Warra, pi ichita mi ome bapari. Net'aa jōmaweda mīa iru bi pēré. ³² Mamīda īrá o-ña p'anadaipia bi pi ipema piu pik'a bada chok'ai bairā; chi atua bada unu atadap'edaa perā.”

16

Mimiapataarā poro waibiade nepirida

¹ Jesupa ichiaba nāga nepiriñi chi k'ōp'āyoorāmaa jarateeit'ee:

—Eperā p'arat'ara bi bapachi. Ichia iru baji mimiapataarā poro waibia ichi jua ek'ari. Ewari aba māgí imiateejida irua net'aa pariatua atuapi bada perā. ² Mapa chi mimia chiparipa tī atap'eda, māgaji: “¿Wāarak'ā aji, pi āpite jara chedap'edaa? īraweda p'ā tēeji jōmaweda mi net'aa iru bi, pi waa mi mimiapataarā poro waibia pa-e pait'ee perā.” ³ Māga ūrik'āri, ma mimiapataarā poro waibiapa k'īsiaji: “īrá ¿sāgapī ooit'eema mi mimia chiparipa mi mimia wēe bik'āri? Juatau wēe bi mimia chaaree ooit'ee māik'aapa k'īra nejasia bi ne-iidipariit'ee. ⁴ K'awa bīda aji, sāga ooit'ee eperārāpa mi auteebaidamerā mimia wēe beek'āri.” ⁵ Māpai tīpiji aba-abaa chedamerā chi paraa p'anadap'edaa chi mimia chiparimaa. Chi naa chedamaa iidiji: “Pia ¿jōmasaa paraa bīma aji, michi poro waibiamaa?” ⁶ P'anauji: “Aceite olivodee ooda ochocientos galones paraa bīda” aji. Māpai ma mimiapataarā poro waibiapa māgaji: “Acha bīda aji, pīa paraa bada p'āda. Nāgí jēt'āaji māik'aapa awaraata oo atapáde aji, cuatrocientos pari.” ⁷ Maap'eda iidiji awaraamaa: “¿Pia jōmasaa paraa bīma?” aji. Ma eperāpa p'anauji: “Trigo bulto cien paraa bīda” aji. Māpai mimiapataarā poro waibiapa māgaji: “Acha bīda aji, pīa paraa bada p'āda. Nāgí jēt'āap'eda, awaraata oo atapáde aji, ochenta bulto pari.” ⁸ Chi mimia chiparipa k'awaji ma mimiapataarā poro waibia k'achia bada ik'awaa bi. Mapa ītria-e pajī. Ichiaba māga pik'a p'ani na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerā. Ik'awara p'anapata Tachi Ak'ōredeerā k'āyaara.

⁹ Maperā mīa parāmaa ūraait'ee. Na p'ek'au eujādepema net'aa iru p'ani téeti k'ōp'āyoorā atadait'ee mi-it'ee. Māga ooruta pīrā, ma net'aa jōdaik'āri, Tachi Ak'ōrepa parā autee-baiit'ee ichi truade.

Chisāgita tachi chipari; Tachi Ak'ōre wa p'arat'a

¹⁰ —Chi tāri jīp'a bīpa net'aa chok'ara-ee iru bi pijida, awaraarāmaa teeru pīrā, auk'a teepariit'ee net'aa chok'ara iru bak'āri. Jōdee chi k'ūrayaa bīpa teeamaa bi pīrā net'aa chok'ara-ee iru bīdepema, auk'a teeamaa bapariit'ee net'aa iru bak'āri. ¹¹ Mapa parā tāri jīp'a p'anada-e pīrā na p'ek'au eujādepema net'aa, p'arat'a ome, ¿k'aipa it'ari pema net'aa parā jua ek'ari bīma? ¹² Ichiaba na p'ek'au eujāde p'anide chīara net'aa tāri jīp'a ak'ida-e pīrā, ¿k'aipa parāmaa it'ari pema net'aa pīa teeima?

¹³ 'Eperā chipariirā omé jua ek'ari mimia baik'araa bi. Māga bi pīrā, chipari aba k'īra unuamaa iru bai māik'aapa chi apema k'inia iru bai, maa-e pīrā abaapa jara bik'a ooi māik'aapa chi apemapa jara bik'a ooamaa bai. Māga pik'a apidaapa ooda-e pai Tachi Ak'ōrepa jara bik'a; p'arat'a, net'aa pia p'e bi misa.

Jesupa fariseorāmaa jarada

¹⁴ Fariseorāpa ma ūraa ūridak'āri, Jesús oo iru p'aneejida, p'arat'a k'inia p'anadap'edaa perā. ¹⁵ Mapa Jesupa māgaji:

—Parā t'āri pia beerāk'a p'anapata eperāarā k'īrapite. Mamīda Tachi Ak'ōrepa k'awa bi k'īsia k'achia parā t'āride iru p'ani. Ne-inaa parāpa audupiara k'inia iru p'ani; ma ne-inaa Tachi Ak'ōrepa unuamaa iru bapari.

Jesupa jarada Moisepa p'ādade

¹⁶ —Moisepa ūraa p'ādak'āriipa māik'aapa Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa ūraa p'ādak'āriipa Juan Bautistapa ūraa jarada parumaa, eperāarāpa jīripachida Tachi Ak'ōredeerā p'aneedait'ee ma ūraade jara bik'a oo p'anipa. Mamīda ma ūraa jōru. Juan badak'āriipa mia pedee pia jarateepari, eperāarāpa k'awaadamerā mi k'aurepa Tachi Ak'ōrepa eperāarā bīt'ee ichi jua ek'ari, ichideerā p'aneedamerā.

¹⁷ 'Pajā māik'aapa na p'ek'au eujā jōdaridai, jōma Tachi Ak'ōrepa ūraa p'āpidade jara bik'a p'asai naaweda.

Jesupa jarateeda miak'āi p'anīrā mia amaanaadamerā

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

¹⁸ —Eperāpa ichi wēra amaat'aaru pīrā māik'aapa miak'āiru pīrā awaraa ome, p'ek'au oomaa bi Tachi Ak'ōre k'īrapite. Ichiaba eperā miak'āiru pīrā wēra amaat'aada ome, p'ek'au oomaa bi Tachi Ak'ōre k'īrapite.

P'arat'ara bada māik'aapa Lázaro, chupiria chada

¹⁹ —Eperā p'arat'ara bi bapachi. Māgí p'aru pi-ia jīpachi māik'aapa ewari chaa fiesta waibia oopachi. ²⁰ Ichiaba mama bapachi eperā chupiria chi t'ījarapatap'edaa Lázaro. Māgí k'ap'ia jōma aida-idaa baji. Eujāde su-ak'i beepachi ma p'arat'ara bi te t'īupatamāi. ²¹ Māga oopachi ma p'arat'ara bi mesadeepa chik'o baaida k'o k'inia bada perā. Mama bide usaarāpa iru aida senepachida. ²² Ewari aba ma chupiria chi jai-idaaji māik'aapa angeleerāpa iru jaure it'aa ateejida Abraham ome bade. Ichiaba ma p'arat'ara bada piui māik'aapa iajida.

²³ 'Ma p'arat'ara bada jaure chupiria nībaji piudap'edaa rāmāi. Mamāik'aapa it'aa ak'ik'āri, t'īmīpa unuji Abraham Lázaro ome. ²⁴ Māpai biaji: "Michi chonaarā ak'ōchona Abraham, mi chupiria k'awāaji! Lázaro jua k'ī paniade beepījī māik'aapa pēiji mi k'īrame k'urātīpide, na t'īpitaude chupiria nībairā." ²⁵ Mamīda Abrahampa p'anauji: "Warra, k'irāpāji pi pia bapachi chok'ai bak'āri; jōdee Lázaro chupiria bapachi. Frá iru ūimaa bi nama; jōdee pi chupiria nībi. ²⁶ Ma awara tachi p'ani esajīk'a waibia k'ōot'ari jira bi. Mapa chi nāik'aapa wā k'inia p'anīrā p'oyaa wāda-e jāmaa. Ichiaba chi jāik'aapa che k'inia p'anīrā p'oyaa cheda-e namaa."

²⁷ 'Māpai ma p'arat'ara badapa māgaji: "Māgara ak'ōchona Abraham, mi chupiria k'awāaji. Pēiji Lázaro michi ak'ōre temaa. ²⁸ Mama michi ūpemaarā joisomaa p'anapata. Jara pēiji chenaadamerā namaa, mi mia nībimaa." ²⁹ Mamīda Abrahampa p'anauji: "Ārapa iru p'anīda aji, Moisepa p'āda māik'aapa Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaa. Māgí ūraa ūridaipia bi māik'aapa Ak'ōrede ijāadaipia bi." ³⁰ Mamīda ma p'arat'ara badapa p'anauji: "Wāarada aji, ak'ōchona Abraham. Mamīda piuda chok'ai p'irabaip'eda, wāru pīrā āramaa, māgara wāara āchia p'ek'au k'achia oopata oo amaadait'ee māik'aapa Ak'ōrede ijāadait'ee." ³¹ Mamīda Abrahampa māgaji ma p'arat'ara

badamaa: "Moisepa p'āda māik'aapa Ak'ōre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaa ūri k'iniade-e p'anīpirā, ichiaba ijāada-e pait'ee eperā piuda p'irabaip'eda, wāru pijida āramaa jarade."

17

Jesupa jarateeda p'ek'au k'achiade baainaadamerā (Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Jesupa māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—Na p'ek'au eujāde ichita p'ek'au k'achia paraait'ee. ¡Mamīda Tachi Ak'ōrepa k'achiadee pēiit'eepi chi eperāpa p'ek'au k'achia oopi bī awaraarāmaa! ² Piara bak'aji k'ūruma iru otaude jī atadap'eda, p'usa jāde bat'at'aadait'ee, ichia na warrarāmaa p'ek'au k'achia oopii k'āyaara. ³ ¡K'īrak'aupai parāpa māga oodai!

'Awaraa ijāapari pa p'ek'au k'achia ooru pirā, itréati. Mamīda irua p'ek'au k'achia oo amaa bī pirā, chupiria k'awāati māik'aapa ma k'achia ooda perdonáati. ⁴ Ewari abaade pimaa ne-inaa k'achia ooda siete ooru pijida, jarada siete irua jara cheru pirā māga waa oo-e, ichita chupiria k'awāaji māik'aapa ma k'achia ooda perdonáaji.

Ijāapataarāpa wāra ijāadak'āri

⁵ Māpai chi k'ōp'āyoorāpa Jesumaa iidijida:

—Taimaa waapiara ijāapíji Tachi Ak'ōrede.

⁶ Jesupa p'anauji:

—Mostaza tau p'isi k'edee mīda, waibīadaipari pak'uruk'a. Māga pik'a ūrā parāpa wāra ijāaruta pirā, ma-āri pida, ne-inaa oodai Ak'ōrepa k'inia bik'a. Waapiara ijāadak'āri, ne-inaa waibīara oodai iru-it'ee. Māga p'anadak'āri, na nejō biirīmaa jaradai: "Jāmāik'aapa āyaa wāji māik'aapa p'usa jāde baaināji." Māgá wāra ijāarutara, ma nejō biirīpa ooi parāpa jararutak'a.

Ichita oodaipia bī Ak'ōrepa oopi bik'a

⁷ —Parādepemapa chok'apari aba iru bī ne-uu k'āide mimia bap'eda maa-e pirā oveja ak'ideepa cheru pirā, ¿nāga jarak'ajik'ā? "Su-ak'i bēeji māik'aapa nek'ōji." ⁸ Māga-e. Ma k'āyaara nāga jarai: "Mi-it'ee nejōojo māik'aapa mia iidiruta anēeji, mi nek'omaa, ne-inaa tomaa bī misa. T'ēepai pi nek'oi māik'aapa ne-inaa toi." ⁹ Ma awara pia gracias jaradak'āri pait'ee ma chok'apari ooda pari pia jaradak'a. ¹⁰ Māga pik'a parāpa oodap'eda jōmaweda Ak'ōrepa jaradak'a, irumaa nāga jaradaipia bī: "Piata tai chok'apari. Jīp'a oojida pia jaradak'a."

Jesupa leprapa k'ayaa beerā diez jipada

¹¹ Jesús ode wāde Jerusalendee, wāyaaji Samaria eujāde māik'aapa Galilea eujāde.

¹² Panaji p'uuru chak'ede. Mama irumaa chejida diez imik'īraarā leprapa k'ayaa p'anī. Mamīda t'īmī p'aneejida māgá k'ayaa p'anadap'edaa perā. ¹³ Māga nīde bijida:

—Jesús, Tachi Jarateepari, jītai chupiria k'awāaji!

¹⁴ Jesupa āchi unuk'āri, māgaji:

—P'aareerāmaa wāti jarade Tachi Ak'ōre juapa pāchi k'ap'ia jipak'ooda.

Māgá wārutade, jipa p'aneejida. ¹⁵ Ma diezdepema abaapa unuk'āri ichi k'ap'ia jipada, āpītee o-ia cheji. Tachi Ak'ōremaa golpe pedee pia jara cheji. ¹⁶ Māpai Jesús k'īrapite bedabaidachi ichi tau biirī eujāde t'ōbairumaa. Māga ooji gracias jaradak'āri pait'ee ichi jipada perā. Ma eperā judio-e paji. Samaria eujādepema paji. ¹⁷ Māpai Jesupa māgaji:

—¿Diez paji-ek'ā aji, jipa p'aneedap'edaarā āchi k'ayaadeepa? ¿Sāma p'anīma apemaarā nueve? ¹⁸ ¿Na k'īra tewaraa aupaita chejik'ā aji, gracias jarade Tachi Ak'ōremaa?

¹⁹ Māpai Jesupa māgaji ma eperāmaa:

—P'irabāiji māik'aapa wāji. Pia wāra ijāada perā, jipa beejida aji.

*Sāga pait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichideerā papik'āri
(Mt 24.23-28, 36-41)*

20 Fariseorāpa Jesumaa iidijida:

—¿Sāapaita Tachi Ak'ōrepa ichia pēida rey papiit'ee na eujāde?

Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'ōrepa pēida rey papi-e pait'ee eperāarā taide. **21** Eperāarāpa jarada-e pait'ee: "Iru nama bī" maa-e pīrā "iru jāma bī". Māga p'oyaa jarada-e iru parā ome bapari perā, unuda-e p'anī mīda.

22 Māpai Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa māgaji:

—Ewari cherude parāpa mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, audú unu k'inia jōnadait'ee. Mamīda unuda-e pait'ee. **23** Eperāarā ūk'uruurāpa jaradait'ee: "Iru nama bī" maa-e pīrā "iru jāma bī". Mamīda wānāati āchia jara p'anīmaa māik'aapa ijāanāati āchi pedee.

24 Atu p'anide pa tau p'orep'orek'āri pajā jōmaweda īdaa ataparik'a, māga pik'a atu p'anide mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, waya cheit'ee. **25** Mamīda māga pai naaweda īrapemaarāpa mi chupiria papidait'ee māik'aapa yiaraa iru p'anadait'ee. **26** Noé bada ewaride p'asadak'a, māga pik'a p'asait'ee mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema waya chek'āri. **27** Maapai eperāarā nek'opachida, ne-inaa topachida māik'aapa miak'āipachida Noé ichi barcode bataurumaa. Māpai k'oi che nībeeji, na p'ek'au eujā ūudachi māik'aapa eperāarā jōmaweda k'iniidachida. **28** Māga paji ichiaba Lot bapariik'āri. Eperāarā nek'o para bapachi, to para bapachi, ne-inaa neto para bapachi, ne-uu para bapachi māik'aapa te oo para bapachi. **29** Mamīda Lot Sodoma p'uurudeepa uchiak'āri, ma ewate it'ariipa k'oi tau baaiparik'a, azufre māuk'a baaiji t'ipitau ome ma p'uuru īri. Mapa ma p'uurudepemaarā jōmaweda k'iniidachida. **30** Māga pik'a pait'ee Eperā Ak'ōre Truadepema waya chek'āri. Eperāarāpa Tachi Ak'ōrede k'īsiada-e p'anadait'ee.

31 'Ma ewate eperā terrazade bī pīrā, mamāik'aapa īrabaik'āri, teedaa t'īuk'araa bī ichi net'aa p'e atade. Ma awara eperā ichi ne-uu k'āide ni pīrā, teedaa cheik'araa bī ichi net'aa atade. **32** K'irāpāti Lot wēra p'asada. **33** Eperā piuamāa bī pīrā mīde ijāapari k'aurepa, māgí piuk'āri atuait'ee. Mamīda eperā piuru pīrā mīde ijāapari k'aurepa, māgí eperā piuk'āri, it'aa wāt'ee.

34 'Mia jara bī: Ma ewate p'ārik'ua mi waya cheit'ee. Omé araa p'aru abaade k'āi p'anide angeleerāpa aba it'aa ateedit'ee; chi apema atabēidait'ee. **35** Ichiaba wēraarā omé trigo bamaa p'anadait'ee k'ūrumade. Aba it'aa ateedit'ee; chi apema atabēidait'ee. **36** [Ichiaba īmīk'īraarā omé ne-uu k'āide mimiamaa p'anadait'ee. Aba it'aa ateedit'ee; chi apema atabēidait'ee.]

37 Māpai Jesús k'ōp'āyoorāpa iidijida:

—Tachi Waibia, ¿sāma māga p'asait'eema? ajida.

P'anauji:

—Piuda k'ap'ia bīmāi, ākoso seedaipatada aji.

18

Jesupa p'ētrāade māik'aapa charrade nepirida

1 Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa nāga nepiriji jarateeit'ee ichita sēda-ee it'aa t'īpataadamerā. **2** Māgaji:

—P'uuru abaade charra bapachi. Māgipa Tachi Ak'ōre, eperāarā paara waaweek'aa paji. **3** Ma p'uurude ichiaba bapachi p'ētrāa. Māgí nepira iru baji awaraa eperā ome. Mapa wāpachi ma charramaa irua ma nepira ak'imerā. **4** Ewari chaa ma charrapa iru pedee ūripachi mīda, k'aripa k'iniak'aa paji. Mamīda t'ēepai k'īsiaji: "Mia Tachi Ak'ōre waaweek'aa, eperāarā jida. **5** Mamīda na p'ētrāapa mi itu bī-e bairā, mi t'āri k'achiadai naaweda, k'aripat'ee waa chenaamerā."

⁶ Māpai Jesupa ichiaba māgaji:

—Ma charra k'achia bīpa māga ooji pīrā ma p'ētrāa ome, ⁷ audupiara Tachi Ak'ōrepa ichia jīrit'eradaarā k'aripait'eeda aji, ārapa it'aa iidipata perā āstaawa, p'ārik'ua pida. ¿Āramaa taarā nipiik'ā? ⁸ Mīa jara bī: Taarā-e weda āra k'aripait'ee. Mamīda mī, chi Eperā Ak'ōre Truadepema waya chek'āri, ¿unu cheik'ā aji, na p'ek'au eujāde p'anī ijāapataarā at'āri mīde wāara ijāapata?

Jesupa nepirida fariseode māik'aapa impuesto p'eparide

⁹ Jesupa awaraa nepiriji jarateeit'ee chi awaraarā ek'ariara ak'i p'anīrāmaa, āchi t'āri piara p'anī jīak'aapa:

¹⁰ —Imik'īraarā omé wājida Tachi Ak'ōre te waibiadee it'aa tīde. Aba fariseo paji. Jōdee chi apemapa Cesar-it'ee impuesto p'epachi. ¹¹ Ma fariseo ak'inī beep'eda, nāga it'aa tīpachi: “Aai, Ak'ōre, pīmaa gracias jarapari, mī apemaarāk'a bak'aa perā. Mī nechiayaa bak'aa; k'achia ooyaa bak'aa; chīra wēra ome k'āik'aa māik'aapa ook'aa jā impuesto Cesar-it'ee p'eparipa ooparik'a. ¹² Tomia chaa k'āima omé nek'ok'aa it'aa tīt'ee māik'aapa mīa jitaru ne-inaa diezdepema chaa aba pīmaa teepari.” ¹³ Mamīda ma Cesar-it'ee impuesto p'epari t'īmī bainī baji, audú p'ek'au k'achia ooyaa bī jīak'aapa. Mapa it'aa pida ak'ik'aa paji. Jīp'a t'ūa t'aap'e nībapachi māik'aapa it'aa tīpachi: “Aai, Ak'ōre, mī chupiria k'awāaji p'ek'au k'achia ooyaa bairā.” ¹⁴ Mīa jara bī: Ma impuesto p'epari k'āiwee wāji ichi temaa, Tachi Ak'ōrepa irua p'ek'au k'achia oopata wēpapida perā. Jōdee māga-e paji ma fariseo ome. Tachi Ak'ōrepa irua p'ek'au k'achia oopata wēpapi-e paji. Chi awaraarā k'āyaara waibiara pa k'inia bī ek'ariara bait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite. Jōdee chi audua-ee bī awaraarā k'āyaara waibiara pait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite.

Jesupa warrarā bendiciada

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵ Ichiaba eperāarāpa warra chak'eerā aneejida Jesumaa iru juu bi'merā āra īri māik'aapa bendiciamerā. Mamīda chi k'ōp'āyoorāpa māga unudak'āri, ma warrarā aneedap'edaarā i'triajida. ¹⁶ Māpai Jesupa chi k'ōp'āyoorā tī p'oji māik'aapa māgaji:

—Ichiak'au mīmaa warrarā chepiti, Tachi Ak'ōrepa āra jīak'aarā bīit'ee perā ichi juu ek'ari, ichideerā p'aneedamerā. ¹⁷ Mīa wāarata jararu. Warra chaipa t'āripa wāara ijāapari. Eperāpa māgá Tachi Ak'ōrede ijāa-e pīrā, p'oyaa ba-e pai iru juu ek'ari ichideerā omē.

Everā p'arat'ara bada Jesús ome pedeeda

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸ Eperāarā poro waibiapa iidiji Jesumaa:

—Tachi Jarateepari t'āri pia, ¿k'āata mīa ooipia bīma aji, it'aa wāit'ee?

¹⁹ Jesupa p'anauji:

—¿Sāap'eda mīmaa t'āri pia bīda a bīma? aji. T'āri pia apaita bī: māgī Tachi Ak'ōre. ²⁰ Pīa k'awa bī Tachi Ak'ōrepa Moisemaa ūraa p'āpida:

‘Everā peenāaji; miak'āi bī pīrā, awaraarā ome k'āināaji; nechianāaji; seewa jaranaāaji chīra k'achiade baaipiit'ee; pichi ak'ōre māik'aapa pichi nawe k'inia iru bapariiji māik'aapa āra pedee ūriparíiji.’ ^(Ex 20.12-16)

²¹ Māpai ma eperāpa māgaji:

—Mīa ma jōma ooparida aji, k'ūtrāa weda.

²² Māga ūrik'āri, Jesupa p'anauji:

—Ne-inaa aba waide oo-e bī. Pīchi net'aa jōmaweda netok'oonāji māik'aapa chupiria beerāmaa ma p'arat'a téiji. Māga ooru pīrā, ne-inaa pipiara iru bait'ee Tachi Ak'ōre eujāde. Māga oop'eda, mī ome nipa chéji.

²³ Mam̄ida māga ūrik'āri, ma eperā k'īra pia-ee wāji, p'arat'a audú k'inia bada perā.
²⁴ Māga unuk'āri, Jesupa māgaji:

—jChaaree bī p'arat'ara beerā p'aneedait'ee Tachi Ak'ōre jua ek'ari ichideerā ome!

²⁵ Chaareera bīda aji, p'arat'ara bī beeit'ee Tachi Ak'ōre jua ek'ari, camello aguja taude wāyaai k'āyaara.

²⁶ Māpai chi ūri p'anadap'edaarāpa iidijida:

—Māgara, ¿k'aita p'oyaa it'aa wāyama? ajida.

²⁷ Jesupa p'anauji:

—Eperāarā p'oyaa it'aa wāda-edā aji, āchi k'īradoopa, audú chaaree bairā. Mam̄ida Tachi Ak'ōre-it'ee ne-inaa chaaree wē-edā aji.

²⁸ Māpai Pedropā māgaji:

—Tachi Waibia, tai net'aa jōmaweda atabēijida pī ome nipapataadait'ee.

²⁹ Jesupa p'anauji:

—Mia wāarata jararu. Eperā mīde ijāa bī k'aurepa atabēiru pīrā ichi te, wēra, īpemaarā, ak'ōreerā maa-e pīrā warrarā, ³⁰ māgí eperāpa waapiara atait'ee na p'ek'au eujāde bī misa, māik'aapa piuk'āri, ichita chok'ai bapariit'ee Tachi Ak'ōre ome.

Jesupa jarada ūpee jarada k'achia beerāpa ichi peedait'ee

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹ T'ēepai Jesupa chi k'ōp'āyoorā doce awara āi t'ī p'e ataji māik'aapa māgaji:

—Irā tachi Jerusalendee wādait'ee. Mama jōmaweda chonaarāwedapema Ak'ōre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaak'a p'asait'ee mī, chi Eperā Ak'ōre Truadepema ome. ³² K'achia beerāpa mī k'īra tewaraarāmaa teedait'ee. Māgiirāpa mī oo iru p'anadait'ee, ik'achia jaradait'ee mīmaa māik'aapa k'īramaa idudait'ee. ³³ Maap'eda mī widait'ee māik'aapa peet'aadait'ee. Mam̄ida ewari ūpeemaa mī waya chok'ai p'irabaiit'eeda aji.

³⁴ Jesús k'ōp'āyoorāpa maarepida k'awada-e paji irua jarada. Ichiaba k'awada-e paji k'āredeta pedee bajī. Irua jara k'inia bada p'oyaa k'awadak'aa paji.

Jesupa tau p'āriu bī jipada Jericó p'uuru de

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Jesús Jericó p'uuru k'ait'a pak'āri, unuji tau p'āriu bī o bi ik'aawa su-ak'i bī. Māgí chupiria chipa chi wāyaarutaarāmaa p'arat'a iidimaa bajī. ³⁶ Ūrik'āri eperāarā chok'ara wāyaa wāruta ichi ik'aawa, iidiji:

—¿K'aita nama wāyaa wādama? aji.

³⁷ P'anaujida:

—Jesús Nazaret p'uuru depemata wāyaa wāda ajida.

³⁸ Māga ūrik'āri, ma tau p'āriu bīpa bīaji:

—Jesús, Rey David Warra, mī chupiria k'awáaji!

³⁹ Chi naa wādap'edaarāpa itriat'aapachida k'īup'ee beemerā. Mam̄ida waapiara bī-pachi:

—Rey David Warra, mī chupiria k'awáaji.

⁴⁰ Māpai Jesús ak'īnī beeji māik'aapa jaraji aneedamerā. K'ait'a pachek'āri, Jesupa iidiji:

⁴¹ —¿K'āata k'inia bīma aji, mīa pī ome oomerā?

Tau p'āriu bīpa p'anauji:

—Tachi Waibia, mīchi taupa piaunu k'inia bīda aji.

⁴² Māpai Jesupa māgaji:

—Unūjī! Pīa ijāada perā, jīpa beejida aji.

⁴³ Aramāgá ma tau p'āriu badapa piaunu beeji māik'aapa Jesús t'ēe wāji. O-īapa pia pedeeji Tachi Ak'ōremaa. Ichiaba Jesupa ooda unudap'edaarāpa o-īapa pia pedee p'aneejida Tachi Ak'ōremaa.

19

Jesús Zaquo ome

¹ Jesúz Jericó p'uurude panak'āri, nipaji calle jāde. ² Mama bapachi eperā p'arat'ara bi, tījarapatap'edaa Zaquo. Māgí Cesar-it'ee impuesto p'epataarā poro waibia paji. ³ Ma eperāpa Jesúz k'awa k'inia baji. Mamīda p'oyaa unuk'aa paji, eperāarā audú chok'ara nipa'dap'edaa perā iru ome. Ma awara ichi audú jep'eda baji. ⁴ Mapa Jesúz naa p'iraji māik'aapa it'i padachi pak'uru o bi ik'aawa badade Jesúz wāyaait'eemāi. ⁵ Māpai Jesúz Zaquo badamāi wāyaa wāk'āri, it'aa ak'iji māik'aapa māgaji:

—Zaquo, isapai irabáji jāmāik'aapa, idi mi pi tede beeit'ee perā.

⁶ Aramāgá Zaquo irabaidachi māik'aapa tāri o-ña Jesúz ateeji ichi temaa. ⁷ Māga unudak'āri, arii p'anadap'edaa jōmaarāpa ik'achia pedee p'aneejida Jesúz āpite, iru wāda perā p'ek'au k'achia ooyaa bida apata tede. ⁸ T'ēepai teeda p'anadak'āri, Zaquo bainī beeji māik'aapa māgaji:

—Tachi Waibia, mia net'aa p'e iru bidepema esa-auk'a chupiria beerāmaa teeit'eeda aji. Ichiaba chīra p'arat'a chiadoo pīrā, ma chiada aba chaachaa pari k'īmari teeit'eeda aji.

⁹ Māpai Jesupa māgaji:

—Idi Tachi Ak'ōrepa na te chipari k'aripa ataji iru o k'achiade wādadeepa, auk'a Tachi Ak'ōrede ijāapari perā, ichi chonaarāwedapema ak'ōchona Abrahampa ijāadak'a.

¹⁰ Ma-it'eepli mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema cheji; atua beerā jiriit'ee māik'aapa o k'achiadeepa k'aripa atait'ee.

Jesupa p'arat'ade nepirida

(Mt 25.14-30)

¹¹ Eperāarāpa ūrimaa p'anajida Jesupa māga jarak'āri. Jerusalén k'ait'a bada perā, āchia k'īsiajida taarā-ee Tachi Ak'ōrepa iru rey papiit'ee. Mapa Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee.

¹² —P'arat'ara beerādepema aba bapachi. Māgí tīmī wāji awaraa eujādee, Cesarpa ichi rey bimerā māik'aapa t'ēepai ichi āpitee chemerā ichi eujā ak'ide. ¹³ Mamīda wāi naaweda, tī p'eqi ichi mimiapataarā diez māik'aapa p'arat'a waibia teeji āchi chaachaa. Māpai māgaji: “Na p'arat'apa net'aa neto p'e atáti māik'aapa netótí awaraarāmaa waapiara eepadamerā, mi cheru misa.” ¹⁴ Mamīda ichi eujādepemaarāpa iru k'īraunuamaa iru p'anapachida. Mapa iru t'ēe eperāarā pēijida jaradamerā: “K'iniada-e jā eperā tai rey pamera.”

¹⁵ 'Māga jara pēijida mīda, Cesarpa iru rey biji. Ma t'ēepai waya cheji ichi eujādee. Pachek'āri, tī pēji ichi mimiapataarā, māgí p'arat'a teedaarāmaa, k'awaa k'inia bada perā jōmasaa eepa iru p'anī āchi chaachaa. ¹⁶ Chi naa chedapa māgaji: “Señor, pia p'arat'a teeda mimaa, ma p'arat'a tau chaa waa diez eepa wājida” aji. ¹⁷ Reypa māgaji: “¡Pi pia bida aji, pia mimiapari perā! Mīa atabēida pia ak'iji māik'aapa ai īri waapiara uchiapiji. Māga ooda perā īrá mīa pi eperāarā poro waibia papiit'ee p'uuru diez ak'ipariimerā.” ¹⁸ Araarepema mimiaparipa ichiaba jara cheji: “Señor, pia p'arat'a teeda mimaa, ma p'arat'a tau chaa waa joisomaa eepa wājida” aji. ¹⁹ Ichiaba māgimaa reypa māgaji: “Māgara pia p'uuru joisomaa ak'ipariit'eeda” aji.

²⁰ 'Mamīda awaraa mimiapari chedapa māgaji: “Señor, acha bida aji, pia p'arat'a mimaa teeda. P'arude pia jī bīp'eda, ia iru bajida aji. ²¹ Mīa pi waawee bapari, k'awa bairā pia eperāarā pia chupiria k'awak'aa. K'awa bī pichia ne-inaa jōma p'e atapari awaraarā mimiadap'edaa pari.” ²² Māpai ma reypa māgaji: “¡Mimiapari k'achia! Piā jaradak'a ooit'eeda aji, pi ome. K'awa bida a bi, mīa pia chupiria k'awak'aa māik'aapa mīa ne-inaa jōma p'e atapari awaraarā mimiadap'edaa pari. ²³ Māgara ¿sāap'eda pia mi p'arat'a iana-e pajima aji, p'arat'a iapata tede, mi chek'āri, māpemaarāpa mimaa waya teedamerā ai īri eepadap'edaa ome?” ²⁴ Māpai ma reypa māgaji arii p'anadap'edaaarāmaa:

“Jāri atáti mīa p'arat'a teeda irumaa māik'aapa téeti ma p'arat'a tau chaa waa diez eepadamaa.” ²⁵ Māpai āchia māgajida: “Mamīda tachi poro waibia, jirua ma tau chaa waa diez eepada iru bida!” ajida. ²⁶ Māpai ma reypa māgaji: “Mīa jara bi: Chi iru bimaa waapiara teeit'ee. Mamīda chi mak'iara wēe bija ma-āri iru bi paara jāri atait'eeda aji. ²⁷ Ma awara jirináti mī k'iniada-ee p'anadap'edaarā āchi rey pamerā. Anéeti mī k'īrapite māik'aapa peek'otí.”

*Jesús Jerusalén p'uurudee wāda
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)*

²⁸ Ma pedee jara aupap'eda, Jesús wāji Jerusalén ode. ²⁹ Olivo Eede, Betfagé māik'aapa Betania p'uuru k'ait'a panadak'āri, chi k'ōp'āyoorā omé naa pēiji. ³⁰ Āramaa māgaji:

—Wāti ara bi p'uuru tachi k'īrapite bimaa. Panadak'āri, ununadait'ee burro jī bainī bi, waide apida batauda-e p'anī iru īri. Īra atáti māik'aapa anéeti. ³¹ Apidaapa iidiruta pīrā k'āare-it'ee ēramaa p'anī, jaráti: “Tachi Waibiapa arak'atia atee k'inia bi.”

³² Māpai Jesús k'ōp'āyoorā wājida māik'aapa ununajida jōma irua jaradak'a. ³³ Ma burro ēramaa p'anī misa, chipariirāpa iidijida:

—¿K'āare-it'ee ēramaa p'anima? ajida.

³⁴ P'anaujida:

—Tachi Waibiapa arak'atia atee k'inia biда ajida.

³⁵ Māpai ma burro Jesumaa ateedap'eda, āchi īripemā p'aru īipatap'edaa ata bijida aī īri māik'aapa bataupijida. ³⁶ Wāruta misa, eperāarāpa āchi īripemā p'aru t'ō jēra bijida o jāde, āchi rey pai jīak'aapa. ³⁷ Māpai Olivo Eedeepa īrabaipata o k'ait'a pa wādak'āri, jōmaweda iru ome nipapataarā o-īapa biuk'a para beeji, taarā-ee āchi rey pai jīak'aapa. O-īapa Tachi Ak'ōremaa pedee pia pedeepachida, āchia unudap'edaa perā Jesupa oo bi; ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. ³⁸ Māgapachida:

—‘jK'īra wāree Ak'ōre eujāde, Tachi K'aripapari reyk'a cheru perā! jīrá Tachi Ak'ōre k'āiwee bapariit'ee ichi eperāarā ome! jīru jōmaarā k'āyaara waibiara bi!’ *(Sal 118.26)*

³⁹ Māpai ūk'uru fariseorā ma eperāarā t'āide p'anadap'edaarāpa Jesumaa māgajida:

—Tachi Jarateepari, pi ome nipapataarā ītriapáde ajida, māga jaranaadamerā.

⁴⁰ Mamīda Jesupa p'anaujida:

—Na eperāarā k'īup'ee p'aneeruta pīrā, māu paara māga biadait'eeda aji.

Jesús Jerusalen-it'ee jēeda

⁴¹ Jerusalén p'uuru k'ait'a parutade Jesupa araa ak'ik'āri, jēedachi. ⁴² Māpai māgaji:

—jPidepemaarāpa mide ijāadap'edaa paara, idi weda mīa parā k'āiwee p'aneepik'aji! Mamīda māga k'awada-e p'anadairā, parā-it'ee mera pik'a bi. Mapa p'oyaa unuda-e Tachi Ak'ōrepa oo bi. ⁴³ Jerusalén, ewari cherude pīmaa ne-inaa k'achia p'assait'ee. Pi k'īra unuamaa iru p'anapataarāpa muralla yoorodee oodait'ee pi ik'aawa. Pi wap'ira atadait'ee māik'aapa ma muralladeepa pi k'idaa chaa wawadait'ee. ⁴⁴ Pi muralla jōma t'eet'aadait'ee, edajādepema te jēra bi paara. Aide p'aniirā chok'ara peedait'ee. Māu apida bee-e pait'ee awaraa māu īri, pidepemaarāpa ūridaamāa p'anadap'edaa perā mīa parā k'aripa chek'āri.

*Jesupa ne-inaa netopataarā jērek'ooda Ak'ōre te waibiadeepa
(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)*

⁴⁵ Jerusalén p'uurudee panadak'āri, Jesús Tachi Ak'ōre te waibiade t'īuji māik'aapa jēremaa beeji aide ne-inaa netomaa p'anadap'edaarā. ⁴⁶ Māgaji:

—Tachi Ak'ōre ūraa p'ā jēra bide jara bi:

‘Mī te it'aa t'īpata teda apatadait'ee.’

‘Mamīda parāpa nechiapataarā ték'ata oo iru p'anī.’

(Is 56.7)

(Jer 7.11)

⁴⁷ Ewari chaa Jesupa jarateepachi Tachi Ak'õre te waibiade. Maapai p'aareerã poroorã, Moisepa p'âda jarateepataarã mäik'aapa Jerusalén p'uuru pidaarã poro waibiarãpa jiripachida Jesús peepit'aadait'ee. ⁴⁸ Mamïda p'oyaadak'aa paji, eperãarãpa iru pedee audú ûri k'inia p'anadap'edaa perã.

20

Tachi Ak'õrepä Jesùs pëida (Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Ewari aba Tachi Ak'õre te waibiade Jesupa jarateemaa baji pedee pia Ak'õrepä jara pëida. Mäga nide pachejida p'aareerã poroorã, Moisepa p'âda jarateepataarã mäik'aapa judiorã poro waibiarã. ² Mäiräpa Jesumaa iidijida:

—¿Tachi Ak'õrepä tai bïji-ek'â ichi te waibia ak'idamerã? ¿K'aipa pimaa nãga oopi bïma? ajida.

³ Jesupa p'anauji:

—Mia pida parâmaa iidiit'eeda aji. P'anauti p'oyaa p'anaudai pîrã. ⁴ ¿K'aipa pëijima aji, Juan Bautistapa poro choo chemerã; Tachi Ak'õrepä maa-e pîrã eperãarãpa?

⁵ Mäpai âchi pitapai pedee para beeji:

—Tachi Ak'õrepä pëidada aruta pîrã, irua iidiit'ee: “Mägara, ¿sãap'eda Juan ūraa ijäada-e pajima?” ait'ee. ⁶ Ichiaba jaradaik'araa bi: “eperãarãpa Juan pëijida”. Mäga jararuta pîrã, na eperãarã k'íraudaridait'ee tachi ome mäik'aapa tachi mäupa bat'a peedai. Jõmaarãpa ijää p'ani Juan Tachi Ak'õre pedee jarapari paji.

⁷ Mapa âchia p'anaujida:

—K'awada-e p'anida ajida, k'aipa Juan pëiji poro choo chemerã.

⁸ Mäpai Jesupa mägaji:

—Mägara mia pida jara-eda aji, k'aipa mîmaa nãga oopi bi.

Mimiapataarã k'achia beerãde nepirida

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Maap'eda Jesupa nãga nepirimaa beeji jarateeit'ee eperãarâmaa:

—Eperäpa uva eujâ uuji. Maap'eda ne-uu eujâ ak'ipataarã jiriji aide mimiadamerã. Mäpai awara âyaa t'imi wâji. ¹⁰ T'ëepai uva oropata ewari pak'âri, ma eujâ chiparipa ichi mimiapari pëiji ma ne-uu ak'ipataarâmaa, ichi eere bee bi chauda tee pëidamerã. Mamïda âchia ma mimiapari sîk'oojida mäik'aapa pëit'aajida waya chiparimaa, maarepida net'aa w  e. ¹¹ Mäpai ma ne-uu chiparipa awaraa mimiapari pëiji. Mamïda m  gimaa ichiaba ik'achia jaradap'eda, p'ua oot'aajida mäik'aapa juu araj  gaa pëit'aajida. ¹² Ma t'ëepai awaraa mimiapari pëiji. Mamïda ma ne-uu ak'ipataarãpa iru auk'a p'ua oojida mäik'aapa taawaa pëijida.

¹³ Mäpai ma ne-uu chiparipa mägaji: “Ir  , ¿k'âata ooyama? aji. P  it'eeda aji, mi warra k'inia iru bi. Taawa iru waaweedayada” aji. ¹⁴ Mamïda ma ne-uu ak'ipataarãpa iru warra t'imi cheru unu atadak'âri, âchi pitapai mägapachida: “J  gipa ichi ak'õre net'aa j  maweda atait'ee chi ak'õre piuk'âri. Peet'aadâma ajida, tachi-it'ee na ne-uu eujâ beemer  .”

¹⁵ Mapa ma uva euj  deepa uchia atajida mäik'aapa peet'aajida.

Mäpai Jesupa mägaji:

—Par  pa, ¿k'âata k'isia p'anima aji, ma uva eujâ chiparipa ooit'ee ma eujâ ak'ipataarã ome? ¹⁶ Mia jarait'ee. W  k'âri, ma eujâ ak'ipataarã peek'ooit'eeda aji, mäik'aapa chi eujâ teeit'eeda aji, awaraarâmaa âchia ak'ipataadamerã.

Mäga ūridak'âri, eperãarãpa mägaji:

—Mäga p'asa-e pait'eeda! ajida.

¹⁷ Mamïda Jesupa âramaa ak'iji mäik'aapa mägaji:

—Mägara, ¿k'âata jara k'inia bïma aji, na pedee Tachi Ak'õre ūraa p'  dadepeema?

‘Te oopataarāpa māu k'iniada-e padap'edaa pipiara padachi.’

(*Sal 118.22*)

¹⁸ Eperā ma māu pipiara bī ūri t'utiru pīrā, chupiria nībeeit'ee. Jōdee ma māu eperā ūri baairu pīrā, iru peet'aait'ee.

¹⁹ P'aareerā poroorāpa Moisepa p'āda jarateepataarā ome ma nepirida ūri aupadak'āri, k'awaajida Jesupa āchideta pedee baji. Mapa aramata jita atapi k'inia p'anajida. Mamīda māga ooda-e paji eperāarā waawee p'anadap'edaa perā.

Judiorāpa Cesar-it'ee impuesto p'aapatap'edaa

(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)

²⁰ Maperā t'ēepai ma judiorā poroorāpa pēijida t'āri jīp'a pik'a beerā Jesús ome pedeede. K'inia p'anapachida ma eperāarāpa iidi p'anipa Jesupa pedee k'achia jarapidai Romadepemaarā poro waibiarā āpīte. Māgá ma eujā ak'ipari, Romadepemaarā poro waibiapā iru atapii. ²¹ Ma-it'ee ma pēida eperāarāpa Jesumaa iidijida:

—Tachi Jarateepari, taipa k'awa p'anida ajida, pia pedee wāara jarapari māik'aapa jarateepari eperāarāpa ne-inaa pia oo k'awaadamerā. Eperāarā maarepida k'ūrak'aa. Ichita jara bi eperāarā k'īra jīp'a p'anapataadamerā Tachi Ak'ōrepa k'inia bīk'a. ²² Māga bīta, nāga iidi k'inia p'ani: ¿Pia bīk'ā ajida, taipa Cesarmaa impuesto p'aadait'ee wa māga-e?

²³ Jesupa k'awa bada perā māirāpa k'īsia k'achia iru p'ani, māgaji:

—Ak'ipīti denario p'arat'a tau. ¿K'ai k'īrata nadē bī māik'aapa k'ai t'īta p'ā bīma? aji. P'anaujida:

—César k'īra māik'aapa ichi t'īta p'ā bīda ajida.

²⁵ Māpai Jesupa māgaji:

—Māgara téeti Cesarmaa irua net'aa iidipari, māik'aapa auk'a téeti Tachi Ak'ōremaa irua iidipari.

²⁶ Māga ūridak'āri, k'awaajida Jesumaa pedee k'achia p'oyaa jarapida-e pai eperāarā taide. Mapa ak'itrua para beeji māik'aapa k'īup'eek'oodachida.

Piudap'edaarā chok'ai p'irabaipatade iididap'edaa

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Maap'eda saduceorā ūk'uru wājida Jesumaa. Saduceorāpa ijāadak'aa eperā piup'eda waya chok'ai p'irabaii. Maperā iidijida:

²⁸ —Tachi Jarateepari, Moisepa nāga p'ā bēijida ajida. Eperā miak'āi bī warra wēe piuru pīrā, chi ūpemapa iru wēra ataipia bi māik'aapa ai ome warra ooipia bī chi ūpema piuda k'ap'ia pari. ²⁹ Māga jaradap'eda, ma saduceorāpa nāga nepirijida. P'anajida ūpemaarā siete. Chi naapema miak'āiji. Mamīda warra wēe piuji. ³⁰ Chi araarepema ³¹ māik'aapa araarepema miak'āijida ma p'ētrāa ome. Mamīda auk'a warra wēe piujida. Ma t'ēepai chi apemaarā jida miak'āijida ma p'ētrāa ome. Mamīda āchi jōmaweda warra wēe piujida. ³² Maap'eda ma wēra ichiaba piuji. ³³ Itrā taipa nāga k'awa k'inia p'ani. Piudap'edaarā waya chok'ai p'irabaidak'āri, ¿chisāgī ūpemata ma wēra imik'īra pait'eema ajida, āchi jōmaweda iru ome miak'āi p'anadap'edaa perā?

³⁴ Jesupa p'anauji:

—Na p'ek'au eujāde imik'īraarā māik'aapa wēraarā miak'āipata. ³⁵ Mamīda Ak'ōrepa jīrit'eradaarā ichi eujāde p'anadak'āri, imik'īraarā wēraarā paara waa miak'āida-e pait'ee,

³⁶ waa piuda-e pait'ee perā. Angeleerāk'a p'anadait'ee māik'aapa Tachi Ak'ōre warrarā padait'ee, chok'ai p'irabaidap'edaa perā. ³⁷ Moisepa paara tachimaa k'awapipari

piudap'edaarā chok'ai p'irabaidait'ee. Chonaarāweda Tachi Ak'ōrepa irumaa pedeek'āri pak'uru jep'eda urua jira bīdeepa t'ipitauk'a, jaraji ichi Abraham, Isaac, Jacob ijāadap'edaa Ak'ōre Waibia. ³⁸ ¡Tachi Ak'ōre piudap'edaarā Ak'ōre Waibia-e! ¡Chok'ai p'anīrā Ak'ōre Waibia, iru-it'ee eperāarā jaureerā jōma chok'ai p'anadairā!

³⁹ Māpai ūk'uru Moisepa p'āda jarateepataarāpa māgajida:

—Tachi Jarateepari, pia p'anaujida ajida.

⁴⁰ Maadamāiipa waawee p'aneejida waa iididait'ee.

Tachi Ak'õrepa pëida eperāarā rey pamerā

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹ Māpai Jesupa iidiji:

—¿Sāap'eda jara p'anima aji, Mesías chonaarāwedapema Rey Daviddeepa uchiait'ee?

⁴² Salmos p'ādade Rey Davidpa paara jara bi:

‘Tachi Ak'õrepa jaraji Tachi Waibiamaa: “Pi mi ome auk'a waibia bairā, su-ak'i beepáde aji, mi juaraare, ⁴³ mia pi k'ira unuamaa iru p'anapataarā p'o yaaru misa.”’ (Sal 110.1)

⁴⁴ Davidpa ichi èreerādeepa uchiait'ee bimaa t'ijaraji “Tachi Waibia”. ¿Mapa k'awada-ek'ā aji, Mesías waibiaara bi chonaarāwedapema Rey David k'āyaara?

Jesupa Moisepa p'āda jarateepataarā imiateeda

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵ Eperāarā jōmaarāpa ūrimaa p'anajida, Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa māgak'āri:

⁴⁶ —K'irak'aupai p'anapataadai Moisepa p'āda jarateepataarāk'a. Āchi audua p'anadairā p'aru teesoo jī awaa p'anapata māik'aapa k'inia p'anapata jōmaarāpa āchimaa saludaadamerā plaza bee chaa, tachi poro waibiarā ome oopatak'a. Ichiaba su-ak'i p'aneepata su-ak'i beepari pipiara bide Tachi Ak'ore Ūraa jarateepata tede māik'aapa nek'odak'āri, chi su-ak'i beepari pipiara bide su-ak'i p'aneepata. ⁴⁷ Ma awara p'ētrārā k'aripadai k'āyaara, āra te jāri atapata māik'aapa taarā it'aa t'ipata, eperāarāpa āchi t'o p'anadamerā. Māga p'anapata perā, Tachi Ak'orepa āra audupiara miapiit'ee, k'achia beerā miapik'āri ichi ewari waibia ewate.

21

P'ētrāa chupiria k'iriipa primisia teeda

(Mr 12.41-44)

¹ Jesupa ak'īmaa baji, p'arat'ara beerāpa primisia ata bi p'ani misa p'arat'a p'epatade Tachi Ak'ore te waibiade. ² Māpai ichia unuji p'ētrāa chupiria k'iriipa ata bi cheru p'arat'a tau omé cobredee. ³ Māga unuk'āri, Jesupa māgaji:

—Mia wāarata jararu. Na p'ētrāa chupiria k'iriipa primisia waibiera teejida aji, apehaarā k'āyaara. ⁴ Jōmaarāpa tee p'ani āchi p'arat'a waibia iru p'anadap'edaadepema beeda. Jōdee na p'ētrāa, chupiria k'iri mīda, ichia iru k'erada jōmaweda teeji Tachi Ak'oremaa. Teejida aji, chi p'arat'a iru bada paara chik'o netoit'ee.

Jesupa jarada Tachi Ak'ore te waibia t'eet'aait'ee

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Eperāarā ūk'uru pedeemaa p'anajida Tachi Ak'ore te waibiade. Jarapachida māu pi-iadee oo k'obi māik'aapa k'ira wāree bainī bi eperāarāpa net'aa tee p'anadap'edaa k'aurepa. Māga ūrik'āri, Jesupa māgaji:

⁶ —Ewari cherude parāpa na jōmaunu p'ani unuda-e pait'ee. Māu apida bee-e pait'ee awaraa māu ūri, na jōmaweda t'eek'oo chedait'ee perā.

Ne-inaa p'asait'ee na p'ek'au eujājōi naaweda

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷ Māpai Jesumaa iidijida:

—Tachi Jarateepari, ¿sāapaita māga p'asait'eema? ajida. ¿Sāga k'awadayama ajida, ma ewari k'ait'a pak'āri p'asait'ee pia jaradak'a?

⁸ Jesupa p'anauji:

—Tauk'a nipapatáati apidaamaa k'ūrapiamaapa. Mi jīak'a chok'ara chedait'ee. Seewata jaradait'ee: "Mita Ak'ōre Warra; īrapi paji chi cheit'ee bada." Mamīda āchia jara p'anī ijāanáati. ⁹ Ūridak'āri eperāarāpa jura chōo jōni māik'aapa oodaamaa p'anī āchi poro waibiarāpa jara p'anik'a, p'eranáati. Ichita māga p'asait'ee naapiara. Mamīda Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate at'āri pa-e pait'ee.

¹⁰ Ichiaba Jesupa māgají:

—Eperāarā awaraarā ome chōodait'ee. ¹¹ Awērachai wëre nībeeit'ee; jarra oodait'ee māik'aapa k'ayaara paraait'ee eujā awara-awaraade. Ma awara pajāde ne-inaa waide unudak'aa unupataadait'ee; ne-inaa tachi p'erapipari.

¹² 'Mamīda māga p'asai naaweda, ijāadak'aa beerāpa parā jiripataadait'ee miapidait'ee māik'aapa jita atadap'eda, ateedit'ee Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede. Mama parā ak'idait'ee jaradait'ee eperāarā pia wa k'achia. Ichiaba carcelde t'i nībinadait'ee māik'aapa ateedit'ee reyrā k'īrapite maa-e pīrā eperāarā poro waibiarā k'īrapite. Ma jōma parāmaa oopataadait'ee, mīde ijāapata k'aurepa. ¹³ Māga oodak'āri, āchi k'īrapite parāpa jarapataadai Tachi Ak'ōrepa ooda parā-it'ee mi k'ap'ia pari. ¹⁴ Maapai k'īsianáati k'āare pedeeta jaradai. ¹⁵ Mia k'īsia k'awaa pedee jarapiit'ee, parā k'īraunuamaa iru p'anapataarāpa p'anaupiamaapa māik'aapa jarapiamaapa parāpa seewa jara jōni. ¹⁶ Mamīda pāchi ak'ōreerāpa, īpemaarāpa, ēreerāpa māik'aapa k'ōp'āyoorāpa paara parā traicionaadait'ee. Maapai parā ūk'uru peepidait'ee. ¹⁷ Jōmaarāpa parā k'īraunuamaa iru p'anapataadait'ee mīde ijāapata k'aurepa. ¹⁸ Mamīda parā puda k'āu apida atuada-e, mia parā ak'i bapariit'ee perā. ¹⁹ Mapa jt'āripa choopatáati! Māgá parā it'aa wādait'ee.

Jerusalén p'uuru jōdariit'ee

²⁰ —Unudak'āri soldaorāpa Jerusalén p'uuru wap'ira iru p'anī, k'awáatí taarā-e jōdariit'ee. ²¹ Maapai Judea eujāde p'anīrā mirudaipia bi eera jēra bīdee. Jōdee Jerusalén p'uurude p'anīrā mamāik'aapa uchiadaipia bi. Ichiaba chi taawa p'anīrā chedaik'araa bi p'uurudee. ²² Māga oodaipia bi ma ewate Tachi Ak'ōrepa mīde ijāadak'aa beerā k'achia ooit'ee perā. Eperāarā chupiria chitoonadait'ee, Tachi Ak'ōrepa āra k'achia ooit'ee perāichi ūraa p'ādade jara bik'a. ²³ Jāai, ma ewate chupiria jōneedait'ee wēraarā biak'oo bee maa-e pīrā warra chak'eerā jude iru bee, isapai p'oyaa wāda-e pait'ee perā! Ma eujāde audú chupiria jōnadait'ee māik'aapa Tachi Ak'ōrepa ne-inaa k'achia ooit'ee na p'uurudepemaarāmaa. ²⁴ Ūk'uru piudait'ee espadapa; awaraarā ateedit'ee awaraa eujādee esclavoorāk'a p'aneedamerā. Maapai Tachi Ak'ōredē ijāadak'aa beerāpa Jerusalén p'uuru iru p'anadait'ee āchi jua ek'ari, Tachi Ak'ōrepa ewari awara bida parumaa āra k'achia ooit'ee.

Eperā Ak'ōre Truadepema waya chek'āri

(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵ —Maapai ne-inaa eperāarāpa waide unudak'aa unudait'ee ak'ōrejīrude, atanede māik'aapa lucerode. Na p'ek'au eujādepemaarāpa māga unudak'āri, k'awada-e pait'ee k'āata k'īsiadai māik'aapa p'eradait'ee, audú p'usa t'o jīwaa nībait'ee perā. ²⁶ Eperāarā k'īra k'īdaipataadait'ee p'era jōnipa, k'īsiadak'āri na p'ek'au eujā p'asarude, pajā wëre nībait'ee perā. ²⁷ Māpai eperāarāpa unudait'ee mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema jōmaarā k'āyaara waibiara bi, k'īra wāree cheru jīararade. ²⁸ Māga p'asak'āri, sōcharra p'anapatáati māik'aapa t'āri o-īa para bāti, taarā-e nīde mi cheit'ee perā parā k'aripade atuanaadamerā.

Jesupa higuera bīrīde jarateeeda

²⁹ Ichiaba Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee ichi waya cheit'ee pak'āri:

—K'isíati higuera bii ride maa-e píra awaraa nejō bii ride. ³⁰ Unudak'ari k'iru t'uk'ua uchia nibeeru, parapa k'awaapata eujā wāsia wā. ³¹ Mäga pik'a unudak'ari mägi ne-inaa p'asaruta, k'awaadait'ee Tachi Ak'ore ewari waibia ewate k'ait'a bi.

³² Mía wāarata jararu. Trapemaarā piudai naaweda, ma ne-inaa jōmaweda p'asait'ee.

³³ Ewari cherude pajā na p'ek'au eujā ome jōdait'ee. Mamida ichita p'asait'ee mia pedee jaradak'a.

³⁴ K'irak'aupai k'iri k'isua p'aneedai pāchi k'inia ne-inaa oo k'iniapa; it'ua to k'iniapa

maa-e píra audú k'isia jōnipa na p'ek'au eujādepema ne-inaa de. Maa-e píra atu bide

³⁵ ne-animal trampade baaiparik'a, mäga pik'a parā atu p'anide mi waya cheit'ee. Ma

ewate ne-inaa k'achia p'asait'ee jōmaweda na p'ek'au eujādepemaarāmaa. ³⁶ Mapa tauk'a

nipapatáati mäik'aapa ichita it'aa t'ipatáati. Mägá baaida-e pait'ee ma ne-inaa k'achia

p'asait'ee bi juade mäik'aapa panadait'ee mi, chi Eperā Ak'ore Truadepema k'rapite.

³⁷ Ewari chaa ãstaawa Jesupa jarateepachi Tachi Ak'ore te waibiade. Jōdee p'ärík'ua beepachi Olivo Eede. ³⁸ Maperā tap'eda weda eperāarā wāpachida Tachi Ak'ore te waibiadee iru pedee ūride.

22

Jesús jita atapidait'ee pedeeteedap'edaa

(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

¹ K'ait'a baji fiesta pan levadura wēe k'opata t'jarapatap'edaa Pascua. ² P'aareerā poroorāpa Moisepa p'āda jarateepataarā ome eperāarā waawee p'anadap'edaa perā, ãra taide Jesús jita atapida-e paji. Mamida ichita jiripachida sāga iru peepit'aadait'ee.

Judapa Jesús traicionaada

³ Mäpai Satanás Judas k'ap'iade t'luji. Mägi Judas Jesús k'op'āyoorā docedepema paji. Ichiaba t'jarapachida Iscariote. ⁴ Mägi wāji p'aareerā poroorāmaa mäik'aapa Tachi Ak'ore te waibia jīapataarāmaa. Mama pedeeji ãchi ome sāga Jesús atapii. ⁵ Mäpai ãchi o-ñadachida mäik'aapa pedeejida p'arat'a teedait'ee Judamaa. ⁶ Ichia ma p'arat'a jitap'eda, jirimaa beeji sāga Jesús ãchimaa atapii, eperāarā wē-e misa.

Pascua fiestadepema chik'o k'odap'edaa

(Mt 26.17-30; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷ Fiesta pan levadura wēe k'opata ewate pak'ari, oveja chak'e peepata Pascua fiesta-it'ee. ⁸ Mapa Jesupa jaraji Pedro Juan ome Pascua fiestadepema chik'o jiridamerā mäik'aapa awaraa ne-inaa oodamerā, nek'odai naaweda.

⁹ Mäpai ãchia iidijida:

—¿Sāma mäga oodaipia bima? ajida.

¹⁰ Jesupa p'anauji:

—Parā p'uurdade panadak'ari, unudait'ee eperāpa pania chok'ode ateeru. Iru t'ee wāti ichi temāi t'urumaa. ¹¹ Mäpai chi te chiparimaa jarati: “Tachi Jarateeparipa iidi pēji: ‘¿Chisāgi cuartode Pascua chik'o k'oit'ee michi k'op'āyoorā ome?’ ” ¹² It'ipema pisode irua ak'ipiit'eeda aji, cuarto waibia ne-inaa jōmaa ome. Mama ne-inaa jōma óot'i tachi nek'odait'ee.

¹³ Ñachi wādak'ari, jōmaweda ununajida Jesupa jaradak'a mäik'aapa mama ne-inaa jōma oojida Pascua chik'o k'odait'ee.

¹⁴ Nek'odait'ee pak'ari, Jesús chi k'op'āyoorā ome mesade su-ak'i p'aneejida. ¹⁵ Mäpai ichia māgaji:

—Wāara mi piu naaweda, parā ome na Pascua fiestadepema chik'o audú k'o k'inia baji! ¹⁶ Mía jara bi: Parā waa nāgá nek'oda-e pait'ee mi ome, Tachi Ak'ore truade p'anadai naaweda.

¹⁷ Māpai copa jitap'eda, gracias jaraji Tachi Ak'ōremaa māik'aapa māgaji:
—Jitáti na copa māik'aapa jedéti pāchi pitapai. ¹⁸ Miá jara bi: Miá vino waa to-e pait'eeda aji, Tachi Ak'ōre truade pai naaweda.

Pan vino ome k'odap'edaa

¹⁹ Maap'eda Jesupa pan ataji māik'aapa it'aa t'iiji gracias jarait'ee Tachi Ak'ōremaa. Ma pan k'ōrat'aaji māik'aapa chi k'ōp'āyoorāmaa teeji. Māpai māgaji:

—Nāgí pan mi k'ap'ia, mi peepiit'ee parā k'aripait'ee. Nāgá pan k'odak'āri, k'opatáati k'irāpadait'ee mi piuda parā pari.

²⁰ Nek'odap'edaa t'ēepai, ichiaba māgá ooji ma vino ome. Māgaji:

—Nāgí vino mi waa, michi waa bat'ait'ee perā mi piuk'āri eperāarā pari. Tachi Ak'ōrepa nāgí ūraa chiwidi jara bi. Michi waa bat'ada k'aurepa irua wēpapiit'ee parāpa p'ek'au k'achia oopata māik'aapa michideerā papiit'ee. ²¹ Mamīda chi mi traicionaait'ee bi jua na mesa īri bi michi jua ome. ²² Mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema ichita piut'ee Ak'ōrepa oopi bīk'a. Mamīda, jaai, Tachi Ak'ōrepa k'achiadee pēiit'ee chi mi traicionaait'ee bi!

²³ Māpai āchi pitapai iidi para beeji k'aipata traicionaait'ee.

K'aita Jesús k'ōp'āyo pipiara bi

²⁴ Māpai chi k'ōp'āyoorā aupedee para beeji k'awaadait'ee k'aita pipiara bi apemaarā k'āyaara. ²⁵ Mapa Jesupa māgaji:

—Ijāadak'aa beerā t'āide reyrāpa āchia oo k'iniata oopipata eperāarāmaa māik'aapa māirā poro waibiarāpa āchi jua ek'ari p'anirā pia ak'i p'anida apata. ²⁶ Mamīda parā māgá p'anadaik'araa bi. Ma k'āyaara parā t'āidepema waibiarā bi warra chok'ek'ee baparik'a baipia bi. Ma awara parā t'āidepema poro waibiarā bi mimiapari jīp'aak'a beeipia bi parā k'aripait'ee. ²⁷ ¿Chisāgí eperā waibiarā bi; chi mesade su-ak'i bi nek'oit'ee maa-e pirā chi chik'o jedepari? ¿Chi mesade su-ak'i bi-ek'ā? Jōdee mi nama bi parā t'āide chi chik'o jedeparik'a.

²⁸ Parā ichita mi ome p'ani, nepirade wa ne-inaa k'achiade p'anajida mīda. ²⁹ Mapa mia parā reyrā papiit'ee mi Ak'ōrepa mi rey papidak'a. ³⁰ Parā nek'odait'ee Ak'ōre truade māik'aapa ne-inaa todait'ee mi ome mi it'aripema mesade. Ma awara su-ak'i p'aneedait'ee rey su-ak'i beeparide. Israeldeepa ēreerā doce uchiadap'edaaarā iru p'anadait'ee parā jua ek'ari māik'aapa jaradait'ee māirāpa oopatap'edaa pia wa k'achia.

Jesupa jarada Simón Pedropia ichi k'awa-e bida ait'ee

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Ichiaba Jesupa māgaji:

—Simón, Simón, Satanapa parā iididoo oo k'inia bairā trigo ome oopatak'a nēesidak'āri chi tau āyaa atadait'ee. ³² Mamīda mi it'aa t'iipari pi pari mide ijāa bapariimerā. Waya mi ome nipak'āri, k'aripáji pichi īpemaarā mi k'ap'ia, ichita ijāapataadamerā.

³³ Māpai Simonpa māgaji:

—Tachi Waibia, mi pi ome nipa k'inia bida aji, mi carcelde t'i nībiruta piñida maa-e pirā piuru piñida.

³⁴ Jesupa p'anauji:

—Pedro, miá jara bi: Idi p'ārik'ua et'erre k'arii naaweda, jarada ñopee piá mi k'awa-e bida ait'ee.

Jesús chupiria nībait'ee hora k'ait'a pak'āri

³⁵ Maap'eda Jesupa iidiji:

—Miá parā pēik'āri muchila wēe, p'arat'a te wēe, chancla wēe, ¿net'aa apida faltajidak'ā? aji.

P'anaujida:

—Maarepida faltada-e pajida ajida.

36 Māpai irua māgaji:

—Irá, jōdee, chi muchila iru bīpa ateeipia bī ichi p'arat'a te ome; chi espada wēe bīpa ichi īripema p'aru jī bī netoipia bī māik'aapa espada aba neto ataipia bī. **37** Mīa māga jara bī ichita uchiait'ee perā mīde jara bik'a Ak'ore Úraa p'ādade:
'Eperā t'āri k'achia-idaak'a iru p'anajida.'

(Is 53.12)

Jōma ma p'ādade jara bī mīde ichita p'asait'eeda aji.

38 Māpai āchia māgajida:

—Tachi Waibīa, nama espada omé iru p'anida ajida.

Māpai irua p'anauji:

—Jāgapaipi.

Jesús Getsemaní ne-uu k'āide it'aa t'īda

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

39 Maap'eda Jesús wāji Olivo Eedee ichi wāpatak'a māik'aapa chi k'ōp'āyoorā t'ēe wājida.

40 Mama panadak'āri, ichia āramaa māgaji:

—It'aa t'īti p'ek'au k'achiade baaipiamaapa.

41 Maap'eda Jesús waawipai wāji chi k'ōp'āyoorā p'anadap'edaamāipa. Mama bed-abaiji it'aa t'īt'ee. **42** Māgaji:

—Ak'ore, pichia k'inia bī pīrā, k'aripáji na miait'ee bīdeepa. Mamīda oonaapáde aji, mīa k'inia bik'a. Jīp'a pīa k'inia bik'ata oopáde aji.

43 [Māga nīde it'aripema ángel iru ik'aawa bainī ba cheji iru k'aripait'ee. **44** Jesús audú t'āri p'ua nībada perā, audupiara it'aa t'īpachi, ichi jīa eujāde baairumaa waa t'eut'ewaak'a.]

45 It'aa t'ī aupak'āri, chi k'ōp'āyoorā atabēidamaa wāji. Mamīda ununaji k'āi para bī, audú t'āri p'ua jōnīpa. **46** Māpai irua māgaji āramaa:

—¿Sāap'eda k'āi jōnīma? aji. P'irabáitī māik'aapa it'aa t'īti p'ek'au k'achiade baaipiamaapa.

Jesús jīta atadap'edaa

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

47 Jesús at'āri pedeemaa bīde, esperāarā chok'ara pachejida. Ma esperāarā chok'ara chedap'edaa naa che wāji Judas, Jesús k'ōp'āyoorā docedepema. Māgī Jesús k'ait'a chek'āri k'īra īt'aait'ee, **48** Jesupa māgaji:

—Judas, ¿mī k'īra īrupa mī, chi Eperā Ak'ore Truadepema traicionaaruk'ā? aji.

49 Jesús ome p'anadap'edaarāpa māga unudak'āri, iidijida:

—Tachi Waibīa, ¿espadapa chōodaipia bik'ā? ajida.

50 Aramata āradepema abaaa p'aareerā poro waibīa mimiapari juaraarepema k'īri orp'et'aaji espadapa. **51** Māpai Jesupa māgaji:

—Ichiak'au bīti; jāgapaipi.

Māpai Jesupa ma esperā k'īri orp'et'aadamāi t'ōbait'aaruta, anidachi. **52** Māpai māgaji ichi ata chedap'edaa p'aareerā poroorāmaa, Tachi Ak'ore te waibīa jīapataarāmaa māik'aapa judiorā poro waibīarāmaa:

—¿Sāap'eda parā espada ome māik'aapa pak'uru ome chejidama aji, mī jīta atade, nechiayaa bī jīta atapatak'a? **53** Ewari chaa mī Tachi Ak'ore te waibīade bapari parā ome. Maapai parāpa mī jīta atada-e pajī. Mamīda hora pajipī parāpa ne-inaa k'achia oodamerā mīmaa, Netuara Poro Waibiapa k'inia bik'a.

Pedropo Jesús k'awa-e bīda ada

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Jesú斯 māgá jita atadap'eda, ateejida p'aareerā poro waibia temaa. Māimisa Pedro t'imipapai t'ee wāk'āti wāji. ⁵⁵ Mama te taawaik'a eere t'iak'au bimāi t'ipi oro iru p'anajida māik'aapa aí ik'aawa eperārā su-ak'i p'anajida. Pedro jida ichiaba su-ak'i beeji āra ome. ⁵⁶ Māga nide ariipema mimiapari awērapa Pedro unuji, t'ipitau ik'aawa su-ak'i bi. Ma mimiaparipa pi-ia ak'iji māik'aapa māgaji:

—Nāgí jida auk'a jā eperā ome bajida aji.

⁵⁷ Mamīda Pedropo meraji:

—Mia iru k'awa-e bida aji.

⁵⁸ Taarā-e nide awaraapa Pedro unu atak'āri, ichiaba māgaji:

—Pi auk'a jā eperā k'ōp'āyoorādepemada aji.

Pedropo p'anauji:

—¡Mi iru k'ōp'āyo-edo! aji.

⁵⁹ Hora abaamaa awaraapa ichiaba māgaji:

—Wāara na eperā ichiaba bajida aji, jāgí ome. Ma awara ichi Galilea eujādepemada aji.

⁶⁰ Pedropo p'anauji:

—Mia k'awa-e bida aji, k'āaredeta pedee bi.

Aramata Pedro at'āri pedeemaa bide, et'erre k'ariji. ⁶¹ Māpai Jesupa āpitēe ak'iji Pedromaa māik'aapa Pedropo k'irāpaji irua jarada: "Et'erre k'arii naaweda, pia jarada ōpee jarait'ee mi k'awa-e bi." ⁶² Māpai Pedro taawaa uchiap'eda, jēe nībeeji audú t'āri p'ua nībada perā.

Jesús oo iru p'anadap'edaa

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³ Jesú斯 jīa p'anadap'edaarāpa iru oo iru p'aneepachida māik'aapa sīpachida. ⁶⁴ Iru tau p'ārajī atadap'eda, māgapachida:

—¡Pi wāara Tachi Ak'ōre Warra pīrā, jarapáde aji, k'aipata pi sīji!

⁶⁵ Ichiba awaraa ik'achia pedee jarapachida.

Jesús Junta Suprema k'īrapite

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Tap'eda weda judiorā poro waibiarā, p'aareerā poroorā māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarā, pia jarait'eera, chi Junta Supremadepemaarā chip'ejida. Māpai Jesú斯 aneejida āra k'īrapite. Irumaa iidijida:

⁶⁷ —¿Pīk'ā ajida, Mesías, Tachi Ak'ōrepa pēida eperārā rey pamerā?

Ichia p'anauji:

—Mia māgada aru pīrā, parāpa ijāada-eda aji. ⁶⁸ Jōdee mia parāmaa ne-inaa iidiru pīrā, p'anauda-e. ⁶⁹ Mamīda mia jara bi: ḥraweda mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema Tachi Ak'ōre Waibia juaraare su-ak'i banait'ee.

⁷⁰ Māpai jōmaarāpa iidijida:

—¿Māgara pi Tachi Ak'ōre Warrak'ā? ajida.

Jesupa p'anauji:

—Pāchia jara p'anik'a, māgada aji.

⁷¹ Māpai āchia māgajida:

—¿K'āare-it'ee eperārā waa jīridayama ajida, irua ooda jaradamerā? Tachi k'īripa ūrijidada ajida, ma pedee k'achia ichi it'aideepa jarada Ak'ōre Waibia āpite.

Jesús Pilato k'īrapite

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Ma judiorā poro waibiarā p'irabaik'oodaidap'eda, Jesús ateejida Pilato k'īrapite.
² Mama iru k'īrapite imiateemaadachida:

—Taipa na eperā unujidada ajida, tai p'uuru pidaarāmaa k'īsia awara-awaraa papimaa bi. Jara bi taipa Cesarmaa impuesto p'aadaik'araa bi. Ma awara jara bi ichi Mesías, Tachi Ak'ōrepa pēida rey pamerā.

³ Māpai Pilatopa iidiji:

—¿Pik'ā aji, Judiorā Rey?

Jesupa p'anauji:

—Mīda aji, pīa jara bīk'a.

⁴ Māpai Pilatopa māgaji ma p'aareerā poroorāmaa māik'aapa arii p'anadap'edaarāmaa:

—Mīaunu-e bīda aji, na eperāpa ne-inaa k'achia ooda.

⁵ Mamīda audupiara golpe pedeejida:

—Ichia jaratee bi k'aurepa tai p'uuru pidaarā jōmaweda chōo pik'a para bi. Naa Galilea eujāde jaratee nipa beeji. Frá nama Judea eujāde auk'a oomaa bi.

Jesús Herodes k'īrapite

⁶ Māga ūrik'āri, Pilatopa iidiji:

—¿Na eperā Galilea eujādepemak'ā? aji.

⁷ Ichida adak'āri, Pilatopa pēiji Herodemaa. Māgí Galilea eujā ak'ipari paji. Auk'a baji Jerusalende. ⁸ Herodepa Jesús unuk'āri, o-īadachi ai naaweda iru k'īraunu k'inia bada perā māik'aapa ūrida perā nepiri p'ani irua oopari ne-inaa eperārāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Mapaunu k'inia baji ichi taide irua māgee ne-inaa oomerā. ⁹ Ma-it'ee iidida chok'ara iidiji Jesumaa. Mamīda Jesupa maarepida p'anauk'aa paji. ¹⁰ Mamaichiaba p'aareerā poroorā māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarā p'anajida. Āchiataaudú Jesús imiateepachida. ¹¹ Mapa Herodes ichi soldaorā ome Jesumaa ik'achia pedee jarajida māik'aapa reypa jīpari p'aru pi-iara bita jī bijida iru oo iru p'anadait'ee. Maap'eda Herodepa waya āpītee pēit'aaji Pilatomaa. ¹² Ma ewate Pilato k'ōp'āyo meraaji Herodes ome, ai naaweda chik'īraunuamaa p'anapachida mīda.

Pilatopa Jesús peepida

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³ Pilatomāi panadak'āri, irua waya tī p'eji p'aareerā poroorā, judiorā poro waibiarā māik'aapa p'uuru pidaarā. ¹⁴ Maap'eda māgaji:

—Parāpa mīmaa jara chejida na eperāpa p'uuru pidaarā k'īsia awara-awaraa papik'oomaabī. Mamīda parā k'īrapite irumaa mīa iidida chok'ara iidiji māik'aapaunu-e ne-inaa k'achia apida ichia oo bida a p'ani. ¹⁵ ¿Ichiaba Herodepa iru māgaunu bī-ek'ā? aji. Maa-e pīrā waya namaa pēi-e pak'aji. Parāpa k'awa p'ani irua ne-inaa k'achia oo-e bi ma k'aurepa iru peepimerā. ¹⁶ Mapa wīpip'eda, ichiak'au wāpiit'eeda aji.

¹⁷ [Māgí fiestade Pilatopa k'ena pēipachi carceldepema preso; chi iidiirutata p'uuru pidaarāpa.] ¹⁸ Mamīda arii p'anadap'edaarā jōmaweda biuk'adachida:

—¡Jāgí ãyaa atáji! ¡Barrabata k'ena pēiji!

¹⁹ Ma Barrabás carcelde baji ooamaa bada perā Romadepemaarāpa oopipatak'a ma p'uurude; ma awara chīara peet'aada perā. ²⁰ Māpai Pilatopa Jesús uchia pēi k'inia bada perā, waya pedeeji. ²¹ Mamīda āchi waapiara biuk'a nībeeji:

—¡Kurusode peepit'āaji! ¡Kurusode peepit'āaji!

²² Māpai waya jarada ūpee Pilatopa māgaji:

—¿K'āare k'achiata oojima aji, irua? Mīaunu-e bi ne-inaa k'achia ooda ma k'aurepa peepit'ee. Wīpip'eda, ichiak'au k'ena pēiit'eeda aji.

²³ Mamīda audupiara biapachida Jesús kurusode baijira bipimerā. Māgábia jōnipā āchia k'inia p'anadap'edaak'a oopijida. ²⁴ Pilatopa ooji āchia iidi p'anadap'edaak'a.

25 K'ena pëiji Barrabás, ãchia k'inia p'anadap'edaa, ma ooamaa bada Romadepe-maarãpa oopidap'edaak'a mäik'aapa chïara peeda. Jõdee Jesús ateeipi kurusode baijira binadamerã, ãchia k'inia p'anadap'edaak'a.

*Jesús kurusode baijira bidap'edaa
(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)*

26 Jesús ateedak'ãri kurusode baijira bidait'ee, jita atajida eperã aba p'uurudee che wã nipada, Cirene p'uurudepema t'ijarapatap'edaa Simón. Mägimaa kuruso ateeipi jida Jesús t'ee.

27 Ma wãdade eperãarã chok'ara ichi t'ee wã nipapachida. Mäirã ome wãdap'edaarã wêraarã chok'ara jõe wãpachida mäik'aapa biuk'a wãpachida t'ãri p'uapa, Jesús mägá atee wãdap'edaa perã. **28** Mamïda Jesupa ãchimaa ak'i mäik'aapa mägaji:

—Jerusalendepema wêraarã, jõenáati mi pari. Jõeti pâchi pari mäik'aapa pâchi warrarã pari, ewari cherude audú chupiria chitoonadait'ee perã. **29** Tachi Ak'õrepa na eujädepemaarã k'achia ook'ãri, mägadait'ee: “O-ña p'aní chi ju tawadak'aa beerã warra t'odak'aa perã.” **30** Ma ewate eperãarãpa eemaa jaradait'ee:

‘¡Tai ñiri irak'oodarítí!’ mäik'aapa: ‘¡Tai t'ap'a atáti!’ **(Os 10.8)**

31 Eperãarãpa pak'uru õdoo bi t'ipitaude bat'at'aapata pírã, ¿audupiara pak'uru p'ñasaa bi bat'at'aada-e paik'ã, taarã-ee paa jõdaipari perã?

Eperãarã Jesús ik'aawa kurusode baijira bidap'edaa

32 Ichiaba Jesús ome atee wã nipajida k'achia beerã omé auk'a kurusode baijira bidait'ee. **33** Panadak'ãri eujä “Tachi Poro Biiri” apatap'edaamäi, Jesús ma k'achia beerã ome kurusode baijira bijida; aba juaraare, chi apema juabi eere. **34** [Mäpai Jesupa mägaji:

—Ak'õre, mi nãgá oo p'anírã perdonáaji, k'awada-e p'anadairã ne-inaa k'achiata oomaa p'aní.]

Mäpai soldaorãpa suerte jemenejida k'awaadait'ee k'aipata iru p'aru atait'ee. **35** Mäimisa arii p'anadap'edaarãpa Jesumaa ak'i para bapachi mäik'aapa judiorã poroorãpa iru nãga oo iru p'anapachida:

—Awaraarã k'aripadak'a, pichi k'ap'ia jida k'aripa atáji, wãara Tachi Ak'õrepa pi pëida pírã, maa-e pírã irua jirit'erada pírã.

36 Soldaorãpa ichiaba Jesús oo iru p'anapachida. Iru k'ait'a wãdap'eda, vino achuchua teepachida **37** mäik'aapa mägapachida:

—¡Pi wãara Judiorã Rey pírã, jämäik'aapa uchiadaríji!

38 Ichiaba Jesús poro it'aik'a eere letrero bijida: NÃgí JUDIORÃ REY.

39 Ma awara iru ik'aawa baijira badapa ik'achia jarapachi:

—¡Pi wãara Tachi Ak'õrepa pëida pírã, jämäik'aapa uchiadaipáde apachi, mäik'aapa tai jida auk'a k'aripapáde! apachi.

40 Mamïda chi apemapa mägí pedee bada itriat'aaji:

—¿Pia Tachi Ak'õre waawee-e bi'k'ã aji, nama auk'a baijira bïta? **41** Tachi nama chupiria chitooni ne-inaa k'achia oodap'edaa perã. Mamïda na eperãpa ne-inaa k'achia ook'aa pajida aji.

42 Maap'eda, mägaji:

—Jesús, pi Ak'õre Waibia truade rey beek'ãri, mi k'irãpáji.

43 Jesupa p'anauji:

—Mia wãarata jararu. Idi pi mi ome bapariit'eeda aji, Ak'õre Waibia eujäde.

*Jesús jai-idaada
(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)*

44 Imat'ipa ak'õrejíru k'iat'idachi. Na eujā jōma p'ãriudachi las tres parumaa. **45** Ak'õrejíru k'iat'idachi mäik'aapa Tachi Ak'õre te waibiadepema cuarto edupiara t'íupatamäi p'aru eebai jira bada esajíak' a jédachi. **46** Mäpai Jesús golpe biaji:

—¡Ak'õre, michi jaure pi juade biru!

(Sal 31.5)

Mäga jarap'eda, jai-idaaji.

47 Romadepema soldaorā poropa ma jōma unuk'ari, pedee pia jaraji Tachi Ak'õremaa mäik'aapa mägají.

—Wāara na eperāpa ne-inaa k'achia ook'aa pajida aji.

48 Eperārā jōmaweda mama see níbadaarāpa mäga unudak'ari, ãchi t'üa t'aap'e erreudachida t'ari p'uapa. **49** Mamída Jesús ome nipapatap'edaarā, imik'íraarā mäik'aapa wēraarā iru ome chedap'edaa Galilea eujādeepa, ma ne-inaa p'asada t'imiipa ak'imaan p'aneejida.

Jesús iadap'edaa

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

50 Ma eujāde eperā t'ari pia bapachi. Ne-inaa k'achia ook'aa paji. Mägi t'íjarapachida José. Iru Arimatea p'uurudepema paji. Mägi p'uuru Judea eujāde bi. **51** Ni baji Tachi Ak'õrepa pëida eperārā rey pamerā. Junta Supremadepema paji. Mamída ijää-e paji mäirāpa oodap'edaade Jesús ome. **52** Mapa wāji Pilatomaa Jesús k'ap'ia piuda iidide iait'ee. **53** T'ëepai Jesús k'ap'ia kurusodeepa irabai atap'eda, pírat'aaji lienzode mäik'aapa binaji māu te uria k'oro iru p'anadap'edaade. Made piuda apida waide iada-e p'anajida.

54 Ma ewate judiorā iipata noreweda paji. P'äriupodopa pada perā, ne-inaa waa ooik'araa baji, iipata ewate wāyaaru misa.

55 Ma wēraarā Jesús ome Galilea eujādeepa chedap'edaa ichiaba wājida ma māu te uriade iru bidap'edaamaa mäik'aapa ak'ijida sāga Jesús k'ap'ia ata bijida. **56** Maap'eda teedaa chedak'ari, k'era oojida ne-inaa awaraa t'üa bee ome Jesús k'ap'ia iri bidait'ee, judiorāpa oopatak'a ãchi auk'aarā piudak'ari. Iipata ewate ma wēraarā iijida Tachi Ak'õre Úraa p'ädade jara bik'a.

24

Jesús chok'ai p'irabaida

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

1 Tomia ewate tap'eweda ma wēraarā wājida Jesús k'ap'ia iadap'edaamaa. Ateejida k'era ne-inaa t'üa ome ãchia oodap'edaa. **2** Panadak'ari, unujida chi māu te uria t'ai māupa t'ap'a bada awara ãi bi. **3** T'íudak'ari, Tachi Waibia Jesús k'ap'ia unuda-e paji. **4** K'awadak'aa paji k'âata oodait'ee. Mäga niide unujida imik'íraarā omé p'aru t'o-t'oo uchiterree jí baini p'ani ãchi ik'aawa. **5** Mäpai ãchobepa bedabaidachida tau bïiri eujāde t'obairutamaa. Mamída mäirāpa mägajida:

—¿Sāap'eda jāíramäi jíri p'anima ajida, iru chok'ai biتا? **6** Iru nama wē-e. ¡Chok'ai p'irabaiji! K'irápáti iru at'ari Galilea eujāde bak'ari, **7** jaraji ichi, chi Eperā Ak'õre Truadepema, k'achia beerā juade bidait'ee; ãrapa kurusode baijira bidait'ee piumerā mäik'aapa ewari õpeemaa ichi chok'ai p'irabaiit'ee.

8 Mäga ūridak'ari, ma wēraarāpa Jesupa jarada k'irápajida. **9** Mäpai iru k'ap'ia iadap'edaamäiipa wādak'ari, ma jōmaweda nepirinajida Jesús k'õp'ayoorā oncemaan mäik'aapa awaraarāmaa. **10** Chi mäga nepirinadap'edaarā pají María Magdalena, Juana, Santiago nawe María mäik'aapa awaraa wēraarā. **11** Mamída ãrapa nepiridap'edaa ūridak'ari, Jesús k'õp'ayoorāpa k'isajida pariatua pedeemaa p'ani. Mapa ijää k'iniada-e paji.

¹² Māga jarajida mīda, Pedro p'iradachi Jesús k'ap'ia iadap'edaamaa māik'aapa edajāde ak'ik'āri, chi k'ap'ia lienzode beda bada unu-e paji. Jīp'a chi p'aru aupai unuji. Māpai p'era pik'a teedaa cheji. K'awa-e paji k'āata ooit'ee.

*Jesús unudap'edaode wādade Emaús p'uurudee
(Mr 16.12-13)*

¹³ Ma ewate weda Jesús ome nipapatap'edaarā omé wā nipajida Emaús p'uurudee. Ma p'uuru Jerusalendeepa perá once kilometros bi. ¹⁴ Ma ode wādade āchi pedee wā nipajida ma jōma Jesús ome p'asadade. ¹⁵ Māgá pedee wādade, Jesús cheji āchi ik'aawa māik'aapa auk'a t'ia wāji. ¹⁶ Unu p'anajida mīda auk'a wāru awaraa eperā āchi ome, k'awada-e paji k'aita māga bi. ¹⁷ Māpai Jesupa iidiji āramaa:

—¿K'āaredeta parā pedee wādama? aji.

Māpai āchi k'īra pia-ee bainī p'aneejida ¹⁸ māik'aapa āchidepema Cleofás apatap'edaapa p'anauji:

—¿Pi Jerusalende badata k'awa-e bīk'ā aji, mama p'asada?

¹⁹ Māpai ichia iidiji:

—¿K'āata p'asajima? aji.

Āchia māgajida:

—Jesús Nazaretdepema Ak'ore pedee jarapari paji. Ne-inaa pi-ia oopachi māik'aapa pedee pia jarateepachi Tachi Ak'ore k'īrapite māik'aapa p'uuru pidaarā k'īrapite. ²⁰ P'aareerā poroorāpa māik'aapa tachi poro waibiarāpa iru ateejida Romadepema poro waibia Pilatomaa kurusode peepit'aamerā. ²¹ Taipa ijāa p'anajida ma Jesupata tachi Israel pidaarā uchiapiit'ee Romadepemaarā juadeepa. Mamīda ewari ūpee paru māgí ne-inaa jōma p'asada. ²² Ma awara wēraarā tai ome nipapataarāpa tai p'erapijida. Taujaaweda wājida Jesús iadap'edaamaa. ²³ Mamīda iru k'ap'ia unuda-e pak'āri, āpītee chejida teedaa māik'aapa taimaa nepirijida angeleerā unudap'eda. Māirāpa jarajidada ajida, Jesús chok'ai bi. ²⁴ Māga ūridak'āri, tai k'ōp'āyoorā ūk'uru wājida iru iadap'edaamaa māik'aapa ununajida ma wēraarāpa jaradap'edaak'a. Mamīda iru unuda-e paji.

²⁵ Māpai Jesupa māgaji:

—¡Parā k'īsia k'awada-ee p'aní! ¿Ijāada-e p'anik'ā Ak'ore pedee jarapataarāpa chonaarāweda jaradap'eda? ²⁶ ¿Tachi Ak'orepa pēida māgá chupiria nībait'ee paji-ek'ā aji, Ak'orepa iru ateei naaweda ichi truadée?

²⁷ Māpai Jesupa jarateemaa beeji ichi p'asait'ee bada Tachi Ak'ore ūraa p'ādade jara bīk'a. Jarateejī Moisepa p'ādadeepa, Ak'ore pedee jarapataarāpa p'ādap'edaade jara bi parumaa.

²⁸ Chi p'uuru wādap'edaamaa panadak'āri, Jesús k'īra jiwaan wāyaait'ee paji, p'uurude bee-ee. ²⁹ Mamīda āchia māgajida:

—Tai ome bēeji k'ewara bairā māik'aapa p'āriu wā perā.

Māpai Jesús auk'a teedaa wāji āra ome. ³⁰ T'ēepai mesade su-ak'i p'aneedak'āri nek'odait'ee, Jesupa ichi juade pan ataji. Māpai it'aa t'īji gracias jarait'ee Tachi Ak'oremaa māik'aapa t'oop'eda āramaa teeji. ³¹ Mata Tachi Ak'orepa aweda āra tau eratik'oopiji māik'aapa āramaa Jesús k'awapijiji. Mamīda mamaik'aapa iru wēpadachi. ³² Māpai māgajida:

—¿Wāara-ek'ā? ajida. ¡Iru paji! Tachi t'āripa māga jara nībaji, ode Ak'ore ūraa p'āda tachimaa jaratee che wā nipak'āri.

³³ Aramata waya āpītee chejida Jerusalendee. Mama unu chejida iru k'ōp'āyoorā once awaraa nipapatap'edaarā ome see nībi. ³⁴ Māgí see nībadaarāpa māgajida:

—Wāarada ajida, Jesús chok'ai bi. Simón Pedromaa ichiaba unupijida ajida.

³⁵ Māpai āchi omeerāpa nepirijida ode p'asada māik'aapa Jesupa pan t'oop'eda, jedek'āri k'awaadap'eda.

*Jesupa chi k'õp'ãyoorãmaa unupida
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23; Hch 1.6-8)*

³⁶ At'äri mägá nepirimaa p'anide, Jesú斯 ãra esañak'a bainí ba cheji mäik'aapa mägaji:
—K'äiwee p'anapatáati.

³⁷ Jesú斯 unudak'äri, ãchi p'eradachida, iru jaureta unu p'aní jíak'aapa. ³⁸ Mamída Jesupa mägaji:

—¿Sääp'eda p'era jõníma? aji. ¿Sääp'eda pâchi t'äride at'äri ijääada-e p'aníma? aji. ³⁹ Ak'ítí mi jua, mi bïiri ome. Mipi. Mi k'ap'ia t'õbáiti mäik'aapa ak'ítí. Eperä jaure chiara wëe bi, bïiri jida mia iru bik'a.

⁴⁰ Mäga jarap'eda, ãramaa ak'ipiji ichi jua mäik'aapa ichi bïiri. ⁴¹ Mamída at'äri pia ijääada-e p'anajida, audú o-ña p'anadap'edaa perä mäik'aapa p'era pik'a p'anadap'edaa perä. Jesupa ichi k'awapi k'inia bada perä, iidiji:

—¿Nama ne-inaa k'oparii iru p'anik'ä? aji.

⁴² Mäpai ãchia chik'o paada esañak'a teejida. ⁴³ Irua jitaji mäik'aapa ãchi taide k'ot'aaji.

⁴⁴ Maap'eda mägaji:

—Mímaa p'asajida aji, mia jaradak'a, at'äri parä ome bak'äri. Jaraji ne-inaa jõmaweda p'asait'ee paji Moisepa p'ädade jara bik'a mäik'aapa Tachi Ak'õre pedee jarapataaräpa p'ädap'edaa jara bik'a, Salmos libro p'ädade jara bik'a paara.

⁴⁵ Mäpai jarateeji Tachi Ak'õre Úraa p'ädade jara bi Mesiade. ⁴⁶ Mägaji:

—Tachi Ak'õre Úraa p'ädade jara bi Mesías ichita piut'ee mäik'aapa ewari õpeemaa chok'ai p'irabaiit'ee. ⁴⁷ Ak'õrepa k'aripap'eda, Jerusalendeepa na p'ek'au eujä eperäärä paraamaa jarateenáti p'ek'au k'achia oo amaadamerä mäik'aapa Tachi Ak'õrede ijääpataadamerä. Mägá irua ãchia p'ek'au k'achia oopata wëpapiit'ee. ⁴⁸ Paräpa mi p'asada jõmaweda k'awa p'aní, unudap'edaa perä. ⁴⁹ Mapa parämaa mia ne-inaa pëiit'ee mi Ak'õrepa jaradak'a. Mamída mäga ooru misa, nama p'anéetí Jerusalén p'uurude. T'ëepai it'ariipa Tachi Ak'õrepa ichi jaure pëiit'ee parä ome bapariimerä.

*Jesús Ak'õre eujädee wäda
(Mr 16.19-20; Hch 1.9-11)*

⁵⁰ Maap'eda Jesupa ãra ateeji ma p'uurudeepa Betania p'uuru k'ait'a. Mama ichi jua it'aa iap'eda, ãra bendiciaji. ⁵¹ Mäpai mägá pedeemaa bide Tachi Ak'õrepa iru it'aa ateeji ãra ik'aawaapa. ⁵² T'ëepai chi k'õp'ãyooräpa it'aa t'ídap'eda, pedee pia jarajida irude mäik'aapa t'äri o-ña ãpithee chejida Jerusalendee. ⁵³ Maadamäiipa ewari chaa Tachi Ak'õre te waibiade p'anapachida it'aa t'ímaa mäik'aapa pedee pia jaramaa Tachi Ak'õremaa.

SAN JUAN

San Juanpa Pedee Pia P'āda

Juan, Zebedeo warrapa na pedee pia p'āji. Judío paji. Nipapachi Jesucristo ome. Na p'ādade Juanpa jara bi Jesupa jarada māik'aapa ooda, mak'iara uchia-e bi awaraarāpa p'ādade. Na p'ādade chi Jesús k'ōp'āyo k'inpara iru bida apachi. Jesús ome nipapachi perā pia k'awaji iru bapata. Na p'ādade k'awapi k'inia baji k'aita paji Jesús; Tachi Ak'ore na eujādee cheda. Jara bi Jesús pank'a bi; īdaa pik'a bi; puertak'a bi; ovejaarā ak'iparik'a bi; uva k'arrak'a bi; eperāarā chok'ai p'anapipari; piudap'edaarā chok'ai p'irabaipipari; Tachi Ak'ore o ak'ipipari; wāarata jarapari; chi ichita bapari.

Naapiara Juanpa jara bi Jesús Tachi Ak'ore pedee, na p'ek'au eujādee cheda (cap. 1.1-18). Jara bi Juan Bautistapa jarateeda māik'aapa Jesupa k'ōp'āyoorā ūk'uru jirit'erada (cap. 1.19-51). Mamīda mak'iara jara-e bi Jesús nipada Galilea eujāde. Ma k'āyaara jara bi irua ooda māik'aapa jarateeda Judea eujāde bak'āri māik'aapa judiorā fiesta awara-awaraade bak'āri (caps. 2.1-10.42). Jara bi Jesupa Lázaro chok'ai p'irabaipida (cap. 11) māik'aapa Mariapa Jesús biiri īri k'erapa weeda (cap. 12.1-11). Ichiaba jara bi Jesús p'asada Jerusalendee wāk'āri (cap. 12.12-50). Jara bi Jesupa jarada nek'ok'āri chi k'ōp'āyoorā ome (caps. 13.1-14.14); irua jarateeda Tachi Ak'ore Jaurede (caps. 14.15-16.33) māik'aapa irua it'aa t'īda ijāapataarā pari (cap. 17); iru jita atadap'eda māik'aapa ateedap'eda poro waibiarā k'īrapite (caps. 18.1-19.16). Jara bi Jesús piuda māik'aapa chok'ai p'irabaida (caps. 19.17-21.14). Juanpa t'ēepai Pedrode p'āda uchia-e awaraarāpa pedee pia p'ādade (cap. 21.15-25). Maperā jara p'ani Juanpa pedee pia p'āda awara uchiaji apemaarāpa p'ādap'eda k'āyaara.

Jesús na p'ek'au eujādee cheda

¹ Na p'ek'au eujā bai naaweda Jesucristo, Tachi Ak'ore Pedee apata, bapachi. Māgí bapachi Tachi Ak'ore ome. Iru ichita Tachi Ak'ore bapari. ² Tachi Ak'ore ome bapachi. ³ Iru k'ap'ia pari Tachi Ak'orepa ne-inaa jōmaweda ooji. Iru wēe Tachi Ak'orepa ne-inaa maarepida oo-e paji. ⁴ Irua chok'ai bapipachi ne-inaa jōmaweda chok'ai bi. īdaa pik'a bapachi eperāarā t'āide, ma k'aurepa eperāarāpa Tachi Ak'ore k'awapataadamerā. ⁵ At'āri irua Tachi Ak'ore k'awapimaa bi eperāarāmaa. Apidaapa p'oyaa jarada-e irua māga oonaamerā.

⁶ Bapachi eperā, t'ījarapatap'eda Juan Bautista. ⁷ Tachi Ak'orepa māgí eperā jirit'eraji jaramerā ma īdaa pik'a bide, jōmaarāpa Ak'orede ijāadamerā ma jarateeda k'aurepa. ⁸ Juan īdaa pik'a ba-e paji. Jīp'a cheji jarateede ⁹ ma wāara īdaa pik'a bi na p'ek'au eujādee cheji, Tachi Ak'ore eperāarāmaa k'awapiit'ee.

¹⁰ Māgí Pedee, Jesucristo ba cheji na p'ek'au eujāde, ichia eujā oodade. Mamīda na p'ek'au eujādepemaarāpa k'awada-e paji iru Tachi Ak'ore Warra. ¹¹ Cheji mīda ichi auk'aarā t'āide, āchia auteebaida-e paji. ¹² Mamīda eperāarā ūk'uruurāpa iru auteebajida māik'aapa wāara irude ijāajida. Irua māgīrā Tachi Ak'ore warrarā papiji. ¹³ Tachi Ak'ore warrarā māgá padait'ee, māgí eperāarā t'oda-e paji warra jīp'aarā t'opatak'a, eperāpa warra oo k'inia ooparik'a. Ma k'āyaara Tachi Ak'orépata māgīrā ichi warrarā papiji, irude ijāa p'aneedap'eda perā.

¹⁴ Māgí Pedee, Jesucristo Tachi Ak'orepa pēida. T'oji eperā k'ap'iaade māik'aapa tachi t'āide bapachi. Iru Tachi Ak'ore Warra pada perā, Tachi Ak'ore k'īra wāree unupiji tachimaa. Eperāarā k'inia iru bapachi māik'aapa Tachi Ak'ore wāarata āchimaa k'awapipachi.

¹⁵ Juan Bautistapa k'awaji māgí Pedee Tachi Ak'orepa pēida. Mapa jarapachi:

—Nāgide mia jara baji jarak'āri eperā mi t'ēepai cheru mi k'āyaara waibiara bi, mi t'oi naaweda iru bapachi perā.

¹⁶ Ma eperā t'āri pia bapari tachi jōmaarā ome māik'aapa tachi ichita k'aripapari.

¹⁷ Tachi Ak'ōrepa ichi ūraa k'awapiji eperāarāmaa Moisés k'ap'ia pari. Mamīda eperāarā k'inia iru baji māik'aapa ichi wāarata k'awapiji āramaa Jesucristo k'ap'ia pari. ¹⁸ Eperā apidaapa Tachi Ak'ōre unudak'aa. Mamīda Jesucristo, iru Warra apai iru bi, iru ome auk'a bairā, iru eperāarāmaa k'awapiji.

Juan Bautistapa Jesucristode jarada

(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ Judiorā poroorāpa Jerusalendeepa pēijida p'aareerā Leví ēreerādepemaarā ome, māirāpa Juanmaa iididamerā:

—¿Pí k'aima? ajida.

²⁰ Juan Bautistapa wāarata p'anauji:

—Mi Tachi Ak'ōrepa pēida-epi, eperāarā rey pamerā.

²¹ Māpai iidijida:

—Māgara, ¿pi Tachi Ak'ōre pedee jarapari Eliak'ā? ajida.

—Māga-edo aji.

Mamīda waya iidijida:

—¿Pi Tachi Ak'ōre pedee jaraparik'ā ajida, tachia ni p'ani?

—Māga-edo aji.

²² Māpai māgajida:

—Māgara, ¿pi k'aima? Jarapáde ajida. Tai pēidap'edaaarāmaa jaranadait'ee. ¿K'āata jara pēit'eema? ajida.

²³ Juanpa p'anauji Tachi Ak'ōre pedee jarapari Isaíapa chonaarāweda p'ādade jara bik'a:

—Mi ni eujā pania wēe bide māik'aapa bia bi:

'O pi-ia oopatak'a poro waibia chei naaweda, māga pik'a p'ek'au k'achia oo amāati Tachi Waibia chei naaweda.' (Is 40.3)

²⁴ Ma fariseorāpa pēidap'edaaarāpa ²⁵ Juanmaa iidijida:

—Pi Tachi Ak'ōrepa pēida-e pīrā eperāarā rey pamerā, Elia-e pīrā wa Tachi Ak'ōre pedee jarapari-e pīrā, ¿k'āare-it'ee eperāarā poro chooparima? ajida.

²⁶ Juanpa māgaji:

—Mia parā poro choopari paniapa. Mamīda pāchi t'āide bida aji, awaraa eperā, parāpa k'awada-e p'ani. ²⁷ Māgí mi t'ēepai parāmaa jaratee cheru. Iru mi k'āyaara waibiara bi. Mia iru chancla jida ēraik'araa bida aji, mi iru k'āyaara ek'ariara bairā.

²⁸ Māga p'asaji Betania p'uurude Jordán to k'īraik'a eere, Juanpa poro choomaa badamāi.

Jesús Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā pari piumerā

²⁹ Ai norema Juanpa unuk'āri Jesús ichi k'ait'a cheru, māgaji:

—¡Ak'ítí! Nāgí eperā oveja chak'ek'a bi, Tachi Ak'ōrepa pēida perā piumerā eperāarā pari. Nāgipa wēpapiit'ee eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata. ³⁰ Nāgí eperāde mia pedee baji nāga jarak'āri: "Eperā mi t'ēepai cheru mi k'āyaara waibiara bi, iru mi t'oi naaweda bapachi perā." ³¹ Ai naaweda mia pida k'awa-e baji iru Tachi Ak'ōrepa pēida tachi k'aripamerā. Mamīda ma-it'ee mia eperāarā poro choo cheji; māgá Israel pidaarāpa iru k'awadamerā.

³² Māpai Juanpa jaraji ichia unuda:

—Mia Tachi Ak'ōre Jaureunuji iru ūri palomak'a baai chek'āri. ³³ Mia k'awa-e bak'aji iru Tachi Ak'ōre Warra. Mamīda ai naaweda mi pēidapa eperāarā paniapa poro choomerā,

mímaa jaraji: “Pia unuit'eeda aji, mi Jaure baai cheru eperā ūri, ichita iru ome bapariit'ee. Mágí eperāpa mi Jaure ba chepiit'eeda aji, eperāarā ome.” ³⁴ Tachi Ak'ōrepa jaradak'a mia mágua unuji. Maperāpi mia parāmaa jara bi: Nágí Jesús, Tachi Ak'ōre Warra.

Jesús ome nipapatap'edaarā

³⁵ Ai norema Juan Bautista waya mama baji chi k'ōp'āyoorā omeerā ome. ³⁶ Jesús wāyaa wā unuk'āri, mágaji:

—¡Ak'ítí! Jágita chi oveja chak'ek'a bi, Tachi Ak'ōrepa pëida.

³⁷ Chi k'ōp'āyo omeerāpa mágua ūridak'āri, Jesús t'ēe wājida. ³⁸ Jesús āpitee p'irrabaik'āri, unuji ichi t'ēe cheruta māik'aapa mágaji:

—¿K'āata k'inia p'anima? aji.

Mágajida:

—Rabuni (jara k'inia bi Tachi Jarateepari), ¿pi, sāma baparima? ajida.

³⁹ Jesupa p'anauji:

—Chéti k'awāadamerā.

Mágá wājida iru baparimaa māik'aapa ma ewate p'aneejida iru ome k'ewara las cuatro pada perā.

⁴⁰ K'ōp'āyo abaapa Juan pedee ūrida māik'aapa Jesús t'ēe wāda Andrés paji. Iru Simón Pedro īpema paji. ⁴¹ Mágí Jesús ome bap'eda, ne-inaa awaraa ooi naaweda, isapai wāji chi īpema jiride. Unu atak'āri, mágaji:

—Mesías unujidada aji. (Mágí t'í jara k'inia bi Cristo, Tachi Ak'ōrepa pëida eperāarā rey pamerā.)

⁴² Māpai Andrepa chi īpema aneeji Jesumaa. Jesupa iru unuk'āri, mágaji:

—Pi Simón, Juan warra. Mamīda pi t'íjaradait'eeda aji, Cefas. (Mágí t'í griego pedeede jara k'inia bi Pedro.)

Jesupa Felipe Natanael ome jirit'erada

⁴³ Ai norema Jesús wāji Galilea eujādee. Mama unuji eperā t'íjarapatap'edaa Felipe. Māpai mágaji:

—Mi ome nipaparíiji.

⁴⁴ Mágí Felipe, Andrés māik'aapa Pedro Betsaida p'uurudepemaarā paji. ⁴⁵ Felipepa Natanael jirinaji māik'aapa unu atak'āri, mágaji:

—Unujidada aji, eperā Moisepa jarada Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade. Mágí ichiaba Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa chonaarāweda āchi p'ādap'edaade jaradap'edaa. Mágí eperā José warra; t'íjarapata Jesús Nazaretdepema.

⁴⁶ Natanaelpa mágaji:

—¡Nazaretdepema! ¿Nazaret p'uurudeepa eperā pia uchiaik'ā? aji.

Felipepa mágaji:

—Wādáma aji, ak'ide.

⁴⁷ Jesupa Natanael ichi k'ait'a cheru unuk'āri, mágaji:

—Na Israel pida wāara t'āri pia bapari. Apida k'ūrak'aa.

⁴⁸ Natanaelpa Jesumaa iidiji:

—¿Sāga pia mi k'awa bīma? aji.

Jesupa p'anauji:

—Felipepa pi atanai naaweda, mia pi unuji higuera k'arra ek'ari.

⁴⁹ Māpai Natanaelpa mágaji:

—Tachi Jarateepari, pi Tachi Ak'ōre Warra. Pi Israel pidaarā Rey, chi cheit'ee bada.

⁵⁰ Jesupa mágaji:

—¿Ijāa bi-ek'ā aji, mia jarada perā pi unuji ma pak'uru ek'ari? Pia unuit'ee ne-inaa awara ma k'āyaara pi-ara. ⁵¹ Mia wāarata jararu. Parāpa unudait'ee Tachi Ak'ōre eujā

ewaraa k'obi māik'aapa angeleerā it'aa wāruta māik'aapa edaa cheruta mi, chi Eperā Ak'õre Truadepema, k'aripade.

2

Caná p'uurude miak'āidak'āri, fiesta oodap'edaa

¹ Natanael ome pedeep'eda, k'āima ūpeemaa miak'āipata fiesta oojida Caná p'uurude. Māgí p'uuru Galilea eujāde bi. Jesú斯 nawe mama bají. ² Jesú斯 chi k'ōp'āyoorā ome ichiaba t'i pēijida chedamerā ma fiestade. ³ Mama p'anide vino jōdachi. Maperā Jesú斯 nawepa māgaji:

—Vino jōdachida aji.

⁴ Māpai Jesupa māgaji:

—Nawe, ¿sāap'eda pia mīmaa māga jara bīma? aji. Waide ewari pa-eeta mīa Ak'õre jua ak'ipimerā.

⁵ Māpai chi nawepa māgaji vino jedepataarāmaa:

—Óoti jōma irua jara bīk'a.

⁶ Mama bainí p'anajida chok'o seis, māudee ooda. Judiorāpa māgee chok'o iru p'anapachida aīde pania t'īdait'ee. Māgá sīidai āchi juu, bīri maa-e pīrā net'aa Tachi Ak'õre Ūraa p'ādade jaradak'a. Chok'o abaade cincuenta wa setenta litros araapachi.

⁷ Jesupa vino jedepataarāmaa māgaji:

—Paniapa na chok'o ipuruk'ōti.

Pania atanajida māik'aapa ma chok'o ipuruk'oojida. ⁸ Māpai Jesupa māgaji:

—Frá ma-āri joi atadapáde aji, māik'aapa teepáde aji, na fiesta chiparimaa.

Māga oojida. ⁹ Ma fiesta chiparipa pania vino padai bada tok'āri, k'awa-e paji sāmāik'aapa uchiaji ma vino. Ma vino jedepataarāpapai k'awajida, āchia ma vino chok'odeepa joidap'edaa perā. Māgá top'eda, ma fiesta chiparipa chi imik'īra miak'āiit'ee bada t'i ataji ¹⁰ māik'aapa māgaji:

—Fiesta oodak'āri, jōmaarāpa naapiara vino piara bīta jedepata. Maap'eda, waibia to p'anadap'eda, jedepata chi vino mak'īara pia-e bi. Mamīda pia ia nībijida aji, chi vino piara bīta īraweda todamerā.

¹¹ Māgí ooda Jesupa Galilea eujādepema Caná p'uurude paji irua naapiara ooda erēarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Māga ook'āri, unupiji ichi wāara Tachi Ak'õrepa pēida. Ma ooda unudak'āri, chi k'ōp'āyoorāpa audupiara irude ijāa p'aneejida.

¹² Ma t'ēepai Jesú斯 wāji Capernaum p'uurudee chi nawe ome, chi īpemaarā ome māik'aapa chi k'ōp'āyoorā ome. K'āima chok'ara-ee mama p'anajida.

Jesupa ne-inaa netopataarā jērek'oooda Ak'õre te waibiadeepa

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Judiorā Pascua fiesta īri pa wāda perā, Jesú斯 wāji Jerusalendee. ¹⁴ Mama Tachi Ak'õre te waibia īuk'idaa t'iak'au bīde ununaji p'ak'a netopataarā, oveja netopataarā māik'aapa paloma netopataarā. Ichiaba unuji p'arat'a tau t'erabaipataarā mama su-ak'i p'ani.

¹⁵ Māga unuk'āri, Jesupa soo oo ataji māik'aapa ma jōmaweda taawaa jērek'ooji āchi p'ak'a, oveja ome. Ma p'arat'a tau t'erabaipataarā mesa eujāde sīa bat'ak'oop'eda, āchi p'arat'a eujāde p'ok'ooji ¹⁶ māik'aapa paloma netopataarāmaa māgaji:

—Pāchi net'aa atéeti namāik'aapa! Mi Ak'õre te net'aa netopata tek'a papináati!

¹⁷ Jesupa māga oo bīde chi k'ōp'āyoorāpa k'irāpajida Tachi Ak'õre Ūraa p'ādade jara bi: 'Mia pi te k'inia iru bapari perā, mi peet'aadait'ee.' *(Sal 61.1a)*

¹⁸ Māpai judiorā poroorā, arii p'anadap'edaarāpa māgajida Jesumaa:

—Wāara Tachi Ak'õrepa nāga oopiru pīrā pīmaa, ¿k'āata ooit'eema ajida, taipa ijāadamerā wāara Ak'õrepa pi pēida?

¹⁹ Jesupa p'anauji:

—Na te t'eet'aaruta pírā, ewari ūpeemaa mía waya baik'o bii'teeda aji.

²⁰ Māpai judiorāpa māgajida:

—Cuarenta y seis años mimiajida ajida, na te oodait'ee. ¿T'eeep'eda pia ewari ūpeede baik'o bii'teek'ā? ajida.

²¹ Mamīda Jesupa “na te” ak'āri, jara k'inia baji ichi k'ap'ia. ²² Mapa ai t'ēepai, iru piup'eda, chok'ai p'irabaik'āri, chi k'ōp'āyoorāpa k'irāpajida irua ma ewate jarada. Māpai wāara ijāajida Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jarada māik'aapa Jesupa jarada.

Jesupa jōmaarā t'āri k'awapari

²³ Jesús Jerusalende bide Pascua fiesta wāyaaru misa, eperāarā chok'araarāpa irude ijāajida, unudak'āri irua ne-inaa oomaa bi eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa.

²⁴ Mamīda Jesupa k'awaji wāara ijāada-e p'anajida, āchi t'āri pia k'awada perā. ²⁵ Faltak'aa paji apidaapa eperāarā k'isia k'awaapidamerā irumaa, irua eperāarā t'āri k'awa bada perā.

3

Jesús Nicodemo ome

¹ Bapachi fariseo t'ījarapatap'edaa Nicodemo. Judiorā poro waibiarādepema paji.

² P'ārik'ua māgí eperā Jesumaa p'asiade wāji māik'aapa māgajida:

—Tachi Jarateepari, k'awa p'anida aji, Tachi Ak'ōrépata pi pēida taimaa jarateede. Pia p'oyaa oo-e pak'ajida aji, nāgee ne-inaa pia pia ooparik'a, Tachi Ak'ōre pi ome ba-e pada paara.

³ Jesupa māgaji:

—Mia wāarata jararu. Eperā waya t'o-e pírā, p'oyaa ba-e pai Tachi Ak'ōre juua ek'ari ichideerā ome.

⁴ Māpai Nicodemopa iidiji:

—Mamīda ḡsāga waya t'oyama aji, eperā chona bīta? !P'oyaa t'īuk'aa chi nawe bide waya t'oit'ee!

⁵ Jesupa p'anauji:

—Mia wāarata jararu. Eperā paniapa t'o-e pírā māik'aapa Tachi Ak'ōre Jaurepa t'opi-e pírā, p'oyaa ba-e pai Ak'ōre juua ek'ari ichideerā ome. ⁶ Eperādeepa uchiapari eperā. Mamīda Tachi Ak'ōre Jauredeepa uchiapari Tachi Ak'ōreddeerā. ⁷ P'era pik'a banáaji mia jarada perā eperāarā waya t'odaipia bi. ⁸ Nāu p'uapari chi p'ua k'iniamaa. Pia ma nāu ūriru mīda, k'awak'aa sāmāik'aapa cheru wa sāmaa wā. Māga pik'a bi ichiaba eperā Tachi Ak'ōre Jaurepa t'opida.

⁹ Māpai Nicodemopa waya iidiji:

—Mamīda ḡsāga māga payama? aji.

¹⁰ Jesupa p'anauji:

—Pi Israeldeepa uchiadap'edaarā jarateepari. ḡK'awa-e bik'ā aji, mía jara bi? ¹¹ Mia wāarata jararu. Taipa jarapata ne-inaa k'awa p'aní māik'aapa unudap'edaa. Mamīda parāpa ijāadak'aa taipa jarapata. ¹² Parāpa ijāada-e p'aní pírā mía na eujādepema ne-inaa jarak'āri, ḡsāga ijāadayama aji, mía it'aripema ne-inaa jarak'āri?

¹³ 'Apida Ak'ōre eujādee wāda-e p'aní. Jōdee aba, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, Ak'ōre eujādeepa cheji. ¹⁴ Moisés eujā pania wēe bide Israel pidaarā ome nipak'āri, taama broncedee ooda pak'urude jiraji eperāarāpa māgí ak'īdamerā. Māga piuda-e paji. Māga pik'a ichiaba chi Eperā Ak'ōre Truadepema pak'urude ichita jiradait'ee ¹⁵ eperāarāpa iru ak'īdamerā. Māga jōmaarāpa irude ijāapata ichita iru ome it'ari p'anapataadait'ee.

Tachi Ak'ōrepa eperāarā jōmaweda k'inia iru bapari

¹⁶ —Tachi Ak'õrepa na p'ek'au eujādepemaarā audú k'inia iru bada perā, ichi warra apai iru bada pēiji piumerā esperāarā pari. Esperāpa iru Warrade ijāa bi pirā, atua-e. Jai-idaak'āri, Ak'õre eujāde banait'ee. ¹⁷ Tachi Ak'õrepa ichi Warra pēi-e paji na p'ek'au eujādepemaarā atuapiit'ee. Jip'a pēiji esperāarā o k'achiade wādap'edaadeepa k'aripa atade atuanaadamerā.

¹⁸ 'Mapa Tachi Ak'õrepa atuapi-e ichi Warrade ijāa bi. Mamīda atuapiit'ee chi ijāa-ee bi, māgipa ijāak'aa perā Tachi Ak'õre Warra apai iru badade. ¹⁹ Chi ūdaa pik'a bi cheji na p'ek'au eujādee. Mamīda esperāarā ūk'uruurāpa ma ūdaa pik'a bi k'iniadak'aa paji, p'āriu pik'a bide p'anee k'inia p'anadap'edaa perā ne-inaa k'achia oodait'ee. ²⁰ Chi k'achia ooyaa beerāpa ma ūdaa pik'a bi unuamaa iru p'anapata. Iru k'awa k'iniadak'aa. Māga p'anī k'iniadak'aa perā irua unupimerā āchia ne-inaa k'achia oopata. ²¹ Jōdee chi oopataarāpa Tachi Ak'õrepa wāarata jara pēidak'a, ma ūdaa pik'a bi k'awa k'inia p'anapata. Māga p'anapata jōmaarāmaa k'awapi k'inia p'anadairā āchia ne-inaa pia oo p'anī Tachi Ak'õrepa oopiparik'a.

Juan Bautistapa waya Jesude jarada

²² Ma t'ēepai, Jesús chi k'ōp'āyoorā ome wājida Judea eujādee. Mama taarāji āchi ome, āchia esperāarā poro choodamerā. ²³ Juanpa ichiaba esperāarā poro choomaa baji Eonnde, Salim k'ait'a, mama paniara paraada perā. Mama esperāarā chepachida poro choopidait'ee. ²⁴ (Māga paji Herodepa Juan carcelde t'ipit'aai naaweda.)

²⁵ Ewari aba Juan k'ōp'āyoorā aupedeemaa p'aneejida awaraa judío ome, esperāarā poro choopata k'ap'ia. ²⁶ Juanmaa chejida māik'aapa māgajida:

—Tachi Jarateepari, ma esperā pi ome bada Jordán to k'īraik'a eere māik'aapa pia jarada taimaa, māgipa esperāarā poro choomaa bida ajida. Ma awara jōmaarāta irumaa wā p'anī poro choopide.

²⁷ Māpai Juanpa p'anauji:

—Apidaapa māgee ne-inaa ooda-e pak'ajida aji, Tachi Ak'õrepa oopi-e pada paara.

²⁸ Pāchia pia ūrijida mia jarak'āri mi Tachi Ak'õrepa pēida-e esperāarā rey pamerā. Iru pēi naaweda, Tachi Ak'õrepa mi pēiji. ²⁹ K'īsiadáma nāgide. Miak'āidak'āri, wēra chi imik'īra wēra paru. Mamīda ma imik'īra k'ōp'āyo k'ait'a bainī beepari māik'aapa o-īadaipari ūrik'āri ma imik'īrapa jararu chi wēramaa. Māga pik'a mi ma poro choomaa bi k'ōp'āyok'a bi. Maperāpi mi o-īa bi. ³⁰ Iru mi k'āyaara waibiara pait'ee esperāarā k'īrapite. Jōdee mi iru ek'ariara pait'ee.

Juan Bautistapa esperā it'ariipa chedade jarada

³¹ —Eperā it'ariipa cheda jōmaarā k'āyaara waibiara bi. Esperā na p'ek'au eujādepema na eujāde bapari perā, ichita jarapari na eujādepema ne-inaa. Jōdee chi it'ariipa cheda jōmaarā k'āyaara waibiara bi. ³² Irua jarapari ichia unuda māik'aapa ūrida it'ari, apidaapa ijāa k'iniada-e p'anī pijida irua jara bi. ³³ Mamīda esperāpa irua jara bi ijāak'āri, k'awa bi Tachi Ak'õrepa ichita wāarata jarapari. ³⁴ Tachi Ak'õrepa pēidapa jarapari Tachi Ak'õre pedee, Ak'õrepa ichi Jaure pēipari perā iru ome bapariimerā. ³⁵ Tachi Ak'õrepa ichi Warra k'inia iru bapari. Ne-inaa jōmaweda iru jua ek'ari biji irua ak'imerā. ³⁶ Esperāpa iru Warrade wāara ijāak'āri, ichita bapariit'ee Tachi Ak'õre ome. Mamīda esperāpa iru Warrade ijāa k'inia-e bi pirā, Ak'õre truaunu-e pait'ee. Tachi Ak'õre ichita k'īrau bait'eeda aji, māgī esperā ome.

4

Jesús Samaria eujādepema wēra ome pedeeda

¹ Fariseorāpa ūrijida Jesupa Juan k'āyaara k'ōp'āyoorāra p'e wā māik'aapa esperāarā chok'araara poro choopachi. ² (Māga ūrijida Jesupa poro chook'aa paji mīda. Chi

k'ōp'āyoorāpata poro choopachida.) ³ Jesupa māga k'awaa atak'āri, waya uchiaji Judea eujādeepa Galilea eujādee wāit'ee.

⁴ Ma wādade wāyaaji Samaria eujāde. ⁵ Māgá Jesús pacheji Sicar p'uuru Samaria eujāde bi. Chonaarāweda ma p'uuru Jacobpa ichi warra Josemaa eujā teeda k'ait'a baji. ⁶ Ma eujāde Jacob pozo baji. Ma che wādade ode cherupa Jesús īyapaa cheda perā, ma pozo ik'aawa su-ak'i beeji. Imat'ipā pa wā nipaji. ⁷⁻⁸ (Chi k'ōp'āyoorā p'uurudee wā p'anajida chik'o netode.) Māga nide Samariadepema wēra cheji ma pozodee pania joide. Māpai Jesupa māgaji irumaa:

—Mimaa pania teepáde aji.

⁹ Mamīda judiorā, Samariadepemaarā ome pedeedak'aa pada perā, māgí wērapa māgaji:

—Mi Samaria eujādepemapi. ¿Sāap'eda pi, judío bīta mimaa pania iidi cheruma? aji.

¹⁰ Jesupa p'anauji:

—Pia k'awada paara jōma Tachi Ak'ōrepa oo k'inia bī esperārā k'aripait'ee māik'aapa k'awada paara k'aipata pīmaa pania iidimaa bī, mimaa iidik'aji teemerā pania esperārā ichita chok'ai p'anapipari.

¹¹ Māpai māgí wērapa māgaji:

—Señor, na pozo nāpiā bida aji. Pia ne-inaa wēe bī pania joi atait'ee. ¿Sāma māgee pania atayama? aji. ¹² Na pozo tachi chonaarāwedapema Jacobpa bēida. Irua na pozodepemata pania topachi, ichi warrarā ome māik'aapa chi ne-animalaarā ome. ¿Pi iru k'āyaara waibiara k'īsia bīk'ā? aji.

¹³ Jesupa p'anauji:

—Eperārāpa na pozodepemata pania toruta waya opisiadaridait'eeda aji. ¹⁴ Mamīda mīa pania teerudepemata todak'āri, waa opisiada-e pait'ee. Ma k'āyaara ara pania poatri uchiaparik'a eujādeepa, māga pik'a mīa pania teeru uchrait'ee āra t'ārideepa māik'aapa ma k'aurepa k'awaadait'ee ichita p'anapataadait'ee Tachi Ak'ōre ome.

¹⁵ Māpai māgí wērapa māgaji:

—Señor, mi-it'ee teepáde aji, māgí pania, mi waa opisia-e pait'ee, ichiaba waa che-e pait'ee pania joide na pozode.

¹⁶ Jesupa p'anauji:

—Wāpáde aji, pichi imik'īra atade māik'aapa waya namaa chepáde aji.

¹⁷ Māgí wērapa p'anauji:

—Mi imik'īra wēe bīda aji.

Jesupa māgaji:

—Wāarata jaraji imik'īra wēe bīda ak'āri. ¹⁸ Imik'īraarā joisomaa iru badoo māik'aapa chi īrá iru bī pēre-e. Mapa wāarada aji, pīa jara bī.

¹⁹ Māga ūrik'āri, ma wērapa māgaji:

—Señor, pīa pedee jarada k'aurepa mīa k'awaa wāda aji, pi Tachi Ak'ōre pedee jarapari.

²⁰ Tai chonaarā nāgí eede it'aa t'īpachidada aji. Mamīda parā judiorāpa jarapata Jerusalende eperārāpa it'aa t'īpataadaipia bī.

²¹ Māpai Jesupa māgaji:

—Wēra, mīa jararu ijāaji. Ewari paruda aji, parāpa wāara it'aa t'īpataadait'ee Tachi Ak'ōremaa. Mamīda māga ooda-e pait'ee nāgí eede wa Jerusalende. ²² Parāpa it'aa t'īpata Tachi Ak'ōremaa. Mamīda iru pīa k'awada-e p'ani. Jōdee tāipata iru pīa k'awa p'ani, tai judiorā k'ap'ia pari irua jara pēida perā sāga eperārā o k'achiadeepa k'aripa atait'ee. ²³ Mamīda ewari pait'ee māik'aapa īraweda paru wāarata it'aa t'īpataarā Tachi Ak'ōremaa it'aa t'īpataadait'ee iru Jaure k'ap'ia pari, Tachi Ak'ōre wāara k'awapata perā. Tachi Ak'ōrepa māgeerā jīripari māgá ichimaa it'aa t'īpataadamerā. ²⁴ Tachi Ak'ōreta,

Jaure. P'aareerā irumaa it'aa t'iipataadaipia bida aji, iru Jaure k'ap'ia pari, iru wāarata k'awapata perā.

²⁵ Māpai māgí wērapa māgaji:

—Mía k'awa bi Mesías (ichiaba t'iijarapata Cristo) cheit'eeda aji. Iru chek'āri, tachimaa ne-inaa jōmaata jarateeit'ee.

²⁶ Jesupa māgaji:

—Māgí mida aji, pi ome pedeemaa bi.

²⁷ Māgá pedeemaa bide chi k'ōp'āyoorā pachejida. Āchi t'āridepai k'īsiajida: “¿Sāap'eda Jesús pedeemaa bi jā wēra ome?” Mamīda apidaapa iidida-e paji ma wērapa k'āata k'inia baji, maa-e pīrā k'āare-it'ee iru pedeemaa baji ma wēra ome. ²⁸ Māpai māgí wērapa ichi chok'o atabéip'eda, wāji p'uurudee māik'aapa jaranaji eperāarāmaa:

²⁹ —¡Ak'í chéti! Eperāpa mīmāa nepiriji ne-inaa jōma mía oopari. ¿Māgí Mesia-epaama? aji.

³⁰ Māpai eperāarā wājida Jesumaa. ³¹ Māgá cherutade, Jesús k'ōp'āyoorāpa enenee jōnajida nek'omerā:

—Tachi Jarateepari, nek'óji, ma-āri pijida.

³² Mamīda irua māgaji:

—Parāpa k'awada-e p'anida aji, chik'o mía iru bi k'oit'ee.

³³ Chi k'ōp'āyoorā āchi pitapai pedeepachida:

—¿Apidaapa chik'o aneejida-epaama? aji.

³⁴ Mamīda Jesupa māgaji:

—Mi-it'ee chik'o nāga pīk'a bi: ooit'ee mi pēidapa k'inia bīk'a māik'aapa aupait'ee mimia irua k'īsia iru bi mi-it'ee. ³⁵ ¿Parāpa jarapata-ek'ā? “Atane k'īmari falta bi ne-uuda ewadait'ee.” ¡Ak'íti parā ik'aawa! Unudait'ee ne-uuda chiwari nībi. Mapa ewadaipia bi. ³⁶ Ne-uuda ewaparipa ma ne-uuda ewak'āri, o-īadaipari p'arat'a jitait'ee perā ichi mimia pari. Māga pīk'a mi, Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepari, o-īadaipari parāpa eperāarā p'e atadak'āri mide ijāapataadamerā, ma k'aurepa ichita p'anapataadait'ee perā Tachi Ak'ōre ome. Maperā chi ne-uupari chi ne-uu ewapari ome o-īa para beepari. ³⁷ Nāgí pedee eperāarāpa jarapata wāara bi. “Abaapa uupari māik'aapa awaraapa ewapari.” ³⁸ Mía parā pēiji ne-uu ewanadamerā, parāpa uuda-e paji mīda. Awaraarā parā naa mimiajida eperāarāpa mide ijāadamerā. Maap'eda parāpa āra mimia aupajida.

³⁹ Samariadepemaarā chok'ara Jesude ijāajida māgí Samariadepema wērapa jarada perā:

—Jōma mía ne-inaa ooda jarajida aji.

⁴⁰ Maperāpi ma Samariadepemaarā Jesumāi pachedak'āri, chupiria iidijida iru āchi ome beemerā. Mapa iru mama beeji k'āima omé. ⁴¹ Mama bide chok'araarāpa irua jarateeda ūridak'āri, ijāajida. ⁴² Māpai māirāpa māgí Samariadepema wēramaa māgajida:

—Irapi ijāada-edo ajida, pia taimaa nepirida k'aurepapai. Ichiaba ijāapata irua jarateeda ūridap'edaa perā. Maperāpi k'awa p'aní wāara nāgí eperā cheji na p'ek'au eujādepemaarā o k'achiadeepa k'aripa atade.

Jesupa rey mimiapataarā poro waibia warra jipada (Mt 8.5-13; Lc 7.1-10)

⁴³ K'āima omé wāyaap'eda, Jesús uchiaji Samaria eujādeepa māik'aapa wāji Galilea eujādee. ⁴⁴ Ichi ome nipapatap'edaarāpa k'īsiajida māpemaarāpa āchi auteebaida-e pai, ichia jarada perā Tachi Ak'ōre pedee jarapari p'uurudepemaarāpa iru waaweedak'aa.

⁴⁵ Mamīda Galileade panadak'āri, ma eujādepemaarāpa iru auteebaijida. Māirāpa irua ooda Jerusalende unujida, mama p'anadap'edaa perā Pascua fiesta oodait'ee.

⁴⁶ Jesús waya cheji Caná p'uurudee, ichia pania vino papidamāi. Maapai Capernaum p'uurude bapachi rey mimiapataarā poro waibia. Māgí warra k'ayaa baji. ⁴⁷ Māgipa k'awaa atak'āri Jesús cheda Judea eujādepa Galileadee, wāji iru ak'ide māik'aapa chupiria iidiji wāmerā ichi temaa ichi warra jipade, chi warra juak'aya bada perā.

⁴⁸ Māga ūrik'āri, Jesupa māgaji:

—Parāpa unuda-e pīrā miā ooru ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa, mide ijāadak'aa pait'eeda aji.

⁴⁹ Mamīda māgí poro waibiapa māgaji:

—Tachi Waibia, chepáde aji, mi warra jai-idaai naaweda.

⁵⁰ Māpai Jesupa māgaji:

—Wāpáde aji, pichi temaa. Pi warra jīpa beeit'eeda aji.

Ma eperāpa Jesupa jarada ijāaji māik'aapa wāji. ⁵¹ Ichi temaa wārude, ichi mimiapataarāpaunu chejida māik'aapa māgajida:

—Pi warra jīpa beejida ajida.

⁵² Ichia iidik'āri chisāgí horade jīpa beeji, p'anaujida:

—Nuweda la una k'iāmia tuu beejida ajida.

⁵³ Chi ak'ōrepa k'awaji māgí hora paji Jesupa jarak'āri: “Pi warra jīpa beeit'ee.” Mapa ichia māik'aapa ichi te pidaarāpa Jesude ijāajida.

⁵⁴ Ma cheda omeede Judea eujādepa Galilea eujādee, Jesupa ichiaba ooji ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa.

5

Betzatá pozode Jesupa chiwa bījipada

¹ Ma t'ēepai Jesús cheji Jerusalendee judiorā fiesta oode. ² Jerusalén p'uuru murallade t'īupata aba Ovejaarā T'īupata apachida. Māgí k'ait'a baji eperāarā k'uiptamatāi, hebreo pedeede t'ījarapata Betzatá. Māgí pozo wap'ira baji joisomaa tarimbak'a bīpa. Māgí wāk'a beeji te k'irupa. ³ Mama eujāde k'ayaa beerā choc'ara p'aneepachida: tau p'āriu beerā, nik'anik'aa t'ia beerā māik'aapa chiwa beerā. [Nipachida pania p'ērebai jira beerumaa. ⁴ Māga oopachida edaare angelpa pania p'ērebai jira beepik'āri, chi naa t'īuru aide jīpa beepachi perā.] ⁵ Mama baji eperā treinta y ocho años k'ayaa bada. ⁶ Jesupa iru mama jēra bī unuk'āri māik'aapa k'awaa atak'āri taarā weda ichi māgá che bapachi, irumaa iidiji:

—¿Jīpa bee k'inia bīk'ā? aji.

⁷ Chi k'ayaa bīpa p'anauji:

—Eperā wē-eda aji, mi toida ata bīmerā jā pozode pania p'ērebai jira beek'āri. Mi t'īudariit'ee pak'āri, awaraata mi naa t'īudaiparida aji.

⁸ Māpai Jesupa māgaji:

—¡P'irabáiji! Pīchi p'aru atáji māik'aapa wāji pīchi temaa.

⁹ Aramata ma eperā jīpa beeji. Bainī beep'eda māik'aapa ichi p'aru atap'eda, t'ia wāji. Mamīda tīpata ewate pada perā, ¹⁰ arii p'anadap'edaa judiorā poro waibiarāpa chi jīpa beedamaa māgajida:

—Idi tachi tīpata ewate. Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bī tīpata ewate mimia oodaik'araa bī. Jā p'aru pīa ateeik'araa bīda ajida.

¹¹ Māpai māgí eperāpa p'anauji:

—Mi jipadapa jarajida aji: “Pīchi p'aru atáji māik'aapa wāji.”

¹² Āchia iidijida:

—¿K'aiapata pīmaa māga jarajima? ajida.

¹³ Mam̄ida ma k'ayaa badapa k'awa-e paji k'aipata ichi jipat'aada, Jesús tau atuat'aada perā t'īuk'āri eperāarā chok'ara see n̄ibide.

¹⁴ Ma t'ēepai, Tachi Ak'ōre te waibiade Jesupa ma eperā unuk'āri, irumaa māgaji: —; ūrīji! Frá pi jipa bida aji. P'ek'au k'achia oo amáaji ne-inaa k'achiara p'asanaamerā.

¹⁵ Maap'eda māgí eperāpa judiorā poroorāmaa nepirinaji Jesupa ichi jipada. ¹⁶ Tipata ewate Jesupa māgá jipapachi perā, judiorā poro waibiarāpa iru jiripachida peedait'ee.

¹⁷ Mam̄ida Jesupa p'anaupachi ichi imiatee p'anadap'edaarāmaa:

—Mí Ak'ōre ichita mimiapari māik'aapa īraweda mimiamaa bi. Mí jida māgá mimia-parida aji.

¹⁸ Māga ūridak'āri, ma judiorāpa audupiara peet'aa k'inia p'anapachida, īipata ewate mimiapachi perā māik'aapa Tachi Ak'ōre ome auk'a bida ada perā. Māga jaraji Tachi Ak'ōre ichi Ak'ōreda ak'āri.

Tachi Ak'ōre Warrapa oopari Tachi Ak'ōrepaparik'a

¹⁹ Achia imiateeda ūrik'āri, Jesupa māgaji:

—Mía wāarata jararu. Tachi Ak'ōre Warrapa ne-inaa p'oyaa oo-edo aji, ichi k'īradoopa. Ma k'āyaara irua unupari chi Ak'ōrepaparik'a auk'a oopari. Jōmaweda chi Ak'ōrepaparik'a oo bi ichiaba oopari chi Warrapa. ²⁰ Māga bi chi Ak'ōrepaparik'a ichi Warra k'inia iru bapari perā. Mapa jōma ichia oo bi ak'ipipari chi Warramaa. Wāara na ewari ne-inaa pi-iara ak'ipipit'ee chi warramaa. Māga unudak'āri, parā p'era pik'a para beeit'ee. ²¹ Chi Ak'ōrepaparik'a piu beerā p'irabaipiparik'a ichita chok'ai p'anapataadamerā, chi Warrapa auk'a ichia k'inia biirā p'irabaipiparida aji, ichita chok'ai p'anapataadamerā. ²² Chi Ak'ōrepaparik'a jar-e chisāgí na p'ek'au eujādepemaarā ichita chok'ai p'anapataadait'ee māik'aapa chisāgí atuadait'ee. Ma-it'ee chi Warra pēiji. ²³ K'inia baji jōmaarāpa ichi Warra waaweedamerā iru waaweeepatak'a. Eperā iru Warra waawee-ee biipa ichiaba waawee-e Tachi Ak'ōre, chi Warra pēida.

²⁴ 'Mía wāarata jararu. Tachi Ak'ōre Waibiapa mí pēiji. Mí pedee ūri biipa māik'aapa irude ijāa biipa it'aa wāit'eedo aji. Māgí eperā atua-e pait'ee. Irua ijāadak'āriipa ichita bapariit'ee Tachi Ak'ōre ome. ²⁵ Mía wāarata jararu. Ewari pait'ee māik'aapa īraweda paru piu pik'a beerāpa ūridait'ee Tachi Ak'ōre Warra pedee. Chi ma pedee ijāarutaarā ichita p'anapataadait'ee Tachi Ak'ōre ome. ²⁶ Tachi Ak'ōrepaparik'a ichita chok'ai p'anapiparik'a, ichi Warra biji auk'a oomerā. ²⁷ Ma awara ichi Warra biji ichik'a jōmaarā k'āyaara waibiara bamerā. Māgá irua jarai chisāgí eperāarā ichita chok'ai p'anapataadait'ee māik'aapa chisāgí atuadait'ee. Tachi Ak'ōrepaparik'a iru māga biji iru Eperā Ak'ōre Truadepema perā. ²⁸ P'era pik'a p'ananaati mía jararu ūridak'āri. Ewari cherude jōmaweda jāirade p'aniirāpa mí pedee ūridait'ee. ²⁹ Chok'ai p'irabaidait'ee māik'aapa jāiradeepa uchiadait'ee. Ne-inaa pia oopatap'edaarā ichita p'anapataadait'ee Tachi Ak'ōre ome. Mam̄ida chi ne-inaa k'achia oopatap'edaarā atuadait'ee.

Jesús jōmaarā k'āyaara waibiara bi

³⁰ —Mía ne-inaa p'oyaa oo-edo aji, michi k'īradoopa. Mía ūripari mí Ak'ōrepaparik'a jara bi māik'aapa irua jara bik'a oopari. Mapa mía eperāarāpa oopata ak'ipari jarait'ee pia wa k'achia. Mía māga jarak'āri, wāarata jarapari, michia oo k'iniata oo k'iniak'aa perā. Jip'a oo k'inia bi mí pēidapa k'inia bik'a. ³¹ Michi k'īsiadoopapai na pedee jarada paara, māgara eperāarāpa wāarata jara-e bida ak'ajida. ³² Mam̄ida awaraapa jara bi mí ichi Warra. Mía k'awa bi irua ichita wāarata jarapari. ³³ Parāpa eperāarā pēidak'āri Juan Bautistamaa iidide, irua p'anauda wāarata paji. ³⁴ Mía p'ua-e bida aji, eperāpa jarada. Mam̄ida māga jaraji parāpa k'irāpadamerā Juanpa jarada māik'aapa mide ijāadamerā. Māgá mía parā o k'achiadeepa k'aripa atai. ³⁵ Juan urua pik'a bapachi lamparak'a na p'ek'au eujā p'āriu

pik'a bide. Maapai parā o-ña p'anapachida iru ome ma urua pik'a bide. ³⁶ Mamīda ne-inaa piara paraa Juanpa jarada k'āyaara. Mia ne-inaa jōma oopari mi Ak'ōrepa k'īsia iru bik'a. Māga ook'āri, ak'ipipari wāara irua mi pēiji. ³⁷ Irua pida ak'ipidoo mi pēiji, parāpa jara p'ani mīda waide iru pedee ūridak'aa māik'aapa iru k'īra unudak'aa. ³⁸ Ma awara parāpa ak'ipipata iru pedee jara pēida wāara ijāadak'aa, irua pēidade ijāada-e p'anadairā. ³⁹ Parāpa Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda pi-ia ak'ipata, ijāapata perā ma k'aurepa it'aa wādait'ee. Māgí ūraade mideta jara bi. ⁴⁰ Mamīda parāpa mīde ijāa k'iniada-e p'ani, mia parā it'aa wāpimerā.

⁴¹ 'Mia māga jara-e paji k'inia bairā eperāarāpa mi ak'idamerā eperā t'āri piak'a. ⁴² Ma awara mia parā k'awa bida aji. Wāara Tachi Ak'ōre k'inia iru p'anada-e. ⁴³ Mi chejida aji, mi Ak'ōre pari. Mamīda parāpa mi auteebaida-e paji. Jōdee awaraa eperā ichi k'inia cheru pīrā, mata parāpa auteebaipata. ⁴⁴ ¿Sāga mīde ijāadayama? aji. Jiripata eperāarāpa parā ak'idamerā judiorā pia beerāk'a, jiridai k'āyaara Tachi Ak'ōrepa parā ak'imerā ichideerāk'a. ¡Iru aupaita Ak'ōre Waibia! ⁴⁵ K'īsianāati mia parā imiateeit'ee mi Ak'ōre k'īrapite. Ma k'āyaara Moisepa p'ādapa parā imiateepari, ma ūraade ijāa p'ani mīda. ⁴⁶ Parāpa wāara Moisepa p'āda ijāadap'edaa paara, ichiaba mīde ijāak'ajida, irua mīde p'āda perā. ⁴⁷ Mamīda wāara irua p'āda ijāada-e p'anadairā, audupiara mi pedee ijāada-e pai.

6

Jesupa eperāarā cinco mil nek'opida (Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Ma t'ēepai, Jesús wāji Galilea Lago k'īraik'a eeree. Māgí lago ichiaba t'ījarapata Tiberias. ² Eperāarā chok'ara iru t'ēe nipapachida, irua k'ayaa beerā jīpada perā māik'aapa ārapa unudap'edaa perā irua oo bi ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. ³ Māpai Jesús wāji ee nok'odee māik'aapa su-ak'i banaji chi k'ōp'āyoorā ome. ⁴ Judiorā Pascua fiesta īri pa baji. ⁵ Jesupa unuk'āri ma eperāarā chok'ara ichi t'ēe che wāda, Felipemaa māgaji:

—¿Sāma chik'o netodait'eema aji, na eperāarā jōmaweda nek'odamerā?

⁶ Jesupa k'awa baji k'āata ooit'ee. Mapa iidihi k'awaaat'ee k'āata p'anau Felipepa.

⁷ Felipepa p'anauji:

—Doscientos denariopa pida araa-e pak'aji, pan netodait'ee ma-āri ma-āria pida k'odamerā.

⁸ Māpai Jesús k'ōp'āyo Andrés, Simón Pedro īpemapa māgaji:

—Nama bida aji, warra aba. Ichia iru bida aji, pan cebadadee ooda joisomaa māik'aapa chik'o omé. Mamīda, ¿k'āata araayama aji, na eperāarā see nībi-it'ee?

¹⁰ Jesupa p'anauji:

—Jaráti jōmaweda su-ak'i p'aneedamerā.

Mama p'ūajara jep'eda paraaji. Mama su-ak'i p'aneejida. Āchi imik'īraarā cinco mil paji. ¹¹ Jesupa ma pan jīta atap'eda, it'aa t'īji gracias jarait'ee māik'aapa jōmaarāmaa jedepiji. Ichiaba māga ooji chik'o ome. ¹² Jōmaweda bi jāwaa p'aneedak'āri, Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa māgaji:

—Chi nībeeda p'e atadapáde aji, maarepida ārinaamerā.

¹³ Ārapa ipurujida k'oraa docena aba ma pan joisomaadeepa. ¹⁴ Eperāarāpa unudak'āri Jesupa oo bi ma ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa, jarapachida:

—Wāara nata Ak'ōre pedee jarapari tachia ni p'anadap'edaa chemerā na p'ek'au eujādee. ¹⁵ Mamīda Jesupa k'awa bada perā ichi rey papi k'inia p'ani, ee nok'odee waya wāji, ituuba ba k'inia bada perā.

Jesús pania īri t'īa nipada (Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ P'āriupodopa Jesús k'ōp'āyoorā lago idee chejida ¹⁷ māik'aapa barcode bataudap'eda, Capernaum p'uurudee wājida. P'āriudaik'āri, waide Jesús pache-e baji. ¹⁸ Māgá āchi ituaba wārutade p'usara t'o nībeeji, nāu golpe p'ua nībada perā. ¹⁹ Tok'esaa wā nidade kilometro joisomaa maa-e pirā seis, unujida Jesús barco k'ait'a t'ia cheru pania ūri. Māpai āchi p'eradachida. ²⁰ Māpai irua māgaji:

—¡P'eranáati! ¡Mida! aji.

²¹ Āchia māga ūridak'āri, ōia iru batau atajida. Taarā-ee panajida āchi wā ni-padap'edaamaa.

Eperāarāpa Jesús jiridap'edaa

²² Ai norema eperāarā lago k'īraik'a eere p'anadap'edaarāpa k'awaajida Jesús k'ōp'āyoorā wādap'edaa barco mama badade. Ichiaba k'awaajida Jesús āra ome wā-e pada. ²³ Māga nide barco pachejida Tiberias p'uurudeepa, Jesupa Ak'ōremaa gracias jarap'eda, eperāarāpa pan k'odap'edaa k'ait'a. ²⁴ Māgá eperāarāpa Jesús chi k'ōp'āyoorā ome mama unuda-e pak'āri, ma barcode bataudap'eda, Capernaum p'uurudee wājida iru jiride.

Eperā Jesude ijāa bi ichita chok'ai bapariit'ee

²⁵ Ma eperāarā lago k'īraik'a eere panadak'āri, Jesús ununajida māik'aapa iidijida:

—Tachi Jarateepari, ¿sāaweda pachejima? ajida.

²⁶ Jesupa māgaji:

—Mia wāarata jararu. Parāpa mi jīri nidada aji, mia parā bi jāwaa netawada perā, jiridai k'āyaara k'awaadait'ee mia ne-inaa pi-iaoopari eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. ²⁷ Mimianáati chik'o k'odait'ee aupai, māgee chik'o jōpari perā. Ma k'āyaara mimíati k'awaadamerā mi, chi ne-inaa jōk'aa. Mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema k'aurepata parā ichita p'anapataadai Tachi Ak'ōre ome. Irua ak'ipi bi mi pia ak'i bapari, iru juapa mia ook'āri ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa.

²⁸ Māpai arii p'anadap'edaarāpa Jesumaa iidijida:

—¿K'āata oodayama ajida, Tachi Ak'ōrepai tai pia ak'i pariimerā?

²⁹ Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'ōrepai k'inia bida aji, ijāadamerā eperā irua na eujādee pēidade.

³⁰ Māpai iidijida:

—¿K'āata pia ooit'eema ajida, taipa ijāadamerā pi Tachi Ak'ōrepai pēida? ¿K'āata pia taimaa ak'ipiit'eema? ³¹ Eujāpania wēe bide tachi chonaarāpa it'ariipema chik'o maná, k'ojidada ajida, Tachi Ak'ōre ūraa p'ādade jara bik'a:

'Tachi Ak'ōrepai ūramaa it'ariipema chik'o teeji nek'odamerā.'

(Ex 16.4)

³² Jesupa p'anauji:

—Mia wāarata jararu. Moisepa parāmaa māgí chik'o tee-e paji. Mi Ak'ōre it'ariipemapa chik'o jōmaweda teepari. Māgí chik'o chi pipiara bī-e paji. ³³ Chi pipiara bīta it'ariipa cheji na p'ek'au eujādepemaarā chok'ai p'anapiit'ee ichita p'anapataadamerā.

³⁴ Āchia māgajida:

—Tai-it'ee māgí chik'ota teepariiji.

³⁵ Māpai Jesupa māgaji:

—Mida aji, chi chik'o eperāarā ichita chok'ai p'anapiipari. Eperā ewaa nek'oda jarrapisia-e bik'a māik'aapa chi ewaa ne-inaa toda opisia-e bik'a, māga pīk'a eperā mīde ijāa bi ōia bapariit'ee. ³⁶ Mamida mia parāmaa et'ewa jaradak'a, parāpa mīde ijāada-e p'ani, mi unupata mīda. ³⁷ Jōmaweda eperāarā mi Ak'ōrepai mi jua ek'ari bida mīmaa chedait'ee. Chi cherutaarāmaa mia k'inia-edā a-e pait'ee. ³⁸ Mi it'ariipa che-e paji ooit'ee mīchia oo k'iniata. Ma k'āyaara cheji ooit'ee mi Ak'ōrepai k'inia bik'a. ³⁹ Ma-it'ee mi pēiji; jōmaweda mi jua ek'ari bidaarā ak'i bamerā apida atuanaamerā. Māgá Ak'ōre ewari

waibia ewate ãra chok'ai p'irabaidait'ee. ⁴⁰ Mi Ak'õrepa k'inia bi jõmaweda ichi Warra k'awa p'anii'rã mäik'aapa irude ijää p'anii'rã it'aa wãdamerã. Ak'õre ewari waibia ewate miata mägiirã p'irabaipiit'ee.

⁴¹ Mäpai judiorã poro waibiarãpa Jesús ãpîte pedee k'achia pedee p'aneejida irua jarada perã: "Mida aji, chi chik'o it'ariipa cheda". ⁴² Maperã mägajida:

—¿Nägi-ek'ã Jesús, José warra? Taipa k'awa p'anida ajida, chi ak'õre mäik'aapa chi nawe. ¿Sägapi it'ariipa chejida a bima? ajida.

⁴³ Mäpai Jesupa mägaji:

—¡Pedee k'achia pedee amáati! ⁴⁴ Mi Ak'õrepa mi pëiji. Eperã apida mîmaa p'oyaa chededa aji, irua anee-emâi. Ak'õre ewari waibia ewate irua aneeda eperãarã mia p'irabai atait'eeda aji. ⁴⁵ Ak'õre pedee jarapataarãpa p'ädap'edaade jara bi:

'Tachi Ak'õrepa eperãarâmaa ichi ūraa jarateeit'ee.'

(Is 54.13)

Mapa jõmaarãpa iru ūraa ūri p'anî mäik'aapa k'awaa wâda mîmaa chedait'ee.

⁴⁶ 'Mia mäga jarak'ãri, jara k'inia-e bi eperãarãpa Tachi Ak'õre unupata. Eperã apidaapa Tachi Ak'õre unuda-e p'anî. Irua it'ariipa pëidapapaita iru unupari. ⁴⁷ Mia wâarata jararu. Eperãpa mide ijää bi it'aa wâit'ee. ⁴⁸ Mida aji, chi chik'o eperãarã ichita chok'ai p'anapipari. ⁴⁹ Parã chonaarã eujä pania wêe bide wâyaadak'ãri, maná k'ojidada aji. Mamîda ma chik'opa ãra ichita chok'ai p'anapi-e paji, ai t'ëepai ächi piudap'edaade perã. ⁵⁰ Mia "chik'o" ak'ãri, jara k'inia bi chik'o it'ariipa cheda. Eperãpa mägí chik'o k'oru pîrã, atua-e. ⁵¹ Mida aji, ma chik'o it'ariipa cheda eperãarã chok'ai p'anapiit'ee. Chi nägi chik'o k'o bipa ichita chok'ai bapariit'ee. Nägi chik'o mi k'ap'ia, mia teeit'eeda aji, piumerã jõmaarã pari, ichita chok'ai p'anapataadamerã.

⁵² Mäga ūridak'ãri, judiorã aupedee para beeji:

—¿Säga na eperãpa tachimaa ichi k'ap'ia k'opiit'eema? ajida.

⁵³ Mäpai Jesupa mägaji:

—Mia wâarata jararu. Parãpa Eperã Ak'õre Truadepema k'ap'ia k'oda-e pîrã mäik'aapa iru waa toda-e pîrã, it'aa wâda-e pai. ⁵⁴ Chi mi k'ap'ia k'o bipa mäik'aapa mi waa to bipa Ak'õre eujäde banait'ee. Ak'õre ewari waibia ewate miata iru chok'ai p'irabai atait'ee.

⁵⁵ Mapa mi k'ap'iata chi chik'o pipiara bida aji. Ichiaba mi waata chi ba pipiara bida aji.

⁵⁶ Chi mi k'ap'ia k'o bipa, ichiaba mi waa to bipa mi ome araa bapariit'eeda aji. ⁵⁷ Mi Ak'õre ichita chok'ai bapari; mi jida auk'a. Irua mi pëiji mi k'ap'ia k'opataarã ichita chok'ai p'anapimerã. ⁵⁸ Mia jara bida aji, chik'o it'ariipa chedade. Nägi chik'o parã chonaarãpa maná k'odap'edaak'a bi-e. Arapa maná k'ojida. Mamîda ma chik'opa ãra ichita chok'ai p'anapi-e paji, ai t'ëepai piudap'edaade perã. Jõdee chi nägi chik'o k'o bipa ichita chok'ai bapariit'ee.

⁵⁹ Jesupa ma jõma jara aupada jarateeji Tachi Ak'õre Ūraa jarateepata tede Capernaum p'uurude.

Jesupa jarada sâga eperãarã it'aa wâdai

⁶⁰ Jesupa jarateemaa bi ūridak'ãri, iru ome nipapataarãpa mägajida:

—Pia jara bi p'oyaa k'awada-edo aji. ¿K'aipa ijääyama? aji.

⁶¹ Jesupa k'awa bada perã ichi ãpîte mägá pedeemaa p'anî, iidiji:

—¿Na pedee parãpa k'achia ūri p'anik'ã? aji. ⁶² Mägara audupiara ijääda-e pai, parãpa Eperã Ak'õre Truadepema unuruta pîrã it'aa wâru ichi badamaa. ⁶³ Tachi Ak'õre Jaurepa eperãarã ichita chok'ai p'anapipari. Tachi k'iradoopa apida ichita chok'ai p'anada-e pai. Mia jaradak'a parãpa mi k'ap'ia k'oruta pîrã, pia jarait'eera, mide wâara ijääaruta pîrã, Tachi Ak'õre Jaure cheit'ee parã ichita chok'ai p'anapide. ⁶⁴ Mamîda waide parã ük'uru ijääda-e p'anî.

Jesupa māga jaraji ai naaweda k'awa bada perā k'airāpa ijāada-e p'anī māik'aapa k'aipa ichi traicionaait'ee. ⁶⁵ Ichiaba māgaji:

—Mapa miā parāmaa jaraji eperā apida mīmaa p'oyaa cheda-edā aji, mi Ak'ōrepa anee-e pīrā.

⁶⁶ Maadamāiipa chok'ara Jesús ome nipadap'edaarāpa iru atabaibēijida. ⁶⁷ Māpai Jesupa iidiji chi k'ōp'āyorā docemaa:

—¿Parā jida ichiaba wā k'inia p'anik'ā? aji.

⁶⁸ Simón Pedropo p'anauji:

—Tachi Waibia, pič'a awaraa wē-e. Pi ūraa k'aurepa k'awa p'anī it'aa wādait'ee. ⁶⁹ Taipa pīde ijāa p'anida ajida, māik'aapa k'awa p'anī pi chi k'achia wēe bapari, Tachi Ak'ōrepa pēida.

⁷⁰ Jesupa p'anauji:

—Mīa parā doce weda jirīt'erajida aji. Mamīda parādepema aba netuara eere bīda aji.

⁷¹ Jesupa māga jarak'āri, jara k'inia baji Simón Iscariote warra Judapa ichi traicionaait'ee, chi k'ōp'āyorā docedepema paji mīda.

7

Jesús īpemaarāpa irude ijāada-e padap'edaa

¹ Ma t'ēepai Jesús nipay Galilea eujāde. Judea eujāde ba k'inia-e paji, judiorā poro waibiarāpa iru jirī p'anadap'edaa perā peepit'aadait'ee.

² Mamīda judiorā fiesta Rancho Oopata īrī p'anadap'edaa perā, ³ Jesús īpemaarāpa māgajida:

—Nama beenaapáde ajida. Wāpáde ajida, Judea eujādee, arapemaarā pīde ijāapataarāpa ichiaba pīa ne-inaa oo bī ak'īdamerā. ⁴ Eperāpa ichia oo bī merak'aa ma oo bī k'awapi k'inia bī pīrā. Mapa pīa ne-inaa oo bī nama jōmaarāmaa ak'īpinapáde aji.

⁵ Māga jarajida chi īpemaarāpa pida ijāada-e p'anadap'edaa perā iru Tachi Ak'ōrepa pēida. ⁶ Māpai Jesupa māgaji:

—Ewari Tachi Ak'ōrepa awara bīda ma-it'ee waide pa-e bīda aji. Mamīda parā wā k'inia p'anadak'āri, wādaipia bī. ⁷ Na p'ek'au eujādepemaarāpa parā k'īraunuamaa iru p'anadak'aada aji. Mamīda mi k'īraunuamaa iru p'anapata, miā jarapari perā āchia k'achia oopata. ⁸ Wāti fiestadee. Mi wā-edā aji, waide mi ewari pa-e perā.

⁹ Māga jarap'eda, beeji Galilea eujāde.

Jesús fiesta Rancho Oopatade bada

¹⁰ Mamīda chi īpemaarā wādap'edaa t'ēepai, Jesús ichiaba wāji ma fiestadee. Mamīda awaraarā ome wā-e paji. Ituaba miru wāji, chi k'ōp'āyorā ome. ¹¹ Māimisa judiorā fiestade p'anadap'edaarāpa Jesús jirīpachida māik'aapa māgapachida:

—¿Sāma bīma apachida, jā eperā?

¹² Eperārā chok'ara āchi pitapai osausawaa pedeepachida iru āpīte. Ūk'uruurāpa māgapachida:

—Jā eperā t'āri pīa bapari.

Mamīda awaraarāpa māgapachida:

—Jā eperāpa eperārā k'ūramaa nipapari.

¹³ Mamīda judiorā poroorā waidoopa, jōmaarā taide apidaapa māga jarada-e paji.

¹⁴ Ma fiesta tomia esa-auk'a wāyaa wāde Jesús t'īuji Ak'ōre te waibiade māik'aapa jarateemaa beeji. ¹⁵ Arii p'anadap'edaa judiorā ak'ītrua para beeji māik'aapa iidijida:

—¿Sāgapī na eperāpa Tachi Ak'ōre Ūraa audú k'awa bīma ajida, estudia-e padata awaraarāk'a?

¹⁶ Jesupa p'anauji:

—Michi k'īsiadoopa jaratee-e bida aji. Mia jaratee bi mi pēidapa jarateepi bik'a. ¹⁷ Eperāpa oo k'inia bi pīrā Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a, ma eperāpa k'awaait'ee mia wāara jarateemaa bi Ak'ōre Ūraa, maa-e pīrā wāara jarateemaa bi michi k'īsiadoopa. ¹⁸ Eperāpa ichi k'īsiadoopa jarateek'āri, māga oopari awaraarāpa ichi t'o p'anadamerā. Mamīda eperāpa jarateek'āri awaraarāpa Tachi Ak'ōre Ūraa pia ak'i p'anapataadamerā, māgipa wāarata jarateepari. Seewa jarak'aa māik'aapa eperāarā k'ūrak'aa.

¹⁹ 'Moisepa parā chonaarāmaa Ak'ōre Ūraa p'ā teeji. ¿Wāara-ek'ā? Mamīda apidaapa ichita oodak'aa ma ūraade jara bik'a. ¿Sāap'eda parāpa mi peet'aa k'inia p'anima? aji.

²⁰ Arii p'anadap'edaarāpa māgajida:

—¿Netuara pi k'ap'iade merātia bi-ek'ā? ajida. ¿K'aipa pi jirī bīma ajida, peet'aait'ee?

²¹ Jesupa māgaji:

—Parāpa ijāa p'anī iipata ewate mimiadaik'araa bida aji, Moisepa p'ādade māga jara bairā. Mapa parā jōmaweda p'era pik'a para baji, iipata ewate mia ook'āri ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. ²² Mamīda iipata ewate parāpa paara ne-inaa oopata. Pāchi imik'īra warrarā k'ap'iade tauchaa bipata. Māga oopata Moisepa jarada perā māga oodamerā. (Wāara Moisepa naapiara māga oopi-e paji. Iru t'oi naaweda, parā chonaarāpa māga oopachida.) ²³ Iipata ewate parāpa māga oopata, oo k'inia p'anadairā Moisepa p'ādade jara bik'a. Māga bita, ¿sāap'eda k'īrau p'anima aji, iipata ewate mia eperā jipada perā? ²⁴ Mia oo bi ūripai ak'īnāti jaradait'ee pia wa k'achia. Ak'īti Tachi Ak'ōrepa mi ak'īparik'a, iruapai jarapii perā chisāgī pia māik'aapa chisāgī k'achia.

Jesús it'ariipa pēida

²⁵ Maapai Jerusalén p'uurudepemaarāpa iidi para beeji:

—¿Nāgī eperā-ek'ā ajida, tachi poroorāpa jirimaa p'anī peet'aadait'ee? ²⁶ Jāma jōmaarā taide pedeemaa bi. Mamīda apidaapa jarada-e p'anī iru pedeenamerā. ¿Tachi poroorāpa ijāa p'anik'ā na eperā Mesías, Tachi Ak'ōrepa pēida tachi k'aripamerā? ²⁷ Taipa k'awa p'anī sāmapema na eperā. Mamīda Mesías chek'āri, apidaapa k'awada-e pait'ee iru sāmapema.

²⁸ Māimisa Tachi Ak'ōre te waibiade Jesupa jarateemaa baji. Māirā pedee ūrik'āri, Jesupa golpe māgaji:

—Wāara parāpa mi k'awa p'anī māik'aapa k'awa p'anī mi sāmapema. Mamīda michi k'īradoopa che-e bida aji. Abaapa mi pēiji. Māgī wāara bapari. Mamīda parāpa iru k'awada-e p'anī. ²⁹ Jōdee mia iru k'awa bi, iru baparimāiipa cheda perā. Iruata mi pēijida aji.

³⁰ Māga ūridak'āri, Jesús jita atadait'ee paji. Mamīda p'oyaada-e paji, at'āri iru ewari-maa pa-e bada perā. ³¹ Māga baji mīda judiorā poroorā ome, eperāarā chok'ara Jesude ijāajida māik'aapa māgapachida:

—Mesías chek'āri, ¿ne-inaa piara ooik'ā ajida, na eperāpa oo bi k'āyaara?

Fariseorāpa Jesús jita ata k'inia p'anadap'edaa

³² Fariseorāpa ūrijida eperāarā māgá pedee p'anī. Mapa ma fariseorāpa p'aareerā poroorā ome pēijida Tachi Ak'ōre te waibia jiapataarā Jesús jita atadamerā. ³³ Mamīda Jesupa māgaji:

—Mi parā ome mak'īara taarā-edo aji. Ma t'ēepai mi waya wāit'ee mi pēida baparimaa.

³⁴ Parāpa mi jirīdayada aji. Mamīda mi unuda-e pait'ee, p'oyaa wādak'aa perā mi wāit'ee bīmaa.

³⁵ Māpai judiorā poroorā pedee para beeji:

—¿Sāmapi wāit'eema ajida na eperā, tachia p'oyaa unuda-e pait'ee? ¿Tok'esaa wāit'ee-epaa jarateede judiorāmaa, k'īra tewaraarā p'uurudepemaarāmaa, maa-e pīrā judio-erāmaa? ³⁶ ¿K'āata jara k'inia bīma ajida, irua jarak'āri: “Parāpa mi jīridait'ee. Mamīda mi unuda-e pait'ee, p'oyaa wādak'aa perā mi wāit'ee bīmaa”?

Ak'ōre Jaurepa eperāarā chok'ai p'anapipari

³⁷ Fiesta Rancho Oopata jō wāda ewate, ma ewari waibīara paji. Ma ewate Jesús bainī beeji māik'aapa golpe pedeeji:

—Apida opisia bī pīrā, mīmaa chepáde aji, tote. ³⁸ Chi mīde ijāa bī bait'ee Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bīk'a:

‘Eperā t'ārideepa to chak'ek'a jīchooyada aji, paniapa eperāarā chok'ai p'anapiparik'a.’ (*Is 55.1*)

³⁹ Ma pedee “paniapa eperāarā chok'ai p'anapiparida” ak'āri, Jesupa jara k'inia baji Tachi Ak'ōre Jaure, māgī pēiit'ee bada perā irude ijāapataarāmaa. Mamīda Jesupa māga jarak'āri, waide Ak'ōre Jaure pēi-e paji, ichi waide it'aa wā-e bada perā.

Eperāarā k'īsia awara-awaraadadap'edaa

⁴⁰ Ma pedee ūridak'āri, eperāarā ūk'uruurāpa māgapachida:

—Wāara, na eperā Ak'ōre pedee jarapari.

⁴¹ Awaraarāpa māgapachida:

—Na Mesías, Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā rey pamerā.

Mamīda awaraarāpa māgapachida:

—Māga-epi. ¿Sāga Mesías adaima? Iru Galilea eujādepema. Galilea eujādeepa Mesías uchia-e pait'ee. ⁴² ¿Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bī-ek'ā ajida, Mesías uchiait'ee Rey David ēererādeepa māik'aapa t'oit'ee Belén p'uurude Rey David t'odamāi?

⁴³ Mapa eperāarā k'īsia awara-awaraadachida. ūk'uruurāpa ijāajida Jesús Tachi Ak'ōrepa pēida; ūk'uru ijāadak'aa paji. ⁴⁴ Māirāpa Jesús jita ata k'inia p'anajida. Mamīda apidaapa p'oyaa ooda-e paji.

Judiorā poroorāpa Jesude ijāada-e p'anadadap'edaa

⁴⁵ Māpai Tachi Ak'ōre te waibīa jīapataarā āchi pēidap'edaarāmaa chejida. Pachedak'āri, fariseorāpa māik'aapa p'aareerā poroorāpa iidijida:

—¿Sāap'eda Jesús aneeda-e pajima? ajida.

⁴⁶ Ma Ak'ōre te waibīa jīapataarāpa p'anaujida:

—¡Eperā apida pedeeda-eda ajida, māgī eperāk'a!

⁴⁷ Māpai fariseorāpa māgajida:

—¿Parāpa pida irumaa k'ūrapijidak'ā? ajida. ⁴⁸ ¿Sāma tachi poroorāpa maa-e pīrā tai fariseorāpa irude ijāa p'anima? ajida. ¡Māga oodak'aa! ⁴⁹ Jā eperāarāpa k'awadak'aa Tachi Ak'ōrepa Moisemaa ūraa p'āpida, irude ijāadak'aa perā. Mapa Ak'ōrepa āra k'achia ooit'ee.

⁵⁰ Māpai fariseo Jesumaa naaweda wā bada, Nicodemopa māgaji:

⁵¹ —¿Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade nāga jara bī-ek'ā? aji. ūridaipia bī eperāpa jara bī māik'aapa k'awaadaipia bī irua oo bī, jaradai naaweda ma eperā pia wa k'achia.

⁵² Āchia p'anaujida:

—¿Pī jida ichiaba Galilea eujādepemak'ā? ajida. Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda pia léeji. Māga oroo pīrā, k'awaait'ee Tachi Ak'ōre pedee jarapataarā Galilea eujādeepa uchiadak'aa.

⁵³ [Māpai jōmaweda wājida āchi te chaa.

8

¹ Mamīda Jesūs wāji Olivo Eedee. ² Aí norema tap'eda, waya cheji Tachi Ak'ōre te waibiadee. Mama pachek'āri, eperāarā chok'ara chejida irumaa. Mapa iru su-ak'i beeji māik'aapa jarateeemaa beeji.

Wēra chi k'ima-ee ome k'āida

³ Moisepa p'āda jarateepataarāpa fariseorā ome aneejida wēra unu atadap'edaa p'ek'au oomaa bi. Eperāarā taide ata bijida ⁴ māik'aapa Jesumaa māgajida:

—Tachi Jarateepari, taipa na wēra miak'āi bīta unujida ajida, awaraa ome nībi.

⁵ Ak'ōre Ūraa p'ādade Moisepa jaraji nāgee wēraarā māupa bat'a peet'aadamerā. Mamīda taipa k'awaa k'inia p'anī ɬpia k'āata jara bi?

⁶ Āchia māga iidiijida Jesupa Moisepa p'āda merai jīlak'aapa. Māgá ɬmiateek'ajida. Mamīda Jesupa made t'īipi-e paji. Edaa ɬjaabaip'eda, p'āmaa beeji yooro p'orade ichi jua k'īpa. ⁷ Māpai āchia iidi jōnide Jesūs jīp'a su-ak'i beeji māik'aapa māgaji:

—Naapiara ichimaa māupa bat'apáde aji, parādepema chi p'ek'au k'achia wēe bīpa.

⁸ Maap'eda waya edaa ɬjaabaip'eda, yooro p'orade waya p'āmaa beeji ichi jua k'īpa.

⁹ Māgí pedee ūridak'āri, jōmaweda aba-abaa uchia wādapa erreudachida. Naapiara wājida chonaarā, maap'eda apemaarā. Jesūs ituuba beeji māgí wēra ome. ¹⁰ Mapa Jesūs jīp'a su-ak'i beep'eda, irumaa iidiji:

—¿Sāma p'anīma? aji. ¿Apidaapa pi pee k'iniada-e pajik'ā? aji.

¹¹ Ma wērapa māgaji:

—Apidaapa, Tachi Waibia.

Jesupa māgaji:

—Mia pida pi pee k'inia-edaa aji. Irá wāpáde aji, māik'aapa ɬraweda p'ek'au k'achia oo amāaji.]

Jesús ɬdaa pik'a bi na p'ek'au eujādepemaarā-it'ee

¹² Māpai Jesupa waya jarateeemaa beeji eperāarāmaa:

—Mida aji, ɬdaa pik'a bi na p'ek'au eujādepemaarā-it'ee, mia āramaa Tachi Ak'ōre o ak'ipipari perā. Mīde ijāa bi p'āriu pik'a bide nipa-e pait'ee, Tachi Ak'ōre k'awa-ee. Ma k'āyaara ichita chok'ai bapariit'ee, ɬdaa pik'a bide Tachi Ak'ōre ode nipapari perā.

¹³ Māpai fariseorāpa irumaa māgajida:

—Pichi k'īsiadoopa māgí pedee jaramaa bida ajida. Awaraa wē-e perā auk'a jarait'ee, pari pi pedeemaa bida ajida.

¹⁴ Jesupa p'anauji:

—Mi pedeek'āri, wāarata jarapari. Mia k'awa bida aji, sāmāik'aapa cheda māik'aapa sāmaa wāit'ee. Jōdee parāpa māga k'awada-e p'anī. ¹⁵ Awaraarāpa oo p'anī ɬripai ak'ipata jaradait'ee pia wa k'achia. Jōdee mia māgá ak'ī-epi. ¹⁶ Mamīda eperāpa oo bi ak'ik'āri, mia jararu pīrā pia wa k'achia, wāarata jarait'ee, mi pēidapa mi k'aripapari perā. Michi ituubaapa eperāarāpa oopata māgá ak'ik'aa. ¹⁷ Pāchi ūraa p'ādade jara bi eperā omeerāpa ne-inaa unudap'edaa auk'a jaradak'āri, ma jarada wāara. Auk'a bi mi ome. ¹⁸ Michia oo bi jarapari māik'aapa mi Ak'ōre, mi pēidapa, auk'a jarapari.

¹⁹ Māpai āchia iidiijida:

—¿Sāma bīma ajida, pi Ak'ōre?

Jesupa p'anauji:

—Parāpa mi wāara k'awada-edaa aji. Mi Ak'ōre jida wāara k'awada-e. Mi wāara k'awa p'anadap'edaa paara, mi Ak'ōre jida wāara k'awa p'anak'ajidada aji.

²⁰ Jesupa māga jaraji, Tachi Ak'ōre te waibiade primisia ɬapatamāi jaratee bi misa. Eperāarā chok'ara mama wāyaa wājida mīda, apidaapa iru jitada-e paji irua jarateeda k'aurepa, ewari Tachi Ak'ōrepa awara bida ma-it'ee waide pa-e bada perā.

Jesupa ichi wāit'ee bimaa p'oyaa wāda-edada ada

²¹ Māpai waya Jesupa māgaji:

—Mī ãyaa wāit'eeda aji. Parāpa mī jiridait'ee. Mamīda mī unuda-e pait'ee. Atuadait'ee pāchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Mapa mī wāit'ee bimaa parā p'oyaa wāda-edada aji.

²² Māga ūridak'āri, judiorā poroorā pedee para beeji:

—Tachi p'oyaa wāda-edada a bi, iru wāit'ee bimaa. ¿Ichi juadoopa piut'ee-epaama? aji.

²³ Māpai Jesupa āchimaa māgaji:

—Parā ek'aripemaarāda aji. Mamīda mī it'aripema. Parā na p'ek'au eujādepema. Mamīda mī na p'ek'au eujādepema-e. ²⁴ Mapa mīa jaraji parā atuadait'ee pāchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Wāara māgá atuadait'eeda aji, ijāada-e p'anī pīrā Mīta jōmaarā Ak'ore Waibia. Mīa aupaita eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapii.

²⁵ Māpai irumaa iidijida:

—Pi, ¿k'aima? ajida.

Jesupa p'anauji:

—Mī chedak'āriipa, parāmaa māga jaraparida aji. ²⁶ Mīa unupari pāchia ne-inaa k'achia oopata māik'aapa pedee chok'araapa parā imiateek'aji. Mamīda māga oo-e pait'ee. Jīp'a jarait'ee mī pēidapa jarapi bik'a na p'ek'au eujādepemaarāmaa. Irua ichita wāarata jaraparida aji.

²⁷ Mamīda āchia k'awada-e paji, Jesupa jarak'āri ichi Tachi Ak'orepa pēida. ²⁸ Mapa Jesupa māgaji:

—Parāpa Eperā Ak'ore Truadepema kurusode jiradak'āri peedait'ee, k'awaadait'ee Mīta Tachi Ak'orepa pēida. Ma awara k'awaadait'ee mīa ne-inaa jōma oopari irua oopi bik'a māik'aapa jōma jarapari irua jarapi bik'a. ²⁹ Mī pēida na p'ek'au eujādee mī ome baparida aji. Mī ituuba atabēi-epi, irua k'inia bik'a oopari perā.

³⁰ Jesupa māga jarak'āri, eperāarā chok'ara irude ijāajida.

Abrahamdeepa uchiadap'edaada apatap'edaara

³¹ Māpai Jesupa judiorā irude ijāadap'edaarāmaa māgaji:

—Parāpa oo p'anī pīrā mīa ūraa bik'a, wāara mī k'ōp'āyyorā. ³² Māga ooruta pīrā, k'awaadait'ee Tachi Ak'orepa wāarata jara pēida māik'aapa ma k'aurepa waa esclavoorā p'anada-e pait'eeda aji.

³³ Āchia p'anaujida:

—Tai Abrahamdeepa uchiadap'edaara. Mapa tai esclavoorā-epi. Apidaa jua ek'ari p'anadak'aa. Tachi Ak'ore juadepai p'anapata. ¿Sāap'eda taimaa jara cheruma ajida, waa esclavoorā p'anada-e pait'ee?

³⁴ Jesupa p'anauji:

—Mīa wāarata jararu. Jōmaweda p'ek'au k'achia oopataarā esclavoorāk'a p'anida aji, p'ek'au k'achia jua ek'ari p'anapata perā. ³⁵ K'īsiadáma nāgide. Esclavo ichita ba-e chipari tede. Jōdee ma te chipari warra ichita bapari ma tede, ichi ak'orede perā. ³⁶ Mapa Tachi Ak'ore Warrapa parā p'ek'au k'achia jua ek'ariipa uchia ataru pīrā, wāara uchiadait'ee.

³⁷ Mīa k'awa bi parā Abrahamdeepa uchiadap'edaara. Mamīda mī peet'aa k'inia p'anī, mī ūraa wāara ijāa k'iniada-e p'anadairā. ³⁸ Mīa jaraparida aji, mī Ak'orepa mimaa ak'ipida. Jōdee parāpa oopata pāchi ak'orepa jarateedak'a.

³⁹ Māpai Āchia māgajida:

—¡Tai ak'ore Abrahamda! ajida.

Mamīda Jesupa p'anauji:

—Parā wāara Abraham warrarā pada paara, irua oodak'a ook'ajidada aji. ⁴⁰ Mamīda māga ooda-e p'anī. Mīa parāmaa Tachi Ak'ore wāarata jaraji, irua mimaa māga jarada perā. Mamīda ūrā parāpa mī peet'aa k'inia p'anī. Abrahampa māga oo-e paji Ak'ore pedee jarapataarā ome. ⁴¹ Parāpa ne-inaa k'achia oomaa p'anida aji, pāchi ak'orepa ooparik'a.

Ãchia mÃgajida:

—¡Tai awaraa ak'õredeepa uchiada-e pajida! ajida. ¡Ak'õre abapaita iru p'anida! ajida.
¡MÃgí Tachi Ak'õre!

42 Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'õre wãara parã ak'õre pada paara, mi k'inia iru p'anak'ajidada aji, mi Tachi Ak'õremäipa cheda perã. Mapa mi nama bi. Michi k'iradoopa nama che-e paji. Tachi Ak'õrépata mi pëiji. **43** ¿Parãpa mia jaratee bi at'ari k'awada-e p'anik'â? Parãpa mi ūraa ūri k'iniada-e p'ani. Maperäpi mia jara bi k'awada-e p'ani. **44** Parã ak'õre Netuara Poro Waibia. Ichideerã perã ichia oopi k'iniata oo k'inia p'ani. Na eujä beedak'âriipa ichia eperäärã peeyaa bapari. Ma awara ne-inaa wãara unuamaa iru bapari, wãarata k'awak'aa perã. Seewa jarapari wãarak'a; mÃga bapari. Ichi seewa-idaa beerã ak'õre, seewa-idaa bapari perã. **45** MamÃda mia Tachi Ak'õre wãarata jarak'âri, parãpa mi pedee ijäädak'aa. **46** ¿K'aipa ak'ipii mia p'ek'au k'achia aba pida ooda? ¡MÃga p'oyaa ooda-e! MÃga bita, mia wãarata jarak'âri, ¿parãpa sãap'eda mi pedee ijääda-ema? **47** Tachi Ak'õredeerãpa iru ūraa ūri k'inia p'anapata. MamÃda parã Ak'õredeerã-e p'anadairã, iru ūraa ūri k'iniadak'aada aji.

Abraham t'oi naaweda, Jesús bapachi

48 MÃpai judiorã poroorãpa Jesumaa mÃgajida:

—¿Pi Samariadepema-ek'â? ajida. Ma awara pichi k'ap'iade netuara merätia bida ajida.

49 Jesupa p'anauji:

—Mi k'ap'iade netuara wẽe bida aji. Ma k'âyaara mia mi Ak'õre waawee bapari. MamÃda parãpa mi waaweedak'aa. **50** Mia jiri-e bi eperäärãpa mi t'o p'anadamerã, mi Ak'õrepä mÃga k'inia bi mÃda. Iruata ak'i bi parãpa oopata mÃik'aapa jarait'ee pia wa k'achia. **51** Mia wãarata jararu. Eperäpa mi ūraa ūrip'eda, ooru pîrâ ma ūraade jara bïk'a, piu-e pait'eeda aji.

52 MÃpai ma judiorãpa mÃgajida:

—¡Irapi k'awa p'ani wãara pi k'ap'iade netuara merätia bi! Abraham mÃik'aapa Tachi Ak'õre pedee jarapataarã jõmaweda piujida. MamÃda pia jara bi pi ūraa jara bïk'a oopari piu-e pait'ee. **53** MÃgara, ¿pi waibiara bïk'â tai chonaarâwedapema piuda Abraham k'âyaara? ¿Waibiara bïk'â Tachi Ak'õre pedee jarapataarã piudap'eda k'âyaara? ¿K'âata k'inia bima ajida, taipa k'isiadamerã pide?

54 Jesupa p'anauji:

—Mia jarada paara mi waibiara bi awaraarã k'âyaara, pari mÃga jarak'aji. MamÃda mi Ak'õrépata mÃga jarapari. MÃgí Ak'õre parãpa "Tachi Ak'õre" apata. **55** MamÃda parãpa Tachi Ak'õre k'awada-e p'ani. Jõdee mia iru wãara k'awa bi. Mia iru k'awa-e bida ada paara, seewa-idaa bak'aji parã jïak'a. MamÃda mÃga-e. Mia wãara iru k'awa bi mÃik'aapa oopari irua jara bïk'a. **56** Pâchi chonaarâwedapema Abraham o-ïadachi mi na eujädee cheda unuit'ee bada perã. Wãara mÃga unuji mÃik'aapa o-ña beejida aji.

57 MÃpai ãchia mÃgajida Jesumaa:

—Pi waide cincuenta años wẽe bi. MÃga bita, ¿Abraham unujida a bïk'â? ajida.

58 Jesupa p'anauji:

—Mia wãarata jararu. Abraham t'oi naaweda, Mita bapachida aji.

59 MÃga ūridak'âri, ãchia mÃu p'e atajida bat'adait'ee Jesumaa, ichi Tachi Ak'õreda ada perã. MamÃda Jesús mirudachi mÃik'aapa Ak'õre te waibiadeepa uchiadachi.

¹ Maap'eda Jesús awara ãi wã nide unuji eperã tau p'ãriu bì ichi t'oru weda. ² Ma eperã unudak'ãri, Jesús ome nipapataarãpa iidijida:

—Tachi Jarateepari, ¿k'ãare k'aurepata na eperã tau p'ãriu t'ojima? ajida. ¿Ichia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa pajik'ã ajida, maa-e pírã chi ak'õreerãpa p'ek'au k'achia oopata k'aurepa?

³ Jesupa p'anauji:

—Ichi k'aurepa-epi; ichiaba ichi ak'õreerã k'aurepa-epi. Tachi Ak'õrepa mäga t'opiji eperãarãpa ak'idamerã iruata ne-inaa pia ooi ma eperã k'ap'iade. ⁴ Ästaawa tachia oodaipia bì mi pëidapa oopi bik'a, p'ärík'ua pak'ãri, apidaapa mäga p'oyaa oodak'aa perã.

⁵ Mi na p'ek'au eujäde bì misa, ïdaa pik'a bì na eujädepemaarã-it'ee.

⁶ Mäga jarap'eda, Jesupa eujäde idut'aaji mäik'aapa yooro p'ora ome p'oирat'aap'eda, tau p'ãriu bì taude p'urut'aaji. ⁷ Mäpai mägapachida:

—Wäpáde aji, píchi tau siide pania t'ipata Siloé apatamaa. (Siloé jara k'inia bì "Pëida".)

Mäpai tau p'ãriu bì wäji ichi tau siide. Äpitee chek'ãri, piaunu beeji. ⁸ T'ëepai ma eperã k'ait'a p'anadap'edaarãpa mäik'aapa iru ne-iidimaa unudap'edaarãpa mägapachida:

—¿Nägi chi ne-inaa iidimaa su-ak'i bapariida-ek'ã? apachida.

⁹ Ük'uruurãpa mägapachida:

—Jä ichipi.

Awaraarãpa mägapachida:

—Jä iru-epi, iru k'ira papaa bì mïda.

Mamïda ichia p'anauji:

—Mipi.

¹⁰ Mäpai iidijida:

—¿Säga ïrá piaunu bïma? ajida.

¹¹ Ichia p'anauji:

—Eperã t'ijarapata Jesupa iduba yooro p'ora ome p'oирap'eda, mi taude p'urut'aajida aji, mäik'aapa mägapachida: "Wäji píchi tau siide pania t'ipata Siloé apatamaa." Aramägä mi wäjida aji, mäik'aapa michi tau siit'aak'ãri, unuji.

¹² Mäpai ächia iidijida irumaa:

—¿Säma bïma ajida, ma eperã?

Ichia p'anauji:

—K'awa-e bïda aji.

Fariseorãpa tau p'ãriu badamaa iididap'eda

¹³⁻¹⁴ Jesupa ma yooro ook'ãri p'uruit'ee tau p'ãriu bada taude, ïipata ewate paji. Maperã judiorã poro waibiarãpa ma tau p'ãriu bada ateejida fariseorãmaa. ¹⁵ Mäpai ächia iidijida:

—¿Säga ïrá unu bïma? ajida.

Ichia p'anauji:

—Yooro mi taude p'urujida aji. Maap'eda mia siit'aaji. Mapa ïrá piaunu bïda aji.

¹⁶ Fariseorã ük'uruurãpa mägapachida:

—Jägi eperã Tachi Ak'õrepa pëida-edä ajida, ïipata ewate mäga ooda perã. ¿Tachi Ak'õre Üraa p'ädade jara bï-ek'ã ajida, ïipata ewate mimiadaik'araa bï?

Mamïda awaraarãpa mägapachida:

—¿Sägä eperã p'ek'au k'achia ooparipa nägee ne-inaa pia ooyama? ajida.

Mägä ächi k'isia awara-awaraadachida mäik'aapa ächi k'õp'äyoorä ome aupedee jõnapachida. ¹⁷ Maap'eda waya iidijida naaweda tau p'ãriu badamaa:

—Pia ¿k'ãata k'isia bïma ajida, jä eperäpa pi tau jipadade?

Ichia p'anauji:

—Mi-it'ee iru Ak'õre pedee jaraparida aji.

¹⁸ Mamīda ma judiorāpa ijāada-e paji ma eperā wāara naaweda tau p'āriu baji māik'aapa īrá pia unu bi. Mapa chi ak'ōre chi nawe ome t'ī pēijida. ¹⁹ Māpai iidijida:

—¿Na parā warrak'ā? ajida. ¿Parāpa jaradaik'ā ichi tau p'āriu t'oda? ¿Sāga īrá pia unu bīma? ajida.

²⁰ Chi ak'ōreerāpa p'anaujida:

—Taipa k'awa p'anida ajida, nāgí tai warra māik'aapa k'awa p'aní ichi tau p'āriu t'oda.

²¹ Mamīda k'awada-e īrá sāga ichi taupa unu bi. Ichiaba k'awada-e k'aipa ichi taupa unupiji. Iidítí irumaa. Iru chona bairā, ichi itu jarayada ajida.

²² Chi ak'ōreerāpa māga jarajida judiorā waidoopaa. Ai naaweda judiorā poro waibiarāpa pedeeteejida chi eperā Jesús Mesías aru pirā, waa t'īupida-e pait'ee Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede. ²³ Mapa chi ak'ōreerāpa jarajida: "Ichimaa iidítí. Iru chona bīda" ajida.

²⁴ Maperā judiorā poro waibiarāpa waya t'ī pēijida ma naaweda tau p'āriu bada māik'aapa māgajida:

—Wāara jarapáde ajida, Tachi Ak'ōre k'īrapite. Taipa k'awa p'anida ajida, jā eperā p'ek'au k'achia ooyaa bapari.

²⁵ Ichia p'anauji:

—Mia k'awa-e bīda aji, ma eperāpa p'ek'au k'achia oopari wa māga-e. Nāgapai k'awa bi. Mi tau p'āriu baji. Mamīda īrá pia unu bīda aji.

²⁶ Waya iidijida:

—¿K'āata oojima? ajida. ¿Sāga pi tau pia unupijima? ajida.

²⁷ Ichia p'anauji:

—Mia parāmaa jarajida aji. Mamīda mi pedee ijāada-e p'aní. ¿Waya jarapi k'inia p'anik'ā? ¿Parāpa ichiaba irude ijāa k'inia p'anik'ā? aji.

²⁸ Māga ūridak'āri, ik'achia pedee p'aneejida ma tau p'āriu badamaa:

—¡Piata jā eperāpa jaratee bīde ijāa bīda! ajida. ¡Jōdee taipa Moisepa p'ādade ijāapata!

²⁹ Taipa k'awa p'anida ajida, Tachi Ak'ōrepa Moisemaa pedeeda. Mamīda k'awada-edaa ajida, sāmāik'aapa cheji jā eperā.

³⁰ Ichia p'anauji:

—¿Sāga? ¡Parāpa k'awada-edaa a p'aní sāmāik'aapa cheji! ¡Mamīda irua mi tau unupiji!

³¹ Jōmaarāpa k'awa p'aní Tachi Ak'ōrepa p'ek'au k'achia ooyaa beerā pedee ūrik'aa. Mamīda ūripari ichimaa it'aa t'īpataarā pedee, māirāpa irua k'inia bīk'a oopata perā. ³² Na p'ek'au eujā beedak'āriipa waide ūridak'aa eperāpa tau p'āriu bee pia unupida. ³³ Ma eperā Tachi Ak'ōrepa pēi-e pada paara, nāgee ne-inaa oo-e pak'ajida aji.

³⁴ Māpai ma fariseorā k'īraudachida māik'aapa māgajida:

—Pichi t'oru weda p'ek'au k'achia ooyaa bapari. Māga bīta, ¿taimaa jaratee k'inia bīk'ā? ajida.

Maap'eda taawaa jēret'aajida.

Tau p'āriu pik'a p'anīrāpa Tachi Ak'ōre k'awada-e

³⁵ Jesupa k'awaaji māgí tau p'āriu bada taawaa jēret'aadap'edaa. T'ēepai iru ome unuk'āri, iidiji:

—¿Pia Eperā Ak'ōre Truadepemade ijāa bīk'ā? aji.

³⁶ Ichia p'anauji:

—Mīmaa jarapáde aji, k'aita pia jara bī. Mia irude ijāait'ee.

³⁷ Jesupa māgaji:

—Pia māgí unuda; mīda aji, pi ome pedeemaa bī.

³⁸ Māpai Jesús k'īrapite bedabaiji māik'aapa māgaji:

—Tachi Waibia, mia ijāa bīda aji.

39 Ma t'ẽepai Jesupa māgaji:

—Mí na p'ek'au eujādee chejida aji, eperāarā ak'ide, k'awaait'ee wāara ijāa p'aní wa ijāada-e p'aní. Chejida aji, Tachi Ak'õre k'awapiit'ee tau p'āriu pik'a beerāmaa, āchia iru k'awaadamerā. Ichiaba cheji ak'ipii't'ee tau ūdaa pik'a beerāmaa, āchia Tachi Ak'õre wāara k'awada-e p'aní.

40 Fariseorā ūk'uruurāpa māga ūridak'āri, iidijida:

—¿K'āata jara k'inia bima? ajida. ¿Tai jida Tachi Ak'õre k'awada-e p'anik'ā? ajida.

41 Jesupa p'anauji:

—Parā māga p'anadap'edaa paara, apidaapa parā imiateeda-e pak'aji. Mamīda parāpa jarapata Tachi Ak'õre wāara k'awa p'aní. Māga jaradak'āri, p'ek'au k'achia oomaa p'aní, seewa jara p'aní perā.

10

Ovejaarā ak'ipari nepirida

1 Māpai Jesupa māgaji:

—Mía wāarata jararu. Eperāarā oveja k'āipatamāi t'ūudak'āri, puerta eere t'ūupata. Maperā eperā ma puerta eere t'ū-e pīrā, māgí nechiayaa bi. **2** Mamīda chi eperā puerta eere t'ūpari; māgí chi ovejaarā ak'ipari. **3** Puerta jīaparipa ewapari māgí oveja ak'ipari t'ūmerā. Māpai irua ichi ovejaarā aba-abaa t'ipari. Ma ovejaarāpa iru pedee k'awapata perā, āchi k'āipatamāipa uchiadak'āri, iru t'ēe k'ūup'ee wāpata. **4** Ichi ovejaarā jōmaweda uchia atak'āri, āra naa wāpari māik'aapa chi ovejaarā iru t'ēe wāpata, chipari pedee k'awapata perā. **5** Mamīda awaraa eperāpa ma ovejaarā atee k'inia bi pīrā, wādak'aa māgí ome. Áyaa wāpata, māgí pedee k'awadak'aa perā.

6 Jesupa māga nepiriji jarateeit'ee ma fariseorāmaa. Mamīda āchia k'awada-e pají irua k'āata jara k'inia bada.

Jesupa ichideerā pia ak'ipari

7 Mapa Jesupa āchimaa waya māgaji:

—Mía wāarata jararu. Mida aji, ma puertak'a, ovejaarā t'ūpatamāi. **8** Jōmaarāpa mí naa jara chedap'edaa āchita Tachi Ak'õrepa pēida, nechiayaa beerāk'a p'anajidada aji. Mapa mīchi ovejaarā, pia jarait'eera, mīchideerāpa māirā pedee ijāada-e pají. **9** Mida aji, puertak'a bi. Mía eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atapari t'ūdamerā mīchi juá ek'ari mīchideerā ome. Oveja ak'ipari pia bīpa ichi ovejaarā ak'iparik'a, māga pik'a mía mīchideerā ak'ipari māik'aapa k'aripapari pia p'anapataadamerā.

10 Chi nechiapari chepari nechiait'ee aupai māik'aapa peeit'ee aupai; ichiaba ne-inaa jōma p'e atadariit'ee aupai. Jōdee mí nama cheji eperāarā pia p'anapiit'ee māik'aapa ichita p'anapiit'ee Tachi Ak'õre ome.

11 Mí chi ovejaarā ak'ipari t'āri piara bīk'a māik'aapa eperāarā mí ovejaarāk'a. Ovejaarā ak'ipari t'āri pia bak'āri, chi ovejaarā pia ak'ipari, māga oo bi k'aurepa piuru pijida.

12 Mamīda māga-e mimiapari jīp'aa ome. Chīara ovejaarā ak'i bīde, māgipa ne-animal k'achia cheru unuk'āri, mirudaipari ma ovejaarā k'iniak'aa perā. Maperāpi ne-animal k'achia bīpa ma ovejaarā ūk'uru ata chepari māik'aapa apemaarā awara áyaa jīchoopipari.

13 Ma eperā mirudaipari ma ovejaarā ak'ipari-e perā māik'aapa ma ovejaarā ichide-e perā.

14-15 Ovejaarā ak'ipari t'āri piara bīpa ichi ovejaarā pia ak'iparik'a, māga pik'a mía mīchideerā pia ak'ipari. Mí Ak'õrepa mí t'āri k'awa bi; ichiaba mía pida mí Ak'õre t'āri k'awa bi. Māgá ichiaba mía mīchi ovejaarā t'āri k'awa bi māik'aapa ārapa pida mí t'āri k'awa p'aní. Michi k'ap'ia peepiit'ee ára k'aripait'ee. **16** Mía ichiaba awaraa ovejaarā iru bi. Māgí ovejaarā nāpemaarā-e, judiorā-e perā. Mamīda mía ichiaba ára k'aripa k'inia bi.

Ārapa ichiaba mi pedee ūripataadayada aji. Mapa mia ãra p'e biit'ee apemaarā michideerā, judiorā mide ijāapataarā ome, jōmaweda ak'ipari apai juua ek'ari p'anapataadamerā.

¹⁷ Mi Ak'orepa mi k'inia iru bapari michi k'ap'ia peepiit'ee perā eperāarā pari. Mamīda waya chok'ai p'irabaiit'ee. ¹⁸ Awaraarāpa mi k'ap'ia peepida-e pai. Ma k'āyaara miata āchimaa michi k'ap'ia peepiit'ee. Mia māga ooit'ee māik'aapa waya chok'ai p'irabaiit'ee, mi Ak'orepa māga jara bairā. Iru jōmaarā k'āyaara waibiarā bi.

¹⁹ Ma pedee ūridak'āri, judiorā waya k'isia awara-awaraa p'aneejida. ²⁰ Ūk'uruurāpa māgapachida:

—¿Sāap'eda parāpa jā eperā pedee ūri p'anima? ajida. Iru k'ap'iade netuara merātia bi māik'aapa k'ira k'awa-ee bi.

²¹ Mamīda awaraarāpa māgapachida:

—Eperā k'ap'iade netuara merātia bak'āri, māga pedeek'aada ajida. ¿Netuarapa tau p'āriu beerā pia unupiik'ā? ajida.

Judiorāpa Jesús yiaraa iru p'anadap'edaa

²² Ma t'ēepai k'oijara pak'āri, judiorāpa fiesta oojida Jerusalén p'uurude. Ma fiesta oopachida k'irāpadait'ee chonaarāwedapema ewari Tachi Ak'ore te waibia awara bidap'edaa iru-it'ee. ²³ Jesús mama nipaji Ak'ore te āuk'idaa, Salomón Pórtico appatap'edaamāi. ²⁴ Maperā judiorā poro waibiarāpa iru wap'ira ata chejida māik'aapa iidijida:

—¿At'āri tai audú k'isiapimaa iru bait'eek'ā? ajida. Pi Tachi Ak'orepa pēida, Mesías pīrā, aweda jaráji.

²⁵ Jesupa p'anauji:

—Naaweda mia parāmaa māga jarajida aji. Mamīda ijāada-e paji. Mia oopari mi Ak'orepa oopi bik'a. Oopari ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Ma k'aurepata ijāadaipia bi mi Tachi Ak'orepa pēida. ²⁶ Mamīda parāpa ijāada-e p'ani, michideerā-e perā. ²⁷ Michideerāpa mi pedee k'awapata māik'aapa mia āchi k'awapari. Mapa āchi mi t'ēe nipapata. ²⁸ Mia āchi o k'achiadeepa k'aripa atapari atuanaadamerā; jīp'a ichita chok'ai p'anapataadamerā Tachi Ak'ore ome. Apidaapa āchi p'oyaa jāri atada-e pai mi juadeepa. ²⁹ Mi Ak'orepa āchimaa mide ijāapiji. Iru jōmaarā k'āyaara waibiarā bi. Maperāpi apidaapa āchi p'oyaa jāri atada-e pai iru juadeepa. ³⁰ Mi, mi Ak'ore ome abapai.

³¹ Māga ūridak'āri, ma judiorāpa māu p'e atajida iru bat'a peedait'ee. ³² Mamīda Jesupa māgaji:

—Mi Ak'orepa mīmaa oopiparida aji, ne-inaa pia chok'ara eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. ¿Chisāgí k'aurepata mi bat'a pee k'inia p'anima aji, māupa?

³³ Ma judiorāpa p'anaujida:

—Pia ne-inaa pia oo bi k'aurepa pi bat'a pee k'iniada-edo aji. Māga oodait'ee pia Tachi Ak'ore āpite ik'achia pedeeda perā. Jaraji pi Tachi Ak'ore ome auk'a, pi eperā bi mīda taik'a.

³⁴ Māpai Jesupa māgaji:

—¿Parā ūraa p'ādade Tachi Ak'orepa jara bi-ek'ā:

'Mia jaraji parā mik'a; ak'ore waibiarā'?

(Sal 82.6)

³⁵ Tachi Ak'ore ūraa jōk'aa. Maperā p'oyaa merada-e. Ma ūraa p'ādade Ak'orepa t'ījaraji 'ak'ore waibiarā mik'a' iru pedee ūridap'edaarāmaa, parā chonaarāpa māirā awara bidap'edaa perā iru-it'ee. ³⁶ Tachi Ak'orepa mi auk'a awara biji māik'aapa pēiji na p'ek'au eujādee. Māga bita, ¿sāga parāpa jaradai mia ik'achia pedee bají Tachi Ak'ore āpite, jarak'āri mi Tachi Ak'ore Warra? ³⁷ Oo-e pirā mi Ak'orepa oopi bik'a, māgara ijāanáati. ³⁸ Mamīda oo bi pirā mi Ak'orepa oopi bik'a, mia jara bi ijāada-e p'ani mīda, ijāati mia ooda k'aurepa. Māgá parāpa wāara k'awaadai mi Tachi Ak'ore ome abapai.

³⁹ Māga ūridak'āri, waya iru jita atadait'ee paji. Mamīda Jesús mirudachi.

⁴⁰ Maap'eda Jesús wāji Jordán to k'īraik'a eeree. Mama Juanpa naaweda poro choopatamāi beeji. ⁴¹ Mama bide eperāarā chok'ara irumaa wājida māik'aapa āchi pitapai māgapachida:

—Juanpa oo-e paji ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa, na eperāpa ooparik'a. Mamīda irua wāarata jarapachi na eperāde.

⁴² Maperāpi mama eperāarā chok'ara Jesude ijāajida.

11

Lázaro jai-idaada

¹ Eperā, t'ījarapatap'edaa Lázaro k'ayaa baji. Ma eperā chi īpewēraarā María, Marta ome Betania p'uurudepema paji. ² (T'ēepai māgí Mariapa k'era weeji Jesús bīri īri māik'aapa Jesús bīri p'ooji ichi pudapa.) ³ Lázaro k'ayaa bada perā, chi īpewēraarāpa jara pēijida Jesumaa:

—Tachi Waibia, pi k'ōp'āyo k'inia Lázaro k'ayaa bi.

⁴ Jesupa māga ūrik'āri, māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—Ma k'ayaapa jai-idaaru pījida, chok'ai p'irabaiit'ee. Iru k'ayaa bi eperāarāpa k'awaadamerā Tachi Ak'ore jōmaarā k'āyaara waibiara bi māik'aapa k'awaadamerā Tachi Ak'ore Warrapa ne-inaa jōma ooi ichi Ak'orepa oopi bik'a. Māga ook'āri, jarapataadait'ee Tachi Ak'ore t'āri pia bapari eperāarā ome; chi Warra jida auk'a.

⁵ Jesupa k'inia p'e iru bapachi Marta, María māik'aapa Lázaro. ⁶ Jesumaa jara pēijida mīda, ichi badamāi k'āima omé beeji. ⁷ Maap'eda māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—Waya wādáma aji, Judea eujādee.

⁸ P'anaujida:

—Mamīda Tachi Jarateepari, mak'ara taarā-e bida ajida, judiorā poro waibiarāpa pi māupa peedait'ee p'anadap'edaa. ¿Waya jāmaa wā k'inia bik'ā? ajida.

⁹ Jesupa p'anaujiji:

—¿Ewari doce hora īdaa nībapari-ek'ā? aji. Eperā āstaawa nipak'āri, t'īutik'aa, īdaa nībairā. ¹⁰ Mamīda eperā p'ārik'ua ni pīrā, t'īutipari īdaa-e bairā.

¹¹ Māga jarap'eda, Jesupa māgaji:

—Tachi k'ōp'āyo Lázaro k'āi bi. Mamīda miā īrimat'aanait'ee.

¹² Chi k'ōp'āyoorāpa p'anaujida:

—Tachi Waibia, iru k'āi bi pīrā, jipait'eeda ajida.

¹³ Jesupa jara k'inia baji Lázaro jai-idaa bi. Mamīda ārapa k'awada-e p'anajida. K'īsiajida jīp'a k'āi bi. ¹⁴ Māpai Jesupa jīp'a māgaji:

—Lázaro jai-idaajida aji. ¹⁵ Pia bi mi naaweda wā-e paji, ma k'aurepa īrá parāpa waapiara ijāadait'ee perā Tachi Ak'orede. Frá wādáma aji, Lazaromaa.

¹⁶ Māpai Tomapa (ichiaba t'ījarapatap'edaa Me-iso) apemaarāmaa māgaji:

—Wādáma aji, iru ome, tachi peek'ooruta pījida.

Jesude ijāapataarā chok'ai p'irabaidait'ee jai-idaaruta pījida

¹⁷ Jesús pachek'āri Lázaro bapatamāi, k'āima k'īmari baji iadap'edaa. ¹⁸ Jerusalendeepa Betania p'uuru perā kilometro òpee baji. ¹⁹ Mamāik'aapa judiorā chok'ara cheepuru p'anajida Marta māik'aapa María k'ōp'āyaadait'ee, āra īpema jai-idaa bada perā.

²⁰ Martapa k'awaak'āri Jesús cheru, wāji iru k'īrachuude. Mamīda María teeda beeji.

²¹ Jesús unuk'āri, Martapa māgaji:

—Tachi Waibia, pi cheda paara, mi īpema jai-idaa-e pak'ajida aji. ²² Mamīda miā k'awa bi at'āri pia iidiruta Tachi Ak'orepa ooit'ee.

²³ Jesupa māgaji:

—Pi īpema p'irabaiit'eeda aji.

24 Martapa p'anauji:

—Mia k'awa bī na p'ek'au eujā jōdaik'āri, iru chok'ai p'irabaiit'ee māik'aapa it'aa wāit'ee.

25 Māpai Jesupa māgaji:

—Mia piu beerā waya chok'ai p'anapiparida aji. Chi jai-idaada Ak'ōre eujāde ichita chok'ai bapariit'eeda aji, mide ijāa bapachi perā. **26** Ma awara chi chok'ai bī jida atua-e. Ichita it'ari banait'eeda aji, ijāa bapari perā. ¿Pia māga ijāa bik'ā? aji.

27 Martapa māgaji:

—Ijāa bīpi. Pīta Mesías, chi na p'ek'au eujādee cheit'ee bada eperāarā k'aripade. Pīta Tachi Ak'ōre Warra.

Jesús Lázaro iadap'edaamāi jēeda

28 Māga jarap'eda, Marta wāji ichi īpewēra Mariamaa māik'aapa k'īri ik'aawa māganaji:

—Tachi Waibīa nama bī. Pī tī bīda aji.

29 Mariapa māga ūrik'āri, isapai Jesumaa wāji. **30** Jesús waide pana-e baji p'uurude; at'āri Marta ome unudamāi baji. **31** Judiorā María ome p'anadap'edaarāpa ichi isapai uchariu unudak'āri, iru t'ee wājida, wāit'ee jīak'aapa jēede Lázaro iadap'edaamāi.

32 Mamīda Mariapa Jesús unuk'āri, bedabaidachi māik'aapa māgaji:

—Tachi Waibīa, pī nama bada paara, mi īpema jai-idaa-e pak'ajida aji.

33 Jesupa unuk'āri María chi che p'anadap'edaarā ome jēe para nībi, t'āri p'ua nībeeji.

34 Māpai iidiji:

—¿Sāma īajidama? aji.

P'anaujida:

—Chepáde ajida, ak'ide.

35 Jesús jēedachi. **36** Māga unudak'āri, judiorāpa māgajida:

—¡Ak'iti! ¡Māgara Lázaro k'inia iru baji!

37 Mamīda māirā ūk'uruurāpa māgajida:

—Na Jesupa tau p'āriu beerā pia unupipari. Maperā ¿Lázaro jīpak'aji-ek'ā ajida, jai-idaanaamerā?

Lázaro chok'ai p'irabaida

38 Lázaro piuda k'aurepa Jesús at'āri t'āri p'ua nībide, panaji Lázaro iadap'edaamāi. Māu te uria baji māik'aapa chi t'ai jīa nībaji māu choma bīpa. **39** Mapa Jesupa māgaji:

—Jā māu ãyaa ata binadapáde aji.

Māpai Marta, chi piuda īpewērapa māgaji:

—Mamīda Tachi Waibīa, īrá iru k'ap'ia mik'ia jo nībida aji, k'āima k'īmari bairā iadap'edaa.

40 Māpai Jesupa māgaji:

—¿Mia pīmaa jaraji-ek'ā? aji. Ijāa bī pīrā, Ak'ōrepā ne-inaa pia ooit'ee eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa.

41 Māpai chi māu ãyaa ata bijida. Maap'eda Jesús it'aa ak'iji māik'aapa māgaji:

—Ak'ōre, gracias mia chupīria iidida ūrida perā. **42** K'awa bī mia iidipari chaa pīa ūripari. Mamīda na pedee jararu na eperāarāpa ūridamerā māik'aapa ijāadamerā pīa mi pēiji.

43 Māga jarap'eda, Jesupa golpe biaji:

—¡Lázaro, uchíaji jāmāik'aapa!

44 Māpai chi jai-idaa bada uchiaji. Ichi k'ap'ia jōma at'āri pīra baji p'arupa; chi jua, jīru paara. Ichiaba ichi poro pīra baji p'arupa. Mapa Jesupa māgaji:

—Iru īa bada p'aru ērat'aadapáde aji.

Jesús jīta atadait'ee pedeeteedap'edaa

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Jesupa ooda unudak'ari, judiorā chok'ara María ome wā p'anadap'edaarāpa irude ijāajida. ⁴⁶ Mamīda māirādepema ūk'uru fariseorāmaa wājida Jesupa ooda nepiride. ⁴⁷ Mapa ma fariseorā p'aareerā poroorā ome t'i pējida Junta Supremadepemaarā māik'aapa māgajida:

—¿K'āata oodait'eema? ajida. Jā eperāpa oomaa bī ne-inaa chok'ara eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. ⁴⁸ Ita-aria birutara, jōmaarāpa irude ijāadai. Māgara Romadepemaarā chedayada ajida, Tachi Ak'ore te waibia t'eet'aade māik'aapa tachi auk'aarā jōt'aade.

⁴⁹ Judío t'i jarapatap'edaa Caifás p'aareerā poro waibia paji ma añode. Ichia māgaji:

—Parāpa maarepida k'awada-e p'anida aji. ⁵⁰ Piara bī eperā aba piumerā tachi p'uuru pidaarā pari, tachi p'uuru pidaarā jōmaweda piudai k'āyaara.

⁵¹ Mamīda Caifapa māga jara-e paji ichi k'īsiadoopa. Ma añode p'aareerā poro waibia pada perā, Tachi Ak'orepa ne-inaa p'asait'ee bada ichimaa jarapiji. Maperāpi ichia jaraji Jesús piut'ee āchi p'uuru pidaarā pari. ⁵² Mamīda wāara ma eujādepemaarā-it'ee aupai piu-e pait'ee paji. Ichiaba piut'ee paji eperāarā jōmaarā pari, chi Tachi Ak'ōrede ijāapataadait'erā awara-awaraa eujāde p'anapataarā pari. ⁵³ Caifapa māga jarada ewatedeepa judiorā poroorāpa pedeeteepachida Jesús peedait'ee.

⁵⁴ Maperā Jesús judiorā t'āide tau taawa nipak'aa paji naawedapemak'a. Mamāik'aapa wāji eujā pania wēe bī k'ait'a, eperāarā mak'īara p'anadak'aa p'uuruude. Māgí p'uuru t'i jarapachida Efraín. Mama beeji chi k'ōp'āyoorā ome.

⁵⁵ Ma t'ēepai judiorā Pascua fiesta īri pak'ari, eperāarā chok'ara awara āipa chejida Jerusalendee Tachi Ak'ore Úraa p'ādade jara bīk'a oodait'ee māik'aapa pia p'anadait'ee iru k'īrapite. ⁵⁶ Mama p'anida ma eperāarā Jesús jīri nipapachida māik'aapa Tachi Ak'ore te waibiade pedee para bajī āchi k'ōp'āyoorā ome:

—¿K'āata k'īsia p'anima? ajida. ¿Iru cheipaa na fiestade wa māga-e?

⁵⁷ Mamīda fariseorāpa māik'aapa p'aareerā poroorāpa Jesús jita atapi k'inia p'anapachida. Mapa jarajida apidaapa Jesús unuruta pīrā, āchimaa jara chedamerā.

12

*Mariapa k'era weeda Jesús bīri īri
(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)*

¹ Ewari seis falta bak'ari Pascua fiesta oodait'ee, Jesús wāji Betania p'uurudee, Lázaro bapatamāi. Ma Lázaro paji Jesupa chok'ai p'irabaipida. ² Mama bīde k'ewara Jesumaa nek'opijida. Martapa jedepachi. Jōdee Lázaro Jesús ome nek'omaa bajī. ³ Māimisa Mariapa aneeji k'era īpīa nardodee ooda. Litro k'audaa bajī. Ma k'era Jesús bīri īri weet'aaji māik'aapa ichi pudapa p'oot'aaji. Te jā t'ūa jo nībeeji k'erapa. ⁴ Māpai Jesús k'ōp'āyo, Judas Iscariote, Jesús traicionaait'ee badapa māgaji:

⁵ —Jā k'era ichi k'inia weemaa bīda aji. Netot'aak'aji trescientos denarios pari māik'aapa chupiria beerā k'aripak'aji.

⁶ Mamīda Judapa māga jara-e paji chupiria beerā k'aripa k'inia bada perā. Ma k'āyaara māga jaraji nechiayaa bada perā. Ichia āra p'arat'a anipapachi māik'aapa aīdepema chīa atapachi. ⁷ Māpai Jesupa māgaji:

—Ita-aria bīji. Irua nāgí k'era ia iru bajida aji, mi iaruta ewatepema-it'ee. ⁸ Chupiria beerā ichita paraait'ee parā t'āide. Mamīda mi parā ome ichita ba-e pait'eeda aji.

Judiorā poroorāpa Lázaro jīridap'edaa peet'aadait'ee

⁹ Úridak'ari Jesús Betania p'uuruude bī, judiorā chok'ara wājida iru ak'ide. Ichiaba wājida Lázaro ak'ide, Jesupa iru chok'ai p'irabaipida perā. ¹⁰ Maperā p'aareerā poroorāpa

pedeeteejida Lázaro ichiaba peet'aadait'ee. ¹¹ K'īsiajida Jesupa iru p'irabaipida k'aurepa judiorā chok'ara āchi ūraade ijāadaamaa p'aneruta Jesude ijāadait'ee.

*Jesús Jerusalén p'uurudee wāda
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)*

¹² Aí norema eperāarā chok'ara, chi wā p'anadap'edaarāpa k'awaa jida Jesús Jerusalendee Pascua fiesta oode cheru. ¹³ Mapa t'ap'uru k'iru t'iap'edap'eda, wājida iru auteebaidait'ee māik'aapa biapachida:

—‘*Hosana!* ¡Tachi K'aripapari cheru Tachi Ak'ōre k'ap'ia pari! ¡Tachi Ak'ōrepa iru pia ak'iji māik'aapa pēiji Israel pidaarā Rey pamerāl!’ *(Sal 118.25-26)*

¹⁴ Jesupa burro chak'e atapiji māik'aapa bataudachi aī ūri, Ak'ōre ūraa p'ādade jara bik'a:

¹⁵ ‘Sión p'uurudepemaarā, waweenāati. ¡Ak'iti! Pāchi Rey cheru burro chak'e ūri.’ *Zac 9.9*

¹⁶ Chi k'ōp'āyoorāpa k'awada-e paji ma pedee p'āda k'āata jara k'inia bi. Mamīda Jesús it'aa wāda t'ēepai k'irāpajida ma pedee māik'aapa Jesús p'asada. Māpai k'awaa jida ma pedee p'āda irude jara bají.

¹⁷ Jesupa Lázaro p'irabaipida unudap'edaarāpa irua ooda jōmaarāmaa nepiripachida.

¹⁸ Mapa eperāarā chok'ara wājida Jesús ome unudait'ee. Māgá wā k'inia p'anajida ūridap'eda perā irua ne-inaa ooda eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa.

¹⁹ Fariseorā ūk'uruurāpa māga unudak'āri, āchi k'ōp'āyoorāmaa māgajida:

—¿Parāpaunu p'anik'ā? ajida. ¡Iru maarepida p'oyaada-e pai! ¡Jōmaarāta irude ijāa wādada! ajida.

Judio-eerāpa Jesús unu k'inia p'anadap'eda

²⁰ Pascua fiesta pai naaweda, eperāarā wāpachida Jerusalendee it'aa t'ide Tachi Ak'ōremaa. Ma wādap'edaarā t'āide p'anajida judio-eerā, judiorā ūraade ijāadap'edaarā.

²¹ Māirā Felipe Betsaida p'uurudepema paji. Māgí p'uuru Galilea eujāde bi. Ma judio-eerāpa māgajida irumaa:

—Señor, taipa Jesús unu k'inia p'anida ajida.

²² Māpai Felipe nepirinaji Andreemaa. Maap'eda āchi omé wājida Jesumaa nepiride.

²³ Ūrik'āri judio-eerāpa iru jirīmaa p'ani, Jesupa māgajida:

—Ewari paruda aji, Eperā Ak'ōre Truadepema it'aa wāit'ee. ²⁴ Mia wāarata jararu. Eperāpa trigo tau apai iru bita, māgí tau uu-e pīrā, tau apai iru bait'ee. Jōdee māgí tau uuru pīrā, baaip'eda yoorode piu pik'a bi mīda, madeepa trigo k'arra chiwidi t'onopari māik'aapa warip'eda, chaupari. Māgá tau apaideepa chok'ara uchiadait'ee. ²⁵ Na p'ek'au eujāde bi misa, eperāpa jirīru pīrā ooit'ee ichia oo k'iniata, ichi piuk'āri atuait'ee. Mamīda na p'ek'au eujāde bi misa, eperāpa jirīru pīrā ooit'ee Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a, ma k'aurepa ichita chok'ai bapariit'ee Tachi Ak'ōre ome. ²⁶ Apidaapa oo k'inia bi pīrā mia oopi bik'a, māgí nipaiapia bi mi ome mi wārumaa. Māga ooru pīrā, mi Ak'ōrepa iru pia ak'it'ee.

Jesupa ichi piut'eeda ada

²⁷ —Irá mi t'āri p'ua nībida aji. ¿K'āata jaraima? ¿Nāga jaraik'ā: “Ak'ōre, mi k'aripáji nāgá banaamerā”? Ma-it'ee mi cheji, chupiria chait'ee. Mapa mia jara bi mi Ak'ōremaa:

²⁸ “Ak'ōre, ak'ipíji wāara pi jōmaarā k'āyaara waibiāra bi. ¡Óoji pīchia oo k'iniata!”

Māpai arii p'anadap'edaarāpa ūrijida it'ariipa jara bi:

—Mia māga ak'ipidoo pi k'ap'ia pari māik'aapa waya māga ak'ipiit'ee.

²⁹ Eperāarāpa māgí pedee ūridak'āri, k'īsiajida pata k'īrau nībi. Mamīda māirā ūk'uruurāpa māgajida:

—It'aripema ángel paji. Māgípata pedeejida ajida.

³⁰ Māpai Jesupa māgajida:

—Jā pedee ūridap'edaa, mi-it'ee-e pajida aji. Parā-it'eeta paji. ³¹ Irapí Tachi Ak'ōrepa k'awapiit'ee na p'ek'au eujādepemaarāpa k'achia oopata. Irapí Tachi Ak'ōrepa p'oyaait'ee na p'ek'au eujādepemaarā poro waibia Satanás. ³² Mamīda mīchi k'ap'ia kurusode jira atadak'āri eujādeepa, eperāarāpa mide ijāa p'aneedait'eeda aji.

³³ Māga jarak'āri, Jesupa jara k'inia bajī ichi sāgá piut'ee. ³⁴ Māpai eperāarāpa p'anaujida:

—Tai ūraade jara bī Mesías ichita bapariit'ee. ¿Sāga pīa jaraima Eperā Ak'ōre Truade-pema kurusode jiradait'ee? ¿K'aima ma Eperā Ak'ōre Truadepema?

³⁵ Jesupa māgaji:

—Mi, chi īdaa pik'a bī mak'iara taarā-e parā ome. Nipapatāati mi īdaa pik'a bide p'āriu pik'a bide t'ūnaadamerā. Chi p'āriu pik'a bide nipaparipa k'awa-e bī sāmaa wāru. ³⁶ Mi, chi īdaa pik'a bī parā ome bī misa, mīde ijāapatāati. Mia Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida jarateepari, parāpa ma pedee ijāadap'eda, iru warrarā p'aneedamerā.

Māga jarap'eda, Jesús ãyaa wāji ichi ununaadamerā.

Judiorāpa Jesude ijāada-e p'anadap'edaa

³⁷ Jesupa ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi taide oopachi mīda, judiorā chok'araarāpa irude ijāadak'aa paji. ³⁸ Māga paji wāara uchiamerā nāgí pedee Ak'ōre pedee jarapari Isaíapa p'ādade jara bik'a:

‘Tachi Ak'ōre, ¿k'aipa ijāajima aji, taipa jarateedap'edaa? ¿K'aimaa pīa ooda ak'ipijima?’ (*Is 53.1*)

³⁹ Isaíapa p'ādade ichiaba jara bī āchia p'oyaa ijāadak'aa paji nāga perā:

⁴⁰ ‘Tachi Ak'ōrepa āchi tau p'āriu pik'apiji irua ooda ak'i p'ani mīda, ununaadamerā. Ma awara k'īri k'isua pik'apiji irua jarada ūri p'ani mīda, k'awanaadamerā māik'aapa irumaa chenaadamerā, irua āchia p'ek'au k'achia oopata wēpapimerā.’ (*Is 6.10*)

⁴¹ Isaíapa māga jaraji, k'āimok'araa pik'a bide Jesús unuda perā Tachi Ak'ōre k'īra wāree eujāde. Maperāpi Jesude pedee bajī.

⁴² Isaíapa jaradak'a wāara uchiajī mīda chok'araarā ome, judiorā ūk'uruurāpa Jesude ijāajida; ichiaba āchi poroorā ūk'uruurāpa pida ijāajida. Mamīda fariseorā waidoopa māirāpa ijāadap'edaa eperāarā taide jaradak'aa paji. Waawee p'anajida fariseorāpa āchi t'īupida-e pai jīak'aapa Tachi Ak'ōre ūraa jarateepata tede. ⁴³ Audupiara k'inia p'anapachida āchi auk'aarāpa āchi ak'idamerā judiorā pīa beerāk'a, k'inia p'anadai k'āyaara Tachi Ak'ōrepa āchi ak'imerā ichideerāk'a.

Tachi Ak'ōrépata eperāarāpa oopata ak'it'ee

⁴⁴ Maap'eda Jesupa golpe pedeeji judiorā arii p'anadap'edaa rāmaa:

—Chi mīde ijāa bī mīdepai ijāa-e bīda aji. Ichiaba mi Ak'ōrede ijāa bī, iruata mi na p'ek'au eujādee pēida perā. ⁴⁵ Chi mi unu bīpa ichiaba mi pēida unu bī. ⁴⁶ Mīta chi īdaa pik'a bī. Mi chejī na p'ek'au eujādee mīde ijāapataarā p'ananaadamerā p'ek'au oopataarā p'anapatak'a p'āriu pik'a bide. ⁴⁷ Eperāpa mi ūraa ūrip'eda, made jara bik'a oo-e pīrā, mīa jara-e ma eperā atuait'ee. Mi che-e paji na p'ek'au eujādepemaarā atuapiit'ee. Ma k'āyaara mi chejī eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atade. ⁴⁸ Eperāpa mi yiaraa iru bī pīrā mi ūraa ūri k'inia-e bairā, Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate ichia māgí eperā miapiit'ee. Mia jarada k'aurepa irua eperāarāpa oopata ak'it'ee k'awaait'ee ijāapachida wa ijāadak'aa paji. ⁴⁹ Mīchi k'īsiadoopa pedee-e bajida aji. Mi Ak'ōre, mi na eujādee pēidapa ma pedee jōma mīmaa jarapiji. Irua jaraji mīa pedeeit'ee māik'aapa jarateeit'ee. ⁵⁰ Mia k'awa bī jōmaweda mi Ak'ōrepa mīmaa jarapiru, māga jara bī eperāarāpa ijāadamerā māik'aapa it'aa wādamerā.

¹ Pascua fiesta ewate pai naaweda, Jesupa k'awa baji ewari awara bida ichi na p'ek'au eujādeepa uchiait'ee māik'aapa ichi Ak'ōremaa wāit'ee; māgí ewari paru. Ichia chi k'ōp'āyoorā na p'ek'au eujāde p'aní k'inia iru bapachi. Māgá āchi k'inia iru bapachi ichi piurumaa.

² Aí k'ewara Pascuadepema chik'o jedei naaweda, Netuara Poro Waibiapa k'īsia k'achia k'īsiapiji Judas, Simón Iscariote warramaa, ichia Jesús traicionaamerā. ³ Mamīda Jesupa k'awa baji ichi Tachi Ak'ōredeepa cheda māik'aapa Ak'ōremaa wāit'ee. Ichiaba k'awa baji Tachi Ak'ōrepa ne-inaa jōmaweda biji ichi jua ek'ari. ⁴ Mapa nek'omaa p'anide Jesús bainí beeji māik'aapa ichi ūripema p'aru jí bada ērat'aap'eda, ãyaa biji. Maap'eda toalla jí nībiji ichi k'irride, mimiapataarāpa oopatak'a chīara biiri siidait'ee pak'āri. ⁵ Māpai jarrade pania wee atap'eda, chi k'ōp'āyoorā biiri siimaa beeji. Maap'eda ma toallapa p'ook'ooji.

⁶ Mamīda Simón Pedro biiri siinait'ee pak'āri, irua māgaji:

—Tachi Waibia, ¿mi biiri paara siit'eek'ā? aji.

⁷ Jesupa p'anauji:

—Irá pia k'awa-e bida aji, mia oomaa bi. Mamīda t'ēepai k'awayada aji.

⁸ Māpai Pedropo māgaji:

—¡Mi biiri siipi-edo! aji.

Jesupa p'anauji:

—Pi biiri siipi k'inia-e bi pīrā, māgara waa nipanaapáde aji, mi ome.

⁹ Māpai Simón Pedropo māgaji:

—¡Tachi Waibia, māgara mi biiri aupai siinaapáde aji. Ichiaba mi jua māik'aapa poro paara siipáde! aji.

¹⁰ Mamīda Jesupa p'anauji:

—Eperā ewaa k'uip'eda māik'aapa taawaa uchiap'eda, waya k'ui-edo aji. Chi biiri aupaita siipari, k'ap'ia jōma t'āu-ee bairā. Māga pik'a parā t'āu-ee pik'a p'aní p'ek'au k'achiapa. Mamīda parā jōmaweda māga p'aní-edo aji.

¹¹ Jesupa māga jaraji k'awa bada perā k'aipa ichi traicionaait'ee bi.

¹² Chi k'ōp'āyoorā biiri siip'eda, waya ichi ūripema p'aru jí beeji. Maap'eda mesade suak'i beeji māik'aapa māgaji:

—¿Parāpa k'awa p'anik'ā aji, k'āata jara k'inia bi mia et'ewa ooda? ¹³ Parāpa mīmaa "Jarateepari" māik'aapa "Tachi Waibia" apata. Māga jaradak'āri, wāarata jara p'aní. ¹⁴ Mi parā Waibia māik'aapa parā Jarateepari bi mīda, parā biiri siiji. Mapa parāpa pida pāchi k'ōp'āyoorā biiri siidaipia bi. ¹⁵ Mia māga ooji parāpa auk'a oodamerā. ¹⁶ Mia wāarata jararu. Mimiapari ichi poro waibia k'āyaara waibiara bi-e. Ichiaba chok'a pēida iru pēida k'āyaara waibiara bi-edo aji. ¹⁷ Parāpa mia et'ewa jarada ūrijida. Ma jaradak'a ooruta pīrā, t'āri o-īa p'anadait'ee.

¹⁸ 'Mamīda māga-e pait'ee parā jōmaarā ome. Mia k'awa bi mi k'ōp'āyoorā jirit'erada. Mapa ichiaba k'awa bi wāara p'asait'ee Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a:

'Mi ome nek'orupa mi peepit'aaait'ee.'

(Sal 41.9)

¹⁹ Irá mia māga jara bi māga p'asak'āri, parāpa wāara ijāadamerā Mita, Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā k'aripamerā. ²⁰ Mia wāarata jararu. Chi mia pēida auteebairupa mi jida auteebai bi. Māga pik'a chi mi auteebairupa mi Ak'ōre, mi pēida, auk'a auteebai bi.

Jesupa jarada k'aipa ichi traicionaait'ee

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Māga jarap'eda, Jesús t'āri p'ua nībeeji. Māpai māgaji:

—Mia wāarata jararu. Parādepema abaapa mi traicionaait'eeda aji.

²² Jesupa māga jarak'āri, chi k'ōp'āyoorā ak'i trua para beeji, k'awada-e p'anadap'edaa perā k'aita jara bi. ²³ Māirādepema aba, Jesupa audú k'inia iru bada, iru ik'aawa sīuak'i baji. ²⁴ Mapa Simón Pedropo taupa jarapachi māgimaa iidimerā k'aipata Jesús traicionaait'ee.

²⁵ Māpai māgí k'ōp'āyopa k'hīri ik'aawa iidiji Jesumaa:

—Tachi Waibia, ¿k'aima? aji.

²⁶ Jesupa p'anauji:

—Nāgí pan pite sā atak'āri, mia teeit'eeda aji, māgimaa.

Aramata Jesupa ma pan pite sā ataji māik'aapa teeji Judamaa. Māgí Judas Simón Iscariote warra paji. ²⁷ Judapa māgí pan jitak'āri, Satanás iru t'āride t'iudachi. Māpai Jesupa māgaji:

—Pichia ooit'ee bi isapai oopáde aji.

²⁸ Mamīda Jesús ome nek'omaa p'anadap'edaa rāpa k'awada-e paji sāap'eda māga jaraji.

²⁹ Judapa āchi p'arat'a anipapachi perā, ūk'uruurāpa k'īsiajida Jesupa jara baji ne-inaa netonamerā fiesta-it'ee, maa-e pīrā chupiria beerāmaa ne-inaa teenamerā.

³⁰ Judapa ma pan jitap'eda, uchiadachi taawaa. P'ārik'ua paji.

Ũraa chiwidi esperārā-it'ee

³¹ Judas taawaa uchiada t'ēepai, Jesupa māgaji:

—Frá Tachi Ak'ōrepa ichi k'īra wāree unupiit'ee, mi chi Eperā Ak'ōre Truadepema k'ap'ia pari. Mi k'aurepa jōmaarāpa wāara k'awaadait'ee Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara waibiarā bi. ³² Mia māga ak'ipik'āri, taarā-e niide Tachi Ak'ōrepa ichiaba ak'ipiit'ee mi wāara irua pēida.

³³ 'Warrarā, naapai mi taarā-e parā ome. Parāpa mi jīridayada aji. Mamīda unuda-e pait'ee. Mia judiorā poro waibiarāmaa jaradak'a parāmaa auk'a jarait'ee; p'oyaa wāda-e mi wārumaa. ³⁴ Parāmaa ūraa chiwidi jararu. Chik'inia p'anapatáati. Mia parā k'inia iru baparik'a, māgá parā jida chik'inia p'anapatáati. ³⁵ Māgá chik'inia p'anaruta pīrā, jōmaarāpa k'awadayada aji, parā mi k'ōp'āyoorā.

Jesupa jarada Pedropo ichi k'awa-e bida ait'ee

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Māpai Simón Pedropo Jesumaa iidiji:

—Tachi Waibia, ¿sāmaa wāit'eema? aji.

Jesupa p'anauji:

—Mi wārumaa waide pi p'oyaa wā-edaa aji. Mamīda t'ēepai wāit'eeda aji.

³⁷ Pedropo māgaji:

—Tachi Waibia, ¿sāap'eda mi pi t'ēe wā-e payama? aji. ¡Pi ome wā k'inia bi, pi k'aurepa piuru pījida!

³⁸ Māpai Jesupa p'anauji:

—¿Wāara pīchi k'ap'ia peepit'aaik'ā aji, mi k'aurepa? Mia wāarata jararu. Et'erre k'arii naaweda, jarada ūpee pīa mi k'awa-e bida ait'ee.

14

Jesupa jarada ichi Tachi Ak'ōre ok'a bi

¹ —K'īsia paraa p'ananaatí. Ma k'āyaara ijāapatáati Tachi Ak'ōrede māik'aapa mīde. ² Mi Ak'ōre eujāde te chok'ara paraada aji, ichideerā-it'ee. Māga-e pada paara, mia jarak'aji. Parā naa wāit'ee te pi-ia oode parā-it'ee. ³ Ma t'ēepai mi waya cheit'ee parā atade, mi ome p'ananaadamerā mi baparimaa. Māgá parā ichita p'anapataadait'ee mi ome. ⁴ Mi wārumaa parāpa k'awa p'anida aji, chi o k'awa p'anadairā.

⁵ Māpai Tomapa māgaji Jesumaa:

—Tachi Waibia, k'awada-e p'anida aji, pi sāmaa wāru. ¿Sāga chi o k'awadayama? aji.

6 Jesupa p'anauji:

—Mita Tachi Ak'ore truadee wāpari ok'a bi. Miata Tachi Ak'ore wāarata jarapari. Miata eperāarā chok'ai p'anapipari ichita p'anapataadamerā Tachi Ak'ore ome. Mi awara apidaapa eperāarā wāpida-e pai Tachi Ak'oremaa. Mapa midepai ijāadak'āri, mi Ak'oremaa wādait'ee. **7** Parāpa wāara mi k'awada paara, ichiaba mi Ak'ore k'awak'ajida. Wāara, īraweda iru k'awadait'ee, iru unupata perā.

8 Māpai Felipepe māgaji:

—Tachi Waibia, Ak'ore Waibia k'īra taimaa ak'ipipáde aji. Māgapaita k'inia p'anida aji.

9 Jesupa p'anauji:

—Felipe, mi taarā nipapari parā ome. Māga bīta, ¿waide mi k'awa-e bīk'ā? aji. Chi mi unuparipa ichiaba Ak'ore Waibia unupari. ¿Sāga pia "Ak'ore Waibia k'īra ak'ipipáde" ayama? aji. **10** ¿Ijāa-e bīk'ā aji mi, Ak'ore Waibia ome araa bapari? Mi araa bapari iru Jaure ome; jōdee iru araa bapari mi k'ap'ia ome. Mī jaramaa bī mīchi k'īsiadoopa jara-e bīda aji. Mi Ak'orépata māga jarapi bī. Ma awara mīa ne-inaa oo bī ook'aa mīchi juadoopa. Mi Ak'orépata māga oopi bī, mi ome bapari perā. **11** Ijāati mīa jarak'āri mi, Ak'ore Waibia ome araa bapari. Maa-e pīrā ijāatī mīa ne-inaa ooda k'aurepapai, oopari perā ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. **12** Mīa wāarata jararu. Chi mīde wāara ijāa bīpa auk'a ooyada aji, mīa ne-inaa oo bīk'a. Ma awara ne-inaa pi-iara ooyada aji, mi wāit'ee perā mi Ak'ore bimaa. **13** Mīa oopariit'ee jōmaweda parāpa it'aa iidiruta mi tīde michideerā perā. Māgā iru Warra k'aurepa jōmaarāpa unudai Tachi Ak'ore jōmaarā k'āyaara waibiara bī. **14** Parā mīchideerā perā, mi tīde it'aa iiddidak'āri, mīa nejōmaata oopariit'eeda aji, parāpa iidi p'anik'a.

Jesupa jarada ichia Tachi Ak'ore Jaure pēiit'ee ichideerāmaa

15 —Parāpa mi k'inia iru p'ani pīrā, oopataadait'eeda aji, mi ūraade jara bīk'a. **16** Māpai mīa chupīria iidiit'ee mi Ak'oremaa, irua awaraa K'aripapari pēimerā mi pari, māgī ichita parā ome bapariimerā. **17** Māgī Tachi Ak'ore Jaure. Ichia wāara aupaita jara-teepari. Ijāadak'aa beerā ome iru ba che-e, iru unuda-e p'anadairā māik'aapa k'awada-e p'anadairā. Mamīda parāpata iru k'awa p'ani, parā ome bapari perā māik'aapa parā tāride bapariit'ee perā.

18 'Mīa parā chupīria atabēi-edā aji. Waya cheit'ee. **19** Taarā-e na p'ek'au eujādepemaarāpa mi waa unuda-e pait'ee. Mamīda parāpata mi unudait'ee. Mi ichita chok'ai bapari perā, parā jida auk'a ichita chok'ai p'anapataadait'ee. **20** Maapai parāpa wāara k'awaadait'ee mi, Tachi Ak'ore Waibia ome araa bapari māik'aapa parā mi ome ichiaba araa p'anapataadait'ee, tāri a-ba. **21** Chi mi ūraa ūri bīpa māik'aapa oo bīpa ma ūraade jara bīk'a wāara mi k'inia iru bī. Mi Ak'orepa māgī eperā ichiaba k'inia iru bapariit'ee. Ma awara mīa pida iru k'inia iru bapariit'ee māik'aapa irumaa unupiit'ee.

22 Māpai Judas, chi Simón Iscariote warra-ee badapa iidiji:

—Tachi Waibia, ¿sāap'eda pīa taimaa unupiit'eema aji, mamīda ijāadak'aa beerāmaa unupi-e pait'ee?

23 Jesupa p'anauji:

—Eperāpa mi k'inia iru bī pīrā, mi ūraade jara bīk'a oopariit'eeda aji. Mi Ak'orepa māgī eperā k'inia iru bapariit'ee māik'aapa mi Ak'ore mi ome chedait'ee iru ome p'anapataade. **24** Jōdee chi mi k'inia-e bīpa oo k'inia-e bī mi ūraade jara bīk'a. Na pedee parāpa ūri p'ani mīre-edā aji; mi Ak'orede. Iruata mi pēiji.

25 'Mīa na ūraa jara bīda aji, parā ome bī misa. **26** Mamīda mi uchiada t'ēepai, Ak'ore Waibiaapa pēiit'ee awaraa K'aripapari mi pari; māgī iru Jaure. Māgīpa ne-inaa jōmaata jarateeit'ee parāpa oodamerā mīa oopi bīk'a. Ma awara irua k'aripait'ee mīa jarada jōmaweda k'irāpadamerā.

²⁷ 'Mí wāi naaweda, parā t'āri k'āiweepi k'inia bī. T'āri k'āiwee p'anapatáati. Mí arak'atiapai k'āiwee p'anapi-e, na p'ek'au eujādepemaarāpa oopatak'a. Mapa t'āri p'ua p'ananaáti māik'aapa p'eranáati. ²⁸ Parāpa ūrijida mía jarak'āri: "Mí wāit'ee, maap'eda waya cheit'ee." Parāpa wāara mí k'inia iru p'anadap'edaa paara, t'āri o-īa p'anak'ajida mía nāga jarak'āri. O-īa p'anadaipia bī mí wāru perā Ak'ōre Waibiamaa; mí k'āyaara waibiara bimaa. ²⁹ Ma jōma p'asai naaweda, mía māga jaraji, p'asak'āri, parāpa mí pedee ijāadamerā.

³⁰ 'Waa mak'īara pedee-e pait'ee parā ome, Satanás, na p'ek'au eujādepemaarā poro waibia, cheru perā. Ichia mí p'oyaa chok'ak'aa. ³¹ Mamīda na p'ek'au eujādepemaarāpa k'awaadamerā mía Ak'ōre Waibia k'inia iru bapari, ooit'ee irua jara bīk'a.

'P'irabaidapáde aji. Āyaa wādáma namāik'aapa.

15

Jesús uva k'arrak'a bī

¹ Uchiadai naaweda, Jesupa māgaji:

—Mí uva k'arrak'a pipiara bida aji. Jōdee mí Ak'ōre chi uva uuda ak'iparik'a bī. ² Mi k'arradepema jīk'ara chau-e bī pīrā, irua māgí jīk'ara t'iap'et'aapari. Jōdee chi jīk'ara chauparidepema juu chak'eerā jarit'aapari māgí jīk'ara waapiara chaumerā. ³ Parā māgí jīk'ara jaridák'ata p'ani mía ūraa jarada ijāadap'edaa perā. ⁴ Mí ome araa p'anapatáati mí parā ome araa baparik'a. Uva jīk'ara ichi itu chauk'aa chi k'arra ome araa ba-e pīrā. Māga pik'a pāchi k'īradoopa mía oopi bīk'a p'oyaa ooda-e, mí ome araa p'anapataada-e pīrā.

⁵ 'Mída aji, uva k'arrak'a bī. Jōdee parā chi jīk'arák'ata p'ani. Uva jīk'ara pia chauparik'a araa bak'āri chi k'arra ome, māga pik'a parā mí ome araa p'anapataadak'āri, ne-inaa chok'ara mía oopi bīk'a oopataadait'ee. Mamīda mí wēe parāpa maarepida ooda-e pai mía oopi bīk'a. ⁶ Uva jīk'ara chauk'aa bak'āri, t'iap'ek'oodap'eda, p'e nībipata ak'ōrejīrumaa p'ook'oodaimerā. Maap'eda t'ipitauude bat'ak'oopata paak'oodaimerā. Māga pik'a pait'ee chi mí wēe beerā ome.

⁷ 'Mamīda parā araa p'anaruta pīrā mí ome māik'aapa mí ūraade jara bīk'a ooruta pīrā, it'aa iidipatáati pāchia iidi k'iniata. Mí Ak'ōrepa ooit'ee parāpa iidi p'anik'a. ⁸ Parāpa ne-inaa chok'ara mía oopi bīk'a oodak'āri, ak'ipipata wāara mí k'ōp'āyoorā. Māga unudak'āri, awaraarāpa "Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara waibiara bida" adait'ee. ⁹ Mí Ak'ōrepa mí k'inia iru baparik'a, mía auk'a parā k'inia iru bapari. Mí ome chik'inia p'anapatáati. ¹⁰ Mí, mí Ak'ōre ome chik'inia bapari, mía oopari perā irua jara bīk'a. Māga parā mí ome chik'inia p'anapataadait'ee, mía jara bīk'a ooruta pīrā.

¹¹ 'Mía māga jaraji mík'a parā t'āri o-īa p'anapataadamerā. K'inia bī parā t'āri o-īa p'anapataadamerā. ¹² Mía nāga jara bī: Chik'inia p'anapatáati, mía parā k'inia iru baparik'a. ¹³ Eperāpa chi k'ōp'āyo audú k'inia iru bak'āri, iru k'aripapari ma k'aurepa piuru pijida. Ma k'āyaara apidaapa awaraa esperā audupiara k'inia iru p'anada-e pai. ¹⁴ Parā wāara mí k'ōp'āyoorā, mí ūraa jara bīk'a oo wāruta pīrā. ¹⁵ Waa mía parā t'iijara-e "mimiapataarā", mimiaparipa k'awa-e bairā ne-inaa jōmaweda chi poropa oo bī. Ma k'āyaara t'iijara bī "michi k'ōp'āyoorā" mía k'awapida perā jōmaweda mí Ak'ōrepa mímaa jarada. ¹⁶ Parāpa mí jirit'erada-e pajī. Míata parā jirit'eraji māik'aapa awara biji mí ūraa jarateenadamerā. Māga parā k'aurepa esperārāpa ma ūraa ūridap'eda, míde ijāadai māik'aapa ichita p'anapataadai mí ome. Ma awara ma jarateenadap'edaa k'aurepa parāpa mí t'iide ne-inaa iididak'āri mí Ak'ōremaa michideerā perā, irua ooit'ee parāpa iidi p'anik'a. ¹⁷ Waya mía jara bī: chik'inia p'anapatáati.

Ijāadak'aa beerāpa Jesús ichideerā ome k'īra unuamaa iru p'anapata

¹⁸ —Mide ijāadak'aa beerāpa parā k'īraunuamaa iru p'anīpirā, k'irāpāti mita naapiara k'īraunuamaa iru p'anapachida. ¹⁹ Parā p'anadap'edaa paara āchi p'anapatak'a, āchia parā k'inia iru p'anak'ajida āchideerāk'a. Mamīda parā āchideerā-e. Miata parā jirīt'eraji āchi k'āyaara awara p'anapataadamerā. Maperāpi āchia parā k'īraunuamaa iru p'anapata. ²⁰ K'irāpāti mia jarada: "Mimiapari ichi poro waibia k'āyaara waibiara bī-e." Mi jirī nipapatap'edaak'a ichiaba parā jirī nipapatadait'ee. Jōdee mia jarateeda ijāajida pīrā, parāpa jaratee p'anīichiaba ijāadait'ee. ²¹ Mamīda ma k'āyaara audupiara parā jirī nipapatadait'ee, michideerā perā. Māga oodait'ee k'awada-e p'anadairā k'aipata mi pēiji.

²² 'Mia Ak'ōre net'aa jara che-e pada paara, ārapa k'īsiada-e p'anak'ajida āchia p'ek'au k'achia oopata. Mamīda mi Ak'ōrepaa jara pēida jara cheji. Mapa īrā "taipa k'awada-e p'anīda" adaik'araa bī. ²³ Mi k'īraunuamaa iru p'aniirāpa mi Ak'ōre jida k'īraunuamaa iru p'anī. ²⁴ Unuda-e pada paara mia ne-inaa ooda awaraarāpa p'oyaa oodak'aa, āchia p'ek'au k'achia ooda-e pak'aji Tachi Ak'ōre k'īrapite. Mamīda āchia māga unujida mīda, at'āri mi, mi Ak'ōre ome k'īraunuamaa iru p'anī. ²⁵ P'asaji āchi ūraa p'ādade jara bīk'a: 'Āchi k'inia mi k'īraunuamaa iru p'anapachida.'

(Sal 35.19)

²⁶ 'Mamīda mia awaraa K'aripapari pēit'eeda aji. Māgipa wāara aupaita jarapariit'ee. Māgí uchiapari Tachi Ak'ōredeepa, iru Jaure perā. Māgí chek'āri, irua mi k'awapiit'ee eperāarāmaa. ²⁷ Parāpa pida mi k'awapidait'ee awaraarāmaa, mide ijāadak'āriipa mi ome p'anapatap'edaa perā.

16

¹ 'Mia ma jōma jaraji parāpa mide ijāapataadamerā. ² Tachi Ak'ōre ūraa jarateepata tedeepa parā jēret'aapataadait'eeda aji. Ma awara parā peet'aadait'eeda aji. Māga oodak'āri, āchia k'īsiadait'ee māgata pia oomaa p'anī Tachi Ak'ōre-it'ee. ³ Māga oodait'ee mi, mi Ak'ōre ome wāara k'awada-e p'anadairā. ⁴ Mapa ma jōma jaraji parāmaa, māga p'asak'āri, k'irāpadamerā. Naaweda māga jara-e paji, parā ome bada perā.

Tachi Ak'ōre Jaurepa oo bi

⁵ —Irā mi wāit'ee mi pēida baparimaa. Mamīda parādepema apidaapa iidida-e p'anī mi sāmaa wāit'ee. ⁶ Ma k'āyaara parā k'īra pia-ee p'anī, mia māga jarada perā. ⁷ Mia wāarata jararu. Parā-it'ee piara bī mi wāmerā. Mi wā-e pīrā, Ak'ōre Jaure, Tachi K'aripapari, che-e pait'ee parā ome bapariit'ee. Mamīda mi wāru pīrā, mia iru pēit'ee parāmaa. ⁸ Iru chek'āri, na p'ek'au eujādepemaarāmaa k'awapiit'ee āchia p'ek'au k'achia oopata. Ichiaba āchimaa k'awapiit'ee Tachi Ak'ōredeerāpa ne-inaa pia oopata irua k'inia bīk'a. Ma awara k'awapiit'ee Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate ichia ak'iit'ee eperāarāpa oopata jarait'ee pia wa k'achia. ⁹ K'awapiit'ee eperāarāpa mide ijāada-e p'anadak'āri, k'achia oomaa p'anī. ¹⁰ K'awapiit'ee mia oopachi Tachi Ak'ōrepaa k'inia bīk'a, mi irumaa wāru perā. Māga ook'āri, parāpa mi waa unuda-e pait'ee. ¹¹ K'awapiit'ee Tachi Ak'ōrepaa pia ak'i-e na p'ek'au eujādepemaarā poro waibiapa oo bī. Mapa iru, iru eere p'aniirā ome miapiit'ee.

¹² 'Mia k'īsia chok'ara iru bīda aji, parāmaa jarait'ee. Mamīda īrā waa jara-e, parāpa ma jōma k'irāpada-e pai perā. ¹³ Mamīda Ak'ōre Jaure chek'āri, ne-inaa wāarata jōma k'awapiit'ee parāmaa, ichia wāara aupaita jarapari perā. Ichi k'īsiadoopa pedee-e pait'ee. Tachi Ak'ōrepaa jara bī ūrip'eda, māga jarapariit'ee māik'aapa jarapariit'ee ne-inaa waide p'asa-e bī. ¹⁴ Ak'ipiit'ee mi apemaarā k'āyaara waibiara bī, mia ne-inaa k'awa bī parāmaa k'awapik'āri. ¹⁵ Jōma mi Ak'ōrepaa k'awa bī mia pida k'awa bī. Maperāpi mia jaraji Ak'ōre Jaurepa k'awapiit'ee jōma mia ne-inaa k'awapi k'inia bī parāmaa.

¹⁶ 'Na ewari mi waa unuda-e pait'ee. Mamīda ai t'ēepai taarāpai waya unudait'eeda aji.

K'īra pia-ee p'anadap'eda, t'āri o-āa p'aneedait'ee

¹⁷ Māga ūridak'āri, chi k'ōp'āyorā ūk'uru āchi pitapai pedee para beeji:

—¿K'āata jara k'inia b̄ima, ajida, na pedee: “Na ewari mi unuda-e pait'ee, mam̄da ai t'ēepai waya unudait'ee”? ¿Ichiaba k'āata jara k'inia b̄ima nāgí pedee: “mi Ak'ōremma wāru perā”? ¹⁸ ¿K'āata jara k'inia b̄ima na pedee: “taarāpai”? K'awada-e p'anida ajida, irua k'āata jara k'inia b̄i.

¹⁹ Jesupa k'awaji chi k'ōp'āyoorāpa k'āata iidi k'inia p'ani. Mapa māgaji:

—Mia jarajida aji, na ewari parumaa mi waa unuda-e pait'ee, mam̄da ai t'ēepai waya unudait'ee. ¿Mata parāpa iidi para bi-ek'ā? aji. ²⁰ Mia wāarata jararu. Parā jarajēedait'ee māik'aapa t'āri p'ua p'aneedait'ee. Jōdee na p'ek'au eujādepema ijāadak'aarā o-īa p'aneedait'ee. Mam̄da parā k'īra pia-ee p'anadap'eda, o-īa p'aneedayada aji. ²¹ K'īsiadáma nāgide. Wēra warra t'o oit'ee pak'āri, p'ua nībeepari, t'oit'ee perā. Mam̄da chi warra t'o atak'āri, k'īra atuadaipari p'ua nībada māik'aapa o-īa nībeepari warra chai t'o atada perā. ²² Māga pik'a b̄i parā ome. Frá parā k'īra pia-ee p'ani mi wāru perā. Mam̄da mia parā waya unuit'ee. Maapai parā t'āri o-īa p'aneedak'āri, apidaapa ma o-īa wēpapida-e pait'ee.

²³ 'Maapai parāpa mimaa maarepida iidida-e pait'ee. Mia wāarata jararu. Mi t'īde mi Ak'ōremma ne-inaa iidiruta pirā, irua parāpa iidi p'ani teepariit'ee, michideerā perā.

²⁴ Waide mi t'īde parāpa maarepida it'aa iidida-e p'ani. Iiditi mi Ak'ōrepa teemerā parāpa iidi p'ani. Māgá parā wāara t'āri o-īa p'anapataadait'ee.

²⁵ 'Ma et'ewa jarada mia imeraa pik'a jarateeji. Mapa parāpa pia k'awada-e paji. Mam̄da na ewari māgá jaratee-e pait'eeda aji. Jip'a pedeeit'ee Ak'ōre net'aa pia k'awaadamerā. ²⁶ Maapai parāpa mi t'īde it'aa iididait'ee, michideerā perā. Mapa mia jara-e chupiria iidiit'ee parā pari Tachi Ak'ōremma. ²⁷ Ak'ōrépata parā k'inia iru bapari parāpa mi k'inia iru p'anapata perā māik'aapa ijāapata perā mi wāara cheji iru baparimāiipa. ²⁸ Cheji na p'ek'au eujādee eperā jip'aak'a bapariit'ee. Frá jōdee na p'ek'au eujā atabēit'eeda aji, māik'aapa waya irumaa wāit'ee.

²⁹ Māpai chi k'ōp'āyoorāpa māgajida:

—Frapi jip'a pedee bida ajida. Imeraa pik'a jaratee-e bida ajida. ³⁰ Frapi k'awa p'ani pia ne-inaa jōmaata k'awa b̄i. Apidaapa pimaa iidida-e pait'ee, taipa iididai naaweda, pia k'awa bairā taipa iidi k'inia p'ani. Mapa ijāa p'anida ajida, pi wāara cheji Tachi Ak'ōre baparimāiipa.

³¹ Jesupa p'anauji:

—¿Māgara frá wāara ijāa p'anik'ā? aji. ³² Ewari k'ait'a pa wā, parā jīchoodait'ee pāchi te chaa māik'aapa mi ituuba atabēidait'ee. Mam̄da wāara mi ituuba bi-edo aji, mi Ak'ōre mi ome bairā. ³³ Ma jōma jaraji parā t'āridepai choodamerā mīde ijāa p'ani de māik'aapa parā k'āiwee p'anapataadamerā. Na p'ek'au eujāde p'ani misa, nepirade baaidait'ee parā jīridait'ee perā. Mam̄da sōcharra p'anapataati. Miata na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerā āchi poro waibia ome p'oyaajida aji.

17

Jesús ichi pari it'aa tīda

¹ Ma pedee jarap'eda, Jesupa it'aa ak'iji māik'aapa māgaji:

—Ak'ōre, mi ewari pajida aji. Ak'ipíji mi wāara pichi Warra, māgá mia ak'ipimerā pi wāara jōmaarā k'āyaara waibiarā bi. ² Pia eperāarā jōmaweda biji mi juā ek'ari, chi mīde ijāa p'aniirā jōmaweda ichita p'anapataadamerā pi ome. ³ Māgá ichita p'anapataadait'ee pi ome, k'awaadak'āri pi aupaita wāara Tachi Ak'ōre māik'aapa k'awaadak'āri mi, Jesucristo, pichia pēida eperāarā k'aripamerā.

⁴ 'Na p'ek'au eujāde bi misa, mia ak'ipiji pi aupaita Tachi Ak'ōre, ook'āri pia mimaa oopidak'a. ⁵ Frá Ak'ōre, ak'ipíji mi wāara pichi Warra. Mi atēejí pimaa bapariit'ee pichi k'īra wāreede, na p'ek'au eujā bai naaweda badak'a.

Jesús it'aa t̄ida chi k'ōp'āyoorā pari

⁶ —Mia pi k'ira unupipachi mi ome nipapatap'edaarāmaa, ma-it'ee pia ãra jirit'era atada perā na p'ek'au eujādepemaarā t'āideepa. Péré paji māik'aapa pia michideerā papiji. Pi ūraade ijāa p'anipi. ⁷ Irá ãrapa k'awa p'ani ne-inaa jōmaweda mia k'awa bi piata mīmaa k'awapida. ⁸ Mia jōma jarateeji pia jarapidak'a. Ñrapa ma pedee ijāajida, ijāa p'anadap'edaa perā wāara piata mi pēida.

⁹ 'Mia chupiria iidimaa bi ãra pari. Na p'ek'au eujādepemaarā jīp'aarā pari chupiria iidi-e bi. Pia jirit'eradaarā mide ijāadamerā, māirā párita chupiria iidimaa bi, ãra pichideerā perā. ¹⁰ Michideerā pichideerā auk'a. Ichiaba pichideerā michideerā auk'a. Ñrapa ne-inaa oodak'ari mia oopi bik'a, ak'ipipata mi waibiara bi apemaarā k'āyaara.

¹¹ Mi na p'ek'au eujāde waa ba-e pait'ee. Mamīda ãra p'aneedait'ee, mi pi ome banaru misa. Mapa Ak'ore, pi jōmaarā k'āyaara t'āri piara bairā, ãra ak'i baparíji pichi juapa pia mīmaa teeda juapa, ãra t'āri a-ba, chik'inia p'anapataadamerā, pi mi ome baparik'a. ¹² Mi na p'ek'au eujāde ãra ome bak'ari, ãra ak'i bapachi pi k'ap'ia pari, apida atuanaadamerā. Aba chi atuait'ee bita atuait'ee, p'asamerā pi ūraa chonaarāweda p'ādade jaradak'a.

¹³ Irá mi wāit'ee pimaa. Na p'ek'au eujāde bide mia nāgí pedee jara bi, ñrapa o-ia ūridamerā māik'aapa t'āri o-iaidamerā, mi t'āri o-ia bik'a. ¹⁴ Mia ãramaa pi ūraa jarateeji. Mide ijāadak'ari, na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerāpa ãra k'ira unuamaa iru p'aneejida, mīk'a māirā eere p'ani-e perā. ¹⁵ Mia iidi-e bi pia ãra na p'ek'au eujādeepa uchia atamerā. Ma k'āyaara iidi bi ãra chi k'achia ooyaa bi juadeepa k'aripa atamerā. ¹⁶ Mi māgí sua ek'ari bak'aak'a, ãra jida māgí sua ek'ari p'anada-e, iru eere p'ani-e perā. ¹⁷ Mapa ãra awara bīji pi wāarata bide t'āri pia p'anapataadamerā pi baparik'a. Māga p'anapataadai pi ūraa k'awaadak'ari, wāara bairā. ¹⁸ Pia mi na p'ek'au eujādee pēidak'a, māgá ichiaba mia ãra na p'ek'au eujādepemaarāmaa pēiji. ¹⁹ Ara k'aurepa mia ne-inaa jōma oopari pia oopi bik'a, mīchi k'ap'ia piuru pijida māga oo k'iniapa. Mia māga oopari ñrapa pida auk'a wāara ne-inaa jōma pia oopi bik'a oopataadamerā.

Jesús it'aa t̄ida ichideerā jōmaarā pari

²⁰ —Ara-it'ee aupai mia iidi-e bida aji. Ichiaba iidimaa bi jōmaarā eperāarā pari, chi t'ēepai mide ijāadait'erā ñrapa jarateepata k'aurepa. ²¹ Ak'ore, mia iidi bi māgí ijāapataarā ichiaba t'āri a-ba, chik'inia p'anapataadamerā, pi mi ome t'āri a-ba, chik'inia baparik'a. Māgá p'anapataadak'ari, jōmaarāpa ijāadait'ee wāara pia mi pēiji na p'ek'au eujādee. ²² Pia mīmaa pia oodak'a mia ichiaba ãramaa pia ooji, t'āri a-ba p'anapataadamerā, pi mi ome t'āri a-ba baparik'a. ²³ Mi t'āri a-ba bapari ãra ome, pi mi ome baparik'a, ãra māgá t'āri a-ba p'anapataadamerā ãchi k'ōp'āyoorā ome. Māgapí na p'ek'au eujādepemaarāpa k'awaadait'ee wāara pia mi pēiji māik'aapa pia ãra auk'a k'inia iru bapari, mi k'inia iru baparik'a.

²⁴ 'Ak'ore, pia ãra jirit'eraji mide ijāapataadamerā. Mia k'inia bi ãra p'anapataadamerā mi ome, mi wārumaa. Māgá jōma mi k'ira wāree unudait'ee, pia mīmaa teeda mi k'inia iru bapachi perā na p'ek'au eujā bai naaweda. ²⁵ Ak'ore, pi jōmaarā k'āyaara t'āri piara bi. Na p'ek'au eujādepemaarāpa pi k'awada-e p'ani mīda, mia pi k'awa bi māik'aapa nāgiirāpa pida k'awa p'ani pia mi pēida. ²⁶ Mia pi ãramaa k'awapiji māik'aapa at'āri k'awapiit'ee, mi ãra t'āride bapariit'ee perā. Māgá pia mi k'inia iru baparik'a, ãra jida ichiaba k'inia iru bapariit'eeda aji, ñrapa jōdee awaraarā k'inia iru p'anapataadamerā.

18

Jesús jita atapidap'edaa

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Māgá it'aa t'ip'eda, Jesús chi k'ōp'āyoorā ome Cedrón to chak'e sīajida. Mama t'īujida olivo k'āide.

² Judas, Jesús traicionaait'ee badapa k'awa baji ãra t'īudap'edaamāi, Jesús chi k'ōp'āyoorā ome mama chip'epatap'edaa perā. ³ Mapa Judapa mamaa ateeji Romadepema soldaorā chok'ara māik'aapa Tachi Ak'ore te waibia jīapataarā, judiorā p'aareerā poroorāpa pēidap'edaa; ichiaba fariseorāpa pēidap'edaa. Espada pak'uru ome, lámpara, īpirā paara anipajida. ⁴ Jesupa k'awa baji ichi p'asait'ee bada. Mapa māirā cheruta unu atak'āri, uchiajī ma ne-uu k'āideepa māik'aapa iidiji:

—¿K'aita jiri p'anima? aji.

⁵ Achia p'anaujida:

—Jesús Nazaretdepema.

Jesupa māgaji:

—Mīda aji.

Judas, chi traicionaait'ee bada mama bainī baji ma chedap'edaarā ome. ⁶ Jesupa "mīda" ak'āri, āchi jōma āpītee jītijida māik'aapa eujāde baainajida.

⁷ Māpai Jesupa waya iidiji:

—¿K'aita jiri p'anima? aji.

Waya p'anaujida:

—Jesús Nazaretdepema.

⁸ Māpai Jesupa māgaji:

—Mīa jaraji mī Jesús Nazaretdepema. Mīta jiri p'anī pīrā, mī ome p'anīrā ichiak'au wāpīti.

⁹ Jesupa māga jaraji p'asamerā ichia naaweda jaradak'a. "Pīa mi juade bidaarā apida atuada-e pait'ee." ¹⁰ Māpai Simón Pedropo espada iru bada ēe atap'eda, t'uji māirādepema aba, t'ījarapatap'edaa Malco. Māgí k'īri juaraarepema orp'et'aaji. Māgí p'aareerā poro waibia esclavo paji. ¹¹ Māpai Jesupa māgaji Pedromaa:

—¡Pīchi espada ata bīji ichi badamāi! ¿Mīa choo-e paik'ā aji, mī Ak'ōrepa miapiru?

Jesús p'aareerā poro waibia Anás k'īrapite bada

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹² Māpai ma soldaorā see nībada āchi poro ome māik'aapa judiorā, chi Tachi Ak'ore te waibia jīapataarā paara, Jesús jita atadachida. Māpai jī nībijida. ¹³ Naapiara ateejida Anás temaa, ichi Caifás chāure pada perā. Aī naaweda Anás p'aareerā poro waibia paji. Mamīda ma año Caifás āchi poro waibia paji. ¹⁴ Caifás paji chi jarada: "Piara bī eperā aba piumerā tachi judiorā p'uuru pidaarā pari."

Pedropo naapiara Jesús k'awa-e bida ada

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵ Jesús jita atadak'āri, Simón Pedro awaraa k'ōp'āyo ome ãra t'ēe wājida. P'aareerā poro waibiapa māgí k'ōp'āyo k'awa bada perā, t'īupiji ma te t'iak'au badamāi Jesús ome.

¹⁶ Mamīda Pedro taawa bainī beeji puerta t'aide. Mapa chi apema k'ōp'āyo Caifás k'awa badapa pedeenaji awēra puerta jīapari ome Pedro ichiaba t'īupimerā. Māgá Pedro ichiaba t'īuji. ¹⁷ Ma puerta jīaparipa Pedromaa iidiji:

—¿Pī jā eperā k'ōp'āyo-ek'ā? aji.

Māpai Pedropo p'anauji:

—Mī-edā aji.

18 Jísua n̄bada perā, p'aareerā poro waibia mimiapataarāpa māik'aapa te j̄iapataarāpa t'ipi orojida māik'aapa k'ara p'aimaa p'aneejida. Baini p'anide t'ipitau ik'aawa, Pedro ichiaba āchi ome k'ara p'aimaa beeji.

P'aareerā poro waibiaapa Jesumaa iidida

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-65; Lc 22.66-71)

19 Māimisa p'aareerā poro waibiaapa Jesumaa iidiji:

—¿K'áirāma aji, pi k'ōp'āyoorā? Pia, ¿k'āata jarateeparima? aji.

20 Jesupa p'anauji:

—Mi j̄ip'a pedeeparida aji, jōmaarā taide Ak'ore te waibade māik'aapa Tachi Ak'ore Ūraa jarateepata te beede. Judiorā chepatamāi mia jarateepari. Maarepida chīara āpite pedee-e bi. **21** ¿Sāap'eda mīmaa māga iidi bīma? aji. Mi pedee ūridap'edaarāmaa iidináji. Ārapa jaradaipi, k'awa p'anadairā mia jarapari.

22 Jesupa māga jarak'āri, te j̄iparipa iru k'īramaa sīji māik'aapa māgaji:

—¿Jāgata p'anauparik'ā aji, p'aareerā poro waibiamaa?

23 Jesupa māgaji:

—Mia pedee k'achia jaraji pīrā, jarapáde aji, k'āare pedeeta k'achia bají. Mamīda mia jarada wāara pīrā, ¿sāap'eda mi sījima? aji.

24 Māpai Anapa Jesús juu j̄ip'eda, Caifamaa pēji. Maapai Caifás p'aareerā poro waibia paji.

Pedropo waya Jesús k'awa-e bida ada

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

25 Māimisa taawa Simón Pedro baini baji t'ipitau ik'aawa k'ara p'aimaa. Arii p'anadap'edaarāpa iidijida:

—¿Pi jā eperā k'ōp'āyo-ek'ā? ajida.

Pedropo meraji:

—¡Mi iru k'ōp'āyo-edá! aji.

26 Mamīda awaraa eperāpa Pedro k'īra k'awa ataji. Māgi p'aareerā poro waibia mimiapari paji. Ēreerā paji Pedropo k'īri orp'et'aada ome. Māgi pa māgaji:

—¿Pi-ek'ā mia ne-uu k'āide Jesús ome unuda?

27 Māpai Pedropo waya meraji. Aramata et'erre k'ariji.

Jesús Pilato k'īrapite

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

28 Tap'eda weda judiorā poro waibiarāpa Jesús ateejida Caifás tedeepa Pilato palaciodee. Pascua fiesta īri pada perā, ai tede tīuda-e paji. K'awa p'anajida judio-eerā tede tīudap'edaa paara, Pascua chik'o p'oyaa k'oda-e pak'aji. Māga k'awajida āchi ūraade jara bairā. **29** Maperā Pilato uchiali pedeede āchi ome:

—¿K'āare k'aurepata na eperā nāgá iru p'anīma? aji.

30 P'anaujida:

—Na eperā t'āri k'achia-idaa-e bada paara, pīmaa aneeda-e pak'ajida ajida.

31 Māpai Pilatopa māgaji:

—Māgara pāchia atadarítí māik'aapa iru ak'īti pāchi ūraade jara bīk'a. Maap'eda óoti pāchia oo k'iniata.

Mamīda ma judiorāpa p'anaujida:

—Pāchi Romadepemaarā ūraade jara bītai judiorāpa chīara peedaik'araa bīrua ne-inaa k'achia ooda k'aurepa.

32 Māga jarajida uchiamerā Jesupa ai naaweda jaradak'a, irua jarak'āri sāga ichi piut'ee. **33** Pilato waya ichi palaciodee tīup'eda, Jesús tī ataji māik'aapa iidiji:

—¿Pīk'ā aji, Judiorā Rey?

³⁴ Jesupa māgaji:

—¿Pichi k'īrandoopapai māga iidi bīk'ā, maa-e pīrā awaraarāpa pīmaa māga jaradap'edaa perā?

³⁵ Pilatopa p'anauji:

—Mi judio-epi! Pichi auk'aarāpata māik'aapa p'aareerā poroorāpata pī mīmaa aneedida. ¿Pia k'āata oojima? aji.

³⁶ Jesupa p'anauji:

—Mi rey-edo aji, na p'ek'au eujādepema reyrāk'a. Āchik'a pada paara, mi ome nipa-pataarā chōok'ajida, judiorā poro waibiarāpa mi jitanaadamerā. Mamīda mi rey-e na p'ek'au eujādepema reyrāk'a.

³⁷ Māpai Pilatopa iidiji:

—Wāara pi reyk'ā? aji.

Jesupa p'anauji:

—Pichia jarajipi. Mi reypi. Ma-it'ee mi t'oji māik'aapa cheji na p'ek'au eujādee; Tachi Ak'ōre wāarata jarait'ee. Wāarata k'awa k'inia p'anīrā jōmaarāpa mi pedee ūripatada aji.

³⁸ Māpai Pilatopa māgaji:

—¿K'aipa wāarata k'awayama? aji.

Jesús pēida peedamerā

(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

Māga jarap'eda, Pilato taawaa uchiaji waya pedeede ma judiorā poro waibiarā ome:

—Mia maarepida k'achia unu-edo aji, na eperāde. ³⁹ Mamīda k'irāpāti año chaa Pascua fiestade mia preso aba k'ena pēipari. Mapa ¿k'inia p'anik'ā aji, mia Judiorā Rey apata k'ena pēimerā?

⁴⁰ Māpai arii p'anadap'edaarā jōmaweda waya biajida:

—¡Jāgí k'ena pēináaji! ¡Barrabata k'ena pēiji!

Barrabás nechiayaa bapachi māik'aapa chōoyaa bapachi Romadepemaarā ome, āchi juu ek'ariipa uchia k'inia bāda perā.

19

¹ Māpai Pilatopa Jesús wīpiji soldaorāmaa. ² Soldaorāpa poro jīra pak'uru juu ne-hīri-idaa bīdee oodap'eda, Jesús porode jī bijida māik'aapa p'aru p'oree teesoo, k'īra p'āimap'āimaa bi, jī bijida. ³ Maap'eda irumaa chejida māik'aapa māgajida:

—Ak'īti Judiorā Rey!

māik'aapa k'īramaas sīpachida.

⁴ Pilato waya tedeepa uchiak'āri, māgaji:

—Ak'īti. Mia iru nama aneeru parā taide. K'awapi k'inia bi parāmaa mia maarepida ne-inaa k'achia unu-e na eperāde.

⁵ Jesús uchiak'āri, ma poro jīra jī baji māik'aapa p'aru teesoo. Māpai Pilatopa māgaji:

—¡Nama bi chi eperā!

⁶ Jesús unu atadak'āri, p'aareerā poroorāpa māik'aapa Tachi Ak'ōre te waibia jīapataarāpa biapachida:

—¡Kurusode peepit'āaji! ¡Kurusode peepit'āaji!

Mamīda Pilatopa māgaji:

—Māgarā pāchia atadaidapāde aji, māik'aapa peet'aanadapāde aji. Mia maarepida unu-e bi ne-inaa k'achia ooda ma k'aurepa peepiit'ee.

⁷ Mamīda ma judiorā poro waibiarāpa p'anaujida:

—Tai ūraade jara bi eperāpa ichi Tachi Ak'ōre Warrada aru pīrā, piupia bi. Māga ooji jāgí eperāpa.

⁸ Mäga ūrik'āri, Pilato waapiara p'eradachi. ⁹ Waya ichi palaciode t'ūji mäik'aapa Jesumaa iidiji:

—¿Pi, säpemama? aji.

Mamīda Jesupa maarepida p'anauk'aa paji. ¹⁰ Mäpai Pilatopa mägaji:

—¿Mi pedee p'anau-ek'ā? aji. ¿K'awa-e bïk'ā aji, mia pi kurusode peepi k'inia bait'eera peepit'aa, maa-e pïrā peepi k'inia-e bait'eera k'ena pëi?

¹¹ Mäpai Jesupa p'anauji:

—Pia mimaa maarepida oo-e pak'aji, it'ari baparipa pi eperäarā poro waibia papi-e pada paara. Maperā chi eperā mi nama pëidapa ne-inaa k'achiara oo bïda aji, pi k'āyaara.

¹² Maadak'āriipa Pilatopa k'īsiapachi sāga Jesús k'ena pëii. Mamīda judiorāpa biapachida:

—Jägí eperā peepi-e pïrā, pi César k'ōp'āyo-edá! apachida. ¡Eperāpa ichi reyda a bi pïrā, mägipa César k'īra unuamaa iru bïda! ajida.

¹³ Pilatopa mäga ūrik'āri, Jesús taawaa ateepiji mäik'aapa ichi su-ak'i beeji charra su-ak'i beeparimāi, hebreo pedeede Gabatá apatap'edaa, griego pedeede "Māu Choma P'ep'edee Bimāi". ¹⁴ Mägí ewate Pascua fiesta norema paji. Imat'ipá Pilatopa mägaji ma judiorā poro waibiarāmaa:

—¡Ak'ítí! ¡Nama bida aji, pāchi rey!

¹⁵ Mamīda āchia biapachida:

—¡Āyaa ateepíjí! ¡Āyaa ateepíjí! ¡Kurusode peepit'āaji!

Pilatopa iidiji:

—¿K'inia p'anik'ā aji, mia pāchi rey peepimerā?

P'aareerā poroorāpa p'anaujida:

—¡Taipa rey awaraa wēe p'anida ajida, César k'āyaara!

¹⁶ Mäpai Pilatopa Jesús teeji ichi soldaorāmaa kurusode peet'aanadamerā.

Jesús peet'aadap'edaa

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Jesumaa kuruso ateepidap'eda, uchiahjida p'uurudeepa taawaa wādait'ee "Tachi Poro Bīri" apatap'edaamaa. (Hebreo pedeede Gólgota apachida.) ¹⁸ Mama merap'edap'eda, ma kurusode bajira bijida piumerā. Iru ik'aawa bijida awaraarā omé, aba juaraare, aba juabi eere.

¹⁹ Pilatopa letrero p'āji Jesús kurusode bïdamerā. Nāga p'āji: JESÚS NAZARETDEPEMA, JUDIORĀ REY. ²⁰ Judiorā chok'araarāpa leejida ma p'āda, Jesús peedap'edaamāi p'uuru k'ait'a bada perā. Ma p'āda p'ā baji hebreo pedeede, latín pedeede mäik'aapa griego pedeede. ²¹ Ma p'āda leedak'āri, p'aareerā poroorāpa mägajida Pilatomaa:

—P'ānáaji Judiorā Rey. Ma k'āyaara nāga p'āpáde ajida. *Na eperāpa jaraji ichita Judiorā Rey.*

²² Mamīda Pilatopa p'anauji:

—Mia p'āda perā jāgá p'ā beeit'eeda aji.

²³ Soldaorāpa Jesús kurusode bajira bïdap'eda mäik'aapa iru p'aru atadap'eda, āchi k'īmariirāmaa jedet'aajida. Mamīda chi edupema p'aru teesoo baji, k'aat'i-ee; jīp'a k'a baji.

²⁴ Mapa mägajida:

—Jēnaadáma. Ma k'āyaara suerte jemedáma k'awaadait'ee k'aipata atait'ee.

Mäga oojida uchiamerā Tachi Ak'ōre Úraa p'ādade jara bïk'a:

'Michi p'aru jedejida mäik'aapa suerte jemedap'eda, michi p'aru jitajida'. (*Sal 22.18*)

²⁵ Soldaorāpa mäga oo p'aní misa, kuruso k'ait'a baini p'anajida Jesús nawe chi nawe ipewēra ome, awaraa María, mägí Cleofás wēra pada, mäik'aapa María Magdalena.

²⁶ Jesupa unuk'āri chi nawe k'ait'a baini bi mi, chi k'ōp'āyo k'inia iru bada ome, chi nawemaa mägaji:

—Nawe, jā pichi warrapi.

²⁷ Maap'eda mimaa māgaji:

—Jā pichi nawepi.

Maadak'āriipa mia María iru bapachi mi tede michi nawek'a.

Jesús jai-idaada

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Ma t'ēepai Jesupa k'awaak'āri jōmaweda ichia ooit'ee bada auparu, māgaji:

—Opisia nībida aji.

(Sal 69.21)

Māga jaraji uchiamerā Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a. ²⁹ Mama iru p'anajida vino achuchua chok'ode. Aide esponjak'a p'eesap'eesaa bi topa atadap'eda, jōi bijida hisopo k'ide māik'aapa it'aimāi t'i atajida. ³⁰ Sōp'eda, Jesupa māgaji:

—Irá jōma aupajida aji,

māik'aapa ichi poro ījaabaip'eda, jai-idaaji.

Miasupa Jesús orro sudap'edaa

³¹ Ma ewate Pascua fiesta īipata ewate norema paji. Judiorāpa māgí ewate iapata perā, k'iniada-e p'anajida piuda k'ap'ia kurusode p'aneedamerā. Maperā iidijida Pilatomaa kurusode p'anadap'edaarā jīru k'ōrapik'oomerā, māgá isapai piudamerā. Māgá chi piuda k'ap'ia kurusodeepa irabai atapidai. ³² Pilatopa ooji āchia iididap'edaak'a. Romadepema soldaorā wādap'eda, Jesús ik'aawa baijira p'anadap'edaarā jīru k'ōrak'oonajida, waide piuda-e p'anadap'edaa perā. ³³ Mamīda Jesús k'ait'a panadak'āri, piu bi unujida. Maperā iru jīru k'ōrada-e paji.

³⁴ Ma k'āyaara soldaopa Jesús orrode miasupa sut'aaji. Aramata uchiaji waa pania ome. ³⁵ Mi, chi māga unudapa nepirimaa bi mia unuda. Mia k'awa bi wāarata jara bi, mia māga unuda perā. Mia nāga jara bi parāpa pida ichiaba ijāadamerā. ³⁶ Māgá p'asaji uchiamerā Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a:

'Iru biirī apida biada-e paji'.

(Sal 34.20)

³⁷ Ichiaba māga p'asaji uchiamerā pedee awaraa Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a:

'Ak'idait'ee eperā āchia sut'aadap'edaa'.

(Zac 12.10)

Jesús iadap'edaa

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Ma t'ēepai Josepa Pilatomaa Jesús k'ap'ia iidinaji, ichimaa iapimerā. Ichi Arimatea p'uurudepema paji māik'aapa Jesude ijāa bapachi. Mamīda judiorā poro waibiarā waidoopaa, awaraarāmaa k'awapi-e paji. Pilatopa Josemaa jaraji Jesús k'ap'ia atanamerā.

³⁹ José ome cheji Nicodemo, chi naaweda Jesús ome p'ārik'ua pedeenada. Māgípa aneeji treinta kilos mirra k'era áloe k'era ome p'oirada Jesús piuda k'ap'ia īri p'odait'ee.

⁴⁰ Judiorāpa oopatak'a piuda iadak'āri, āchia Jesús k'ap'ia ma k'era ome pi-ia pirat'aajida lienzode. ⁴¹ Jesús peedap'edaamāi ne-uu eujā k'ait'a bají. Mama bají māu te uria ewaa k'orodap'edaa piuda iadait'ee. Mamīda waide apida iada-e p'anajida. ⁴² Jesús k'ap'ia mama bīnajida, ma māu te uria k'ait'a bada perā māik'aapa judiorā īipata ewate īri bada perā.

20

Jesús chok'ai p'irabaida

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Tomia ewate tap'eweda, María Magdalena wāji Jesús k'ap'ia iadap'edaamaa. Panak'āri, unuji chi māu te uria t'ai māupa t'ap'a bada awara ãi bi. ² Mapa p'ira cheji Simón Pedromaa māik'aapa mi, chi apema k'ōp'āyo Jesupa k'inia iru badamaa. Māpai māgaji:

—¡Tachi Waibia k'ap'ia ateejidada! aji. ¡K'awada-e p'ani sāma ata bīnajida!

³ Māga ūridak'āri, Pedro mi ome araa wājida ak'ide. ⁴ O mee weda auk'a p'ira wājida. Mamīda mi Pedro k'āyaara isapaira p'iradachi. Mapa naapiara panaji Jesūs iadap'edaamāi māu te uriade. ⁵ Ijaabaik'āri ak'iit'ee edaa, chi p'aru aupai unuji. Mamīda t'īu-e paji. ⁶ Māga nide Simón Pedro pacheji māik'aapa t'īuji edú. Ma lienzo ichiaba unuji. ⁷ Ma awara unuji Jesūs poro pīra bada p'aru, bedap'eda awara āi bi. ⁸ Māpai mi auk'a t'īuji. Ak'ik'āri, ijāaji Jesūs chok'ai p'irabaida, aī naaweda taipa ijāada-e paji mīda. ⁹ Waide k'awada-e paji Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara k'inia bi Jesūs piup'eda, chok'ai p'irabaiit'eeda ak'āri. ¹⁰ Maap'eda tai o mee weda temaa wājida.

Mariá Magdalena pa Jesúus unuda

(Mr 16.9-11)

¹¹ Mamīda María beeji māu te uria k'ait'a jēemaa. Māgá jēe nībide ūjaabaiji edaa ak'iit'ee.

¹² Unuji angeleerā omé p'aru t'o-t'oo jī p'ani. Su-ak'i p'anajida Jesúus k'ap'ia badamāi, aba chi poro bada eere, aba chi jīru bada eere. ¹³ Āchia iidijida Mariamaa:

—Wēra, ¿sāap'eda jēemaa bīma? ajida.

Māpai Mariapa māgaji:

—Michi Waibia k'ap'ia ateejidada aji. K'awa-eda aji, sāmaapi bīnajida.

¹⁴ Mata āpītee ak'ik'āri, unuji Jesúus mama bainī bi. Mamīda iru k'īra k'awa-e paji.

¹⁵ Māpai Jesupa iidiji:

—Wēra, ¿sāap'eda jēe nībīma? aji. ¿K'aita jīri bīma? aji.

Mariapa k'īsiaji ma eperā chi jāiradepema ne-uu ak'ipari. Mapa māgaji:

—Mi chupiria k'awáaji. Pīa Jesúus k'ap'ia ateeji pīrā, jarāji sāma iru bi. Miā atanait'eeda aji.

¹⁶ Māpai Jesupa māgaji:

—¡María!

Ichi t'ījarak'āri, waya āpītee ak'iji māik'aapa hebreo pedeede māgaji:

—¡Rabuni! (Jara k'inia bi "Tachi Jarateepari".)

¹⁷ Jesupa māgaji:

—Mi k'ena pēiji waide mi Ak'ōremaa wā-e bairā. Jaranapáde aji, mi k'ōp'āyoorāmaa: "Mi wāit'ee mi Ak'ōremaa; iru ichiaba parā Ak'ōre. Mi wāit'ee mi Ak'ōre Waibiamaa; iru ichiaba parā Ak'ōre Waibia."

¹⁸ Māpai María Magdalena wāji Jesúus k'ōp'āyoorāmaa nepiride ichia unuda māik'aapa Jesupa jarada.

Jesúus chi k'ōp'āyoorāmaa cheda

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

¹⁹ Māgí ewate tomia ewate paji. K'eupodopa Jesúus k'ōp'āyoorā teeda p'anajida. Puerta jīa iru p'anajida judiorā poro waibiarā waidoopa. Māga nide Jesúus āra esajīak'a bainī ba cheji māik'aapa māgaji:

—P'eranáati. K'āiwee p'anapatáati.

²⁰ Māga jarap'eda, āramaa ak'ipiji ichi jua māik'aapa ichi orro. Jesúus k'awaadak'āri, t'āri o-īadachida. ²¹ Waya Jesupa māgaji:

—¡K'āiwee p'anapatáati! Mi Ak'ōrepa mi pēidak'a, miā parā jida auk'a pēiru.

²² Māga jarap'eda, jārap'uaji āchi īri māik'aapa māgaji:

—Ak'ōre Jaure auteebáiti, parā ome ba chemerā. ²³ Eperāarāpa āchia p'ek'au k'achia oopata oo amaaruta pīrā mīde ijāadait'ee, parāpa āramaa jaradai: "Tachi Ak'ōrepa pāchīa p'ek'au k'achia oopata wēpapiit'ee," māik'aapa Ak'ōrepa ooit'ee parāpa jaradap'edaak'a. Jōdee eperāarāpa mīde ijāadaamaaruta pīrā, parāpa āramaa jaradai: "Tachi Ak'ōrepa pāchīa p'ek'au k'achia oopata wēpapi-e pait'ee," māik'aapa Ak'ōrepa ooit'ee parāpa jaradap'edaak'a.

Tomapa Jesús unuda

²⁴ Tomás, ichiaba t'íjarapatap'edaa Me-iso, Jesús k'ōp'āyoorā docedepema paji. Mamīda māgí wē-e paji Jesús chek'āri apemaarāmāi. ²⁵ Mapa chi k'ōp'āyoorāpa irumaa māgajida:
—Taipa Tachi Waibia unujidada ajida.

Māga ūrik'āri, Tomapa māgaji:

—Mía unuk'āri clavopa merap'edap'edaamāi iru juade māik'aapa aide mi jua k'í t'ik'āri, maap'eda iru orrode sudamāi mi jua t'ik'āri, ijāyada aji, Jesús chok'ai bi. Māga-e pírā, ijāa-edá aji.

²⁶ Tomia abaamaa waya Jesús k'ōp'āyoorā ma tede p'anadak'āri, Tomás jida baji. Puerta jīa baji mīda, Jesús āchi t'āide bainī ba cheji māik'aapa māgaji:

—jK'āiwee p'anapatáati!

²⁷ Māpai Tomamaa māgaji:

—Ak'i chéji mi jua, māik'aapa pichi jua k'í t'it'āaji. Ichiaba pichi jua mi orrode t'it'āaji.
ijāa-edá ai k'āyaara, ijāa bida aparíijil!

²⁸ Māpai Tomapa māgaji:

—jMichi Waibia, īrá mia ijāa bipi. Pi Tachi Ak'ōre Waibia!

²⁹ Māpai Jesupa māgaji:

—Piā ijāa bi mi unuda perā. jT'āri o-ña p'aní chi mide ijāa p'anírā, mi unuda-e p'aní mīda!

Sāap'eda nāgí p'āda

³⁰ Wāara chi k'ōp'āyoorā taide Jesupa awaraa ne-inaa chok'ara ooji, ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Mía na p'ādade ma jōma p'ā-e paji. ³¹ Mamīda nāgí p'āji parāpa ijāapataadamerā Jesús Tachi Ak'ōre Warra; irua pēida eperāarā k'aripamerā. Jesude ijāa p'aní pírā, it'aa wādait'ee jai-idaadak'āri.

21

Jesupa chi k'ōp'āyoorā ūk'uruurāmaa unupida

¹ Ma t'ēepai Jesupa ichi waya unupiji chi k'ōp'āyoorāmaa, Tiberias Lago ik'aawa. Nāga paji. ² Ma lago ik'aawa p'anajida Simón Pedro; Tomás ichiaba t'íjarapatap'edaa Me-iso; Natanael, Caná p'uurrudepema Galilea eujāde bi; Zebedeo warrarā omé māik'aapa Jesús k'ōp'āyoorā awaraarā omé. ³ Mama p'anide Simón Pedropo māgaji:

—Mi to-ianait'eeda aji.

Apemaarāpa p'anaujida:

—Tai jida wādait'eeda ajida, pi ome.

Māgá wājida māik'aapa barcode batauk'oodachida. Mamīda ma ewate p'ārik'ua maarepida peeda-e paji. ⁴ Taujaaweda unujida Jesús bainī bi lago ide. Mamīda iru k'awada-e paji. ⁵ Māpai Jesupa iidiji:

—Warrarā, ¿Peeda-ek'ā? aji.

Āchia p'anaujida:

—Maarepida peeda-edá ajida.

⁶ Māpai Jesupa māgaji:

—Barco juaraare t'iri t'aadapáde aji. Māgara peedayada aji.

Irua jaradak'a oodak'āri, ma t'iri p'oyaa jirada-e paji chik'o chik'iapa. ⁷ Māpai mi, chi k'ōp'āyo Jesupa audú k'inia iru badapa Pedromaa māgaji:

—jJāgí Tachi Waibia!

Simón Pedropo “Tachi Waibia” ūriruta, ichi ūripema p'aru jī beeji, ma p'aru ērapachi perā ma mimia ook'āri. Māpai toidú jítidachi. ⁸ Jōdee chi apemaarā k'ōp'āyoorā barcode chejida. T'iri jidiu aneejida chik'o ome, mak'īara t'īmia-e bada perā lago ideepa; cien

metropai baji. ⁹ Ipude bataudak'āri, unujida ok'ok'īra urua nībi chik'o ome māik'aapa pan. ¹⁰ Māpai Jesupa māgaji:

—Chik'o ūk'uru anéeti parāpa et'ewa peedap'edaadepema.

¹¹ Simón Pedro barcode bataudaip'eda, t'iri ipu idee jidiu aneeji. Aide ciento cincuenta y tres chik'o waibia bee p'aneejida. Mamīda ma t'iri jē-e paji. ¹² Jesupa māgaji:

—Nek'o chéti.

Chi k'ōp'āyoorā apidaapa iididak'aa paji k'aita iru, Jesuta k'awa p'anadap'edaa perā.

¹³ Māpai Jesús ãra k'ait'aara cheji. Ma pan chik'o paada ome atap'eda, ãramaa jedet'aaaji.

¹⁴ Ma Jesupa unupida õpee paji chi k'ōp'āyoorāmaa, iru chok'ai p'irabaida t'ēepai.

Jesupa Simón Pedromaa iidida

¹⁵ Nek'odap'edaa t'ēepai, Jesupa Simón Pedromaa iidiji:

—Simón, Juan warra, ¿pia mi k'inia iru baparik'ā aji, apemaarāpa mi k'inia iru p'anapata k'āyaara?

Pedropo p'anauji:

—Tachi Waibia, piata k'awa bi. Miá pi k'inia iru bi.

Māpai Jesupa māgaji:

—Ewaa ijāa p'aniirā ak'ipariipáde aji, oveja ak'iparipa oveja chak'eerā ak'iparik'a.

¹⁶ Jesupa waya iidiji:

—Simón, Juan warra, ¿pia mi k'inia iru baparik'ā? aji.

Pedropo p'anauji:

—Tachi Waibia, piata k'awa bi. Miá pi k'inia iru bi.

Jesupa māgaji:

—Mide ijāapataarā ak'ipariipáde aji, oveja ak'iparipa ovejaarā ak'iparik'a.

¹⁷ Waya iidida õpee iidiji:

—Simón, Juan warra, ¿pia mi k'inia iru bik'ā? aji.

Pedro k'īra pia-ee baji Jesupa iidida õpee māgá iidida perā. P'anauji:

—Tachi Waibia, pia jōma k'awa bi. K'awa bida aji, miá pi k'inia iru bi.

Jesupa māgaji:

—Mide ijāapataarā ak'ipariipáde aji, oveja ak'iparipa ichi ovejaarā ak'iparik'a. ¹⁸ Miá wāarata jararu. Pi k'ūtrāa bak'āri māik'aapa ãyaa wāit'ee pak'āri, pichi p'aru pichi juadoopa jī beepachi. Mamīda pi chonaa pak'āri, pichi jua eratiit'ee māik'aapa awaraapa pi p'aru jī biit'ee, maap'eda pi ateeit'ee pi wā k'inia-e bimaa.

¹⁹ Jesupa māga jarak'āri, jara k'inia baji sāgá Pedro piut'ee paji, māga p'asak'āri, eperāarāpa jaradamerā Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara waibiara bi. Māga jarap'eda, Jesupa Pedromaa māgaji:

—Māga p'asait'ee mīda, mīde ijāapariiji.

Jesús k'ōp'āyo k'inia iru bada

²⁰ Apítee ak'ik'āri, Pedropo unuji mi, chi k'ōp'āyo Jesupa audú k'inia iru bada. (Pascua chik'o k'odak'āri, mi Jesús ik'aawa baji iru k'ōp'āyoorā ome. Mi paji chi iidida: "Tachi Waibia, ¿k'āipapi pi traicionaait'eema?" ada.) ²¹ Pedropo mi unuk'āri, Jesumaa iidiji:

—Tachi Waibia, ¿k'āata p'asait'eema aji, iru ome?

²² Jesupa p'anauji:

—Miá k'inia bi p'irā iru chok'ai bamerā mi waya cherumaa, pi-it'ee p'ua-e bida aji. Mīde ijāapariiji.

²³ Jesupa māga jarada perā irude ijāapataarāpa k'īsiapachida māgí k'ōp'āyo piu-e pait'ee. Mamīda Jesupa māga jara-e paji. Jīp'a jaraji: "Miá k'inia bi p'irā iru bamerā mi waya cherumaa, pi-it'ee p'ua-e bida" aji.

²⁴ Māgí "k'ōp'āyo" et'ewa jarada mi, Juanpa nāgí pedee nepirimaa bi parāmaa. Na jōma miá p'āji. Mapa k'awa p'ani jōma nepirida na p'ādade wāara.

25 Jesús na p'ek'au eujāde bak'āri, awaraa ne-inaa chok'ara oopachi. Ma ne-inaa jōma aba-abaa p'ādap'edaa paara, mia k'īsia bī ma p'āda jōmaweda araa-e pak'aji na eujāde.

HECHOS Jesucristopa Jirit'eradaarāpa Oodap'edaa

San Lucapa na historia p'āji. Irua pedee pia p'āda ome oodak'a p'ā pēiji ichi k'ōp'āyo Teofilomaa, nepirī aupait'ee Jesús bapata māik'aapa ichideerā p'anapatap'edaa iru it'aa wāda t'ēepai. Na p'ādade Lucapa jara bi Ak'ōre Jaure chep'eda, sāga Jesude ijāapataarāpa iru ūraa jaratee wāpachida judiorāmaa māik'aapa judio-eerāmaa paara. Audú jara bi Jesús ome nipapatap'edaa p'anapata māik'aapa Pablo bapata.

Naapiara jara bi Jesús it'aa wāda chi k'ōp'āyoorā taide māik'aapa angeleerāpa iru waya cheit'eeda adap'edaa (cap. 1.1-11). Jara bi Matías jirit'eradap'edaa Judas Iscariote pari (cap. 1.12-26); Tachi Ak'ōre Jaure ba cheda Jesude ijāapataarā ome māik'aapa ārapa jarateedap'edaa judiorā t'āide (cap. 2); Pedro Juan ome jaratee nipapata (caps. 3.1-4.31); Cristode ijāapataarā p'anapatap'edaa (caps. 4.32-5.11) māik'aapa irua jirit'eradaarā carcelde t'i nībidap'edaa (cap. 5.12-42); siete k'aripapataarā bīdap'edaa (cap. 6.1-7); Esteban jita atadap'edaa māik'aapa peedap'edaa (caps. 6.8-7.60); ijāapataarā erreudap'edaa Israel eujā jōmaade māik'aapa Felipepa jaratee nipapata (cap. 8.1-40); Saulo Jesude ijāa beeda (cap. 9.1-31); Pedropa jaratee nipapata (caps. 9.32-11.18); judio-eerā chip'epatap'edaa Antioquia p'uurude (cap. 11.19-30); Herodepa ooda māik'aapa piuda (cap. 12); Pablo naapiara wāda Jesús ūraa jarateede judio-eerāmaa (caps. 13.1-14.28); ijāapataarā poro waibiarā chip'edaidap'edaa Jerusalende (cap. 15.1-35); Pablo waya wāda judio-eerāmaa jarateede (caps. 15.36-18.22); Pablo t'ēepai wāda judio-eerāmaa (caps. 18.23-21.16) māik'aapa ijāadak'aa beerāpa Pablo carcelde t'i nībidap'edaa Jesude ijāa bada k'aurepa (caps. 21.17-28.31).

Tachi Ak'ōrepa jarada ichi Jaure pēiit'ee

¹ Teófilo, naapiara k'art'a p'ādade pimaa mia p'āji Jesupa ne-inaa ooda māik'aapa jarateeda it'aa wārumaa. ² Wāi naaweda, Ak'ōre Jaure k'ap'ia pari jaraji ichia jirit'eradaarāmaa k'āata oopataadait'ee. ³ Piuda t'ēepai chi k'ōp'āyoorāmaa cheji māik'aapa unupiji wāara ichi chok'ai bi. K'āima cuarenta wāyaaru misa, ichi k'ap'ia unupipachi māik'aapa jarateepachi Tachi Ak'ōrepa oopi k'inia bi ichide ijāapataarāmaa.

⁴ Ewari aba chi k'ōp'āyoorā ome bak'āri, māgaji:

—Wānaadapáde aji, Jerusalendeepa awara āyaa. Nidapáde aji, mi Ak'ōrepa jarada oo-rumaa, mia parāmaa jaradak'a ooit'ee perā. ⁵ Juan Bautistapa poro choopachi paniapa. Mamīda taarā-e Tachi Ak'ōrepa ichi Jaure ba chepiit'ee parā k'ap'iade.

Jesús it'aa wāda

⁶ Ma t'ēepai Olivo Eede p'anadak'āri, Jesús k'ōp'āyoorāpa iidijida:

—Tachi Waibia, ḥ̄raweda Israel pidaarā p'uuru waibia papiit'eek'ā ajida, ai naawedapemak'a, chīara jua ek'ari p'anada-ee?

⁷ Irúa p'anauji:

—Parāpa k'awadaik'araa bida aji, sāapai Tachi Ak'ōrepa ne-inaa ooit'ee, parā-it'ee-e perā. Irúa aupaita māgee net'aa k'awa bi. ⁸ Mamīda Tachi Ak'ōre Jaure parā ome ba chek'āri, ichia k'aripait'ee nejōmaata oodamerā Ak'ōrepa oopi k'inia bik'a. K'awapiit'eeda aji, jōmaweda mia ooda eperāarā k'aripait'ee, parāpa jarateenadamerā Jerusalén p'uurude, Judea eujāde, Samaria eujāde, awaraa eujā t'imí beede paara.

⁹ Māga jarap'eda, Tachi Ak'ōrepa iru it'aa ateeji. Āchia ak'i jōnide jīararade t'īudachi māik'aapa waa unuda-e paji.

¹⁰ Māgá it'aa ak'i jōni misa, angeleerā omé āchi ik'aawa bainī p'ana chejida. P'aru t'o-t'oo jī p'anajida. ¹¹ Māirāpa māgajida:

—Galilea pidaarā, ¿sāap'eda it'aa ak'i jōnima? ajida. Jāgí Jesús parā ome bada māik'aapa it'aa wāda waya cheit'eeda ajida, parāpa iru it'aa wāru unudap'edaak'a.

Matías jirit'eradap'edaa Judas Iscariote pari

¹² Maap'eda Olivo Eedeepa Jesús ome nipapatap'edaarā waya chejida Jerusalendee. Tipata ewate paji māik'aapa āchi ūraade jara bi ma ewate t'imí wādaik'araa bi. Mamīda t'imia-e bada perā, chejida. ¹³ P'uurude panadak'āri, wājida āchi p'anapatap'edaamaa it'ipema pisode. Ma chedap'edaarā paji Pedro, Juan, Santiago, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Alfeo warra Santiago, Simón Celote apatap'edaa māik'aapa Santiago warra Judas. ¹⁴ Mama āchi it'aa t'ipachida Jesús ipemaarā ome māik'aapa Jesús nawe María ome, ichiaba awaraa wēraarā ome.

¹⁵ Ewari aba Jesucristode ijāapataarā ciento veinte see nībide Pedro bainí beeji māik'aapa māgaji:

¹⁶ —Ipemaarā Cristo k'aurepa, chonaarāweda Ak'ore Jaurepa jarajida aji, Rey David it'aideepa eperā abaaa Jesús peepiit'ee. Māga jara bi Tachi Ak'ore Úraa p'ādade. Frá Davidpa jaradak'a uchiaji Judas ome. ¹⁷ Judas tachi k'ōp'āyo paji māik'aapa tachi ome auk'a mimiapachi. ¹⁸ Mamīda k'achia ooda pari p'arat'a p'aadap'edaapa irua eujā neto ataji. Mama iru baaidachi māik'aapa chi jīsi chedachi. ¹⁹ Jerusalende p'anapatap'edaarāpa iru piuda k'awaadak'āri, ma eujā t'i bijida *Hacélama*, āchi pedeede jara k'inia bi "Waa Eujā". ²⁰ Māga p'asada perā Judas ome, awaraa jiridaipia bi iru mimia oomerā. Māga oodaipia bi Tachi Ak'ore Úraa p'ādade pema Salmode jara bairā:

(Sal 69.25)

māik'aapa awara āi ichiaba jara bairā:

'Awaraapa pi mimia atait'ee.'

(Sal 109.8)

²¹ 'Nama p'anida aji, eperārā tachi ome nipapatap'edaarā, Jesús tachi ome niparu weda. ²² Juan Bautistapa iru poro choodak'āriipa it'aa wārumaa māgā nipapachida. Judas pari āchidepema jiridaipia bi aba tachi ome auk'a Jesús unuda chok'ai p'irabaip'eda.

²³ Māpai madepema omé jirijida aba jirit'eradait'ee. Aba paji José. Māgí ichiaba t'jarapachida Barsabás, maa-e pīrā Justo. Chi apema t'jarapachida Matías. ²⁴ Ma omé jiridap'eda, it'aa t'ijida:

—Tachi Waibia, pia jōmaarā t'āri k'awa bida ajida. Maperā k'awapíji na omeedepema k'aita pia k'inia bi. ²⁵ Māgipa pi ūraa jarateenait'eeda aji, Judas pari, irua k'achia ooda k'aurepa ichi wāit'ee padamaa wāda perā.

²⁶ Māga it'aa t'īdap'eda, suerte jemenejida jirit'eradait'ee. Māpai Matiata uchiaji. Ma ewate weda apemaarā once Cristopa jirit'eradaarā ome mimiamaa beeji.

2

Tachi Ak'ore Jaure cheda

¹ Jerusalén p'uurude Pentecostés fiesta ewate pak'āri, jōmaweda Cristode ijāapataarā abaamaa see nībaji. ² Māga nīde nāumia pururua jīwaaparik'a ūrijida it'ariipa cheru āchimaa. ³ Māpai unujida t'ipitauk'a jērajēraa cheru āchi īri. Maap'eda āchi chaachaa īri urua jērajēraa nībeeji. ⁴ Jōmaweda Ak'ore Jaure ome p'aneejida māik'aapa Ak'ore Jaurepa pedeepiji ichia k'inia badak'a. Pedeebachida āchia aī naaweda k'awada-e p'anadap'edaa pedeede.

⁵ Maapai Jerusalende p'anajida judiorā Tachi Ak'orede ijāapataarā fiesta-it'ee chedap'edaarā awara āiipa. ⁶ Āchia māgí nāu pururua jīwaaparik'a ūridak'āri, jōmaweda seedachida ma ciento veinte ijāapataarā p'anadap'edaamāi. K'awadak'aa paji k'āata k'īsiadai, ūripachida perā āchi t'odap'edaa pedeede. ⁷ Mapa āchi ak'itrua para beeji māik'aapa māgapachida:

—¿Jõmaweda na eperāarā pedee para bī Galileadepemaarā-ek'ā? ⁸ ¿Sāgapī k'īra t'ādoo pedee para bīma ajida, eperāarā nama para bī pedee chaa? ⁹ Nama eperāarā p'anī Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto māik'aapa Ásia eujādepemaarā. ¹⁰ Ma awara chejida Frigiadepemaarā, Panfiliadepemaarā, Egipetdepemaarā, ichiaba Libiadepemaarā Cirene p'uuru k'ait'a p'anapataarā. Ichiaba Roma p'uurudepemaarā ūk'uru chejida. ¹¹ Judiorā ūk'uru māga t'odap'edaa perā māik'aapa ūk'uru judiorā pak'ooodaidaarā, judiorā ūraade ijāadap'edaa perā. Ichiaba chejida Creta isladeldepemaarā māik'aapa Arabia eujādepemaarā. Nāgiirā Galilea eujādepemaarā mīda, tachi chaachaa t'odap'edaa pedeede tachia ūri p'anida ajida. Āchia pedee para bida ajida, jaradait'ee Tachi Ak'ōrepa ne-inaa pia ooda.

¹² Māgá āchi t'odap'edaa pedeede ūridap'edaa perā, jōmaarāta ak'itrua para beeji māik'aapa k'awadak'aa paji k'āata k'īsiadai. Āchi pitapai māgapachida:

—Na ¿k'āata jara k'inia bīma? apachida.

¹³ Mamīda ūk'uru, chīara oo k'iniapa, māgapachida:

—¡Vinopata piu para bī! ¡Mapa pariatua pedee p'anida! apachida.

Pedropajarada Jerusalende p'anadap'edaaarāmaa

¹⁴ Māpai Pedro, it'a ak'īnī beep'eda chi k'ōp'āyyoorā once ome, golpe pedeeji:

—Tachi auk'aarā māik'aapa jōmaweda nama Jerusalende p'aniirā, mīa jararu pia ūriti. ¹⁵ At'āri tap'eda nībairā tai vinopa piuda-e p'anida aji, parāpa k'īsia p'anik'a. Parāpa pia k'awa p'ani tai judiorā tap'eda weda todak'aa. ¹⁶ Parāpa nama unu p'ani chonaarāwedapema Ak'ōre pedee jarapari Joelpa nāga jaradak'a:

¹⁷ 'Tachi Ak'ōrepa jara bī: Na ewari na eujā jōi naaweda, eperāarā chok'araarāmaa mi Jaure pēiit'eeda aji. Parā warrarā māik'aapa parā k'aurāpa jaradait'ee mīa jarapiruk'a. K'ūtrārāpa k'āimok'araa pik'a bide mīa ooru unudait'ee māik'aapa chonaarā k'āimok'araadait'ee mi ome. ¹⁸ Wāara, maapai mīa oopi bik'a oopataarāmaa mi Jaure pēiit'ee; imik'īraarāmaa, wēraarāmaa auk'a. Mīa ooru ārapa jarapataadait'ee. ¹⁹ Pajāde māik'aapa eujāde ne-inaa eperāarāpa waide unudak'aa unupiit'ee: waa, t'ipitau māik'aapa nari jīrak'awaa nībi. ²⁰ Ak'ōrejīru k'īidariit'ee māik'aapa atane k'īra p'oree waak'a padariit'ee. Māgá pait'ee Ak'ōre ewari waibia ewate, na eujā jōi naaweda. ²¹ Mamīda ai naaweda Tachi Ak'ōrepa ichimaa chupiria iidlirutaarā k'aripa atait'eeda aji, atuanaadamerā.' *(JL 2.28-32)*

²² Māpai Pedropajarada māgaji:

—K'awa p'anida aji, Joelpa jaradak'a wāara uchiaru idi, Tachi Ak'ōrepa ichi Jaure taimaa pēida perā. Israel pidaarā, ūriti mīa jararu. Tachi Ak'ōrepa Jesú Nazaretdepema pēiji tachi t'āide. Māga k'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa irumaa oopipachi perā ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa. ²³ Mamīda Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru badak'a, parāpa iru jita atadachida, maap'eda ijāadak'aa beerāmaa peepijida. Māirāpa kurusode baijira bijida mama piumerā. ²⁴ Mamīda Tachi Ak'ōrepa chok'ai p'irabai ataji. Māgá chok'ai p'irabai atada perā, waa piu-e; ichita chok'ai bait'ee. ²⁵ Chonaarāweda Tachi Ak'ōrepa Jesú ome ooit'ee bada jaraji Rey David it'aideepa:

'Ichita mi Ak'ōre Waibia unupachida aji, mi k'īrapite. Ichi mi ome bairā, maarepida mi waawee-e. ²⁶ Mapa mi t'āri o-īa nībi, māik'aapa k'ari k'inia bī, k'awa bairā Tachi Ak'ōrepa mi k'aripapari. ²⁷ Ak'ōre, pia mi k'ap'ia beraupi-e pait'ee mi iarutamāi, mīa oopari perā pīa oopi bik'a. ²⁸ Ak'ōre eujādee wāpari o mīmaa ak'ipiji. Mapa mi o-īa bait'eeda aji, pi k'īrapite.' *(Sal 16.8-11)*

²⁹ Maap'eda Pedropajarada māgaji:

—Tachi auk'aarā nama see nībi, ūriti. Tachi chonaarāwedapema Rey David jai-idaaji māik'aapa iajida. Iru k'ap'ia at'āri jāirade bī tachi t'āide. ³⁰ K'awa p'ani David chok'ai bak'āri, Ak'ōre pedee jarapari paji. Mapa irua k'awa baji Tachi Ak'ōrepa jarada irumaa,

irudeeapa rey uchiapiit'ee. ³¹ Māgá, wāara Davidpa unu pik'aji māik'aapa jaraji sāga Cristo p'irabaiit'ee iru iadap'edaamāiipa māik'aapa iru k'ap'ia berau-e pait'ee. ³² K'awa p'aní na pedee Jesudeta jara bi, Tachi Ak'ōrepa iru p'irabai atada perā māik'aapa taipa unudap'edaa perā. ³³ Tachi Ak'ōrepa iru it'aa ateeji ichi juaraare ak'i banamerā. Maap'eda ichia jaradak'a ichi Jaure teeji Jesumaa, irua pēimerā irude ijāapataarāmaa. Māgita parāpa et'ewa unujida māik'aapa ūrijida. ³⁴ Tachi Ak'ōrepa Rey David k'ap'ia piuda chok'ai p'irabaipi-e paji it'aa ateeit'ee. Mamīda Davidpa jaraji:

'Tachi Ak'ōrepa jaraji Tachi Waibiamaa: "Pi mi ome auk'a waibia bairā, su-ak'i beepáde aji, mi juaraare, ³⁵ mia pi k'iraunuamaa iru p'anapataarā p'oyaaru misa." ' (Sal 110.1)

³⁶ 'Israel pidaarā, pia k'awáati māgí Jesús parāpa kurusode peepidap'edaa Tachi Ak'ōrepa Tachi Waibia papiji. Iruta Tachi Ak'ōrepa pēijida aji, tachi rey pamerā.

³⁷ Māga ūridak'āri, arii p'anadap'edaarā k'īsia p'uadachida. Mapa iidijida Pedromaa māik'aapa chi k'ōp'āyoorāmaa:

—¿K'āata oodayama ajida, taipa?

³⁸ Pedropo p'anauji:

—P'ek'au k'achia oo amáati, Tachi Ak'ōrepa parā p'ek'au k'achia wēpapik'oomerā māik'aapa Jesucristo t'ide poro choopítí. Māga ooruta pīrā, Ak'ōrepa ichi Jaure pēiit'ee parā ome bapariimerā. ³⁹ Māgí jarada parā-it'ee aupai-edo aji; ichiaba pāchi warrarā-it'ee māik'aapa t'īmí p'anīrā-it'ee; pia jarait'eera, Tachi Ak'ōre Waibiapa ichi odee atee k'inia bīrā-it'ee.

⁴⁰ Māgí pedee jōma jarap'eda, Pedropo ūraaji:

—P'ananaáti Jesús peedap'edaarāk'a; jīp'a ijāatí māik'aapa óoti Tachi Ak'ōrepa oopi bīk'a.

⁴¹ Ma ewate weda Pedro pedee ijāadap'edaarāpa poro choopijida māik'aapa apemaarā Cristode ijāapataarā ome t'īujida. Ma ijāadap'edaarā Pedro k'aurepa eperāarā tres mil paji. ⁴² Mamāik'aapa āchia ūri k'inia p'anapachida Cristopa jirit'eradaarāpa jarateepata māik'aapa jedepachida āchia ne-inaa iru bee. Ichiaba jōmaweda cheepurupachida it'aa t'īdait'ee māik'aapa ne-inaa jedek'odait'ee, māgá k'irāpadait'ee Cristo piuda āchi pari.

Chi naa ijāadap'edaarā

⁴³ Maapai eperāarā p'era pik'a para bapachi, Tachi Ak'ōrepa oopipachi perā Cristopa jirit'eradaarāmaa ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa. ⁴⁴ Ma awara Cristode ijāapataarā chik'inia para bapachi māik'aapa chi wēe beerāmaa āchi ne-inaa jedepachida. ⁴⁵ Pia jarait'eera, netopachida āchi net'aa iru p'aní māik'aapa ma p'arat'a t'oopachida teedait'ee chi wēe beerāmaa. ⁴⁶ Ewari chaa cheepurupachida Ak'ōre te waibiade it'aa t'īdait'ee māik'aapa t'āri o-īapa ne-inaa jedek'opachida āchi tede. ⁴⁷ Ak'ōremaa it'aa t'īpachida jaradait'ee iru t'āri pia bi. Jerusalén pidaarāpa pia pedeepachida āra āpite. Maperā ewari chaa chok'araara o k'achiadeepa uchiapachida āchi k'aurepa.

3

Pedropo eperā chiwa bījipada

¹ Ewari aba Pedro Juan ome wājida Tachi Ak'ōre te waibiadee a las tres, ma hora judiorā it'aa t'īpatap'edaa hora pada perā. ² Mama Ak'ōre te waibiade baji eperā chiwa bi, ichi t'oru weda. Ewari chaa eperāarāpa māgí ateepachida māik'aapa bīnapachida Ak'ōre tede chi T'īupata Pi-ia apatamāi, p'arat'a iidipariimerā chi mama t'īurutaarāmaa. ³ Māgí eperāpa unuk'āri Pedro māik'aapa Juan Ak'ōre tede t'īu wāda, p'arat'a iidiji. ⁴ Māpai āchia ak'ījida irumaa māik'aapa Pedropo māgaji:

—Taimaa ak'ipáde aji.

⁵ Māgí eperāpa ak'īji, p'arat'a teedai jīak'aapa. ⁶ Mamīda Pedropo māgaji:

—Mia wẽe bida aji, p'arat'a, nẽe jida. Mam̄da mia pi k'aripait'ee. Jesucristo Nazaretde-pemapa m̄imaa nãga oopi bairã, iru t̄ide mia jararu: p'irabáiji mäik'aapa wãji.

⁷ Mäga jararuta, Pedropa juaraarepema juade jitap'eda, p'irabai ataji. Aramata ma chiwa bada biiri pia beeji ⁸ mäik'aapa p'inajit̄i baini beeji. Maap'eda p'irria beeji. Ma t̄epai ichi biiri Ak'õre tede ächi ome. Jitijit̄ia wãji mäik'aapa o-łapa it'aa t̄i wãji Ak'õremaa. ⁹ Mäga unudak'ari, jõmaweda arii p'anadap'edaarã ¹⁰ p'era pik'a para beeji. Mägá p'anajida aí naaweda ächia unupatap'edaa perã ma eperã su-ak'i bi p'arat'a iidimaa Ak'õre tede, chi T̄iupata Pi-ia apatamãi.

Pedropajarada Tachi Ak'õre tede p'anadap'edaarãmaa

¹¹ Mägi chiwa bada jipa beeda perã, Pedro mäik'aapa Juan ik'aawaapa ãyaa wãk'aa paji. Ächi p'anajida Ak'õre te waibia äuk'idaa, Salomón Pórtico apatap'edaamãi. Ächimaa eperãarã jõmaweda p'era pik'a p'ira erreujida. ¹² Pedropajarada mäga unuk'ari, mägaji:

—Israel pidaarã, ¿sãap'eda parã p'era para bima? aji. ¿Sãap'eda tai k'ira ak'i jõnima? ¿Parãpa k'isia p'anik'ã taipa tachi juadoopa na eperã jipajida? ¹³ Tachi chonaarã Abraham, Isaac mäik'aapa Jacob ijãadap'edaa Ak'õre Waibiapa ichi Warra Jesúus waibiara papiji jõmaarã k'äyaara, ichia oopi badak'a oopachi perã. Mam̄da parãpa mägi Jesúus jita atadap'eda, charraarãmaa teenajida. Maap'eda Pilatopa uchia pëiit'ee pak'ari, parãpa k'iniada-e paji. ¹⁴ Eperã t̄ari pia bi p'ek'au k'achia wẽe k'ena pëidai k'äyaara, chiara peeparita parãpa uchiapit'aa jida. ¹⁵ Mägá peepit'aa jida Tachi Ak'õre o ak'ipipari. Mam̄da parãpa peepidap'eda, Tachi Ak'õrepa chok'ai p'irabai ataji. Taipa mäga unujida tachi taupa. ¹⁶ Nägi eperã jipa beeji ichia ijãada perã Jesupa jipai. Maperãpi jipa beeji, parãpa unu p'anik'a. Jesúus jõmaarã k'äyaara waibiara bairã, k'ayaa beerã jipai.

¹⁷ 'Michi auk'aarã, mia k'awa bi pâchi poroorãpa mäik'aapa parãpa Jesúus peepidak'ari, k'awada-e paji iru Tachi Ak'õrepa pëida tachi k'aripamerã. ¹⁸ Mam̄da parãpa mäga oo p'anipa Tachi Ak'õrepa uchiapiji ichia jaradak'a, ichi pedee jarapataarã it'aideepa: ichia pëida piut'ee. ¹⁹ Mäpai Tachi Ak'õrepa k'isia iru badade pia k'isiadap'eda, k'achia oo amáati mäik'aapa irude ijãati, irua pâchi p'ek'au k'achia wẽpapik'oomerã. ²⁰ Mäga ooruta pírã, Ak'õrepa parã k'äiwee p'anapiit'ee mäik'aapa pëiit'ee Jesucristo, ichia jirit'erada parã k'aripapariimerã. ²¹ Mam̄da Jesúus at'ari Ak'õre eujäde bait'ee, Ak'õrepa ne-inaa jõmaweda chiwidi pik'a ooru misa, chonaarãweda ichi pedee jarapataarã it'aideepa jaradap'edaak'a. ²² Maapai Moisepa tachi chonaarãmaa mägaji:

'Ak'õrepa ichi pedee jarapari uchiapit'ee parã t̄aide mi jíak'a. Oopatáati irua jara bik'a. ²³ Mägi Ak'õre pedee jaraparipa jara bi pedee ūri k'iniada-e p'aníirã Ak'õre eperãarã p'anímäipi ãyaa jérek'ooit'ee mäik'aapa peek'ooit'ee.' *(Dt 18.15-19)*

²⁴ 'Ichiaba Samuel beedak'ariipa jõma apemaarã Ak'õre pedee jarapataarãpa jarpachida tachia írá unu p'ani. ²⁵ Mapa parãpa k'awa p'ani Tachi Ak'õrepa jarada chonaarãweda ichi pedee jarapataarã it'aideepa parã írapemaarã-it'ee. Ichiaba ichia jarada Abrahammaa parã írapemaarã-it'ee. Mägaji Abrahammaa:

'Mia na p'ek'au eujädepemaarã jõmaweda k'aripait'eeda aji, pideepa uchiadait'eerã k'ap'ia pari.' *(Gn 22.18)*

²⁶ Ichia jaradak'a Abrahammaa Tachi Ak'õrepa parã pia ooji, ichi Warra piup'eda chok'ai p'irabai atak'ari parã t̄aide. Mäga ooji k'inia bada perã parãpa naapiara ijãadamerã mäik'aapa pâchia k'achia oopata oo amaadamerã.

4

Pedro Juan ome judiorã poroorã k'írapite

¹ At'ari Pedro Juan ome pedeemaa p'ani misa, judiorã p'aareerã pachejida Ak'õre te waibia jíapataarã poro ome. Ichiaba ächi ome chejida saduceorã. ² K'írau

p'anajida Pedropo māik'aapa Juanpa jaratee p'anadap'edaa perā eperāarā piudap'eda chok'ai p'irabaidai, Jesús p'irabaidak'a. ³ Mapa jita atadachida. K'ewara bada perā, carcelde t'it'aanajida, ai norema ma nepira ak'īdait'ee. ⁴ Māga oojida mīda, eperāarā chok'araarāpa Cristode ijāajida, ārapa jarateedap'edaa k'aurepa. Ijāapataarā jōmaweda īmīk'īraarā aupai cinco mil paji.

⁵ Ai norema Jerusalende abaamaa see nībaji judiorā poro waibiarā, āchi chonaarā māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarā. ⁶ Mama baji ichiaba Anás, judiorā p'aareerā poro waibia pada. Ichiaba baji p'aareerā poro waibia Caifás, Juan, Alejandro māik'aapa Anás ēreerā awaraarā. ⁷ Pedro Juan ome atapijida māik'aapa āchi k'īrapite bainī beependap'eda, iidijida:

—¿K'ai juapa parāpa jāgee net'aa oo p'anima? maa-e pīrā ¿k'aipa jāgá oopi bīma? ajida.

⁸ Ak'ōre Jaure Pedro ome bada perā, pia p'anauji:

—Judiorā poro waibiarā māik'aapa chonaarā, ⁹ parāpa taimaa iidiruta, sāga nāgí k'ayaa bada k'aripajida māik'aapa sāga jīpa beeji. ¿Māga-ek'ā? aji. ¹⁰ Pia bi. Taipa parā k'īrapite jaradait'ee, jōmaweda Israel pidaarāpa k'awaadamerā. Nāgí eperā parā jōmaarā k'īrapite bainī bi, jīpa beeji Jesucristo Nazaretdepema juapa, parāpa kurusode peepidap'edaa māik'aapa Tachi Ak'ōrepa chok'ai p'irabai atada. ¹¹ Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi: 'Te oopataarāpa māu k'iniada-e padap'edaa pipiara padachi.'

(Sal 118.22)

¹² Mapa Jesucristodepai ijāa p'ani pīrā, it'aa wādait'ee, maarepida awaraa eperā wē-e perā iruk'a na p'ek'au eujāde, tachi o k'achiadeepa k'aripa atait'ee.

¹³ Judiorā poroorā arii p'anadap'edaarāpa unudak'āri Pedro māik'aapa Juan jīp'a pedeemaa p'ani waaweeda-ee, māik'aapa k'awaadak'āri āchi eperā jīp'aarā, mak'īara k'art'a tau k'awada-ee, ak'ītrua para beeji. K'awaajida Jesús ome nipapatap'edaa perā, māga pedeejida. ¹⁴ Ma awara chiwa bada āchia jīpadap'edaa arii baji. Mapa judiorā poroorāpa p'oyaa p'anaudak'aa paji. ¹⁵ Māpai āchia Juan, Pedro, ma chiwa bada ome taawaa uchiapijida. Maap'eda pedee para beeji āchi pitapai:

¹⁶ —¿K'āata oodait'eema ajida, jā eperāarā ome? Jōmaweda Jerusalendepemaarāpa k'awa p'ani ārapa ne-inaa pia oodap'edaa, eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Tachia p'oyaa merada-e. ¹⁷ Mamīda īrā jaradáma ajida, ma eperāarāmaa jarateenaadamerā Jesupa ne-inaa oopata, māga-e pīrā miapidai.

¹⁸ Māpai waya tī p'e atajida māik'aapa jarajida waa jarateenaadamerā Jesupa ne-inaa oopata. ¹⁹ Mamīda Pedropo Juan ome p'anaujida:

—Pia k'īsāti parāpa. ¿K'āare piata bayama ajida, Ak'ōrepa jara bi ooda-e pait'ee, parā pedee ūri k'iniapa? ²⁰ Taipa unudap'edaa māik'aapa ūridap'edaa p'oyaa nepiri amaada-edo ajida.

²¹ Judiorā poroorā arii p'anadap'edaarāpa āchi juade iru p'anajida mīda miapidait'ee, arajāgaa pēijida eperāarā waidoopa. Jōmaweda eperāarā o-īa it'aa tīmaa p'anapachida Tachi Ak'ōremaa, ²² Jesús Jaurepa ma eperā jīpat'aada perā, cuarenta años audú iru bita.

Ijāapataarāpa Tachi Ak'ōremaa k'aripa iididap'edaa

²³ K'ena pēidap'eda, Pedro Juan ome chejida āchi k'ōp'āyoorā p'anadap'edaamāa. Nepirijida judiorā p'aareerā poroorāpa māik'aapa awaraa judiorā poro waibiarāpa āchimaa jaradap'edaa. ²⁴ Māgí pedee ūridap'eda, jōmaweda auk'a it'aa tījida:

—Tachi Waibia, pia pajā, na eujā, p'usa māik'aapa ne-inaa jōmaweda aīde nībi ooji. ²⁵ Pi Jaurepa tachi chonaa Davidmaa nāga pedeepiji irua pīde ijāa bada perā:

‘¿K'āare-it'ee awaraa eujādepemaarā k'īrau p'anapatama? Michi eperāarā paara pariatusa k'īsiapata.’

²⁶ Na p'ek'au eujādepema reyrā māik'aapa poro waibiarā audua p'anadairā, pedeeteepata k'achia oodait'ee. Pedee k'achia jarapata Tachi Ak'ōre āpite māik'aapa ichia rey pēida āpite.’

(Sal 2.1-2)

²⁷ Tachi Waibia, pia jaradak'a David it'aideepa, mäga uchiaji. Rey Herodes, Poncio Pilato mäik'aapa awaraarä judio-eerä na p'uurude pedeeteejida Israel pidaarä ome k'achia oodait'ee Jesús, pia pëida oo chemerä pia oopi k'inia bi. ²⁸ Mäga oojida pia naaweda k'isia iru badak'a. ²⁹ Irá Tachi Waibia, ak'iji pi ãpite k'achia pedee p'anirä mäik'aapa taimaa waapiara pi ūraa waawee-ee jarateepiji, taipa oo k'inia p'anadairä pia oopi bik'a. ³⁰ Ichiaba tai k'aripáji k'ayaa beerä jipapataadamerä mäik'aapa ne-inaa eperäaräpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa oopataadamerä Jesús t'ide. Iruata pichia oopi bik'a ichita oopari.

³¹ It'aa t'i aupadak'ari, ãchi p'anadap'edaamäi wirriwirria nibeji. Mäpai jõmaweda Ak'ore Jaurepa oopi bik'a oo k'inia p'aneejida mäik'aapa Tachi Ak'orepa ooda Jesús piuda k'aurepa waawee-ee jarateepachida.

Ijääpataaräpa ãchi net'aa jedepatap'edaa

³² Maapai ijääpataarä jõmaweda auk'a k'isia pachida mäik'aapa chik'aripa p'anapachida. Apidaapa ãchi net'aa iru p'ani ãchi-it'ee aupaida adak'aa paji. Jip'a jõmaarä-it'ee paji.

³³ Mapa Ak'orepa ãchi pia oopachi. K'aripaji Cristopa jirit'eradaaräpa jarateedamerä Jesús chok'ai p'irabaida mäik'aapa oodamerä ne-inaa eperäaräpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa. ³⁴ Ñachi chupiria p'anadak'aa paji. Chi eujä iru beeräpa mäik'aapa ne-inaa awaraa iru beeräpa netot'aapachida. ³⁵ Mäpai ma p'arat'a Cristopa jirit'eradaarämaa teepachida, jedenadamerä wée beerämaa. ³⁶ Mäga ooji Leví ëreerädepema Josepa. Mägi eperä Chipre islade pema paji. Mägimaa Cristopa jirit'eradaaräpa pedida t'i bijida Bernabé (jara k'inia bi "T'ari O-ÿapipari"). ³⁷ Mägi eperäpa eujä iru bada netot'aajii mäik'aapa ma p'arat'a Cristopa jirit'eradaarämaa teeji.

5

Ananías chi wëra Safira ome ne-inaa k'achia ooda

¹ Mamida Bernabepa oodak'a ooda-e paji Ananías chi wëra Safira ome. Mägi räpa ãchi eujä netot'aajida. ² Mamida mägi eperä chi wëra ome pedeeteejida p'arat'a jõma teeda-e pait'ee Cristopa jirit'eradaarämaa. Ananiapa mägi p'arat'a ûk'urupai teenak'ari, ³ Pedropo mägaji:

—Ananías, ¿pi seewa cheruk'ä aji, Ak'ore Jauremaa, p'arat'a jõma tee che-ee? ¿Sääp'eda oojima Satanapa oopi bik'a? ⁴ ¿Jä eujä pichide paji-ek'ä netot'aai naaweda? ¿Ma p'arat'a pichide paji-ek'ä netot'aap'eda? ¿Sääp'eda näga oo k'iniadachima? Pia eperäarämaa seewa-e paji. Ak'oremaata seewajida aji.

⁵ Mäga ûriruta, Ananías eujäde piu baainaji. Arii p'anadap'edaaräpa unudak'ari, p'erak'oodachida. ⁶ Mäpai k'uträrä ûk'uruuräpa chi piuda beda atajida mäik'aapa ateejida iade.

⁷ Hora õpeemaa Ananías wëra t'üji, chi imik'ira piuda k'awa-ee. ⁸ Mäpai Pedropo irumaa iidiji:

—¿Wäara nägi p'arat'a pari eujä netot'aajidak'ä? aji.

Ichia p'anauji:

—Netot'aajidapi.

⁹ Pedropo mägaji:

—¿Sääp'eda parä pedeeteejida Ak'ore Jauremaa seewadait'ee? Ara cherutada aji, pi imik'ira iadeepa. Naade pi jida auk'a ateedait'eeda aji.

¹⁰ Aramata Safira piu baainaji Pedro biiri ik'aawa. K'uträrä t'üdak'ari, unujida piu bi. Maap'eda ianajida chi imik'ira ik'aawa. ¹¹ Jõmaweda ijääpataarä mäik'aapa awaraarä mäga k'awadap'edaarä p'era para beeji.

Ak'ore Jaurepa k'aripap'eda, Cristopa jirit'eradaaräpa oopatap'edaa

¹² At'āri Jerusalende p'anide Cristopa jirit'eradaarāpa oopachida ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Maapai jōmaweda Cristode ijāapataarā cheepurupachida Salomón Pórtico apatap'edaamāi, Tachi Ak'ore te waibia āuk'idaa. ¹³ Apemaarā judiorā Tachi Ak'ore te waibiade t'iupataarā waaweeapa araa p'anada-e paji āchi ome. Mamīda pia pedeepachida āchi āpite, apemaarā Jerusalendepemaarā ome. ¹⁴ Māirā māgá t'iuda-e paji mīda āchi ome, Cristode ijāapataarā īwajida, wēraarā māik'aapa imik'īraarā. ¹⁵ Cristopa jirit'eradaarāpa ne-inaa pia oo p'anadap'edaa perā, eperāarāpa āchi k'ayaa beerā calle jā ik'aawa uchia atapachida joip'aruk'a bi īri, Pedro wāyaa wāk'āri, chi jaurepa pida āra t'ōbaimerā māik'aapa jipamerā. ¹⁶ Ichiaba p'uuru k'ait'a beerāpa Jerusalendee k'ayaa beerā chok'ara aneepachida māik'aapa ichiaba eperā netuara merātia bee aneepachida. Tachi Ak'orepa jōmaweda jipak'oopachi Cristopa jirit'eradaarā juapa.

Cristopa jirit'eradaarā jirit'edaa miapidait'ee

¹⁷ Unudak'āri jōmaweda Cristopa jirit'eradaarāpa oopata, judiorā p'aareerā poro waibia māik'aapa ūk'uru saduceorā iru ome nipapatap'edaarāpa Cristopa jirit'eradaarā k'īra unuamaa iru p'aneejida. ¹⁸ Mapa Tachi Ak'ore te waibia jīapataarāmaa atapijida carcelde t'ik'oonadamerā. ¹⁹ Mamīda p'ārik'ua angelpa carcelde t'iupata ewat'aa cheji. Maap'eda āchi taawaa uchiapik'ooji. Māpai māgaji:

²⁰ —Wāti Tachi Ak'ore te waibiadee māik'aapa arii p'anīrāmaa jaratéeti Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee it'aa wādamerā.

²¹ Māgá aī norema tap'eweda t'iujida Ak'ore tede māik'aapa jarateemaa p'aneejida.

Māimisa ma p'aareerā poro waibiapa māik'aapa ichi ome p'anadap'edaarāpa t'ī pēijida Junta Supremadepemaarā jōmaweda. Ichiaba carceldeepa Cristopa jirit'eradaarā atapijida. ²² Mamīda Ak'ore te jīapataarāpa carcelde jirinadak'āri, unuda-e paji. Maperā nepiri chejida:

²³ —Ununajizada ajida, carcel te pia jīa nībi, māik'aapa chi jīapataarā aī t'aide jīa p'ani. Mamīda ewa atadak'āri, apida unuda-e paji.

²⁴ Māga ūridak'āri, ma p'aareerā poro waibia apemaarā p'aareerā poroorā ome māik'aapa Ak'ore te jīapataarā poropa k'awada-e paji k'āata oodai. ²⁵ Māga nīde eperā pacheji māik'aapa māgaji:

—Parāpa carcelde t'ik'oodap'edaarā Ak'ore te waibiade eperāarāmaa jarateemaa p'anida aji.

²⁶ Aramata Ak'ore te waibia jīapataarā poro apemaarā jīapataarā ome wājida jita p'e atade. Mamīda k'īra jīp'a p'e aneejida, eperāarāpa āchimaa māupa bat'adai jīak'aapa.

²⁷ Pachedak'āri, ak'inī p'aneepijida Junta Suprema k'īrapite. Māpai ma p'aareerā poro waibiapa māgaji:

²⁸ —Taipa parāmaa jarajida waa jarateenaadamerā jā eperāpa oopata. Mamīda māga ooda-e p'ani. Waapiara jōmaweda Jerusalén pidaarāmaa jarateemaa p'ani. Ma awara tāipata jā eperā peet'aajizada a jōni.

²⁹ Apemaarā pari Pedropo p'anauji:

—Taipa ichita Ak'orepa oopi bīk'a oodait'eeda aji, eperāpa jara bīk'a oodai k'āyaara.

³⁰ Tachi chonaarāwedapema Ak'ōrépata Jesús, parāpa kurusode peepidap'edaa, chok'ai p'irabaipiji. ³¹ Tachi Ak'orepa iru p'irabai atap'eda, su-ak'i bīji ichi juaraare, jōmaarā k'āyaara waibiara bairā. Mama bīji eperāarā ak'ipariimerā māik'aapa o k'achiadeepa k'aripa atamerā. K'inia baji Jesús piuda k'aurepa Israel pidaarāpa p'ek'au k'achia oopata oo amaadamerā. Māgá irua wēpapik'ooi ārapa p'ek'au k'achia oopata. ³² Tachi Ak'ore Jaurepa ma jōma k'awa bīda aji. Taipa pida ichiaba māgá k'awa p'anida aji, Cristode ijāadak'āri, Ak'orepa ichi Jaure taimaa pēida perā.

³³ Judiorā poroorāpa māgá ūridak'āri, Cristopa jirit'eradaarā peek'oo k'iniadachida.

³⁴ Mamīda āra t'āide baji fariseo t'ijsarapatap'edaa Gamaliel. Māgí Gamalielpa Moisepa

p'āda pia k'awaa baji. Mapa esperāarāpa iru t'o p'anapachida. Māgí bain̄ beep'eda, Cristopa jirit'eradaarā arak'atia taawaa uchia atapiji. ³⁵ T'ēepai māgaji apemaarā judiorā poroorāmaa:

—Israel pidaarā, pia k'īsiati ne-inaa oodai naaweda jā esperāarāmaa. ³⁶ K'irāpáti mak'iara taarā-e bī esperā Teudas apatap'edaapa k'īsiaji ichita jōmaarā k'āyaara waibiara pai. Māgí eere cuatrocientos īmik'īraarā p'anajida. Mamīda māgí peet'aadak'āri, iru ome nipapatap'edaarā jīchoodachida. Māgá āchia k'īsia iru p'anadap'edaa jōdachi. ³⁷ Ai t'ēepai, Romadepemaarāpa esperāarā t'ī p'āpimaa p'anadak'āri, ichiaba Judas Galileadepemapa māga k'īsiaji. Eperāarā ūk'uruurāpa iru pedee ijāajida. Mamīda ichiaba peet'aadak'āri, iru ome nipapatap'edaarā āyaa erreudachida. ³⁸ Mapa mia parāmaa ūraait'ee jā esperāarā k'achia oonaadamerā. Āchia jaratee p'ani pīrā āchi k'īsiadeepa māik'aapa ne-inaa oo p'ani pīrā āchi juadoopa, āchia oopata jōdariyada aji. ³⁹ Mamīda Tachi Ak'ōrepata āchimaa māga oopi bī pīrā, parāpa p'oyaada-eda aji. K'īrak'aupai, Tachi Ak'ōre ome chōomaa p'aneedai.

Āchia Gamaliel ūraa ijāajida. ⁴⁰ Maap'eda Cristopa jirit'eradaarā t'ī p'e atajida māik'aapa wīk'oojida. Jarajida waa jarateenaadamerā Jesupa ooda. Maap'eda k'ena pēijida. ⁴¹ Mamīda Cristopa jirit'eradaarā judiorā poroorā k'īrapiteepa o-īa uchiajida, Ak'ōrepā āchi ita-aria miapida perā Jesús k'aurepa. ⁴² Maap'eda ewari chaa jarateepachida Jesucristota Tachi Ak'ōrepā pēida esperāarā k'aripamerā. Māga jaratee wāpachida Tachi Ak'ōre te waibiade māik'aapa te bee chaa.

6

Ijāapataarā siete jirit'eradap'edaa Cristopa jirit'eradaarā k'aripadamerā

¹ Maapai ijāapataarā chok'arapiara īwajida. Judiorā griego pedee pedeepataarāpa īmiateejida judiorā hebreo pedee pedeepataarāmaa, āchia griego pedee pedeepataarā p'ētrāarā pia ak'īdak'aa pada perā ewari chaa ne-inaa jededak'āri k'aripadait'ee. ² Maperā chi doce jirit'eradaarāpa t'ī pēijida jōmaweda Cristode ijāapataarā cheepurudamerā. See nībeek'āri, māgajida:

—K'ōp'āyoorā, tai juu araada-e ijāapataarā jōmaweda ak'īdait'ee. Pia-e bīda ajida, taipa waa jarateeda-e pait'ee Ak'ōrepā jara pēida Jesucristo k'ap'īa pari, chi ne-inaa wēe beerā ak'ī k'iniapa. ³ Mapa esperāarā siete jirit'eráti ma mimia oodamerā. Jiridaipia bī nāgee esperāarā: k'īsia k'awaa beerā; t'āri pia beerā māik'aapa Ak'ōre Jaurepa oopi bīk'a oo k'inia beerā. ⁴ Tai jōdee it'aa t'īmaa p'anadait'ee māik'aapa Ak'ōrepā jara pēida jarateedait'eeda ajida.

⁵ Māpai āchia p'anaujida:

—Pia bīda ajida.

Maap'eda jirit'erajida Esteban. Ma esperā Cristode pia ijāaji māik'aapa Ak'ōre Jaurepa oopi bīk'a oopachi. Ichiaba jirit'erajida Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Pármenas māik'aapa Nicolás Antioquiadepema. Naaweda māgí Nicolás Tachi Ak'ōrede ijāak'aa bap'eda, judiorāpa ijāapatade ijāa baji. ⁶ Ma t'ēepai ateejida Cristopa jirit'eradaarā p'anadap'edaamāa. Māgiirā it'aa t'ījida āchi pari māik'aapa juu bijida āchi īri. Māga oojida ak'īpidait'ee ma mimia āchimaa teeruta.

⁷ Ma t'ēepai, Ak'ōrepā ooda Cristo piuda k'aurepa waapiara jarateepachida māik'aapa ijāapataarā waapiara īwapachida Jerusalende. Judiorā ūk'uru, p'aareerā jida ichiaba Cristode ijāajida.

Judiorā poroorāpa Esteban jita atadap'edaa

⁸ Maapai Jerusalendepemaarā t'āide Estebanpa oopachi ne-inaa esperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Māga oopachi Tachi Ak'ōrepā iru k'aripa bada perā.

⁹ Mamīda ewari aba pachejida judiorā Tachi Ak'ōre ūraa jarateepata tedepema.

Ma te t̄ijarapachida Esclavoorā P'anadap'eda Uchiadap'edaa. Māirāpa nepira jiri chejida Estebanmaa. Āchi ome chejida auk'a Cirene p'uurudepemaarā, Alejandría p'uurudepemaarā, Cilicia eujādepemaarā māik'aapa Ásia eujādepemaarā. ¹⁰ Mamīda aupeeedak'āri, Esteban p'oyaa k'īup'ependak'aa paji, Ak'ōre Jaurepa iru k'īsia k'awaapida perā āchia iidida p'anaut'ee. ¹¹ Mapa awaraarāmaa p'ajida seewa jaradamerā ichia pedee k'achia pedeemaa bī Moisés āpite māik'aapa Tachi Ak'ōre āpite. ¹² Māgá p'uuru pidaarā, judiorā poro waibiarā māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarā k'īrapik'oojida Esteban ome. Māirāpa Esteban jita atadap'eda, atadachida Junta Suprema k'īrapite Tachi Ak'ōre te waibiade. ¹³ Māpai ma p'aadap'edaarā aneejida seewa jaradamerā. Māirāpa māgajida:

—Nāgí eperāpa ik'achia pedeeparida ajida, Tachi Ak'ōre te āpite māik'aapa Moisepa p'āda āpite. ¹⁴ Jara bī Jesúz Nazaretdepemapa nāgí te t'eet'ait'ee māik'aapa tachimaa waa oopi-e pait'ee Moisepa p'ādade jaradak'a, tachia oodamerā.

¹⁵ Judiorā poroorāpa māik'aapa arii p'anadap'edaarāpa Esteban ak'īdak'āri, chi k'īra ángel k'īrak'a unujida.

7

Estebanpa p'aare poro waibia k'īrapite p'anauda

¹ Māpai p'aareerā poro waibiaapa iidiji Estebanmaa:

—¿Wāarak'ā aji, na eperāarāpa jara p'ani?

² Irua p'anauji:

—Mīchi auk'aarā māik'aapa chonaarā, ūriti. Tachi Ak'ōre k'īra wāree bīpa ichi unupijida aji, tachi ak'ōchona Abrahama Mesopotamia eujāde bak'āri, Harande banai naaweda.

³ Ak'ōrepa jaraji:

‘Atabēipáde aji, pī eujā pī ēreerā ome māik'aapa wāpáde aji, mia ak'īpiit'ee eujāmaa.’ (*Gn 12.1*)

⁴ Māpai Abraham uchiaji Caldea eujādeepa māik'aapa banaji Harande. T'ēepai chi ak'ōre piuk'āri, Tachi Ak'ōrepa Abraham aneeji na eujādee tachi īrá p'anímāi. ⁵ Mamīda na eujā maarepida waide tee-e paji irumaa; bīri aba t'iāit'ee pida. Jīp'a jaraji teeit'ee irudeepa uchiadait'erāmaa iru piuda t'ēepai, Abraham waide warra wēe baji mīda. ⁶ Ma awara Ak'ōrepa jaraji:

‘Pideepa uchiadait'erā p'anapataadait'eeda aji, awaraa eujāde mimiamaa chīara-it'ee.

Mama esclavoorā p'anadait'ee māik'aapa jāpemaarāpa āra miapi iru p'anadait'ee cuatrocientos años.’ (*Gn 15.13*)

⁷ Mamīda Ak'ōrepa ichiaba jaraji:

‘Mia k'achia ooit'eeda aji, āra esclavoorā papirutaarā. T'ēepai āra mamāik'aapa uchiadait'ee māik'aapa mīmāa it'aa t̄idait'eeda aji, na eujāde.’ (*Gn 5.14*)

⁸ Māgá pedee nībide Abraham ome, Ak'ōrepa jaraji Abrahampa tauchaa bīmerā ichi warra k'ap'iade. Tachi Ak'ōrepa k'inia baji māga oodamerā ichi eperāarāpa ak'īpidait'ee ichide ijāa p'ani. Mapa Abraham warra Isaac t'ok'āri, k'āima ocho parumaa iru k'ap'iade tauchaa bīji. Isaacpa māga ooji ichi warra Jacob ome. Ichiaba Jacobpa māga ooji chi warrarā doce ome. Māirādeepa Israel pidaarā ēreerā doce uchiajida.

⁹ Māgí Jacob warrarā pada, tachi chonaarāpa, āchi īpema José k'īra unuamaa iru p'anapachida. Maperā netot'ajida esclavok'a Egiptodee wāyaa wādap'edaarāmaa. Mamīda Tachi Ak'ōre José ome baji. ¹⁰ Maperā k'aripta ataji jōmaweda ne-inaa k'achiadeepa. Ma awara k'īsia k'awaapiji māik'aapa k'inia iru bapiji rey Egiptodepema Faraonmaa. Māgīpa José Egiptodepemaarā poro waibia papiji ichi palaciode.

¹¹ 'Ma t'ëepai jarra oojida Egipto eujäde mäik'aapa Canaán eujäde. Maperä mak'ara nek'odait'ee wẽ-e paji. ¹² Mamïda Jacobpa k'awaak'äri Egiptode ne-inaa k'oit'ee paraa, jämamaa pëiji ichi warrarä, ne-inaa netode. Mägí paji tachi chonaarä naapiara wädap'edaa. ¹³ Ai t'ëepai wädak'äri, Josepa ichi ïpemaarämaa k'awaapiji. Madeepa Faraónpa José ëreerä k'awaji. ¹⁴ T'ëepai, Josepa jara pëiji chi ak'õre Jacob mäik'aapa chi ëreerä jõmaweda chedamerä Egiptodee. Ächi setenta y cinco paji. ¹⁵ Mägapí Jacob banaji Egiptode. Mama jai-idaaji. Ichiaba mama tachi chonaarä jai-idaajida. ¹⁶ Jacob bïri mäik'aapa chi warrarä bïri ateejida Siquem p'uurudee mäik'aapa mama iajida Abrahampa Hamor ëreerä juak'aawa netoda jäirade.

¹⁷ 'Ewari k'ait'a pak'äri Tachi Ak'õrepa uchiapiit'ee Abrahamdeepa uchiadap'edaarä Egiptodeepa ichia jaradak'a, ächi chok'ara p'anajida, ïwa p'anadap'edaa perä. ¹⁸ Maapai Egiptodepema reypa José k'awa-e pada Faraón paji. ¹⁹ Mägí reypa tachi chonaarä k'üräji waa ïwanaadamerä. Ächi chupiria ooji. Jaraji ächi warrarä ewaa t'o k'edeerä ita-aria piupidamerä. ²⁰ Maapai t'oji Moisés. Tachi Ak'õrepa mägí warra chai pia ak'iji. Mapa chi ak'õreeräpa atane õpee warimaa iru p'anajida ächi tede. ²¹ Mamïda p'oyaa waa merada-e paji. Mapa ituuba atabëidak'äri, Faraón k'aupaunu ataji mäik'aapa wari ataji ichi warrak'a. ²² Mägapí Moisés wariji Egipto pidaarä t'äide mäik'aapa k'awaa wäji ne-inaa k'ira t'ädo Egiptodepemaaräpa k'awa p'anadap'edaak'a. Mäpai jõmaaräpa iru k'awajida, irua pedeeda k'aurepa mäik'aapa ooda k'aurepa.

²³ "Cuarenta años iru bak'äri, k'ïsiaji wäit'ee Israel pidaarä ak'ide, ichi auk'aarä pada perä.

²⁴ Mamïda unuk'äri Egiptodepemapa ichi auk'aa sïmaa bi, Moisepa k'aripanaji mäik'aapa ma Egipto pida pee atapëiji.' (Ex 2.11-12)

²⁵ Moisepa k'ïsiaji ichi auk'aaräpa ijäädai Tachi Ak'õrepa ichi pëida ächi k'aripamerä. Mamïda ächia mäga ooda-e paji.

²⁶ 'Ai norema unuji Israel pidaarä omé chõomaa p'ani. Mägá chõonaadamerä mägaji: "¿Pächi auk'aarä-ek'ä aji, jägá chõo jõnadait'ee?" ²⁷ Mäpai chi k'õp'äyo sïmaa badapa Moisés sïat'aaji mäik'aapa mägaji: "¿K'aipa pi tai porok'a bijima aji, taipa oopata ak'imerä?" ²⁸ ¿Mi peet'aa k'inia bïk'ä aji, nuweda Egipto pida peet'aadak'a?"' (Ex 2.13-14)

²⁹ Mäga ürik'äri, Moisés mirudachi. Maap'eda t'imi wäji Madián eujädee. Mama banaji k'ira tewaraak'a. Ariipema wëra atap'eda, warrarä omé paraaji.

³⁰ 'Cuarenta años wäyaap'eda, ewari aba Moisés baji eujä pania wẽe bimäi Sinaí ee k'ait'a. Mama bide unuji pak'uru jep'eda t'ipitauk'a urua nïbi, angelpa aide ichi unupi bada perä. ³¹ Mägá urua unuk'äri, Moisés k'ait'aara wäji pi-iara ak'iit'ee k'äata mäga bi. Mäga nide üriji Tachi Ak'õrepa mägaru:

³² 'Mi pi chonaarä Ak'õre Waibia; Abraham, Isaac, Jacob ijäädap'edaa Ak'õre Waibia.' (Ex 3.6)

Mäga ürik'äri, Moisés bïri wëre nïbeeji p'era nïbipa mäik'aapa p'oyaa ak'ik'aa paji ma pak'urumaa. ³³ Mäpai Tachi Ak'õrepa mägaji:

'Pichi chancla ërat'aapáde aji, nama pi mi k'irapite baini bairä. ³⁴ Mia k'awa bi mi eperäarä chupiria chitooni Egiptode. Üri bi ächi bia chitooni. Mapa cheji k'aripait'ee. Pi auk'a k'aripanáji. Mia pi Egiptodee pëiit'eeda aji.' (Ex 3.5-10)

³⁵ 'Ai naaweda ächia Moisés pedee üri k'iniada-e paji näga p'anauda perä: '¿K'aipa pi tai porok'a bijima ajida, taipa oopata ak'imerä?' (Ex 2.14)

Mägá yiaraa pik'a iru p'anajida mïda, Tachi Ak'õrepa ichi ángel pak'uru iiiri-idaade unupida k'ap'ia pari Moisés pëiji ächi porok'a. Tachi Ak'õrepa k'inia baji Moisepa ächi uchia atamerä Egipto pidaarä juadeepa. ³⁶ Mägá Moisepa tachi chonaarä uchia p'e ataji Egiptodeepa. Ichiaba mama tachi chonaarä jai-idaajida. Ichia ne-inaa ooji eperäaräpa p'oyaa oodak'aa ächi juadoopa mägi

eujāde, Mar Rojode māik'aapa cuarenta años wāyaaruta misa eujā pania wēe bide. ³⁷ Māgí Moisepa jaraji Israel pidaarāmaa:

'Parādeepa Ak'ōrepa uchiapiit'ee ichi pedee jarapari mi jīak'a.' (Dt 18.15)

³⁸ P'anadak'āri eujā pania wēe bide, Israel pidaarā pari Moiseta pedeeji ángel ome Sinaí eede. Ichiata Ak'ōrepa jarada naapiara p'āji, tachi chonaarāpa māik'aapa tachia māgí ūraa ijāadap'eda, ichita p'anapataadamerā.

³⁹ Mamīda tachi chonaarāpa iru pedee ijāa k'iniada-e paji. Ma k'āyaara waya Egiptodee wā k'iniadachida. ⁴⁰ Mapa Moisés wē-e pak'āri, ichi īpema Aaronmaa māgajida:

'Tachi-it'ee ak'ōre waibiarā oopáde ajida, tachi naa o jaratee wādamerā, k'awada-e p'anadairā sāgataji jā Moisés ome, Egiptodeepa tai ãyaa aneeda.' (Ex 32.1)

⁴¹ Māpai oojida p'ak'a chak'ek'a ai k'īrapite it'aa t'īdait'ee. Ne-animalaarā peejida ai k'īrapite paadait'ee māik'aapa fiesta oojida o-īapa, ma p'ak'a chak'ek'a ooda-it'ee.

⁴² Maperāpi Tachi Ak'ōre āchi ik'aawaapa ãyaa wāji. Mapa pajāde nībi ne-inaamaa it'aa t'īpachida, Tachi Ak'ōremaa it'aa t'īdai k'āyaara. Oojida Ak'ōre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaade jara bik'a:

'Israel pidaarā, parā cuarenta años eujā pania wēe bide p'anadak'āri, ¿mi-it'ee ne-animalaarā peedap'eda, paapachidak'ā, mīde ijāa p'anadap'edaa perā? ⁴³ Ma k'āyaara parāpa it'aa t'īpachida Canaandepemaarā ak'ōre waibia Molocmaa māik'aapa Egiptodepemaarā ak'ōre waibia Refanmaa. Mīa māga k'awa bi ne-inaa pāchi juapa oodap'edaa atee p'anadap'edaa perā pāchi wārutamaa. Mapa mīa parā ãyaa jērek'ooit'eeda aji, Babilónia p'uuru k'āyaara t'īmiara.' (Am 5.25-27)

⁴⁴ Tachi chonaarā eujā pania wēe bide p'anadak'āri, ateepeachida Tachi Ak'ōre te ne-edee ooda, k'irāpadait'ee Tachi Ak'ōre arii bi āchi ome. Māgí te oojida Tachi Ak'ōrepa Moisemaa ak'īpidak'a. Oojida aide it'aa t'īpataadait'ee Tachi Ak'ōremaa. ⁴⁵ Ma t'ēepai tachi chonaarā māgí tede it'aa t'īpachida āchi chonaarāpa oodap'edaak'a. Mapa Tachi Ak'ōrepa awaraa p'uuru ome jura chōo p'oyaapik'āri, Josué ome chedap'edaarāpa āchi ome aneejida māgí te ne-edee ooda. Māgá iru p'anapachida David rey parumaa. ⁴⁶ Tachi Ak'ōrepa Rey David k'inia iru bapachi. Mapa Davidpa iidiji Tachi Ak'ōremaa te waibia oo teeit'ee, te pia oo k'inia bada perā Jacobpa ijāadap'edaa Ak'ōre-it'ee. ⁴⁷ Mamīda David warra Salomonpa Tachi Ak'ōre te waibia ooji. ⁴⁸ Salomonpa māgí te ooji mīda, k'awa p'ani Tachi Ak'ōre Waibia bak'aa te eperārā juapa oodade. Māga k'awa p'ani Ak'ōre pedee jaraparipa jarada perā:

⁴⁹ 'Mī, Jōmaarā Rey, it'arita baparida aji, māik'aapa eujā mi jue ek'ari bi. ¿Te k'āaredeeta mīmaa oo teedait'eema? ¿Sāmata mi īinait'eema? ⁵⁰ ¿Mīchi juadoopa jōmaweda ooji-ek'ā? aji.' (Is 66.1-2)

⁵¹ Māpai Estebanpa māgaji:

—Parāpa Tachi Ak'ōrede ijāa p'aniida apata mīda, t'āri k'achia-idaa p'anapatada aji, ijāadak'aa beerāk'a. Ma awara k'īri k'isua p'anapata, oo k'iniadak'aa perā Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a. Pāchi chonaarāk'api p'ani. ⁵² Parā chonaarāpa ichita Tachi Ak'ōre pedee jarapataarā jīrijida peedait'ee. Peejida chi p'ek'au k'achia wēe bi cheit'ee bida apatap'edaarā. Maap'eda chi p'ek'au k'achia wēe bi chek'āri Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a ooit'ee, iru ichiaba jita atapidap'eda, peepijida parāpa. ⁵³ Parāpata Ak'ōre ūraa iru p'anapata angeleerā k'aurepa. Mamīda at'āri ooda-e p'aniida aji, māgí ūraa jara bik'a.

Esteban peedap'edaa

⁵⁴ Māga ūridak'āri, t'āri k'achiapa Esteban peet'aa k'inia p'aneejida. ⁵⁵ Mamīda Ak'ōre Jaure ichi ome bada perā, it'aa ak'īji māik'aapa unuji Ak'ōre k'īra wāree māik'aapa Ak'ōre juaraare Jesúsbaini bi. ⁵⁶ Māpai māgaji:

—Ak'ipadáde aji. Mía unu bì pajã ewa n̄ibí māik'aapa unu bì Eperã Ak'õre Truadepema Ak'õre Waibia juaraare.

⁵⁷ Mam̄ida áchi k'íri t'ap'ak'oodachida māik'aapa golpe biadap'eda, jõmaweda iru íri wājida. ⁵⁸ Jerusalén p'uurudeepa uchia atadap'eda, māupa bat'amaa p'aneejida iru peet'aadait'ee. Auk'a k'aripajida Esteban imiateedap'edaarãpa. Áchi íripema p'aru j̄ipatap'edaa ata b̄ijida eperã Saulo apatap'edaa b̄íri ik'aawa irua ak'imerã, áchia māu bat'aruta misa.

⁵⁹ Māupa bat'amaa p'anide Esteban it'aa t̄íji:

—Tachi Waibia Jesú, mi jaure pichimaa atéiji.

⁶⁰ T'ëepai bedabaiji māik'aapa golpe it'aa t̄íji:

—Tachi Waibia, áchi chupiria k'awáaji, mi nágá k'achia oo p'ani m̄ida.

Māga jarap'eda, piuji.

8

Saulopa ijääpataarã miapiit'ee jiriida

¹⁻² Esteban peedak'ári, Saulo mama baji ak'it'ee, ichi judiorã poroorã eere bada perã. Esteban piup'eda, ük'uru Tachi Ak'õrede ijääpataarãpa iajida; ichiaba audú jõejida iru-it'ee.

Ma ewatedeepa Jerusalende Cristode ijäädak'aa beeräpa irude ijääpataarã jiriijida peedait'ee. Mapa jõmaweda miruk'oodachida Judea eujädee māik'aapa Samaria eujädee. Cristopa jirit'eradaarã aupai miruda-e paji. ³ Māgá jiri p'ani misa, Saulopa Cristode ijääpataarã auk'a jiriipachi. Te chaa t̄iu wāpachi wēraarã imik'iraarã ome jita p'eit'ee. Maap'eda carcelde t'ipik'oopachi.

Samariade jarateedap'edaa Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee

⁴ Saulopa māga oo baji m̄ida, chi Jerusalendeepa mirudap'edaarãpa jaratee wāpachida Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee áchi wārutamaa. ⁵ Felipe wāji Samaria eujädee māik'aapa Cristopa ooda jarateepachi. ⁶ Arii p'anadap'edaarãpa māga ūridak'ári māik'aapa unudak'ári irua ooda eperãarãpa p'oyaa oodak'aa áchi juadoopa, waapiara k'awa k'inia p'anajida. ⁷ Mama Felipepa uchiapik'oopachi netuaraarã merätiá bee eperãarã chok'ara k'ap'iadeepa. Māgí netuaraarã ára k'ap'iadeepa bia uchia wāpachida. Ma awara Felipepa jipak'oopachi eperãarã chok'ara chiwa beerä māik'aapa p'oyaa áchi biiripa pia nipadak'aarã. ⁸ Maperã ma p'uurudepemaarã o-ña p'anapachida.

⁹ Mam̄ida mama bapachi eperã t̄íjarapatap'edaa Simón. Māgipa petau tau k'awaa baji māik'aapa ma eujädepemaarã k'üra p'e iru bapachi ichia oo bi k'aurepa. Mapa áchi t'áide eperã waibiak'a bapachi. ¹⁰ Waibiala beerä, ek'ariara beeräpa paara iru pedee ūri k'inia p'anapachida māik'aapa māgapachida:

—Tachi Ak'õrépata irumaa nágá oopi bi.

¹¹ Irua jararu ijääpachida, ichi petau taupa k'ürap'e iru bada perã. Taarãji ma k'apite bi. ¹² Mama bide Felipepa jarateeji: Jesucristo Tachi Ak'õrepa pëida māik'aapa iru k'aurepa Tachi Ak'õrepa eperãarã p'ek'au k'achia wēpapik'oopari. Māga ijäädak'ári, māpema imik'iraarã māik'aapa wēraarã poro choopijida. ¹³ Simonpa pida ijääji. Maap'eda poro choopiji māik'aapa nipaji Felipe ome. Unuk'ári Felipepa ne-inaa oo bi eperãarãpa p'oyaa oodak'aa áchi juadoopa, ichia k'awa-e bapachi ságá k'isiasi.

¹⁴ Cristopa jirit'eradaarã Jerusalende p'anadap'edaarãpa ūridak'ári Samaria pidaarãpa ijääruta Ak'õrepa ooda Cristo piuda k'aurepa, mamaa pëijida Pedro Juan ome. ¹⁵ Arii panadak'ári, it'aa t̄íjida Samaria pidaarã Cristode ijääpataarã pari, Tachi Ak'õre Jaure ára ome ba chemerã, ¹⁶ waide Ak'õre Jaure ára k'ap'iade ba che-e bada perã. Jíp'a poro choopijida Tachi Waibia Jesú t̄ide, ak'ipidait'ee irude ijäädap'edaa. ¹⁷ Māpai Pedropa māik'aapa Juanpa jua bidak'ári ára íri, māgá Ak'õre Jaure ba cheji ára ome.

¹⁸ Simonpa unuk'āri Ak'ōre Jaure che bī Cristopa jīrit'eradaarāpa jua birutade eperāarā īri, p'arat'a teeit'ee paji, ichia auk'a māga ooit'ee. ¹⁹ Māgaji:

—Mimaa k'awaapidapáde aji, ichiaba mia jua bik'āri eperā īri, Ak'ōre Jaure iru ome ba chemerā.

²⁰ Māpai Pedropo p'anauji:

—Pichi p'arat'a ome atua baibeepáde aji, k'īsia bairā neto atai Tachi Ak'ōrepa oopipari ichi jīrit'eradaarāmaa! ²¹ Pia na mimia p'oyaa oo-e, Ak'ōre k'īrapite k'īra jīp'a k'īsia-e bairā. ²² Māgá k'īsia amáaji māik'aapa Tachi Ak'ōremaa chupiria iidíji. Māga oorura, Tachi Ak'ōrepa perdonaaiipi pia k'achia oo k'inia bi. ²³ Mia māga jara bī k'awa bairā pi t'āride tai ome k'īrau bi, waibiara paruta perā pi k'āyaara nāpemaarā k'īrapite. Wāara pi at'āri p'ek'au k'achia jua ek'ari bi.

²⁴ Māpai Simonpa p'anauji:

—Parāpa Ak'ōremaa chupiria iididapáde aji mi pari, mi baainaamerā parāpa mimaa jaradap'edaade.

²⁵ Maap'eda Pedropo Juan ome ma p'uurudepemaarāmaa jarajida āchia unudap'edaa Jesús ome nipadak'āri. Ichiaba Tachi Ak'ōrepa jara pēida jarateejida. Ma t'ēepai chejida Jerusalendee. Mamīda ode Samariade p'uuru bee chaa jaratee che wāpachida Tachi Ak'ōrepa pedee pia jara pēida Cristode.

Felipe Etiopía eujādepema poro ome unuda

²⁶ Ma t'ēepai, Tachi Ak'ōrepa ichi ángel pēiji Felipemaa jaramerā:

—Wāji barree, Jerusalendeepa chonaarāwedapema Gaza p'uurudee wāpari ode. Māgí o wāyaapari eujā pania wēe bide.

²⁷ Māpai Felipe wāji māik'aapa odeunuji eperā Etiopía eujādepema. Māgí Etiopiadepe-maaraā poro waibiara paji. Āchi reina p'arat'a jīapari paji. Ichi wā baji Jerusalendee Tachi Ak'ōremaa it'aa t'īde. ²⁸ Mata waya che wāji ichi eujādee. Su-ak'i baji ichi caballopá jidiupata carrode māik'aapa lee wāji chonaarāwedapema Ak'ōre pedee jarapari Isaíapa p'āda.

²⁹ Māgá wāde, Ak'ōre Jaurepa māgaji Felipemaa:

—Wāji jā carro k'ait'a.

³⁰ Felipe ma carro ik'aawa pak'āri, ūriji Etiopiadepemapa Isaíapa p'āda leemaa bi. Māpai iidiji:

—¿K'awa bik'ā aji, k'āata jara k'inia bi pia leemaa bi?

³¹ Etiopiadepemapa p'anauji:

—¿Sāga mia k'awaayama aji, apidaapa mimaa jarateeda-eeta?

Māpai Felipemaa chupiria iidiji bataumerā māik'aapa ichi ik'aawa su-ak'i beemerā.

³² Isaíapa p'ādadepema ichia leemaa badade nāga p'ā baji:

'Iru ateejida oveja ateeptak'a chi peepatamaa. Ara oveja k'īup'ee baparik'a chi k'ara t'īimaa p'anadak'āri, māga pik'a iru k'īup'ee baji. ³³ Iru k'īra nejasapijida māik'aapa maarepida chupiria k'awada-e paji. Āchi audú t'āri k'achia-idaa p'anadap'edaa perā, pee atapēijida. Maperā irudeepa warra apida uchiada-e paji. Māgá iru peedak'āri, uchiapijida na p'ek'au eujādeepa.'

(Is 53.7-8)

³⁴ Māpai Etiopiadepemapa Felipemaa iidiji:

—Mi chupiria k'awāaji. ¿K'aideta pedeemaa bīma aji, na Ak'ōre pedee jaraparipa; ichide wa awaraa eperāde?

³⁵ Māpai Felipepa ma Etiopiadepemamaa māgaji:

—Pia leemaa bī Tachi Ak'ōre Warrade; Jesús p'asada.

Māpai Felipepa jarateemaa beeji jōma Jesupa ooda eperāarā k'aripait'ee. ³⁶ Maap'eda waawipai ode wāyaadak'āri pania paraamāi, māgí eperāpa māgaji:

—Nama pania paraa. ¿Sāap'eda mi poro choo-ema? aji.

³⁷ [Felipepa p'anauji:

—Pia wāara Jesucristode ijāa bi pirā, pia bida aji.

Ma eperāpa māgaji:

—Mia ijāa bida aji, Jesucristo Tachi Ak'ōre Warra.]

³⁸ Ma carro t'i baipip'eda, āchi omee weda irabaijida māik'aapa wājida pania paraamaa.

Mama Felipepa poro chooji. ³⁹ Paniadeepa uchiadak'āri, Felipe wēpadachi Tachi Ak'ōre Jaurepa ateeda perā. Ma Etiopiadepemapa waa unu-e paji. Mamīda ichi o-ña wāji ichi eujādee. ⁴⁰ Māimisa Ak'ōre Jaurepa Felipe uchiapiji Azoto p'uurude. Mamāik'aapa p'uuru bee chaa Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee jaratee wāpachi Cesarea p'uurude panarumaa.

9

Saulopa Cristode ijāada

(Hch 22.6-16; 26.12-18)

¹ Felipepa māga oo bi misa, Saulopa Cristode ijāapataarā peek'ooit'eeda apachi. Mapa wāji judiorā p'aareerā poro waibiamaa ² māik'aapa iidiji k'art'a p'ā teedamerā. K'isia iru baji wāit'ee Damasco p'uurudee Tachi Ak'ōre Ode P'aniirāda apata jiride, imik'iraarā wēraarā ome, māgiirā jita p'e ateeit'ee Jerusalendee. Ma k'art'a p'ādap'edaade jaraji Saulopa oo k'inia bi, judiorā poroorāpa Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata te bee chaa k'awaadamerā māik'aapa k'aripadamerā. ³ Ma k'art'a p'ādap'edaatap'eda, Saulo wāji. Damasco k'ait'a pa wāk'āri, it'ariipa ichi īri īdaa jēra t'ūudachi. ⁴ Māga unuk'āri, Saulo eujāde baainaji. Maap'eda pedee ūriji:

—Saulo, Saulo ¿sāap'eda michideerā jirī nima? aji.

⁵ Saulopa iidiji:

—¿Pi, k'aima? aji.

Chi pedee badapa p'anauji:

—Mi Jesupi, pia jirī ni eperāarā poro waibia. ⁶ P'irabáiji māik'aapa wāji p'uurudee. Mama jaradai pia k'āata ooit'ee.

⁷ Saulo ome wā nipadap'edaarā pedee wēe ak'īnī p'aneejida p'era jōnipa, ārapa pedee ūridap'eda perā. Mamīda unuda-e paji k'aipata pedee bi. ⁸ Ma t'ēepai Saulo p'irabaidachi. Mamīda tau ēek'āri, maarepida unuk'aa paji. Māgā juade jitadap'eda, ateejida Damascodee. ⁹ K'āima ūpee mama baji tau p'āriu; maarepida ne-inaa to-ee māik'aapa nek'o-ee.

¹⁰ Ma p'uurude bapachi eperā Cristode ijāapari, t'i jarapatap'edaan Ananías. Saulo māga bi misa, Ak'ōrepā k'āimok'araa pik'a bide Ananías t'i jaraji. Ichia p'anauji:

—Tachi Waibia, mi nama bida aji.

¹¹ Ak'ōrepā māgaji:

—Wāji calle t'i jarapata Derechamaa māik'aapa Judas tede iidiji Tarso pida, t'i jarapata Saulo. Māgipa mīmaa it'aa t'i maa bida aji. ¹² Māgimaa k'āimok'araa pik'a bide mia unupijida aji, eperā t'i jarapata Ananías wāru irumaa māik'aapa juua biru iru īri, waya pia unumerā.

¹³ Māga ūrik'āri, Ananiapa māgaji:

—Tachi Waibia, mia ūridoooda aji, jā eperāpa pide ijāapataarā miapida Jerusalende. ¹⁴ Irá nama che bi p'aareerā poroorāpa k'aripa k'inia p'anadairā. Maperā pēijidada aji, pide ijāapataarā jita p'e atade.

¹⁵ Mamīda Ak'ōrepā p'anauji:

—Wāpāde aji, mia iru jirīt'erada perā mi ūraa jarateenamerā awaraa eujādepemāraāmaa māik'aapa āchi reyrāmaa, ichiaba Israel pidaarāmaa. ¹⁶ Mia irumaa k'awapiit'eeda aji, sāgapī iru mia iru p'anapataadait'ee, mia ooda jaratee k'inia bi k'aurepa.

¹⁷ Maap'eda Ananías wāji Saulo badamaa. Teeda panap'eda, juua biji iru īri māik'aapa māgaji:

—K'ōp'āyo Saulo, pia unuda ode che wāk'āri, Tachi Waibia Jesupata mi pēijida aji, pia waya unumerā māik'aapa Tachi Ak'ōre Jaure ome beemerā.

¹⁸ Aramata Saulo taudeepa chik'o escamak'a baaijida māik'aapa waya pia unu beeji. Maap'eda poro choopiji Ananiamaa. ¹⁹ T'ēepai nek'oji waya juatau paraait'ee. Ewari chok'ara-ee beeji Damascodepemaarā Cristode ijāapataarā ome.

Saulopa Damasco p'uurude jarateeda

²⁰ Saulopa jarateenapachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede. Jarapachi Jesuta Tachi Ak'ōre Warra. ²¹ Māga ūridak'āri, jōmaarāpa ak'itrua para beepachi māik'aapa māgapachida:

—¿Nāgí paji-ek'ā ajida, Jerusalende jiri nipapata peeit'ee jōmaweda Jesude ijāapataarā? ¿Ichiaba nama cheji-ek'ā ajida, ijāapataarā jita p'e ateede p'aareerā poroorāmaa?

²² Māga jarapachida mīda, Saulopa ewari chaa waapiara jarateepachi Jesuta Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā k'aripamerā. Mapa judiorā Damascode p'anapatap'edaarāpa k'awadak'aa paji k'āata k'īsiadai.

Saulo judiorā juadeepa uchiada

²³ Ma t'ēepai taarā pak'āri, judiorāpa pedeeteejida Saulo peet'aadait'ee. ²⁴ Mamīda ichia k'awaa ataji. Astaawa māik'aapa p'ārik'ua p'uuru t'īupata chaa ot'ewa p'anapachida uchiak'āri jita atadait'ee. ²⁵ Mamīda ijāapataarāpa k'oraa choma bide t'i atajida māik'aapa chi p'uuru ik'aawa t'īak'au jēra bi ūriipa irabai pēijida. Māgá mirudachi.

Saulo Jerusalende

²⁶ Mamāik'aapa Saulo Jerusalendee wāji. Mama ijāapataarā ome k'ōp'āyo meraa k'inia baji. Mamīda jōmaarāpa iru waawee p'anapachida. Ijāadak'aa paji wāara irua Cristode ijāa bi. ²⁷ Awaraa ijāapataarā māga p'anajida mīda, Bernabepa ateeji Cristopa jirit'eradaarāmaa. Nepiriji Saulopa Tachi Waibia unuda Damasco ode māik'aapa Jesupa irumaa pedeeda. Maap'eda nepiriji Saulo Damascode bak'āri, waawee-ee jarateemaa bada Jesupa ooda. ²⁸ Māgá Saulo beeji Jerusalende māik'aapa nipapachi Cristode ijāapataarā ome. Mama bide Cristopa ooda waawee-ee jarateepachi judiorāmaa. ²⁹ Ichiaba aupedeebacha judiorā griego pedee pedeepataarā ome. Mapa ārapa iru peet'aa k'inia p'anapachida. ³⁰ Cristode ijāapataarāpa māga k'awadak'āri, ateejida Cesarea p'uurudee. Mamāik'aapa pēijida Tarso p'uurudee.

³¹ Maapai ijāapataarā Judeadepemaarā, Galileadepemaarā māik'aapa Samariadepe-maarā k'āiwee p'anapachida. Ak'ōre Jaurepa āchi k'aripapachi perā, waapiara oo k'awaa wāpachida Tachi Ak'ōrepa oopi k'inia bi māik'aapa chok'araara ūwa wāpachida.

Pedropa eperā t'ījarapatap'edaa Eneas jipada

³² Maapai Pedropa Cristode ijāapataarāmaa p'asia nipak'āri, panaji Lida p'uurude. ³³ Mama ununaji eperā t'ījarapatap'edaa Eneas. Māgí ocho años iru baji chiwa bi. ³⁴ Ma eperā unuk'āri, Pedropa irumaa māgaji:

—Eneas, Jesucristopa pi jiparupi. P'irabaipáde aji, māik'aapa pichi p'aru bedáji.

Aramata Eneas p'irabaidachi. ³⁵ Chok'ara Lida p'uurude p'anapatap'edaarāpa māik'aapa Sarón eujāde p'anapatap'edaarāpa Eneas jipa bi unudak'āri, Jesucristode ijāajida.

Dorcus piup'eda, chok'ai p'irabaida

³⁶ Maapai Jope p'uurude baji wēra Cristode ijāapari, t'ījarapachida Tabita; griego pedeede Dorcas apata. Māgí wērapa awaraarā k'aripapachi māik'aapa chupiria beerāmaa ne-inaa teepachi. ³⁷ Ma wēra k'ayaadachi māik'aapa jai-idaaji. Judiorāpa oopatap'edaak'a iru k'ap'ia k'uit'aadap'eda, te it'ipema pisode binajida. ³⁸ Maapai Pedro Lida p'uurude baji. Lida Jope p'uuru k'ait'a bada perā, ijāapataarāpa eperāarā omé pēijida irumaa. Māganajida:

—Isapai chepáde ajida, Jopedee.

³⁹ Pedro wāji āchi ome māik'aapa panadak'āri, ateejida piuda bimaa. Jōmaweda p'ētrāarā jēe para baji iru ik'aawa māik'aapa Pedromaa ak'ipijida Dorcapa p'aru k'aat'ida chok'ai bak'āri. ⁴⁰ Pedropo jōmaweda taawaa uchiapik'ooji. Māpai bedabaip'eda, it'aa t'i. T'ēepai jai-idaa badamaa ak'iji māik'aapa māgaji:

—¡Tabita, p'irabáiji!

Iru tau ūeji māik'aapa Pedro unuk'āri, su-ak'i beeji. ⁴¹ Pedropo juadeepa p'irabai ataji māik'aapa t'i p'eji chi p'ētrāarā māik'aapa awaraa ijāapataarā, āchimaa ak'ipiit'ee chok'ai bi. ⁴² Jopedepemaarāpa māga k'awaadak'āri, chok'ara Cristode ijāajida. ⁴³ Maperā Pedro k'āima chok'ara beeji ma p'uurude, ne-e p'oopari t'i jarapatap'edaa Simón tede.

10

Corneliopa Pedro t'i pēida

¹ Pedro Jope p'uurude bī misa, Cesarea p'uurude baji eperā t'i jarapatap'edaa Cornelio. Māgí Romadepema soldaorā batallonddepema poro paji. Ma batallón t'i jarapachida Italiadepema. ² Māgí eperā t'āri pia bapachi. Ichi tedepemaarā ome Tachi Ak'ōrede ijāapachida. Ichiaba p'arat'a teepachi judiorā k'aripait'ee māik'aapa Tachi Ak'ōremaa it'aa t'i pachi.

³ Ewari aba a las tres, k'āimok'araa pik'a bide taawapemak'a unuji it'aripema ángel ichimāi t'īru māik'aapa jararu:

—¡Cornelio!

⁴ Cornelio waaweede māgí ángel k'īra ak'i nībeep'eda, iidiji:

—¿K'āata k'inia bīma? aji.

P'anauji:

—Tachi Ak'ōrepa ūrijida aji, pia it'aa iidida māik'aapa unu bī pia p'arat'a teepari chupiria beerāmaa. Pia pia oo bī iru k'īrapite. ⁵ Eperā pēiji Jope p'uurudee aneemerā Simón Pedro apata. ⁶ Irua pīmaa Ak'ōre net'aa jarateeit'ee. Awaraa Simón, ne-e p'oopari tede bī. Māgí p'usa ide baparida aji.

⁷ Ma ángel ichi ome pedeemaa bada wāk'āri, Cornelio t'i pēiji ichi mimiapataarā omé māik'aapa Romadepema soldao aba Ak'ōrede ijāa bada. ⁸ Ichia k'āimok'araa pik'a bide unuda nepirip'eda, āchi pēiji Jopedee.

⁹ Ai norema imat'ipa āchi Jope p'uuru k'ait'a wārutade, Pedro wāji terrazade it'aa t'i de.

¹⁰ Mama bide jarapisia nībeeji. Nejoomaa p'anī misa, ichia k'āimok'araa pik'a bide

¹¹ unuji pajā ewadaru. Madeepa it'ariipa che wāji lienzok'a bī. Ma k'i chaa jī beeji.

¹² Māgí p'arude ne-animalaarā k'īra t'ādoo p'anajida: bīrīpa nīuteepata, bipa nīuteepata māik'aapa wāabaipata. ¹³ Pedropo māga ak'i bide pedee ūriji:

—Pedro, p'irabáiji. Péiji māik'aapa k'opáde aji.

¹⁴ Pedropo p'anauji:

—Tachi Waibia, k'o-edo aji, michi t'oru weda waide k'ok'aa perā jāgee ne-animalaarā, pia k'oik'araa bida ada.

¹⁵ Waya pedee ūriji:

—Ak'ōrepa k'oipia papida k'oik'araa bida anaapáde aji.

¹⁶ Jarada òpee māga jarap'eda, māgí lienzok'a bī waya it'aa wāji. ¹⁷ Pedropo k'īsia beeji k'āata jara k'inia baji ichia unuda māgí k'āimok'araa pik'a badade. Māga nīde Simón te iidi wādapa Cornelio mimiapataarā pachejida te t'īupata t'aide. ¹⁸ Arii panadak'āri, iidijida:

—¿Nama bīk'ā ajida, eperā t'i jarapata Simón Pedro?

¹⁹ At'āri Pedro k'īsiamaa bide ichi k'āimok'araa pik'a badade, Ak'ōre Jaurepa māgaji irumaa:

—Eperā ūpeeraapa pi jiri nidada aji. ²⁰ P'irabáiji māik'aapa irabáiji. Wāji ãra ome k'īisia-ee, miata ãra pēida perā.

²¹ Pedro irabaip'eda, māgaji ma eperāarāmaa:

—Mida aji, parāpa jiri p'aní. ¿K'āata oo che p'anima? aji.

²² P'anaujida:

—Tai chejida Cornelio, Romadepema soldaorā poropa pēida perā. Iru Tachi Ak'ōrede ijāapari māik'aapa t'āri pia bapari. Mapa jōmaweda Cesareadepeema judiorāpa iru k'inia iru p'anapata. It'aripema angelpa jaraji irumaa tai pēimerā pi atade, pi iru temaa wāmerā jarateede.

²³ Māpai Pedropo teeda t'īupip'eda, nek'opiji māik'aapa p'aru teeji k'āidamerā. Ai norema, Pedro wāji āchi ome. Jopedepema ijāapataaraū ūk'uruurāpa iru k'ōp'āyanajida.

²⁴ Ai norema panajida Cesareade, Cornelio pa nīmaa badamāi, ichi te pidaarā ome māik'aapa ichia t'ī pēida k'ōp'āyoora k'iniarā ome. ²⁵ Pedro ai temaa panak'āri, Cornelio taawaa cheji māik'aapa Pedro k'īrapite bedabaidachi, irumaa it'aa t'īit'ee. ²⁶ Mamīda Pedropo p'irabaipiji, māik'aapa māgaji:

—Mi jida pik'a, eperā jīp'aada aji.

²⁷ Maap'eda pedee wādapa teeda t'īujida eperāarā see nībadamāi. ²⁸ Māpai Pedropo māgaji:

—Parāpa k'awa p'anida aji, tai judiorā t'īudaik'araa bi judio-eerā tede māik'aapa k'ōp'āyo meraadaik'araa bi parā ome. Mamīda Tachi Ak'ōrepa mīmaa k'awapijida aji, jōmaarā ome k'ōp'āyo meraaipia bi. ²⁹ Maperā jararutata mi cheji, k'īisia-ee. Irá k'awa k'inia bida aji, ¿k'āare-it'eeta mi t'ī pēiji?

³⁰ Cornelio pa p'anaujida:

—K'āima k'īmari paruda aji, na horak'a k'ewara, mi it'aa t'īmaa bi misa, eperā p'aru uchiterree jī bi mi k'īrapite bainī ba cheji. ³¹ Jaraji ma eperāpa: “Cornelio, Ak'ōrepa ūrijida aji, pia it'aa iidida māik'aapaunu bida aji, pia p'arat'a teepari chupiria beerāmaa. Pia pia oo bi iru k'īrapite. ³² Eperā pēipáde aji, Jope p'uurrudee eperā t'ījarapata Simón Pedro atade. Iru baparida aji, awaraa Simón ne-e p'oopari tede p'usa ide.” ³³ Maperā mīa isapai pēiji pi jiriide māik'aapa pi t'āri pia bairā, cheji. Irá nama jōmaweda p'aní misa Ak'ōre k'īrapite, taipa ūri k'inia p'anida aji, jōma Tachi Ak'ōrepa pimaa jarapiru.

Pedropo Cornelio tede jarada

³⁴ Māpai Pedro pedeema beeji:

—Irá wāara mīa k'awaaruda aji, Tachi Ak'ōrepa mi auk'aarā apemaarā k'āyaara pipiara ak'i-e bi. ³⁵ Awaraa eujādepemaarā jida k'inia iru bapari ichide ijāadak'āri māik'aapa ne-inaa pia oodak'āri. ³⁶ Tachi Ak'ōrepa k'awapijī Israeldeepa uchiadap'edaarāmaa ichia āchi k'āiwee p'anapiit'ee Jesucristo k'aurepa, iru jōmaarā Waibia perā. ³⁷ Parāpa pia k'awa p'aní Tachi Ak'ōrepa ooda Galilea eujāde māik'aapa Judea eujāde, Juanpa poro chooipia bida a nipada t'ēepai. ³⁸ Ichiaba k'awa p'aní Tachi Ak'ōrepa Jesús Nazaret-depema pēida ichia oopi bīk'a oomerā, ichi Jaurepa k'aripap'eda. Māgī Jesupa ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa oo nipaji māik'aapa jīpapachi eperāarā netuara merātia beerā. Māga oopachi Tachi Ak'ōre iru ome bada perā. ³⁹ Tai iru ome nipapatap'edaarāpa unujida jōmaweda irua ooda Judea eujāde māik'aapa Jerusalén p'uurrude. Ichiaba p'anajida iru kurusode peedak'āri. ⁴⁰ Mamīda Tachi Ak'ōrepa iru chok'ai p'irabai ataji k'āima ūpeemaa, maap'eda taimaa unupiji. ⁴¹ Judiorā jōmaarāmaa unupi-e paji. Jīp'a taimaapaita unupiji, Tachi Ak'ōrepa ai naaweda tai jīrit'erada perā iru unudamerā. Chok'ai p'irabaida t'ēepai iru tai ome nek'oji ak'ipiit'ee wāara chok'ai bi. ⁴² Ai t'ēepai irua tai pēiji judiorāmaa jaranaadamerā taipa unudap'edaa māik'aapa jarateenadamerā iruta Tachi Ak'ōrepa bida jōmaarā Waibia. Ak'ōre ewari waibia ewate chok'ai p'anīrāpa oopata māik'aapa piudap'edaarāpa oopatap'edaa ak'iit'ee. ⁴³ Jōmaweda

Ak'õre pedee jarapataarãpa irua ooit'ee bada k'awa p'anajida mäik'aapa jarapachida Tachi Ak'õrepa iru k'aurepa wẽpapipariit'ee irude ijäärutaarãpa p'ek'au k'achia oopata.

Tachi Ak'õre Jaure judio-eerãmaa cheda

⁴⁴ At'ari Pedro pedeemaa bide, Ak'õre Jaure cheji chi ūrimaa p'anadap'edaarãmaa. ⁴⁵ Judiorã ijääpataarã Pedro ome chedap'edaarã ak'itrua para beeji, Tachi Ak'õrepa ichi Jaure ba chepida perã judio-eerã k'ap'iade. ⁴⁶ Úripachida pedee para bi ãchia k'awada-e p'ani pedeede mäik'aapa Ak'õremaa it'aa iidi para bi. ⁴⁷ Mäpai Pedropo mägaji:

—Tachi Ak'õrepa na eperãrãmaa ichi Jaure pëiru taimaa pëidak'a. Mäga bita, ¿k'aipa poro choonaapáde adayama? aji.

⁴⁸ Mäpai Pedropo jaraji Jesucristo t'ide poro choopidamerã. Maap'eda Corneliopa chupiria iidiji Pedromaa ãchi ome taarã beemerã.

11

Pedropo nepiriida ijääpataarã Jerusalende p'anadap'edaarãmaa

¹ Cristopa jirit'eradaarã mäik'aapa apemaarã ijääpataarã Judea eujâde p'aniiirãpa ūrijida judio-eerãpa Tachi Ak'õrepa jara pëida ūridap'eda, ichiaba Cristode ijäädap'edaa. ² Mapa Pedro waya chek'âri Jerusalendee, ūk'uru judiorã Cristode ijää p'anadap'edaarã k'írau p'anajida irua ooda k'aurepa judio-eerã t'âide. ³ Iidijida:

—¿Säap'eda judio-eerã ak'inajima? ajida. ¿Säap'eda ãra ome nek'ojima? ajida.

⁴ Mäpai Pedropo nepirimaa beeji jõmaweda Tachi Ak'õrepa ichimaa k'awapida:

⁵ —Mi bajida aji, Jope p'uurude. It'aa t'îmaa bide k'âimok'araa pik'a bide unuji lienzok'a bi it'ariipa mimaa che wâ. Ma k'í chaa jí beeji. ⁶ Pi-ia ak'iji k'awaait'ee k'âata edajâde paraaji. Unuji ne-animalaarã k'íra t'âdoo, bîrîpa nûuteepata, k'achia beepata, bipa nûuteepata mäik'aapa wâabaipata. ⁷ Maap'eda pedee ūriji: “Pedro, p'irabáji. Peep'eda, k'óji.” ⁸ Mäpai mia p'anauji: “Waide jâgee ne-animalaarã pia k'oik'araa bida adadepema k'ok'aada” aji.

⁹ 'Mäpai it'ariipa waya pedeeji: “Ak'õrepa k'oipia papida k'oik'araa bida anáaji.”

¹⁰ Jarada õpee mäga jaraji. Maap'eda ma lienzok'a bi waya it'aa jidiu ataji. ¹¹ Aramata eperãrã õpee pëidap'edaa Cesareadeepa mi jiri chejida mi te badamäi. ¹² Tachi Ak'õre Jaurepa mimaa jaraji wâmerã ãra ome, k'isia-ee. Na k'õp'âyoorã seis wâjida ichiaba mi ome. Jõmaweda t'íujida ma eperã ichi mimiapataarã pëi bada temäi. ¹³ Ma eperãpa taimaa nepiriiji ichia ángel unuda mäik'aapa ma angelpa jarada: “Eperã pëipâde aji, Jope p'uurudee eperã t'íjarapata Simón Pedro atanadamerã. ¹⁴ Irua jarayada aji, sâga Ak'õrepa pi o k'achiadeepa k'aripa atai pichi te pidaarã ome.”

¹⁵ 'Mi pachepl'eda, pedeemaa beek'âri, Ak'õre Jaure ãramaa cheji, naaweda tachi judiorãmaa chedak'a. ¹⁶ Mäga pak'âri, mia k'irâpaji Tachi Waibâapa jarada: “Wâara Juan Bautistapa poro choopachi paniapa. Mamida Tachi Ak'õrepa ichi Jaure ba chepiit'ee parã k'ap'iade.” ¹⁷ Mägá mia k'awaají Tachi Ak'õrepa ichi Jaure ba chepi k'inia bi ãra ome tachi ome ba chepidak'a, auk'a ijääpata perã Tachi Waibâa Jesucristode. Mäga bita ¿sâga mia Tachi Ak'õrepa ooda k'achia bida ayama? aji.

¹⁸ Jerusalendepema ijääpataarãpa mäga ūridak'âri, k'íup'ee para beeji. Maap'eda it'aa t'íjida Tachi Ak'õremaa. Mägajida:

—¡Mägara Tachi Ak'õrepa ichi Jaure judio-eerã k'ap'iade ichiaba ba chepiit'ee, k'achia oodaamiaa p'aneedak'âri mäik'aapa Jesucristode ijäädak'âri! ¡Mägá ichita iru ome chok'ai p'anapataadait'ee!

Ijääpataarã Antioquía p'uurude chip'epatap'edaa

¹⁹ Esteban piuda t'êepai, Jesucristode ijääpataarã jirimaa p'anadak'âri peedait'ee, ūk'uru miruk'oodachida Fenicia eujâdee, Chipre isladee mäik'aapa Antioquía p'uurudee. Ächi

wādap'edaa chaa Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee jarateepachida judiorāmaa aupai. ²⁰ Mamīda Cristode ijāapataarāpa Chipredepemaarā māik'aapa Cirene p'uurudepemaarā chedap'eda Antioquia p'uurude, Jesupa ooda eperāarā k'aripait'ee jarateepachida judio-eerāmaa. ²¹ Tachi Ak'ōrepa ãra k'aripaji. Mapa judio-eerā chok'ara Jesucristode ijāa p'aneejida.

²² Ijāapataarā Jerusalendepemaarāpa māga ūridak'āri, Bernabé pēijida Antioquiadēe. ²³ Panak'āri, Bernabepa unuji Tachi Ak'ōrepa ãra k'aripada. Mapa o-īadachi. Ūraaji t'āripa Cristode ijāadamerā māik'aapa irua oopi bīk'a oodamerā. ²⁴ Bernabé eperā t'āri pia bapachi. Cristode pia ijāapachi māik'aapa oopachi Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bīk'a. Maperā eperāarā chok'ara Cristode ijāajida iru k'aurepa.

²⁵ Ma t'ēepai Bernabé wāji Tarso p'uurudee Saulo jiride. ²⁶ Unu atak'āri, ateeji Antioquiadēe. Mama p'aneejida año aba ijāapataarā ome jarateemaa Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee. Eperāarā chok'araarāpa ãchia jarateeda ūripachida. Antioquia p'uurude naapiara Cristode ijāapataarā t'ī bijida Cristodeerā.

²⁷ Maapai Ak'ōre pedee jarapataarā ūk'uru wājida Jerusalendeepa Antioquiadēe. ²⁸ Mama p'anide māirādepema aba t'ījarapatap'edaa Agabo, ijāapataarā k'īrapite bainī beep'eda, Tachi Ak'ōre Jaurepa jarapiji jarra oodait'ee jōmaweda Roma jua ek'ari p'anīrā eujāde. Wāara, aī t'ēepai māgipa jaradak'a p'asaji César Claudio Romadepema reyrā poro waibia bak'āri. ²⁹ Antioquiadepema Cristode ijāapataarāpa māga ūridak'āri, pedeeteejida Judeadepema ijāapataarā k'aripadait'ee, ãchia p'arat'a teedai pitapai. ³⁰ Māgí p'arat'a p'edap'eda, Judeadepema ijāapataarā ak'ipataarāmaa tee pēijida Bernabé ome māik'aapa Saulo ome.

12

Santiago peedap'edaa māik'aapa Pedro carcelde t'i nībidap'edaa

¹ Bernabé Saulo ome Antioquia p'uurude at'āri p'anī misa, Rey Herodepa Cristode ijāapataarā ūk'uru jirīmaa beeji miapiit'ee. ² Jaraji Juan īpema, Santiago espadapa peet'aadamerā. ³ Herodepa k'awaak'āri judiorā o-īa p'anī ichia oo bi unudap'eda, ichiaba Pedro jita atapiji. Māga ooji judiorāpa fiesta pan levadura wēe k'opata oo p'anide. ⁴ Pedro jita atadap'eda, Herodepa carcelde t'i nībipiji. Mama Romadepema soldaorā dieciséis p'epachida k'īmarik'īmarii carcel jīadamerā. Herodepa k'īsia iru baji Pedro īmiateet'ee eperāarā taide Pascua fiesta t'ēepai. ⁵ Māgá Pedro baji carcelde jīapari paraa. Mamīda awaraa Cristode ijāapataarāpa ewari chaa it'aa t'īpachida iru pari.

Tachi Ak'ōrepa Pedro uchiapida carceldeepa

⁶ Herodepa Pedro īmiateet'ee pada ewate aī noreweda p'ārik'ua, Pedro jua cadelnapa soldao jua k'īraichaa jīp'eda, k'āi baji ãchi esajīak'a. Māimisa apemaarā soldaorā taawa jīamaa p'anapachida chi t'īupatamāi. ⁷ Māga nīde Pedromāi īdaadachi māik'aapa it'aripema ángel bainī ba cheji. Māgipa Pedro orromāi t'ōbaiji māik'aapa māgaji:

—jīsapai p'irabáji!

Māga jararuta, cadena baaik'oodachida Pedro juadeepa. ⁸ Māpai ma angelpa māgaji:
—P'aru jī beep'eda, pīchi chancla jī bēeji.

Māga ooji Pedropo. Maap'eda māgaji angelpa:

—Pīchi īrīpema p'aru jī beep'eda, mī ome chéji.

⁹ Pedro uchioji iru t'ēe, k'awa-ee wāara wa seewa angelpa oo bi. Ichi k'īsia-it'ee k'āimok'araa pīk'a baji. ¹⁰ Mamīda wāyaajida chi jīapari naapema, maap'eda araarepema ichiaba. Carcel puerta hierrodee ooda badamāi pachedak'āri calle jādee uchiadait'ee, ma puerta ichi itu ewadachi. Uchiadap'eda, calle jāde wājida māik'aapa ma angelpa ituuba atabēji.

11 Māpai Pedropo k'awaaji k'āimok'araa-e bī. Mapa māgaji:

—Irá mia k'awa bida aji, wāara Tachi Ak'ōrepa ichi ángel pēiji mi k'aripait'ee Herodes juadeepa māik'aapa judiorā poroorā k'achia oodait'ee padadeepa.

12 Māga k'awaak'āri, Pedro wāji María temaa. Māgí Juan nawe paji. Ma Juan ichiaba t'ījarapachida Marcos. Arii ijāapataarā chok'ara it'aa t'īmaa p'anajida Pedro pari. **13** Ma te t'īupata taawaik'a eereepa Pedropo t'īji. Māpai te ak'ipari awēra Rode apatap'edaapa ak'i cheji k'awaait'ee k'aita māga ni. **14** Pedro otau k'awaak'āri, o-īadachi. O-īapa puerta ewa-ee, edaa p'iradachi jarade Pedro taawa bī. **15** Māga ūridak'āri, māgajida:

—¿K'īra k'awa-ee nībik'ā? ajida.

Mamīda ichia wāarada ak'āri, āchia māgapachida:

—Iru-epi, Tachi Ak'ōre angelpi; iru ome nipaparida ajida.

16 Māimisa Pedropo taawaik'a eereepa t'īmaa bapachi. Māpai puerta ewadap'eda, unudak'āri, p'eradachida. **17** Mamīda ichi juapa jaraji k'īup'ee p'aneedamerā māik'aapa nepiriji sāga Tachi Ak'ōrepa ichi carceldeepa uchia atada. Maap'eda māgaji:

—Nepiride wāti Santiagomaa māik'aapa apemaarā Cristode ijāapataarāmaa.

T'ēepai Pedro wāji awara ãyaa.

18 Ewarik'āri, carcelde k'īraupik'a para beeji, k'awada-e pada perā sāmaa wāji Pedro.

19 Herodepa k'awaa atak'āri, jaraji jīrinadamerā. Mamīda p'oyaa unuda-e pada perā, chi soldaorā jīa p'anadap'edaarāmaa iidip'eda, jita p'e atapiji māik'aapa peepik'ooji. Ma t'ēepai Herodes uchiaji Judeadeepa māik'aapa Cesarea p'uurude banaji.

Herodes piuda

20 Maapai Herodes k'īrau baji Tiro p'uurudepemaarā ome māik'aapa Sidón p'uurudepemaarā ome. Mapa āchi wājida iru ome pedeede. Mamīda panadak'āri, p'aajida Herodes mimiapataarā poro aba, Blastomaa, irua naapiara chupiria iidinamerā āchi pari, chōoda-e pait'ee. Māga oojida āchia ne-inaa k'odait'ee netonapachida perā Herodes juu ek'ari p'anadap'edaarā eujāde. **21** Ma eperāpa iidinak'āri, Herodepa jaraji ichia jararu ewate chedamerā. Ma ewate pak'āri, ichi p'aru pia jī beep'eda, rey su-ak'i beeparide su-ak'i banaji māik'aapa pedeemaa beeji.

22 Ichi pedeemaa ūridak'āri, eperāarā biuk'a nībeeji māik'aapa māgapachida:

—Nāgí eperā nama pedeemaa bī eperā-eda ajida. Ak'ōre waibiák'ata bida apachida.

23 Aramata, angelpa Herodes k'ayaapit'aaaji, irua i'triā-e pada perā māga jaradak'āri. Mapa mok'it'a k'ida p'uapa piuji.

24 Maapai ijāapataarā chok'araara īwa wāpachida. T'īmipiara jaratee wāpachida Tachi Ak'ōrepa ooda Cristo piuda k'aurepa.

25 Bernabé Saulo ome Jerusalendepema ijāapataarāmaa tee chejida ma p'arat'a ijāapataarāpa teedap'eda Antioquiade. Maap'eda waya wājida Antioquiadee. Āchi ome ateejida Juan. Māgí ichiaba t'ījarapachida Marcos.

13

Tachi Ak'ōre Jaurepa Bernabé Saulo ome awara bida

1 Antioquiadepema Cristode ijāapataarā t'āide paraaji Ak'ōre pedee jarapataarā māik'aapa jarateepataarā. Māgiirā paji Bernabé, Simón (ichiaba t'ījarapata Nerro), Lucio Cirene p'uurudepema, Menahem (auk'a warida Galilea pidaarā poro Herodes ome) māik'aapa Saulo. **2** Ewari aba māirā it'aa t'īmaa p'anide nek'oda-ee, Ak'ōre Jaurepa māgaji:

—Awara bīdapáde aji, Bernabé māik'aapa Saulo, mia āra jīrit'erada perā oodamerā mimia mia k'īsia iru bī āchi-it'ee.

3 It'aa t'īdap'eda nek'oda-ee, māgiirā īri juu bijida, maap'eda pēijida.

Saulo Bernabé ome Chipre islade

⁴ Tachi Ak'õre Jaurepa māgá pëida perã, Bernabé Saulo ome wājida Seleucia p'uurudee. Mama barcode bataudap'eda, Chipre isladee wājida. ⁵ Salamina p'uurude panadak'āri, Tachi Ak'õrepa ooda Cristo piuda k'aurepa judiorāmaa jarateemaa p'aneejida, Tachi Ak'õre Úraa jarateepata tede. Ichiaba Juan Marcos mama nipaji āchi ome k'aripait'ee.

⁶ Chipre isla jōmaweda biiripa wāyaa wādapa, jaratee wājida Pafos p'uurude panarutamaa. Mama ununajida judío t'ijarapatap'edaa Barjesús. Māgipa petau tau k'awaa baji. Seewa-idaa bapachi, ichia Tachi Ak'õre pedee jaraparida apachi perã. ⁷ Māgí Romadepema poro Sergio Paulo k'ōp'āyo paji. Sergio Paulo k'īsia k'awaa baji. Mapa t'í pëji Bernabé māik'aapa Saulo, ūri k'inia bada perã āchia jarateepata Tachi Ak'õrepa ooda Cristo piuda k'aurepa. ⁸ Mamīda āchia jarateemaa p'ani misa, māgí petau tau k'awaa bīpa, (griego pedeede Elimas apatap'edaa) jarapachi Romadepema poromaa irua ijāanaamerā āchia jaratee p'ani. ⁹ Māpai Saulo, ichiaba Pablo apatap'edaapa, Ak'õre Jaure iru ome bapachi perã, māgí petau tau k'awaa bī k'īra pia ak'īji māik'aapa māgaji:

¹⁰ —¡Seewa-idaa, netuara warra! ¡K'achia ooyaa bī! ¿Chīara k'ūra k'inia bī-ek'ā seewa jara bīpa? ¿Sāap'eda Ak'õrepa jarateepida pia seewada aparima? ¹¹ Ḧraweda Ak'õrepa pi k'achia ooit'ee. Pi tau p'āriu baibeeit'ee. Taarā māgá nipait'eeda aji, ak'ōrejīru unu-ee.

Aramata Elimas tau p'āriudachi māik'aapa pariatua jīri nipapachi ichi juadeepa jidibai ateedamerā. ¹² Romadepema poropa māga unuk'āri māik'aapa āchia jaratee p'ani ūrik'āri, k'awaaji wāarata pedee p'ani. Mapa Cristode ijāaji.

Pablo Bernabé ome Antioquía p'uurude

¹³ Pablo māik'aapa ichi ome nipapatap'edaarā Pafos p'uurudeepa barcode wājida Perge p'uurudee. Māgí p'uuru Panfilia eujāde bī. Mama p'anide Juan Marcopa āchi atabēiji māik'aapa āpitēe wāji Jerusalendee. ¹⁴ Mamīda āchi Pergedeepa wājida Antioquía p'uurudee. Māgí p'uuru Pisidia eujāde bī. Mama p'anide īipata ewate t'īujida judiorā Tachi Ak'õre Úraa jarateepata tede māik'aapa su-ak'i p'aneejida. ¹⁵ Māgí tedepema judiorā poroorāpa Moisepa p'āda māik'aapa Ak'õre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaa pedeedap'eda, jara pēijida Pablomaa māik'aapa Bernabemaa:

—Tachi auk'aarā, parāpa ererārāmaa pedee pia jara k'inia p'ani pirā, Ḧraweda jaradapáde aji.

¹⁶ Māpai Pablo it'a ak'īnī beep'eda māik'aapa juapa jarap'eda k'īup'ee p'aneedamerā, māgaji:

—Úriti Israel pidaarā māik'aapa parā awaraa eujādepemaarā, Tachi Ak'õrede ijāa p'aniirā. ¹⁷ Tai Israel pidaarāpa ijāa p'anida aji, chonaarāweda Tachi Ak'õrepa tai chonaarā jīrit'eraji ichi-it'ee. Āchi īwapiji Egiptode, at'āri awaraa eujādepemaarāk'a p'anajida mīda. Ichi juapa āchi mamāik'aapa uchiapiji, ichi jōmaarā k'āyaara waibiarā bairā. ¹⁸ Ma awara āchi ak'ipachi cuarenta años eujā pania wēe bide wāyaadak'āri. ¹⁹ Canaán eujāde panadak'āri, ichia Canaandepema awara-awaraa to pidaarā siete k'iniipiji, āra eujā tai judiorā chonaarāpa atadamerā. ²⁰ Ak'õrepa tai judiorā jīrit'eradak'āriipa māgí eujā Canaández atarutamaa cuatrocientos cincuenta años paji.

'Ma t'ēepai Tachi Ak'õrepa ererārā charraarāk'a bīji aba-abaa, āchi ak'ipataadamerā, ichi pedee jarapari Samuel āchi poro waibia parumaa. ²¹ Māpai āchia iidijida Samuelmaa rey bimerā āchi ak'ipari. Mapa Tachi Ak'õrepa Saúl āchi rey papiji cuarenta años. Māgí Quis warra paji, Benjamín ēreerādepema. ²² Ai t'ēepai Saúl uchiapip'eda, Tachi Ak'õrepa Rey David bīji iru pari. Māgaji:

'Mia Jesé warra David unujida aji, mia k'inia bīk'a. Ichiaba mia k'awa bīda aji, irua ooit'ee mia oopi k'inia bīk'a.'

(1 S 13.14)

²³ 'Rey David éreerädeepa uchiaji Tachi K'aripapari. Mägí Jesús, Tachi Ak'orepa pëida Israel pidaarã k'aripamerã, ichia naaweda jaradak'a ichi pedee jarapataarã it'aideepa.

²⁴ Mägí Jesús chei naaweda, Juan Bautistapa jarateepachi jõmaweda Israel pidaarãmaa ãchi p'ek'au k'achia oo amaadamerã mäik'aapa poro choopidamerã. ²⁵ Mäpai Juanpa, ichi mimia upa wãk'ãri, mägaji:

'Mí parã poro waibia-e, parãpa k'isía p'anik'a. Mamída mí t'ëepai cheit'eeda aji, eperãarã poro waibiarã bi. Mía iru chancla jida ëraik'araa bida aji, iru mí k'ayaara waibiarã bairã.'

(Mr 1.7)

²⁶ 'Michi auk'aarã, Abrahamdeepa uchiadap'edaarã, ichiaba parã judio-eerã, jürít! Tachi Ak'orepa tachi jõmaarãmaa jara pëi bi sãga ichia tachi o k'achiadeepa k'aripa ata k'inia bi. ²⁷ Eperãarã Jerusalende p'anapatap'edaarãpa mäik'aapa ãchi poroorãpa k'awada-e p'anajida Jesús Tachi Ak'orepa pëida eperãarã k'aripamerã. Ichiaba k'awadak'aa paji Tachi Ak'orepa jara k'inia bada chonaarãwedapema Ak'ore pedee jarapataarãpa p'ädap'edaade, iipata ewari chaa judiorãpa mägí leepata mida Ak'ore Üraa jarateepata tede. Maperã ãchiata oojida ma üraade jaradap'edaak'a Jesús peepidak'ãri.

²⁸ Irua maarepida k'achia oo-e paji. Mamída ãchia iru pee k'inia p'anajida. Mapa Pilatomaa iidinajida peepit'aamerã. ²⁹ Maap'eda jõma oodap'eda iru ome Tachi Ak'ore Üraa p'ädade jara badak'a, awaraarãpa kurusodeepa irabai atadap'eda, ianajida. ³⁰ Mamída Tachi Ak'orépata chok'ai p'irabaipiji. ³¹ Ai t'ëepai iru ome chedap'edaarãpa Galileeepa Jerusalendee unuda chok'ara unupachida, mäik'aapa írá tai auk'aarãmaa ãchia unudap'edaa jara p'ani.

³² 'Mapa taipa parãmaa nãgí pedee pia jara k'inia p'ani. Tai judiorã chonaarãmaa Tachi Ak'orepa jaraji ³³ aba pëiit'ee eperãarã k'aripade. Mamída ichia mägí pëi-e paji tai chonaarã chok'ai p'ani weda. Jip'a pëiji ãchideepa uchiadap'edaarã, tachi ïrapemaarã chok'ai p'anide. Mägí pëida paji ichi Warra Jesús, ichia chok'ai p'irabaipida. K'awa p'ani ichi Warra pëiji ichi üraa p'ädadepema Salmode jara bairã:

'Mía idi jõmaarãmaa jara bi pi mí Warra.'

(Sal 2.7)

³⁴ Tachi Ak'orepa jaraji ichi Warra chok'ai p'irabaipiit'ee, waa piu-e pait'ee ichi üraa p'ädade jara bik'a:

'Rey Davidmaa jaradak'a mia ooit'ee, mia wãarata jarapari perã.'

(Is 55.3)

³⁵ Ichiaba jara bi awaraa Salmo p'ädade:

'Pia mí k'ap'ia beraupi-e pait'ee, mia oopari perã pia mimaa oopi bik'a.'

(Sal 16.10)

³⁶ 'Wãara na eujäde bak'ãri, Rey Davidpa ooji Tachi Ak'orepa k'isía iru badak'a. Maap'eda jai-idaaji. Iajida chi ak'oreerã ik'aawa mäik'aapa ichi k'ap'ia beraudachi.

³⁷ Mamída Tachi Ak'orepa Jesús chok'ai p'irabaipida k'ap'ia berau-e paji. ³⁸ Maperãpi, tachi auk'aarã, k'awaadaipia bi Tachi Ak'orepa tachia p'ek'au k'achia oopata wëpapipari Jesús piuda k'aurepa. ³⁹ Ma k'aurepa ichide ijääpataarã p'ek'au k'achia wëe p'ani Tachi Ak'ore k'irapite. Moisepa p'ädak'a oodap'edaa k'aurepa p'ek'au k'achia wëpap'aa paji mida, Tachi Ak'orepa Jesude ijääpataarã p'ek'au k'achia wëpapipari, Jesupa ooda k'aurepa. ⁴⁰ K'irak'aupai p'anadai Tachi Ak'ore pedee jarapataarãpa p'ädap'edaade jara bik'a:

⁴¹ 'Ürítí parã chi oo iru p'anapataarãpa Tachi Ak'orepa jara bi. Ak'iti mäik'aapa ak'itrua para báti. Parã at'ari chok'ai p'anide mia ooit'ee ne-inaa parãpa ijääada-e pai, ai naaweda abaapa parãmaa mäga jararu pijida.'

(Hab 1.5)

⁴² Pablo Bernabé ome judiorã Ak'ore Üraa jarateepata tedeepa uchiadak'ãri, chi waa k'awa k'inia p'anadap'edaarãpa chupiria iidijida iipata ewate pak'ãri waya jaratee chedamerã. ⁴³ Judiorã mäik'aapa judio-eerã Tachi Ak'orede ijääpataarã uchiadap'eda, chok'ara wãjida Pablo mäik'aapa Bernabé t'ee. Maperã ãchia ma Ak'orede ijääpatap'edaarãmaa üraajida k'irapadamerã Tachi Ak'orepa ãchi k'aripada Cristo piuda k'aurepa.

44 Apema tomiade ūipata ewate, perá jōmweda p'uuru pidaarā cheepurujida Ak'ōrepa jarapida ūride. **45** Mamīda judiorāpa unudak'āri eperāarā chok'ara see nībi, k'īraudachida māik'aapa Pablomaa ik'achia jaramaa p'aneejida, Cristo āpīte paara. **46** Māpai Pablop Bernabé ome waawee-ee p'anaujida:

—Tachi Ak'ōrepa tai naapiara pēijida ajida, parā judiorāmaa ichia jara pēida Cristode jarateedamerā. Mamīda parāpa ūri k'iniada-e p'anadairā, pāchi k'īradoopa atuadait'ee. Māga p'anadairā, tai wādait'ee judio-eerāmaa jarateede. **47** Māga oodait'ee Tachi Ak'ōre ūraa p'ādade jara bairā:

'K'ōp'āyoorā ome lámpara pēipatak'a ūidaamerā ode p'ārik'ua nipa'dak'āri, māga pīk'a mia pi pēiru mi o ak'ipimerā na p'ek'au eujādepemaarāmaa. Mia māgá pēiru k'inia bairā pīa chi t'imiara beerā paara o k'achiadeepa k'aripa atamerā.' **(Is 49.6)**

48 Judio-eerāpa māga ūridak'āri, o-ña para beeji māik'aapa Tachi Ak'ōrepa jara pēida pia bīda apachida. Māpai Cristode ijāajida chi Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru bada ichita chok'ai p'anapataadamerā. **49** Māgiirāpa Tachi Ak'ōrepa ooda jaratee wāpachida āchi wārutamaa. Cristo piuda k'aurepa irua tachi o k'achiadeepa k'aripa ataji. **50** Mamīda judiorāpa pedeejida wēraarā āchik'a Tachi Ak'ōre waaweeptaarā ome. Pablo Bernabé ome āpīte ik'achia pedeejida. Maperā ma p'arat'ara beerāpa māik'aapa imik'īraarā chi p'uuru pidaarā poroorāpa Pablo Bernabé ome ma eujādeepa jēret'ajida. **51** Māirāpa māga oodak'āri, Pablo Bernabé ome āchi biiri p'ora nēep'ejida ak'ipidait'ee waa jarateeda-e pait'ee ma judiorāmaa, Cristode ijāadak'aa p'anadap'edaa perā. Maap'eda wājida Iconio p'uurudee. **52** Pablo Bernabé ome māgá jērek'oojida mīda, chi Cristode ijāapataarā ma eujāde o-ña p'anajida, Tachi Ak'ōre Jaure āchi ome bada perā.

14

Pablo Bernabé ome Iconio p'uurude

1 Iconiode panadak'āri, oojida Antioquiade oodap'edaa k'a. T'īujida judiorā Ak'ōre ūraa jarateepata tede māik'aapa jarajida Tachi Ak'ōre Jaurepa jarapidak'a. Mapa judiorā chok'ara Cristode ijāajida, judio-eerā jida ichiaba. **2** Mamīda judiorā Cristode ijāa k'iniada-ee p'anadap'edaa rāpa pedee k'achia jaramaa p'aneejida Pablo māik'aapa Bernabé āpīte. Mapa judio-eerā k'īraudachida āra ome. **3** Māga p'anajida mīda, āchi omé arii taarājida māik'aapa waawee-ee jarateepachida Tachi Ak'ōrepa jarapidak'a, Cristopa āchi k'aripa bapachi perā. Jarateepachida Tachi Ak'ōrepa eperāarā pīa ooda Cristo piuda k'aurepa. Maperā Ak'ōrepa āchimaa oopiji ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. **4** Mamīda, māga oo p'anajida mīda, ma p'uuru pidaarā k'īsia awara-awaraa p'anajida. ūk'uru judiorā eere p'anajida, jōdee chi apemaarā Cristopa jīrit'eradaarā eere. **5** Maapai ūk'uru judiorā māik'aapa judio-eerā pedeeteejida āchi poroorā ome miapidait'ee; māupa bat'a peedait'ee. **6** Mamīda Pablop Bernabé ome k'awaadak'āri, mirudachida Licaonia eujādee, Listra p'uurude māik'aapa Derbe p'uurude, ichiaba ma p'uuru ik'aawa. **7** Mama ichiaba Jesupa ooda eperāarā k'aript'ee jarateepachida.

Listrade Pablomaa māupa bat'adap'edaa

8 Listra p'uurude p'anide unujida eperā p'oyaa t'iak'aa bī, ichi t'oru weda chiwa bada perā. Ma eperā su-ak'i baji **9** ūrimaa Pablop Bernabé ome k'awaadak'āri, māik'aapa unuk'āri wāara ijāa bī, k'awaji jīpaipia bī. **10** Mapa ma eperāmaa golpe pedeeji:

—P'irabáji māik'aapa jīp'a bainī bēeji.

Aramata ma eperā p'inajīti bainī beeji māik'aapa p'irria beeji. **11** Pablop Bernabé ome ūridak'āri, arii p'anadap'edaa rābiuk'a nībeeji Licaonia pidaarā pedeede. Mamīda Pablop Bernabé ome ārapa jara p'ani k'awada-e pajī. Ārapa māgajida:

—jāgīrā ak'ōre waibiarā, it'ariipa edaa che p'ani tachi t'āide eperāarāk'a!

¹² Māpai Bernabé t'ī bijida Greciadepemaarā ak'ōre waibia Zeus. Jōdee Pablo t'ī bijida Hermes, ichiata pedee bapachi perā. ¹³ Ma p'uuru t'īupata k'ait'a Zeumaa it'aa t'īpata te iru p'anajida. Maperā atapijida Zeus p'aaremaa aneemerā p'ak'a imik'īra, paadait'ee Pablo māik'aapa Bernabé k'īrapite; ma awara nep'ono aneemerā teedait'ee Pablomaa māik'aapa Bernabemaa, āchi ak'ōre waibiarā jīak'aapa. ¹⁴ Mamīda Bernabé Pablo ome k'awaadak'āri māgá oo p'aní it'aa t'īdait'ee āchi k'īrapite, āchi p'aru jēt'aajida t'āri p'uapa. Maap'eda nāga bia t'īudachida eperāarā t'āide:

¹⁵ —Eperāarā, ¿sāap'eda nāga oorutama? ajida. Tai ichiaba eperāarāpi parāk'a. Ma-it'eepi tai che p'aní jaradait'ee nāgee net'aa vale-ee baibide ijāa amaadamerā; ma k'āyaara Tachi Ak'ōrede ijāadamerā, iru ichita bapari perā. Tachi Ak'ōrepaa ooji pajā, na eujā, p'usa māik'aapa ne-inaa jōmaweda aide nībi. ¹⁶ Naaweda Tachi Ak'ōrepaa na p'ek'au eujādepemaarāmaa ita-aria āchia oo k'iniata oopiji. ¹⁷ Mamīda ichia āra ak'i baji. Māga oo bipa ak'ipiji ichi Tachi Ak'ōre. Ichiata parā-it'ee k'oi chepipari ne-uu pia chaumerā. Māgá iru p'aní nek'odait'ee māik'aapa o-īa p'anadait'ee.

¹⁸ Pablopaa Bernabé ome ma jōma jarajida mīda, perá p'oyaada-e paji eperāarā p'ak'a imik'īra peenaadamerā māik'aapa it'aa t'īnaadamerā āchi k'īrapite.

¹⁹ Ai t'ēepai pachejida judiorā Antioquia p'uurudeepa māik'aapa Iconio p'uurudeepa. Eperāarā āchi eere pa atadap'eda, Pablomaa māupa bat'ajida peet'aadait'ee. Piu bi jīak'aapa, p'uuru k'idaa jidiu baibinajida. ²⁰ Mamīda Cristode ijāapataarā Pablomāi seedaidak'āri, waya p'irabaiji. Maap'eda waya wāji p'uurudee māik'aapa ai norema wāji Bernabé ome Derbe p'uurudee.

²¹ Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee jarateedak'āri Derbede, eperāarā chok'ara ijāajida. Mama bap'eda, āpītee chejida Listradee, Iconiodee māik'aapa Antioquiadee.

²² Ma nipadap'edaa chaa ūraajida Cristode ijāapataarā waapiara ijāa p'aneedamerā māik'aapa māgajida:

—It'aa wādai naaweda, tachi ichita miadait'eeda ajida, Cristode ijāapata perā.

²³ Ichiaba ijāapataarā para bee chaa ūk'uru jīrit'erajida ijāapataarā ak'i p'anapataadamerā. Māpai it'aa t'īdap'eda nek'oda-ee, ijāapataarā jōmaweda Ak'ōre juade bijida.

Pablo Bernabé ome Antioquia p'uurudee wādap'edaa

²⁴ Maap'eda Pisidia eujāde wāyaajida Panfilia eujāde panarutamaa. ²⁵ Mama bide Ak'ōrepaa jarapidak'a jarateejida Perge p'uurude. Mamāik'aapa wājida Atalía p'uurudee.

²⁶ Mama barcode bataudap'eda, wājida Antioquia p'uurudee, chi ijāapataarāpa Ak'ōre juade bidap'edaamāi, irua āchi pia ak'i bapariimerā. Māgá irua k'aripapachi perā, āchia oojida jōma irua k'inia badak'a oodamerā ma wādade. ²⁷ Pachedak'āri Antioquiade, Cristode ijāapataarā t'ī p'ejida māik'aapa nepirijida Tachi Ak'ōrepaa āchi pari ooda. Ichiaba nepirijida Ak'ōrepaa judio-eerāmaa ijāapida. ²⁸ Maap'eda Pablo Bernabé ome mama taarā p'aneejida Cristode ijāapataarā ome.

15

Ijāapataarā Jerusalende chip'edaidap'edaa

¹ Maapai eperāarā Judeadeepa chejida Antioquiadee. Māgiirāpa Jesude ijāapataarāmaa jarateemaa p'aneejida. Māgajida:

—Pāchi imik'īraarā k'ap'iade tauchaa bida-e pīrā Moisepa p'ādade jara bīk'a, it'aa wāda-e pait'eeda ajida.

² Māpai Pablo Bernabé ome ijāati pedeejida āchi ome. Maap'eda Jesude ijāapataarāpa Pablo, Bernabé māik'aapa awaraarā pējida Jerusalendee māgí jarateeda iidinadamerā Cristopa jīrit'eradaarāmaa māik'aapa Jerusalendepema ijāapataarā ak'ipataarāmaa.

³ Antioquiadepema ijāapataarāpa āchi pēidap'eda, Fenicia eujāde māik'aapa Samaria eujāde wāyaajida. Nepirijida judio-eerāpa Cristode ijāa p'anadap'edaa. Māga ūridak'āri, māpema Cristode ijāapataarā o-īadachida.

⁴ Pablo Bernabé ome Jerusalende pachedak'āri, awaraa ijāapataarāpa āra auteebaijida Cristopa jirit'eradaarā ijāapataarā ak'ipataarā ome. Chip'edaidap'eda āra ome, Pablo māik'aapa Bernabé nepirijida jōma Tachi Ak'ōrepa ooda āchi pari. ⁵ Mamīda ūk'uru fariseorā Cristode ijāapataarā, p'irabaijida māik'aapa māgajida:

—Judio-eerā ijāa p'anīrāmaa tauchaa bipidaipia bi āchi imik'īraarā k'ap'iade māik'aapa oopidaipia bida ajida, Moisepa p'ādade jara bik'a.

⁶ Māpai seedachida Cristopa jirit'eradaarā māik'aapa ijāapataarā ak'ipataarā k'īsiadait'ee ma pedee jaradade. ⁷ Taarā auptedee jōnide, Pedro p'irabaiji māik'aapa māgaji:

—Ipemaarā Cristo k'aurepa, parāpa k'awa p'anida aji, taarāru Tachi Ak'ōrepa mi jirit'eraji Jesucristopa ooda eperāarā k'aripait'ee jaranamerā judio-eerāmaa, āchia auk'a Jesude ijāadamerā. ⁸ Tachi Ak'ōrepa āchi t'āride iru p'anadap'edaa k'awa bada perā, ak'ipiji ichia āchi jida k'inia iru bi, tachi k'inia iru bik'a. Māga ak'ipiji āchimaa pēik'āri ichi Jaure, tachimaa pēidak'a. ⁹ Tachi Ak'ōrepa āchi auk'a ak'ipari tachik'a. Māga k'awa p'anī āchia p'ek'au k'achia oopata auk'a wēpapik'ooda perā Cristode ijāadak'āri, tachi ome oodak'a. ¹⁰ Irá, ¿tachia sāga oodaima? ¿Oodaipia bik'ā Tachi Ak'ōrepa jara-e padata? ¿Jōma ijāapataarāmaa oopidaik'ā māgee ne-inaa chaaree Moisepa p'ādade jara bik'a? Tachia māik'aapa tachi chonaarāpa māgee ne-inaa jōmaweda p'oyaa ooda-e paji. ¹¹ Maperā māga oodaik'araa bi. Tachia ijāa p'anī Tachi Waibia Jesucristo tachi ome t'āri pia bairā, tachi o k'achiadeepa k'aripa atait'ee it'aa wādamerā. Āchia auk'a māga ijāa p'anida aji.

¹² Maap'eda jōma k'īup'ee para beeji Bernabé Pablo ome nepirimaa p'aneedak'āri Tachi Ak'ōrepa oopida āchimaa judio-eerā t'āide, eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa.

¹³ Pedee aupadak'āri, Santiagopa māgaji:

—Ipemaarā, mi pedee ūriti. ¹⁴ Simón Pedropo et'ewa nepirijida aji, Tachi Ak'ōrepa judio-eerā k'aripada. Tachi Ak'ōrepa āchi jida jiripari ichideerā p'aneedamerā. ¹⁵ Māga bi iru pedee jarapataarāpa p'ādap'edaade jara bik'a:

¹⁶ 'Nāga bap'eda, mia Rey David trua waya papiit'ee irudeepa uchiada jua ek'ari. Mia ooit'ee Israel pidaarā t'āidepema te k'arawapataarāpa oopatak'a. Te t'eedaik'āri, ārapa t'eedeechoo jēra bada araa p'epata te chiwidik'a bainī bidaitee. ¹⁷ Māga pik'a Rey Daviddeepa uchiadap'edaarā mide ijāa p'anī mia araa p'eit'ee apemaarā mide ijāa p'anīrā ome. Maap'eda ma jōmaweda michideerā papiit'ee mi Warra k'aurepa. Māga ooit'ee chi mide ijāa p'anīrā, Daviddeepa uchiada-e paji mīda. ¹⁸ Chonaarāweda mia k'awapidak'a eperāarāmaa, māga ooit'ee. Mi, Tachi Ak'ōre Waibiapa māga jara bi.'

(Am 9.11-12)

¹⁹ Māpai Santiagopa māgaji:

—Tachi Ak'ōrepa māga jara bairā, mia nāga k'īsia bida aji. Tachia Moisepa p'ādade jara bik'a oopidaik'araa bi judio-eerāmaa, māgiirā Tachi Ak'ōrede ijāadak'āri. ²⁰ Ma k'āyaara k'art'a p'ā pēidáma jaradait'ee k'onaadamerā nechiara ata bīdap'edaade ne-inaa juapa ooda k'īrapite, ai k'īrapite it'aa t'īpata; wēra apai ome p'anadamerā; ne-animal īyapa jīa piuda chiara k'onaadamerā, aīde waa paraa perā māik'aapa ne-animal waa k'onaadamerā. ²¹ Māgí ūraa aupai pēidaipia bi. Awaraa ūraa k'awa k'inia p'anī pirā, īpata ewari chaa ūridai Tachi Ak'ōre ūraa jarateepata tede. Chonaarāweda Moisepa p'āda jarateepachidada aji, māgee tede māik'aapa īrá at'āri māga oopata.

Judio-eerāmaa k'art'a p'ādap'eda

²² Māpai Cristopa jirit'eradaarā, ijāapataarā ak'ipataarā māik'aapa jōmaweda Jerusalendepema ijāapataarāpa pedeeteejida ūk'uru jirit'eradait'ee māik'aapa pēidait'ee Antioquiadée Pablo ome māik'aapa Bernabé ome. Nāgí eperāarā jirit'erajida: Judas, ichiaba

t̄ipatap'edaa Barsabás māik'aapa Silas. Apemaarā ijāapataarāpa māgí omé pia ak'i p'anapachida āchi poroorāk'a. ²³ K'art'a p'ādap'edaade nāga jara pēijida:

Tai, Cristopa jirit'eradaarāpa, ijāapataarā ak'ipataarā ome na k'art'ade salude pēiruta parā judio-eerāmaa Cristode ijāa p'aniirā Antioquia p'uurudepema, Siria eujādepema māik'aapa Cilicia eujādepemaarā-it'ee.

²⁴ Taipa ūrijida nāpemaarā ūk'uru parāmaa wādap'edaa, mamīda taipa pēida-eeta. Māgiirāpa pariatusa āchi k'iradoopa jaratee nipajida. Maperā parāpa k'awada-e paji ijāadait'ee Moisepa p'ādade wa Pablopaa jarateedade. ²⁵ Mapa taipa pedeeteejida taide-pemaarā ūk'uru jirit'eradait'ee māik'aapa pēidait'ee parāmaa tai k'ōp'āyoorā k'iniarā Bernabé Pablo ome. ²⁶ Taipa k'awa p'ani Pablo Bernabé ome waaweedak'aa pidait'ee Tachi Waibia Jesucristode ijāa p'ani k'aurepa. ²⁷ Mapa āchi ome parāmaa pēiruta Judas Silas ome. Āchia parāmaa jōma taipa k'isiadap'edaa na p'ādade jara bik'a nepiridait'ee. ²⁸ Tachi Ak'ore Jaurepa tai k'aripaji parāmaa ne-inaa audú chaaree oopinaadamerā. Nāgapai jara k'inia p'ani parāpa oodamerā. ²⁹ K'onāati nechiara ata bīdap'edaa ne-inaa juapa ooda k'irapite, ai k'irapite it'aa t̄ipata. Ne-animal īyapa jīa piuda chiara k'onāati māik'aapa ne-animal waa k'onāati. Ma awara p'ek'au oonāati. Taipa jara p'anik'a ooruta pīrā, pia oodait'ee.

Māgapai paji.

³⁰ Māpai ma k'art'a p'ādap'eda, pēijida Antioquiadee wādap'edaarā ome. Mama panadap'eda, ijāapataarā jōmaweda t̄i p'ejida māik'aapa ma k'art'a āchimaa teejida. ³¹ Ijāapataarāpa ma k'art'a leedak'āri, o-īadachida, āchi-it'ee ūraa pia bāda perā. ³² Judas Silas ome Tachi Ak'ore Jaurepa jarapiru jarapataarā pada perā, ichiaba ma ijāapataarāmaa ūraajida t̄āri o-īa p'aneedamerā. ³³ Mama p'anadap'eda, ijāapataarāpa āchi despedijida k'āiwee wādamerā. ³⁴ [Mamīda Silas arii beeji.] ³⁵ Pablo Bernabé ome ichiaba p'aneejida awaraa ijāapataarā ome Antioquiade, Tachi Ak'orepa pedee pia jara pēida Cristode jarateedait'ee.

Pablo waya wāda ichi naaweda wāda ode

³⁶ Māga p'anadap'eda, ewari aba Pablopaa māgaji Bernabemaa:

—Waya wādāma aji, ijāapataarā ak'ide, Tachi Ak'orepa jara pēida Cristode jaratee nīpadap'edaa p'uuru chaa. Ak'īdait'eeda aji, at̄āri ijāa p'ani wa māga-e.

³⁷ Bernabepa ichiaba atee k'inia baji Juan; māgí Juan ichiaba t̄ijarapatap'edaa Marcos. ³⁸ Mamīda Pablopaa atee k'inia-e paji, āchi ik'aawaapa uchiada perā Panfilia eujāde, āchi mimia at̄āri aupada-eeta. ³⁹ Ijāti pedeedap'eda, āchi o chaachaa jitak'oodachida. Bernabé wāji Chipre isladee Marcos ome. ⁴⁰ Jōdee Pablopaa jirit'eraji Silas ichi k'ōp'āyo pamerā. Ijāapataarāpa āchi omé Ak'ore juade bījida irua āchi pia ak'i bapariimerā. Māpai Pablo ichi k'ōp'āyo ome wāji. ⁴¹ Wāyaajida Siria eujāde māik'aapa Cilicia eujāde. Ijāapataarā ūraa wājida āchi para bee chaa.

16

Timoteopa Pablo Silas ome k'ōp'āyaada

¹ Mamāik'aapa Pablo Silas ome panajida Derbe p'uurude māik'aapa Listra p'uurude. Mama unujida ijāapari t̄ijarapatap'edaa Timoteo. Chi nawe judío wēra Cristode ijāapari paji. Jōdee chi ak'ore Greciadepema paji. ² Ijāapataarā Listradepemaarā māik'aapa Iconiodepemaarāpa Timoteo pia t'o p'anadap'edaa perā, ³ Pablopaa ichi ome ateeji mamāik'aapa. Mamīda uchiadai naaweda, iru k'ap'iade tauchaa bīji māpemaarā jūdiorā k'aurepa. Ma eujādepema jōmaarāpa k'awajida Timoteo ak'ore Greciadepema paji māik'aapa ārapa tauchaa bīdak'aa paji āchi warrarā k'ap'iade. ⁴ P'uuru bee chaa wāyaa wādak'āri, jara bēi wāpachida Cristopa jirit'eradaarāpa māik'aapa ijāapataarā ak'ipataarāpa jara pēidap'edaa Jerusalendeepa. ⁵ Māgá ijāapataarāpa pipiara k'awaajida Cristopa oopi

k'inia bi ãchimaa mäik'aapa waapiara ijääjida irude. Ma awara ewari chaa ijääpataarã chok'araara ïwa wäjida.

Pablo k'äimok'araa pik'a bada Troas p'uurude

⁶ Ma wärutade wäyaajida Frigia eujäde mäik'aapa Galacia eujäde, Tachi Ak'ore Jaurepa jarateepi-e pada perä Ásia eujäde. ⁷ Misia eujäde panadak'ari, wädait'ee paji Bitinia eujädee. Mamïda Jesús Jaurepa wäpi-e paji. ⁸ Mapa Misia eujäde wäyaajida Troas p'uurude parutamaa. ⁹ Panadap'edaa ewate p'ärik'ua, Pablo k'äimok'araa pik'a bide unuji Macedonia eujädepema imik'ira baini bi. Mägipa chupiria iidiji Pablo wämerä ichi eujädee. Mägaji:

—Chéji Macedoniadee tai k'aripade.

¹⁰ Pablo mägá k'äimok'araa pik'a bap'eda, aramata net'aa p'e atajida wädait'ee Macedoniadee, k'isia p'anadap'edaa perä Tachi Ak'orepa jarateepi k'inia bi Cristopa ooda eperäarã k'aripait'ee ma eujäde. Ma wädap'edaade mi jida auk'a wäji.

Pablo Silas ome Filípos p'uurude

¹¹ Troas p'uurudeepa tai barcode bataujida. Mata Samotracia islade panajida. Mamäik'aapa ai norema Neápolis p'uurude panajida. ¹² Neapolideepa wäjida Filipodee. Mägí p'uuru waibia Macedonia eujäde bi. Ma p'uurude Romadepemaa chok'ara p'anapachida. Mama k'aima chok'ara-ee p'anajida. ¹³ Tipata ewate tai wäjida p'uurudeepa to idee, ma p'uurudepema judiorä it'aa t'ipatamäi unudai jääk'aapa. Unu atadak'ari, su-ak'i p'aneejida mäik'aapa jarateemaa p'aneejida wëraarã cheepurudap'edaarämaa. ¹⁴ Ma wëraarã t'äide baji aba t'ijaratap'edaa Lidia. Ma wëra Tiatira p'uurudepema paji. Mägipa netopachi p'aru pia t'ida p'up'uchia. Mägí wërapa Tachi Ak'oremaa it'aa t'ipachi. Maperä Ak'orepa irumaa ūripiji Pablopaa jaratee bi. Pia ūrik'ari, Cristode ijää beeji. ¹⁵ Iru poro choopip'eda ichi te pidaarã ome, taimaa mägaji:

—Paräpaunu p'ani pírã mi wäara ijää bi Jesucristode, mi tede p'ana chéti.

Mäga jara bi pa wäjida ichi temaa.

Filípos p'uurude carcelde p'anadap'edaa

¹⁶ Ewari aba tai waya it'aa t'ide wädak'ari it'aa t'ipatap'edaamaa, unujida awëra. Mägí awëra esclava paji. Mägipa ne-inaa p'asait'ee bi jarapachi, ichi k'ap'iae netuara merätia bada perä. Mapa ma awëra chiparipa p'arat'ara jitapachi ichi k'aurepa. ¹⁷ Mägí awëra tai t'ee bia wäpachi:

—Nägi eperäarã Tachi Ak'ore Waibiapa pëida jarateedamerä säga eperäarã it'aa wädai.

¹⁸ Ewari chok'ara mäga oopachi tai wärutamaa. Mata ewari aba Pablopaa ūriamaadaik'ari, äpitee ak'iji mäik'aapa mägaji ma netuara k'ap'iae merätia badamaa:

—Jesucristo jõmaarã poro waibia perä, ichi t'ide mia pimaa jara bi uchiadaimerä jääwëra k'ap'iaeepa.

Aramata ma netuara uchiadachi.

¹⁹ Ma awëra chipariiräpa mäga unudak'ari, k'awaaajida ãchi p'arat'a waa p'oyaa jitade iru k'ap'ia. Mapa Pablo Silas ome jita atadap'eda, ateejida ãchi p'uurudepema poroorämaa, mägiirä chip'edaipatap'edaamäi. ²⁰ Ma Romadepemaa poroorämaa ateedap'eda, mägajida:

—Na judioräpa tachi p'uuru pidaarã k'iraupirutada ajida, ²¹ mäik'aapa ne-inaa jarateemaa p'ani tachi Romadepemaa p'ooopata awara. Taipa mäga ūri k'iniada-e p'anida ajida.

²² Mäpai p'uuru pidaarã chok'ara seedachida. ãchi porooräpa Pablo Silas ome p'aru ërapijida mäik'aapa wipijida pak'urupa. ²³ Pia wipit'aadap'eda, carcelde t'it'aaajida mäik'aapa carceldepema jääparimaa jarajida pia jäämerä, carceldeepa uchiapiamaapa.

24 Chi jíaparipa mäga ūrik'āri, calabozo edupiara badade t'i níbiji mäik'aapa ãchi biiri t'ik'ooji cepode.

25 Mägá iru p'anajida mïda, Pablo Silas ome it'aa t'ímaa mäik'aapa k'arimaa p'anajida Tachi Ak'õremaa. Jõdee chi apemaarã carcel pidaarãpa ūrii p'anajida. **26** Esapite pak'āri, awẽrachai golpe wëre níbeeji. Ma carcel perá t'eедachi. Aramata chi puerta jõmaweda ewak'oodachida. Presoorã juade níbada cadena mäik'aapa cepo ichiaba jõma ët'ak'oodachida. **27** Ma carceldepema jíaparipa unuk'āri chi puerta jõma ewa jõra bi, ichi espada ët'a ataji ichi juadoopa piudariit'ee, carcel pidaarã jõma uchiadai p'ani jíak'aapa.

28 Mamïda Pablopia biaji ichi badamäipa mägí jíaparimaa:

—Jággá oonáaji! ¡Tai jõma nama p'anipi!

29 Mäpai carceldepema jíaparipa lámpara aneepip'eda, t'íudachi Pablo mäik'aapa Silas p'anadap'edaamäi. Ñchi k'írapite wirriwirria bedabai níbanaji p'era níbipa. **30** Uchia p'e atap'eda calabozo edupiara bideepa, mägaji:

—Jarateepataarã, ¿k'âata ooipia bima aji, mi it'aa wãit'ee?

31 Mäpai p'anaujida:

—Jesucristode ijääji. Mägara pi, pichi tedepemaarã ome it'aa wãdayada ajida.

32 Mäpai Tachi Ak'õrepa jara pëida Cristode jaratee jida ma jíaparimaa mäik'aapa ichi tede p'anadap'edaarãmaa. **33** Aramata ma carceldepema jíaparipa Pablo Silas ome ateeji siik'ooit'ee ãchi k'ap'iade t'udak'a jõra bada. Maap'eda iru ichi tedepemaarã ome poro choopijida. **34** Mäpai teedaa p'e ateeip'eda, nek'opiji. Ma carcel jíapari ichi tedepemaarã ome o-ña p'anajida Tachi Ak'õrede ijäädap'eda perä.

35 Ai norema tap'eda Romadepema poroorãpa ãchi jíapataarã pëijida ma carceldepema jíaparimaa, Pablo Silas ome uchia pëimerä. **36** Maperã carceldepema jíaparipa mägaji Pablomaa:

—Mi poroorãpa jara pëi p'anida aji, parã uchia pëimerä. Mapa k'âiwee wãti namäik'aapa.

37 Mamïda Pablopia mägaji Romadepema poroorãpa pëidap'edaarãmaa:

—Tai auk'a Romadepemaarã p'anita, wijidada aji, jõmaarã k'írapite, charramaa ateedaee. Maap'eda carcelde t'ipijida. Frá jõdee, ¿merã uchiapi k'inia p'ani-ek'â? ¡Mäga-epi! Namäik'aapa wãda-edaa aji, ãchia uchia pëi cheda-emäi ãchi k'íradoopa.

38 Pablopia jarada ãchi poroorãmaa jaranadak'âri mäik'aapa jâ eperãarã auk'a Romadepemaarãda adak'âri, mäirã poroorã p'eradachida, ãchia wípidap'eda perä mäik'aapa carcelde t'i níbidap'eda perä. **39** Mapa chedap'eda, chupiria iidijida Pablomaa Silas ome perdonaadamerã ãchia oodap'eda. Mäpai uchiapijida carceldeepa mäik'aapa p'uurudeepa. **40** Pablo Silas ome ma carceldeepa uchiadap'eda, wãjida Lidia temaa. Mama ijääpataarã jõmaarãmaa ūraajida t'âri o-ña p'aneedamerä. Maap'eda wãjida ma p'uurudeepa.

17

Tesalónica p'uuru pidaarã k'írauk'oodaidap'eda Pablo Silas ome

1 Mamäik'aapa ãchi wãdade Pablo Silas ome wãyaajida Anfípolis p'uurude mäik'aapa Apolonia p'uurude. Maap'eda Tesalónica p'uurude panajida. Mägí p'uurude baji Tachi Ak'õre Úraa jarateepata te. **2** Maperã Pablo ichia oopatak'a p'uurude panak'âri, jâmaa wãji. Mama beeji tomia õpee mäik'aapa ñipata ewari chaa aupedeeji arii p'anadap'edaarã ome. **3** Ak'õre Úraa p'âdade ak'ipipachi sâga Cristo chupiria níbait'ee mäik'aapa piup'eda, p'irabaiit'ee. Jarapachi:

—Nâgí Jesúz parãmaa mia jaratee bi Cristota, Tachi Ak'õrepa pëida eperãarã k'aripamerä.

⁴ Mäga ūridak'āri, judiorā ūk'uru Cristode ijāajida mäik'aapa araa nipapachida Pablo mäik'aapa Silas ome. Ichiaba ijāajida judio-eerā; Tachi Ak'ōrede ijāa p'anadap'edaarā chok'ara mäik'aapa wēraarā p'arat'ara beerā. ⁵ Judiorā Cristode ijāada-ee p'anadap'edaarāpa mäga unudak'āri, k'īraudachida. Mapa jirijida eperāarā mimiadak'aa p'anadap'edaarā, p'uuru pidaarā k'īraupit'aadamerā Pablo mäik'aapa Silas ome, pedee jōnipa āra āpite. Mägá p'uuru pidaarā jōma k'īraupit'aadap'eda, Jasón tede t'īudachida, Pablo Silas ome uchia atadap'eda, p'uuru pidaarāmaa teedait'ee. ⁶ Mamīda mägi tede āra unuda-e pak'āri, uchia atajida Jasonta mäik'aapa awaraa ijāapataarā. Maap'eda āchi p'uurudepema poroorāmaa ateejida. Mama panadak'āri, biapachida:

—jīrá eperāarā Roma juu ek'ari p'aniirā k'īisia awarapipataarā nama che p'anida! ajida.

⁷ Ma awara mägiirā Jasonpa ichi tede auteebaiji. Māirāpa oodak'aa Cesarpa oopi bik'a. Jīp'a jara p'ani ichi k'āyaara rey aba waibiarā bida ajida, t'ījarapata Jesús.

⁸ Mäga ūridak'āri, ma p'uuru pidaarā mäik'aapa āchi poroorā k'īraupik'a para beeji.

⁹ Mamīda Jasonpa apemaarā ijāapataarā ome p'aajida āchi uchia pēidamerā. Māpai k'ena pēijida.

Pablo Silas ome Berea p'uurude

¹⁰ Ma p'ārik'ua weda ijāapataarāpa Pablo Silas ome Berea p'uurudee pēijida. Mama panadak'āri, t'īujida judiorā Ak'ōre Ūraa jarateepata temāi. ¹¹ Māpema judiorā Tesa-lonicadepema k'āyaara k'īisia k'awaara p'anajida. Mapa Pablopaa jaratee bi ūri k'inia p'anajida. Mäga ūridap'eda, ewari chaa Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda ak'īpachida k'awaadait'ee wāara jara bi Pablopaa jara bik'a maa-e pīrā awara jara bi. ¹² K'awaadak'āri wāarata jara bi, mägiddepemaarā judiorā chok'ara ijāajida. Ichiaba judio-eerā wēraarā p'arat'ara beerā chok'ara ijāajida, imik'īraarā jida ichiaba. ¹³ Mamīda Tesalonicadepema judiorāpa ūridak'āri Pablopaa Tachi Ak'ōrepaa jara pēida jarateemaa bi Bereade, wājida ma p'uuru pidaarā k'īraupit'aade. ¹⁴ Aramata māpema ijāapataarāpa Pablo pēijida k'ōp'āyoorā ūk'uru ome p'usa idee. Jōdee Silas Timoteo ome Bereade p'aneejida. ¹⁵ Chi Pablo ome wādap'edaarāpa iru ateejida Atenas p'uurudee. Waya āpitee uchiadait'ee pak'āri, Pablopaa jara pēiji Silamaa Timoteo ome taarā-ee chedamerā ichimaa.

Pablo Atenas p'uurude

¹⁶ Atenas p'uurude Pablopaa Silas mäik'aapa Timoteo nīmaa beeji. Mama bide unuk'āri chok'ara ne-inaa iru p'ani eperā juapa ooda ai k'īrapite it'aa t'īpata, t'āri āriidachi.

¹⁷ Mapa aupedeebacha judiorā ome mäik'aapa judio-eerā Tachi Ak'ōre waaweeepataarā ome Ak'ōre Ūraa jarateepata temāi. Ichiaba mäga oopachi ewari chaa chi unuru ome ma p'uurude net'aa netopatamāi. ¹⁸ Mama ūk'uru poro wēsaa beerā t'ījarapatap'eda Epicúreo eerepemaarā mäik'aapa Estoico eerepemaarā aupedee p'aneejida Pablo ome. Māirā ūk'uruurāpa mägapachida:

—¿K'āata jara k'inia bīma apachida, na pedee-idaa bīpa?

Awaraarāpa mägapachida:

—Awaraa eujādepemaarā ak'ōre waibiapa ooda jaratee bida apachida.

Mäga jarapachida Pablopaa jarateemaa bada perā Tachi Ak'ōrepaa ooda Jesús piuda k'aurepa mäik'aapa jarateepachi perā tachi piuda t'ēepai waya chok'ai p'irabaidait'ee.

¹⁹ Māpai āchia Pablo ateejida Areopagomaa, āchi poro wēsaa beerā cheepurupatamaa ūraa ūride. Mama iidijida:

—¿Taipa pīa jaratee bi k'awaadaik'ā? ajida. ²⁰ Taipa waide ūrida-e p'anida ajida, pedee pīa jaratee bik'a. Mapa k'awa k'inia p'anida ajida.

²¹ Ma Atenas pidaarā mäik'aapa awaraarā arii p'anadap'edaarā mimiada-e p'anadak'āri, p'anapachida ne-inaa chiwidi pedeemaa mäik'aapa ūrimaa.

²² Māpai Pablo bainī beeji āchi k'īrapite Areopagode mäik'aapa māgaji:

—Atenas p'uuru pidaarā, mīa unu bī parāpa ak'ōre waibia k'īra t'ādoo waaweeepata. ²³ Mī wāyaak'āri parā it'aa t'īpatamāi, unuji net'aa chok'ara iru p'ani ai k'īrapite it'aa t'īpata. Mama bide unuji parā altar bide p'ā bī: *Tachi Ak'ōre Waibia k'awada-e p'ani-it'ee.* Parāpa k'awada-edā a p'ani Ak'ōrepā ooda mīa jaratee bī.

²⁴ 'Nāgí Ak'ōrépata ooji na eujā māik'aapa jōma aīde nībi. Nāgīta, Tachi Ak'ōre, jōmaarā Waibia na p'ek'au eujāde māik'aapa pajāde. Nāgí Ak'ōre eperāarāpa te oodade bak'aa, ²⁵ ichi-it'ee p'ua-e bairā ne-inaa eperāarāpa oopata ichi-it'ee. Ichiata eperāarā chok'ai p'anapipari, īyapaapipari māik'aapa tachimaa ne-inaa jōmaata teepari pia p'anapataadamerā.

²⁶ 'Eperā abaadeepa eperāarā k'īra t'ādoo uchiapiji, na p'ek'au eujā jōmaade p'anapataadamerā. Ai naaweda k'īsia iru baji sāapai uchiapiit'ee māik'aapa sāmaata p'anapiit'ee. ²⁷ Tachi Ak'ōrepā māga ooji eperāarāpa iru jīridamerā. Tachi taupa nāgí Ak'ōre unuda-e p'ani mīda, iru k'awadai, wāara tachimāipi t'imia-ee bairā. ²⁸ Iru k'aurepa tachi chok'ai p'ani; p'irriapata māik'aapa na eujāde p'anapata. Pāchi k'arik'a p'āpataarāpa jaradap'edaak'a māga bī: "Tachi, Tachi Ak'ōre Waibiaapa ooda". ²⁹ Maperā k'īsiadaik'araa bī Tachi Ak'ōre santok'a bī, eperāarāpa k'īsiadap'eda oopatak'a nēedee, p'arat'adee maa-e pirā māudee. ³⁰ Naaweda Tachi Ak'ōrepā miapi-e paji māgee k'īrapite it'aa t'īpatap'edaarā, iru waide k'awada-e p'anadap'edaa perā. Mamīda īrá jōmaarāmaa jara bī p'ek'au k'achia oo amaadamerā māik'aapa ichide ijāadamerā. ³¹ Ichia māga jara bī na ewari na p'ek'au eujādepemaarāpa oopata jōmaweda ak'īt'ee perā, k'awaait'ee pia wa k'achia. Māga ooit'ee ichia pēida Jesucristopa. Cristopa eperāarāpa oopata māgá ak'ii, ichia k'achia ook'aa pada perā na eujāde nipak'āri. Tachia k'awa p'anida aji, Ak'ōrepā iru jīrit'eraji, iru piup'eda, chok'ai p'irabaipida perā.

³² Arii p'anadap'edaarāpa ūridak'āri eperā piup'eda chok'ai p'irabaida, ūk'uru ēi para beeji māik'aapa ūk'uruurāpa māgajida:

—Na ewari waya ūridayada ajida, pī pedee.

³³ Māpai Pablo uchiaji mamāik'aapa. ³⁴ Mamīda ūk'uruurāpa ijāajida Pablopā jarada māik'aapa Cristode ijāa p'aneejida. Ma ijāadap'edaarā t'āide baji imik'īra t'ījarapatap'edaa Dionisio. Māgí Areópago poro wēsaa beerā cheepurupatadepema paji. Ichiaba baji wēra t'ījarapatap'edaa Dámaris māik'aapa awaraarā.

18

Pablo Corinto p'uuruude

¹ Ma t'ēepai Pablo wāji Atenas p'uuruudeepa Corinto p'uuruudee. ² Mama ununaji judío t'ījarapatap'edaa Áquila. Māgí Ponto eujādepema paji. Ewaa pache baji chi wēra Priscila ome Italia eujādeepa, César Claudiopa judiorā jōmaweda jērek'ooda perā Roma p'uuruudepa. ³ Pablo p'asiade wāk'āri ma judío badamaa, k'awaa ataji ichi jīak'a Aquilapa carpa oopari. Mapa Pablo ãra ome beeji ma mimia oomaa. ⁴ Mama bide ūipata ewari chaa wāpachi Ak'ōre ūraa jarateepata temaa jarateede judiorāmaa māik'aapa judio-eerāmaa Cristode ijāadamerā.

⁵ Silas Timoteo ome pachedak'āri Macedoniadeepa, Pablopā ewari chaa Tachi Ak'ōrepā jara pēida Cristode jarateemaa bapachi, judiorāpa ijāadamerā Jesuta Cristo, Tachi Ak'ōrepā pēida. ⁶ Mamīda judiorā, ichi pedee ijāa k'iniada-ee p'anadap'edaarāpa ik'achia jaramaa p'aneejida. Mapa Pablopā ichi p'aru jī bāda jīlap'eji ak'īpiit'ee āchimaa waa jaratee-e. Maap'eda māgaji:

—Pāchi k'īradoopa atuadait'eeda aji, piudak'āri. Idideepa mī wāit'eeda aji, judio-eerāmaa Tachi Ak'ōrepā jarapi bī jarateede.

⁷ Māga jarap'eda, Pablo wāji Ticio Justo apatap'edaa temaa jarateede. Māgí eperāpa Tachi Ak'ōremaa it'aa t̄ipachi. Ichi te baji Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata te ik'aawa.

⁸ Pablopama jarateemaa bide, Cristode ijāaji ma Ak'ōre Ūraa jarateepata tedepema poro, t̄ijarapatap'edaa Crispo. Chi te pidaarā jida auk'a ijāajida māik'aapa apemaarā Corinto pidaarā chok'ara Pablopama jarateeda ūridap'edaarā ichiaba ijāajida. Mapa māirā jōma poro choopijida. ⁹ At'āri Corinto p'uurude p'anide ewari aba p'ārik'ua k'āimok'araa pik'a bide Tachi Ak'ōrepa māgaji Pablomaa:

—Waawee-ee jaratéeji na p'uurude ¹⁰ michideerā nama chok'ara nībairā. Mi pi ome bairā, apidaapa pi k'achia ooda-e.

¹¹ Tachi Ak'ōrepa māga jarada perā, Pablo mama beeji aña aba ap'eda esa-auk'a, Tachi Ak'ōrepa jara pēida Cristode jarateemaa.

¹² Mamīda, mama bide, Romadepema Galión apatap'edaa Acaya eujādepema poro waibia bak'āri, judiorā chok'ara pedeeteejida māik'aapa Pablo jita ateejida iru k'īrapite.

¹³ Mama māgajida:

—Na eperāpa jaratee bi Tachi Ak'ōrede ijāadamerā māik'aapa irumaa it'aa t̄ipataadamerā. Mamīda jaratee-eda ajida, Moisepa p'ādade jara bik'a oodamerā.

¹⁴ Māpai Pablo pedeeit'ee arude, Galionpa māgaji ma judiorāmaa:

—Na eperāpa ne-inaa k'achia oo bada paara maa-e pīrā chīara pee bada paara, miā ak'ik'ajida aji. ¹⁵ Mamīda jara p'anadairā chīara t̄i māik'aapa parāpa ūraa p'ādade, pāchi pitapai ma nepira ak'īdapāde aji. Miā parā nepira ak'i k'inia-eda aji.

¹⁶ Aramata jērek'ooji ichimāiipa. ¹⁷ Māpai arii ak'i p'anadap'edaarāpa Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tedepema poro Sóstenes jita atadap'eda, wijida Galión k'īrapite. Mamīda iru-it'ee maarepida p'ua-e paji.

Pablo waya Antioquia p'uurudee wāda

¹⁸ Ai t̄ēepai Pablo taarā beeji Corinto p'uurude. Māpai ijāapataarāmaa despediip'eda, Siria eujādee wāji Priscila māik'aapa Áquila ome. Cencrea p'uurude barcode batau naaweda, Pablopama ichi poro bi-si wēt'aaji. Māga ooji ak'īpiit'ee ichia Tachi Ak'ōremaa ooit'eeda ada ooda. ¹⁹ Ma wārutade Éfeso p'uurude panadak'āri, Pablo t̄iunaji Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede judiorā ome pedeeit'ee. ²⁰ Ichia jarateeda ūridak'āri, chupiria iidijida āchi ome taarā beemerā. Mamīda Pablopama k'inia-e paji. ²¹ Māgaji:

—Irā wāit'eeda aji. Mamīda waya cheit'eeda aji, Tachi Ak'ōrepa k'inia bi pīrā.

Māpai Pablo batauji māik'aapa wāji. Jōdee Priscila Áquila ome mama p'aneejida.

²² Pablo Cesarea p'uurude panak'āri, mamāik'aapa wāji Jerusalendee ijāapataarā ak'ide. Maap'eda wāji Antioquia p'uurudee. Māgí p'uuru Siria eujāde bi.

²³ Antioquiade bap'eda, wāji ijāapataarā para bee chaa āchi ak'ide māik'aapa ūraade. Māga oo wāji Galacia eujāde māik'aapa Frigia eujāde.

Apolo Éfeso p'uurude jarateeda

²⁴ Maapai judío t̄ijarapatap'edaa Apolo pacheji. Māgí Alejandría p'uurudepema paji. Māgí p'uuru Egipto eujāde bi. Māgí judiopa Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda pia k'awa baji. Ma awara pia jarateepachi. ²⁵ Māgipa o-ī-īa jarateepachi Juan Bautistapa jarateedak'a, eperāarāpa āchia p'ek'au k'achia oopata oo amaadamerā māik'aapa poro choopidamerā ak'īpidait'ee Tachi Ak'ōrede ijāa p'ani. Ichiaba jarateepachi Jesucristo Tachi Ak'ōrepa pēida. ²⁶ Apolo Éfeso p'uurude pachek'āri, waawee-ee jarateemaa beeji judiorā Ak'ōre Ūraa jarateepata temāi. Māga ūridak'āri, Priscila Áquila ome āchi temaa ateejida. Māpai Apolomaa jarateejida jōma āchia k'awadap'edaa, Tachi Ak'ōrepa ooda Jesucristo k'aurepa. ²⁷ Maap'eda, Apolo Acaya eujādee wā k'inia bak'āri, Efesodepema ijāapataarāpa k'art'a p'ājida jāpemaarāmaa iru auteebaidamerā. Māgá mama panak'āri,

irua k'aripai Cristode ijāapataarā waapiara ijāadamerā. Tachi Ak'ore t'āri pia bapari perā, āchimaa Cristode ijāapiji, Apolo mamaa wāi naaweda. ²⁸ Apolo mama bide jōmaarā taide Tachi Ak'ore Ūraa p'āda ak'ipachi māik'aapa jarateepachi Jesucristo Tachi Ak'orepa pēida eperāarā k'aripamerā. Mapa judiorāpa maarepida p'oyaa p'anauda-e paji.

19

Pablo Éfeso p'uurude

¹ Apolo Corinto p'uurude bī misa, Pablo wāyaaji Galacia māik'aapa Frigia eujāde Éfeso p'uurude parumaa. Mama Cristode ijāapataarā ununaji. ² Māpai Pablopia iidiji:

—Parāpa Cristode ijāadak'āri, ¿Tachi Ak'ore Jaure parā k'ap'iade ba chejik'ā? aji.
P'anaujida:

—Taipa k'awada-edo ajida, Tachi Ak'ore Jaure ba chepari ijāapataarā k'ap'iade.

³ Māpai Pablopia iidiji:

—Parāpa poro choopidak'āri, ¿k'āare-it'ee poro choopijidama? aji.

P'anaujida:

—Juanpa jaradak'a poro choopijida ak'ipidait'ee p'ek'au k'achia oo amaa k'inia p'anī.

⁴ Māpai Pablopia māgaji:

—Juanpa wāara poro choojida aji, waa p'ek'au k'achia oo k'iniada-e p'anadap'edaarā.

Mamīda Juanpa ichiaba jarapachi ijāadamerā ichi t'ēe cheru eperāde. Māgí eperā Jesucristo.

⁵ Ma eperāarāpa māga ūridak'āri, aramata āchi poro choopijida Tachi Waibia Jesús t'ide ak'ipidait'ee irude ijāa p'anī. ⁶ Maap'eda Pablopia juá bī ma poro choodap'edaarā īri. Māgá bīk'āri, Tachi Ak'orepa ichi Jaure āra k'ap'iade ba chepiji. Māgipa āramaa pedeepipachi k'awada-e p'anī pedeede. Māgá jarajida Tachi Ak'orepa jarapidak'a. ⁷ Chi māgá poro choodap'edaarā doce paji.

⁸ Maap'eda Pablo wāji Tachi Ak'ore Ūraa jarateepata tedee. Mama iipata ewari chaa atane ūpee Tachi Ak'ore Ūraa waawee-ee jarateeji. Jaraji Tachi Ak'orepa pia ooda Jesucristo pēik'āri, judiorāpa irude ijāadamerā. ⁹ Mamīda ūk'uruurāpa ijāa k'iniada-e paji Pablopia jaratee bada māik'aapa waapiara pedee k'achia jarajida Tachi Ak'ore Ode P'anihirā āpite. Maperā Pablo mamāik'aapa āyaa wāji ijāapataarā ome. Jaratee banaji eperā t'ījarapatap'edaarā Tirano escuelade. Mama ewari chaa jarateepachi. ¹⁰ Irua Tachi Ak'ore Ūraa jarateeji año omé. Māgá judiorā māik'aapa judio-eerā Ásia eujāde p'anapapatap'edaarā ūrijida Tachi Ak'orepa jara pēida Jesude. ¹¹ Ichiaba Tachi Ak'orepa Pablomaa oopipachi ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. ¹² Pablo k'ap'iade p'aru t'ōbaidapapai, k'ayaa beerā jipapachida. Ichiaba netuara eperāarā k'ap'iade merātia bee uchiapachida.

Netuarapa Esceva warrarāmaa ooda

¹³⁻¹⁴ Māpema judiorā ūk'uru Cristode ijāada-e p'anadap'edaarāpa netuara merātia bee eperāarā k'ap'iadeepa uchiapik'oopachida. Māga oo nipajida judiorā p'aareerā poro Esceva warrarā. Āra siete paji. Māirāpa k'awaadak'āri netuaraarā uchia p'anī Pablo k'aurepa ichia Tachi Waibia Jesús t'ī jarak'āri, auk'a oo k'inia p'aneejida. Mapa jarajida netuara merātia bimaa:

—Pablopia jara bī Jesús t'ide uchiati!

¹⁵ Mamīda māga oodak'āri, ma netuara eperā k'ap'iade merātia badapa māgaji:

—Mia k'awa bida aji, Jesús. Ichiaba k'awa bī k'aita Pablo. Mamīda parā ¿k'airāma? aji.

¹⁶ Māpai ma netuara k'ap'iade merātia bada eperāpa āchi īri cheji māik'aapa āchi jōmaweda sīk'ooji. Māgá p'u oop'eda, chi netuara uchiapi chedap'edaarā mamāik'aapa āk'adaa p'ira uchiak'oodachida. ¹⁷ Éfeso p'uurude p'anapataarā, judiorā māik'aapa

judio-eerāpa māga ūridak'āri, jōmaarāta p'erajida māik'aapa Tachi Waibia Jesúś tī̄ piā t'o p'anajida.

¹⁸ Māpemaarā ūk'uru Cristode ijāa p'aneejida. Maap'eda Pablomaa jara chepachida āchia k'achia oopatap'edaa, ai naaweda ijāa p'anadap'edaa perā petau tau k'awaa beerāpa oo p'anadap'edaade. ¹⁹ Ichiaba ūk'uru petau tau k'awaa beerāpa aneepachida āchi libro jōmaarā taide paak'oodait'ee. Māgí libro valor p'arat'ade juasiadak'āri, uchiaji p'arat'a tau cincuenta mil. ²⁰ Ma jōma oo p'anadap'edaa k'aurepa ma eujādepemaarāpa waapiara ijāapachida Tachi Ak'ōrepa jarapidade.

²¹ Ma t'ēepai, Tachi Ak'ōre Jaurepa Pablomaa k'īsiapiji wāit'ee Jerusalendee, wāyaap'eda Macedonia eujāde māik'aapa Acaya eujāde. Ichiaba Jerusalendeepa Pablo wā k'inia baji Romadee. ²² Māga k'īsiap'eda, Pablopaa chi k'ōp'āyoorā Timoteo Erasto ome naa pēiji Macedonia eujādee. Jōdee ichi Ásia eujāde jarateemaa beeji. Maap'eda wāji ãra t'ēe.

Éfeso p'uurudepemaarā k'īraudaidap'edaa

²³ Maapai Tachi Ak'ōre Ode P'anīrā k'aurepa, Éfeso p'uurudepemaarā jōma k'īraupik'a para baji ²⁴ ne-inaa p'arat'adee oopari Demetrio apatap'edaapa ãra āpite pedee k'achia jarada perā. Māgí eperāpa ne-inaa ma-āri santok'a p'arat'adee oopachi, āchi it'aa tī̄pata nawe Artemisa te waibia k'irāpapataadamerā. Māga oo bipa ichia māik'aapa apemaarā ne-inaa oo k'awaa beerāpa p'arat'a waibia jitapachida. ²⁵ Maperāpi Demetriopa māgiirā māik'aapa awaraa ne-inaa oo k'awaa beerā tī̄ p'e atap'eda, māgaji:

—K'ōp'āyoorā, parāpa k'awa p'anida aji, nāgí mimia oo p'anipa tachi p'arat'a jitapata. ²⁶ Ma awara parāpa unu p'ani māik'aapa ūri p'ani Pablopaa jaratee bi, ne-inaa ooda eperāarāpa ai k'īrapite it'aa tī̄pata ak'ōre waibiarā-e. Māga jara bipa eperāarā chok'ara ichi eere ūraa p'e iru bi. Māga jara-e bi nama Éfeso p'uurudepai. Ichiaba māga jara bi jōma Ásia eujāde. ²⁷ Iru pedee ijāaruta pīrā, tachia ooda neto amaadai māik'aapa tachia p'arat'a waa jitada-e pai. Ma awara tachi nawe Artemisade ijāada-e pai māik'aapa ichiaba waa iru īgreste ak'īda-e pai. Māgí tede na Ásia eujādepemaarā māik'aapa jōmaweda Roma juu ek'ari p'anīrā irumaa it'aa tī̄pata. ¿Wāara-ek'ā aji, mia jara bi?

²⁸ Arii p'anadap'edaarāpa māga ūridak'āri, k'īraudachida māik'aapa biuk'a nībeeji:

—¡Artemisa Waibia; tachi Éfeso pidaarā nawe!

²⁹ Māpai eperāarā waapiara cheepuru nībeeji māik'aapa p'uuru pidaarā jōma k'īraupik'a para beeji. Māpai Gayo, Aristarco ome jita atajida māik'aapa atadachida āchi chip'edaipatamaa. Ma eperāarā omé Macedonia eujādepemaarā paji. Ichiaba Pablo ome nipapachida. ³⁰ Pablo wāit'ee paji ma p'uuru pidaarā k'īrapite pedeede. Mamīda ijāapataarāpa wāpida-e paji. ³¹ Ichiaba Asiadepema poroorā ūk'uru Pablo ome k'ōp'āyo meraadap'edaa perā, jara pēijida wānaamerā ma eperāarā k'īraupik'a para bimaa.

³² Māimisa, chi cheepurudap'edaarā waapiara k'īraupik'a para beeji. ūk'uruurāpa ne-inaa jarapachida; awaraarāpa biapachida. Mapa biuk'a nībaji. ūk'uruurāpa k'awada-e p'anajida sāap'eda cheepurudap'edaa. ³³ Judiorā arii p'anadap'edaarāpa Alejandromaa nepiridap'eda, jōmaarā taide ateejida. Māpai Alejandropaa juapa jaraji k'īup'ee p'aneedamerā, āchi k'ap'ia pedeeit'ee perā. ³⁴ Mamīda eperāarā k'īraupik'a para badaarāpa ichi judío k'awaadak'āri, perá hora omé waapiara biuk'a nībeeji. Māgapachida:

—¡Artemisa Waibia; tachi Éfeso pidaarā nawe!

³⁵ Māpai ai p'uurudepema secretariopa eperāarā k'īup'ee p'anapiji māik'aapa māgaji:

—Éfeso pidaarā, jōmaarāpa k'awa p'anida aji, na p'uuru pidaarāpata tachi nawe Artemisa jīak'a it'ariipa baaida ichi īgrestede jīapata. ³⁶ Apidaapa nāgí p'oyaa merada-e perā, k'īra jīp'a p'anéeti, ne-inaa k'achia pariatua ooda-ee. ³⁷ Na eperāarā parāpa

anee p'aní tachi ñigrestedepema net'aa maarepida chiada-e p'aní mäik'aapa tachi nawe ãpíte pedee k'achia jarada-e p'aní. ³⁸ Demetrio wa chi k'õp'âyoorã nepira iru p'aní pirã awaraa ome, Romadepema charraarãmaa wäti. Arapa ak'idaipi, ma-it'ee p'anadairã. ³⁹ Mamïda jõmaarãpa awaraa nepira iru p'aní pirã, k'ira jíp'a cheepurudak'ari, ma nepira jõ pëidai. ⁴⁰ Idipema oodap'edaa k'aurepa Romadepemaarãpa k'Isiadait'ee tachi chôoyaa p'aní. Nâga bide ãchia iidi p'aní pirã sãap'eda idi nâga oojida, ¿sâga p'anaudayama? aji.

⁴¹ Mâga jarap'eda, eperãarã jõmaweda ãchi te chaa pëik'ooji.

20

Pablo Macedonia eujâdee mäik'aapa Grecia eujâdee wâda

¹ Eperãarã ãchi te chaa wâdap'edaa t'ëepai, Pablopia ijääpataarã t'í p'eji ūraait'ee. Maap'eda wâji Macedonia eujâdee. ² Mama ijääpataarã ūraa nipa'eda, panaji Grecia eujâdee. ³ Atane õpee mama beeji. Mamäik'aapa barcode wâit'ee bide Siria eujâdee, k'awaaji judiorãpa ichi peedait'ee ot'ewa p'aní. Mapa waya ãpítee p'irrabaidachi. Mata wâyaaji Macedonia eujâdee. ⁴ Ma wâdade iru k'õp'âyaajida nâgí ijääpataarãpa: Pirro warra Sópatro, Berea p'uurudepema; Aristarco mäik'aapa Segundo, Tesalónica p'uurudepema; Gayo, Derbe p'uurudepema; Timoteo, Tíquico mäik'aapa Trófimo, Ásia eujâdepema. ⁵ Mâirã tai naa wâjida mäik'aapa nínajida Troas p'uurude. ⁶ Ma t'ëepai tai wâjida Filipos p'uurudeepa, fiesta pan levadura wêe k'opata wâyaap'eda. Barcode wânipadap'edaa perã, k'âima joisomaamaa panajida Troas p'uurude. K'irachuunadap'eda apemaarã ome, mama k'âima siete p'aneejida.

Pablopia ooda Troas p'uurude

⁷ Tomia ewate tai chip'ejida apemaarã ijääpataarã ome nek'odait'ee mäik'aapa Cristo piuda k'irãpadait'ee. Pablopia ijääpataarãmaa jarateemaa baji esapíte parumaa, ichi ai norema wâit'ee pada perã. ⁸ Te piso it'ipema cuartode chip'e p'anajida mäik'aapa lamparara ñdaa nîbaji. ⁹ Pablo jarateemaa bi misa, k'ûtrâa Eutico apatap'edaa su-ak'i baji ventanade ūrimaa. Mamïda Pablopia taarã jarateeda perã, ma k'ûtrâa k'âidaip'eda, tudú padachi piso õpeedeepa. Aramata piu jira atanajida. ¹⁰ Mâpai Pablo irabaip'eda, ma k'ûtrâa k'ap'ia wêre ataji mäik'aapa mágaji chi k'õp'âyoorã arii p'anadap'edaarãmaa:
—¡P'eranáati! ¡Iru chok'ai bîpi!

¹¹ Mâpai Pablo waya teedaa wâk'ari, nek'ojida mäik'aapa Cristo piuda k'irãpajida. Mata waya ichi jarateemaa beeji ewarirumaa. Ewarik'ari, wâji ichi ode. ¹² Ma k'ûtrâa piu bada chok'ai ateedap'edaa perã ichi temaa, ijääpataarã o-ña p'aneejida.

Troas p'uurudeepa Mileto p'uurudee wâda

¹³ Pablo ode wâ k'inia baji. Mapa tai naa wâjida barcode Aso p'uurudee. Mama nijida iru batau atadait'ee. ¹⁴ Aso p'uurude unudak'ari, batauji tai ome mäik'aapa wâjida Mitilene p'uurudee. ¹⁵ Mamäik'aapa uchiadap'eda, ai norema Quío isla k'irapite wâyaajida. Ma norema Samos p'uurude panajida. Mamäik'aapa panajida Mileto p'uurude. ¹⁶ Mágá oojida Pablo waa wâ k'inia-e bada perã Ásia eujâdee. Ma awara Éfeso p'uurude wiibai k'inia-e paji, Jerusalende isapai pana k'inia bada perã, Pentecostés fiesta ewate pai naaweda.

Pablopia jarada Éfeso p'uurudepema ijääpataarã ak'ipataarãmaa

¹⁷ Mágá Éfeso p'uurude wiibai k'inia-e paji taarãi jíak'aapa. Mamïda Mileto p'uurude pachedak'ari, Pablopia t'í pëiji Efesodepema ijääpataarã ak'ipataarã. ¹⁸ Ñachi pachedak'ari, ichia mágaji:

—Parãpa k'awa p'anida aji, sâgata mi nipapari parã t'âide, na Ásia eujâde ewaa pachedak'âriipa. ¹⁹ Taarâru parã ome Tachi Ak'õrepa oopi bik'a oomaa bi, chupiria

nibide māik'aapa nepirade nibide judiorā juapa. ²⁰ Mamida jōmaarā taide waawee-ee jarateeji, parā te chaa paara. Māga ooji parā ūraait'ee māik'aapa k'aripait'ee. ²¹ Auk'a jarateeji judiorāmaa māik'aapa judio-eerāmaa, āchia p'ek'au k'achia oopata oodaamaa p'aneedamerā māik'aapa Tachi Waibia Jesucristode ijāadamerā. ²² Irá wāru Jerusalendee, Tachi Ak'ore Jaurepa māga k'inia bairā. Wāit'ee k'awa-e bi mīda k'āata mī ome oodait'ee mama. ²³ Nāgapai k'awa bi. P'uuru bee chaa wāyaarude Tachi Ak'ore Jaurepa mīmaa k'awapiru mī miait'ee māik'aapa carcelde chupiria nībanait'ee. ²⁴ Mamida mīa p'ua-e bi, piuru pijida Jesupa oopi bik'a oo k'inia bairā. Jīp'a jaratee k'inia bi na pedee pia: Tachi Ak'orepa eperāarā k'inia iru bairā, tachi k'aripaji Jesucristo piuda k'aurepa.

²⁵ 'Māga jarateeji parā t'āide. Ma awara Tachi Ak'orepa parāmaa jarateeji ichia oopi k'inia bi Cristode ijāapataarāmaa. Mīa k'awa bi parāpa mī k'īra waa unuda-e pait'ee. ²⁶ Mapa idi weda Tachi Ak'ore k'īrapite mīa jara bi: parādepema aba piuk'āri atuaru pīrā, mī k'aurepada ada-e pait'ee. ²⁷ Māga jara bi mīa jarateeda perā jōmaweda Tachi Ak'orepa jarapidak'a. ²⁸ Mapa īpemaarā, chik'aripa p'anapatāati māik'aapa ijāapataarā pia ak'i p'anapatāati, ma-it'ee Tachi Ak'ore Jaurepa parā jīrit'erada perā. Tachi Waibiapa k'inia bi parāpa ak'īdamerā ichide ijāapataarā, ichia āra o k'achiadeepa k'aripa atada perā, ichi waa bat'ada k'aurepa. ²⁹ Mīa k'awa bi ne-animal k'achia beerā atu chepatak'a eperāarā peede, māga pik'a mī nāik'aapa wāda t'ēepai awaraarā chedait'ee Cristode ijāapataarā ijāa amaapide. ³⁰ Ichiaba pāchi t'āideepa pida uchiadait'ee seewa jarapataarā. Māgiirāpa ijāapataarā āchi eere atee k'inia p'anadait'ee. ³¹ Mapa k'īra ībia p'anāti māik'aapa k'īrāpāti sāga mī chupiria nībaji aña õpee, parā ūraa bi misa p'ārik'ua māik'aapa āstaawa.

³² Irá īpemaarā, mīa parā bīru Tachi Ak'ore juade, ichia parā pia ak'i bapariimerā ichi ūraa p'ādade jara bik'a. Ichi aupaita parāmaa oopii ichia oopi k'inia bik'a, māgā iru-it'ee p'anapataadamerā chi apemaarā awara bidaarāk'a. ³³ Mīa chīara p'arat'a, nēe māik'aapa p'aru k'īa-e bi. ³⁴ Parāpa pia k'awa p'ani michi juadoopa mimiapari māik'aapa ne-inaa atapari michi-it'ee māik'aapa mī ome p'aniirā-it'ee. ³⁵ Mīa parāmaa at'apai jarateedoo, auk'a mimiadamerā māik'aapa chik'aripa para bamerā. K'īrāpāti Tachi Waibia Jesupa jarada: "Pipiara bi teeit'ee, jitai k'āyaara."

³⁶ Māga jarap'eda, Pablo bedabaidachi māik'aapa it'aa t'īji Tachi Ak'oremaa jōmaarā ome. ³⁷ Māpai jōmaweda jēejida t'āri p'uapa māik'aapa Pablo wēre atapachida. ³⁸ K'īra piae-e para baji, Pablopia ichi k'īra waa unuda-edoada perā. Maap'eda, barco badamaa k'ōp'āyanajida.

21

Pablo Jerusalendee wāda

¹ Māgā despediidap'eda, barcode tai bataujida māik'aapa wājida Cos isladee. Aī norema wājida Rodas isladee. Mamāik'aapa panajida Pátara p'uurude. ² Mama barco Fenicia eujādee wā nipadade bataujida māik'aapa wājida. ³ Ma wādade Chipre isla unujida tai juabi eere. Mata wājida Siria eujāde Tiro p'uurude panarutamaa, mama net'aa barcode atee wādap'edaa atabēidait'ee pada perā. ⁴ Mama ijāapataarā jīridak'āri, unu atajida māik'aapa ewari siete p'aneejida āra ome. Mama bide Tachi Ak'ore Jaurepa ma ijāapataarāmaa k'awapiji Pablo Jerusalende p'asait'ee. Mapa irumaa jarajida wānaamerā. ⁵ Māga jarajida mīda, tomiamaa tai mamāik'aapa uchiadjida. Māpai ijāapataarā āchi wēra māik'aapa chi warrarā ome p'uurudeepa taawaa tai k'ōp'āya tee chejida p'usa ide. Ma ipude bedabaijida māik'aapa jōmaweda Tachi Ak'oremaa it'aa t'ījida. ⁶ Maap'eda, despediidap'eda, tai wājida barcode. Jōdee, ma ijāapataarā āchi te chaa erreujida.

⁷ Tiro p'uurudeepa tai wājida. Mata panajida Tolemaida p'uurude. Mama ijāapataarā ome ewari aba p'aneejida. ⁸ Aī norema uchiadak'āri, panajida Cesarea p'uurude. Mama panadak'āri, wājida Tachi Ak'ore ūraa jarateepari Felipe temaa. Māgí Felipe

Cristopa jirit'eradaarā k'aripapataarā sietedepema paji. Mama p'aneejida. ⁹ Felipepa k'au k'īmari iru baji, at'āri īmik'īra wēe. Māirāpa jarapachida Tachi Ak'ōre Jaurepa jarapidak'a. ¹⁰ Mama taarā p'anide Judea eujādeepa cheji Tachi Ak'ōre pedee jarapari, t'ījarapatap'edaa Agabo. ¹¹ Taimaa pachek'āri, Pablo k'irride jīpari ēra ataji. Māpai Agabopa ichi jua bīrī ome p'ārajī ak'i beeji māik'aapa māgaji:

—Tachi Ak'ōre Jaurepa jara bī: “Jerusalende judiorāpa nāgá oodait'ee nāgí k'irride jīpari chipari ome, iru judio-eerā poroorā jua ek'ari bidak'āri.”

¹² Taipa māik'aapa Cesareadepema ijāapataarāpa māga ūridak'āri, Pablomaa enenee jōneejida Jerusalendee wānaamerā. ¹³ Mamīda irua māgaji:

—¿K'āare-it'ee jāk'īra jēe p'anima? aji. Mi t'āri p'uapit'aaruta. Ichita mi wāit'ee Jerusalendee jī nībiruta pijida, ma awara peet'aaruta pijida, mīa Cristopa ooda jaratee bī k'aurepa.

¹⁴ Tai pedee ūri-e pada perā, ichiak'au bijida. Jīp'a Tachi Ak'ōre juade bijida, Tachi Ak'ōrepa ichiak'au oomerā ichia oo k'iniata.

¹⁵ Maap'eda, net'aa p'e atadap'eda, wājida Jerusalendee. ¹⁶ Cesareadepema ijāapataarā ūk'uru wājida tai ome, ateedit'ee Chipre isladeepema Mnasón apatap'edaa temaa, Jerusalende bī. Māgí eperā taarā weda Cristode ijāa bapachi.

Pablo Santiagomaa p'asiade wāda

¹⁷ Jerusalende panadak'āri, ijāapataarāpa o-īa tai auteebajida. ¹⁸ Aī norema Pablo tai ome Santiagomaa wājī. Mama ichiaba ijāapataarā ak'ipataarā p'anajida. ¹⁹ Pablropa saludaap'eda, nepiriji jōma Tachi Ak'ōrepa ooda ichi k'ap'ia pari judio-eerā t'āide. ²⁰ Māga ūridak'āri, o-īa para beeji māik'aapa it'aa t'ījida Tachi Ak'ōremaa jaradait'ee iruta jōmaarā k'āyaara waibiara bī. Māpai Pablomaa māgajida:

—Ipema Pablo, pīa k'awa bīda ajida, nāpema judiorā cho-k'ara Cristode ijāa p'ani. Mamīda at'āri k'īsia p'ani Moisepa p'ādade jara bīk'a oodaipia bī. ²¹ Māgiirāpa ūri p'ani pīa judiorā awaraa eujāde p'aniiāmaa jaratee ni Moisepa p'ādade jara bīk'a oonaadamerā, māik'aapa warra k'ap'īade tauchaa bīnaadamerā, ma awara ne-inaa chonaarāweda oopatap'edaa oonaadamerā. ²² Maperā, ¿taipa sāga oodaima? Ārapa pī nama che bī k'awaa atadait'ee. ²³ Mapa nāga oopāde aji: nama ijāapataarā k'īmariirāpa Tachi Ak'ōremaa jaradap'edaak'a ewaa oodait'ee, waya iru tede t'īu pīa p'aneedamerā. ²⁴ Pichi ome p'e ateepāde aji, māik'aapa p'aapāde aji, āchimaa p'aapipataarāpa iidi p'ani. Oodapāde aji, Tachi Ak'ōre ūraade jara bīk'a; pudā t'īpidamerā māik'aapa Tachi Ak'ōre tede t'īu pīa p'aneedamerā. Māgá ooru pirā, jōmaarāpa k'awaadai pī āpīte seewa nepirī p'ani. Ma awara pīa māgá āramaa ak'ipii Moisepa p'ādade jara bīk'a ichiaba oopari. ²⁵ Jōdee māgā oopi k'iniada-e judio-eerāmaa, ichiaba Cristode ijāadak'āri. Jīp'a taipa āramaa p'ā pēi p'ani: k'onaadamerā nechiara ata bidap'edaa ne-inaa eperāpa ooda k'īrapite, aī k'īrapite it'aa t'īpata; k'onaadamerā ne-inaa waa maa-e pirā ne-animal īyapa jīa piuda chiara māik'aapa pariatua p'ek'au oonaadamerā.

Pablo Tachi Ak'ōre te waibiade jita atadap'edaa

²⁶ Aī norema Pablropa ma eperārā k'īmari ateeji Tachi Ak'ōre temaa. Oojida Moisepa p'ādade jara bīk'a t'īu pīa p'anadamerā Tachi Ak'ōre te waibiade. Maap'eda Pablo t'īuji Tachi Ak'ōre tede jarait'ee sāapaita Tachi Ak'ōremaa āchia jaradap'edaa jōdait'ee māik'aapa sāapaita āchia ne-animalaarā ateedait'ee p'aareerāmaa peedap'eda, paadamerā Tachi Ak'ōre-it'ee.

²⁷ Ewari siete jōit'ee nībīde ma eperā k'īmari jōdait'ee paji āchia oodait'ee bada t'īu pīa p'aneedamerā Tachi Ak'ōre te waibiade. Mama p'anide Ásia eujādepema judiorāpa Pablo unu atajida Tachi Ak'ōre te waibiade. Mapa āchia arii p'anadap'edaa k'īraupik'oojida. Pablo jita atadap'eda, biajida:

²⁸ —Israel pidaarā, tai k'aripáti. Nāgí eperāpa p'uuru bee chaa ne-inaa k'achia jaratee ni tachi judiorā āpite. Jaratee bi Moisepa p'ādade jara bik'a oonaadamerā māik'aapa pedee k'achia jara bi na te āpite. Ma awara judio-eerā t'iupiji nama, māgeerā Tachi Ak'ōrepa t'iupiik'araa bida a bi mīda. Māgá Tachi Ak'ōre te waibia k'achia oomaa bi.

²⁹ Māga biapachida ai naaweda Pablo unudap'edaa perā p'uuru jāde ni Trófimo ome. Māgí Éfeso p'uurudepema paji. Ma omé unudap'edaa perā māgá, judiorāpa k'īsiajida Pablopma eperā auk'a t'iupiji Tachi Ak'ōre tede.

³⁰ Ma k'aurepata p'uuru pidaarā jōmaweda k'īrau para beeji. Māpai eperāarā p'īsua cheepuru nībeeji. Pablo jita atajida māik'aapa jidi babataa atadachida Tachi Ak'ōre temāiipa. Aramata Tachi Ak'ōre te jīapataarāpa chi t'iupata jōmaweda jīajida. ³¹ Māga nīde taawa Pablo peet'aadait'ee pak'āri, Romadepema soldaorā poro waibiamaa jaranajida p'uuru pidaarā jōma k'īrau para nībi. ³² Aramata ichi soldaorā p'e atap'eda, awaraa poroorā ome p'ira chejida see nībadamaa. Ma soldaorā poro waibia chi soldaorā ome cheruta unudak'āri, eperāarāpa Pablo ichiak'au bijida. ³³ Māpai ma soldaorā poro waibia chep'eda, Pablo jita ataji māik'aapa cadena omeepa jī nībipiji. Maap'eda eperāarāmaa iidiji k'asaa t'iupata jā eperā māik'aapa k'āare k'achiata ooji. ³⁴ Biuk'a nībeeji; abaapa ne-inaa jarapachi, awaraapa ne-inaa awara. Mapa chi soldaorā poro waibiapa p'oyaa k'awa-e paji k'asaa jara para bi. Maperā jaraji soldaorāmaa āchi temaa ateedamerā. ³⁵ Soldaorā temāi tomede panadak'āri, Pablo it'i jira ateejida eperāarā waidoopa, ³⁶ eperāarā t'ēe bia wādap'edaa perā:

—¡Peet'áati!

Pablopjudiorāmaa jarada

³⁷ Mamīda teeda panadai naaweda, griego pedeede Pablopma māgaji ma soldaorā poro waibiamaa:

—Mī pī ome arak'atia pedee k'inia bida aji.

Māpai māgí poro waibiapa p'anauji:

—¿Pīa griego pedee k'awa bi-ek'ā? aji. ³⁸ ¿Māgara pi-ek'ā aji, jā Egipto pidapa mēepemaarā cuatro mil ateeda eujā pania wēe bimaa?

³⁹ Pablopma p'anauji:

—Māga-edo aji. Mī judiopi Tarso p'uurudepema. Māgí p'uuru Cilicia eujāde bi. Mī ma p'uuru pipiara bidepemapi. Mī chupiria pedeepipáde aji, eperāarāmaa.

⁴⁰ Māpai māgí soldaorā poro waibiapa pedeepiji. Pablo tomede bainī beep'eda, juapa eperāarāmaa jaraji k'iup'ee p'aneedamerā. Eperāarā k'iup'ee para beek'āri, Pablo hebreo pedeede pedeeji.

22

¹ Māgaji:

—Mīchi auk'aarā māik'aapa chonaarā, ūrítí mīa jararu.

² Hebreo pedeede pedeero ūridak'āri, eperāarā k'iup'ee para beeji. Māpai Pablopma māgaji:

³ —Mī judiopi, Tarso p'uurude t'oda. Māgí p'uuru Cilicia eujāde bi. Mamīda mī nama Jerusalende estudiaji Tachi Ak'ōre ūraa jarateepari Gamaliel ome. Iru k'aurepa mīa k'awaaji Moisepa p'āda, tachi chonaarāpa bēidap'edaa. Ma awara mīa oo k'inia bapachi Tachi Ak'ōrepa oopi k'inia bik'a, parāpa idi oo p'anik'a. ⁴ Mapa naaweda mīa Tachi Ak'ōre Ode P'anirā apata miapipachi. Āchi jita atap'eda, carcelde t'i nībipachi. Wēraarā māik'aapa imik'īraarā auk'a māgá oopachi. ⁵ P'aareerā poro waibiapa māik'aapa jōma nāpema poro waibiarāpa k'awa p'aní na jara bi wāara. Ārapa k'art'a p'ājida māik'aapa

mí ome pëijida judiorāmaa Damascode, mia ijāapataarā mama p'aní p'e aneemerā nama miapiit'ee. Mamīda mí k'īsia awara k'īsiaji.

*Pablopajarada sāga ichi Cristode ijāada
(Hch 9.1-19; 26.12-18)*

⁶ —Mí Damasco k'ait'a pa wāde, imat'ipa it'ariipa ídaa jēra t'īudachi mí ūri. ⁷ Māpai mí eujāde baainaji māik'aapa ūriji pedeero: “Saulo, Saulo, ¿sāap'eda michideerā jīri nima?” aji. ⁸ Māpai mía iidiji: “¿K'aima pi?” P'anauji: “Mí Jesúz Nazaretdepema, pía jīri ni eperāarā poro waibia.” ⁹ Mí ome wādap'edaarāpa ma ídaa jēra t'īuda unujida. Mamīda ūrida-e paji mí ome pedeemaa bada. ¹⁰ Māpai mía māgaji: “Tachi Waibia, ¿mía k'āata ooipia bīma?” aji. Māpai ichia p'anauji: “P'irabáiji māik'aapa wāji Damasco p'uurudee. Jāma jaradai pía k'āata ooit'ee.” ¹¹ Ma ídaa jēra t'īudapa mí tau p'āriudachi. Mapa mí k'ōp'āyoorāpa juadeepa jidiu ateejida Damascodee.

¹² 'Mama baji eperā t'ījarapatap'edaa Ananías. Māgipa oopachi Moisepa p'ādade jara bīk'a. Mapa Damascodepema judiorāpa iru pia unupachida. ¹³ Irua mí ak'i chek'āri, māgaji: “Ipema Saulo, waya unupáde” aji. Aramāgá tau eratidachi māik'aapa mía iru unuji. ¹⁴ Māpai irua māgaji: “Tachi chonaarā Ak'ore Waibiaapa pi jīrit'eraji k'awaamerā ichia pimaa oopi k'inia bi. Ma awara pi jīrit'eraji unumerā Jesucristo, chi p'ek'au k'achia wēe bī māik'aapa ūrimerā pedee ichi it'aideepa. ¹⁵ Māga ooji pīta jōmaarā taide irua jararu jarateepari pait'ee perā, jarak'āri na unuda māik'aapa ūrida. ¹⁶ Mapa īraweda poro choopipáde aji, māik'aapa Jesumaa it'aa t'īpáde aji, irua pīchi p'ek'au k'achia wēpapimerā.”

Tachi Ak'ōrepa Pablo jīrit'erada judio-eerāmaa jarateenamerā

¹⁷ —Waya Jerusalendee chek'āri, wāji Tachi Ak'ore te waibiadée it'aa t'īde. Mama k'āimok'araa pīk'a bide unuji Jesúz. ¹⁸ Ichia mímaa māgaji: “Isapai uchiapáde aji, Jerusalendeeapa, nama pía jarateek'āri mía ooda, ūri k'iniada-e pait'ee perā.” ¹⁹ Māpai mía p'anauji: “Mamīda jōmaarāpa k'awa p'aní Tachi Ak'ore ūraa jarateepata te chaa wāk'āri, mía ijāapataarā p'e aneepachi carcelde t'īk'oode māik'aapa p'u oopide. ²⁰ Ma awara pi mimiapari Esteban peedak'āri, mí arii baji māik'aapa iru peedap'edaarā p'aru ak'i baji. ūra pide ijāa bita, ¿ūridaik'ā mía ãaramaa nepirik'āri mí pi ome unuda?” ²¹ Mamīda ichia mímaa māgaji: “Namāik'aapa uchiapáde aji, mía pi pēiit'ee perā awaraa eujādee judio-eerāmaa jarateenamerā.”

²² Māgapai eperāarāpa Pablo pedee ūrijida. Māpai ma ūri para badarāpa biamaa p'aneejida:

—Jāa eperā chok'ai baik'araa bīda! ajida. ¡Peet'aadapáde! ajida.

²³ Eperāarā waapiara biuk'a nībeeji. Āchi p'aru jīap'ejida māik'aapa eujā p'ora it'aa bat'apachida, k'īrau para bāda perā.

Pablo soldaorā poro waibiajuade

²⁴ Māpai chi soldaorā poro waibiaapa jaraji Pablo ateedamerā soldaorā temaa māik'aapa wīdamerā. Māga ooji ichia ūri-e pada perā Pablopajada judiorā pedeede. K'īsiaji Pablo wīdak'āri, jarapidai sāap'eda eperāarā jāga k'īrau para bī iru ome. ²⁵ Mamīda jīmaa p'anide wīdait'ee, Pablopajada iidiji chi wīdait'ee p'anadap'edaarā poromaa:

—Mí Romadepema. ¿Pía wīpiipia bīk'ā aji, eperā Romadepema, ateedai naaweda charraarāpa ak'īdamerā?

²⁶ Māgí capitarpa māga ūrik'āri, isapai wāji āchi poro waibiamaa māik'aapa māgaji:

—¿Pía, k'āata ooit'eema aji, jā eperā Romadepema ome?

²⁷ Māpai āchi poro waibia chek'āri, Pablomaa iidiji:

—¿Wāara pi Romadepemak'ā? aji.

Pablopajada p'anauji:

—Wāarada aji.

²⁸ Māpai soldaorā poro waibia māgaji:
—Mia p'arat'a waibia p'aajida aji, eperā Romadepema pait'ee.
Māpai Pablo p'anauji:
—Mi Romadepema, mi ak'ore māga bada perā.

²⁹ Māpai chi wīdait'ee p'anadap'edaarāpa ichiak'au bijida. Āchi soldaorā poro waibia jida p'eraji Pablo jīpi bada perā wīpiit'ee, Romadepema bīta.

Pablo Junta Suprema k'īrapite

³⁰ Aí norema soldaorā poro waibia Pablo cadenapa jī bada ērapiji māik'aapa uchia ataji carceldeepa, k'awa k'inia bada perā sāap'edata judiorāpa Pablo perá peejida. Mapa p'aareerā poroorā māik'aapa Junta Supremadepemaarā jōmaweda tī p'e atap'eda, Pablo uchiapiji āchi k'īrapite.

23

¹ Pablopia Junta Supremadepemaarā see nībadamaa ak'iji māik'aapa māgaji:
—Michi auk'aarā, mi at'āri k'īisia p'ua-ee ni Tachi Ak'ore k'īrapite, mia oo k'inia bairā irua oopi bīk'a.

² Māga ūrik'āri, p'aareerā poro waibia Ananiapa Pablo it'aimaa wīpiji iru k'ait'a p'anadap'edaarāmaa. ³ Mamīda Pablopia māgaji:

—¡Tachi Ak'ōrēpata pi k'achia ooyada aji, t'āri k'achia-idaa bairā! Pi jāma su-ak'i bī mia ooda ak'īit'ee Moisepa p'ādade jara bīk'a. Mamīda irua p'ādak'a oo-e bī. Moisepa p'ādade jara bī chupiria k'awaamerā. Mamīda pīa mi chupiria k'awa-e bī. ¡Ma k'āyaara mi it'ai wīpiru!

⁴ Māpai arii p'anadap'edaarāpa māgajida:
—¿Jāgata ik'achia jararuk'ā ajida, Tachi Ak'ore p'aareerā poro waibiamaa?

⁵ Māpai Pablopia p'anauji:
—Michi auk'aarā, mia k'awa-e pajida aji, iru p'aareerā poro waibia. Tachi Ak'ore Ūraa p'ādade jara bī:
'Pedee k'achia jaranāati pāchi p'uuru pidaarā poroorā āpite.'

(Ex 22.28)

⁶ Maap'eda Pablopia unuk'āri ma see nībide para bī saduceo eerepemaarā māik'aapa fariseo eerepemaarā, ichi t'āridepai k'īisiaji. Maap'eda golpe pedeeji:

—Michi auk'aarā, mi fariseopi; fariseorādeepa uchiada. Mia ijāa bī tachi piup'eda, chok'ai p'irabaidait'ee. Maperāta nāgā parā k'īrapite mi anee p'ani, mia ijāapari ak'īdait'ee.

⁷ Pablopia māga jarak'āri, fariseo eere p'anadap'edaarā māik'aapa saduceo eere p'anadap'edaarā āchi pitapai aupedee para beeji. ⁸ Māga oojida saduceorāpa jarapata perā piudap'edaarā chok'ai p'irabaida-e, angeleerā wē-e māik'aapa tachi jaure wē-e. Jōdee fariseorāpa ijāapachida māgí jōma paraa. ⁹ Maperāpi biuk'a nībeeji. Ūk'uru Moisepa p'āda jarateepataarā fariseo eere p'anadap'edaarāpa māgajida:

—Na eperāpa ne-inaa k'achia oo-e bīda ajida. ¿Eperā jaurepa maa-e pīrā angelpa irumaa pedeeji-ek'ā? ajida.

¹⁰ Audupai biuk'a nībeek'āri, soldaorā poro waibia, ewaa Pablo peet'aadai jīak'aapa, tīji chi soldaorā iru uchia atadamerā ma biuk'a nībadadeepa māik'aapa ateedamerā āchi temaa.

¹¹ Aí norema p'ārik'ua Tachi Waibia Jesús Pablo ik'aawa bainī ba cheji māik'aapa māgaji:
—¡Waaweenāaji! Mia ooda eperāarā k'aripait'ee pīa jarateedak'a Jerusalende, jāgá ichiaba jarait'ee Roma p'uurude.

Judiorāpa pedeeteedap'eda Pablo peet'aadait'ee

¹² Aí norema judiorā ūk'uruurāpa pedeeteejida Pablo peet'aadait'ee. Māgiirāpa Tachi Ak'ore k'īrapite nek'oda-eda ajida, Pablo peet'aarutamaa. ¹³ Māgí pedeeteedap'edaarā

cuarenta imik'iraarā audú paji. ¹⁴ Āchi wājida p'aareerā poroorāmaa māik'aapa judiorā poro waibiarāmaa māik'aapa māgajida:

—Taipa Tachi Ak'ore k'irapite juraajida nek'oda-e pait'ee Pablo peeda-emāi. ¹⁵ Irá parāpa māik'aapa awaraa Junta Supremadepemaarāpa jara pēiti soldaorā poro waibiamaa nu Pablo aneedamerā, seewata parāpa pipiara k'awa k'inia p'anadairā k'āare k'achiata oo bi irua. Ma aneerutade taipa ode peet'aadayada ajida.

¹⁶ Mamīda Pablo īpewēra warrapa k'awaak'āri māga pedeeteeruta, wāji soldaorā temaa jarat'aade Pablomaa. ¹⁷ Maap'eda Pablop soldaorā poro t'ihi māik'aapa māgaji:

—Atēeji nāgí warra pichi poro waibiamaa, ne-inaa jara k'inia bairā.

¹⁸ Mapa ma soldaorā poropa ateeji ichi poro waibiamaa māik'aapa māgaji:

—Pablo preso bipa mi t'ihi na warra pimaa aneemerā ne-inaa jara k'inia bairā.

¹⁹ Chi soldaorā poro waibiapa warra juade jita atap'eda, ãyaa ateeji māik'aapa iidiji:

—¿K'āata mīmaa jara k'inia bima? aji.

²⁰ Māpai ma warrapa māgaji:

—Judiorāpa pedeeteejida pimaa iididait'ee Pablo nu ateemerā Junta Suprema k'irapite, pipiara k'awaadait'ee iru nepira. ²¹ Mamīda ijāanaapáde aji, imik'iraarā cuarenta audú ot'ewa p'anadait'ee perā. Ma awara āchia Tachi Ak'ore k'irapite juraajida nek'oda-e pait'ee Pablo peet'aarutamaa. Mapa taarā-e māga iidi chedait'ee, pia Pablo āchimaa ateepilerā.

²² Māpai soldaorā poro waibiapa māgaji:

—K'irak'aupai chīaramaa jarai pia mīmaa nepiri cheda.

Maap'eda ma warra pēiji ichi temaa.

Pablo Romadepema poro Félix k'irapite pēida

²³ Aramata soldaorā poro waibiapa t'i p'eji soldaorā poro omé. Māirāmaa māgaji:

—P'e atadapáde aji, doscientos soldaorā biiripa wādamerā, ma awara setenta caballo īri wādamerā, ma awara doscientos miasu ome, uchiadamerā p'ārik'ua a las nueve. Wādait'ee Cesarea p'uurudee. ²⁴ Ichiaba Pablo-it'ee caballo anéeti ai īri wāmerā. K'ira jīp'a ateedapáde aji, Roma juva ek'ari eujā ak'ipari Felixmaa.

²⁵ Ma soldaorā poro waibiapa ichiaba k'art'a p'ā tee pēiji. Made jara pēiji:

²⁶ “Claudio Lisiapa nāga p'āru Felixmaa.

Mīa salude pēiru pimaa. Pi Roma juva ek'ari eujā ak'ipari pipiara bi. Mapa na nepira mīa jara k'inia bi pimaa.

²⁷ Na esperā mīa pēiru pimaa judiorāpa jita atajida māik'aapa perá peet'aajida. Mamīda mīa k'awaak'āri iru Romadepema, mīchi soldaorā ome wādap'eda, āra juadeepa k'aripa ataji. ²⁸ Mīa k'awa k'inia baji k'āare-it'eeta īrapa iru imiatee p'anajida. Mapa iru ateeji judiorā nepira ak'ipataarā k'irapite. ²⁹ Mamīda mama bide k'awaaji na esperā ne-inaa k'achia oo-e bi. Jīp'a āra chonaarāwedapema ūraa p'ādade jara p'anajida. Pedee k'achia jarajida iru āpite. Mamīda irua ne-inaa k'achia oo-e bada perā, mīa k'awaji iru peepiik'araa bi, ma awara carcelde pida baik'araa bi. ³⁰ Ai t'ēepai mīa k'awaaji judiorāpa pedeeteedap'edaa iru peet'aadait'ee. Mapa pimaa pēiru. Jara pēiji iru imiatee p'anadap'edaaarāmaa pi k'irapite wādamerā āchi nepira jarade.

Māgapai paji.”

³¹ Māpai ma soldaorāpa Pablo p'ārik'ua ateejida Antípatris p'uurudee āchi poro waibiapa jaradak'a. ³² Ai norema soldaorā biiripa wādap'edaarā chejida āchi temaa. Jōdee chi caballo īri wādap'edaarā wājida Pablo ome. ³³ Cesarea p'uurude panadak'āri, ma Roma juva ek'ari eujā ak'ipari Felixmaa ma k'art'a teejida, ichiaba Pablo teenajida. ³⁴ Felixpa k'art'a leep'eda, iidiji Pablomaa sāmapema māik'aapa k'awaak'āri Cilicia eujādepema, ³⁵ māgaji:

—Pi pedee ūriyada aji, pi imiateepataarā chedak'āri.

Maap'eda preso j̄iapataarāmaa jaraji j̄ia paraa bidamerā Rey Herodepa oopida pala-ciode.

24

Pablopá Felixmaa ichia ooda nepirida

¹ Kāima joisomaa t'ēepai, p'aareerā poro waibia Ananías pacheji Cesarea p'uurude judiorā poro waibiarā ome. Āchi ome cheji Romadepemaarā abogado t'ījarapatap'edaa Tértulo. Ma jōmaweda Roma juu ek'ari eujā ak'iparimaa chejida Pablo imiateedait'ee.

² Māpai Pablo ma see n̄badamāi aneedak'ari, Tertulopa jōmaarā k'īrapite Felixmaa māgaji:

—Aai, tachi waibia, pi k'aurepa tai k'āiwee p'anapata na eujāde māik'aapa īrá ne-inaa pipiara jēra bi na eujāde, pi k'īsia k'awaa bairā. ³ Tai o-ña p'ani pi ome, ne-inaa jōma pipiara oo bairā. ⁴ Mak'īara taarā pedee k'inia-e bairā, pi ewari atuapiamaapa, chupiria k'awāaji mi pedee ūrimerā. ⁵ Jāgí eperā nepira jiriyyaa bapari ichi wārumaa na eujāde, judiorā chōopi nipapari perā āchi auk'aarā ome. Ma awara ichi nazareno eere p'aniirā poro. ⁶ Ichiaba Tachi Ak'ore te waibiade ne-inaa k'achia ooit'ee paji. [Mapata taipa iru jita atapijida ateedait'ee tai nepira ak'ipataarāmaa. ⁷ Mam̄da soldaorā poro waibia Lisias pachek'ari, tai juadeepa jāri ataji, māik'aapa jaraji pi k'īrapite chedamerā.] ⁸ Frá pia jā eperāmaa iidiopia bi k'awaaat'ee taipa seewa jarada-e p'ani.

⁹ Judiorā arii see n̄badaarāpa wāarada ajida. ¹⁰ Maap'eda ma Roma juu ek'ari eujā ak'iparipa Pablomaa juapa jaraji pedeemerā. Māpai Pablopá māgaji:

—Mi o-ña bida aji, pi k'īrapite pedeeit'ee perā michi k'ap'ia pari. Miā k'awa bi pi taarāru na eujādepemaarā charra. ¹¹ Pichia k'awa k'inia bi pirā, iidíji sāaweda mi pache bi. Mi k'āima docepai iru bi Jerusalende pacheda Tachi Ak'oremaa it'aa t'īde. ¹² Judiorāpa mi unuda-e paji chīara ome auptedee pedeemaa wa eperāarā chōopimaa Tachi Ak'ore te waibiade. Ichiaba māga unuda-e paji Tachi Ak'ore Ūraa jarateepata tede pida, wa awara āi. ¹³ Na eperāarāpa pimaa p'oyaa ak'ipida-e āchia wāarata jara p'ani. ¹⁴ Wāara miā ijāa bi Tachi Ak'ore Ode P'aniirā apata ijāa p'anik'a. Mi it'aa t'īpari tachi chonaarāwedapema Ak'oremaa māik'aapa ijāa bi Moisepa p'ādade jara bi, ichiaba Tachi Ak'ore pedee jarapataarāpa p'ādap'edaade jara bi. Nata miā k'achia ooda a p'ani nama p'aniirāpa. ¹⁵ Miā ijāa bi āchik'a; Tachi Ak'orepa piudap'edaarā chok'ai p'irabaipiit'ee, eperā t'āri pia beerā māik'aapa eperā t'āri k'achia-idaa beerā. ¹⁶ Mapa miā jōma oopari k'īsia p'ua-ee bait'ee Tachi Ak'ore k'īrapite māik'aapa eperāarā k'īrapite.

¹⁷ 'Mam̄da taarā nipap'eda to bee chaa, cheji michi auk'aarāmaa Jerusalende, teeit'ee p'arat'a p'edap'edaa chupiria beerā k'aripait'ee. Ma awara cheji ne-animalaarā teeit'ee p'aareerāpa peedap'eda, paadamerā Tachi Ak'ore-it'ee. ¹⁸ Māpai jōma oop'eda Tachi Ak'ore tede t'īu pia beeit'ee, mama t'īuji. Maap'eda Tachi Ak'ore-it'ee ne-inaa teemaa bide, Asiadepema judiorāpa mi unujida. Mam̄da chīara ome pida chōo-e paji. ¹⁹ Maperā āchita pi k'īrapite chek'ajida mi imiateede, wāara k'achia oo baji pirā. ²⁰ Maa-e pirā nama see n̄biirāmaa iidíji k'āare k'achiata unujida mi wāk'ari Junta Suprema k'īrapite Jerusalende. ²¹ ¿K'achia ooji-epaama aji, āchi k'īrapite miā golpe pedeek'ari: "Idipema ewari parā k'īrapite mi aneeruta ijāa bairā tachi piup'eda chok'ai p'irabaidait'ee?"

²² Felixpa māga ūrik'ari, jaraji ma nepira ichiak'au bīdait'ee soldaorā poro waibia Lisias cheru misa. Māga jaraji pia k'awa bada perā sāga p'anapata Tachi Ak'ore Ode P'aniirā.

²³ Māpai Felixpa soldaorā poromaa jaraji Pablo j̄ia paraa bīdamerā, mam̄da ichiak'au ak'i checipataadamerā chi k'ōp'āyoorāmaa.

²⁴ Maap'eda taarāpai Félix waya pacheji chi wēra Drusila ome. Māgí judío wēra paji. Pachedak'ari, Felixpa Pablo t'ī pēiji k'awaaat'ee irua ijāada Jesucristode. ²⁵ Mam̄da Pablopá jaramaa bide t'āri pia nipapariimerā Tachi Ak'ore k'īrapite māik'aapa k'īra jīp'a

bapariimerā, ichiaba tachi piuda t'ēepai Tachi Ak'ōrepa ak'iit'ee tachia pia oodap'edaa māik'aapa k'achia oodap'edaa, Félix p'eradachi. Māpai māgaji:

—Jāgapai pia bida aji. Na ewari juua pari bak'āri, waya pi t'i pēiit'eeda aji.

²⁶ Ma t'ēepai, Felixpa Pablo ip'ii t'i pēipachi, k'īsia bada perā Pablopap'arat'a p'aai, ichi juadeepa uchia pēimerā. ²⁷ Año omé māgá wāyaaji. Ma t'ēepai Félix pari t'īuji awaraa eujā ak'iipari, t'ījarapatap'edaa Porcio Festo. Mamīda Félix judiorā ome pia bee k'inia bada perā, Pablo preso bēiji.

25

Pablo Festo k'īrapite

¹ Festo pachek'āri Cesarea p'uurude ma eujā ak'iipari bade, k'āima ūpee mama baji, Jerusalendee wāi naaweda ma p'uuru k'awade. ² Mama bide p'aareerā poroorāpa māik'aapa judiorā poro waibiarāpa Pablo āpite pedeejida. ³ Chupiria iidijida Festomaa Pablo Jerusalendee pēimerā. Māga oojida pedeetee p'anadap'edaa perā ode peet'aadait'ee. ⁴ Mamīda Festopa māgaji:

—Pablo preso bida aji, Cesarea p'uurude. Taarā-ee mi araa wāit'ee. ⁵ Mapa parā poro waibiarā mi ome pēiti. Māgá ma eperāpa ne-inaa k'achia ooji pīrā, iru k'īrapite āchi nepira jaradayada aji.

⁶ Festo Jerusalende baji tomia aba maa-e pīrā k'āima diez. Maap'eda cheji Cesarea p'uurudee. Ma pacheda norema charra mimiapari tede su-ak'i beeji māik'aapa Pablo atapiji. ⁷ Pablo pak'āri, judiorā Jerusalendeecheepurudap'edaa rāpa imiateejida Festomaa. Mamīda āchia jara p'anadap'edaa p'oyaa ak'iipida-e paji. ⁸ Jōdee Pablopap'anauji:

—Mia pedee k'achia jara-e bida aji, judiorā ūraa Moisepa p'āda āpite maa-e pīrā Tachi Ak'ōre te waibia āpite. Ma awara César āpite pedee k'achia jara-e bida aji.

⁹ Mamīda Festo, judiorāpa ichi t'o p'anadamerā, Pablomaa māgaji:

—¿Wā k'inia bīk'ā aji, Jerusalendee, mia jāma pi nepira ak'iimerā?

¹⁰ Pablopap'anauji:

—Nama mi nepira ak'iipia bida aji, nama mi César charra k'īrapite bairā. Piā k'awa bī mia judiorāmaa ne-inaa k'achia oo-e bi. ¹¹ K'achia oo bī pīrā, mi peedaipia bi. Waawee-ee piut'ee. Mamīda k'achia oo-e bī pīrā, apidaapa mi āchimaa teedaik'araa bi. Mapa mia k'inia bida aji, Cesarpa mi nepira ak'iimerā.

¹² Māpai Festo pedeeji ichi ūrapataarā ome māik'aapa māgaji Pablomaa:

—Cesarmaa wā k'inia bairā, pi irumaa wāit'ee.

Festopa Pablo nepira jarada Rey Agripamaa

¹³ Maap'eda, taarāpai Rey Agripa chi ipewēra Berenice ome Festomaa p'asiade wājida Cesarea p'uurudee. ¹⁴ Taarā p'anadap'edaa perā, Festopa Pablo nepira nepiriji reymaa:

—Nama bida aji, Felixpa preso bēida. ¹⁵ Jerusalende nipak'āri, p'aareerā poroorāpa māik'aapa judiorā poro waibiarāpa mīmāa jarajida Pablo ome nepira iru p'ani. Maap'eda jarajida peepit'aamerā. ¹⁶ Mamīda mia p'anauji Romadepema charraarāpa chīara peepidak'aa, ma presopa ichi k'ap'ia pedee-emaa ichi imiateepataarā k'īrapite. ¹⁷ T'ēepai āra nama pachedak'āri, ai norema mi charra tede wāji maap'eda aneepiji ma preso.

¹⁸ Mamīda iru imiateepataarāpa p'oyaa wāarada ada-e paji ma preso k'īrapite. Mia k'īsia baji Pablopap'achia oo bi. Mamīda māga-e paji. ¹⁹ Jīp'a jara p'anapachida āchia ijāa p'ani Ak'ōre Waibiarāpa ooda māik'aapa Jesuda a p'ani piuda; māgita Pablopap'achida chok'ai bida a bi. ²⁰ Mia k'awa-e pada perā sāga ooi, Pablomaa iidiji wā k'inia bī pīrā Jerusalendee, jāma mia na nepira waya pia ak'iimerā. ²¹ Mamīda ichia chupiria iidiji Tachi Rey Waibia Cesarpa na nepira ak'iimerā. Mapa mia jaraji at'āri preso bamerā, Romadepemaa pēiru misa.

²² Māga ūrik'āri, Rey Agripa māgaji Festomaa:

—Mia ma eperā pedee ūri k'inia bida aji.

Māpai Festopa p'anaugi:

—Nu iru pedee pia ūriyada aji.

²³ Ai norema Agripa Berenice ome, reyrā chi-oo jōmaweda jīdap'eda, t'ūjida eperāarā chip'edaipata tede. Ichiaba t'ūjida soldaorā poroorā māik'aapa ma p'uurudepema poro waibiarā. Māpai Festopa Pablo aneepiji āchi k'īrapite. ²⁴ Festopa māgaji:

—Rey Agripa māik'aapa k'ōp'āyoorā nama see nībi, pāchi k'īrapite na eperā unu p'anī. Judiorā jōmaarāpa ichi imiatee chepata Jerusalendeepa māik'aapa Cesarea p'uurudeepa. Jōmaarāta biuk'adaipata mia ichi peepit'aamerā. ²⁵ Mamīda mi-it'ee irua k'achia oo-e bi piumerā. Ma awara ichia chupiria iidida perā Cesarpa ichi nepira ak'imerā, mapa mia mamaa pēiit'ee. ²⁶ Ichi nepirade mia ne-inaa k'achia unu-e pada perā, p'ā pēiit'ee wēe bi mīchi poro waibia Cesarmaa. Mapata mia aneelu na eperā parā k'īrapite māik'aapa ma k'āyaara pi k'īrapite, Rey Agripa. Taipa k'awaadak'āri k'āare k'achiata oo bi, mia p'ā pēiit'ee reyrā poro waibiamaa. ²⁷ Mi-it'ee pia-e pik'a bi pēiit'ee preso, jara-ee k'āare k'achiata ooji.

26

Pablopia Rey Agripamaa jarada

¹ Māpai Agripapa Pablomaa māgaji:

—Pedēeji pichi k'ap'ia pari.

Pablopia ichi juu it'aa iaji māik'aapa māgaji:

² —Tachi Rey Waibia Agripa, mi o-ña bida aji, idi pi k'īrapite pedeero perā. Wāarata jarait'ee mīchi k'ap'ia pari, judiorāpa mi āpīte seewajara jōnapata perā. ³ O-ña bi pedeet'ee pi k'īrapite, pia k'awa bairā tai judiorā p'anapata māik'aapa k'īsiapata. Mapa pimaa chupiria iidiit'ee ūrimerā mi pedeero misa.

Pablo bapata Cristode ijāai naaweda

⁴ —Judiorā jōmaarāpa k'awa p'anī mi bapata āra ome mīchi tote māik'aapa Jerusalende.

⁵ Ichiaba k'awa p'anī mi k'ūtrāa weda fariseorā eerepema paji, māirāpa jōmaarā k'āyaara pipiara oopata perā Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a. Ārapa māga jara k'inia p'anī pirā, wāarada adai. ⁶ Maperāta mi parā k'īrapite anee p'anī, ijāa bairā Tachi Ak'ōrepa jaradade tai chonaarāmaa. ⁷ Tai Israeldeepa uchiadap'edaa ēreerā docedepemaarāpa ni p'anī Tachi Ak'ōrepa oomerā ichia jaradak'a. Maperāta ewari chaa tai Tachi Ak'ōremaa it'aa t'ipata māik'aapa oopata iru ūraa p'ādade jara bik'a. Mia auk'a ijāa bi mīda, mi imiatee p'anī judiorāpa, mīchi auk'aarāpa pida! ⁸ ¿K'āata k'īsia p'anima? ¿Eperā piup'eda, Tachi Ak'ōrepa p'oyaa p'irabaipi-e paik'ā?

Pablopia nepirida ichia Cristode ijāapataarā peepida

⁹ —Naaweda mia pida k'īsia baji judiorāpa k'īsia p'anik'a. Mapa Jesús Nazaretdepema t'īde ijāapataarā miapipachi. ¹⁰ Māga oopachi Jerusalende. Ijāapataarā chok'ara carcelde t'i nībipachi, p'aareerā poroorāpa māga oopidap'edaa perā. Ma awara ārapa ijāapataarā peepidak'āri, mi o-ña beepachi. ¹¹ Ichiaba at'apai mia ijāapataarā miapipachi Cristode ijāa amaadamerā. Māga oopachi Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata te chaa, āra unuamaa p'e iru bada perā. P'uuru t'imí beemaa, judio-eerā t'āide paara, āra jīri nipapachi.

Pablopia waya jarada ichia sāga Cristode ijāada

¹² —Māga ooit'ee paji mi wāk'āri Damasco p'uurudee, p'aareerā poroorāpa mi k'aripadap'eda. ¹³ Mamīda ode wāde imat'īpa unuji it'ariipa īdaa jēra t'īudaru ak'ōrejīru k'āyaara īdaara, mi īri māik'aapa mi ome wādap'edaarā īri. ¹⁴ Tai jōmaweda eujāde baaina-jida. Māpai mia ūriji tai hebreo pedeede pedeero: "Saulo, Saulo ¿sāap'eda michideerā jīri nima? aji. Pičhi k'īradoopa k'achia oomaa bi, p'ak'apa ooparik'a āpītee t'īak'āri chipari nek'ida misuamaa."

¹⁵ 'Māpai mīa iidiji: "¿Pī, k'aima?" aji. P'anauji: "Mī Jesupī, pīa eperāarā jīrī ni poro waibia. ¹⁶ P'irabaipáde aji, mī mimiapari pait'ee perā. Eperāarā k'īrapite pīa jarait'ee mī idī unuda māik'aapa ichiaba jarait'ee mīa ne-inaa na ewari ak'ipiit'ee pimaa. ¹⁷ Mat'ee pī pēiit'eeda aji, judiorāmaa māik'aapa judio-eerāmaa. Mamīda pī k'aripa atait'ee āchi juadeepa. ¹⁸ Āchimaa pēiit'eeda aji, k'awaadamerā sāga uchiadai o k'achia p'āriu pik'a bideepa māik'aapa Satanás juadeepa. Māgá nippadai īdaa pik'a bide Tachi Ak'ōre juade. Mīde ijāa p'ani pīrā, Tachi Ak'ōrepā āchi p'ek'au k'achia wēpapiit'eeda aji, māik'aapa āchia it'ari iru p'anadait'ee jōma Tachi Ak'ōrepā k'īsia iru bī ichia awara bidaarā-it'ee."

Pablopā ooda Tachi Ak'ōrepā oopi k'inia bik'a

¹⁹ —Mapa Rey Agripa, mīa ooji mī ome pedee badapa jaradak'a. ²⁰ Naapiara jaranaji Damasco p'uurude, maap'eda Jerusalende māik'aapa Judea eujāde. Ichiaba judio-eerāmaa jarateeji. Ma jōmaarāmaa jaraji k'achia oo amaadamerā māik'aapa oodamerā Tachi Ak'ōrepā oopi bik'a, māgá awaraarāmaa ak'ipidait'ee wāara Tachi Ak'ōrede ijāa p'ani. ²¹ Maperāpi judiorāpa mī jita atajida māik'aapa perā peejida Tachi Ak'ōre te waibiade. ²² Tachi Ak'ōrepā mī k'aripapari perā, at'āri nama ak'īnī bī jarateeit'ee k'īra jīp'aarāmaa māik'aapa waibiarāmaa. Mīa jarateepari Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa jaradap'edaa māik'aapa Moisepa jarada, māgí aupai. ²³ Ārapa jarajida Cristo piut'ee māik'aapa naapiara chok'ai p'irabaiit'ee. Māgá p'irabaik'āri, ak'ipiji judiorāmaa māik'aapa judio-eerāmaa āchi ichiaba it'aa wādai, māgá āchi uchiadamerā p'āriu pik'a bideepa īdaa bidee.

Pablopā Rey Agripamaa jarada Cristode ijāamerā

²⁴ Pablopā at'āri māgā jaramaa bide, Festopa golpe pedeeji:

—Pablo, pī k'īra k'awa-ee baibida aji, audú estudia bīpa.

²⁵ Māpai Pablopā p'anauji:

—¡Māga-epi, tachi poro waibia Festo! Mī k'īra pīa bīda aji. K'īra jīp'a nepirimaa bī māik'aapa wāarata jara bī. ²⁶ Rey Agripapa pīa k'awa bī mīa jara bī. Mapa waawee-ee mīa nepirimaa bī ichi k'īrapite, k'awa bairā nāgí net'aa mera ooda-e paji. ²⁷ Tachi Rey Waibia Agripa, pīa ijāa bīda aji, Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa jaradap'edaa. ¿Māga-ek'ā?

²⁸ Māpai Agripapa māgaji:

—¿Taarā-e weda mī Cristode ijāapi k'inia bik'ā? aji.

²⁹ Pablopā p'anauji:

—Taarā pedeerupa maa-e pīrā mak'īara pedee-eepa, Tachi Ak'ōremaa mīa chupīria iidi bī pī pari māik'aapa nama jōma see nībī pari, parā mīk'a papimerā, mamīda na cadena wēe.

³⁰ Māpai Rey Agripa māik'aapa eujā ak'ipari Festo p'irabaidap'eda, uchiajida Berenice māik'aapa awaraa mama su-ak'i p'anadap'edaarā ome. ³¹ Maap'eda āchi pitapai māgapachida:

—Na eperāpa k'achia oo-e bī piumerā maa-e pīrā carcelde bamerā.

³² Māpai Rey Agripapa māgaji Festomaa:

—Iru carceldeepa uchia pēik'ajida aji, César k'īrapite wā k'inia-e bīda ada paara.

Pablo Romadee pēida

¹ Pedeeteedap'eda, tai pēijida Italiadee. Pablo awaraa presoorā ome bījida soldaorā poro juade, Julio apatap'edaa. Māgí baji soldaorā batallonde t'ījarapatap'eda Reyra Poro Waibadeerā. ² Bataujida Adramitio p'uuruddepema barcode, māgí wāit'ee pada perā Ásia eujādee, p'usa ide p'uuru bee chaa. Tai ome ichiaba nippaji Aristarco, Tesalónica p'uuruddepema. Māgí p'uuru Macedonia eujāde bī. ³ Tai uchiadap'edaarā norema Sidón

p'uurude wiibainajida. Mama soldaorā poro Juliopa Pablo chupiria k'awaap'eda, ichiak'au chi k'ōp'āyoorāmaa p'asiapiji, ārapa iru ak'īdamerā māik'aapa k'aripadamerā. ⁴ Waya bataudak'āri, uchiajida Sidón p'uurudeepa. Mata Chipre isla āpite wāyaajida, taimaa nāu p'ua nībada perā. ⁵ P'usa jāde wāyaajida Cilicia māik'aapa Panfilia eujā k'īrapite. Mata panajida Mira p'uurude. Māgí p'uu Licia eujāde bi.

⁶ Mama soldaorā poropa unuji barco Alejandría p'uurudepema wāru Italiadee. Mapa tai jōma ma barcode bataupiji. Māgá wājida tai wādap'edaa ode. ⁷ Mamīda nāu golpe p'ua nībada perā, taarājida piak'āa wādapa. Mata panajida Cnido p'uuru k'īrapite. At'āri nāu taimaa p'ua nībada perā, Creta isla āpite wādade wāyaajida punto Salmona k'īrapite. ⁸ Māgá isla k'ait'a piak'āa wādapa, tīujida Buenos Puertos bahiade. Māgí Lasea p'uuru k'ait'a baji.

⁹ Maapai judiorā fiesta nek'odak'aa ewari wāyaa baji. Ewari chok'ara atuadai baji nāu k'aurepa. Maperā k'achia baji p'usa jāde wāyaadait'ee, p'usa t'ojara pait'ee nībada perā. Mapa Pablopia ūraaji:

¹⁰ —K'ōp'āyoorā, īraweda ucharuta pīrā namāik'aapa, k'achia wādait'eeda aji. Net'aa, barco māik'aapa eperārā paara atuadariita unu bida aji.

¹¹ Mamīda ma soldaorā poropa Pablo pedee ūri k'inia-e paji. Ma k'āyaara barco chipari pedee māik'aapa barco p'erapari pedeeta ūriji. ¹² Āchi panadap'edaamāi pia-e bada perā p'usa t'ojara wāyaait'ee, perá jōmaarāpa k'īsiajida wāyaanadait'ee Fenice p'uurude. Māgí puerto baji Creta islade. Māgideepa unupachi noroeste māik'aapa suroeste.

Nāumiapa p'usa jāde atuapit'aada

¹³ Ewari aba baarek'aapa nāu p'ua nībeeji. Mapa ancla jira atajida māik'aapa uchiajida, āchia k'īsia p'anadap'edaak'a. Isla k'ait'a wājida tok'esaa wādaamaapa. ¹⁴ Mamīda taarā-e nīde nāumia golpe p'uaji barcomaa, nok'ooreepa māik'aapa ak'ōrejīru uchiapari eereepa.

¹⁵ Mapa barco t'īmī atadachi. Chi p'erapataarāpa p'oyaa k'īrapa nāumaa bida-e paji. Maperā ichiak'au nāumaa ateepijida. ¹⁶ Māgá wādapa Cauda isla āpite wāyaajida. Māpái waa nāu golpe p'ua-e pak'āri, barco ātauwaare japa jī ateedap'edaa, it'i barcode jidiu atajida āripiamapa. ¹⁷ Māgí japa it'i jira atadap'eda, barcode mimiapataarāpa barco ek'ari p'irrabai jī nībijida jīk'arapa, barco t'oop'epiamaapa. Ma awara waawee p'anajida, p'ooni p'ananaidai jīk'aapa p'usa jāde ipu t'ījarapatat'edaa Sirte īri. Maperā chi vela pirat'ajida. Maap'eda, ichiak'au nāumaa ateepijida. ¹⁸ Aí norema at'āri p'usa waapiara t'o nībada perā nāumiapa, barcode mimiapataarāpa net'aa nībada bat'amaa p'aneejida. ¹⁹ Aí norema k'āima ūpeemaa ma nāumia p'ua nībide, vela, jīk'ara, pak'uru paara toidaa āchi juadoopa bat'amaadachida. ²⁰ K'āima chok'ara ak'ōrejīru māik'aapa lucero unuda-e paji, eu k'achia nībada perā. Mapa k'īsia p'anajida tai k'iniidait'ee.

²¹ Barco pidaarā juu araadak'aa paji nek'odait'ee pida, audú mimia p'anadap'edaa perā. Mapa Pablo bainī beep'eda āchi esajīk'a, jōmaarāmaa māgaji:

—K'ōp'āyoorā, mia jarajida aji, uchiada-e pait'ee Creta isladeepa. Mi pedee ūridap'edaa paara, nāga p'asada-e pak'aji. Net'aa chok'ara āridai wā māik'aapa atuadai wā. ²² Mamīda k'īsia p'uanāati. Tachi nama p'aniirādepema apida piuda-e. Mamīda tachi barco atuadait'ee. ²³ Mia māga k'awa bi Tachi Ak'ōrepa mīmaa jarada perā ichi ángel it'aideepa. Māga ooji mi ichide ijāapari perā māik'aapa ichia oopi k'inia bik'a oopari perā. P'ārik'ua mīmaa ichi ángel pēiji. ²⁴ Māgipa mīmaa māgaji: "Pablo, p'eranaapáde aji, ichita pi César k'īrapite wāit'ee perā. Tachi Ak'ōre t'āri pia bairā, ūriji pia chupiria iidida na barcode p'aniirā pari. Mapa maarepida piuda-edá" aji. ²⁵ Maperā k'ōp'āyoorā, k'īsia p'uanāati mia ijāa bairā Tachi Ak'ōrepa jaradak'a uchiait'ee. ²⁶ P'usapa isla bīmaa tachi jira bat'ak'ooit'eeda aji.

²⁷ Māgá wādapa k'āima catorcema tai p'anajida Adriático p'usa jāde. Ma ewate p'ārik'ua esapite barco p'erapataarāpa k'īsiajida eujā k'ait'a pa p'ani. ²⁸ Mapa chaajida chi nāpiā. Chaadak'āri, juachama veinte baji chi nāpiā. Ma waapai waya chaadak'āri, juachama quince baji. ²⁹ Barcode mimiapataarāpa māu īri p'ooni p'ananañdai jīak'aapa, barco ātauwaare ancla k'īmari t'aak'oojida. Maap'eda it'aa t'ījida Tachi Ak'ōrepa isapai ewarip-imera. ³⁰ Mamīda k'īsia atajida barcodeepa jirabododait'ee. Mapa japa jira atajida māik'aapa toidaa bat'at'aajida, seewata k'īmaapema ancla toidú bat'arutak'a. ³¹ Mamīda Pablopā māga k'awaak'āri, māgaji soldaorā poromaa māik'aapa chi soldaorāmaa:

—Jā eperāarā barcode p'aneeda-e pīrā, parā nāik'aapa chok'ai uchiada-edā aji.

³² Mapa soldaorā japa jīk'ara t'īt'aajida māik'aapa toidú bat'at'aajida, eperā wēe.

³³ Tap'eda pa wāk'āri, Pablopā jaraji nek'odamerā.

—Tomia omé paruta pia nek'oda-ee, k'īsia jōnīpa. ³⁴ Mapa nek'ōti ma-āri pida, juatau paraadamerā. Mamīda k'īsia p'uanaati, apida piuda-e pait'ee perā.

³⁵ Māga jarap'eda, Pablopā pan ichi juade atap'eda, jōmaarā taide Tachi Ak'ōremaa it'aa t'īji māik'aapa ma pan t'ook'oop'eda, k'oji. ³⁶ Māpai ma jōma barcode nipadap'edaarāpa māga unudak'āri, auk'a k'ojida. ³⁷ Tai ma barcode wādap'edaarā doscientos setenta y seis paji. ³⁸ Jōmaweda nek'odap'eda, bi jāwaadaidak'āri, barcode atee wādap'edaa trigo toidú bat'ak'oojida barco wēsaatimera.

Barco t'oop'edarida

³⁹ Ewarik'āri, barco pidaarāpa ma eujā k'awada-e paji mīda, unujida ipu i joobai nībi. Mapa k'īsiajida barco ipude p'oo atadait'ee. ⁴⁰ Māpai ancla jī bāda jōmaweda t'īk'oodap'eda, toida atabaibeejida. Ichiaba chi timón jī nībada ērat'aajida māik'aapa chi vela k'īmaapema bainī bijida. Māpai barco to idee sirriā nībeeji. ⁴¹ Mamīda barco p'oo nībanaji ipu at'āri p'oo-ee badamāi. Barco k'ī pia p'oo nībeeji ipude, p'oyaa ãyaa mimik'a-ee. Māpai chi tru t'odoochook'oodachi p'usapa.

⁴² Aramata soldaorāpa k'īsiajida presoorā jōma peek'oodait'ee, ipudee mirudaridai jīak'aapa k'ui wādapa. ⁴³ Mamīda āchi poropa māga oopi-e paji, Pablo peepiamaa bada perā. Ma k'āyaara jaraji chi k'ui k'awaa beerā toidú jīchoodamerā, māgá to idee naapiara panadamerā. ⁴⁴ Jōdee jaraji chi k'ui atua beerā tabla īri maa-e pīrā barco pak'uru pite īri wādamerā. Māgá tai jōma pia to ide panajida.

28

Pablo Malta islade

¹ Tai jōma ipude panadak'āri, k'awaaajida ma isla t'ījarapata Malta. ² Ariipema eperāarāpa tai pia ak'ījida. K'oí che nībada perā māik'aapa jīsua nībada perā, t'ipitau oro jira bijida. Maap'eda taimaa jarajida t'ipitau ik'aawa k'ara p'ai chedamerā. ³ Pablopā t'īpi jua p'ūasaa p'e atap'eda, t'ipitaude oromaa baji. Māga nīde t'īpi wāsiapa taama uchiadaip'eda, Pablo juade k'aa jira ba cheji. ⁴ Māga unudak'āri, ma isladepema eperāarāpa āchi pitapai māgajida:

—¿Na eperā chīara peepari-ek'ā? ajida. P'usa jādeepa uchiaji mīda, tachi eperāarāpa oopata ak'īparipa chok'ai bapi-e pajida ajida.

Māga jarajida Pablo piudariit'ee jīak'aapa. ⁵ Mamīda Pablopā taama t'ipitaude jīlap'et'aaji māik'aapa k'āiwee beeji. ⁶ Jōmaarāpa nī jōnapachida sāapaita Pablo jua oorodarii maa-e pīrā piudarii. Mamīda maarepida māga p'asa-e pak'āri, k'īsia awara k'īsiadachida. Jarajida Pablo ak'ōre waibiak'a.

⁷ Tai p'anadap'edaa k'ait'a baji ma isladepemaa poro waibia eujā. Māgí poro waibia t'ījarapachida Publio. Māgipa tai pia ak'īji ichi tede k'āima òpee. ⁸ Tai mama p'anide Publio ak'ōre k'ayaa baji k'īamiapa māik'aapa amipa. Mapa Pablopā ak'īnak'āri, it'aa t'īji māik'aapa ichi jua biji ma k'ayaa bāda īri. Māgá jīpa beeji. ⁹ Māga k'awaadak'āri,

ma islade pemaarāpa ãchi k'ayaa beerā p'e ateejida māik'aapa Pablopia jōma jipak'ooji. ¹⁰ Māgá jipa p'aneedap'edaa perā, māpema eperāarāpa tai pia ak'ijida māik'aapa ne-inaa tee chejida tai-it'ee. Ichiaba mamāik'aapa barcode uchiadak'ari, net'aa jōmaata taimaa teejida ateedamerā.

Pablo Romade panada

¹¹ Atane õpee ma islade p'anadap'eda, bataujida barco p'usa t'ojara wāyaapimaa badade. Māgí barco Alejandría p'uurudepema paji. Ma barco k'ímaa baji santok'a, Romadepemaarā ak'ore waibiarā Cástor māik'aapa Pólux apatap'edaa. ¹² Ma barcode wājida Siracusa p'uurudee. Mama k'áima õpee p'aneejida. ¹³ Ma p'uurudeepa wājida to i k'ait'a. Mata wiibainajida Regio p'uurude. Ai norema tai āpiteik'a eereepa nāu p'ua nībeeji. Mapa ma norema wiibainajida Pozzuoli p'uurude. ¹⁴ Mama unujida ijāapataarā. Māirāpa tai ãchi temaa ateejida p'anade tomia aba. Maap'eda, wājida Romadee. ¹⁵ Romadepema ijāapataarāpa k'awa p'anajida tai wā nidá. Mapa tai k'irachuu chejida Romadeepa, ūk'uru Foro de Apio apatap'edaamāi, jōdee ūk'uru Tres Tabernas apatap'edaamāi. Pablopia ãchi unuk'ari, Tachi Ak'ōremaa it'aa t'ip'eda, o-ñadachi. ¹⁶ Roma p'uurude panadak'ari, Pablo te jip'aade bijida jiapari abaa ome.

Pablo judiorā ome Romade unuda

¹⁷ Mama panadap'eda, k'áima õpeemaa Pablopia Roma p'uurudepema judiorā poroorā tī p'eji. Jōma pachedak'ari, māgaji:

—Mīchi auk'aarā, maarepida mia ne-inaa k'achia oo-e bida aji, judiorā k'iraupiit'ee maa-e pirā tachi chonaarāpa oodap'edaak'a oo amaadamerā. Mamīda Jerusalende mi jita atadap'eda, Romadepemaarā juade bijida. ¹⁸ Romadepemaarāpa mīmaa iididak'ari k'āare k'achiata oo bi, k'ena pēidait'ee paji, maarepida k'achia oo-e pada perā mi peedait'ee. ¹⁹ Mamīda judiorāpa k'iniada-e paji mi uchia pēidamerā. Mapa mia chupiria iidiji Cesarpa mi nepira ak'imerā. Māga ooji mīchi auk'aarā āpite jarai wēe bi mīda. ²⁰ Irá parā tī pēiji jara k'inia bairā mi nāgá cadenapa jī nībi, tachi Israel pidaarāpa ijāa p'ani k'aurepa.

²¹ Māpai ma judiorāpa p'anaujida:

—Taipa k'art'a p'āda apida waide jitada-e p'anida ajida, Judea pidaarāpa tee pēidap'edaa. Ichiaba araapa pache p'anadap'edaarāpa pi āpite maarepida k'achia jarade-e p'ani. ²² Mamīda taipa k'awa k'inia p'anida ajida, pia k'isia bi, k'awa p'anadairā jōmaarāpa pedee k'achia jara p'ani pichi eere p'aniirā āpite.

²³ Māpai ewari aba bijida Pablo pedee ūridait'ee. Ma ewate pak'ari, eperāarā cheepurujida Pablo badamāi. Tap'eda weda k'ewara parumaa Pablopia jarateeji Tachi Ak'ōrepa jarapidak'a, k'awaadamerā sāga Tachi Ak'ōredeerā p'aneedai. Jarateeji k'aita Jesús, Moisepa p'ādadeepa māik'aapa Tachi Ak'ore pedee jarapataarāpa p'ādap'edaadeepa. ²⁴ Māga ūridak'ari, ūk'uruurāpa ijāajida Pablopia jarateeda Jesude. Mamīda ūk'uru ijāada-e paji.

²⁵ Ñachi pitapai k'isia auk'a p'anada-e paji. Māpai erreudait'ee pak'ari, Pablopia māgaji:

—Wāarata jarajida aji, Tachi Ak'ore Jaurepa ichi pedee jarapari Isaías it'aideepa parā chonaarāmaa jarak'ari:

²⁶ 'Jā eperāarāmaa jarapadé aji: Parāpa ūridait'ee mi pedee. Mamīda k'awada-e pait'ee k'āata jara k'inia bi. Mia oo bi unudai mīda, k'awada-e pait'ee. ²⁷ Na eperāarā k'īri k'isua p'anadairā, pia ūridak'aa. Ma awara tau p'ārajī pik'a jēra bi ununaadamerā; k'īri jida t'ap'a pik'a jēra bi ūrinaadamerā. Maperāpi mīmaa chedak'aa, mia ãchi t'āri pia p'anapimerā māik'aapa ãchi o k'achiadeepa k'aripa atamerā.' *(Is 6.9-10)*

²⁸ Māpai Pablopia māgaji:

—Idi wāara uchiajida aji, ma et'ewa jarada, parāpa ijāa k'iniada-e p'anadairā Ak'ōrepa mīmaa jarapida. K'awáati Tachi Ak'ōrepa it'aa wāpiit'ee judio-eerā, ãrapa parā k'āyaara ūridait'ee perā Tachi Ak'ōrepa jara pēi bi.

²⁹ [Pablopá māga jarap'eda, judiorā uchiajida. Aupedee erreu wājida ãchi pitapai.]

³⁰ Pablo año omé beeji Romade, te alquilaa ata badade. Mama bide irumaa p'asianarutaarā jōmaweda auteebaipachi. ³¹ Jarateepachi Tachi Ak'ōrepa jara pēida ijāadamerā Tachi Waibia Jesucristode, māgá it'aa wādait'ee. Maapai apidaapa irumaa jarateenaapáde ada-e pají.

ROMANOS

San Pablopá K'art'a P'āda Romadee P'aní Ijāapataarāmaa

San Pablo, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'āji. Pablo judío paji. Tachi Ak'ōrepa Moisemaa ūraa p'āpida pia k'awa baji, fariseo pada perā. Irua na k'art'a p'ā pēiji Romadee p'aní ijāapataarāmaa; judiorā, judio-eerāmaa paara. Na k'art'a p'ādade Pablopá jara bi ichia k'isía iru bi wāit'ee Romadee māik'aapa Españadee. Jesucristopa jirit'eradaarā waide mamaa wāda-e pada perā jarateede, na k'art'ade Pablopá jara bi sāga eperāarā ijāapataadaipia bi Jesucristode, irua ãra o k'achiadeepa k'aripa atamerā. Ichiaba jaratee bi judiorāpa ijāapata judio-eerāpa ijāapata ome; sāga p'anapataadaipia bi Cristode ijāadak'āri.

Naapiara Pablopá jara bi ichi Jesupa jirit'erada; ichia it'aa t̄ipari Romadepema ijāapataarā pari māik'aapa sāap'eda na k'art'a p'āji ãramaa (cap. 1.1-17). Jara bi eperāarā jōmaweda p'ek'au k'achia oopata jua ek'ari p'anapata perā, atuadait'ee. Maperāpi chupiria iididaipia bi Jesupa ãra ma o k'achiadeepa k'aripa atamerā (caps. 1.18-3.20). Jara bi sāga Jesude ijāadak'āri, Tachi Ak'ōrepa eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapipari māik'aapa ichi t'āri auk'a bipari ãchi t'āri ome (caps. 3.21-5.11); Adán k'aurepa p'ek'au k'achia oopata; jōdee Cristo k'aurepa p'ek'au k'achia oo amaadai (caps. 5.12-6.23); ijāapataarā araa p'anadak'āri Cristo ome, Tachi Ak'ōre Jaure jua ek'ari p'anapata (caps. 7-8); judiorāpa Jesucristode ijāa k'iniada-e pada perā, Tachi Ak'ōrepa ichi ūraa chiwidi k'awapiji tachi judio-eerāmaa, mamīda judiorā jida auk'a Ak'ōre truadée wādai Cristode ijāaruta pirā (caps. 9-11). Jara bi sāga Cristode ijāapataarā p'anapataadaipia bi: chik'inia p'anapataadaipia bi māik'aapa oodaipia bi Ak'ōrepa k'inia bik'a; ãchi poro waibiarā waawee p'ani; k'ira jīp'a nipa p'ani awaraarā ome (caps. 12.1-15.13). T'ēepai na k'art'a p'ā anda wāk'āri, Pablopá salude pēiru ichi k'ira k'awa p'aniirāmaa (caps. 15.14-16.27).

Salude pēida

¹ Mi, Pablopá oopari Jesucristopa oopi bik'a. Mapa nāgí k'art'a p'āru. Tachi Ak'ōrepa mi jirit'eraji māik'aapa awara biji jarateemerā irua pedee pia jara pēida Jesucristode.

² Chonaarāweda Tachi Ak'ōrepa jaraji ma pedee pia jara pēida ichi pedee jarapataarā k'ap'ia pari, ãrapa māgí p'ādamerā māik'aapa jīadamerā awaraa ūraa p'āda ome. ³ Ma jara pēidade Ak'ōrepa jaraji ichi Warra uchialt'ee chonaarāwedapema Rey Daviddeepa, eperā jīp'aa uchiaparik'a. ⁴ Mamīda ichi warra eperā jīp'aa-e paji. Tachi Ak'ōre Warra paji. Ak'ipiit'ee Jesucristo wāara ichi Warra, Tachi Ak'ōrepa iru jōmaarā k'āyaara waibiarā papiji, iru piup'eda, chok'ai p'irabaipik'āri. Māga ooji jōmaarāpa k'awaadamerā wāara Jesucristota Tachi Waibia.

⁵ Cristopa mi pia ooji mi pēik'āri māga jarateenamerā. Mapa mia jarateepari judio-eerā jōmaarāmaa, irude ijāadamerā māik'aapa oodamerā irua oopi bik'a. ⁶ Parāpa ichiaba ma jarateeda ijāajida. Tachi Ak'ōrepa parā jida jiriji Cristodeerā papiit'ee.

⁷ Maperā mia na k'art'a p'āru parā Roma p'uurudepemaarāmaa k'irāpapiit'ee Tachi Ak'ōrepa parā k'inia iru bi māik'aapa parā awara bi k'inia bi ichideerā p'aneedamerā. Mia it'aa iidi bi irua māik'aapa Tachi Waibia Jesucristopa parā pia ak'i p'anadamerā. Māgá k'āiwee p'anapataadait'ee.

Pablo Romadee wā k'inia bada

⁸ Naapiara mia jara k'inia bi Jesucristo k'aurepa mia gracias jarapari mi Ak'ōre Waibiaamaa parā jōmaarā pari. Mia māgá gracias jarapari, ijāapataarā para bee chaa nepiripata perā parāpa wāara Jesucristode ijāa p'ani. ⁹ Tachi Ak'ōrépata k'awa bi mi ichita it'aa t̄ipari parā pari, t'āripa oo k'inia bairā irua oopi bik'a. Mapa jarateepari iru Warrapa

ooda eperāarā k'aripait'ee. ¹⁰ Enenee n̄ib̄i Tachi Ak'õremaa m̄i k'aripamerā wāit'ee parā ak'ide, irua māga k'inia b̄i p̄irā. Taarāru m̄i wā k'inia bi. ¹¹ Parā k'īra ak'í k'inia bi, parāmaa waapiara k'awaapiit'ee Ak'õre Jaurepa oopi bi. Māgá parāpa pipiara oodai Ak'õrepa k'inia bik'a. ¹² Ma awara māgá tachi jōmaweda chik'aripa p'anadai pipiara Cristode ijāadait'ee.

¹³ Ipemaarā Cristo k'aurepa, mia parāmaa k'awapi k'inia bi m̄i wā k'inia bada parā ak'ide. Mam̄ida p'oyaa-e paji. Parā auk'a k'aripa k'inia bi apemaarā judio-eerā k'aripaparik'a. K'inia bi parā t'āidepemaarā ichiaba Cristode ijāadamerā māik'aapa oodamerā irua oopi bik'a. ¹⁴ Wāara Tachi Ak'õrepa m̄i jirit'eraji ichia jara p̄eida jarateenamerā jōmaarāmaa: Grecia eujādepema pedee pedeepataarāmaa; ai pedee pedeedak'aarāmaa ichiaba; k'īsia k'awaa p'anirāmaa māik'aapa k'īsia k'awa-ee p'anirāmaa paara. ¹⁵ Maperā parā Roma p'uurudepemaarāmaa ichiaba mia jaratee k'inia bi Jesucristopa ooda eperāarā k'aripait'ee.

¹⁶ Mi k'īra nejasia-ee jarateeit'ee Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee, Tachi Ak'õre, ichi juapa aide ijāapataarā k'aripait'ee perā atuanaadamerā. Naapiara māgá jara p̄eiji judiorāmaa māik'aapa īrá māga ichiaba jara p̄eihu judio-eerāmaa. ¹⁷ Māgi jara p̄eida k'aurepa k'awa p'ani eperārāpa k'awaadak'āri Cristopa ooda āchi-it'ee māik'aapa irude ijāadak'āri, Tachi Ak'õrepa āchi p'ek'au k'achia wēe ak'ipariit'ee. Tachia māgá k'awa p'ani Tachi Ak'õre Ūraa p'ādade jara bairā:

'Eperā Tachi Ak'õrede wāara ijāapari ichita bapariit'ee iru ome, p'ek'au k'achia wēe bairā
iru k'īrapite.'

(Hab 2.4)

P'ek'au k'achia oopata k'aurepa atuadait'ee

¹⁸ It'ariipa Tachi Ak'õrepa ijāapataarā māgá p'ek'au k'achia wēe ak'í bi m̄ida, ichia jōmaarāmaa k'awapi k'inia bi māgá ak'í-e ichide ijāadak'aa beerā. K'īrau bi āchi ome p'ek'au k'achia ooi awaa p'anapata perā māik'aapa ne-inaa k'achia oopata perā apemaarāpa ijāanaadamerā irua wāarata jara p̄eidate. ¹⁹ Āchia māgá oopata, āchi t'āride pia k'awa p'ani m̄ida Tachi Ak'õre bapari. Māgá k'awa p'ani ichi jua at'apai āchimaa ak'ipidoo perā. ²⁰ Tachi Ak'õrepa na eujā, pajā māik'aapa ne-inaa jōma aide n̄ib̄i oodak'āriipa, eperārāpa ma ooda ak'í p'anapachida. Māgá k'awaa wāpachida iru ichita bapari māik'aapa jōmaweda irua ooda, eperārāpa p'oyaa oodak'aa perā māgee net'aa āchi juadoopa. Māgá k'awa p'anajida m̄ida, āchi k'inia p'ek'au k'achia oo wāpachida. ²¹ Māgá Tachi Ak'õre k'awa p'ani ide at'āri irude ijāa k'iniadak'aa paji māik'aapa it'aa t'ī k'iniadak'aa paji gracias jaradait'ee, irua āchi pia ak'í bapachi m̄ida. Ak'õre net'aade k'īsiadak'aa paji. Maperāpi eperārāpa k'īra k'awa-ee pik'a p'anapachida, pia māik'aapa k'achia k'awada-ee. ²² "Tachia ne-inaa jōma k'awa p'aniida" apachida. Mam̄ida wāara k'īsia k'awadak'aa paji, Ak'õrede ijāadak'aa paji perā. ²³ Unupachida Tachi Ak'õrepa ne-inaa k'īra wāree ooda. Mam̄ida it'aa t'īdai k'āyaara Ak'õre k'īra wāreemaa, irua oodadepema ne-inaa māgee jīak'a juapa oopachida ai k'īrapite it'aa t'īpataadait'ee. Māgá it'aa t'ī p'aneepachida eperā jīak'a ooda k'īrapite; ipana, ne-animal maa-e p̄irā eujāde bipa nūuteepata, māgee jīak'aa ooda k'īrapite. Māgá oopachida māgee net'aa chook'aa m̄ida, eperāpa ooda perā. Jōdaipari eperāk'a. Mam̄ida Tachi Ak'õre ichita bapari.

²⁴ Māgá oo k'inia p'anapachida perā, Tachi Ak'õrepa ichiak'au bēiji k'achia oodamerā chīara ome. Māgá āchia k'achia oo k'iniata oo wāpachida, k'īra nejasia-ee. ²⁵ Tachi Ak'õrepa wāara ne-inaa jōmaweda ooji m̄ida, ma wāarata ijāadai k'āyaara, seewa ijāapachida. Mapa it'aa t'īpachida irua oodamaa, irumaa it'aa t'īdai k'āyaara. ¡Mam̄ida tachi ooda ichita Ak'õre Waibia pait'ee! ¡Māgita Tachi Ak'õre Waibia! Amén.

²⁶ Āchia māgá Tachi Ak'õrepa oodamaa it'aa t'ī p'anadap'edaa perā irua ichiak'au bēiji āchia oo k'iniata oodamerā. Māgá ne-inaa k'achia k'īra t'ādo oo wāpachida. Wēraarā awaraa wēraarā ome k'āi k'inia p'anapachida, wēra chi imik'īra ome k'āiparik'a. ²⁷ Ichiaba imik'īraarāpa awaraa imik'īraarā audú jīripachida āchi ome auk'a araa k'āidait'ee, wēraarā

ome k'āidai k'āyaara. Māga oo p'anipa k'īra nejasia wēe, āchi k'ap'ia miapipachida, Ak'ōrepa oopi k'inia bik'a eperāarāmaa oodaamaa p'anadap'edaa perā.

²⁸ Ma awara Tachi Ak'ōre k'awadaamaa p'anadap'edaa perā, irua āchi ichiak'au atabēiji ne-inaa k'achia k'īra t'ādoo k'īsiadamerā māik'aapa oodamerā. ²⁹ Māgá p'ek'au k'achia k'īra t'ādoo oo p'aneepachida. Māgee eperāarā nāgá p'anapata: pariatua awaraarā jiripata ai ome k'āidait'ee; ik'awaa ne-inaa k'achia oodait'ee; chīara net'aa k'īyayaa; chīara k'achia ooyayaa; chīara k'īraunuamāa iru bee ne-inaa k'aurepa; chīara jiriyaa peedait'ee; chōo jiriyaa; chīara k'ūrayaa; t'āri k'achia-idaa; chīara āpite k'achia pedeeyaa; ³⁰ ik'achia jarayaa; Tachi Ak'ōre k'īraunuamāa; auduayaa; āchia oopata nepiriyaa awaraarāpa āchi t'o p'anadamerā; ne-inaa k'achia oodait'ee k'īsiayaa; āchi ak'ōreerā pedee ūridaamaa; ³¹ k'īsia k'awadak'aa; oodak'aa āchia oodait'eeda apatak'a; āchideerā paara k'īraunuamāa; k'īra jōdak'aa; chupiria k'awaadak'aa. ³² Māgeerāpa āchi t'āridepai k'awapata p'ek'au k'achia oo p'ani Tachi Ak'ōre k'īrapite. Ma awara k'awapata Tachi Ak'ōrepa atuapiit'ee māgee p'ek'au k'achia ooi awaa beerā. Mamīda ichi k'inia māgee ne-inaa k'achia oo wāpata māik'aapa pia ak'ipata awaraarā āchi ome auk'a oo wāpataarā.

2

Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate

¹ Māgee k'achia oopataarā ak'īri, parādepema abaapa k'īsiai: "Mia māga oo-e pak'aji". Mamīda pia pida ne-inaa k'achia oopari Tachi Ak'ōre k'īrapite. Maperā k'īrak'aupai jarai Tachi Ak'ōrepa māgee k'achia oopataarā miapiipia bi. Auk'a Ak'ōrepa pi miapii, pia k'achia oopata k'aurepa. ² Wāara, tachia k'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa ne-inaa k'achia chook'aa ichi bimāi. Maperāpi ichia ne-inaa pia oopari, jarak'āri māgeerā miapiit'ee āchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. ³ Māga bita ¿k'īsia bik'ā irua pi miapi-e pait'ee, auk'a ne-inaa k'achia oopari mīda? ⁴ Maa-e pīrā ¿nāga k'īsia bik'ā? "Tachi Ak'ōre audú t'āri pia bairā, chooit'ee mia ne-inaa k'achia ook'āri." ¿K'awa-e bik'ā Tachi Ak'ōre t'āri pia bapari pi ome, k'inia bairā pia p'ek'au k'achia oo amaamerā? ⁵ Mamīda pia oo-e bi Ak'ōrepa k'inia bik'a, k'īri k'isua bapari perā. Maperā Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate irua pi audupiara miapiit'ee awaraa k'achia oopataarā k'āyaara. Māga ook'āri, ne-inaa pia ooit'ee, Tachi Ak'ōrepa ichita ne-inaa pia oopari perā. ⁶ Ma ewate Tachi Ak'ōrepa ak'īit'ee eperāarā jōmaarāpa oopatap'edaa jarait'ee pia wa k'achia. ⁷ Ichi truadee wāpiit'ee nāgee eperāarā: ne-inaa pia oopataarā, k'inia p'anadairā Tachi Ak'ōrepa āchi pia ak'īmerā, māik'aapa ichita p'ana k'inia p'anapataarā iru ome iru trua k'īra wāreede. ⁸ Jōdee nāgee eperāarā atuapiit'ee: audua p'anapataarā māik'aapa ooda-e p'aniirā Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēidak'a, ma k'āyaara ne-inaa k'achia oo k'inia p'anadairā. Māirāpa Tachi Ak'ōre k'īraupipata. Mapa ma ewate irua āchi k'achia ooit'ee. ⁹ Ma ewate jōmaweda p'ek'au k'achia oopataarā miadait'ee māik'aapa chupiria chitoonadait'ee, naapiara jidorā, maap'eda judio-eerā. ¹⁰ Jōdee pia oopataarā k'āiwee p'anadait'ee, Tachi Ak'ōrepa āchi pia ak'īit'ee perā māik'aapa ichi trua k'īra wāreedee wāpiit'ee perā. Māga p'anadait'ee naapiara jidorā, maap'eda judio-eerā. ¹¹ Tachi Ak'ōrepa jidorāpa oopatap'edaa, judio-eerāpa oopatap'edaa auk'a ak'īit'ee.

¹² Mia māga jara bi Ak'ōrepa judio-eerā atuapiit'ee perā āchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa, Moisepa p'āda k'awada-e p'ani mīda. Jōdee jidorā auk'a atuapiit'ee āchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa, Moisepa p'āda k'awa p'ani mīda, ooda-e p'anadairā jōmaweda ma p'ādade jara bik'a. ¹³ Tachi Ak'ōrepa Moisemaa ūraa p'āpida ūrirutapapai, eperā p'ek'au k'achia wēe bee-e pai Tachi Ak'ōre k'īrapite. Mamīda eperā p'ek'au k'achia wēe bee-i Tachi Ak'ōre k'īrapite, ooru pīrā jōmaweda ma p'ādade jara bik'a. ¹⁴ K'awa p'ani judio-eerāpa ichiaba oodai Moisepa p'ādade jara bik'a, ma p'āda k'awada-e p'ani mīda. Māga oodai oodak'āri Tachi Ak'ōrepa k'īsia pia bēidak'a eperāarā t'āride, ewaa weda

eperāarā ook'āri. ¹⁵ Māgá pia oodak'āri, jōmaarāmaa ak'ipipata āchi t'āride bēida auk'a bee Ak'ōrepa p'āpida ome. Ma k'īsia pia bēida k'aurepa ne-inaa pia k'awapata. Mapa ne-inaa pia oodak'āri, k'āiwee p'anapata. Jōdee ne-inaa k'achia oodak'āri, k'īsia p'ua p'anapata. ¹⁶ Tachi Ak'ōrepa mi jirit'eraji jarateemerā ichi Warra Jesucristopa ooda eperāarā k'aripait'ee. Irua ak'iit'ee eperāarāpa oopatap'edaa Ak'ōre ewari waibia ewate. Iruata k'awapari jōmaarāpa āchi t'āride oo k'inia p'ani, pia wa k'achia. Mapa k'await'ee chisāgiirā wāpii Ak'ōre truadee māik'aapa chisāgiirā atuapii.

Judiorāpa Moisepa p'āda iru p'ani

¹⁷ Parāpa jarapata: "Tai judiorā." Mamīda parā audua p'ani Tachi Ak'ōrepa oopi k'inia bi eperāarāmaa k'awa p'anida apata perā. Māga jarapata pāchi auk'aarāpa Moisepa p'āda iru p'anadairā. ¹⁸ Wāara Moisepa p'āda k'aurepa k'awa p'ani sāga oodaipia bi māik'aapa sāga oodaik'araa bi, Tachi Ak'ōrepa parā pia ak'ibamerā. Ma awara ijāa p'ani Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a wāara oodaipia bi jōmaarāpa, ma p'ādade jara bi ūraa pia bairā. ¹⁹ K'īsia p'ani parāpata Tachi Ak'ōrepa oopi k'inia bi eperāarāmaa jarateedai Moisepa p'āda k'awaee beerāmaa, āchia Ak'ōre Ūraa k'awada-e p'anadairā. ²⁰ Parā-it'ee āchi k'īsia k'awa-ee beerāk'a p'ani maa-e pīrā warra chak'eerāk'a p'ani. Parā judiorāpa āchimaa jarateedae p'ani pīrā, ḥsāga k'awaadaima Ak'ōrepa oopi k'inia bi āchimaa? ḥParāpa wāarata k'awa p'ani-ek'ā, Ak'ōre Ūraa k'awa p'anapata perā? ²¹ Parāpa awaraarāmaa jarateepata Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a oodaipia bi. ḥMāga-ek'ā? Mamīda parāpa pida ooda-e p'ani ma p'ādade jara bik'a. Ūraapata awaraarāmaa nechianaadamerā. Mamīda edaare parāpa māga oopata. ²² Jarapata tachi wēra omepai k'āipia bi. Mamīda parādepema ūk'uruurāpa chīra wēra jiripata, ai ome k'āidait'ee. Kīraunuamaa iru p'anapatada apata ne-inaa kīra t'ādoo juapa ooda, ai k'īrapite it'aa t'īpata. Mamīda parādepemaarā ūk'uru t'īupata māgee ne-inaa iru p'ani tede nechiadait'ee. ²³ Jara p'ani: "Tāipata Tachi Ak'ōre Ūraa k'awa p'anida" apata. Mamīda wāara ooda-e p'ani Ak'ōrepa jara bik'a ma ūraade. Mapa parā k'aurepa awaraarāpa pedee k'achia jarapata Tachi Ak'ōre āpīte, ²⁴ Ak'ōre Ūraa p'ādade nāga jara bik'a:

'Parā k'aurepa Tachi Ak'ōrede ijāadak'aa beerāpa k'achia pedeepata iru āpīte.' (*Is 52.5*)

²⁵ Tachi Ak'ōrepa oopidak'a chonaarāweda, tauchaa bijida parādepema imik'īraarā k'ap'iade, ak'ipidait'ee parā Tachi Ak'ōre eperāarā. Mamīda parāpa Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a wāara ooda-e p'ani pīrā, auk'a p'aneepata tauchaa wēe beerā ome. ²⁶ Jōdee, ma tauchaa wēe beerāpa wāara oo p'ani pīrā Ak'ōre Ūraade jara bik'a, Tachi Ak'ōrepa ichideerā papiit'ee, tauchaa wēe p'ani mīda. ²⁷ Māgá Tachi Ak'ōre k'īrapite māirā pipiara uchiadait'ee parā judiorā k'āyaara. Ak'ōrepa oopi bik'a oo p'aniipa ārapa ak'ipipata Ak'ōrepa parā miapiipia bi, irua oopi bik'a oo k'iniada-e p'anadairā. Māga p'anapata, parā judiorāpa iru ūraa p'āda k'awa p'ani mīda māik'aapa pāchi k'ap'iade tauchaa iru p'ani mīda. ²⁸ Ma jōma jara aupadade k'īsiadak'āri, k'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa ichideerā papi-e judiorāda apataarā, ne-inaa oopata perā irua ūraa p'ādade jara bik'a maa-e pīrā āchi k'ap'iade tauchaa bipata perā. ²⁹ Ma k'āyaara ichideerā papipari chi t'āripa irude wāara ijāapataarā. Jaradai āchia tauchaa pik'a iru p'ani āchi t'āride, k'ap'iade iru p'anadai k'āyaara. Māgá t'āripa wāara ijāadak'āri, Ak'ōre Jaure āchi ome ba chepari. Māgí pipiara bi Ak'ōre Ūraa p'ādade iru p'anadai k'āyaara, iruata k'awapipari perā jōma Tachi Ak'ōrepa oopi k'inia bi. Tachi Ak'ōrepa māgee wāara ijāapataarā pia ak'ipari, awaraarāpa āra māgá ak'ida-e p'ani mīda.

¹ Māgara, ¿k'āare-it'ee eperā k'ap'iade tauchaa bi ijudío pamerā? ¿Pipiara bi-ek'ā judio-ee bait'ee, judío pai k'āyaara? ² ¡Māga-epi! Tachi Ak'ōrepa judiorāta naapiara jirit'eraji ichia jarada jīadamerā māik'aapa awaraarāmaa jarateedamerā. ³ Made Ak'ōrepa ichi ūraa jaraji judiorāmaa. Mamīda āchidepema ūk'uruurāpa ma ūraa ijāada-e p'anapachida. Maperā ooda-e paji irua oopi k'inia bik'a. Ārapa māgá ijāada-e p'anadap'edaa perā, ¿Ak'ōrepa oo amaa beejik'ā ichia jaradak'a ma ūraa p'ādade? ⁴ ¡Māga-e! Ak'ōrepa seewa jarak'aa eperāarāk'a. Jīp'a oopari ichia jara bik'a. Ichi ūraa p'ādade chonaarāwedapema Rey David it'aideepa jaraji:

'Ak'ōre, mīa ne-inaa k'achia oopata ak'ip'eda, pīa wāarata jarapari "k'achia bīda" ak'āri. Pi imiateepataarā ichita p'oyaapariit'ee, pīa aupaita ak'īt'ee perā eperāarāpa oopata jarait'ee pīa wa k'achia.' *(Sal 51.4)*

⁵ Mamīda tai judiorāpa ne-inaa k'achia oo p'anadak'āri, ak'ipipata Tachi Ak'ōre pipiara bi eperāarā k'āyaara, irua maarepida k'achia ook'aa perā. Māgara ¿k'āata jaradaima? "¿Tachi Ak'ōre, tachi ooda t'āri k'achia bik'ā, k'achia oopataarā atuapiit'ee perā?" (Mīa māga iidik'āri parāmaa, pedeemaa bi eperā k'īsia k'awa-ee bik'a.) ⁶ ¡Tachi Ak'ōre t'āri k'achia-epi! Māga bada paara tachi ome, ¿sāga ak'ik'ajima na p'ek'au eujādepemaarāpa oopata jarait'ee pīa wa k'achia?

⁷ Mīa māga k'īsia bada paara, eperā k'īsia k'awa-ee bīpa jarak'ajik'a ichiaba mīa māga jarai: "Mīa seewa jarak'āri, ak'ipimaa bi Tachi Ak'ōre pipiara bi mī k'āyaara, irua seewa jarak'aa perā." Māgara mīa k'īsiak'aji seewa jara bīpa jōmaarāpa Tachi Ak'ōre pipiara ak'īdait'ee, irua wāarata jarapari perā. Māga pada paara ¿sāap'eda Ak'ōrepa mī atuapiima ma seewa jarada k'aurepa? ⁸ Wāara judiorā ūk'uruurāpa mī āpīte jara p'anida a p'ani, mīa jarateepari ne-inaa k'achia oodaipia bi, jōmaarāpa Tachi Ak'ōre pipiara ak'īdamerā. ¡Mīa māga jarateek'aapi! Ak'ōrepa k'awa bi k'airāpa māga jarateepata māik'aapa ichia māgiirā miapiit'ee ma k'aurepa.

Jōmaarāpa p'ek'au k'achia oopata

⁹ Ma jōma jara aupadade k'īsiadak'āri, k'awa p'ani tai judiorā pipiara p'ani-e judio-erā k'āyaara, Ak'ōrepa ichi ūraa p'āda tai ome bēida perā. Et'ewa mīa ak'ipiji parāmaa tachi jōmaarāpa p'ek'au k'achia oopata, p'ek'au k'achia jua ek'ari p'anapata perā; judiorā, judio-erā auk'a. ¹⁰ Ichiaba Tachi Ak'ōre ūraa p'ādade jara bi:

'Eperā apida p'ek'au k'achia wēe bi-e Tachi Ak'ōre k'īrapite. ¹¹ Eperā apidaapa wāara k'awa-e bi ne-inaa pīa ooit'ee. Eperā apidaapa jīri-e bi Tachi Ak'ōre wāara k'awaaait'ee. ¹² Jōmaarāta o k'achiade p'ani āchia oo k'iniata oo p'anapata perā. Apidaapa oodak'aa Tachi Ak'ōrepa oopi k'inia bik'a, ne-inaa pīa wāara p'oyaapaa oodak'aa perā.' *(Sal 14.1-3; 53.1-3)*

¹³ 'Nāga pik'a p'ani. Ara piuda k'ap'ia pīa iada-e pak'āri, mik'ia uchiaparik'a ma iadap'edaamāipa, māga pik'a pedee k'achia uchiapari āchi it'aideepa, t'āri k'achia-idaa p'anapata perā. Achi it'aideepa seewa aupai uchiapari.' *(Sal 5.9)*

'Ara taamapa neera mera iru baparik'a chi k'idade eperā k'aait'ee, māga pik'a āchi imeraa pedeepa eperāarā k'ūrapata ne-inaa k'achia oopidait'ee.' *(Sal 140.3)*

¹⁴ 'Ik'achia pedeepata t'āri k'achia p'anapata perā.' *(Sal 10.7)*

¹⁵ 'Chīara audú pee k'inia p'anapata. ¹⁶ Māirā wārutamaa ne-inaa k'achia oo wāpata awaraarāmaa māik'aapa awaraarā t'āri p'uapipata. ¹⁷ K'āiwee p'anadak'aa māik'aapa k'awadak'aa awaraarā māgá p'anapidait'ee.' *(Is 59.7-8)*

¹⁸ 'Tachi Ak'ōre waaweedak'aa, irude ijāadak'aa perā.' *(Sal 36.1)*

¹⁹ Tachia k'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa p'āpiji ma et'ewa pedeeda judiorā-it'ee, ichia bēida perā ichi ūraa p'āda tai chonaarā ome. Ma ūraa p'āpiji apidaapa jaranaadamerā "mīata ne-inaa k'achia oo-e" māik'aapa jōmaweda na p'ek'au eujādepemaarāpa k'awaadamerā

āchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa Tachi Ak'ōrepa āchi atuapiit'ee. ²⁰ Maperā k'awa p'anī eperā apida p'ek'au k'achia wēe bait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite Moisepa p'āda k'awapari perā maa-e pīrā ma p'ādade jara bīk'a oopari perā. Jīp'a ma ūraa p'āda k'aurepa k'awapata tachia k'achia oopata.

Eperāarā o k'achiadeepa uchiapata Cristode ijāadak'āri

²¹ Mamīda īrá eperāarāmaa Tachi Ak'ōrepa ak'ipimaa bī p'ek'au k'achia wēe p'aneedai iru k'īrapite, ooda-e p'anī mīda jōmaweda irua jara bīk'a ichi ūraa p'ādade. Māga k'awa p'anī irua māga ak'ipida perā tai chonaarāmaa, Moisepa p'ādade māik'aapa Ak'ōre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaade. ²² Tachimaa ak'ipimaa bī ichia naaweda k'īsia iru bada: jōmaarāta wāara Jesucristode ijāa p'anīrā p'ek'au k'achia wēe p'anapata Tachi Ak'ōre k'īrapite, judiorā māik'aapa judio-eerā paara. ²³ Jōmaarāpa p'ek'au k'achia oopata. Eperā apida wē-e wāara ne-inaa jōmaweda oopari Ak'ōrepa oopi bīk'a. ²⁴ Mamīda Tachi Ak'ōre audú t'āri pia bapari perā māik'aapa eperāarā k'inia iru bapari perā, pēji ichi warra Jesucristo p'ek'au k'achia oopataarā o k'achiadeepa k'aripa atamerā, p'ek'au k'achia wēe ichita p'anapataadamerā iru k'īrapite. ²⁵ Jesucristopa eperāarā māgā k'aripai Tachi Ak'ōrepa iru piupida perā eperāarā pari. Chonaarāweda eperāarāpa p'ek'au k'achia oodak'āri, Tachi Ak'ōrepa choopachi māik'aapa irua ma k'achia āyaa bīpachi. Mamīda ma k'achia wēpapi-e paji. Jōdee eperāarā taide ichi warra kurusode piuk'āri, iru waa bat'ada k'aurepa Tachi Ak'ōrepa eperāarā p'ek'au k'achia jōmaweda wēpapiji, chonaarāpa chonaarāweda oopatap'eda paara. ²⁶ Māga ooji ak'ipiit'ee ichi wāara t'āri pia bapari. Maperāpi eperā Cristode wāara ijāa bī p'ek'au k'achia wēe bapari Tachi Ak'ōre k'īrapite.

²⁷ Mamīda eperāpa jarai: "Tachi Ak'ōrepa mita pia ak'i bapariit'ee mia ne-inaa pia oopari perā". Mamīda māgā-e. Tachi Ak'ōrepa pia ak'i bapariit'ee chi wāara Jesucristode ijāa bī aupai. ²⁸ Ma jōma jara aupadade k'īsiadak'āri, k'awa p'anī eperāarā p'ek'au k'achia wēe p'oyaa p'anadak'aa oo p'anadairā Tachi Ak'ōre ūraa p'ādade jara bīk'a. Jīp'a p'ek'au k'achia wēe p'anadait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite, Jesucristode ijāa p'anadairā.

²⁹ Tachi Ak'ōre jōmaarā Ak'ōre Waibīa; judiorā Ak'ōre Waibīa, ichiaba judio-eerā Ak'ōre Waibīa. ³⁰ Tachi Ak'ōre apai. Maperā k'awa p'anī judiorā p'ek'au k'achia, judio-eerā p'ek'au k'achia auk'a wēpapipari, Cristode wāara ijāadak'āri. ³¹ Māga jaradak'āri, ḡjara k'inia p'anik'ā Ak'ōre ūraa p'āda vale-ee pīk'a bī? ḡMāga-e! Tachia Cristode wāara ijāadak'āri, oopata ma ūraa p'ādade jara bīk'a.

4

Abrahampa ijāada

¹ K'īsiadáma tai judiorā chonaarāwedapema Abrahampa oodade. ḡK'āata oojima Tachi Ak'ōrepa iru pia ak'imerā? ² Tachi Ak'ōrepa jaradak'a jōmaweda ooda paara Abrahampa, ichia jarak'aji awaraarāmaa: "Tachi Ak'ōrepa mi pia ak'ipari ne-inaa oopari perā iru-it'ee." Mamīda Tachi Ak'ōre-it'ee māga jara-e pak'aji, ne-inaa jōmaweda oo-e pada perā Ak'ōrepa k'inia badak'a. Māga bīta, ḡsāap'eda Tachi Ak'ōrepa Abraham pia ak'ijima?

³ Ak'ōre ūraa p'ādade jara bī:

'Abrahampa Tachi Ak'ōrepa jarada ijāaji. Maperā Tachi Ak'ōrepa iru pia ak'ipachi.' (*Gn 15:6*)

⁴ K'īsiadáma nāgide. Eperā mimiak'āri awaraa pari, ma mimia aupap'eda, ichi p'arat'a iidinapari mimia chiparimaa. Māgā tachia oopata p'arat'a jitadait'ee. ⁵ Mamīda māgā-e Tachi Ak'ōre ome. Irua eperā pia ak'i-e, ma eperāpa māga iidi bairā ichia ne-inaa pia oopari k'aurepa. Jīp'a p'ek'au k'achia oopataarā pia ak'ipari, māirāpa wāara ijāadak'āri irua āchia p'ek'au k'achia oopata wēpapiit'ee. ⁶ Chonaarāweda Rey Davidpa ichiaba k'awaji Ak'ōrepa eperā p'ek'au k'achia wēe ak'ipari, ne-inaa pia oo-e bī mīda iru-it'ee. Jaraji māgee eperā t'āri o-īa bapari, Ak'ōrepa iru māgā k'aripapari perā. Māgaji:

⁷ 'P'ek'au k'achia oopataarā o-ña p'anapata Tachi Ak'ōrepa āchi p'ek'au k'achia ãyaa bik'āri māik'aapa wēpapik'āri. ⁸ Māgee eperā o-ña bapari Tachi Ak'ōrepa iru p'ek'au k'achia wēe ak'ik'āri.' *(Sal 32.1-2)*

⁹ Davidpa māga jarada perā, ¿k'āata jaradaima? ¿Tachi Ak'ōrepa wēpapiik'ā tauchaa iru beerāpa p'ek'au k'achia oopatap'edaa aupai? Tauchaa wēe beerāpa p'ek'au k'achia oopatap'edaa auk'a wēpapiit'ee, o-ña p'anapataadamerā Davidpa jaradak'a. Waya pedeedáma Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi:

'Abrahampa Tachi Ak'ōrepa jarada ijāaji. Maperā Tachi Ak'ōrepa iru pia ak'ipachi.' *(Gn 15.6)*

¹⁰ Tachi Ak'ōrepa māga jarak'āri, Abrahampa at'āri ichi k'ap'iade tauchaa bi-e baji. ¹¹ Ma t'ēepaita Abrahampa māga ooji. Māga ook'āri, ak'ipiji ichia wāara ijāa bi Tachi Ak'ōrepa iru k'achia wēe ak'ida, ma ijāa bi k'aurepa. Tachi Ak'ōrepa Abraham māgá ak'ida perā ma tauchaa bi naaweda, k'awa p'aní tauchaa wēe beerā auk'a p'ek'au k'achia wēe p'aneedai Tachi Ak'ōre k'īrapite, ijāadak'āri Abrahampa ijāadak'a. Māgá ijāadak'āri, Abraham warrarāk'a padaipata, āchi k'ap'iade tauchaa wēe p'aní mīda. ¹² Jōdee tauchaa iru beerā ichiaba Abraham warrarā. Māga p'aní-e tauchaa iru p'anadairā āchi k'ap'iadepai. Jīp'a māga p'aní ijāapata perā tai judiorā chonaarāwedapema Abrahampa ijāadak'a, ichi waide tauchaa wēe bide.

Tachi Ak'ōrepa jaradak'a oopari ijāapataarā ome

¹³ Ak'ōrepa ichi ūraa p'āpii naaweda, Abrahammaa jaraji irudeepa uchiadap'edaarāpa Tachi Ak'ōrepa ooda jōmaweda iru p'aneedait'ee āchi jua ek'ari, māik'aapa āchi k'aurepa Tachi Ak'ōrepa na p'ek'au eujādepemaarā pia ak'iiit'ee. Ak'ōrepa māga jara-e paji Abrahampa ne-inaa oo bada perā iru ūraade jaradak'a. Māga jaraji Abrahampa irude ijāa bada perā. Maperāpi Abraham p'ek'au k'achia wēe baji iru k'īrapite. ¹⁴ Tachi Ak'ōrepa māga jarada paara ichi ūraa p'ādade jara bik'a oopataarāmaa aupai, ¿k'āare-it'ee irude ijāadaima? Māga bada paara, oo-e pak'aji ichia jaradak'a Abrahammaa. Mamīda māgāe. Tachi Ak'ōrepa k'awa bi eperā apidaapa p'oyaa ooda-e jōmaweda iru ūraa p'ādade jara bik'a. ¹⁵ Ma awara eperāarāpa ooda-e pak'āri ma ūraa p'ādade jara bik'a, ne-inaa k'achia oopata. Māgá Tachi Ak'ōre k'īraupipata māik'aapa ma k'aurepa atuapata. Ma ūraa wē-e pada paara, k'awada-e pak'aji āchia ne-inaa k'achia oo p'aní.

¹⁶ Ma jōma jara aupadade k'īsiadak'āri, k'awa p'aní Tachi Ak'ōrepa jaradak'a, ichia Abrahampedeepa uchiadap'edaarā pia ak'ipariit'ee, ārapa ijāapata perā Abrahampa ijāadak'a; ma k'aurepapai. Maperā k'awa p'aní Abraham jōmaarā ak'ōchona, judiorā ak'ōchona māik'aapa judio-eerā ak'ōchona, ijāadak'āri irua ijāadak'a. ¹⁷ Tachi Ak'ōrepa Abrahammaa jara bi ichi ūraa p'ādade:

'Mia pi eujā awara-awaraadepemaarā ak'ōchona papiit'ee.' *(Gn 17.5)*
Māgá k'awa p'aní Tachi Ak'ōre k'īrapite Abraham tachi ijāapataarā ak'ōchona, irudeepa uchiada-e paji mīda. Abrahampa ijāapachi Tachi Ak'ōrepa piudap'edaarā chok'ai p'irabaipipari. Ichiaba ijāapachi Ak'ōrépata jarak'āri ichia ooit'ee bi, māga ooit'ee, waide oo-e bi mīda.

¹⁸⁻¹⁹ Abraham perá cien años iru baji Tachi Ak'ōrepa jarak'āri: 'Pideepa uchiadait'eerā cho-k'ara pait'ee.' *(Gn 15.5)*

Māgá taarā-ee piut'ee baji māik'aapa chi wēra Sara, chōtrāa bita, warra t'ok'aa paji mīda, Abrahampa ijāaji Tachi Ak'ōrepa jarada; chi wērapa warra t'oit'ee. Māga ijāaji k'awa bada perā Tachi Ak'ōrepa ichita oopari ichia jara bik'a. Māgá ijāada perā, Ak'ōrepa Abraham awara-awaraa eujādepemaarā ak'ōchona papiji. ²⁰ Abrahampa Tachi Ak'ōrepa jarada ijāa amaa-e paji māik'aapa awaraa ne-inaa k'īsia-e paji. Jīp'a ijāaji Tachi Ak'ōrepa ooit'ee ichia jaradak'a. Maperā Abraham it'aa t'iji Tachi Ak'ōremaa ²¹ jarait'ee iruta jōmaarā k'āyaara waibiara bi. K'awaji ne-inaa wē-e Tachi Ak'ōrepa p'oyaa ook'aa. ²² Maperāpi Tachi Ak'ōre ūraa p'ādade jara bi:

'Abrahampa Tachi Ak'õrepa jarada ijääji. Maperä Tachi Ak'õrepa iru pia ak'ipachi.' (*Gn 15.6*)

²³ Tachi Ak'õrepa mäga jara-e paji Abraham-it'ee aupai. ²⁴ Ichiaba mäga jaraji tachit'ee, irude ijääpata perä. Iruata Tachi Waibia Jesucristo chok'ai p'irabaipiji. ²⁵ Tachi Ak'õrepa Jesucristo pëji piumerä tachia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Maap'eda iru chok'ai p'irabaipiji tachi p'ek'au k'achia wée p'anadamerä iru k'írapite.

5

Cristode ijääpataarä k'äiwee p'anapata Tachi Ak'õre ome

¹ Tachi Cristode ijääpataarä mägá p'ek'au k'achia wée p'anapata perä Tachi Ak'õre k'írapite, k'äiwee p'anapata, k'awaa p'anadairä Tachi Ak'õrepa tachi atuapi-e pait'ee. Ma k'äyaara tachi pia ak'ipari Tachi Waibia Jesucristo k'aurepa. ² Irude ijääpata k'aurepata Tachi Ak'õrepa tachi k'aripapari. Maperä t'äri o-ña p'anapata. K'awa p'ani irua ichi k'íra wäree unupiit'ee tachimaa. ³ Ma awara ñraweda t'äri o-ña p'anapata, mia p'ani pijida. Mäga p'anadai k'awa p'anadairä mägá miadak'äri, k'awaa wäpata choodait'ee. ⁴ Mägá choodak'äri, k'awaapata Tachi Ak'õrepa tachi pia ak'ipari mäik'aapa waapiara ijääpata ewari cherude iru k'íra wäree unudait'ee. ⁵ K'awa p'ani ma ewate irua tachi k'üra-e pait'ee, ichi Jaure pëida perä tachi ome ba chemerä. Mägipa tachi t'äride k'awapipari Tachi Ak'õrepa tachi k'inia iru bi.

⁶ Naaweda tachia p'ek'au k'achia p'oyaa oo amaada-e paji tachi k'íradoopa. Maperä Ak'õrepa ewari aba jirit'eraji Cristo piumerä k'achia beerä pari. ⁷ Eperä jíp'aapa mäga oo-e pak'aji awaraa pari. ¿K'aita chïara t'äri k'achia-idaa bi pari piuk'ajima? Piu-e pak'aji pia oopataarä pari pijida. Piuk'ajisk'a eperä t'äri pia bi pari. ⁸ Mamïda Tachi Ak'õrepa ak'ipiji ichiata tachi audú k'inia iru bi, Cristo pëik'äri piumerä p'ek'au k'achia oopataarä pari.

⁹ Ichia mäga ooda perä tachi-it'ee, ijääpata Cristo waa bat'ada k'aurepa Tachi Ak'õrepa ijääpataarä p'ek'au k'achia wée papipari ichi k'írapite. Ma awara k'awapata Cristo k'aurepa Tachi Ak'õrepa tachi miapi-e pait'ee ichi ewari waibia ewate. ¹⁰ Naaweda tachi jida Tachi Ak'õre k'íra unuamaa iru p'anapataaräk'a p'anajida, o k'achiade p'anapachida perä. Mamïda Cristo piuda k'aurepa tachi pari, Tachi Ak'õrepa ichi t'äri auk'a biji tachi t'äri ome. Ma awara Cristo piup'eda chok'ai p'irabaida perä, ñrá audupiara tachi k'aripapari ichi ode wärutade, mäik'aapa mägá k'aripapariit'ee tachi wärutamaa ichi truadee. ¹¹ Tachi Waibia Jesucristopa tachi mägá k'aripapari perä, ñrá tachi t'äri auk'a p'anapata Tachi Ak'õre ome. Maperäpi tachi t'äri o-ña p'anapata.

Adán badak'äriipa Cristo parumaa

¹² Adanpa oodade k'isiadáma. Chi naapema eperäpa naapiara p'ek'au k'achia ooji, oo-e pada perä Tachi Ak'õrepa jaradak'a. Piuji ma k'achia ooda k'aurepa. Ma k'achia oodak'äriipa jõmaweda ichideepa uchiadap'edaaräpa p'ek'au k'achia oo p'aneejida. Mägá Adanpa naapiara k'achia ooda k'aurepa, maadamäipi eperäärä piupata. ¹³ Mäga paji Ak'õrepa ichi üraa p'äpii naaweda Moisemaa. Ma üraa p'äpida k'awada-e p'anapachida mïda, eperääräpa pariatua p'ek'au k'achia oopachida Tachi Ak'õre k'írapite. Mamïda Tachi Ak'õrepa ächi miapi-e paji ächia ne-inaa k'achia oopatap'edaa k'aurepa. ¹⁴ Jíp'a piujida Adanpa ne-inaa k'achia ooda k'aurepa, auk'a ooda-e paji mïda irua oodak'a. ñrá k'isiadáma Adanpa oodade mäik'aapa Cristo, chi cheit'ee bada apatapa oodade.

¹⁵ Tachi Ak'õrepa eperäärä chupiria k'awaada mäik'aapa pia ooda Cristo k'aurepa, Adanpa oodak'a bi-e. Adanpa ooda k'aurepa na p'ek'au eujädepemaarä jõmaweda piupata mäik'aapa pia-ee p'anapata Tachi Ak'õre k'írapite. Mäga p'anapata mïda Ak'õre k'írapite mäik'aapa p'ek'au k'achia oopata mïda, Cristode ijääadak'äri, Tachi Ak'õrepa eperäärä chupiria k'awaapari mäik'aapa ärapa p'ek'au k'achia oopata wëpapipari. Mägá Cristopa ooda k'aurepa Ak'õrepa ma eperäärä p'ek'au k'achia wée ak'ipari. ¹⁶ Ma awara Adanpa

k'achia ooda k'aurepa Tachi Ak'õrepa na p'ek'au eujädepemaarã pia ak'i-e paji mäik'aapa ma k'aurepa ãra atuapiit'ee paji. Jõdee Cristopa pia ooda k'aurepa Tachi Ak'õrepa na eujädepemaarã pia ak'i-pari irude ijäädak'äri. ¹⁷ Ma et'ewa jara aupadade k'Ísiadak'äri, k'awa p'aní Adanpa ooda k'aurepa na p'ek'au eujädepemaarã piupata. Mamída ma k'äyaara Jesucristopa ooda pipiara bi. Ma k'aurepa Tachi Ak'õrepa eperäarã k'aripapari, p'ek'au k'achia wẽe ichita p'anapataadamerã iru truade, ãrapa irude ijääpata perã.

¹⁸ Ichiaba Adanpa k'achia ooda k'aurepa, jõmaweda atuadait'ee paji. Jõdee Jesucristopa pia ooda k'aurepa jõmaweda p'ek'au k'achia wẽe p'anadai Tachi Ak'õre k'írapite mäik'aapa iru truadee wãdai. ¹⁹ Mäpa jaradai eperä abaapa oo-e pada perã Ak'õrepa jaradak'a, eperäarã chok'araarãpa p'ek'au k'achia oo p'aneejida. Jõdee chi apemapa ooda perã Ak'õrepa jaradak'a, eperäarã chok'ara p'ek'au k'achia wẽe p'aní Tachi Ak'õre k'írapite.

²⁰ Tachi Ak'õrepa ichi ūraa Moisemaa p'äpiji ak'ipiit'ee eperäarãmaa ãchia ne-inaa k'achia oopata. Ma ūraa k'awaadak'äri, audupiara k'achia oopachida. Mamída Tachi Ak'õrepa mägee eperäarã audú k'inia iru bada perã, ãchi ma o k'achiadeepa k'aripa ataji. ²¹ Waide Tachi Ak'õrepa mägá k'aripa-e bak'äri, tachi eperäarã piudap'eda, atuapachida tachia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Mamída Tachi Ak'õrepa tachi p'ek'au k'achia oopataarã k'aripak'äri Jesucristo k'aurepa, p'ek'au k'achia wẽe p'aneejida iru k'írapite mäik'aapa iru ode p'aneejida. Ma ode p'anadak'äri, tachi k'ap'ia piuruta pijida, Ak'õre truade p'anadait'ee.

6

Cristodeerãpa p'ek'au k'achia oodaamaa p'anapata

¹ Parädepemapa iidii: "Tachi Ak'õrepa Cristode ijääpataarã p'ek'au k'achia wẽe ak'i bi pírã, ¿p'ek'au k'achia waapiara oodaipia bi-ek'ã, mägá Ak'õrepa waapiara tachi pia ak'imerä?" ² ¡Mäga-e! Cristode ijäädak'äri, tachi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia piu pik'aji. Mäga bita, ¿säga waapiara p'ek'au k'achia oodaima? ³ ¿K'awada-e p'anik'ä? Jesucristode ijäädak'äri, poro choopijida ak'ipidait'ee iru ome araa p'aní. Mägá araa p'anadairã iru ome, iru piuk'äri tachi p'ek'au k'achia wẽpapiit'ee, tachi jida auk'a piu pik'ajida. ⁴ Ma awara tachi ijääpataarãpa poro choopidak'äri mägá ak'ipidait'ee tachi piu pik'adap'edaa Cristo ome, jaradai tachi auk'a ia pik'ajida iru ome. Ichiaba jaradai Tachi Ak'õre Waibìapa tachi auk'a p'irabai pik'apiji iru p'irabaipidak'a, mägá awara p'anapataadamerã irua k'inia bik'a.

⁵ Cristo ome araa p'aní k'aurepa, tachi auk'a piu pik'ajida pírã iru ome, mägara auk'a p'irabaidait'ee mäik'aapa iru ome p'ek'au k'achia wẽe p'anapataadait'ee, irua k'inia bik'a.

⁶ K'awa p'aní Cristode ijäädai naaweda p'ek'au k'achia ooyaa p'anapachida. Mamída ijäädak'äri mäik'aapa araa p'aneedak'äri iru ome, ma p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia kurusode piu pik'aji iru k'ap'ia ome. Mägá uchiajida ma p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia juua ek'ariipa, waa tachimaa k'achia oopinaamerã. ⁷ Tachi eperä k'ap'ia piuk'äri, ne-inaa waa tachimaa oopi-e pai, pia wa k'achia. Mäga pik'a tachi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia piu pik'ak'äri Cristo k'ap'ia ome, ne-inaa k'achia waa tachimaa oopi-e pai. ⁸ Tachi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia mägá piu pik'ada perã Cristo k'ap'ia ome, ijää p'aní Cristopa tachi k'aripait'ee p'anapataadamerã irua k'inia bik'a, auk'a p'irabai pik'adap'edaa perã iru ome. ⁹ Tachi ijääpataarãpa k'awa p'aní Cristo piup'eda chok'ai p'irabaida perã, waa piu-e pait'ee. ¹⁰ Piuda apai piuji p'ek'au k'achia jõmaweda wẽpapiit'ee. Ma piudak'äriipa ichita chok'ai bapari ooit'ee Ak'õrepa oopi bik'a. ¹¹ Parã ichiaba mägá p'anapataadaipia bi, parã p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia piu pik'ada perã Jesucristo k'ap'ia ome. Mapa ichita iididaipia bi Jesucristomaa, irua parã k'aripamerã oodait'ee Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a. Mägá ne-inaa k'achia oo amaadaipi.

¹² Oonáati ma p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia oopi k'inia bik'a parãmaa. Mägi k'aurepa ne-inaa k'achia k'ira t'ädo oopata. Mamída ma k'ap'ia jõit'eepi. ¹³ Ne-inaa

k'achia oopináati pāchi juamaa, bīrimaa, it'aimaa, taumaa. Jīp'a pāchi k'ap'ia bīti Tachi Ak'ōre juua ek'ari, irua ne-inaa pia oopimerā ma k'ap'iamaa. P'anapatáati k'ap'ia chiwidí iru p'anik'a, parā auk'a p'irabai pik'adap'edaa perā Cristo ome, iru k'ap'ia chiwidí p'irabaik'āri. ¹⁴ Māga ooruta pīrā, waa p'ana k'iniada-e pait'ee pāchia p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia juua ek'ari. Cristopa parā uchiapidak'a Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda juua ek'ariipa, auk'a uchiapii ma k'achia ooyaa bī k'ap'ia juua ek'ariipa. Māgá Tachi Ak'ōrepa parā k'aripa k'inia bī, parā k'inia iru bapari perā.

Pi, k'ai esclavo

¹⁵ Parādepemapa jarai: "Māgara, Cristopa ooda k'aurepa it'aa wādait'ee pīrā, oonaadáma Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a. Oodáma tachia oo k'iniata." ¡Māga-e! ¹⁶ ¿K'awade p'anik'ā esclavopa oopari chiparipa oopi bik'a? Ne-inaa k'achia oopiru pīrā, k'achia oopari māik'aapa k'achiade baaipari. Māga pik'a bī parā p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia juua ek'ari p'anadak'āri. Jōdee ma esclavo chiparipa chi esclavomaa ne-inaa pia oopiru pīrā, pia oopari māik'aapa chiparipa k'achia wēe ak'ipari. Māga pik'a bī Tachi Ak'ōre juua ek'ari p'anadak'āri. Pi ¿k'ai esclavoma; p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia esclavo wa Tachi Ak'ōre esclavo? ¹⁷ Mīa gracias jarapari Tachi Ak'ōremaa, ūrá irua oopiparik'a oo k'inia p'anadairā pāchi t'āripa. Māga oo k'inia p'ani Tachi Ak'ōrepa pedee pia jara pēida Cristode ūridap'edaa perā iru mimiapataarā it'aideepa māik'aapa irude ijāadap'edaa perā. ¹⁸ Māgá uchiajida ma p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia juua ek'ariipa māik'aapa Tachi Ak'ōre juua ek'ari p'aneejida. ¹⁹ (Nāgí jarateerude mīa "esclavo" jara bī parāpa pipiara k'awaadamerā k'āata mīa jara k'inia bī.) Naaweda pāchi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia juua ek'ari esclavoorāk'a p'anapachida. Mamīda ūrá pāchi k'ap'iamaa oopidaipia bī ne-inaa pia k'īra t'ādoo, Tachi Ak'ōrepa k'iniata, ma-it'ee Ak'ōrepa parā awara bīda perā.

²⁰ Parā at'āri pāchi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia juua ek'ari esclavoorāk'a p'anadak'āri, ūridaamaa p'anapachida Ak'ōrepa oopi k'inia bada parāmaa. Jīp'a oo k'inia p'anapachida k'achia beerāpa oopatak'a. ²¹ ¿K'āare piata atajidama māga p'anadap'edaa pari? Māga p'anadap'edaa paara pāchi piurutamaa, atuak'ajida k'achia beerā atuapatak'a. Ma awara ūrá ijāapata perā, k'īra nejasia p'ani k'īsiadak'āri ma k'achia oopatap'edaade. ²² Mamīda Tachi Ak'ōrepa parā ichideerā papiji māik'aapa parā uchia ataji ma p'ek'au k'achia juua ek'ariipa, waa esclavoorāk'a p'ananaadamerā. Ichia parā māgá awara bīda perā, ichia k'inia bik'a p'anapataadai māik'aapa it'aa wādai pāchi jai-idaadak'āri. ²³ Wāara p'ek'au k'achia oopataarā piudak'āri, atuadait'ee. Mamīda Cristode ijāapataarā it'aa wādait'ee māik'aapa ichita p'anapataadait'ee Tachi Waibīa Jesucristo ome, Tachi Ak'ōrepa māgá k'inia bairā.

7

Chonaarāwedapema ūraa māik'aapa Cristode ijāapataarā

¹ Ipemaarā Cristo k'aurepa, parāpa k'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa Moisemaa ūraa p'āpida. K'awa p'ani tachi ma ūraa juua ek'ari p'anapata chok'ai p'ani misa. ² K'īsiadáma nāgide. Tachi Ak'ōre ūraade jara bī wērapa awaraa imik'īra jiriik'araa bī, ichi imik'īra chok'ai bī misa. Mamīda chi imik'īra jai-idaak'āri, chi wēra uchiai māgí ūraa jara bī juua ek'ariipa. Awaraa imik'īra atai. ³ Pia jarait'eera, chi imik'īra chok'ai bīde, araa beeru pīrā awaraa imik'īra ome, p'ek'au oo bī Tachi Ak'ōre k'īrapite. Mamīda chi k'ima jai-idaap'eda, awaraa ome araa paru pīrā, p'ek'au oo-e bī Tachi Ak'ōre k'īrapite.

⁴ Māga pik'a bī parā ome, michi ipemaarā Cristo k'aurepa. Parā p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia kurusode piu pik'ak'āri Cristo k'ap'ia ome, Moisepa p'āda ūraa jara bīdeepa uchiajida. Parāpa Cristode ijāadak'āri, araa p'aneejida irua ome, ichideerā p'aneedamerā māik'aapa oodamerā irua oopi bik'a. ⁵ Arāa p'anadai naaweda Cristo ome, ma p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia ne-inaa k'achia k'īra t'ādoo oopipachi tachimaa, oo k'inia

bada perā Ak'õre Ūraa p'ādade jara bī eperāarāpa oonaadamerā. Māga oopida perā, Tachi Ak'õrepa tachi atuapiit'ee paji. ⁶ Mamīda Cristode ijāadak'āri māik'aapa ma p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia piu pik'ak'āri Cristo ome, tachi uchiajida ma ūraa jara bī juu ek'ariipa oodait'ee Tachi Ak'õre Jaurepa oopi bik'a. Naaweda ma ūraa tachi chipari pik'a baji. Mamīda Cristo ome araa p'aneedak'āri, Tachi Ak'õre Jaure tachi chipari beeji p'anapataadamerā Ak'õrepa k'inia bik'a.

Chonaarāwedapema ūraa māik'aapa tachi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia

⁷ Māgá Tachi Ak'õre Jaure tachi chipari beeji pīrā, ḥjaradaik'ā, Tachi Ak'õrepa ūraa p'āpida k'achia bī? ¡Māgá-e! Ma ūraa wē-e pada paara, mīa k'awa-e pak'aji k'āare net'aata k'achia bī Ak'õre k'īrapite. Ma ūraade jara-e pada paara:

'Chīara net'aa k'īanáaji',
 mīa k'īsia-e pak'aji chīara net'aa k'īait'ee. ⁸ Mamīda tachia Ak'õre Ūraa p'āda iru p'anī. Maperā mī p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia waapiara mīmaa chīara net'aa k'īapipari, māgipa oopi k'inia bairā ma ūraade jara bī eperāarāpa oonaadamerā. Ma ūraa wē-e pada paara, ḥsāga oopik'ajima ma ūraade jara bī oonaadamerā? ¡Maarepida oopi-e pak'aji! ⁹ Mīa ma ūraade jara bī waide k'awa-e bak'āri, k'īsia p'ua wēe bapachi Ak'õre k'īrapite. Mamīda ma ūraa k'awaadak'āriipa k'īsia p'ua beeji, k'awada perā chīara net'aa k'īa bī k'aurepa mī atuait'ee. ¹⁰ Ak'õrepa ma ūraa p'āpiji ak'īpiit'ee sāga iru ode t'īudai. Mamīda mīa ma ūraa ooik'araa bīda adade ook'āri, iru ode t'īu k'āyaara, o k'achiade t'īiji. ¹¹ Mī p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia pī k'ūrat'aaji. Oopii k'āyaara Ak'õrepa Ūraa p'āpidade jara bik'a, oopiji ma ūraade jara bī oonaadamerā, māgá mī atuapiit'ee.

¹² Tachi Ak'õrepa Moisemaa ūraa p'āpida pia bī, ichia ūraa jarada chaa. Mīa māga jara bī ma ūraa uchiada perā Tachi Ak'õre t'āri pia bīdeepa. Iru k'achia wēe bapari. Mapa ma ūraa k'aurepa Ak'õrepa ak'īi eperāarāpa oopata k'awaait'ee pia wa k'achia.

¹³ Māgá pīrā, ḥjaraik'ā Tachi Ak'õre Ūraa k'aurepa mī atua baji? ¡Māgá-e! Mī p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia pī atuapiji oopik'āri Ak'õre Ūraa pia jara bī eperāarāpa oonaadamerā. Tachi Ak'õrepa k'īsia iru baji ichi ūraa k'aurepa mīa k'awaamerā wāara mī p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia audú k'achia bī.

¹⁴ Tachia k'awa p'anī Ak'õre Ūraa jōmaweda uchiajī ichi Jauredeepa. Mamīda mīa p'oyaa oo-e ma ūraade jara bik'a, mī p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia mī chiparik'a bairā. Māgipa mīmaa ichita k'achia oopipari. ¹⁵ K'awa-e sāgap'eda oopari māgipa oopi bik'a. Mīa oo-e wāara mīchi t'āripa oo k'inia bik'a. Ma k'āyaara oopari ne-inaa mīa ooamaa bī. ¹⁶ Māgā ook'āri, ak'īpi bī Tachi Ak'õre ūraade wāarata jara bī. ¹⁷ Oo k'inia bī Cristopa oopi bik'a. Mamīda mī p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia ne-inaa k'achia mīmaa oopipari. ¹⁸ K'awa bī na p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia pia wē-e, mīchi k'īradoopa pia p'oyaa oo-e bairā, māgā oo k'inia bī mīda. ¹⁹ Oo-e ne-inaa pia, mīa oo k'inia bī. Jīp'a oopari ne-inaa k'achia, mīa oo k'inia-e bī. ²⁰ Māgā oopari perā, k'awa bī p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia mīmaa māgā oopipari.

²¹ Ne-inaa pia oo k'inia bak'āri Ak'õrepa oopi k'inia bik'a, ma p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia māgā oopi k'inia-e. ²² Mī t'āri o-ña bī Tachi Ak'õre ūraa k'awa bairā. T'āripa oo k'inia bapari made jara bik'a. ²³ Mamīda mī p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia presok'a bī. Māgī chōo pik'a bī mīchi t'āri ome, at'āri mī chipari ba k'inia bairā.

²⁴ ḥSāgap'i ooima? ¡Mī chupiria chi! ḥK'aipa mī k'ariпа ataima na p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia juu ek'ariipa? Māgipa mī waya o k'achiade t'īupi k'inia bī. ²⁵ ¡Mamīda mīa gracias jarapari Tachi Ak'õremaa, Tachi Waibia, Jesucristopata, mī k'ariпа atada perā mī p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia juu ek'ariipa! Mīchi t'āripa oo k'inia bī Ak'õre ūraade jara bik'a. Mamīda mī k'achia ooyaa bī k'ap'ia pī at'āri k'achia oopi k'inia bī.

8

Sāga p'anapata Tachi Ak'ōre Jaure ome

¹ Ma jõma jara aupadade k'īsiadak'āri, tachia k'awa p'anī Tachi Ak'ōrepa Jesucristo ome araa p'anīrā atuapi-e pait'ee. ² Cristode wāara ijāadak'āri, Tachi Ak'ōre Jaure ba chepari tachi ome. Iruata tachi uchiapipari tachi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia jua ek'ariipa, ma k'aurepa atuanaadamerā. ³ Tachi Ak'ōre Ūraa Moisemaa p'āpidapa eperāarā p'oyaa k'aripa ata-e paji, eperāarāpa p'oyaa ooda-e p'anadairā ma ūraade jara bik'a, āchi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia jua ek'ari p'anī misa. Mapa Tachi Ak'ōrepa ichi Warra pēji eperā jīp'aak'a bapariimerā māik'aapa piumerā tachi pari, tachia p'ek'au k'achia oopata jōmaweda wēpapiit'ee. Māgapi Cristopa tachi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia p'oyaaji. ⁴ Māga ooji tachi ijāapataarā p'anapataadamerā Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a. Māgá p'anadai oodak'āri Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a, tachi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia oopii k'āyara.

⁵ Chi oo k'inia p'anapataarāpa āchi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia oopi bik'a, māga oopata jīripata perā āchia oo k'inia p'anī aupai. Mamīda chi oo k'inia p'anapataarāpa Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a, māga oopata jīripata perā Tachi Ak'ōrepa k'inia bi. ⁶ Ma awara chi oo k'inia p'anapataarāpa āchi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia oopi bik'a o k'achia jīripata. Māgá atuadait'ee. Mamīda chi oo k'inia p'anapataarāpa Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a, k'āiwee p'anapata Ak'ōre k'īrapite, iru ode p'anadairā māik'aapa it'aa wādait'ee perā. ⁷ Māgee oo k'inia p'anapataarāpa āchi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia oopi bik'a Tachi Ak'ōre k'īra unuamaa iru p'anapata. Mapa oo k'iniadak'aa iru ūraa p'ādade jara bik'a. Wāara māgá p'oyaa oodak'aa, Ak'ōre Jaure wēe p'anadairā. ⁸ Ma awara ne-inaa wē-e māgee eperāarāpa oodai Tachi Ak'ōrepa āchi pia ak'īmerā.

⁹ Jōdee Ak'ōre Jaure pāchi t'āride baparida a p'anī. Māga pirā, parāpa oo k'inia p'anapataadaipia bī iru Jaurepa oopi bik'a. Tachia k'awa p'anī Cristo Jaure wēe beerā Cristodeerā-e. ¹⁰ Mamīda Cristo pāchi t'āride bapari pirā, parā jaure ichita chok'ai bapariit'ee. Maperā parā k'ap'ia piudaruta pijida p'ek'au k'achia oopata k'aurepa, Cristo k'aurepa Tachi Ak'ōrepa parā p'ek'au k'achia wēe ak'īpari. ¹¹ Ma awara Tachi Ak'ōre Jaure pāchi t'āride bapari pirā, parā jai-idaadak'āri, irua parā k'ap'ia chok'ai p'irabaipiit'ee ichita p'anapataadamerā. Māga k'awa p'anī Tachi Ak'ōrepa māga ooda perā Cristo ome, iru piup'eda p'irabaipik'āri.

¹² Māpai īpemaarā, Tachi Ak'ōrepa tachi Cristode ijāapataarā māgá k'aripapari perā ichi Jaure k'ap'ia, p'anapataadaipia bī iru Jaurepa p'anapi bik'a. Frā tachi ijāapataarā Cristo juu ek'ari p'anapata. Māga bita ɻsāga oodaima tachi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia oopi bik'a? ¹³ Parā p'anaruta pirā māgi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia p'anapi k'inia bik'a, atuadait'ee. Mamīda māgipa oopi bik'a oo amaaruuta pirā māik'aapa Ak'ōre Jauremaa oopiruta pirā irua oopi bik'a, parā p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia p'oyaadait'ee māik'aapa Ak'ōre truade p'ananaadait'ee.

¹⁴ Jōmaweda Tachi Ak'ōre Jaurepa p'anapi bik'a p'anapataarā Tachi Ak'ōre warrarā. ¹⁵ Cristode ijāadak'āri, Tachi Ak'ōrepa ichi Jaure pēi-e paji parā p'era p'anapataadamerā esclavoorāk'a, irua parā miapii jīlak'aapa. Jīp'a pēji ichi warrarā padamerā. Maperāpi Tachi Ak'ōremaa it'aa t'īdak'āri, jarapata: "jAbbā! jMi Ak'ōre!" ¹⁶ Māga jaradai Ak'ōre Jaurepa tachi t'ārimaa k'awapipari perā wāara Tachi Ak'ōre warrarā. ¹⁷ Māgá Tachi Ak'ōre warrarā p'anadairā, iru p'anadait'ee jōmaweda irua k'īsia iru bī ichideerā-it'ee it'ari p'ananaadak'āri. Ne-inaa iru p'anadait'ee iru Warra Cristopa iru bik'a. Iru na eujāde bī misa, ijāadak'aa beerāpa iru jīripachida miapidait'ee. Māgá tachi auk'a jīripata. Mapa it'ari panadak'āri, Tachi Ak'ōrepa tachi Cristok'a papiit'ee, auk'a iru k'īra wāreede p'anapataadamerā.

Tachi Ak'ōre k'īra wāree unudait'ee

¹⁸ Michi t'āride mia nāga k'awa bi. Na p'ek'au eujāde p'anī misa, tachi mak'iara miada-e p'anī k'īsiadak'āri jōma Tachi Ak'ōrepa tachimaa unupiit'ee ichi k'īra wāree eujāde. ¹⁹ Na p'ek'au eujāde māgā mia jōni jida, o-ña ni p'anī iru ewari waibia ewate. Jōma ne-inaa Tachi Ak'ōrepa ooda jida nīmaa bi irua ak'ipimerā ichi warrarā Cristo cheru ewaride. ²⁰ Chi naapema eperāpa oo-e pak'āri Tachi Ak'ōrepa jaradak'a, k'achiade baaiji. Maperā Ak'ōrepa ichia ooda jōmaweda auk'a k'achiade baaipiji, ma ne-inaa Ak'ōrepa ooda māga k'inia-e baji mīda. ²¹ Mamīda īrā ma ooda jōmaweda nīmaa bi ma ewari cherude ma k'achia baaidadeepa auk'a uchiait'ee perā Tachi Ak'ōre warrarā ome. Iru warrarā waa piuda-e pait'ee māik'aapa Tachi Ak'ōre k'īra wāree eujāde p'anānadait'ee. ²² K'awa p'anī Tachi Ak'ōrepa ooda jōmaweda at'āri mia nībi, wēra mia nībaparik'a ichi warra ewaa t'oit'ee pak'āri. ²³ Tachi ijāapataarā jida mia chitooni na p'ek'au eujāde p'anī misa, ne-inaa pipiara bi iru p'anī mīda, Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru bidepema teeit'ee Cristode ijāapataarāmaa. Māgī iru Jaure. Māgā iru Jaure tachi ome iru p'anī mīda, tachi t'āride k'īsia paraa p'anapata na p'ek'au eujāde p'anī misa. Auk'a o-ña nīpata Tachi Ak'ōrepa tachi k'ap'ia chiwidi p'irabaipimerā māik'aapa it'ari tachi ichi warrarāk'a p'anapimerā. ²⁴ Ichia tachi o k'achiadeepa k'aripa atadak'āriipa, k'awajida ewari cherude wāara māgā k'ap'ia chiwidide p'anapataadait'ee iru k'īra wāree truade. Ma k'ap'ia chiwidi iru p'anadap'edaa paara, nīda-e pak'ajida k'ap'ia chiwidi iru p'anadait'ee. ²⁵ Mamīda wāara ijāa p'anī pīrā ma k'ap'ia chiwidi iru p'anadait'ee, waide unuda-e p'anī mīda, choodait'ee tachia ni p'anīde.

²⁶ Māgā choodai Tachi Ak'ōre Jaurepa tachi k'aripapari perā, audú k'īsia paraa p'anadak'āri maa-e pīrā tachi t'āride juatau wēe pīk'a p'anadak'āri. Māga p'anīde tachi k'īradoopaa p'oyaa it'aa t'īda-e pak'āri Ak'ōremaa, iru Jaurepa enenee nībi tachi pari īyapaa bidepae, pedee wēe. ²⁷ Māpai Tachi Ak'ōrepa tachi ijāapataarā t'āride iru bi k'awapari perā, ūripari ichi Jaurepa jara k'inia bi tachi k'ap'ia pari. Ichi Jaurepa ichita iidipari irua k'inia bik'a.

²⁸ Mapa k'awa p'anī Tachi Ak'ōrepa pia uchiapiit'ee jōmaweda ne-inaa p'asaru ichi k'inia iru p'anīrāmaa. Māga ooit'ee ichiata māirā jīrida perā Cristode ijāadamerā. ²⁹ Eperāarā ooi naaweda, Tachi Ak'ōrepa k'awaji māirāpa iru k'inia iru p'anadait'ee. Mapa k'īsia iru baji māirā ichi warra jīak'a papiit'ee. Cristo chi Warra naapema paji. Maap'eda irude ijāapataarā iru īpemaarāk'a p'aneejida. ³⁰ Pia jarait'eera, naaweda Tachi Ak'ōrepa k'awaji eperāarā ūk'uruurāpa iru k'inia iru p'anadait'ee. Mapa māirā jīripari Cristode ijāadamerā. Māpai, ijāadak'āri, irua āchi p'ek'au k'achia wēe ak'ipari ichi warra Cristo ak'iparik'a. Maperāpi ãra p'anapiit'ee ichi trua k'īra wāree bide.

Cristode ijāapata k'aurepa Tachi Ak'ōrepa tachi k'inia iru bapari

³¹ K'īsiadak'āri jōmaweda Tachi Ak'ōrepa ooparide tachi ijāapataarā k'aripait'ee, ġk'āata waa jaradaima? Tachi Ak'ōrepa tachi māgā k'aripapari pīrā, ġk'aipa tachi k'achia ooima? ³² Tachi Ak'ōrepa wāak'a-e paji pīrā ichi Warra piupik'āri tachi pari, audupiara wāak'a-e pait'ee ne-inaa awaraa ichia jara bi teeit'ee tachi Cristode ijāapataarāmaa. ³³ ġK'aipa Tachi Ak'ōrepa jīrit'eradaarā īmiateeima, irua ãra pia-ee ak'imerā? Tachi Ak'ōrépata tachi p'ek'au k'achia wēe ak'ipari Cristopa ooda k'aurepa. ³⁴ Māgā-e pīrā, ġk'aipa Cristode ijāapataarā atuapiima? Jesucristo piuji māik'aapa chok'ai p'irabaiji tachi o k'achiadeepa k'aripa atait'ee. Maap'eda it'ari Tachi Ak'ōre juaraare banaji chupiria iidiit'ee Ak'ōremaa tachi pari. ³⁵ Māgā-e pīrā, ġk'aipa tachi ãyaa ataima Cristo juadeepa, irua tachi k'inia-ee iru bamerā? Māgā ãyaa wāda-e pai nepirade baairuta pijida maa-e pīrā audú k'īsia jōni pijida maa-e pīrā awaraarāpa tachi k'achia ooruta pijida Cristode ijāapata perā maa-e pīrā jarrapisia jōni pijida maa-e pīrā p'aru wēe p'anī k'aurepa chupiria chitooni pijida maa-e pīrā awaraarāpa tachi jīriruta pijida miapidait'ee wa peedait'ee. ¡Ne-inaa apidaapa tachi ãyaa wāpida-e Cristo juadeepa! ³⁶ Tachi Ak'ōre ūraa p'ādade jara bi:

'Ak'õre, taipa pi k'inia iru p'anapata perã, k'achia beeräpa tai ip'ii jiripata peedait'ee.
Oveja peepataaräpa oveja iru p'anapatak'a ateedak'ari peedait'ee, mäga pik'a
mägee k'achia beeräpa tai iru p'ani.' (Sal 44.22)

³⁷ K'achia beeräpa tachi ijääpataarä at'äri mägá iru p'ani mïda, tachia ne-inaa jõmaade
ächi p'oyaapata, tachi k'inia iru baparipa k'aripapari perã. ³⁸ Cristopa tachi mägá k'inia
iru bapari perã, michi t'äripa mia näga ijää bi. Äyaa wäda-e iru juadeepa piuruta pijida
maa-e pirä mia jõni pijida na eujäde p'ani missa. Cristo juadeepa tachi äyaa wäpida-e
pai angeleeräpa, netuaraaräpa, na p'ek'au eujädepemaarä waibiaräpa pida. Apidaapa
mägá wäpida-e pai ne-inaa ïrapema wa t'ëepema ewari cherude. ³⁹ It'ipiara wäruta pijida
pajäde maa-e pirä edupiara wäruta pijida eujä ek'ari maa-e pirä t'imipiara wäruta pijida
na p'ek'au eujäde, äyaa wäda-e pai iru juadeepa. Mia mäga jara bi wë-e perã ne-inaa tachi
äyaa wäpiit'ee Tachi Ak'õre juadeepa Tachi Waibia, Jesucristopa, tachi k'inia iru bapari
perã.

9

Tachi Ak'õrepa Israel pidaarä jirit'erada

¹ Mi Cristode ijäädak'äriipa, araa bi iru ome. Tachi Ak'õre Jaurepa k'awapipari mia
wäarata jararu. Ma awara michi t'äripa ichiaba k'awa bi seewa jara-e näga jarak'äri. ² Mi
audú t'äri p'ua nñbi michi auk'aarä, judioräpa Cristode ijäädak'aa perã. ³ Piara bak'aji
Cristopa mi yiaraa iru bada paara, michi auk'aarä atuadai k'äyaara. ⁴ Ara Israeldeepa
uchiajida. Chonaaräweda Tachi Ak'õrepa ãra jirit'eraji ichideerä p'aneedamerä. Mägá
ichi warraräk'a p'aneejida. Iru bapachi ãra chonaarä t'äide. Mäga nide iru k'ira wäree
unujida. Ara chonaarämaa jaraji ichia ooit'ee Abrahamdeepa uchiadap'edaarä k'ap'ia
pari. Ichi ūraa p'äpiji ãra chonaarämaa mäik'aapa mäirädepema ūk'uru awara biji mimi-
adamerä ichi-it'ee. Jaraji ãra chonaarämaa säga it'aa iidipataadaipia bi. Ara chonaarämaa
jarada chok'ara jaraji ãra pia ak'i bapariit'ee mäik'aapa eperä pëiit'ee ãra k'aripade. ⁵ Ara
uchiajida tai chonaarä Abrahamdeepa, Isaacdeepa, Jacobdeepa. Maap'eda Tachi Ak'õre
Waibia Jesucristo, chi ne-inaa jõmaweda ak'ipari t'ok'äri eperä k'ap'iade, ächi auk'aa
paji, ichiaba ma chonaarädeepa uchiada perã. ¡Maperä ichita gracias jaradáma irumaa!
¡Amén!

⁶ Mägara ¿k'äata jaraima? ¿Tachi Ak'õrepa oo-e pajik'ä ichia ooit'eeda adak'a Israel
pidaarä ome? ¡Mäga ooji! Mamïda ichi-it'ee jõmaweda Israeldeepa uchiadap'edaarä
wäara Israel pidaarä-e. ⁷ Ichiaba ichi-it'ee jõmaweda Abrahamdeepa uchiadap'edaarä
wäara Abraham warrarä-e. Tachi Ak'õre Úraa p'ädade jara bi:

'Mia Isaacdeepa uchiadait'eerä pia ak'iit'ee, pi mide ijääpari perã.' (Gn 21.12)

⁸ Ak'õrepa mäga jarada perã, k'awa p'ani iru-it'ee Isaacdeepa uchiadap'edaarä aupai
Abraham warrarä, Abrahampa awaraa warrarä ooji mïda. Tachi Ak'õrepa Isaacdeepa
uchiadap'edaarä mäga ak'ipachi, ãra uchiadap'edaa perã irua Abrahammaa jarada
k'aurepa. ⁹ Tachi Ak'õrepa mägaji Abrahammaa:

'Añomaa mi waya cheit'ee mäik'aapa Sarapa warra t'oit'ee.' (Gn 18.10)

¹⁰ Ma awara ai t'ëepai tai judiorä chonaa Isaacpa me-iso ooji chi wëra Rebeca ome.

¹¹ Mamïda ma me-iso t'odai naaweda, Tachi Ak'õrepa k'isía iru baji aba jirit'erait'ee
mäik'aapa waibiara papiit'ee chi apema k'äyaara. Ak'õrepa mäga ooji ma warraräpa waide
ne-inaa pia wa k'achia ooda-e p'anajida mïda. Mäga ook'äri, k'awapiji ichiata eperä
jirit'erapari oomerä ichia oopi bik'a. ¹² Jirit'era-e ma eperäpa ne-inaa pia oopari perã.
Jip'a jirit'erapari ichia k'inia bik'a. Mäga k'awa p'ani Ak'õrepa Rebecamaa näga jarada
perã:

'Chi naapema chi t'ëepema jua ek'ari bait'ee.' (Gn 25.23)

¹³ Tachi Ak'õre pedee jarapataaräpa p'ädap'edaade ichiaba jara bi:

'Jacob jirit'eraji. Jõdee Esaú unuamaa iru baji.'

(Mal 1.2-3)

¹⁴ Mägara ¿k'āata jaradaima? ¿Tachi Ak'ōrepa pia oo-e bik'ā, aba pipiara ak'ipari perā chi apema k'āyaara? ¡Mäga-e! ¹⁵ Mia mäga jara bi Tachi Ak'ōrepa Moisemaa nāga jarada perā:

'Mia chupiria k'awaait'ee mia chupiria k'awaa k'inia biirä. Pia ak'iit'ee mia pia ak'i k'inia biirä.'

(Ex 33.19)

¹⁶ Mäga jarada perā, k'awa p'aní Tachi Ak'ōrepa eperārā jirit'erapari k'aripait'ee, ichia āchi chupiria k'awaa k'inia bairā. Jirit'era-e āchia mäga k'inia p'anadairā maa-e pirā ne-inaa pia wa k'achia oo p'anadairā. ¹⁷ Ichiaba Ak'ōrepa ichi ūraa p'ādade jaraji Egiptodepemaarā poro waibia Faraonmaa:

'Mia pi rey papiji mäik'aapa pi k'īrapite ooji ne-inaa eperārāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Mäga ooji mia pi nepirade baaipida k'aurepa, na p'ek'au eujādepemaarāpa k'awaadamerā Mita, jōmaarā Ak'ōre Waibia.'

(Ex 9.16)

¹⁸ Mäga jarada perā, k'awa p'aní Tachi Ak'ōrepa chupiria k'awaapari ichia chupiria k'awaa k'inia biirä mäik'aapa k'īri k'isuapipari ichia mägá oopi k'inia biirämaa.

¹⁹ Mamīda parādepemapa mimaa iidii: "Mäga pirā, ¿sāgap'eda Tachi Ak'ōrepa k'īri k'isua p'aniirā miapiit'eema? ¿Iru k'aurepa mägá p'anapata-ek'ā?" ²⁰ Mia ma iidida nāga p'anaut'ee. Pi na p'ek'au eujādepema. Mäga bita, ¿Tachi Ak'ōrepa ne-inaa oopari iidiipia bik'ā?

'Ma awara pi, Ak'ōrepa ooda, iidiipia bik'ā: "¿Sāap'eda mi nāgá oojima?"'

(Is 29.16; 45.9)

²¹ K'īsiaji nāgide. Chok'o k'aparipa ichi yooro p'e iru bidee chok'o k'īra t'ādoo k'apari, ichia k'inia bik'a. Ma yoorodee k'ai chok'o pi-ia fiestadée ateeit'ee mäik'aapa ai yoorodee k'ai chok'o jīp'aa teeda iru bait'ee.

²² Tachi Ak'ōrepa mäga pik'a oopari na p'ek'au eujādepemaarā ome. Ichia k'īsia iru bi mīda p'ek'au k'achia ooyaa p'aniirā jōpiit'ee, choopari āra ome ichi ewari waibia ewate paru misa. Mägá choo k'inia bi pirā, ¿k'āata jaradaima? ²³ Mägá chooru pirā k'īsia iru bada perā eperārāmaa ichi k'īra wāree unupiit'ee, ¿k'āata jaradaima? Irua mäga ooji tachi chupiria k'awaak'āri mäik'aapa tachi k'ap'ia ichi k'īra wāree unupik'āri awaraarāmaa. ²⁴ Tachi Ak'ōrepa tachita jiri jijudiorā t'āideepa mäik'aapa judio-eerā t'āideepa, tachi jōmaweda auk'a Cristode ijāadamerā. ²⁵ K'awa p'aní Ak'ōrepa mäga k'īsia iru baji, iru pedee jarapari Oseamaa jarapida perā:

'Michi eperārā-ee p'anadap'edaarā t'ījaradait'ee "michi eperārā" mäik'aapa eperārā mia k'inia-e badarā t'ījaradait'ee "eperārā mia k'inia iru biirä".'

(Os 2.23)

²⁶ Awara ai Ak'ōre ūraa p'ādade Oseapa ichiaba jaraji:

'Mia eperārāmaa jara badamāi: "parā michi p'uuru pidaarā-e", mägiirāmāi āchideepa uchiadap'edaarāmaa "Ak'ōre ichita chok'ai bapari warrarāda" adait'ee.'

(Os 1.10)

²⁷ Ma awara Tachi Ak'ōre pedee jarapari Isaíapa jaraji:

'Israel pidaarā ipu tau nāusaak'a p'usa ide chok'ara p'aní mīda, Tachi Ak'ōrepa āra chok'ara-ee uchiapiit'ee k'achia beerā juadeepa. ²⁸ Taarā-e nīde Tachi Ak'ōrepa eperārā chok'ara jōpiit'ee.'

(Is 10.22-23)

²⁹ Mamīda ai naaweda Isaíapa ichiaba jara baji:

'Jōmaarā Ak'ōre Waibiapa tachi warrarā chok'ara-ee p'aniirā k'aripa-e pada paara, k'iniik'ajida Sodoma pidaarāk'a mäik'aapa Gomorra pidaarāk'a.'

(Is 1.9)

Judiorā Cristode ijāadaamaa p'anadap'edaa

³⁰ Tachia ¿k'āata k'awaadaima k'īsiadak'āri Ak'ōrepa mäga oodade Israel pidaarā ome? K'awa p'aní judio-eerāpa Tachi Ak'ōre jiri da-e p'anajida. Mamīda ūraa p'ek'au k'achia wēe p'anapata Tachi Ak'ōre k'īrapite, Cristode ijāapata perā. ³¹ Jõdee Israel pidaarāpa Tachi Ak'ōre jiri p'anajida mäik'aapa oo k'inia p'anajida iru ūraa p'ādade jara bik'a, irua āchi pia ak'imerā. Mamīda p'oyaa ooda-e paji jōmaweda ma ūraade jara bik'a. ³² ¿Sāgap'eda

mäga p'anajida? Cristode ijää p'aneedai k'äyaara Tachi Ak'õrepa ächi pia ak'imerä, Ak'õre Úraa Moisemaa p'äpidak'a oo k'inia p'anapachida. Mamïda Ak'õrepa Cristo pëiji ichi o ak'ipimerä. Mapa irude ijää k'iniada-e pak'äri, ma o atuajida. ³³ Oojida Ak'õrepa jaradak'a chonaarâweda ichi Úraa p'ädade:

'Judiorä t'äide Sión p'uurude mia eperä mäu pipiara bïk'a papiit'ee. Ara eperä t'üutiparik'a mäumaa, mäga pik'a eperäärä chok'ara t'üuti pik'adait'ee ma mäu pipiara bï k'aurepa. Mamïda chi irude ijää bï t'äri o-ña bapariit'ee Ak'õre k'írapite.' (*Is 8.14; 28.16*)

10

¹ Ipemaarä Cristo k'aurepa, t'äripa mia k'inia bï judioräpa Cristode ijääadamerä. It'aa t'ípari Tachi Ak'õremaa ãra chupiria k'awaamerä, mägá o k'achiadeepa uchiadamerä. ² Michi taupa unu bï ãrapa Ak'õre net'aa k'awa k'inia p'ani. Mamïda wäara iru k'awadak'aa. ³ K'awa k'iniadak'aa Ak'õrepa Cristode ijääapataarä p'ek'au k'achia wëe beepipari. K'isiapata ne-inaa pia oo p'anipa Tachi Ak'õrepa ächi pia ak'ii't'ee. Maperä Cristode ijää k'iniada-e. ⁴ Mamïda Cristopata ichideerä uchiapipari Tachi Ak'õre Úraa p'ädade jara bï juu ek'ariipa, oopataadamerä irua jara bïk'a. Maperä Tachi Ak'õrepa Cristode ijääapataarä p'ek'au k'achia wëe ak'ipari.

⁵ Moisepa p'ädade jara bï:

'Eperäpa ook'äri jõmaweda Ak'õre Úraade jara bïk'a, ichita bapariit'ee ma Úraade jara bïk'a.' (*Lv 18.5*)

⁶ Mamïda p'ek'au k'achia wëe beerä Cristode ijää p'ani k'aurepa, mägiiräpa auk'a jaradai Moisepa jaradak'a Tachi Ak'õre k'awa k'inia p'anadap'edaarâmaa:

'K'isiianáati pächi t'äridepai: "¿K'aita wäima Ak'õre eujädee irua k'inia bï k'awaade?"' (*Dt 30.12*)

(pia jarait'eera, Cristo chemerä Ak'õre eujädeepa.) ⁷ Maa-e pïrä:

'"¿K'aita piudap'edaarâmaa wäima Ak'õrepa k'inia bï k'awaade?"' (*Dt 30.13*)

(pia jarait'eera, Cristo chemerä iru iadap'edaamäipi.) ⁸ Mäga k'isiadai k'äyaara, jaradaipia bï Ak'õre Úraade jara bïk'a:

'Nägaweda Tachi Ak'õrepa jara pëida k'awa p'ani, mägí pächi it'aideepa jarapata perä mäik'aapa pächi t'äride k'awapata perä.' (*Dt 30.14*)

Mägí pedee Moisepa p'ädadepemak'a ichiaba taipa jarateepata jõmaarâmaa: t'äripa Cristode ijääapataadamerä. ⁹ Eperäpa jara bï pïrä: "Jesucristo Michi Waibia" mäik'aapa t'äripa wäara ijää bï pïrä Tachi Ak'õrepa Cristo chok'ai p'irabaipiji, Tachi Ak'õrepa ma eperä wäpiit'ee ichi truadee. ¹⁰ T'äripa Cristode wäara ijääadak'äri, p'ek'au k'achia wëe p'aneepata Ak'õre k'írapite. Ma awara tachi it'aideepa jaradak'äri, "Jesucristo Michi Waibia", ak'ipipata irua tachi o k'achiadeepa k'aripa ataji.

¹¹ K'iräpätí Ak'õre Úraa p'ädade ichiaba jara bï:

'Eperä Cristode ijää bï k'ira pia-ee ba-e pait'ee Ak'õre k'írapite.' (*Is 28.16*)

¹² Mäga jara bairä k'awa p'ani judiorä, judio-eerä ome auk'a p'ani Tachi Ak'õre k'írapite, Cristode ijääadak'äri. Iruta Jõmaarä Waibia. Auk'a k'aripapari chi chupiria iidirutaarä ichimaa, ächi auk'a k'inia irua bapari perä. ¹³ Maperä k'awa p'ani na Ak'õre Úraa wäarata jara bï:

'Tachi Ak'õrepa ichimaa chupiria iidirutaarä k'aripa atait'eeda aji, atuanaadamerä.' (*Jl 2.32*)

¹⁴ Mamïda ¿säga chupiria iididaima, irude ijääada-e p'ani pïrä? Ichiaba ¿säga irude ijääadaima, irua ooda ächi-it'ee Úrida-e p'ani pïrä? Ma awara ¿säga Úridaima irua ooda ächi-it'ee, eperäpa mäga jara-e pïrä ächimaa? ¹⁵ Mägí eperä, ¿säga wäima jarateede, awaraaräpa iru pëida-e p'ani pïrä? Tachi Ak'õre Úraa p'ädade jara bï:

'Eperārā o-īadaipata awaraarāpa pedee pia āchimaa jara chedak'āri.' (Is 52.7)

¹⁶ Mamīda jōmaarāpa ūri k'iniada-e p'anī, Ak'ōre pedee pia jara chedak'āri. Māga k'awa p'anī Tachi Ak'ōre pedee jarapari Isaíapa p'ādade jara bairā:

'Tachi Ak'ōre, ¿k'aipa ijāajima aji, taipa jarateedap'edaa?' (Is 53.1)

¹⁷ Ma jōma jara aupadade k'īsiadak'āri, k'awa p'anī eperārāpa ūridak'āri Cristopa ooda āchi-it'ee, māgapī irude ijāapata.

¹⁸ Māga pīrā, ¿sāgap'eda judiorāpa ijāada-e pajī? ¿Ūrida-e pajik'ā Cristopa ooda āchi-it'ee? ¡Ūrijidapi! Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bī:

'Tachi Ak'ōrepa ooda jarateepachida jōmaarāmaa; na p'ek'au eujādepema t'imī beerāmaa paara k'awapijida irua ooda.' (Sal 19.4)

¹⁹ Māga pīrā, waya iidiit'ee: ¿sāgap'eda ijāada-e pajima? ¿K'awada-e pajik'ā āchia ūridap'edaa? ¡K'awajidapi! Naapiara mia k'irāpapi k'inia bī Moisepa p'ādade jara bī:

'Tachi Ak'ōrepa nāga jara bī ichi eperārāmaa: Mia parā k'īraunuamaa iru p'anapiit'ee mīchi eperārā-eerāmaa, āra mīde ijāa k'inia p'anadairā. Ma awara parā k'īraupiit'ee māgiirā ome, chi parāpa k'īsiapata k'īsia k'awa-ee beerā.' (Dt 32.21)

²⁰ Ichiaba Isaíapa p'ādade jīp'a jara bī:

'Mi jirīda-e p'anadap'edaarāpa mi unujida. Mia unupiji mi k'awa k'iniada-eerāmaa.' (Is 65.1)

²¹ Jōdee Israel pidaarā āpīte jara bī:

'Ichita mia Israel pidaarā k'aripa k'inia baji. Mamīda āchia oodaamaa p'anapachida mia jara bīk'a, mīde ijāa k'iniada-e p'anadap'edaa perā.' (Is 65.2)

11

Tachi Ak'ōrepa Israel pidaarā jīrit'erada

¹ Israel pidaarā māgá p'anadap'edaa perā, ¿Tachi Ak'ōrepa ichi eperārā yiaraa iru bīk'ā? ¡Māga-e! ¡Mita Israel pida, Abrahamdeepa uchiada, Benjamín ēreerādepema! Tachi Ak'ōrepa mi yiaraa-e bī. ² Irua Israel pidaarā naaweda jīrit'eraji ichi eperārā papiit'ee. ¿īrā sāga āchi yiaraa iru baima? ¿K'irāpa p'ani-ek'ā Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bī iru pedee jarapari Elías it'aideepa? Israel pidaarā āpīte māgīpa Tachi Ak'ōremaa jaraji:

³ 'Ak'ōre, tai poro waibiarāpa pī pedee jarapataarā peepachida. Ichiaba pīa altar oopida ārik'oojida. Mi aupai pīde ijāapari māik'aapa īrā mi jida jīri p'ani peedait'ee.' (1 R 19.10, 14)

⁴ Mamīda Tachi Ak'ōrepa Eliamaa p'anauji:

'Mi jua ek'ari eperārā siete mil iru bī, at'āri mīmaa aupai it'aa t'īpata. Pīk'a, āra jida bedabaidak'aa jā ne-inaa juapa ooda Baal k'īrapite.' (1 R 19.18)

⁵ Tachi Ak'ōrepa ichi eperārā ūk'uru ichi jua ek'ari iru badak'a Elías na p'ek'au eujāde bak'āri, auk'a īrapema Cristode ijāa p'anīrā jīrit'eraji ichi jua ek'ari iru bapariit'ee. Māga oopari āchi k'inia iru bapari perā. ⁶ Maperāpi ma ijāapataarā jīrit'eraji. Eperārā jīrit'erada paara āchia ne-inaa oopata k'aurepa, āchia Tachi Ak'ōremaa jīrit'erapik'ajida ma ne-inaa oo p'anī pari. Mamīda māga-e. Irua āchi jīrit'erapari āchi k'inia iru bapari perā.

⁷ Māgara ¿k'āata k'īsiadaima Israelde? Jōmaweda Israel pidaarāpa unuda-e pajī āchia jīridap'edaa. Jīripachida Tachi Ak'ōrepa āchi pīa ak'īmerā, p'ek'au k'achia wēe. Mamīda ūk'urupai, chi Tachi Ak'ōrepa jīrit'eradaarā Cristode ijāadamerā, wāara māga p'aneejida iru k'īrapite. Jōdee chi apemaarā k'īrī k'isua p'aneepachida. ⁸ Mapa Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bī:

'Tachi Ak'ōrépata āchi t'āri chaareepiji. Tau iru p'anajida mīda, unuda-e pajī Tachi Ak'ōrepa āchimaa unupida. Ichiaba k'īrī iru p'anajida mīda, ūrida-e pajī Tachi Ak'ōrepa āchimaa jarapida. At'āri māga p'anapata.' (Dt 29.4)

⁹ Ichiaba Ak'õre Úraa p'ãdade Rey David it'aideepa jara bi:

'Ak'õre Waibia, pi eperãarãpa k'Isiapata Ak'õre ewari ia p'anipapai pia ãchi pia ak'ipariit'ee.

Mäga k'isia p'anadairã, taawa pia ãchi k'achiade baaipi mäik'aapa miapii. ¹⁰ Ichita ne-inaa oopata pi-it'ee ãchia k'isia p'anik'a, pia wãara oopi k'inia bi k'âyaara. Maperã taawa pia ãchi tau p'ãriu pik'apii ununaadamerã pia oo bi mäik'aapa ãchi eburuk'uk'ua pik'adaidamerã ãchia ne-inaa k'achia oopata k'aurepa.' *(Sal 69.22-23)*

Tachi Ak'õrepa judio-eerã k'aripada

¹¹ Waya iidiit'ee: ¿Tachi Ak'õrepa ichi eperãarã yiaraa iru bik'ã? ¡Mäga-e! Wãara ijãada-e pada perã Tachi Ak'õrepa k'inia badak'a, k'achiade baajida. Mamïda ãchia mägá ijãada-e pada k'aurepa judio-eerã Cristode ijãa p'aneejida mäik'aapa Ak'õre ode t'íujida. Ak'õrepa mägá judio-eerã o k'achiadeepa k'aripa ataji. Mäga ooji judiorãpa mäirã ijãa p'ani unudak'ãri, auk'a Cristode ijãadamerã mäik'aapa ichi ode t'íudamerã. ¹² Judiorã Cristode ijãadaamaa p'anadap'edaa perã, na p'ek'au eujädepemaarãpa k'awaadai Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee mäik'aapa judio-eerãpa iru p'anadai jõma Tachi Ak'õrepa k'isia iru bi Cristode ijãapataarã-it'ee. Judiorãpa auk'a Cristode ijãadak'ãri, ijãapataarã jõmaweda audupiara o-ña p'anadait'ee.

¹³ Frá parã judio-eerãmaa ne-inaa jarait'ee. Tachi Ak'õrepa mi jirit'eraji parã judio-eerãmaa jarateemerã irua pedee pia jara pëida Cristode. Mi o-ña bi ma-it'ee Ak'õrepa mi jirit'erada perã. ¹⁴ Na mimia oo bipa Tachi Ak'õre-it'ee, k'inia bi michi auk'aarãpa parã ijãapata unudak'ãri, auk'a Cristode ijãadamerã mäik'aapa Ak'õre ode t'íudamerã. ¹⁵ Mamïda Cristode ijãada-e p'anadap'edaa perã, na p'ek'au eujädepemaarã awaraarãpa irude ijãadai mäik'aapa t'ãri auk'a p'anapataadai Tachi Ak'õre ome. Tachi Ak'õrepa ma judiorã at'ãri p'oyaa pia ak'i-e, mäga ijãada-e p'anadairã. Mamïda ijãadak'ãripi, Ak'õrepa ãchi pia ak'ipariit'ee. Ak'õrepa chok'ai p'irabaipidaarãk'a p'anadait'ee.

¹⁶ K'isiadáma nãgide. Judiorãpa trigo naapiara ewadak'ãri, mägi awara bipata aidee masa oodap'eda, pan oodait'ee Tachi Ak'õre-it'ee. Mamïda Ak'õrepa trigo jõmaweda waripipari perã, wãara ma masa jõmaweda ichi-it'ee. Mäga pik'a Tachi Ak'õrepa judiorã chonaarãwedapema Abraham awara biji ichi-it'ee, Abrahampa ijãa bada perã irua jarada. Mamïda wãara Abrahamdeepa uchiadap'edaarã jõmaweda ichi-it'ee, mäga ijãadak'ãri.

¹⁷ Abraham pak'uru k'arrak'a bi judiorã-it'ee. Mamïda olivo biiri uppataarãpa chi jua t'iap'epatak'a ma pak'uru pipiara chaumerã, mäga pik'a Tachi Ak'õrepa Israel pidhaarã ük'uru t'iap'e pik'aji, Cristode ijãadaamaa p'anadap'edaa perã. Mäpai pak'uru ak'ipataarãpa ma pak'uru jua t'iap'edap'edaamäi awaraa pak'uru jua t'i bipatak'a mägee jida chaumerã, mäga pik'a Tachi Ak'õrepa parã judio-eerã t'i pik'a biji judiorã k'âyaara, Cristode ijãapata perã. ¹⁸ Tachi Ak'õrepa parã judio-eerã ome mägá ooji mïda, k'isiadaik'araa bi parã pipiara p'ani judiorã k'âyaara. Ara parã naaweda ma pak'uru k'arradepema juak'a p'anajida. Ma pak'uru k'arrak'a bi chok'ai-e bi parã, chi jua t'i pik'a bida k'aurepa. Parã chok'ai p'ani ma pak'uru k'arrak'a bi k'aurepa. Judiorã k'aurepata parãpa Tachi Ak'õre k'awa p'ani.

¹⁹ Parädepemapa jarai: "Mamïda Tachi Ak'õrepa mi t'i pik'a biji ma k'arrak'a bide judiorã k'âyaara." ²⁰ Pia bi. Mamïda k'irápáji Ak'õrepa ma judiorã t'iap'e pik'aji Cristode ijãadaamaa p'anadap'edaa perã. Pi Cristode ijãapari peräta, t'i pik'a biji. Audua bai k'âyaara, jip'a Tachi Ak'õre waaweeipia bi. ²¹ Tachi Ak'õrepa ichi eperãarã t'iap'e pik'aji pirã Cristode ijãadaamaa p'anadap'edaa perã, audupiara parã t'iap'e pik'ait'ee ijãa amaadaruta pirã.

²² Tachi Ak'õre t'ãri pia bapari Cristode ijãapataarã ome. Mamïda Cristode ijãadaamaa p'aniirã pia ak'i-e. Maperã pi ijãa beeru pirã, t'ãri pia bapariit'ee pi ome. Mamïda ijãa amaaru pirã, waa pia ak'i-e. Pi t'iap'e pik'ait'ee ijãadak'aa beerã ome ooparik'a. ²³ Jõdee, naaweda Cristode ijãadaamaa p'anadap'edaarãpa ijãaruta pirã, Tachi Ak'õrepa ãchi pia

ak'it'ee Cristodeerā ak'iparik'a. Āra waya t'i pik'a biit'ee āra naaweda p'anadap'edaak'a. Māga ooi Tachi Ak'ōre-it'ee ne-inaa audú chaaree wē-e perā. ²⁴ Irua pi, judio-ee bīta, o k'achiadeepa k'aripa ataru pīrā Cristode ijāapari perā, audupiara judiorā māgá k'aripait'ee, Cristode ijāadak'āri. Māga ooit'ee āchi uchiadap'edaa perā irua eperā jirit'erada Abrahamdeepa.

Tachi Ak'ōrepa Israel pidaarā k'aripait'ee

²⁵ Ipemaarā Cristo k'aurepa, īrá mia parā judio-eerāmaa ne-inaa awaraarāpa waide k'awadak'aa k'awapi k'inia bī, k'īsianaadamerā judiorā k'āyaara pipiara p'ani. Tachi Ak'ōrepa Israel pidaarā ūk'uru k'īri k'isuapiji judio-eerāpa irua jara pēida pia ūridap'eda, Cristode ijāadamerā māik'aapa Tachi Ak'ōre ode t'īudamerā. Mamīda ichita māga-e pait'ee. Jīp'a māga p'asait'ee ijāarutamaa jōma judio-eerā irua k'īsia iru bī ijāadamerā. ²⁶ Ma t'ēepai, Israel pidaarā chok'ara auk'a Cristode ijāadait'ee māik'aapa Ak'ōrepa āra o k'achiadeepa k'aripa atait'ee, iru ūraa p'ādade jara bik'a:

'Tachi K'aripapari uchiait'ee Israel pidaarā t'āideepa, Sión p'uurudeepa. Jacobdeepa uchiadap'edaarā o k'achiadeepa k'aripa atait'ee. ²⁷ Maapai mia jaradak'a Jacob-maa, ichideerā pia ooit'ee āchi p'ek'au k'achia wēpapik'āri.' *(Is 59.20-21)*

²⁸ Parā judio-eerā k'aurepa īrá Tachi Ak'ōrepa Israel pidaarā yiaraa iru bī, āchi ijāadae p'anadairā irua pedee pia jara pēida Cristo k'ap'ia pari. Mamīda Ak'ōrepa naaweda Israel pidaarā jirit'eraji. Mapa at'āri āchi k'inia iru bapari māik'aapa pia ak'i bapari. Māga oopari māga ooit'eeda ada perā āchi chonaarāmaa. ²⁹ Tachi Ak'ōrépata ichita oopari ichia jara bik'a. Mapa ichi eperāarā atabēi-e pait'ee. Ichita āchi pia ak'i bapariit'ee ichia jaradak'a āchi chonaarāmaa. ³⁰ Naaweda parā judio-eerāpa oodaamāa p'anapachida Tachi Ak'ōrepa jara bik'a. Mamīda judiorā Ak'ōre Waibiapaichi Warra pēidade ijāadaamāa p'anadap'edaa perā, Tachi Ak'ōrepa parā judio-eerā chupiria k'awaaji. ³¹ Frapema judiorā at'āri oodaamāa p'anapata Ak'ōrepa jara bik'a. Mamīda Tachi Ak'ōrepa parā judio-eerā chupiria k'awaadak'a Cristode ijāadak'āri, auk'a chupiria k'awaait'ee judiorā, māgā ijāadak'āri. ³² Tachi Ak'ōrepa na p'ek'au eujādepemaarā judiorā māik'aapa judio-eerā ichiak'au biji āchia oo k'iniata oodamerā. Māga ooji ak'ipiit'ee ichia chupiria k'awaapari p'ek'au k'achia oopataarā, judiorā, judio-eerā paara.

Pedee pia jarada Tachi Ak'ōrede

³³ ¡Wāara Tachi Ak'ōre k'īsia k'awaa bapari! Jōmaweda pia oopari ichia ne-inaa jōma k'awapari perā. Tachi eperāarāpa k'awada-e irua k'īsia iru bī. Ichiaba k'awada-e sāgap'eda irua eperāarāmaa ne-inaa oopipari.

³⁴ ¿Ak'ōre ūraa p'ādade nāga jara bī-ek'ā? '¿K'aipa k'awaaima Tachi Ak'ōre k'īsia māik'aapa k'aipa iru ūraaima? Iruata ne-inaa jōma k'awapari.' *(Is 40.13)*

³⁵ '¿K'aipa ne-inaa teeima Tachi Ak'ōremaa, irua jōdee ma pari ne-inaa awara teemerā?' *(Job 41.11)*

³⁶ Eperāpa māgā p'oyaa tee-e, Tachi Ak'ōre juadeepa ne-inaa jōmaweda uchiapari perā. Ichiata ne-inaa jōmaweda ak'i bapari. Ne-inaa jōmaweda nībi ichi-it'ee. Mapa ichita jaradaipia bī: "Ak'ōre, ¡pi jōmaarā k'āyaara waibiara bī! ¡Amén!"

12

Cristodeerā sāga p'anapataadaipia bī

¹ Ipemaarā, mia nāga ūraait'ee: Tachi Ak'ōrepa eperāarā chupiria k'awaapari perā, at'āri chok'ai p'ani misa, oopíti Tachi Ak'ōremaa irua k'inia bik'a pi ome. Māgā pāchi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia p'oyaadai, p'anapataadait'ee Ak'ōrepa k'inia bik'a. Ichiaba māgā ak'ipidai parāpa wāara Tachi Ak'ōre k'inia iru p'ani. ² Oonáati na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerāpa oopatak'a. Māirāpa k'īsiapata āchia oo k'inia p'ani depai. Parā jōdee,

k'īsiadaipia bī Ak'ōrepa k'inia bīk'a. Māgá k'awaadait'ee Ak'ōrepa k'inia bī ne-inaa pia, k'achia wēe; ne-inaa irua pia ak'ipari.

³ Tachi Ak'ōrepa mī pia ooji mī jirīt'erak'āri parāmaa jarateemerā. Maperā mīa ūraait'ee parādepema apidaapa k'īsianaadamerā: "Mī pipiara bī awaraarā k'āyaara". Ma k'āyaara k'īra jīp'a jirīripia bī Ak'ōrepa oopi k'inia bī māik'aapa t'āripa māga ooipia bī, it'aa iidi bī misa irua k'aripamerā. ⁴ Tachi k'ap'iade nāgee ne-inaa chok'ara iru bī; bīrī t'īait'ee; juu ne-inaa jitait'ee; māgee ne-inaa. Ma chaachaa ne-inaa awara-awaraa oopari. Auk'a oodak'a. ⁵ Māga pīk'a bī tachi Cristode ijāapataarā. Tachi jōma araa p'anī iru ome. Mapa auk'a araa p'anī apemaarā ijāapataarā ome k'ap'ia apai bīk'a.

⁶ Mamīda Tachi Ak'ōrepa k'aripak'āri, ne-inaa awara-awaraa oopata, irua oopi k'inia bīk'a tachi chaachaa.

Ichi ūraa jarapiru pīrā tachidepema abaamaa, māgipa māga ooipia bī t'āripa, Ak'ōremaa k'aripa iidi bī misa. ⁷ Awaraamāa ijāapataarā k'aripapiru pīrā, māga ooipia bī. Awaraamāa jarateepiru pīrā, ichiaba māga ooipia bī. ⁸ Awaraa k'ariparu pīrā chīra t'āri o-īapiit'ee, māga ooipia bī. Awaraamāa p'arat'arapiru pīrā, t'āri pia p'arat'a waibia teeipia bī chupiria beerā k'aripait'ee. Awaraamāa eperā waibia papiru pīrā, pia ak'īipia bī ijāapataarā ichi juu ek'ari p'anīrā. Awaraa k'ariparu pīrā chīra chupiria k'awaamerā, t'āri o-īa māga ooipia bī.

Cristode ijāapataarā chik'inia p'anapataadaipia bī

⁹ Awaraarā t'āri jīp'a k'inia iru p'anadaipia bī. Ne-inaa k'achia k'īra t'ādoo oodaik'araa bī. Māgee ne-inaa unuamaa iru p'anapatāati. Pia aupaita jirīdaipia bī oodait'ee.

¹⁰ Chik'inia p'anapataadaipia bī, tachi ēreerā ome p'anapatak'a. Audua p'anadaik'araa bī. Ma k'āyaara awaraa ijāapataarā pipiara ak'īdaipia bī tachi k'āyaara.

¹¹ K'oo-idaa p'anadaik'araa bī. T'āripa oodaipia bī Ak'ōre Jaurepa oopi bīk'a. Māgā oodait'ee Tachi Waibia Jesucristopa oopi k'inia bīk'a.

¹² O-īa p'anadaipia bī nī p'anī misa Tachi Ak'ōre eujādee wādait'ee. Choodaipia bī nepirade baaidak'āri. Ichita it'aa t'īpataadaipia bī Tachi Ak'ōremaa.

¹³ Awaraa ijāapataarā chupiria k'awaadaipia bī māik'aapa ne-inaa wēe p'anī pīrā, āramaa teedaipia bī. Awaraarā pāchi t'āide p'asia chedak'āri, t'āri pia auteebaidaipia bī. K'āidait'ee wēe p'anī pīrā, pāchi tede k'āipiti.

Awaraarā ome k'āiwee p'anapataadaipia bī

¹⁴ Awaraarāpa parā jirīdak'āri ne-inaa k'achia oodait'ee, it'aa iidítī Ak'ōrepa āra chupiria k'awaamerā māik'aapa bendiciamerā. Iidināatī Ak'ōrepa āra maldiciamerā.

¹⁵ Awaraarā o-īa p'anadak'āri, auk'a o-īa p'anadaipia bī. Jōdee t'āri p'ua p'anadak'āri, auk'a jēedaipia bī.

¹⁶ T'āri auk'a p'anadaipia bī awaraa ijāapataarā ome. Jīp'a jirīdaipia bī Ak'ōrepa parāmaa oopi k'inia bī. K'īsiadaik'araa bī parā awaraarā k'āyaara pipiara p'anī. Auk'a k'ōp'āyo meraadaipia bī chupiria beerā ome māik'aapa p'arat'ara beerā ome. Audua p'anadaik'araa bī.

¹⁷ Awaraarāpa parā k'achia oodak'āri, auk'a oonāati. Ichita ne-inaa pia óoti awaraarāpa unudamerā Cristo k'aurepa parāpa ne-inaa pia oopata. ¹⁸ Awaraarā nepira jirīyaa p'anī mīda, parā jōdee k'āiwee p'anapatāatī chīra ome. ¹⁹ Ipemaarā k'iniarā, k'īra jō-ee p'ananāati. Ma k'āyaara ichiak'au bīti, Tachi Ak'ōrepa ārapa oodap'edaa ak'īmerā māik'aapa miapimerā ichia k'inia bīk'a. Mīa māga jara bī Ak'ōre ūraa p'ādade jara bairā: 'Mīa aupaita eperāarāpa oopata ak'īpari jarait'ee pia wa k'achia. Mīata p'ek'au k'achia oopataarā miapiit'ee.'

(Dt 32.35)

²⁰ Awara āi ichiaba jara bī:

'Eperāpa pi k'īraunuamaa iru bī pīrā, nāgā ooipia bī. Māgī jarrapisia bak'āri, nek'opíjī māik'aapa opisia bak'āri, ne-inaa topíjī. Māgā ooru pīrā, iru k'īra nejasapiit'ee
(Pr 25.21-22)

²¹ K'īrak'aupai ne-inaa k'achia oodai. Ma k'āyaara k'achia p'oyáati ne-inaa pia oo p'anipa.

13

Tachi poro waibiarāpa jara p'anik'a oodaipia bī

¹ Irá mia ūraait'ee parā jōmaarāpa pāchi poro waibiarā waaweedamerā. Oopatáati charraarāpa jara p'anik'a. Māga oodaipia bī Tachi Ak'ōrepa pāchi waibiarā papida perā parā ak'īdamerā. Tachi Ak'ōrépata eperāarā poro waibiarā jōmaweda māga papi-pari. ² Maperā ooda-e pīrā ārapa jara p'anik'a, ichiaba ooda-e pai Tachi Ak'ōrepa oopi k'inia bī parāmaa. Ma awara ma charraarāpa parā miapidait'ee, māga ooda-e pīrā. ³ Tachi charraarāpa ne-inaa pia oopataarā p'erapida-e. Ne-inaa k'achia oopataarāta p'erapipata. Maperā k'āiwee p'ana k'inia p'ani pīrā charraarā ome, pia óotī. Māgā ārapa parā pia ak'īpataadait'ee. ⁴ Tachi Ak'ōrepa ma charraarā bīji parā k'aripadamerā k'achia beerā juadeepa. Mamīda pia ne-inaa k'achia ooru pīrā, wāara waaweedaipia bī, ma charraarāpa pī ome oodait'ee perā k'achia beerā ome oopatak'a. Āchi jua ek'ari p'aniirā pēidait'ee pi atade. Ma-it'ee espada anipapata. Māpai pi atadak'āri, miapide ateedit'ee, māga oopi k'inia bairā Tachi Ak'ōrepa k'achia oopataarāmaa. ⁵ Maperā óotī pāchi poro waibiarāpa jara p'anik'a. Māga oodaipia bī k'īsia p'ua wēe p'anadait'ee āra k'īrapite māik'aapa Tachi Ak'ōre k'īrapite. Ichiaba māga oodaipia bī ārapa parā miapinaadamerā. ⁶ Parāpa impuesto p'aapataadaipia bī māgī poro waibiarāmaa, āra mimia oopata pari, Ak'ōrepa māirā māgā bīda perā parā k'aripadamerā. ⁷ Pāchi poro waibiarā jōmaweda waaweedaipia bī. Parāmaa impuesto p'aapiruta pīrā, p'āati. Parāmaa ne-inaa aneedap'edaa pari awaraa eujādeepa p'aapiruta pīrā, ichiaba p'āati, aupedeeda-ee.

Cristode ijāapataarā chik'inia p'anapataadaipia bī

⁸ Tewe paraa p'ananaatī. Ma k'āyaara, chik'inia p'anapataadaipia bī. Māga p'anaruta pīrā, oodait'ee Tachi Ak'ōre ūraa p'ādade jara bīk'a:

⁹ 'Miak'āi p'aniirā k'āināatī awaraarā ome; eperā peenāati; chīara net'aa chīanāati; chīara te, wēra, mimiapataarā, ne-animal wa net'aa k'īanāati.' (Ex 20.13-17)

Ūraa awaraa ichiaba paraa ak'īpiit'ee sāga p'anapataadaipia bī chīara ome. Mamīda ma jōmaweda uchiapata ūraa abaade:

'Awaraarā k'inia iru p'anapatāatī, pāchi k'ap'īa k'inia iru p'anapatak'a.' (Lv 19.18)

Māga ooruta pīrā, oodait'ee jōma Tachi Ak'ōre ūraa p'ādade jara bīk'a. ¹⁰ Māgā awaraarā k'inia iru p'anadak'āri, maarepida āramaa k'achia ooda-e. Maperāpi māga oodak'āri, oopata jōma Ak'ōre ūraa p'ādade jara bīk'a.

Iida pik'a bīde p'anapataaarā

¹¹ Ma jōma oo p'ani misa, k'īrapāti jōmasaa taarāru tachi Cristode ijāadap'edaadeepa. Irá naawedapema k'āyaara k'ait'aara p'ani it'aa wādait'ee. Maperā k'āi pik'a p'ananaadáma. Ma k'āyaara oodáma Tachi Ak'ōrepa k'inia bīk'a. ¹² Na p'ek'au eujāde p'ani misa, tachi p'āriu pik'a bīde p'ani. Mamīda taarā-ee Cristo waya chek'āri, ewari chiwidi pik'a unudait'ee. Mapa oo amaadáma ne-inaa k'achia k'īra t'ādoo, na p'ek'au eujādepemaarāpa oopata māik'aapa soldaopa armadura jīparik'a chōode wāi naaweda, māga pik'a oodáma Cristopa oopi bīk'a. ¹³ P'anadáma Ak'ōre iida pik'a bīde p'anapataarā p'anapatak'a, ne-inaa k'achia ooda-ee. Oonaadáma p'āriu pik'a bīde p'anapataarā oopatak'a. Āchi piudaipata it'uapa māik'aapa pariatua pedee nipapata. Ichiaba pariatua wēraarā jīripata ai ome k'āidait'ee. Ma awara chōo jīripata chīara ome māik'aapa net'aa k'aurepa chīara

k'īra unuamaa iru p'anapata. ¹⁴ Parā, jōdee, Tachi Waibia Jesucristode ijāapata perā, p'anapatáati iru na p'ek'au eujāde badak'a. K'īsianáati parā p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa oo k'inia bide.

14

Awaraa ijāapataarā āpite pedee k'achia jaradaik'araa bi

¹ Cristode ijāapari auk'a parāk'a ijāa-e bi pīrā, pia ak'īti, awaraa ijāapataarā ak'ipatak'a. Irua māgá ijāa-e bipaa at'āri Ak'ōre Ūraa pia k'awa-e bairā? Mapa iru ome au-peeedaik'araa bi. ² Abaapa ijāai chik'o k'īra t'ādoo k'oipia bi. Jōdee chi pia k'awa-e bipa k'īsiai nechiara k'oik'araa bi, ma k'aurepa Tachi Ak'ōrepa iru pia ak'ī-e pai jīlak'aapa. ³ Maperā ma chik'o k'īra t'ādoo k'oparipa pia-ee ak'īk'araa bi ma nechiara k'ok'aa bi. Jōdee ma nechiara k'ok'aa bipa k'achia pedeeik'araa bi chi apema āpite. Māga oodaik'araa bi Tachi Ak'ōrepa āchi auk'a pia ak'ipari perā Cristode ijāa p'ani k'aurepa. ⁴ ¿K'aipa pi bijima chīra mimiapari ak'imerā jarait'ee irua oopata pia wa k'achia? Mimia chiparipapai ichi juu ek'ari mimiapataarā māgá ak'īopia bi. Māga pik'a bi Cristo ichideerā ome. Tachi Waibia Cristopata ichideerāpa oopata ak'ipari jarait'ee pia wa k'achia. Ichiata ichideerāmaa ne-inaa pia oopipari.

⁵ Ne-inaa awaraa jarait'ee parāpa aīde k'īsiadamerā. Ijāapari abaapa ijāai ewari aba iāipia bi apema k'āyaara. Jōdee awaraapa ijāai ewari chaa auk'a bi. Tachi ijāapataarā chaachaa jīridaipia bi tachi t'āride ijāa p'ani, k'awaadait'ee wāara māga ijāa p'ani wa māga-e. ⁶ Ma ewari aba iāparipa apema k'āyaara, māga oopari Tachi Ak'ōre-it'ee. Ichiaba ma chik'o k'īra t'ādoo k'oparipa māga oopari Tachi Ak'ōre-it'ee, gracias jarapari perā Ak'ōremaa ma chik'o k'ok'āri. Jōdee ma nechiara k'ok'aa bipa auk'a māga oopari Tachi Ak'ōre-it'ee, ichiaba gracias jarapari perā Ak'ōremaa nek'ok'āri.

⁷ Tachi ijāapataarā apida ituuba p'anadak'aa tachia oo k'iniata oodait'ee. Ichiaba apida ituuba piudak'aa, ak'ipari wēe. ⁸ Chok'ai p'ani misa, p'anapata oodait'ee Cristopa oopi bīk'a, irua tachi ak'ipari perā. Mamīda jai-idaaruta pijida, at'āri Cristopa tachi ak'ipari. Mapa jaradai tachi chok'ai p'ani misa, Cristo Tachi Waibia. Ichiaba jai-idaa p'ani misa, Cristo Tachi Waibia. ⁹ Ma-it'ee Cristo piuji māik'aapa chok'ai p'irabaiji, jōmaweda ijāapataarā Ak'ōre Waibia pait'ee; chi chok'ai p'aniirā, jai-idaadap'edaarā paara.

¹⁰ Māga bīta ¿sāap'eda pia, Ak'ōre Ūraa pia k'awa-e bīta, pedee k'achia pedee bīma awaraa ijāapataarā āpite? Maa-e pīrā, ¿sāap'eda pia, Ak'ōre Ūraa k'awa bīta, pia-ee ak'iparima ma ijāapari pia k'awa-e bī? Tachi jōmaweda p'anadait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite Ak'ōre ewari waibia ewate. ¹¹ Māga k'awa p'ani Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bairā: 'Mī ichita chok'ai baparida a bi Tachi Ak'ōrepa. Eperā chaa bedabaidait'ee mī k'īrapite māik'aapa jaradait'ee: "Pīta Jōmaarā Ak'ōre Waibia."'

(Is 45.23)

¹² Mapa k'awa p'ani tachi chaachaa panadait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite māik'aapa jaradait'ee tachia k'īsiadap'edaa, jaradap'edaa māik'aapa oodap'edaa na p'ek'au eujāde p'ani misa.

Ne-inaa k'achia oopináati awaraa ijāapataarāmaa

¹³ Maperā ak'inaadáma awaraa ijāapataarāpa oopata pedee k'achia pedeedait'ee āra āpite. Ma k'āyaara jōma óoti awaraa ijāapataarā pipiara ijāadamerā, māik'aapa oodamerā Cristopa oopi k'inia bīk'a. ¹⁴ Mī jida araa bi Cristo ome. Ijāa bi chik'o k'īra t'ādoo k'oipia bi, Ak'ōrepa ma chik'o k'oit'ee ooda perā. Mamīda awaraapa ijāa bi pīrā chik'o k'īra aba k'oik'araa bi, ichi-it'ee k'oik'araa bi. ¹⁵ Maperā k'īrap'aupai pi ipema Cristo k'aurepa t'āri p'uapii. Iru k'īrapite pia k'oru pīrā ne-inaa irua k'ok'aa, iru t'āri ārii beeji pi ome maa-e pīrā Tachi Ak'ōre ome, Cristode ijāa amaadarumaa. Cristo ichiaba piuji ma eperā k'aripait'ee. Mapa chik'inia p'anapatáati. ¹⁶ K'īrap'aupai awaraarāpa pedee k'achia jaradai pia ne-inaa pia oopata āpite, pia ijāa bairā chik'o k'īra t'ādoo k'oipia bi. ¹⁷ Tachi Cristode ijāada-e p'ani

irua chik'o k'īra t'ādoo k'opipari perā wa chik'o k'īra apai k'opipari perā. Ijāada-e ne-inaa topipari perā wa topik'aa perā. Jīp'a tachi Cristode ijāapata māik'aapa iru jua ek'ari p'anapata, iru Jaurepa k'aripak'āri, oopataadai perā Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a māik'aapa k'āiwee p'anapataadai perā. ¹⁸ Tachi Ak'ōrepa pia ak'ipari māgā ijāa p'anihīrā, oo k'inia p'anadairā Cristopa oopi k'inia bik'a. Māga oodak'āri, k'achia ooda-e p'ani. Mapa āra ik'aawa p'anihīrāpa ichiaba āra pia ak'ipata.

¹⁹ Maperā ne-inaa pia oodáma k'āiwee p'anapataadait'ee awaraa ijāapataarā ome. Chik'aripa p'anadáma, tachi jōmaweda pipiara Cristode ijāadait'ee. ²⁰ K'īrak'aupai awaraarā t'āri āriipi Tachi Ak'ōre ome, parāpa ne-inaa k'opata k'aurepa. K'irāpāti Tachi Ak'ōrepa chik'o jōmaweda ooji k'odamerā. Mamīda pia chik'o k'īra t'ādoo k'o bīpa awaraa ijāapari k'achiade baaipiru pīrā, Tachi Ak'ōre k'īrapite ne-inaa k'achia oomaa bī. ²¹ Piara bī chik'o k'īra t'ādoo k'o-e pait'ee maa-e pīrā ne-inaa k'īra t'ādoo to-e pait'ee maa-e pīrā ne-inaa awaraa oo-e pait'ee, ma k'aurepa k'achiade baaipii k'āyaara pi īpema Cristo k'aurepa.

²² Maperā pia ijāa bī pīrā chik'o k'īra t'ādoo k'oipia bī, māga ijāa bēji pīchi t'āridepai. Māpai awaraa ijāapari māgā ijāa-e bī ome nipak'āri, jaraik'araa bī pīchi t'āride iru bī. Tachi Ak'ōrepa k'awa bī ne-inaa jōma pia ijāa bī pīchi t'āride. Chi māga oo p'anihīrā o-īa p'ani Ak'ōre k'īrapite, k'īisia p'ua-ee. ²³ Mamīda pia ijāa bī pīrā chik'o k'īra aba k'oik'araa bī, k'īisia p'uadarii ma chik'o k'ok'āri. Māgā k'īisia p'uadaik'āri, ne-inaa k'achia oomaa bī Ak'ōre k'īrapite ma chik'o k'oru pīrā. Mapa mīa ūraapari ijāaparipa k'awa-e bī pīrā ne-inaa ooi wa oo-e pai, ooik'araa bī, ichi t'āripa ijāarumaa ooipia bī.

15

Tachia k'aripadaipia bī Tachi Ak'ōre Ūraa pia k'awada-e beerā

¹ Tachi Ak'ōre Ūraa pia k'awaa beerāpa choodaipia bī Ak'ōre Ūraa pia k'awada-e beerā ome ne-inaa awara ijāadak'āri. Tachia oo k'iniata oodai k'āyaara, oodaipia bī ārapa k'inia p'anik'a. ² Māga ooruta pīrā, āchi t'āri āriipida-e pait'ee. Jīp'a āchi k'aripadait'ee waapiara k'awaadamerā Cristopa āchimaa oopi k'inia bī. ³ Oodaipia bī Cristopa oodak'a. Ne-inaa oo-e paji irua māga oo k'inia bada perā. Jīp'a oopachi Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a, nepirade baaipachi mīda māga ooda k'aurepa. Choopachi Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a: 'Ak'ōre, k'achia beerāpa ik'achia jaradap'edaak'a pi īpīte, auk'a mīmaa jarajida, mīa ooda perā pia oopidak'a.'

(Sal 61.1b)

⁴ Chonaarāweda Tachi Ak'ōrepa ichi ūraa p'āpiji, ma k'aurepa tachi īrapemaaarāpa irua jara pēida k'awaadamerā. Māga k'awaa wādak'āri, t'āri o-ī-īadaipata tachia ijāa p'aniide, choo k'awaa wāpata nepirade p'aniide māik'aapa nīpata Ak'ōrepa tachi k'aripamerā ichi ūraade jara bik'a.

⁵ Mīa it'aa iidi bī Ak'ōrepa parā māgā k'aripamerā māik'aapa choopimerā nepirade jōnide. Ichiaba iidi bī irua parā k'aripamerā t'āri a-ba p'anapataadamerā apemaarā ijāapataarā ome, Jesucristopa māga oopi k'inia bairā. ⁶ Māgā t'āri a-ba p'anadak'āri, otau aba pik'a parā jōmaweda o-īa it'aa t'īpataadait'ee māik'aapa k'aripataadait'ee. Māgā ak'ipidait'ee wāara ijāa p'ani Tachi Waibia Jesucristo Ak'ōrede.

⁷ Maperā awaraa ijāapataarā pia ak'īti, Cristopa parā pia ak'iparik'a. Cristopa māga ooda perā na eujāde bī misa, awaraarāpa pia jarapachida Tachi Ak'ōre īpīte. Auk'a pia jaradai iru īpīte, parāpa māga oo p'ani pīrā. ⁸ Tachi Ak'ōrepa Cristo pēiji tai judiorā k'aripade, ichia jaradak'a tai chonaarāmaa. Māga ooji ak'ipiit'ee wāara ichia oopari ichia jara bik'a. ⁹ Ichiaba Ak'ōrepa Cristo pēiji ak'ipiit'ee ichia judio-eerā auk'a k'aripa k'inia bī. Ichia āchi māgā chupiria k'awaa bapari perā, judio-eerā auk'a irumaa it'aa t'ī k'inia p'ani, iru ūraa p'ādade jara bik'a:

'Maperā awaraa eujādepemaarā t'āide mi it'aa t'it'ee māik'aapa pīmaa k'ariit'ee.' (2 S 22.50; Sal 18.49)

10 Awara āi Ak'ōre Ūraa p'ādade ichiaba jara bī:

'Awaraa eujādepemaarā, o-ña it'aa t'iti Tachi Ak'ōre eperāarā ome.' (Dt 32.43)

11 Awara āi ichiaba jara bī:

'Parā jōmaarā eujādepemaarā, it'aa t'iti māik'aapa k'arítí Tachi Waibiamaa.' (Sal 117.1)

12 Tachi Ak'ōre pedee jarapari Isaíapa p'ādade ichiaba jara bī:

'Eperā uchiait'ee Jesedepa. Māgí jōmaarā ak'ipari pait'ee. Israel pidaarā-eerāpa pida ijāadait'ee irua āchi k'aripait'ee atuanaadamerā.' (Is 11.10)

13 Mī it'aa iidi bī parā pari auk'a ijāadamerā. Māgá ijāadak'āri, Tachi Ak'ōrepa parā o-ña p'anapiit'ee māik'aapa k'āiwee p'anapiit'ee. Iidi bī Tachi Ak'ōre Jaurepa parāmaa k'awaapimerā Ak'ōrepa k'īsia iru bī Cristodeerā-it'ee, t'āri o-ña nī p'anadamerā irumaa wārutamaa.

Pablo judio-eerā ome mimiada

14 Ipemaarā, mia k'awa bī parā Cristode wāara ijāa p'anī. Ne-inaa pia oopata awaraarā k'aripadai'ee. Ak'ōre net'aa pia k'awapata māik'aapa ūraa para bapari, chik'aripa p'anī misa. **15** Māga p'anapata mīda, na p'ādade mia ne-inaa ūk'uru jīp'a jaraji Tachi Ak'ōrepa jarapidak'a. Māgá jaraji parāpa k'irāpadamerā Ak'ōrepa ichideerāmaa oopi k'inia bī. Ma-it'eepi Ak'ōrepa mi jīrit'eraji, mi chupiria k'awaap'eda. **16** Mi jīrit'eraji judio-eerāmaa jarateenamerā Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee. Ma-it'ee mi Jesucristo mimiapari papiji. P'aareerā awara bidak'a iru mimia oopataadamerā, māga pik'a mi awara bīji iru pedee pia jara pēida Cristode jarateepariimerā judio-eerāmaa. Mia māga jarateepari ārapa ijāadak'āri, primisiak'a p'aneedamerā Tachi Ak'ōre-it'ee māik'aapa irua āra pia ak'ipariimerā Cristode ijāapata k'aurepa. Māgapī ichi Jaurepa āra ichideerā papiit'ee.

17 Mi māgá mimiapari perā Tachi Ak'ōre-it'ee, o-ña jara bī Cristopa oomaa bī michi k'ap'ia pari. **18** Ne-inaa ooda michi k'īradoopa jara-e. Jesucristopa mīmaa oopi bī Tachi Ak'ōre Jaure k'ap'ia pari jarait'ee; mīmaa ne-inaa jarapiru māik'aapa ne-inaa oopiru judio-eerā ijāadamerā. **19** Ārapa māgá ijāajida, unudak'āri Tachi Ak'ōre Jaurepa mīmaa oopi bī ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Māpai iru Jaurepa mi t'īmī wāpiji judio-eerāmaa jarateenamerā. Jerusalén p'uurudepa Iliria eujāde parumaa, p'uuru bee chaa mia Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee jaratee nipapachi, Ak'ōrepa mīmaa oopidak'a. **20** Māgá mia jaratee k'inia bī. Wā k'inia bī Cristo at'āri k'awada-e p'anīrāmaa, jarateede irua ooda eperāarā k'aripait'ee. Eperāpa te chiwidi ook'āri, oo-e awaraapa te bīri suda īri. Māga pik'a mia jaratee k'inia-e Cristopa ooda chi ūridap'edaarāmaa awaraa jarateepari it'aideepa. **21** Jīp'a mia jaratee k'inia bī k'awada-e p'anīrāmaa, āra p'anadamerā Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a:

'Waide irua ooda ūrida-e p'anīrāpa iru unudait'ee māik'aapa waide irude ūrida-e p'anīrāpa iru k'awaadait'ee.' (Is 52.15)

Pablo wā k'inia bada Romadepema ijāapataarā ak'ide (1 Co 16.5-9)

22 Mi māgá t'īmī wāpari perā awaraarāmaa jarateede, waide p'oyaa wā-e paji parā ak'ide, ichita wā k'inia baji mīda. **23** Mamīda īrá, waa wē-e perā na tote at'āri Cristopa ooda ūrida-ee māik'aapa año chok'ara paru mi wāit'ee bada parā ak'ide, īrá wāit'ee.

24 Españadee wāk'āri, parāmāi wiibaiit'ee. Parāpa mi k'ariparuta pīrā, jāma panait'ee, p'asia nipap'eda parā t'āide. O-ña bī parā unuit'ee perā, mak'īara p'oyaa taarā ba-e mīda parā ome. **25** Mamīda wāi naaweda parā ak'ide, mi wāit'ee Jerusalén p'uurudee. P'arat'a ateeit'ee ijāapataarā mama p'anīrāmaa. **26** Māga ooit'ee Macedonia eujādepema māik'aapa Acaya eujādepema ijāapataarāpa k'aripa k'inia p'anadairā Jerusalendepema ijāapataarā

chupiria chitoonihirā. Ma-it'ee p'arat'a p'ejida tee pēidait'ee mi ome. ²⁷ Judio-eerā paji mīda, āchi k'īradoopa māga oojida t'āri pia p'anadap'edaa perā. Mamīda māga ooda-e pada paara āchi k'īradoopa, k'aripadaipia p'anak'ajida, judiorā k'aurepa āchia Ak'ōre net'aa k'awa p'anadairā. Maperāpi āchi net'aa teedaipia bī chi wēe p'aniirāmaa judiorā t'āide. ²⁸ Māpai mia āchi p'arat'a p'edap'edaa Jerusalendee ateep'eda māik'aapa teep'eda ma chupiria beerāmaa, mi wāit'ee Espanadee māik'aapa ma wārude wiibaiit'ee parā ak'iit'ee. ²⁹ Māgá unudak'āri, mia k'awa bī parā o-ia p'anadait'ee, mia jarait'ee perā ne-inaa pia Cristopa oo k'inia bī ichideerāmaa.

³⁰ Mamīda, īpemaarā, māga paru misa, mia k'inia bī parāpa it'aa t'īpatadamerā mi pari. K'īra jīp'a it'aa iidipatāati Ak'ōrepa mi k'aripamerā, mi unuk'āri Cristopa ooda ūridaamaa p'aniirā ome. Tachi Waibia Jesucristopa k'inia bī tachi māgá chik'aripa p'anadamerā. Mapa Ak'ōre Jaurepa Cristodeerā jōmaweda chik'inia p'anapipari. ³¹ Maperā it'aa t'īpatāati Tachi Ak'ōrepa mi baaipinaamerā Judeadepema Cristode ijāadak'aa beerā juade, māirāpa mi k'īraunuamiaa iru p'anapata perā, mia jaratee bī k'aurepa. Ichiaba it'aa t'īpatāati Jerusalendepema judiorā Cristode ijāapataarāpa t'āri o-ia jitadamerā ma p'arat'a mia ateeru teeit'ee āramaa. ³² Māgá it'aa t'īpatāati mi parā t'āide o-ia panamerā, Ak'ōrepa māga k'inia bī pīrā. Jāma panak'āri, iit'ee māik'aapa pedee sia pedeeit'ee parā ome. ³³ Māgá paru misa, mia it'aa iidiit'ee Ak'ōrepa parā jōma k'āiwēe p'anapimerā. Amén.

16

Pablopia salude pēida

¹ Mia k'inia bī parāpa auteebaidamerā tachi īpewēra Cristo k'aurepa, t'ījarapata Febe. Irua Cencrea p'uurudepema ijāapataarā ak'ipataarā k'aripapari. ² Iru parā t'āide panak'āri, pia óoti Cristopa oopi bīk'a jōmaweda ichideerāmaa. Febe k'aripatí parāmaa ne-inaa iidiru pīrā, irua ijāapataarā chok'ara k'aripadoo perā, mi paara.

³ Mia salude pēiru Priscilamaa māik'aapa Aquilamaa. Mi ome āra auk'a mimiapata Jesucristo-it'ee. ⁴ Perā piujida mi k'aripadait'ee. Maperā mia gracia jara k'inia bī āramaa māik'aapa ijāapataarā jōmaweda judio-eerā t'āidepemaarāpa pida.

⁵ Ichiaba salude pēiru jōmaweda ijāapataarāmaa, āra tede it'aa t'ī chepata. Salude pēiru mi k'ōp'āyo k'inia, Epenetomaa. Iru awaraarā k'āyaara naapiara Cristode ijāaji Ásia eujāde.

⁶ Salude pēiru Mariamaa. Pia oopari Cristopa oopi bīk'a parā t'āide.

⁷ Salude pēiru michi auk'aarā Andronicomaa māik'aapa Juniamaa. Āra carcelde p'anajida mi ome. Ārapa mi k'āyaara naapiara ijāajida. Jōmaweda Cristopa jīrit'eradaarāpa āra pia t'o p'ani, pia mimiapata perā Cristo-it'ee.

⁸ Salude pēiru mi k'ōp'āyo k'inia Ampliatomaa. Tachi ome auk'a ijāa bī Cristode.

⁹ Salude pēiru Urbanomaa. Irua tachi jōma k'aripapari mimia p'ani misa Cristo-it'ee. Ichiaba salude pēiru mi k'ōp'āyo k'inia, Estaquimaa.

¹⁰ Salude pēiru Apelemaa. Nepirade baajji mīda Cristode ijāapari perā, choopari ijāa bīde. Ichiaba salude pēiru Aristóbulo te pidaarāmaa, āra ichiaba Cristode ijāapata perā.

¹¹ Salude pēiru michi auk'aa Herodionmaa māik'aapa Narciso tedepema ijāapataarāmaa.

¹² Salude pēiru Trifenomaa māik'aapa Trifosomaa. Ma wēraarāpa pia oopata Cristopa oopi bīk'a. Ichiaba salude pēiru mi īpewēra Cristo k'aurepa Persidemaa. Mia iru k'inia iru bī. Irua ichiaba pia oopari Cristopa oopi bīk'a.

¹³ Salude pēiru Rufomaa. Ak'ōrepa iru jīrit'eraji parā t'āide waibia papiit'ee. Auk'a salude pēiru iru nawemaa. Māgí wērapa mi ak'ipari michi nawek'a.

¹⁴ Salude pēiru Asincritomaa, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, māgiirāmaa māik'aapa apemaarā īpemaarāmaa, āra ome it'aa t'ī chepata.

¹⁵ Ichiaba salude pëiru Filologomaa Julia ome, Nereamaa iru ñipewëra ome, Olimpamaa mäik'aapa apemaarã ijääpataarãmaa, ãra ome it'aa t'i chepata.

¹⁶ Salude tee para báti pâchi pitapai ak'ipidait'ee chik'inia p'anapata Cristopa k'inia bik'a. Nâpema ijääpataarãpa parãmaa auk'a salude pëiruta.

¹⁷ ñpemaarã, mia enenee nîbi parã k'iirichaa p'anadamerã, ûk'uru seewa jarateepata paraa perã. Mâirãpa awara jarateepata Tachi Ak'ore Ùraa wâara jarateepataarãpa parãmaa jarateedap'edaa k'âyaara mäik'aapa ijääpataarã k'isia awara-awaraa papipata. Maperã Cristode ijääpataarã ûk'uru ijää amaadaipata ãchi k'aurepa. Âyaa p'anéeti mäirã ik'aawaapa. ¹⁸ Mägeerãpa oodak'aa Cristopa oopi bik'a. Jip'a ãchi-it'ee aupai mimiapata. Pedee sia, iwarraa pedee jaratee p'anipa k'ûrapata ijääpataarã, chi pia k'isia k'awada-e p'aniirã. ¹⁹ Jõmaarãpa jara p'ani parã Cristode pia ijääpata mäik'aapa p'anapata irua pëida eperãarãpa jarateepatak'a. Mäga ûrik'âri, mi o-ïadaipari. Mägá ne-inaa pia k'awaa wâk'âti wâti. Mamîda k'irak'aupai ne-inaa k'achia oodai. ²⁰ Parãpa ma seewa jarateepataarãpa jara p'ani ûrida-e pirã, Tachi Ak'orepa isapai p'oyaai Satanás, chi ãchimaa mäga oopi bi. Mägá parã k'âiwee p'anadai, k'isia awara-awaraa p'anadai k'âyaara. Mia it'aa iidi bi Tachi Waibia Jesupa made parã k'aripamerã.

²¹ Timoteopa parãmaa ichiaba salude pëiru. Ichia mi k'aripapari na mimia ome. Ichia salude pëiruta michi auk'aarã Luciopa, Jasonpa mäik'aapa Sosipatropo.

²² Mi, Terciopa na k'art'a p'âmaa bi Pablo k'ap'ia pari. Mia pida Tachi Waibiade ijää bi. Mapa parãmaa ichiaba salude pëi k'inia bi.

²³ Gayopa parãmaa ichiaba salude pëiru. Irua tai auteebajji ichi tede mäik'aapa tai pia ak'imaan bi. Mäga oopari jõma Cristode ijääpataarã ome nama chedak'âri. Erasto, na p'uurudepema p'arat'a jiaparipa ichiaba salude pëiru. Ma awara tachi ñpema Cristo k'aurepa, Cuartopa salude pëiru.

²⁴ [Mi, Pablopia iidi bi Tachi Waibia Jesucristopa parã pia ak'i bapariimerã.]

²⁵ ñrá it'aa t'îdâma Tachi Ak'oremaa jaradait'ee iruta jõmaarã k'âyaara waibiara bi. Irua parã k'aripapariit'ee Cristopa oopi k'inia bik'a oodamerã. Mia mäga jõmaarãmaa jara bi jarateek'âri Tachi Ak'ore Ùraa Pia jara pëida. Ma ûraade jara bi jõmaweda Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee. Ma pedee Ak'orepa chonaarâweda k'awapi-e paji. ²⁶ Mamîda Tachi Ak'ore ichita baparipa, ma k'isia iru bada ñrá k'awapimaa bi michi it'aideepa mäik'aapa awaraa jarateepataarã it'aideepa. Taimaa k'awaapiji ichia wâarata jara k'inia bada ichi ûraa p'âdade chonaarâweda, ma pedeeta jara bairã Cristopa ooit'ee bada jõmaarã k'aripait'ee. Mäga k'awaapida perã taimaa, jõmaweda taipa jarateepata ûri p'aniirãpa Cristode ijäädai mäik'aapa oodai irua oopi bik'a.

²⁷ Tachi Ak'ore aupaita wâara k'isia k'awaa bapari. Ichia Jesucristo pëiji tachi o k'achiadeepa k'aripa atamerã. ¡Mapa ichita it'aa t'îdâma irumaa! Amén.

Mägapai paji.

1 CORINTIOS

San Pablopá K'art'a Naapiara P'ãda Corinto P'uurudepema Ijãapataarãmaa

San Pablo, Jesucristopa jírit'eradapa na k'art'a p'äji, Éfeso p'uurude bak'äri. P'ã pëiji Corinto p'uurudepema ijãapataarãmaa. Pablo Jesucristo ūraa jaratee nipak'äri judio-erä t'äide Corinto p'uurude, mäirä ūk'uru Cristode ijää p'aneejida. Corinto p'uuru waibia baji Grecia eujäde. Mama eujä k'ira t'ädoodeepa net'aa aneedap'edaa netopachida. Ichiaba mama p'anapachida awaraa ak'ore waibia apatade ijãapataarä k'ira t'ädo. Maperä Cristode ijãapataarä nepira k'ira t'ädoode baaipachida. Pablopá na k'art'a p'äji ãra ūraait'ee, jíp'a Jesucristode ijãapataadamerä; ächi p'ek'au k'achia oo amaadamerä mäik'aapa chik'inia p'anapataadamerä Cristopa k'inia bik'a.

Naapiara Pablopá gracias jara bi Tachi Ak'õremaa ma Corintodepemaarä pari, Jesucristode wäara ijãapata perä (cap. 1.1-9). Mamäda t'ëepai ãra itria bi k'isia awara-awaraa p'anapata perä, chik'inia p'anada-ee (caps. 1.10-4.21). Ichiaba ãra itria bi ächi t'äide p'ek'au oopataarä ichiak'au bipata perä mäik'aapa charraarãmaa nepira ateepata perä, t'äri auk'a bidai k'äyaara Cristopa k'inia bik'a (caps. 5-6). Jara bi säga miak'äi p'aniirä p'anapataadaipia bi (cap. 7) mäik'aapa säga p'anapataadaipia bi ijäädak'aa beerä ächi ik'aawa p'anapataarä ome (caps. 8.1-11.1). P'anau bi Corintodepemaaräpa iidi pëidap'edaa, k'awa k'inia p'anadak'äri säga oodaipia bi chip'edaidak'äri it'aa t'ipataadait'ee (cap. 11.2-16). Ichiaba jara bi ijãapataarä nek'opatade Cristo piuda k'iräpadak'äri (cap. 11.17-34); säga p'anapata wäara chik'inia iru p'anapataarä (cap. 13) mäik'aapa Tachi Ak'õre Jaurepa ijãapataarãmaa ne-inaa oopiparide (caps. 12 y 14). Jara bi k'äata jara k'inia bi Jesús piup'eda chok'ai p'irabaida irude ijãapataarä-it'ee (cap. 15). T'ëepai jara bi säga p'arat'a p'edaipia bi awaraa ijãapataarä k'aripadait'ee mäik'aapa ichia k'isia iru bi ooit'ee (cap. 16).

Salude pëida

¹ Mi, Pablo, tachi ipema Cristo k'aurepa Sóstenes ome na k'art'a p'äruta. Tachi Ak'õrepa k'inia bada perä, mi jírit'eraji Jesucristopa pëimerä ichi ūraa jarateede. ² Mía na k'art'a p'ärü parä ijãapataarãmaa Corinto p'uurude p'ani. Paräpa Jesucristode ijää p'aneedak'äri, Tachi Ak'õrepa parä awara biji ichideerä p'aneedamerä. Mäga oopari jõmaweda na p'ek'au eujädepemaarä ome, Jesucristomaa it'aa t'ídak'äri. Mägá Tachi Poro Waibia Jesucristo ãra Poro Waibia pai ichiaba. ³ Mía k'inia bi Tachi Ak'õrepa mäik'aapa Tachi Waibia Jesucristopa parä pia ak'i p'anadamerä. Mägá k'äiwee p'anapataadait'ee.

Tachi Ak'õrepa Cristode ijãapataarä pia ak'i bapari

⁴ Ichita Tachi Ak'õremaa it'aa t'í bak'äri parä pari, mia jarapari: "Ak'õre, pi t'äri pia bi Jesucristode ijãapataarä pia ak'ipari perä."

⁵ Cristode ijää p'ani k'aurepa Tachi Ak'õrepa ne-inaa jõmaade parä Corinto pidaarä k'aripaji. Pia pedeepiji iru ūraa jarateedamerä. Ichiaba poro wësaapiji k'awaadamerä irua oopi k'inia bi ichide ijãapataarãmaa. ⁶ Tachi Ak'õrepa mäga ooda perä, paräpa waapiara Cristode ijääjida, taipa naaweda jarateedap'edaa k'äyaara. ⁷ Ma awara Tachi Ak'õrepa ma jõma ooda perä parä-it'ee, paräpa oodai ne-inaa jõmaweda iru Jaurepa oopi bik'a ichideerämaa, Tachi Waibia Jesucristo cheit'ee ewari ni p'ani misa. ⁸ Tachi Ak'õrepa parä pia ak'i bapariit'ee Cristo cherumaa, ma ewate iru k'aurepa parä k'achia wëe p'anadamerä. ⁹ Mäga ooit'ee ichia jaradak'a oopari perä. Parä jírijí ichi Warra Jesucristo ome araa p'anapataadamerä.

Ijääpataarā k'īsia awara-awaraa p'anadap'edaa

¹⁰⁻¹¹ Ma jara aupada jōmaweda wāara mīda, Cloe tedepemaarāpa mīmaa k'awapijida parā nepirade para bī, auk'a k'īsiada-e p'anadairā. Ipemaarā, Tachi Waibia Jesucristopa mi pēida perā, jūrīti mi ūraa! T'āri auk'a p'anapataati, aupteeda-ee, Cristode ijääpata perā. Óoti irua oopi bīk'a ichideerāmaa. ¹² Nāga mīmaa nepirijida. Ijääpataarā ūk'uruurāpa māgapata: "Mī Pablo eere bī"; awaraarāpa: "Mī Apolo eere bī"; awaraarāpa: "Mī Pedro eere bī"; jōdee apemaarāpa: "Mi Cristo eere bīda" apata. ¹³ Cristopa ichide ijääpataarāmaa māgā awara-awaraa k'īsiapik'aa. Mī, Pablo kurusode piu-e paji parā pari, p'ek'au k'achia wēpapiit'ee. Parā poro choopidak'āri, mi t'īde poro chooda-e paji. ¹⁴ Mī o-ña bī Tachi Ak'ōre k'īrapite parādepema Crispo māik'aapa Gayo aupai poro chooda perā. ¹⁵ Māgā mīa chok'ara-ee poro chooda perā, parādepema apidaapa p'oyaa jarada-e mi t'īde poro choopiji. ¹⁶ Ichiaba Estéfanas te pidaarā poro chooji. Māgiirā awara mīa waa k'irāpae. ¹⁷ Cristopa mi pēi-e paji poro choode. Jīp'a ichia ooda māik'aapa ūraada jarateedeta pēiji. Māgi ūraa mīa k'īsia k'awaa pik'a jaratee-e, ijäädamerā mi pedee wēsaa jaratee bīpa. Ma k'āyaara t'āri pia jarateepari k'awaadamerā Jesucristo kurusode piuji eperārā o k'achiadeepa k'aripa atait'ee.

Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara k'īsia k'awaara bī

¹⁸ Māgī jarateeda maarepida ūri k'iniada-e p'ani Cristode ijäädak'aa beerāpa, āchiit'ee māgī jarateepataarā pariatua pedee p'anadairā. Mamīda tachi ijääpataarāpa māgī jarateeda ūridak'āri, p'ek'au k'achia oo k'iniada-e p'anapata, k'awa p'anadairā Cristopata tachi ma o k'achiadeepa k'aripa atapari. ¹⁹ Māga k'awa p'ani Tachi Ak'ōre ūraa p'ādade jara bairā:

'Mīa ak'ipiiit'ee na p'ek'au eujādepema k'īsia k'awaa beerāda apata wāara māga p'ani-e, āchia k'īsia iru p'anik'a mīa oopi-e pak'āri.' (Is 29.14)

²⁰ Tachi Ak'ōrepa māgī p'ādade nāga jara k'inia bī. Eperārā ūrapemaarāk'a, poro wēsaa p'ani jida māik'aapa pedee wēsaa pedee p'ani jida, k'īsia k'awada-ee pik'a p'ani Tachi Ak'ōre k'īrapite, iru jōmaarā k'āyaara k'īsia k'awaara bapari perā. ²¹ Tachi Ak'ōre māga bapari perā, na p'ek'au eujādepemaarāpa iru p'oyaa k'awada-e āchi k'īsiadoopa. Maperāpi Tachi Ak'ōrepa Cristopa ooda eperārā k'aripait'ee taimaa jarateepiji, ūk'uruurāpa k'īsia p'ani mīda tai k'īsia k'awada-ee p'ani. Mamīda chi ijäärutaarā taipa jarateepatade o k'achiadeepa uchiadait'ee.

²² Judiorāpa taipa jarateepata ūri k'iniada-e p'ani, ak'i k'inia p'anadairā ne-inaa Tachi Ak'ōrepa ooru eperārāpa p'oyaa oodak'aa. Jōdee judio-eerāpa ūri k'iniada-e p'ani, k'īsia k'awaa bīpa jarateedata jiri p'anadairā. ²³ Mamīda tāipata jarateepata Cristo kurusode piuda p'ek'au k'achia wēpapiit'ee, judiorāpa ijäädamaa p'ani pijida māik'aapa judio-eerāpa ichiaba ijāa k'iniada-e p'ani pijida, tachi k'īsiadeepa pariatua jarateedai jīak'aapa. ²⁴ Taipa māga jarateepata k'awa p'anadairā Tachi Ak'ōrepa jīrimaa bī judiorā māik'aapa judio-eerā paara Cristode ijäädamerā. Irude ijäädak'āri, k'awa p'aneepata iruata k'awapihari Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru bī māik'aapa oopipari Ak'ōrepa oopi k'inia bīk'a eperārāmaa. ²⁵ Tachi Ak'ōrepa māga k'īsia iru baji na p'ek'au eujādepemaarāpa k'īsia p'ani mīda irua ne-inaa pariatua ooji Cristo piupik'āri. Tachi Ak'ōrepa Cristo peedap'edaarā ome p'oyaa-e pajida apata. Mamīda irua māga oopik'āri, ak'ipiji ichi wāara jōmaarā k'āyaara k'īsia k'awaara bapari māik'aapa ak'ipiji ne-inaa jōma p'oyaaai, māgā tachi o k'achiadeepa k'aripa atada perā.

Tachi Ak'ōrepa eperārā jīrit'erada

²⁶ Ipemaarā Cristo k'aurepa, k'īsati parā p'anapatap'edaade, Tachi Ak'ōrepa parā jīri naaweda. Parā tāide Tachi Ak'ōrepa eperārā jīrik'āri ichide ijäädamerā, chok'ara jīri-e pajida nāgee: k'īsia k'awaa beerā na p'ek'au eujādepemaarāpa jīripatak'a; p'arat'ara beerā

maa-e pirā eperāarā poro waibiarā. ²⁷ Mägeerā jirit'era k'āyaara, Tachi Ak'ōrepa jirit'eraji eperāarā mak'iara k'īsia k'awada-ee beerā, na p'ek'au eujādepema k'īsia k'awaa beerā k'īra nejasia p'aneedamerā ūridak'āri irua jarapida māirāmaa. Ichiaba jirit'eraji eperā jīp'aarā, na p'ek'au eujādepema poro waibiarā k'īra nejasia p'aneedamerā ūridak'āri irua oopi bi māirāmaa. ²⁸ Jirit'eraji na p'ek'au eujādepema eperāarā chupiria beerāda apata. Mäga ooji ak'ipiit'ee pipiara bi Cristode ijāaru, k'īsia k'awaa bai k'āyaara, p'arat'ara bai k'āyaara māik'aapa eperā waibia bai k'āyaara. ²⁹ Mäga ooji Tachi Ak'ōrepa, apida audua p'ananaadamerā ichi k'īrapite. ³⁰ Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara k'īsia k'awaara bapari perā, tachimaa k'awaapiji Cristopa ooda tachi k'aripait'ee atuanaadamerā. Cristopa tachi neto pik'a ataji uchiadamerā p'ek'au k'achia juu ek'ariipa. Māpai irude ijāadak'āri, Tachi Ak'ōrepa tachi awara biji araa p'anapataadamerā iru ome. Mägá p'ek'au k'achia wēe p'aneejida Tachi Ak'ōre k'īrapite. Ma awara māgá Cristopa tachimaa k'awapiji Tachi Ak'ōrepa oopi k'inia bi. ³¹ Maperāpi Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi:
 'Eperāpa jara k'inia bi pirā ichiata ne-inaa k'awaara bi awaraarā k'āyaara, māga jaraipia bi ichia k'awaa bairā Tachi Ak'ōrepa iru pia ak'i bapari.' (Jer 9.23-24)

2

K'īsia k'awaa bipa ichi k'īrandoopa apida Cristode ijāapi-e pai

¹ Ipemaarā, mi parāmaa wāk'āri, jarateeji Tachi Ak'ōrepa jara pēida; irua naaweda k'īsia iru bada ooit'ee Cristo piuda k'ap'ia. Mäga jaratee-e pajī poro wēsaa bipa jarateeparik'a maa-e pirā k'īsia k'awaa bipa jarateeparik'a. ² Ma k'āyaara jarateeji Jesucristo kurusode piuda tachi p'ek'au k'achia wēpapiit'ee. ³ Mäga jaratee bide mi p'era baji, parāpa mia jararu ūri k'iniada-e pai jīak'aapa. ⁴ Jaratee-e pajī k'īsia k'awaa bipa jarateeparik'a, ichi pedee ijāadamerā. Mäga-e. Tachi Ak'ōre Jaurepata mia jarateeda parāmaa ijāapiji, ichia jōmaweda p'oyaapari perā. ⁵ Ak'ōre Jaurepa māga ooji parāpa k'īsianaadamerā eperāpa jarateeda k'aurepa ijāa p'anī. Jīp'a ijāa p'anī Tachi Ak'ōre Jaurepata ijāapida perā.

Tachi Ak'ōre Jaurepata k'awapipari ichia k'īsia iru bi

⁶ Taipa parāmaa jarateeda-e pajī k'īsia k'awaa beerāpa jarateepatak'a. Mamīda māgá jarateepata Tachi Ak'ōre pipiara k'awa k'inia p'aniiāmaa. Jarateedak'aa ijāadak'aa beerā k'īsia k'awaa beerāk'a maa-e pirā ijāadak'aa beerā waibiarāk'a. Ächi piudak'āri, ächia jarateedap'edaa mak'iara k'īrapadak'aa. ⁷ Ächia jarateepatak'a jarateedai k'āyaara, taipa jarateepachida Tachi Ak'ōrepa k'awapida taimaa; ai naaweda ne-inaa eperāarāmaa k'awapi-e pada. K'awapiji ichia k'īsia iru bada ooit'ee Jesucristo k'ap'ia pari na eujā ooi naaweda. Ichiaba k'awapiji jōma ichia k'īsia iru bi tachi-it'ee, it'ari panadak'āri. ⁸ Tachi Ak'ōrepa ichia k'īsia iru bada k'awapi-e pajī eperā waibia beerāmaa, māgiirāpa ijāada-e pada perā. Ächia māga k'awadap'edaa paara, Tachi Waibia kurusode peeda-e pak'aji. K'awak'ajida iru cheji Tachi Ak'ōre k'īra wāree unupide na p'ek'au eujādepemaarāmaa. ⁹ Ma awara tachia k'awa p'anī Tachi Ak'ōrepa māgiirāmaa k'awapi-e pajī ichia k'īsia iru bi ichide ijāapataarā-it'ee, iru ūraa p'ādade jara bairā:

'Tachi Ak'ōrepa nāgí ne-inaa k'īsia iru bi teeit'ee ichi k'inia iru p'aniiāmaa: ne-inaa eperāarāpa waide unudak'aa; waide ūridak'aa; māik'aapa waide k'īsiadak'aa.' (Is 64.4)

¹⁰ Chonaarāweda Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādak'āri, k'awada-e p'anapachida irua k'īsia iru bada. Mamīda Tachi Ak'ōre Jaurepa ne-inaa jōma k'awapari perā, māgí k'īsia paara tachimaa k'awapii.

¹¹ Eperāpa ichi k'īsia k'awapari ichi t'āridepai. Mäga pik'a Tachi Ak'ōre Jaurepa k'awapari Tachi Ak'ōre k'īsia. ¹² Mapa tachi ijāapataarāpa Ak'ōrede ijāadak'aarāpa k'īsiapatak'a k'īsiadak'aa. Tachi Ak'ōrepa ichi Jaure pēiji tachimaa k'awapimerā ne-inaa

jōma irua ooit'ee bī tachi-it'ee Jesucristo k'ap'ia pari. Ak'ōrepa māga oo-e paji tachia ne-inaa pia oopata perā. Jīp'a ooji tachi k'inia iru bapari perā. ¹³ Maperā taipa jarateedak'aa tachi k'īsiadoopa. Jīp'a Tachi Ak'ōre Jaurepa jarateepi bīk'a jarateepata. Māga ūridak'āri, ijāapataarāpa k'awaa wāpata Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru bī āchi-it'ee, ichi Jaure āchi ome bapari perā.

¹⁴ Mamīda ijāadak'aa beerāpa māga ūri k'iniadak'aa, āchi-it'ee tachi k'īsiadoopa pariatua pedee p'anadairā. Ma awara āchia Tachi Ak'ōre k'īsia p'oyaa k'awadak'aa, Tachi Ak'ōre Jaure wēe p'anapata perā. ¹⁵ Tachi Ak'ōre Jaure iru p'aniirāpa ne-inaa jōma ak'īdai k'awaadait'ee pia wa k'achia Tachi Ak'ōre k'īrapite. Māga oodai Ak'ōre Jaurepa āra k'aripapari perā. Jōdee Tachi Ak'ōre Jaure wēe beerāpa māgā p'oyaa ooda-e. Ma awara āchia p'oyaa k'awada-e p'ani Tachi Ak'ōre Jaure tachi ijāapataarā ome bapari wa māgā-e, iru Jaure wēe p'anadairā. ¹⁶ Tachia k'awa p'ani ijāadak'aa beerāpa Tachi Ak'ōre net'aa p'oyaa k'awadak'aa, iru ūraa p'ādade jara bairā:

'¿K'aipa k'awaaima Tachi Ak'ōre k'īsia māik'aapa k'aipa iru ūraaima? Iruata ne-inaa jōma k'awapari.'

(Is 40.13)

Mamīda māga-e tachi ijāapataarā ome. Tachiata k'awaadai Tachi Ak'ōre k'īsia, iru Jaurepa tachi k'īsiapipari perā Cristopa k'īsia bīk'a.

3

Tachi Ak'ōre ūraa jarateepataarā auk'a mimiapata iru-it'ee

¹ Ipemaarā, k'irāpāti mia jaratee nipada parā ome bak'āri. Ara nawepa ichi warra chai ewaa t'odamaa chik'o k'opi-e bīk'a, chik'o waide p'oyaa k'o-e bairā, māga pīk'a mia jaratee-e paji Tachi Ak'ōre Jaure taarā iru beerāmaa jarateeparik'a. Māga oo-e paji parā at'āri pia ijāada-e p'anadap'edaa perā. ² Maperāpi nawepa ichi warra chai jutopiparik'a chik'o waide p'oyaa k'o-e bairā, māga pīk'a mia jīp'a jarateepachi Cristo piuda eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapiit'ee. Jaratee-e paji jōma irua k'īsia iru bī tachi-it'ee, k'awa bada perā parāpa waide māga p'oyaa k'awada-e pai. ³ Māga p'ani pāchia oo k'iniata oo p'anadairā, Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi k'inia bī ooda-ee. Iru Jaurepa jarateepi bīk'a oodai k'āyaara, aupedeepata, Tachi Ak'ōrepa jarateepataarā pēida audú k'īa p'anadairā. ⁴ ¿Jara p'ani-ek'ā: "Mī Pablo eere bī" maa-e pīrā "Mī Apolo eere bī"? ¡Parā ijāadak'aarāk'api k'īsia p'ani!

⁵ Mī, Pablo Apolo ome eperāarā poro waibiarā-epi; jīp'a Tachi Ak'ōre mimia oopataarā, parāmaa jarateedap'edaa Cristode ijāadamerā. Taipa Cristopa oopidak'a jarateejida.

⁶ Eperāpa ichi eujāde ne-uuparik'a, mia naapiara parāmaa jaranaji Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee. Māpai ne-uu ak'īparipa ooparik'a, Apolopa waapiara jarateepachi k'awaadamerā Tachi Ak'ōrepa parāmaa oopi k'inia bī. Mamīda Tachi Ak'ōrepa ne-uu jōmaata waripiparik'a, iruata taipa jarateedap'edaa parāmaa ijāapiji. ⁷ Ne-uuparipa māik'aapa ne-uu ak'īparipa ma ne-uuda p'oyaa waripidak'aa. Maperā ma ne-uuda waripipari āra k'āyaara waibiarā bī. Māga pīk'a Tachi Ak'ōre waibiarā bī tai jarateepataarā k'āyaara, irua aupaita eperāarāmaa ijāapipari perā. ⁸ Ma ne-uupari ma ne-uu ak'īpari ome auk'a mimiapachida chaumerā. Māga pīk'a tai mimiapataarāpa auk'a jarateepata eperāarāpa Tachi Ak'ōredē ijāadamerā. Mamīda Tachi Ak'ōrepa tai chaachaa p'aait'ee ichia k'inia bīk'a, taipa oodap'edaa pari. ⁹ Tai ma mimiapataarāk'ata p'ani. Jōdee parā ma ne-uudāk'ata p'ani. Mamīda Tachi Ak'ōreta ma eujā chipari. Parā ijāapataarā ichiaba te choma pīk'a bī; te Tachi Ak'ōrepa oopimaa bī ichi mimiapataarāmaa.

¹⁰ Tachi Ak'ōrepa k'inia bada perā, mi pēiji ma te choma ewaa oomerā. Maap'eda awaraarā mi t'ēe chejida ne-inaa awaraa parāmaa jarateede. Mamīda pia jarateedaipia bī. ¹¹ Mīa māga jara bī Tachi Ak'ōrépata ichi Warra Jesucristo bīda perā ma te choma te basak'a bamerā. Irua aupaita tachi o k'achiadeepa k'aripa atai. Mapa apidaapa

awaraa basa jiridaik'araa bi. ¹² Ma basade te oodai nāgí net'aa pi-ia bidee: nēedee, p'arat'addee, wa māu pi-iaddee. Maa-e pirā ma te oodai pak'urudee, p'ūajara p'oo bidee wa siaddee. ¹³ Mamīda Ak'ore ewari waibia ewate irua ma te oopataarāpa oodap'edaa ak'iit'ee māik'aapa jarait'ee pia wa k'achia. Pia jarait'eera, irua taipa oodap'edaa chaa māik'aapa jarateedap'edaa chaa ak'iit'ee. Ma ewate ma ne-inaa jōmaweda t'ipitaude wāyaait'ee. ¹⁴ Cristopa taimaa oopida māik'aapa jarateepida paa-e pait'ee. Chooit'ee. Tachi Ak'orepa māgí pia ak'iit'ee māik'aapa māgí pari teeit'ee ichia k'īsia iru bi teeit'ee Cristopa oopidak'a oodap'edaarāmaa. ¹⁵ Mamīda eperāarāpa āchi k'īsiadoopa oodap'edaa maa-e pirā jarateedap'edaa jōma paait'ee wēparumaa. Mamīda net'aa ēt'a atadak'a t'ipitaudeepa, ma jarateepari atua-e pait'ee. Jip'a beeit'ee Tachi Ak'ore ome. Mamīda Ak'orepa ne-inaa teeit'ee pada ichimaa wēe bait'ee.

Tachi Ak'orede ijāapataarā iru ték'api p'ani

¹⁶ Tachi Ak'ore ichi te waibiade baparik'a, ichi Jaure bapari parā ome. Maperā parā iru ték'api p'ani. ¹⁷ Maperā apidaapa parāmaa ijāa amaapiruta pirā Cristode maa-e pirā oo amaapiruta pirā Cristopa parāmaa oopi k'inia bi, Tachi Ak'orepa māgí k'achia ooit'ee. Māga ooit'ee, parā jirit'era atada perā ichi-it'ee, ichi te waibiak'a p'anadamerā.

Tachi Ak'orepa k'inia bik'a p'anapataadaipia bi

¹⁸ Pāchi itu k'ūrapināati. Parādepema apidaapa k'īsiadaik'araa bi āchi k'īsia k'awaa p'ani na p'ek'au eujādepema k'īsia k'awaa beerāk'a. Ma k'āyaara k'īsia k'awa-ee pik'a p'anadaipia bi na eujādepemaarā k'īrapite, Tachi Ak'orepa ichi k'īsia parāmaa k'awapimerā. ¹⁹ Na p'ek'au eujādepema k'īsia k'awaa beerāpa jaradak'āri āchia ne-inaa k'awa p'ani, Tachi Ak'ore-it'ee āchi k'īsiadoopa pariatua pedeepata. Tachia māga k'awa p'ani iru ūraa p'ādade jara bairā: 'Tachi Ak'orepa k'awa bi na p'ek'au eujādepema k'īsia k'awaa beerāpa k'īsia iru p'ani chīara k'ūradait'ee.'

(Job 5.13)

²⁰ Ichiaba iru ūraa p'ādade jara bi:

'Na p'ek'au eujādepema k'īsia k'awaa beerāpa jōmaweda k'awa p'ani choo-e pait'ee.' *(Sal 94.11)*

²¹ Tachi Ak'orepa māga jara bairā, apida audua p'anadaik'araa bi k'īsia p'anadairā āchi eerepema jarateeparita pipiara bi apemaarā jarateepataarā k'āyaara. Jōmaarāpa parā auk'a k'aripapata, ma-it'ee Ak'orepa āra pēida perā parāmaa. ²² Irua mi, Pablo, Apolo māik'aapa Pedro pēiji taipa Cristopa ooda jarateedamerā. Māga ooji parā awaraa Cristode ijāapataarā ome pipiara p'anapataadamerā Cristopa k'inia bik'a. Tachi Ak'orepa na p'ek'au eujā ooji tachi aide p'anapataadamerā. Tachi o k'achiadeepa k'aripa ataji it'aa wādamerā jai-idaadak'āri māik'aapa pipiara p'anapataadamerā na eujāde p'ani misa.

²³ Ma jōma ooji tachi-it'ee, tachi Cristodeerā perā māik'aapa Cristo iru Warra perā.

4

Tachi Ak'ore ūraa jarateepataarā ichiaba Cristo-it'ee mimiapata

¹ Parāpa tai Cristo-it'ee mimiapataarāk'a iru p'anadaipia bi, iruata tai jarateede pēida perā Tachi Ak'orepa k'īsia iru bada; ne-inaa eperāarāmaa naaweda jara-e pada. ² Irua tai māgá pēida perā, chok'ek'ee p'anadaipia bi. ³ Parā maa-e pirā awaraarāpa mia ooda māik'aapa jarateeda ak'i k'inia p'ani pirā k'awaadait'ee pia wa k'achia, ak'iidaipia bi. Mia p'ua-e bi. Mamīda michia pida mia ooda māgá ak'i-e bi. ⁴ Cristopa jarateepidak'a parā t'āide jarateepachi perā, k'īsia p'ua-e bi Tachi Ak'ore k'īrapite. Māga jarak'āri, jara k'inia-e mia maarepida ne-inaa k'achia ook'aa. Tachi Waibiapata mia oopata ak'iit'ee māik'aapa jarait'ee pia wa k'achia. ⁵ Māgá mia ooda Cristopata ak'iit'ee perā, ¿sāap'eda taipa oopata ak'i k'inia p'ani ma parāpa, Cristo cheit'ee ewate pai naaweda? Ma ewate ichiata k'awapiit'ee ne-inaa jōma eperāarāpa waide k'awada-e p'ani; ne-inaa eperāarāpa

āchi t'āridepai k'īsia p'anadap'edaa paara, na p'ek'au eujāde nipa'dak'āri. Maap'eda ne-inaa pia oodap'edaa pari teeit'ee ichia k'īsia iru bi.

⁶ Ipemaarā Cristo k'aurepa, ma jara aupadade k'īsiadak'āri, k'awa p'ani mi Apolo ome ak'idaipia bi Tachi Ak'ore Ūraa p'ādade jara bik'a, pāchi k'īradoopa ak'idai k'āyaara. Mīa māga jara bi parāpa pedee audua pedeenaadamerā pāchi jarateepari āpite, pedee k'achia pedee p'ani misa awaraarā jarateepari āpite. ⁷ ¿K'aipa parā bijima chīlara ak'ipataarā? Tachi Ak'ōrépata parā k'īsia k'awaapipari māik'aapa ne-inaa oo k'awaapipari. Pāchi k'īradoopa māga oodak'aa. Māga bita, ¿sāap'eda audua pedeepatama?

⁸ Parā audua p'anadaik'araa bi. Mamīda māgá p'ani. Mi-it'ee parā p'arat'ara beerāk'ata p'ani, ne-inaa jōma iru p'anadairā; maarepida faltada-ee. Ma awara nāgaweda reyrāk'ata p'ani Cristo ome. Mapa iru jarateepataarāpa jarateeruta waa ūri k'iniadak'aa. ¡Taawa reyrāk'a p'anak'ajida, tai jida māga p'anadait'ee auk'a! ⁹ Mamīda māga-e. Mi-it'ee Tachi Ak'ōrepata tai, ichia jirit'eradaarā, ek'ariara papiji. Eperāarāpa awaraarā peedait'ee p'anik'a jōmaarā taide, māga pik'a p'ani tai. Jōmaarāpa ak'i k'inia p'anapata jāgí eperāarā miapiruta. Māga pik'a na p'ek'au eujādepema jōmaarāpa tai chupiria jōni ak'ipata, angeleerāpa paara. ¹⁰ Tai k'īra k'awa-ee pik'a p'ani, Cristo-it'ee mimiapata perā. Jōdee parā k'īsia k'awaara pik'a p'ani Cristode ijāa p'anida apata perā. Taipa mak'īara k'awada-e p'ani Tachi Ak'ōrepata k'īsia iru bi, tai k'īsiadoopa k'īsia p'anadairā. Mamīda parāpa jōmaweda k'awa p'anida apata. Jōmaarāpa parā k'inia iru p'ani, t'āri pia p'anadairā. Jōdee tai k'īraunuamaa iru p'ani, jōmaarā ek'ariara p'anadairā. ¹¹ Taipa Tachi Ak'ore Ūraa jaratee p'aneedak'āriipa, mata at'āri jarra oopata māik'aapa opisia choopata; p'aru sore jīpata. Ma awara ijāadak'aa beerāpa tai p'ua oopata. Te jida wēe p'ani, awara āi jarateede nipa'pata perā. ¹² Tachi juadoopa mimiapata, īida-ee. Awaraarāpa taimaa ik'achia jaradak'āri, chōo jiridak'aa. Jīp'a Tachi Ak'ōremaa it'aa t'īpata āchi pari. Tai jiridak'āri miapidait'ee, taipa choopata. ¹³ Tai āpīte pedee k'achia jaradak'āri, āchimaa t'āri pia pedeepata. Mamīda tai k'īraunuamaa iru p'anapata. Āchi-it'ee tai ne-inaa mik'iak'a p'ani. Māgá tai iru p'anajida. Mata at'āri māgá iru p'ani.

¹⁴ Ma et'ewa jarada p'ā-e paji parā k'īra nejasapiit'ee. Ūraait'eeta p'āji ak'ōrepata ichi warra k'inia iru bi ūraaparik'a. ¹⁵ Mīa māga jara bi mi-it'ee parā mi warrarāk'a p'anadairā. Jarateepataarā chok'araarāpa jarateedai Cristopa parāmaa oopi k'inia bi. Mamīda mīa naapiara jarateenaji Cristo parā pari piuda. Māgá irude ijāajida. Maperāpi mi parā ak'ōrek'a bi. ¹⁶ Maperā oodaipia bi mīa oo bik'a.

¹⁷ Mapa Timoteo pēiru parā k'aripanamerā. Iru mi warra k'iniak'a ichiaba, mīa naapiara jarateeda perā Cristo iru pari piuda. Irua oopari Cristopa oopi bik'a. Mapa iru parāmaa pēiru, k'īrapapimerā mi sāga bapari Cristo sua ek'ari. Mīa oopari Cristopa oopi bik'a māik'aapa ijāapataarā para bee chaa jarateepari jōmaarāpa māga oodamerā.

¹⁸ Parādepema ūk'uru audua p'ani k'īsia p'anadairā mi waa parāmaa wā-e. Mamīda māgá-e. ¹⁹ Ak'ōrepata k'inia bi pīrā, mak'īara taarā-e jāmaa wāit'ee. Pak'āri, mīa k'awaa'it'ee māgí audua beerāpa jara jōni. Mamīda ma k'āyaara waapiara mīa nāga k'awa k'inia bi. ¿Āchia oo p'anik'ā wa ooda-e p'ani Cristopa oopi bik'a? ²⁰ Parāpa k'awadaipia bi Cristode ijāa p'anida apataarāpa oodaipia bi irua oopi bik'a. Māgá oodak'āri, ak'ipipata pedeepapai ijāa k'iniada-e. Jīp'a p'ana k'inia p'anapata Cristo sua ek'ari. ²¹ Mi parāmaa wāk'āri, ¿k'āata k'inia p'anima; itriamerā wa pedee sia pedeemerā?

5

K'āata oodaipia bi pariatua p'ek'au oopataarā ome

¹ Frá mīa jarait'ee mīmaa nepiridap'edaa. Parā t'āide abaapa ichi nawek'aa chi wērak'a iru bi. ¡Ijāadak'aa beerāpa pida māgee k'achia oodak'aa! ² Mamīda parā at'āri audua p'ani, k'īsia p'anadairā Tachi Ak'ore Jaurepa oopi bik'a oo p'ani. Audua p'anadai k'āyaara, k'īsia

p'ua p'anadaipia bi māgí k'achia oomaa bairā parā ijāapataarā t'āide. Ma eperā pāchi ik'aawaapa ãyaa pēidaipia bi. ³ Mi parā ome ba-e pait'ee mīda, mi k'īsia parā ome bait'ee. Tachi Waibia Jesupa mimaa k'awapiji k'āata oodaipia bi ma eperā ome. ⁴ Mapa mi k'īsia aupai bait'ee mīda parā ome, irua auk'a māga k'awapiit'ee parāmaa chip'edaidak'āri irumaa it'aa t'īdait'ee. ⁵ Jōma ijāapataarā see nībak'āri, ma eperā pāchimāipi ãyaa wāpiti, Satanapa iru k'ap'ia k'achia ooyaa bi miapimerā maa-e pīrā piupimerā. Māgá Tachi Ak'ōrepa iru jaure it'aa ateei Tachi Waibia Jesús cheit'ee ewate.

⁶ Audua p'anadaik'araa bi ma k'achia oomaa bi misa parā t'āide. Jōmaarāpa nāgí pedee k'awa p'ani: "Levadura ma-āriipa pan masa jōmaweda waridaipari." ⁷ Tai judiorāpa Pascua fiesta oodai naaweda, levadura jōmaweda iru p'ani tai tede bat'ak'oopata, ma fiestade pan levadura wēe k'odait'ee. Māga pīk'a parāpa p'ek'au k'achia jōmaweda unu p'ani parā t'āide oo amaadaipia bi, k'achia wēe p'anadait'ee Tachi Ak'ōrepa k'inia bīk'a. Wāara parā p'ek'au k'achia wēe p'ani Tachi Ak'ōre k'īrapite, Cristo piuda perā pāchia p'ek'au k'achia oopata wēpapiit'ee. Pascua fiestadepema oveja chak'ek'a bi piuji Tachi Ak'ōrepa tachi miapinaamerā tachia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. ⁸ Cristo māgá piuda perā, p'anadáma irua oopi bīk'a. Apidaapa k'achia oodaik'araa bi Cristode ijāadai naaweda oopatap'edaak'a. Ma k'āyaara k'īra jīp'a p'anapataadaipia bi māik'aapa wāarata jarapataadaipia bi.

⁹ Mīa naaweda k'art'a p'ādade jaraji k'ōp'āyo meraanaadamerā wēraarā maa-e pīrā īmik'īraarā pariatura p'ek'au ooyaa beerā ome. ¹⁰ Māga jarak'āri, jara k'inia-e baji ãyaa p'aneedamerā nāgee ijāadak'aa beerā ik'aawaapa: pariatura p'ek'au oopataarā; p'arat'a waapiara iru p'ana k'inia p'aniirā; nechiapataarā maa-e pīrā awaraa ak'ōre waibia apatade ijāapataarā. Māgeerā ik'aawaapa ãyaa p'aneedap'edaa paara, ichita uchiadait'ee paji na p'ek'au eujādepa. ¹¹ Nāgí p'ārupa mīa jarait'ee k'āata jara k'inia baji apema k'art'ade. K'ōp'āyo meraanáati ijāapataarāda apata mīda, nāga oopataarā ome: pariatura p'ek'au ooyaa beerā; p'arat'a waapiara iru p'ana k'inia p'aniirā; awaraa ak'ōre waibia apatamaa it'aa t'īpataarā; awaraarā āpite ik'achia jarapataarā; it'ua toyaa beerā maa-e pīrā nechiapataarā ome. Māgeerāmaa p'asianáati māik'aapa pāchimaa chepináati. Nek'ode paara t'īudaik'araa bi māgeerā ome. ¹²⁻¹³ Māga jara bi Tachi Ak'ōrepa tachi bi-e pada perā ijāadak'aa beerāpa oo p'ani ak'īdamerā. Ichiata māirāpa oopatap'edaa ak'īit'ee māik'aapa āchi miapiit'ee. Mamīda tachia ak'īdaipia bi awaraarāpa oo p'ani tachi ijāapataarā t'āide, ijāadak'aa beerāk'a p'anaruta pīrā. Maperāpi parāpa chi k'achia ooyaa beerā ãyaa wāpidaipia bi pāchi ik'aawaapa, Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bīk'a:

'Jēret'āti chi k'achia ooyaa beerā pāchi ik'aawaapa.'

(Dt 17.7)

6

Ijāapataarā nepirade p'anadak'āri

¹ Irá mīa jarait'ee k'āata oodaipia bi parā nepirade p'anadak'āri. Parādepema nepira iru bak'āri awaraa ijāapari ome, ijāadak'aa beerā charraarāmaa wāik'araa bi. Ma k'āyaara ijāapataarāmaa wāipia bi. ² ¿Parāpa k'awada-e p'anik'ā tachi Cristo ome araa p'aniirāpa iru pari ak'īdait'ee ijāadak'aa beerāpa ne-inaa oopatap'edaa jaradait'ee pia wa k'achia? Māga bita, ¿sāap'eda p'oyaa ak'īda-ema ijāapataarā nepira mak'īara waibia-e bita parā t'āide? ³ ¿K'awada-e p'anik'ā tachia ichiaba angeleerā ak'īdait'ee? Māga pīrā, jīrapema nepira pāchi pitapai ak'īdai! ⁴ Māgá parā awaraa ijāapataarā ome nepirade baaidak'āri, charraarā ijāadak'aa beerāmaa wādai k'āyaara, wādaipia bi charraarā ijāapataarāmaa. ⁵⁻⁶ Nāgí jararupa parā k'īra nejasapi k'inia bi. ¿Pia bīk'ā chōopik'a para bait'ee pāchi pitapai, ma awara māgee charraarā k'īrapite wādait'ee? ¿Apida parādepemapa ijāapataarā nepira p'oyaa ak'īda-ek'ā?

⁷ ¡Parā māgá chōo pik'a para bairā, k'achia oomaa p'ani! Ma k'āyaara piara bak'aji awaraarāpa parā nepirade baaipidamerā. Maa-e pīrā piara bak'aji awaraarāpa parā k'ūradamerā. ⁸ Mamīda māga-e. ¡Parāpata nepira jīripata awaraarā ome māik'aapa awaraarā k'ūrapata, parā īpemaarā mīda Cristo k'aurepa!

⁹ ¿Parāpa k'awada-e p'anik'ā k'achiaoopataarā wāda-e pait'ee Ak'ōre eujādee ichideerā ome? K'īrak'aupai ijāadak'aa beerāk'a p'anadai, nāgeerā wādak'aa perā Tachi Ak'ōre eujādee: prostitutaarā; it'aa tīpataarā awaraa ak'ōre waibia apatamaa; miak'āi p'anīrā awaraarā ome k'āipataarā; īmik'īraarā awaraa īmik'īraarā ome k'āipataarā, īmik'īra wēra ome k'āi bik'a; ¹⁰ nechiapataarā; p'arat'a waapiara iru p'ana k'inia p'anīrā; it'ua toyaa beerā; ik'achia jarapataarā awaraarā āpite maa-e pīrā k'ūrayaa beerā awaraarā net'aa atadait'ee. ¹¹ Ijāadai naaweda, parā ūk'uru māgá p'anapachida. Mamīda Tachi Waibia Jesucristode ijāadak'āri, iru piuda k'aurepa Tachi Ak'ōrepa wēpapiji parāpa p'ek'au k'achia oopatap'edaa. Ichiaba parā awara bīji ichi-it'ee, ichi Jaure pēik'āri parā ome bapariimerā māik'aapa oopimerā Cristopa oopi k'inia bik'a. Māga ooji parā ichi k'īrapite p'ek'au k'achia wēe p'anadamerā.

Tachi Ak'ōrepa ijāapataarā k'ap'ia awara bīda ichi-it'ee

¹² Eperāarāpa jarapata: "Ne-inaa jōma ooi michia oo k'inia bik'a." Mamīda ma ne-inaa k'achia bī pīrā, maarepida mī k'aripta-e pait'ee. Ne-inaa jōma ooi. Mamīda māga oo k'inia bī k'aurepa mia oo-e pīrā Cristopa oopi bik'a, ma ne-inaa juu ek'ari bapariit'ee, Cristo juu ek'ari bai k'āyaara. ¹³ Ichiaba jarapata: "Chik'o iru p'ani k'odait'ee māik'aapa bi iru p'ani ma chik'o aide banamerā." Mamīda na ewari Tachi Ak'ōrepa ma ome weda jōpit'ee. Wāara Tachi Ak'ōrepa bi ooji chik'o aide banamerā. Mamīda tachi k'ap'ia oo-e pajī pariatura p'ek'au oodamerā. Jīp'a ooji ichi Jaure ma k'ap'iade bapariimerā māik'aapa tachia oodamerā Cristopa oopi bik'a. ¹⁴ Maperāpi Tachi Ak'ōrepa tachi k'ap'ia jōpi-e pait'ee. Ma k'āyaara ichi ewari waibia ewate tachi k'ap'ia chok'ai p'irabaipiit'ee Jesucristo k'ap'ia p'irabaipidak'a. Māga ooi jōmaarā k'āyaara waibiara bapari perā.

¹⁵ ¿Parāpa k'awada-e p'anik'ā tachi ijāapataarā araa p'aneepata Cristo ome irude ijāadak'āri? Tachi Ak'ōrepa tachi k'ap'ia ooji ichi Jaure aide bapariimerā. Mapa tachi k'ap'ia araa p'anapidaik'araa bī prostitutaarā ome. ¹⁶ ¿K'awada-e p'anik'ā eperā araa paru pīrā prostituta ome, māgí wēra ome eperā apai pik'a paru? Māga k'awa p'ani Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bairā:

'Māga eperā ome weda eperā apai pik'a p'aneedait'ee.'

(Gn 2.24)

¹⁷ Jōdee eperā Cristode ijāak'āri, araa beepari iru ome māik'aapa ma eperā jaure apai pik'a beepari Tachi Ak'ōre Jaure ome. T'āri a-ba p'anapata.

¹⁸ Maperāpi p'ek'au oonāati awaraarā ome. Eperāpa awaraa p'ek'au k'achia ook'āri, ichi k'ap'ia araa bapik'aa awaraa eperā k'ap'ia ome. Mamīda awaraa ome p'ek'au ook'āri, ichi k'ap'ia k'achiade baaipipari, ichi k'ap'ia araa bī Cristo ome bīpari perā awaraa eperā juu ek'ari, Cristo juu ek'ari bī k'āyaara. ¹⁹ ¿K'awada-e p'anik'ā Cristode ijāadak'āriipa Ak'ōre Jaure tachi k'ap'iade bapari, Tachi Ak'ōre ichi te waibiade baparik'a? Mapa Tachi Ak'ōreta tachi k'ap'ia chipari. ²⁰ Iruata tachi neto pik'a ataji ichi Warra apai iru bada pēik'āri piumerā tachi pari. Mapa parā ichideerā perā, k'achia oo amāati. Māga ooruta pīrā, ak'ipidai wāara oo k'inia p'ani irua oopi bik'a.

7

Ūraa miak'āidait'ee k'īsia p'anīrā-it'ee

¹ Irá mia p'anaut'ee parāpa k'art'a p'ādap'edaade iidi pēidap'edaa. Naapiara iidijida chisāgita pipiara bī ijāapari-it'ee, miak'āii'ee maa-e pīrā tuu bait'ee. Mi-it'ee piara bī tuu bait'ee. ² Mamīda īmik'īra tuu bak'āri, wēraarā ome pariatura p'ek'au oo nipai. Maperā īmik'īrapa ichi wēra iru baipia bī; wērapa pida ichi īmik'īra iru baipia bī. ³ īmik'īrapa

ichi k'ap'ia wāak'aik'araa bi chi wēramaa; wērapa pida ichiaba ichi k'ap'ia wāak'aik'araa bi chi imik'īramaa. ⁴ Māgá p'anapataadaipia bi wēra k'ap'ia chi imik'īra-it'ee perā māik'aapa imik'īra k'ap'ia chi wēra-it'ee perā. ⁵ Jip'a Tachi Ak'ōremaa it'aa t'i k'inipa pedeeteeruta pirā, ma ewate araa k'āida-e pait'ee. Māga p'anadak'āri, āra k'ap'ia wāak'adai. Mamīda ai t'ēepai waya k'āidaipia bi, Satanapa k'achia oopiamamaapa awaraa ome, p'oyaa chooda-e p'anadairā.

⁶ Mia māga k'īsia bi. Pāchia jiridaipia bi Tachi Ak'ōrepa oopi k'inia bi parāmaa. ⁷ Mi-it'ee pipiara bak'aji jōmaweda mīk'a p'anadamerā. Mamīda k'awa bi Tachi Ak'ōrepa k'aripai ijāapari chaa k'awaamerā miak'āipia bi wa māga-e.

⁸ Mia ūraait'ee imik'īra tuu beerāmaa, wēra tuu beerāmaa māik'aapa p'ētrāa tuu beerāmaa mīk'a p'anadamerā. ⁹ Mamīda miak'āi k'inia p'ani pirā, miak'āiti, p'ek'au oo k'inia p'anadai k'āyaara.

¹⁰⁻¹¹ Ichiaba Tachi Waibiapa jarapi bīk'a mia jara bi: wērapa ichi imik'īra amaaik'araa bi. Auk'a imik'īrapa ichi wēra amaaik'araa bi. Mamīda māga ooruta pirā, miak'āidaik'araa bi awaraarā ome. Ma k'āyaara waya araa padaipia bi āchi naaweda p'anadap'edaak'a.

¹² Trá mia ūraait'ee ijāapataarā miak'āi p'anadap'edaa ijāadak'aa beerā ome, Cristode ijāadai naaweda. Cristopa jaratee-e paji k'āata oodaipia bi. Mamīda mia nāga ūraait'ee. Eperā Cristode ijāapariwa wēra ijāak'aa bi iru bi pirā, amaaik'araa bi, chi wēra iru ome ba k'inia bi pirā. ¹³ Ichiaba wērapa imik'īra ijāak'aa bi iru bi pirā, amaaik'araa bi, chi imik'īrapa iru ome ba k'inia bi pirā. ¹⁴ Ijāapari araa bak'āri ijāak'aa bi ome, eperā apai pik'a p'ani. Māga bita, Tachi Ak'ōrepa chi ijāak'aa bi pia ak'ipari ma ijāapari k'aurepa. Māgá ichiaba Ak'ōrepa āchi warrarā pia ak'ipari ma ijāapari k'aurepa. ¹⁵ Mamīda ma ijāak'aa bi pa chi Cristode ijāapari amaa k'inia bi pirā, māga oonaapāde adaik'araa bi, iru k'īra unuamaa iru bapiamaapa. Tachi Ak'ōrepa k'inia bi ichideerā k'āiwee p'anapataadamerā. ¹⁶ Jōdee ma ijāapariwa chi ijāak'aa bi pēi k'inia-e bi pirā, chooipia bi. Māga ooru pirā, ai t'ēepai iru k'aurepa māgipa Cristode ijāai. Parā ijāapataarāpa k'awada-e p'ani chisāgí ijāadak'aa beerāpa ijāadai parāpa k'aripapata perā. Tachi Ak'ōrepapai k'awa bi.

Sāga p'anapataadaipia bi ijāada t'ēepai

¹⁷ Trá mia nāga ūraait'ee. Parāpa jiridak'āri Cristopa oopi k'inia bi parāmaa, p'anapataadaipia bi parā p'anadap'edaak'a Tachi Ak'ōrepa ijāapik'āri. Mia māga jarateepari ijāapataarā jōmaarāmaa. ¹⁸ Tachi Ak'ōrepa Cristode ijāapiru pirā imik'īra tauchaa iru bi ichi k'ap'īade, ma eperāpa meraik'araa bi ma tauchaa iru bi. Jōdee ichi k'ap'īade tauchaa wēe bi pirā ijāak'āri, tauchaa bi piik'araa bi. ¹⁹ Mia māga jara bi Tachi Ak'ōre-it'ee p'ua-e bairā eperāpa tauchaa iru bi wa wēe bi. Jip'a Ak'ōrepa k'inia bi tachia oodamerā ichia jara bīk'a. ²⁰ Maperā awara baik'araa bi pichi naaweda bada k'āyaara, Tachi Ak'ōrepa ijāapik'āri. ²¹ Esclavo paji pirā ijāa beek'āri, k'īsianāaji pi eperā jua ek'ari bi perā. Jōdee chiparipa pi pēi k'inia bi pirā, k'āiwee uchíāji. ²² Esclavopa Cristode ijāak'āri, at'āri chipari iru bi mīda, esclavo-ee pik'a beepari, Cristopa iru uchia atada perā p'ek'au k'achia jua ek'ariipa. Jōdee esclavo-ee bi pa Cristode ijāak'āri, Cristo esclavok'a beepari, irua oopi bīk'a oopari perā. ²³ Cristopa parā neto pik'a ataji ichi waa kurusode bat'ak'āri. Māgá ichi piuji parāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapiit'ee māik'aapa parā o k'achiadeepa k'aripa atait'ee atuanaadamerā. Maperāpi parā ichideerā. Maperā ootī irua oopi bīk'a, oodai k'āyaara eperāparā oopi k'inia p'anik'a. ²⁴ Mapa īpemaarā, mia et'ewa jaradak'a p'anapataadaipia bi pāchi ijāadai naaweda p'anadap'edaak'a.

Tuu beerāpa iidi pēidap'edaa p'anauda

²⁵ Trá mia p'anaut'ee tuu beerāpa iidi pēidap'edaa. Mia p'oyaa jara-e Cristopa jarapida, irua nāgí jaratee-e pada perā. Mamīda Tachi Ak'ōrepa mi chupiria k'awaap'eda, Cristode ijāapiji māik'aapa iru ūraa mīmaa jarateepiji. Maperā parāpa na ūraa ūridaipia bi. ²⁶ Irapema ijāapataarā miapi iru p'anadairā, mi-it'ee pipiara bi tuu bait'ee. ²⁷ Wēra iru

bí pírā, yiaraa iru baik'araa bí. Jōdee wēe bí pírā, jírik'araa bí. ²⁸ Mamīda miak'āiru pírā, p'ek'au k'achia oo-e bí Tachi Ak'ōre k'īrapite. Ichiaba wēra tuu bípa imik'īra ataru pírā, p'ek'au k'achia oo-e bí. Mamīda chi miak'āirutaarā audú miadait'ee na p'ek'au eujāde p'aní misa. Mapa mia jara bí pipiara bí tuu bait'ee.

²⁹ Ipemaarā, mia māga jara bí k'īsia bairā taarā-e Cristo cheit'ee. Māga ní p'anide miak'āi p'aníirā p'anadaipia bí tuu beerāk'a; chi Cristopa oopi bík'a oo p'aníirāk'a. ³⁰ Ma awara t'āri p'ua p'aníirā maa-e pírā o-ña p'aníirāpa k'īsiadaipia bí Cristopa āchimaa oopi k'inia bí, āchi k'īsiade iru p'aní k'āyaara. Ichiaba ne-inaa neto atapataarāpa k'īrapadaipia bí āchia net'aa atada ateeda-e pait'ee Tachi Ak'ōre eujādee. ³¹ Ma awara ne-inaa netopataarāpa k'īrapadaipia bí āchia p'arat'a jitadap'edaa ne-inaa neto pēidap'edaa pari it'aa ateeda-e pait'ee. Ma p'arat'a māik'aapa net'aa jīridai k'āyaara, Cristopa oopi k'inia bí jīridaipia bí, na p'ek'au eujā māik'aapa jōma aíde nībí Tachi Ak'ōrepa jōpit'ee perā.

³² Mia nāga ūraait'ee k'īsia jōnanaadamerā. Imik'īra tuu bípa jiripari ooit'ee Cristopa oopi k'inia bík'a. ³³ Mamīda miak'āi bí k'īsia nībapari na p'ek'au eujādepema net'aade māik'aapa chi wēra o-ña bapiit'ee. ³⁴ Māgí imik'īrapa auk'a oo k'inia bairā Cristopa oopi k'inia bí māik'aapa chi wērapa oopi k'inia bí, audú k'īsia nībí chi tuu bí k'āyaara. Ichiaba wēra imik'īra wēe bípa k'awa k'inia bí Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru bí ooit'ee ichi ome. Mamīda chi miak'āi bípa k'awa k'inia bí chi imik'īrapa oopi k'inia bí, māga ooit'ee chi k'ima o-ña bamerā.

³⁵ Māga jaraji parā k'aripait'ee pia p'anapataadamerā māik'aapa pāchi t'āripa Cristopa oopi bík'a oodamerā.

³⁶ Imik'īra tuu bípa pedeero pírā miak'āit'ee māik'aapa k'ap'īapa choo-e bí pírā wēra wēe bait'ee maa-e pírā ma wēra pedeeteeda t'āri p'uapi k'inia-e bí pírā, miak'āipia bí. Māga ooru pírā, p'ek'au k'achia oo-e bí. ³⁷ Mamīda ichi t'āride miak'āi k'inia-e bí pírā māgí wēra ome māik'aapa k'ap'īapa choo bí pírā, miak'āik'araa bí. ³⁸ Māpai ma miak'āi k'inia bípa pia k'īsia bí. Mamīda ma miak'āi k'inia-e bípa pipiara k'īsia bí.

³⁹ Tachi Ak'ōre ūraa p'ādade jara bí wēra miak'āi bípa awaraa jírik'araa bí, ichi imik'īra chok'ai bí misa. Jōdee ichi k'ima piuk'āri, pia bí waya jirimerā, mamīda Cristode ijāapari jiripia bí. ⁴⁰ Mamīda mia k'īsia bí ma p'ētrāa t'āri o-ña bai miak'āi-ee beeru pírā. Māga k'īsia bí mia. Mimaa Tachi Ak'ōre Jaurepa ichiaba k'īsiapipari.

8

Nechiara ata bídap'edaa ne-inaa juapa ooda k'īrapite

¹ Frá mia p'anaut'ee parāpa iidi pēidap'edaa k'awaadait'ee k'odaipia bí wa k'odaik'araa bí nechiara ata bídap'edaa primisiak'a awaraa ak'ōre waibia apata k'īrapite. Mamīda māgí p'anau naaweda, k'inia bí parāpa k'īrapaderā audua p'anadaik'araa bí k'awa p'anadairā ne-inaa ooda aí k'īrapite it'aa t'īpata Tachi Ak'ōre-e. Audua p'anadai k'āyaara, tachia k'inia iru p'anadaipia bí māgee net'aade at'āri ijāa p'aníirā, Tachi Ak'ōre pia k'awada-e p'anadairā. Māgá oo p'aní pírā, āchi k'aripadai Tachi Ak'ōre pipiara k'awaadamerā. ² Eperāpa k'īsia bí pírā ichiata ne-inaa k'awa bí, wāara mak'īara k'awa-e bí Tachi Ak'ōrepa ichimaa k'awapi k'inia bí. ³ Mamīda eperāpa Tachi Ak'ōre k'inia iru bí pírā, Tachi Ak'ōrepa k'awa bí ma eperā wāara irude ijāapari.

⁴ Māgara k'odaipia bík'a wa k'odaik'araa bí nechiara ata bídap'edaa ne-inaa ak'ōre waibia apata k'īrapite? Tachi ijāapataarāpa pia k'awa p'aní māgee ne-inaa juapa ooda Tachi Ak'ōre-e, aí k'īrapite eperāarā it'aa t'ī p'aní mīda, āchi ak'ōre waibia jīlak'aapa. K'awa p'aní māgee ne-inaa Tachi Ak'ōre-e, iru apai perā. ⁵ Ijāadak'aa beerāpa ijāapata atanede maa-e pírā ak'ōrejīrude maa-e pírā awaraa ne-inaa, na p'ek'au eujādepema wa pajādepema, āchi ak'ōre waibiarā jīlak'aapa. (Māga pada paara, "ak'ōre waibiarā" chok'ara

paraak'aji.) ⁶ Mamīda tachi ijāapataarā-it'ee Tachi Ak'ōre Waibia. Ijāapata irua ne-inaa jōmaweda ooji, eperāarā paara. Ma jōmaweda oopiji ichi Warra Jesucristomaa, tachia irude ijāadamerā māik'aapa irua oopi bīk'a oodamerā.

K'īrak'aupai ne-inaa k'achia oopidai ewaa ijāa p'anīirāmaa

⁷ Tachia k'awa p'anī ne-inaa aī k'īrapite it'aa t'īpata Tachi Ak'ōre-e. Mamīda awaraarāpa waide pia k'awada-e p'anī. Ewaa ijāa p'anīirāpa māgee ne-inaa at'āri iru p'anī āchi naawedapema iru p'anapatap'edaa ak'ōre waibiak'a. Maperā āchidepemapa k'oru pīrā nechiara awaraarāpa bīdap'edaa māgee ne-inaa k'īrapite, māgī k'īsia p'uadarii, ma nechiara k'orupa māgī ak'ōre waibia apata at'āri waawee bai jīak'aapa. Ma awara k'īsia p'ua bai waide k'awa-e bairā Cristode ijāa bide pia wa k'achia k'oit'ee māgee nechiara. ⁸ Parā, chi k'awa beerāpa māgee ne-inaa Tachi Ak'ōre-e, k'awa p'anī Tachi Ak'ōrepa ma nechiara k'o beerāpi pīrābeerāk'a ak'i-e pait'ee. Ichiaba ma nechiara k'oamaa beerā ek'ariara beerāk'a ak'i-e pait'ee. Tachi Ak'ōrepa tachi ijāapataarā jōmaweda auk'a ichideerāk'a ak'ipari. ⁹ Mamīda, māga k'awa p'anide, k'īrak'aupai k'īsia p'uapidai maa-e pīrā ne-inaa k'achia oopidai chi māga waide pia k'awada-e p'anīirāmaa. ¹⁰ K'īsīati nāgide. Chi māga pia k'awa-e bīpa parā unuru pīrā māgee ne-inaa bīmāi nek'omaa p'anī, auk'a k'o k'iniadarii. Māpai k'oru pīrā, k'achiade baaii, k'īsia bairā ne-inaa k'achia oomaa bī. ¹¹ Māgā parāpa ak'ipi k'inia p'anadairā k'awa p'anī māgee ne-inaa Tachi Ak'ōre-e, chi waide māga pia k'awa-e bī k'achiade baaipidai. K'īrak'aupai pāchi īpemamaa ne-inaa k'achia oopidai, Cristo ichiaba piuda perā iru k'aripait'ee. ¹² Māgā pāchi īpemaarāmaa ne-inaa k'achia oopidak'āri, k'achia oomaa p'anī Cristo k'īrapite. ¹³ Maperā mi īpema k'achiade baairu pīrā ne-inaa k'oparii k'aurepa, māgara mīa waa nechiara k'o-e pait'ee. Ne-inaa k'achia oopi k'inia-e bī michi īpemaarāmaa mīa nechiara k'o bī k'aurepa.

9

Pablo pedee ūripataarāpa iru k'aripadaipia bī

¹ Ne-inaa jōmaweda ooi michia oo k'inia bīk'a. Mamīda jīp'a oo k'inia bī Cristopa oopi bīk'a, irua mī ichi ūraa jarateede pēida perā. Awaraa Cristopa jīrit'eradaarāk'a, mīa ichiaba Tachi Waibia Jesūs unuji michi taupa. Parāpa pida Cristode ijāapata, mīa parāmaa jarateenada perā irua ooda parā k'aripait'ee. ² Úk'uruurāpa ijāada-e p'anī mī Cristopa pēida. Māirāpa ak'i k'inia p'anī mīa oopata māik'aapa jarateepata mī īmiateedait'ee. Mamīda parā t'āidepema mīa jarateeda ijāadap'edaaarāpa k'awa p'anī Cristopa mī pēiji, mī k'aurepa Cristo ome araa p'anapata perā. ³ Chi ijāada-e p'anīirāpa k'awa k'inia p'anī pīrā Cristopa mī pēida wa māga-e, parā p'anapata ak'idaipia bī.

⁴ Cristopa mī wāara pēida perā, irude ijāapataarāpa chik'o māik'aapa pania mīmaa teedaipia bī. ¿Wāara-ek'ā? ⁵ Awaraa Cristopa pēida eperāarā, Pedropā māik'aapa Cristo īpemaarāpa āchi wēraarā Cristode ijāa p'anī ateepata awara āyaa wādak'āri. Māga wādak'āri, ijāapataarāpa āra k'aripapata. ¿Parāpa auk'a mī ome māgā ook'ajida-ek'ā, wēra iru bada paara? ⁶ ¿Pia bīk'ā mī Bernabé ome mīmīadamerā chik'o iru p'anadait'ee? ¿Pia-e bak'ajik'ā taipa jarateepata ūrirutaarāpa k'aripadamerā?

⁷ ¡K'īsīati! Eperā soldao pak'āri, chik'o māik'aapa awaraa net'aa irumaa pari teepata. Ichiaba eperāpa ne-uuda chauk'āri, ichia madepema pari k'opari. Ichiaba ne-animalaarā wariparipa k'opari ichia wari bīdepema. Māgapī p'anī tai jida ichiaba.

⁸ Michi k'īsiadoopa māga jara-e bī. Tachi Ak'ōre ūraa Moisemaa p'āpidade ichiaba māga jara bī:

⁹ 'P'ak'a it'ai jīnāatī trigo t'īamāa bak'āri. Ita-aria k'opīti.'

(Dt 25.4)

Tachi Ak'õrepa mäga jarak'äri, p'ak'a aupai ichi k'̄isiade iru ba-e paji. ¹⁰ Jip'a tai, ichi mimia oopataaräta, ichi k'̄isiade iru baji, k'inia bairä awaraa ijäapataaräpa tai k'aripadamerä ne-inaa wëe p'anadak'äri. Ne-uupataaräpa ne-uu chauda p'epataarä ome auk'a jita k'inia p'anä ächi mimia pari. ¹¹ Mäga pik'a taipa jarateedak'äri Cristopa ooda parä k'aripait'ee, auk'a jita k'inia p'anä chik'o mäik'aapa pania parä juadepema. ¹² Awaraarämaa tee p'anä pirä, ¿ichiaba taimaa teedaipia bi-ek'ä?

Mamäda tachi juadoopa mimiapata, parämaa ne-inaa iidida-e pait'ee. Mäga oopata paräpa k'̄isianaadamerä taipa jarateepata ne-inaa falta p'anä atadait'ee. ¹³ Paräpa k'awa p'anä Tachi Ak'õre te waibiadepema altarmäi mimiapataaräpa mäik'aapa ne-animalaarä paapataaräpa k'opata eperääräpa aneepatadepema paapidait'ee Tachi Ak'õre-it'ee. ¹⁴ Mäga pik'a Cristopa jaraji ichi ūraa jarateepataaräpa ne-inaa jitadaipia bi awaraa ijäapataarä juadeepa.

¹⁵ Mamäda mia parämaa maarepida iidi-e paji mäik'aapa at'äri iidi-e bi. Ma k'äyaara piu baibeei jarrapa parämaa k'̄isiapii k'äyaara mia Cristo mimia oo bi ne-inaa atait'ee.

¹⁶ Mamäda mi pipiara bi-e apemaarä pëida eperäärä k'äyaara, ne-iidi-e bairä. Cristopata mi pëiji ichi ūraa jarateede. Maperäpi mia jarateepari. Waawee bak'aji, jaratee-e pada paara irua oopi bik'a, irua mi miapii jääk'aapa. ¹⁷ Ma awara mächi k'inia jarateeda paara, ne-inaa ata k'inia bak'aji na mimia pari. Mamäda mäga-e. Mia na mimia oopari Cristopa oopi bik'a. Mapa maarepida mimaa teeda-e p'anä mäda, jip'a jarateeit'ee, ma-it'eeta Cristopa mi jirit'erada perä. ¹⁸ Mia maarepida parämaa teepi-e pait'ee. Nägapai mia k'inia bi. Mächi t'äripa na mimia oo k'inia bi Cristopa oopi bik'a.

¹⁹ Mia jõmaweda ooi Cristopa oopi bik'a, eperäärä esclavo-e perä. Mamäda mi eperäärä esclavok'a padaipari näga perä. Ba k'inia bi mia jaratee bi ūri p'anihirä p'anapatak'a, ma jaratee bi ūridak'äri, Cristode ijäädamerä. ²⁰ Judiorä t'äide jaratee nipak'äri, ärapa oopatak'a oopari. Ichiaba Moisepa p'ädade jara bik'a oopari. Cristode ijäädak'äriipa mi mägi ūraa p'äda juu ek'ari bi-e mäda, mäga oopari ärapa irude ijäädamerä. ²¹ Jõdee judio-erä t'äide jaratee nipak'äri, oopari ärapa oopatak'a. Mamäda Cristopa oopi k'inia bik'a oopari, ärapa ichiaba Cristode ijäädamerä. ²² Ma awara Cristode pia ijääda-e p'anihirä jarateek'äri, jarateek'aa k'̄isia k'awaa bi-pa jarateeparik'a. Ärapa k'̄isia p'anik'a mia k'̄isiapari mäik'aapa jip'a jarateepari, ärapa Tachi Ak'õre pipiara k'awaadamerä mäik'aapa waapiara Cristode ijäädamerä. Mächi wärumaa mäga oo bi, k'inia bairä mia jaratee bi ūrirutaaräpa Cristode ijäädamerä. ²³ Ma k'aurepa ijää p'anä pirä, mi ome auk'a k'awaadai jõmaweda Tachi Ak'õrepa k'̄isia iru bi ichideerä-it'ee.

²⁴ Paräpa k'awa p'anä p'irapataarä p'iradak'äri, jõmaweda isapai p'irapata, ata k'inia p'anadairä ne-inaa teepata chi naapiara panarumaa. Mäga pik'a parä p'anadaipia bi, ne-inaa oomaa p'anide Cristopa oopi bik'a. Mägä atadai Tachi Ak'õrepa k'̄isia iru bi teeit'ee Cristode ijäapataarämaa. ²⁵ Eperä p'irait'ee pak'äri, ichi k'ap'ia pia ak'ipari. Ewari chaa p'irapari iyapaa-e pait'ee apemaarä ome p'irak'äri. P'irapataarä jõmaaräpa mägä oopata, naapiara pana k'inia p'anadairä atadait'ee poro jira k'irudee ooda; taarä chook'aa biita. Mäga pik'a tachia oo k'inia p'anä oo amaapata mäik'aapa Cristopa oopi bik'a oopata atadait'ee it'aripema poro jira; Tachi Ak'õrepa k'̄isia iru bi teeit'ee ichideerämaa; mägi ne-inaa jök'aa bi. ²⁶ Mapa mia ook'aa p'irapari pariatusa p'iraparik'a maa-e pirä boxeo chöoparik'a nău aupai sîk'äri. Jip'a t'äripa mia oopari Cristopa oopi bik'a. ²⁷ Michi p'ek'au k'achia oyaa bi k'ap'ia ne-inaa oo k'inia bak'äri, mäga oopik'aa näga perä. Michi k'iniapai ooru pirä, k'ira nejasia bait'ee it'ari panak'äri Tachi Ak'õre k'irapite. Ma awara mäga ooru pirä, Cristopa ne-inaa k'̄isia iru bi teeit'ee ichideerämaa mämaa tee-e pait'ee, mia awaraarämaa jaratee bají mäda na p'ek'au eujäde bi misa.

10

Ũraa it'aa t'iñadaamerā awaraa ak'õre waibia apatamaa

¹ Irá ñpemaarã, k'irápapiit'ee ságã chonaarãweda Tachi Ak'õrepa tachi judiorã chonaarã ak'ipachi. Jíararadeepa ãra jõmaweda ak'i bapachi Egiptodeepa uchiadak'ári. Ma awara ãra jõmaweda síapiji Mar Rojo esaják'a p'oodade. ² Ma jíararadeepa Tachi Ak'õrepa o jara wãji ãramaa Moisés k'ap'ia pari mäik'aapa iru k'ap'ia pari ãra k'aripaji Mar Rojo síadamerã. Mágá Tachi Ak'õrepa ãra jõmaweda Moisés juua ek'ari biji, tachi ijääpataarã Cristo juua ek'ari biparik'a ijäädap'eda, poro choopidak'ári. ³ Ma awara Tachi Ak'õrepa maná pëida it'ariipa jõmaarãmaa k'opipachi ⁴ mäik'aapa topiji pania mäudeepa uchiapida. Cristo mágí mäuk'ata baji, ichideepa uchiapachi perã Tachi Ak'õre Jaure k'aripade ãra wärutamaa. ⁵ Tachi Ak'õrepa ma jõma oopachi mïda ãra k'aripait'ee, ooda-e p'anapachida irua oopi k'inia badak'a. Mapa Tachi Ak'õrepa perá jõmaweda piupiji, eujã pania wẽe bide wãyaarutade.

⁶ Tachia mágí chonaarãpa oodap'edaade k'ísiadak'ári, k'awaadaipia bi ãrapa oodap'edaa k'achia baji Tachi Ak'õre k'írapite. Mapa k'írap'au mágá oodai ãrapa oodap'edaak'a. ¡Oonaadáma tachia ne-inaa k'achia k'íra t'âdo oo k'inia p'anik'a! ⁷ It'aa t'iñáati ne-inaa juapa ooda k'írapite, chonaarã ük'uruurãpa oopatap'edaak'a. Tachi Ak'õre Úraa p'âdade jara bi:

'Eperãarãpa fiesta oojida ne-inaa juapa ooda k'írapite, ai k'írapite it'aa t'ípata. Ma-it'ee nek'ojida, ne-inaa tojida, maap'eda pëirajida.'

(Ex 32.6)

⁸ Ichiaba pariatura p'ek'au oonáati, ma k'aurepa ewari abaade Tachi Ak'õrepa ãradepemaarã veintitrés mil k'iniipida perã. ⁹ Ichiaba Tachi Ak'õre k'íraupináati ãradepemaarãpa oodap'edaak'a, jaradak'ári Tachi Ak'õrepa ãra p'oyaa pia ak'i-e paji. Maperã Tachi Ak'õrepa taamaarã pëiji k'aak'oodamerã. Mapa chok'ara piujida.

¹⁰ Ichiaba Tachi Ak'õre ápite ik'achia pedeenáati ãradepemaarãpa oodap'edaak'a. Mágã oodap'edaa perã Tachi Ak'õrepa it'ariipa ichi ángel pëiji; mágipa chok'ara peemerã.

¹¹ Tachi chonaarã mágá p'anadap'edaa perã, pia ak'idaipia bi ãrapa oodap'edaa, Tachi Ak'õrepa mágí oodap'edaa p'âpida perã ichi ûraa p'âdade, tachia k'awaadamerã mäik'aapa auk'a oonaadamerã, ni p'ani misa na p'ek'au eujã jõru. ¹² Mäpai parã t'âidepemapa k'íisia bi pirã ichiata oopari Cristopa oopi bik'a, k'írap'au pia ne-inaa k'achia ooi. ¹³ Edaare tachi t'âridepai k'íisia p'aneepata ne-inaa k'achia oodait'ee. Ma awara netuarapa k'ísiapipari ne-inaa k'achia oodamerã. Mágã p'asapari jõmaarã ome. Mamïda mágã p'asak'ári parã ome, ijäädaipia bi Tachi Ak'õrepa k'aripait'ee choodamerã, k'achia ooda-ee.

¹⁴ Maperã, ñpemaarã k'iniarã, parãpa k'ísiaruta pirã wãdait'ee awaraa ak'õre waibia apata k'írapite it'aa t'íde, ¡mágá oonáati! ¹⁵ Parã k'íisia k'awaa p'ani. Mapa k'ísiadaipia bi mia jara bide k'awaadait'ee seewa maa-e pirã wãara. ¹⁶ ¡K'ísiati! ¿K'âata jara k'inia bima tachia oopata, vino todak'ári mäik'aapa pan k'odak'ári k'irápadiit'ee Jesucristo piuda tachi pari? Todai naaweda mäik'aapa k'odai naaweda, it'aa t'ípata Tachi Ak'õremaa jaradait'ee iru t'ári pia bi Cristo tachi pari piupida perã. Ma vino todak'ári, k'iráp'a p'ani Cristo waa bat'ada k'aurepa, tachi araa p'anapata iru ome. Ichiaba ma pan k'odak'ári, k'iráp'a p'ani Cristo k'ap'ia piuda k'aurepa tachi araa p'anapata apemaarã Cristode ijääpataarã ome. ¹⁷ Tachi chok'ara p'ani mïda, mágí pan k'odak'ári, eperã apai pik'a p'anapata Cristo piuda k'aurepa, iru ome tachi chaachaa araa p'anapata perã.

¹⁸ ¡K'ísiati! Israel pidaarãpa ne-animalaarã ateedak'ári paapidait'ee Tachi Ak'õre altarmái, ak'ipipata irude ijää p'ani. Ma awara mágí ne-animalaarãdepema k'odak'ári, ak'ipipata áchi Tachi Ak'õredeerã. ¹⁹ Ma jaradapa mia jara k'inia-e bi ne-inaa ai k'írapite it'aa t'ípata Tachi Ak'õrek'a bi. Ichiaba jara k'inia-e bi nechiara ata bidap'eda ma k'írapite pipiara bi awaraa nechiara k'âyaara. ²⁰ Ma k'âyaara jara k'inia bi Tachi Ak'õrede ijääadak'aa

beerăpa nechiara k'odai naaweda, bîruta pîră ne-inaa juapa ooda k'îrapite, ak'ipipata măgide ijăa p'ani, tachia Cristode ijăapatak'a. Mamăda măga oodak'ări, wăara ooda-e āchi ak'ore waibia apata-it'ee. Jîp'a oopata netuaraară-it'ee, măgee ne-inaa juapa ooda k'îrapite it'aa t'ipata netuarade peră. Maperă pară wănaati măgí ne-inaa ai k'îrapite it'aa t'ipatamaa k'odait'ee nechiara ata bîdap'edaa ma ne-inaa k'îrapite. Măga ooruta pîră, ak'ipi p'ani araa p'ana k'inia p'ani netuaraară ome. ¡Mia măga k'inia-e bi! ²¹ ¿Pară araa p'anadaipia bik'ă netuara ome? ¡Măgá oodaik'araa bi, Cristo waa bat'ada k'aurepa iru ome araa p'anapata peră! ¿Netuara eere p'aniiră ome k'odaipia bik'ă nechiara netuaramaa teeda? Măga oodaik'araa bi, Cristode ijăapataară ome araa p'anapata peră iru piuda k'aurepa.

²² ¡Tachi Ak'ore k'îraupinăati omeee weda oo k'inia p'anipa! ¿K'isia p'anik'ă Tachi Ak'ore p'oyaadai, irua pară miapinaameră?

Apemaaară ijăapataară ijăa amaapidaik'araa bi

²³ "Michia oo k'iniata ooit'eeda" apata. Mamăda ma ne-inaa k'achia bi pîră, tachia apida k'aripada-e pait'ee. Tachia ne-inaa oodaipia bi jōmaarăpa Tachi Ak'ore Ūraa pipiara k'awaadameră măik'aapa oodameră Cristopa oopi bik'a. ²⁴ Apidaapa ne-inaa oodaik'araa bi ichi-it'ee aupai. Ichiaba ooipia bi awaraară k'aripait'ee.

²⁵ Nechiara netodak'ări chi netopatamăi, iidinăati măgí nechiara ata bijida ne-inaa k'îrapite wa măga-e. K'awaa ataruta pîră ma nechiara ata bîdap'edaa ne-inaa k'îrapite, k'isia p'uadariit'ee. ²⁶ Măga iididaik'araa bi Tachi Ak'ore Ūraa p'ădade jara bairă:

'Na p'ek'au eujă măik'aapa jōmaweda aîde nîbi Tachi Ak'ore-it'ee, ichiata ooda peră.' (*Sal 24.1*)

²⁷ Tachi Ak'ore Ūraade măga jara bairă, Cristode ijăak'aa bîpa parădepema aba atee k'inia bi pîră ichi temaa nek'ode, măik'aapa pî wă k'inia bi pîră, wăji măik'aapa k'oji ārapa teeruta. K'isianăaji măik'aapa iidinăaji ma nechiara ata bijida ne-inaa k'îrapite wa măga-e.

²⁸ Mamăda mama bîde awaraapa pîmaa jarai: "Năgí nechiara ata bijida ne-inaa juapa ooda k'îrapite, ai k'îrapite it'aa t'ipata". Măga jararu pîră, pia ma nechiara k'oik'araa bi, măgí eperă k'isia p'uapiamaapa. ²⁹ Mia măga jara-e bi pî k'isia p'ua bai jîak'aapa; jîp'a chi apemamaa k'isiapiamaapa parăpa k'achia oodai măgí nechiara k'oruta pîră.

Mamăda pia iidi: "¿K'ăare-it'ee mia ooipia bîma awaraarăpa oopi k'inia p'anik'a, āchi k'isia p'ua p'anadairă? ³⁰ ¿Pia-e bik'ă, Tachi Ak'oremaa gracias jarap'eda k'oit'ee ne-inaa k'ira t'ădoo? Pia bi pîră, ¿mia, săap'eda ooima awaraapa oopi k'inia bik'a?" Mia jarait'ee săap'eda măga oodaipia bi. ³¹ Tachia ne-inaa k'odak'ări maa-e pîră todak'ări maa-e pîră ne-inaa awaraa oodak'ări, jōmaweda oodaipia bi Tachi Ak'ore-it'ee, jōmaarăpa iru waaweedameră. ³² Mapa parăpa piata oodaipia bi judioră k'îrapite măik'aapa judio-eeră k'îrapite măik'aapa awaraa ijăapataară k'îrapite, ne-inaa k'achia oo k'inia p'ananaadameră pară k'aurepa. ³³ Mia jiripari măga ooit'ee. Ne-inaa oo-e michi-it'ee aupai. Jōma oopari awaraară k'aripait'ee, ārapa Cristode ijăadameră. Măgá irua āra o k'achiadeepa k'aripa atai.

11

¹ Óoti mia ooparik'a, mia oopari peră Cristopa jarateedak'a na p'ek'au eujăde nipak'ări.

Săga oodaipia bi ijăapataară it'aa t'ipataară pak'ări

² Frá mia jara k'inia bi parăpa pia oo p'ani, k'irăpa p'anadairă mi săga bapari pară ome bak'ări. Mi o-ăa bi pară ome, at'ări oopata peră mia jarateedak'a. ³ Mamăda k'inia bi parăpa pipiara k'awaadameră Tachi Ak'ore jōmaară k'ăyaara waibiara bi. Cristo iru jua ek'ari bi măik'aapa imik'iraară Cristo jua ek'ari p'ani măik'aapa wĕraară āchi imik'iraară jua ek'ari p'ani. ⁴ Maperă pară ijăapataară chip'edaidak'ări, imik'irapa ichi poro wăk'aik'araa

bí it'aa t'ímaa bak'ári maa-e pírã Tachi Ak'õrepa jarapiru jaramaa bak'ári. Ichi poro wãk'aru pírã, ak'ípiit'ee ichia waawee-e ichi poro waibia Cristo. ⁵ Jõdee wêrapa ne-inaa ichi porode jíipia bí, it'aa t'ík'ári maa-e pírã Tachi Ak'õrepa jarapiru jarak'ári. Ichia wãk'apari jí-e bí pírã, ak'ípii ichi imik'íra waawee-e bí. Ma awara awaraarãpa mágí wêra ak'ídak'aa pait'ee wêra piak'a, wêra poro wêpida pia ak'ídak'aa perã. ⁶ Mágí ijääpari wêrapa ichi porode ne-inaa wãk'apari jí k'inia-e bí pírã, ¿pipiara bak'aji-ek'á ichi puda jida t'ípit'aamerã maa-e pírã wêpit'aamerã, wêra k'achia beerã ome oopatak'a? Mamída k'íra nejasia bí pírã mágá bait'ee jõmaarã k'írapite, mágara puda t'ípiik'araa bí. Ma k'áyaara ne-inaa wãk'apari ichi porode jíipia bí.

⁷ Pia jarait'eera, imik'írapa ichi poro wãk'aik'araa bí ichi Tachi Ak'õre k'írapak'a bairã mäik'aapa ichi Tachi Ak'õrepa bída perã na p'ek'au eujáde níbi poro waibia bamerã. Jõdee wêrapa ichi poro wãk'aipia bí ak'ípiit'ee imik'íra ichi poro waibia. ⁸ Mia mágä jara bí Tachi Ak'õrepa eperã ook'ári, imik'íra naapiara ooda perã, maap'eda wêra ooji mágí imik'íra orrodeepa. ⁹ Tachi Ak'õrepa mágí imik'íra oo-e paji wêra k'aripamerã; jíp'a wêrata ooji imik'íra k'aripamerã. ¹⁰ Maperã wêra Cristode ijääpari pírã, ichi poro wãk'aipia bí. Mágä ook'ári, ak'ípipari Tachi Ak'õre k'írapite mäik'aapa iru angeleerã k'írapite, ichi bapari imik'íra juu ek'ari mäik'aapa Cristo juu ek'ari.

¹¹ Mamída Cristode ijääadak'ári, wêra imik'íra ome auk'a p'aní Tachi Ak'õre k'írapite. Mapa chik'aripa p'anapataadaipia bí. ¹² Tachia k'awa p'aní mágá auk'a p'aní ome weda uchiadap'edaa perã Tachi Ak'õre juadeepa. Chi naapema wêra uchiají chi naapema imik'íradeepa. Mamäik'aapata imik'íraarã uchiapata wêraarãdeepa t'odak'ári.

¹³ Mäpai, parãpata ak'ídaipia bí k'awaadait'ee pia bí wa pia-e bí ijääpari wêra ne-inaa wãk'apari wêe porode it'aa t'ímerã Tachi Ak'õremaa. ¹⁴ Ma awara pâchia oopatade k'ísiadak'ári, k'awa p'aní pia-e bí imik'íra puda waree bamerã. ¹⁵ Jõdee wêra puda waree bak'ári, k'íra wâree unupata. Mamída Tachi Ak'õrepa mágá waripi-e paji k'íra wâree aupai ak'ídamerã; jíp'a ak'ípiit'ee wêra ichi imik'íra juu ek'ari bí. ¹⁶ Apidaapa mia jara aupada ijää k'iniada-e p'aní pírã, ijääanáati. Mamída k'awaadaipia bí taipa jõmaarãmaa mágä jarateepata. Ma awara ijääpataaarã apemaarãpa oopata ma jarateepatak'a.

Säga oodaipia bí Jesucristo piuda k'irãpadait'ee

¹⁷ Irá ūraait'ee säga oodaipia bí parã ijääpataaarã cheepurudak'ári Cristo piuda k'irãpadait'ee. Aí naawedapemak'a p'oyaa jara-e pâchia pia oomaa p'aní, mágá ooda-e p'anadairã. Cristopa oopi k'inia bík'a oodai k'áyaara, ne-inaa k'achia oomaa p'aní. ¹⁸ Mágä jara bí mímama nepiridap'edaa perã parãdepema ük'uru cheepurudak'ári, ne-inaa jedek'odak'aa auk'a k'ísiada-e p'anadairã. Mapa awara-awaraa nek'opata. K'íisia bí wâara ük'uru mímama nepiridap'edaa. ¹⁹ Mamída mágá parãdepema ük'uruurãpa pâchia oo k'iniata ooda-e pada paara, k'awa-e pak'aji chisägiirãpa wâara oopata Cristopa oopi bík'a, iru k'inia iru p'anapata perã. ²⁰ Mágä pariatusa k'o p'aník'a k'odaik'araa bí. ¡Mágä Cristo piuda k'irãpadak'aa! ²¹ Mímama nepirijida parãdepemaarã ük'uru cheepurudak'ári ne-inaa jedek'odait'ee, apemaarã ijääpataaarã nida-ee. Maperäpi ijääpataaarã ük'uru jarra oopata. Jõdee awaraarãpa k'opata bi jâwaadarutamaa mäik'aapa vino topata piu p'aneerutamaa. ²² Chi mágä oopataaarãmaa iidi k'inia bí: ¿Pâchi te wêe p'aník'á nek'odait'ee mäik'aapa todait'ee? ¿Waaweeda-e p'aník'á pâchi ígreste, chi araa che p'aníírã jida ichiaba? ¿Chupiria chedeerã k'íra nejasiaapi k'inia p'aník'á? ¿K'áata parãmaa jaraima? ¿Pia oo p'aník'á? ¡Mágä-epí!

*Jesupa ooda k'irãpapiit'ee ichide ijääpataaarãmaa
(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)*

²³ Jesucristopa mīmaa jarateeda, mia jōdee parāmaa jarateeji. Ai ewate p'ārik'ua Jesús traicionaadai naaweda, nek'omaa p'anide ichia pan ataji ²⁴ māik'aapa it'aa t'īji gracias jarait'ee Tachi Ak'ōremaa. Ma pan k'ōrat'aaji jedeit'ee māik'aapa māgaji:

—Nāgí pan mi k'ap'ia, mi peepiit'ee perā parā k'aripait'ee. Nāgá pan k'odak'āri, k'opatáati k'irāpadait'ee mi piuda parā pari.

²⁵ Māgá ichiaba, nek'o aupadap'eda, Jesupa vino copa jitaji māik'aapa māgaji:

—Nāgí vino mi waa, michi waa bat'ait'ee perā mi piuk'āri eperārā pari. Tachi Ak'ōrepa nāgí ūraa chiwidi jara bi. Michi waa bat'ada k'aurepa irua wēpapiit'ee parāpā p'ek'au k'achia oopata māik'aapa michideerā papiit'ee. Nāgá vino todak'āri, topatáati k'irāpadait'ee mia ooit'ee bi eperārā pari.

²⁶ Māga jarada perā Jesucristopa, tachia ma pan k'odak'āri māik'aapa ma vino todak'āri, k'irāpapata Cristo piuda tachi pari. Māgá oo p'anadait'ee, iru waya cheru misa.

K'īrak'aupai pan vino ome pariatua k'odai

²⁷ Māga jōmaarāmaa ak'ipipata perā, eperāpa ma pan pariatua k'oru pīrā maa-e pīrā ma vino pariatua toru pīrā, k'achia oomaa bi, ichi-it'ee p'ua-e bairā Cristo piuda jōmaarā pari. ²⁸ Maperāpī Cristode ijāapari chaa ma pan k'oi naaweda māik'aapa ma vino toi naaweda, ichi t'āridepai k'īsiaipia bi k'awaait'ee wāara k'oru māik'aapa toru k'irāpait'ee Cristo piuda ichi pari wa māga-e. ²⁹ Māgá ooipia bi Tachi Ak'ōrepa miapiit'ee perā ma pan pariatua k'opataarā māik'aapa ma vino pariatua topataarā, chik'o jīp'aa k'opatak'a.

³⁰ Parādepema chok'ara māgá pariatua k'opata perā, k'ayaa p'aní māik'aapa ūk'uru jaiidaa p'aní. ³¹ Mamīda māgí k'odai naaweda māik'aapa todai naaweda, k'īsiaruta pīrā oo amaadait'ee tachia p'ek'au k'achia oopata, Tachi Ak'ōrepa tachi miapi-e pait'ee.

³² Māga oodak'āri, pariatua k'oda-e pait'ee. Tachi Ak'ōrepa miapipari ma pan pariatua k'opataarā māik'aapa ma vino pariatua topataarā, āchia k'awaadamerā irua oopi k'inia bi. Māga k'awaadak'āri māik'aapa oodak'āri, irua āchi k'aripait'ee atuanaadamerā ijāadak'aa beerāk'a, eperārā jōmaweda panadak'āri iru k'īrapite.

³³ Mapa īpemaarā, cheepurudak'āri pan k'odait'ee māik'aapa vino todait'ee Cristo piuda k'irāpadait'ee, nīpatáati jōmaweda cherutamaa, chik'inia ne-inaa jedek'odait'ee. ³⁴ Apida jarapisia bi pīrā, chei naaweda, ichi temāi nek'oipia bi. Parāpa māga ooruta pīrā, Tachi Ak'ōrepa miapi-e pait'ee pariatua k'o p'aní k'aurepa.

Mi parāmaa wāk'āri, waapiara jarateeit'ee.

12

Tachi Ak'ōre Jaurepa ne-inaa oopipari Cristode ijāapataarāmaa

¹ Irá īpemaarā, p'anaut'ee parāpa iidi pēidap'edaa. Iidijida k'āata oopipari Tachi Ak'ōre Jaurepa Cristode ijāapataarāmaa. Nāgí jarateeit'ee pia k'awaadamerā.

² K'irāpa p'aní parā p'anapatap'edaa Cristode ijāadai naaweda. Tachi Ak'ōre k'īrapite k'achia oopachida it'aa t'īpatap'edaa perā ne-inamāa, Tachi Ak'ōre awara. Māga oopachida māgee ne-inaa pedeedak'aa beemāa, chok'ai-e p'aní mīda. ³ Māga oopachida pia k'awadak'aa pada perā sāga Cristode ijāadait'ee māik'aapa sāga oodait'ee irua parāmaa oopi k'inia bi k'a. K'awapatáati Tachi Ak'ōre Jaurepa eperārāmaa nāga jarapik'aa: "Jesús Tachi Ak'ōre Warra-e". Jīp'a jarapipari: "Jesús Tachi Poro Waibia."

⁴ Parāpa k'awaadaipia bi Tachi Ak'ōre Jaurepa Cristode ijāapataarāmaa ne-inaa k'īra t'ādoo oopipari chik'aripa p'anapataadamerā. Māga oopari ne-inaa pia oo k'inia bairā ijāapataarā-it'ee. ⁵ Ichia ma ne-inaa jōma oopipari Cristo, Tachi Poro Waibia oopi k'inia bi k'a. ⁶ Ijāapari chaa ma ne-inaa awara ooi ichi k'ōp'āyo k'āyaara. Mamīda Tachi Ak'ōrépata ma ne-inaa ichita āramāa oopipari. ⁷ Māgá Tachi Ak'ōre Jaurepa ma ne-inaa awara-awaraa oopipari Cristode ijāapataarāmaa, āchi chik'aripa p'anapataadamerā. ⁸ Abaamāa

k'īisia k'awaapipari jarateemerā ne-inaa Tachi Ak'ōrepa k'awapi k'inia bi. Awaraarāmaa pipiara k'awapipari Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida, māga jarateemerā. ⁹ Ichiaba Tachi Ak'ōre Jaurepa waapiara ijāapipari Cristode ijāa bimaa, k'awaamerā wāara uchiait'ee Tachi Ak'ōrepa jara bik'a, waide unu-e bi mīda. Ichiaba awaraarāmaa k'ayaa beerā jipapipari. ¹⁰ Ma awara awaraarāmaa ne-inaa oopipari eperārāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Awaraarāmaa jarapipari Tachi Ak'ōrepa jarapi bik'a. Awaraarāmaa k'awapipari eperāpa wāara jaratee bi Cristopa oopi bik'a wa netuarapa oopi bik'a. Awaraarāmaa pedeepipari irua k'awa-e bi pedede, jarateemerā Tachi Ak'ōre Ūraa māgā pedee bipa. Awaraarāmaa k'awapipari k'āata jara bi ma eperāpa, pedee irua k'awa-e bita pedeek'āri, jōmaarāpa k'awaadamerā irua jara k'inia bi. ¹¹ Māgā oopari Tachi Ak'ōre Jaurepa. Irua aupaita k'awapipari Cristopa oopi k'inia bi ichide ijāapataarāmaa.

Cristode ijāadak'āri, tachi k'ap'ia apai pik'a p'anī

¹² Irá jarait'ee sāap'eda Tachi Ak'ōre Jaurepa māgā ne-inaa awara-awaraa oopipari Cristode ijāapataarāmaa. Tachi k'ap'ia apai bi mīda, aide nāgee paraa: biiri, poro, juā, t'āri; jāga bee chok'ara. Māga pik'a Cristo apai bi mīda, irude ijāapataarā araa p'anapata iru ome. K'ap'ia apai pik'a p'anī, chok'ara p'anī mīda. ¹³ Tachi ijāapataarā māgā p'anī ijāapari chaa Cristode ijāa beek'āri, Tachi Ak'ōre Jaurepa iru araa bapipari perā apemaarā ijāapataarā ome. Auk'a oopari judiorā ome, judio-eerā ome, esclavoorā ome, esclavo-eerā ome. Māga oopari, chok'ara p'anī mīda, apai pik'a p'anadamerā Cristo ome. Mapa tachia poro choopipata ak'ipidait'ee araa p'anī Cristo ome Tachi Ak'ōre Jaure k'aurepa.

¹⁴ Tachi eperā k'ap'iade bi poro, juā, biiri māik'aapa t'āri. Jāgee jōmaarāpa k'aripapata tachia ne-inaa oodamerā. Māga pik'a tachi ijāapataarā chok'ara p'anī mīda, chik'aripa p'anapata Cristo-it'ee ne-inaa oodait'ee. ¹⁵ K'īsiadáma nāgide. Tachi biiri pedeeda paara, jarak'aji: "Juapa mi k'āyaara ne-inaa chok'araara oopari perā, mi mak'īara servi-e bi na k'ap'iade." Māga jarak'aji mīda, at'āri tachi k'ap'iade bi. ¹⁶ Maa-e pirā tachi k'īri pedeeda paara, jarak'aji: "Tau mi k'āyaara pipiara bairā, mi mak'īara servi-e bi na k'ap'iade." Māga jarak'aji mīda, at'āri tachi k'ap'iade bi. ¹⁷ Tachi k'ap'ia jōma tau pada paara, k'īri wē-e pak'aji ūridait'ee māik'aapa jōma k'īri pada paara, k'ī wē-e pak'aji idait'ee. ¹⁸ Mamīda māgā-e. Tachi Ak'ōrepa tachi k'ap'iade nībi jōmaweda biji māgī bimāi, ichia k'īisia iru badak'a. ¹⁹ Tachi k'ap'ia jōmaweda biiri maa-e pirā juā maa-e pirā tau pada paara, k'ap'ia wēe p'anak'ajida. ²⁰ Mamīda māgā-e. Ne-inaa k'īra t'ādoo paraa mīda, ichita k'ap'ia apai bi.

²¹ Tachi k'ap'ia māgā bi perā, tachi tau pedee k'awaa bada paara, p'oyaa jara-e pak'aji juamaa: "Mia pi k'inia-e". Poropa pida p'oyaa jara-e pak'aji biiri māa: "Mia pi k'inia-e." ²² Ma k'āyaara ne-inaa jōma tachi k'ap'iade, mak'īara p'oyaa ooda-e pik'a k'edee paara, auk'a k'aripapata tachi k'ap'ia chok'ai bamerā māik'aapa k'ap'ia pia bamerā. ²³ Ma awara tachi k'ap'iade nībi ūk'uru pia chi-oopata tachi piara unudamerā. Mamīda ūk'uru awaraarāmaa unupi k'iniadak'aa. Mapa wāk'apata p'arupa. ²⁴ Jōdee chi unupi k'inia bita taawa iru p'anapata. Māga oopata Tachi Ak'ōrépata tachi k'ap'ia māgā ooda perā, pipiara iadamerā aide nībi mak'īara p'oyaa oo-e pik'a k'edee māik'aapa pia-e pik'a k'edee. ²⁵ Māga ooji tachi k'ap'iade nībi jōma chik'aripa p'anadamerā. ²⁶ Tachi k'ap'iade bi apida p'ua nībeeru pirā, k'ap'ia jōmaweda miapari ma k'aurepa. Jōdee tachi k'ap'iade nībi apida pia unuruta pirā, k'ap'ia jōmaweda o-īadaipari.

²⁷ Ma jōma jara aupadade k'īsiadak'āri, k'awa p'anī tachi ijāapataarā Cristo k'ap'iak'a p'anī, iru ome araa p'anapata perā. ²⁸ Tachi Ak'ōrepa tachi k'ap'iade nībi chaa mimia awara-awaraa biji tachi k'aripamerā māik'aapa k'ap'ia pia p'anadamerā. Māga pik'a ichi Jaurepa Cristode ijāapataarāmaa mimia awara-awaraa bipari, ma mimia oo p'anide chik'aripa p'anapataadamerā. Naapiara bipari Jesucristopa jirit'eradaarā pēii'tee ichi ūraa jarateede; ai eere bipari Tachi Ak'ōrepa jarapi bik'a jarapataarā; māgī t'ēe bipari

Tachi Ak'õre Úraa jarateepataarã; maap'eda ne-inaa oopataarã eperãarãpa p'oyaas oodak'aa ãchi juadoopa; k'ayaa beerã jipapataarã; ijãapataarã k'aripapataarã; ijãapataarã ak'ipataarã; pedeepataarã ãchia k'awada-e p'ani pedeede. ²⁹ Tachi Ak'õrepa ijãapataarã jõmaweda jirit'era-e Cristopa pëimerã ichi Úraa jarateede. Ichiaba jõmaarãmaa ichia jarapi bik'a jarapi-e; jõmaarãpa iru Úraa jarateeda-e; jõmaarãpa ne-inaa ooda-e eperãarãpa p'oyaas oodak'aa ãchi juadoopa; ³⁰ jõmaarãpa k'ayaa beerã jipada-e; jõmaarãpa pedeeda-e ãchia k'awada-e p'ani pedeede; jõmaarãpa k'awada-e chi pedeerupa jara k'inia bi ma k'awada-e p'ani pedeede. ³¹ Maperã parãpa iididaipia bi Tachi Ak'õre Jaurepa parãmaa madepema pipiara bita bimerã. Mägá pipiara p'anapataadait'ee.

Mägá oo p'ani mïda, mia ak'ipiit'ee sâga wâara pipiara p'anapataadai.

13

Chik'inia p'anapataadaipia bi

¹ Pipiara p'ana k'inia p'ani pirã, chik'inia p'anapataadaipia bi. Tachia eperãarã pedee k'ira t'ãdoo pedee p'ani mïda mäik'aapa angeleerã pedee paara pedeeruta pijida, pari mäga oopata t'ãripa awaraarã k'inia iru p'anada-e p'ani pirã. Mäga p'anaruta pirã, tachi ma pedeede pedeedak'ari, awaraarãpa ûridai campana pariatua chaaparik'a. ² Ichiaba Tachi Ak'õrepa jarapi bik'a jara p'ani mïda mäik'aapa k'awa p'ani mïda ne-inaa k'ira t'ãdoo, Tachi Ak'õrepa waide jara-e bi paara eperãarãmaa, páripi p'anapata awaraarã k'inia iru p'anada-e p'ani pirã. Ma awara audú ijãaruta pijida ee ãyaa birutamaa tachia jararutapa; awaraarã t'ãripa k'inia iru p'anada-e p'ani pirã, ichi k'inia mäga oo p'ani. ³ Ma awara tachia net'aa iru p'ani jõmaweda tee p'ani mïda chupiria chedeerãmaa mäik'aapa tachi k'ap'ia paara paapeepiruta pijida Cristode ijää p'ani k'aurepa, t'ãripa awaraarã k'inia iru p'anada-e p'ani pirã, tachi-it'ee wë-e pait'ee Tachi Ak'õrepa k'isìa iru bidepema, it'ari panadak'ari.

⁴ Tachia wâara awaraarã k'inia iru p'anadak'ari, nâga p'anapata. T'âridepai choopata. Awaraarãmaa ne-inaa pia oopata. Awaraarãunuamaa iru p'anadak'aa, ârapa ne-inaa iru p'ani k'aurepa. Ichiaba tachia ooda jõmaarãmaa jaradak'aa, ârapa k'isìadamerã tachia ne-inaa oo k'awaa p'anapata. Audua p'anadak'aa. ⁵ Chilara k'iraupidak'aa mäik'aapa k'ira nejasapidak'aa. Tachi-it'ee ne-inaa pipiara jiridak'aa. Isapai k'iraupidak'aa. K'ira p'u-ua p'anadak'aa tachimaa chilarapa ne-inaa k'achia ook'ari. ⁶ O-ia p'anadak'aa unudak'ari awaraapa ne-inaa k'achia oomaa bi. Jip'a o-ñadaipata irua ook'ari Tachi Ak'õrepa wâarata jara pëidak'a. ⁷ Ma awara chilarapa tachi miapidak'ari, choopata ijãapata perã Ak'õrepa tachi k'aripait'ee. Ijãapata k'achia p'oyaadai. T'âride ichita choopata awaraarã k'inia iru p'anadairã.

⁸ Mägá awaraarã k'inia iru p'anadak'ari Cristopa oopi bik'a, ichita chik'inia para bait'ee. K'awáati na ewari Tachi Ak'õrepa jarapi bi waa wë-e pait'ee. Ma awara chi pedee bi:pia k'awada-e p'ani pedee waa ûrida-e pait'ee. Ichiaba k'isìa k'awaa p'aniirãpa jarateepata auk'a waa wë-e pait'ee. ⁹ Mägi jõma na ewari wë-e pait'ee, jõdait'ee perã. Tachia waide k'awada-e p'ani jõmaweda Tachi Ak'õrepa jarapi bi mäik'aapa k'isìa k'awaa beerãpa jaratee p'ani. ¹⁰ Mamïda Tachi Ak'õrepa k'isìa iru bi jõmaweda oo aupak'ari, waa k'awa k'iniada-e p'anadait'ee irua jarapi bi mäik'aapa k'isìa k'awaa beerãpa jaratee p'ani, jõmaweda Cristok'a k'awadait'ee perã.

¹¹ Warra weda mi pedeeji mäik'aapa k'isìa iru baji ne-inaa ooit'ee warrarãpa oopatak'a. Mamïda chona pak'ari, oo amaaji mägee warra weda ne-inaa oopata. ¹² Na p'ek'au eujäde p'ani misa, jip'a espejo k'ira t'awaa bide ak'i p'anik'a bi, jõmaweda Tachi Ak'õrepa k'isìa iru bi k'awada-e p'anadairã. Mamïda Cristo ome p'anadak'ari, jõmaweda k'awadait'ee Cristopa k'awa bik'a, k'awadait'ee perã Tachi Ak'õrepa tachi k'awa bik'a.

¹³ Maperã ichita ijãadaipia bi Tachi Ak'õrepa oopari ichia jara bik'a. Ichita ijãadaipia bi Tachi Ak'õrepa tachimaa teeit'ee ne-inaa jõmaweda ichia k'isìa iru bi tachi-it'ee, it'ari

panadak'āri. Ichita awaraarā k'inia iru p'anadaipia bī Tachi Ak'ōrepa k'inia iru baparik'a. Tachi Ak'ōre-it'ee ma jarada ūpeedepema chi t'ēe jara aupadata pipiara bī jōma apema jara aupada k'āyaara.

14

Chik'aripa p'anadaipia bī Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a oodait'ee

¹ Māga pipiara bairā Tachi Ak'ōre-it'ee, parāpa awaraarā k'inia iru p'anadaipia bī. Māga oo p'ani misa, iididaipia bī Tachi Ak'ōre Jaurepa parāmaa jarapimerā Tachi Ak'ōrepa jarapi bik'a. ² Ma k'āyaara, iidiruta pīrā Tachi Ak'ōre Jaurepa parā pedeepimerā k'awada-e p'ani pedeede, māgá jarateedak'āri, chi ūrirutaarāpa k'awada-e p'anadai māgí jarateeruta. Tachi Ak'ōrepapai k'await'ee. ³ Jōdee Tachi Ak'ōre Jaurepa jarapiru pīrā irua jarapi bik'a, chi ūrirutaarāpa pia k'awaadait'ee, āchi pedeede ūridait'ee perā. Mapa oo k'inia p'anadait'ee māgí jarateeruta jara p'anik'a māik'aapa t'āri o-īa p'anadait'ee oodak'āri Cristopa oopi bik'a. ⁴ Chi pedee bīpa ichia k'awa-e bī pedeede pia oo bī ichiit'ee. Mamīda Tachi Ak'ōrepa jarapi bik'a jaraparipa apemaarā ijāapataarā k'aripapari.

⁵ Parā jōmaweda pedeeda paara k'awada-e p'ani pedeede, pia bak'aji. Mamīda pipiara bī Tachi Ak'ōrepa jarapi bik'a jaradamerā, wē-e pīrā apidaapa māgí pedee ūridamerā māik'aapa k'awapidamerā apema ijāapataarāmaa.

⁶ Mapa ūpemaarā, mi parāmaa wāru pīrā jarateede k'awa-e bī pedeede, parā k'aripa-e pait'ee. Jōdee wāru pīrā Tachi Ak'ōrepa jarapi bik'a jarade maa-e pīrā Cristo ūraa jarateeru pīrā, māgá k'awaadai Cristopa oopi k'inia bi.

⁷ Parāpa k'awa p'ani siru chaa k'awaa beerāpa māik'aapa arpa chaa k'awaa beerāpa pia chaapata chi ūri p'anīrāpa k'awaadamerā chisāgí sirupa chaada māik'aapa chisāgí arpapa chaada. Mamīda pia chaa k'awa-e bīpa chaak'āri, k'achia ūridai māik'aapa pia k'awada-e pai chisāgí siru wa chisāgí arpa. ⁸ Ichiaba soldaorāpa trompeta ateepata jura chōonadak'āri. Chi chaa k'awaa bīpa chaapari soldaorā chōode uchiadamerā. Mamīda māgipa pia chaa-e pīrā, soldaorā chōode uchiada-e pai, k'awada-e p'anadairā āchia ūri p'ani k'āata jara k'inia bi. ⁹ Māga pik'a bī parā ome. K'awada-e p'ani pedeede pedee p'anadak'āri, chi ūrirutaarāpa k'awada-e pai parāpa jaratee k'inia p'ani. Pipiara bak'aji pāchi ituuba pedeedap'edaa paara. ¹⁰ Wāra na p'ek'au eujāde eperāarā pedee chok'ara awara-awaraa pedee p'ani. Ma pedee pedeepataarāpa pia k'awapata āchi pedee ūridak'āri. ¹¹ Mamīda mia māgí pedee ūri-e bī pīrā, k'īra tewaraak'a bai māgí pedeepari ome, p'oyaa ūri-e bairā māgí pedee. ¹² Māga bī parā ome ichiaba. Maperāpi iidi k'inia p'ani pīrā Tachi Ak'ōre Jaurepa parāmaa ne-inaa oopimerā, iididaipia bī ne-inaa k'aripadait'ee apemaarā ijāapataarā.

¹³ Mamīda iidi k'inia p'ani pīrā Ak'ōrepa pedeepimerā k'awada-e p'ani pedeede, māgara ichiaba iididaipia bī k'awapimerā k'āata jara k'inia bī māgí pedee. Māgá awaraarāmaa jarateedai. ¹⁴ Mia it'aa t'īru pīrā k'awa-e bī pedeede, mi jaurepapai k'awa bī k'āata jara k'inia bi, araa bapari perā Tachi Ak'ōre Jaure ome. Mamīda michi k'īsiade k'awa-e bi.

¹⁵ Māgara mia ?sāga ooima? Jaurepapai it'aa t'īit'ee māik'aapa k'ariit'ee mia k'awa-e bī pedeede. Mamīda ma k'āyaara pipiara it'aa t'īpariit'ee māik'aapa k'aripariit'ee mia k'awa bī pedeede. ¹⁶ Pia pida māgā ooru pīrā, eperā pī ik'aawa su-ak'i bīpa auk'a k'awaait'ee pia gracias jara bī māik'aapa k'ari bi. Māgá pī ome auk'a iru it'aa t'īi gracias jarait'ee Tachi Ak'ōremaa. ¹⁷ Jōdee pia it'aa t'īru pīrā k'awa-e bī pedeede, pia bī mīda Tachi Ak'ōre k'īrapite, pī ik'aawa p'anīrā maarepida k'aripa-e bi.

¹⁸ Tachi Ak'ōre k'īrapite mi o-īa bi, mia parā k'āyaara pedee chok'araara pedeepari perā, mia k'awa-e bī pedeede. Māgá ooi Tachi Ak'ōre Jaurepa māgā oopipari perā.

¹⁹ Mamīda apemaarā ijāapataarā ome bak'āri it'aa t'īit'ee Tachi Ak'ōremaa, mi-it'ee pipiara

bí pedeeit'ee pedee joisomaapai arii p'aniirā pedeede, pedee diez mil pedeei k'āyaara ārapa k'awada-e p'ani pedeede.

20 Maperā īpemaarā, warra chak'erāk'a k'īsianāati. Ārak'a p'ana k'inia p'ani pīrā, p'anadaipia bí warra ewaa t'odak'a; audua-ee. Pia k'īsīati chonaarāpa k'īsiapatak'a.

21 K'irāpāti Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bí:

'Tachi Ak'ōrepa jara bí: "Mia Israel pidaarāmaa pedeeit'ee k'awada-e p'ani pedeede k'īra tewaraarā it'aideepa. Mamīda ma Israel pidaarāpa k'awa p'anadait'ee mīda mia māga oopi bí, at'āri mī pedee ūri k'iniada-e p'anadait'ee."'
(Is 28.11-12)

22 Tachi Ak'ōrepa māga jarada perā, nāga k'awaadai. Ijāadak'aa beerāpa unuruta pījida Tachi Ak'ōre Jaurepa parāmaa pedeepimaa bí pāchia k'awada-e p'ani pedeede, ma Israel pidaarāk'a ārapa ūri k'iniada-e pait'ee. Jōdee ijāapataarāpa māga unudak'āri, ūridait'ee, k'awada-e p'ani mīda k'āata jara k'inia bí. Mamīda ma k'āyaara parāpa jararuta pīrā Tachi Ak'ōrepa jarapi bik'a āchi pedeede, audupiara ūri k'inia p'anadait'ee, ūridait'ee perā āramaa Cristopa oopi k'inia bí. Māga bí ijāadak'aa beerā ome ichiaba. **23** K'īsīati nāgīde. Parā cheepurudak'āri it'aa t'īdait'ee, parādepema ūk'uru pedeemaa p'aneeruta pīrā k'awada-e p'ani pedeede māik'aapa māga p'anide t'īru pīrā eperā ijāak'aa bí maa-e pīrā Tachi Ak'ōre Ūraa waide k'awa-e bí, ichia k'īsīai parā jōmaweda k'īra k'awa-ee para bí. **24** Jōdee eperā ijāak'aa bí maa-e pīrā Ak'ōre Ūraa waide k'awa-e bí t'īru pīrā Tachi Ak'ōrepa jarapi bik'a jara p'anide, ūrii ichia p'ek'au k'achia oopari Tachi Ak'ōre k'īrapite. **25** Maap'eda māgīde k'īsiak'āri, t'āri p'uadarii māik'aapa ijāai, wa ijāa-e pai. Maap'eda bedabaidarii Tachi Ak'ōremaa it'aa t'īit'ee māik'aapa jarait'ee: "Wāara Tachi Ak'ōre nama parā ome bapari."

Chip'edaidak'āri, ne-inaa jōma k'īra jīp'a oodaipia bí

26 Māpai īpemaarā, nāga oodaipia bí chip'edaidak'āri it'aa t'īdait'ee. ūk'uruurāpa Ak'ōre k'ari k'aridaipia bí. Awaraarāpa Cristo ūraa jarateedaipia bí maa-e pīrā Tachi Ak'ōrepa jarapi bik'a jaradaipia bí. Awaraarāpa k'awada-e p'ani pedeede pedeedaipia bí Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a. Awaraarāpa māgī pedee jara k'inia bí jōmaarāmaa k'awapidaipia bí Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a. Ma jōmaweda oodaipia bí ijāapataarā chik'aripa p'anadamerā. **27** Ma k'awada-e p'ani pedeede pedeepataarā pedeedaipia bí aba-abaa, omé maa-e pīrā ūpee pedee auparutamaa. Maap'eda māgī pedee k'awapataarāpa jōmaarāmaa k'awapidaipia bí ārapa jaradap'edaa. **28** Apida wē-e pīrā māgī pedee k'awaapiit'ee k'āata jara k'inia bí, māgara chi māgā pedee bí waa pedeeik'araa bí. Ma k'āyaara ichi t'āridepae pedeeipia bí ichi-it'ee māik'aapa Tachi Ak'ōre-it'ee. **29** Māgā ichiaba Tachi Ak'ōrepa jarapi bik'a jarapataarāpa pedee k'inia p'ani pīrā, pedeedaipia bí aba-abaa, omé maa-e pīrā ūpee pedee auparutamaa. Apemaarāpa ūridaipia bí ārapa jararuta, k'awaadait'ee wāara Tachi Ak'ōrepa jarapida wa māga-e. **30** Abaapa Tachi Ak'ōrepa jarapi bik'a jara bí misa, awaraapa pedee k'inia bí pīrā jarapida awara, māgara ma naa pedee badapa chi t'ēepemamaa pedeipiipia bí. **31** Māga oo p'ani pīrā, jōmaarā pedee k'inia p'aniirā pedeedait'ee, apemaarā ijāapataarāpa k'awaadamerā jōmaweda Tachi Ak'ōrepa āramaa jara k'inia bí. **32** Tachi Ak'ōrepa jarapi bik'a jara bípa pariatus pedeeik'araa bí. Jīp'a pedeeipia bí Tachi Ak'ōre Jaurepa māga oopi bak'āri. **33** Māga oodaipia bí Tachi Ak'ōrepa ne-inaa pariatus oopik'aa perā. Oodaipia bí awaraa p'uurudepema ijāapataarāpa oopatak'a.

34 Mapa ichiaba chip'edaidak'āri it'aa t'īdait'ee, wēraarā k'īup'ee p'anadaipia bí, jarateepataarā māik'aapa Tachi Ak'ōrepa jarapi bik'a jarapataarāpa pedee p'ani misa, Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bairā āchi īmīk'īraarā jua ek'ari p'anapataadaipia bí. **35** Mapa ārapa ne-inaa iidi k'inia p'ani pīrā, iididaipia bí āchi īmīk'īramaa teeda panadak'āri. Pia-e bí pariatus pedeedamerā, awaraarā pedee p'ani misa.

³⁶ Auk'a k'īsiada-e p'aní pírā, k'irāpáti parāmaa ijāapii naaweda Tachi Ak'ōrepa awaraarāmaa ijāapiji māik'aapa k'awapiji ichia oopi k'inia bī chip'edaidak'āri. Maperā k'īrak'aupai pāchia oo k'iniata oodai, Tachi Ak'ōrepa k'awapida oodai k'āyaara. ³⁷ Apida k'īsia bī pírā ichiata Tachi Ak'ōrepa jarapi bīk'a jarapari, maa-e pírā ne-inaa awara oopari Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bīk'a, k'awaaiapia bī Tachi Ak'ōrepa mīmaa jarapiji jōma na p'ādade jara bī. Mapa ooipia bī na ūraade jara bīk'a. ³⁸ Mamīda māgí eperāpa jara bī pírā mīa na p'ā bīde jarateemaa bī mīchi k'īsiadoopa, irua jara bī ūridaik'araa bī.

³⁹ Māpai ūpemaarā, audupiara iididaipia bī Tachi Ak'ōre Jaurepa jarapimerā Ak'ōrepa jara k'inia bī ijāapataarāmaa. Māga nide abaapa pedee k'inia bī pírā ichia k'awa-e bī pedeede, pedeenaapáde adaik'araa bī. ⁴⁰ Mamīda ne-inaa jōma oodaipia bī Tachi Ak'ōrepa oopi bīk'a, pariatua oodai k'āyaara.

15

Jesucristo piup'eda, chok'ai p'irabaida

¹ Irá ūpemaarā, k'irāpapiit'ee mīa naaweda jarateeda; jōma Jesucristopa ooda tachi k'aripait'ee atuanaadamerā. Parāpa māgí jarateeda ijāajida; māgita at'āri ijāa p'aní.

² Ma jarateeda k'aurepa Tachi Ak'ōrepa parā o k'achiadeepa k'aripa ata wā. Mapa aīde ijāapataadaipia bī. Māga-e pírā, pāchi k'inia ijāajida.

³ Ma jarateeda k'awaap'eda, mīa parāmaa jarateeji, jarateeda pipiara bairā. Nāga bī: Cristo piuji tachia p'ek'au k'achia oopata wēpapiit'ee, Tachi Ak'ōre ūraa p'ādade jara bīk'a. ⁴ Ma piuda t'ēepai, māu te uriade iajida māik'aapa ewari ūpeemaa chok'ai p'irabaiji, Tachi Ak'ōre ūraa p'ādade jara bīk'a. ⁵ Ma t'ēepai ichia unupiji Pedromaa, maap'eda chi apemaarā k'ōp'āyoorāmaa, ichi ome nipapatap'edaa na p'ek'au eujāde bī misa. ⁶ Ai t'ēepai unupiji quinientos audú see nībada ijāapataarāmaa. Māgidepema ūk'urupai jai-idaa p'aní, mamīda chi apemaarā at'āri chok'ai p'aní. ⁷ Ai t'ēepai unupiji Santiagomaa. Maap'eda unupiji ichia ūraa jarateede pēida eperārāmaa.

⁸ Maap'eda, jōmaarā t'ēe, mīmaa ichiaba unupiji, ai naaweda mī k'achia baji mīda.

⁹ Māga ooji mī jōmaweda apemaarā pēida k'āyaara ek'ariara bī mīda. Mi-it'ee piara bak'aji Tachi Ak'ōrepa mījirit'era-e pada paara, mīa Cristode ijāapataarā miapipachi perā.

¹⁰ Mamīda Tachi Ak'ōre t'āri pia bapari perā, mī k'aripaji. Maperā mī apemaarā pēida k'āyaara mimiara bapari. Mimiak'aa mīchi k'īradoopa. Jīp'a Tachi Ak'ōrépata mīmaa nāgí mimia oopipari Cristo-it'ee. ¹¹ Mī āra k'āyaara audú mimiapari mīda, taipa auk'a jarateepata, ma-it'ee Cristopa tai pēida perā. Māgí jarateedata parāpa ijāajida.

Tachi Ak'ōrepa piudap'edaarā chok'ai p'irabaipipari

¹² Parāpa k'awa p'aní Tachi Ak'ōrepa Cristo chok'ai p'irabaipiji, taipa māga jarateedap'edaa perā. Māga bīta, ḥsāap'eda ūk'uru parā t'āide p'aníirāpa jara p'aníma eperārā piudap'eda chok'ai p'irabaidak'aa? ¹³ ¡K'īsati! Tachi Ak'ōrepa eperārā p'oyaa p'irabaipi-e pírā, māgara Cristo jida p'irabaipi-e pak'aji. ¹⁴ Māgara pāripī taipa jarateepata Jesucristopa ooda eperārā k'aripait'ee. Parāpa pida pāchi k'inia irude ijāa p'aní. ¹⁵ Ma awara māirāpa jara p'aní wāara pírā, tai seewa-idaa p'aní, parāmaa jarateedap'edaa perā Tachi Ak'ōrepa Cristo p'irabaipiji. ¹⁶ Māirāpa k'īsia p'anik'a Tachi Ak'ōrepa eperārā p'oyaa p'irabaipi-e pírā, māgara Cristo jida p'oyaa p'irabaipi-e pak'aji. Māgara Cristo at'āri piu bak'aji. ¹⁷ Ma awara Tachi Ak'ōrepa Cristo p'irabaipi-e paji pírā, māgara parāpa pāripī ijāa p'aní Cristo piuda k'aurepa Tachi Ak'ōrepa pāchia p'ek'au k'achia oopata wēpapii.

¹⁸ Māgara awaraa Cristode ijāapataarā jai-idaadap'edaarā auk'a atuak'ajida. ¹⁹ Ma jōma wāara pírā māik'aapa na p'ek'au eujādepai Cristode ijāa p'aní pírā, itachi jōmaarā k'āyaara chupiriara p'aní!

20 Mamīda māga-e. ¡Tachi Ak'ōrepa wāara Cristo chok'ai p'irabaipiji! Cristo naapiara ichita chok'ai bapariit'ee, piup'eda māik'aapa p'irabaip'eda. Ma awara Tachi Ak'ōrepa māga ooda perā Cristo ome, k'awa p'anī tachi jida ichiaba chok'ai p'irabaipiit'ee, Cristode ijāapata perā. **21** K'īsiadáma nāgide. Eperāpa k'achia ooda k'aurepa, na p'ek'au eujādepemaařā jōmaweda piupata. Jōdee Tachi Ak'ōrepa awaraa eperā chok'ai p'irabaipida k'aurepa, jōmaweda irude ijāapataarā auk'a chok'ai p'irabaipiit'ee. **22** Pia jarait'eera, Adán k'aurepa jōmaarāta piupata. Jōdee Cristo k'aurepa jōmaweda irude ijāapataarā jai-idaadap'eda, chok'ai p'irabaidait'ee. **23** Mamīda p'irabaidait'ee Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru bik'a. Cristo naapiara p'irabaipiji. Maap'eda Cristo cheru ewate irude ijāapataarā auk'a p'irabaipiit'ee. **24** Ma t'ēepai na p'ek'au eujā jōit'ee. Cristopa netuaraarā māik'aapa Tachi Ak'ōre k'īraunuamaa iru p'anīrā, chi na p'ek'au eujādepema poro waibiarā jōmaweda p'oyaak'āri, māgiirā ichi Ak'ōre juva ek'ari biit'ee. **25** Māga pait'ee Cristo na eujā poro waibia pait'ee perā, Tachi Ak'ōre k'īraunuamaa iru p'anīrā jōma birumaa ichi Ak'ōre juva ek'ari. **26** Māgā ook'āripi, eperāarā waa piuda-e pait'ee. **27** K'awa p'anī Cristota na p'ek'au eujā poro waibia, Tachi Ak'ōrepa ichi ūraa p'ādade jara bairā:

'Ne-inaa jōmaweda pi juva ek'ari biji: eperāarā, angeleerā māik'aapa netuaraarā paara.'

(Sal 8.6)

Tachi Ak'ōre aupaita Cristo juva ek'ari ba-e. **28** Māgā Tachi Ak'ōre k'īraunuamaa iru p'anīrā p'oyaap'eda, Tachi Ak'ōre Warrapa ooit'ee ichi Ak'ōrepa oodak'a ichi ome, nejōmaata iru juva ek'ari bik'āri. Irua nejōmaata biit'ee ichi Ak'ōre juva ek'ari, ichi k'ap'ia paara, Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara waibiarā beemerā.

29 Ichiaba nāga k'awa p'anī Cristode ijāapataarā jai-idaadap'eda, chok'ai p'irabaidait'ee. P'irabaida-e pirā, ¿sāap'eda eperāarā ūk'uruurāpa poro choopipatama ijāapataarā jai-idaadap'edaarā pari, chi araada-e padap'edaarā poro choopidait'ee jai-idaadai naaweda? ¡Māgí jai-idaadap'edaarā p'irabaida-e pirā, páripí ãra pari poro choopipata! **30** Ma awara ijāapataarā p'irabaida-e pirā, ¿sāap'eda tai jarateede wāpatama, chi wārutamaa tai k'īraunuamaa iru p'anī mīda? **31** Wāara ewari chaa mī peedait'ee iru p'anī, jarateepari perā Cristopa ooda jōmaarā k'aripait'ee. Mamīda wāara mī o-ña bi k'awa bairā parāpa Jesucristode ijāa p'anī. **32** Ma awara Cristode ijāapataarā p'irabaida-e pirā, páripí mī perā piuji Éfeso p'uurudepemaařā juapa. Māgiirā ne-animalaarā k'achiarāk'api p'anī. Wāara chok'ai p'irabaida-e pirā, māgara p'anadáma nāgí jarapatak'a:

'Nek'odáma, ne-inaa todáma māik'aapa tachia oo k'iniata oodáma, taarā-e perā jōdait'ee.'

(Is 22.13)

33 ¡Māgā-e! Apidaamaa k'ūrapináati. Wāara jara p'anī nāga jaradak'āri: "K'ōp'āyo meraa bi pirā k'achia oopataarā ome, auk'a oodai." **34** ¡Pia k'īsíati māik'aapa ak'ítí k'īsia k'awaa pík'a p'anīrā parā t'aide! P'ek'au k'achia oonáati ãchia oo p'anik'a jaradak'āri Cristode ijāapataarā p'irabaida-e pait'ee. ¡Māga jaratee p'anīrāpa waide Cristode ijāada-e p'anī! Mīa māga jara bi parā k'īra nejasiaiit'ee.

Sāga Tachi Ak'ōrepa piudap'edaarā p'irabaipiit'ee

(2 Co 5.1-5)

35 ¿Nāga iidi k'inia p'anī-ek'ā? "¿Sāga Tachi Ak'ōrepa piudap'edaarā p'irabaipiit'eeema? ¿Sāga baima chi k'ap'ia p'irabaida?" **36** Wāara māga iidi k'inia p'anī k'īsia k'awada-e p'anadairā. ¿Parāpa nāgí k'awada-e p'anik'ā? Trigo tau maa-e pirā awaraa net'atau uudak'āri, eujāde beraudaipari, t'ono wāru misa. **37** Chi k'arra uudak'aa. Jīp'a chi tauta uupata, trigodee wa awaraa net'ataudee. **38** Māgí uup'eda, Tachi Ak'ōrepa t'onopipari trigo k'arra wa ne-inaa awaraa, ichia k'īsia iru badak'a net'atau k'īra t'ādoo ewaa ook'āri. **39** Māga ooji awaraa ne-inaa chok'ai bee ome ichiaba. Ichia k'īsia iru badak'a k'ap'ia k'īra t'ādoo ooji eperāarāde, ne-animalaarāde, ipanaarāde māik'aapa chik'ode, māgá ãchi k'ap'ia awara-awaraa iru p'anadamerā. **40** Ichiaba biji ne-inaa pajāde ichia k'īsia iru badak'a, na

p'ek'au eujādepema ne-inaa awara. Māgí chaachaa ichi k'īra wāree biji. Mamīda auk'a bī-e paji. ⁴¹ Ma k'īra wāree awara-awaraa biji nāgá: ak'ōrejīru urua awara bī atane īdaa ome māik'aapa atane īdaa lucero īdaa ome awara bī. Ichiaba lucero chaa urua awara bee.

⁴² Māgá Tachi Ak'ōrepa ne-inaa awara-awaraa oodak'a na eujādepema māik'aapa pajādepema, māga pik'a ichiaba awara ooit'ee eperā piuda k'ap'ia chok'ai p'irabaipik'āri. Piuda k'ap'ia iadak'āri, mik'iadaipari. Jōdee chok'ai p'irabaida k'ap'ia waa piuk'aa. ⁴³ Ma awara māgí piuda k'ap'ia k'achia bapari milk'iadaipari perā. Jōdee chi chok'ai p'irabaida k'ap'ia k'īra wāree bait'ee. Piuda k'ap'ia p'oyaa mimik'ak'aa. Jōdee chok'ai p'irabaida k'ap'ia ne-inaa k'īra t'ādoo ooit'ee, Cristopa chok'ai p'irabaida t'ēe oodak'a. ⁴⁴ Eperāpa k'ap'ia iru bairā na p'ek'au eujāde bī misa, māgara ichiaba k'ap'ia iru bait'ee Ak'ōre truade. Na eujādepema k'ap'ia piuk'āri, iapata mik'iadaimerā. Mamīda t'ēepai Tachi Ak'ōrepa p'irabaipik'āri, it'aripema k'ap'ia papiit'ee.

⁴⁵ Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bī:

'Tachi Ak'ōrepa eperā ook'āri, iru k'īde jārap'uaji chok'ai beemerā.' (Gn 2.7)
 Ma eperā Adán paji. Mamīda Cristo jida t'ījarapata Adán chi t'ēepema, Tachi Ak'ōrepa ichiaba iru chok'ai p'irabaipida perā ichi truade ichita bapariiimerā. Ma awara Tachi Ak'ōrepa Cristo biji irude ijāapataarā chok'ai p'anapipariiimerā. ⁴⁶ Tachi k'ap'ia naapema Adán k'ap'iaak'a bī, na p'ek'au eujādepema perā. Jōdee tachi t'ēepema k'ap'ia bait'ee chi t'ēepema Adán apata k'ap'iaak'a, Ak'ōre truadepema perā. ⁴⁷ Chi naapema Adán yoorodee ooda paji. Mapa na p'ek'au eujādepema paji. Jōdee chi t'ēepema Adán it'aripema paji. Mata cheji na p'ek'au eujādee. ⁴⁸ Na p'ek'au eujādepemaarāpa k'ap'ia iru p'ani naapema Adanpa iru badak'a, irudeepa uchiadap'edaa perā. Jōdee it'aa wārutaarāpa k'ap'ia iru p'anadait'ee Cristopa iru bik'a, ichideerā perā. ⁴⁹ Māgá na eujādepema k'ap'iade p'ani misa, Adán bapatak'a p'anapata. Mamīda it'aripema k'ap'iade p'anadak'āri, Cristo baparik'a p'anapataadait'ee.

⁵⁰ Ma jōma jara aupadade k'īsiadak'āri, parāpa k'awaadaipia bī na p'ek'au eujādepema k'ap'ia p'oyaa t'īuk'aa Tachi Ak'ōre eujāde, ne-inaa mik'iadaipari mama t'īuk'aa perā.

⁵¹ Mamīda ūrīti, mia jarait'ee perā ne-inaa Tachi Ak'ōrepa eperāarāmaa waide jara-e bī. Ijāapataarā jōmaweda piuda-e pait'ee. Mamīda wāara jōmaweda k'ap'ia awara padait'ee. ⁵² Māgá padait'ee isapai, tachi tau p'inaru jīak'aata. Māga nīde it'aripema trompeta jīwaak'āri, Cristode ijāa jai-idaadap'edaaarā jōmaweda p'irabaidait'ee māik'aapa tachi chok'ai p'anihīrā k'ap'ia jida awara pak'ooodaridait'ee. ⁵³ Māga pait'ee na p'ek'au eujādepema k'ap'ia p'oyaa wā-e perā Tachi Ak'ōre eujādee. Mapa māgá it'aripema k'ap'iata padait'ee, aīde uchiadamerā iru eujāde. ⁵⁴ Māgá tachi k'ap'ia jōmaweda it'aripema k'ap'ia padaik'āri, unudait'ee Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a:

'Tachi Ak'ōrepa jōmaweda p'oyaaji. Maperāpi ichia chok'ai p'irabaipidaarā waa piuda-e pait'ee.' (Is 25.8)

⁵⁵ Mapa ijāapataarāpa jōmaweda jaradaipia bī Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a:

'Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara waibiara bī, tachi chok'ai p'anapipari perā, waa piuda-e pait'ee. Ma awara waa k'īsia p'ua k'īsiadak'aa, waaweeda-e p'anadairā miadait'ee tachia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa.' (Os 13.14)

⁵⁶ Māga jaradaipia bī eperāarā piupata perā āchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. K'awa p'ani jōmaweda p'ek'au k'achia eperāarāpa oopata, ma jōma jara bairā Tachi Ak'ōre Ūraa Moisemaa p'āpidade. ⁵⁷ Mamīda Jesucristo piuda perā tachia p'ek'au k'achia oopata wēpapiit'ee, māik'aapa chok'ai p'irabaida perā, tachi o k'achiadeepa k'aripa ataji. Maperā it'aa t'īpata Tachi Ak'ōremaa gracias jaradait'ee. jIruta jōmaarā k'āyaara waibiara bī, irua k'īsia iru bada perā Tachi Waibia Jesucristo pēiit'ee tachi k'aripade!

⁵⁸ Maperā īpemaarā k'iniiarā, mia jarateeda ijāa p'anapatāati. Ma awara ichita óoti Cristopa oopi bik'a, k'awa p'anadairā māga oodak'āri, pari ne-inaa ooda-e pait'ee.

16

Ijāapataarā-it'ee p'arat'a p'edap'edaa

¹ Irá jarait'ee sāga p'arat'a p'edaipia bī pēidait'ee apemaarā ijāapataarā-it'ee. Óotí mía jaradak'a Galacia eujādepema ijāapataarāmaa, áchi it'aa t'ipata chaa. ² Tomia ewate parā chaachaa p'arat'a awara bidaipia bī, parāmaa p'aa p'anidepema. P'arat'a waibia p'aa p'aní pírā, waibia awara bítí. Mamída mak'íara p'aada-e p'aní pírā, ma jíak'a awara bídai. Māga oodaipia bī ewaa p'arat'a p'enaadamerā mī panak'āri. ³ Ma awara jírit'eradaipia bī parā t'āidepemaarā, ma p'arat'a p'edap'edaa ateedamerā Jerusalendee. Māpai mī parāmāi panak'āri, k'art'a p'ā pēiit'ee ãra ome Jerusalendee, ijāapataarāpa k'awaadamerā wāara māirā parāpa jírit'erada. ⁴ Māga-e pírā, mī jida auk'a ãra ome wāi.

Pablopia k'isia iru bida Corinto p'uurudee wāit'ee

⁵ Mi wāit'ee Macedonia eujādee ijāapataarā ak'ide. Ma t'eeepai wā k'inia bī Corinto p'uurudee parā ak'ide. ⁶ K'isia bī taarāit'ee parā ome p'usa t'ojarā wāyaarumaa. Māga ooru pírā, k'inia bī mī k'aripadamerā jāmāik'aapa wāk'āri. ⁷ Arak'atia wiibai k'inia-e parāmāi. Jíp'a taarā bee k'inia bī, Tachi Ak'ōrepa māga k'inia bī pírā. ⁸ Nāgaweda k'isia bī beeit'ee nama Éfeso p'uurude Pentecostés fiesta parumaa. ⁹ Nama at'āri bee k'inia bī nāpema chok'araarāpa mía jaratee bī ūri k'inia p'anadairā. Mapa jaratee nībait'ee, chok'ara Tachi Ak'ōre k'īraunuamaa iru p'aniirāpa māgá jarateepi k'iniada-e p'aní mīda.

¹⁰ Timoteo panak'āri parāmaa, auteebai pedéeti iru ome, iru mī ome auk'a Cristo mimia oopari perā. ¹¹ Iru oo iru p'anadaik'araa bī. Ma k'āyaara pia ak'i p'anáti māik'aapa k'aripáti, o-ña chemerā apemaarā ijāapataarā ome mía nīmaa bīmāi.

¹² Parāpa iidi pēijida sāapai tachi īpema Cristo k'aurepa Apolo parāmaa wāit'ee. Mía jaraji wāmerā apemaarā ome parā ak'ide. Mamída na wādade wā k'inia-e pají. Jua pari bak'ārita wāit'ee.

Pablopia jarada na k'art'a p'ā auparude

¹³ K'īrak'aupai apidaapa parā k'achiade baaipidai. Cristode ijāapatáati mía jarateedak'a māik'aapa oopatáati Cristopa oopi bik'a. Pia choopatáati Cristode ijāa p'anide. ¹⁴ Ma awara parāpa oo p'aní jōmaweda chik'inia oopatáati.

¹⁵ K'awa p'aní Estéfanás ichi te pidaarā ome naapiara Cristode ijāajida Acaya eujāde. Árapa apemaarā ijāapataarā k'aripapata. ¹⁶ Maperā mía k'inia bī ãra pāchi poroorāk'a iru p'anadamerā māik'aapa māgá ichiaba iru p'anadamerā apemaarā ijāapataarā ãrak'a k'aripapata.

¹⁷ Mī o-ña bī chedap'edaa perā Estéfanás, Fortunato māik'aapa Acaico mī k'aripade parā pari. ¹⁸ Árapa mī o-ñapi chejida parā o-ñapidap'edaak'a. Mapa ãra pari Tachi Ak'ōremaa gracias teedáma.

¹⁹ Ásia eujādepema ijāapataarāpa salude pēiruta. Ichiaba salude pēiruta Aquilapa Priscila ome māik'aapa áchi tede cheepurupata ijāapataarāpa. ²⁰ Nāpema ijāapataarāpa auk'a salude pēiruta. Parā saludaadak'āri, chik'inia saludaapatáati.

²¹ Mī, Pablopia nāgí salude p'āru michi juadoopa.

²² Eperā apidaapa Jesucristo k'iniada-e p'aní pírā, Tachi Ak'ōrepa māgí k'achia ooit'ee. Tachi Waibia Cristo, jisapai chéji!

²³ Mía k'inia bī Tachi Waibia Jesucristopa parā pia ak'i bapariimerā. ²⁴ Parā jōmaweda k'inia iru bī Jesucristodeerā perā.

Māgapai pají.

2 CORINTIOS

San Pablop'a T'ẽepema P'ãda Corinto P'uurudepema

Ijãapataarãmaa

San Pablo, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'äji. Na k'art'a p'äk'äri Corintodepema ijãapataarãmaa, Macedonia eujäde baji. Na k'art'a p'äji k'awaak'äri Corintodepema ijãapataarã t'äide pedee k'achia jaradap'edaa iru ãpite. K'irãpapi bï ichi Cristopa jirit'erada mäik'aapa k'ira jíp'a nipada ära t'äide jaratee nipak'äri. Awaraa k'art'a p'äda k'äyaara, na k'art'ade Pablop'a jíp'a jara bï ichi t'äridepai k'isia iru bada.

Naapiara jara bï ichi chupiria nïbada, Cristopa ooda eperäärä k'aripait'ee jarateepari k'aurepa (cap. 1.1-11). Jara bï sääp'eda audú iitria pedee p'äji äramaa (caps. 1.12-2.4); ïrá säga o-ña bï äradepemapa ne-inaa k'achia oopata oo amaada perä mäik'aapa iru ūraadak'a oodap'edaa perä (cap. 2.5-17). Jara bï Ak'õrepa ūraa chiwidi jara pëida Cristo k'ap'ia pari (caps. 3.1-4.6); sääp'eda ijãapataarãpa waaweedaik'araa bï piudait'ee (caps. 4.7-5.10); säga Ak'õrepa ichi t'äri auk'a bipari ijãapataarã t'äri ome (caps. 5.11-6.13) mäik'aapa Corinto p'uurudepemaarãpa ijãadap'edaa (caps. 6.14-7.16). Ma Corintodepema ijãapataarã nepirade p'anadak'äri, k'isiada-e paji awaraa ijãapataarã k'aripadait'ee. Maperä Pablop'a jara bi p'arat'a p'e atadamerä tee pëidait'ee Judeadepema chupiria beerämaa (caps. 8-9). Ma eere Pablop'a p'anau bï ichi imiateedap'edaarã. Jara bï säga Cristopa ichi jirit'eraji mäik'aapa sääp'eda Corintodepema ijãapataarãpa iru ūraa ūridaipia bï, ächi t'äidepema seewa jarateepataarã ūridai k'äyaara (caps. 10.1-13.10). T'ẽepai jara bï ichia k'inia bï ära k'äiwee, chik'inia p'anapataadamerä (cap. 13.11-14).

Salude pëida

¹ Mi, Pablop'a na k'art'a p'ä pëiru Jesucristode ijãapataarãmaa, Corinto p'uurude p'ani mäik'aapa jõma Acaya eujäde p'ani. Tachi ïpema Cristo k'aurepa, Timoteopa ichiaba salude pëiru parãmaa. Tachi Ak'õrepa k'inia bada perä, mi jirit'eraji Jesucristopa mi pëimerä jarateede ichia oopi k'inia bï eperäärämaa. ² Mapa mia k'inia bï Tachi Ak'õrepa Tachi Waibia Jesucristo ome parä pia ak'i p'anadamerä. Mägá parä k'äiwee p'anapataadait'ee.

Tachi Ak'õrepa Cristode ijãapataarã k'aripapari

³ ïWäara, Tachi Ak'õre, Tachi Waibia Jesucristo Ak'õre, jõmaarã k'äyaara waibiara bï! Ichia tachi chupiria k'awaapari mäik'aapa ichiata tachi t'äri o-ñapipari. ⁴ Mägá oopari tai jarateepataarãmaa, chupiria jõnide. Ichia tai mägá k'aripapari, taipa, jõdee, awaraarã auk'a k'aripadamerä ära chupiria jõnadak'äri. ⁵ Eperäärä ûk'uruuräpa Cristo k'ira unuamaa iru p'anajida irua jarada k'aurepa. Mägá ïrá awaraarãpa tai auk'a k'ira unuamaa iru p'ani taipa jarateepata k'aurepa. Mamïda Cristopa tai k'aripapari choodamerä. Waapiara ächia tai mäga iru p'ani pirä, waapiara Cristopa tai t'äri o-ñapiit'ee. ⁶ Wäara, chupiria jõneeruta pijida Cristopa jarada jarateepata k'aurepa parãmaa, tai o-ña p'ani. Tai mägá p'anadai ma jarateepata k'aurepa parä o k'achiadeepa uchiadap'edaa perä. Ma awara Tachi Ak'õrepa tai t'äri o-ñapi bik'a chupiria jõnide, auk'a parä t'äri o-ñapiit'ee parä auk'a chupiria jõneedak'äri. Irua mäga ooit'ee paräpa choodak'äri taipa choopatak'a. ⁷ Maperä taipa k'awa p'ani Tachi Ak'õrepa tai k'aripaparik'a chupiria jõnide, parä auk'a k'aripait'ee mägá jõnadak'äri.

⁸ ïpemaarã, parãmaa mia k'irãpapi k'inia bï mi chupiria nïbada Ásia eujäde. Mäga nïbak'äri, perä choo-e paji. T'äri ma-äri nïbaji. ⁹ Wäara, k'isiaiji madeepa chok'ai uchia-e pai. Mamïda ïrá k'awa bï mäga paji mia ijãanaamerä mïchi k'iradoopa chupiria nïbideepa uchiai. Jíp'a Tachi Ak'õrepata uchiapii. Ichia mägá k'aripai ichi jõmaarã k'äyaara waibiara

bairā. ¡Irua aupaita piudap'edaarā chok'ai p'irabaipipari! ¹⁰ Wāara, mi piudak'a baji. Mamīda Ak'ōrepa mi k'aripa ataji madeepa. Mapa mia k'awa bi waya māgadaru pīrā, waya mi k'aripait'ee, mi k'ōp'āyoorā jida auk'a. ¹¹ Parāpa ichiaba tai k'aripadai, it'aa tīruta pīrā tai pari. Māga ooruta pīrā, chok'araarāpa o-ña gracias jaradait'ee Tachi Ak'ōremaa, unudak'āri irua ne-inaa pia ooru tai k'aripait'ee parāpa it'aa tīpata k'aurepa.

Pablo p'oyaa wā-e pada Corinto pidaarā ak'ide

¹² Parādepema ūk'uruurāpa jara p'aní taipa eperāarā k'ūra nipapata. Mamīda māga-e. Tai o-ña p'aní jōmaarā t'āide jaratee nipayadak'āri, k'īra jīp'a nipapata perā. Māgá nipayajida parā t'āide. Audua nipayadak'aa paji parāpa k'īsiadamerā tai k'īsia k'awaara p'aní awaraarā k'āyaara. Māga-e. Parā t'āide t'āri pia p'anapachida, Tachi Ak'ōrepa tai k'aripa bada perā. Māga ooji ichia tai k'inia iru bapari perā. ¹³ Taipa parāmaa k'art'a p'ā pēidak'āri, jīp'a p'āpata taipa jara k'inia p'aní aupai. Māgá p'āpata parāpa tai k'art'a leedamerā māik'aapa pia k'awaadamerā jōmaweda aīde jara bi. ¹⁴ Wāara parādepema ūk'uruurāpa māga k'awapata. Mamīda mia k'inia bi parā jōmaarāpa k'awa k'inia p'anadamerā taipa oopata māik'aapa jarateepata. Māgá Tachi Waibia Jesús waya chek'āri, tachi jōma o-ña p'anadait'ee iru k'īrapite. Tai o-ña p'anadait'ee parāpa taipa jarateeda ijāadap'edaa perā. Jōdee parā o-ña p'anadait'ee tai it'aideepa ūridap'edaa perā Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee.

¹⁵ Mia k'īsiaji parāpa pedeejida taipa k'art'a p'ā pēidak'edaa māik'aapa ijāajida wāara Cristopa tai pēiji jarateedamerā irua oopi k'inia bi eperāarāmaa. Mapa wāit'ee paji parā ak'ide. Wāda omé wāit'ee paji parā o-ña p'anadamerā mi unudak'āri. ¹⁶ Naapiara Macedonia eujādee wāk'āri, mi parāmāi wiibaiit'ee paji māik'aapa waya āpītee chek'āri, auk'a parāmaa p'asianait'ee paji. Ma t'ēe wādade parāpa mi k'aripak'ajida Judea eujādee wāit'ee. ¹⁷ Mamīda parāpa k'awa p'aní mi parāmaa wā-e paji. ¿Mapa parā t'āidepema ūk'uruurāpa jara p'aní-ek'ā mi t'āri auk'a bi-e parā ome? ¿K'īsia p'aní-ek'ā michia oo k'iniata oopari awaraarāpa oopatak'a? ¡Mia māga ook'aapi! ¹⁸ Tachi Ak'ōrépata k'awa bi tai jarateepataarā māgá p'anadak'aa. Ichiaba māgá jarateedak'aa, jarateedak'āri iru Warra, Jesucristopa ooda eperāarā k'aripait'ee. Jīp'a taimaa jarateepata irua jarapi bīk'a. Tachi Ak'ōrepa ichita oopari ichia jara bīk'a. Māga oopata tai jida ichiaba, ichideerā perā. ¹⁹ Parā t'āide Silvano, Timoteo mi ome jarateedak'āri Jesucristo Tachi Ak'ōre Warra, tai k'īsiadoopapai jarateedak'aa paji. Jīp'a jarateepachida Tachi Ak'ōrepa taimaa jarapidak'a. Jesucristo māgá bapachi. Ichita ooji ichi ak'ōrepa jaradak'a. ²⁰ Chonaarāweda Tachi Ak'ōrepa jaraji Jesucristopa ooit'ee bada. Māga jaraji Cristo t'oi naaweda. Māpai iru t'op'eda, wāara ooji jōmaweda Ak'ōrepa jaradak'a. Maperā k'awa p'aní Cristo wāara Tachi Waibia. Māgá Cristode ijāapata perā, tachia "Amén" apata Tachi Ak'ōre Ūraa ūridak'āri. ²¹ Tachi Ak'ōrépata tai Cristode ijāapipari, parā jida auk'a. Ichiata tachi jīrit'eraji ichideerā papiit'ee. ²² Tachia k'awaadamerā wāara ichideerā p'aní, ichia tauchaa pik'a bīj'i tachi t'āride. Ichi Jaure pēiji tachi ijāapataarā ome bapariimerā. Māga ook'āri, tachimaa ak'ipiji ichia wāara tachi pia ak'iit'ee māik'aapa t'ēepai teeit'ee jōmaweda ichia k'īsia iru bi tachi-it'ee.

Pablopajarada sāap'eda wā-e paji Corintodepema ijāapataarā ak'ide

²³ Ak'ōre k'īrapite mia jara k'inia bi sāap'edata wā-e paji parā ak'ide. Tachi Ak'ōrepa k'awa bi michi t'āride iru bi māik'aapa mi miapii seewa jararu pīrā. Mi waa wā-e paji Corinto p'uurudee parā itriade, parā t'āri p'uapiamaapa. ²⁴ Tai, chi jarateepataarāpa, parāmaa ijāapi k'iniada-e taipa k'inia p'anik'a. Parāpa auk'a Cristode ijāapata. Iruata parāmaa ichia k'inia bīk'a oopii. Taipa jōdee parā k'aripa k'inia p'aní waapiara ijāapataadamerā māik'aapa t'āri o-ña p'anapataadamerā.

2

¹ Naaweda mi parā ak'ide wāk'āri, parā t'āri p'uapiji. Maperā waya wāit'ee pak'āri, nāga k'īsiaji: "Mi naapai waya wā-e āra t'āri p'uapide." ² Mi parā t'āri p'uapiru pīrā, parādepema apida wē-e pai mi t'āri o-īapiit'ee. ³ Mapa wāi k'āyaara, k'art'a p'ā pēiji parāpa aide jara bi ūridamerā māik'aapa oodamerā mia ūraadak'a. Mi parāmaa wāru pīrā parāpa māga oodai naaweda, audupiara parā t'āri p'uapii. Waya unudak'āri, mia k'inia bi parāpa mi t'āri p'uapii k'āyaara, t'āri o-īapidamerā. Mia nāga k'awa bi: mi t'āri o-īa bak'āri, parā jida māga p'ani. ⁴ Ma k'art'a p'āk'āri, michi t'āride k'īsia nībaji, parā māgá iitria k'inia-e pada perā. Jēedachi parā t'āri p'uapi k'inia-e bada perā. Ma k'art'a p'āk'āri, mia jīp'a ak'ipi k'inia baji parā audū k'inia iru bi.

Pablopā ūraada perdonaa k'awaadamerā

⁵ Wāara parā t'āidepemapa, k'achia oo k'iniapa, mi t'āri p'uapiji māik'aapa parā ūk'uru audupiara māgapiji. Ichia tachimaa māgá ooji mīda, mia iru waa imiatee k'inia-e. ⁶ Parā chok'araarāpa iru t'āri p'uapimaa p'ani, iru yiaraa iru p'anadairā. Jāgapaapi. Waa māgá yiaraa iru p'anadaik'araa bi. ⁷ Ma k'āyaara, irua ooda perdonaa daipia bi māik'aapa t'āri o-īapidaipia bi waya t'fumerā awaraa ijāapataarā ome. Parāpa māga ooda-e pīrā māik'aapa iru at'āri yiaraa iru p'anaruta pīrā, iru audupiara t'āri p'ua bai, Ak'ōrede ijāa-edarumaa. ⁸ Maperā ūrá mia parāmaa enenee nībi ak'ipidamerā wāara iru k'inia iru p'ani. ⁹ Ma-it'ee ma k'art'a p'āji. K'inia baji irua ma k'achia oo amaamerā. Mamīda ma k'āyaara waapiara mia k'awa k'iniia baji parāpa oodai wa ooda-e pai mia jaradak'a. ¹⁰ Parāpa ma eperāpa k'achia ooda perdonaa p'anik'a, mia pida perdonaa bi. Wāara, Cristopa k'awa bi abaapa mi ome nepira jiri baji pīrā, mia ma nepira perdonaa ji. Mia māga ooji parā waya t'āri o-īa p'anadamerā. ¹¹ Tachi jōmaarāpa chīrapa k'achia ooda māgá perdonaa ruta pīrā, Netuara Poro Waibia juade baaida-e pait'ee ne-inaa k'achia oo k'iniapa ma eperāmaa. Ma awara ma ne-inaa k'achia ooda k'aurepa netuara juade baai-e pait'ee, audū k'īsia p'ua nībairā. Tachia pia k'awa p'ani netuarapa oopari ichi juade baaidamerā.

Pablo Troas p'uurude nipada

¹² Mia jaradak'a mi wā-e paji parā ak'ide. Ma k'āyaara Troas p'uurudee wāji jarateede. Mama nipak'āri, Tachi Waibiapa k'aripaji māpemaarāpa ūri k'inia p'anadamerā Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee. ¹³ Mamīda, mama bide mi k'īsia nībeejiunu-e pada perā Tito, tachi īpema Cristo k'aurepa, mia pēida parā ak'ide. Iru parāmāipa chep'eda, mama tai unudait'ee paji. Māgá unuda-e pada perā, mia Troadepemaarā atabēiji māik'aapa cheji Macedonia eujādee, nama Tito ome unui jīak'aapa.

Pablopā jarada Titopa nepirida ūrip'eda

¹⁴ Taipa gracias jarapata Tachi Ak'ōremaa, iruata Netuara Poro Waibia p'oyaapari perā Cristo juapa. Maperāpi netuara apidaapa tai Cristodeerā p'oyaada-e pai. Māgá ichideerā perā irua tai k'aripapari jarateedamerā jōmaarā t'āide. ¹⁵ Ara k'era t'ūa aubaiparik'a ewat'aak'āri, māga pik'a tai ijāapataarā t'īmí wāpata jarateede Cristopa oopi k'inia bi eperāarāmaa. Tachi Ak'ōrepa unuk'āri taipa māga jarateemaa p'ani, o-īa beepari. Cristopa tai jarateepataarā pēipari jarateedamerā chi ūri k'inia p'aniirāmaa māik'aapa chi ūridamaa p'aniirāmaa paara. ¹⁶ Taipa jarateepata mik'ia pik'a bi chi ūridamaa p'aniirā-it'ee, ma k'aurepa āra atuadait'ee perā. Mamīda chi ūri k'inia p'aniirā-it'ee ne-inaa t'ūa baparik'a bi, ma jarateeda k'aurepa āra wādait'ee perā Ak'ōre truaddee. Māga bita, īk'aipa jarateeima chi ūri p'aniirāpa wāara k'awaadamerā Cristopa oopi k'inia bi eperāarāmaa? ¹⁷ Tāipata māga jarateedai. Ma-it'ee Tachi Ak'ōrepa tai jīrit'eraji. Tai k'īsiadoopa jarateedak'aa. Tachi Ak'ōrepa ichi ūraa taimaa jarapipari. Tai nipadak'aa awaraarāk'a. Āchi k'īsiadoopa Ak'ōre net'aa jaratee nipapata, eperāarāpa āchi pia ak'īdamerā māik'aapa

āchimaa p'arat'a teedamerā. Taipa jōdee māga oodak'aa. Tachi Ak'ōrepa tai ichita ak'i pari perā, k'īra jīp'a jarateepata irua oopi bik'a. Māgá jarateedai Cristo tai ome bapari perā.

3

Tachi Ak'ōrepa ūraa chiwidi Pablomaa k'awapida

¹ Mia jarak'āri tai k'īra jīp'a jarateepata, jara k'inia-e bi taita pipiara ak'idaipia bi awaraa jarateepataarā k'āyaara. Taipa k'art'a p'āda iididak'aa ijāapataarāpa parāmaa jara pēidamerā tāipata pia jarateepata, jarateepataarā ūk'uruurāpa oopatak'a. Ichiaba iidida-e parāpa māgee k'art'a awaraa ijāapataarāmaa pēidamerā. ² Awaraarāpa k'awa k'inia p'anī pīrā tai wāara Jesucristopa pēida jarateede wa māga-e, āchia parā ijāapataarā ak'idaipia bi. Parā taipa k'art'a p'ādak'ata p'anī, Cristode ijāapata perā taipa jarateedap'edaa k'aurepa. Michi t'āride k'awa bi mia wāarata jara bi. ³ Jōmaarāpa k'awaadai Cristopa tai pēiji parā ak'idak'āri, sāga p'anapata Cristode ijāadak'āriipa. Awaraarāpa oo k'inia p'anapata Tachi Ak'ōre ūraa māude p'ādade jara bik'a. Tachi Ak'ōrepa k'inia-e baji mīda eperāarāpa ichita ijāadamerā ma ūraa Moisemaa p'āpidade, ūk'uru aide at'āri ijāa p'anī. Mamīda parā māga p'anadak'aa. Ma k'āyaara pipiara parāpa oo k'inia p'anī Cristopa oopi bik'a, Tachi Ak'ōre Jaure parā t'āride bapari perā. Ma awara Ak'ōrepa māga ichita oopiit'ee, ichita bapari perā.

⁴ Taipa ak'idak'āri parāpa oomaa p'anī Cristopa oopi bik'a, k'awa p'anī wāara Tachi Ak'ōrepa taimaa jarapi baji. ⁵ Tai k'īsiadoopa eperāarā p'oyaa Cristode ijāapidak'aa. Tachi Ak'ōrepapai māga ooi. Ichia aupaita tai k'aripapari iru ūraa pia jarateedamerā. ⁶ Ichia taimaa nāgí ūraa chiwidi k'awapiji. Cristopa p'ek'au k'achia oopataarā o k'achiadeepa k'aripa atai. Māga k'awapiji taipa jōmaarāmaa jarateenadamerā. Na ūraa chiwidi awara bi chi naawedapema ūraa k'āyaara. Eperāarāpa ma naawedapema ūraa p'ādade ijāaruta pīrā, atuadait'ee. Jōdee na ūraa chiwidide ijāaruta pīrā, Ak'ōre Jaurepa āchi Ak'ōre ode t'īupiit'ee.

Ūraa chiwidi piara bi naawedapema ūraa k'āyaara

⁷ K'īsiadáma nāgide. Chonaarāweda Tachi Ak'ōrepa ichi ūraa māude p'āpiji Moisemaa. Na eujāde bi misa, Moisés Tachi Ak'ōre ome unuk'āri, Tachi Ak'ōre k'īra wāree iru ome beeji. Mapa Moisés waya chek'āri Israel pidaarāmaa, ārapa iru k'īra p'oyaa ak'idak'aa paji, audú īdaa bada perā. Māga baji mīda, taarā-e nide ma īdaa wēpa wāji. Ak'ōrepa ichi k'īra wāree māgá āchimaa unupiji mīda, ma ūraa p'āda k'aurepa eperāarāpa k'awaa p'aneejida āchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa atuadait'ee. ⁸ Irá jōdee, ma k'āyaara pipiara Tachi Ak'ōrepa ūraa chiwidi jara pēida k'aurepa tachi ijāapataarāpa k'awapata Cristode ijāadak'āri, wādai Tachi Ak'ōre truadée. Māga k'awapata Ak'ōre Jaure k'aurepa, iru tachi ome bapari perā. ⁹ Māpai nāga jaradai. Pia baji Tachi Ak'ōrepa eperāarāmaa k'awapik'āri ichi ūraa p'āda, māgide jaraji mīda āchi atuadait'ee p'ek'au k'achia oopata perā. Mamīda ma k'āyaara pipiara bi ichia ūraa chiwidi jara pēida. Māgí ūraade ichi Jaurepa tachi ijāapataarāmaa k'awapipari Cristo k'aurepa tachi p'ek'au k'achia wēe p'anī Ak'ōre k'īrapite. ¹⁰ Maperāpi k'awa p'anī pipiara bi ijāadait'ee Tachi Ak'ōrepa ūraa chiwidi jara pēidade, ijāadai k'āyaara māgí chonaarāwedapema ūraa p'ādade jara bīde. ¹¹ Wāara Ak'ōre ūraa p'āda pia baji, Ak'ōrepa māgí jarada perā. Mamīda ichia k'inia-e paji eperāarāpa ichita aide ijāadamerā. Mapa ūraa chiwidi jara pēiji. Nāgí ūraa pipiara bi chi naawedapema k'āyaara, jōk'aa perā.

¹² K'awa p'anadairā Ak'ōrepa ūraa chiwidi jara pēida māgá pipiara bi chi naawedapema jarada k'āyaara, taipa māgí ūraa jīp'a jarateepata, waaweeda-ee. ¹³ Mamīda māga-e paji Moisés ome. Moisepa ichi k'īra wāk'āji Israel pidaarāpa ununaadamerā Tachi Ak'ōre k'īra wāree wēpa wāk'āri. Māgá ma īdaa Moisés k'īrade wēpa wādak'a, ma chonaarāwedapema

ūraa wēpa pik'a wāji. ¹⁴ Mamīda ma Israel pidaarāpa māga ijāa k'iniada-e paji, k'īri k'isua p'anadap'edaa perā. At'āri māga p'ani Moisepa p'āda leepataarā ūridak'āri. Moisepa ichi k'īra wāk'a iru badak'a, āchi t'āri wāk'a iru p'ani ūraa chiwidide ijāa k'iniada-e p'anadairā. At'āri āchia ijāapata Ak'ōre ode t'īudai ma chonaarāwedapema ūraa p'ādade jara bik'a oo p'anipa. Māga ijāapata Tachi Ak'ōrepa āchimaa ichi ūraa chiwidi k'awapi bi mīda. Nāgá k'īsia awara k'īsiadai: Cristode ijāadak'āri māik'aapa ichideerā padaidak'āri. ¹⁵ Māgá Ak'ōre ūraa Moisepa p'ādade ijāapata perā, idi ewate at'āri ma ūraa ūridak'āri, āchi t'āri wāk'a pik'a iru p'ani. ¹⁶ Mamīda āchidepemapa ma ūraa chiwidi ūrik'āri māik'aapa Cristode ijāak'āri, ma t'āri wāk'a pik'a bada wēpait'ee. ¹⁷ Māga p'aneedait'ee Cristode ijāadak'āri, eperāarā uchiapata perā Ak'ōrepa naawedapema ūraa p'āda juu ek'ariipa. Māga oodai Cristo āra ome bapari perā ichi Jaure k'ap'ia pari. Cristo ichi Jaure ome apai, auk'a Tachi Waibia perā. ¹⁸ Māgá ma naawedapema ūraa juu ek'ariipa tachi uchiadap'edaa perā, tachi t'āri waa wāk'a pik'a p'ani-e. Ara espejode tachi k'īra unuparik'a, māga pik'a Tachi Ak'ōre k'īra wāree unupata iru ūraa chiwidi jara pēidade Cristo k'ap'ia pari. Ma awara Cristo Jaurepa oopi bik'a oodak'āri, t'āri pia padaipata iruk'a. Waapiara iru Jaurepa oopi bik'a oodai, waapiara t'āri pia padaridai iruk'a.

4

Pablopapedeepiajarateeda

¹ Tachi Ak'ōrepa tai chupiria k'awaa bairā, ichi ūraa chiwidi taimaa jarateepi bi. Maperāpi waaweeda-ee p'anapata, awaraarāpa tai ome nepira jīri p'ani mīda. ² Taipa oodaamaa p'anapata ne-inaa k'achia awaraarāpa mera oopata; ne-inaa eperāarā jīp'aarā k'īra nejasia p'anapata oodait'ee. Madepema ūk'uruurāpa imeraa jarateepata chīara k'ūradait'ee. Maa-e pīrā āchi k'īsia p'oirapata Ak'ōrepa jarapi bi ome, irua jara k'inia bi awara uchiamerā. Mamīda taipa māga ooda-e. Ak'ōrepa wāarata jara pēida k'īra jīp'a jarateepata. Māga oo p'anipa k'inia p'ani jōmaarāpa k'awaadamerā Tachi Ak'ōre k'īrapite taipa wāarata jarateepata. ³ Wāara, Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee jarateedak'āri, ūk'uru eperāarā-it'ee ma jarateepata wāk'a pik'a bi, māirāpa ma wāarata k'awadaamaa p'anapata perā. Mapa o k'achiadee wāruta. ⁴ Āchi māga p'ani na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerā ak'ōre, Netuara Poro Waibiapa, āchi tau p'āriu pik'a iru bairā ichi juu ek'ari. Ichia k'inia-e āchia k'awaadamerā t'īudai ūdaa pik'a bide k'awaadak'āri Cristopa ooda āchi o k'achiadeepa k'aripa atait'ee. Ichia k'awa bi māga ijāaruta pīrā, unudai Cristo k'īra wāree, iru Tachi Ak'ōre k'īrap'a bairā. ⁵ Mapa taipa jarateedak'āri, jarateeda-e tachi k'īsiadeepa tai ak'īdamerā pāchi poroorāk'a. Jīp'a jarateepata Jesucristo, Tachi Waibiapa oopi k'inia bi eperāarāmaa. Taipa irua oopi bik'a oo k'inia p'anapata perā, tai mimiapata parā-it'ee. ⁶ K'awa p'ani Jesucristo tachi jōmaarā waibīa nāga perā. Ewaa weda jōma p'āriu nībak'āri, Tachi Ak'ōrepa jaraji ūdaamerā. Māpai ūdaa beeji. Māga pik'a ijāadai naaweda, tai p'āriu pik'a bide p'anapachida, k'awada-e p'anadap'edaa perā Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee. Mamīda Tachi Ak'ōrepa taimaa māga k'awapik'āri, tai t'āride ūdaa pik'apiji. Mapa Cristode ijāa p'aneejida māik'aapa k'awaa p'aneejida Tachi Ak'ōre k'īra wāree.

Tachi Ak'ōrepa wāarata jarateepataarā k'aripapari

⁷ Tachi k'ap'ia chok'o sorek'api bi. Mamīda Tachi Ak'ōrepa aide nēe bidák'api bi ichi k'īra wāree taimaa unupik'āri māik'aapa tai jīrit'erak'āri Cristopa ooda jarateedamerā eperāarā k'aripait'ee. Māgá eperāarāpa ijāadak'āri taipa jarateepata k'aurepa, jōmaarāpa k'awaadai Tachi Ak'ōrépata taimaa jarapi bi. ¡Iruta tai k'āyaara waibiara bi! ⁸ Māga jaratee p'ani misa iru-it'ee, tai wārutamaa ijāadak'aa beerāpa nepira jīripata tai ome. Mamīda āramaa p'oyaapidak'aa. Māga p'anadai Tachi Ak'ōrépata tai k'aripapari perā choodamerā. Edaare k'awada-e sāgapí oodai. Mamīda ijāa p'ani Ak'ōrepa taimaa ichia k'inia bi k'awapiit'ee. ⁹ Edaare awaraarāpa tai k'īra unuamaa iru p'anapata. Mamīda

Tachi Ak'õrepa tai atabaibëik'aa. Ichiaba edaare tai p'ua oopata. Mamïda Tachi Ak'õrepa tai k'aripapari chok'ai uchiadamerä ãchi juadeepa. ¹⁰ Tai wãrutamaa jiri:pata peedait'ee Jesùs peedap'edaak'a. Mamïda Tachi Ak'õrepa tai k'aripapari ãchi juadeepa, eperãarãpa k'awaadamerä irua aupaita tai k'aripapari. Mäga oopari Jesucristo Jaure tai ome bapari perä. ¹¹ Wãara, na p'ek'au eujäde p'aní misa, tai mägá pee k'inia p'anadait'ee taipa jarateepata perä Jesucristopa oopi k'inia bi eperãarãmaa. Mamïda mäga p'oyaa ooda-e, irua ak'ipi k'inia bairä ichi wãara chok'ai p'irabaiji mäik'aapa at'äri tai t'äride chok'ai bi. ¹² Mäpai tai mägá jiri p'aní mïda, taipa jarateepata Ak'õrepa jarapi bik'a, parä awaraarã ome Cristode ijäädap'eda, Tachi Ak'õre truade ichita p'anapataadamerä.

¹³ Taipa auk'a jaradai Tachi Ak'õre chonaarãwedapema ūraa p'ädade jara bik'a:
'Ijääji Tachi Ak'õrepa mi k'aripai. Maperä irumaa jaraji michi t'äride k'isia bada.' *(Sal 116.10)*

Taipa ichiaba mäga ijääpatata. Maperäpi jarateepata Tachi Ak'õrepa jarapi bik'a. ¹⁴ K'awa p'aní Tachi Ak'õrepa Jesucristo chok'ai p'irabaipidak'a, tai jida auk'a p'irabaipiit'ee parä ome mäik'aapa tachi ateeit'ee Jesucristo bimaa ichi truade. Mäga ooit'ee tachi Cristodeerä perä. ¹⁵ Mäga k'awa p'anadairä, choopata parä mäik'aapa awaraarã k'aripadait'ee Cristode ijäädamerä. Mäga chok'araarãpa k'awaadait'ee Ak'õrepa ãchi k'inia iru bi mäik'aapa o k'achiadeepa uchiapi k'inia bi. Mäpai mäiräpa Cristode ijäädak'äri, gracias jaradait'ee Tachi Ak'õremaa mäik'aapa ãchi it'aa t'i p'anide ak'ipidait'ee wãara irude ijääpatata.

¹⁶ Maperäpi tai chupiria jõneedak'äri, k'isia p'ua jõnadak'aa. Tai k'ap'ia jõdaruta pijida, ewari chaa t'äride audupiara Tachi Ak'õrede ijääpatata. ¹⁷ Ma awara na eujäde p'aní misa, taarädak'aa chupiria jõnide. Tai-it'ee mak'ara p'ua-e. Jõdee taipa ne-inaa unudait'ee Tachi Ak'õre truade p'oyaa jarada-e, audú pi-ia bairä. Ichita p'anapataadait'ee iru ome! ¹⁸ Maperä tai audú k'isia jõnada-e na p'ek'au eujäde unu p'aní k'aurepa. Jip'a k'isiapata ne-inaa waide unuda-e p'anide; it'aripema net'aade. Na eujädepema net'aa taarä-ee jõpari. Mamïda it'aripema net'aa ichita bapariit'ee.

5

Ijääpataarä it'aripema k'ap'ia chiwidide p'anapataadait'ee (1 Co 15.35-58)

¹ Taipa k'awa p'aní tachi eperä k'ap'ia piuru pijida Cristo chei naaweda, Tachi Ak'õrepa tai p'anapiit'ee ichia ooit'ee bi it'aripema k'ap'ia chiwidide. Na p'ek'au eujädepema k'ap'ia jõpari. Mamïda chi it'aripema k'ap'ia jõk'aa, Tachi Ak'õrepa mägá oopari perä. ² Na p'ek'au eujädepema k'ap'iaade p'aní misa, chupiria jõnapata mäik'aapa audú k'isia jõnapata, ma it'aripema k'ap'iaade p'ana k'inia p'anadairä. ³ Eperäpa p'aru jí k'inia bik'a, mäga pik'a tai p'ana k'inia p'aní ma it'aripema k'ap'iaade. Eperä ãk'adaa ba k'inia-e bik'a, tai k'ap'ia wẽe p'ana k'iniadak'aa. ⁴ Maperäpi piu k'iniada-e Cristo chei naaweda. Iru mägá cheru misa, na p'ek'au eujädepema k'ap'iaade p'anide, k'isia jõnapata ne-inaa k'achia p'asai jõak'aapa. Mäga na p'ek'au eujädepema k'ap'ia chupiria nõbairä, atabëi k'inia p'aní Tachi Ak'õre ome p'ananaadait'ee. ⁵ Ma-it'ee Tachi Ak'õrepa it'aripema k'ap'ia ooit'ee ichideerä-it'ee, aide p'anapataadamerä iru truade. Mäga k'awa p'aní irua ichi Jaure pëida perä tachi chaachaa bapariimerä. Ichi Jaurepata k'awapipari ichia k'isia iru bi ichideerä-it'ee.

⁶ Tachi Ak'õrepa mägá ne-inaa k'isia iru bapari perä ichideerä-it'ee, na p'ek'au eujäde p'aní misa, tachi k'äiwee p'anapataadai. Wãara k'awa p'aní na p'ek'au eujädepema k'ap'iaade p'aní misa, Tachi Waibia ik'aawaapa t'imí pik'a p'aní. ⁷ Tachi taupa iru unuda-e p'aní mïda, irude ijääpatata. ⁸ Maperäpi k'äiwee p'anapata. Piara bak'aji aweda uchiadait'ee na p'ek'au eujädepema k'ap'iaadeepa mäik'aapa iru truade p'ananaadait'ee tachi it'aripema k'ap'iaade. ⁹ Mamïda at'äri wãda-e. Mapa nãga k'isiapata. Na p'ek'au eujädepema k'ap'iaade p'aní misa, oo k'inia p'aní Cristopa oopi bik'a mäik'aapa na eujädeepa uchiadak'äri, auk'a

oo k'inia p'anadait'ee irua oopi bik'a nāga perā. ¹⁰ Ewari cherude tachi ijāapataarā jōmaweda iru k'īrapite panadait'ee irua ak'imerā tachia oopatap'edaa na p'ek'au eujāde p'anī misa. Eperā Cristopa oopi k'inia bik'a oodapa atait'ee Tachi Ak'ōrepa ne-inaa k'īisia iru bī ichideerā-it'ee. Ma awara Cristopa māgimaa pedee pia jarait'ee. Mamīda chi māga oo-e badapa maarepida ata-e pait'ee māik'aapa Cristopa irumaa pedee pia jara-e pait'ee.

Cristo k'aurepa Tachi Ak'ōre k'awadai

(Ro 5:9-11; Col 1:19-22)

¹¹ Cristopa tachia oopata māgá ak'it'ee perā, iru waawee p'anapata. Mapa taipa eperāarāmaa jarateepata Cristode ijāadamerā māik'aapa tai p'anapata k'awaadamerā. Taipa ne-inaa oodak'āri wa ne-inaa jaradak'āri, māga oopata eperāarā k'aripadait'ee. Tachi Ak'ōrepa k'awa bī tai t'āride iru p'anī. Mīa k'inia bī parāpa tai ichiaba māgá k'awaadamerā. ¹² Mīa māga jarak'āri, jara k'inia-e bī tai pipiara ak'īdamerā awaraarā k'āyaara. Jīp'a k'inia bī parā o-īa p'anadamerā taipa ne-inaa pia oopata k'aurepa. Māgá o-īa p'anaruta pīrā, parāpa p'anaudai chi audua beerāpa tai āpite jara jōni. Ma jarateepataarāpa k'īsiapata āchia aupaita pia jarateepata. ¹³ ¿Māirāpa jara p'anī-ek'ā tai parā t'āide nipadak'āri, oojida k'īra k'awa-ee p'anīrāpa oopatak'a? Mamīda māga-e paji. Taipa māga oojida awaraarāpa unudak'āri, k'awaadamerā Tachi Ak'ōre jōmaarā waibia. Ma awara tai k'īra jīp'a nipadak'āri, māga oopata parā k'aripadait'ee, auk'a Tachi Ak'ōre pipiara k'awaadamerā. ¹⁴ Jesucristopa tai k'inia iru bapari. Maperāpi tai jaratee nipapata irua oopi k'inia bik'a. Wāara na p'ek'au eujādepemaarā jōmaweda k'inia iru bapari perā, kurusode piuji tachia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Māgá piuji jōmaarā k'ap'ia pari. Ara Cristo piudak'a jōmaarā pari, iru k'ap'ia pari eperā chaachaa piu pik'aji. ¹⁵ Cristo piuji eperāarā pari māik'aapa chok'ai p'irabaiji, k'inia bada perā ichide ijāa p'anīrā p'anapataadamerā irua k'inia bik'a. Tachi māga p'anadak'āri, oodait'ee irua oopi k'inia bik'a, tachia oo k'iniata oodai k'āyaara.

¹⁶ Māga k'awaadak'āriipa, taipa eperāarā unudak'aa, Cristode ijāadai naaweda unupatap'edaak'a. Maapai Cristo jida eperā jīp'aak'a unupachida. ¡Mamīda īrá iru māgá unuda-e p'anī! Ichideerā ichiaba māgá unuda-e nāga perā. ¹⁷ Eperā araa bak'āri Cristo ome ijāapari perā irude, māgí eperā t'āri awaradaipari. ¡Pia k'īsiati! Cristode ijāai naaweda, ma eperā k'achiade nipapachi. Mamīda irude ijāadak'āriipa waa māgá nipa k'inia-e. Jīp'a nipa k'inia bī Cristopa oopi bik'a.

¹⁸ Māgá nipai Tachi Ak'ōrepa māga oopipari perā. Tachi auk'a p'anapachida ma eperāk'a. Cristode ijāadai naaweda, taipa Tachi Ak'ōre pia k'awa k'iniada-e p'anapachida. Ichiaba maapai Tachi Ak'ōrepa tachi pia-ee ak'īpachi. Mamīda ijāadak'āri, Cristo piuda k'aurepa Tachi Ak'ōrepa ichi t'āri auk'a biji tachi t'āri ome. Maperāpi tai jīrit'eraji jōmaarāmaa jarateenadamerā. Māgá taipa jarateepata ūrirutaarāpa Cristode ijāadak'āri, Tachi Ak'ōrepa ichi t'āri auk'a biji tachi t'āri ome ichiaba. ¹⁹ Pia jarait'eera, Cristo piuda k'aurepa eperāarā pari, Tachi Ak'ōrepa ichi t'āri auk'a bī k'inia bī āchi t'āri ome. Ma awara āchia p'ek'au k'achia oopata wēpapi k'inia bī. Ma pedeeta Tachi Ak'ōrepa taimaa jarapi bī. ²⁰ Ma-it'ee Cristopa tai pēiji, ichi k'ap'ia pari taipa jaradamerā irua jara k'inia bī. Mapa taipa parā jōmaarāmaa enenee jōni: Ijāati Jesucristode, Tachi Ak'ōrepa ichi t'āri auk'a bijerā parā t'āri ome. ²¹ Cristopa p'ek'au k'achia maarepida ook'aa paji. Mamīda kurusode bak'āri tachi p'ek'au k'achia oopataarā pari, Tachi Ak'ōrepa iru pia-ee unuji. P'ek'au k'achia oopataarā unuparik'a unuji. Frá jōdee, ma piuda k'aurepa Tachi Ak'ōrepa tachi pia unupari.

6

¹ Māpa tai Tachi Ak'ōre ome mimia p'anīde, parā ūraa k'inia p'anī k'īsiadamerā Tachi Ak'ōrepa parāmaa pia ooda. Parā ijāadak'āri, Cristo piuda k'aurepa Tachi Ak'ōrepa ichi t'āri

auk'a biji parā t'āri ome. Maperā k'īrak'aupai Tachi Ak'ōre yiaraa iru p'anadai awaraarāpa jarateepata ūri k'iniapa. ² Ma k'āyaara óoti Tachi Ak'ōre ūraa p'ādade jara bīk'a: 'Mia pide k'īsia bak'āri, ūriji pia mīmaa it'aa iidida. Pia chupiria iidida ewate, mia pi o k'achiadeepa k'aripa ataji.' (Is 49.8)

Corinto pidaarā, jūriti! Nāgaweda Tachi Ak'ōrepa ūriit'ee parāpa chupiria iidiiruta. Nāgaweda parā k'aripait'ee ichide wāara ijāadamerā.

Pablopne-inaa k'achia chooda

³ Tai parā t'āide jaratee nipayadak'āri, maarepida ne-inaa oo k'iniada-e paji parāpa ma jarateepata oo iru p'anadamerā, wa Cristode ijāadaamaa p'anadamerā taipa oopata k'aurepa. ⁴ Māga-e. Jīp'a oo k'inia p'anapachida jōmaweda Tachi Ak'ōrepa oopidak'a, parāpa tai pia ak'īdamerā, Ak'ōrepa tai pia ak'iparik'a. Tai jōmaarā t'āide māgā nipapata. Māimisa, t'āridepai choopata audú k'īsia jōnide; ne-inaa wēe chitoonide; nepirade jōnide; ⁵ awaraarāpa tai wīmaa p'anide; carcelde chitoonide; tai pee k'iniapa awara āyaa jēret'aa jōnide; mimia chaaree oo jōnide; k'āi-ee ewari jōnide; jarra oo jōnide. ⁶ Ichiaba ak'ipipata tai Tachi Ak'ōrepa pēida nāga oo p'anipa. K'īra jīp'a nipapata, ne-inaa k'achia ooda-ee. Taipa k'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa ichi ūraa wāarata jara k'inia bi tai it'aideepa. K'īrauee choopata awaraarāpa taimaa ik'achia jaradak'āri maa-e pīrā tai oo iru p'anadak'āri. T'āri pia p'anapata awaraarā ome, Tachi Ak'ōre Jaure tai ome bapari perā. Mapa t'āripa awaraarā k'inia iru p'ani Tachi Ak'ōrepa ichideerā k'inia iru baparik'a. ⁷ Jarateedak'āri, chi ūri p'aniirā maarepida k'ūradak'aa. Tachi Ak'ōrepa oopi bīk'a oopata. Mapa irua tai pia ak'ipari. Iruata tai k'aripapari waaweeda-ee jarateedamerā māik'aapa taimaa k'īsia k'awaapi pari pia p'anaudamerā awaraarāpa tai imiateedak'āri. ⁸ Eperāarā ūk'uruurāpa tai pia ak'ipata. Jōdee awaraarāpa tai k'īra unuamaa iru p'anapata. Ichiaba eperāarā ūk'uruurāpa tai āpite ik'achia pedeepata. Jōdee awaraarāpa tai āpite pia pedeepata. Eperāarā ūk'uruurāpa jara p'ani taipa seewa jarateepata. Mamīda māga-e. Taipa wāarata jarateepata. ⁹ Eperāarā ūk'uruurāpa jara p'ani: "Jā Pablo eperā jīp'aa. ¿K'āare-it'ee iru pedee ūridaima?" Mamīda Tachi Ak'ōrepa mi k'īra Cristodeerāmaa pia k'awapi pari. Taipa k'awa p'ani atu p'anide piudai k'achia beerā juapa. Mamīda at'āri chok'ai p'ani. Awaraarāpa tai p'ua oopata māik'aapa miapipata. Mamīda tai peeda-e. ¹⁰ Wāara, edaare tai k'īra pia-ee p'ani. Mamīda Tachi Ak'ōrepa ichita waya tai t'āri o-īapipari. Ma awara tai net'aa mak'īara wēe p'ani. Mamīda ne-inaa pia teepata awaraarāmaa jarateedak'āri Cristopa ooda āchi k'aripait'ee. Na p'ek'au eujādepema net'aa wēe chitooni mīda, iru p'ani jōma Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru bi ichideerā-it'ee.

¹¹ Ipemaarā Corinto p'uuruude p'aniirā, taipa parāmaa jīp'a jaramaa p'ani jōma tai t'āride iru p'ani. ¹² At'āri taipa parā k'inia iru p'ani. Jōdee parāpa tai k'inia iru p'anada-e naawedapemak'a. ¹³ Mia parā ūraait'ee ak'ōrepa ichi warra ūraaparik'a. T'āripa tai k'inia iru p'anapatāati taipa parā k'inia iru p'anapatak'a.

Ijāadak'aa beerā ome k'ōp'āyo meraadaik'araa bi

¹⁴ K'ōp'āyo meraanāati Cristode ijāadak'aa beerā ome. Eperāpa Cristode ijāak'āri, ne-inaa pia oo k'inia bapari. Mamīda Cristode ijāa-e bak'āri, ne-inaa k'achia oo k'inia bapari. Auk'a p'anadak'aa. Chi pia oo k'inia bīpa māga oopari k'awa bairā Cristopa māga oopipari. Mamīda chi k'achia oo k'inia bīpa māga oopari Tachi Ak'ōre k'awa-e bairā. Idāa pik'a bīde p'aniirā auk'a nipayadak'aa p'āriu pik'a bīde p'aniirā ome. ¹⁵ Cristo k'ōp'āyo-e Netuara Poro Waibia Beliāl apata ome. P'oyaa auk'a nipayadak'aa. Ichiaba Cristode ijāapari p'oyaa auk'a nipayadak'aa beerā ome. ¹⁶ Tachi Ak'ōre ichita chok'ai bapari. Iru Cristode ijāapataarā ome bapari. Mapa tachi iru ték'api p'ani. Iru ba k'iniak'aa ne-inaa aī k'īrapite it'aa t'īpata tede, ma te ijāadak'aa beerāde perā. Ba k'iniak'aa ijāadak'aa beerā ome. Maperāpi ãra ome k'ōp'āyo meraadaik'araa bi. Tachia k'awaadai Ak'ōrepa māga k'inia bi ichi chonaarāwedapema ūraa p'ādade jara bairā:

‘Mi ãra t'ãide ãra t'ãri chaa bapariit'ee. Mi ãra Ak'õre pait'ee. Jõdee ãra michideerã padait'ee.’ (Lv 26.12)

¹⁷ Tachi Ak'õre wãara mägá bapari perã ichideerã ome, ichiaba jara bi awara ãi ma ûraa p'ãdade:

‘Äyaa wãti ijäädak'aa beerã ik'aawaapa. Oonáati ãchia ne-inaa k'achia oopatak'a. Mäpaipí mia parã pia ak'ipariit'ee.’ (Is 52.11)

¹⁸ ‘Mi parã Ak'õre pait'ee. Jõdee parã mi warrarã padait'ee.’ (2 S 7.14)

Mäga jara bi Tachi Ak'õre Waibiapa.

7

¹ Ipemaarã k'iniarã, Tachi Ak'õrepa mäga jarada perã, oo amaadáma ne-inaa k'achia k'ira t'ãdo; tachi k'ap'íapa oopata mäik'aapa t'ãridepai k'isiapata oodait'ee. Ma k'achia oodai k'âyaara, ne-inaa jõmaweda oodáma Ak'õrepa oopi bïk'a. Mäga oodak'ãri, Tachi Ak'õremaa ak'ipidai iru wãara waawee p'aní.

Corinto pidaarãpa Pablo pedee ūridap'edaa

² Taimaa k'awapítí wãara tai k'inia iru p'aní. Parã t'ãide nipayak'ãri, taipa apidaamaa ne-inaa k'achia ooda-e paji. Ichiaba apidaamaa jarateedak'aa paji Ak'õrepa jarapida awara, mägide ijäädamerã. Ma awara eperã apida k'ûradak'aa paji. ³ Mia mäga jarak'ãri, jara-e bi parã k'isia p'uapiit'ee. Mia et'ewapai jaradak'a na k'art'a p'â bide, t'âripa taipa parã k'inia iru p'aní. Tai chok'ai p'aní misa mäik'aapa piuruta pijida, parã mägá k'inia iru p'anadait'ee, parã tai ome auk'a Cristodeerã perã. ⁴ T'âripa mia nâga jara k'inia bi. Mi t'ãri o-ña bi parã ome, k'awa bairã parãpa oo k'inia p'aní mia ûraa bïk'a. Tachi Ak'õrepa mi mägá o-ñaapi bi, tai at'ãri chupiria chitooni mîda.

⁵ Nama Macedonia eujâde pachedak'ãri, p'ooyaa k'âiwee p'anadak'aa paji. Tai wärutamaa awaraarãpa tai ome nepira jiripachida. Ma awara t'âridepai tai k'isia jõnapachida. ⁶ Mamîda Tachi Ak'õrepa chi k'isia jõniirã t'ãri o-ñapipari pipiara bi. Mägá tai t'ãri o-ñapiji Tito nama pachek'ãri. ⁷ Ichiaba tai t'ãri o-ñapiji Titopa nepirida ūridak'ãri. Irua taimaa jaraji parãpa iru t'ãri o-ñapidap'edaa parã t'ãide bak'ãri. Jaraji parãpa mi unu k'inia jõni. Ichiaba jaraji parã k'isia p'ua jõni, parãdepema ük'uruurâpa mi ãpite pedee k'achia jaradap'edaa perã. Maap'eda Titopa jarak'ãri parãpa mia ûraadak'a wãara oo k'inia p'aní, mi audupiara o-ña beeji.

⁸ Mia k'awa bi chi awaraa k'art'a parãmaa p'â pëidade parã k'isia p'uapiji. Mäga ooji mîda, mi k'isia p'ua-e. Wãara ma k'art'a pëik'ãri, mi k'isia p'ua bak'aji, k'awada perã ma k'aurepa parã k'isia p'ua p'anadai, taarã-e mägá p'anajida mîda. ⁹ Mamîda irá k'isia p'ua bai k'âyaara, mi o-ña bi. O-ña-e bi parã mägá k'isia p'ua p'anadap'edaa perã. Mi o-ña bi parãpa ma k'isia k'achia mi ãpite iru p'anadap'edaa irá k'ira atuadap'edaa perã. Wãara mia parã k'isia p'uapi-e paji. Ak'õrépata mîmaa mäga p'âpiji parãpa oodamerã irua oopi k'inia bïk'a. ¹⁰ Wãara Tachi Ak'õrepa eperãarã k'isia p'uapik'ãri, mäga oopari ãchia ne-inaa k'achia oo amaadamerã mäik'aapa Cristode ijäädamerã. Mägá irude ijäädak'ãri, k'isia p'ua p'anada-e. Jõdee awaraarã, ãchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa k'isia p'ua jõni mîda, ma p'ek'au k'achia oo amaada-e. Maperäpi atuadait'ee. ¹¹ Taipa k'awa p'aní wãara Tachi Ak'õrépata parã k'isia p'uapi bají, parãpa tai ome isapai t'ãri auk'a bi k'inia p'anadap'edaa perã. Ichiaba jõma k'awapijida taimaa, parã pia ak'ídamerã. Ichiaba parã k'irau p'anajida chi nepira jiri p'aniiirã ome. Ma awara waawee p'anajida, mägiirã k'aurepa Tachi Ak'õrepa parãmaa ne-inaa k'achia ooi jïak'aapa. Ichiaba iidijida mia waya parã ak'înamerã. Parãpa ne-inaa pia oo k'inia p'aní Ak'õrepa oopi bïk'a, yiaraa iru ba k'inia p'anadairã chi nepira jiridap'edaarã. Ma jõma oo p'anipa taimaa k'awapi p'aní parã wãara ma nepirade t'iu k'iniada-e paji. ¹² Ma k'art'a parãmaa p'âk'ãri, k'isia-e paji chi k'achia oo badade. Ichiaba k'isia-e paji chi apema ma k'achia oodapa t'ãri p'uapidade. Ma k'art'a p'âk'ãri, mia k'inia bají Tachi Ak'õre k'îrapite k'awaadamerã parãpa tai wãara

pia ak'ipata Ak'orepa pēidak'a. ¹³ K'awaadak'ari parāpa tai wāara māgá ak'ipata, tai t'ari o-ia p'aneejida.

Mamīda audupiara o-ia p'aní Tito auteebaidap'edaa perā iru parāmaa wāk'ari. Māga oodak'ari, iru ichiaba t'ari o-īapijida. ¹⁴ Tito nāik'aapa parāmaa wāi naaweda, mia irumaa jaraji parāpa māga oodai. Wāara oojida mia jaradak'a. Mi k'ira nejasiapida-e paji. Mia wāarata parāmaa jaraji ma p'ādade māik'aapa parāpa wāara oojida mia Titomaa jaradak'a. ¹⁵ Māga oodap'edaa perā, Titopa parā audupiara k'inia iru bi naawedapema k'āyaara. K'irāpa bi parāpa oojida jōmaweda irua oopidak'a. Māga oojida waawee p'anadap'edaa perā, pāchia oo k'iniata oodait'ee. Jīp'a oo k'inia p'anajida Ak'orepa jarapidak'a Tito it'aideepa. ¹⁶ Maperāpi mi o-ia bi. Mia k'awa bi ne-inaa jōmaade parāpa mia jara bik'a oo k'inia p'aní.

8

Cristode ijāapataarāpa p'arat'a teedaipia bi awaraarā k'aripadait'ee

¹ Ipmearā, parāmaa mia nepiri k'inia bi Tachi Ak'orepa ne-inaa pia ooda Macedoniadepema ijāapataarā t'āide. ² Nepirade p'anajida mīda, Tachi Ak'orepa āra o-īapipachi. Māgá o-ia p'anapachida mak'iara p'arat'a wēe chitoonajida mīda. Māgá chitoonide āchi p'arat'a iru p'anidepema waibia teejida awaraarā k'aripadait'ee. ³ Teejida āchia p'oyaarutapai māik'aapa ai īri waa teejida. Mia māga jara bi mīchi taupa māga unuda perā āra t'āide nipak'ari. Eperā apidaapa āramaa jarada-e paji māgá teedamerā. Teejida t'āripa tee k'inia p'anadap'edaa perā. ⁴ Māgá k'aripa k'inia p'anadap'edaa perā, taimaa enenee jōnajida āchia p'e aneedap'edaa jitadamerā māik'aapa ateedamerā ijāapataarā Judea eujāde chupiria beerāmaa. ⁵ Mamīda ma teedap'edaa k'āyaara ne-inaa piara oojida. Taipa k'īsiada-e paji māga oodai. It'aa t'ījida Tachi Waibiamaa jaradait'ee āchia oo k'inia p'aní irua oopi bik'a. Māpai jarajida taimaa āchia oo k'inia p'aní taipa oopirutak'a. Māga oojida ijāa p'anadap'edaa perā āramaa Ak'orepa māga oopi bajī.

⁶ Macedoniadepemaarāpa oo p'aní unudap'eda, taipa Titomaa chupiria iidijida iru waya parā k'aripade wāmerā, t'ari piapa parāpa p'arat'a ichiaba p'eruta misa tee pēidait'ee. Irua naaweda k'aripadak'a ewaa ma p'arat'a p'e wādak'ari, īrā auk'a k'aripait'ee jōma p'e aupadamerā. ⁷ Parāpa Cristode pia ijāapata. Ichiaba awaraarāmaa pia jarateepata Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee. Pia k'awapata Cristopa oopi k'inia bi parāmaa māik'aapa pia k'īsiapata awaraarā k'aripadait'ee. Ma awara taimaa pia ak'ipipata tai k'inia iru p'aní. Ma jōma ne-inaa pia oopatak'a taipa k'inia p'aní auk'a chupiria beerā pia k'aripadamerā pāchi p'arat'a tee p'anipa.

⁸ Māga jarak'ari, mia jara k'inia-e: "Waibia téeti." Jīp'a nepiriji Macedoniadepema ijāapataarāpa oodap'edaa parāpa auk'a teedamerā, t'āripa māga oo k'inia p'anadairā. Māgá teeruta pīrā, jōmaarāmaa ak'ipidait'ee awaraa ijāapataarā auk'a k'inia iru p'aní, āra k'ira k'awada-e p'aní mīda. ⁹ Parāpa k'awa p'aní Tachi Waibia Jesucristopa ooda ak'ipiit'ee parā k'inia iru bi. It'ari Tachi Ak'ore k'ira wāreede bapachi mīda, eperāarā chupiria k'awaa bapachi. Maperā ichia Ak'ore eujāde iru bada jōmaweda atabēiji chupiria nība cheit'ee na p'ek'au eujāde. Māga ooji parā o k'achiadeepa k'aripa ata k'inia bada perā, irude ijāadap'eda, Ak'ore truade iru ome p'anadamerā.

¹⁰ Frá mia parā ūraait'ee apema año p'arat'a p'e wādap'edaa p'e aupadamerā. Parāpa apemaarā ijāapataarā k'āyaara naapiara k'īsia iru p'anajida p'arat'a p'e teedait'ee chupiria beerāmaa. O-ia p'anajida māgá k'aripa k'inia p'anadap'edaa perā. ¹¹ Māgá t'āripa tee k'inia p'anadap'edaak'a, īrā auk'a t'ari o-ia tee k'inia p'anadaipia bi, p'arat'a mak'iara wēe p'aní jida pēidait'ee. ¹² Tachi Ak'orepa ak'ipari tachi t'āride iru bi. Ichia k'inia bi t'āripa tee k'inia p'anadamerā. Ma-āri iru p'aní pīrā, ma-āri teedai t'ari piapa. Jōdee waibia iru p'aní pīrā, waibia teedai t'ari piapa. Teedait'ee wēe p'aní pīrā, ¿sāga teedai?

¹³ Mía k'inia-e parā chupiria p'aneedamerā awaraarā k'aripa k'iniaapa. ¹⁴ Nāgapai mía k'inia bi: auk'a iru p'anadamerā te, chik'o māik'aapa p'aru. Frá parāpa awaraarā k'āyaara waapiara iru p'ani pīrā, teedai āra k'aripadait'ee. Jōdee parā chupiria jōnadak'āri, ārapa parāmaa teedai. ¹⁵ K'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa ichia jirit'erada eperāarāmaa teepari māgá jededamerā, iru chonaarāwedapema ūraa p'ādade jara bairā:

'Chi maná waibiara p'edap'edaarāpa waibiara jitada-e paji. Jōdee ma-āriara p'edap'edaarāpa ma-āriara jitada-e paji. Jedekak'āri, auk'a jita wājida.' (*Ex 16.18*)

*Pablopia Tito Corinto p'uurudee pēiit'ee bada
(1 Co 16.1-4)*

¹⁶ Mía gracias jara bi Tachi Ak'ōremaa irua parā k'aripamaa bairā Titopa oo bi k'aurepa. Mía ooparik'a Titopa auk'a parā k'aripa k'inia bi. ¹⁷ Mía māga k'awa bi iru o-ña bada perā chupiria iiddidak'āri irumaa parā ak'ide wāmerā. Audú wā k'inia nībaji. Wāara taipa māga iiddidai naaweda, k'īsia iru baji wāit'ee. Mapa wāit'ee māga k'inia bairā.

¹⁸ Tito ome awaraa īpema auk'a pēidait'ee. Ijāapataarā bee chaa nama Macedonia eujāde jōmaarāpa māgí k'awa p'ani, Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee pia jarateepari perā. ¹⁹ Ma ijāapataarāpa māgí jirit'erajida auk'a tai ome nipamerā, p'arat'a p'e atee wārutade Judeadepema chupiria beerāmaa. Ma p'arat'a tee pēi p'ani pia tachia jōmaarāmaa ak'ipidai oo k'inia p'ani Tachi Ak'ōrepa oopi bīk'a. Irua ne-inaa tachimaa teepari, tachia jōdee teedamerā chupiria beerā k'aripadait'ee, ma awara ak'ipidait'ee ma ijāapataarā chupiria beerāmaa tachia wāara āra k'aripa k'inia p'ani. ²⁰ Ma īpema māgá Tito ome pēidait'ee irua k'aripamerā ma p'arat'a waibia p'e ateeru misa. Māgá tai imiateepataarāpa pedee p'anada-e pai tai āpite, p'arat'a ūk'uru chiadai jīak'aapa. ²¹ Ichita ne-inaa k'īra jīp'a oo k'inia p'ani Ak'ōre k'īrapite māik'aapa eperāarā k'īrapite.

²² īpema awaraa ichiaba pēidait'ee āra ome. Irua tai ichita k'aripa k'inia bi māik'aapa ne-inaa pia oopari taipa oopipatak'a. Irua k'awaak'āri Tito parāmaa wāru māik'aapa parā t'āri piapa auk'a p'arat'a tee pēidait'ee, o-ña auk'a wā k'inia baji. ²³ Parā t'āidepemapa Tito k'awa-e bi pīrā, jaratí iru mi k'ōp'āyo pia na mimiade. Mi ome mimiapari parā k'aripait'ee. Idiruta pīrā apema omé nidaarā pari, jaratí nāpema ijāapataarāpa āchi pari pēidap'edaa, ichiaba auk'a k'aripadamerā. Māirā wārutamaa k'awapipata jōmaarāmaa Cristota Tachi Waibia. ²⁴ Māirā araa panadak'āri, ak'ipiti āra k'inia iru p'ani tai k'inia iru p'anik'a. Māgá waya wādak'āri āchi p'anapatamaa, nepiridai parāpa āra pia ak'i p'anadap'edaa. Māgá āra pēidap'edaarāpa k'awaadai wāara taipa jaradak'a parāpa wāara nejōmaata pia oo k'inia p'ani.

9

Ijāapataarāpa awaraarāmaa p'arat'a teedaipia bi

¹ Wāara na p'ādade mía parāmaa waa jara-e pījida, k'awa bi parāpa ma p'arat'a p'e tee pēidait'ee ijāapataarā chupiria beerāmaa. ² Māga k'awa bi parāpa wāara chupiria beerā k'aripa k'inia p'anadairā. Año aba paru parā Acaya eujādepema ijāapataarāpa ma p'arat'a p'emaa p'aneedap'edaa. Māga oo p'aneedak'āri, taipa o-ña nepirijida na Macedoniadepema ijāapataarāmaa. Māga ūridak'āri, ārapa auk'a k'aripa k'inia p'aneejida.

³ Maperāpi taipa Macedoniadepema īpemaarā omé auk'a pēiruta Tito ome, parāpa āramaa ak'ipidamerā wāara oojida taipa jaradak'a. Mía k'inia bi ma p'arat'a p'e iru p'anadamerā, aramāgá tee pēidait'ee. ⁴ Mi jāma panak'āri, awaraa Macedoniadepema īpemaarā auk'a cheruta pīrā mi ome māik'aapa parāpa waide ooda-e pīrā taipa jaradak'a āchimaa, tai k'īra nejasia p'aneedai; parā jida ichiaba. ⁵ Mapa mía chupiria iidiji Titomaa iru chi apema īpemaarā ome mi naa wādamerā. Māgá ārapa parā k'aripadai parāpa k'īsia iru p'anadap'edaak'a; p'arat'a jōmaweda p'e iru p'anadamerā mi panaru misa.

Māgá ichiaba apidaapa jarada-e pai mia parāmaa teepida. Mia k'inia bi parāpa t'āri pia teedamerā pāchia tee k'iniata.

⁶ *¡K'irāpát!* Eperāpa eujā ma-āriide ne-uuk'āri, mak'iara ewa-e. Jōdee chi eujā waibīade ne-uu bīpa waibīa ewapari. ⁷ Eperā chaachaa teeipia bi ichi t'āride k'īsia bik'a. Teeik'araa bi teeamaa bīde wa awaraapa irumaa teepi bairā. Tachi Ak'ōrepa chi t'āri pia teepari k'iniia iru bi. ⁸ Parāpa māgá t'āri piapa teeruta pīrā, Tachi Ak'ōrépata parā k'aripai iru p'anadamerā te, chik'o māik'aapa p'aru. Ma awara irua k'aripai audupiara iru p'anadamerā k'aripadait'ee awaraarā parā k'āyaara chupiriara chedee. ⁹ Tachi Ak'ōre chonaarāwedapema ūraa p'ādade jara bi:

'Eperā t'āri pia bīpa ne-inaa pia oopari chupiria beerāmaa t'āri pia bairā. Maperāpi Tachi Ak'ōrepa māgí ichita pia ak'ipariit'ee.' *(Sal 112.9)*

¹⁰ Tachi Ak'ōre, chi net'atau oodapa ne-uu chaupipari, jōmaarāpa iru p'anadamerā k'odait'ee. ¿Audupiara teei-ek'ā chi t'āri pia p'aniirāmaa āchia awaraarā k'aripadamerā?

¹¹ Tachi Ak'ōrepa māga oopari perā, parāmaa auk'a teeit'ee, parā auk'a t'āri pia p'anadairā. Māgá parāpa waibīa iru p'anadait'ee tai ome tee pēidait'ee Judeade-pema chupiria beerāmaa. Māpai o-īapa āchia gracias jaradait'ee Tachi Ak'ōremaa ma p'arat'a tai juadepema jitadak'āri. ¹² Māgá parāpa k'aripadait'ee ārapa iru p'anadamerā k'odait'ee māik'aapa jīdait'ee. Mamīda ichiaba k'aripadait'ee ārapa Tachi Ak'ōremaa gracias jaradamerā. ¹³ Ma awara nāgá pia tee p'anipa awaraarāmaa māik'aapa āramaa, k'awaadait'ee parāpa Jesucristode wāara ijāapata māik'aapa oo k'inia p'ani irua oopi bik'a. ¹⁴ Ichiaba ārapa parā k'awa k'inia p'anadait'ee māik'aapa it'aa t'ī k'inia p'anadait'ee parā pari, Tachi Ak'ōrepa parā māgá k'aripapari perā. ¹⁵ Gracias jaradáma Tachi Ak'ōremaa irua jōmaarā k'āyaara ne-inaa pipiara bi teeda perā, ichi warra pēik'āri tachi k'aripade. Pedee wēe pik'a p'ani ma pari irumaa gracias jaradait'ee.

10

Pablopajarada ichi wāara Cristopa pēida

¹ Irá mi, Pablopajarada ichi wāara Cristopa ūraadak'a na eujāde nipak'āri. Irua t'āri pia, k'īrau-ee ūraaji. Mia k'awa bi parā t'āidepema ūk'uruurāpa jara p'ani mi waawee pik'a bi parā k'īrapite bak'āri, jōdee k'art'a p'āk'āri, audú itriā pedee jarapari. ² ¿Māirāpa jara p'ani-ek'ā michi k'īsiadoopapai jaratee nipapari, jarateepataarā jīp'aarāpa oopatak'a? Mapa parāmaa mia enenee nībi māirā ik'aawaapa uchiadamerā mi jāma pai naaweda. Māgá jara bi mia wāara āchi itriait'ee perā, Ak'ōrepa mīmaa māgá pedeepiru pīrā. ³ Wāara, tai na eujāde p'anapata eperāarā jīp'aarāk'a. Mamīda māirāk'a tai aupedeedak'aa. ⁴ Māirā pedee wēsaa, imeraa pedeepata. Mamīda tai jīp'a pedeepata Ak'ōrepa pedeepi bik'a. Māgá jōpipata jōma āchia k'īsia iru p'ani Cristode ijāapataarā ijāa amaapidait'ee. ⁵ Taipa jōpipata āchia seewa jarapata, Ak'ōrepa tai it'aideepa wāarata jarak'āri. Ma awara Ak'ōrepa tai k'aripapari p'anaudamerā jōma āchia Cristo āpite seewa jarapata. Māgá āchia wāara k'awaadai Ak'ōrepa k'īsia iru bada ooit'ee Cristo k'ap'ia pari. Ichiaba taipa Cristopa ooda āchi-it'ee jarapata, āchia auk'a wāara irude ijāadamerā. ⁶ Mamīda māgá ijāa k'iniada-e p'ani pīrā, āchi t'āri p'uapidai Ak'ōrepa oopi bik'a. Taipa māgá oodait'ee parāpa ak'ipidak'āri wāara oo k'inia p'ani taipa jara p'ani k'a.

⁷ Parā Corintodepemaarāpa eperāarā ūripai ak'ipata. Āchi k'īra ak'ipata māik'aapa āchia audua pedee jara jōni ūripata, āchi t'āride iru p'ani k'awa k'inia p'anadai k'āyaara. ¿Māga-ek'ā? Parā t'āidepemapa k'īsia bi pīrā ichita wāara Cristopa pēida jarateemerā, auk'a k'awaaiapia bi tai jīda Cristopa pēida. ⁸ K'īra nejasia-ee mia nāga jarait'ee. Tachi Waibīapa wāara jarapari tai it'aideepa māik'aapa parā biji tai jua ek'ari, taipa parā k'aripadamerā iru pari. Mapa taipa maarepida parāmaa ijāa amaapidak'aa. Jīp'a k'aripapata pipiara Cristode ijāadamerā. ⁹ Mia parā p'erapi k'inia-e bi k'art'a p'ādade pedee bīpa. ¹⁰ ¿Mi

ãpítē pedeepataarāpa jara p'aní-ek'ā: "Pablopā k'art'a parāmaa p'āk'āri, audú iitria pedee jarapari. Mamīda ichi parā k'īrapite bak'āri, waawee pik'a nībeeparida" a jōni-ek'ā? ¹¹ Māirāpa k'awaadaipia bī āchia jaradak'a, mīa wāara iitria pedee jarait'ee, mamīda āchi k'īrapite panak'āri.

¹² Taipa ooda-e āchia oopatak'a. Āchia māgapata: "Taipa jara p'anik'a, Cristopa pēida eperāarā māgá p'anadaipia bīda" apata. Māpai āchi pitapai māgapata: "Tāipata jōmaarā k'āyaara Ak'ōre net'aa pipiara k'awa p'anida" apata. Māirāpa awaraarā ak'ida-e Tachi Ak'ōrepa ak'iparik'a. Irua k'awapari eperā t'āride iru bī. Jōdee āchia īripai ak'ipata. Chi māgá oo p'aniirā k'īsia k'awada-e p'ani. ¹³ Tachi Ak'ōrepa k'awa bī tai t'āride iru p'ani. Taipa pida ichiaba k'awa p'ani. Iruata tai pēiji judio-eerā t'āidee Cristopa ooda jarateede chi waide ūrida-ee p'aniirāmaa. Maperāpi parā t'āide jaratee nipajida. Oojida Ak'ōrepa oopidak'a. ¹⁴ Ak'ōrepa tai parāmaa pēi-e pada paara, maarepida jarateeda-e pak'aji. Mamīda māga-e pajī. Irua tai naapiara pēiji parā t'āidee, jarateedamerā Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee. ¹⁵ Mamīda ñmi ãpítē pedeepataarāpa jara jōni-ek'ā āchiata Ak'ōre net'aa pia jarateepata? Māga jarapata parāpa āchi mi k'āyaara pipiara ak'idaipia. Taipa māgá oodak'aa. Jīp'a taipa k'inia p'ani parāpa pipiara k'awaa k'inia p'anadamerā Cristopa parāmaa oopi k'inia bī. Māga k'awaadak'āri māik'aapa wāara oodak'āri irua oopiparik'a, parāpa tai audupiara k'aripadai na mimia ome. ¹⁶ Tai māgá k'ariparuta pīrā, parā t'āideepa t'īmipiara wādai jarateede. Tīu k'iniada-e awaraa jarateepataarā mimia p'animāi, tai nipada-e perā awaraa jarateepataarā nipapatak'a. Āchia ne-inaa ooda-eeta jara nipapata ne-inaa oodak'a.

¹⁷ Tachi Ak'ōre ūraa p'ādade jara bī:

'Eperāpa jara k'inia bī pīrā ichiata ne-inaa k'awaara bī awaraarā k'āyaara, māga jaraipia bī ichia k'awaa bairā Tachi Ak'ōrepa iru pia ak'ipari.' (Jer 9.23-24)

¹⁸ Parāpa chi pedee audua pedeepari pia ak'idaik'araa bī. Jīp'a pia ak'idaipia bī eperā Tachi Ak'ōrepa pia ak'ipari.

11

Pablopā jarada ichi ãpítē pedeepataarā Cristopa pēida-e

¹ Írá mīa k'inia bī parāpa choodamerā mi k'īsia k'awa-ee pik'a pedee bī misa. Mi chupiria k'awāati. Mamīda māgá pedeei naaweda, mīa nāga jara k'inia bī. ² Tachi Ak'ōrepa parā k'inia iru bīk'a, mīa pida parā k'inia iru bī. Ara eperāpa ichi k'au jiwaaparik'a iru araa pai naaweda chi ìmik'īra ome, māga pik'a mīa parā jiwaa pik'apari. K'inia bī Cristodepai ijāadamerā mīa parāmaa jarateedak'a. ³ Mamīda mīa waawee bī Netuara Poro Waibiapa chi naapiara wēra Eva k'ūradak'a, parā jida auk'a k'ūrai jīak'aapa. Irua imeraa pedeeji Evamaa taama it'aideepa, Evapa Tachi Ak'ōrepa jarada ijāa amaamerā. Írá auk'a parāmaa imeraa pedee bī mi ãpítē pedeepataarā it'aideepa, parā Cristode ijāa amaa wādamerā. ⁴ Jarateepari tai awara parā t'āide panak'āri, ñparā k'īri ëesaa p'ani-ek'ā ūridait'ee māgipa jara bī? Parā māga p'ani, māgipa jaratee ni mīda Jesús awara bī taipa jarateedap'edaa k'āyaara. Ichiaba māgá ūri k'inia p'ani, māgipa jaratee bī mīda Tachi Ak'ōre Jaure awara bī taipa jarateedap'edaa k'āyaara. ñTaipa parāmaa jarateeda-e pajik'ā Cristopa tachi o k'achiadeepa k'aripa atapari iru piuda k'aurepa? Māga bita, ñsāap'eda parāpa ūri k'inia p'animā māgipa jaratee bī? ⁵ Parāpa māgí 'Cristopa pēida pipiara bī' chi k'ōp'āyoorā ome pipiara ak'i p'ani mīda Ak'ōrepa pēida k'āyaara, mīa āchi māgá ak'i-e. Mi āchi k'āyaara ek'ariara bī-e, Ak'ōrepa mi na mimia oode pēida perā. ⁶ Wāara, mīa pedee wēsaa pedeek'aa āchia oopatak'a. Mamīda pia k'awa bī mīa jaratee bī. Parāpa pia k'awa p'ani taipa ichita ne-inaa jōmaweda k'īra jīp'a jarateepata.

Pablopā Corinto pidaarā juadepema p'arat'a jita k'inia-e pada

⁷ ¿Parāpa k'īsia p'anik'ā mīa ne-inaa k'achia ooji parā juadepema p'arat'a jita-e pak'āri? Parā t'āide bak'āri, michi juadoopa mimia bapachi p'arat'a jitait'ee chik'o-it'ee. Jōdee mīa Tachi Ak'ōre pedee pia jarateeji parāpa pipiara k'awaadamerā Cristopa parāmaa oopi k'inia bi. Jaratee-e paji parā p'arat'a jita k'iniapa. ⁸ Ma k'āyaara p'arat'a jitaji awaraa ijāapataarā juadepema. Āra p'arat'a jāri pik'a ataji parā k'aripait'ee. ⁹ Ma awara parā t'āide bak'āri, p'arat'a wa ne-inaa wē-e pak'āri, mīa parāmaa maarepida idi-e paji. Macedoniadepema īpemaarā mimaa chedak'āri, mī k'aripajida. Mamīda mīa parāmaa idi-e paji māik'aapa idi-e pait'ee waya parā ak'ide wāk'āri. ¹⁰ Mīa wāarata jara bi Cristopa wāarata jaradak'a. Acaya eujādepema apidaapa mīa jarada awara mimaa oopida-e pait'ee. ¹¹ K'īsianáatī mīa parā p'arat'a jita k'inia-e paji, parā k'inia-e bada perā. Tachi Ak'ōrépata k'awa bi mīa parā k'inia iru bi. ¹² Mīa parā p'arat'a jita k'inia-e nāga perā. ¿Mī āpite pedeepataarāpa jara p'ani-ek'ā āchi wāara Cristopa parāmaa pēida, parāpa p'arat'a p'aapata perā āchi mimia pari? P'arat'a idi wāpata āchi wārutamaa. Mamīda taipa māga oodak'aa. ¿Jara p'ani-ek'ā āchi auk'a p'ani tai ome? Mamīda taipa p'arat'a iididak'aa tai jarateepata pari.

¹³ Māgee eperāarā Cristopa pēida-e. Āchita Cristopa pēidada a p'ani mīda, māga p'ani-e. Jīp'a k'ūrayaa p'ani. Seewata jaratee nipapata Cristopa pēida eperāarāk'a. ¹⁴ Parā p'era pik'a p'anadaik'araa bi k'awaadait'ee āchia māgá k'ūra nipapata. Netuara Poro Waibia seewata it'aripema ángel k'īra wāree pik'a padaipari eperāarā k'ūrait'ee. ¹⁵ Māgá ichi mimiapataarā auk'a seewata Cristopa pēidak'a padaipata. Māga oopata eperāarāmaa ijāapidait'ee āchia jara p'ani-k'a oodaipia bi Ak'ōre eujādee wādait'ee. Mamīda ma jara p'ani k'aurepa Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate irua māgiirā miapiit'ee, iru k'īrapite panadak'āri.

¹⁶ Waya chupiria iidiit'ee parāpa mī pedee ūridamerā. Parādepema ūk'uruurāpa mī k'īsia k'awa-ee pik'a ak'i p'ani mīda, mī ita-aria pedeepíti. ¹⁷ Tachi Waibiapa mimaa jarapi-e mīa īrā jarait'ee. K'īsia k'awa-ee pik'a mīa nāgí pedee audua pedeeit'ee ma seewa jarateepataarāpa oopatak'a. ¹⁸ Māgiirāpa jarai awaa p'anadairā āchia oo p'ani, mīa auk'a jarait'ee mīa ooda. ¹⁹ Māgiirāpa parā k'īsia k'awa-ee p'anida a jōnapata. ¿Māga-ek'ā? Mamīda parā pia choopata ūridak'āri ma k'īsia k'awa-ee beerāpa jara jōni. ²⁰ Wāara pia choopata āchia parā choc'a p'ani mīda āchi esclavoorāk'a. Ichiaba choopata āchia parā k'ūra p'ani mīda imeraa pedee p'ani-pa, p'arat'a teedamerā maa-e pirā ijāadamerā āchia jaratee p'ani. Ichiaba māgá choopata āchi audua nida mīda pāchi t'āide, k'īsia p'anadairā parā k'āyaara ne-inaa jōma pipiara k'awa p'ani. Ma awara parā māgá choopata āchia parāmaa ik'achia jara p'ani mīda. ²¹ Mī k'īra nejasia pik'a bi taipa māga ooda-e p'anadap'eda perā parāmaa wādak'āri. Mamīda tai waawee pik'a p'anadairā, māga ooda-e paji. ¿Wāara-ek'ā?

Frata mī k'īsia k'awa-ee pik'a pedeeit'ee. Mī āpite pedeepataarāk'a mī ooda jarait'ee.

Pablo chupiria nībada Jesucristopa pēida perā

²² Ma seewa jarateepataarāpa māgapata: "Táipata hebreo pedee pedeepata." Mī jida auk'a. Ichiaba māgapata: "Taita Ak'ōre eperāarā; Israel pidaarā." Mī jida auk'a. Māgapata: "Taita Abrahamdeepa uchiadap'edaarā." Mī jida auk'a. ²³ ¿Jarapata-ek'ā? "Taita Cristo-it'ee mimiapata." Mī āchi k'āyaara Cristo-it'ee pipiara mimiapari. Frata mī eperā k'īra k'awa-ee bīk'a pedeemaa bi. Āchi k'āyaara mī audupiara ne-inaa k'achia p'asapari: Cristode ijāadak'aa beerāpa mī carcelde t'i nībijida; mī wi iru p'anajida; mī perā piuji.

²⁴ Mī wāda joisomaa wāru chaa judiorā waibiarāpa mī wīpipachida. Wīda treinta y nueve wijida soopa. ²⁵ Wāda ūpee wāru chaa Roma pidaarā waibiarāpa mī pak'urupa wīpijida. Wāda abaade mī perā piuji judiorāpa māupa mimaa bat'adak'āri. P'usade wāda ūpeede barco pirubaaidachi māik'aapa ma wāda abaade barco pirubaai-p'eda, tok'esá mī pak'uru īri bataudachi k'āima aba. ²⁶ Mī ode wā nide perā nāgá piuji: to choma nībide sīa wāde; nechiapataarāpa mī net'aa chīa ata cherutade; michi auk'aarā judiorāpa

mi wawamaa p'anide; judio-eeräpa mi p'ua oomaa p'anide. Ma awara p'uurude bide mäik'aapa eperäärä p'anadak'aamäi ode wäde, mi jirijida peedait'ee. P'usade wädade näumiapa barco atadachi. Edaare Cristode ijääpatada apataaräpa paara pedee k'achia jarajida mi äpite, mia jarateepari perä ūraa chiwidi Moisepa p'äda k'äyaara. ²⁷ K'äima chok'ara mi ūk'aa paji mäik'aapa p'oyaa k'äi-e paji mimia nibipa maa-e pirä jaratee nibipa. Edaare jarrapisia nibaji maa-e pirä opisia. Ewari chok'ara mi nek'o-e paji. Ma awara jisua nibaji, p'aru pia wée bada perä. ²⁸ Ma ne-inaa k'achiade mäik'aapa awaraa ne-inaa k'achia mia nama jara-e bide, mi ichita k'isia nibaji ijääpatatarä bee chaa, ärapa ijää amaadai jik'aapa. ²⁹ Ijääpari aba juatau weedaru pirä, mi jida mägadaipari. Jödee awaraapa ma ijääpari p'ek'au k'achiade baaipiru pirä, mi k'iraudaipari mägi ome.

³⁰ Mi pedee audua wäara jara k'inia bi pirä, mägara jarai mi juatau wée bada, ijäädak'aa beeräpa mi miapidait'ee pak'äri. ³¹ Tachi Ak'ore, Tachi Waibia Jesucristo Ak'orepa k'awa bi mi seewa-e bi na jöma jarak'äri. Jömaaräpa irumaa ichita o-ña it'aa t'idaipia bi, irua ne-inaa jömaweda oopari perä ichi juapa! ³² Wäara mi Cristode ewaa ijää bak'äri, Tachi Ak'orepa mi uchiapiji mi miapidait'ee p'anadap'edaarä juadeepa. Mäga paji mi Damasco p'uurude bak'äri. Rey Aretapa jaraji ma p'uuru pidaarä ak'iparimaa p'uuru jia paraa bidamerä mi jita atadait'ee. ³³ Mamida mi k'op'ayooräpa mi k'aripajida. K'oraa choma bide t'i atajida mäik'aapa chi p'uuru ik'aawa t'ik'au jera bi uria badadeepa mi irabai pëjida. Mägä mi mäirä juadeepa uchiaji.

12

Tachi Ak'orepa Pablomaa unupida

¹ Michi k'inia ne-inaa awaraa nepiriit'ee, paräpa k'awaadamerä michi ituuba na mimia p'oyaa ook'aa. Jarait'ee Tachi Waibiaapa unupida mimaa k'äimok'araa pik'a bide. Ne-inaa eperääräpa waide k'awada-e p'anadap'edaa mimaa k'awaapiji. ²⁻³ Mia Cristode ijääpari k'awa bi. Catorce años paru Tachi Ak'orepa iru ateeji ichi eujädee. K'awa-e bi ságá wäji, k'ap'iade wa jauredepai. Tachi Ak'orépata k'awa bi. Iru mägä ateeji ichide wäara ijää bada perä. ⁴ Mama it'ari bide irua ūriji ne-inaa Tachi Ak'orepa apidaamaa jarapik'aa. ⁵ Pedee audua wäara jara k'inia bada paara, mia waapiara ma it'aa wädade jarak'aji. Mamida jip'a jara k'inia bi michi ituubaapa p'oyaa oo-e pada. ⁶ Ak'orepa mimaa unupida audua jarak'aji, k'ira k'awa-ee pik'a, wäara mia mäga unuda perä. Mamida mia mäga oo-e pait'ee. K'inia-e bi awaraaräpa mi pia ak'ädamerä, Ak'orepa ichi eujä mimaa unupida perä. Ma k'äyaara k'inia bi mi pia ak'ädamerä mia jaratee bi k'aurepa mäik'aapa mi t'äri pia bi k'aurepa jömaarä ome.

⁷ Ma awara audua banaamerä ma ne-inaa pi-ia unuda k'aurepa, Tachi Ak'orepa mi miapiji Netuara Poro Waibia eere bi juapa. Ne-iiri tachi k'ap'iade awa nibik'a, mäga pik'a ma netuarapa mi miapipari. Mägä mia nibide, maarepida mi pedee audua pedee-e bi, michi ituuba aideepa p'oyaa uchia-e bairä. ⁸ Chupiria iidida öpee enenee nibaji Tachi Waibiaamaa mi waa mägä miapinaamerä. ⁹ Mamida irua p'anauji: "Mäga-eda aji. Mia pi k'aripait'eeda aji, choomerä. Pi chupiria nibak'äri mäik'aapa choo-e pak'äri, mia pi k'aripait'eeda aji, choomerä." Tachi Ak'orepa mäga jarada perä mi k'ira nejasia-e bi jarait'ee mi chupiria nibada. Mägä jarai Cristopa mi k'aripapari perä choomerä. ¹⁰ Wäara t'äri o-ña bi Cristo k'aurepa mi nágä chupiria nibak'äri: mimaa awaraaräpa ik'achia jaradak'äri; net'aa wée bak'äri; mi imiatee iru p'anadak'äri; mi k'isia nibak'äri; mägä nibak'äri. Mägä t'äri o-ña bai k'awa bairä michi ituuba p'oyaa choo-e pak'äri, Cristopa mi k'aripait'ee.

Pabloma Corintodepema ijääpatatarä k'inia iru bada

¹¹ Parā k'aurepa mi eperā k'īra k'awa-ee pik'a pedee audua pedeemaa bi. Parāpata mi t'o p'anadaipia bi, michi itu t'o bai k'āyaara. Mi maarepida ek'ariara bi-e ma Cristopa pēida apataarā k'āyaara, āchia mi k'awada-e p'anida a p'ani mīda. ¹² ¿Parāpa k'irāpada-e p'anik'ā Tachi Ak'ōrepa ooda mi k'ap'ia pari parā t'āide nipak'āri? Ma ooda k'aurepapai parāpa ijāadaipia bi mīta wāara Cristopa pēida. Mamīda māga ooda-e paji. Mi k'ap'ia pari Tachi Ak'ōrepa oo bi misa ne-inaa eperārāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa, mi choopachi parādepema ūk'uruurāpa mīmaa imiateedap'edaa. ¹³ Jōma mia ooda apemaarā ijāapataarā t'āide auk'a ooji parā t'āide. ¿K'īsia p'anik'ā parā apemaarā ijāapataarā ek'ariara p'ani, mia parā juadepema p'arat'a jita-e pada perā? Māga k'īsia p'ani pīrā, jmi perdonáati!

Pablo waya Corinto pidaarā ak'ide wāit'ee bada

¹⁴ ¡Urítí! Na wārupa parāmaa wāda ūpee pait'ee. Et'ewa jaradak'a mia maarepida iidi-e pait'ee parā juadepema. Parā p'arat'a k'inia-e. Jīp'a k'inia bi parāpa wāara Cristode ijāadamerā. Warrarāpa āchi ak'ōreerā ak'īdak'aa. Ak'ōreerāpata āchi warrarā ak'ipata. ¹⁵ Mi parā ak'ōrek'a bairā, mia iru bi jōmaweda teei, michi k'ap'ia paara, t'āripa parāpa Cristode ijāadamerā. Mia parā māgá audú k'inia iru bi. Jōdee parāpa mi mak'iarak'iniada-e iru p'ani. ¿Wāara-ek'ā?

¹⁶ Wāara mia maarepida p'arat'a iidi-e paji parā t'āide bak'āri. Mamīda ¿mi āpīte pedeepataarāpa jara jōni-ek'ā mia parā k'ūraji? ¹⁷ ¿Parāpa k'īsia p'ani-ek'ā mia parā k'ūraji mi k'ōp'āyoorā pēida k'aurepa? ¡Mamīda māgá-e! ¹⁸ Wāara mia chupiria iidiji Titomaa parā ak'ide wāmerā māik'aapa iru ome awaraa ūpema pēiji. Mamīda parāpa pia k'awa p'ani Titopa parā k'ūra-e paji, iru auk'a mīk'a t'āri pia bapari perā parā ome. Auk'a parā k'aripa k'inia p'anapata.

¹⁹ ¿Parāpa k'īsia p'anik'ā mia ma jōma jara aupada jaraji p'anaut'ee mi āpīte pedeepataarāmaa, māgá parāpa mi pia ak'īdamerā? Māga-e. Tachi Ak'ōrepa k'awa bi mi t'āride iru bi, Cristo mi ome bapari perā. Iruata mīmaa māga jarapiji. ūpemaarā k'iniarā, mia ma jōma jaraji parā k'aripit'ee pipiara Cristode ijāadamerā. ²⁰ Mamīda waawee bi mi jāmaa wāk'āri, parā māga unu-e pai jīak'aapa. Wāara parā waide pia ijāada-e p'ani pīrā, parāpa ichiaba mi unu k'iniada-e p'anadai. Mi jāma panak'āri, unu k'inia-e parāpa nāga oomaa p'ani: nepira jirimaa chīara ome; chīara k'īra unuamaa net'aa k'aurepa; k'īrau jōni chīara ome; jōma k'īa jōni pāchi-it'ee; ik'achia jaramaa chīaramaa maa-e pīrā chīara āpīte pedeemaa; audua jōni; pariatua ne-inaa oomaa p'ani. ²¹ Ma awara mia waawee bi mi jāmaa wāk'āri, Tachi Ak'ōrepa mi waya k'īra nejasiapiit'ee, parāpa waide k'achia oo amaada-e p'anadairā. Wāara mi jēedariit'ee unuru pīrā parādepemaarā ūk'uru at'āri k'īsia k'achia nipapata, k'īra nejasia wēe. ¿Parā at'āri wēraarā ome pariatua k'āi jōni-ek'ā, waide oo amaa k'iniada-e p'anadairā parāpa naawedapema k'achia k'īra t'ādoo oopatap'edaa?

13

Pablopajarada ichia ooit'ee bi Corinto p'uurude

¹ Mia et'ewa jaradak'a nāgí wārupa parā ak'ide wāda ūpee pait'ee. Jāma panak'āri, parā at'āri k'achiade p'ani pīrā, mia ooit'ee Tachi Ak'ōre ūraa chonaarāweda p'ādade jara bīk'a: 'Eperāpa chīara imiateek'āri, iru miapii naaweda, irua k'achia ooda unudap'edaa omé wa ūpee jiridaipia bi, auk'a jaradamerā ārapa unudap'edaa.' ^(Dt 19.15)

² Mi parāmaa wāda omeede jaraji chi k'achia oo p'anadap'edaa māga āchi chupiria k'awa-e pait'ee, ma k'achia oo amaada-e p'ani pīrā, mi pai naaweda. Frá jōmaarāmaa mia jara pēiru wāara āchi chupiria k'awa-e pait'ee mi jāma panak'āri. ³ Parāpa k'inia p'anida a p'ani mia ak'īpimerā Cristopa pedeepari mi k'ap'ia pari. K'awaadait'ee mi jāma panak'āri. Cristo eperā juatau wēe bīk'a bi-e. Jōma oopari ichia k'inia bīk'a, jōmaarā k'āyaara waibiara bairā. Māga auk'a ooit'ee parā t'āide, k'achia oo amaada-e p'ani pīrā.

⁴ Wāara iru juatau wēe pik'a baji kurusode piuk'āri. Mamīda īrá ichita chok'ai bi Tachi Ak'ōrepa iru chok'ai p'irabaipida perā. Tai jida juatau wēe pik'a p'ani. Mamīda iru ome araa p'anapata perā, ichiaba ichita chok'ai p'anapataadait'ee iru ome. Maperā taipa parā nepira ak'īdai irua k'aripak'āri.

⁵ Pia k'īsiatí parā t'āri chaachaa. ¿Wāara Jesucristode ijāapatak'ā? Māgá ijāa p'ani pīrā, k'awa p'ani Cristo bapari parā ome. Mamīda p'oyaa ooda-e p'ani pīrā irua oopi bik'a, wāara iru ba-e parā ome. ¿Wāara-ek'ā? ⁶ Parāpa taipa oopata pia ak'īdak'āri, k'awaadai wāara Cristopa tai pēiji, taipa oopata perā irua oopi bik'a. ⁷ Mamīda parāpa tai at'āri ak'īda-e p'ani mīda Cristopa pēidak'a, taipa it'aa iidimaa p'ani Tachi Ak'ōrepa parā k'aripamerā ne-inaa k'achia oonaadamerā. Iidida-e irua parā t'āri p'uapimerā tai juapa. Jīp'a iidi p'ani parāpa ne-inaa pia oodamerā irua ichideerāmaa oopi k'inia bik'a. Māga ooruta pīrā, taipa apida t'āri p'uapida-e Tachi Ak'ōrepa taimaa oopiparik'a. ⁸ Wāara Tachi Ak'ōrepa tai pēipari itriādamerā chi p'ek'au k'achia oopataaarā ijāapataarā t'āide p'ani. Mamīda māgīrāpa Ak'ōremaa chupiria iigidak'āri, ma k'achia oo amaa p'ani pīrā, māgá itriāda-e pait'ee, Ak'ōrepa chi chupiria iidirutaarā p'ek'au k'achia wēpapipari perā. ⁹ Tai o-ña p'ani Tachi Ak'ōrepa tai pēi-e pak'āri ijāapataarā itriāde. Mapa irumaa iidi p'ani parāpa pipiara ijāadamerā māik'aapa oodamerā Cristopa oopi bik'a. ¹⁰ Ma-it'ee mia na k'art'a parāmaa p'āji mi wāi naaweda. Mia parā itriā k'inia-e bi māik'aapa apida t'āri p'uapi k'inia-e bi, Ak'ōrepa mimaa māga oopi bi mīda. T'āri p'uapii k'āyaara, mia parā k'aripa k'inia bi pipiara ijāadamerā. Ma-it'eepi Tachi Ak'ōrepa mi parāmaa pēiji.

Pablopajarada na k'art'a p'āupa wāde

¹¹ Irá īpemaarā, na k'art'a aupa k'inia bi. K'inia bi parā o-ña p'anapataadamerā māik'aapa ne-inaa jōmaweda oo k'inia p'anapataadamerā Cristopa oopi bik'a. T'āri auk'a, k'āiwee, chik'inia p'anapatáati mia ūraadak'a. Māgá Tachi Ak'ōrepa parā pia ak'īit'ee, irua erēpāarā k'āiwee p'anapipari perā māik'aapa chik'inia p'anapipari perā.

¹² īpemaarā ome chik'inia saludaapataati parāpa ichita oopatak'a. Nāpema Cristode ijāapataarāpa parāmaa salute pēiruta.

¹³ Taipa k'inia p'ani Tachi Waibia Jesucristopa parā k'aripamerā. Ichiaba k'inia p'ani Tachi Ak'ōrepa parā chik'inia p'anapimerā māik'aapa Tachi Ak'ōre Jaurepa parā jōmaarāmaa k'awapimerā wāara Cristodeerā.

Māgapai paji.

GÁLATAS

San Pablopka K'art'a P'āda Galacia Eujādepema Ijāapataarāmaa

San Pablo, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'āji. Na k'art'ade Pablopka k'irāpapi bī Galacia eujādepema ijāapataarāmaa, ichiata āchi t'āide naapiara jaratee nipapachi Jesucristopa ooda āchi o k'achiadeepa k'aripa atait'ee. P'anau bī judiorā, chi mama jarateepataarāpa Cristode ijāapataarā tauchaa bipidaipia bī āchi imik'iraarā k'ap'iade maa-e pīrā atuadait'ee. Pablopka jīp'a jara bī eperāarā it'aa wādait'ee wāara Cristode ijāapata perāpai.

Salude jarap'eda, naapiara Pablopka ma Galacia eujādepema ijāapataarā it'ria bī Cristode-pai ijāadai k'āyaara, awara ijāa k'inia p'anadairā (cap. 1.1-10). Jara bī wāara ichi Jesucristopa jirit'erada māik'aapa pēida ichi ūraa jarateede; awaraa Cristopa jirit'eradaarā Jerusalende p'aniirāpa irua jarateepata pia ak'ipata (caps. 1.11-2.21); sāap'eda Cristode-pai ijāapataadaipia bī māik'aapa sāap'eda jiridaik'araa bī oodait'ee Moisepa p'ādade jara bik'a, Ak'ōrepa āra pia ak'imerā (caps. 3.1-4.31). Ūraa bī jīp'a oopataadamerā Cristopa oopi bik'a māik'aapa chik'inia p'anapataadamerā (caps. 5.1-6.10). T'ēepai jara bī Tachi Ak'ōrepa eperāarā pia ak'i-e, āchi k'ap'iade tauchaa iru p'anadairā maa-e pīrā wēe p'anadairā. Jīp'a pia ak'ipari t'āri chiwidi pik'a p'anadak'āri Jesucristode ijāapata k'aurepa (cap. 6.11-18).

Salude pēida

¹ Mi, Pablopka na k'art'a p'āru parā Galacia eujādepema Cristode ijāapataarāmaa. Eperāarāpa mi jirit'erada-e paji. Ichiaba mi pēida-e paji. Tachi Ak'ōre, Cristo chok'ai p'irabaipidapata mi jirit'eraji māik'aapa Cristopa mi pēiji. ² Jōma tachi ipemaarā Cristo k'aurepa nama mi ome auk'a p'aniirāpa salude pēiruta parā Cristode ijāapataarā it'aa t'ipata chaa. ³ Taipa it'aa iidipata Tachi Ak'ōre Tachi Waibia Jesucristo ome parā pia ak'i p'anadamerā. Māgá k'āiwee p'anapataadait'ee. ⁴ Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru badak'a Cristo piuji tachia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Ichi ita-aria peepiji tachi k'aripa atait'ee na p'ek'au eujādepemaarāpa k'achia oopatadeepa. ⁵ Maperā ichita it'aa t'īdáma Tachi Ak'ōremaa jaradait'ee iru jōmaarā k'āyaara t'āri piara bapari. Amén.

K'ītrak'aupai ijāadai awaraarāpa jaratee p'aní

⁶ Mamīda mi p'era pik'a bī taarā-e weda parāpa ijāa amaadaruta perā Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru badade ooit'ee Cristo k'ap'ia pari. Iru k'ap'ia pari Tachi Ak'ōrepa parā chupiria k'awaaji māik'aapa jiriji irude ijāadamerā māik'aapa it'aa wādamerā. Mamīda parāpa māga ijāa k'iniada-e p'ani. Ma k'āyaara ijāa k'inia p'ani awaraa ne-inaa k'aurepa it'aa wādai. ⁷ ¡Mamīda māga-e! Eperāarā ūk'uruurāpa parāmaa k'īsia awara-awaraapiruta. Māirāpa ne-inaa awara jaratee k'inia p'ani, Tachi Ak'ōre pedee pia jarateedai k'āyaara. ⁸ Mapa taipa wa it'aripema angeleerāpa paara jarateeruta pijida taipa naaweda jarateeda awara, Tachi Ak'ōrepa māirā atuapiipia bī. ⁹ Parāpa ijāajida taipa naaweda jarateedap'edaa. Mapa mia waya jarai ma et'ewa jarada. Abaapa jarateeru pīrā taipa Cristode jarateeda k'āyaara awara, māgí atuaipia bī.

¹⁰ Miā jara k'inia-e bī eperāarāpa mi pia ak'īdamerā miā jaratee bī k'aurepa. Māga ooda paara, p'oyaa oo-e pak'aji Cristopa oopi bik'a. Cristode ijāai naaweda, māga ooji mīda, irá jīp'a na mimia oo k'inia bī Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a, iruata mi pia ak'imerā.

Tachi Ak'ōrepa Pablo jirit'erada Jesupa ooda jarateemerā

¹¹ Ipemaarã Cristo k'aurepa, mía nãga k'awapi k'inia bi parãmaa. Mía Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee parã t'âide jaratee nipak'ãri, jaratee-e paji michi k'isiadoopa ¹² maa-e pírã awaraapa mimaan jarateeda. Jara-e paji eperãpa jara pëida. Jíp'a jaraji Jesucristopa mimaan k'awapida.

¹³ Parãpa k'awa p'aní mía ooda at'ãri judiorãpa ijãapatade ijãa bak'ãri. Tachi Ak'õredeerã audú jíri nippapachi peeit'ee, mäirã jöpi k'inia bida perã. ¹⁴ Maapai judiorãpa ijãapatada audupiara k'awaa wãji, mì ome año auk'a iru p'anadap'edaarã k'ãyaara. Jõmaarã k'ãyaara pipiara oo k'inia baji judiorãpa oopata, chonaarãweda ûraapatap'edaak'a.

¹⁵ Mäga baji mïda, írá mía k'awa bi Tachi Ak'õrepa k'isiia iru baji mì jírit'erait'ee oomerã ichia oopi bïk'a. Mäga ooji mì t'oi naaweda, ichi wãara t'ãri pia bapari perã. ¹⁶ Maperã ichi Warra k'awapiji mimaan, judio-eerã t'âide mía jarateenamerã ichi Warrapa ooda eperãarã k'aripait'ee. Mamïda mäga k'awapik'ãri, mì apidaamaa wã-e paji ûraa iidide. ¹⁷ Ichia wã-e paji Jerusalendee Cristo ome nippapatap'edaarãmaa ne-inaa iidide, Cristopa ãra mì naa pëiji mïda jarateede. Ma k'ãyaara, ma t'ëepai wãji Arabia eujädee it'aa t'ide michi ituaba. Maap'eda waya cheji Damasco p'uurudee.

¹⁸ Wãara, Cristode ijãadak'ãriipa año õpee parumaa, mì Jerusalendee wãji Pedro ak'ide mäik'aapa tomia omé mama beeji. ¹⁹ Mamïda mama bide Cristopa jírit'eradaarã awara unu-e paji. Tachi Waibia Jesucristo ipema, Santiago aupaita unuji. ²⁰ Tachi Ak'õrepa k'awa bi mía na p'ã bide seewa jara-e bi. Wãarata jara bi.

²¹ Ma t'ëepai Jerusalendeepa wãji Siria eujädee mäik'aapa Cilicia eujädee. ²² Maapai Cristode ijãapataarã Judea eujädepemaa mì waide k'awada-e p'anajida. ²³ Aba na pedee ûrijida awaraaarã ijãapataarã it'aideepa: “Tachi jíri nippadapa írá jarateemaa bi Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee, naaweda irude ijãa amaapi k'inia baji mïda.” ²⁴ Mäga ûridak'ãri, ma ijãapataarã o-ña it'aa t'ijida gracias jaradait'ee Tachi Ak'õremaa mì pari.

2

Ak'õrepa jírit'eradaarã awaraarãpa Pablo pia ak'ipatap'eda

¹ Ma naa wâda t'ëepai Jerusalendee, catorce años parumaa waya wãji tachi ipema Cristo k'aurepa Bernabé ome. Mía tachi ipema Tito auk'a ateeji. ² Wãji Tachi Ak'õrepa mimaan k'awapida perã wâipia bi. Mama bide ijãapataarã ak'ipataarã taide mía jaraji pedee pia jõma mía Cristode jarateepari judio-eerã t'âide nipak'ãri. Mäga ooji k'awa k'inia bida perã ãrapa pia ak'ida-e pai mía jarateepari judio-eerãmaa. Mäga k'awa k'inia baji pariatua na mimia oo k'inia-e bida perã. ³ K'isiia níbaji mïda ãrapa jaradait'ee, mäga uchia-e paji. Mì k'õp'äyo, Tito, judio-ee paji mïda, maarepida jarada-e paji ichi k'ap'iade tauchaa bipimerã. ⁴ Ma-it'eeta wãjida ãramaa iidide. Ûk'uru wãara Cristode ijãada-e p'anadap'edaarã mera t'ijida judio-eerã ijãapataarã t'âide, tachi ijãapata Cristode pia k'awaade. Jarajida tauchaa bipidaipia bi judio-eerã ijãapataarã imik'iraarã k'ap'iade. Mägeerãpa k'iniada-e tachi ijãadamerã Jesucristodepai, Tachi Ak'õrepa tachi pia ak'imerã. Tachi auk'a esclavoorãk'a p'anapi k'inia p'aní Moisepa p'âda juua ek'ari, judiorã chonaarãweda p'anapatap'edaak'a. ⁵ Taipa maarepida k'isiada-e paji oodait'ee mägeerãpa oopi k'inia p'anadap'edaak'a. Cristopa ooda eperãarã k'aripait'ee, ma pedee wãara jíja k'inia p'anajida parã-it'ee.

⁶ Ma awara tachi waibiarãda apataarãpa ne-inaa awara jarada-e paji mía jarateemerã. Mía jara bi “tachi ijãapataarã waibiarãda apata” ûk'uruurãpa at'âri jarapata perã Cristo ome nippapatap'edaarã awaraa ijãapataarã k'ãyaara waibiarã p'aní. Mamïda mía p'uade bi chiságí ijãapari waibiarã bi mäik'aapa chiságí ijãapari ek'ariara bi. Tachi Ak'õrepa ichideerã jõmaweda auk'a pia ak'ipari. ⁷⁻⁸ Mägi ijãapataarã waibiarãpa ne-inaa awara jarateepidai k'ãyaara mimaan, mì bijida Tachi Ak'õre juade waapiara judio-eerã t'âide

jarateenamerā Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee. K'awajida Tachi Ak'ōrepa mi ma-it'ee jirit'eraji, Pedro jirit'eradak'a judiorāmaa jarateenamerā.

⁹ K'awaadak'āri Tachi Ak'ōrepa wāara mi k'aripa bi judio-eerāmaa jarateenamerā, Santiago, Pedro Juan ome, chi ijāapataarā ak'ipataarā waibiarāda apata, āchi sua teejida mīmaa māik'aapa Bernabemaa. Māga oojida ak'ipidait'ee auk'a k'ōp'āyoorāk'a taipa Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee judio-eerā t'āide jarateedaipia bi. Jõdee āchia judiorā t'āide jarateedai. ¹⁰ Jip'a āchia taimaa iidijida k'īra atuanaadamerā k'aripadait'ee chupiria chedeerā āchi t'āide. Mia pida auk'a māga oo k'inia bi.

Antioquía p'uurude Pablop Pedro itriada

¹¹ Māgá āra t'āideepa t'āri o-ña uchiajida mīda, Pedro Antioquía p'uurudee chek'āri, ijāapataarā taide mia iru itriaji judio-eerāmaa ne-inaa k'achia oo bada perā. ¹² Nāga ooji. Naa pachek'āri, iru auk'a nek'opachi judio-eerā ijāapataarā ome. Mamīda ai t'ēepai ūk'uru judiorā Santiago ome p'anadap'edaarā Jerusalendeepa pachejida. Māirāpa ijāapata judiorā nek'odaik'araa bi judio-eerā ome. Ma awara ijāapata tauchaa bīpidaipia bi judio-eerā k'ap'iade. Maperā awara nek'ojida. Pedropo māga unuk'āri, auk'a awara nek'omaa beeji, māirāpa k'achia pedeenaadamerā iru āpite. ¹³ Māpai Pedropo māga ooru unudak'āri, awaraa judiorā ijāapataarā Antioquiadepemaarā auk'a k'īra jip'a-eedachida. Judio-eerā p'anadap'edaamāipi awara nek'ojida, Bernabé paara. ¹⁴ Mia āchi māga unuk'āri, k'awaaji āchia ooda-e pajī Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēidak'a. Mapa jōmaarā ijāapataarā taide Pedromaa jarajī:

—Pichi t'oru weda pi judío mīda, nama bīde judiorāk'a ba-e pajida aji. Māga bīta, ḥsāap'eda pia judiorāpa oopata oopi k'inia bīma aji, judio-eerāmaa?

Cristode ijāa p'anipapai it'aa wādai

¹⁵ Wāara, tachi t'oru weda tai judiorāpa iru p'anapachida Tachi Ak'ōrepa Moisemaa ūraa p'āpida. Tai Tachi Ak'ōrede ijāadak'aa beerā-e, judio-eerāk'a. ¹⁶ Mamīda Tachi Ak'ōre ūraa p'āda māgá iru p'ani mīda, taipa pida k'awa p'ani eperā apida p'ek'au k'achia wēe bait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite māgipa oopari perā ma ūraa p'ādade jara bik'a. Moisepa p'ādade jara bik'a oo p'anipapai eperāarā p'oyaa wādak'aa Tachi Ak'ōre truadee. Jip'a eperā iru truadee wāit'ee Jesucristode ijāapari perā. Maperāpi tai auk'a Cristode ijāajida, iru k'aurepa Tachi Ak'ōrepa tai p'ek'au k'achia wēe ak'imerā.

¹⁷ Māgá Cristode ijāajida, p'ek'au k'achia wēe p'ana k'inia p'anadap'edaa perā Tachi Ak'ōre k'īrapite. Uchiajida ma ūraa p'ādade jara bi sua ek'ariipa māik'aapa judio-eerāk'a pajida. Māga oodak'āri, ḥne-inaa k'achia oojidak'ā? Māgá ne-inaa k'achia ooda paara, māgara Cristopa taimaa ne-inaa k'achia oopik'aji. ¡Mamīda māgā-e! ¹⁸ Mihi k'inia wāara ne-inaa k'achia ook'aji eperāarāmaa waya oopida paara Moisepa p'ādade jara bik'a, oopii k'āyaara Tachi Ak'ōrepa jara pēidak'a Cristo k'ap'i par. ¹⁹ Mia māga jara bi mia p'oyaa oo-e pada perā jōma ma p'ādade jara bik'a. Ma k'aurepa mi piudak'a baji, ne-inaa oo-ee Tachi Ak'ōre-it'ee. Mamīda Cristode ijāak'āri, irua mi uchiapiji ma p'ādade jara bi sua ek'ariipa, wāara oomerā Tachi Ak'ōrepa oopi k'inia bik'a. ²⁰ Cristopa māga ooji, kurusode piuk'āri. Maperā mia jarai mi jida auk'a kurusode piu pik'aji Cristo ome, māgá uchiait'ee ma ūraa p'āda sua ek'ariipa māik'aapa araa bapariit'ee irua ome. Frá iruta bapari mi ome māik'aapa irua mi poro waibia. Mapa mi chok'ai bi misa, ijāa bi Tachi Ak'ōre Warrade māik'aapa oo k'inia bi irua oopi bik'a. Māga oo k'inia bi irua mi audú k'inia irua bap'eda, piuda perā mi par. ²¹ Mia eperāarāmaa ijāapi k'inia-e bi ne-inaa awara, Tachi Ak'ōrepa pedee pia Cristode jara pēida k'āyaara. Cristo piuji tachi o k'achiadeepa k'aripa atait'ee, māgá Tachi Ak'ōrepa tachi pia ak'imerā. Tachi Ak'ōrepa eperāarā pia ak'ida paara oo p'anadap'edaa perā Moisepa p'ādade jara bik'a, Cristo parí piuk'aji.

3

Chisāgide ijāadaipia bi; Moisepa p'ādade wa Cristode

¹ ¡Aai, Galacia pidaarā! ¡Parā k'īsia k'awada-ee beerāk'api p'anī! ¿Apidaapa parā poro p'erebaipit'ajida-ek'ā? ¿K'irāpada-e p'anik'ā taipa jarateedap'edaa parā t'āide nipayadak'āri? Jesucristo kurusode piuda pia jarateejida parā jōmaarāmaa. ² Jīp'a mia nāga k'awa k'inia bi. ¿Tachi Ak'ōre Jaure ba chejik'ā parā ome, oo p'anadap'edaa perā Moisepa p'ādade jara bik'a maa-e pīrā ijāadap'edaa perā Tachi Ak'ōrepā jara pēida Cristo k'ap'ia pari? ³ ¿Parā wāara k'īsia k'awada-ee p'anik'ā? Naaweda Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee ūridak'āri, Cristodepai ijāajida māik'aapa p'aneejida iru Jaure ome. ¿Jīrā k'īsiapatak'ā Tachi Ak'ōrepā parā pipiara ak'iit'ee oo p'anī pīrā judiorā ūraa p'ādade jara bik'a maa-e pīrā ne-inaa oo p'anī pīrā pāchi juadoopa? ⁴ ¿Jōma Tachi Ak'ōre Jaurepa pia ooda parāit'ee pari oojik'ā? ¡Wāara māga pari ook'aji, parā ijāa k'inia p'anī pīrā ma ūraa p'ādade, Cristodepai ijāadai k'āyaara! ⁵ Mia waya iidiit'ee. Tachi Ak'ōrepā ichi Jaure pēik'āri parā ome bapariimerā māik'aapa parā t'āide ne-inaa oopimerā eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa, ¿sāap'eda māgá pēiparima? Pēi-e parāpa oopata perā irua Moisemaa ūraa p'āpida jara bik'a. Ma k'āyaara pēipari Cristodepai ijāapata perā.

Tachi Ak'ōrepā Abraham pia ak'iida

(Ro 4.1-3)

⁶ K'īsiadáma judiorā chonaarāwedapema Abrahamde. Tachi Ak'ōrepā ūraa p'āpidade chonaarāmaa jara bi:

'Abrahampa Tachi Ak'ōrepā jarada ijāaji. Maperā Tachi Ak'ōrepā iru pia ak'iipachi.' (Gn 15.6)

⁷ Mapa k'awaadaipia bi eperāarāpa Tachi Ak'ōrede ijāadak'āri, āchi wāara Abrahamdeepa uchiadak'a p'ani. Iruk'a Tachi Ak'ōrepā jarada ijāapata māik'aapa iru k'īrapite pia p'anapata. ⁸ Tachi Ak'ōrepā naaweda k'īsia iru bajī judio-eerā o k'achiadeepa k'aripa atait'ee, wāara ijāadak'āri. Māga k'awapiji Abrahammaa. Tachia māga k'awa p'anī Tachi Ak'ōrepā Moisemaa nāga p'āpida perā:

'Tachi Ak'ōrepā na pedee pia Abrahammaa māgaji: "Mia na p'ek'au eujādepemaarā jōmaweda k'aripait'eeda aji, pi k'ap'ia pari."'

(Gn 12.3)

⁹ Ak'ōrepā māga jarada perā, tachia k'awa p'anī Tachi Ak'ōrepā Abraham bendiciadak'a irua ijāada perā, awaraarā auk'a bendiciait'ee irude ijāadak'āri.

¹⁰ Jōdee eperāarā k'achia ooit'ee, ichi ūraa p'ādade jara bik'a ooruta pīrā irua āchi pia ak'iimerā. Āchi atuapiit'ee p'oyaa ooda-e perā jōma ma ūraade jara bik'a:

'Eperāpa oo-e bi pīrā jōma Ak'ōre ūraa p'ādade jara bik'a, atuait'ee.'

(Dt 27.26)

¹¹ Ma jōma jara aupadade k'īsiadak'āri, pia k'awa p'anī Tachi Ak'ōrepā pia ak'i-e chi oo k'inia bipapai iru ūraa p'ādade jara bik'a. Jīp'a pia ak'iipari eperā irude ijāa bita. ¿Iru ūraa p'ādade nāga jara bi-ek'ā?

'Eperā Tachi Ak'ōrede wāara ijāapari ichita bapariit'ee iru ome, p'ek'au k'achia wēe bairā iru k'īrapite.'

(Hab 2.4)

¹² Eperā ijāa-e bipa ooda paara jōma Tachi Ak'ōre ūraa p'ādade jara bik'a, it'aa wāk'aji ichi k'īradoxoopa. Māga k'awa p'anī Tachi Ak'ōre ūraa p'ādade jara bairā:

'Eperāpa ook'āri jōmaweda Ak'ōre ūraade jara bik'a, ichita bapariit'ee ma ūraade jara bik'a.'

(Lv 18.5)

¹³ Mamīda tai judiorāpa oodak'aa jōmaweda Tachi Ak'ōre ūraa p'ādade jara bik'a. Mapa o k'achiade p'anajida māik'aapa atuadait'ee pajī. Mamīda Cristopa tai uchiapiji ma ūraa p'ādade jara bi jua ek'ariipa, ma k'aurepa atuanaadamerā. Māga ooji kurusode piuk'āri. Tachi Ak'ōrepā iru k'achia ooji, tai k'achia ooi k'āyaara. Māgá tai k'aripaji. K'awa p'anī Cristo k'achiade baji Ak'ōre ūraa p'ādade jara bairā:

'Eperā pak'urude bajira bi k'achiade banait'ee.'

(Dt 21.23)

14 Jesucristopa māgá tai k'aripaji parā judio-eerā paara ijāadamerā Abrahampa ijāadak'a. Ma awara māgá tai k'aripaji tachi jōmaweda ichiaba ijāadak'ari, iru Jaure tachi ome iru p'anadamerā. Māgá Tachi Ak'ōrepa ooji ichia jaradak'a Abrahammaa, jarak'ari Abraham k'ap'ia pari ne-inaa pia ooit'ee na p'ek'au eujādepemaarā jōmaarāmaa.

Moisepa p'āda Tachi Ak'ōrepa jarada ome

15 Ipemaarā, k'īsiadáma eperāarāpa oopatade. Eperāpa p'āk'ari k'airāpa ichi net'aa atadait'ee ichi piuk'ari, chi firma p'āp'eda, eperā awaraapa ne-inaa awaraa p'ā-e pai ai p'ādade, chi p'āda chiparipa jara-ee. Maa-e pirā chipari piuk'ari, awaraa eperāpa ne-inaa awaraa p'ā-e pai ai p'ādade. Ichiaba ichi k'inia ma p'āda jōpi-e pai. **16** Tachi Ak'ōrepa jara bēiji Abraham ome irudeepa uchiadait'eerā k'aurepa na p'ek'au eujādepema jōmaarāmaa ne-inaa pia ooit'ee. Māga jarak'ari, jara k'inia-e baji jōmaweda Abrahamdeepa uchiadait'eerā k'ap'ia pari ma ne-inaa pia ooit'ee. Jip'a jara k'inia baji irudeepa uchiait'ee abaa k'ap'ia pari māga ooit'ee. Māgí Jesucristo. **17** Ma jara aupadade mia nāga jara k'inia bi: eperāpa p'āda bēiparik'a k'awaadamerā k'aipa ichi net'aa atait'ee, māga pik'a Tachi Ak'ōrepa ichia jarada bēiji Abraham ome, iru t'ēe uchiadap'edaarāpa auk'a māga k'awaadamerā. Jōdee, cuatrocientos treinta años wāyaada t'ēepai, ichi ūraa Moisemaa p'āpiji. Mamīda ma ūraa p'āpik'ari, ichia jara bēida Abraham ome at'ari beeji. Ma ūraa p'ādapa jōpi-e paji ichia naapiara jarada Abrahammaa. **18** Tachi Ak'ōrepa na p'ek'au eujādepemaarā k'aripa k'inia bada paara Moisepa ūraa p'ādade jara bik'a oopata k'aurepa, māgara ichia jarada jara bēi-e pak'aji Abraham ome. Mamīda māga-e paji. Ichia jarada bēiji Abraham ome, k'inia bada perā Abrahampa ma jarada ijāamerā. Ma ijāada k'aurepa na p'ek'au eujādepemaarā auk'a ijāadak'ari, pia p'anapataadai Ak'ōre k'īrapite.

K'āare-it'ee Moisemaa ma ūraa p'āpida

19 ¿K'āare-it'ee ichi ūraa Moisemaa p'āpiji? Māga p'āpiji eperāarāpa k'awaadamerā āchi p'ek'au k'achia ooyaa p'anapata iru k'īrapite. Ma ūraa pēji ichi angeleerā ome eperāmaa, māgipa p'āmerā eperāarā-it'ee. Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru baji eperāarāpa ma ūraa p'āda iru p'anadamerā, ma Abrahamdeepa uchiada na eujādee cheru misa na eujādepemaarā k'aripait'ee, Ak'ōrepa naaweda jaradak'a. **20** Māgá tee pēji mīda ichi ūraa Moisés k'ap'ia pari, māga oo-e paji jarak'ari Abrahammaa. Ichia it'aideepa jaraji ichia ooit'ee bada Abrahamdeepa uchiada k'ap'ia pari.

21 Maperā eperāpa k'īsiai Tachi Ak'ōrepa k'īsia awara-awaraa iru baji eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atait'ee. ¡Mamīda māga-e! Ichia ūraa tee pēidapa eperāarā o k'achiadeepa uchiapida paara, wāara p'ek'au k'achia wēe p'anak'ajida iru k'īrapite māik'aapa it'aa wāk'ajida ma ūraa k'aurepa. **22** Mamīda iru ūraa p'ādade jara bi eperāarā jōmaweda p'ek'au k'achia jua ek'ari p'anapata. Ara presoorā p'oyaa uchiada-e p'anik'a carceldeepa āchi juadoopa, māga pik'a eperāarā p'oyaa uchiada-e p'ek'au k'achia jua ek'ariipa āchi juadoopa. Aba uchiadai Jesucristode ijāadak'ari, iru k'ap'ia pari Tachi Ak'ōrepa eperāarā k'aripapari perā, ichia jaradak'a Abrahammaa.

23 Cristo chei naaweda, tai judiorā ichiaba presoorāk'a p'anapachida Moisepa p'ādade jara bi jua ek'ari. Ma ūraa carcel jīaparik'a baji. Tai ak'i baji Tachi Ak'ōrepa unupiru misa ichia Abrahammaa jaradak'a. **24** Mimiaparipa warra ak'iparik'a, ma ūraa p'ādapa tai ak'i pik'apachi Cristo cheru misa, tai jida irude ijāadamerā māik'aapa p'ek'au k'achia wēe p'anadamerā Ak'ōre k'īrapite. **25** Irá, Cristo cheda perā, māgá irude ijāadak'ari, tai waa p'anadak'aa Moisepa p'āda jua ek'ari.

26 Ma k'āyaara pipiara, parā jōmaweda Tachi Ak'ōre warrarā, Jesucristode ijāapata perā. Māgá araa p'anapata Cristo ome. **27** Jōmaweda araa p'anapataarā Cristo ome Tachi Ak'ōre warrarā iruk'a. Ma-it'ee tachia poro choopipata; ak'ipidait'ee araa p'anapata Cristo ome. **28** Māgá Cristo ome p'anapata perā, Tachi Ak'ōrepa tachi ichi warrarāk'a auk'a unupari. Māgá unupari judiorā mīda, judio-eerā mīda, esclavoorā mīda, esclavo-eerā mīda,

imik'īraarā mīda, wēraarā mīda. Jōmaweda auk'a p'anī iru k'īrapite Jesucristo ome araa p'anadak'āri. ²⁹ Ma awara tachi Cristo ome araa p'anapataarā wāara Abrahamdeepa uchiadap'edaarā, Tachi Ak'ōrepa jara pēida ijāapata perā Abrahampa ijāadak'a. Maperā iru p'anadait'ee jōma Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru bī ichideerā-it'ee.

4

Tachi Ak'ōre warrarā

¹ Piara k'awaadait'ee mia jara k'inia bī, k'īsīati nāgīde. Eperā piuk'āri warra k'aipeepai iru bī, ma-āri weda ma warrapa atak'aa chi ak'ōrepa net'aa atabēida. Awaraarā juu ek'ari chi ak'ōre esclavok'a bapari, net'aa mak'īara wēe, chonaa paru misa. ² Māimisa chi ak'ipataarāpa nīpata chi ak'ōrepa año jara bēida parumaa, ma net'aa teedai naaweda māik'aapa chi te chipari papii naaweda. ³ Māga pik'a tachi jida esclavoorāk'a p'anapachida, Cristo na eujādee chei naaweda Tachi Ak'ōrepa jara bēidak'a. Maapai chonaarāwedapema ūraa juu ek'ari p'anapachida māik'aapa k'īsia p'anapachida warrarāk'a. K'īsia p'anapachida tachia ne-inaa k'awa p'anipa maa-e pīrā ma ūraa jara bīk'a oo p'anipa it'aa wādai. ⁴ Mamīda Tachi Ak'ōrepa k'iniak'āri, ichi Warra pēiji na p'ek'au eujādee judío wērapa t'omerā. Māgā chi Warra bapachi Tachi Ak'ōre ūraa p'ādade jara bi juu ek'ari māik'aapa jōma oopachi ma ūraade jara bīk'a. ⁵ Māga ooda perā ichia aupai tai judiorā uchiapii ma ūraa p'ādade jara bi juu ek'ariipa. Ma-it'eeta Tachi Ak'ōrepa ichi Warra pēiji; tai judiorā uchiapimerā ma ūraa jara bi juu ek'ariipa māik'aapa Tachi Ak'ōre warrarā papimerā iruk'a. ⁶ Tachi Cristode ijāapataarāpa k'awaadamerā tachi wāara iru warrarā, Tachi Ak'ōrepa pēiji ichi Warra Jaure tachi t'āride bapariimerā. Māgā Jaurepa ichita Tachi Ak'ōremaa jarapari: "Abbá, Mi Ak'ōre." ⁷ Mapa parāpa k'awaadai ūrá esclavoorā-e. Ma k'āyaara Tachi Ak'ōre warrarā. Māgā iru warrarā perā, iru p'anadait'ee jōma irua k'īsia iru bi ichideerā-it'ee.

Pablo ijāapataarā-it'ee k'īsia nībada

⁸ Naaweda parāpa Tachi Ak'ōre waide k'awada-e p'anī weda, Tachi Ak'ōre-ee beemaa it'aa t'īpachida māik'aapa ma juu ek'ari p'anapachida esclavoorāk'a. ⁹ Mamīda ūrá parāpa Tachi Ak'ōre k'awa p'anī; pia jarai'eera, Tachi Ak'ōrepa parā k'awa bī. Māga bīta, ḥsāap'eda waya t'īu k'inia p'anīma ma naawedapema ne-inaa vale-ee baibī juu ek'ari, waya esclavoorāk'a p'aneedait'ee? ¹⁰ Parāpa iapata ewari, atane māik'aapa año, ūipata ewate pak'āri maa-e pīrā fiesta ewate pak'āri. ḥK'īsia p'anik'ā māga oo p'anipa Tachi Ak'ōrepa parā pipiara ak'īt'ee apemaarā ijāapataarā k'āyaara? ¹¹ Mi waawee bī, pari parā t'āide jaratee nipaji jīak'aapa.

¹² Ipemaarā, mia parāmaa enenee nībi mik'a uchiadamerā Tachi Ak'ōrepa ūraa Moisemaa p'āpida juu ek'ariipa. Naaweda parā ma juu ek'ari p'anada-e paji. Mapa parā t'āide nipak'āri, mia ma ūraa jaratee-e paji. Mama pak'āri, parāpa mi auteebajida māik'aapa pia ak'ījida. ¹³ Parāpa k'awa p'anī mi k'ayaa bada perā, ma naa wāyaa wādade parā t'āide, mama beeji jarateeit'ee Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee. ¹⁴ Ma k'ayaa k'aurepa parāpa mi yiaraa iru p'anak'ajida, maa-e pīrā mi āpite pedee k'achia jarak'ajida. Mamīda māga ooda-e paji. Ma k'āyaara mi pia auteebajida, Jesucristo wa it'aripema ángel auteebaik'ajidak'a. ¹⁵ Maapai parā o-īa p'anajida. Mia k'awa bī parāpa mi k'aripa k'iniapa pāchi tau paara ēek'ook'ajida mi k'aripadait'ee. Mamīda ūrá māga p'anī-e. ḥParā, sāgajidama? ¹⁶ ūrá ḥmi k'īra unuamāa iru p'aneeruta-ek'ā, mia wāarata jara bairā parāmaa?

¹⁷ Awaraa Ak'ōre ūraa jarateeapataarāda apataarāpa ne-inaa awara ijāapi k'inia p'anī, mia jaratee bi k'āyaara. Mapa parā t'āide t'āri pia māik'aapa iwarraa pedee nipapata. K'inia p'anī parāpa āchi ak'īdamerā Cristode wāara ijāapataarāk'a. Mamīda māga p'anī-e. Mia jaratee bīdeepa parā āyaa atee k'inia p'anī āchi eere t'īudamerā. ¹⁸ Mia māga jarak'āri, jara k'inia-e k'achia bi awaraarā t'āri pia nīpadamerā parā t'āide mi wē-e pak'āri. Pia

bí ne-inaa pia oo k'iniadak'ári parā ome. ¹⁹ Michi warrarā, ara wēra bi p'irapa mia nībik'a ichi warra t'orumaa, māga pik'a mi k'isia nībipa waya mia nībi parāpa wāara oorutamaa Cristopa oopi k'inia bik'a. ²⁰ Naapai mi parā ome bada paara, k'awa bak'aji k'āata jarait'ee parāmaa. Wāara mia k'awa-e sāgapí ooit'ee.

Pablopajarateeda Agarde māik'aapa Sarade

²¹ ¿Parā ūk'uruurāpa Moisepa p'ādade jara bí juua ek'ari p'ana k'inia p'aní-ek'á? ¿K'isia p'aní-ek'á ma ūraa juua ek'ari p'anaruta pírā, Tachi Ak'ōrepa parā piara ak'iit'ee? ¿Parāpa wāara k'awa p'aník'á ma ūraade jara bí? ²² Nāga jara bí. Abrahampa warra omé iru baji; aba chi wēra esclava Agarpa t'oda, aba chi wēra Sarapa t'oda. ²³ Chi wēra esclava Agar ome ma warra ooji eperā jīp'aapa warra ooparik'a. Mamīda māga-e paji chi wēra Sarapa warra t'oda ome. Naaweda Tachi Ak'ōrepa jaraji Abrahampa warra ooit'ee chi wēra ome. Māgí warra t'oji Ak'ōrepa jaradak'a, Abraham chi wēra ome audú chonaa p'anajida mīda warra oodait'ee. Tachi Ak'ōrepa k'aripaji māgí warra oodamerā. ²⁴ ¡K'isiati nāgide! Ma wēra chaa jara k'inia bí Tachi Ak'ōrepa jara bēida aba. Irua jara bēida aba Sinaí eedepema paji, mama iru ūraa jarada perā Moisemaa, ichia ma ūraa p'āmerā eperāarā-it'ee. Māga jarap'eda, eperāarā esclavoorāk'a p'aneejida ma ūraa jarada juua ek'ari. Māgí jara bēida jara k'inia bí Agar. ²⁵ Maperā Abraham wēra esclava Agar jara k'inia bí Sinaí ee, Arabia eujāde bí. Agardeepa uchiadap'edaarā ichik'a esclavoorā p'anapachida. Māga pik'a irá Jerusalén p'uurude p'anírā esclavoorāk'a p'aní, Tachi Ak'ōre Ūraa jarada Sinaí eede, ma juua ek'ari at'āri p'anapata perā. ²⁶ Jōdee Abraham wēra jara k'inia bí it'aripema Jerusalén. Tachi Cristode ijāapataarā it'aripema Jerusalendepemaarā. Maperā p'anadak'aa ma Sinaí eede jarada juua ek'ari. ²⁷ Tachi Ak'ōre pedee jarapari Isaíapa ichiaba jaraji ma Jerusalén omeede, chonaarāweda nāgí pedee p'āk'ári:

'Pi, chi warra t'ok'aa bíta, o-ña báji. O-ñapa bíji warra t'oru p'ua senti-e bí mīda māik'aapa pi k'imapa pi yiaraa iru bí pijida. Na ewari pi deepa uchiadait'erā chok'araara pait'ee chi warra naa t'odadeepa uchiadait'erā k'āyaara.' (Is 54.1)

²⁸ Ipemaarā, tachi Abraham warra Isaack'a. Tachi chi naa warra t'ok'aa badadeepa uchiadak'a p'aní, wāara ijāapata perā Tachi Ak'ōrepa jara bide, Abrahampa ijāadak'a. ²⁹ K'irāpátí chi warra naapema Agarde t'oda eperā jīp'aak'a t'oji. Jōdee chi warra t'ee t'oda Sarapa t'oji Tachi Ak'ōre Jaurepa t'opidak'a. Māga bají mīda, chi naapiara t'oda, Ismaelpa, nepira jiriji Isaac, chi t'ee t'oda ome. Irá māga pik'a Moisepa p'ādade oo k'inia p'anírāpa nepira jiripata tachi Cristode ijāapataarā ome. ³⁰ Mamīda māga bají mīda Agar warra ome, Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bí:

'Ayaa pēipáde aji, ma esclava ichi warra ome. Ma warrapa chi ak'ōrepa bēida ata-e pait'ee chi wēra warrapa ataparik'a.' (Gn 21.10)

³¹ Māpai ipemaarā, Tachi Ak'ōrepa tachi jēre-e pait'ee. Tachi Cristode ijāapataarā chi esclavadeepa uchiadap'edaarāk'a-e. Jīp'a chi esclava-e badadeepa uchiadap'edaarāk'api p'aní. Mapa tachiata Tachi Ak'ōre truadée wādait'ee.

5

Cristodeerā Moisepa p'āda juua ek'ari p'anadak'aa

¹ Cristopa māgá tachi uchia atada perā Tachi Ak'ōre Ūraa Moisemaa p'āpida juua ek'ariipa, chótí irude ijāa p'anide. T'iunáati ma ūraa p'ādade jara bí juua ek'ari, waya esclavoorāk'a p'anadait'ee.

² ¡Urítí mí, Pablopaja rāpa pāchi k'ap'iade tauchaa bīpiruta pírā, k'isia p'anadairā māga oo p'anipa it'aa wādai, Cristopa parā waa k'aripa-e pait'ee it'aa wādamerā. ³ Ichiaba waya jarait'ee. Parāpa pāchi k'ap'iade tauchaa bīpiruta pírā, t'iudait'ee jōmaweda Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bí juua ek'ari. Māga ooruta pírā,

oodaipia bī jōma ma ūraade jara bik'a, Tachi Ak'ōrepa parā pia ak'imerā. ⁴ Parā, ma ūraade jara bik'a oo p'anirā Tachi Ak'ōrepa parā pia ak'imerā, Cristode ijāa amadaruta māik'aapa waa ichideerā p'anada-e pait'ee. ⁵ Mamīda tachi Cristode ijāapataarāpa ijāa p'ani Cristopa tachia p'ek'au k'achia oopata wēpapipari, Tachi Ak'ōre Jaurepa tachimaa māga k'awapipari perā. Maperāpi nī p'ani p'ek'au k'achia wēe p'anadait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite iru ewari waibia ewate. ⁶ Māgā nī p'ani k'awa p'anadairā Tachi Ak'ōrepa tauchaa iru beerā apemaarā k'āyaara pipiara ak'ī-e. Ma awara pipiara ak'ī-e tauchaa bipida-eerā. Jīp'a pipiara ak'īpari eperā awaraarā k'inia iru bīpa, Jesucristode ijāapari perā.

⁷ Naaweda parāpa māga ijāa p'anajida. ¿K'aipa ma wāara ijāa amapijima, Cristopa oopi bī awara oo p'aneedamerā? ⁸ ¡Tachi Ak'ōrepa-e paj! Iruata parā jiriji ichideerā p'aneedamerā. ⁹ Levadura ma-āriipa pan masa jōmaweda waridaiparida apata. ¹⁰ Mamīda mīa ijāa bī parāpa mī ūraa ūridait'ee māik'aapa ooda-e pait'ee seewa jarateepari apidaapa oopi k'inia bik'a. Māga ijāa bī Tachi Waibia Cristo māgeerā k'āyaara māik'aapa jōmaarā k'āyaara waibiara bapari perā. Ichi k'aurepata tachi ijāapataarā araa p'anapata. Jōdee māgeerāpa jarateepata k'aurepa Tachi Ak'ōrepa āchi k'achia ooit'ee.

¹¹ Ipemaarā, ¿māgee jarateepataarāpa jarada-e p'anik'ā mīa auk'a jarateepari eperāarāpa āchi k'ap'īade tauchaa bipidaipia bī, Tachi Ak'ōre ūraa p'ādade jara bik'a? Wāara Cristode ijāai naaweda, mīa māga jarateepachi. Mamīda at'āri māga jarateeda paara, āchia mī ichiak'au bik'ajida, aupedeeda-ee. Mamīda māga ooda-e p'ani. Ūridamaa p'ani mīa jarateek'āri Cristo kurusode piuda, ma k'aurepapai tachi it'aa wādai. ¹² ¿Ārapa k'īisia p'ani-ek'ā Tachi Ak'ōrepa piara ak'īpari chi k'ap'īa t'īpidap'edaarā? ¡Māgara, āchi k'āratau paara t'īap'epidaipia bī!

Cristode ijāapataarā chik'inia p'anapataadaipia bī

¹³ Ipemaarā, k'īrapáti Tachi Ak'ōrepa parā jiriji p'anapataadamerā Cristo jua ek'ari, ma chonaarāweda ūraa p'ādade jara bī juu ek'ari p'anapataadai k'āyaara. Mamīda k'īsiadaik'araa bī oodait'ee pāchi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'īapa oopi k'inia bik'a. Jīp'a k'īsiadaipia bī awaraarā k'inia iru p'anadait'ee māik'aapa k'aripadait'ee. ¹⁴ Nāgī ūraa jara bik'a ooruta pīrā, Tachi Ak'ōre ūraa chonaarāweda p'ādade jara bī jōmaweda oodait'ee: 'Awaraarā k'inia iru baparíji pichi k'ap'īa k'inia iru baparik'a.' (Lv 19.18)

¹⁵ Ma k'āyaara, awaraarā k'īraunuamāa iru p'anaruta pīrā māik'aapa nepīra jiriruta pīrā āra ome chōodarutamaa, jōpidait'ee Cristopa oomaa bī parā t'āide māik'aapa waa t'āri auk'a p'anada-e pait'ee.

Oodaipia bī Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a

¹⁶ Maperā oo wāk'āti wātī Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a. Māga ooruta pīrā, ooda-e pait'ee parā p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'īapa oopi bik'a. ¹⁷ Oodak'āri tachi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'īapa oopi bik'a, p'oyaa ooda-e Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi k'inia bik'a. Jōdee oodak'āri Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a, ooda-e pait'ee ne-inaa tachia oo k'iniata. Omee weda auk'a p'oyaa oodak'aa. Mapa parāpa oodaipia bī Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a, pāchia oo k'iniata oopiamāa. ¹⁸ Māga ooruta pīrā, p'anada-e pait'ee Tachi Ak'ōrepa Moisemaa ūraa p'āpida juu ek'ari. Ma k'āyaara Ak'ōre Jaurepata oopiit'ee Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a.

¹⁹ Jōmaarāpa k'awa p'ani eperāarāpa oodak'āri āchi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'īapa oopi bik'a, nāga p'anapata: miak'āi p'anirā awaraarā ome k'āipata; k'īsiapata chīara ome k'achia oodait'ee; awaraarā jiripata āchi ome k'achia oodait'ee; ²⁰ ne-inaa juapa ooda k'īrapite it'aa t'īpata; petau tau k'awaa beerāmaa wa jaipanaarāmaa wāpata chīara k'achia oodamerā; awaraarā k'īraunuamāa iru p'anapata; nepīra jiripata chīara ome; awaraarā net'aa ata k'inia p'anapata āchi-it'ee; k'īrauyaa p'anapata; jōma k'inia p'ani āchi-it'ee aupai; t'āri auk'a bīdak'aa awaraarā ome; k'īisia awarapipata eperāarāmaa āyaa

ateedait'ee awaraarā ik'aawaapa; ²¹ awaraarā net'aa k'inia p'anapata maa-e pirā āchik'a pa k'inia p'anapata, āchimaa ne-inaa k'achia oo k'iniadarutamaa; chīraa peepata; it'ua toyaa p'anapata; pariatua nek'oyaa, toyaa, k'achia oodait'ee jiriyaa p'anapata fiestade; māga bee. Mia naaweda jaradak'a waya jarait'ee. K'īrak'aupai māgá p'anadai. Māgee ne-inaa oopataarā p'oyaa wāda-e Tachi Ak'ōre truadee.

²² Jōdee chi oopataarāpa Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a nāga p'anapata: awaraarā k'inia iru p'anapata; t'āri o-īa p'anapata; k'āiwee p'anapata awaraarā ome; k'īrau-ee choopata awaraarā ome, nepirade p'ani mīda; awaraarā chupiria k'awaapata; t'āri pia p'anapata awaraarā ome māik'aapa awaraarā k'ūradak'aa; jīp'a oopata āchia jara p'anik'a; ²³ audua nipadak'aa; ne-inaa pariatua oo k'iniadak'āri, māga oodak'aa. Ūraa wē-e jarait'ee māgee ne-inaa oonaadamerā, pia p'anadairā. ²⁴ Ma et'ewa jara aupadade k'īsiadak'āri, k'awa p'ani Jesucristode ijāapataarāpa oo amaapata āchi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'īapa ne-inaa k'achia k'īra t'ādoo oopata. ²⁵ Tachi Ak'ōre Jaurepa tachi Cristode ijāapataarā k'aripapari perā, ichita oodáma irua oopi k'inia bik'a. Māgá wāara pia p'anapataadait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite.

²⁶ Tachi k'inia nāga p'ananaadáma: audua; pedee-idaa; nepira jiriyaa; chīraa k'īra unuamaa ne-inaa iru bī k'aurepa.

6

Chik'aripa p'anapatāti

¹ Ipemaarā, mia ichiaba nāga ūraait'ee. Parādepema k'achiade baairu pīrā, parā chi oopataarāpa Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a, t'āri pia māgí k'aripadaipia bī ma k'achia oo amaamerā. Mamīda k'īrak'aupai parāpa ne-inaa k'achia oodai, iru k'aripa p'ani misa. ² Chik'aripa p'anapatāti. Māgá jōmaweda choodait'ee nepirade baaidak'āri. Māgá chik'aripa p'anadak'āri, oopata Cristopa oopi bik'a.

³ Ijāaparipa k'īsia bī pīrā ichi pipiara bī awaraarā k'āyaara, ichi itu k'ūraru, jōmaweda auk'a p'anadairā Tachi Ak'ōre k'īrapite. ⁴ Ijāapari chaa k'īsiaipia bī ichia ooparide. Pia oo bī pīrā, t'āride o-īa baipia bī. Mamīda awaraarāpa oopata ak'īk'araa bī k'awaait'ee auk'a pia wa mak'īara pia-e bī ichia oo bī jīak'a. Tachia oo p'anidepae k'īsiaipia bī. ⁵ Mia māga jara bī tachi chaachaa panadait'ee perā Tachi Ak'ōre k'īrapite, irua tachia ne-inaa oodap'edaa ak'īmerā.

⁶ Ijāapataarā jarateepari it'aideepa parāpa ūridak'āri Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee, ma jarateepari pia ak'ī p'anadaipia bī māik'aapa ne-inaa pia teedaipia bī irumaa, iru mimia pari.

⁷ K'ūranāati pāchi itu. Tachi Ak'ōre oo iru p'anadaik'araa bī. Ne-uuparipa ne-uuk'āri, ma ne-uuda jīak'a ewait'ee. ⁸ Māga pik'a k'achia k'īra t'ādoo ooparipa ichia k'iniata oop'eda, ma k'achia jīak'a atait'ee, atuait'ee perā. Jōdee Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a ooparipa ne-inaa pia oop'eda, ma jīak'a atait'ee, it'aa wāit'ee perā. ⁹ Maperā sēnaadáma ne-inaa pia oo p'ani misa. Māgá choo p'ani pīrā, na ewari atadait'ee jōmaweda Tachi Ak'ōrepa iru bī ichideerā-it'ee. ¹⁰ Maperā tachi na p'ek'au eujāde p'ani misa, eperāarā jōmaweda k'aripadáma. Mamīda naapiara tachi ipemaarā Cristo k'aurepa k'aripadaipia bī.

Pablopā ūraada māik'aapa salute tee pēida

¹¹ Ak'īti mia nāgí letra waibiapa p'āru michi juadoopa. ¹² Ma tauchaa bīpi k'inia p'aniīrāpa parā k'ap'īade māga oopi k'inia p'ani judiorāpa āchi pia ak'īdamerā. Jara p'ani judio-eerāpa māga ooruta pīrā Tachi Ak'ōre ūraa chonaarāweda p'ādade jara bik'a, pia p'anadai judiorā k'īrapite. Mamīda wāara māga oopi p'ani judiorā waidoopa. K'iniada-e judiorāpa āchi jiriadamerā miapidait'ee, Cristodepae ijāapata perā. ¹³ Arapa paara ne-inaa jōma ooda-e Tachi Ak'ōre ūraa chonaarāweda p'ādade jara bik'a, āchi k'ap'īade tauchaa iru

p'aní mīda. Māga bīta, ḥat'āri parāmaa tauchaa bīpi k'inia p'aní-ek'ā? Māgá awaraarāmaa audua jaradai āchiata parā k'ap'iade tauchaa bīpidap'edaa. ¹⁴ Taawa mia maarepida māga oo-e pai. Jīp'a mia nāgí audua pedee jarai: Tachi Waibīa Jesucristo kurusode piuda k'aurepapai mi it'aa wāit'ee. Ma k'aurepata ūrā maarepida mia p'ua-e bī na p'ek'au eujādepema ne-inaa tachia oo k'iniata k'īra t'ādoo. Māgee ne-inaa piu pik'a bī mi-it'ee. Jōdee na p'ek'au eujādepema ne-inaa oo k'inia p'anīrā-it'ee mi piu pik'a bī, māgee ne-inaa waa oo k'inia-e bairā. ¹⁵ Ma awara Tachi Ak'ōre-it'ee p'ua-e bī tachia tauchaa iru p'aní tachi k'ap'iade wa wēe p'aní. Jīp'a irua k'inia bī Cristode ijāadamerā, māgá eperā chiwidi pik'a padaidamerā, araa p'anapata perā Cristo ome. ¹⁶ Mapa mia parāmaa ūraapari ijāapataadamerā Cristodepai. Mi it'aa tīpari Tachi Ak'ōremaa irua parā chupiria k'awaamerā māik'aapa k'āiwee p'anapimerā jōmaweda nāgí ūraa jara bīk'a oopataarā, wāara ichideerā perā.

¹⁷ Māpai na pedeepapai na k'art'a p'ā aupait'ee. Waa apidaapa mi ome nepira jiridaik'araa bī. Mi k'ap'iade jidik'ada-idaa unurutapa k'awaadai mia oopari Jesucristopa oopi bīk'a.

¹⁸ Ipemaarā, mia it'aa iidi bī Tachi Waibīa Jesucristomaa irua parā pia ak'i bapari-imerā, parā t'āride bī misa. ¡Amén!

EFESIOS

San Pablopá K'art'a P'āda Éfeso P'uurudepema Ijāapataarāmaa

San Pablo, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'āji. K'īsiapata na k'art'a p'āji Romade, carcelde bak'āri. Na k'art'ade Pablopá jara bī Ak'ōrepa k'īsia iru bī ichideerā-it'ee, na eujāde p'aní misa māik'aapa it'ari panadak'āri. Pablopá k'inia baji na k'art'a pedeepidamerā jōmaweda ijāapataarāmaa chip'epata chaa.

Salude jarap'eda, naapiara jara bī Tachi Ak'ōrepa eperāarā audú k'inia iru bapari (caps. 1.1-2.10). Maperā judiorā, judio-eerā paara jiripari Cristode ijāapataadamerā māik'aapa araa p'anapataadamerā iru ome (cap. 2.11-22). Jara bī ichi mimiapari Cristo-it'ee, Cristopa jōmaweda k'inia iru bapari perā (cap. 3). Jara bī Cristode ijāapataarā k'ap'ia apai pik'a p'aní māik'aapa iru ma k'ap'ia porok'a bī (cap. 4.1-16). Maperā p'ek'au k'achia oo amaadaipia bī (cap. 4.17-32). Jara bī ijāapataarā īdaa pik'a bīde p'anapataadaipia bī (caps. 5.1-6.9) māik'aapa sāga chōodaipia bī netuara ome (cap. 6.10-20). T'ēepai jara bī ichia na k'art'a tee pēit'ee Tíquico ome (cap. 6.21-24).

Salude pēida

¹ Mi, Pablopá na k'art'a p'āru Jesucristode wāara ijāapataarāmaa, Éfeso p'uuruude p'aní. Tachi Ak'ōrepa k'inia bada perā, mi jirit'eraji Jesucristopa pēimerā ichi ūraa jarateede.

² Miá k'inia bī Tachi Ak'ōrepa Tachi Waibia Jesucristo ome parā pia ak'i p'anadamerā. Māgá k'āiwee p'anapataadait'ee.

Cristo k'ap'ia pari Tachi Ak'ōrepa tachi k'aripapari

³ ¡T'āri o-ña gracias jaradáma Tachi Ak'ōremaa! ¡Iru Tachi Waibia Jesucristo Ak'ore! Iruata tachi bendiciaji tachi araa p'anapik'āri Cristo ome, irude ijāapata perā. Cristo k'ap'ia pari irua it'aripema ne-inaa pia k'īra t'ādoo ooji tachi k'aripait'ee, it'aa wādamerā piudak'āri. Nāgee ne-inaa pia ooji tachi-it'ee. ⁴ Na eujā ooi naaweda, Tachi Ak'ōrepa tachi jirit'eraji Cristode ijāadamerā. Māga ooji tachi awara bī k'inia bada perā, ichi k'īrapite p'ek'au k'achia wēe p'anadamerā. ⁵ Ma awara iru t'āri pia bapari perā māik'aapa tachi k'inia iru bapari perā, k'īsia iru baji tachi ichi warrarā papiit'ee ichi Warra Jesucristode ijāapata k'aurepa. ⁶ Māgá t'āri piara bapari perā jōmaarā k'āyaara, t'āri o-ña gracias jaradáma irumaa. Maperā tachia ne-inaa oo-eeta, ichideerā papiji ichi Warra k'inia iru bī k'ap'ia pari. Māga ooji ichi Warra pēik'āri piumerā tachi pari. ⁷ Ichi warra waa bat'ada k'aurepa tachi o k'achiadeepa k'aripa ataji atuanaadamerā māik'aapa tachia p'ek'au k'achia oopata wēpapiji. ⁸ ¡Māga ook'āri, wāara tachi pia ooji! Mamīda māgapai-e. ⁹ Māga ook'āri, ichiaba tachi k'īsia k'awaapiji ne-inaa pia oo k'awaadamerā irua oopi bik'a. Ichiaba k'awapiji ne-inaa awaraarāmaa waide k'awapi-e pada. K'awapiji ichia at'āri k'īsia iru bī ooit'ee Cristo k'ap'ia pari. ¹⁰ Nāga k'īsia iru bī. Irua k'inia bak'āri, ewari cherude ne-inaa jōmaweda na p'ek'au eujādepema māik'aapa it'aripema bīt'ee Cristo juá ek'ari.

¹¹ Tachi Ak'ōrepa ne-inaa jōmaweda oopari ichia k'inia bik'a. Mapa ichia k'īsia iru badak'a, tai judiorā naapiara jirit'eraji ichideerā papiit'ee. Māga ooji Cristode ijāadak'āri. Tai māgá ichideerā p'anadairā, iru p'anadait'ee jōmaweda irua k'īsia iru bī ichideerā-it'ee.

¹² Tai judiorā māgá naapiara jirit'eraji, ni p'anadap'edaa perā Cristo waya cheit'ee na eujādee. Tachi Ak'ōrepa k'inia baji taipa jōmaarāmaa jaranaadamerā iru jōmaarā k'āyaara waibiara bī. ¹³ Māpai taipa māga oodak'āri, parāpa ūrijida Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida Cristode. Māgá k'awaadak'āri Cristopa eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atai, parāpa ichiaba irude ijāajida. Mapa Tachi Ak'ōrepa parā auk'a ichideerā papiji māik'aapa parā k'ap'ia de ichi Jaure ba chepiji, irua ooit'eeda adak'a. Eperāpa tauchaa bīparik'a ichi

net'aade jõmaarāpa k'awaadamerā ichi ma net'aa chipari, mäga pik'a Tachi Ak'õrepa ichi Jaure ba chepiji ichideerā k'ap'iade, jõmaarāpa k'awaadamerā ichita ãchi chipari. ¹⁴ Ma Jaure k'aurepata tachia k'awa p'anī wāara iru p'anadait'ee jõmaweda irua k'isia iru bī ichideerā-it'ee. Ma awara k'awa p'anī ichideerā perā ewari cherude tachi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'iadeepa aweda uchiadait'ee, wādak'āri iru truadee. Mäga pak'āripi, wāara t'āri o-ña gracias jaradait'ee irumaa, iru k'īra wāree pia k'awadait'ee perā.

Pablopia it'aa iidida Cristode ijāapataarā pari

¹⁵ Tachi Ak'õrepa ma jõma ooda perā tachi-it'ee, mia k'awaadak'āriipa parā wāara ijāa p'anī Tachi Waibia Jesude mäik'aapa parāpa jõma Tachi Ak'õredeerā k'inia iru p'anī, mia nāga oopari. ¹⁶ It'aa t'īk'āri Tachi Ak'õremaa, ichita gracias jarapari parā pari. ¹⁷ Iidipari Tachi Waibia Jesucristo Ak'õre k'īra wāree bimaa, irua parā k'isia k'awaapimerā ichi Jaure k'ap'ia pari. Mägá iru wāara pipiara k'awadait'ee. ¹⁸ Parāpa mägá iru pipiara k'awa wādak'āri, t'āride k'awadait'ee Tachi Ak'õrepa parā jiriji ichideerā papiit'ee. Mäga ooji, jai-idaadak'āri iru trua k'īra wāreedee wādamerā mäik'aapa iru p'anadamerā jõmaweda irua k'isia iru bī ichideerā-it'ee. ¹⁹ Ichiaba parāpa k'awaadait'ee Tachi Ak'õrepa ne-inaa jõmaweda oopari. Iru jõmaarā k'āyaara waibiara bapari perā, tachi ijāapataarā k'aripai Cristo k'aripadak'a. ²⁰ Cristo piup'eda, chok'ai p'irabaipiji mäik'aapa su-ak'i beepiji it'ari ichi juaraare. ²¹ Mama bīji ak'ipi k'inia bada perā Cristo jõmaarā k'āyaara waibiara bī. Jõmaweda iru juu ek'ari ichita p'anapataadait'ee, na p'ek'au eujā jōru pijida. Na p'ek'au eujādepema poro waibiarā jõmaweda iru juu ek'ari p'anadait'ee, jõmaweda charraarā mäik'aapa reyrā paara. Ichiaba na p'ek'au eujādepema-eerā iru juu ek'ari p'anadait'ee, angeleerā mäik'aapa netuara eere p'aniirā paara. ²² Tachi Ak'õrepa ma jõmaweda Cristo juu ek'ari mägá bida perā, iru ne-inaa jõma poro waibia; tachi ijāapataarā poro waibia ichiaba. ²³ Iru tachi porok'a bī; jõdee tachi ijāapataarā iru k'ap'ia apai pik'a p'anī, chok'ara p'anī mīda. Tachi ijāapataarā wēe, Cristopa oo-e pai Tachi Ak'õrepa oopi k'inia bīk'a na p'ek'au eujāde. Jõdee tachia pida p'oyaa ooda-e pai Tachi Ak'õrepa oopi k'inia bīk'a, Tachi Poro Waibia Cristo wēe. Cristo k'aurepata ne-inaa jõmaweda nībi.

2

Tachi Ak'õrepa tachi k'inia iru bapari perā, atuada-e pait'ee

¹ Cristode ijāadai naaweda, Tachi Ak'õre-it'ee parā piu pik'a p'anajida, irua oopi bīk'a oodaamaa p'anapatap'edaa perā mäik'aapa p'ek'au k'achia ooi awaa p'anapatap'edaa perā. ² Parāpa na p'ek'au eujādepemaarāpa ne-inaa k'achia oopata k'īra t'ādoor oo wāpachida. Oo k'inia p'anapachida jaure k'achia beerā poro waibiapa oopidak'a. Mägi Netuara Poro Waibiapa k'isiapipari Tachi Ak'õrepa oopi bīk'a oodaamaa p'aniirāmaa, audupiara mäga p'anadamerā. ³ Wāara Cristode ijāadai naaweda, tachi jõmaweda mägee k'achia oopataarāk'a p'anapachida. Oopachida tachia oo k'iniata, tachi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia oopidak'a mäik'aapa tachia pariatua k'isiadap'edaak'a. Mägá p'anadap'edaa perā, Tachi Ak'õre k'īrapipi p'anapachida mäik'aapa atuadait'ee paji ape-maarā p'ek'au k'achia oopataarā ome. ⁴ Mägá piu pik'a p'anajida mīda tachia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa, Tachi Ak'õrepa tachi audú chupiria k'awaaji. Tachi k'inia iru bada perā, ⁵ araa p'anapiji Cristo ome, maadamāiipa ichita chok'ai p'anapataadamerā iru k'īrapite. Irua mägá parā pia oo k'inia bada perā, parā o k'achiadeepa k'aripa ataji atuanaadamerā. Frā tachi ichita chok'ai p'anī Tachi Ak'õre k'īrapite. ⁶ Tachi Ak'õrepa tachi Jesucristo ome araa p'anapida perā, jaradai irua Cristo chok'ai p'irabaipik'āri, tachi auk'a mägá chok'ai p'irabai pik'apiji. Ma awara Tachi Ak'õrepa Cristo su-ak'i beepik'āri ichi juaraare it'ari, tachi auk'a mama su-ak'i p'anee pik'apiji, Cristo ome araa p'anapata perā. ⁷ Mäga ooji jōma t'ēe cherutaarāmaa ak'ipiit'ee ichia tachi Jesucristode ijāapataarā pia oopari, ichi t'āri pia bapari perā. ⁸ Maperāpi parā Cristode ijāadak'āri,

Tachi Ak'õrepa parã o k'achiadeepa k'aripa ataji atuanaadamerã. Pächi k'ĩrandoopa ma o k'achiadeepa p'oyaa uchiada-e paji. Tachi Ak'õrepapai eperãarã madeepa uchiapii. ⁹ Eperãarã ãchi k'ĩrandoopa madeepa uchiada paara, mägak'ajida: "Tachia pia oopata k'aurepa Tachi Ak'õrepa k'aripaji." Mamïda mäga-e. Tachi Ak'õrepapai tachi ijääpataarã mägá o k'achiadeepa k'aripa atapari, apida pedee audua pedeenaadamerã. ¹⁰ Iruata tachi ooji Cristode ijäädamerã mäik'aapa iruata tachi araa p'anapiji Cristo ome. Mäga ooji Jesucristo k'ap'ia pari ne-inaa pia oodamerã, irua naaweda k'isia iru badak'a.

Cristo ome araa p'anapataarã k'ãiwee p'anapata

¹¹ K'isíati parã ijäädai naaweda p'anapatap'edaade. Naaweda parã Tachi Ak'õrede ijäädak'aa paji. Judio-eerã perã, k'awada-e paji Ak'õrepa jarada judiorãmaa, imik'iraarã k'ap'iade tauchaa bïdamerã. Mapa judiorã, "chi tauchaa iru beerãda" apataarãpa at'ari parã judio-eerã k'ira unuamaa iru p'anapata mäik'aapa parã ãpite "chi tauchaa wẽe beerã" apata. ¹² Ichiaba Cristode ijäädai naaweda, parãpa k'awada-e paji Tachi Ak'õrepa Israel pidaarã jirit'erada ichi p'uuru pidaarã papiit'ee. Mapa maarepida k'awada-e paji Tachi Ak'õrepa jarada ãra chonaarãmaa: aba pëiit'eeda aji, eperãarã k'aripade. Mägá Tachi Ak'õre k'awada-e p'anadap'edaa perã, ichiaba k'awada-e paji sãga o k'achiadeepa uchiadai. Mägá p'anapachida na p'ek'au eujäde. ¹³ Mamïda ïrá mägá p'anada-e. Ijääpata perã Jesucristo piuji parã pari, araa p'anapata iru ome mäik'aapa Tachi Ak'õredeerã p'ani iruk'a. Naaweda t'imi pik'a p'anapachida Tachi Ak'õre ik'aawaapa. Mamïda ïrá Jesucristo waa bat'ada k'aurepa parã Tachi Ak'õre k'ait'a pik'a p'ani, ichideerã perã.

¹⁴ Maperã parã k'ãiwee p'anadai judiorã ome, ãra auk'a Cristode ijäädak'ari parãk'a. Ichi k'aurepa waa k'irau p'anada-e. Jip'a araa p'anapata p'uuru apai pik'a. ¹⁵ Naaweda Tachi Ak'õrepa ichi ūraa Moisemaa p'âpiji, judiorãpa ma ūraade jara bïk'a oodamerã. Ma ūraa k'aurepa judiorã awara p'anapachida parã judio-eerã k'âyaara. Mamïda Tachi Ak'õrepa ūraa chiwidì jara pëiji Cristo k'ap'ia pari. Mapa Cristo piuk'ari, Ak'õrepa chi judiorã irude ijää p'anadap'edaarã uchiapiji ma naawedapema ūraa jarada jua ek'ariipa. Mäga ooji Cristo k'aurepa judiorã judio-eerã ome p'uuru apai pik'a p'anadamerã mäik'aapa oodamerã irua oopi bïk'a. Tachia mäga oodak'ari, wãara k'ãiwee p'anapata. ¹⁶ Ma awara Cristo kurusode piuk'ari, tachi t'ari auk'a bïpiji Tachi Ak'õre ome. Naaweda tachia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa Tachi Ak'õrepa tachi pia ak'i-e paji. Mamïda Cristode ijäädak'ari, araa p'aneejida iru ome, k'ap'ia apai pik'a. Mapa ïrá Tachi Ak'õrepa tachi pia ak'i-pari. Ichiaba tachi k'irau-ee para bapari.

¹⁷ Cristo cheji na pedee pia jarait'ee: ichiata eperãarã k'ãiwee p'anapipari. Mäga oopari parã Tachi Ak'õre ik'aawaapa t'imi pik'a p'anadap'edaarãmaa mäik'aapa tai k'ait'a pik'a p'anadap'edaarãmaa paara. ¹⁸ ïrá irude ijääpata perã, tachi jõmaweda Tachi Ak'õre k'ait'a p'anapataadai iru Jaure k'ap'ia pari.

¹⁹ Maperäpi parã waa p'anadak'aa k'ira tewaraarãk'a. Ma k'âyaara auk'a p'anapata awaraarã Cristode ijääpataarãk'a, auk'a Tachi Ak'õredeerã perã. ²⁰ Parã te mäudee oodák'api p'ani. Tai chi jirit'eradaarã Cristopa ooda jarateenadamerã basade-pema mäuk'api p'ani Tachi Ak'õre pedee jarapataarã ome. Jõdee Jesucristo chi te k'idaadepema mäu pi-iara pik'a bi, ichi k'aurepa jõma ijääpataarã araa p'anapata perã. ²¹ Tachi Ak'õrepa parã ijääpataarã araa p'anapipari Cristo ome mäik'aapa awaraa ijääpataarã ome. Mägá tachi ichi tek'a oo wãpari mäik'aapa tachi awara bi wãpari ichi-it'ee, irumaa it'aa t'ipataadamerã. ²² Tachi mägá araa p'anapata perã Cristo ome, tachita Tachi Ak'õre te waibiak'a p'ani, iru Jaure tachi ome bapari perã.

¹ Maperā mi, Pablopa jarateepari Jesucristopa ooda, parā judio-eerā ichiaba araa p'anapataadamerā iru ome. Ma k'aurepata ūrā mi carcelde bi. ² ¿Parāpa nāga k'awa p'ani-ek'ā? Tachi Ak'ore t'āri pia bapari perā, parā pia oo k'inia bi. Mapa mi jirit'eraji na mimia oomerā parā-it'ee. ³ Naaweda Tachi Ak'orepa k'īsia iru baji māgá parā pia ooit'ee. Mamīda māga k'awapi-e paji naawedapemaarāmaa. Jip'a mīmaa k'awapiji, mīa pedee chok'ara-eepa et'ewa jaradak'a na p'ādade. ⁴ Ma pedee waya leedak'āri, k'awaadai Tachi Ak'orepa wāara mīmaa k'awaapiji ichia k'īsia iru bada ooit'ee Cristo k'ap'ia pari. ⁵ Naaweda eperā apidaapa ma k'īsia iru bada k'awada-e paji. Mamīda ūrā k'awaapiji ichia awara bidaarāmaa; māgiirā ichia jirit'eradaarā māik'aapa ichi pedee jarapataarā. Māgá k'awaapiji ichi Jaure k'ap'ia pari. ⁶ Nāga k'īsia iru baji. Judio-eerāpa ijāadak'āri Cristo piuji āchi k'aripait'ee, auk'a p'ani judiorā ijāapataarā ome. Tachi Ak'orepa āchi auk'a araa p'anapipari Jesucristo ome, p'uuru apai pik'a p'anadamerā judiorā ome. Irua ooda k'aurepa āchi auk'a it'aa wādait'ee māik'aapa auk'a iru p'anadait'ee jōma Tachi Ak'orepa jarada teeit'ee ichideerāmaa.

⁷ Tachi Ak'orepa k'inia bada perā, mi pia ooji jirit'erak'āri jarateenamerā Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee. Iruata mīmaa māgí jarateepipari. ⁸ Cristode ijāai naaweda, mi apemaarā k'āyaara k'achiara bapachi. Mapa mi-it'ee, mi apemaarā ijāapataarā ek'ariara bi. Mamīda Tachi Ak'orepa mi jiri. Irua mi pia oo k'inia bada perā, mi jirit'eraji judio-eerāmaa jarateenamerā Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee māik'aapa irua ne-inaa pia oo k'inia bi irude ijāa p'aniirā-it'ee. ⁹ Maperāpi mīa jōmaarāmaa jarai Tachi Ak'orepa na eujā ooi naaweda, k'īsia iru bada parā judio-eerā k'aripait'ee. Awaraarāmaa māga k'awapi-e paji mīda, Tachi Ak'ore, chi ne-inaa jōmaweda nībi oodapa, mīmaa māga k'awapiji. ¹⁰ Naawedapemaarāmaa k'awapi-e paji ichia k'īsia iru bada judio-eerā-it'ee. K'inia baji ūrapemaarāpa māga k'awaadamerā. Ichiaba k'inia baji it'aripemaarā, ichi angeleerāpa māik'aapa netuaraarāpa paara k'awaa wādamerā iru jōmaarā k'āyaara k'īsia k'awaara bi eperāarā k'aripait'ee. Māgiirāpa māga k'awaadait'ee unudak'āri judiorā judio-eerā ome p'uuru apai pik'a bi, Cristode ijāapata perā. ¹¹ Wāara Tachi Ak'orepa ooji ichia ichita k'īsia iru badak'a ooit'ee Tachi Waibīa Jesucristo k'ap'ia pari. ¹² Maperāpi tachi Cristode ijāajida. Iru ome araa p'anapata perā, waaweeda-e Tachi Ak'ore k'ait'a wādait'ee it'aa t'īdak'āri. ¹³ Tachi Ak'orepa ma jōma jara aupada ooda perā tachi ijāapataarā k'aripait'ee, o-īa para bāti. Mi nama carcelde chupiria nībi mīda parā judio-eerāmaa jaratee k'iniapa, parā pia-ee, k'īsia paraa p'anadaik'araa bi. Ma k'āyaara o-īa p'anadaipia bi Tachi Ak'orepa parā judio-eerā ichiaba pia oo k'inia bairā Cristo k'ap'ia pari.

Cristo k'aurepa Tachi Ak'orepa tachi k'inia iru bapari

¹⁴ Mia made k'īsiak'āri, Tachi Ak'ore k'īrapite bedabaipari māik'aapa it'aa t'īpari irumaa. ¹⁵ Iruta na p'ek'au eujādepema ēreerā māik'aapa it'aripema ēreerā ak'ore, ichia āra ooda perā. ¹⁶ Tachi Ak'ore jōmaarā k'āyaara waibīara bapari perā, ne-inaa jōmaweda k'awapari. Mapa mīa it'aa iidi bi irua parā choopimerā pāchi t'āride iru Jaure k'ap'ia pari, māgá oodamerā irua oopi bik'a. ¹⁷ Iidi bi Cristo bamerā pāchi t'āride, irude ijāa p'ani misa. Māgá parāpa Tachi Ak'ore māik'aapa awaraarā k'inia iru p'anadait'ee. ¹⁸ Ma awara māgá parā māik'aapa awaraa ijāapataarāpa k'awaadait'ee Cristopa tachi audú k'inia iru bapari. Ara to t'ai audú jet'ee bik'a, audú teesoo bik'a, audú nāpīa bik'a, māgá pik'a Cristopa tachi audú k'inia iru bapari. ¹⁹ P'oyaa k'awada-e p'ani mīda Cristopa tachi māgá audupai k'inia iru bi, mīa iidi bi Tachi Ak'orepa parāmaa māgá pipiara k'awapimerā. Parāpa wāara māgá k'awadak'āri, ne-inaa jōmaade Tachi Ak'ōrek'a p'anadait'ee.

²⁰ ¡Wāara Tachi Ak'ore jōmaarā k'āyaara waibīara bi! Ichi tachi ome bak'āri, tachimaa ne-inaa piara bi oopipari, irumaa iidipata k'āyaara māik'aapa tachia k'īsiapata k'āyaara. ²¹ Mapa tachi Jesucristode ijāapataarā, ūrapemaarā māik'aapa t'ēe cherutaarā, o-īa it'aa t'īdāma Tachi Ak'ōremaa jaradait'ee iru ichita jōmaarā k'āyaara waibīara bi. ¡Amén!

4

Cristode ijāapataarā k'ap'ia apai pik'a p'anī

¹ Naaweda jaradak'a, mi carcelde bi parā judio-eerāmaa Tachi Waibia Cristopa ooda jarateepari perā. Maperāpi mia parā enenee nībi p'anapataadamerā Tachi Ak'ōrepa k'inia badak'a parā naa jirik'āri Cristode ijāadamerā. ² Nāga p'anapataadaipia bi: maarepida auduada-ee; t'āri pia jōmaarā ome; choopari nepirade bi mīda māik'aapa k'irau-ee choopari, awaraarāpa parā ome nepira jiri p'ani pijida. Māga p'anapataadaipia bi chik'inia p'ana k'inia p'anadairā. ³ Māgá chik'inia p'anapataadak'āri, Tachi Ak'ōre Jaurepa parā k'āiwee p'anapiit'ee, wāara araa p'anapataadamerā awaraa ijāapataarā ome. Mapa ne-inaa jōma pia oodaipia bi māga p'anapataadamerā. ⁴ Jōma Cristode ijāapataarā k'ap'ia apai pik'a p'anapata māik'aapa Tachi Ak'ōre Jaure apai iru p'anapata. Tachi Ak'ōrepa parā jirik'āri Cristode ijāadamerā, auk'a ijāa p'aneejida Cristo k'aurepa parā wādait'ee Ak'ōre truadee. Ma-it'ee aupai Tachi Ak'ōrepa parā jiriji. ⁵ Cristo apai iru p'ani. Iruta Tachi Waibia. Mapa irudepai ijāapata māik'aapa poro choopipata ak'ipidait'ee iru ome araa p'ani. ⁶ Tachi Ak'ōre apai iru p'ani. Iru tachi jōmaarā Ak'ōre. Iru Tachi Waibia. Irua ne-inaa pia oopipari tachimaa, tachi ome bapari perā.

⁷ Mamīda tachi ijāapari chaa Cristopa ne-inaa pia awara-awaraa oo k'awaapipari, māgá awaraarā k'aripadamerā. Tachi chaachaa auk'a oo k'awaapi-e. Oo k'awaapipari ichia k'inia bik'a. ⁸ Māga ook'āri, oopari Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a:

'It'aa wāk'āri, p'oyaaji ichi k'īraunuamaa iru p'anadap'edaarā māik'aapa eperāarāmaa ne-inaa pia tee pēiji.'

(Sal 68.18)

⁹ Ma ūraa p'ādade "it'aa wāk'āri" ak'āri, jara k'inia bi ai naaweda edaa cheji na p'ek'au eujādee chupiria nībade eperā jīp'aak'a. ¹⁰ Māgí eperā edaa cheda chi it'aa wāda. Ichi it'aa wājī Tachi Ak'ōre bimaa, jōmaarā k'āyaara waibiarā bade. Maperāpi iru k'aurepa ne-inaa jōmaweda nībi.

¹¹ Ichiata tee pēiji ichi Jaure, māgipa ichideerāmaa oo k'awaapimerā ne-inaa pia awara-awaraa. Ūk'uru jīrit'eraji jarateenadamerā irua ooda māik'aapa jarada. Ūk'uru biji jarapataadamerā irua jarapi bik'a. Ūk'uru pēiji jōmaarāmaa jarateepataadamerā irua ooda eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atait'ee atuanaadamerā. Awaraarā biji ichideerā ak'ipataadamerā māik'aapa jarateepataadamerā irua eperāarāmaa oopi k'inia bi. ¹² Ma jōma oo k'awaapiji ichideerāmaa, iru mimia oo wāk'āti wādamerā. Māgá ijāapataarā jōmaweda irude pipiara ijāadait'ee māik'aapa irua k'inia bik'a p'anapataadait'ee. ¹³ Tachi jōmaarāpa māga oo k'awaadak'āri, wāara araa p'anapataadait'ee, auk'a Tachi Ak'ōre Warrade ijāadait'ee perā māik'aapa iru auk'a k'awadait'ee perā. Māga p'anapataadak'āri, ne-inaa jōma oo k'awaadait'ee Cristopa oopi bik'a. Chonaarāpa ne-inaa pariatura ooda-e p'anik'a warra chak'eerāk'a, māga pik'a tachi ijāapataarā ne-inaa pariatura waa ooda-e pait'ee. ¹⁴ Māgá p'anapataadak'āri, waa p'anada-e pait'ee warra chak'eerāk'a. Ma k'āyaara ik'awaa beerāpa Tachi Ak'ōre Ūraa awara jaratee chedak'āri, tachia ijāadak'aa pait'ee āchia jaratee p'ani. Pia k'awaa p'anadait'ee āchia jaratee nipapata wāara-e. Mapa k'ūrapida-e pait'ee ma k'isia k'achia iru beerāmaa. ¹⁵ Ma k'āyaara tachia ne-inaa wāara ijāapataadait'ee. Maperā p'anapataadaipia bi Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēidak'a. Ichita wāarata jarapataadaipia bi chik'inia p'ana k'inia p'anadairā. Māga p'anapataadak'āri, wāara jōma oodait'ee tachi poro Cristopa k'inia bik'a māik'aapa tachi jōmaweda iru k'ap'ia apai pik'a p'anadait'ee. ¹⁶ Tachi ijāapataarā jōma araa p'ani, Cristo k'ap'ia ome apai pik'a p'anadairā. Chik'aripa p'anadak'āri māik'aapa chik'inia p'anapataadak'āri, oo k'awaa wāpata tachi poro Cristopa oopi k'inia bik'a.

Cristo ome sāga p'anapataadaipia bi

¹⁷ Tachi Waibiapa mīmaa nāga jarapiru. Waa p'ananaatī ijāadak'aa beerāk'a. Āchi pariatua k'isiapata. ¹⁸ Āchi p'āriu pik'a bide p'anadairā, k'awa k'iniada-e Tachi Ak'ōre net'aa. Mapa ijāadak'aa Tachi Ak'ōrepa eperārā k'aripai atuanaadamerā. Āchi k'īsia k'awada-ee, k'īri k'isua p'anadairā. ¹⁹ K'īra nejasia wēe pak'oodaida perā, āchia k'achia oo k'iniata ooi awaa p'anapata. Nāgee ne-inaa k'achia oopata: awaraarā wēra k'īpata māirā ome p'ek'au oodait'ee māik'aapa pariatua p'ek'au oo wāpata awaraarā ome.

²⁰ Mamīda taipa parāmaa māga jarateedak'aa paji, jarateedak'āri Cristopa oopi k'inia bī eperārāmaa. ²¹ Parāpa māgī jarateeda ūrijida. ¿Wāara-ek'ā? Ma awara irude ijāajida māik'aapa k'awaajida Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida irude. ²² Ma k'aurepata k'awaajida parāpa naaweda oopatap'edaa k'achia baji Ak'ōre k'īrapite. Mapa waa māga p'anapataadaik'araa bī. Oo amāati parā p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'īpa oo k'inia bīk'a. Ma k'aurepa k'achiade p'anapachida māik'aapa pāchi itu k'ūrapipachida k'achia oo k'iniapa. ²³ Ma k'āyaara pāchi t'āri chiwidi pik'a papīti Tachi Ak'ōremaa māik'aapa k'īsīatī irua k'īsiapi k'inia bīk'a. ²⁴ P'anapatāati k'ap'īa chiwidi iru p'anik'a, Tachi Ak'ōrepa ichideerā māga p'anapi k'inia bairā. Tachi ooi naaweda, Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru baji tachi ichik'a p'anadamerā, p'ek'au k'achia wēe. Māga p'anadai, jōma oodak'āri irua wāarata jara pēida jara bīk'a.

²⁵ Māga p'anadait'ee waa seewa jaranāati. Ichita wāarata jarapatāati awaraarāmaa, tachi jōmaweda k'ap'īa apai pik'a araa p'anadairā tachi poro Cristo juu ek'ari.

²⁶ 'K'īraudaruta pirā, ne-inaa k'achia oonāati.'

(Sal 4.4)

K'īrau p'ananaatī ak'ōrejīru baairumaa, ²⁷ Netuara Poro Waibiapa eperā taarā k'īrau bī k'achiade baaipipari perā.

²⁸ Ichiaba mia jara bī chi nechiayaa bīmaa waa nechiānaamerā. Ma k'āyaara mimia piata ooipia bī, ne-inaa iru bamerā pichi juadoopa. Māgā pīa chupīria chedeerāmaa teei.

²⁹ Ik'achia pedee p'ananaatī. Ma k'āyaara pedee pīa aupai jarapatāati, chi ūrirutaarāpa pīa k'īsiadamerā māik'aapa pīa oodamerā. Māgā parāpa āchi k'aripadait'ee. ³⁰ Tachi Ak'ōre Jaure t'āri p'uapināati, parāpa māgee ne-inaa k'achia oo p'anipa. K'īrapāti iru k'aurepata k'awa p'ani tachi Tachi Ak'ōredeerā. Iruta tachi ome bapariit'ee na eujādepema k'ap'īadeepa uchiarutamaa Cristo cheru ewate.

³¹ Mapa parādepema apida nāgā baik'araa bī: t'āri ārii; k'īrauyaa; t'āri k'achia; chōoyaa; ik'achia pedeeyaa maa-e pirā awaraarā āpīte pedee k'achia jarayaa; awaraarā k'īra unuamaa iru p'anapata. ³² Ma k'āyaara, t'āri pīa para bāti māik'aapa chupīria k'awaa para bāti. Apemaarāpa ne-inaa k'achia oodak'āri, perdonaapataatī, Tachi Ak'ōrepa tachia k'achia oopata perdonaaparik'a Cristo piuda k'aurepa tachi pari.

5

Sāga Tachi Ak'ōre warrarā p'anapata

¹ Tachi Ak'ōrepa parā k'inia iru bapari ichi warrarā perā. Mapa k'awaa wāk'ātī wāti awaraarā k'inia iru p'anadait'ee irua tachi k'inia iru baparik'a. ² Chik'inia p'anapatāati Cristopa tachi k'inia iru baparik'a. Tachi māgā k'inia iru bāda perā, piuji tachi k'aripait'ee. Ichi k'ap'īa paara peepiji ak'ipiit'ee Tachi Ak'ōre k'inia iru bī māik'aapa eperāarā ichiaba k'inia iru bī. Maperāpi Tachi Ak'ōrepa irua ooda pīa ak'īji.

³ Tachi Ak'ōrepa parā awara bida perā Cristok'a p'anapataadamerā, nāgee p'ek'au k'achia eperārāpa oopata jida jaradaik'araa bī: miak'āi p'aniirā awaraarā ome k'āipata; k'īra nejasia wēe awaraarā jīripata p'ek'au oodait'ee āchi ome; awaraarā wēra wa net'aa k'īpata. ⁴ Ichiaba parāpa nāgee k'achia oopata apida oodaik'araa bī: bisī pedeepata; pariatua pedeepata maa-e pirā bisī pedee pedeepata ēidamerā. Cristopa apidaamāa māgā pedeepik'aa. Māgā pedeedai k'āyaara, gracias jarapatāati Tachi Ak'ōremaa. ⁵ Parāpa k'awaadaipia bī chi nāgee k'achia oopataarā Cristodeerā-e: pariatua p'ek'au oo wāpata

awaraarā ome; k'īra nejasia wēe awaraarā jiripata k'achia oodait'ee āchi ome; awaraarā wēra wa net'aa k'īapata. Māgeerā ne-inaa juapa ooda k'īrapite it'aa t'īpataarāk'api p'anī. Ne-inaa awaraa k'iniara iru p'anī Tachi Ak'ōre k'āyaara. Mapa wāda-e pait'ee iru truadee. ⁶ Māgee p'ek'au k'achia oopataarā atuadait'ee, Tachi Ak'ōre k'īraupipata perā āchia k'achia oo jōnipa māik'aapa oodaamaa p'anapata perā irua oopi bik'a. K'ūrapināati māgee pariatua pedeepataarā apidaamaa, seewa jarateepata perā. ⁷ K'ōp'āyo meraanāati māgee eperāarā ome.

⁸ Wāara naaweda ichiaba parā māgeerāk'a p'āriu pik'a bide p'anapachida, k'achiade p'anapataadap'edaa perā. Mamīda īrā parā araa p'anadairā Tachi Waibia ome, īdaa pik'a bide p'anapata. Mapa p'anapatāti Cristodeerāk'a. ⁹ Eperā īdaa pik'a bide bak'āri, nāga bapari: t'āri pia jōmaarā ome; oopari Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a; ichita wāarata jarapari. ¹⁰ Mapa k'awaa wāk'āti wātī māgá p'anapataadait'ee. Māgá Tachi Waibia o-īa bait'ee parā ome. ¹¹ Ijāadak'aa beerāpa ne-inaa k'achia oodak'āri, t'īunāati āchi ome, āchi p'āriu pik'a bide p'anapata perā. Ma k'āyaara āchi ūrapatāti k'awaadamerā atuadait'ee āchia k'achia oopata k'aurepa. ¹² Tachi k'īra nejasiadarii nepiriit'ee āchia ne-inaa k'achia mera oopata. ¹³ Mamīda Tachi Ak'ōrepa māgee p'ek'au k'achia oopata paara wēpapii, ma eperāarāpa ūriruta pīrā chi īdaa pik'a bide p'āniirāpa Tachi Ak'ōre Ūraa jaradak'āri. Māga ūridap'eda, k'awaadai āchia ne-inaa k'achia oopata. ¹⁴ Māpai Cristode ijāaruta pīrā, āchi ichiaba īdaa pik'a bide t'īudai. Mapa k'aride jara bi:

"Trimáti parā k'āi pik'a p'āniirā, k'achia oomaa p'anadairā. P'irabáti parā piu pik'a p'āniirā, ijāadak'aa perā. Cristopa parā k'aripai īdaa pik'a bide t'īudamerā."

¹⁵ Maperā k'īrak'aupai p'anadai k'īsia k'awa-ee beerāk'a. Ma k'āyaara k'īra jīp'a, k'īsia k'awaa p'anapatāti. ¹⁶ Ichita jiripatāti ne-inaa pia oodait'ee, īrapemaarā k'achia ooyaa p'anapata perā. ¹⁷ K'īra k'awa-ee p'āniirāk'a p'ananaāti. Ma k'āyaara jiripatāti k'awaadait'ee Tachi Ak'ōrepa parāmaa oopi k'inia bi. ¹⁸ It'uapa piu nipanāati, jāgipa eperāarā k'achiade baaipipari perā. Ma k'āyaara Tachi Ak'ōre Jaure ome o-īa nipapatāti oodait'ee irua parāmaa oopi k'inia bik'a. ¹⁹ Awaraa ijāapataarā ome p'anadak'āri, k'ari para bāti salmos Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādadepema māik'aapa Ak'ōre k'ari. K'aripatāti Tachi Ak'ōre Jaurepa k'aripi bik'a. T'āripa k'aripatāti Tachi Waibiamaa, parāpa iru k'inia iru p'anapata perā. ²⁰ Tachi Waibia Jesucristode ijāapata perā, ichita gracias jarapatāti Tachi Ak'ōremaa, jōma irua oo bi pari tachi-it'ee.

Sāga p'anapataadaipia bi awaraa ijāapataarā ome

²¹ Ak'ipidait'ee Cristo wāara pāchi poro waibia, ūripatāti awaraa ijāapataarāpa ūraa p'anī māik'aapa oopatāti ārapa jara p'anik'a.

²² Wēraarāpa oopataadaipia bi āchi īmik'īraarāpa jara p'anik'a, Tachi Waibiapa māga k'inia bairā. ²³ īmik'īra chi wēra poro waibia, Cristo tachi ijāapataarā poro waibiak'a. Tachi ijāapataarā Cristo k'ap'ia apai pik'a p'anī. Iruata tachi o k'achiadeepa k'aripa ataji atuanaadamerā. ²⁴ Mapa ijāapataarā Cristo jua ek'ari p'anapata. Māgá ichiaba wēraarā nejōmaade āchi īmik'īraarā jua ek'ari p'anapataadaipia bi.

²⁵ īmik'īraarāpa jōdee āchi wēraarā k'inia iru p'anapataadaipia bi, Cristopa ijāapataarā k'inia iru baparik'a. Irua tachi ijāapataarā audupai k'inia iru bada perā, piuji tachi pari. ²⁶ Māgá tachi ijāapataarāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapiji. Tachi siī pik'aji paniapa irude ijāa p'anida adak'āri, iru ūraa ūridap'eda. Māgá tachi ijāapataarā awara biji ichi-it'ee.

²⁷ Ara īmik'īrapa wēra awēra k'īra wāree, t'āri pia, k'inia bik'a ai ome miak'āiit'ee, māga pik'a Cristopa k'inia bi tachi ijāapataarā Tachi Ak'ōre k'īra wāreek'a, t'āri pia, maarepida k'achia wēe p'anapataadamerā ichi-it'ee. Ma-it'eeta tachi awara biji. ²⁸ Cristopa tachi ijāapataarā, ichi k'ap'ia apai pik'a p'āniirā, māgá k'inia iru bapari perā, īmik'īraarāpa āchi wēraarā ichiaba k'inia iru p'anapataadaipia bi āchi k'ap'iak'a. īmik'īrapa ichi wēra wāara k'inia iru bak'āri, pia ak'i baparit'ee, ichi k'ap'ia ak'i baparik'a. ²⁹ Eperā apidaapa ichi

k'ap'iaunuamaa iru bak'aa. Ma k'āyaara nek'opari māik'aapa ichi k'ap'ia pia ak'i bapari, Cristopa tachi ijāapataarā ak'i baparik'a. ³⁰ K'awa p'anī Cristopa tachi ijāapataarā māgá ak'i bapari, tachi iru k'ap'ia apai pīk'a p'anadairā. ³¹ Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi: 'Mapa imik'īrapa atabēit'ee chi ak'ōre chi nawe ome, araa p'anapataadait'ee chi wēra ome. Māgá eperā ome weda eperā apai pīk'a p'aneedait'ee.' (Gn 2.24)

³² Māgí jarada k'aurepa tachia ne-inaa wāarata k'awaadai, waide k'awada-e p'anadap'edaa. Mi-it'ee nāga bi. Cristo tachi ijāapataarā ome, imik'īra chi wēra ome bik'a bi. ³³ Mapa waya jara k'inia bi parāmaa: Imik'īra chaa ichi wēra k'inia iru baipia bi ichi k'ap'ia k'inia iru baparik'a. Jōdee wēra chaa ichi imik'īra waaweeipia bi ichi poro waibiak'a.

6

Ūraa warrarā māik'aapa ak'ōreerā-it'ee

¹ Irá mia ūraait'ee warrarāmaa: Warrarā, parāpa Tachi Waibia k'inia iru p'anadairā, oopatāati pāchi ak'ōreerāpa jara p'anik'a. Māga k'inia bi Tachi Ak'ōrepa parāpa oodamerā.

² Iru ūraa p'ādade jara bi:

'Pichi ak'ōre māik'aapa pichi nawe k'inia iru bapariiji māik'aapa āra pedee ūriparíji.' (Ex 20.12)

Tachi Ak'ōrepa jarak'āri warrarāpa māga oodamerā, ichiaba jaraji sāga k'aripait'ee chi ma jaradak'a oopataarā. ³ Māgaji:

'Pāchi ak'ōreerā pedee ūriruta pīrā, pia p'anapataadait'ee māik'aapa taarā nipap-ataadait'ee na p'ek'au eujāde.' (Ex 20.12)

⁴ Ak'ōreerā, pāchi warrarā k'īraupināati. Ma k'āyaara pia ak'i p'anapataati. Māga oo p'anī misa, ūraapatāati ne-inaa k'achia oonaadamerā. Ma awara jarateepatāati Tachi Waibiade ijāapataadamerā māik'aapa oopataadamerā irua oopi bik'a.

Ūraa esclavoorā-it'ee māik'aapa āchi chipariirā-it'ee

(Col 3.22-25; Tit 2.9-10; 1 P 2.18-20)

⁵ Esclavoorā, oopatāati parā na p'ek'au eujādepema chipariirāpa jara p'anik'a. Āra waaweepatāati māik'aapa k'īra jīp'a mimiapataati, Cristo-it'ee mimiak'ajidak'a. ⁶ Edaare esclavo k'īra jīp'a mimiapari chiparipa ak'i bi misa aupai, ichi mimiayaa bida amerā. Mamīda parāpa māga oodaik'araa bi. Ma k'āyaara auk'a k'īra jīp'a mimiapataadaipia bi, chipariirāpa ak'ida-e p'anī pījida. Māgá t'āripa ichiaba oopatāati Tachi Ak'ōrepa oopibik'a, Cristo parā chipari jōmaarā k'āyaara waibiara bairā. ⁷ Maperāpi parā mimiadai k'āyaara chi mimia chipariirāpa parā pia ak'īdamerā, t'āripa mimiadaipia bi Tachi Waibia-it'ee. ⁸ Māga oodaipia bi k'awa p'anadairā chi mimia pia oo bīpa iru bait'ee jōma Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru bi teeit'ee ichideerāmaa. Esclavoorā, esclavo-eerā auk'a māga iru p'anadait'ee āchi mimia pia oopata pari.

⁹ Parā, chi esclavoorā chipariirā ichiaba pia p'anapataati pāchi esclavoorā ome. Ijīati pedeenāti p'eradamerā. K'īrapapatāati parā it'ari chipari ichiaba iru p'anī. Māgí Tachi Waibia Jesucristo. Iruata esclavo chipari pipiara ak'īk'aa chi esclavo k'āyaara, ichideerā jōmaweda iru k'īrapite auk'a p'anadairā.

Armadura Tachi Ak'ōrepa teepari Cristode ijāapataarāmaa

¹⁰ Ipemaarā Cristo k'aurepa, irá mia parā ūraait'ee t'āridepai choopataadamerā, araa p'anadairā Tachi Waibia ome. Iru jōmaarā k'āyaara waibiara bairā, parā k'aripait'ee oodamerā irua k'inia bik'a. ¹¹ Nāgá tachi k'aripait'ee. Irapema soldaorāpa armadura jīpatak'a, Tachi Ak'ōrepa armadura teeda jīpataati, Netuara Poro Waibiapa parā k'ūranaamerā. ¹² Tachi chōoda-e p'anī eperāarā jīp'aarā ome. Jīp'a chōo p'anī na p'ek'au eujādepema-eerā ome; chi Netuara Poro Waibia eere p'aniirā ome. Māgīrā jua ek'ari

na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerā jōmaweda p'āriu pik'a bide p'anapata. ¹³ Maperā Tachi Ak'ōrepa teeda armadura jōmaweda jīpatāati. Māgá Netuara Poro Waibia eere p'aniirā chedak'āri parā k'achiade baaipidait'ee, parāpa māga oopida-e pait'ee. Mapa Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a oo wāk'āti wāti, māgiirā p'oyaadait'ee āchi cheruta chaa.

¹⁴ Māga p'anadait'ee nāga oopatāati: soldaorāpa ne-inaa k'irride jīpatak'a, māga pik'a Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida k'awāati māik'aapa ichita wāarata jarapatāati. Soldaorāpa camisa hierrodee ooda jīpatak'a, māga pik'a Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a ichita oopatāati, netuara eere p'aniirāpa maarepida parāmaa k'achia oonaadamerā. ¹⁵ Soldaorāpa chancla jīpatak'a awara āyaa wādait'ee pak'āri, māga pik'a k'awāati jara-teedait'ee Cristopa tachi o k'achiadeepa k'aripa atak'āri, k'āiwee p'anapata, netuara eere p'aniirāpa nepirade baaipi cheruta pijida. ¹⁶ Soldaorāpa escudo ateepatak'a, māga pik'a waapiara Cristode ijāapatāati. Māgá jaut'i pik'a p'anadai Netuara Poro Waibiapa k'achia oopi k'inia bī parāmaa. ¹⁷ Soldaorāpa casco jīpatak'a, māga pik'a wāara ijāapatāati Tachi Ak'ōrepa parā o k'achiadeepa k'aripa ataji. Ma awara soldaorāpa espada ateepatak'a, Tachi Ak'ōre Ūraa jara pēida ichi Jaure k'ap'ia pari t'āride atéeti.

¹⁸ Oodait'ee ma jōma et'ewa jarada, ichita it'aa t'īpatāati Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a. It'aa iidipatāati Tachi Ak'ōrepa parā k'aripamerā ne-inaa jōmaade. K'īrak'aupai it'aa t'īda-ee p'anapataadai. Ma k'āyaara jōmaarā ijāapataarā pari it'aa t'īpatāati. ¹⁹ Ichiaba it'aa t'īpatāati mi pari, Tachi Ak'ōrepa ichia jara k'iniata mīmaa jarapimerā. Iidipatāati mīa jōmaarāmaa waawee-ee k'awapimerā Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru bada eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atait'ee, ichi Warra pēik'āri piumerā eperāarā pari. ²⁰ Cristopa mī pēiji māga jarateemerā. Ma jaratee bī k'aurepata mī nama carcelde bī. Mamīda it'aa t'īpatāati, mīa at'āri waawee-ee māga jarateemerā Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a.

Pablopā salude tee pēida na k'art'a p'āupa wāk'āri

²¹ Mīa na k'art'a pēiru tachi īpema Cristo k'aurepa Tíquico ome. Mīa iru k'inia iru bī, k'ōp'āyo pia perā. Irua mī ichita k'ariapari, Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a oo k'inia bairā. Irua parāmaa nepirinait'ee mīa k'īsia bī māik'aapa mīa oomaa bī, parāpa ma jōma k'awaadamerā. ²² Ma-it'ee mīa iru pēiru, parāpa pia k'awaadamerā tai p'anapata māik'aapa t'āri o-īa p'aneedamerā irua jararu ūridak'āri.

²³ Frá mīa it'aa iidi bī Tachi Ak'ōrepa māik'aapa Tachi Waibia Jesucristopa parā k'āiwee p'anapimerā jōmaarā ijāapataarā ome māik'aapa chik'inia p'anapimerā, Cristode ijāapata perā. ²⁴ Ichiaba iidi bī ārapa pia ak'ī p'anadamerā jōmaarā t'āripa Tachi Waibia Jesucristo k'inia iru p'anapataarā.

Māgapai paji.

FILIPENSES

San Pablopá K'art'a P'āda Filípos P'uurudepema

Ijāapataarāmaa

San Pablo, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'āji. K'īsiapata na k'art'a jida p'āji Romade, carcelde bak'āri. Pablo naapiara jaratee nipapachi Filípos p'uurude. Ma p'uuru Macedonia eujāde bi. Mapa māpema ijāapataarā k'inia iru bapachi. Na k'art'a p'āji gracias jarait'ee ãaramaa, ichi k'aripadap'edaa perā primisia tee pēidak'āri. Ichiaba k'irāpapiji ichia Ak'ōrepa wāarata jarateeda ãra t'āide, k'ūrapinaadamerā seewa jaratee nipapataarāmaa.

Naapiara jara bī ichia it'aa t'īpari ãra pari māik'aapa ichi bapata (cap. 1.1-11). Jara bī ichi bapari ooit'ee Cristopa oopi bik'a māik'aapa waawee-e piut'ee, Cristo ome araa bapari perā (cap. 1.12-26). Úraa bī ãrapa waaweenaadamerā miadait'ee Cristode ijāa p'aní k'aurepa; oopariidamerā iru ūraade jara bik'a māik'aapa nipapataadamerā iruk'a: audua-ee, chupiria k'awaa (caps. 1.27-2.18). Jara bī ichia k'īsia iru bī oopiit'ee ichi k'aripapataarā Timoteomaa māik'aapa Epafridotomaa (cap. 2.19-30). Nepiri bī ichi bapata Cristode ijāai naaweda. K'īsia baji mīda Tachi Ak'ōrepa iru pia ak'ī Moisepa p'ādade jara bik'a oopachi perā, īrá k'awa bī Cristode ijāapata k'aurepapai Ak'ōrepa eperāarā pia ak'īpari. Ichiaba jara bī Cristode ijāapataarā deporte jemene pataarāk'api p'aní maa-e pīrā carrera p'irapataarāk'a (cap. 3). T'ēepai ūraa bī ijāapataarā t'āri o-ña p'anapataadamerā māik'aapa gracias jara bī ãrapa tee pēidap'edaa pari (cap. 4).

Salude pēida

¹ Mī, Pablo Timoteo ome oopata Jesucristopa oopi bik'a. Mapa na k'art'a pēiruta parā Jesucristode ijāapataarāmaa, Filípos p'uurude p'aní. Ichiaba salude pēiruta parā ak'ipataarāmaa ãra k'aripapataarā ome. ² K'inia p'aní Tachi Ak'ōrepa māik'aapa Tachi Waibia Jesucristopa parā pia ak'ī p'anadamerā. Māgá k'āiwee p'anapataadait'ee.

Pablopá it'aa t'īda Filipodepema ijāapataarā pari

³ Mīa parā k'irāpak'āri, ichita gracias jarapari Tachi Ak'ōremaa, iru mī Ak'ōre Waibia perā. ⁴ It'aa t'īru chaa parā jōmaarā pari, mīa t'āri o-ña gracias jarapari Tachi Ak'ōremaa ⁵ parāpa mī k'aripapachida perā mīa jaratee bī misa Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee. Māgá oopata Cristode ijāadak'āriipa. ⁶ Māgá ijāadak'āri, Tachi Ak'ōrepa parā t'āri pia p'anapiji ichia k'īsia iru badak'a. Mīa t'āride k'awa bī Tachi Ak'ōrepa māgá oo wāk'āti wāit'ee, iruk'a t'āri pia parutamaa Cristo waya chek'āri. ⁷ Pia bī mīa māgá k'īsiait'ee, t'āripa mīa parā k'inia iru bapari perā. Tachi Ak'ōrepa parā k'aripamaa bī mī k'aripaparik'a. Maperāpi parāpa mī k'aripapata nama carcelde bī misa māik'aapa tachi ijāapataarā imiatee p'anirāmaa p'anaumaa bī misa. Ichiaba mī k'aripapata jīp'a jarateemaa bī misa Tachi Ak'ōre pedee pia jara pēida Cristode. ⁸ Tachi Ak'ōrepa k'awa bī mīa t'āripa parā k'inia iru bī, Jesucristopa audú k'inia iru baparik'a. Mapa parā audú unu k'inia bī.

⁹ It'aa t'īpari parā pari, parāpa audupiara Tachi Ak'ōre k'inia iru p'anadamerā māik'aapa chik'inia p'anapataadamerā. Ichiaba it'aa t'īpari parāpa Tachi Ak'ōre pipiara k'awa wādamerā māik'aapa ne-inaa jōmaade oo k'awaa wādamerā irua oopi bik'a. ¹⁰ Māga k'awaadak'āri, ichita jiridait'ee ne-inaa pipiara oodait'ee irua oopi bik'a. Māpái māga ooruta pīrā, Cristo cheru ewate p'ek'au k'achia wēe p'anadait'ee eperāarā k'īrapite māik'aapa Tachi Ak'ōre k'īrapite. ¹¹ Ma ewate nī p'aní misa, mīa it'aa iidipari, Jesucristo k'ap'īa pari parāpa oodamerā ne-inaa pia k'īra t'ādoo, Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a. Māga ooruta pīrā, awaraarāpa jaradait'ee wāara iru jōmaarā k'āyaara waibiaara bī, irua parā māgá k'aripapari perā.

Pablo bapari ooit'ee Cristopa oopi bik'a

¹² Ipemaarā Cristo k'aurepa, mia nāga k'awapi k'inia bi parāmaa. Mi nepirade nībi mīda, ma k'aurepata chok'araarāpa k'awaa wāpata Cristopa ooda āchi k'aripait'ee atuanaadamerā. ¹³ Mi nama carcelde nībairā, jōma César palacio jīapataarāpa awaraarā ome k'awa p'anī mi nama bi Cristode ijāapari perā māik'aapa irua oopi bik'a oopari perā. ¹⁴ Ma awara mi māgá choo bairā nama, na p'uurudepema Cristode ijāapataarā chok'araarāpa waapiara waawee-ee jarateemaa p'anī Tachi Ak'ōrepa Cristode jara pēida.

¹⁵ Wāara, ūk'uruurāpa Cristopa ooda jarateepata eperāarāpa k'aripait'ee, eperāarāpa mi k'āyaara āchi t'o p'anadamerā. Mamīda awaraarāpa māga jarateepata t'āri pia p'anadairā. ¹⁶ Māgiirāpa mi k'inia iru p'anapata perā, Cristopa ooda jarateepata. K'awa p'anī Tachi Ak'ōrepata mi jīrit'eraji jōmaarāmaa jarateenamerā irua Cristode jara pēida māik'aapa p'anaumerā tachi imiateepataarāmaa. ¹⁷ Mamīda chi apemaarāpa k'īra jīp'a jarateedak'aa. Imeraa jarateepata eperāarāpa ijāadamerā āchia jarateeruta aupai. Māga oopata mi k'īsia p'uapiit'ee nama carcelde nībide. ¹⁸ Mamīda mia p'ua-e bi. Wāara mi o-īa bi eperāarā ūk'uruurāpa Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee k'īra jīp'a jarateedak'āri. Mamīda awaraarāpa k'īra jīp'a-ee jarateeruta pijida, mi o-īa bi Cristopa oodata jaratee p'anadairā.

Ma awara mi audupiara o-īa bait'ee nāga perā. ¹⁹ K'awa bi mi nama p'asa nībi pia uchiahit'ee, parāpa it'aa t'ī p'anadairā mi pari māik'aapa Jesucristo Jaurepa mi k'aripamaa bairā. ²⁰ Mia ne-inaa oo k'inia-epi, ma k'aurepa k'īra nejasia bait'ee. Ma awara ne-inaa jōmaade ichita waawee-ee oo k'inia bi Cristopa oopi bik'a, naapai chupiria nībik'a māik'aapa chupiria wēe nībak'āri. Māga oo k'inia bi awaraarāpa k'awaadamerā Cristo mi ome bapari. Ma awara māga oo k'inia bi, chok'ai uchiaru jida na chupiria nībideepa maa-e pīrā piuru pijida. ²¹ Mia nāga ijāapari. Mi bapari ooit'ee Cristopa oopi bik'a. Mamīda mia k'awa bi jai-idaak'āri pipiara bapariit'ee, it'ari Cristo ome ichita bapariit'ee perā. ²² Maperāpi k'awa-e chisāgita pipiara bak'aji. Chok'ai uchiaru pīrā na carceldeepa, mia waapiara ooi awaraarāpa Cristo k'awaadamerā. Jōdee jai-idaaru pīrā, Cristo ome it'ari banai. ²³ K'īsia nībi ome weda oo k'inia bairā. Audú uchia k'inia bi na p'ek'au eujādeepa banait'ee Cristo ome. Ma pipiara bak'aji mi-it'ee. ²⁴ Mamīda na k'ap'iade beeru pīrā, ma pipiara bak'aji parā-it'ee. ²⁵ Maperā k'awa bi Tachi Ak'ōrepa mi uchiapiit'ee na carceldeepa, at'āri beemerā parā ome. Māgá parā k'aripai pipiara ijāadamerā māik'aapa o-īa p'anadamerā, māgá ijāapata perā. ²⁶ Ichiaba mia k'īsia bi Ak'ōrepa mi uchiapiit'ee nadeepa mi waya unudak'āri, parā audupiara o-īa p'anadamerā māik'aapa t'āri o-īa it'aa t'īdamerā Jesucristomaa gracias jaradait'ee mi pari.

²⁷ Mia nāgapai k'inia bi: parāpa oodamerā Tachi Ak'ōrepa jara pēidak'a Jesucristo k'ap'ia pari māik'aapa p'anapataadamerā Cristodeerāk'a. Mi na chupiria nībideepa uchiaru pīrā, parā māgá unui jāmaa wāk'āri. Mamīda uchia-e pijida, mia ūri k'inia bi parā t'āri a-ba choo p'anī Cristode ijāa p'anide Tachi Ak'ōre Jaure k'ap'ia pari. Ichiaba ūri k'inia bi parā auk'a jīrimaa p'anī awaraarāpa auk'a ijāadamerā Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida Cristode. ²⁸ Māgá oo p'anī misa, mia ichiaba ūri k'inia bi parā maarepida waawee-ee p'anī, Cristo k'aurepa parā k'īraunuamaa iru p'anapataarāpa parā jīridak'āri miapidait'ee. Māgá waawee-ee choodak'āri, parā k'ap'ia pari Tachi Ak'ōrepa māirāmaa k'awapiit'ee āchi atuadait'ee. Jōdee parāmaa k'awapiit'ee parā it'aa wādait'ee, wāara ichideerā perā. ²⁹ Mia māgá jara bi Tachi Ak'ōre t'āri pia bapari perā parā ome. Parātā jīriji Cristode ijāapataadamerā māik'aapa oopataadamerā irua oopi k'inia bik'a. Parā jīri-e pajī jīp'a ijāadamerā. Ichiaba jīriji miadamerā Cristo k'aurepa. ³⁰ Ma-it'ee Tachi Ak'ōre k'īraunuamaa iru p'anīrāpa tachi auk'a jīrimaa p'anī miapidait'ee. Tachi chōomaa pik'a p'anī māgiirā ome. Parāpa unujida māirāpa mīmaa oodap'edaa mi parā t'āide nipak'āri māik'aapa ūrā waapiara k'awaa wāda mi nama ichiaba miapi iru p'anī.

2

Tachi Ak'õrepa Cristo jõmaarã k'âyaara waibiara papida

¹ Wâara parã mägá choo p'aní pírã Cristodeerã perã, mäik'aapa t'âri o-ña p'aní pírã irua parã k'inia iru bapari perã, mäik'aapa parã t'âri auk'a bapari pírã Tachi Ak'õre Jaure ome, mäik'aapa parã k'õp'âyoorã chupiria k'awaa p'aní pírã t'âripa k'inia iru p'anadairã; ² mägara mi audupiara o-łapítî nâga oo p'anipa. T'âri auk'a p'anapatáati oodait'ee Cristopa oopi bïk'a. Chik'inia p'anapatáati mäik'aapa t'âri a-ba p'anapatáati. Mägá p'anadai Tachi Ak'õre Jaurepa parã k'aripapari perã. ³ K'isianáati pâchia oo k'iniata oodait'ee, audua p'anadairã. Ma k'âyaara, audua-ee awaraarã pipiara ak'iti. ⁴ Jirináati ne-inaa oodait'ee awaraarãpa parã piara ak'idamerã. Ma k'âyaara jiríti awaraarã k'aripadait'ee, âchita jõmaarãpa pipiara ak'idamerã.

⁵ K'isia p'anapatáati Jesucristopa k'isia badak'a na eujâde nipak'âri. Irua oo k'inia baji chi Ak'õrepa oopidak'a. ⁶ Bapachi Tachi Ak'õre Úraa p'âdade jara bïk'a:

Iru Tachi Ak'õrek'a bapachi mïda, Tachi Ak'õrek'a ba k'inia-e paji.

⁷ Mäga ooji jõma ichia iru bada it'ari atabëik'âri, t'o cheit'ee na p'ek'au eujâde. Jirit'erají t'oit'ee na eujâdepema k'ap'iade, eperã jíp'aak'a. Mimiaparipa eperã k'aripaparik'a, irua eperãarã k'aripapachi Tachi Ak'õrepa oopidak'a.

⁸ Mäpai eperãarã t'âide ma k'ap'iade chupiria nïbap'eda, audupiara chupiria nïbaji kurusode piu k'achia piuk'âri, eperã k'achia piuparik'a. Mägá piuji oo k'inia bada perã Tachi Ak'õrepa Oopidak'a.

⁹ Ichi itu mägá chupiria papida perã, Tachi Ak'õrepa iru jõmaarã k'âyaara waibiara papiji mäik'aapa irumaa t'í pipiara biji, jõmaarã t'í k'âyaara.

¹⁰ Tachi Ak'õrepa ma jõma ooji Jesús t'í ūridak'âri, eperãarã jõmaweda bedabaidaidamerã iru k'írapite ak'ipidait'ee iru waawee p'ani. Mäga oodait'ee it'aripemaarã, na p'ek'au eujâdepemaarã mäik'aapa piudap'edaarã eujâ ek'ari p'ani paara.

¹¹ Ma jõmaarãpa jaradait'ee: 'Jesucristota jõmaarã poro waibia.' Mäga jaradak'âri, ak'ipidait'ee wâara Tachi Ak'õre waawee p'ani.

Cristode ijâapataarã ïdaa pik'a p'ani na p'ek'au eujâde

¹² Ipemaarã k'iniarã, mia parã t'âide jaratee nipak'âri, parãpa ichita oopachida mia ūraadak'a, ijâadap'edaa perã Tachi Ak'õrepa mi pëida. Mäga oodap'edaak'a írá audupiara mägá oodaipia bi, mi t'ímí bi mïda. Cristo piuda k'aurepa Tachi Ak'õrepa parã chaachaa k'aripaji atuanaadamerã. Maperã jiríti oodait'ee Cristopa oopi bïk'a, iru cheru misa. K'íra jíp'a mäga óoti, Tachi Ak'õre waawee p'anadairã. ¹³ Mäga oodai, Tachi Ak'õre parã ome bapari perã. Iruata parã k'aripait'ee oo k'inia p'anadamerã mäik'aapa oodamerã Cristopa oopi bïk'a. Mägá k'aripait'ee, t'âripa tachi ijâapataarã k'aripa k'inia bapari perã.

¹⁴ Mamïda mäga oo p'ani misa, nejõmaata óoti aupedeeda-ee mäik'aapa pedee k'achia pedeeda-ee Tachi Ak'õre ãpîte maa-e pírã awaraarã ãpîte. ¹⁵ Mäga ooruta pírã, t'âri pia mäik'aapa k'achia w e p'anadait'ee, Tachi Ak'õre warrarã p'anadaipia bïk'a. Mägá p'anapataadai írapema k'achia beerã t'âide p'ani mïda. Mägiirã chîara k'ûrayaa; t'âri k'achia-idaa p'anapata. Jõdee parã pia p'anapata Ak'õrepa k'inia bïk'a. Lucero ïdaa pik'a p'ani na p'ek'au eujâ p'âriu pik'a nïbide. ¹⁶ Mäga p'ani parãpa awaraarãmaa jarapata perã Tachi Ak'õrepa eperãarã k'aripait'ee it'aa w damerã âchia Cristode ijâadak'âri. Mäga p'anapata perã Cristo cheru ewate parã k'aurepa mia o-ña jarai wâara na mimia ichi k'inia oo-e paji.

¹⁷ N gaweda mi o-ña bi parã ome, Cristode ijâapata perã. Maper pi par pa ne-inaa pia oomaa p'ani Tachi Ak'õre-it'ee. Mapa ijâadak'aa beer pa mi peeruta pijida mia jarateeda

k'aurepa parāmaa māik'aapa awaraarāmaa, māgá ichita o-ña bait'ee. ¹⁸ Parā jida o-ña p'anadaipia bī mi ome.

Timoteo Epafroditō ome

¹⁹ Mamīda mia ijāa bī Tachi Waibīa Jesupa mī k'aripait'ee taarā-ee Timoteo pēimerā parā ak'ide. Māgá irua mī o-ñapii ichiaba, nepiri chek'āri parāpa oopata māik'aapa p'anapata. ²⁰ Nama awaraa eperā iruk'a wē-e pēiit'ee. Iru mī ome t'āri auk'a bapari. Auk'a parā k'inia iru bapari māik'aapa ne-inaa jōmaade parā k'aripa k'inia bapari. ²¹ Apemaarāpa jirimaa p'ani oodait'ee ne-inaa āchia oo k'inia p'ani, oodai k'āyaara Jesucristopa oopi k'inia bīk'a. ²² Mamīda māga-e Timoteo ome. Parāpa pia k'awa p'ani irua oo k'inia bapari Cristopa oopi bīk'a, māga unupata perā. Warra chok'ek'ee baparik'a chi ak'ore ome, māgá bī Timoteo mī ome. Taipa auk'a jiripata jarateedait'ee Cristopa ooda eperārā k'aripait'ee. ²³ Māpai mia k'awaa atak'āri mī jīapataarāpa k'īsia iru p'ani oodait'ee mī ome, aramata Timoteo pēiit'ee parāmaa. ²⁴ Mamīda mia at'āri ijāa bī Tachi Waibīapa mī k'aripait'ee ichiaba taarā-ee wāmerā.

²⁵ Māgá nīmaa bī misa, mia k'īsia iru bī tachi īpema Epafroditō pēiit'ee parāmaa. K'īsia bī iru wāipia bī parā ak'ide. Iru mī ome auk'a mimiapari Cristo-it'ee māik'aapa soldao chooparik'a chōo nībide, māga pīk'a iru mī ome choopari, ijāadak'aa beerāpa tai īmiatee jōnide Cristo k'aurepa. Wāara parāpa iru nama pēijida mī k'aripamerā. ²⁶ Mamīda iru parāmaa audú wā k'inia nībeeji māik'aapa k'īsia p'ua nībeeji, ūrik'āri parāpa iru k'ayaa bada k'awaadap'edaa. ²⁷ Wāara iru perā jai-idaaji māgí k'ayaapa. Mamīda Tachi Ak'ōrepa iru chupiria k'awaap'eda, jīpa beeji. Ak'ōrepa māga ook'āri, mī jida ichiaba chupiria k'awaaji, mī waapiara chupiria nībeepiamaapa. ²⁸ Irá Epafroditō māgá jīpa beeji perā, mia parāmaa isapai pēiit'ee, parā waya o-ña p'aneedamerā iru unudak'āri. Māgá mī jida mak'iara waa k'īsia nība-e pait'ee ma k'aurepa. ²⁹ Iru o-ña auteebāiti Cristodeerāpa āchi īpemaarā auteebaidaipia bīk'a. Iru māik'aapa iru jīak'aarā pia ak'ī p'anatī. ³⁰ Iru perā piuji Cristo mimia oo k'iniapa nama mī ome. K'ayaadachi oomaa bada perā parāpa p'oyaa ooda-e p'anadap'edaa mī k'aripadait'ee. Parā pari iru māgá chupiriadaida perā, parāpa iru pia ak'ī p'anadaipia bī.

3

Ak'ōre ewari waibīa ewate p'ek'au k'achia wēe p'anadait'ee

¹ Māpai īpemaarā, t'āri o-ña p'anapatāati, Tachi Waibīa parā ome bapari perā. Irá mia parāmaa waya ūraait'ee naaweda ūraadak'a. Sē-ee māga ooi, parāpa waya ūridaipia p'anadairā. Nāgá ūraa bīpa mia parā k'aripa k'inia bī apidaamāa k'ūrapinaadamerā. ² Tauk'a p'anapatāati parā t'āide t'īu k'inia p'anihārā ome. Tauchaa bīpipataarā īmīk'īraarā k'ap'īade jōmaarā t'āide nipapata, ijāapataarā k'ap'īa t'īipi k'inia p'anadairā. Māgí jara-teepataarā k'achia p'ani, mimia k'achia oomaa p'anadairā. ³ Tachia, jōdee, ne-inaa piara iru p'ani tauchaa iru p'anadai k'āyaara tachi k'ap'īade, Tachi Ak'ōre Jaure bapari perā tachi t'āride. Iru k'ap'īa pari it'aa t'īpata Tachi Ak'ōremaa māik'aapa t'āri o-ña p'anapata Jesucristodeerā perā. K'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa tachi piara ak'ī-e pait'ee tauchaa bīpiruta pīrā tachi k'ap'īade. Mapa jiripata oodait'ee irua oopi bīk'a, jīridai k'āyaara ne-inaa eperārāpa jiripata pia p'anadait'ee iru k'īrapite.

⁴ Māirāk'a mī audua bai, mī k'ap'īade tauchaa iru bairā māik'aapa oopari perā Moisepa p'ādade jara bīk'a. Apidaapa k'īsia bī pīrā ichiata ma ne-inaa unu iru bī, mia audupiara māga k'īsiai. ⁵ Mī t'op'eda, k'āima ocho parumaa judiorāpa michi k'ap'īade tauchaa bijida. Mī Israel pidaarā p'uurrudepema; Benjamín ēreerādeepa uchiada. Mī ak'ōreerāk'a māik'aapa āchi ēreerā naa p'anadap'edaarāk'a mī hebreo pedee pedeepari. Tachi Ak'ōrepa Moisemaa ūraa p'āpida pia k'awa bī māik'aapa judiorāpa ijāapata pia k'awa bī, mī fariseo

pada perā. ⁶ Maapai ne-inaa jōma auk'a ooji ma ūraa p'ādade jara bik'a. Māga ooji p'ek'au k'achia wēe ba k'inia bada perā Tachi Ak'ōre k'īrapite. Māgá audú ijāa bada perā tai judiorāpa ijāapatade, mia Cristode ijāapataarā jiri ji miapiit'ee. ⁷ Mamīda ma jōma jiri bada Tachi Ak'ōrepā mi piara ak'imerā, īrá mia maarepida p'ua-e bi, Cristo ome bapari perā. ⁸ Ma ne-inaa aupai mia p'ua-e bi. īrá jōmaweda mia ooda t'āri pia beeit'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite nejarrak'a bi mi-it'ee, ne-inaa piara apida wē-e perā Mīchi Waibīa Jesucristo k'awai k'āyaara ⁹ māik'aapa araa bai k'āyaara iru ome. Mapa waa jiri-e bi p'ek'au k'achia wēe pait'ee Moisepa p'ādade jara bik'a oo bīpa. Ma k'āyaara k'awa bi Cristode ijāa bīpapai mi p'ek'au k'achia wēe bapari Tachi Ak'ōre k'īrapite. Pia jarait'eera, Tachi Ak'ōrēpata mi p'ek'au k'achia wēe bapipari, mia Cristode ijāapari perā. ¹⁰ Tachi Ak'ōrepā mi māgá bapii, Cristopa p'ek'au k'achia jōmaweda p'oyaada perā, Ak'ōre juapa chok'ai p'irabaik'āri. Maperā Cristo pipiara k'awa k'inia bi. Mia ne-inaa jōmaweda oo k'inia bi irua oopi bik'a, ma k'aurepa mi jiriruta piñida miapidait'ee, maa-e pīrā mi piuru piñida iruk'a. ¹¹ Ma jōma oo k'inia bi iruk'a chok'ai bapariit'ee p'irabaip'eda.

Cristode ijāapataarāpa jiri daipia bi iruk'a p'anadait'ee

¹² Wāara, waide mia ne-inaa jōmaweda oo-e Cristopa oopi bik'a. Mamīda mia jiri bi māga ooit'ee, ma-it'ee Jesucristopa mi jirit'erada perā. ¹³ īpemaarā, mia mīchi bapata k'irāpak'āri, k'awa bi mi waide māga ba-e. Mamīda nāga oomaa bi. Eperā āpītee ak'i-e bik'a p'ira wāk'āri ne-inaa jitait'ee, māga pik'a mia waa k'īsia-e mia naaweda oopatade. ¹⁴ Jīp'a jiri bi iru k'await'ee iruk'a parumaa, chok'ai p'irabaidak'āri. Ma-it'ee Tachi Ak'ōrepā mi jiri ji, it'aa wāmerā Jesucristo k'aurepa.

¹⁵ Tachi jōma Cristo pia k'awa p'anīrāpa auk'a k'īsiadaipia bi et'ewa jara aupadak'a. Parāpa māgí k'īsia awara k'īsia p'anī pīrā, Tachi Ak'ōrepā k'awapiit'ee parāmaa. ¹⁶ Mamīda, mia jarada waide pia k'awada-e p'anī mīda, p'anapatāati Tachi Ak'ōrepā naaweda k'awapidak'a parāmaa.

¹⁷ īpemaarā, ne-inaa jōma oopatāati mia ooparik'a. Pia ak'īti ijāapataarā tai jīak'a p'anapata māik'aapa auk'a p'anapatāati. ¹⁸ Mia māga jara bi parā t'āide nipapataarā chok'ara māgá p'anadak'aa perā. At'apai mia jaradoo māirāpa ne-inaa k'achia oopata. īrá taubade waya auk'a jarait'ee māirā p'anadak'aa Cristopa k'inia bik'a. Oo amaa k'iniadak'aa āchia p'ek'au k'achia oopata, Cristo kurusode piuji mīda āchi p'ek'au wēpapiit'ee. Māga p'anapata perā, Cristo k'īra unuamaa iru p'anīrāk'ata p'ani. ¹⁹ Māirā atuadait'ee. Āchi k'ap'ia āchi ak'ōre waibiak'a iru p'ani. Mia māga jara bi oopata perā āchi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'īapa oopi bik'a. Māga oopata k'īra nejasia wēe. Jīp'a k'īsia p'anapata na p'ek'au eujādepema net'aade. ²⁰ Jōdee tachi it'aripema p'uuru pidaarā, it'aripema net'aade k'īsia p'anapata perā. Nīmaa p'ani Tachi O K'achiadeepa K'aripa Atapari it'ariipa chemerā. Māgí Tachi Waibīa Jesucristo. ²¹ Ichi chek'āripi, tachi chupiria nībi k'ap'ia ichi it'aripema k'ap'ia jīak'a papiit'ee; k'ap'ia k'īra wāree. Ichi jōmaarā k'āyaara waibiara bairā, māga ooi. Ma awara ne-inaa jōmaweda ichi jua ek'ari papii.

4

O-īa p'anapataadaipia bi

¹ īpemaarā, mia parā k'inia iru bi. Mapa parā audú unu k'inia bi. Jōmaarāmaa mia o-īa jara k'inia bi parāpa wāara Cristode ijāapata. īpemaarā k'iniarā, mia oomaa bik'a chōoti parāpa Tachi Waibiade ijāa p'anide.

² īrá mia enenee nībi nāgí wēraarā, Evodia Síntique ome, t'āri auk'a p'anapataadamerā Cristodeerā p'anapataadaipia bik'a. ³ Ichiaba pīmaa, michi k'ōp'āyo k'iniara, chupiria iidi bi māgí wēraarā k'aripamerā. Pi mi ome auk'a wāara mimiapari Cristo-it'ee. Mapa mia k'awa bi pia ãra k'aripait'ee. Mīk'a āchia jiri jida jarateedait'ee Tachi Ak'ōrepā jara

pēida Jesucristode. Ichiaba māgá oojida Clemente māik'aapa awaraa mimiapataarā Cristo-it'ee. Tachi Ak'ōrepa māgiirā t'i p'ā iru bī it'ari, Cristopa chok'ai p'anapidaarā t'i p'ā jēra bī librode.

⁴ O-ña p'anapatáati parā Tachi Waibiadeerā perā. Waya auk'a jarait'ee; o-ña p'anapatáati. ⁵ T'āri pia p'anapatáati jōmaarā ome. Māga p'anapataadaipia bī, iru taarā-e perā cheit'ee.

⁶ Mak'ara k'īsianáati. Ma k'āyaara ne-inaa jōma p'asarutade it'aa t'īpatáati Tachi Ak'ōremaa. Māgá it'aa t'ī bide gracias jaráti irumaa māik'aapa iidítí irua parā k'aripamerā. ⁷ Māga ooruta pīrā, Tachi Ak'ōrepa parā k'āiwee p'anapiit'ee. Tachi k'īradoopa pia k'awade-pai mīda, irua māgá ooi Tachi Ak'ōre perā. Iruata parā k'īsia māik'aapa t'āri jīapari Jesucristo k'ap'ia pari. Māgá audú k'īsia jōnada-e pait'ee.

Ne-inaa pia aupai k'īsiadaipia bī

⁸ Ipemaarā, at'āri falta bī na ūraa jarait'ee. K'īsiapataarā nāgí ne-inaa-de: wāara pedeede; awaraarāde pedee pia jararutade; ne-inaa Tachi Ak'ōrepa tachimaa oopi k'inia bide; ne-inaa p'ek'au k'achia wēe bide; ne-inaa tachia k'inia iru p'anide; ne-inaa pia jōmaade; māgee ne-inaa-de. Pia jarait'eera, k'īsiadaipia bī ne-inaa piadepai; ne-inaa jōmaarāpa pia ak'ipata.

⁹ Parāpa ma ūraa ijāajida māik'aapa awaraa jarateeda chok'ara ūrijida mīchi it'aideepa. Mi parā t'āide nipai naaweda, awaraarāpa mi bapata parāmaa nepiripachida. Ma awara pāchi taupa unujida mia oopata jāma nipak'āri. Mapa oo wāk'āti wātī mia ooparik'a māik'aapa p'anapatáati mi baparik'a. Māga ooruta pīrā, Tachi Ak'ōre parā ome bait'ee māik'aapa parā k'āiwee p'anapiit'ee.

Filipos p'uurudepema ijāapataarāpa primisia tee pēidap'edaa Pabloomaa

¹⁰ Tachi Ak'ōrepa mi t'āri o-ña bī parāpa waya mi k'aripa p'aneedap'edaa perā. Gracias jara bī irumaa parāpa k'īsia p'aneedap'edaa perā mi waya k'aripadait'ee. Mia jara k'inia-e parāpa mi k'īra atua iru p'anajida. K'awa bī mi p'oyaa k'aripada-e p'anajida.

¹¹ Ichiaba jara k'inia-e parāpa mīmaa ne-inaa teedaipia bī, mia ne-inaa falta bairā. Ne-inaa faltak'āri, mia k'īsia-e, k'awaa wāru perā t'āri o-ña bait'ee michia ne-inaa iru bī omepai. Ma awara māgá bai ne-inaa jōma mīmaa p'asarude. ¹² K'awaa wāji māgá t'āri o-ña bait'ee chupiria nībide māik'aapa net'aara iru bide. Jōma mīmaa p'asada k'aurepa mia nāga k'awaa wāji. Mi auk'a t'āri o-ña bapari bi jāwaa bak'āri chik'o paraa perā māik'aapa jarra ook'āri chik'o wē-e perā. Māgá ichiaba mi auk'a t'āri o-ña bapari, net'aara bak'āri māik'aapa net'aa wēe bak'āri. ¹³ Mia ne-inaa jōma ooi Cristo k'ap'ia pari, irua mi k'aripapari perā. ¹⁴ Māgá choo bī mīda, parāpa piata oojida mi chupiria k'awaadak'āri mi chupiria nībide.

¹⁵ Parā Filipodepema ijāapataarāpa nāga pia k'awa p'ani. Mia parā k'aripaji parā t'āide jaratee nipak'āri Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee. Māgá k'aripap'eda, parā eujā, Macedoniadeepa uchiak'āri, parāpata jōdee mi k'aripajida. Parāpapai māga oojida, ewaa ijāa p'aneedap'edaarā paji mīda. Awaraa p'uurudepema ijāapataarāpa Tachi Ak'ōre ūraa auk'a k'awaajida mia jarateeda k'aurepa. Mamīda mīmaa primisia tee pēida-e paji, parāpa oodap'edaak'a. ¹⁶ Mi Tesalónica p'uurude bak'āri pida, at'apai parāpa mīmaa tee pēijida ne-inaa falta bada. ¹⁷ Māga jara-e bī k'inia bairā parāpa mīmaa primisia tee pēipataadamerā. Jīp'a k'inia bī Tachi Ak'ōrepa parāmaa waapiara teemerā ne-inaa ichia k'īsiade iru bī teeit'ee Cristodeerāmaa; chi awaraarā k'aripadap'edaarāmaa. ¹⁸ Wāara, parāpa primisia tee pēidap'edaa k'aurepa Epafroditō ome, īrá mia audú iru bī mia falta bada k'āyaara. Ma primisia tee pēidak'āri mīmaa, Tachi Ak'ōremaa tee pik'a p'anajida. Ne-inaa t'ūa baparík'ata bī, eperāarāpa paapatap'edaa iru-it'ee. Māgí ik'āri, o-ña baji ãra ome. Māga pik'a parāpa primisia teedak'āri mīmaa, iru auk'a o-ña bapari parā ome. ¹⁹ Parāpa

mäga oopata perã, mi Ak'õre Waibiapa parãmaa ne-inaa falta p'aní jõmaweda teeit'eepi, ichia ne-inaa k'ira wãree iru bidepema. Mägi ne-inaa teeit'ee Jesucristo k'ap'ia pari.

20 ¡Tachi Ak'õre ichita jõmaarã k'âyaara waibiara bait'ee! ¡Amén!

Pablopä salude tee pëida

21 Mia salude tee pëiru jõma Jesucristo k'ap'ia Tachi Ak'õrede ijääpataarãmaa. Tachi õpemaarã nama mi ome p'aniirãpa parãmaa auk'a salude tee pëiruta.

22 Na p'uurudepema César palaciode mimiapataarãpa apemaarã ijääpataarã ome ichiaba parãmaa salude pëiruta.

23 Mia it'aa iidi bi Tachi Waibia Jesucristomaa irua parã pia ak'i bapariimerã. Mägapai paji.

COLOSENSES San Pablopá K'art'a P'āda Colosas P'uurudepema Ijāapataarāmaa

San Pablo, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'āji. K'īsiapata na k'art'a ichiaba p'āji Romade, carcelde bak'āri. Ai naaweda Pablopá jaratee nipak'āri Éfeso p'uurude, Colosas p'uurudepema Epafras Cristode ijāa beeji. Māgipa Cristo ūraa jarateenaji ichi p'uuru pidaarāmaa. Māgá ijāapataarā paraaji Colosas p'uurude. Pablopá Colosas p'uurudepema ijāapataarā ūraa k'inia baji, ichi juua ek'ari ijāapataarā Éfeso p'uurudepemaarāpa ma ijāapataarā k'aripapatap'edaa perā.

Naapiara jara bi ichi Timoteo ome o-ña p'aní ma Colosas p'uurudepema ijāapataarā Cristode pia ijāapata perā (cap. 1.1-14). Ūraa bi ūrinaadamerā seewa jarateepataarāpa nāga jarateepata: Moisepa p'ādade jara bik'a oopataadamerā māik'aapa angeleerāmaa it'aa t'ipataadamerā. Cristodepai ijāadaipia bida a bi, iruta jōmaarā k'āyaara waibiara bairā (caps. 1.15-2.19). Jara bi Cristode ijāapataarā awara p'anapataadaipia bi, chiwidi pik'a p'anadairā Cristo k'aurepa (caps. 2.20-4.6). T'ēepai jara bi chi k'ōp'āyoorā mimiapataade māik'aapa salude tee pēi bi īpemaarā Cristo k'aurepa, Colosas p'uurude māik'aapa Laodicea p'uurude p'anirāmaa (cap. 4.7-18).

Salude pēida

¹⁻² Mi, Pablopá na k'art'a p'ā pēiru Tachi Ak'ōredeerāmaa, Colosas p'uurude p'aní. Tachi Ak'ōrepa k'inia bada perā, mi jirit'eraji Jesucristopa pēimerā ichi ūraa jarateede. Na k'art'ade tachi īpema Cristo k'aurepa Timoteopa ichiaba salude pēiru parāmaa.

Īpemaarā Cristo k'aurepa, taipa k'awa p'aní parāpa wāara ijāapata Cristode. Mapa it'aa iidipata Tachi Ak'ōrepa parā pia ak'i bapariimerā. Māgá k'āiwee p'anapataadait'ee.

Pablopá it'aa t'ida ijāapataarā pari

³ Tachi Ak'ōre Tachi Waibia Jesucristo Ak'ōre. Irumaa it'aa t'īdak'āri parā pari, taipa ichita gracias jarapata, ⁴ ūripata perā parāpa wāara Jesucristode ijāapata māik'aapa jōma Ak'ōredeerā k'inia iru p'anapata. ⁵ Parā māga p'anapata ijāapata perā it'aa wādait'ee māik'aapa iru p'anadait'ee ne-inaa jōma Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru bi teeit'ee ichideerāmaa. Cristopa jirit'eradaarāpa irua wāarata jara pēida naa jarateedak'āriipa parāmaa, māga ijāapata. ⁶ Ma jarateedak'a parāmaa at'āri jarateemaa p'aní to bee chaa. Mapa eperāarā choc'araara ichiaba ijāa p'aní parā ijāa p'anadap'edaak'a naa ijāadak'āri. Maapai parāpa k'awaajida wāara Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara t'āri piara bapari. ⁷ Tachi īpema k'inia Epafrapa māga jarateeji parāmaa. Tai pari irua oopachi Cristopa oopi bik'a parā t'āide. ⁸ Taimaa nepiriji sāga parāpa mi māik'aapa awaraa ijāapataarā k'inia iru p'aní, Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a.

⁹ Maperā taipa māga ūridap'edaadeepa it'aa t'īpata parā pari. Māga oomaa p'anide iidipata Tachi Ak'ōrepa parāmaa k'awaapimerā jōma ichia oo k'inia bi parā k'ap'ia pari. Ichiaabi iidi p'aní Ak'ōrepa ichi Jaure k'ap'ia pari nejōmaade k'īsia k'awaa papimerā. ¹⁰ Taipa māga iidipata k'inia p'anadairāparā p'anapataadamerā Tachi Waibiadeerāk'a, ne-inaa jōma oomaa p'aní irua k'inia bik'a. Māga p'anadak'āri, ne-inaa pia k'īra t'ādoo oodait'ee māik'aapa Tachi Ak'ōre pipiara k'awaadait'ee. ¹¹ Mamida māga ooda-e pai irua k'aripa-e bi pirā. Iru jōmaarā k'āyaara waibiara bapari. Mapa ichiaba iidipata irua parā k'aripamerā. Māgá t'āri o-ña choodai, nepirrade baairuta pijida. ¹² Maperā gracias jaradaipia bi irumaa. Iruata parā jirit'eraji jōma iru p'anadamerā irua k'īsia iru bi teeit'ee ichideerāmaa, it'ari iru īdaade t'īudak'āri. ¹³ Ma awara, iruata tachi uchiapiji na p'ek'au

eujādepema p'āriu pik'a bideepa māik'aapa biji it'aripema ūdaa pik'a bide, ichi Warra k'inia iru bi juu ek'ari. ¹⁴ Ichi Warra piuda k'aurepata tachi o k'achiadeepa k'aripa ataji atuanaadamerā māik'aapa tachia p'ek'au k'achia oopata wēpapiji.

Cristo piuda k'aurepa tachi t'āri auk'a p'anadai Tachi Ak'ōre ome

¹⁵ Eperārāpa Tachi Ak'ōre p'oyaa unudak'aa. Mamīda irua unupiji ichi Warra k'ap'iade. Cristo Tachi Ak'ōre k'īrak'a bi. Jōmaarā k'āyaara waibiarā bi, ne-inaa jōma ooda perā. ¹⁶ Iru k'ap'ia pari Tachi Ak'ōrepa ooji ne-inaa jōmaweda it'ari nībi, māgí unudak'aa mīda. Ooji jōmaweda angeleerā poro waibiarā, netuaraarā poro waibiarā paara, ma jōmaweda tachi k'āyaara waibiarā bee. Ichiaba ooji ne-inaa jōmaweda na p'ek'au eujāde nībi tachia unupata. Tachi Ak'ōrepa ma jōma ooji Cristo k'ap'ia pari, iru-it'ee nībamērā. ¹⁷ Cristo ichita bapari. Bapachi ne-inaa jōma ooi naaweda. Iru k'aurepata ne-inaa jōma nībi. ¹⁸ Iru jōmaarā ijāapataarā poro waibia. Ma ijāapataarā iru k'ap'ia apai bīk'a p'anī. Jōdee iru ma k'ap'ia porok'a. Iru k'aurepata ijāapataarā paraa. Jōmaarā ijāapataarā naa iru piup'eda chok'ai p'irabaiji, jōmaarā k'āyaara waibiarā bait'ee. ¹⁹ Cristo māga bi Tachi Ak'ōre ba k'inia bada perā ichi k'ap'iade. ²⁰ Ichi Warra k'ap'ia pari Tachi Ak'ōrepa ne-inaa jōma k'āiwee bapi k'inia baji ichi juu ek'ari. Eperārāpa p'ek'au k'achia oopata k'aurepa Tachi Ak'ōrepa waa p'oyaa pia ak'i-e paji ichia ooda; na p'ek'au eujādepema ne-inaa, it'aripema ne-inaa paara. Mamīda kurusode ichi Warra waa bat'ak'āri, ma piuda k'aurepa ūrá ma ne-inaa jōma waya pia ak'ipari. Ma awara ichi t'āri auk'a bīpari eperārā ome Cristode ijāadak'āri.

²¹ jK'īsīati nāgide! Parā ijāadai naaweda, t'imí pik'a p'anapachida Tachi Ak'ōre ik'aawaapa. Tachi Ak'ōre k'īraunuamaa iru p'anapachida. T'āri k'achia p'anapachida parāpa p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. ²² Mamīda ūrá Cristo chupiria piuda k'aurepa parā pari, t'āri auk'a p'anapata Tachi Ak'ōre ome. Irua parā māgá t'āri auk'a biji Ak'ōre ome p'ek'au k'achia wēe, maarepida imiateeda wēe p'anadamerā Ak'ōre k'īrapite, iru waya chek'āri. ²³ Wāara māga p'anadait'ee, ijāa wāruta pīrā Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida eperārāmaa. Ma jara pēida naa ijāadak'āri, k'awaajida parā piudak'āri, wāara it'aa wādait'ee. Māga ijāapatāati. Chok'araarāpa ūrimaa p'anī ma ūraa Tachi Ak'ōrepa jara pēida. Ma ūraata mi, Pablopaa jarateepari, Cristopa mi pēidak'āriipa jarateemeraā.

Pablo mimiada Cristode ijāapataarā k'aripait'ee

²⁴ Irá mi chupiria nībi mīda, o-ña bi k'awa bairā mi nāga bi parā k'aripa k'iniapa. K'awa bi mi, awaraa ijāapataarā ome waapīara chupiria jōnadait'ee Cristo k'aurepa, iru k'ap'ia, chi irude ijāapataarā, k'aripa p'anī misa. ²⁵ Tachi Ak'ōrepa mi na mimiade biji, parā Cristode ijāapataarā k'aripamerā. Mapa jarateepari jōma Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida Cristode. ²⁶ Tachi Ak'ōrepa ma jara pēida k'awapi-e paji naawedapemaarāmaa. Mamīda irua k'inia bairā, ūrapema ijāapataarāmaa k'awapiji. ²⁷ K'awapi k'inia baji ichia ne-inaa pi-ia k'īsia iru bada parā judio-eerā-it'ee. K'īsia iru baji Cristo parā t'āride bapiit'ee. Iru wāara jāma bapari perā, parāpa k'awa p'anī na ewari iru k'īra wāree wāara unudait'ee.

²⁸ Maperā irua oodata māik'aapa jaradata jarateepata jōmaarāmaa. Ūrapata eperārā k'īra t'ādoo, āchia p'ek'au k'achia oopata oo amaadamerā. Ma awara iididap'eda Tachi Ak'ōrepa taimaa k'īsia k'awaapimerā, jarateepata Cristode ijāadamerā māik'aapa oodamerā irua oopi bīk'a. Taipa māga oopata āchi ijāadak'āri, araa p'anadamerā Cristo ome māik'aapa p'ek'au k'achia wēe p'anadamerā. Māgá Tachi Ak'ōre k'īrapite panadait'ee tai ome iru ewari waibia ewate. ²⁹ Ma-it'eeta mi mak'īara sē-ee mimiapari. Jīripari jōmaarāpa ijāadamerā Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida Cristode. Māga ooi Cristo, chi jōmaarā k'āyaara waibiarā bīpa, mi k'aripapari perā.

2

¹ Ma awara mia nāga k'awapi k'inia bi parāmaa. Mia ichiaba jiri pari parā pipiara ijāadamerā Cristode. Mia māgá parā k'aripa k'inia bi. Ichiaba māgá k'aripa k'inia bi Laodicea p'uurudepema ijāapataarā māik'aapa jōma ijāapataarā, mi k'īra waide k'awada-e p'aníirā paara. ² K'inia bi parā jōmaweda t'āri o-īa Cristode ijāadamerā māik'aapa t'āri a-ba, chik'inia p'anapataadamerā. Māga p'anadak'āri, wāara k'awaa wādait'ee jōmaweda Tachi Ak'ōrepa eperāarāmaa k'awapi k'inia bi Cristode. Naawedapemaarāmaa māga k'awapi-e paji. Mamīda īrapemaarāmaa Cristo k'awapiji. ³ Iru k'āyaara ne-inaa pipiara wē-e k'awadait'ee, iruta jōmaarā k'āyaara k'īsia k'awaara bapari perā. Mapa irua aupaita k'īsia k'awaapii parāmaa. ⁴ Mia māga jara bi parāpa k'ūrapinaadamerā apidaamaa, ne-inaa awara iwarraa jaratee p'aní mīda. ⁵ Mi parā ome bi-e mīda, mi k'īsia parā ome bi. O-īa bi k'awa bairā parā k'īra jīp'a p'anapata māik'aapa wāara Cristode ijāapata.

Cristodeerāk'a p'anapatāati

⁶ Ijāadak'āriipa parāpa wāara ijāapata perā Jesucristo Tachi Waibia, t'āri a-ba p'anapatāati iru ome. ⁷ Parāmaa jarateedap'edaak'a naa ijāadak'āri, waapiara ijāapatāati Cristode māik'aapa k'awaa wāk'āti wātī oodait'ee irua k'inia bīk'a. Ma jarateedap'edaa k'īra atuanāati. Ma k'āyaara ichita gracias jarapatāati Tachi Ak'ōremaa, irua māgá Cristo k'awapida perā parāmaa.

⁸ K'īrak'aupai ijāadai seewa jarateepataarāpa jara p'ani. Āchia jarateeda-e Cristopa ooda māik'aapa jarada. Ma k'āyaara āchi k'īsiadeepa seewa jarateepata, chonaarāweda k'īsia k'awaa beerāda apatap'edaarāpa jarateedap'edaak'a. Māirāpa jarateepachida eperāarā ne-inaa oo p'anípa Tachi Ak'ōre k'awadai.

⁹ Mamīda māga-e. Cristo k'ap'iadeta Tachi Ak'ōre bapari. ¹⁰ Mapa nāgaweda parāpa Tachi Ak'ōre k'awa p'aní, araa p'anapata perā Cristo ome. īlruta jōmaarā k'āyaara waibiara bi! Na p'ek'au eujādepema poro waibiarā, it'aripema poro waibiarā, netuaraarā poro waibiarā paara iru jua ek'ari p'ani. ¹¹ Parā māgá araa p'anapata perā Cristo ome, jaradai irua tauchaa pik'a biji parā t'āride. Mia jara k'inia-e tauchaa biji parā k'ap'iade eperāarāpa oopatak'a. Ma k'āyaara pipiara ooji parā ome. Uchiapiji parā p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia jua ek'ariipa, t'āripa oodamerā irua k'inia bīk'a. ¹² Ma awara parā araa p'anapata perā Cristo ome, jaradai Cristo k'ap'ia piuda iadak'āri, parā auk'a ia pik'ajida. Ichiaba iru chok'ai p'irabaik'āri, parā auk'a p'irabai pik'ajida, ijāapata perā Tachi Ak'ōre, chi jōmaarā k'āyaara waibiara bīpa, Cristo p'irabaipiji. Ak'ipijida Cristo ome araa p'anapata poro choopidak'āri. ¹³ Ma awara parā araa p'anapata perā Cristo ome, jaradai Tachi Ak'ōrepa Cristo chok'ai bapik'āri, parā auk'a chok'ai p'anapiji. Cristode ijāadai naaweda, Tachi Ak'ōre-it'ee parā piu pik'a p'anajida parāpa p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Ichiaba piu pik'a p'anajida, Tachi Ak'ōre ūraa k'awada-e p'anadap'edaa perā. īMamīda īrá māga p'aní-e! Tachi Ak'ōrepa tachi ijāapataarā chok'ai p'anapik'āri Cristo ome, tachia p'ek'au k'achia oopata jōmaweda wēpapiji. ¹⁴ Ma p'ek'au k'achia oopata k'aurepa tachi tewe paraa pik'a p'anapachida Tachi Ak'ōre ome. Ooda-e p'anapachida irua jaradak'a iru ūraa p'ādade. Mapa atuadait'ee paji. Mamīda Tachi Ak'ōrepa tachi chok'ai p'anapik'āri Cristo ome, ma teve paraa pik'a bāda jōpiji. Māga ooji Cristo kurusode piuk'āri tachi pari. ¹⁵ Ma awara ma tekek'a bi kurusode jōpik'āri Cristo ome, Tachi Ak'ōrepa ichiaba netuaraarā poro waibiarā jōmaweda p'oyaaji māik'aapa jōmaarā taide āchi Cristo jua ek'ari biji.

K'īrak'aupai ūridai seewa jarateepataarāpa jara p'ani

¹⁶ Tachi Ak'ōrepa ma jōma ooda perā tachi k'aripait'ee, k'īsianāati awaraarāpa parā āpīte pedee k'achia jararuta pīrā ne-inaa k'opata k'aurepa maa-e pīrā topata k'aurepa. Ichiaba k'īsianāati māga ooruta pīrā, parāpa iada-e p'anadairā ewari, atane māik'aapa aňo, ārapa ma īipata ewate māik'aapa fiesta ewate īapatak'a. ¹⁷ Māgee fiesta ewate, īipata

ewate, awaraa chonaarāwedapema ūraa ome Cristopa ooit'ee bada tauchaa pik'a baji. Mamīda īrá Cristo bapari tachi ome. ¹⁸ Mapa k'īsianáati awaraarāpa jara p'aní mīda parā atuadait'ee it'aa t̄idak'aa perā angeleerāmaa āchia oopatak'a. ¿Āchia jara p'aníek'a tachia jīp'a it'aa t̄idaik'araa bī Tachi Ak'ōremaa, māga ooruta pīrā audua p'anida a p'anadairā? Angeleerāmaata it'aa t̄idaipia bīda a p'aní, māirāpa pedeedamerā Tachi Ak'ōremaa tachi pari. Ichiaba nepiri p'aní āchia unupatada a p'aní; ne-inaa k'āimok'araa pik'a bide. Mamīda ijāanáati āchi audua pedee, āchi k'īsiadeepapai māga jara p'anadairā. ¹⁹ Māgee ne-inaaade audú k'īsiapata perā, k'īsiadak'aa Cristopa āchimaa oopi k'inia bide. Iruta tachi ijāapataarā poro waibia. Jōdee tachi iru k'ap'ia apai pik'a. Maperā oo k'awaa wāpataadaipia bī Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a.

²⁰ Parā Cristo ome araa p'anapata perā, iru piuk'āri, parā jida piu pik'ajida. Māgá uchi-ajida eperāarāpa ne-inaa k'īra t̄ādoo oopipata juu ek'ariipa. Māga bīta, parāpa ¿sāap'eda at'āri ma ne-inaa oo k'inia p'anima? ²¹ Eperāarāpa jarapata "Jāgí t̄obaináati; jāgí k'onáati; jāgí jitanáati." ²² Jōma "jāgí" jarada taarā-ee iru bap'eda jōdait'ee, na p'ek'au eujādepema perā. Ichiaba jōma ma jarada tachia oonaadamerā jōit'ee, jīp'a eperāarāpa jarateepata perā. ²³ Ük'uruurāpa jaratee p'aní jīp'a it'aa t̄idaik'araa bī Tachi Ak'ōremaa, tachi audú k'achia p'anadairā. Ichiaba jaratee p'aní tachi k'ap'ia pia ak'idaik'araa bī, mak'īara piae bairā. Wāara eperāarā ük'uruurāpa māgee ne-inaa jaratee p'aní pia ak'ipata, pia pik'a ūripata perā. Mamīda tachia jōma ooruta pijida māirāpa jaratee p'anik'a, at'āri uchiade-pai tachi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia juu ek'ariipa. Cristopapai tachi māgideepa uchiapii.

3

Cristode ijāapataarāpa it'aripema ne-inaaade k'īsiadaipia bī

¹ Mīa naaweda jaradak'a parā p'irabai pik'ajida Cristo ome, iru chok'ai p'irabaik'āri. Māgá eperā chiwidi pik'a p'aneejida; p'ek'au k'achia oo amaa p'anapataarāk'a. Mapa jiripatáati it'aripema ne-inaa, Cristo mama bapari perā. Tachi Ak'ōrepa Cristo ichi juaraare bīji, tachi jōmaweda ak'i bamerā. ² Maperā it'aripema ne-inaaade k'īsia p'anapataáti, na p'ek'au eujādepema net'aadepai k'īsiadai k'āyaara. ³ Cristo piuk'āri, parā jida piu pik'ajida. Ma awara Tachi Ak'ōrepa Cristo waya chok'ai bapik'āri, parā auk'a chok'ai p'anapiji, ichita p'anapataadamerā iru ome. ⁴ Maperā Cristo, chi ichita chok'ai p'anapipari waya chek'āri, parā auk'a chedait'ee iru ome iru k'īra wāree unupide jōmaarāmaa.

Ne-inaa k'achia oopatap'edaa Cristode ijāadai naaweda oo amaadaipia bī

⁵ Parā māgá ichita chok'ai p'anadairā Cristo chok'ai bik'a, oo amáati ne-inaa k'achia k'īra t̄ādoo parāpa oopatap'edaa irude ijāadai naaweda. P'ek'au oonáati awaraarā ome. Awaraarā jirináati āra ome k'achia oodait'ee. K'īsianáati ne-inaa pāchia k'achia oo k'iniata oodait'ee. Pāchia net'aa iru p'aní omepai k'āiwee p'anapataáti, waapiara ata k'inia p'anada-ee. Chi net'aa k'iniayaa bīpa net'aa k'iniara iru bī Tachi Ak'ōre k'inia iru bai k'āyaara. ⁶ Eperāarāpa māgee ne-inaa k'achia oodak'āri, Tachi Ak'ōre k'īraupipata. Mapa ewari cherude irua māgee ne-inaa k'achia oopataarā miapiit'ee. ⁷ Naaweda parāpa pida māgee ne-inaa k'achia oopachida, oo k'iniadak'aa pada perā Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a. ⁸ Mamīda īrá māga p'anadaik'araa bī. Mapa nāgee jōmaweda oo amáati. K'īrau māik'aapa t'āri k'achia p'ananaáati. K'īsianáati chīara k'achia oodait'ee. Pedee k'achia pedeenáati awaraarā ãpite māik'aapa ik'achia pedeenáati. ⁹ Seewa jaranáati awaraa ijāapataarāmaa, parāpa māgee ne-inaa k'achia oodaamaa p'anadap'edaa perā Cristode ijāadak'āri. Irude ijāadak'āri, oo amajida ne-inaa jōmaweda pāchi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia oopi bik'a. ¹⁰ Ma k'āyaara p'ana k'inia p'aneejida eperāarā chiwidi p'anik'a, Tachi Ak'ōre, tachi oodapa parā ichi k'īrak'a papimerā. Māga p'anadai iru wāara k'awa

wādak'āri. ¹¹ Tachi Ak'ōrepa māga oopari jōmaarā Cristode ijāapataarā-it'ee: judiorā-it'ee, judio-eerā-it'ee auk'a; chi k'ap'iade tauchaa iru beerā-it'ee, chi tauchaa wēe beerā-it'ee; k'ira tewaraarā-it'ee māik'aapa Sīpanaarā-it'ee, esclavoorā-it'ee, esclavo-eerā-it'ee paara. Ak'ōrepa māga oopari ma jōmaarā-it'ee, Cristo bapari perā jōmaweda irude ijāapataarā ome. Iruata ma jōmaweda k'aripapari, jōmaarā k'āyaara waibiara bapari perā.

¹² Tachi Ak'ōrepa parā māgá jirit'eraji ichideerā papiit'ee. Parā k'inia iru bapari perā, parā awara biji nāga p'anapataadamerā awaraarā ome: chupiria k'awaa; t'āri pia; audua-ee; k'īrau-ee; t'āripa choo, nepirade baairuta pijida. ¹³ Mapa choopatāati awaraarāpa nepira jiri p'ani pijida parā ome. Parādepemapa awaraa imiateeru pīrā, ma imiateeda perdonāati, Tachi Waibiapa perdonaaparik'a parāpa k'achia oopata. ¹⁴ Ma awara chik'inia p'anapataadak'āri, wāara oodai ma jōma et'ewa jarada Tachi Ak'ōredeerāpa oopataadamerā. ¹⁵ Oopiti Cristomaa irua oopi k'inia bik'a pāchi t'āride. Irua parā t'āri o-īapi k'inia bi, k'āiwee para bamerā. Ma-it'eeta Tachi Ak'ōrepa parā jiriji, k'ap'ia apai pik'a, k'āiwee p'anapataadamerā. Mapa gracias jarapatāati Tachi Ak'ōremaa.

¹⁶ T'āripa jiripatāati Cristopa jarateeda waapiara k'awaadait'ee māik'aapa p'anapataati ma jarateedade jara bik'a. Iiditi Tachi Ak'ōrepa parā k'īsia k'awaapimerā māik'aapa jarateeti ma jarateeda awaraarā pāchi t'āidepemaarāmaa. Ichiaba ūráati oodamerā Cristopa oopi k'inia bik'a. Ma jōma oodai cheepurudak'āri k'aride salmos Tachi Ak'ōre ūraa p'ādadepema, Ak'ōre k'ari māik'aapa Tachi Ak'ōre Jaurepa k'aripiru. Māgí k'aridak'āri, t'āripa k'aridaipia bi Tachi Ak'ōremaa, iru jōmaarā k'āyaara t'āri piara bapari perā. ¹⁷ Wāara jōmaweda parāpa oopata oodaipia bi Tachi Waibia Jesupa oopi bik'a. Ichiaba jōmaweda parāpa jarapata jaradaipia bi irua jarapi bik'a. Māga oodak'āri, iru k'ap'ia pari gracias jaradait'ee Tachi Ak'ōremaa.

Sāga p'anapataadaipia bi awaraa ijāapataarā ome (Ef5.22-33; 1 P 3.1-7)

¹⁸ Wēraarā, imik'īra paraa beerā, chok'ek'ee p'anapataati pāchi k'ima ome, Tachi Waibiapa k'inia bairā wēraarā irude ijāa p'ani māga p'anapataadamerā. ¹⁹ Jōdee imik'īraarā wēra paraa beerā, pāchi wēra k'inia iru p'anapataati. K'īrau p'ananaatā āra ome. Ma k'āyaara t'āri pia p'anapataati.

²⁰ Warrarā, ichita oopatāati pāchi ak'ōreerāpa jara p'anik'a, Tachi Ak'ōrepa k'inia bairā māga oodamerā. ²¹ Ak'ōreerā, pāchi warrarā k'īraupināati, k'īra pia-ee p'ananaadamerā.

²² Esclavoorā, ichita oopatāati pāchi chipariirāpa jara p'anik'a. Oonāti esclavoorā ūk'uruurāpa oopatak'a. Māirā k'īra jīp'a mimiapata āchi chipariirāpa ak'i p'ani misa aupai, āchi mimiayaa beeda adamerā. Mamīda parāpa māga oodaik'araa bi. Ma k'āyaara auk'a k'īra jīp'a mimiapataadaipia bi, pāchi chipariirāpa ak'ida-e p'ani pijida. Māgá ak'ipidai Tachi Waibia wāara waaweeepata. ²³ Mimiapataadai k'āyaara eperāarā-it'ee aupai, t'āripa ne-inaa jōma oopatāati Tachi Waibia Cristo-it'ee, iru parā chipari waibiara bairā. ²⁴ K'awa p'ani parāpa mimiapata pari iruata parāmaa atapiit'ee jōma Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru bi teeit'ee ichideerāmaa. ²⁵ Mamīda māga oo-e pait'ee chi ne-inaa k'achia oopari ome. Ma ne-inaa k'achia oopata pari Tachi Ak'ōrepa ichiaba māgimaa ne-inaa k'achia ooit'ee. Ichia māga k'īsia iru bi ooit'ee jōma k'achia oopataarā ome; esclavoorā ome, esclavo-eerā ome auk'a, eperāarā jōmaweda auk'a p'anadairā iru k'īrapite.

4

¹ Esclavoorā chipariirā, pāchi esclavoorā pia ak'i p'anapataati, Cristopa k'inia bik'a. K'īrapati it'ariipa pāchi chiparipa parā ak'ima bi.

² Irá parā jōmaarāmaa mia ūraait'ee: Ichita it'aa t'īpatāati. K'īrak'aupai k'īra atuadai it'aa t'īdait'ee. Parā it'aa t'ī p'ani de ichita gracias jarapatāati Tachi Ak'ōremaa. ³ Māgá

it'aa t'idak'ari, ichiaba it'aa t'ihi tai pari. Iidipatáati Tachi Ak'orepa taimaa waapiara jarateepimerä irua eperääräämaa naaweda k'awapi-e pada: Cristopa ooda eperäära k'aripait'ee, irude ijäädak'ari atuanaadamerä. Mägi jaratee bi k'aurepata mi nama carcelde bi. ⁴ It'aa iidipatáati mia mägi pi-ia jarateemerä Tachi Ak'orepa jarapi bik'a, mägá jarateeipia bairä.

⁵ K'isia k'awaa p'anapataati ijäädak'aa beerä ome. Unuruta chaa ne-inaa jõma óotí ãchimaa Cristode ijääapidait'ee. ⁶ Ichita t'ari pia pedeepataati, ãchia o-ña ūri k'inia p'anadamerä paräpa jara p'ani. Mäga ooruta pirä, paräpa k'awaa wädai pia p'anaudait'ee ãchia ne-inaa iidiruta chaa.

Salude tee pëida na k'art'a p'ä aupa wäk'ari

⁷ Mia na k'art'a pëiru tachi ñpema Cristo k'aurepa Tíquico ome. Mia iru k'inia iru bi, k'öp'ayo pia perä. Irua mi ichita k'aripapari, Tachi Ak'orepa oopi bik'a oo k'inia bairä. Parämaa nepirinait'ee mia k'isia bi mäik'aapa oomaa bi, ma jõma k'awaadamerä. ⁸ Ma-it'ee mia iru pëiru; pia k'awaadamerä tai p'anapata mäik'aapa t'ari o-ña p'aneedamerä irua jararu ūridak'ari. ⁹ Tíquico ome parä p'uurudepema Onésimo auk'a wäru. Taipa iru auk'a k'inia iru p'ani ñpema pia perä mäik'aapa oo k'inia bairä Tachi Ak'orepa oopi bik'a. Mapa ãra wäruta parä ak'ide mäik'aapa näpema ijääpataaräpa oopata nepiride.

¹⁰ Tachi k'öp'ayo Aristarco ichiaba nama carcelde bi mi ome Jesucristo k'aurepa. Irua salude pëiru ichiaba. Bernabé primo Marcopa ichiaba salude pëiru. Mia naaweda jara pëidak'a, Marcos wäru pirä parämaa, pia auteebáiti. ¹¹ Ichiaba salude pëiru Jesupa; mägi ichiaba t'ijarapata Justo. Ma judiorä õpeeräpapai mi k'aripamaa p'ani na mimia ome. Ärapa ichiaba k'inia p'ani eperääräpa Tachi Waibia Cristode ijäädamerä, Tachi Ak'orepa k'inia bik'a. Ärapa mi mägá k'aripa p'anadairä, mi t'ari o-ña bapari.

¹² Parä p'uurudepema Epafrapa ichiaba salude pëiru. Irua pia oopari Jesucristopa oopi bik'a. T'ari pëiru it'aa t'ihi pari, Tachi Ak'orepa k'aripamerä. K'inia bi paräpa wäara ijäädamerä jõma Tachi Ak'orepa jara pëida parämaa mäik'aapa t'ari p'oo k'inia p'anadamerä irua oopi bik'a, ma awara choodamerä mägá ijää p'aniide, pariatua awaraa ne-inaa ijääda-ee. ¹³ Michi taupa unudoo säga Epafrapa jiri pari k'aripait'ee parä jõmaweda; chi ijääpataarä Colosas p'uurudepemaarä, Laodicea p'uurudepemaarä mäik'aapa Hierapolis p'uurudepemaarä. ¹⁴ Ichiaba Doctor Lucapa salude pëiru. Taipa iru k'inia iru p'ani, ichiaba k'öp'ayo pia perä. Tachi k'öp'ayo Demapa ichiaba salude pëiru.

¹⁵ Mia parämaa chupiria iidi bi, mi pari saludaadamerä tachi ñpemaarä Cristo k'aurepa, Laodicea p'uurude p'ani. Ichiaba salude pëiru Ninfamaa mäik'aapa jõma Cristode ijääpataarämaa iru tede it'aa t'ihi chepata. ¹⁶ Paräpa na k'art'a leedap'eda, Laodiceadepema ijääpataarämaa pëiti auk'a leedamerä. Jõdee paräpa atadak'ari chi apema k'art'a äramaan p'ä pëida, mägi leedaipia bi. ¹⁷ Arquipomaa näga jarati: "K'ira jip'a aupáji mimia Tachi Ak'orepa awara bida pi-it'ee, Cristo ome araa bapari perä."

¹⁸ Mi, Pablopa nägi p'aru michi juadoopa. It'aa t'idak'ari, k'irapáti iididait'ee mi pari nama carcelde nïbairä. Mia pida it'aa t'ihi pariit'ee parä pari, Tachi Ak'orepa parä pia ak'i bapariimerä.

Mägapai pají.

1 TESALONICENSES

San Pablo K'art'a Naapiara P'āda Tesalónica

P'uurudepema Ijāapataarāmaa

San Pablo, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'āji. K'īsiapata iru Corinto p'uurude baji na k'art'a p'āk'āri. Tesalónica p'uurudepema ijāapataarāmaa p'āji. Tesalónica p'ururu waibiara baji Macedonia eujāde. Pablo naapiara Jesucristo ūraa jarateeji ma p'uurude. Mamīda mama taarā ba-e paji, iru k'īra unuamaa iru p'anapataarāpa peet'aadait'ee jiridap'edaa perā. Ma t'ēepai Timoteopa ma Tesalonicadepema ijāapataarāde pedee pia jara chek'āri, Pablo o-īa beeji.

Naapiara jara bī ichi o-īa bī k'awa bairā ãra pia nipapata Ak'ōre ode. Jara bī ichia it'aa t'īpata ãra pari māik'aapa ne-inaa ichia k'irāpa bī ãra t'āide nipak'āri (caps. 1.1–2.16). Jara bī ichi wā k'inia bī ãra ak'ide māik'aapa Timoteopa ichimaa nepiri cheda, ãra t'āideepa chek'āri (caps. 2.17–3.13). Ūraa bī audupiara ijāapataadamerā māik'aapa oopataadamerā Cristopa oopi bik'a. Ichiaba jara bī sāga pait'ee Cristo waya chek'āri māik'aapa ijāa jai-idaadap'ēdaarā chok'ai p'irabaidak'āri (caps. 4.1–5.11). T'ēepai jara bī ūraa awaraawaraa māik'aapa iidi bī it'aa t'īpataadamerā iru pari (cap. 5.12–28).

Salude pēida

¹ Mi, Pablo Silvano ome māik'aapa Timoteopa paara na k'art'a p'ā pēiruta parā Cristode ijāapataarāmaa, Tesalónica p'uurude p'anī. Taipa k'awa p'anī parā Tachi Ak'ōredeerā māik'aapa Tachi Waibia Jesucristodeerā, wāara ijāapata perā. Mapa it'aa iidi p'anī ārapa parā pia ak'i p'anadamerā. Māgá k'āiwee p'anapataadait'ee.

Tesalónica p'uurudepema ijāapataarāpa ne-inaa pia oopata

² Tai it'aa t'īdak'āri Tachi Ak'ōremaa, ichita gracias jarapata parā jōmaarā pari. ³ Māgá irumaa gracias jara p'anide, k'irāpa p'anī parāpa ne-inaa pia oopata Ak'ōrepa oopi bik'a, Cristode wāara ijāapata perā. Parā audú mimiapata awaraarā k'aripadait'ee, Cristo k'aurepa ãra k'inia iru p'anapata perā. Māgá oo p'anide choopata, ijāapata perā Tachi Waibia Jesucristo unudait'ee, ichideerā ata chek'āri. ⁴ Ipemaarā Cristo k'aurepa, taipa k'awa p'anī Tachi Ak'ōrepa parā k'inia iru bapari. Mapa ichia parā jirit'eraji ichideerā papiit'ee. ⁵ Taipa parāmaa jaratee nipadak'āri Tachi Ak'ōrepa pedee pia jara pēida Cristode, pedeepapai wa tai k'īradoopapai jarateeda-e paji. Ma k'āyaara Tachi Ak'ōre Jaurepata taimaa māgá jarateepiji. Ichia tachi t'āride k'awapiji taipa wāarata jarateepata. Parāpa k'awa p'anī tai nipapatap'edaa parā t'āide, Cristode ijāadamerā.

⁶ Taipa jarateedap'edaa ijāadak'āriipa parā p'ana k'inia p'aneejida tai p'anapatak'a māik'aapa Tachi Waibia Jesús baparik'a. Ma k'aurepa awaraarāpa parā miapijida mīda, Tachi Ak'ōre Jaurepa parā t'āri o-īapiji. ⁷ Ma awara, parā māgá p'anapata perā, ijāapataarā Macedonia eujādepema māik'aapa Acaya eujādepema auk'a p'ana k'inia p'anī parāk'a. ⁸ Āchia awaraarāmaa ichiaba jara p'anī parā p'anapata, Tachi Ak'ōrede ijāadak'āriipa. Māgá taipa maarepida jarada-eeta, awaraa eujādepemaarāpa k'awa p'anī Cristopa oomaa bī parā t'āide. ⁹ Māirāpa nepiripata parāpa tai pia auteebaidap'edaa, jaratee nipadak'āri parā t'āide. Ichiaba nepiripata parā ne-inaa juapa oodade ijāa amaadap'edaa, ijāa p'aneedait'ee Tachi Ak'ōre chok'ai bide, taipa jarateeda ūridap'eda. Māgá Ak'ōre wāarade ijāadak'āriipa, oo k'inia p'aneepachida irua oopi bik'a. ¹⁰ Ma awara parā māgá ijāadak'āriipa, ni p'anī unudait'ee Tachi Ak'ōre Warra, ichi chek'āri it'ariipa ichideerā atade. Tachi Ak'ōrepa ichi Warra Jesús chok'ai p'irabaiiji eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atamerā. Mapa Ak'ōre ewari waibia ewate pak'āri, Tachi Ak'ōre waa k'īrau-e pait'ee tachi ome, tachia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa.

2

Pablo Tesalónica p'uurude mimiada

¹ Ipemaarā, parāpata k'awa p'anī tai wādak'āri parā ak'ide, pia uchiaji taipa oo k'inia p'anadap'edaa parā t'āide. ² Ichiaba k'awa p'anī ma wādade parā ak'ide, Filipos p'uurude jaratee nipayadak'āri, jā p'uurudepemaarāpa taimaa ik'achia jara wājida māik'aapa miapijida. Filipode māga paji mīda, Tachi Ak'ōrepa tai k'aripaji ichia jara pēida waawee-jee jaranadamerā parāmaa. Taipa māga oojida eperāarā ūk'uruurāpa jarateepiamaa jōnajida mīda. ³ Mama p'anide parā t'āide, wāarata jarateejida. Parā ūraadak'āri, iwarraa pedee jarada-e paji parā k'achiade baaipidait'ee. Ma awara seewa jarada-e paji parā k'ūradait'ee. ⁴ Ma k'āyaara jīp'a jarateejida Tachi Ak'ōrepa taimaa jarateepidak'a. Tachi Ak'ōrépata tai jirit'eraji jarateenadamerā Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee. Maperāpi māga jaratee nipayata. Jarateeda-e eperāarāpa tai t'o p'anadamerā. Jīp'a jarateepata Tachi Ak'ōrepa tai pia ak'ipariimerā. Iruata k'awa bi tai t'āride k'īisia iru p'anī. ⁵ Parāpa k'awa p'anī taipa imeraa pedee jaradak'aa paji, parāpa tai k'inia iru p'anadamerā awaraarā k'āyaara. Ichiaba imeraa pedee jarateedak'aa paji, parā k'ūradait'ee, taimaa p'arat'a teedamerā. ¡Tachi Ak'ōrepa k'awa bi mia wāarata jara bi! ⁶ Ichiaba audú k'awaa beerāk'a jarateedak'aa paji parāpa wa awaraarāpa k'īsiadamerā taipa pipiara jaratee p'anī awaraarā k'āyaara. ⁷ Jesucristopa tai wāara pēida perā jarateede, parāmaa māga k'īsiapik'ajida māik'aapa tai k'aripapik'ajida. Mamīda māga ooda-e paji. T'āri pia p'anapachida parā t'āide. Ara nawepa ichi warrarā pia ak'iparik'a, māga pik'a taipa parā ak'ipachida. ⁸ Taipa parā k'inia iru p'anapata perā, Ak'ōrepa jara pēida parāmaa jarateenajida, ma k'aurepa piuk'ajida mīda. ⁹ Parāpa k'irāpa p'anī tai mimiapatap'edaa mama p'anadak'āri. Ewari chaa parāmaa Tachi Ak'ōrepa jara pēida jarateepachida. Sē jōnide pida, p'ārik'ua pida tai mimia oopachida nek'odait'ee. Māga p'anapachida parā p'arat'a jita k'iniada-e p'anadap'edaa perā tai chik'o k'odait'ee.

¹⁰ Parāpa k'awa p'anī māik'aapa Tachi Ak'ōrepa pida k'awa bi parā ijāapataarā t'āide nipayadak'āri, ne-inaa k'achia ooda-ee nipayachida. Ne-inaa oopachida Tachi Ak'ōrepa oopidak'a. Maperā apidaapa jarada-e pai taipa ne-inaa k'achia oojida. ¹¹ Ara ak'ōrepa ichi warra pia ūraaparik'a, māga pik'a taipa parā ūraapachida. ¹² Māgá ūraa p'anide parā k'aripapachida ne-inaa jōma oo k'inia p'anadamerā Ak'ōrepa k'inia bik'a. Tachi Ak'ōrépata parā jiriji ichideerā papiit'ee māik'aapa ichi trua k'īra wāreedee wāpiit'ee ewari cherude.

¹³ Maperā taipa ichita gracias jarapata Tachi Ak'ōremaa. Taipa parāmaa jarateedak'āri Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee, ma pedee ūri k'inia p'anajida māik'aapa Cristode ijāajida. Ijāada-e paji tai pia pedee p'anadap'edaa perā. Jīp'a ijāajida ma pedee Tachi Ak'ōrepa jara pēida perā. Maperāpi Tachi Ak'ōrepa parā ijāapataarā k'aripamaa bi oodamerā ichia oopi bik'a. ¹⁴ Māga oopata perā, parā auk'aarāpa parā jiripachida miapidait'ee, judiorāpa Judea eujādepema Jesucristode ijāapataarā auk'a jiri p'anadap'edaak'a. ¹⁵ Māgee judiorāpa Tachi Waibia Jesús peepijida, āchi auk'aarāpa chonaarāweda Tachi Ak'ōre pedee jarapataarā peepidap'edaak'a. Jesús peepidap'eda, t'āri k'achiapa tai jida jiripachida miapidait'ee māik'aapa t'imí jērek'oodait'ee āchi eujādeepa. Tachi Ak'ōrepa māgee eperāarā pia ak'i-e. Māgeerāpa eperāarā jōmaweda k'īra unuamaa iru p'anī. ¹⁶ Mia māga jara bi āchia taimaa jarateepidaamiaa p'anadairā Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee; judio-eerā t'āide paara. K'iniada-e apida o k'achiadeepa uchidadamerā Cristo k'aurepa. Māga oo p'anī k'aurepa, Tachi Ak'ōre audupiara k'īraupiruta, iru naaweda k'īraupidap'edaa k'āyaara, āchia ne-inaa k'achia oopatap'edaa k'aurepa. Maperāpi irua āchi k'achia ooit'ee.

Pablo waya wā k'inia bada Tesalonicadepema ijāapataarāmaa

¹⁷ Ipemaarā, taarā-e bi mīda tai unudap'edaa, parā ichita iru p'anapata tai k'īsiade māik'aapa waya wā k'inia p'anajida parā ak'ide. ¹⁸ Mamīda p'oyaa wāda-e paji. Michi ituaba wāda chok'ara wāit'ee paji. Mamīda Satanapa taidepema apida wāpi-e paji. ¹⁹ Parāpa pia ijāadak'āri, jōmaarāmaa ak'ipipata wāara Jesucristo Tachi Waibia. Mapa tai o-īa p'anī parā ome māik'aapa taipa awaraarāmaa jara k'inia p'anī parāpa ne-inaa pia oopata. Ichiaba parāpa māga oopata perā, tachi jōmaweda o-īa p'anadait'ee Jesucristo k'īrapite, iru na eujādee waya chek'āri. ²⁰ ¡Wāarapi! Parā māgá ijāapata k'aurepa tai o-īa p'anī. Ma awara parā k'aurepata awaraarāpa tai āpite pia pedeepata.

3

¹ Māpai tai waa chooda-e pak'āri parā ak'ida-ee, k'īsajida: “¿sāga oodait'ee?” Tai jōma p'oyaa wāda-e pada perā parā ak'ide, mi ituaba beeji Atenas p'uurude. ² Jōdee tachi ipema Timoteo pēijida tai pari. Iru pia mimiapari Tachi Ak'ōre-it'ee, Cristopa ooda jarateepari perā. Iru pēijida Ak'ōre Úraa pipiara jarateemerā parāmaa māik'aapa parā ūraamerā. Māgá parā waapiara ijāadai, irua jara bi k'aurepa. ³ Māgá ijāadak'āri, chupiria jōneeruta pijida, apidaapa parā k'ūrada-e pai ijāa amaadamerā. Parāpa pia k'awa p'anī Cristode ijāa p'anī k'aurepa, awaraarāpa tachi ichita jiridait'ee miapidait'ee. ⁴ Taipa māga jarajida naaweda parā ome p'anadak'āri. Parāpa k'awa p'anī wāara uchiaji taipa jaradak'a. ⁵ Maperāpi mia Timoteo pēji irua k'awaamerā parā Tachi Ak'ōre ome nipapata. Mia waa choo-e paji parā unu k'iniapa māik'aapa k'īsia nībipa. Māgá k'īsia nībaji Netuara Poro Waibiaapa parā Cristode ijāa amaapii jīak'apa. Māga pada paara, tai mimia parā t'āide atuak'aji.

⁶ Mamīda māga-e paji. Parā ak'īnap'eda, Timoteo waya chek'āri, pedee pia nepiri cheji. Jaraji parā Tachi Ak'ōre ome pia nidā māik'aapa chik'inia p'anapata. Ichiaba jaraji parāpa tai k'īrapata māik'aapa tai unu k'inia jōnapata, taipa parā unu k'inia jōnik'a. ⁷ Mapa ipemaarā, irá tai jiri jōni mīda miapidait'ee, k'āiwee p'anī Timoteo it'aideepa ūridap'edaa perā parā at'āri Cristode pia ijāa p'anī. ⁸ Parā māgá choo p'anadak'āri Cristode ijāa p'anīde, audupiara taipa jōmaarāmaa jaratee k'inia p'anī, awaraarāpa Cristode ijāadamerā parāk'a. ⁹ ¿Sāga gracias jaradaima Tachi Ak'ōremaa parā pari? Parā k'aurepa tai t'āri o-īa p'anī Tachi Ak'ōre k'īrapite. ¹⁰ Ewari chaa, p'ārik'ua pida, it'aa iidi p'anī Tachi Ak'ōremaa, irua tai waya wāpimerā parā ak'ide. Jaratee k'inia p'anī Ak'ōre net'aa parāpa waide k'awada-e p'anī. Māgá parāpa pipiara oodai Ak'ōrepak'īnīa bīk'a.

¹¹ Māgá it'aa iidi p'anī misa, iidipata Tachi Ak'ōre Tachi Waibia Jesucristo ome tai waya pēidamerā parā ak'ide. ¹² Ichiaba iidipata Tachi Waibia Jesucristopa parā waapiara chik'inia p'anapimerā. Ma awara iidipata irua parāmaa awaraarā k'inia iru p'anapimerā, taipa parā k'inia iru p'anik'a. ¹³ Iidipata irua parāchoopimerā pāchi t'āride. Māgá chooruta pīrā, k'achia wēe p'anadait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite, Tachi Waibia Jesús chek'āri jōma ichideerā it'ari p'anīrā ome.

4

Sāga p'anapataadaipia bi Tachi Ak'ōrepak'īnīa tachi pia ak'īmerā

¹ Māpai ipemaarā, Cristopa tai jirit'erada perāichi ūraa jarateedamerā, nāga ūraa p'anī parāmaa. Taipa māik'aapa Tachi Waibia Jesupa k'inia p'anī parā p'anapataadamerā taipa jarateedap'edaak'a. Māgá p'anadak'āri, Tachi Ak'ōrepak'īnīa parāpa oopata pia ak'īt'ee. Irá wāara māgá p'anapata. Mamīda taipa k'inia p'anī waapiara oodamerā Cristopa oopi bīk'a parāmaa.

² Parāpa k'awa p'anī taipa jarateedap'edaa, parā t'āide nipadak'āri. Jarajida Tachi Waibia Jesucristopa jarapidak'a. ³ Tachi Ak'ōrepak'īnīa bi awara p'anapataadamerā ijāadak'aa beerā k'āyaara. K'inia bi parāpa ne-inaa jōmaweda oodamerā irua oopi

bik'a. Mapa taipa nāga ūraa p'ani. P'ek'au oonáati awaraarā ome. ⁴ Ma k'āyaara k'awaadaipia bī nāga oodait'ee. Wēra k'inia bī pīrā, ma wēra ome bēeji māik'aapa t'āri pia bapariiji iru ome. Aī ome k'āipariiji, awaraa jīri-ee. Parāpa māgā ooruta pīrā, pia oodait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite māik'aapa awaraarā k'īrapite. ⁵ P'ananaatī ijāadak'aa beerā p'anapatak'a. Āchi pariatua p'ek'au oo wāpata chīara wēra ome, Tachi Ak'ōre k'awada-e p'anadairā. ⁶ K'īrak'aupai pāchi īpemaarā Cristo k'aurepa k'ūradai, māga oo p'anipa āchi wēraarā ome. Māgā k'achia ooruta pīrā, Tachi Ak'ōrepā parā miapiit'ee, taipa naaweda jaradap'edaak'a. ⁷ Tachi Ak'ōrepā tachi jīri-e pajī k'achiade p'anapataadamerā. Jīriji p'anapataadamerā ichia k'inia bik'a. ⁸ Maperā na ūraa jara aupada ijāa k'iniada-e pīrā, mīa jara bī pedee ijāadaamaa p'ani-e. Jīp'a Tachi Ak'ōrepā pedee jarada ijāadaamaa p'ani. Ak'ōrépata ichi Jaure ba chepipari parā ijāapataarā ome, ijāadamerā ichia jara bī.

⁹ Taipa parā ūraada-e pait'ee chik'inia p'anapataadamerā awaraa ijāapataarā ome, parāpa māgā oo p'anadairā, Tachi Ak'ōre Jaurepa k'aripap'eda. ¹⁰ Māgā chik'inia p'anapata Macedonia eujādepema jōmaarā ijāapataarā ome. Mapa īpemaarā, mīa ūraa k'inia bī audupiara māga p'anapataadamerā. ¹¹ Tachi Ak'ōrepā parāmaa oopi k'inia bīde k'īsiadap'eda, jīripatāati k'āiwee p'anapataadait'ee. Pedee-idaa bīpa chīaramaa ooparik'a ichita jaranaatī āchia ne-inaa oodaipia bī māik'aapa k'oo-idaa p'ananaatī. Ma k'āyaara pāchi mimia óoti pāchi juadoopa, taipa jaradap'edaak'a parā t'āide nipadak'āri. ¹² Māgā p'anaruta pīrā, nida-e pait'ee awaraarāpa teedamerā pāchi nek'odait'ee. Ma awara ijāadak'aa beerāpa parā pia unudait'ee.

Jesús waya chek'āri

¹³ Irá, īpemaarā, taipa nāgī wāarata k'awapi k'inia p'ani parāmaa. Tachi Jesucristode ijāapataarā jai-idaadak'āri, k'āi pik'a p'ani. Maperā parā īpemaarā Cristo k'aurepa jai-idaadak'āri, mak'iara jēedaik'araa bī ijāadak'aa beerāk'a. Māirā Cristode ijāada-e p'anadairā, ijāada-e āchi k'ōp'āyoorā piudap'eda chok'ai p'irabaidait'ee māik'aapa p'ananaadait'ee Ak'ōre eujāde. Mapa audú t'āri p'ua p'ani āchi k'ōp'āyoorā piudak'āri. ¹⁴ Mamīda māgā-e tachi ijāapataarā ome, tachia ijāapata perā Jesús piup'eda chok'ai p'irabaiji. Mapa ijāa p'ani Jesús k'aurepa Tachi Ak'ōrepā irude ijāapataarā auk'a chok'ai p'irabaipiit'ee. Māgā ooit'ee Jesús waya chek'āri āchi jaureerā ome.

¹⁵ Tachi Waibiapa parāmaa nāga jara pēiru: ichi na p'ek'au eujādee waya chek'āri ichideerā atade, tachi ijāapataarā at'āri chok'ai p'ani wāda-e pait'ee jai-idaadap'edaarā naa. ¹⁶ Ma ewate Tachi Waibia chek'āri, naapiara chok'a pēiru pedeeta ūridait'ee māik'aapa angeleerā poro waibia pedee ūridait'ee māik'aapa Tachi Ak'ōre trompeta jīwaa nībi ūridait'ee. Māgā nide Cristo it'ariipa cheru unudait'ee. Mamata Cristode ijāa jai-idaadap'edaarā k'ap'ia naapiara chok'ai p'irabaidait'ee jāiradeepa. ¹⁷ Māpai Tachi Waibiapa āchi it'aa ateeit'ee tachi chok'ai p'aniirā ome jīrararade, iru ome unudait'ee pajāde. Māgā tachi jōma ichita p'anapataadait'ee iru ome. ¹⁸ O-ia para bāti ma jara pēida ūridap'eda.

5

Cristo cheit'ee ewate nidaipia bī

¹ īpemaarā, taipa jarada-e jōmasaa taarāit'ee Jesús cheit'ee. Naaweda jaradap'edaak'a, apidaapa k'awada-e sāapaita iru cheit'ee. ² Parāpa pia k'awa p'ani ma ewate pait'ee eperāarā atu p'aniide. Nechiapari p'ārik'ua cheparik'a eperā temāi chi te chipari atu bīde, māgā pait'ee. ³ Cristode ijāadak'aa beerāpa jara p'ani misa: "Tachi k'āiwee p'ani, nepira wēe," atu p'aniide ma ewate cheit'ee māik'aapa Tachi Ak'ōrepā āchi īri ne-inaa k'achia pēiit'ee, ichia k'īsia iru bī ooit'ee āchimaa. Ara wēra biak'oo bī atu baparik'a bī p'iradaik'āri warra t'oit'ee, māgā pik'a ijāadak'aa beerā atu p'anadait'ee. Ma ewate apida uchiada-e pait'ee Tachi Ak'ōre juadeepa.

⁴ Mam̄da īpemaarā, parā p'āriu pik'a bide p'anadak'aa ma ijāadak'aa beerā p'anapatak'a, Tachi Waibia atu p'anide cheit'ee perā. ⁵ Ma k'āyaara ma ewate nimaa p'anī Tachi Ak'ōre īdaa pik'a bide p'anapata perā, Jesucristode ijāadap'eda. Irude ijāadak'āriipa tachi waa p'āriu pik'a bide p'anadak'aa. ⁶ Ma et'ewa jarada wāara perā, k'āi pik'a p'anadaik'araa bi awaraarāk'a. Ma k'āyaara k'īra jīp'a p'anadáma, Cristo cheit'ee ewate ni p'anī misa. ⁷ P'ārik'ua eperārā k'āipata māik'aapa it'ua topata, Tachi Ak'ōre net'aa k'īsiada-ee. ⁸ Mam̄da tachi ijāapataarā māgá pariatua p'anadak'aa, Ak'ōre īdaa pik'a bide p'anadairā. Mapa k'īra jīp'a p'anapataadaipia bi. Waapiara Tachi Waibiade ijāadaipia bi māik'aapa audupiara chik'inia p'anapataadaipia bi, k'awa p'anadairā Cristopa tachi ata chek'āri, ichi ome p'ananaadait'ee Tachi Ak'ōre truade. ⁹ Tachi Ak'ōrepa tachi jirīt'era-e paji tachi k'achia ooit'ee ma ewate. Jīp'a jirīt'erajī ichi truade ichita p'ananaadamerā Tachi Waibia Jesucristo k'aurepa. ¹⁰ Ma-it'ee Jesucristo piuji tachi ijāapataarā pari, ichi ome araa p'anapataadamerā, chok'ai p'anī mīda wa piu p'anī pijida. ¹¹ Maperā o-īa para bāti māik'aapa chik'aripa p'anapatāati oodait'ee irua oopi bik'a, parāpa nāga weda oomaa p'anik'a.

Pablopá jarada na k'art'a p'ā aupa wāk'āri

¹² īpemaarā, taipa enenee jōni waaweedamerā pāchi ijāapataarā poro waibiarā, āchi audú mimiapata perā parā-it'ee. Āchia parā ūraapata māik'aapa ak'ipata Tachi Waibiapa k'inia bik'a. ¹³ Mapa parāpa āchi pia ak'idaipia bi māik'aapa k'inia iru p'anadaipia bi. K'āiwee p'anapatāati āchi ome māik'aapa jōmaarā ijāapataarā ome.

¹⁴ Ichiaba īpemaarā, taipa parā ūraadait'ee jaradamerā chi mimia k'iniada-ee p'anīrāmaa mimiadamerā. K'aripatí chi pia chooda-ee p'anīrā nepīra k'aurepa. Ichiaba k'aripatí chi Cristode ijāadai naaweda ne-inaa k'achia oodap'edaarā, māirāpa īrā oodamerā Cristopa oopi bik'a. Māimisa t'āri pia p'anapatāati jōmaarā ome.

¹⁵ Pia p'anapatāati parādepema apidaapa ne-inaa k'achia oonaadamerā. Māga p'anadaipia bi awaraarāpa parāmaa ne-inaa k'achia ooruta pijida. Ichita jirīpatāati ne-inaa pia oodait'ee pāchi t'āidepema ijāapataarāmaa māik'aapa jōmaarāmaa.

¹⁶ Ichita t'āri o-īa p'anapatāati. ¹⁷ Ichita it'aa t'īpatāati. ¹⁸ Ichita Tachi Ak'ōremaa gracias jarapatāati, Ak'ōrepa māgata k'inia bairā Jesucristode ijāapataarāpa oodamerā.

¹⁹ Tachi Ak'ōre Jaurepa ijāaparimaa ne-inaa jarapiru pīrā maa-e pīrā ne-inaa oopiru pīrā, ita-aria oopīti. ²⁰ Pia ūrīti apidaapa jaradak'āri: "Tachi Ak'ōre Jaurepa mimaa na pedee jarapimaa bi." ²¹ Māgí pedee ūridap'eda, pia k'īsíati k'awaadait'ee ūraa pia wa k'achia. Ūraa pia bi pīrā, óoti ma ūraade jara bik'a. Mam̄da pia-e bi pīrā, Tachi Ak'ōre Jauredepema-e. Mapa ne-inaa jōma māgá ak'idaipia bi k'awaadait'ee wāara Ak'ōrepa oopi bik'a wa māga-e. ²² Ne-inaa k'achia apida oonāati.

²³ Frá it'aa iidi k'inia p'anī Tachi Ak'ōremaa parā pari. Iruata tachi k'āiwee p'anapipari. Mapa iidi p'anī irua parā awara bimerā pāchi t'āride, oo k'inia p'anadamerā irua oopi bik'a; pāchi k'ap'iade, p'ek'au k'achia oo amaadamerā; pāchi jaurede, parāpa iru Jauremāa oopidamerā irua oopi k'inia bik'a parāmaa. Māgá irua parā pia ak'īit'ee Tachi Waibia Jesucristo waya chek'āri. ²⁴ Tachi Ak'ōre, parā jirīdapa māga ooit'ee parā ome, oopari perā ichia jara bik'a.

Salude pēida

²⁵ īpemaarā, ichiaba tai pari it'aa t'īpatāati.

²⁶ Tai pari saludaa para bāti ak'ipidait'ee chik'inia p'anī.

²⁷ Tachi Waibia Jesucristopa mimaa jarapiru na k'art'a leedamerā tachi īpemaarā jōmaarā taide.

²⁸ Mīa it'aa iidi bi Tachi Waibia Jesucristopa parā pia ak'i bapariimerā.

Māgapai paji.

2 TESALONICENSES

San Pablopá K'art'a T'ẽepema P'ãda Tesalónica P'uurudepema Ijãapataarãmaa

San Pablo, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'ã pëiji Tesalónica p'uurudepema ijãapataarãmaa. Úriji irua naapiara k'art'a pedeedak'ãri, mãpemaarã ûk'uru p'era pik'a p'aneejida. K'isiajida Cristo taarã-e cheit'ee ichideerã atade. Mapa mimia amaajida ma cheru nídait'ee. Na k'art'ade Pablopá p'anau bì ma ijãapataarãpa jara p'ani.

Naapiara jara bì ichi o-íapa gracias jarapari Ak'õremaa ára pari, Cristode pia ijãapata perã mäik'aapa audupiara chik'inia p'anapata perã (cap. 1.1-12). Jara bì wãara Cristo waya cheit'ee na p'ek'au eujädee mäik'aapa Tachi Ak'õrepa wãara ak'iit'ee na p'ek'au eujädepemaarãpa oopata jarait'ee pia wa k'achia. Mamïda aí naaweda p'ek'au k'achia ooi awaa bapari uchialt'ee na p'ek'au eujäde. Mägipa eperãarã k'ûrait'ee ijãadaamaa p'aneedamerã Tachi Ak'õrede mäik'aapa Jesucristode (cap. 2). T'ẽepai iidi bì ãrapa it'aa t'ipataadamerã ichi pari mäik'aapa k'íra jíp'a mimiapataadamerã Cristopa k'inia bik'a (cap. 3).

Salude pëida

¹ Mi, Pablo Silvano ome mäik'aapa Timoteo paara na k'art'a p'ã pëiruta parã ijãapataarãmaa, Tesalónica p'uurude p'ani. Taipa k'awa p'ani parã Tachi Ak'õrededeerã mäik'aapa Tachi Waibia Jesucristodeerã, wãara ijãapata perã. ² Taipa k'inia p'ani Tachi Ak'õrepa mäik'aapa Tachi Waibia Jesucristopa parã pia ak'i p'anadamerã. Mägá k'âiwee p'anapataadait'ee.

Säga Tachi Ak'õrepa ijãadak'aa beerã ak'iit'ee Cristo waya chek'ãri

³ Ípemaarã Cristo k'aurepa, ichita gracias jarapata Tachi Ak'õremaa parã jõmaarã pari. Taipa wãara mäga oodaipia bì, írá parã waapiara Cristode ijãapata perã, naaweda ijãa p'anadap'edaa k'âyaara. Ichiaba írá audupiara chik'inia p'anapata awaraa ijãapataarã ome. ⁴ Mägá p'anapata perã, taipa mäga o-íá nepiripata awaraa Ak'õrede ijãapataarãmaa, ára t'âide nipadak'ãri. Nepiripata säga parã choopata Cristode ijãa p'aniide. Mägá choopata ijãadak'aa beerãpa parã jíri p'ani mïda miapidait'ee, ma ijãa p'ani k'aurepa. Ichiaba mägá choopata chupiria chitooni mïda. ⁵ Mägá choopata perã áchia parã miapi iru p'ani misa, ak'ipipata wãara Tachi Ak'õrepa parã k'aripapari mäik'aapa parã pia ak'ipari. Ma awara irua parã mägá pia ak'ipari perã, parãpa k'awa p'ani ewari cherude wãara iru truadée wâdait'ee.

⁶ K'awa p'ani Tachi Ak'õrepa eperãarãpa oopata ak'ipari jarait'ee pia wa k'achia. Maperã ichiaba k'awa p'ani irua parã miapi p'aniirã auk'a miapiit'ee. ⁷ Jõdee parã waa nepira unuda-e pait'ee, tai jida ichiaba, irua tachi auk'a k'âiwee p'anapik'ãri ichi truade. Mäga ooit'ee Tachi Waibia Jesús it'ariipa chek'ãri ichi angeleerã ome. Ma ewate jõmaarãpa ára unudait'ee t'ipitau urua pik'a nîbide. ⁸ Ma ewate Jesupa miapiit'ee Tachi Ak'õre k'awa k'iniada-e p'aniirã mäik'aapa ijãadaamaa p'aniirã Tachi Ak'õrepa jara pëida Tachi Waibia Jesude. ⁹ Mâirã atuadait'ee. Ichita k'achiade p'anadait'ee mäik'aapa t'ími p'anadait'ee Tachi Waibia bimâiipa. Ak'õre Waibia truadée wâda-e pait'ee. Unuda-e pait'ee iru k'íra wâree mäik'aapa irua ne-inaa pi-ia oo bi. ¹⁰ Ma ewate Jesús chek'ãri, ichi k'íra wâree unupiit'ee ichideerã k'ap'ia pari. Jõma irude ijãa p'aniirã o-íá it'aa t'ídait'ee irumaa, wãara k'awaadait'ee perã iru k'íra wâree. Ma ewate parã jida auk'a p'anadait'ee, taipa jarateepata ijãadap'edaa perã.

¹¹ Maperã tai ichita it'aa t'ipata Tachi Ak'õremaa, irua parã pia ak'imerã. Iruata parã jiriji Cristode ijãapataadamerã mäik'aapa irua k'inia bik'a p'anapataadamerã. Iidi p'ani

irua oopimerā jōmaweda parāpa ne-inaa pia oo k'inia p'anī iru Jaure k'ap'ia pari. ¹² Māga iidi p'anī parāpa māgá ne-inaa pia oodak'āri, awaraarāpa Tachi Waibia Jesúus t'ī pia t'o p'anadamerā parā k'aurepa. Ma awara ārapa parā jida pia ak'īdait'ee, Tachi Ak'ōre Tachi Waibia Jesucristo ome parā māgá k'aripapata perā.

2

Tachi Waibia Jesucristo waya chei naaweda

¹ Irá ipemaarā, taipa waapiara jaratee k'inia p'anī sāga pait'ee Tachi Waibia Jesucristo chek'āri ichideerā atade. ² Parā enenee jōnī isapai k'īsia awara k'īsianaadamerā maa-e pirā p'eranaadamerā, ūriruta pirā Tachi Waibia ewaa pacheji. Ijāanāati jara p'anī pijida Ak'ōre Jaurepa apidaamaa māga k'awapiji, maa-e pirā mi it'aideepa māga jaraji maa-e pirā taipa k'art'ade māga p'ājida. ³ K'ūrapināati apidaamaa. Cristo che-e pait'ee nāga p'asai naaweda. Naapiara eperārā chok'araarāpa Tachi Ak'ōre k'īraunuamaa iru p'aneedait'ee. Ma awara eperārā t'āide eperā aba waibia uchait'ee. Māgipa p'ek'au k'achia ooi awaa bait'ee perā, Tachi Ak'ōrepa iru t'īmī pēiit'ee k'achiade mianamerā. ⁴ Mamīda iru na eujāde bī misa, Tachi Ak'ōre k'īraunuamaa iru bait'ee. Ma awara k'īraunuamaa iru bait'ee ne-inaa k'īra t'ādoo, jōmaweda aī k'īrapite na p'ek'au eujādepemaarā it'aa t'īpata. K'īsiait'ee ichi jōmaarā k'āyaara waibiara bī. Māga k'īsiait'ee perā, su-ak'i beeit'ee Tachi Ak'ōre te edupiara bī cuartode māik'aapa jarait'ee ichita Tachi Ak'ōre.

⁵ ¿Parāpa k'irāpada-e p'anik'ā mīa jarateeda parā ome bak'āri? ⁶ Parāpa k'awa p'anī sāgap'eda māgī eperā waide che-e. Abaapa ichi t'īdik'a iru bī chepiamaapa, Tachi Ak'ōrepa ewari awara bīda ma-it'ee paru misa. ⁷ Māgī eperā waide che-e bī mīda, ichi waibiapa nāgaweda eperārāmaa mera k'achia oomaa bī, Tachi Ak'ōrede ijāadaamaa p'aneedamerā. Mamīda tachia k'awa p'anī ma ewari awara bīda chi k'achia ooi awaa bee-it'ee che-e pait'ee chi t'īdik'a iru bīpa na p'ek'au eujāde bī misa. ⁸ Māpai chi t'īdik'a iru bī na p'ek'au eujādeepa uchiak'āri, māgī k'achia ooi awaa bī pait'ee k'achia oode. Mamīda Tachi Waibia Jesupa ichi pedeepapai māgī peeit'ee, ichi k'īra wāreede chek'āri māgī jōit'ee. ⁹ Satanapa māgī eperā chok'a pēiit'ee eperārā k'ūramerā. Māga ooit'ee ne-inaa eperārāpa waide unudak'aa ak'īpi bīpa māik'aapa ne-inaa eperārāpa p'oyaa oodak'aa oo bīpa. Satanapa ma seewa oopiit'ee māgī eperāmaa, eperārāpa ijāadaamerā māgīta Tachi Ak'ōre. ¹⁰ Māgā k'achia oo bīpa wāara māgīpa Tachi Waibiade ijāadaamaa p'anīrā k'ūrait'ee. Māgī ome āchi auk'a k'achiadee wādait'ee, Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida ijāa k'iniada-e p'anadairā. Wāarata ijāaruta pirā, Cristopa āchi ma o k'achiadeepa k'aripa atai. Mamīda māga k'iniada-e pait'ee. ¹¹ Maperāpi Tachi Ak'ōrepa māgī eperā chepiit'ee āchi k'ūramerā ne-inaa oo bīpa Satanás k'ap'ia pari. Māgā Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida ijāadai k'āyaara, seewa ijāa p'aneedait'ee. ¹² Māgā wāarata ijāadaamaa p'anadait'ee perā māik'aapa k'achia ooi awaa p'anadait'ee perā, Tachi Ak'ōrepa āchi t'īmī k'achiadee pēiit'ee, eperārāpa oopatap'edaa ak'īk'āri ichi ewari waibia ewate.

Cristopa ichideerā o k'achiadeepa k'aripa atapari

¹³ Ipemaarā, ijāadak'aa beerā ome māga p'asait'ee mīda, parā āchik'a p'ana k'iniada-e, Cristode ijāapata perā. Mapa taipa ichita gracias jara k'inia p'anī Tachi Ak'ōremaa parā pari. Tachi Waibiapa parā k'inia iru bī. Maperā na eujā ooi naaweda, Tachi Ak'ōrepa parā jirīt'eraji ūridamerā Cristopa ooda eperārā k'aripait'ee māik'aapa ijāadamerā iruata parā o k'achiadeepa k'aripa atai. Ak'ōrepa ichi Jaure pēi k'inia baji parā awara bīmerā ichi-it'ee, ma wāarata ijāadak'āri. ¹⁴ Ma-it'eeta ichia tai pēiji parāmaa jarateede. Ichia parā jirī baji ijāadamerā taipa jarateepata Cristode. Ichiaiba parā jirīji tai ome auk'a iru p'anadamerā jōma ichia k'īsia iru bī ichideerā-it'ee, Tachi Waibia Jesucristok'a it'ari k'īra wāree p'aneedak'āri.

¹⁵ Ipemaarā, maperā chooti Cristode ijāa p'anide māik'aapa k'īra attuanáati taipa parāmaa jarateepatap'edaa, pedee jaradapa wa k'art'ade p'ādapa.

¹⁶ Taipa it'aa iidi p'anī Tachi Waibia Jesucristopa māik'aapa Tachi Ak'ōrepa parā k'aripadamerā na eujāde p'anī misa. K'irāpāti Tachi Ak'ōrepa tachi Cristode ijāapataarā audú k'inia iru bapari perā, tachi ichita k'aripapari na eujāde p'anī misa. Ichiaba tachi t'āri o-īapipari k'īsiapik'āri tachia ne-inaa unudait'ee na p'ek'au eujādeepa uchiadap'eda, wādak'āri iru truadee. ¹⁷ Irua parā t'āridepai choopipari ijāa p'anide, māgā ichita pedee pia jaradamerā māik'aapa ne-inaa jōmaweda pia oodamerā.

3

Pablopā iidida ichi pari it'aa t'ipataadamerā

¹ Irá ipemaarā, parāmaa chupiria iidi k'inia p'anī tai pari it'aa t'ipataadamerā. Iiditi Tachi Ak'ōrepa tai k'aripamerā, jōmaarāmaa irua jara pēida isapai jaratee k'inia p'anadairā. Iiditi ma jaratee p'anī ūrirutaarā t'āripa Cristode ijāadamerā, parā ijāadap'edaak'a. ² Ichiaba iiditi Tachi Ak'ōrepa tai k'aripa atamerā k'achia beerā juadeepa, chok'araarāpa tai jiripata perā miapidait'ee. Jāgiirāpa Tachi Waibia Jesucristode ijāa k'iniadak'aa. ³ Mamīda k'awa p'anī Tachi Waibiapa oopari ichia jara bik'a. Iruata parā k'aripait'ee choodamerā parā ijāa p'anide māik'aapa k'achiadeepa k'aripait'ee k'achia beerā poro, Satanapa parā k'achiade baaipi k'inia bak'āri. ⁴ Tachi Waibiapa ichideerā māgā k'aripapari perā, taipa ijāa p'anī parāpa wāara oomaa p'anī taipa jarapatak'a māik'aapa māga oopataadait'ee. ⁵ Maperāpi iidi p'anī Tachi Waibiapa parāmaa k'awapimerā sāga Tachi Ak'ōre k'inia iru p'anadai, irua parā audú k'inia iru baparik'a. Māga k'awaadak'āri, chupiria jōneeruta pijida, pāchi t'āridepai choodait'ee, Cristopa māga oopipari perā.

Cristode ijāapataarā mimiadaipia bi

⁶ Ipemaarā, Tachi Waibia Jesucristopa jara pēiru ichide ijāapataarā mimiadaipia bi, taipa naaweda jarateedap'edaak'a. Ijāaparipa ma ūraa ūriamaa bi pīrā, iru ik'aawaapa ãyaa p'anéeti. ⁷ Pāchia k'awa p'anī p'anadaipia bi tai p'anadap'edaak'a parā t'āide nipayak'āri. K'oo-idaa p'anadak'aa paji. ⁸ Apidaamaa iidida-e paji taimaa chik'o pari teedamerā. Ma k'āyaara ãstaawa, p'ārik'ua pida mimiapachida tai chik'o neto k'odait'ee. Māga oopachida parāpa chik'o tai-it'ee netonaadamerā. ⁹ Tai mimiapata perā Cristo-it'ee, māga iidik'ajida. Mamīda māga ooda-e paji. Ak'ipi k'inia p'anapachida Cristode ijāapataarā sāga p'anapataadaipia bi. ¹⁰ Parā ome p'anadak'āri, na ūraa jarajida: "Nek'opidaik'araa bida ajida, mimia k'inia-e bimaa." ¹¹ Mamīda irá taipa ūri p'anī parā t'āidepemaarā ūk'uru mimiadak'aa. Jīp'a nipapata k'awaadait'ee awaraarāpa oomaa p'anī māik'aapa jara p'anī. ¹² Maperāpi Tachi Waibia Jesucristopa taimaa jarapiru: māgee eperāarā k'āiwee mimiadaipia bi māik'aapa chik'o atadaipia bi ãchi juadoopa.

¹³ Ichiaba apemaarā ipemaarāmaa ūraa p'anī ichita ne-inaa pia oopataadamerā, sēdee. ¹⁴ Mamīda parā t'āidepemapa na k'art'ade ūraa jara bik'a oo k'inia-e pīrā, awaraa ijāapataarāmaa nepirāti māik'aapa māgí ik'aawaapa ãyaa p'anéeti, k'īra nejasia beemerā.

¹⁵ Mamīda k'īrak'aupai māgí ipema Cristo k'aurepa k'īraunuamāa iru p'anadai. Jīp'a ūráati pāchi ipema ūraapatak'a, irua oomerā Cristopa k'inia bik'a.

¹⁶ Taipa k'inia p'anī Tachi Waibiapa parā ichita k'āiwee p'anapimerā. Ichiata ichideerā māgā bapipari, nepira wēe p'anide māik'aapa nepirade p'anī pijida. Taipa it'aa iidi p'anī Tachi Waibia parā jōmaarā ome ichita bapariimerā.

¹⁷ Mi, Pablopā nāgí salude p'āru michi juadoopa k'awaadamerā mia na k'art'a pēiru. Nāgá p'āpari michi juapa mia k'art'a jōma pēi bide. ¹⁸ Mia it'aa iidi bi Tachi Waibia Jesucristopa parā jōmaweda pia ak'i bapariimerā.

Māgapai paji.

1 TIMOTEO

San Pablop'a K'art'a Naapiara P'āda Timoteomaa

San Pablo, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'āji Timoteomaa pēit'ee. Ai naaweda Timoteo jaratee nipapachi Pablo ome judio-eerā t'āide. Mamīda Pablop'a iru atabēiji Éfeso p'uurude, ijāapataarā k'aripamerā ichi pari. Na k'art'ade Pablop'a Timoteo ūraa bī ma mimia pipiara oo k'awaamerā. Timoteo Listra p'uurudepema paji. Chi ak'ōre judio-e paji; Grecia eujādepema paji. Jōdee chi nawe Judea eujādepema paji. Pablo Listrade jaratee nipak'āri, Timoteo k'ūtrāa weda Cristode ijāa beeji. Mamāik'aapa Timoteo nipapachi Pablo ome. K'aripapari pia paji.

Salude jarap'eda, naapiara Pablop'a ūraa bī Timoteo t'ūunaamerā seewa jarateepataarā ome, aupedeedak'āri judiorāpa ijāapata k'ap'ia (cap. 1.1-11). Jara bī Tachi Ak'ōrepa iru chupiria k'awaada Cristode ijāai naaweda (cap. 1.12-17). Ūraa bī Timoteo jīp'a Cristode ijāapariimerā (cap. 1.18-20). Jara bī k'āata oodaipia bī ijāapataarā chip'edaidak'āri it'aa t'īdait'ee (cap. 2); sāga ijāapataarā ak'ipataarā p'anapataadaipia bī (cap. 3) māik'aapa k'āata oodaipia bī seewa jarateepataarā ome. Māirāpa jarateejida Cristode ijāapataarāpa chik'o k'īra t'ādo k'odaik'araa bī māik'aapa miak'āidaik'araa bī. Ichiaba jarajida na p'ek'au eujādepema net'aa, tachi eperā k'ap'ia paara, k'achia baj. Mapa eperārāpa Tachi Ak'ōre k'awada-e pai. Jīp'a oodak'ārip'i ārapa jaradap'edaak'a, Tachi Ak'ōrepa eperārā pia ak'iyada ajida (cap. 4). Ichiaba Pablop'a jara bī sāga Timoteopa k'aripai ijāapataarā k'ūtrāarā, chonaarā, wēraarā, esclavorā paara (cap. 5.1-20). T'ēepai ūraa bī Timoteo pia choomerā iru ijāa bide māik'aapa ijāapataarā k'aripamaa bide, k'ūtrāa bī mīda (caps. 5.21-6.21).

Salude pēida

¹ Mi, Pablop'a na k'art'a p'ā pēiru Timoteomaa. Tachi Ak'ōrepa k'inia bada perā, mi jirit'eraji Jesucristopa pēimerā ichi ūraa jarateede. K'awa p'anī eperārāpa Jesucristode ijāadak'āri, Tachi Ak'ōrepa āra k'aripait'ee atuanaadamerā. Mapa tachia ijāapata māik'aapa nīpata irua jaradak'a oomerā. ² Timoteo, pi mīchi warrak'a, Cristode ijāapari perā mi k'aurepa. Mīa it'aa iidi bī Tachi Ak'ōrepa māik'aapa Tachi Waibia Jesucristopa pi pia ak'i p'anadamerā māik'aapa chupiria k'awaadamerā. Māgá pi k'āiwee bapariit'ee.

K'īrak'aupai seewa jarateepataarāpa jarateepata ijāadai

³ Naaweda mīa enenee nībaji pi beemerā Éfeso p'uurude, mi mamāik'aapa uchiak'āri wāit'ee Macedonia eujādee. At'āri k'inia bi jāma beemerā, jāpemaarā ūk'ururuāpa ne-inaa awara jarateemaa p'anadairā mīa jaratee ni k'āyaara. Jarāji ma seewa waa jarateenaadamerā. ⁴ Ichiaba ūráaji jarateenaadamerā judiorā chonaarāpa chonaarāweda nepiridap'edaa. Jiridaik'araa bī āchi chonaarādeepa uchiadap'edaarā tī p'ā p'e iru p'anī ak'ipidait'ee jōmaarāmaa. Māga oodak'āri, aupedeepipata ijāapataarāmaa māik'aapa maarepida k'aripada-e waapiara ijāadamerā māik'aapa oodamerā Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a.

⁵ Mīa jaraji māirā māgá ūraamerā k'inia bairā ijāapataarā chik'inia p'anapataadamerā. Māga p'anapataadai wāara ijāadak'āri māik'aapa t'āripa oo k'inia p'anadak'āri Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a, k'īsia p'ua wēe. ⁶ Mamīda ūráaji jāpemaarā ūk'ururuāpa māga ooda-e p'anī. Ma k'āyaara awaraa k'īsia atajida. Mapa pariatua pedee wāpata. ⁷ Tachi Ak'ōre ūraa jaratee k'inia p'anida a p'anī. Mamīda wāara k'awada-e p'anī irua jara k'inia bada ma ūraa Moisemaa p'āpik'āri. K'īsia k'awaa beerāk'a jaratee p'anī mīda, māga p'anī-e.

⁸ Tachia k'awa p'anī Tachi Ak'ōrepa Moisemaa ūraa p'āpida pia bi, ma ūraade ijāa p'anī pīrā Ak'ōrepa k'inia bik'a. ⁹ Ichiaba k'awa p'anī Tachi Ak'ōrepa ichi ūraa p'āpi-e paji t'āri

pia beerā-it'ee. Ma k'āyaara p'āpiji nāgeerā-it'ee: oodaamaa p'anīrā iru ūraade jara bīk'a; t'āri k'achia-idaa beerā; p'ek'au k'achia ooyaa beerā; irude ijāadak'aa beerā; ak'ōreerā peepataarā māik'aapa eperā peepataarā; ¹⁰ miak'āi p'anīrā awaraarā ome k'āipataarā; imik'īraarā awaraa imik'īra ome k'āipataarā wēraarā ome k'āirutak'a; chīra atapataarā esclavo papidait'ee; seewa-idaa beerā; seewa wāarak'a jarapataarā awaraarā k'īrapite ijāadamerā; māgeerā-it'ee māik'aapa jōma irua jara pēidak'a oodaamaa p'anīrā-it'ee. ¹¹ Irua pedee pia jara pēiji ichi Warra Jesucristo k'ap'ia pari. Mapa Cristopata Tachi Ak'ōre k'īra wāree unupiji na p'ek'au eujāde nipak'āri. Tachi Ak'ōre, chi audú t'āri pia baparipa, mi jirit'eraji Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee jarateenamerā.

Tachi Ak'ōrep Pablo chupiria k'awaada

¹² Mía gracias jara bī Tachi Waibia Jesucristomaa. Ichiata mi k'aripapari k'awa bairā mia ooit'ee ichia oopi bīk'a. Mapa mi jirit'eraji na mimia oomerā. ¹³ Mí chupiria k'awaaji, naaweda mia ne-inaa k'achia k'īra t'ādoo ooji mīda. Iru āpite māik'aapa irudeerā āpite ik'achia jarapachi. Ma awara irudeerā jiriji miapiit'ee. Māga ooji waide k'awa-e bada perā iru cheji eperāarā k'aripait'ee māik'aapa waide irude ijāa-e bada perā. ¹⁴ Mamīda iru audú t'āri pia bapari perā, māga k'awapiji mimaa. Māga mia irude ijāa beeji māik'aapa iru k'aurepa k'awaaji awaraarā k'inia iru bait'ee.

¹⁵ Jōmaarāpa nāgí pedee ijāadaipia bī wāara perā. Jesucristo na p'ek'au eujādee cheji p'ek'au k'achia oopataarā k'aripait'ee atuanaadamerā. Mia ma pedee pia k'awa bī, mi chi p'ek'au k'achia oopari k'achiara bairā. ¹⁶ Maperāpi Jesucristopa mi chupiria k'awaaji ak'ipiit'ee ichia mi ome chooda. Māga chooit'ee jōma p'ek'au k'achia oopataarā ome, irude ijāaruta pirā. K'inia bī jōmaarāpa ijāadamerā māik'aapa ichita ichi ome p'anapataadamerā. ¹⁷ Maperā o-ña it'aa t'īdāma Tachi It'aripema Reymaa. Iru jōmaarā k'āyaara waibiarā bī. Iru trua ichita bapari. Iru aupaita Tachi Ak'ōre. Ichita bapari. Eperāarāpa iru unudak'aa. ¡Amén!

¹⁸ Timoteo, pi michi warrak'a bairā, mia na ūraa jararu. K'īrapáji Tachi Ak'ōrepia jarapida pimaa ichi pedee jarapataarā it'aideepa. Ma jaradap'edaak'a ook'āri, k'īsia p'ua-ee chooit'ee wāarata ijāa bīde, soldaopa chooparik'a āpītee wā-ee chōo jōnide. ¹⁹ Úk'uruurāpa māga ooda-e p'ani. Māirāpa k'awa p'ani Cristopa oopi bīk'a oodaipia bī. Mamīda irude ijāa amaa p'aneejida. Barco k'uadák'api p'ani, jōdait'ee perā. ²⁰ Himeneo māik'aapa Alejandro māga p'ani. Mapa mia āchi biji Satanás juade ichia oo k'iniata oomerā āchi ome. Māga k'awaadai ik'achia jaradaik'araa bī Tachi Ak'ōre āpīte.

2

Sāga it'aa t'īdaipia bī chip'edaidak'āri

¹ Naapiara ūraait'ee parā Cristode ijāapataarā chip'edaidak'āri, jōmaarā pari it'aa t'īdamerā, Tachi Ak'ōrepia ãra k'aripamerā. Chupiria iidítí pāchi pari māik'aapa awaraarā pari māik'aapa gracias jaráti Tachi Ak'ōremaa irua ne-inaa jōma ooda pari. ² Ichiaba it'aa t'īdaipia bī na p'ek'au eujādepemaarā poro waibiarā pari māik'aapa jōmaweda eperāarā ak'ipataarā pari. Māga tachi k'āiwee p'anapataadait'ee. Ma awara māga oodait'ee Tachi Ak'ōrepia k'inia bīk'a māik'aapa jōmaarā taide k'īra jīp'a nipadait'ee. ³ Māga it'aa t'īdak'āri, pia oopata māik'aapa Tachi Ak'ōre, Tachi K'aripapari, o-ñapipata. ⁴ Ichia eperāarā jōmaweda o k'achiadeepa k'aripa ata k'inia bī. K'inia bī jōmaarāpa ichi wāarata k'awaadamerā.

⁵ Tachi Ak'ōre apai māik'aapa eperā apaipa eperāarā t'āri auk'a bīpii iru ome. Māgi eperā Jesucristo. ⁶ Tachi Ak'ōrepia k'īsia iru bada ewate Cristo ita-aria peepiji jōmaarā pari, eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Māga ooji eperāarā uchiapiit'ee ma p'ek'au k'achia jua ek'ariipa it'aa wādamerā. Tachi Ak'ōrepia k'inia bī jōmaarāpa māga k'awaadamerā. ⁷ Ma-it'eepi ichia mi biji māga jarateemerā. Mi jirit'eraji Cristopa pēimerā

ichi ūraa jarateede. Audú k'inia bī mia ma wāara pedee jarateenamerā judio-eerāmaa, āchia ichiaba ijāadamerā. Wāara jara bī; seewa-e.

⁸ Mia k'inia bī ijāapataarā chip'edaidak'āri, imik'īraarā t'āri pia beerāpa āchi jua it'aa iadap'eda, it'aa t'īdamerā jōmaarā pari. Mamīda āchidepema k'īrau bī pīrā maa-e pīrā nepīrade bī pīrā awaraa eperā ome, it'aa t'īk'araa bī.

⁹ Ichiaba k'inia bī ijāapataarā wēraarāpa p'aru jīp'a jīpataarāpa jīpatak'a. K'īra wāree p'anadait'ee mak'iara chi-oodaik'araa bī jīdait'ee net'aa nēedee ooda, perladee ooda, p'aru īpiadée ooda maa-e pīrā puda pi-ia bida p'anipa. ¹⁰ Ma k'āyaara p'anadaipia bī Tachi Ak'ōrede wāara ijāapata wēraarāk'a; ne-inaa pia oomaa awaraarā k'aripadait'ee.

¹¹ Ijāapataarā chip'edaidak'āri Tachi Ak'ōre ūraa ūridait'ee, wēraarāpa k'īup'ee ūridaipia bī, āchi k'īsia jarada-ee. Āchi jarateepataarā ichita waawee p'anadaipia bī. ¹² Mia wēraarāmaa imik'īraarā jarateepik'aa maa-e pīrā chok'a pēipik'aa. K'īup'ee p'anadaipia bī ijāapataarā see jōni misa. ¹³ Mia māga jaraji Tachi Ak'ōrepa eperāarā ook'āri, naapiara Adán oop'eda, Eva ooda perā. ¹⁴ Ma awara Netuara Poro Waibiapa Adán k'ūra-e paji. Evata k'ūrat'aaji. Māgá Evata naapiara k'achiade baaiji. ¹⁵ Ma k'aurepa eperāarā jōmaweda o k'achiade p'aneejida. Mamīda wēraarā paara ma o k'achiadeepa uchiadai Cristode ijāaruta pīrā māik'aapa k'īra jīp'a ooruta pīrā Tachi Ak'ōrepa k'inia bīk'a; āchideerā pia ak'ipataadamerā māik'aapa awaraarā k'inia iru p'anapataadamerā.

3

Sāga ijāapataarā ak'ipataarā p'anapataadaipia bī

¹ Eperāarāpa wāarata jarapata jaradak'āri: "Eperā ijāapataarā ak'ipari pa k'inia bī pīrā, pia bīda" apata. ² Maperā ijāapataarā ak'ipari jōmaarā k'īrapite t'āri pia baipia bī; wēra apai iru baipia bī; k'īra jīp'a; ne-inaa pariatua oo-ee; awaraarā auteebai k'awaa ichi temāi; pia jaratee k'awaa; ³ toyaa bak'aa; k'īrauyaa māik'aapa nepīra jīriyaa bak'aa; ma k'āyaara ne-inaa pia oopari; p'arat'a ata k'iniayaa bak'aa. ⁴ Ichi te pidaarā pia ak'ī baipia bī, chi warrarāpa ichi waaweedamerā māik'aapa chok'ek'ee p'anadamerā. ⁵ Imik'īrapa ichi te pidaarā p'oyaa pia ak'ī-e bī pīrā, sāga Tachi Ak'ōrede ijāapataarā ak'īima? ⁶ Eperā ewaa Cristode ijāa bī pīrā, ijāapataarā ak'ipari paik'araa bī, auduadarii perā māik'aapa Tachi Ak'ōrepa atuapii perā Netuara Poro Waibia atuapidak'a. ⁷ Ijāapataarā ak'ipari tī pia t'o p'anadaipia bī, Cristode ijāadak'aa beerāpa paara. Māgā-e pīrā, Netuara Poro Waibiapa iru āpīte ne-inaa k'achia nepīrīpii eperāarāmaa, jōmaarāpa ma k'aurepa iru piae ak'īdamerā.

Sāga ijāapataarā k'aripapataarā p'anapataadaipia bī

⁸ Ijāapataarā k'aripapataarā diácono apata auk'a t'āri pia p'anadaipia bī; k'īra jīp'a; jīp'a pedeepata; seewa jaradak'aa māik'aapa chīlā āpīte pedee k'achia pedeedak'aa; toyaa p'anadak'aa; p'arat'a ata k'iniayaa p'anadak'aa. ⁹ Tachi Ak'ōrepa wāarata k'awapida Cristo k'ap'ia pari t'āripa ijāadaipia bī, k'īsia p'ua-ee. ¹⁰ Āchi mimiade t'īudai naaweda, awaraa ijāapataarāpa āchi p'anapata pia ak'īdaipia bī k'awaadait'ee wāara p'anapata Tachi Ak'ōrepa k'inia bīk'a wa māgā-e. Imiateeda wēe ucharuta pīrā, ijāapataarā k'aripapataarā p'aneedai. ¹¹ Wēraarā ijāapataarāpa awaraa ijāapataarā ichiaba k'aripapataadai. Āchi t'āri pia p'anadaipia bī; k'īra jīp'a; chīlā āpīte pedee k'achia pedeeda-ee; ne-inaa pia oopata māik'aapa ichita oopata āchia jara p'anik'a. ¹² Ijāapataarā k'aripaparipa wēra apai iru baipia bī. Pia ak'īpia bī ichi warrarā māik'aapa awaraarā ichi tede p'anapata. ¹³ Māgí k'aripapataarāpa āchi mimia pia ooruta pīrā, ijāapataarāpa āra tī t'o p'anadait'ee. Māpai ārapa waawee-ee jaradait'ee āchia Jesucristode ijāa p'ani.

Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida

¹⁴ Taară-ee mi wā k'inia bi pí ak'ide. ¹⁵ Mamăda taarăru pîră, na p'ădapa pia k'awaait'ee sâga p'anapataadaipia bi apemaară ijăapataară ome. K'irăpapíji tachi ijăapataară jōmaweda Tachi Ak'ōredeeră. Iru ichita bapari tachi ome măik'aapa iru wăarata jara pëiji tachimaa jăadameră măik'aapa jōmaarămaa jarateedameră. ¹⁶ Wăara, awaraarăpa ma wăarata jara pëida k'awada-e p'ană măda, tachia k'awa p'ană ma k'ăyaara ne-inaa pipiara wē-e. Mapa Tachi Waibiamaa năga k'aripata:

Na p'ek'au eujădepemaarămaa pia unupipachi eperă jîp'aak'a. K'achia oo-ee bapachi Ak'ore Jaure k'aurepa. Angeleerăpa pí unupachida. Na p'ek'au eujădepemaarăpa ūripachida pia ooda eperăară k'aripait'ee măik'aapa chok'araarăpa pide ijăapachida. Tachi Ak'ōrepa pí ateeji it'aa, ichi trua k'īra wăree năbide ichita bapariimeră.

4

Ũraa p'ăda ijăa amaadap'edaarăde

¹ Mamăda Tachi Ak'ore Jaurepa jîp'a jara bi: Ak'ore ewari waibia ewate pai naaweda, eperăară ūk'uru ma wăarade ijăa amaadait'ee. Cristode ijăadai k'ăyaara, k'ūrapidait'ee netuaraarămaa măik'aapa ijăadait'ee ma netuaraarăpa jarateepirutade. ² Ma netuaraară juu ek'ari jarateepataarăpa jarapata: "Tachi Ak'ore Ũraa jarateemaa p'anida" apata. Mamăda seewamaa p'ană. Āchi-it'ee p'ua-e bi ijăapataară k'ūradait'ee. Tachi Ak'ore Jaurepa jarateepi bîk'a p'oyaa jarateeda-e, netuaradeeră peră. ³ Jăgiirăpa ūraapata miak'ăidaik'araa bi măik'aapa chik'o ūk'uru k'odaik'araa bi. Mamăda tachia Ak'ore Ũraa wăarade ijăapata peră, k'awa p'ană irua ne-inaa jōma ooji, gracias jaradap'eda k'odameră. ⁴ Jōmaweda Tachi Ak'orepa ooda pia bi. Maperă tachia it'aa t'īruta pîră gracias jaradait'ee Tachi Ak'ōremaa nek'opata pari, chik'o jōmaata k'odaipia bi. ⁵ Tachi Ak'ore k'īrapite tachi nek'opata pia bi, irua măga jarada peră măik'aapa tachia gracias jarapata peră irumaa ma chik'o pari.

Săga ooit'ee Cristopa oopi k'inia bik'a

⁶ Arii p'ană ūpemaarămaa mi ūraa jaratéiji. Măga ororu pîră, pia ooit'ee Jesucristopa oopi k'inia bik'a. Iru mimiapari pia bait'ee ijăa bi misa Tachi Ak'orepa jara pëida iru k'ap'ia pari măik'aapa k'awaa wăru misa irua jarapida ichia jirit'eradaarămaa.

⁷ Mamăda t'īunăaji ma chonaarăweda nepiridap'edaa jarateepataară ome. Jăgiirăpa jarateeda-e Tachi Ak'orepa jarapidak'a. Jarateepata chōtrăarăpa ūri k'inia p'anapata cuentok'a. Āchi ome aupedeei k'ăyaara, jiriji pipiara k'awaait'ee Tachi Ak'orepa jara pëida măik'aapa óoji irua oopi bik'a. ⁸⁻⁹ Jōmaarăpa năgí pedee ijăadaipia bi, wăara peră. Tachi p'iradak'ări juataura p'aneedait'ee, tachi k'ap'ia k'aripapata. Mamăda Tachi Ak'orepa jara pëida k'awaa wădak'ări, tachi jaure paara k'aripapata. Măgá na p'ek'au eujăde p'ană misa, k'ăiwhee p'anapata măik'aapa k'awaapata tachi piudak'ări, it'aa wădait'ee. ¹⁰ Maiit'eeta tachi choopata na mimiade, eperăarăpa ma ūraa jara pëidade ijăadameră. Eperăară ūk'uruurăpa tachia jarateepata ūridaamaa p'ană măda, ijăa p'ană Tachi Ak'ore ichita bapari măik'aapa irua aupaita na p'ek'au eujădepemaară jōmaweda ak'ipari. Wăara, tachi Cristode ijăapataară pipiara ak'ipari, tachi o k'achiadeepa k'aripa atapari peră.

¹¹ Miă jōma jara aupada jaratéiji jăpemaară ijăapataarămaa măik'aapa jaráji măga oodameră. ¹² K'īsiapinăaji apidaamaa pí pedee ūridaik'araa bi, pí mak'iară chonaae bairă. Ma k'ăyaara ak'ipíji pia wăara oo k'inia bi Cristopa oopi bik'a, ārapa auk'a oodameră. Năga bapariiji: ne-inaa pia jarapari; k'īra jîp'a nipapari jōmaară ome; awaraară k'inia iru bapari; nepirade bi măda, Cristode ijăapari; ne-inaa k'achia oo-ee bapari; jōma oopari Tachi Ak'orepa k'inia bik'a. ¹³ Mi jămaa wăru misa, ijăapataară chip'edaidak'ări, léeji Tachi Ak'ore Ũraa p'ădap'edaa. Jaratéiji k'asaa jara k'inia bi măik'aapa ūráaji ijăapataară p'anapataadameră ma jara bik'a. ¹⁴ K'irăpáji Tachi Ak'ore

pedee jarapataarāpa jaradap'edaa pimaa, ijāapataarā ak'ipataarāpa āchi jua bidak'āri piiri. Māga oodak'āri, Tachi Ak'ōre Jaurepa ne-inaa oopiji pimaa k'awaamerā k'āare mimia ooit'ee Tachi Ak'ōre-it'ee. Māga óoji Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a.

¹⁵ K'isíaji mia ūraadade na k'art'a p'ādade māik'aapa tāripa óoji aide jara bik'a. Māga ooru pīrā, awaraarāpa ak'idaitee pīa naawedapema k'āyaara pipiara oomaa bi. ¹⁶ K'ira jīp'a óoji Cristopa k'inia bik'a māik'aapa jaratēji irua jarapi bik'a. Chóoji māga oo bide k'awa bairā māga oo bīpa, pī Ak'ōre truadēe wāit'ee māik'aapa pīa jaratee bi ūrirutaarā auk'a wādait'ee, pī k'aurepa Cristode ijāadak'āri.

5

Sāga Timoteo baipia bi ijāapataarā ome

¹ Ijāapataarā tāidepema chonaapa ne-inaa k'achia ooru pīrā, itriānāaji. Ma k'āyaara pedēeji iru ome, pichi ak'ōre ome pedeeparik'a. Jōdee, k'ūtrāarā ūráaji pichi īpemaarā ūraak'ajik'a. ² Chōtrāarā ak'īpia bi pichi nawe ak'iparik'a. Māgá ichiaba awēraarā ak'īpia bi pichi īpewēraarā ak'ik'ajik'a, āra ome k'achia oo-ee.

³ Pia k'aripáji p'ētrāarā ēreerā wēe chitooni. ⁴ Mamīda p'ētrāapa warrarā wa āichak'eerā iru bi pīrā, āchiata naapiara āchideerā ak'idaipia bi Tachi Ak'ōre Ūraade jara bik'a. Māgá āchi nawe wa awela k'aripadai irua āchi k'aripadak'a āchi wari wāk'āri. Ma awara māga oodak'āri, Tachi Ak'ōrepa āchi pīa ak'ipari. ⁵ Jōdee p'ētrāa ēreerā wēe k'irīpa nīpari Tachi Ak'ōrepa k'aripamerā. Astaawa, p'ārik'ua pīda it'aa tīpari Tachi Ak'ōremaa k'aripamerā. Māgee p'ētrāa k'aripaipia bi. ⁶ Mamīda māgee p'ētrāarā ūk'uruurāpa Tachi Ak'ōre net'aade k'isiadai k'āyaara, āchia k'inīata oo wāpata. Māgeerā chok'ai p'anīmīda, piudap'edaarāk'api p'anī. Mapa māgeerā k'aripaik'araa bi. ⁷ Jarāji ijāapataarā pī ek'ari p'anīrāmaa oodamerā mia et'ewa jaradak'a. Māga ooruta pīrā, awaraarāpa p'oyaa k'achia pedeeda-e pai tachi ijāapataarā āpite. ⁸ Ijāapari pīa ēreerā wa audupiara ichideerā ak'i-e pīrā, baamaa bi Cristopa k'inia bik'a māik'aapa ijāadak'aa beerā k'āyaara k'achiara bi.

⁹ P'ētrāa tī p'ādai naaweda awaraa p'ētrāarā tī ome, iru bapata ak'idaipia bi. Māgí p'ētrāa imik'ira apai ome miak'āi bap'eda, sesenta añodeepa waa iru baipia bi. ¹⁰ Awaraarāpa iru tī pīa t'o p'anadaipia bi, irua ne-inaa pīa oopata k'aurepa nāgee jīak'a: ichi warrarā pīa warida perā; esperārā pīa auteebaida perā; ijāapataarā p'asia chedak'āri, āra biīri sīda perā; chupīria chedeerā k'aripada perā; jāgee ne-inaa pīa k'ira tādoo ooda perā ichi tāripa.

¹¹ P'ētrāarā sesenta años waide wēe beerā tī p'ādaik'araa bi awaraa p'ētrāarā tī ome, imik'ira waya k'iniadarii perā māik'aapa miak'āidarii perā, Cristo-it'ee mimiadai k'āyaara. ¹² Māgee p'ētrāarāpa jaradap'eda Cristopa oopi k'inia bik'a oodait'ee, imik'ira ataruta pīrā, Tachi Ak'ōrepa k'isīa p'uapī maa-e pīrā awaraarāpa pedee k'achia jaradai āra āpite. ¹³ Ma awara, māgee p'ētrāarā k'oo-idaadaipata, ne-inaa pīa mak'īara ooda-ee. Māgá te chaa chīara āpite jara nīpapata māik'aapa pedee-idaa p'anadairā, ūraa wāpata āchi k'isiadepa. Māgá pedee k'achia jaradaik'araa bīta jara wāpata. ¹⁴ Maperā mia k'inia bi māgee p'ētrāarā mak'īara chōtrāa-ee p'anīrā, waya miak'āidamerā māik'aapa warra t'odamerā. Māgá mimiadait'ee āchi temāi, āchideerā ak'īmaa p'anī misa. Māga oo p'anī pīrā, tachi ijāapataarā k'ira unuamaa iru p'anapataarāpa p'oyaa k'achia pedeeda-e pai tachi āpite ma p'ētrāarā k'aurepa. ¹⁵ Māgee p'ētrāarā ūk'uruurāpa oo amaajida Cristopa oopi k'inia bi oodait'ee Satanapa oopi k'inia bik'a.

¹⁶ Waya mia jara bi: Cristode ijāapari ēreerādepema p'ētrā paraa pīrā, ma ijāapari pīa chi p'ētrāa k'aripaipia bi. Pēik'araa bi ijāapataarāmaa k'aripa iidide, ārapa ne-inaa iru p'anī araa-e pai perā audú chok'araarā-it'ee. Ijāapataarāpa ak'idaipia bi p'ētrāarā ēreerā wēe chitooni aupai.

Sāga ijāapataarā chonaarā ak'idaipia bi

¹⁷ Ijääpataarā chonaarā waaweedaipia bī māik'aapa p'aadaipia bī āchi jua ek'ari p'anirā pia ak'idak'āri māik'aapa k'aripadak'āri. Waapiara p'aadaipia bī awaraa ijääpataarā ak'ipataarā k'āyaara, Tachi Ak'ōrepa jara pēida jarateedak'āri māik'aapa ijääpataarā ūraadak'āri. ¹⁸ Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bī:

'P'ak'a it'ai jināati trigo t'iamaa bak'āri. Ita-aria k'opíti.' (Dt 25.4)

Ichiaba awara āi jara bī:

'Mimiaparipa p'arat'a ataipia bī chi poro waibia juadepema.' (Lc 10.7)

¹⁹ Eperāpa ijääpataarā ak'ipari imiateeru pīrā, ijäänaati māgipa jara bī. Jīp'a ma pedee ak'idaipia bī eperāarā omé wa ūpee auk'a jararuta pīrā.

²⁰ Mamīda ijääpataarā ak'ipataarā k'achiade baai jōnaruta pīrā, jōmaarā taide itriak'ōoji. Māgā awaraarāpa ne-inaa k'achia ooda-e pait'ee waaweeapa.

²¹ Tachi Ak'ōre k'īrapite māik'aapa Jesucristo k'īrapite, angeleerā jīrit'erada k'īrapite paara, mīa jara bī: óoji mīa et'ewa jaradak'a. Mamīda pīchi k'inia aba pipiara ak'ināaji awaraa k'āyaara. ²² K'īrak'aupai ijääpari audú isapai awara bī ijääpataarā ak'ipari mimia-it'ee. Ma-it'ee pī jua bī naaweda māgī ūri, iru bapata pīa ak'īopia bī. Iru ne-inaa k'achiade ni pīrā, awaraarāpa iru āpīte k'achia pedeedai māik'aapa pī āpīte auk'a māgadai, irua oopata pīa pīa ak'ii jīak'aapa. Mapa maarepida ne-inaa k'achia oonāaji. Ichita óoji Cristopa oopi bīk'a.

²³ Pania aupai toik'araa bī. Pī ip'ii k'ayaa bapari perā, ichiaba vino ma-āri toipia bī bi p'irapiamaapa.

²⁴ Jōmaarāpa k'awa p'ani eperāarā ūk'uruurāpa ne-inaa k'achia oopata, tau taawa oopata perā. Taarā-e nīde pīa k'awaaai māgeerāpa oopata māik'aapa āchi jīrit'era-e pait'ee ijääpataarā ak'ipari mimia-it'ee. Jōdee, awaraa eperāarā p'anapata ewaa ak'ik'āri, t'āri pīa pīk'a p'ani. Mamīda taarā pak'āri, pīa k'awaa atai āchia ne-inaa k'achia mera oopata māik'aapa āchi jīda jīrit'era-e pait'ee ma mimia-it'ee. ²⁵ Māgā ichiaba taarā-ee eperāarā ūk'uruurāpa ne-inaa pīa oopata k'awaaai, tau taawa oopata perā. Mamīda ne-inaa pīa mera ooruta pījida, taarā-ee pīa māga k'awaa atai, Tachi Ak'ōre Jaurepa k'awaapiit'ee perā. Māgeerāta jīrit'eraipia bī ma mimia-it'ee.

6

Esclavoorā sāga p'anadaipia bī

¹ Esclavo Cristode ijää bīpa chipari waaweeipia bī, ichi k'aurepa ijääadak'aa beerāpa ik'achia pedeenaadamerā Tachi Ak'ōre āpīte māik'aapa taipa jarateedap'edaade.

² Chipari ichiaba Cristode ijää bī pīrā, ma esclavopa k'īsiaik'araa bī oo-e pait'ee jōma chiparipa oopi bīk'a, ichi īpīma perā Cristo k'aurepa. Ma k'āyaara audupiara t'āripa ooipia bī chiparipa oopi bīk'a iru k'aripait'ee māik'aapa ak'īpiit'ee iru k'inia iru bī Cristo k'ap'ia pari. Ma jōma jara aupada jāpīma ijääpataarāmaa jaratēeji māik'aapa ūrāaji māga oodamerā.

Seewajarateepataarā māik'aapa p'arat'a audú ata k'inia p'anirā

³ Timoteo, abaapa jarateeru pīrā Tachi Waibia Jesucristopa pedee wāara jarateeda awara maa-e pīrā iru jīrit'eradaarāpa jaratee p'ani awara, māgipa ooamaa bī Tachi Ak'ōrepa k'inia bīk'a. ⁴ Jāgee eperā audua bī māik'aapa wāara maarepida k'awa-e bī. Aupedeei awaa bapari Ak'ōre ūraade pedee jara k'inia bī k'aurepa māik'aapa ichi t'āridepai k'achia k'īsiapari. Ichi jaratee bī k'aurepa ijääpataarā k'īra unuamaa para beepari; k'īraupik'a para beepari; ik'achia pedee para beepari māik'aapa chīara pedee ijääada-e para beepari. ⁵ Ichi māik'aapa ichi jīak'aarā k'īsia k'awada-ee p'ani. Jīp'a aupedee k'inia p'ani, Tachi Ak'ōre wāarata waa k'awa k'iniada-e p'anadairā. Jara wāpata "taita ijää p'anida" apata, p'arat'a ata k'inia p'anadairā āchia jaratee p'ani pari.

⁶ Jõdee Cristode wāara ijāapataarā nāga p'anapata: t'āri o-ña; k'āiwee; awaraarā k'inia iru p'anapata. P'arat'a iru p'ani jida wa wēe p'ani pijida, auk'a t'āri o-ña p'anapata. ⁷ Tachi t'odak'āri, maarepida net'aa wēe t'ojida māik'aapa waya māga p'anadait'ee piudak'āri. ⁸ Maperā ne-inaa k'opari māik'aapa p'aru jipari iru p'ani pirā, tachi ijāapataarā t'āri o-ña p'anadait'ee. ⁹ Mamīda eperāarā ūk'uru, audú p'arat'a ata k'iniapa, k'īsia k'awa-eedaipata māik'aapa k'achiade baaipata. Maap'eda bigi p'oyaa lazodeepa uchia-e bik'a, māga pik'a ãra ma k'achiadeepa p'oyaa uchiada-e p'aneepata. Māgapī eperāarā atua wāpata. ¹⁰ Mapa chi audú p'arat'a ata k'inia bīpa k'achia k'īra t'ādoode baaiit'ee. Wāara, p'arat'a ata k'iniapa ūk'uru ijāapataarāpa paara Cristode waa ijāa k'iniada-e. Māirā k'īsia p'ua p'anapata māik'aapa ãchi t'āride mia chitooni, k'achiade baaidap'edaa perā.

Pablopā t'ee ūraada Timoteomaa

¹¹ Timoteo, oonáaji māirāpa oopatak'a, Tachi Ak'ōrepa pi jirīt'erada perā ichi-it'ee. Jīp'a óoji Cristopa oopi bik'a, irude wāara ijāa bairā. Chóoji Tachi Ak'ōrepa jara pēida k'awa bīde māik'aapa t'āri pia ma wāarata jaratēji ãramaa. ãra k'inia iru báji Tachi Ak'ōrepa ãra k'inia iru bik'a. ¹² Ara chōoparija jirīparik'a p'oyait'ee, māga pik'a jirīji pipiara ijāapariit'ee Cristode māik'aapa oopariit'ee irua oopi bik'a, ijāapari perā māga oop'eda ichita bapariit'ee Tachi Ak'ōre truade. Ma-it'eeta Tachi Ak'ōrepa pi jirīji, eperāarā chok'ara nībi taide waawee-ee jarak'āri pi Cristode ijāa bi. ¹³ Irá mia na ūraa jarait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite. Irua ne-inaa jōmaweda chok'ai bapipari. Ichiaba nāga jarait'ee Jesucristo k'īrapite. Irua Poncio Pilatomaa waawee-ee pedeeji. ¹⁴ Nejōmaata óoji mia pimaa jaradak'a. Māga oo bī misa, parā ijāapataarā t'āide t'īupināaji k'īsia awara wa jarateeru awara apida. Chóoji māga oo nībīde Tachi Waibīa Jesucristo waya cheru misa na eujādee. Māgá apidaapa pi itriada-e pai. ¹⁵ Tachi Ak'ōre Waibīapa iru pēi k'inia bak'āri, cheit'ee. Tachi Ak'ōre aupai t'āri piara bī māik'aapa jōmaarā k'āyaara waibīara bī; jōmaweda reyrā k'āyaara māik'aapa jōmaweda na p'ek'au eujādepemaarā poro waibīarā k'āyaara. ¹⁶ Iru aupai ichita bapari. Apida iru k'ait'a wāda-e pai, iru k'īra wāree ñidaa chooda-e pai perā. Mapa apidaapa iru unuda-e pai. ¡Tachi Ak'ōre k'īra wāree! Jōmaweda iru juu ek'ari ichita p'anadait'ee. ¡Amén!

Ūraa ijāapataarā p'arat'ara beerā-it'ee

¹⁷ Jarāji p'arat'ara beerāmaa na p'ek'au eujāde māgá p'arat'ara p'ani misa, k'īsianaadamerā ãchi pipiara p'ani awaraarā k'āyaara. Ichiaba jarāji ijāadai k'āyaara ãchi ne-inaa k'īra t'ādo jōparide, ijāadamerā Tachi Ak'ōrede, iru jōk'aa perā. ¡Iru t'āri pia bapari perā tachi ome, teepari jōma tachia iru p'ani o-ña p'anadamerā! ¹⁸ Maperā jarāji ãramaa t'āri pia teedamerā awaraarāmaa māik'aapa t'āripa ne-inaa pia oodamerā awaraarā k'aripait'ee. ¹⁹ Māga ooruta pīrā, t'ēepai ne-inaa pipiara iru p'anadait'ee p'arat'a k'āyaara. ¡Ichita p'anapataadait'ee Tachi Ak'ōre ome māik'aapa iru p'anadait'ee jōmaweda irua k'īsia iru bī ichideerā-it'ee!

²⁰ Timoteo, jīaji Tachi Ak'ōrepa wāarata pimaa jara pēida. Ūrināaji jā pariutua pedee wāpataarā, ãchi k'īsiadeepa seewa jarateepata perā. "K'īsia k'awaan p'aniða" a p'ani. Mamīda māga p'ani-e. ²¹ K'īsia k'awaan p'anadai k'āyaara, Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēidade ijāa amaa p'ani, awaraa k'īsiade ijāa k'inia p'anadairā.

Mia k'inia bī Tachi Ak'ōrepa pi pia ak'i bapariimerā māik'aapa nejōmaade k'aripamerā. Māgapai paji.

2 TIMOTEO

San Pablopa K'art'a T'ẽepema P'ãda Timoteomaa

San Pablo, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'ãji Romade, carcelde bak'ãri. Mama bide k'isiasi madeepa chok'ai uchia-e pait'ee. Mapa waya p'ã k'inia baji ichi k'õp'ayo pia bimaa.

Salude jarap'eda, naapiara gracias jara bì Tachi Ak'õremma Timoteo pari, waapiara Cristode ijãapari perã mäik'aapa oopari perã irua k'inia bìk'a. K'irãpapi bì Tachi Ak'õrepa iru jirit'erada mäik'aapa jara bì ichi chupiria, ituaba pìk'a carcelde bì (cap. 1). Úraa bì Timoteopa choomerã soldaopa chõomaa bide chooparik'a maa-e pírã deporte jemeneparipa chooparik'a, jemenemaa bide jemene k'awaa beerãpa oopatak'a. Úraa bì Timoteopa ichi mimia pia oomerã Cristo-it'ee (cap. 2). Jara bì sãga na p'ek'au eujãdepemaa p'anapataadait'ee Cristo ewaa chei naaweda mäik'aapa úraa bì Timoteopa choomerã ichi ijãa bide, ma k'aurepa miapiruta pijida (cap. 3). T'ẽepai úraa bì Timoteopa ichita jarateemerã Cristopa k'inia bìk'a mäik'aapa jara bì ichi k'isia t'ãridepai: taarã-e piut'ee. Maap'eda chupiria iidi bì mäga p'asai naaweda, Timoteo mama carcelde ichi ak'ide wãmerã (cap. 4).

Salude pëida

¹ Mi, Pablopa na k'art'a p'ã pëiru Timoteomaa. Tachi Ak'õrepa k'inia bada perã, mi jirit'eraji Jesucristopa pëimerã ichi úraa jarateede. Ma pedee jaratee bì k'aurepa eperãarã Cristode ijãapata mäik'aapa it'aa wãpata. ² Timoteo, mia pi k'inia iru bì mìchi warrak'a. It'aa iidi bì Tachi Ak'õrepa mäik'aapa Tachi Waibia Jesucristopa pi pia ak'i p'anadamerã mäik'aapa chupiria k'awaadamerã. Mägá pi k'ãiwee bapariit'ee.

Pablopia Timoteo Úraada

³ Mìchi chonaarã judiorãpa oopatap'edaak'a, k'ira jíp'a mia oo bì Tachi Ak'õrepa oopi bìk'a. Mapa ichita pi k'irãpapari it'aa t'ik'ãri; ãstaawa, p'ärík'ua pida mäik'aapa ichita gracias jarapari Tachi Ak'õremma pi pari. ⁴ K'irãpa bì pi jée níbada mi uchiak'ãri pi ik'aawaapa. Mapa pi waya unu k'inia bì. Unuruta pírã, mi wãara o-ña bait'ee. ⁵ Ichiaba mia k'irãpa bì pi Jesucristode ijãak'ãri, t'ãripa ijãaji pi awela Loida mäik'aapa pi nawe Eunice ijãapatap'edaak'a. K'awa bì irá pi auk'a wãara ijãa bì ãrak'a.

⁶ Mapa k'irãpapi k'inia bì Tachi Ak'õre Jaurepa pímaa oopida, mi juu pi irí bìk'ãri. Irua ichita mäga oopi k'inia bì pímaa. Mapa t'ãripa óoji irua oopi bìk'a. Mägá ijãapataarã pi juu ek'ari p'ani pipiara k'aripait'ee. ⁷ Tachi Ak'õrepa ichi Jaure ba chepi-e paji tachi ijãapataarãmaa waawee-idaa p'anadamerã. Ma k'ãyaara ichi Jaure pëiji mägi juapa tachia choodamerã irude ijãa p'anide; awaraarã k'inia iru p'anadamerã mäik'aapa k'awaadamerã ne-inaa k'achia k'ira t'ãdoo oo amaadait'ee. ⁸ Maperã k'ira nejasianáaji jarateeit'ee Tachi Waibia ooda eperãarã k'aripait'ee. Ichiaba k'ira nejasianáaji mi pi k'õp'ayo perã, mi carcelde níbi mìda Cristo k'aurepa. Ma k'ãyaara, chóoji Cristode ijãa bide, awaraarãpa pi ichiaba miapiruta pijida ma ijãa bì k'aurepa. ¡Tachi Ak'õrepa pi k'aripait'eepi! ⁹ Ichiata tachi o k'achiadeepa k'aripa ataji mäik'aapa tachi jiriji ichideerã papiit'ee. Tachi mägá k'aripa-e paji ne-inaa pia oopata perã. Jíp'a mäga ooji na eujã ooi naaweda, ichia k'isia iru bada perã tachi pia ooit'ee Jesucristo k'aurepa. ¹⁰ Mägi k'isia iru bada k'awapiji, Tachi K'aripapari Jesucristo pëik'ãri na p'ek'au eujãdee. Iru chok'ai p'irabaik'ãri, ak'ipiji tachi jida mäga oodai, irude ijãaruta pírã. Ma awara irua jarateeda k'aurepa k'awa p'ani na p'ek'au eujãde p'ani misa, irua k'inia bìk'a p'anadai mäik'aapa ai t'ẽepai, it'ari ichita p'anadait'ee iru ome.

¹¹ Ma jara pëidata jarateemerā Tachi Ak'õrepa mi jirit'eraji mäik'aapa Jesucristopa mi pëiji. ¹² Ma k'aurepata mi mia nïbi nama carcelde. Mamïda mi k'ira nejasia-e, k'awa bairã k'aideta ijää bi. Mägi Jesucristo. Irua ne-inaa jõmaweda oopari. Mapa mia k'awa bi irua jarateepida mimaa jïait'ee, Tachi Ak'õre ewari waibia ewate paru misa.

¹³ Ma jarateepidata pimaa jaraji. K'irápáji wâara perä. Ichiaba awaraarãmaa ma jïak'a jaratéiji. Mäga ooru misa, chóoji Jesucristode ijää bide mäik'aapa awaraarã k'inia iru báji iru k'ap'ia pari. ¹⁴ Jïaji Tachi Ak'õrepa wâarata pimaa jara pëida. Tachi Ak'õre Jaure, tachi ome baparipa pi k'aripait'ee.

¹⁵ Pia k'awa bi perá jõma Asiadepema ijääpataarãpa mi yiaraa iru p'ani; Figelo, Hermógenes paara. ¹⁶ Onesiforopa aupaita mäga oo-e paji. At'apai mi k'aripa cheji. Mi carcelde nïbi mïda, k'ira nejasia-ee baji mi k'aripa cheit'ee. Mapa mia it'aa iidi bi Tachi Ak'õrepa Onesiforodeerā chupiria k'awaamerā. ¹⁷ K'ira nejasia bai k'âyaara, Onesíforo Romade pachek'âri, ñi-ee mi jiri cheji unu atarumaa. ¹⁸ Irua mi chupiria k'awaadak'a, mia iidi bi Tachi Ak'õrepa iru auk'a chupiria k'awaamerā iru ewari waibia ewate pak'âri. Pia pia k'awa bi jõmaweda Onesiforopa ooda ichiaba mi k'aripait'ee, Éfeso p'uurude bak'âri.

2

Pablopá Timoteo ūraada waawee-ee oomerā Cristopa oopi bïk'a

¹ Timoteo, pi michi warrak'a bi. Jesucristopa ichideerā k'aripapari perä, waapiara óoji irua oopi bïk'a. ² Mia iru ūraa jaratee bak'âri ijääpataarã chok'ara nïbi taide, pia pida ūri baji. Auk'a jaratéiji k'ira jïp'aarãmaa; chi jaratee k'awaa p'aniirã awaraarãmaa.

³ Mi awaraa ijääpataarã ome mia jõni Jesucristopa oopi bïk'a oopata perä. Waaweenáaji auk'a mia nïbait'ee. ⁴ Ooipia bi soldaopa ooparik'a. Soldao t'iu-e eperãarã jïp'aarãpa ne-inaa oopatade. Jïp'a oopari ichi poro waibiapa jara bïk'a. ⁵ Ichiaba deporte jemeneparipa ooparik'a ooipia bi. Mägipa oopari ma jemene pia k'awaa beerãpa jarapatak'a, ata k'inia bairã ne-inaa teepata chi p'oyaarutaarãmaa. ⁶ Ichiaba ooipia bi ne-uuparipa ooparik'a. Mägi ichi ne-uude së-ee mimiapari naapiara ata k'inia bairã made chauru. ⁷ K'isíaji mia et'ewa jaradade. Tachi Waibiapa k'awapiit'ee ma jõmaweda k'âata jara k'inia bi pi-it'ee.

⁸ K'irápáji Jesucristo chonaarãwedapema Rey Daviddepa uchiada paji. Cristota piup'eda, chok'ai p'irabaiji. Mia mäga jarateepari jõmaarãmaa jarateek'âri irua oodata eperãarã k'aripait'ee. ⁹ Maperäpi k'achia ooyaa beerã carcelde t'i nïbijida, mia nïbapariimerā. Mamïda, mi cadenapa jï iru p'ani mïda, p'oyaa jarateepida-e pait'ee awaraarãpa jarateedamerā Tachi Ak'õrepa pedee pia jara pëida Cristode. ¹⁰ Maperäpi mia ne-inaa jõma choopari, mia nïbi mïda. Mägá choopari eperãarã Tachi Ak'õrepa jirit'erada Jesucristode ijäädamerā, o k'achiadeepa uchiadamerā mäik'aapa ichita p'anapataadamerā Tachi Ak'õre k'ira wâree eujâde.

¹¹ Na pedee jõmaarãpa ijäädaipia bi, wâara perä:

Tachi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ia piu pïk'aji Cristo ome, iru ome araa p'anadairã. Maperä jai-idaadak'âri, auk'a chok'ai p'irabaidait'ee iru p'irabaidak'a mäik'aapa iru ome ichita p'anapataadait'ee.

¹² Tachi chooruta pîrâ irude ijää p'aniide, Ak'õre truade iru ik'aawa p'anadait'ee ne-inaa jõmaweda ak'îmaa. Mamïda iru meraruta pîrâ, irua auk'a tachi merait'ee Tachi Ak'õre k'irapite.

¹³ Tachia jara p'anik'a ooda-e p'ani pijida, irua jara bïk'a ichita ooit'eepi, ichita mäga oopari perä.

Mimiapari Tachi Ak'õrepa pia ak'ipari

¹⁴ Mía jara bì k'irāpapíji ijāapataarāmaa. Ma awara Tachi Ak'ōre k'īrapite ūráaji au-pedeenaadamerā Tachi Ak'ōrepá jara pēida pedee jara k'inia bì k'ap'ia. Māga oodak'āri, apemaarā maarepida k'aripada-e p'aní. Ma k'āyaara ijāa amaapi p'aní āchia jara p'aní ūrirutaarāmaa. ¹⁵ Pia, jōdee, jōmaweda t'āripa óoji, Tachi Ak'ōrepá pi ak'imerā mimiapari piak'a. Māga ooru pīrā, k'īra nejasia-e pait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite, irua wāarata jara pēida pia jarateepari perā. ¹⁶ Mamīda ãyaa béeji pariatua pedee wāpataarā ik'aawaapa. Āchia Tachi Ak'ōrepá jarapi bīk'a jaradak'aa. Māgá pariatua pedee p'aní k'aurepa audupiara k'achiade baairuta. ¹⁷ Aida k'ayaa waibiara wariparik'a tachi chiara mik'iapiit'ee, māga pīk'a āchia jarateepata wari pīk'adaipari ijāapataarā chok'araara ijāa amaapiit'ee. Māgá jaratee p'aní Himeneopa māik'aapa Filetopa. ¹⁸ Āchia Tachi Ak'ōre wāarata jarateeda-e p'aní, jara p'anadairā tachi Cristode ijāapataarā ūk'ichita chok'ai p'aní Tachi Ak'ōre- it'ee. Maperā piudak'āri, chok'ai p'irabaida-e pait'eeda apata k'ap'ia chiwidide Cristopa oodak'a. Ma seewa jarateepata k'aurepa ijāapataarā ūk'uru ijāa amaadaruta. ¹⁹ Mamīda wāara Cristode ijāapataarāpa māga ooda-e pait'ee. Āchia choodait'ee Tachi Ak'ōrepá wāarata jara pēida ijāa p'anide. Irua jōmaarāmaa k'awaapipari ichi ijāapataarā chipari ichi ūraa p'ādade. Māga k'awa p'aní ma p'ādade jara bairā:

(Nm 16.5)

Awara ãi ichiaba jara bì:

'Ak'ōre Waibiapa ichideerā k'awa bì.'

(Sal 34.14)

²⁰ K'īsiadáma nāgide. P'arat'ara bì te choma bide paraa p'arat'u k'īra t'ādoo, ūk'uru nēedee ooda maa-e pīrā p'arat'adee ooda. Ma te chiparipa māgee jīrit'erapari ichi-it'ee māik'aapa chi k'ōp'āyoorā-it'ee nek'odait'ee pak'āri. Jōdee p'arat'u pak'urudee ooda maa-e pīrā yoorodee ooda iru bì ichi ek'ariirā-it'ee. ²¹ Māga bi ichiaba tachi ijāapataarā ome. Apidaapa ne-inaa k'achia oo amaadaruta pīrā ooit'ee Tachi Ak'ōrepá oopi bīk'a, iru, tachi ijāapataarā chiparipa, ma ijāapari jīrit'erapari oomerā ne-inaa pia k'īra t'ādoo.

²² Maperā oonáaji ne-inaa k'achia k'īra t'ādoo k'ūtrāarāpa oo k'inia p'anik'a. Ma k'āyaara jīrīji ne-inaa jōma ooit'ee Tachi Ak'ōrepá oopi bīk'a. T'āri jīp'a nipaparíiji Cristode ijāapari perā. Awaraarā k'inia iru báji māik'aapa k'āwiwee baparíiji jōmaarā ome. Māga ooru pīrā, ooit'ee jōma Cristomaa it'aa t'īpataarāpa oopatak'a, wāara t'āripa irude ijāapata perā.

²³ Aupedeenáaji k'īsia k'awa-ee beerā ome, pariatua pedee wāpata perā. Pia k'awa bi māga ooru pīrā, nepīra jīridai pi ome. ²⁴ Tachi Waibiapa mimiapari nepirade baaik'araa bi awaraarā ome. Ma k'āyaara t'āri pia baipia bì jōmaarā ome; awaraarā jaratee k'awaapipia bì māik'aapa chooipia bì, k'īrau-ee, awaraarāpa ne-inaa k'achia ooruta pījida. ²⁵ T'āri pia ūraapipia bì Tachi Ak'ōre wāarata jarateeda-ee p'anirā. Jaraipia bì āchia pia jarateeda-e p'aní. Pi ūraa ūriruta pīrā, Tachi Ak'ōrepá āchi k'aripai ma k'achia oo amaadamerā māik'aapa irua jara pēida wāara k'awaadamerā. ²⁶ Māgapí uchiadai Netuara Poro Waibiapa juadeepa. Ichia ãra atap'eda, trampade bījí oodamerā ichia oopi k'inia bīk'a. Mamīda Tachi Ak'ōrepá ãra uchiapii māgí juadeepa, wāara oodamerā ichia oopi bīk'a.

3

Tachi Ak'ōre ewari waibia k'ait'a pak'āri

¹ Timoteo, Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate pai naaweda, eperāarā audupiara k'achiade baaidait'ee māik'aapa nepīra jīridait'ee ijāapataarā ome. ² Nāga p'anadait'ee: āchi-it'ee aupai ooyaa; p'arat'a ata k'inayaa āchi-it'ee; auduayaa; ik'achia pedeeyaa; t'āri k'achia-idaa; āchi ak'ōreerā pedee ūriamaa; gracias jaradak'aa apidaamaa; oodak'aa Tachi Ak'ōrepá k'inia bīk'a; ³ āchideerā paara chupiria k'awadak'aa; k'īra jō-ee awaraarā ome; chīara ãpīte pedee k'achia jarayaa; pariatua ne-inaa k'achia ooyaa; chīara k'īra unuamaa; ne-inaa pia k'īra t'ādoo ooamāa; ⁴ āchi k'ōp'āyoorā paara traicionaapata;

k'īsiadak'aa ne-inaa ooi naaweda; auduayaa, pedee-idaa nipaapata; āchia oo k'iniata ooi awaa p'anī ne-inaa oodai k'āyaara Tachi Ak'ōre-it'ee, iru k'inia iru p'anadairā. ⁵ Māgeerā chip'edaipata Cristode ijāapataarā ome it'aa t'ide. Mamīda seewata māga oo p'anī, oo k'iniadak'aa perā Cristopa oopi bik'a. |Āyaa bēeji māgeerā ik'aawaapa!

⁶ Iraweda māgeerā jīak'a imeraa jara p'anīpa eperāarā tede t'īupata. Maap'eda iwarraa pedee p'anīpa k'ūrapata wēraarā pia k'īsia k'awa-ee beerā. Ma wēraarā k'īsia p'ua p'anapata āchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Mamīda k'achia oo amaadak'aa. Ma k'āyaara oopata āchia oo k'iniata, ne-inaa k'achia bi mīda. ⁷ Ma wēraarā māga p'anadairā, ūri k'inia p'anī ne-inaa k'īra t'ādoo eperāarāpa jaratee p'anī. K'īsia p'anī māga ūridak'āri, k'īsia k'awaa padaridai. Mamīda ma k'āyaara, audupiara k'awada-ee p'anapata Tachi Ak'ōrepaa wāarata jara pēida. ⁸ Māgee jarateepataarāpa k'īsiapata chonaarāwedapema petau tau k'awaa beerā, Janes, Jambrés ome k'īsiadap'edaak'a. Moisepa oo bak'āri Tachi Ak'ōrepaa oopidak'a Egiptode, mārāpa irua jarada ūridaamaa p'anajida. Māga pik'a p'anī māgee īrapema jarateepataarā. Āchia ūridaamaa p'anī Tachi Ak'ōrepaa wāarata jara pēida jarateepataarā pedee. Jīp'a k'īsia k'awada-ee p'anī, wāara k'awa k'iniada-e p'anadairā Tachi Ak'ōrepaa jara pēida, māga jaratee p'anīda a p'anī mīda. ⁹ Mamīda ichita māgā jarada-e pait'ee, Tachi Ak'ōrepaa jōmaarāmaa k'awapiit'ee perā āchi k'īsia atua p'anī. Tachia māga k'awa p'anī chonaarāweda Ak'ōrepaa māga ooda perā māgī omeerā ome, p'oyaada-e p'anadak'āri Moisés ome.

Pablopaa Timoteo ūraada

¹⁰ Jōdee piata k'awa k'inia bi Tachi Ak'ōrepaa wāarata jara pēida. Mapa mimia bi Tachi Ak'ōre-it'ee mi mimiaparik'a. Mi bapata unudoo. K'awa bi mia jaratee bi māik'aapa mia k'īsia iru bi ooit'ee Tachi Ak'ōre-it'ee. K'awa bi mia wāara ijāapari Tachi Waibia Cristode māik'aapa mia choopari māgā ijāa bide, awaraarāpa nepira jīri p'anī mīda mi ome. K'awa bi mia awaraarā k'inia iru bi Tachi Ak'ōrepaa āra k'inia iru bik'a. Maperāpi chooi. ¹¹ Ichiaba pia k'awa bi mi jīridap'edaa māik'aapa miapidap'edaa Cristopa ooda jaratee bi k'aurepa. Māga oojida mi nipak'āri Antioquía p'uurude, Iconio p'uurude māik'aapa Listra p'uurude. Māgā mia nībaji mīda, choopachi māik'aapa Tachi Waibiapa mi k'aripa ataji ma nepira jōmaadeepa. ¹² Wāara, Jesucristodeerāpa oo k'inia p'anadak'āri irua oopi bik'a, ijāadak'aa beerāpa āra ichita jīridait'ee māik'aapa miapidait'ee. ¹³ Māgī ijāadak'aa beerā māik'aapa awaraa seewata: "taita Ak'ōre Waibiapa pēida" a p'anīrā, k'achiade baaidait'ee. Maap'eda audupiara māga baaidait'ee, āchi k'ūrapatak'a awaraarā k'ūrapata perā.

¹⁴ Pi, jōdee, k'irāpāji pimaa jarateeda māik'aapa aide ijāaji naaweda ijāa badak'a. Pia k'awa bi ma jarateeda Tachi Ak'ōrepaa wāarata jara pēida. Ichiaba k'awa bi k'airā it'aidepata ma jarateeda ūriji. ¹⁵ Warra weda pia Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda ūripari māik'aapa k'awa bi aide jara bi. Ma ūraa k'aurepata k'awa bi Tachi Ak'ōrepaa eperāarā o k'achiadeepa k'aripa ata k'inia bi, Jesucristode ijāadak'āri. ¹⁶ Tachi Ak'ōrepata ichi ūraa jōmaweda p'āpiji ichideerāmaa ichi Jaure k'ap'ia pari. Maperā k'awa p'anī ma ūraa p'āda pia bi nāgee ne-inaa-it'ee: jarateeit'ee Tachi Ak'ōrepaa wāarata jara pēida; eperāarāmaa k'awapiit'ee āchia p'ek'au k'achia oopata; k'aripait'ee eperāarā āchia p'ek'au k'achia oo amaadamerā; k'awapiit'ee Tachi Ak'ōrepaa oopi k'inia bi eperāarāmaa, māga oodamerā māik'aapa pia p'anapataadamerā iru k'īrapite. ¹⁷ Māgee jōma k'awaak'āri māik'aapa Tachi Ak'ōrepaa oopi bik'a oo k'inia bak'āri, eperā wāara mimiait'ee Tachi Ak'ōre-it'ee māik'aapa ooit'ee ne-inaa pia k'īra t'ādoo awaraarā k'aripait'ee.

4

¹ Jesucristo Tachi Rey Waibia. Iru cheit'ee ichideerā atade. Cheit'ee eperāarāpa oopatap'edaa ak'ide, jarait'ee pia wa k'achia. Māga ooit'ee piudap'edaarā ome māik'aapa

ma ewate chok'ai p'anirā ome. Ichi k'īrapite māik'aapa Tachi Ak'ōre k'īrapite mia jara bī: ² Jaratēji Tachi Ak'ōrepa jara pēida Jesucristo k'ap'ia pari. Māga óoji pia jaratee bī ūri k'inia p'anadak'āri māik'aapa ūri k'iniada-ee p'ani pijida. Eperāarāpa ne-inaa k'achia oodak'āri, māga k'awaapíji āchimaa. Ichiaba ūráaji ma k'achia oo amaadamerā māik'aapa oodamerā Cristopa oopi bik'a. Ichita jaratēji t'āri pia, k'īrau-ee. ³ Ewari cherude eperāarāpa ūraa pia jōmaweda ūridaamaa p'anadait'ee. Ma k'āyaara jiridait'ee āchia ūri k'iniata jaratee p'ani. Māgá k'awaadait'ee eperāarāpa jaratee p'ani k'īra t'ādoo. Mamīda āchia oo k'iniata oodait'ee. ⁴ Wāarata ūri k'inia p'anadai k'āyaara, chonaarāwedapema cuento nepiripatap'edaata ūri k'inia p'anadait'ee. ⁵ Pi, jōdee, ichita k'īra jīp'a báji. Waaweenáaji mia nībait'ee Cristo k'aurepa. Pichi wārumaa jaratēji Cristopa ooda eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atait'ee. Jōma óoji Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a ichi mimiapataarāmaa.

⁶ Mia māga jara bī taarā-e nīde mi wē-e pait'ee perā. Ara vino jōdaiparik'a altarde weedak'āri Tachi Ak'ōre-it'ee primisiak'a, māga pik'a mi jōit'ee. Ara barco uchiaparik'a to ideepa jīk'ara ērat'aadak'āri, māga pik'a mi uchiat'ee na p'ek'au eujādeepa. ⁷ Mamīda mia k'īsia-e, nama bak'āri, pia oopachi perā p'iraparipa ooparik'a jīp'a p'irak'āri tauchaa bīdap'edaamaa, awaraarā p'oyaa k'iniapa. Jīp'a oopachi Cristopa mīmaa oopi bik'a. Ma awara p'irapari naapiara panarupa p'oyaaparik'a, māga pik'a mia p'oyaaru, ooji perā jōma Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru bada mia oomerā ichi-it'ee. ⁸ Irá p'irapari naapiara panarupa poro jīra ataparik'a, māga pik'a mia atait'ee Tachi Waibīapa k'īsia iru bī mīmaa teeit'ee. Iru tachi ak'ipari pipiara bairā, ne-inaa pia teeit'ee irua oopi bik'a oodap'edaarāmaa. Māga ooit'ee Ak'ōre ewari waibia ewate. Mīmaa aupai ma ne-inaa pia tee-e pait'ee. Jīp'a māga teeit'ee jōmaweda iru cheru nimaa p'anirāmaa, iru k'inia iru p'anapata perā.

Pablopā ūraa jarada Timoteopa oomerā

⁹ Taarā-ee chéji mīmaa. ¹⁰ Demapa mi atabaibēiji wāit'ee Tesalónica p'uurudee, na p'ek'au eujādepema ne-inaa audú k'inia bairā. Ma awara Crescente wāji Galacia eujādee māik'aapa Tito wāji Dalmacia eujādee. ¹¹ Lucas aupai nama bī mi ome. Pi chek'āri, Marcos atanāji pi ome chemerā. Irua mi k'aripai nama mimia bī misa Tachi Ak'ōre-it'ee. ¹² Mia Tíquico pēiji Éfeso p'uurudee. ¹³ Pi chek'āri, anēji mi īripema p'aru jīpari. Mia māgī atabēiji Carpo tede Troas p'uurude nipak'āri. Ichiaba anēji mi libro jōmaweda, chi ne-animal ede p'āda paara.

¹⁴ Alejandro, chi ne-inaa metaldee oopari, mīmaa ne-inaa k'achia ooji. Tachi Ak'ōrepa māga k'awa bī māik'aapa ichiata k'awa bī sāga ooi iru ome, ma k'achia ooda pari.

¹⁵ K'īrak'aupai jāgī eperā ome. Jāgīpa apidaamaa ūripiamaa bī tachia jarateepata pedee.

¹⁶ Naapiara mi ateedak'āri Romadepema poro waibiarā k'īrapite p'anaumerā mi īmiateedap'edaa, eperā apidaapa mi k'ōp'āyada-e paji k'aripadait'ee. Jōma mi k'ōp'āyoorā nama p'anadap'edaarāpa mi ituuba atabaibēijida. Taawa Tachi Ak'ōrepa miapi-e pari, āchia oodap'edaa pari. ¹⁷ Āchia mi māgā atabēijida mīda, Tachi Waibia Jesucristopa mi k'aripa baji. Mīmaa jarapiji jōmaweda ichia ooda eperāarā k'aripait'ee, arii p'anadap'edaa ijāadak'aa beerā jōmaarāpa Tachi Ak'ōrepa jara pēida pia k'awaadamerā. Māgá ma ewate Ak'ōrepa mi chok'ai uchiapiji āchi juadeepa. León it'aideepa eperā chok'ai uchiak'ajik'a, māga pik'a mi uchiaji. ¹⁸ Wāara, Tachi Waibīapa mi uchiapiit'ee jōmaweda k'achia beerā juadeepa māik'aapa mi jaure jīait'ee, iru truadee wāru misa. Jesucristo, chi Tachi Ak'ōre k'īra wāree unupipari, ichita bapari! Amén!

Awaraarāmaa salute pēida

¹⁹ Mia salute pēiru Priscilamaa Áquila ome. Ichiaba Onesiforodeerāmaa salute pēiru.

²⁰ Mi nama che wāde awaraa k'ōp'āyoorā ome, Erasto beeji Corinto p'uurude. Jōdee mia

Trófimo bëiji Mileto p'uurude, iru k'ayaa bada perã. [21](#) K'inia bi pi chemerã, p'usa t'ojara
pai naaweda.

Ichiaba salute pëiruta Eubulo, Pudente, Lino, Claudia, jõmaweda tachi ñpemaarã Cristo
k'aurepa ome.

[22](#) Mía it'aa iidi bi Tachi Waibia Jesucristopa pi k'aripamerã mäik'aapa parã jõmaweda
pia ak'i bapariimerã.

Mägapai paji.

TITO San Pablopa K'art'a P'āda Titomaa

San Pablo, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a Titomaa p'āji. Titopa Cristode ijāaji Pablopa jarateeda k'aurepa. Maap'eda nipapachi Pablo ome judio-eerā t'āide. Pablopa iru atabēiji Creta islade māpema ijāapataarā k'aripapariimerā. Na k'art'a p'āji Titopa ma mimia piara oo k'awaamerā.

Salude jarap'eda, naapiara Pablopa jara bi sāap'eda ichia Tito Cretade bēida: imik'iraarā bimerā ijāapataarā ak'ipataarā mimia oodait'ee. Jara bi jarateepinaamerā tauchaa bipi k'inia p'anirāmaa ijāapataarā imik'iraarā k'ap'iade (cap. 1). Jara bi sāga ijāapataarā p'anapataadaipia bi (cap. 2); k'ira jīp'a nipapataadaipia bi āchi poro waibiarā jua ek'ari māik'aapa awaraarā k'rapite (cap. 3.1-11). T'ēepai jara bi Titopa ichi k'irachunamerā Nicópolis p'uurude (cap. 3.12-15).

Salude pēida

¹ Mi, Pablo mimiapari Tachi Ak'ore-it'ee. Jesucristopa mi pēiji ichi ūraa jarateede, Tachi Ak'orepa jirit'eradaarā irude ijāadamerā māik'aapa iru wāarata jara pēida k'awaadap'eda, chok'ek'ee p'anadamerā. ² Ma awara ichideerāpa k'awaadait'ee piudak'āri, ichita it'ari p'ananaadait'ee ichideerā perā. Tachi Ak'orepa māga jaraji na p'ek'au eujā bai naaweda. Wāarapi; seewa jarak'aa. ³ Tachi Ak'oreta Tachi K'aripapari. Irua k'inia bak'āri, ma ūraa k'awapiji eperāarāmaa. Ichiaba mi jirit'eraji māgí jarateenamerā.

⁴ Tito, na k'art'a pimaa p'āru. Pi k'inia iru bi michi warrak'a, Cristode wāara ijāapari perā mīk'a. It'aa iidipari Tachi Ak'orepa māik'aapa Tachi K'aripapari Jesucristopa pi pia ak'i p'anadamerā. Māgá pi k'āiwee bapariit'ee.

Pablopa Titomaa mimia teeda

⁵ Pi Creta islade atabēiji, ne-inaa mia jōma oo-e pada oomerā. Mia naaweda jaradak'a, jirit'eraipia bi imik'iraarā p'uuru bee chaa ijāapataarā ak'ipataadamerā. ⁶ Ijāapataarā ak'ipari t'āri pia baipia bi Tachi Ak'ore k'rapite. Ichiaba k'achia wēe baipia bi eperārā k'rapite. Wēra abapai iru baipia bi. Chi warrarā Cristode chok'ek'ee ijāadaipia bi. Ichiaba t'āri pia p'anadaipia bi, awaraarāpa jaranaadamerā āra k'achia-idaa p'ani, maa-e pīrā k'īri k'isua p'ani. ⁷ Ichia Tachi Ak'oredeerā ak'ipariit'ee. Maperā jirit'eraipia bi eperā k'ira jīp'a, k'achia wēe apemaarā k'rapite. K'īri k'isua baik'araa bi; k'rauyaa; toyaa; chōoyaa; chīra k'ūrayaa p'arat'a jitait'ee. ⁸ Ma k'āyaara awaraarā auteebaipia bi, ichi temaa chedak'āri. Ichiaba ne-inaa pia o-īa ooipia bi; k'īsia k'awaa baipia bi ne-inaa ooit'ee; t'āri pia awaraarā ome; pia bapari Tachi Ak'ore k'rapite; pia k'īsiapari ne-inaa ooi naaweda. ⁹ Ichita Ak'ore ūraade ijāaipia bi tachia jarateedap'edaak'a, ma ūraa wāara perā. Ma ūraa k'āyaara Tachi Ak'orepa ūraa awara bik'aa. Māga ijāak'āri, k'aripait'ee ijāapataarāpa oodamerā Tachi Ak'ore ūraa chiwidi k'awa beerāpa jarateedap'edaak'a. Ma awara ma ūraa ūridaamaa beerāmaa k'awapii ārapa k'achia oopata.

Pablopa jarada seewa jarateepataarāde

¹⁰ Mia māga jara bi, māgee ūridaamaa p'anirā chok'ara paraa perā parā t'āide. Seewa āchi k'īsiadeepa pariatusa jarateepata māik'aapa eperārā k'rapata. Māgiirāpa jarateepata Cristo eere p'anirāpa at'āri oodaipia bi Moisés eere p'anirāpa oopatak'a; tauchaa bipidaipia bi imik'iraarā k'ap'iade. ¹¹ Tito, māirāmaa jarateepināaji. Āchia jarateedaik'araa bi, ma k'aurepa imik'iraarā, wēraarā, āchi warrarā paara k'rapata perā. Māgeerāpa k'ira nejasia wēe seewa jarateepata p'arat'a atadait'ee āchi-it'ee.

¹² Chonaarāweda Creta isladepeema k'īsia k'awaapari, āchi auk'aapa māgaji:

“¡Creta pidaară, seewa-idaa beeră, k'oo-idaa beeră, waibia nek'oyaa beeră! Pară jōmaweda t'āri k'achia-idaa p'anapata ne-animalaară k'achiarăk'a.”

¹³ Ma eperă k'īsia k'awaaparipa jaradak'a, măga p'anı ma seewa jarateepataară. Maperă āchi măik'aapa chi seewa ūri k'inia p'aniiră paara itriak'ōoji jīp'a ijāadameră. ¹⁴ Măgá waa ijāada-e pait'ee chonaarăwedapema judiorăpa seewa nepiridap'edaa āchi k'īsiadoopa. Ichiaba waa ooda-e pait'ee Jesucristo ūraa wāara ūridaamaa p'aniirăpa jara p'anik'a.

¹⁵ Cristo k'aurepa p'ek'au k'achia wēe p'anadak'āri, ne-inaa jōmaweda pia bi tachi-it'ee; chik'o k'odait'ee măik'aapa it'abarreepema net'aa. Jōdee jāgee p'ek'au k'achia oopataară-it'ee măik'aapa Cristo ūraade ijāadak'aa beeră-it'ee, maarepida ne-inaa pia wē-e. Āchi-it'ee jōmaweda k'achia bi. Āchi k'īsia paara k'achia bi, Ak'ōrepa k'inia bik'a k'īsiadak'aa peră. ¹⁶ “Taipa Tachi Ak'ōrede ijāa p'anida” apata. Mamăda seewata măga jarapata. Tachia āchia oopata unudak'āri, k'awapata āchia t'āripa ijāadak'aa. T'āri k'achia-idaa p'anadairă, Tachi Ak'ōre k'īrau bi āchi ome. Oodak'aa irua oopi k'inia bik'a. Măgeerăpa ne-inaa pia apida p'oyaa oodak'aa.

2

Sāga ijāapataară p'anapataadaipia bi

¹ Pi jōdee, jarateeipia bi jīp'a uchiameră Jesucristo ūraa Pia jara bik'a. ² Ūráaji ijāapataară chonaarămaa: ne-inaa oodai naaweda pia k'īsiadaipia bi p'ek'au k'achiade baainaadameră; k'īra jīp'a p'anadaipia bi apemaară k'īrapite, pia k'īsiadameră āchide; ne-inaa pariatua oodaik'araa bi; wāara Cristode ijāadaipia bi; awaraară wāara k'inia iru p'anadaipia bi Tachi Ak'ōrepa k'inia iru bik'a; chupiria jōni jida, Cristode ijāadaipia bi.

³ Măga pik'a chōtrăarămaa ūráaji: Tachi Ak'ōre ome ewari chaa chok'ek'ee p'anadaipia bi; chīara āpite ik'achia pedeedaik'araa bi; it'uapa piudaik'araa bi. Āchi măgá pia p'anadaipia bi apemaară wēraară ne-inaa pia oo k'awaa wădameră. ⁴ Măgá ijāapataară chōtrăarăpa awēraarămaa jarateedai āchi k'ima măik'aapa āchi warrară k'inia iru p'anapataadameră. ⁵ Ma awēraarăpa ne-inaa pariatua oodaik'araa bi; āchi imik'īra k'āyaara awaraa imik'īra ome t'īudaik'araa bi; k'achia oodait'ee k'īsiadaik'araa bi; t'āri pia mimiadaipia bi āchi te pidaară ak'īdait'ee; āchi imik'īra juu ek'ari chok'ek'ee p'anadaipia bi. Măgá p'anaruta pīră, ijāadak'aa beerăpa k'achia pedeeda-e pait'ee Tachi Ak'ōre ūraade āra k'aurepa.

⁶ Auk'a ūráaji k'ūtrăară chok'ek'ee p'anadameră măik'aapa ne-inaa pariatua oon-aadameră. ⁷ Tito, pi ichiaba nejōmaade ichita ne-inaa pia ooipia bi. Măgá āramaa ak'ipiit'ee sāga p'anapataadaipia bi. Āramaa Tachi Ak'ōre ūraa jarateek'āri, k'īra jīp'a jarateeipia bi āra pipiara p'anapataadameră măik'aapa Jesucristo k'inia iru p'anadameră. Jarateeik'araa bi pi waibiara pait'ee āra k'īrapite. ⁸ Pia jarateeru ichita wāara baipia bi. Măgá jarateeru pīră, apidaapa jarada-e pai pia pariatua jarateepari. Ma k'āyaara, pia jaratee bi ūridaamaa beeră k'īra nejasia p'anadai k'awaadak'āri pia ichita oopari pia ūraa bik'a. Ne-inaa k'achia maarepida unuda-e pai tachi āpite jaradait'ee.

⁹ Ūráaji esclavooră ijāa p'aniirămaa: āchi chipariiră juu ek'ari chok'ek'ee p'aneedaipia bi; ne-inaa jōmaata t'āri pia oodaipia bi chipariirăpa oopi p'anik'a; pedee k'achia p'anaudaik'araa bi mimiade chok'a pēidak'āri. ¹⁰ Chipariiră net'aa maarepida chīadaik'araa bi. Ma k'āyaara ak'ipidaipia bi ichita oodait'ee chipariirăpa k'inia p'anik'a, seewa jarada-ee. Măgá ewari chaa chok'ek'ee p'anaruta pīră, chipariiră awaraară ome Tachi Ak'ōre ūraa pi-ia k'īsiadai măik'aapa iru ode t'īu k'iniadai tachi ome, tok'arradee atuapiamaapa.

Sāap'eda k'īra jīp'a p'anadaipia bi

¹¹ Tachi Ak'õrepa ak'ipiji eperãarã jõmaweda k'inia iru bï mäik'aapa k'inia bï o k'achiade atuanaadamerã. ¹² Tachia iru ūraade jara bik'a oodak'äri, oo amaadait'ee ijäädak'aa beeräpa ne-inaa k'achia k'ira t'ädoo oopata. Mägá jïp'a ijäädak'äri, pia k'isia k'awaa wäpata mäik'aapa k'ira jïp'a oopata tachia oodaipia bik'a Tachi Ak'õre k'irapite. Tachi mäga p'anapata pirä na p'ek'au eujäde p'ani misa, pia p'anapataadait'ee iru k'irapite, ichiaba awaraarã k'irapite. ¹³ Mäga p'anapataadaipia bï Tachi Ak'õre Waibia waya cheru misa. Tachi K'aripapari Jesucristo unu k'iniapa ewari chaa iru nípata. Iru k'ira wäree unudak'äri, t'äri o-ña ak'itrua para níbeeit'ee. ¹⁴ Ichi ita-aria peepiji tachi pari. Mägá tachi k'aripa ataji p'ek'au k'achia juu ek'ariipa. Mägá piuk'äri, tachia k'achia oopatap'edaa jõmaweda wëpapiji ichideerã p'aneedamerã. Maperä t'äripa ichi-it'ee ne-inaa pia k'ira t'ädoo oo k'inia p'ani.

¹⁵ Mäpai Tito, mägee ūraa mia jarada pia jaratéeji Creta isladepeema ijääpataarãmaa. T'äri pia ūráaji, jõmaweda pia jara bik'a oodamerã. Üri k'iniada-ee p'ani pirä, k'awapiji ächia ne-inaa k'achia oo p'ani. Tachi Ak'õrepa pi jirit'eraji ära ak'ipariimerã. Maperä mägá pedeeipia bï. Pi yiaraa iru p'anadaik'araa bi.

3

Säga Cristode ijääpataarã ijäädak'aarã awara p'anapataadaipia bi

¹ K'iräpapiji jäpema ijääpataarãmaa ära ichiaba p'anapata Creta isladepeema poro waibiarã juu ek'ari. Maperä oodaipia bï mägi porooräpa oopi p'anik'a. Ichita oo k'inia p'anadaipia bï ne-inaa pia awaraarã k'aripadait'ee. ² Jaráji chïra äpite k'achia pedeenaadamerã mäik'aapa aupedeenaadamerã awaraarã ome. Ma k'äyaara t'äri pia p'anadaipia bï mäik'aapa pedeeipia bï jõmaarã ome. ¡Mamïda, audua p'anadaik'araa bi!

³ Naaweda tachia Cristo k'awada-e p'anadak'äri, k'achia p'anapachida. Oodaamaa p'anapachida Tachi Ak'õrepa jara pëidak'a. Atua p'anajida, seewa jara p'anipa tachi itu k'üra p'anadap'edaa perä. Esclavooräk'a p'anapachida, tachia oo k'iniata ne-inaa k'achia k'ira t'ädoo oo nipapatap'edaa perä. T'äri k'achia-idaa p'anapachida. Awaraarã unuamaa iru p'anapachida, ne-inaa iru p'anadap'edaa k'aurepa. Chik'ira unuamaa p'anapachida. ⁴ Mägá p'anapachida mïda, Tachi Ak'õre, Tachi K'aripaparipa ichi warra tachimaa pëiji, tachi chupiria k'awaada perä. Peepiji tachi p'ek'au k'achia wëe p'aneedamerã. Mägá k'awaapiji ichia tachi k'inia iru bi. ⁵ Ichiata tachi o k'achiadeepa k'aripa ataji atuanaadamerã. Mäga oo-e paji tachia ne-inaa t'äri pia oopata perä. ¡Mägä! Tachi k'aripaji tachi chupiria k'awaada perä. Tachia p'ek'au k'achia oopatap'edaa wëpapiji mäik'aapa ichi Jaure ba chepiji tachi k'ap'iade. Tachi piu pik'a p'anajida mïda p'ek'au k'achia k'aurepa, irua waya chok'ai p'anapiji ichi Jaurepa. Mäga oop'eda, tachi p'aneepachida warra chai ewaa t'odak'a mäik'aapa paniade k'uipidak'a. ⁶ Tachi Ak'õrepa ichi Jaure ba chepik'äri tachimaa, pania waibia pik'a weoji tachi k'ap'ia ïri. Mäga ooji Jesucristopa tachi o k'achiadeepa k'aripa atak'äri. ⁷ Frá Tachi Ak'õrepa jarai: "Mi Warra piuda k'aurepa parä p'ek'au k'achia wëe p'ani mi k'irapite." Tachi Ak'õrepa mäga ooji t'äri pia bapari perä. Tachia ne-inaa pia p'oyaa oodak'aa irua tachi chupiria k'awaamerã. Ma awara eperä piuda net'aa ome beeruk'a, mäga pik'a tachi, Tachi Ak'õre warrarã p'aneeruta Cristo k'aurepa. Mapa k'awapata piudak'äri, wäara it'aa wädait'ee.

Titomaa ūraada

⁸ Mia et'ewa p'äda wäarapi. Maperä mägi ūraa ip'ii jarateeipia bï ijääpataarãmaa, mäga ūridak'äri, ne-inaa pia k'ira t'ädoo oo p'anadamerã. Mäga oodak'äri, eperãarã jõmaweda k'aripadait'ee, Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a. ⁹ Mamïda Tito, pariatusa aupedeeyaa baik'araa bi audua beerä ome ächi chonaaräwedapema èreerä k'ap'ia. Ichia t'ük'araa bi nepira jiri p'aniirä ome, ächi aupedeeyaa p'anadak'äri Moisepa p'äda jara k'inia

bí k'ap'ia. K'írak'aupai t'íu mägee ijaraapataarã ome. Mägee ne-inaa ooruta pírã, maarepida k'aripada-e. ¹⁰ Eperäpa ijääpataarãmaa k'íraupik'äri, tachi ijääpataarã awaraawaraadaipata. Mägee eperä parä t'äide paraa pírã, k'íra jíp'a ûráaji mägí k'achia oo amaamerã. Üri k'inia-e bí pírã, waya ûráaji. Mäga ûraap'eda, at'äri ûriamaa bí pírã, ijääpataarã t'äide waa t'íupináati. ¹¹ Mägee eperäarã ne-inaa k'achia oomaa p'aní, ijäämaadaruta perä Tachi Ak'õrepa wääarata jara pëida. Jömaarãpa k'awapata ächi k'achia uchiadait'ee Ak'õre k'írapite, ûridaamaa p'anapata perä.

Pablopna k'art'ade t'ëepai p'äda

¹² Tito, mia Artemas maa-e pírã Tíquico pímaa pëiit'ee. Jäma panak'äri, p'oyaa bí pírã, isapai wäji Nicópolis p'uurudee mí k'írachuude. Mí jäma banait'ee p'usa t'ojara bí misa. ¹³ Abogado t'íjarapata Zenas, Apolo ome jämäik'aapa uchiadak'äri, k'aripáji nejõmaade pia wädamerã ächi ode. ¹⁴ Mägá tachi ïpemaarã jäma p'aniiräpa ip'ii pia oodaipia bí awaraarã k'aripadait'ee mäik'aapa chupiria chedeerä k'aripadait'ee chik'o, p'aru iru p'anadamerã. Mäga oodaipia bí pariatusa p'anapataadai k'äyaara, apida k'aripada-ee.

Pablopna awaraarã ome salude pëida

¹⁵ Jömaweda ijääpataarã nama mí ome p'aniiräpa pímaa salude pëiruta. Taipa ichiaba salude tee pëiruta tai k'õp'äyoorã Cristo k'aurepa k'iniarãmaa. Mia it'aa iidi bí Ak'õremaa irua parä jõma pia ak'i bapariimerã.

Mägapai paji.

FILEMÓN

San Pablopá K'art'a P'āda Filemonmaa

San Pablo, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'āji. Carcelde baji na k'art'a p'āk'āri. P'āji Colosas p'uurudepema ijāapari t'ijarapatap'edaa Filemonmaa. Chupiria iidi bi Filemonpa ichi esclavo t'āri pia auteebaimerā, aí naaweda iru juadeepa uchiaji mīda. Māgí esclavo, t'ijarapatap'edaa Onésimo, Cristode ijāa beeji Pablopá jarateeda k'aurepa carcelde bak'āri.

Salude teep'eda, naapiara Pablopá gracias jara bi Tachi Ak'ōremaa, k'awada perā Filemón Cristode wāara ijāapari perā māik'aapa bapari perā irua k'inia bik'a (vs. 1-7). Jara bi Filemón esclavo bada pia bapata Cristode ijāadak'āriipa māik'aapa chupiria iidi bi Filemonpa ichi esclavo t'āri pia auteebaimerā iru pēik'āri (vs. 8-22). T'ēepai salude pēi bi chi k'ōp'āyoorā carcelde p'anirā pari (vs. 23-25).

Salude pēida

¹ Mi, Pablo carcelde bi mīa oopari perā Jesucristopa oopi bik'a. Mi tachi īpema Cristo k'aurepa Timoteo ome na k'art'a p'ā pēiruta Filemonmaa. Filemón, pi k'inia iru p'anipi, auk'a Cristode ijāapari perā māik'aapa auk'a iru-it'ee mimiapari perā. ² Ichiaba na k'art'a p'ā pēiruta tachi īpewēra Apiamaa māik'aapa tachi īpema Arquipomaa. Ijāadak'aa beerāpa nepira jiri p'aní mīda iru ome, taik'a iru choopari Cristode ijāa bairā māik'aapa oomaa bairā Cristopa oopi bik'a. Ichiaba p'ā pēiruta jōmaweda ijāapataarā pi tede it'aa t'i chepataarāmaa. ³ It'aa iidipata Tachi Ak'ōrepa māik'aapa Tachi Waibia Jesucristopa parā pia ak'i p'anadamerā. Māgá k'āiwee p'anapataadait'ee.

Filemonpa awaraa ijāapataarā k'inia iru bapari

⁴ Filemón, mīa it'aa t'ik'āri pi pari, ichita gracias jarapari mi it'aripema Ak'ōremaa. ⁵ Ūridoo pi wāara ijāapari Tachi Waibia Jesude māik'aapa iru k'inia iru bapari. Ichiaba ūridoo pia jōma ijāapataarā k'inia iru bapari. ⁶ Pi māgá chik'inia bapari perā tachi ijāapataarā ome, mīa it'aa iidipari Tachi Ak'ōrepa pimaa k'awapimerā ne-inaa pia jōma tachi Cristodeerāpa oodai irua k'aripak'āri. ⁷ Mi īpema Cristo k'aurepa, mi o-ia bi pia awaraarā māgá k'inia iru bapari perā. Māga oo bīpa pia mi t'āri māik'aapa awaraa Cristodeerā t'āri o-īapipari.

Pablopá chupiria iidida Filemón esclavo Onésimo pari

⁸ Pi māgá bapari perā, mīa ne-inaa iidi k'inia bi pia mi-it'ee oomerā. Pia nāga ooipia bi, ne-inaa pia bairā. Ma awara Cristopa mi jirit'erada perā, mīa waawee-ee na iidiru oopii pimaa. ⁹ Mamīda k'awa bairā pia jōma ijāapataarā k'inia iru bapari, mīa pimaa chupiria iidiit'ee. Taawa pia ūrii mīa iidiru, mi chonaa bairā māik'aapa na carcelde bairā Jesucristopa oopi bik'a oopari k'aurepa. ¹⁰ K'inia bi pia auteebaimerā eperā nama bi mi ome. Iru michi warrak'a bi, mi k'aurepa iru Cristode ijāada perā mi nama carcelde bi misa. Na eperā pi esclavo iru bada, Onésimo.

¹¹ Mīa k'awa bi naaweda irua pi k'aripa-e paji. Mamīda ūrá māga-e bi. ūrá audú chok'ek'ee bapari mi ome. Mīa k'awa bi auk'a bait'ee pi ome. ¹² Mīa iru pimaa pēiru. Iru audupai k'inia iru bi. Mapa k'inia bi pia iru auteebaimerā mi auteebaik'ajik'a. ¹³ Mīa k'inia bak'aji iru mi ome beemerā, mi nama carcelde bi misa, Jesupa ooda jarateeda k'aurepa. Māgá irua mi k'aripak'aji pi pari. ¹⁴ Mamīda māga oo-e paji, pia jara-e pada perā irua nama baipia bi mi ome. Mīa k'inia-e pia iru auteebaimerā mīa māga oopiru perā. Pia mi māgá k'aripa k'inia bi pīrā, k'aripaipia bi pīchi k'īradoopaa.

¹⁵ K'īsíaji nāgide. Onésimo mak'īara taarā-e baji pī ik'aawaapa uchiada. ¿Tachi Ak'ōrepa iru māgá wāpiji-ek'ā aji, Cristode ijāap'eda, īrá pī ome ichita bapariimerā? ¹⁶ Ma awara īrá iru auteebairu pīrā, iru pipiara bai esclavo k'āyaara. Pī īpema pia bait'ee auk'a Cristode ijāa bairā. Mīa iru k'inia iru bī. Mamīda pīa iru audupiara k'inia iru baipia bī, iru chok'ek'ee bairā māik'aapa iru pī īpema Cristo k'aurepa perā.

¹⁷ Māpai pīa mī iru bī pīrā pīchi k'ōp'āyo piak'a, Onésimo auteebáiji mī auteebaik'ajik'a. ¹⁸ Irua pīmaa ne-inaa k'achia ooji pīrā maa-e pīrā pī net'aa chiaji pīrā, jara pēiji. Mīa p'aait'ee. ¹⁹ Mī, Pablopā nāgí p'āru michi juapa: mīata p'aait'ee. Mamīda mīa pīmaa nāga k'irāpapi k'inia bī. Onésimo pī ome tewe iru bai k'āyaara, pīa tewe waibīara iru bī mī ome, mī k'aurepa pīa Cristode ijāada perā. ²⁰ Maperā īpema, īrá mīa k'inia bī pīa jōdee mī k'aripamerā, Tachi Waibīapa pīmaa oopi k'inia bīk'a. Chupiria k'awáaji māik'aapa Onésimo auteebáiji. Māgá pīa mī t'āri o-īapiit'ee.

²¹ Mīa ijāa bī pīa ooit'ee mīa iidi bīk'a. Mapa na k'art'a pīmaa p'āmaa bī. Wāara mīa k'īsia bī pīa waapiara ooit'ee mīa iidida k'āyaara. ²² Māga oo bī misa, cuarto awara bīji mī-it'ee, mī jāma panak'āri. Mīa māga jara bī ijāa bairā parā it'aa tīpata k'aurepa Tachi Ak'ōrepa mī uchiapiit'ee na carceldeepa māik'aapa waya pēiit'ee parāmaa.

Awaraarāpa salute tee pēidap'edaa

²³ Tachi k'ōp'āyo Epafras ichiaba nama carcelde bī mī ome, Jesucristopa oopi bīk'a oopari perā. Irua pīmaa salute tee pēiru. ²⁴ Marcos, Aristarco, Demas māik'aapa Lucapa salute tee pēiruta. Āra mī ome auk'a mimiapata Cristo-it'ee.

²⁵ Mīa it'aa iidi bī Tachi Waibīa Jesucristopa parā jōmaweda pīa ak'i bapariimerā. Māgapai paji.

HEBREOS

K'art'a P'āda Hebreo Pedee PedEEPATAARĀmaa

K'awada-e p'aní k'aipa nāgí k'art'a p'āji. Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda pia estudia beerā ūk'uruurāpa k'īsia p'aní Pablopia p'āda; awaraarāpa k'īsia p'aní Bernabepa p'āda; awaraarāpa Apolopia p'āda. Mamīda jōmaarāpa k'īsia p'aní nāgí ūraa p'āji judiorā Cristode ijāadap'edaarā-it'ee. Jōmaweda judiorāpa hebreo pedee pedeepatadap'edaa perā, nāgí p'āda tī bijida Hebreos. Nāgí ūraa p'āji ūk'uru judiorā Cristode ijāapataarāpa ijāa amaadait'ee k'īsia p'anadap'edaa perā, jīp'a naawedapemak'a ijāapataadait'ee chonaarāwedapema Moisepa p'ādade. Chi na ūraa p'ādapa jara bī māga oonaadamerā, Jesucristo jōmaarā k'āyaara waibiara bairā.

Naapiara k'irāpapi bī k'aita Jesucristo; chi Tachi Ak'ōre k'īra wāree unupida (cap. 1.1-3). Jara bī Tachi Ak'ōre k'īrapite Cristo waibiara bī angeleerā jōmaarā k'āyaara (caps. 1.4-2.18) māik'aapa Moisés k'āyaara (cap. 3.1-6). Ūraa bī k'īri k'isua p'ananaadamerā āchi chonaarāk'a; ma k'āyaara k'āiwee p'anapataadamerā Cristode ijāa p'anide (caps. 3.7-4.13). Jara bī Jesúz tachi ijāapataarā it'ariapema P'aareerā Poro Waibia (caps. 4.14-5.10) māik'aapa ūraa bī Cristode ijāa amaanaadamerā, ma k'aurepa atuadai perā (caps. 5.11-6.12). K'irāpapi bī Tachi Ak'ōrepia Cristode ijāapataarā pia ak'ipari (cap. 6.13-20). Jara bī Jesúz chonaarāwedapema p'aare poro waibia Melquisedec jīak'a (cap. 7) māik'aapa iru k'ap'ia pari Tachi Ak'ōrepia ūraa chiwidi eperāarāmaa jara pēida awara bī, chonaarāwedapema ūraa p'āda k'āyaara (cap. 8). Jara bī it'ariapema Ak'ōre Waibia tede māik'aapa jara bī Cristopa waa bat'ada k'aurepa Tachi Ak'ōrepia eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapiit'ee (caps. 9.1-10.18). Jara bī Cristode ijāapataarāpa p'ek'au k'achia oo amaadaipia bī māik'aapa iru k'ap'ia pari Tachi Ak'ōre k'ait'a wādaipia bī it'aa tī p'anide (cap. 10.19-39). K'irāpapi bī Tachi Ak'ōrepia chonaarāwedapema ijāapataarā pia ak'ida, irua jaradade ijāapatap'edaa perā māik'aapa oopatap'edaa perā irua k'inia bīk'a (cap. 11). Jara bī Cristode ijāapataarā jīp'a ijāapataadamerā āchi piurutamaa (cap. 12). T'ēepai ūraa k'īra t'ādoo jarap'eda, jara bī ichia k'inia bī Cristopa āra pia oomerā māik'aapa k'ariapamerā (cap. 13).

Tachi Ak'ōrepia ichi Warra it'aideepa jarada

¹ Chonaarāweda Tachi Ak'ōre pedeepachi tachi chonaarāmaa ichi pedee jarapataarā it'aideepa. Māgiirāpa jarateepachida Ak'ōrepia oopi k'inia bī eperāarāmaa. At'apai jarateepachida; ūraade māik'aapa k'aride. ² Mamīda Tachi Ak'ōre Warra, Jesucristo chedak'āriipa na p'ek'au eujādee, Tachi Ak'ōre pedeepari iru k'ap'ia pari. Ichi Warramaa ne-inaa jōmaweda it'ī nībi māik'aapa eujāde nībi oopiji. K'īsia iru baji ma jōmaweda teeit'ee chi Warramaa ichi-it'ee iru bamerā. ³ Chi Warra chi ak'ōre jīak'a bī. Iru bī jōma chi ak'ōre k'īra wāree. Iru pedeepapai ne-inaa jōma iru juade nībi. Piup'eda Tachi Ak'ōrepia tachia p'ek'au k'achia oopata wēpapiit'ee, it'aa wāji māik'aapa Tachi Ak'ōre juaraare it'ari su-ak'i banaji.

Jesucristo angeleerā k'āyaara waibiara bī

⁴ Tachi Ak'ōrepia ichi angeleerāmaa "chok'apariirā" apari. Mamīda chi warramaa "Warra" apari. K'awa p'aní eperā warra chi mimiapari k'āyaara waibiara bī. Māgá ichiaba Tachi Ak'ōre Warra waibiara bī ichi angeleerā k'āyaara. ⁵ Tachi Ak'ōrepia waide jara-e pajī ichi angeleerā apidaamāa:

'Mia idi jōmaarāmaa jara bī pī mi Warra.'

(Sal 2.7)

Ma awara ichi ángel apidaamāa jara-e pajī:

'Mī pī ak'ōre pait'ee. Jōdee pī mi warra pait'ee.'

(2 S 7.14)

⁶ Mam̄da chi Warra naapema jōmaarā k'āyaara waibiara bairā, iru na p'ek'au eujādee pēik'āri, jaraji ichi angeleerāmaa:

'Bedabáiti mi Warra k'īrapite māik'aapa it'aa t'īti irumaa.' (Sal 97.7)

⁷ Angeleerā nāga p'anida a bi ichi ūraa p'ādade:

'Irua ichi angeleerā nāuk'a papipari māik'aapa wēpapipari maa-e pīrā t'ipitauk'a uruapi-pari māik'aapa k'ītipipari.' (Sal 104.4)

⁸ Mam̄da nāga bida a bi chi Warra:

'Tachi Ak'ōreda, a bi, pi ichita jōmaarā rey bapariit'ee, na p'ek'au eujā jōru pijida. K'achia wēe bapari perā, pia pia ak'i bapari pi juua ek'ari p'anii'rā. ⁹ Ne-inaa pia aupai oo k'inia bapachi. P'ek'au k'achia ooamaa bada perā, p'ek'au k'achia wēe bi. Maperā pi Ak'ore, Tachi Ak'ōrepa pi jīrit'eraji waibiara pamerā pi k'ōp'āyoorā k'āyaara. Māga ook'āri, pi o-īapiji.' (Sal 45.6-7)

¹⁰ Tachi Ak'ōrepa chi Warramaa ichiaba māgaji:

'Eperāarā Ak'ipari Waibia, ewaa weda piata pichi juadoopa ooji na p'ek'au eujā māik'aapa pajā. ¹¹ Ma jōmaweda p'aru sorek'a pak'oodaridait'ee māik'aapa jōdaridait'ee. Mam̄da pi ichita bapariit'ee, na p'ek'au eujā jōru pijida. ¹² Na eujā pari pia eujā māik'aapa pajā chiwidi ooit'ee. Mam̄da pi jō-e; ichita bapari perā.' (Sal 102.25-27)

¹³ Tachi Ak'ōrepa ichi ángel apidaamaa jara-e paji:

'Pi mi ome auk'a waibia bairā, mi juaraare su-ak'i bēeji, mia pi k'ira unuamaa iru p'anapataarā p'oyaaru misa.' (Sal 110.1)

¹⁴ Māga jara-e paji, Tachi Ak'ōrepa ichi angeleerā jōmaweda pēipari perā na eujādee eperāarā k'aripade. Ára eperā k'ap'ia wēe p'ani mīda, Tachi Ak'ōrepa ára pēipari ichimaa wādait'eerā k'aripadamerā.

2

Jesucristopajarada ūri k'iniada-e p'anadap'edaarā

¹ Māgá Cristo waibiara bairā angeleerā k'āyaara, tachia pia k'awadaipia bi Tachi Ak'ōrepa jara pēida iru k'ap'ia pari, Ak'ore odeeapa uchiada-e pait'ee. ² Tachi Ak'ore Ūraa jarada Moisemaa ichi angeleerā it'aideepa wāara paji. Mapa Tachi Ak'ōrepa māgí ūraa ūri k'iniada-e p'anadap'edaarā miapiji. ³ Māgá miapiji pīrā ichi ūraa ūri k'iniada-e p'anadap'edaarā naaweda, ¿sāgá tachi irumaa wādaima, iru ūraa jara pēida Cristo k'ap'ia pari ūri k'iniada-e p'ani pīrā? Tachi Waibia Jesucristota naapiara cheji jarait'ee Tachi Ak'ōrepa ūraa chiwidi iru bi irude ijāapataarā-it'ee. T'ēepai ma ūraa ūridap'edaarāpa tachimaa jaratee jida. ⁴ Ma ūraa chiwidi jaratee p'ani Tachi Ak'ōrepa āramaa oopipachi ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa māik'aapa Tachi Ak'ore Jaurepa ichia oopi k'inia bīk'a āramaa oopipachi.

Jesucristo eperā jīp'aak'a bada

⁵ Tachi Ak'ōrepa Jesucristota jīrit'eraji jaramerā ma ūraa chiwidi mia jaramaa bi na p'ādade. Maperā ma ūraade ijāa p'anadap'edaarā bi-e paji ichi angeleerā juua ek'ari. ⁶ Māga k'awa p'ani Tachi Ak'ore Ūraa p'ādade jara bairā:

'Ak'ore, ¿eperā pi-it'ee k'āarema, pia ichi ak'i bapariimerā māik'aapa k'inia iru bapari-imerā? ⁷ Na p'ek'au eujāde bi misa, pia ichi ek'ariara biji pichi angeleerā k'āyaara. Māgá biji mīda, ichi waibia papiji māik'aapa k'ira wāree papiji pīk'a. ⁸ Ne-inaa jōma nībi ichi juua ek'ari biji.' (Sal 8.4-6)

Māga ooji mīda, waide ne-inaa jōma ichi juua ek'ari bi-e. ⁹ Mam̄da Jesús juua ek'ari bi. Tachi Ak'ōrepa Jesús ek'ariara biji ichi angeleerā k'āyaara, taarā-e nide eperā jīp'aak'a bapariimerā. Eperāarā k'inia iru bairā, Jesús piupiji jōmaarā pari. Māgá chupiria piuda perā, Tachi Ak'ōrepa iru tachi rey waibia papiji māik'aapa k'ira wāree papiji.

¹⁰ Ne-inaa jōma nībi Tachi Ak'ōre-it'ee. Ichiata pia k'īsia iru baji ichi Warra piuda k'aurepa awaraa warrarā chok'ara ichi ome p'anapataadamerā, ichi eujā k'īra wāree bide. Mapa chi Warra chupiria piupiji. Cristopa jōma ooji ichi Ak'ōrepa oopidak'a, mia nībaji mīda māga ooit'ee. Mapa ichia wāara Tachi Ak'ōre o ak'ipii eperāarāmaa, aīde t'īudap'eda, it'aa wādamerā. ¹¹ Ma-it'eeta Tachi Ak'ōrepa Jesucristo jīrit'eraji, iru k'aurepa eperāarā t'īudamerā māik'aapa Ak'ōre ode p'anapataadamerā. Jōma eperāarā Tachi Ak'ōre ode p'aniirā chi Warra k'aurepa ichiaba ichi warrarā. Mapa Tachi Ak'ōre Warra k'īra nejasia-e bi māgiirāmaa īpema ait'ee. ¹² Māga k'awa p'ani Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bairā:

'Tachi Ak'ōre, mia pi k'awapiit'ee mi īpemaarāmaa māik'aapa pimaa it'aa t'īit'ee k'ari nībide ãra taide.'

¹³ Ichiaba awara ãi jara bi:

(Is 8.17)

'Mia Tachi Ak'ōrede ijāait'ee.'

Ichiaba jara bi:

'Mi nama bida aji, pia warrarā mīmaa teeda ome.'

(Is 8.18)

¹⁴ Māgí warrarā tachik'a p'anadairā, k'awa p'ani Jesucristo auk'a eperā paji. Māga pa k'inia baji k'awada perā ichi piuda k'aurepa eperāarā irude ijāa p'ani uchiapiit'ee Netuara Poro Waibia jua ek'ariipa. Māgipa eperāarā peepii awaa bapari. ¹⁵ Māgí jua ek'ari eperāarā esclavoorāk'a p'anapata, piudait'ee waawee p'anadairā. Mamīda Jesucristopa aweda Netuara Poro Waibia p'oyaada perā piuk'āri, ichia eperāarā uchiapii māgí jua ek'ariipa waa waaweenadamerā piut'ee. ¹⁶ Maperāpi tachia k'awa p'ani Jesucristo che-e paji na p'ek'au eujādee angeleerā k'aripait'ee. Ma k'āyaara cheji k'aripait'ee Tachi Ak'ōrede ijāapataarā Abrahampa ijāadak'a. ¹⁷ Cristo māgá cheda perā ichi īpemaarā k'aripade, tachik'a baji na p'ek'au eujāde bak'āri. Mapa P'aareerā Poro Waibiapa ooparik'a, tachi chupiria k'awaapari māik'aapa it'aa t'īpari tachi pari. Iru piuda k'aurepa Tachi Ak'ōrepa wēpapipari tachia p'ek'au k'achia oopata, ma k'aurepa atuanaadamerā. ¹⁸ Jesucristo tachik'a bada perā, auk'a chupiria nībaji Netuara Poro Waibiapa irumaa ne-inaa k'achia oopi chek'āri. Mapa ichia tachi k'aripai auk'a choodamerā māik'aapa ne-inaa k'achia oonaadamerā.

3

Jesús Moisés k'āyaara waibiara bi

¹ īpemaarā Cristo k'aurepa, Tachi Ak'ōrepa tachi awara bida perā ichi ome it'ari p'anapataadamerā, k'īsati Jesucristopa oo bide tachi k'aripait'ee. Tachi Ak'ōrepa iru pēiji jarateemerā iru ūraa chiwidi māik'aapa P'aareerā Poro Waibiak'a it'aa iidipariimerā tachi pari, irude ijāapata perā. ² Tachi Ak'ōrepa Jesucristo pēiji iru Ak'ōrepa oopi bik'a oo k'inia bada perā, Moisepa oo k'inia badak'a, chonaarāweda Ak'ōre eperāarā k'aripak'āri. ³ Mamīda Jesús Moisés k'āyaara waibiara bi. K'īsiadáma nāgide. Eperāarāpa te oopataarā pipiara ak'ipata, māirāpa te oodap'edaa k'āyaara. ⁴ Eperāarāpa te chok'ara oodai. Mamīda Tachi Ak'ōrepata ooji ne-inaa jōma nībi. ⁵ Moisés Tachi Ak'ōredeerā ak'ipari pia paji, oo k'inia bada perā Ak'ōrepa jaradak'a. Eperāarāmaa jarateepachi Tachi Ak'ōrepa t'ēepai ooit'ee bada. ⁶ Mamīda Cristo Tachi Ak'ōre Warra perā, ichideerā pipiara ak'ipari Ak'ōrepa k'inia bik'a. Tachita irudeerā ichiaba, Cristode ijāa amaada-e p'ani pīrā māik'aapa o-ña unu k'inia p'ani pīrā ne-inaa pia Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru bi tachi-it'ee.

Tachi Ak'ōrepa ichide ijāapataarā k'āiwee p'anapipari

⁷ Maperā pia ūridaipia bi Tachi Ak'ōre Jaurepa jara bi iru ūraa p'ādade: 'Idi Tachi Ak'ōre pedee ūriruta pīrā, ⁸ k'īri k'isua p'ananaatī pāchi chonaarāk'a, ãchi wāyaa wādak'āri eujā pania wēe bide. Tachi Ak'ōre jua ek'ari p'ana k'iniada-e paji, ãchia oo k'iniata oo k'inia p'anadap'edaa perā. ⁹ Mapa Ak'ōrepa jaraji: "Cuarenta años

pāchi chonaarāpa unupachida mīa oo bada āchi k'aripait'ee. Mamīda at'āri mīa jarada oo k'iniada-e p'anapachida. ¹⁰ Maperāpi mī k'īraudachi ma eperāarā ome." Māpai jaraji: "Na eperāarāpa āchia oo k'iniata oopata. Oodak'aa mīa oopi bīk'a, mī o k'awada-e p'anadairā." ¹¹ Māpai mī k'īrau bada perā āchi ome, juraaji: "Wāda-edā aji, mīa k'āiwee p'anapiit'eeda ada eujādee." ' (Sal 95.7-11)

¹² Irá īpemaarā, māga bada perā tachi chonaarā ome, Tachi Ak'ōre ichita bapari odeepa uchianaadamerā, t'āri k'achia-idaa p'ananaatī māik'aapa k'īri k'isua p'ananaatī. ¹³ Ma k'āyaara, chok'ai p'ani misa, ewari chaa chik'aripa p'anapatāatī waapiara ijāadait'ee, apida Tachi Ak'ōre odeepa uchianaadamerā, p'ek'au k'achia oo k'iniapa. ¹⁴ Tachi Ak'ōredē ijāadaipia bī tachi piurutamaa. Māga ooruta pirā, unudait'ee irua ne-inaa pia k'īsia iru bī tachi-it'ee, Cristo tachi ome bapari perā.

¹⁵ Tachi Ak'ōre ūraa p'ādade jara bī:

'Idi Tachi Ak'ōre pedee ūriruta pirā, k'īri k'isua p'ananaatī pāchi chonaarāk'a, āchi wāyaa wādak'āri eujā pania wēe bide. Tachi Ak'ōre juua ek'ari p'ana k'iniada-e paji, āchia oo k'iniata oo k'inia p'anadap'edaa perā.' (Sal 95.7-8)

¹⁶ Maperā k'īsiadáma tachi chonaarāde. Moisés āchi poro waibia paji Egiptodeepa uchiadak'āri. Maapai Tachi Ak'ōrepā āchimaa jīp'a pedeeji ichi it'aideepa. Mamīda irua jaradak'a oo k'iniada-e paji. ¹⁷ Maperāpi piuk'oodachida ma eujā pania wēe bide, wādai naaweda ma eujādee Tachi Ak'ōrepā p'anapiit'ee padamāi. Cuarenta años āchia oo k'iniata oo p'ani pia Tachi Ak'ōre k'īraupijida. ¹⁸ Mapa irua nāga jaraji: 'Irá parā wāda-edā aji, mīa k'āiwee p'anapiit'eeda ada eujādee.' (Nm 14.22, 30, 35)

¹⁹ Ma chonaarā wāda-e paji ma eujādee, Tachi Ak'ōrepā jarada ijāada-e pada perā.

4

¹ At'āri Tachi Ak'ōrepā tachi k'āiwee p'anapi k'inia bī. Maperā pia p'anapataadáma irua k'inia bīk'a, apidaamaa irua jaranaamerā: "Mīa k'āiwee bapi-e." ² Mīa māga jara bī Tachi Ak'ōrepā tachimaa ichiaba jara pēida perā ichia ooda eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atait'ee. Māga ijāadak'āri, k'āiwee p'anapataadait'ee. Ichia chonaarāmaa jara pēidak'a, māgá ichiaba tachimaa jara pēiji. Mamīda āchi-it'ee pia uchia-e paji, k'īripapai ūridap'edaa perā, t'āride ijāada-ee. ³ Tachia āchik'a oodaik'araa bī. Ijāada-e p'ani pirā, Tachi Ak'ōrepā tachi jida k'āiwee p'anapi-e. Māga k'awa p'ani iru ūraa p'ādade jara bairā: 'K'īrau bada perā āchi ome, juraaji: "Wāda-edā aji, mīa k'āiwee p'anapiit'eeda ada eujādee." (Sal 95.11)

K'awa p'ani na p'ek'au eujā ooi naaweda Tachi Ak'ōrepā k'īsia iru baji tachi k'āiwee p'anapiit'ee ichi ome. ⁴ Ma awara k'awa p'ani iru k'āiwee bapari, awara āi iru ūraa p'ādade jara bairā:

'K'āima sieteede Tachi Ak'ōrepā ichi mimia oo aupak'āri, īiji māik'aapa k'āiwee beeji.' (Gn 2.2)

⁵ Mamīda waya ūrítí irua naaweda jarada ichi ūraa p'ādade:

'Wāda-edā aji, mīa k'āiwee p'anapiit'eeda ada eujādee.' (Sal 95.11)

⁶ Māga jaraji ma naa ūridap'edaa rāpa irua jara pēida ijāada-e p'anadap'edaa perā. Mamīda irua at'āri ichide ijāapataarā k'āiwee p'anapi k'inia bī. ⁷ Ma-it'ee ewari awara biji. Māga k'awa p'ani māgí chonaarā piudap'edaa t'ēepai, Tachi Ak'ōrepā jarada perā Rey David it'aideepa:

'Idi Tachi Ak'ōre pedee ūriruta pirā, k'īri k'isua p'ananaatī.' (Sal 95.7-8)

⁸ Josuépa māgí chonaarā k'āiwee p'anapida paara, ai t'ēepai David it'aideepa Tachi Ak'ōrepā "idi" jara-e pak'aji. ⁹ Māgara irude ijāapataarā idipema ewari īdai ichiaba, Tachi Ak'ōre īdak'a na p'ek'au eujā oo aupak'āri. ¹⁰ Tachia oo k'iniata oopata oo amaadak'āri oo k'inia p'anadairā Tachi Ak'ōrepā oopi bīk'a, wāara iruk'a īdait'ee māik'aapa k'āiwee

p'anapataadait'ee. ¹¹ Maperā jiridaipia bī iruk'a ūdait'ee. K'ūri k'isua p'anadaik'araa bī tachi chonaarāk'a.

¹² Iru ūraa ūridaipia bī Tachi Ak'ōre ūraa chok'ai pīk'a bairā. Ma k'aurepa eperāarā ichita p'anapataadai. Ma awara iru ūraa waibīara bī awaraa ūraa k'āyaara, irua jara bīk'a māgā p'asapari perā. Espada k'īraichaa weda p'ewedee bīk'a, māga pīk'a iru ūraa ichiaba p'ewedee pīk'a bī, ma ūraa tachi t'āride t'īupari perā. K'awapipari tachia k'īsia bī māik'aapa oo k'inia bī, pia wa k'achia. ¹³ Ne-inaa apida wē-e Tachi Ak'ōrepa k'awa-e pai. Iru-it'ee ne-inaa jōma ewaraa jēra bī. Ewari cherude tachi jōmaweda p'anadait'ee iru k'īrapite māik'aapa irumaa tachia oopatap'edaa jōmaweda jaradait'ee.

Jesús awara bida ijāapataarā P'aareerā Poro Waibia pamerā

¹⁴ Irá mia waya k'irāpapi k'inia bī parāmaa: Tachi Ak'ōrepa Jesús awara bīji waibīa pamerā māik'aapa it'aa t'īpariimerā tachi pari. Maperā Tachi Ak'ōre Warra Jesús tachi ijāapataarā P'aareerā Poro Waibia. It'ari bapari ichi Ak'ōre ome. Mama it'aa t'īmaa bairā tachi pari, t'āripa irude ijāadáma. ¹⁵ Nāgí P'aareerā Poro Waibīapa k'awapari tachi t'āride k'īsia p'ani, tachik'a na p'ek'au eujāde bapachi perā. Mamīda māgā bapachi mīda, maarepida p'ek'au k'achia oo-e paji. ¹⁶ Māgā P'aareerā Poro Waibia iruk'a iru p'anadairā, waaweenaadáma wādait'ee Tachi Ak'ōre Waibia k'ait'aara, tachi it'aa iididak'āri. Ne-inaa jōma Cristo juu ek'ari nībī māik'aapa irua tachi k'aripa k'inia bī. Maperā chupiria iididak'āri, irua jara bīk'a ooda-e pak'āri. Ichiaba tachi k'īradoopa irua k'inia bīk'a p'oyaa ooda-e pak'āri, iididak'āma irua k'aripamerā, tachi k'inia iru bapari perā.

5

¹ P'aareerā poro waibia chaa tachi ome auk'a bī mīda, Tachi Ak'ōrepa māgī eperā awara bīpari, ichimaa it'aa iidipariimerā eperāarā pari. Ma awara irua jitapari ne-inaa eperāarāpa aneepata teedait'ee Tachi Ak'ōremaa. Ichiaba ne-animalaarā peek'āri, irua paapari Tachi Ak'ōre-it'ee, eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. ² Māgī p'aareerā poro waibīapa tachik'a ne-inaa k'achia oopari perā, irua chupiria k'awaai chi ne-inaa k'achia oo p'aniirā, k'awada-e p'anadairā Tachi Ak'ōrepa āchimaa oopi k'inia bī. ³ Maperāpi irua chupiria iidipari, ne-inaa teepari māik'aapa ne-animalaarā peep'eda, paapari Tachi Ak'ōre-it'ee, naapiara ichi k'ap'ia pari, maap'eda apemaarā pari.

⁴ Eperā apida ichi k'īradoopa p'aareerā poro waibia pa-e pai. Tachi Ak'ōrépata māgī mimiade bīpari, chonaarāweda Aarón bidak'a. ⁵ Māgapí Cristo ome baji ichiaba. Ichi k'īradoopa waibia pa-e paji. Tachi Ak'ōrépata iru bīji tachi ijāapataarā P'aareerā Poro Waibia pamerā. Māga k'awa p'ani Ak'ōre ūraa p'ādade jara bairā:

'Mia idi jōmaarāmaa jara bī pi mi Warra.'

(Sal 2.7)

⁶ Ichiaba awara āi jara bī:

'Pi ichita P'aareerā Poro Waibia pait'ee, Melquisedeck'a.'

(Sal 110.4)

⁷ Jesucristo na p'ek'au eujāde bak'āri, at'apai taubade chupiria iidiji Tachi Ak'ōrepa ichi k'aripamerā. K'awaji ichi piut'ee māik'aapa Tachi Ak'ōrépata ichi madeepa uchiapii. Tachi Ak'ōrepa ma chupiria iidida ūriji, Cristopa oo k'inia bada perā chi Ak'ōrepa oopidak'a. ⁸ Tachi Ak'ōre Warra paji mīda, mia nībīde Tachi Ak'ōrepa k'iniata oo k'awaa wā nipaji. ⁹ Mapa chi Ak'ōrepa oopi k'inia bada oo aupak'āri, Tachi Ak'ōrepa iru bīji tachi o k'achiadeepa k'aripa atamerā. Māga bīji irude ijāapataarā Ak'ōre truade ichita p'anapataadamerā iru ome, waa piuda-ee. ¹⁰ Irua māgā ooi Tachi Ak'ōrepa iru bīda perā tachi ijāapataarā P'aareerā Poro Waibia pamerā Melquisedeck'a.

K'īrak'aupai naapiara jarateedap'edaa ijāa amaadai

¹¹ Mia pipiara jaratee k'inia bī sāga Jesucristopa ooda Melquisedecpa oodak'a. Mamīda māgā ooru pīrā, parāpa pia k'awada-e pai, wāara ūri k'iniada-e p'anadairā. ¹² ¡Pāchita

Tachi Ak'õre Ūraa jarateepataarā pak'ajida, taarāruta perā Cristode ijāa p'anī! Mamīda māga-e. At'āri awaraarāpa parāmaa jarateepata, waide pia k'awada-e p'anadairā Tachi Ak'õre ūraa jarateedap'edaa, ewaa irude ijāadak'āri. Māga p'anī ma ūraa pipiara k'awa k'iniada-e p'anadairā. ¹³ Ara warra chak'e juto bī chik'o k'o atua bik'a, māga pik'a parāpa ijāa p'anī mīda, k'awada-e p'anī chisāgí ne-inaa pia māik'aapa chisāgí ne-inaa k'achia Tachi Ak'õre k'īrapite. ¹⁴ Jōdee Tachi Ak'õre ūraa pipiara k'awa p'anīrā k'īsia k'awaa p'anī, pia māik'aapa k'achia k'awapata perā.

6

¹ Mapa oodáma Tachi Ak'õrepa oopi bik'a māik'aapa iru ūraa pipiara k'awaa wādáma. O-īa p'ananaadáma tachimaa naapiara jarateedap'edaa ome. Nāga jarateejida tachimaa: Eperāarāpa p'ek'au k'achia oo amaadaipia bī, ma k'aurepa Tachi Ak'õrepa eperāarā ichi bīmāi t'īupi-e pait'ee perā. Ijāadaipia bī Tachi Ak'õrepa Jesucristo pēji eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atamerā, māgá āra p'anapataadamerā Ak'õre truade iru ome, waa piuda-ee. ² Poro choopidaipia bī ak'ipidait'ee āchi Cristodeerā. Ma t'ēepai, tachi naawedapemaarāpa oodap'edaak'a, ijāapataarā poroorāpa juu bidaipia bī āra īrī, Tachi Ak'õrepa āramaa ichi Jaure pēimerā. Ichiba ijāadaipia bī Cristo waya chek'āri, ichide ijāa jai-idaadap'edaarā Tachi Ak'õrepa chok'ai p'irabaipiit'ee, k'ap'ia chiwidi p'anapataadamerā, waa piuda-ee. Jōdee Ak'õre ewari waibia ewate jai-idaadap'edaarā Cristode ijāada-ee, ichimāiipa pēit'ee awara āyaa, chupiria p'anapataadamerā, waa piuda-ee.

³ Māga paji ma naapiara jarateedap'edaa. Mamīda ma ūraa k'āyaara waa k'awaadai, Tachi Ak'õrepa tachi k'ariparu pīrā.

⁴ Mīa māga jara bī eperāarāpa Cristode ijāa amaadap'eda, waya p'oyaa ijāada-e perā. Māgiirāmaa Tachi Ak'õrepa k'awaapiji Cristopa ooda āchi-it'ee. Maap'eda āchia ijāajida iru piuji āchi k'aripat'ee it'aa wādamerā. Māga ijāadap'eda, Tachi Ak'õre Jaure ba cheji āchi ome, Tachi Ak'õrepa oopi k'inia bī āchimaa pia k'awaadamerā. ⁵ Ichiba k'awaajida Tachi Ak'õrepa jarak'āri ichia ne-inaa pia ooit'ee, māga oopari. Unujida Tachi Ak'õrepa ne-inaa ooda eperāarāpa p'oyaa oodak'aa, tau p'āriu bada māik'aapa chiwa bada jipak'āri. K'awaajida māgá ooit'ee na p'ek'au eujā jōrumaa. ⁶ Māga k'awa p'anide, Cristode ijāa amaaruta pīrā, ne-inaa awaraa wē-e āchi k'aripat'ee, waya āchi p'ek'au k'achia oo amaadamerā māik'aapa it'aa wādamerā. Māgá ijāa amaaruta pīrā, oodai Tachi Ak'õre Warra peedap'edaarāpa oodap'edaak'a, iru kurusode bidak'āri arii p'anadap'edaarāpa oo iru p'anadamerā.

⁷ Mīa jarait'ee sāga p'anī Cristode ijāa amaa p'anīrā. K'oi chek'āri, eujā p'ūasaade t'īupari māik'aapa madeepa ne-uuda uchiapari. Ma ne-uuda pia chauk'āri, eperāarāpa p'epata k'odait'ee. Māga bak'āri, Tachi Ak'õrepa ma eujā pia ak'iparida apata. ⁸ Mamīda k'oi che bī mīda, ne-iīri uchiaru pīrā, Tachi Ak'õrepa ma eujā pia ak'i-e bīda apata, māik'aapa ma eujā atabaibēipata, paa atapēidamerā.

⁹ Ipemaarā Cristo k'aurepa k'iniarā, māga jara bī mīda, k'awa bī parāpata Cristode ijāa amaada-e p'anī, Tachi Ak'õrepa oopi bik'a oo p'anadairā. Māgá ak'ipipata parāpa wāara p'ek'au k'achia oo amaajida Cristode ijāapataadait'ee. ¹⁰ K'irāpāti Tachi Ak'õrepa ichita pia oopari. Ichia k'īra atua-e bī parāpa irudeerā k'aripadap'edaa māik'aapa at'āri māga oo p'anī, iru k'inia iru p'anadairā. ¹¹ Mīa k'inia bī parā māga p'anapataadamerā piurutamaa. Māga p'anaruta pīrā, pia k'awaadait'ee Cristo k'aurepa iru p'anadait'ee jōma Tachi Ak'õrepa k'īsia iru bī parā-it'ee. ¹² K'inia-e bī k'oo-idaa p'anadamerā. Ma k'āyaara k'inia bī parāpa ijāadamerā tachi chonaarāk'a, chi irua jarada pedee ijāa p'anadap'edaarā āchi piurutamaa. Choojida unurutamaa jōma Tachi Ak'õrepa k'īsia iru bida āramaa teeit'ee.

Tachi Ak'õrepa ichia jaradak'a ooit'ee

¹³ Tachi Ak'õrepa ichi pedee Abrahammaa jarak'ãri, awaraa ichi k'ãyaara waibiarã wẽ-e paji ma k'ĩrapite jarait'ee. Mapa ichi t'ide jaraji:

¹⁴ 'Mia pi pia ak'i bapariit'ee. Pi deepa warrarã chok'ara uchiapiit'ee.' (Gn 22.16-17)

¹⁵ Abrahampa ijãaji Tachi Ak'õrepa jarada, taarãji mõda ooit'ee ichia jaradak'a. Abrahampa mágá ijãada perã, Ak'õrepa wãara ooji ichia jaradak'a.

¹⁶ K'awa p'aní eperãarã nepirade p'anide ak'ipi k'inia p'anadak'ãri wãarata jara p'aní, juraapata eperã áchi k'ãyaara waibiarã bi k'ĩrapite, chi ūri p'anírãpa ijãadamerã. ¹⁷ Mágá pik'a Tachi Ak'õrepa ak'ipi k'inia bak'ãri wãara ooit'ee ichia jaradak'a Abrahammaa mäik'aapa iruk'a ijãapatap'edaarãmaa, mágá jaraji ichi t'ide, awaraa ichi k'ãyaara waibiarã wẽ-e pada perã. ¹⁸ Tachi Ak'õrepa ma pedee jarada perã mäik'aapa ichi t'ide jarada perã, k'awa p'aní iru seewak'aa. Irua jara bik'a, ichita mágá oopari. Mapa tachi o k'achiadeepa uchiapata Cristode ijãadait'ee. K'awa p'aní irua tachi k'aripait'ee p'ek'au k'achia jua ek'ariipa, t'ãri a-ba p'anapataadamerã iru ome mäik'aapa iru p'anadamerã ne-inaa jõma irua k'isía iru bi tachi-it'ee. ¹⁹ Maperã tachia ijãapata; ijãa amaada-ee. Ara anclapa barco pia jita iru bik'a ãyaa wãpiamaapa, mágá pik'a tachia pia ijãapata, k'awa p'anadairã Tachi Ak'õrepa tachi ateeit'ee ichimaa, Jesupa ooda k'aurepa. ²⁰ Jesuta tachi k'ãyaara naapiara wãji Tachi Ak'õre baparimaa, t'ëepai tachi auk'a wãdamerã. Mama bak'ãri, Jesús tachi P'aareerã Poro Waibia beeji, ichita tachi pari it'aa t'ipari perã, Melquisedecpa oodak'a.

7

P'aare waibia Melquisedec batapa

¹ Mágí Melquisedec Salem p'uurudepema rey paji. Tachi Ak'õre Waibiaapa iru p'aare waibia papiji. Abraham chek'ãri awaraarã reyrã p'oyaap'eda, Melquisedec iru k'ĩrapite uchiaji mäik'aapa bendiciaji. ² Mäpai Abrahampa Melquisedecmaa teeji net'aa diezdepema chaa aba, irua net'aa jõmaweda jãri atadadepema ma reyrã juak'aawa. Melquisedec jara k'inia bi: "reypa ichi jua ek'ari p'anírã ak'ipari Tachi Ak'õrepa oopi bik'a". Ichiaba Salem p'uurudepema rey jara k'inia bi: "reypa ichi jua ek'ari p'anírã k'ãiwee p'anapipari". ³ Tachi Ak'õre Úraa p'ädade jara-e bi Melquisedec nawe, chi ak'õre, chi ak'õchonaarã, chi t'oda, chi piuda. Ma awara jara-e bi chi p'aare mimia jõda. Iru Tachi Ak'õre Warak'a, ichita p'aare waibia bapari perã.

⁴ ¡K'isiatí nágide! Melquisedec eperãarã poro waibia paji. Ichiaba tachi chonaarãwedapema ak'õchona Abraham tachi chonaarã poro waibia paji, Tachi Ak'õrepa irumaa naapiara jarada perã. Mamõda Melquisedecmaa Abrahampa teeji net'aa ma reyrã juak'aawa jãridadepema; ma net'aa jõmaweda diezdepema chaa, aba.

⁵ Tachi Ak'õrepa Úraa Moisemaa p'apidade jaraji Israel pidaarã poro waibiarãpa Leví ëreerãdepemaarã ūk'uru awara bidamerã, p'aareerã mimia oodamerã. Ma ūraade ichiaba jaraji ma p'aareerãpa iidipataadamerã net'aa diezdepema chaa aba áchi auk'aarãmaa, mäirã ichiaba Abrahadeepa uchiadap'edaa paji mõda áchi jíak'a. ⁶ Jõdee Melquisedec Leví ëreerãdepema uchia-e paji mõda, Abrahammaa iidiji net'aa jãrida diezdepema chaa, aba. Ma awara Abraham waibia paji, Tachi Ak'õrepa irumaa jarada perã ichia k'isía iru bada warrarã chok'ara teeit'ee. Mágá Abraham waibiarã pik'a baji mõda Melquisedec k'ãyaara, irua Abraham bendiciaji. ⁷ Jõmaarãpa k'awa p'aní p'aare waibia, chi it'aa t'ipari awaraarã pari, waibiarã bi eperã jíp'aa k'ãyaara. ⁸ Ma awara ìrapema net'aa diezdepema chaa aba iidipataarã jai-idaapata. Jõdee Tachi Ak'õre Úraa p'ädade jara-e bi Melquisedec piuda. ⁹ Ma ewate Abrahampa Melquisedecmaa teek'ãri net'aa jãrida diezdepema chaa aba, jõma Leví ëreerãdepema p'aareerã k'ap'ia pari teeji, ára at'ãri t'oda-e p'anajida mõda. ¹⁰ At'ãri Leví uchia-e baji mõda Abraham k'ap'ideepa, jaradai ma ewate Levideerãpa teejida Melquisedecmaa Abraham pari, ai t'ëepai Abraham áichak'e Jacobdeepa uchiadait'ee pada perã.

Jesucristopa p'aare waibia mimia oopari Melquisedecpa oodak'a

¹¹ Moisepa Tachi Ak'ore Ūraa p'āda teek'āri Israel pidaarāmaa, awara biji Leví ēreerā, Aarondeepa uchiadap'edaarā p'aareerā mimia oodamerā. Māgiirāpa Tachi Ak'ōrepa jaradak'a oopipachida eperāarāmaa. Mamīda, māga oo p'anajida mīda, ma p'aareerāpa p'oyaa wēpapida-e paji eperāarāpa p'ek'au k'achia oopatap'edaa, Tachi Ak'ore k'ait'aara wādamerā. Māga oodap'edaa paara, Tachi Ak'ōrepa awaraa pēi-e pak'aji Melquisedec jīak'a. ¹² Mamīda Tachi Ak'ōrepa awaraa p'aare biji māga oomerā. Nāgí bi-e paji Aarón bidak'a. Ma k'āyaara Melquisedeck'a biji. Nāgí p'aarepa ichi mimia ook'aa Aarondeepa uchiadap'edaarāk'a. Oopari Tachi Ak'ore ūraa chiwidide jara bik'a. ¹³ K'awa p'aní nāgí p'aare, mia jara bi, uchia-e paji Leví ēreerādeepa. Wāara, na p'aare ēreerādeepa p'aare apida uchiadak'aa paji. ¹⁴ Māga k'awa p'aní Tachi Waibia Jesuta uchiada perā Judá ēreerādeepa. Moisepa apida Judá ēreerā eerepema tījara-e paji, apemaarā p'aareerā awara bik'āri.

¹⁵ Ichiaba nāga perā audupiara k'awa p'aní Jesuta tachi īrapema p'aare waibia, Melquisedeck'a. ¹⁶ Tachi Ak'ore ūraa p'ādade jara bi Leví ēreerādepemaarā awara bidamerā p'aareerā mimia-it'ee. Ma mimia oodait'ee paji na p'ek'au eujāde p'aní misa. Mamīda māga-e paji Jesús ome. Iru Leví ēreerādeepa uchia-e paji awaraa p'aareerāk'a, taarā-e weda ma mimia oomerā. Māga-e. Tachi Ak'ōrépata Jesús awara biji ichita ma mimiade bapariimerā. ¹⁷ Māga k'awa p'aní irumaa jara bairā Tachi Ak'ore ūraa p'ādade: 'Pi ichita P'aareerā Poro Waibia pait'ee, Melquisedeck'a.' (Sal 110.4)

¹⁸ Naaweda Tachi Ak'ōrepa Moisemaa p'āpiji ichia oopi k'inia bada ichi eperāarāmaa. Jaraji ne-animalaarā p'aareerāmaa ateedamerā, āchia peedamerā māik'aapa paadamerā ichi-it'ee. Mamīda ma p'aareerāpa ma p'āpidak'a oo p'anipa, eperāarā p'ek'au k'achia oopata p'oyaa wēpapida-e paji. ¹⁹ Maperā Tachi Ak'ōrepa ma p'āpidak'a oodap'edaa waa oopi-e paji. Ma k'āyaara ichi ūraa chiwidi tachimaa k'awaapiji, ichi k'īrapite p'ek'au k'achia wēe p'anadamerā Cristode ijāadak'āri. Ma awara māgí ūraa chiwidi k'aurepa īrā Tachi Ak'ore k'ait'aara wā p'aní it'aa tīdak'āri.

²⁰ Tachi Ak'ōrepa Leví ēreerādepema p'aareerā awara bik'āri, awaraarā k'īrapite pedee-e paji. ²¹ Jōdee, īrapema p'aare awara bik'āri, Tachi Ak'ōrepa ichi tīde pedeeji. Māga k'awa p'aní iru ūraa p'ādade jara bairā: 'Tachi Ak'ōrepa ichi tīde nāga jara bairā, awaraa ne-inaa oo-e pait'ee. "Pi ichita p'aareerā poro waibia pait'ee." ' (Sal 110.4)

²² Tachi Ak'ōrepa Jesumaa māga jarada perā māik'aapa Jesús k'aurepa ūraa chiwidi paraa perā, k'awa p'aní ma ūraa chiwidide jara bi tachimaa pipiara bi irua Moisemaa jarada k'āyaara.

²³ Tachi Ak'ōrepa apemaarā p'aareerā chok'ara bipachi. Mamīda āra māgí mimiade ichita p'anadak'aa, piupata perā. ²⁴ Jōdee Jesús piuk'aa perā, Tachi Ak'ōrepa awaraa p'aareerā poro waibia bi-e pait'ee iru pari. ²⁵ Mapa irua k'aripai ichide ijāpataarā, p'ek'au k'achia wēe p'anadamerā Tachi Ak'ore k'īrapite. Ichita bapari perā, ichita Tachi Ak'ōremaa chupiria iidipariit'ee tachi pari.

²⁶ Nāgí Jesús P'aareerā Poro Waibia tachia k'inia p'aní. Irua p'ek'au k'achia ook'aa, k'achia wēe bairā. K'īsia k'achia k'īsiak'aa. Na p'ek'au eujāde bak'āri, bapachi mīda eperāarā k'achia oopataarā tāide, māgá ook'aa paji. Maperāpi Tachi Ak'ōrepa iru jōmaarā k'āyaara waibiaara papiji. ²⁷ Cristo apemaarā P'aareerā Poro Waibiarāk'a bi-e. Māgiirāpa chok'apata apemaarā p'aareerā ewari chaa ne-animalaarā peedamerā paadait'ee Tachi Ak'ore-it'ee. Ma awara ne-animalaarā peedak'āri paadait'ee Tachi Ak'ore-it'ee, naapiara māga oopata āchi pari, maap'eda apemaarā pari, p'ek'au k'achia oopatap'edaa k'aurepa. Jōdee Cristo piuda aba piuji, tachia p'ek'au k'achia oopata jōmaweda wēpapiit'ee. ²⁸ Ma jōma jara aupadade k'īsiadak'āri, k'awa p'aní Moisepa p'ādade jara bi p'aareerā poro

waibia mimia-it'ee awara b̄idamerā eperā tachik'a, p'ek'au k'achia oopari. Mam̄ida, ma p'āpida t'ēepai, Tachi Ak'ōrepa ichi t̄ide pedee bipa, biji ichi Warra, chi p'ek'au k'achia ook'aa b̄ita, ichita tachi P'aareerā Poro Waibia pamerā.

8

Tachi Ak'ōre ūraa chiwidide jara bi Jesūs tachi P'aareerā Poro Waibia

¹ M̄ia na pedee jara che wā, nāgata jara k'inia bi. Cristota tachi P'aareerā Poro Waibia. Iru Tachi Ak'ōre juaraare su-ak'i bapari Ak'ōre truade. ² Ichi bimāi it'ari, mamata Tachi Ak'ōre te waibia. Eperāarāpa māgi te ooda-e paji. Tachi Ak'ōrepata ooji. Mama Jesupa P'aareerā Poro Waibia mimia oopari tachi pari.

³ Jōma P'aareerā Poro Waibiarā bipata, āchia teedamerā Tachi Ak'ōremaa ne-inaa eperāarāpa aneepata iru-it'ee. Māgá Cristopa pida ne-inaa teepari Tachi Ak'ōremaa, ichi tachi P'aareerā Poro Waibia perā. ⁴ At'āri Cristo na p'ek'au eujāde bada paara, Tachi Ak'ōre te waibiade p'aare pa-e pak'aji, māgee p'aareerā at'āri paraa perā. Māirāpa oomaa p'aní Moisepa p'ādade jara bik'a. Cristo nama bi-e perā k'ap'iade, tachia k'awa p'aní iru mimia oomaa bi Ak'ōre truade. ⁵ Mam̄ida na eujādepema p'aareerāpa ne-inaa oo p'aní jīp'a Cristopa oo bik'a it'ari. Māga k'awa p'aní Tachi Ak'ōrepata jarada perā ichi te oopiit'ee pak'āri Moisemaa:

'Óji ne-inaa jōmaata m̄ia ak'ipidak'a, pi ee nok'ode bak'āri mi ome.' *(Ex 25.40)*

⁶ K'awa p'aní tachi P'aareerā Poro Waibiapa oo bi it'ari pipiara bi na p'ek'au eujādepema p'aareerāpa oopata k'āyaara. Māga bi Tachi Ak'ōrepata ichi ūraa chiwidide jara bairā tachi pia ak'ipariit'ee Cristo k'aurepa.

⁷ Tachi Ak'ōrepata naa ūraa jarada k'aurepa eperāarā p'ek'au k'achia wēe p'aneedap'edaa paara, awaraa ūraa chiwidi jara-e pak'aji. Mam̄ida ma naa ūraa jarada māga-e pada perā, tachi chonaarāpa ūraa chiwidi jīri p'anajida. ⁸ Ma awara Tachi Ak'ōrepata unuk'āri eperāarāpa p'oyaa ooda-e ma naawedapema ūraade jaradak'a, jaraji:

—'Mi, Ak'ōre Waibiapa jara bi: jūrīt! Ewari cherude ne-inaa chiwidi ooit'ee.

Ūraa chiwidi jarait'ee Judá ēreerādepemaarāmaa māik'aapa awaraa Israeldeepa uchiadap'edaa ēreerādepemaarāmaa.

⁹ Nāgí ūraa chiwidi awara bi. Israel pidaarā chonaarāmaa jaradak'a m̄ia aneek'āri Egiptodeepa, māga bi-e. Michi juadoopa āchi aneeji m̄ida, āchia oo k'iniada-e paji m̄ia jaradak'a. Mapa m̄ia āchi ak'i k'inia-e paji. jīMi, Ak'ōre Waibiapa māga jara bi!

¹⁰ Mam̄ida ewari cherude Israel pidaarā jōmaarāmaa ūraa chiwidi jarait'ee. jīMi, Ak'ōre Waibiapa māga jara bi! Nāgata ooit'ee. Ma ewatedeepa āramaa k'awapiit'ee m̄ia oopi k'inia bi, māik'aapa māga oo k'inia p'anadait'ee, tāripa k'inia p'anadairā. Mapa m̄imaa aupai Tachi Ak'ōreda adai, māik'aapa m̄ia āra pia ak'i bapariit'ee, michi eperāarā perā.

¹¹ Māga bak'āri, apidaapa chīaramaa, chi k'ōp'āyoorāmaa māik'aapa chi ēreerāmaa jarateeda-e pait'ee Tachi Ak'ōre k'awaadamerā māik'aapa irude ijāapataadamerā. Jōmaarāpa mi k'awa p'anadait'ee āchi Ak'ōre Waibiak'a, chupiria beerādeepa p'arat'ara beerāmaa.

¹² Ārapa p'ek'au k'achia oopata chupiria k'awaait'ee māik'aapa wēpapiit'ee. Maap'eda waa k'irāpa-e pait'ee ārapa p'ek'au k'achia oopatap'edaa.' *(Jer 31.31-34)*

¹³ Tachi Ak'ōrepata "ūraa chiwidida" ak'āri, jara k'inia bi ma naa ūraa jarada Moisemaa sore pik'a bi. Ne-inaa soredaiparik'a, māga pik'a ma naa ūraa jarada sore dai wā.

9

Jesupa ichi waa it'aripema te waibiade bida

¹ Naapiara Moisemaa ūraa jarak'āri Tachi Ak'ōrepa jaraji sāgata irude ijāadai māik'aapa irua jaradak'a oodai. Ma awara Tachi Ak'ōre te ne-edee ooda oopiji. ² Ma te ne-edee oodade chi naapema cuartode baji lámpara bīpata māik'aapa mesa pan p'epari Tachi Ak'ōre-it'ee. Māgí Cuarto Awara Bīda apachida Tachi Ak'ōre Net'aa-it'ee. ³ Araarepema Cuarto Awara Bīda apachida Tachi Ak'ōre-it'ee. Māgí t'īak'au baji p'aru teesoo bīpata. ⁴ Ma p'aru teesoo bī k'ait'a baji altar nēepa p'ēeda. Aī īri ne-inaa t'ūa bapari paapachida. Ma p'aru teesoo bī edupema eere baji baaltek'a bī nēepa p'ēeda. Ma baaltek'a bī eperāarāmaa k'irāpapi baji Tachi Ak'ōrepa Moisemaa jarada. Māgí edajāde baji maná chok'o nēedee oodade. Ichiaba baji Aarón pak'uru jua t'ono bada chonaarāweda māik'aapa Tachi Ak'ōrepa Moisemaa ūraa māude p'āpida. ⁵ Ma baaltek'a bada t'ap'a īri bainī p'anajida santok'a bee omé isia paraa. Māgí jīapataarā k'īra wāree, Tachi Ak'ōre ik'aawa p'anapata iru truade. Maperā santo māgí jīak'a bijida ma t'ap'ade ak'ipiit'ee Tachi Ak'ōre mama bī. Ma t'ap'ade p'aareerā poro waibīapa ne-animalaarā waa jīap'eji Tachi Ak'ōrepa eperāarā miapinaamerā āchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Mamīda mia naapai p'oyaa jōma jara-e.

⁶ Israel pidaarāpa Tachi Ak'ōre te cuarto omeede oodap'eda, p'aareerā ewari chaa t'īupachida naapema cuartode āchi mimia oode, Tachi Ak'ōrepa Moisemaa jaradak'a. ⁷ Mamīda chi araarepema cuartode p'aareerā poro waibīa aupaita t'īupachi, año chaa t'īuda aba. T'īuk'āri, ateepachi ne-animal waa biit'ee ma baaltek'a bī īri. Māimisa Tachi Ak'ōremaa chupiria iidiji ichia p'ek'au k'achia oopata pari māik'aapa Israel pidaarāpa p'ek'au k'achia oopatap'edaa pari; āchia ne-inaa k'achia k'awada-ee oopatap'edaa paara. ⁸ Māga oopida k'aurepa Tachi Ak'ōre Jaurepa eperāarāmaa k'awapi baji māgí tede Tachi Ak'ōre k'ait'a wādaik'araa bī. ⁹ Ma jōma oopida k'aurepa ma eperāarāmaa, Tachi Ak'ōrepa jarateemaa baji ichia āramaa k'awapi k'inia bada māik'aapa tachi īrapemaarāmaa paara. Nāga k'awapi k'inia baji. Net'aa teedak'āri māik'aapa ne-animalaarā peepidap'eda, paapidak'āri Tachi Ak'ōre-it'ee, eperāarā at'āri k'īsia p'ua p'anapachida āchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. ¹⁰ Chi māga oopataarāpa ne-inaa k'odak'āri, k'ap'ia siidak'āri māik'aapa ne-inaa todak'āri Tachi Ak'ōrepa Moisemaa p'āpidak'a, īripai o-īa p'aneepachida, Tachi Ak'ōrepa pipiara k'awapirumaa ichia k'īsia iru bada āchi-it'ee.

Cristo waa bat'ada

¹¹ Ma-it'ee Cristo cheji, tachi P'aareerā Poro Waibīa pait'ee. Ichia k'awapipari Tachi Ak'ōrede ijāapataarāmaa Ak'ōrepa k'īsia iru bī āchi-it'ee. Māga ooi ichi bapari perā Tachi Ak'ōre it'ari pema te waibīade. Māgí te waibīa pipiara bī na p'ek'au eujādepema te waibīa k'āyaara, eperāarāpa ooda-e pada perā. Jīp'a Tachi Ak'ōrēpata ooji. ¹² Ma awara na eujādepema p'aareerā poro waibīa ma edupiara bī cuartode t'īuk'āri, ne-animalaarā waa ateepari. Mamīda Cristo t'īuk'āri ma it'ari pema tede chi cuarto edupiara bīde, t'īuda aba t'īuji ichi waa bat'adata bīde Tachi Ak'ōre bīmāi. Māgá tachi neto pik'a ataji uchiadamerā tachia p'ek'au k'achia oopata jua ek'ariipa māik'aapa atuanaadamerā. ¹³ K'awa p'anī Tachi Ak'ōrepa naa ūraa jaradadeepa Moisemaa eperāarā t'īudaik'araa p'anadak'āri Tachi Ak'ōre te waibīa bīmāi, nāga oojida waya t'īudaipia p'anadamerā. Chivo chak'eerā māik'aapa p'ak'a chak'eerā ateejida p'aareerāmaa peedamerā māik'aapa chi waa jīap'edamerā āchi īri. Māga-e pīrā jīap'epipachida it'abarré p'ora p'ak'a wēra chak'e paadap'edaa p'oirada pania ome. Ma ne-animalaarā waa bat'ada k'aurepa Tachi Ak'ōrepa eperāarā īripema k'achia aupai wēpapiji. ¹⁴ Mamīda Cristo waa bat'ada k'aurepa Tachi Ak'ōrepa ne-inaa pipiara oopari. Cristopa p'ek'au k'achia maarepida oo-e pajī mīda, Tachi Ak'ōre Jaurepa k'ariplaji iru tachi pari piumerā. Māgá iru waa bat'ada k'aurepa Tachi Ak'ōrepa wēpapipari ne-inaa k'achia jōmaweda tachi atuapipari, ne-inaa

tachi k'īsia p'uapipari paara. Tachi Ak'ōre ichita baparipa māga oopari k'inia bairā tachia irude ijāapataadamerā māik'aapa oopataadamerā irua k'inia bik'a.

Cristopa ooda Tachi Ak'ōre Ūraa chiwidide jara bik'a

¹⁵ Tachi Ak'ōrepa māga k'inia bairā, Cristo pēiji irua oomerā Ak'ōre Ūraa chiwidide jara bik'a. Māgá chonaarāwedapema Tachi Ak'ōrede ijāapatap'edaarāpa auk'a iru p'anadait'ee ne-inaa jōma irua k'īsia iru bada āchi-it'ee. Cristo piuda k'aurepa Tachi Ak'ōrepa wēpapiji ārapa p'ek'au k'achia oopatap'edaa, tachide ome auk'a. Māga ooji Cristo piuda perā jōmaarā pari, p'ek'au k'achia wēe ichita p'anapataadamerā Tachi Ak'ōre k'īrapite.

¹⁶ K'īsiadáma nāgide. Eperāpa k'art'ade p'ā iru bak'āri k'aimaa ichi net'aa bēit'ee ichi piuk'āri, chi net'aa atait'ee bīpa ma net'aa atak'aa chipari chok'ai bī misa. Mamīda ma k'art'a p'ā iru bī eperā piuk'āri, apemapa iru net'aa atapari. ¹⁷ Māga pik'a Cristo piuji ooit'ee Tachi Ak'ōre Ūraa chiwidi jara bik'a. Piu-e pada paara, tachia iru p'anada-e pak'aji Tachi Ak'ōrepa jarada tachimaa teeit'ee. ¹⁸ Māga bajī ichiaba chonaarāweda, ne-animalaarā peedak'āri Tachi Ak'ōrepa oomerā ichia Moisemaa naa jaradak'a. ¹⁹ Moisepa Tachi Ak'ōre Ūraa jōmaweda jarap'eda ichi p'uuru pidaarāmaa, p'ak'a māik'aapa chivo peejida. Māpai madeepa waa ataji māik'aapa p'oiraji pania ome. Oveja k'ara p'oree t'īdapa hisopo juu chak'eerā k'ōrajīma abaade jīk'ooji. Mamāik'aapa māgipa waa jīlap'eji Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda īri māik'aapa eperāarā īri. ²⁰ Māga oo bī misa, māgaji:

'Nāgí waa jara k'inia bī Tachi Ak'ōrepa mīmaa jaradak'a parā pia ak'īt'ee, irua oopi bik'a ooruta pīrā.'

(Ex 24.8)

²¹ Ichiaba Tachi Ak'ōre te ne-edee ooda edajāde māik'aapa chi ne-inaa jōma aīde nībada īri ma waapa jīlap'eji. ²² Māga ooji aī naaweda Tachi Ak'ōrepa irumaa jarada perā māgī te māik'aapa net'aa jīlap'emerañ ne-animalaarā waapa. Māga ook'āri, Ak'ōrepa ne-inaa k'achia ma tede nībada waa ak'i-e paji. Māga bada perā ne-animalaarā waa ome, k'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata jōmaweda wēpapi-e pait'ee, aba piu-e pīrā āchi pari.

²³ Moisepa ne-animalaarā waapa jīlap'eji na p'ek'au eujādepema te waibiade, Tachi Ak'ōrepa Israel pidaarā pia ak'īmerā. Mamīda Tachi Ak'ōrepa ma ne-animalaarā waa k'āyaara pipiara k'inia bajī jīlap'emerañ ichi it'aripema te waibiade, ichia eperāarā jōmaweda pia ak'īmerā. Mapa Cristo pēiji eperāarā pari piumerā. Cristo chok'ai p'irabaik'āri, ma it'aripema te waibiade ichi waa jīlap'eji eperāarā p'ek'au k'achia wēe p'aneedamerā Ak'ōre k'īrapite.

Cristo it'aripema te waibiade t'īuda

²⁴ Cristo t'īu-e paji ma it'aripema jīak'aa tede; eperāarāpa te oodap'edaade. Ma k'āyaara it'aripema te waibiadeta t'īuji Tachi Ak'ōre k'īrapite, chupiria iidiit'ee tachi pari. ²⁵ Ma it'aripema tede t'īuk'āri, oo-e paji judiorā p'aareerā poro waibiapa ooparik'a. Māgipa año chaa ne-animal waa ateeperi Tachi Ak'ōre te waibia edupiara bī cuartode. Mamīda Cristopa ateeda apai ichi waa ateeji it'aripema te waibiade. ²⁶ Māga-e pada paara, Cristo piuda chok'ara piuk'aji, Tachi Ak'ōrepa na p'ek'au eujā ooru weda. Mamīda Cristo cheda aba cheji māik'aapa kurusode piuda aba piuji na p'ek'au eujā jōrumaa, tachi p'ek'au k'achia wēpapiit'ee. ²⁷ Eperā chaa piuda aba piuji na p'ek'au eujā jōrumaa, tachi p'ek'au k'achia wēpapiit'ee. Maap'eda Tachi Ak'ōrepa ak'īt'ee ma eperāpa pia maa-e pīrā k'achia ooda na p'ek'au eujāde bī misa. ²⁸ Māga pik'a Cristo piuda aba piuji eperāarā chok'araarāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapiit'ee. Waya cheit'ee. Mamīda ma cherude tachia p'ek'au k'achia oopata wēpapide che-e pait'ee. Jīp'a cheit'ee ichi cheru ni p'anīrāmaa teede jōma Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru bī āchi-it'ee.

¹ Tachi Ak'õrepa Moisemaa p'apidak'a oopataaarãpa waide k'awada-e jõmaweda Tachi Ak'õrepa k'Isia iru bi ooit'ee Cristo k'ap'ia pari. Maperã ip'iipai ne-animalaarã peedap'eda, paa p'anî mîda Tachi Ak'õre-it'ee, iru k'írapite p'oyaa p'ek'au k'achia w  e p'anadak'aa. ² Moisepa p'  dade jara bik'a oo bipa p'ek'au k'achia w  papida paara, waa ne-animalaarã peedap'eda, paada-e pak'aji   chia p'ek'au k'achia oopatap'edaa k'aurepa. Mamîda at'ari m  ga oopata. Mapa k'awa p'anî   chi at'ari k'Isia p'ua jõnapata. ³ A  o chaa ma ne-animalaarã peedak'ari,   chia k'achia oopata waapiara k'ir  papata, ⁴ p'ak'a waa m  ik'aapa chivo waapa p'ek'au k'achia w  papik'aa per  .

⁵ Maper  pi Cristo na p'ek'au euj  dee chek'ari, ichi Ak'õremaa m  gaji:
—‘Ne-animalaarã peepachida mîda pi-it'ee m  ik'aapa ne-inaa ateepachida mîda pimaa teedait'ee, w  ara pia m  ga k'inia-e paji. Maperã mi na euj  depemaar  k'a t'opiji piumer   eper  ar   pari. ⁶ Ichiaba pi o-  a-e baj i ne-animalaarã peedap'eda, paadak'ari ak'ipidait'ee pi k'inia iru p'anî, maa-e p  r   chupiria iididait'ee   rapa p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. ⁷ Mapa mia m  gaji: “Pich  , Ak'ore, mi nama bipi ooit'ee pia k'inia bik'a. Pichi   raa p'  dade jara bik'a mia ooit'ee.”’ *(Sal 40.6-8)*

⁸ Cristopa m  ga jarak'ari, naapiara m  gaji:
—K'inia-e paji ne-animalaarã peedamer   m  ik'aapa ne-inaa ateedamer   pimaa teedait'ee. Pi o-  a-e bajida aji, ne-animalaarã peedak'ari ak'ipidait'ee pi k'inia iru p'anî maa-e p  r   chupiria iididait'ee   chia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa.

Cristopa m  ga jaraji Tachi Ak'  repata Moisemaa jaraji mîda ne-animalaarã peedamer   ma-it'ee. ⁹ Maap'eda Cristopa m  gaji:

—Ak'ore, mi nama bi ooit'ee pia k'inia bik'a.
M  ga jarada per   tachia k'awa p'anî chi naaweda oopatap'edaa Moisepa p'  dak'a j  ru, Tachi Ak'õrepa ichi   raa chiwidipida per   Cristo k'aurepa. ¹⁰ Cristopa ooda per   Tachi Ak'õrepa k'inia badak'a, kurusode piuda aba piu chek'ari tachi k'ap'ia pari, Tachi Ak'õrepa tachi p'ek'au k'achia w  papiji. Maper  pi ir   tachi ij  apataar   p'ek'au k'achia w  e p'anî Tachi Ak'ore k'írapite.

¹¹ Moisepa p'  dade jara bik'a, ewari chaa judior   p'aareer  pa ne-animalaarã paapata. M  g   ip'iipai oopata, m  ga oopata k'aurepa p'oyaa p'ek'au k'achia w  papidak'aa pai mîda. ¹² J  dee Cristo piuda abaade p'ek'au k'achia w  papiji. Maap'eda su-ak'i beeji Tachi Ak'ore truade iru juaraare. ¹³ Mama Cristopa nimaa bi Tachi Ak'õrepa iru k'iraunuamaa iru p'anapataar   ichi jua ek'ari b  rumaa. ¹⁴ Cristo piuda aba piuda per   tachi k'ap'ia pari, irude ij  apataar   p'ek'au k'achia w  e ichita p'anadait'ee Tachi Ak'ore k'írapite.

¹⁵ Tachi Ak'ore Jaurepa ichiaba made jara baj i jarak'ari:
¹⁶ ‘Ewari cherude mia Israel pidaar  maa   raa chiwidi jarait'ee. ¡Mi, Ak'ore Waibiapa m  ga jara bi! Ma ewatedeepa k'awaapiit'ee mia   ramaa oopi k'inia bi m  ik'aapa m  ga oo k'inia p'anadait'ee, t'  ripa k'inia p'anadair  .’ *(Jer 31.33)*

¹⁷ M  ga jarap'eda, ichiaba jaraji:
‘Mia waa k'ir  pa-e pait'ee   rapa p'ek'au k'achia oopatap'edaa.’ *(Jer 31.34)*
¹⁸ Tachi Ak'õrepa m  g   p'ek'au k'achia waa k'ir  pa-e pait'eeda ada per  , k'awa p'anî Jesús piuda k'  yaara ne-inaa pipiara w  -e p'ek'au k'achia w  papiit'ee.

It'aa t'  dak'ari, Tachi Ak'ore k'ait'a w  dai

¹⁹ M  pai   pemaar  , Jesucristo waa bat'ada k'aurepa n  gaweda tachi panadai Tachi Ak'ore bimaa. ²⁰ ¿S  ga j  ma panadaima? K'ir  p  ti Ak'ore te waibiade chi cuarto edupiara t'ia k'au baj i p'aru teesoo bipa, eper  ar   t'  unaadamer   Tachi Ak'ore badam  i. Mam  da Jesucristo kurusode piuk'ari, Tachi Ak'õrepa ma p'aru teesoo bi j  piji ak'ipit'ee ma k'  yaara ne-inaa chiwidi biit'ee, ma k'aurepa eper  ar   t'  udamer   ichi bim  i. M  g   Jesús k'ap'ia chok'ai p'irabaida. Ma k'aurepata tachi it'aa t'  dak'ari, it'ari t'  udai Tachi Ak'ore bim  i. ²¹ Ma awara Cristo, tachi P'aareer   Poro Waibia per  , irua Tachi Ak'ore it'ari pema

te ak'ipari. ²² Mapa it'aa t̄imaa bide t̄āri pia wādāma Tachi Ak'ōre k'ait'a. Irua oopi bik'a oo k'inia p'anadáma māik'aapa ijāadáma irua tachi p'ek'au k'achia wēe ak'i bi. K'īsia p'ua p'ananaadáma tachia p'ek'au k'achia oopatap'edaa k'aurepa, Cristo waapa ma jōma wēpapida perā māik'aapa ne-inaa k'achia oo amaa k'inia p'anida ada perā paniapa siidak'āri. ²³ Māgapai-epi. Ichita p'anadáma tachi p'anadap'edaak'a naa t̄āripa ijāadak'āri, k'awa p'anadairā Tachi Ak'ōrepa teeit'ee ne-inaa jōma ichia k'īsia iru bi tachi-it'ee. ¡Tachi Ak'ōrepa ichita oopari ichia jara bik'a! ²⁴ Jiridáma chik'aripapataadait'ee, tachi jōmaweda chik'inia p'anapataadait'ee māik'aapa ne-inaa pia oopataadait'ee. ²⁵ P'ananaadáma awaraarāk'a, chi cheda-e p'aniirā Tachi Ak'ōre Ūraa ūride. Ma k'āyaara chip'edaidap'eda, chik'aripa p'anadáma pipiara ijāadait'ee, Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate paru misa. Ma ewate Tachi Ak'ōrepa ak'iit'ee eperāarāpa pia māik'aapa k'achia oopatap'edaa.

²⁶ Ijāadak'āri Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida Cristode, tachia oo k'iniata oo wāruta pirā, ijāa amaa k'iniapa, k'īsidaik'araa bi awaraa ne-inaaa tachia p'ek'au k'achia oopata wēpapii. Cristo awara ne-inaa wē-e tachia p'ek'au k'achia oopata wēpapiit'ee. ²⁷ Chi māga ijāada-e p'aniirāpa āchi piuda waaweedaipia bi, ai t̄ēepai Tachi Ak'ōrepa āchia k'achia oopatap'edaa ak'ik'āri, āchi pēiit'ee perā t̄ipitau jērajēraa jira bide. Mamaata wādait'ee jōma Tachi Ak'ōre juu ek'ari p'ana k'iniadak'aa p'aniirā. ²⁸ Chonaarāweda eperāpa ooa-maa bak'āri Moisepa p'ādade jara bik'a, māgipa p'ek'au k'achia oo bi unudap'edaarāpa, omé maa-e pirā ūpee, jarapachida āchi poroorāmaa. Māga k'awaadak'āri, peet'aapachida, chupiria k'awada-ee. ²⁹ Chonaarāweda māga paji pirā, ɻaudupiara Tachi Ak'ōrepa nāgiirā miapi-e paik'ā? Ijāa amaa wāda Jesucristota Tachi Ak'ōre Warra māik'aapa Tachi Ak'ōre Jaurepa oo bi eperāarā k'aripait'ee Tachi Ak'ōreddepema-e. Ma awara jara p'ani ichi ūraa chiwidi jara bik'a Cristo waa bat'ada k'aurepa eperāarā p'ek'au k'achia wēpapi-e māik'aapa māgá p'ek'au k'achia wēe p'anada-e Ak'ōre k'īrapite. ³⁰ K'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa māgiirā miapiit'ee ichia jarada perā:

'Miata p'ek'au k'achia oopataarā miapiit'ee. Miata āchi k'achia ooit'ee āchia ne-inaa k'achia oopata pari.'

(Dt 32.35)

Ichiaba ichi ūraa p'ādade jara bi:

'Tachi Ak'ōrépata ak'iit'ee ichi eperāarāpa ne-inaa pia māik'aapa k'achia oopatap'edaa.'

(Dt 32.36)

³¹ Tachi Ak'ōre Waibia ichita bapari. Ichi k'īraudaru pirā tachi ome, tachia waaweeapa p'oyaa chooda-e pai.

³² Mam̄da k'irāpāti parāpa naa Cristode ijāadak'āri, chupiria jōnadap'edaa. Tachi Ak'ōrepa parāmaa k'awapiji ichi ūraa chiwidide jara bi Cristode. Maap'eda awaraarāpa parā miapijida mīda, choopachida ijāa p'anadap'edaa perā. ³³ Edaare choopachida ijāadak'aa beerāpa ik'achia jarapatap'edaa māik'aapa parā oo iru p'anapataadap'edaa apemaarā taide. Ma awara parāpa unudak'āri pāchi ɻipemaarā Cristo k'aurepa māgá chupiria chitooni, k'aripapachida. ³⁴ Ichiaba chupiria k'awaa jōnapachida ijāapataarā carcelde p'ani māik'aapa āra k'aripajida. Parā o-ña p'anapachida ijāadak'aa beerāpa pāchi net'aa jōma jāri atadak'āri, k'awa p'anadap'edaa perā it'ari iru p'ani ne-inaa pi-iara. Ma ne-inaa jōma Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru bi tachi-it'ee jō-e pait'ee. ³⁵ Jōma ma et'ewa jarada wāara perā, waaweenāti. Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru bi parāmaa ne-inaa pi-ia teeit'ee. ³⁶ Mapa choo p'anapatāti pāchi ijāa p'anide Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a oodait'ee. Māga ooruta pirā, unudait'ee jōma irua jarada teeit'ee parāmaa. ³⁷ K'irāpāti irua jarada:

'Taarā-e nide chi cheit'ee bīta cheit'ee. Taarā-e pait'ee. ³⁸ P'ek'au k'achia wēe p'aniirā mīde ijāapata perā, mi ome p'anadait'ee. Mam̄da waya naa para badak'a ijāada-e p'aneeruta pirā, mi o-ña ba-e pait'ee āra ome.'

(Hab 2.3-4)

³⁹ Tachi Ak'ōrepa māga jaraji mīda, tachita atuada-e pait'ee ma ijāada-eerāk'a, Cristode wāara ijāapata perā. Maperāpi irua tachi k'aripait'ee irumaa parutamaa.

11

Chonaarāpa ijāapatap'edaak'a ijāadaipia bī

¹ ¿K'āata jara k'inia bīma Tachi Ak'ōrede ijāapari? Ijāapata perā k'awa p'anī wāarata uchiait'ee Tachi Ak'ōrepa jara bīk'a, waide māga unuda-e p'anī mīda. ² Tachi chonaarāpa māgá ijāa p'anapatap'edaa perā, Tachi Ak'ōrepa ãra pia ak'iji.

³ Ijāapata perā tachia k'awa p'anī Tachi Ak'ōrepa na p'ek'au eujā māik'aapa pajā ooji ichi pedeepapai. Mapa ìrá tachia jōmaweda unu p'anī irua ooda ne-inaa wē-e padadeepa.

⁴ Abelpa ijāa bada perā, Tachi Ak'ōremaa ne-inaa pipiara teeji Caínpa teeda k'āyaara. Mapa Tachi Ak'ōrepa pia ak'iji Abelpa teeda māik'aapa irumaa jaraji: "Pi pia bapari mī k'īrapite." Abel piuji mīda, at'āri tachimaa k'awaapipari Tachi Ak'ōrede ijāadaipia bī māik'aapa oodaipia bī irua k'inia bīk'a.

⁵ Enocpa ijāa bada perā, Tachi Ak'ōrepa ateeji na p'ek'au eujādeepa, piu-ee. Maperā iru ik'aawa p'anapatap'edaarāpa waa unuda-e paji. Ma ateei naaweda Ak'ōrepa jaraji: "Enocpa mī t'āri o-īapiparida aji, mī k'īrapite pia bapari perā." ⁶ Mamīda eperāpa Tachi Ak'ōrede ijāa-e bī pirā, Tachi Ak'ōre p'oysa t'āri o-īapi-e. Mapa eperā it'aa t'īmaa bak'āri, Tachi Ak'ōremaa k'ait'aara wā k'inia bī pirā, ijāaipia bī Tachi Ak'ōre ichita bapari. Ichiaba ijāaipia bī Tachi Ak'ōrepa k'aripapari ichide pipiara ijāarutaarā.

⁷ Noépa ijāaji Tachi Ak'ōrepa jarak'āri na p'ek'au eujā jōma paniapa ūut'aait'ee, māga waide unuda-e paji mīda. Tachi Ak'ōre waawee bada perā, ooji barco choma ichi ēreerā ome bataudait'ee, māgá piuda-e pait'ee. Ma barco māgá ook'āri, apemaarāmaa ak'ipiji ichia ijāa bī. Māga unujida mīda ijāada-e paji. Maperāpi k'inijida. Mamīda Noépa ijāa bada perā, Ak'ōrepa jaraji: "Noé pia bapari mī k'īrapite."

⁸ Abrahampa ijāa bada perā, Tachi Ak'ōrepa jarak'āri wāmerā ichia teeit'ee pada eujādee, Abraham uchiaji ichi eujādeepa. Mamīda k'awa-e paji sāmaa wāru. ⁹ Abrahampa ijāa bada perā, banaji ma eujā jaradade. Bapachi te ne-edee oodade awaraa eujādepemaarāpa oopatap'edaak'a. Ichiaba māgá p'anapachida Isaac māik'aapa Jacob, ijāadap'edaa perā Tachi Ak'ōrepa jarada; ma eujā teeit'ee ãchi ēreerāmaa. ¹⁰ Abraham māgá bapachi ijāa bada perā Tachi Ak'ōrepa ichi ateeit'ee ichia p'uuru oodamaa; ma p'uuru jō-e pait'ee.

¹¹ Abraham audú chonaa baji warra ooit'ee. Ichiaba Sara warra t'ok'aa paji. Mamīda Tachi Ak'ōrepa warra oopiji Abrahammaa, ijāa bada perā Tachi Ak'ōrepa ooit'ee ichia jaradak'a. ¹² Māpai Abraham eperā piudak'a baji mīda, warrarā chok'ara irudeepa uchiajida, lucero pajāde nībīk'a māik'aapa p'usa ide ipu tau nāusaa nībīk'a.

¹³ Ma eperārā jōmaarāpa ijāa p'anapachida ãchi piurutamaa, at'āri jōma Tachi Ak'ōrepa jarada teeit'ee ãramaa unuda-e paji mīda. Mamīda ijāa p'anadap'edaa perā, k'awa p'anajida Tachi Ak'ōrepa ooit'ee ichia jaradak'a. Mapa o-īa k'īsiadak'āri ãchia ne-inaa iru p'anadait'ee Ak'ōre juadeepa, apemaarāmaa jarajida ma eujā ãchi p'anadap'edaamāi wāara ãchide-e paji. ¹⁴ Māga jarajida it'aripema eujāde k'īsia p'anadap'edaa perā. ¹⁵ Æchi uchiadap'edaa eujāde k'īsia p'anadap'edaa paara, waya ãpītee wāk'ajida. ¹⁶ Mamīda wā k'inia p'anajida p'anapataade it'aripema eujāde, māgí na p'ek'au eujā k'āyaara pipiara bairā. Māga k'īsia p'anadap'edaa perā, Tachi Ak'ōre k'īra nejasia-e ãchi Ak'ōre Waibia pait'ee. Irua ãra-it'ee p'uuru oo iru bī ichi truade.

¹⁷ Tachi Ak'ōrepa k'awaa k'inia baji Abrahampa irude wāara ijāa bī wa māgā-e. Maperā jaraji Abrahammaa chi warra Isaac peemerā māik'aapa paamerā ichi-it'ee.

¹⁸ Abrahampa ijāa bada perā, māgá peeit'ee paji chi warra apai Sara ome iru bada, Tachi Ak'ōrepa ai naaweda Abrahammaa jaraji mīda:

'Mīa Isaacdeepa uchiadait'erā pia ak'iit'ee pi mīde ijāapari perā.'

(Gn 21.12)

¹⁹ Abrahampa ijāaji Tachi Ak'ōrepa eperā piuda chok'ai p'irabaipi. Wāara māga pik'a baji Isaac ome. Piuda p'irabaidak'a baji, chi ak'ōrepa pee naaweda, Tachi Ak'ōrepa peenaapáde ada perā.

²⁰ Isaacpa ijāa bada perā, Tachi Ak'ōrepa jarapidak'a jaraji Jacobmaa māik'aapa Esaumaa. It'aa iidiji Tachi Ak'ōrepa Jacob Esaú ome pia ak'i bapariimerā.

²¹ Jacobpa Ak'ōrede ijāa bada perā, ichi piut'ee pak'āri, it'aa iidiji Tachi Ak'ōrepa José warrarā bendiciamerā. Chonaa bada perā, ichi bordonde t'ídik'aji māga ook'āri.

²² Josepa Tachi Ak'ōrepa jarada ijāada perā, ichi piut'ee pak'āri, chi arii p'anadap'edaarāmaa jaraji Israel pidaarā Egipto eujādeepa uchiadait'ee. Ichiaba jaraji māga p'asak'āri, ārapa ichi biiri auk'a ateedamerā.

²³ Moisés ak'ōreerāpa ijāa p'anadap'edaa perā, Moisés t'ok'āri māik'aapa k'īra wāree unudak'āri, atane ūpee mera bijida. Rey pedee waaweeda-e paji, irua jaraji mīda imik'īra warra chak'erā jōmaweda peepiit'ee.

²⁴ Moisepa ijāa bada perā, chonaa pak'āri, Faraón k'au warrak'a pa k'inia-e paji. ²⁵ Ma k'āyaara apemaarā Israel pidaarā chupiria chitooni ome auk'a ba k'inia baji mimia chaaree oomaa, p'ek'au k'achia ode o-īa nipai k'āyaara. ²⁶ K'īsiaji pipiara bai chupiria nībait'ee Tachi Ak'ōredeerā ome, nī p'ani misa Tachi Ak'ōrepa pēiit'ee bi āchi k'aripamerā, Egiptodepema ne-inaa pia iru bai k'āyaara. Māga k'īsiaji k'awa bada perā Tachi Ak'ōrepa teeit'eeda ada pipiara bi.

²⁷ Moisepa ijāa bada perā wāji Egipto eujādeepa, rey k'īrau bi waawee-ee. K'awa baji Tachi Ak'ōre ichi ome bi, ichi taupa unu-e paji mīda. ²⁸ Moisepa ijāa bada perā Tachi Ak'ōrepa Israel pidaarā k'aripai, āramaa Pascua fiesta oopiji. Māgide oveja peepiji, maap'eda āra te t'īupata i chaa waa jīap'epiji hisopo juua chak'erāpa. Māga oojida āchi warrarā naapemaarā peepiamaapa, Tachi Ak'ōrepa jarada perā ichi ángel pēiit'ee Egipto pidaarā warrarā naapemaarā peede.

²⁹ Israel pidaarāpa ijāa p'anadap'edaa perā, Mar Rojo p'oo bide wāyaajida eujā pania wēe biik'a. Mamīda Egipto pidaarā auk'a wāyaadait'ee pak'āri, jōma toida k'inijida.

³⁰ Israel pidaarāpa ijāa p'anadap'edaa perā, ewari siete parumaa ewari chaa p'īrrabaijida Jericó p'uuru ik'aawa, Tachi Ak'ōrepa jaradak'a oodamerā. Māgá oodap'eda, Tachi Ak'ōrepa muralla choma ma p'uuru t'īak'au bida baaipiji.

³¹ Prostituta Rahabpa Tachi Ak'ōrede ijāa bada perā, ichi temāi o-īa t'īupiji Josuépa eperāarā omé pēida; ma p'uuru ak'ide chedap'edaarā. Maperā piu-e paji apemaarā ma p'uurude ijāadak'aa beerāk'a, Israel pidaarāpa ma p'uuru jōt'aa chedak'āri.

³² ¿K'āata waa jaraima? P'oyaa jōma jara-e juua araa-e perā jarait'ee Gedeónpa ooda, Baracpa, Sansonpa, Jeftepa, Davidpa māik'aapa Samuelpa oodap'edaa, Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa oodap'edaa paara. ³³ Māgiirāpa ijāa p'anadap'edaa perā, Tachi Ak'ōrepa āchi k'aripaji nāga oodamerā. Úk'uru jura chōo p'oyaajida; awaraarāpa pia ak'ijida āchi juua ek'ari p'anadap'edaarā; awaraarāpa unujida Tachi Ak'ōrepa ooit'eeda ada āchi chonaarā k'aripait'ee; awaraarāpa león it'ai jīapijida, Tachi Ak'ōrepa k'aripap'eda; ³⁴ Awaraarā t'īpitaudeepa paa-ee uchiajida; awaraarā chok'ai uchiajida espadapa pee k'inia p'anadap'edaarā juadeepa; úk'uru juatau t'ūmaa p'anadak'āri, Tachi Ak'ōrepa juataura papiji; awaraarā Tachi Ak'ōrepa sōcharra papip'eda, chōojida āchi k'īraunu amaa iru p'anapataarā ome; úk'uruurāpa āchi eujādeepa jērek'oojida awaraa eujādepema chōode chedap'edaarāpa. ³⁵ Ichiaba wēraarā úk'uruurāpa Tachi Ak'ōrede ijāa p'anadap'edaa perā, unujida āchia k'inia iru p'anadap'edaa piudap'edaarā chok'ai p'irabairuta.

Jōdee, ijāa p'anajida mīda, úk'uru piu k'achia piujida. Ijāadak'aa beerāpa māgiirā jita atadak'āri, māgapachida: "Pēida-edo apachida, Cristode ijāa amaarutamaa". Mamīda māga ooda-e paji. Maperā piujida. Āchia k'awajida piudap'eda, Tachi Ak'ōrepa āchi waya chok'ai p'irabaipiit'ee iru ome p'anapataadamerā, waa piuda-ee. ³⁶ Ichiaba

ijāadak'aa beerāpa ūk'uru imik'īraarāmaa ik'achia jarajida māik'aapa wījida. Ma awara cadenapa jīdap'eda, carcelde t'i nībjida. ³⁷ Awaraarā māupa bat'a peejida maa-e pīrā serruchopa esajīak'a t'oop'e peejida. ūk'uru peejida espadapa. ūk'uru chupiria oveja e maa-e pīrā cabra e jī nipapachida; jarra oopachida māik'aapa chīarapa āra k'achia ooruta choopachida. ³⁸ Na p'ek'au eujāde ichita p'anadaik'araa baji, āchi ik'aawa p'anadap'edaarā k'āyaara pipiara p'anadap'edaa perā. Māga p'anajida Tachi Ak'ōrede ijāa p'anadap'edaa perā. Nipapachida eujā pania wēe bīde māik'aapa mēe, eera jēra bimāi. Maapai p'anapachida yooro te uriade māik'aapa māu te uriade.

³⁹ Ma jōmaarāpa Tachi Ak'ōrede ijāa p'anadap'edaa perā, irua āra k'aripaji māik'aapa pia ak'iji. Mamīda piudai naaweda, Tachi Ak'ōrepa āramaa teeit'eeda ada maarepida unude-paji. ⁴⁰ Irua k'inia baji ārapa ne-inaa pipiara iru p'anadamerā tachi ome auk'a. Iru ūraa chiwidi k'aurepa wēpapiji ārapa p'ek'au k'achia oopatap'edaa tachide ome auk'a, jōmaweda p'ek'au k'achia wēe p'anadamerā ichi k'īrapite.

12

Choodaipia bī Cristode ijāa p'anide

¹ Māpai ma ijāa p'anadap'edaarā chok'araarāpa tachi ak'īmaa p'anadairā Ak'ōre tru-deepa, p'anapataadáma āra p'anapatap'edaak'a. Ara p'irapataarā jīp'a p'irapatak'a panadait'ee āchi p'ira wārutamaa, māga pik'a Cristode ijāadáma. Oo amaadáma p'ek'au k'achia māik'aapa ne-inaa Tachi Ak'ōrepa oopi-e bi. Jīp'a oodáma Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a, irumaa p'ananaaruta misa. ² Māga oo p'anide k'īsiadáma Jesucristode, irua naapiara ijāa bada perā ichi piurumaa. īrá ichia māgá tachi k'aripapari, pipiara ijāa wādamerā piurutamaa. Ichi kurusode chupiria piuk'āri, k'īra nejasia-e pajī māgá piut'ee, k'awa bada perā chupiria nībap'eda, o-ña bait'ee. Māgá īrá su-ak'ī bī Tachi Ak'ōre su-ak'ī beepari juaraare.

³ Parāpa k'īsiadaipia bī Jesús chupiria nībada ijāadak'aa beerā k'aurepa. Āchia ijāadaamaa p'anajida irua ooda unudak'āri māik'aapa irua jarada ūridak'āri. Māgá oojida mīda, iru choopachi. Māgá parā auk'a choodaipia bī irude ijāa p'anide. Sēdaik'araa bī māik'aapa p'oyaa choo-edaa adaik'araa bi. ⁴ Parā māgá choo jōnide, waide p'ek'au k'achia oopi k'inia p'aniirāpa parā peeda-e p'ani Jesús peedap'edaak'a. ⁵ ¿K'īra atua p'anik'ā Tachi Ak'ōrepa parā ūraada, eperāpa chi warra ūraa bik'a? Iru ūraa p'ādade jara bī:

'Warra, pia k'īsíaji Tachi Ak'ōrepa jarateek'āri itriā pik'a bīde. Irua k'irāpapik'āri pia ne-inaa k'achia oopata, k'īra pia-ee beenāaji. ⁶ Tachi Ak'ōrepa māgá itriā pik'a bīde ak'ipipari pi k'inia iru bī māik'aapa wīmaa pik'a bīde miapik'āri, ak'ipipari wāara pi ichi warra.'

(Pr 3.11-12)

⁷ Mapa choo p'anadaipia bī mia jōnide, Tachi Ak'ōrepa jarateemaa bairā na eujādepema ak'ōrepa ooparik'a. Māga oopari ichia k'inia bita oo k'awaadamerā. Na eujādepema ak'ōreerāpa āchi warrarā ūraapata māik'aapa itriapata ne-inaa k'achia oodak'āri. ⁸ Māgá ichiaba Tachi Ak'ōrepa oopari. Māga oo-e pīrā, parā ichi warrarā-e; jīp'a awaraa ak'ōredopema. ⁹ Tachi k'aipee p'anadak'āri, ak'ōreerāpa itriapachida ne-inaa k'achia oodak'āri. Mapa tachia āra waawee p'anapachida. Māgá bī pīrā ak'ōreerā na eujādepema ome, Tachi Ak'ōre audupiara waaweedaipia bī irua tachi wīmaa pik'a iru bak'āri, iru ome ichita p'anapataadait'ee perā. ¹⁰ Taarā-e nide tachi k'aipee weda tachi ak'ōreerāpa ūraapachida māik'aapa itriapachida tachimaa ne-inaa oopi k'inia p'anadak'āri. Jōdee Tachi Ak'ōrépata ichita pia ūraapari māik'aapa itriapari pipiara p'anapataadamerā, t'āri pia ichik'a. ¹¹ Tachi Ak'ōrepa tachi itriamaa bī misa, k'īra pia-ee p'anapata. Mamīda ma t'ēepai pia k'īsia p'aneedak'āri, oo k'awaa wāpata irua oopi k'inia bik'a māik'aapa k'āiwee p'anapata.

¹² Maperā t'āridepai choopatáati ijāa p'anide. Parā ūk'uru p'irapataarāk'ata p'ani. Māirā ūyapaadaidak'āri, juatau t'ūmaadaipata māik'aapa biiři wëredaipata. ¡Māgá p'ananáati! ¹³ Ma k'āyaara naawedapema oodap'edaak'a pia oopatáati Tachi Ak'ōrepa parāmaa oopi bīk'a. Māga ooruta pīrā, pia ijāada-e p'anīrā pia ijāapidai. Parāpa oo p'anapatak'a āchia auk'a oo k'inia p'anadai.

K'īrak'aupai Tachi Ak'ōre Ūraa ūri k'iniada-e pai

¹⁴ Jiridaipia bī k'āiwee p'anapataadait'ee jōmaarā ome māik'aapa oo p'anapatáati Tachi Ak'ōrepa oopi bīk'a. Māga oodaipia bī k'awa p'anadairā Tachi Ak'ōrepa oopi bīk'a ooda-e p'anīrā irumaa p'oyaa wāda-e. ¹⁵ ¡K'īrak'aupai ijāa amaa p'aneedai Ak'ōrepa Jesucristo pēida, ichia tachi k'inia iru bairā! Ichiaba apidaapa ūridaik'araa bī ijāa amaapi k'inia p'anīrāpa jaratee p'ani Jesucristopa oodade. Ma jaratee p'ani neera k'achiák'ata bī, todak'āri, chok'ara peepari perā. ¹⁶ Apida awaraa ome k'āik'araa bī, miak'āi-e bī pīrā. Ichiaba oodaik'araa bī Esaúpa oodak'a. Ichia Tachi Ak'ōre waawee'aa paji. Jacobmaa teeji chi ak'ōre net'aa atait'ee pada māik'aapa Tachi Ak'ōrepa iru pia ak'iit'ee pada, warra naapema pada perā. Māga teeji chik'o p'arat'u abaa pari. ¹⁷ Parāpa k'awa p'ani ma t'ēepai pia k'īsiak'āri, chi ak'ōrepa teeit'ee pada net'aa audú ata k'inia bajī māik'aapa audú k'inia bajī Tachi Ak'ōrepa ichi pia ak'imerā. Mamīda audupai jēeji mīda, māga uchia-e paji, ai naaweda chi ak'ōrepa jarada perā Tachi Ak'ōrepa jarapidak'a; Jacob pipiara ak'iit'ee Esaú k'āyaara.

¹⁸ ¡K'īsīati! Tachi Ak'ōre ūraa chiwidi k'aurepa, parā iru k'ait'aara wāpata Israel pidaarā wādap'edaa k'āyaara, irua Moisemaa jarada k'aurepa. Naaweda irua Moisemaa pedeeji ee it'ia bideepa, mama bada perā. Maapai tachi chonaarā māgí ee it'ia bī k'ait'a wādap'eda, t'ipitau it'aa urua nībīk'a unujida. Ichiaba unujida p'āriu jīrararak'a ma ee aneu cheru. Ma awara ūrijida nāumia pururua nībī māik'aapa pa jīwaa nībī. ¹⁹ Māga unudak'āri, ichiaba ūrijida trompeta jīwaa nībī māik'aapa Tachi Ak'ōre āchimaa pedeemaa bī. Chi māga ūridap'edaarā audú p'era jōnipa chupiria iidijida Moisemaa, Tachi Ak'ōrepa āchimaa waa pedeenaamerā. ²⁰ Māga oojida p'oyaa chooda-e pada perā Tachi Ak'ōrepa jarak'āri:

'Chi t'iaru na eede, ne-animal paara, peet'āati māupa.'

(Ex 19.12-13)

²¹ Ma ewate jōmaarāta p'era para bajī. Mapa Moisepa pida māgaji:

'Mī audú p'era nībīda aji.'

(Dt 9.19)

²² Jōdee māga-e parā ome. Jīp'a it'aa tīmaa bide k'ait'a wā p'ani Tachi Ak'ōre bīmaa it'aripema eede tījarapata Sión māik'aapa Tachi Ak'ōre, chi ichita chok'ai bī, k'īrapite panapata it'aripema p'uuru Jerusalende. Mama unu p'ani angeleerā cho-k'ara see jōni, o-ia k'ari para bī. ²³ Ichiaba mama unu p'ani Tachi Ak'ōre warrarā, chi it'ari tī p'ā jēra bīrā. Māgiirā jōma Tachi Ak'ōre warra naapemaarāk'a, Jesucristode ijāapata perā. Mama ichiaba unu p'ani Tachi Ak'ōre, na p'ek'au eujādepemaarāpa pia māik'aapa k'achia oopata ak'ipari. Ma awara unu p'ani chonaarāwedapema ijāa p'anapatap'edaarā, p'ek'au k'achia wēe p'ani Cristo k'aurepa. ²⁴ Mama unu p'ani Jesús, Tachi Ak'ōrepa pēida ichi ūraa chiwidi jaramerā. Mama iru waa jīap'eda k'aurepa Tachi Ak'ōre bīmāi, parā p'ek'au k'achia wēe p'ani iru k'īrapite. Ma waa awara bī Abel waa k'āyaara. Tachi Ak'ōrepa Abel waa unuk'āri, chi Abel peeda k'achia oo k'inia bajī. Mamīda Cristo waa unuk'āri, irude ijāapataarā p'ek'au k'achia wēpapida perā māgí waapa, k'achia oo k'iniak'aa Tachi Ak'ōrepa.

²⁵ Mapa parāpa Tachi Ak'ōre ūraa ūridaipia bī. Ma ee it'ia bideepa pedeek'āri, Tachi Ak'ōrepa chupiria k'awa-e paji pīrā ichi ūraa ūridaamāa p'anadap'edaarā, audupiara tachi iru juadeepa uchiada-e pai, ūridaamāa p'ani pīrā iru ūraa jara pēida it'ariipa ichi Warra k'ap'ia pari. ²⁶ Ma ewate Tachi Ak'ōrepa pedeek'āri, eujā wēre jira ataji. Mamīda ūrapema ewari jara bī:

'Ewari cherude eujā waya wëre jira atait'eeda a bī, pajā paara.'

(Hag 2.6)

²⁷ Māgí pedee waya jara k'inia bī ma wëre jira atarude Tachi Ak'ōrepā jōt'aait'ee ichia ooda na p'ek'au eujāde nībi māik'aapa pajāde nībi. Jōdee ne-inaa it'aripema māik'aapa ichide ijāapataarā ichiak'au biit'ee. ²⁸ Māgá tachi, Tachi Ak'ōre trua wërek'aade p'anadait'ee perā, gracias jaradáma irumaa māik'aapa oodáma irua oopi bīk'a, t'āripa māga oo k'inia p'anadairā. Ma awara Tachi Ak'ōre waaweedáma, irua māga k'inia bairā. ²⁹ Ma jōma oodáma Tachi Ak'ōrepāichi ūraa ūri k'iniadak'aa p'aniirā k'achia ooit'ee perā. Ooit'ee t'ipi taupa ne-inaa paa jōt'aaparik'a.

13

Tachi Ak'ōrepā k'inia bīk'a oodaipia bī

¹ Chik'inia p'anapatáati. Māga p'anapataadaipia bī Cristode ijāapataarā, iru k'aurepa īpemaarā p'anadairā. ² Parāmaa te iidi chedak'āri, wāak'anáati. Tachi chonaarāpa te wāak'ada-ee, t'ūupipachida āchi temāi pacherutaarāmaa. Ūk'uruurāpa k'awada-ee, an-geleerā k'āipijida.

³ K'irāpáti māik'aapa k'aripapatáati carcelde p'aniirā Cristo k'aurepa. Chupiria k'awáati parā jida māga p'aneedai perā. Ichiaba ijāadak'aa beerāpa parā k'ōp'āyoorā miapi p'anadak'āri Cristo k'aurepa, k'aripapatáati, parā jida māga p'anadap'edaa perā.

⁴ Miak'āi p'aniirā awaraarā ome k'āináati, Tachi Ak'ōrepā jara bairā chi miak'āidapa awaraa iru baik'araa bī. Ichiaba tuu bīpa awaraarā jirūk'araa bī mārā ome k'āiit'ee. Tachi Ak'ōrepā chi māga oo p'aniirā k'achia ooit'eeda a bī.

⁵ P'arat'a waibia ichita jirináati waa k'inia bairā. O-ña p'anáti pāchia iru p'ani omepai, Tachi Ak'ōrepā jara bairā:

'Mia pi ak'i amaa-e. Ewari apida ituuba atabēi-e.'

(Dt 31.8)

⁶ Mapa waawee-ee tachia jaradaipia bī:

'Tachi Ak'ōrépata mi k'aripapari. Mapa mia eperāarā juwaawee-e bī.'

(Sal 118.6)

Ijāadaipia bī naawedapema jarateepataarāpa jarateedap'edaa

⁷ Naawedapema jarateepataarā k'irāpáti. Māgiirāpa āchi piurutamaa ijāapachida Jesucristopapai eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atai. Māga parāmaa pia jarateepachida, auk'a ijāa p'anapataadamerā. Mapa ārak'a ijāpatáati.

⁸ Jesucristo awara pa-e pait'ee. Naawedapemaarā o k'achiadeepa k'aripa ataji, īrapemaarā auk'a k'aripapari māik'aapa waide t'oda-e p'anadait'eerā auk'a k'aripait'ee.

⁹ Parāmaa naawedapema jarateepataarāpa jarapachida Tachi Ak'ōrepā Jesucristo pēji eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atade, tachi k'inia iru bapari perā. Ma wāara perā, t'āripa waapiara ijāadáma irude. Ijāanáati awaraa ne-inaa k'īra t'ādoo jarateepataarā pedee. Mārāpa jara p'ani Tachi Ak'ōrepā eperāarā k'aripapari k'o p'anadairā ne-animalaarā peedap'eda, paadap'edaa altarde. Mamīda māga oo bīpa apida p'ek'au k'achia wēe bak'aa Tachi Ak'ōre k'īrapite.

¹⁰ Moisepa p'ādade jara bīk'a oo p'aniirāpa p'oyaa k'awada-e Cristopa āchi pari kurusode ooda. ¹¹ Ma jara bīk'a oodak'āri, p'aareerā poro waibiapa ne-animal waa atap'eda, ateepari ma cuarto edupiara bīde Tachi Ak'ōre te waibiade. Māgí waa bīpari Tachi Ak'ōre bīmāi eperāarā miapinaamerā āchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Mamīda ma ne-animal peeda k'ap'ia p'uurudeepa taawaa ateepata paadait'ee. ¹² Jōdee Jesús p'uurudeepa taawaa ateejida māik'aapa mama miapijida piurumaa. Māgá piuda perā eperāarā pari, āchia p'ek'au k'achia oopatap'edaa wēpapiji ichi waa bat'ada k'aurepa.

Māga ooji āchi p'ek'au wēe p'aneedamerā Tachi Ak'ōre k'īrapite. ¹³ Moisepa p'ādade jara bī k'achia baji piut'ee p'uurude taawa. Māga baji mīda, Cristo māgá piuji k'īra unuamaa iru p'anadap'edaa perā. Mamīda irua māgide k'īsia-e paji k'awa bada perā piut'ee tachi pari. Mapa wādáma iru ome p'uurudeepa taawaa pik'a. Uchiadáma ma chonaarāwedapema

ūraa juu ek'ariipa p'ananaadait'ee ūraa chiwidi juu ek'ari, tachi k'īra unuamaa iru p'ani mīda Cristo iru p'anadap'edaak'a. K'īsiada-ee, waapiara irude ijāadáma. ¹⁴ Na p'ek'au eujāde p'uuru apida ichita ba-e pait'ee. Maperā tachia k'īsia p'ani it'aripema p'uuru k'īra wāreede. Mamata p'anapataadait'ee Tachi Ak'ōre ome. ¹⁵ Māpai Jesucristo māgá piuda perā tachi pari māik'aapa tachi k'aripapari perā, it'aa t'īmaa bide ip'ii jaradáma: "Ak'ōre, pi ichita t'āri pia bapari, Jesús tai k'aripamerā pēida perā." ¹⁶ Ichiaba k'īra atuanáati chik'aripa p'anapataadait'ee māik'aapa wēe beerāmaa teedait'ee pāchia iru p'ani net'aadepema, Tachi Ak'ōrepa māgata k'inia bairā. Māga oodak'āri, Tachi Ak'ōre t'āri o-īapidai.

¹⁷ Ma awara oopatáati pāchi ak'ipataarāpa jara p'anik'a, āchia parā ak'i p'anadairā māik'aapa parā k'aripa p'anadairā Tachi Ak'ōre ūraa k'awaadamerā. It'aa t'īmaa p'ani de ārāpata jaradait'ee āchia parā ak'i p'anadap'edaa māik'aapa parāpa oodap'edaa. Maperā oo p'ani pīrā āchia jara p'anik'a, āchi o-īa p'anadait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite, parāpa ijāapata perā. Mamīda māga ooda-e pīrā, āchi k'īsia p'ua p'anadait'ee iru k'īrapite.

¹⁸ It'aa t'īpatáati Tachi Ak'ōremaa tai pari. Taipa k'awa p'ani irua pia p'anaut'ee. Tachi Ak'ōrepa tai k'īsia p'ua k'īsiapi-e, irua oopi bīk'a oo p'anadairā māik'aapa māga oo k'inia p'ani jai-idaarutamaa. ¹⁹ Ichiaba mia enenee nībi it'aa t'īpataadamerā mi pari Tachi Ak'ōrepa mi k'aripamerā, waya isapai wā k'inia bairā parā ak'ide.

Na k'art'a p'ā aupak'āri ūraada

²⁰ Tachi Ak'ōrépata tachi k'āiwee p'anapipari. Jesús waa bat'ada k'aurepa ichia erēpataarāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapiji, māik'aapa Jesucristo chok'ai p'irabaipiji. Maap'eda ichi ūraa chiwidi k'aurepa Cristo bīj tachi ak'ipari waibia, irude ijāapataarā ichita ak'i bamerā māik'aapa k'aripamerā, oveja ak'iparipa ichi ovejaarā ak'iparik'a. ²¹ It'aa t'īmaa bide parā pari mia jara bī: "Ak'ōre, āra pia ak'i baparíji, pia oopi bīk'a oo k'awaa wādamerā. Tachia māgá oodai māik'aapa pi t'āri o-īapidai Jesucristopa k'aripak'āri. Ak'ōre, jirua pi k'īra wāree ichita iru bapariit'ee! ¡Amén!"

²² Ipemaarā, mia k'inia bī parāpa na k'art'a pia leedamerā māik'aapa aīde jara bīk'a oodamerā. Na k'art'a mak'īara teesoo-e bī, ne-inaa waa at'āri p'āi paraa perā.

²³ Mia parāmaa k'awapi k'inia bī tachi ipema Timoteo uchiají carceldeepa. Nama mi bīmāi isapai pacheru pīrā, iru ome parā ak'ide wāit'ee.

²⁴ Salude téeti parā ak'ipataarāmaa māik'aapa awaraa Cristode ijāapataarāmaa. Italiade-pema ijāapataarāpa parāmaa salude tee pēiruta.

²⁵ Mia it'aa iidi bī Tachi Ak'ōrepa parā jōmaweda pia ak'i bapariimerā. Māgapai pají.

SANTIAGO

Santiagopa K'art'a P'āda Judiorā Ijāapataarāmaa

Santiago, Jerusalendepema ijāapataarā poro waibia na k'art'a p'āji. Cristo chok'ai p'irabaip'eda, unupiji nāgí Santiagomaa (1 Co 15.7). Santiagopa na k'art'a p'ā pēiji judiorā Cristode ijāadap'edaarā, eujā awara-awaraade p'ananaadap'edaarāmaa. Ma ijāapataarā ūraaji ichita ijāapataadamerā Cristopa k'inia bik'a.

Salude jarap'eda, naapiara Santiagopa jara bi ijāapataarāpa jiridamerā k'īsia k'awaa p'anadait'ee māik'aapa ijāa-ijāa p'ananaadamerā (cap. 1.1-18). Jara bi oopataadamerā Ak'ore ūraade jara bik'a; jīp'a ma ūraa ūridai k'āyaara (cap. 1.19-27) māik'aapa eperāarā ūk'uru piara ak'inaadamerā awaraarā k'āyaara, Tachi Ak'ōrepa ijāapataarā jōmaweda auk'a pia ak'ipari perā Cristo k'aurepa (cap. 2.1-13). Jara bi k'āata jara k'inia bi Tachi Ak'ōrede ijāapari (cap. 2.14-26). Jara bi tachi k'īramede; sāga ma k'aurepa k'achiade baaidai (cap. 3.1-12). Jara bi wāara k'īsia k'awaa p'aniirāde (cap. 3.13-18) māik'aapa sāap'eda ijāapataarā chik'inia p'anada-e (cap. 4.1-12). Jara bi audua pedeenaadamerā (cap. 4.13-17) māik'aapa p'arat'ara beerā ūraa bi (cap. 5.1-6). T'ēepai jara bi choodamerā āra ijāa p'anide māik'aapa it'aa t'īpataadamerā k'ayaa beerā pari (cap. 5.7-20).

Salude pēida

¹ Mi, Santiagopa oopari Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a māik'aapa Tachi Waibia Jesucristopa k'inia bik'a. Na k'art'a pēiru parā Israeldeepa uchiadap'edaa ēreerā docedepema ijāapataarāmaa, t'imí na p'ek'au eujāde p'ani chaa. Pia p'anáti.

Ijāapataarā nepirade p'ani pijida, o-ña p'anadaipia bi

² Ipemaarā Cristo k'aurepa, parā nepirade p'anadak'āri maa-e pīrā chupiria jōnadak'āri, waapiara Cristode o-ña ijāa p'anáti. ³ Māgá choodak'āri, k'awa p'ani ne-inaa k'īra t'ādoo choodai. ⁴ Māgá choo p'ani misa, ichiak'au Tachi Ak'ōremaa oopítí irua k'inia bik'a. Māgá parāpa ne-inaa apida faltada-e pait'ee irua oopi k'inia bi parāmaa. Pia k'īsiapataadai māik'aapa jōma pia oopataadai, irua k'aripa bairā.

⁵ Mamīda parādepemapa k'awa-e bi pīrā k'āata ooipia bi chupiria nībide, it'aa t'īji Tachi Ak'ōrepa k'awapimerā. Tachia chupiria iidiiruta pīrā, iru k'īrau-epi. Ma k'āyaara k'aripait'eepi, ne-inaa jōmaade tachi k'aripa k'inia bapari perā. ⁶ Mapa Tachi Ak'ōremaa it'aa t'īk'āri, ijāaji wāara irua ooit'ee pia iidi bik'a. K'īsianáaji: “¿Mia oo k'inia baik'ā irua k'inia bik'a wa māga-e?” Māgee eperā k'īsia nāga bi: ara p'usa abaamāi bak'āak'ata bi. ⁷ Māgee eperāpa ijāa-e Tachi Ak'ōrepa ichi k'aripai. ⁸ Idi ne-inaa aba ijāapari māik'aapa nu ne-inaa awaraa ijāapari. K'īra jīp'a ijāak'aa.

Chupiria beerā p'arat'ara beerā ome

⁹ Piara k'awaadamerā sāga oodaipia bi chupiria jōnide, parāmaa nāga nepiriit'ee. Ijāapari aba chupiria bi pīrā p'arat'a wēe, o-ña baipia bi Tachi Ak'ōrepa iru auk'a pia ak'ipari perā apemaarā ijāapataarāk'a. Ma awara o-ña baipia bi it'ari banait'ee perā. ¹⁰ Jōdee ijāapari p'arat'ara bi o-ña baik'araa bi p'arat'ara bairā. Eperā p'arat'ara bi taarā chook'aa, nep'ono ewaraade bik'a. ¹¹ Māgee nep'ono pi-ia bi t'ok'āri tap'eda. Mamīda aī ūri ak'ōrejiru jēra nībeek'āri, piidaipari wāsiapa. Taarā-e nīde ma nep'ono pi-ia jōdaipari. Māga pik'a bi eperā p'arat'ara bee. Mimia oomaa p'anide pida, jōma āchia iru p'ani jōdarii.

Tachi Ak'ōrepa k'īsia k'achia k'īsiapik'aa

¹² Tachi Ak'ōrepa o-ñapipari eperā chupiria nībide maa-e pīrā nepirade nībide, chook'āri Cristode ijāa bairā. Māgá chook'āri, Tachi Ak'ōrepa ma eperāmaa it'aripema poro jīra teeit'ee; pia jarait'eera, ichita ichi ome bapiit'ee. Ichia māga oopari jōma ichi k'inia

iru p'aniiřā ome, chonaarāweda māga jarada perā. ¹³ Mamīda māgá nepirade jōnide abaapa k'īsiaru pīrā k'achia ooit'ee, jaraik'araa bī: "Tachi Ak'ōrepata māga oopi bī". Māga jaraik'araa bī Tachi Ak'ōrepata k'īsiak'aa perā ne-inaa k'achia ooit'ee. Ma awara eperāmaa māga k'īsiapik'aa. ¹⁴ Jīp'a tachi t'ārideepata k'īsia k'achia uchiapari. Maap'eda ne-animal trampade t'īuparik'a carnada k'oit'ee, māga pīk'a eperā ichia k'īsia k'achia oo k'iniadaik'āri, ¹⁵ ma ne-inaa k'achia oopari. Chi māga ooyaa bī atuait'ee.

¹⁶ Maperā īpemaarā k'iniarā, pāchi itu k'ūrapināati. K'īrak'aupai k'īsiadai Tachi Ak'ōrepata k'īsiapii ne-inaa k'achia ooit'ee. ¹⁷ Māga-epi. Tachia ne-inaa pia jōmaweda iru p'ani Tachi Ak'ōre k'aurepata iru p'ani. Irua ooji ak'ōrejīru, atane māik'aapa lucero. Māgí edaare īdaapata, edaare īdaadak'aa. Tachi Ak'ōre māga bada paara, edaare k'īsiapik'aji k'achia ooit'ee; edaare k'īsiapik'aji pia ooit'ee. Mamīda māga-e. Ichita pia oopari. ¹⁸ Māgá pia oopari perā, apemaarāpa irude waide ijādai naaweda, tachi judiorāmaa k'awapiji ichia wāarata jara pēida, ma ūraa wāarade ijādap'eda, atuanaadamerā. Māga ooji k'inia bairāichi k'īrapite pia nipadamerā.

Tachi Ak'ōre Ūraa īripataarāpa oopata

¹⁹ īpemaarā k'iniarā, Tachi Ak'ōrepata māga ooda perā tachi-it'ee, k'īiri ēesaa p'anāti iru ūraa ūridamerā. Mamīda pia k'īsīati pedeedai naaweda. Ma awara isapai k'īraunāati. ²⁰ Mia māga jara bī chi isapai k'īrauyaa bīpa ook'aa perā Tachi Ak'ōrepata k'inia bīk'a. ²¹ Maperā k'achia k'īra t'ādoo k'īsia amāati. P'anānāti naaweda p'anapatap'edaak'a, waide ijāada-e p'anadak'āri. Ma k'āyaara audua-ee óoti Tachi Ak'ōrepata k'inia bīk'a. Ichiaba k'īsiapatāati irua wāarata jara pēidade, ma k'aurepata ijāapata perā māik'aapa it'aa wādait'ee perā.

²² Māga ooda-e pīrā, pāchi k'inia ijāa p'anik'ata bī. Mia māga jara bī ūk'uruurāpa k'īsiadai perā Tachi Ak'ōre ūraa ūri bīpapai oo p'ani irua k'inia bīk'a. Mamīda pāchi itu k'ūrapi p'ani. Tachi Ak'ōre ūraa ūridak'āri, oodaipia bī irua jara bīk'a. ²³ Chi māga oo-e bīpa ara eperāpa espejode ichi k'īra ak'īparik'ata bī. ²⁴ Jāgí eperā espejode ak'ī bak'āri, ichi k'īra pia unupari. Mamīda ma espejodeepa āyaa wāk'āri, espejode unuda k'īra atuadaipari. ²⁵ Māga pīk'a bī eperā ome Ak'ōre ūraa ūrik'āri. ūrii Tachi Ak'ōrepata ichimaa oopi k'inia bī. Mamīda, ai t'ēepai ichia ūrida k'īra atuadarū pīrā, oo-e pai Tachi Ak'ōrepata k'inia bīk'a. Jōdee chi ooparipa Tachi Ak'ōrepata k'inia bīk'a nāga bī. Tachi Ak'ōrepata ūraa Pia jara pēida Cristode ūrik'āri, aīde k'īsia wāpari māik'aapa Cristode ijāapari. K'īra atua-ee māgí jara pēida, Cristopata k'aripapari perā ichia oomerā ma ūraade jara bīk'a. Māga ook'āri, t'āri o-ña bapariit'ee.

²⁶ Eperāpa k'īsīai Tachi Ak'ōrepata k'inia bīk'a oo bī, it'aa t'īpari perā maa-e pīrā primisia teepari perā. Mamīda ik'achia pedeeri pīrā awaraarā āpīte maa-e pīrā audua pedeeri pīrā, ichi itu k'ūramaa bī, wāara Tachi Ak'ōrepata oopi k'inia bīk'a oo-e bairā. ²⁷ Wāara Tachi Ak'ōrepata k'inia bīk'a ooparipa ooamaa bapari ijāadak'aa beerāpa k'achia oopata k'īra t'ādoo. Ma awara k'aripapari ak'ōre wēe beerā māik'aapa p'ētrāa beerā āchi chupiria jōnide.

2

Sāgá awaraarā ak'īdaipia bī

¹ īpemaarā, parāpa k'awa p'ani net'aa jōma Tachi Waibīa Jesucristo jua ek'ari nībī. Iruata Tachi Ak'ōre k'īra wāree iru bī. Māga k'awa p'aniita māik'aapa irude ijāa p'aniita, īsāap'eda parāpa aba k'iniara iru p'anapatama apemaarā k'āyaara? Tachi Ak'ōrepata māga oopik'aa. ² īsāga pak'ajima parāpa mia jararuk'a oodap'edaa paara? Parā cheepuru-dak'āri it'aa t'īdait'ee, pachei aba p'arat'ara bī māik'aapa aba chupiria bī. ³ Chi p'aru pi-ia jī bī māik'aapa sortija nēedee jī bī pipiara ak'īdai chi p'aru sore jī bī k'āyaara. Jaradai ma

p'arat'ara bimaa: "Nama su-ak'i ba chéji su-ak'i beepata pipiara bide." Jõdee ma chupiria chimaa jaradai: "Jäma baini banáji, maa-e pírā jämä su-ak'i banáji." ⁴ Mäga oodap'edaa paara, Tachi Ak'orepa k'inia bik'a ooda-e p'anak'ajida. Mapa paräpa mägä oo p'ani pírā, pia ooda-e p'ani. Cristo Tachi Waibiada a p'ani mïda, jara p'ani chisägita k'iniadaipia bi apemaarä k'äyaara. Mäga oodak'äri, k'achia k'isia p'ani.

⁵ Ipemaarä k'iniarä, jürít! Tachi Ak'orepa audú jirit'erajipi chupiria chedeerä, Cristode ijäädap'eda, o-ña p'anapataadamerä na p'ek'au eujäde, k'awa p'anadairä irua ächi k'aripapari. Ma awara ächi jirit'eraji it'aa wädamerä. Tachi Ak'orepa mäga oopari ächit'ee mäik'aapa jöma iru k'inia iru p'aniirä-it'ee, chonaaräweda mäga jarada perä. ⁶ Tachi Ak'orepa mägä chupiria beerä jirit'eraji mïda, paräpa p'arat'ara beerä pipiara ak'ipata chupiria beerä k'äyaara. ¿K'awada-e p'anik'ä p'arat'ara beeräpata parä chupiria oo iru p'anapata mäik'aapa charraarä k'irapite atadaipata? ⁷ Ma awara ächia Jesucristo t'í ichi k'inia ik'achia jarapata. Mäga oopata Tachi Waibia Jesucristopa jömaarämaa pia oopari mïda. ¡Iru t'ídetä parä poro choopijida! Mäga bïta, ¿säga ärata pipiara ak'idaima chupiria beerä k'äyaara?

⁸ Ma k'äyaara oodaipia bi Tachi Ak'orepa ūraa waibiarä bide jara bik'a ichi ūraa p'äpidade: 'Awaraarä k'inia iru bapariiji pichi k'ap'ia k'inia iru baparik'a.' (Lv 19.18)

⁹ Mägä paräpa eperäärä ūk'uru ak'i p'ani pírä pächi k'ap'ia ak'ipatak'a, mamïda mäga ooda-e p'ani pírä jömaarä ome, k'achiata oomaa p'ani Tachi Ak'ore k'irapite. Mägä oodak'äri, ooda-e p'ani iru ūraa p'ädade jara bik'a. ¹⁰ Eperäpa Tachi Ak'orepa ūraa jaradadepema aba oo-e pírä, ichita iru ūraade jara bik'a jömweda oo-e bi. ¹¹ Iruata jaraji: 'Miak'äi bi awaraarä ome k'aináaji.'

Ichiaiba jaraji:

'Eperä peenáaji.'

(Ex 20.13-14)

Mapa awaraa jiri-e pijida, eperä peeru pírä, ichita oo-e bi jömweda Tachi Ak'orepa jara bik'a. ¹² Mamïda paräpa Cristode ijäädag'äri, ma ūraa p'äda juu ek'ariipa uchiajida. Mapa paräpa pia pedeedaipia bi awaraaräde mäik'aapa jömaarä auk'a ak'idaipia bi, ewari cherude Tachi Ak'orepa ak'iit'ee perä ichide ijääpataaräpa oopatap'edaa mäik'aapa pedeepatap'edaa. Mägä k'awaaait'ee ichia jaradak'a oojida wa ooda-e paji. ¹³ Mägä Tachi Ak'orepa na p'ek'au eujädepemaaräpa oopatap'edaa ak'ik'äri, chupiria k'awa-e pait'ee awaraarä chupiria k'awada-e p'anadap'edaarä. Jõdee chupiria k'awaaait'ee awaraarä chupiria k'awaadap'edaarä. Mäirä o-ña uchiadait'ee iru k'irapite, oodap'edaa perä irua jaradak'a.

Tachi Ak'orede wäara ijääpataaräpa oopata irua k'inia bik'a

¹⁴ Mäpai ipemaarä, k'isiaati mia jararude. Eperäpa Tachi Ak'orede ijää bida ai. Mamïda mägipa chïara k'aripak'aa pírä Ak'orepa oopi k'inia bik'a, ichi k'inia mäga jara bi. Mäga jara bipapai it'aa wä-e pait'ee. ¹⁵ Pia jarait'eera, ijääpari abaapa unuru pírä awaraa ijääpari p'aru wëe bi jisua-it'ee, mäik'aapa chik'o wëe bi k'oit'ee, ¿sägak'ajima näga jarada paara? ¹⁶ "P'aru mõtaapa pira béeji jisuapiamaapa mäik'aapa nek'oji bi jäwaa beerumaa. Maap'eda pia wäji Tachi Ak'ore ome." Mäga jara bide maarepida tee-e pírä ma ijääpari chupiria chimaa, ¿k'äare piata baima? Ichi k'inia mäga jaraji. ¹⁷ Mäga pik'a bi chi jara bipa: "Mia Tachi Ak'orede ijääpari." Mamïda mägi eperäpa ook'aa pírä Tachi Ak'orepa jara bik'a ichi ūraade, ma eperäpa ichi k'inia mäga jara bi.

¹⁸ Ewaa eperäpa jarai: "Pia Tachi Ak'orede ijää bi mäik'aapa mia ne-inaa oopari irua jara bik'a. Mamïda pia ne-inaa oo-e pírä irua jara bik'a, mägara wäara ijää-e bi. Jõdee mia mägä irua jara bik'a oopari perä, pia k'awaaai mia wäara ijää bi." ¹⁹ K'awa bi pia ijää bi Tachi Ak'ore apai. Wäarapi, mamïda mäga ijää bipa tachi it'aa wä-e pait'ee. Netuaraaräpa ichiaiba mäga k'awa p'ani. Mamïda p'era p'anapata k'awa p'anadairä Tachi Ak'orepa ächi k'achia ooit'ee. ²⁰ Pariatua k'isiaanáaji. Ma k'äyaara óoji Tachi Ak'orepa oopi bik'a.

K'awáaji wāara Tachi Ak'ōrede ijāa bipa oopari irua oopi bik'a. ²¹ Chonaarāweda auk'a māga paji. Tachi chonaarāwedapema Abrahampa ichi warra ateeji ee nok'ode biit'ee altar īri māik'aapa peeit'ee Tachi Ak'ōre-it'ee, Tachi Ak'ōrepa irumaa māga jarada perā. Māgá Abrahampa chi warra wāak'a-e pada perā, wāara p'ek'au k'achia wēe beeji Tachi Ak'ōre k'īrapite. ²² Aí naaweda Abrahampa Tachi Ak'ōrede ijāaji. Mamīda ichia ook'āri Ak'ōrepa jaradak'a, ak'ipiji wāara ijāa bi. ²³ Ma awara māga ook'āri, wāara uchiaji Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a:

'Abrahampa Tachi Ak'ōrepa jarada ijāaji. Maperā Tachi Ak'ōrepa iru pia ak'ipachi.' (Gn 15.6)

Abrahampa ichia wāara ijāada māgá ak'ipida perā, Tachi Ak'ōre k'ōp'āyoda apachida.

²⁴ Māpai īpemaarā, Tachi Ak'ōrepa māga ooda perā Abraham ome, parāpa k'awa p'aní Tachi Ak'ōrepa p'ek'au k'achia wēe ak'ipari eperā irude wāara ijāa bi māik'aapa irua jara bik'a oo bi. Mamīda māgá ak'i-epi eperā irude ijāa bida apari, māgipa oo-e bi pīrā irua jara bik'a.

²⁵ Tachi Ak'ōrepa Abraham ome oodak'a ichiaba ooji Rahab ome. Māgí prostituta baji. Mamīda Israel pidaarā chedak'āri iru baparimāi ma p'uuru ak'ide, irua ma Israel pidaarā k'aripaji ichi auk'aarāpa jita atanaadamerā. Māga ooji Tachi Ak'ōrede ijāa bada perā. Māgá ooda perā māik'aapa wāara ijāada perā, Tachi Ak'ōrepa māgí wēra p'ek'au k'achia wēe ak'iji. ²⁶ Māpai ma jōma jara aupadade k'īsiadak'āri, parāpa k'awaadai Tachi Ak'ōrede ijāa bida aparipa ook'aa pīrā irua jara bik'a ichi ūraade, wāara ijāa-e bi. Iru tachi piuda k'ap'īak'ata bi.

3

Pariatua pedeedaik'araa bi

¹ īpemaarā, parādepema Ak'ōre Ūraa jarateepari pa k'inia bi pīrā, k'awaaipia bi apemaarā ijāapataarāpa oopatap'edaa ak'ii k'āyaara, Tachi Ak'ōrepa taipa oopatap'edaa audupiara ak'iit'ee jarait'ee pia wa k'achia. Māgá irua k'awaait'ee taipa jarateedap'edaak'a p'anapachida wa māgá p'anadak'aa paji. ² Māga jara bi tai chi jarateepataarāpa chīara k'īraupidai perā taipa jarapata k'aurepa. Wāara tachi ijāapataarā jōmaarāpa edaare māga oopata māik'aapa awaraa ne-inaa k'achia pariatus oopata. Eperā pada paara chīara k'īraupik'aa ichi pedeepa, māgipa awaraa ne-inaa k'achia apida ook'aa pak'aji.

³ K'īsiadáma nāgide. Ne-inaa ma-āri hierrodee ooda caballo it'aide bipata. Māgipa wāpipata chi wāpi k'iniamaa. ⁴ Ichiaba barco choma tok'esaa wāk'āri, nāupa golpe p'ua nībi mīda āyaa wāpiit'ee, ma barco p'eraparipa ichia atee k'iniamaa ateepari chi timonpa. Māga oopari ma barco k'āyaara timón ma-āriara bi mīda. ⁵ Māga pik'a bi tachi k'īrame ome. Tachi k'ap'īade ma-āri bi mīda, māgipa ne-inaa k'īra t'ādoo audua jarapata eperāarāpa. Ma awara k'awa p'aní t'ipitau ma-āriipa eujā āree paat'aa. ⁶ Ma t'ipitáuk'ata bi tachi k'īrame. Tachi k'ap'īade ma-āri bi mīda, nepira waibiade baaipipari māik'aapa ne-inaa k'achia oopipari, madeepa na p'ek'au eujādepema pedee k'achia k'īra t'ādoo uchiapari perā. Ma awara madeepa netuarapa pedeepida uchiapari. Mapa k'awa p'aní tachi k'īramepa māgá nepirade baaipipariit'ee tachi t'oru wedapema piurumaa.

⁷ K'awa p'aní eperāarāpa taunomaapata nāgee ne-animalaarā mēepema k'īra t'ādoo: wāabaipata; eujāde nūuteepata; eujāde bipa urt'īu nūuteepata; p'usa jādepema; jāgee. ⁸ Māga oopata mīda ne-animalaarā ome, apidaapa āchi k'īradoopa k'īrame p'oysaa t'īdik'adak'aa. Māga p'oysada-e tachi k'īramedeepa pedee k'achia k'īra t'ādoo pariatus uchiapari perā. Madeepa uchiada pedee k'achia neera k'achíak'ata bi, chīara miapipari perā.

⁹ Tachi k'īramepa pedee pia jarapari Tachi Ak'ōremaa it'aa t'īdak'āri. Mamīda māgipa ichiaba ik'achia pedee jarapari chīaramaa. Māgá pedee k'achia jaradak'āri awaraarāmaa,

ik'achia jara p'anik'ata bi Tachi Ak'oremaa, irua eperaarā jōma ooda perā. ¹⁰ Ipemaarā, Tachi Ak'orede ijāapataarā it'aideepa pedee pia pedee k'achia ome māgá uchiaik'araa bi. ¹¹ Pania poatri uchia bimai eujā ek'ariipa asia naap'ee ome uchiak'aapi. Ichiaba pania k'iyaa uchiaparimāiipa naap'ee uchia-epi. ¹² Ma awara higuera biirideepa orodak'aa olivo, māik'aapa uva k'arradeepa p'edak'aa higojō. Mapa ipemaarā, Tachi Ak'orede ijāapataarāpa pedee k'achia k'ira t'ādoo jaradaik'araa bi; jip'a pia aupaita jarapataadaipia bi.

Wāara k'isia k'awaa beerā

¹³ Parādepema k'isia k'awaa bi pirā, k'awaa wāipia bi ooit'ee Tachi Ak'orepa k'inia bik'a māik'aapa māga ak'ipiipia bi apemaarāmaa. Chīara ome t'āri pia baipia bi māik'aapa k'ariipaipia bi, audua-ee. Māgata p'anapata wāara k'isia k'awaa beerā. ¹⁴ Mamīda māga p'anapataadai k'āyaara, parāpa Tachi Ak'ore Ūraa jaratee k'inia p'ani pirā apemaarā k'āyaara waibiara pa k'inipa, wāara Tachi Ak'ore-it'ee k'isia atua p'ani, irua māga oopik'aa perā. ¹⁵ Chi māgá k'isia p'aniirā ijāadak'aarāk'api k'isiapata, āchia oo k'iniata oo k'inia p'anadairā. ¡Netuarapata māgá k'isiapipari! ¹⁶ Eperā aba waibiara pa k'inia bak'āri apemaarā k'āyaara, jōmaarāpa ichi pedee aupai ūridamerā, nāgee ne-inaa k'achia k'ira t'ādoo ooi: nepira jiriyaa bai, pedee audua bai, maa-e pirā apemaarā k'aripak'aa bai. ¹⁷ Mamīda chi wāara k'isia k'awaa bi Tachi Ak'orepa k'inia bik'a māgá nipak'aapi. Ne-inaa awaraa k'āyaara jōma oopari oo k'inia bairā Tachi Ak'orepa oopi bik'a. Nepira jirik'aa chīara ome; jip'a k'āiwee bapari. Chīara k'irau chok'ak'aa māik'aapa pia ūripari ne-inaa iidide chedak'āri. K'irau-ee oopari ichi poropa oopi bik'a. Awaraarā chupiria k'awaapari māik'aapa k'ariapapari. Eperā aba pipiara ak'ik'aa apemaarā k'āyaara. Oopari ichia jara bik'a; seewata ne-inaa ook'aa. Māgeepa ne-inaa k'ira t'ādoo oopari chīara k'arihait'ee. ¹⁸ Chi māgá ooparipa k'inia bapari jōmaarā k'āiwee p'anapataadamerā ichik'a, Tachi Ak'ore k'irapite māik'aapa apemaarā k'irapite. Mapa pia nipapari. Māgá ichi ik'aawa p'aniirā iruk'a p'ana k'iniadaipi.

4

¹ Ma k'isia k'awaa bi māga bapari mīda, parādepema chok'ara k'āiwee p'anadak'aa. ¿Wāara-ek'ā? Aupedee para bapari māik'aapa k'irau para bapari, pāchi t'āride k'isia k'achia iru p'anadairā. ¿K'āare k'aurepata māga para bapari? ¿Pāchia oo k'inia p'ani k'aurepae-ek'ā?

Tachi Ak'orepa jara bik'a oodak'aarā

² Nāga oo p'ani. Parā waibiara pa k'inia p'anapata apemaarā k'āyaara maa-e pirā chīara net'aa k'īapata. T'ēepai ma net'aa p'oyaa atada-e pak'āri, ma net'aa chipari k'ira unuamaa iru p'aneepata, peet'aa k'iniadarutamaa. Māga oo p'ani mīda, atadak'aa parāpa k'inia p'ani, Tachi Ak'oremaa iididak'aa perā. ³ Jōdee Tachi Ak'oremaa iididak'āri, pāchi-it'ee aupaita iidipata. Mapa Tachi Ak'orepa teek'aa pāchia iidi p'ani, māgá k'achia iidi p'anadairā. ⁴ Pāchia oo k'iniata oo k'inia p'anadairā, Tachi Ak'orepa jara bik'a oo k'iniada-e. Ara wērapa chi k'ima amaaparik'a awaraa ome banait'ee, māga pik'a parāpa oodaamaa p'ani ne-inaa Tachi Ak'orepa oopi bi, oonadait'ee irude ijāadak'aa beerāpa oopatak'a. ¿K'awada-e p'anik'ā māga oodak'āri, t'īu p'ani Tachi Ak'ore k'ira unuamaa iru p'anapataarā eere? ⁵ ¿K'āata k'isia p'anima? ¿Tachi Ak'orepa ichi ūraa p'ādade nāga pariatusa jara bik'ā?

'Mia jaure bida eperā k'ap'iade k'inia bi michi-it'ee.'

(Dt 4.24)

¡Tachi Ak'orepa pariatusa māga jara-e pají! ⁶ Māga jaraji tachi pia ak'i k'inia bairā māik'aapa k'aripa k'inia bairā. Mamīda wāara k'inia p'ani pirā irua māga oomerā, pāchia k'inia p'ani oo amaadaipia bi māik'aapa irua jara bik'a oodaipia bi. Māga k'awa p'ani iru ūraa p'ādade jara bairā:

'Tachi Ak'õrepa k'aripa-e audua p'anapataarã, mamõda t'ãri pia k'aripapari audua-ee beerã.' (Pr 3.34)

⁷ Mapa ñpemaarã, oopíti Tachi Ak'õremaa irua oo k'inia bïk'a pâchi t'ãride mäik'aapa pâchi k'ñsiade. Ma awara netuarapa k'ñisia k'achia k'ñsiapik'ãri, oonáati ichia k'inia bïk'a. Ma k'ãyaara chóoti mäik'aapa Tachi Ak'õremaa it'aa t'ítì. Mägá oodak'ãri, ma netuara ãyaa wâit'ee. ⁸ Parâdepema ne-inaa k'achia oo p'aniirâpa jarátì Tachi Ak'õremaa jõma k'achia oodap'edaa, irua mägi wëpapik'oomerã. Maap'eda k'achia k'íra t'âdoo oo amáati. Mäga ooruta pirâ, irumaa it'aa t'îdak'ãri, irua waya ûriipi. Ichiaba pariatusa k'ñisia p'aniirâpa mäga oodaapia bi. Mägeerã eda k'ñsiapata "mia ooit'ee Tachi Ak'õrepa oopi bïk'a" mäik'aapa eda k'ñsiapata "mia ooit'ee michia oo k'iniata". Tachi Ak'õrepa mägá pariatusa k'ñsiapik'aa. ⁹ Parâ wâara pia nipa k'inia p'ani pirâ Tachi Ak'õre k'írapite, k'ñsíati pâchia oopatap'edaade. Maap'eda k'ñisia p'ua p'anáti. Ëidai k'ãyaara, t'ãri p'ua p'anáti mäik'aapa jëeti, pâchia k'achia oopatap'edaa k'aurepa. ¹⁰ Mäga ooruta pirâ, Tachi Ak'õremaa ak'ipidai wâara oo k'inia p'ani irua jara bïk'a. Ma awara mägá oodak'ãri, irua parâ pia ak'i.

Ak'idaik'araa bi chñarapa oo p'ani ma t'êepai ãra ãpite ik'achia jarait'ee

¹¹ Mamõda ñpemaarã, k'írak'aupai chñara ãpite pedee k'achia pedeedai, k'ñisia p'anadairã ãchia ooda-e p'ani Tachi Ak'õre Ùraa p'âpidade jara bïk'a. Mägá eperâpa pedee k'achia pedeek'ãri, ichiaba oo-e bi Tachi Ak'õrepa jara bïk'a, ichi ûraade jara bairâ chñara ãpite pedee k'achia pedeeik'araa bi. Ma awara ijâapataarâpa mäga oodak'ãri, ak'ipipata k'ñisia p'ani ãchia Tachi Ak'õre k'ãyaara pipiara k'awa p'ani chñarapa oo p'ani ak'îdait'ee. ¹² Mägá k'ñsiadaik'araa bi. Tachi Ak'õrepapaita eperâarâpa oopata ak'ipari, ichiata jarada perâ sâga p'anapataadaapia bi. Ichia aupaita eperâarâ o k'achiadeepa k'aripa atapari ichi ome p'ananaadamerã. Ma awara ichia aupai jarapari chisâgîrâ ichimâipi ãyaa pëiit'ee. Mapa apidaapa ak'idaik'araa bi chñarapa oopata, jarait'ee pia wa k'achia.

Ùraa audua pedeenaadamerã

¹³ Ùrítì parâdepema jarapataarã: "Idi maa-e pirâ nu wâdait'ee jâgí p'uurudee net'aa netode mäik'aapa aña aba mama p'aneedait'ee mimiamaa p'arat'a jitadait'ee." ¹⁴ Mäga jaradaik'araa bi parâpa k'awada-e p'anadairã nu chok'ai p'anadai wa p'anada-e pai. Parâ nâupa jîarara taarâ-ee ãyaa p'ua ateeparík'api p'ani. ¹⁵ Idi wa nu ne-inaa oodait'eeda adai k'ãyaara, jaradaapia bi: "Tachi Ak'õrepa k'inia bi pirâ mäik'aapa chok'ai p'ani pirâ, ne-inaa oodait'ee." ¹⁶ Mamõda parâpa mägadak'aa. Audua pedeepata, pâchi k'írapoopa ne-inaa jõmaweda oo k'inia p'anadairã. Mamõda mägá audua pedeedaik'araa bi, tachi jõmaweda Tachi Ak'õre jua ek'ari p'anadairã. ¹⁷ Mâpai eperâpa k'awa bi pirâ ne-inaa pia ooipia bi, mamõda mäga oo-ee, k'achia oomaa bi Tachi Ak'õre k'írapite.

5

Ùraa p'arat'ara beerâ-it'ee

¹ Írá ùrítì p'arat'ara beerâ. Jëeti mäik'aapa bíati, parâ miadait'ee perâ Tachi Ak'õrepa ak'ik'ãri na p'ek'au eujâdepemaarâpa oopatap'edaa. ² Ma ewate pâchia ne-inaa iru p'ani jõmaweda servi-ee baibeeit'ee. Jõma pâchia k'odait'ee ia bïdap'edaa mik'ia bait'ee. Ma awara parâpa p'aru pi-ia p'e iru p'ani jîdait'ee wiwirria jëra bait'ee, polillapa k'ok'ooda perâ. ³ Parâ nêe mäik'aapa p'arat'a p'e iru p'ani mogosia jëra bait'ee hierrok'a. Tachi Ak'õrepa ma net'aa jõmaweda jõpiit'ee, ichi k'írapite servi-e bairâ. Parâpa ma nêe p'arat'a ome mägá mogosiadaida unudak'ãri, k'awaadait'ee pâchi k'ap'ia paara jõdait'ee, t'ipitaupa ne-inaa paa jõparik'a. Írá parâpa mägee net'aa at'ãri p'emaa p'ani. Mamõda taarâ-e Tachi Ak'õrepa ooit'ee mia jara bïk'a. ⁴ ¡Ùrítì! Parâpa mimiapataarâ jîripata pâchi ne-uudap'edaa chauda p'edamerâ. Mamõda ma mimiapataarâmaa p'aadak'aa. Mapa chupiria iidipata abaapa ãchi k'aripamerâ. Jõmaarâ Ak'õre Waibiapa ãra chupiria iidida

ūri bi. ⁵ Na p'ek'au eujāde p'anī misa, jōmaweda pāchia oo k'iniata oopata māik'aapa net'aa k'iniata p'e wāpata. P'ak'a poreepidák'api p'anī. Mamīda taarā-e ewari cherude p'ak'a ateepatak'a chi peepatamaa, Tachi Ak'ōrepa parā k'achia ooit'ee, ooda-e p'anadairā irua k'inia bik'a. ⁶ Ma awara parāpa eperā t'āri pia p'anīrā charraarāmaa ateepata, ne-inaa k'achia maarepida ooda-e p'anī mīda. Maap'eda charraarāmaa p'aapata ma chupiria chitoonīrā peepidamerā. ¿K'aipa p'ooyaaima parā ome?

Choodaipia bi chupiria jōnide

⁷ Ipemaarā, Tachi Ak'ōrepa māgá ooit'ee perā māgeerā ome, choopatáati chupiria jōnadak'āri āra k'aurepa. Māga oodaipia bi Tachi Waibia Jesucristo cheit'ee perā. Iru māgá cheru misa, p'anapataadaipia bi ne-uupataaarāk'a. Māirāpa ne-inaa uudap'eda, k'āiwee nipata ijāa p'anadairā k'oi chek'āri, āchi ne-uudap'edaa t'onoit'ee māik'aapa waruiit'ee. Ai t'ēepai waya nipata k'oi waya chek'āri, ma ne-uudap'edaa chaumerā. ⁸ Māga pik'a parā k'āiwee nidaipia bi māik'aapa ijāapataadaipia bi Tachi Waibiade, iru taarā-ee cheit'ee perā, jōmaarāpa oopatap'edaa ak'ide.

⁹ Mamīda ipemaarā, māgá k'āiwee ni p'anī misa ma chupiria jōnide, k'īrak'aupai jaradai: "Jāgí ijāapari k'aurepa mi nāgá chupiria nībi." Tachi Ak'ōrepa māgá k'achia k'īsiapataaarā pia ak'i-e pait'ee, iru chek'āri jōmaarāpa oopatap'edaa ak'ide. Taarā-ee iru waya cheit'ee na p'ek'au eujādee. ¹⁰ Piara k'awaadamerā sāga choodaipia bi nepirade jōnide, mia k'īrapapi k'inia bi Tachi Ak'ōre pedee jarapataaarā chonaarāweda p'anapatap'edaa. Tachi Ak'ōrepa āra pēiji jarade irua oopi k'inia bada eperāarāmaa. Mamīda ma eperāarāpa āra miapijida, ārapa jaradap'edaa ūri k'iniada-e p'anadap'edaa perā. Māgá iru p'anajida mīda, choopachida. ¹¹ Tachi ijāapataaarāpa pia pedeepata āra āpīte, waapiara ijāapatap'edaa perā Tachi Ak'ōrede āra chupiria jōnadak'āri. Parāpa k'awa p'anī sāga chooji chonaarāwedapema Job, chupiria nībide. Māgá baji mīda, Tachi Ak'ōrede ijāapachi. Maap'eda ma chupiria nībideepa uchiak'āri, Tachi Ak'ōrepa Job k'aripaji pipiara bapariimerā naawedapema k'āyaara. Tachi Ak'ōrepa māga ooji chupiria jōnīrā chupiria k'awaapari perā.

¹² Irá ipemaarā, ne-inaa awaraa k'awapi k'inia bi parāmaa. Juraadaik'araa bi ne-inaa apida k'īrapite: pajā k'īrapite, na eujā k'īrapite, wa ne-inaa awaraa k'īrapite. Tachi Ak'ōrepa jōmaarāpa oopatap'edaa ak'ik'āri, pia ak'i-e pait'ee māgá pariatura jarapataaarā, chīrapa ijāadamerā āchia jara p'anī. Māgá juraadai k'āyaara parāpa jaradaipia bi: "ooit'eepi" jaradak'āri ne-inaa oodait'ee māik'aapa "oo-epi" jaradak'āri ne-inaa ooda-e pait'ee.

¹³ Māpai ipemaarā, parādepema aba chupiria nībak'āri, it'aa t'īpia bi. Jōdee o-īa bak'āri, Tachi Ak'ōremaa k'ariipia bi. ¹⁴ Ma awara parādepema aba k'ayaa bak'āri, jara pēidaipia bi tachi ijāapataaarā ak'īpataaarāmaa, āra chedamerā māik'aapa it'aa t'īdamerā iru pari. Iru ik'aawa pachedak'āri, ārapa it'aa t'īdaipia bi Jesucristopa iru jīpamerā. Māimisa āradepemapa iru k'ap'ia p'uruipia bi aceitepa. ¹⁵ Mamīda it'aa t'īdak'āri, wāara ijāadaipia bi Tachi Ak'ōrepa jīpai. Māga ooruta pīrā, Ak'ōrepa ooit'ee ārapa iidi p'anik'a. Ma k'ayaa wēpait'ee māik'aapa k'ayaa baji pīrā p'ek'au k'achia ooda k'aurepa, ma p'ek'au k'achia wēpait'ee. ¹⁶ Tachi Ak'ōrepa māga oopari perā, k'ayaa beerāpa jaradaipia bi āchia k'achia oodap'edaa awaraa ijāapataaarāmaa, māirāpa it'aa t'īdamerā āchi pari. Māgá Tachi Ak'ōrepa āra jīpaipi. Mia māga jara bi irua oopari perā ichi k'īrapite pia nipapataaarāpa iidi p'anik'a, wāara ijāadak'āri. Māga oopari ārapa ne-inaa chaaree iidi p'anī pijida. ¹⁷ Māga ooji chonaarāweda ichi pedee jarapari Elías ome. Elías eperā paji tachik'a. Mamīda it'aa iidlak'āri Tachi Ak'ōremaa irua k'oi chepinaamerā, Tachi Ak'ōrepa māga ooji, Eliapa wāara ijāa bada perā. Año òpee esa-auk'a k'oi che-e paji. ¹⁸ Ma t'ēepai waya it'aa iidlak'āri, Tachi Ak'ōrepa k'oi chepiji māik'aapa ma eujāde ne-uudap'edaa t'onop'eda māik'aapa warip'eda, chauji.

¹⁹ Māpai ūpemaarā, mā et'ewa jaradak'a chik'aripa p'anapatáati. Māgá parādepema aba k'achiade baairu pīrā oo k'inia-e bairā Tachi Ak'ōrepa oopi k'inia bik'a, awaraarāpa iru k'aripadai, waya wāara ijāamerā māik'aapa k'achia oo amaamerā. ²⁰ K'awadaipia bī chi māgá k'ariparupa māgí eperā o k'achiadeepa uchiapiit'ee. Māgá Tachi Ak'ōrepa irua k'achia ooda jōmaweda wēpapii.

Māgapai pajī.

1 SAN PEDRO

San Pedropo K'art'a Naap'iara P'ãda

San Pedro, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'ã pëiji Cristode ijãapataarã Ásia eujäde awara-awaraa p'anapatap'edaarãmaa. Chupiria p'anapatap'edaa perã ijãadak'aa beerã juade, Pedropo ūraa bi choodamerã ãchi ijãa p'anide.

Salude jarap'eda, naapiara Pedropo k'irãpapi bi sãga Tachi Ak'õrepa ãra chupiria k'awaaji mäik'aapa k'aripaji Cristode ijãadamerã. Jara bi chonaarãwedapema Ak'õre pedee jarapataarãpa, iru angeleerãpa paara mäga k'awa k'inia p'anajida, mamãda p'oyaade-e paji (cap. 1.1-12). Jara bi Ak'õrepa ijãapataarã mägá o k'achiadeepa k'aripa atada perã, p'ek'au k'achia oo amaadaipia bi mäik'aapa irua oopi bik'a p'anapatadaipia bi (caps. 1.13-2.3). Jara bi Jesucristopa ãra jirit'eraji p'aareerãk'a p'anadamerã ichideerã t'ãide mäik'aapa awara p'anapatadaamerã na p'ek'au eujädepema ijãadak'aa beerã k'âyaara (cap. 2.4-12). Jara bi ãchi poro waibiarã waaweedamerã. Ichiba jara bi Cristo miada ãra k'aripait'ee (cap. 2.13-25). Úraa bi miak'ãi p'aniirãpa k'awaadamerã sãga p'anapatadaipia bi Cristo juu ek'ari (cap. 3.1-7). Waya jara bi ijãapataarãpa naawedapema ne-inaa k'achia oopata oo amaadamerã mäik'aapa ne-inaa pia oopataadamerã, ma k'aurepa miaruta pijida (caps. 3.8-4.19). T'ëepai Úraa awara-awaraa jara bi ijãapataarã-it'ee (cap. 5.1-11) mäik'aapa ãramaa salude pëi bi (cap. 5.12-14).

Salude pëida

¹ Mi, Pedro Jesucristopa pëida ichi ūraa jarateede. Mía na k'art'a p'ã pëiru parã, Tachi Ak'õrepa jirit'eradaarãmaa Cristode ijãadamerã; chi awara-awaraa p'anapataraarã k'ira tewaraarãk'a nãgí eujäde: Ponto, Galacia, Capadocia, Ásia mäik'aapa Bitinia; mägí eujäde. ² Tachi Ak'õrepa naaweda k'ísia iru badak'a, parã jirit'eraji. Iru Jaurepa parã awara biji oodamerã Jesucristopa oopi bik'a mäik'aapa p'ek'au k'achia wẽe p'anadamerã iru waa bat'ada k'aurepa. Mía it'aa iidi bi Tachi Ak'õrepa parã audú pia ak'i bapariimerã. Mägá k'ãiwee p'anapatadait'ee.

Cristode ijãapataarãpa it'ari ne-inaa pia iru p'anadait'ee

³ O-ña it'aa t'ídáma Tachi Ak'õremaa. Iru Tachi Waibia Jesucristo Ak'õre. Tachi audú chupiria k'awaada perã, ichi Jaurepa tachi waya t'o pik'apiji ichideerã p'aneedamerã. Mäga ooji Jesucristo piup'eda, chok'ai p'irabaipik'ãri. Ma k'aurepata k'awa p'ani tachi jida ichiaba chok'ai p'irabaidait'ee. ⁴ Ma awara k'awa p'ani tachia iru p'anadait'ee ne-inaa jõmaweda Tachi Ak'õrepa k'ísia iru bi teeit'ee ichideerãmaa. Mägí ne-inaa ia iru bi it'ari parã-it'ee. Mägí ne-inaa pi-ia bi. Jök'aa mäik'aapa sore pak'aa, ne-inaa it'aripema perã. ⁵ Parãpa wãara Tachi Ak'õrede ijãapata perã, irua parã ak'i bapariit'ee mägí ne-inaa unurutamaa. Iru jõmaarã k'âyaara waibiarã bairã, parã ak'ipari atuanaadamerã ichi ewari waibia ewate, na p'ek'au eujä jök'ãri. Ma ewate irua unupiit'ee jõma ichia k'ísia iru bi ichideerã-it'ee.

Ijãapataarã o-ña p'anapata

⁶ Tachi Ak'õrepa mäga oopari perã parã-it'ee, t'ãri o-ña p'anapata. Mamãda ñrá, taarã-e nide k'ísia p'uadaridai, nepira k'ira t'ädoode baaidak'ãri. ⁷ Parã nepirade baaipata k'awaadait'ee wãara Cristode ijãapata wa mäga-e. K'ísíati nãgide. Eperãarãpa t'ipitaude née torrabaipata, nejarra uchiamerã. Mäga pik'a parã nepirade baaipata, audupiara Cristode ijãapataadamerã. Née pi-ia bi, mamãda pipiara bi Cristode ijãait'ee. Née jõdaipari na eujädepema perã. Mamãda eperãpa wãara Cristode ijãak'ãri, jõ-e pait'ee. Mapa chóoti

parā ijāa p'anide, nepirade baairuta pijida. Māga ooruta pīrā, Jesucristo waya chek'āri, Tachi Ak'ōrepa pia pedeeit'ee parāmaa.

⁸ Parāpa Cristo waide unuda-e p'ani mīda, iru k'inia iru p'ani. Ma awara īrá unuda-e p'ani mīda, irude ijāapata. Mapa t'āri o-ia p'anapata. Pedee wē-e jarait'ee sāga parā audupai o-ia p'ani. ⁹ Parāpa k'awa p'ani wāara ijāapata perā, Tachi Ak'ōrepa parā k'aripamaa bī atuanaadamerā.

Chonaarāwedapemaarāpa k'awa k'inia p'anadap'edaa

¹⁰ Chonaarāweda Ak'ōre pedee jarapataarāpa pi-ia ak'ijida Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda k'awaadait'ee sāga Tachi Ak'ōrepa eperāarā k'aripait'ee atuanaadamerā, parā ome oomaa bīk'a. Māgá ak'i p'ani misa, āchia jōma pia k'awada-e paji mīda, Tachi Ak'ōrepa jarapiji āramaa sāga irua parā īrapemaarā k'aripait'ee baji, eperāarā jōmaweda k'inia iru bairā. ¹¹ Cristo Jaurepa āramaa jarapipachi iru cheit'ee bada, chupiria nībait'ee bada māik'aapa k'īra wāree bait'ee bada, jōmaarā k'āyaara waibiarā pak'āri. Mapa ārapa audú k'awa k'inia p'anapachida sāga māik'aapa sāapai ma jōma p'asait'ee paji. ¹² Mamīda Tachi Ak'ōrepa āramaa k'awapiji māgí pedee jaradak'āri irua jarapidak'a, āchi-it'ee-e paji. Ma k'āyaara parā īrapemaarā-it'ee paji. Māgí pedee parāpa ūrijida Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepataarāpa parāmaa jarateedak'āri Cristopa ooda parā o k'achiadeepa k'aripa atait'ee. Māga jarateejejida Tachi Ak'ōre Jaure it'ariipa āra ome ba cheda perā. ¡Angeleerāpa paara māgí net'aa jōma k'awa k'inia p'anapata! Mamīda k'awada-e tachia k'awa p'anik'a.

Cristode ijāapataarā k'achia wēe p'anapataadaipia bī

¹³ Maperā k'īra jīp'a p'anapatāati. Ichita k'īsiati Tachi Ak'ōrepa ooit'ee bīde parā k'aripait'ee Cristo waya chek'āri. ¹⁴ Warrarā chok'ek'ee p'anapatak'a p'anapatāati. Ijāadai naaweda p'anapatap'edaak'a p'ananaāti. Maapai Tachi Ak'ōre k'awada-e p'anadap'edaa perā, ne-inaa k'achia pariatura oopachida; pāchia oo k'iniata. ¹⁵ Ma k'āyaara ne-inaa jōmaade k'achia wēe p'anapatāati, Tachi Ak'ōre k'achia wēe bapari perā. Iruata parā jiriji māga p'anapataadamerā. ¹⁶ Iru ūraa p'ādade auk'a jara bī: 'K'achia wēe p'anapatāati, mi māga bapari perā.'

(Lv 19.2)

Tachi Ak'ōre waaweedaipia bī

¹⁷ Tachi Ak'ōre, "Ak'ōreda" a p'ani pīrā, iru waaweedaipia bī na p'ek'au eujāde p'ani misa k'īra tewaraarāk'a. Iru waaweedaipia bī irua jōmaarāpa ne-inaa oopata auk'a ak'ipari perā jarait'ee pia wa k'achia. ¹⁸ Pariatua parāpa ne-inaa k'achia oo wāpachida pāchi chonaarāpa oo p'anadap'edaak'a. Pia k'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa parā k'aripae paji ma naaweda o k'achiade wādadeepa, apidaapa irumaa p'aadap'edaa perā ne-inaa jōparipa, nēek'a maa-e pīrā p'arat'ak'a. ¹⁹ Ma k'āyaara Tachi Ak'ōrepa parā ma o k'achiadeepa k'aripa ataji Cristo waa bat'ada k'aurepa. Ma waa pipiara baji ne-inaa awaraa k'āyaara, oveja chak'e waak'a bada perā. Chonaarāweda eperāarāpa oveja chak'e maarepida t'uda anida wēe ateidak'āri peepidait'ee māik'aapa paadait'ee Tachi Ak'ōre-it'ee, irua āra pia ak'ipachi. Māga bī Cristo waa ome. Iru maarepida k'achia wēe baji. Mapa iru waa bat'ada k'aurepa Tachi Ak'ōrepa irude ijāapataarā pia ak'ipari. ²⁰ Na eujā ooi naaweda Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru baji Cristopa ichi waa bat'amerā eperāarā k'aripait'ee. Mamīda īrapaita, na p'ek'au eujā jōi naaweda, irua Cristo pēiji parā īrapemaarā k'aripade. ²¹ Ma awara Cristo chok'ai p'irabaipiji māik'aapa it'aa ateeji ichi k'īra wāree eujādee. Mapa Cristo k'aurepa parāpa Tachi Ak'ōrede wāara ijāapata māik'aapa k'awapata jai-idaadak'āri, irua parā ichiaba chok'ai p'irabaipiit'ee.

Chik'inia p'anapataadaipia bī

²² Parāpa ūridap'eda Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida Cristode, t'āripa ijāajida māik'aapa Ak'ōrepa parā p'ek'au k'achia wēpapiji. Mapa īrá wāara pāchi īpemaarā Cristo k'aurepa

k'inia iru p'anadai. Mapa jīp'a pāchi t'āripa chik'inia p'anapatáati. ²³ Māga p'anadaipia bi Tachi Ak'ōre Jaurepa parā waya t'o pik'apida perā ichideerā p'aneedamerā. Māga padaida-e paji pāchi ak'ōreerā k'aurepa, ewaa t'odak'a. Māgee ak'ōreerā piupata. Mamīda Tachi Ak'ōre ichita chok'ai bapari. Iruata parā ichideerā papiji ichi pedee k'aurepa. Māgí pedee jōk'aa. Ichita bapari Tachi Ak'ōrek'a. Mapa parā jida ichita p'anapataadait'ee. ²⁴ Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi:

'Eperāarā jōmaweda p'ūajarak'a p'ani. P'ūajara bap'eda, taarā-ee piidaipari. Ichiaba p'ūajara p'ono t'onop'eda, pi-ia unupata mīda, piu baaipari eujāde. ²⁵ Mamīda māga-e Tachi Ak'ōre pedee ome. Māgí ichita bapari.' (Is 40.6-8)

Parāpa māgí pedee ūrijida Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepataarāpa parāmaa jarateedak'āri Cristopa ooda parā k'aripait'ee atuanaadamerā. Māgí pedee pia k'aurepata parā jida ichita p'anapataadait'ee.

2

Tachi Ak'ōre Ūraa audú k'awaa k'inia p'anadaipia bi

¹ Maperā oo amáati ne-inaa k'achia k'īra t'ādoo. Seewanáati māik'aapa seewata ne-inaa oonáati. Awaraarā k'īraunuamāa iru p'ananaatā ārapa net'aa iru p'ani k'aurepa. Pedee k'achia apida chīara āpite jaranaatā. ² Ma k'āyaara, ara warra ewaa t'oda juto k'inia bīk'a, k'awaa k'inia p'anapatāati Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida. Māgá oo wādait'ee irua oopi bīk'a it'aa wārutamaa. ³ Irá k'awa p'ani Tachi Waibia t'āri pia bapari.

Jesucristo ijāapataarā poro waibia

⁴ Mapa óotí irua k'inia bīk'a. Irua tachi k'aripapari ichita chok'ai p'anapataadamerā. Eperāarāpa iru yiaraa iru p'anapachida te oopataarāpa māu orp'e-ee yiaraa iru p'anapatak'a, māu basa-it'ee jīrit'eradak'āri. Mamīda Tachi Ak'ōre k'īrapite iru chi māu pipiara pik'a bi, Tachi Ak'ōrepa iru jīrit'erada perā. ⁵ Parā jida ma ichita bapari tedepema māulk'api p'ani ichita p'anapataadait'ee perā. Mapa oopítí Tachi Ak'ōremaa irua k'inia bīk'a. Māga oodak'āri, parāpa mimia oodait'ee p'aareerāpa oopatak'a ne-animalaarā peedap'eda, paadak'āri Tachi Ak'ōre-it'ee. Mamīda ma k'āyaara ne-inaa pipiara oodait'ee, Cristo k'ap'ia pari ne-inaa oodait'ee perā ichi Jaurepa oopi bīk'a. ⁶ Chonaarāweda Tachi Ak'ōrepa māga jaraji ichi Ūraa p'ādade:

'Mia aba pi-ia bita jīrit'eraji biit'ee michi it'aripema Sión p'uurude, parāpa irude ijāadamerā. Irude ijāapataarā k'īra nejasia p'anada-e pait'ee ma p'uurude panadak'āri, ichideerā perā.' (Is 28.16)

⁷ Wāara parā ijāapataarā-it'ee iru jōmaarā k'āyaara pipiara bi. Mamīda māga-e ijāadak'aa beerā-it'ee. Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi:

'Te oopataarāpa māu k'iniada-e padap'edaa pipiara padachi.' (Sal 118.22)

⁸ Ichiaba awara ãi Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi:

'Ara eperā māumaa t'īutiparik'a, māga pik'a eperāarā chok'ara t'īuti pik'adait'ee ma māu pipiara papida k'aurepa.' (Is 8.14)

Māgí māu Jesucristo. Wāara ijāadak'aa beerā t'īuti pik'apata, Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida Cristo k'ap'ia pari ijāadaamaa p'anadap'eda, atuadait'ee perā Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru badak'a.

⁹ Mamīda Ak'ōrepa parāta jīrit'eraji ichideerā p'anadamerā. Ichiaba jōmaarā reypa parā awara biji mimia oodamerā ichi pari, p'aareerāpa Ak'ōre mimia oopatak'a. Ak'ōrepa k'inia bi parā ichi p'uuru pidaarā p'anadamerā ichik'a, k'achia wēe. Ichideerā papiji parāpa jōmaarāmaa jaradamerā irua ooda eperāarā k'aripait'ee. Iruata parā jīriji uchiadamerā ijāadak'aa beerā p'āriu pik'a p'anideepa t'īudait'ee īdaa pik'a pi-ia bīdee iru ome. ¹⁰ Naaweda parā Tachi Ak'ōre p'uuru pidaarā-e paji. Mamīda irá iru p'uuru

pidaarā. Naaweda Tachi Ak'õrepa parā chupiria k'awa-e paji, ijäädak'aa p'anadap'edaa perā. Mamīda ñrá parā chupiria k'awaa bī, ichideerā perā.

Oopatáati Tachi Ak'õrepa oopi bīk'a

¹¹ Mapa ñpemaarā k'iniarā, mīa enenee nībī oonaadamerā pāchi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'íapa oopi k'inia bīk'a. Māgipa chōo pik'apari tachi t'āri ome. Parā k'īra tewaraarāk'a p'anapata ijäädak'aa beerā t'āide. Mapa oodaik'araa bī āchia oopatak'a.

¹² Ma k'āyaara āchi t'āide k'īra jīp'a p'anadaipia bī. Māgá p'anaruta pīrā, āchia "k'achia beerāda" aruta pijida parā ãpīte, unudait'ee parāpa ne-inaa pia oo p'anī māik'aapa Tachi Ak'õre cheru ewate jaradait'ee iruata parāmaa māga oopiji.

¹³ Na p'ek'au eujāde p'anī misa, óoti eperāarā poroorāpa jara p'anik'a, apidaapa Tachi Waibia ãpīte k'achia pedeenaadamerā parā k'aurepa. Māga oodaipia bī César ome, iru waibīara bairā apemaarā poro waibīarā k'āyaara. ¹⁴ Ichiaba māga oodaipia bī iru ek'ari p'aniiñrā ome. Irua ñra pēipari k'achia beerā atadamerā māik'aapa miapidamerā; jōdee t'āri pia p'aniiñrāmaa pia pedeedamerā. ¹⁵ Tachi Ak'õrepa k'inia bī parāpa ne-inaa pia aupai oodamerā. Māga ooruta pīrā, chi k'īsia k'awa-ee p'aniiñrāpa parā ãpīte pariatura pedeeda-e pai. K'īup'ee p'anadait'ee.

¹⁶ Parā esclavoorā-e. Mapa p'anapatáati esclavo-eerāk'a. Mamīda māimisa k'īsianáati oodait'ee pāchia oo k'iniata, ne-inaa k'achia oorutamaa. Ma k'āyaara p'anapatáati Tachi Ak'õre esclavoorāk'a, oomaa irua oopi bīk'a. ¹⁷ T'āri pia p'anapatáati jōmaarā ome. K'inia iru p'anapatáati pāchi ñpemaarā Cristo k'aurepa. Tachi Ak'õre waawepatáati māik'aapa César waawepatáati, eperāarāpa āchi poro waibīarā waawepatak'a.

P'anadaipia bī Cristo mimiapataarāk'a

(Ef 6.5-9; Col 3.22-25; Tit 2.9-10)

¹⁸ Teeda mimiapataarā, pāchi poro waibīarā waawepatáati māik'aapa oopatáati ãrapa jara p'anik'a. Māga oodaipia bī ñra t'āri pia p'anī pīrā, maa-e pīrā t'āri k'achia p'anī pijida.

¹⁹ Ñrapa parā miapidai, ne-inaa k'achia ooda-e p'anī mīda. Mamīda k'īrau-ee chooruta pīrā oo k'iniata p'anadairā Tachi Ak'õrepa oopi bīk'a, irua parā pia ak'iiit'ee. ²⁰ Jōdee māgá ak'ī-e pait'ee parāpa ne-inaa k'achia oodap'eda, k'īrau-ee chooruta pīrā miapidak'āri ma k'achia oodap'edaa k'aurepa. Mamīda parā k'īrau-ee chooruta pīrā miapidak'āri ne-inaa pia oodap'edaa perā, māgara Tachi Ak'õrepa parā pia ak'iiit'ee. ²¹ Ma-it'ee Tachi Ak'õrepa parā jirijī, Cristo jīak'a p'anapataadamerā. Iru miaji parā k'aripait'ee. K'inia bī parāpa awaraarā auk'a k'aripadamerā, miaruta pijida māga oo p'anī k'aurepa. Tachi Ak'õre pedee jaraparipa irude nāga jaraji:

²² 'Irua p'ek'au k'achia ook'aa paji. Seewa apidaamaa jarak'aa paji.' (Is 53.9)

²³ Cristomaa ik'achia jaradak'āri, māgá p'anauk'aa paji. Miapidak'āri, maarepida jarak'aa paji k'achia ooit'ee iru imiateedap'edaarāmaa. Ma k'āyaara ma nepīra ichiak'au bījī Tachi Ak'õrepa oomerā ichia oo k'iniata. K'awaji Tachi Ak'õrepapai ak'ii eperāarāpa oopata jarait'ee pia wa k'achia. ²⁴ Kurusode bak'āri, Cristopa ichi itu tachia p'ek'au k'achia oopata iru baji ichi k'ap'ide. Māgá piuji tachia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa, tachi uchiadaidamerā p'ek'au k'achia juua ek'ariipa māik'aapa k'achia wēe p'anapataadamerā Tachi Ak'õrepa k'iniata bīk'a. Ma p'ek'au k'achia oopatap'edaa perā, parā k'ayaa pik'a p'anapachida. Mamīda Cristo miapida k'aurepa parā pari, jīpa pik'a p'aneejida. Maperāpi ñrá parā ichita p'anapataadait'ee Tachi Ak'õre ome.

²⁵ Parāpa ijäädai naaweda, p'anapachida oveja o atua bīk'a, Tachi Ak'õre k'awada-ee p'anadap'edaa perā. Mamīda ñrá, ma oveja ãpītee cheruk'a ichi ak'ipari waya unu atarumaa, māga pik'a parā o k'achiade wādap'edaadeepa ãpītee chejida unu atarutamaa pāchi ak'ipari, Cristo ome. Iruata parā t'āri ak'ipari.

3

*Ũraa miak'āi p'aniīrā-it'ee
(Ef 5.22-23; Col 3.18-19)*

¹ Mía parā wēraarā miak'āi beerā ūraait'ee oodamerā pāchi imik'īraarāpa jara p'anik'a. Māga ooruta pírā, chi imik'īraarā ijāadak'aa p'aniirāpa Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida ijāadai parā k'aurepa. Cristopa ooda āchimaa jarada-e p'ani mīda, āchia irude ijāadai, ² unudak'āri parāpa Tachi Ak'ōre waaweeepata māik'aapa ne-inaa k'achia oodaamaa p'anapata. ³ Parā wēraarā Cristode ijāapataarāpa jiridaik'araa bi k'īra wāree p'anadait'ee īripai, pāchi poro pi-ia bida p'anipa maa-e pírā ne-inaa nēedee ooda jī p'anipa maa-e pírā p'aru pi-ia jī p'anipa. ⁴ Ma k'āyaara jiridaipia bi t'āride k'īra wāree p'anadait'ee, awaraarāpa māgee k'īra p'oyaa unuda-e p'ani mīda. Tachi Ak'ōre-it'ee piara bi t'āri pia māik'aapa k'āiwee p'anapataadamerā, ne-inaa īripai oopata k'āyaara. Māgee ne-inaa jōpata, mamīda ne-inaa t'āride ichita bapari. ⁵ Māgá p'anapachida chonaarāwedapema wēraarā, Tachi Ak'ōrede ijāapatap'edaa. T'āride k'īra wāree p'anapachida ijāapatap'edaa perā Tachi Ak'ōrepa āchi k'aripait'ee māik'aapa oopatap'edaa perā āchi imik'īraarāpa jaradap'edaak'a. ⁶ Māga paji Abraham wēra Sara. Ichia oopachi Abrahampa jaradak'a māik'aapa irumaa: "michi poro waibiada" apachi. Parā Sara k'aurāk'a p'ani, iruk'a ne-inaa pia ooruta pírā māik'aapa ne-inaa apidaamaa p'erapida-e p'ani pírā.

⁷ Ichiaba ūraait'ee parā imik'īraarā Cristode ijāapataarā k'īsia k'awaa p'anadamerā p'anapataadait'ee pāchi wēraarā ome. Āra k'aripapatāti juatau mak'īara wēe p'anadairā imik'īraarāk'a. Ma awara āra pia ak'ipatāti, auk'a Cristode ijāapata perā māik'aapa it'aa wādait'ee perā Tachi Ak'ōrepa k'aripap'eda. Āra māgá pia ak'idaipia bi Tachi Ak'ōrepa parāpa it'aa iidipata p'anaumerā.

Sāga p'anapataadaipia bi awaraarā ome

⁸ Ma awara parā jōmaarāmaa ūraait'ee auk'a k'īsia p'anapataadamerā oodait'ee Cristopa oopi bīk'a. T'āri auk'a p'anapataati māik'aapa chik'inia p'anapataati īpemaarā perā Cristo k'aurepa. Awaraarā chupiria k'awaa p'anapataati māik'aapa audua-ee p'anapataati. ⁹ Awaraarāpa parāmaa ne-inaa k'achia oodak'āri, auk'a oonāati. Parāmaa ik'achia jaradak'āri, auk'a jaranaati. Ma k'āyaara āchimaa pia pedéeti māik'aapa it'aa iidítí Tachi Ak'ōrepa āchi k'aripamerā. Ma-it'ee Tachi Ak'ōrepa parā jiriji, parā jida k'aripa k'inia bada perā. ¹⁰ Iru ūraa p'ādade jara bi:

'Eperā t'āri o-ña taarā ba k'inia bi pírā na p'ek'au eujāde, awaraarā āpite pedee k'achia jara amaaipia bi māik'aapa seewa amaaipia bi. ¹¹ Ne-inaa k'achia k'īra t'ādoo oo amaaipia bi māik'aapa ne-inaa pia ooipia bi. Jiriipia bi k'āiwee bapariit'ee jōmaarā ome. ¹² Ma jōma ooipia bi Tachi Waibiapa ak'i bapari perā ne-inaa pia oopataarā māik'aapa ūripari perā ārapa it'aa iidipata. Mamīda māga oo-e ne-inaa k'achia oopataarā ome. Māirā k'aripa-epi.'

(Sal 34.12-16)

¹³ Parāpa jiriruta pírā oodait'ee ne-inaa pia aupai, ¿k'airāpa parāmaa k'achia oodaima? ¹⁴ Mamīda awaraarāpa parā miapiruta pijida ne-inaa pia oo p'ani k'aurepa, o-ña p'anadaipia bi. Ma miapida k'aurepa Tachi Ak'ōrepa parā pia ak'it'ee. Mapa p'erapināati parā jiripataarāmaa māik'aapa k'īsia jōnanāti āchi k'aurepa. ¹⁵ Ma k'āyaara k'irāpāti Tachi Waibia Cristo bapari pāchi t'āride māik'aapa irumaa it'aa t'īti. Apidaapa parāmaa iidiruta pírā sāap'eda Cristode ijāapata, ichita p'anāuti. ¹⁶ Mamīda māga óoti t'āri pia, audua-ee, Tachi Ak'ōre waaweeepata perā. Ne-inaa pia aupaita oopataati. Māga ooruta pírā, k'īsia p'ua p'anada-e pait'ee. Ma awara parā imiateepataarāpa parā āpite pedee k'achia jaradak'āri, awaraarāpa āchi k'īra nejasiapidait'ee, parā wāara p'anapata perā Cristopa oopi bīk'a.

¹⁷ Piara bī miadait'ee ne-inaa pia ooda k'aurepa, māga k'inia bī pirā Tachi Ak'ōrepa, miadai k'āyaara ne-inaa k'achia ooda k'aurepa. ¹⁸ Ichiaba Cristo miaji piuk'āri tachia p'ek'au k'achia oopata wēpapiit'ee. Iru p'ek'au k'achia wēe baji mīda, piuda aba piuji p'ek'au k'achia oopataarā pari, māgá tachi ijāapataarā t'īudamerā Tachi Ak'ōre ode iru ome. Eperārāpa iru peejida. Mamīda aramata Tachi Ak'ōre Jaure waya araa paji iru jaure ome. ¹⁹ Māpai iru wāji angeleerā, chi k'achia oodap'edaarā, jīa paraa bīmaa. Jaraji māirāmaa irua āchi p'oyaada piuk'āri eperārā k'aripait'ee atuanaadamerā. ²⁰ Māga jaraji māirāpa oodak'aa p'anadap'edaa perā Ak'ōrepa oopi bik'a, chonaarāweda Noé na p'ek'au eujāde bak'āri. Māirā k'aurepa Tachi Ak'ōrepa na eujādepemaarā k'achia beerā audú miapi k'inia baji. Mamīda chooji Noépa barco choma ooru misa, aide bataut'ee ichi ēreerā ome. Āra ochopai p'anajida. Mamīda ma barcode bataudap'edaa perā, Tachi Ak'ōrepa āra k'aripaji k'iniinaadamerā awaraarā ome. Jaradai ma pania pēidapa k'achia beerā jōpiit'ee, Tachi Ak'ōrepa Noé ichideerā ome k'aripaji chok'ai uchiadamerā. ²¹ Tachi Ak'ōrepa āra k'aripadak'a chok'ai uchiadamerā ma pania k'aurepa, māga pik'a īrá pania k'aurepa Ak'ōrepa parā jida k'aripapari ichita chok'ai p'anapataadamerā iru ome. Māga oopari parā poro choopidak'āri paniapa. Māga oodak'āri, īripai ooda-e, ma paniapa jaik'oo pāchi k'ap'iade sīmerā māik'aapa wēpapimerā. Ma k'āyaara poro choopipata ak'ipidait'ee Jesucristo chok'ai p'irabaida k'aurepa t'āripa irude ijāa p'ani māik'aapa iidi p'ani Tachi Ak'ōrepa pāchia p'ek'au k'achia oopata wēpapimerā. ²² Cristo chok'ai p'irabaik'āri, wāji it'aa su-ak'i bapariit'ee Tachi Ak'ōre juaraare. Mama bide jōma na p'ek'au eujādepema-erā iru jua ek'ari p'anadait'ee; angeleerā māik'aapa Netuara Poro Waibia eere p'aniirā paara.

4

Ne-inaa oodaipia bī Cristopa oopi bik'a

¹ Parāpa k'awa p'anadairā Cristo miada māgá iru k'ap'iade, sōcharra p'anapatáati māik'aapa auk'a k'īsia p'anapatáati iruk'a. Miadak'āri, p'ek'au k'achia oonáati. ² Oodai k'āyaara pāchi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'iapa oopi bik'a, óotí Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a parā piurutamaa. ³ Cristode ijāadai naaweda parāpa audupai oopachida ijāadak'aa beerāpa nāgee ne-inaa k'achia ooi awaa p'anapatak'a: pariatua p'ek'au ooyaa; ne-inaa k'achia ooyaa; it'ua toyaa; wēraarā pariatua jīriyaa māirā ome k'achia oodait'ee; k'īra nejasia wēe it'aa t'īi awaa ne-inaa juapa oodamaa; māgee ne-inaa k'achia. ⁴ Irá māgee ijāadak'aa beerāpa k'awada-e p'ani k'āata k'īsiadai, parā waa wādak'aa perā āchi ome māgee ne-inaa k'achia oode. Maperāpi pedee k'achia jarapata parā āpite. ⁵ Mamīda ewari cherude Tachi Ak'ōrepa iidik'āri āchia ne-inaa jōmaweda oopatap'edaa pari, ichita p'anaudait'ee. Ma ewate iruata ak'it'ee jōmaarāpa oopata jarait'ee pia wa k'achia; chok'ai p'aniirāpa oopata māik'aapa piudap'edaarāpa oopatap'edaa paara. ⁶ Ma piudap'edaarā chok'ai p'anadak'āri, miapachida k'ap'iade māik'aapa piujida k'ap'iade eperārā jōmaarāk'a. Mamīda ijāadap'edaarāpa Tachi Ak'ōrepa pedee pia jara pēida Cristode ichita chok'ai p'anapataadait'ee iruk'a, ma ijāadap'edaa k'aurepa āra jaure araa padaida perā iru Jaure ome. Ma-it'eepi Tachi Ak'ōrepa jara pēiji Cristopa ooda eperārā k'aripait'ee.

⁷ Taarā-e na p'ek'au eujā jōit'ee. Mapa it'aa t'ī k'awaadait'ee Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a, k'īra jīp'a p'anapatáati māik'aapa k'īsia k'awaa p'anapatáati. ⁸ Ma awara nāga óotí awaraa ne-inaa jōmaweda oodai naaweda. T'āripa chik'inia p'anapatáati, māgá p'anadak'āri, maarepida k'irāpada-e pait'ee perā awaraarāpa parāmaa ne-inaa k'achia oopata māik'aapa jarapata. ⁹ Awaraa ijāapataarā p'asianadak'āri parāmaa, t'āri pia auteebáiti, maarepida k'achia pedeeda-ee. ¹⁰ Tachi Ak'ōre Jaurepa ne-inaa awaraawaraa oopipari parā chaachaa, māgá awaraarā k'aripadamerā. Mapa māgí ne-inaa

pia oopatáati irua oopi bik'a. ¹¹ Tachi Ak'õre Úraa jarateeparipa jarateeipia bi Tachi Ak'õrepa jarapi bik'a. Ichiaba ne-inaa ooparipa awaraarã k'aripait'ee, mäga ooipia bi Tachi Ak'õrepa oopi bik'a. Ne-inaa jõmaade mäga ooruta pírã, ak'ipidait'ee Tachi Ak'õre jõmaarã k'äyaara waibiara bi, Jesucristo k'ap'ia pari ne-inaa pia oopipari perã parãmaa. ¡Iru ichita Tachi Waibia pait'ee! ¡Amén!

Cristode ijääpataarã miadak'äri

¹² Ipemaarã k'iniarã, p'eranáati awaraarãpa parã jiridak'äri miapidait'ee. Mägá chupiria p'anadak'äri, parãpa k'awaa atadai wãara Cristode ijää p'ani wa mak'íara ijääda-e p'ani. K'isianáati parã miadaik'araa bi ichideerã perã. ¹³ Ma k'äyaara o-ña p'anáti parã miapidak'äri Cristo miapidap'edaak'a, ne-inaa pia oo p'ani k'aurepa. O-ña p'anadai mägá miaruta misa na eujäde, k'awa p'anadairã na ewari wãara t'äri o-ña p'anadait'ee Cristo chek'äri ichi k'ira wãree unupide jõmaarãmaa. ¹⁴ Ichiaba o-ña p'anáti ik'achia jaradak'äri parãmaa Cristode ijääpata perã. Mägá p'anadai k'awa p'anadairã Tachi Ak'õre Jaure, chi jaure pipiara bi, parã ome bapari perã. ¹⁵ Awaraarãpa parã miapidait'ee. Mamida k'irak'aupai miapidai parã t'äidepemapa nägee ne-inaa k'achia ooda pari: chïara peeda perã; chïara net'aa chiada perã maa-e pírã awaraa ne-inaa k'achia ooda perã chïaramaa; maa-e pírã pedee-idaa bapari perã; ne-inaa mägee pari. ¹⁶ Jõdee parã t'äidepema ijääpari miapiruta pírã Cristode ijääpari perã, k'ira nejasia baik'araa bi. Ma k'äyaara Tachi Ak'õremaa gracias jaraipia bi, parã 'Cristodeerã' apata perã.

¹⁷ Taarã-e Tachi Ak'õrepa na p'ek'au eujädepemaarãpa oopata ak'it'ee mäik'aapa jarait'ee pia wa k'achia. Apemaarã k'äyaara ichideerã naapiara mägá ak'it'ee mäik'aapa miapiit'ee chi ne-inaa k'achia oo p'aniirã, mägi k'achia oo amaadamerã. Irua tachi ome mäga ooru pírã, audupiara irua jara pëida ūridaamaa p'aniirã uchiada-e pait'ee iru juadeepa.

¹⁸ 'Tachi Ak'õre k'irapite k'achia wẽe p'aniirã it'aa wãdai naaweda, Cristo k'aurepa miaruta pírã Ak'õre juade, audupiara miadait'ee p'ek'au k'achia ooyaa p'aniirã, irude ijäädak'aa perã. Mägiirã atuadait'ee.' (Pr 11.31)

¹⁹ Maperã parã miadak'äri Tachi Ak'õrepa mäga k'inia bairã, audupiara irude ijäädaipia bi mäik'aapa ichita ne-inaa pia oodaipia bi. Mäga oodaipia bi k'awa p'anadairã iru, tachi oodapa oopari ichia jara bik'a. Tachi ak'i bapariit'ee ichimaa wäruta misa.

5

Úraa Cristode ijääpataarã-it'ee

¹ Irá mia ūraait'ee parã t'äidepema ijääpataarã chonaarã. Parã chonaarã jíak'a mia pida ijääpataarã ak'ipari. Michi taupaunuji Cristo miada tachi k'aripait'ee mäik'aapa michi it'aipa mäga jarapari eperäarãmaa. Cristo waya chek'äri, mimaa ichiaba Tachi Ak'õrepa ichi k'ira wãree unupiit'ee. ² Mapa ak'i p'anapatáati ijääpataarã parã jua ek'ari p'ani. Ara ak'i p'anadaipia bi oveja ak'iparipa ichi ovejaarã ak'iparik'a. Mäga oodaik'araa bi apidaapa mäga oopi p'anadairã parãmaa. Ara ak'i p'anadaipia bi, t'aripa oo k'inia p'anadairã Tachi Ak'õrepa oopi bik'a. Ichiaba ma mimia oodaik'araa bi p'arat'a atadait'ee. Ma k'äyaara óoti awaraarã k'aripa k'inia p'anadairã. ³ Parã jua ek'ari p'aniirã chipariirãk'a p'ananaáati. Ma k'äyaara t'äri pia p'anapatáati ãra ome, ãra parã jíak'a p'ana k'inia p'aneedamerã. ⁴ Mägá p'anaruta pírã, tachi ak'ipari waibiara bi pa ichi waya unupik'äri jõmaarãmaa, parãpata atadait'ee iru k'ira wãree mäik'aapa ichita p'anapataadait'ee iru ome. Mägi pipiara bi na p'ek'au eujädepema poro jíra atai k'äyaara, Cristo k'ira wãree jök'aa perã.

⁵ Chonaarãmaa ūraadak'a ichiaba parã t'äidepema k'ütrãarãmaa ūraait'ee. Oopatáati chonaarãpa jara p'anik'a. Parã ijääpataarã t'äidepema apida audua baik'araa bi, Tachi Ak'õre Úraa p'ädade jara bairã:

'Tachi Ak'õrepa k'aripa-e audua p'anapataarã, mamãda t'ãri pia k'aripapari audua-ee beerã.' (Pr 3.34)

⁶ Maperãpi audua-ee p'anapatáati Tachi Ak'õre jua ek'ari, irua k'inia bì ewaride irua parã awaraarã k'ãyaara waibiarã papimerã. ⁷ Parã k'Isia jõnadak'ãri, ma k'Isia jõmaweda jaráti Tachi Ak'õremaa, irua parã pia ak'í bapari perã.

⁸ K'ira jíp'a p'anapatáati mäik'aapa tauk'a nipapatáati, Netuara Poro Waibiarã parã k'ira unuamaa iru bapari perã. Ichia eperãarã jíri nipapari Cristode ijää amaapiit'ee, león bia nipaparik'a ne-inaa jíri nipak'ãri k'oit'ee. ⁹ Ichia parã mägá jíri chek'ãri, chóoti Cristode ijää p'anide mäik'aapa oonáatí mägipa oopi k'inia bik'a. K'irápáti ichia auk'a jíripari parã ñipemaarã Cristo k'aurepa miapiit'ee, na p'ek'au eujáde para bee chaa. ¹⁰ Mamãda taarãe, parã miadap'eda, Tachi Ak'õrepa k'aripait'ee ichia k'inia bik'a p'anapataadamerã mäik'aapa pipiara choodamerã pächia Cristode ijää p'anide. Tachi Ak'õrepa mägá parã k'aripait'ee tachi k'inia iru bapari perã mäik'aapa tachi jírida perã, Jesucristo k'aurepa ichita p'anapataadamerã iru eujá k'ira wãreede. ¹¹ ¡Tachi Ak'õre ichita jõmaarã k'ãyaara waibiarã bait'ee! ¡Amén!

Salude pëida

¹² Tachi ñipema Cristo k'aurepa, Silvano, nama bì mi ome. Mía k'awa bì irua pia oopari Cristopa oopi bik'a. Mapa mía na k'art'a k'ak'at'ua p'ãpiji irumaa. P'ãpiji parãpa k'awaadamerã mía et'ewa jaradak'a Tachi Ak'õrepa parã k'inia iru bapari mäik'aapa wãara parã k'aripait'ee. Mapa mía ūraait'ee parã choodamerã Cristode ijää p'anide, maarepida ijää amaada-ee.

¹³ Nama Babilónia p'uuruude Tachi Ak'õrepa ichiaba eperãarã jírit'eraji Cristode ijääadamerã, parã ome oodak'a. Mäirãpa parãmaa salude pëiruta. Ichiaba salude pëiru Marcopa. Iru mi warak'a bì, mi ome nipapari perã Cristopa ooda jarateede. ¹⁴ Chik'inia saludaa para báti.

Mía it'aa iidi bì parã Cristodeerã jõmaarã pari, k'ãiwee p'anapataadamerã.
Mägapai paji.

2 SAN PEDRO

San Pedropo K'art'a T'ẽepema P'ãda

San Pedro, Jesucristopa jírit'eradapa na k'art'a p'äji pëiit'ee jõmaweda Cristode ijääpataarāmaa. Úraa k'inia baji seewa jarateepataarāpa jarateepata ūrinaadamerā.

Salude jarap'eda, naapiara Pedropo jara bi sãga Cristode ijääpataarāpa waapiara oopataadai irua oopi bik'a (cap. 1.1-15) mäik'aapa k'irãpapi bi ichia Cristo unuda k'ira awaradaik'ãri. Ichiaba jara bi k'irãpadamerā chonaarāwedapema Ak'õre pedee jarapataarāpa jaradap'edaa ichita uchiapari, Ak'õre Jaurepa jarapida perā (cap. 1.16-21). Jara bi Tachi Ak'õrepa pia-ee ak'ipari seewa jarapataarā, ichide ijääpataarā k'ûrapata perā (cap. 2). Jara bi sãga pait'ee Cristo cheru ewate; na p'ek'au eujã jõ chek'ãri. Úraa bi audupiara oopataadamerā Cristopa oopi bik'a mäik'aapa apidaamaa k'ûrapinaadamerā (cap. 3).

Salude pëida

¹ Mi, Simón Pedropo oopari Jesucristopa oopi bik'a. Irua mi pëiji ichi Úraa jarateede.

Mapa na k'art'a p'aru parā Cristode ijääpataarā, tai jíak'a ijää p'aníirāmaa. Jesucristo Tachi Ak'õre. Irua tachi o k'achiadeepa k'aripa atapari. Audú t'ãri pia bapari perā, tachi auk'a k'aripaji irude ijääpataadamerā. ² Mia it'aa iidi bi Tachi Ak'õrepa parā audú pia ak'i bapariimerā. Mágá k'âiwee p'anapataadait'ee iru mäik'aapa Tachi Waibia Jesús ome k'awa wãdade.

P'anapatáati Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a

³ Tachi Ak'õre jõmaarā k'âyaara waibiara bairā, tachimaa teepari ne-inaa jõma falta p'ani p'anapataadamerā irua k'inia bik'a. Mágá p'anapataadait'ee iru wãara k'awaadak'ãri. Iruata tachi jíriji k'awapiit'ee ichi k'ira wãree mäik'aapa t'ãri pia, mágá p'anapataadamerā ichik'a. ⁴ Iru mágá bapari perā, tachimaa jaraji jõmaweda ne-inaa pi-ia ichia ooit'ee tachi k'aripait'ee. Mágá jaraji parāpa ma jarada ijää p'anipa iruk'a padaidamerā mäik'aapa uchiadaidamerā na p'ek'au eujâdepema ijäädak'aa beerāpa ne-inaa k'achia oopata jua ek'ariipa. Achia p'ek'au k'achia k'ira t'âdoo oopata, âchia oo k'iniata oopata perā. ⁵ Tachi Ak'õrepa ma jõma ooda perā parā k'aripait'ee, jíripatáati Cristode wãara ijääpataadait'ee. Ma awara jíripatáati t'ãri pia, k'isía k'achia w  e p'anapataadait'ee. Ma awara jíripatáati k'isía k'awaa p'anapataadait'ee. ⁶ Ma awara jíripatáati oo amaadait'ee tachi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'ipapa oopi bik'a. Ma awara jíripatáati choodait'ee p  chi ijää p'anide, nepirade baairuta pijida. Ma awara jíripatáati Tachi Ak'õre k'inia iru p'anapataadait'ee. ⁷ Ma awara jíripatáati chik'inia p'anapataadait'ee p  chi   pemaar   Cristo k'aurepa ome. Ma awara jíripatáati eper  ar   jõmaweda k'inia iru p'anapataadait'ee Tachi Ak'õrepa âchi k'inia iru baparik'a.

⁸ Par  pa ichita waapiara jíriruta p  r   mágá p'anapataadait'ee, Tachi Waibia Jesucristo wãara k'awa w  dait'ee mäik'aapa p'anapataadait'ee irua k'inia bik'a. Oodait'ee irua oopi bik'a. ⁹ Mam  da chi jíri-e b  pa mágá bapariit'ee k'isía k'awa-ee bi. Eper   tau t'awaa pik'a bi, k'ait'apai unupari per  . Mágipa na p'ek'au eujâdepema net'aa audupiara k'awa k'inia bi, Cristo k'awai k'âyaara. K'ir  pa k'inia-e ichia naawedapema p'ek'au k'achia ooda Tachi Ak'õrepa w  papiji.

¹⁰ Maper   michi   pemaar  , j  p'a jíripatáati p'anapataadait'ee mia et'ewa jaradak'a. M  ga ooruta p  r  , ak'ipidait'ee Tachi Ak'õrepa par   jírip'eda, wãara jírit'eraji ichideer   papiit'ee. Ma awara m  ga ooruta p  r  , k'achiade baaida-e pait'ee. ¹¹ Ma k'âyaara ewari cherude Tachi Ak'õrepa par   o-  a auteebaiit'ee mäik'aapa w  piit'ee Tachi Waibia, Tachi O K'achiadeepa K'aripa Atapari Jesucristo truaddee. M  g   trua j  k'aa Tachi K'aripapari mama bapari per  .

¹² Ma jõma jara aupada mĩa parāmaa ip'ii k'irāpapiit'ee, māgí ūraa k'awa p'aní mīda māik'aapa ijāa p'aní mīda jõma Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida parāmaa. ¹³ Wāara, mĩa k'inia bī parāpa māgí ūraa k'irāpadamerā, mi-it'ee Tachi Ak'ōrepa māga k'inia bairā. Mĩa māga ooit'ee chok'ai bī misa, ¹⁴ Tachi Waibia Jesucristopa mīmaa k'awapida perā taarā-e mī na k'ap'iadeepa uchialt'ee piuk'āri. ¹⁵ Mamīda jiriit'ee parāpa mī ūraa ichita k'irāpa p'anapataadamerā, mī piuda t'ēepai.

Cristo k'īra awaradaida unudap'edaarā

¹⁶ Taipa parāmaa jarateejida Tachi Waibia Jesucristopa ooda māik'aapa iru waya cheit'ee. Maapai jarateeda-e paji eperāarāpa oopatak'a, āchi k'īsiadeepa nepiridak'āri awaraarā k'ūradait'ee. Ma k'āyaara tachi taupa taipa iru k'īra wāree unujida. ¹⁷ Māga unujida Tachi Ak'ōrepa taimaa ak'ipik'āri irua Cristo pia ak'ipari. Māga ooji iru k'īra wāree eujādeepa pedeek'āri:

'Nāgita mī Warra k'inia, mīa jirit'erada. Irua mī t'āri o-īapipari.' (*Mt 17.5; Mr 9.7; Lc 9.35*)

¹⁸ K'īriipa taipa māgí otal it'ariipa pedeeda ūrijida, māga nīde tai p'anadap'edaa perā Tachi Waibia ome ee awara bīdade Tachi Ak'ōre-it'ee.

¹⁹ Tachi Ak'ōrepa māgí pedee jarai naaweda, chonaarāweda ichi pedee jarapataarāpa iru Warrade jarajida māik'aapa p'ājida. Mapa taipa māgí pedee ūridak'āri tachi k'īriipa, k'awaaajida wāara Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a, māgá ichita p'asait'ee. Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda lámpara p'āriude bik'a bī, ūdaaru misa; pia jarait'eera, Cristo waya cheru misa. Ma ewate irua na p'ek'au eujādepema p'āriu pik'a bī wēpapiit'ee māik'aapa Tachi Ak'ōre wāarata jōmaweda k'awaapiit'ee tachi t'ārimaa. ²⁰ Mamīda Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda māgá ak'īdai naaweda, parāpa na pedee k'awaadaipia bī. Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa jaradap'edaa leedap'eda Ak'ōre Ūraa p'ādade, apidaapa jaradaik'araa bī ichi k'īsiadeepa ma pedee k'āata jara k'inia bī, jarateei awaraarāmaa. ²¹ Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa pedee apida āchi k'īradoopa jaradak'aa paji. Ma k'āyaara Tachi Ak'ōre pedee jarapachida Tachi Ak'ōre Jaurepa jarapidak'a.

2

Seewa jarateepataarā

¹ Mamīda maapai Israel pidaarā, tachi chonaarā t'āide ichiaba seewa jarateepataarā paraaji. "Tai ichiaba Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāda" apachida mīda, māga-e paji. Māirā jīak'a parā t'āide ichiaba seewa jarateepataarā paraait'ee. Māirāpa āchi k'īsiadeepa ijāpataarāmaa seewa imeraa jarateedait'ee. Meradait'ee Jesucristo tachi chipari, irua āchi neto pik'a ataji mīda āchi pari piuk'āri, atuanaadamerā. Ma meraruta k'aurepata, atu p'anide Tachi Ak'ōrepa āchi jōpiit'ee. ² Chok'araarāpa ma seewa ijāadait'ee māik'aapa pariatua p'ek'au oo p'anapataadait'ee māirā jīak'a. Ma k'aurepa jōmaarāpa pedee k'achia jaradait'ee Tachi Ak'ōre o wāara bide. ³ Ma awara māirāpa p'arat'a audú ata k'inia p'anadairā, parā k'ūradait'ee seewa jaratee p'anipa. Taarā weda Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru bī māgeerā atuapiit'ee. Tachia k'awa p'aní iru sēk'aa māik'aapa k'āik'aa. Irua wāara āchi jōpiit'ee.

⁴ K'īsiadáma nāgide. Tachi Ak'ōrepa ichi angeleerāpa k'achia oodap'edaa wēpapi-e paji. Āchi pēiji eperāarā k'achia beerā piudap'edaarāmāipi waawí māik'aapa jīa paraa biji uria audú nāpia bide, mama iru ewari waibia ewate nīdamerā. ⁵ Ichiaba chonaarāweda Tachi Ak'ōrepa wēpapi-e paji eperāarāpa p'ek'au k'achia oodap'edaa. Āchi jōpiji na p'ek'au eujā jōma ūupirupa. Māga ooji ijāadak'aa p'anapatap'edaa perā. Jīp'a Noé awaraa eperāarā siete ome chok'ai uchia ataji, Noépa jarateepachi perā eperāarā Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a p'anapataadamerā. ⁶ Ichiaba Tachi Ak'ōrepa wēpapi-e paji Sodoma p'uurudepemaarāpa ne-inaa k'achia oodap'edaa māik'aapa Gomorra p'uurudepemaarāpa ne-inaa k'achia

oodap'edaa. Ma p'uuru o mee weda k'achia ooji t'iptaupa jõpik'āri. Māga ooji māirā t'ēepai ijāadaamaa p'anadait'eerāpa k'awaadamerā irua k'achia beerā k'achia oopari. ⁷ Māga ooji mīda ma p'uurudepemaarāmaa, ma p'uuru jōt'aai naaweda irude ijāa bada, Lot chok'ai uchiapiji. Māgí eperā pia baji Ak'ōre k'īrapite. Iru audupai k'īsia nībapachi, p'ek'au ooyaa p'anapatap'edaa t'āide bapachi perā. ⁸ Ma p'uuru pidaarāpa oodak'aa paji Tachi Ak'ōrepa k'inia bīk'a. Ma k'āyaara ne-inaa k'achia aupai oopachida. Mapa māgí eperā pia bīta ichi t'āride miapachi, ewari chaa ma k'achia beerāpa oopata unupachi perā māik'aapa ūripachi perā.

⁹ Mamīda Tachi Ak'ōrepa Lot uchiapiji ma k'achia beerā t'āideepa. Tachi Ak'ōrepa k'awa bī sāga k'aripait'ee ichide ijāapataarā, ne-inaa k'achia oonaadamerā māik'aapa irua k'inia bīk'a oodamerā. Jōdee ichia k'awa bī sāga jīa pik'a biit'ee k'achia oopataarā āchi miapirumaa māik'aapa atuapirumaa ichi ewari waibia ewate. ¹⁰ Audupiara miapiit'ee oo p'anapataarāpa āchi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'īapa oopi bīk'a. Māirāpa oodaamāa p'anapata Tachi Ak'ōrepa oopi bīk'a.

Māgí seewa jarateepataarāpa āchia oo k'iniata oopata. K'īri k'isua p'anapata māik'aapa audua p'anapata. Waaweeda-ee pedee k'achia jaradait'ee angeleerā āpite. ¹¹ Jōdee angeleerā, māirā k'āyaara waibiara p'ani mīda, maarepida pedee k'achia jarada-e, k'achia beerā imiateenadak'āri Tachi Ak'ōre k'īrapite. ¹² Ma seewa jarateepataarā ne-animalaarāk'api p'ani. Ne-animalaarā k'īsiadak'aa eperārāk'a. Oopata āchi k'ap'īapa oopi bīk'a. T'opata eperārāpa jita atadamerā māik'aapa peedamerā. Māga pik'a p'ani ma seewa jarateepataarā. Pedee k'achia jarapata ne-inaa jōma āchia k'awada-e p'ani āpite. Ma k'aurepa Tachi Ak'ōrepa āchi jōpiit'ee, eperārāpa ne-animalaarā jōpipatak'a. ¹³ Āchi miadait'ee ne-inaa k'achia oopata perā. Astaawa pida oo k'inia p'anapata āchi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'īapa oopi bīk'a. Parā ijāapataarā t'āide paara māga oopata, t'īudak'āri nek'odait'ee parā ome. Māgá parā k'ūrapata auk'a oo k'inia p'anadamerā āchia oopatak'a. Āchi k'aurepata awaraarāpa parā pia ak'īda-e p'ani.

¹⁴ Āchia wēraarā unudak'āri, audú k'āi k'inia p'anapata māirā ome. Ichita k'īsia p'anapata ne-inaa k'achia oodait'ee. K'ūrapata pia ijāada-e p'aniirā, auk'a k'āi k'inia p'anadamerā āchi ome. Jiripata waapiara ne-inaa k'achia oodait'ee māik'aapa k'īapata ne-inaa jōma āchia iru p'anadaik'araa bī. Maperāpi Tachi Ak'ōrepa āchi k'achia ooit'ee, ichia ooda mīda. ¹⁵ Māgá p'ana k'iniapa āchia Tachi Ak'ōre o atuajida. Oodai k'āyaara Tachi Ak'ōrepa oopi bīk'a, oopata chonaarāwedapema Bosor warra Balaampa oodak'a. Māgipa ne-inaa k'achia ooit'ee paji, p'arat'a audú ata k'inia bada perā māga oorumaa. ¹⁶ Mamīda Tachi Ak'ōrepa iru burromaa pedeepiji itriat'aamerā. Ne-animal paji mīda, māgí burropa pedeeji māik'aapa oopi-e paji chiparipa ma ne-inaa k'achia k'īra k'awa-e, pariatus oomerā.

¹⁷ Ma seewa jarateepataarā pozo p'oo bīk'api p'ani maa-e pirā jīarara pania wēe bīk'api p'ani, parā k'aripada-e p'anadairā. Mapa Tachi Ak'ōrepa āchi pēiit'ee p'āriudee. ¹⁸ Ma seewa jarateepataarāpa iwēsaa, pedee audua, pariatus nāga jarateepata: ijāapataarāpa oodai jōma āchia p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'īapa oopi bīk'a. Ma awara āchia ijāapataarā jiripata k'achia oodait'ee āra ome. Māgá k'ūrapata ewaa uchiarutaarā ijāadak'aa beerā p'anapataadeepa. ¹⁹ Jarapata āchi eere t'īurutaarā apida jua ek'ari p'anapataadait'ee. Mamīda āchita p'ek'au k'achia jua ek'ari p'anapata esclavoorāk'a, oopata perā āchi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'īapa oopi bīk'a. Māgimaa p'oyaapijidapi. ²⁰ Māirāpa Tachi Waibia, Tachi K'aripapari Jesucristo k'awadak'āri, oo amajida na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerāpa oopata māik'aapa uchiapida p'ek'au k'achia jua ek'ariipa. Mamīda māga oodap'eda, waya baaijida p'ek'au k'achiade, p'oyaapidap'edaa perā āchi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'īamaa. Maperāpi īrá k'achiara p'ani āchi ijāadai naaweda p'anadap'edaa k'āyaara. ²¹ Piara bak'aji k'awada-e pada paara sāga p'anapataadait'ee Tachi Ak'ōrepa

k'inia bik'a, māga k'awa p'anadap'eda, uchiadai k'āyaara iru juu ek'ariipa, ijāadaamaa p'anadairā irua ūraa pia jara pēida eperāarāmaa. ²² Mamīda māgiirā p'anapata nāgí wāara pedee eperāarāpa jarapatak'a:

'Usapa āp'op'eda, waya k'o chepari ichi āp'oda.
māik'aapa 'Sina pania bēisāade k'uip'eda, waya yoorode t'ūupari.'

(Pr 26.11)

3

Tachi Waibia waya cheit'ee

¹ Ipemaarā k'iniarā, na k'art'ade māik'aapa apema k'art'a mia parāmaa p'ā pēidade, nāgí ne-inaa jōma k'irāpapiji. Ma awara ūraaji jīp'a k'īsiadamerā Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a. ² K'irāpáti chonaarāwedapema Ak'ōre pedee jarapataarāpa jaradap'edaa, jaradak'āri Tachi Ak'ōrepa ooit'ee bada āchi t'ēepai. Ichiaba k'irāpáti Tachi Waibia, Tachi K'aripaparipa jarada tai k'ap'ia pari. Irua tai parāmaa pēiji jarateedamerā, māgá parāpa iru ūraa pia k'awaadamerā.

³ Mamīda ma jōma jaradap'edaade k'īsiadap'eda, nāgí audupiara k'irāpáti pia k'awaadamerā. Tachi Waibia waya chei naaweda, parā ijāapataarā t'āide Tachi Ak'ōre ūraa oo iru p'anapataarā uchiadait'ee. Māgiirāpa oodait'ee āchi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'ia pa oopi bik'a māik'aapa parā oo iru p'anadait'ee. ⁴ "¿Sāgajima adait'ee, Tachi Ak'ōrepa Cristo waya pēiit'eeda ada? Ma jarada ūridap'edaarā jai-idaadak'āriipa, na eujā aide nībi ome auk'a bī naawedapemak'a, Tachi Ak'ōrepa ewaa ook'āri. ¡Cristo waya che-e pait'eeda!" adait'ee. ⁵ Māirāpa māga jarapata k'irāpa k'iniada-e p'anadairā Tachi Ak'ōrepa naaweda ooda. Ichi pedeepapai pajā beeji māik'aapa auk'a ichi pedeepapai pania ūk'uru āyaa pēiji eujā uchiamerā paniadeepa. ⁶ Ichiaba ichi pedeepapai ma p'ek'au eujā jōpiji paniapa ūupik'āri. ⁷ Ma awara auk'a ichi pedeepapai pajā māik'aapa eujā jīa iru bī ichi ewari waibia ewate t'ipitaupa jōpirumaa. Ma ewate ijāadak'aa beerā jōmaweda atuapiit'ee.

⁸ Ipemaarā k'iniarā, ichiaba k'irāpáti nāgí pedee. Tachi-it'ee k'āima aba mak'iara taarā-e; jōdee mil años taarāpari. Mamīda Tachi Ak'ōre-it'ee k'āima aba auk'a bī mil años ome. Jōdee mil años auk'a bī k'āima abaa ome. ⁹ Eperāarā ūk'uruurāpa k'īsia p'anī Cristo waide che-e bairā, Tachi Ak'ōrepa oo-e pait'ee ichia jaradak'a. Mamīda māga-e. Iru choo nībi māik'aapa parā chupiria k'awaa nībi, k'inia-e bairā apida atuadamerā. Ma k'āyaara k'inia bī jōmaarāpa ne-inaa k'achia oo amaadamerā māik'aapa oodamerā irua oopi bik'a, iru ewari waibia ewate pai naaweda.

¹⁰ Tachi Ak'ōre māgá choo nībi mīda, ichi ewari waibia ewate pait'ee. Ara nechiapari p'ārik'ua tachi atu p'anide paruk'a, māga pik'a eperāarā atu p'anide iru ewari waibia ewate pait'ee. Ma ewate golpe pururua nībide pajā wēpadariit'ee māik'aapa Tachi Ak'ōrepa jōmaweda aide nībi atane, ak'ōrejīru, māgee t'ipitaupa jōpiit'ee. Auk'a na p'ek'au eujā māik'aapa aide nībi jōmaweda jōpiit'ee.

¹¹ Māgá Tachi Ak'ōrepa ne-inaa jōmaweda jōpiit'ee perā, ¿sāga parā p'anapataadaipia bima? K'achia wēe p'anapataadaipia bī irua k'inia bik'a. ¹² Ni p'anadaipia bī iru ewari waibia ewate pamerā māik'aapa oodaipia bī irua oopi bik'a, ma ewate isapaira pamerā. Ma ewate pajā jōit'ee t'ipitaupa. Jōmaweda aide nībi māik'aapa na p'ek'au eujāde nībi auk'a jōit'ee. ¹³ Mamīda irua jaraji ma t'ēepai pajā chiwidi māik'aapa eujā chiwidi ooit'ee. Māgí eujāde eperāarāpa irua oopi bik'a oodait'ee, aide ne-inaa k'achia wē-e perā. Māgí eujāta tachia nimaa p'anī.

¹⁴ Maperā ipemaarā k'iniarā, parā ni p'anī misa Ak'ōrepa oomerā ichia jaradak'a, jīripatāti k'achia wēe p'anapataadait'ee iru k'īrapite. Māgá t'āri auk'a p'anapataadai iru ome. ¹⁵ K'irāpáti Tachi Waibia choo nībi k'inia bairā jōmaarāpa ichide ijāadamerā

mäik'aapa t'ñudamerã Tachi Ak'õre ode, ichi waya chei naaweda. Tachi ñpema k'inia Pablopma ma ûraa ichiaba p'ã pëji parãmaa, Tachi Ak'õrepa iru k'ñisia k'awaapida perã. ¹⁶ Irua k'art'a jõma p'ãdade ma ûraa jaradoo, madepema pedee ùk'uru tachia pia p'oyaa k'awada-e p'ani mïda. K'ñisia k'awa-ee p'aniiñrãpa mäik'aapa waide pia ijääda-e p'aniiñrãpa oopata mägí pedee ome, awaraa Tachi Ak'õrepa ûraa p'ãpida ome oopatak'a. Ächi k'isiadeepa ma ûraa seewa papipata mäik'aapa awaraarãmaa ma seewa jarateepata. Maperãpi ächi atuadait'ee.

¹⁷ Mäpai ñpemaarã k'iniarã, ñrá parãpa k'awa p'anadairã mägee seewa jarateepataarã uchiadait'ee ijääpataarã t'äide, k'ñrak'aupai ijäädai ärapa jarateepata. Ichiaba k'ñrak'aupai oodai ärapa oopatak'a, oodak'aa perã Tachi Ak'õre Ùraade jara bïk'a. ñrá parãpa pia ijääpata. Mamïda k'ñrapiruta pirã äramaa, parã äyaa atadaridai Cristo ik'aawaapa. ¹⁸ Ma k'äyaara pipiara k'awa wäti Tachi Waibia, Tachi O K'achiadeepa K'ariipa Atapari Jesucristo mäik'aapa irumaa iidítí parã k'aripamerã. Mägá p'anapataadait'ee irua k'inia bïk'a. ¡Irua Tachi Ak'õre k'ñra wäree ichita unupiit'ee, na eujä jõru piñida! ¡Amén!

Mägapai paji.

1 SAN JUAN

San Juanpa K'art'a Naapiara P'āda

San Juan, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'āji. Pēiji jōmaweda Cristode ijāapataarāmaa. Ūraa k'inia baji jīp'a ijāapataadamerā Ak'ōrepa jirit'eradaarāpa jarateedap'edaak'a, seewa jarateepataarāpa ijāapataarā k'ūra nipapatap'edaa perā. Na k'art'ade Juanpa audú jara bī sāga Tachi Ak'ōrepa ijāapataarā k'inia iru bapari.

Naapiara jara bī ichia unuda Jesucristo, Tachi Ak'ōre pedee chok'ai pik'a bī (cap. 1.1-4). Jara bī Tachi Ak'ōre īdaa pik'a bī māik'aapa Cristode ijāapataarā iru īdaa pik'a bide p'anapataadaipia bī (caps. 1.5-2.6). Jara bī ūraa chiwidi Cristopa jarateedak'a: chik'inia p'anapataadamerā. Ūraa bī warrarā chonaarā ome (cap. 2.7-17). Jara bī ijāapataarāpa k'irāpadamerā naaweda jarateeda ūridap'edaa māik'aapa k'ūrapinaadamerā seewa jarateepataarāmaa (caps. 2.18-3.10). Jara bī Cristode ijāapataarā Tachi Ak'ōre warrarā perā, p'ek'au k'achia jōmaweda oo amaadaipia bī māik'aapa chik'inia p'anapataadaipia bī, k'īisia p'ua-ee (cap. 3.11-24). Jara bī sāga k'awaadai Ak'ōre Jaurepa jarapi bī pedee māik'aapa seewa pedee (cap. 4.1-6). Jara bī chik'inia p'anapataadamerā, Tachi Ak'ōrepa ijāapataarā k'inia iru bapari perā (cap. 4.7-21). Jara bī jōmaweda Tachi Ak'ōre Warrade ijāapataarāpa p'oyaapata na p'ek'au eujādepemaarāpa ne-inaa k'achia oopata (cap. 5.1-5). Jara bī Tachi Ak'ōrepa ichita oopari ichia jara bīk'a māik'aapa ichi Warrade ijāapataarā o k'achiadeepa k'aripa atapari atuanaadamerā (cap. 5.6-12). T'ēepai jara bī chik'aripa p'anapataadamerā, p'ek'au k'achia p'oyaa wāruta misa (cap. 5.13-21).

Jesucristopa ichi k'ap'ia eperā k'ap'iade unupida

¹ Tai Jesucristo ome nipapatap'edaarāpa nepiripata k'aita iru. Mia na k'art'a p'ā pēiru parāpa pida māga k'awaadamerā. Na p'ek'au eujā bai naaweda, Tachi Ak'ōre Pedeeta bapachi. Māgí Jesucristo. Iru k'aurepata eperāarā ichita p'anapataadai Tachi Ak'ōre ome iru truade. Jesucristo na p'ek'au eujāde nipak'āri, taipa iru unujida eperā jīp'aak'a. Taipa iru t'ōbaijida tachi juapa. Ichiaba ūrijida irua ūraa jarada. ² Cristo Tachi Ak'ōre ome ichita bapachi mīda, tai īrapemaarāmaa eperā k'ap'iade unupiji. Irua Tachi Ak'ōre ūraa jarateepachi eperāarāmaa, ma ūraa ijāadap'eda ichita p'anapataadamerā iru ome Tachi Ak'ōre truade. Cheji na p'ek'au eujādee. Taipa unujida irua ooda māik'aapa jōmaarāmaa ma ooda nepiripata. ³ Parāmaa jarapata taipa unudap'edaa māik'aapa taipa ūridap'edaa, parāpa māga k'awaadap'eda, araa p'anapataadamerā tai ome, tai araa p'anapatak'a Tachi Ak'ōre ome māik'aapa iru Warra Jesucristo ome. ⁴ Tachi jōmaarāta māga p'anapataadak'āri, wāara o-īa p'anadait'ee. Ma-it'eeta mia parāmaa na k'art'a p'āmaa bī.

Tachi Ak'ōre īdaa pik'a bī

⁵ Jesucristo k'ap'ia pari Tachi Ak'ōrepa taimaa nāga jara pēiji. Tachi Ak'ōre īdaa pik'a bī. īdaade maarepida p'āriu unuda-e p'anik'a, māga pik'a Tachi Ak'ōrede maarepida k'achia unuda-e. ⁶ Tachidepemapa jarai ichi araa bapari Tachi Ak'ōre ome. Mamīda ma eperāpa at'āri ne-inaa k'achia oomaa bī pirā, seewamaa bī. Ichia oo-e bī Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēidak'a. ⁷ Mamīda eperā wāara īdaa pik'a bide bapari pirā Tachi Ak'ōrepa k'inia bīk'a, araa bapariit'ee Tachi Ak'ōre ome māik'aapa awaraa ijāapataarā ome. Ma awara Tachi Ak'ōrepa ma eperā p'ek'au k'achia jōmaweda wēpapiit'ee, iru Warra Jesús waa bat'ada k'aurepa.

⁸ Tachidepemapa jararu pirā ichi t'āride k'īisia k'achia wēe bī, ichi itu k'ūramaa bī, seewamaa bairā. Māgipa k'awa-e bī Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida. ⁹ Mamīda māgipa

ichia p'ek'au k'achia oopata jōmaweda jararu pīrā Tachi Ak'ōremaa, tachi t'āride k'awa p'anī Tachi Ak'ōrepa chupiria k'awaait'ee. Ooit'ee ichia jara bīk'a ichi ūraa jara pēidade. Ma eperā p'ek'au k'achia jōmaweda wēpapiit'ee. ¹⁰ Mamīda abaapa jararu pīrā ichia ne-inaa k'achia ook'aa, jōmaarāmaa ak'ipi bī ichia Tachi Ak'ōre Ūraade ijāa-e. Māgí eperāpa k'īsia bī pīrā ichia p'ek'au k'achia ook'aa, māgara ichiaba k'īsia bī Tachi Ak'ōrepa seewa jara bī ichi ūraade.

2

Cristo Tachi K'aripapari

¹ Warrarā, mia na k'art'a p'āru parāmaa ne-inaa k'achia oonaadamerā. Mamīda tachia ne-inaa k'achia ooruta pīrā, Tachi K'aripapari iru p'anī irua chupiria iidimerā Tachi Ak'ōremaa tachi pari. Māgí Jesucristo, chi p'ek'au k'achia ook'aa bī. ² Iru waa bat'ada k'aurepa Tachi Ak'ōrepa tachia p'ek'au k'achia oopata wēpapii atuanaadamerā. Wāara tachia p'ek'au k'achia oopata wēpapii. Mamīda māgapai-e. Ichiaba wēpapii jōmaweda na p'ek'au eujādepemaarāpa p'ek'au k'achia oopata.

³ Tachia k'awadai Tachi Ak'ōre wāara k'awa p'anī, iru ūraade jara bīk'a oodak'āri. ⁴ Awaraa eperāpa jarai ichia Tachi Ak'ōre wāara k'awa bī. Mamīda māgipa oo-e bī pīrā Ak'ōrepa jara bīk'a, seewamaa bī. K'awa-e bī Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida. ⁵ Mamīda eperāpa ook'āri Tachi Ak'ōre Ūraade jara bīk'a, Tachi Ak'ōre wāara k'inia iru bī māik'aapa chik'inia bapari iru ome. Nāgá k'awa p'anī tachi, Tachi Ak'ōredeerā. ⁶ Eperāpa jara bī pīrā wāara Tachi Ak'ōre k'awa bī, ma eperā baipia bī Jesucristo badak'a.

Juanpa jarada Cristode ijāapataarāpa oodamerā

⁷ Ipemaarā k'iniarā Cristo k'aurepa, mia na jararu parāpa oodamerā īrapema-e, parāpa ūridooda perā Cristode ijāadak'āriipa. Chonaarāweda paara Tachi Ak'ōrepa jara pēiji eperāarāpa awaraarā ichiaba k'inia iru p'anapataadamerā. ⁸ Mamīda na k'art'ade mia ma jarada chiwidi pik'a jara bī. Chik'inia p'anapataatāti. Cristo wāara māga bapachi ichideerā ome. Parāpa pida k'awaa wāda māga p'anapataadait'ee. Parā Cristode ijāadai naaweda, p'āriu pik'a bide p'anapachida, awaraarā k'iniada-e p'anadap'edaa perā. Mamīda īrá ma p'āriu pik'a bideepa uchia wāda īdaa pik'a bidee.

⁹ Ma jara aupada wāara mīda, parādepemapa jarai ichia awaraarā k'inia iru bī Tachi Ak'ōrepa jara bīk'a. Mamīda chi īpema Cristo k'aurepa k'īra unuamaa iru bī pīrā, wāara māga oo-e bī. At'āri ne-inaa k'achia oomaa bī, p'āriu pik'a bide ook'ajik'a. ¹⁰ Jōdee abaapa chi īpema Cristo k'aurepa k'inia iru bak'āri, māgipa wāara oopari Tachi Ak'ōrepa jara bīk'a. Wāara māgí eperā k'achiade baaipi-e. ¹¹ Mamīda ma eperāpa chi īpema Cristo k'aurepa unuamaa iru bī pīrā, ichi k'īradoopa k'achiade bī, oo-e bairā Tachi Ak'ōrepa jara bīk'a. Wāara māgí eperāpa k'awa-e Tachi Ak'ōrepa jara bī. Ma awara māgá ne-inaa k'achia oomaa bairā, p'oyaa oo-e Tachi Ak'ōrepa jara bīk'a.

¹² Warrarā, mia parāmaa p'āru, Jesucristo piuda k'aurepa Tachi Ak'ōrepa parāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapida perā.

¹³ Chonaarā, mia parāmaa p'āru, parāpa wāara Jesucristo k'awa p'anadairā. Iru bapachi na p'ek'au eujā bai naaweda.

K'ūtrāarā, mia parāmaa p'āru, parāpa Netuara Poro Waibīa p'oyaa wāda perā.

¹⁴ Warrarā, mia parāmaa p'āmaa bī, parāpa Tachi Ak'ōre wāara k'awapata perā.

Chonaarā, parāmaa p'āmaa bī, parāpa wāara k'awapata perā chi na p'ek'au eujā ooi naaweda ichita bapari.

K'ūtrāarā, ichiaba parāmaa p'āmaa bī, parāpa Cristode wāara ijāapata perā māik'aapa oopata perā Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bīk'a. Ma awara parāmaa p'āmaa bī Netuara Poro Waibīapa oopi bīk'a oodak'aa perā.

¹⁵ P'ananaatí na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerā p'anapatak'a. Jirináati ne-inaa k'achia k'īra t'ādoo na p'ek'au eujāde paraa. Māga jiriruta pirā, chik'inia p'anada-e pai Tachi Ak'ōre ome. ¹⁶ Mīa māga jara bī na p'ek'au eujāde tachia unupata perā nāgee ne-inaa k'achia k'īra t'ādoo: ne-inaa k'achia oo k'inia p'ani tachi t'āridepai; ne-inaa k'achia unudak'āri tachi taupa, auk'a oo k'inia p'ani; pedee audua p'anapata ne-inaa iru p'anadairā. Tachi Ak'ōrepa māgee ne-inaa k'achia apida oopik'aa eperāarāmaa. ¹⁷ Māgee ne-inaa māik'aapa jōma ne-inaa k'achia na p'ek'au eujādepemaarāpa oo k'inia p'ani jōdaridait'ee. Mamīda chi Tachi Ak'ōrepa oopi bīk'a oopataarā ichita p'anapataadait'ee iru ome.

Wāara Cristode ijāapataarāpa k'ūrapida-e seewa jarapataarāmaa

¹⁸ Warrarā, taarā-e na p'ek'au eujā jōdariit'ee. Parāpa ūrijida Anticristo cheit'ee. Wāara māgí jīak'aarā paraa tachi t'āide. Mapa k'awa p'ani na p'ek'au eujā taarā-e jōdariit'ee. ¹⁹ Māgiirā tachi t'āideepa uchiajida Cristode wāara ijāada-e pada perā tachia ijāapatak'a. Wāara māgá ijāadap'edaa paara, wāda-e pak'aji. Mamīda uchiadak'āri, unupijida āchidepema apida Cristode wāara ijāada-e paji.

²⁰ Jōdee parā jōmaweda Cristode wāara ijāa p'ani. Parāpa k'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida, Jesucristo, chi p'ek'au k'achia wēe bīpa māga k'awapida perā ichi Jaure pēik'āri parā ome bapariimerā. ²¹ Mīa na k'art'a p'ārupa jara k'inia-e bī parāpa k'awada-e Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida. Jīp'a mīa p'āmaa bī parāpa k'awa p'anadairā ma wāarata jara pēidade seewa apida unudak'aa, Tachi Ak'ōrépata ma wāara jarada perā. ²² Maperā abaapa jara bī pirā Tachi Ak'ōrepa Jesús pēi-e paji eperāarā rey pamerā, māgí eperā seewamaa bī. Ma eperā Anticristo, jara bairā Jesús Tachi Ak'ōre Warra-e māik'aapa Tachi Ak'ōre Jesús Ak'ōre-e. ²³ Chi māga jara bīpa wāara Jesucristode ijāa-e bī māik'aapa Tachi Ak'ōre wāara k'awa-e bī. Jōdee chi jara bīpa Jesucristo Tachi Ak'ōre Warra, Tachi Ak'ōre wāara k'awa bī.

²⁴ Maperā k'irāpāti parāpa naaweda ūridap'edaa, ewaa Cristode ijāadak'āri. Maapai k'awaaajida Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida eperāarāmaa māik'aapa t'āripa oo k'inia p'aneejida irua oopi bīk'a. Māgá oo wāk'āti wāti. Māga ooruta pirā, t'āri a-ba p'anapataadait'ee Tachi Ak'ōre ome māik'aapa ichi Warra Jesucristo ome. ²⁵ Cristopa māga jara baji, jarak'āri ichita p'anapataadai Tachi Ak'ōre ome.

²⁶ Mīa naa jaradak'a māgee Cristo k'īraunuamāa iru p'aniirā tachi t'āide paraa. Māgiirāpa parā k'ūra k'inia p'ani. ²⁷ Mamīda parāpa ūrida-e pait'ee māgeerāpa jarateepata, Cristopa ichi Jaure pēida perā parā ome bapariimerā. Ma Jaurepa parāmaa ne-inaa wāara jōmaweda jarateepari. Seewa jarateek'aa. Mapa irua jaratee bīk'a oo wāk'āti wāti. Māgá wāara t'āri a-ba p'anapataadait'ee Cristo ome.

²⁸ Warrarā, māgá t'āri a-ba p'anaruta pirā Cristo ome, parāpa waaweeda-e pait'ee iru waya chek'āri na p'ek'au eujādee. Ma ewate iru k'īrapite k'īra nejasia-ee p'anadait'ee.

²⁹ Parāpa k'awa p'ani Jesucristo, Tachi Ak'ōre Warrapa ichita oopari ichi Ak'ōrepa jara bīk'a. Ichiaba k'awadaipia bī chi Tachi Ak'ōrepa jara bīk'a ooparipa auk'a Tachi Ak'ōre warra.

3

Tachi Ak'ōre warrarā

¹ ¡K'īsíati! Tachi Ak'ōrepa tachi audú k'inia iru bapari perā, jarapari tachi ichi warrarā. ¡Wāarapi! Mamīda na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerāpa māga p'oysaa k'awada-e, wāara Tachi Ak'ōre k'awadak'aa perā.

² Ipemaarā k'iniarā, īrá tachi wāara Tachi Ak'ōre warrarā. Mamīda waide k'awada-e sāga p'anadai Cristo cheda t'ēepai. Aba k'awa p'ani Cristo waya chek'āri, iruk'a p'anadait'ee, iru k'īra wāree k'awadait'ee perā. ³ Tachi jōmaweda māga k'awa p'aniirā

nímaa p'aní iru cherumaa. Mapa mágá ni p'aní misa, ne-inaa k'achia jōmaweda oo amaadaipia bi, iruk'a p'anadait'ee, k'awa p'anadairā iru p'ek'au k'achia wée bapari.

⁴ Tachia k'awa p'aní chi ne-inaa k'achia oo bīpa oo-e bi Tachi Ak'ōrepa jara bīk'a. Mágoo-e bak'āri, k'achiade bi. ⁵ Parāpa ichiaba k'awa p'aní Jesucristo na p'ek'au eujādee cheji eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata jōmaweda wēpapiit'ee. Irua maarepida k'achia ook'aa paji. ⁶ Mapa wāara oo k'inia p'anírāpa irua oopi bīk'a t'āri a-ba p'anapata iru ome. Ne-inaa k'achia oo k'iniadak'aa, ichideerā perā. Mamīda chi ne-inaa k'achia oopataaarā t'āri a-ba p'anadak'aa iru ome, irude wāara ijāadak'aa perā māik'aapa wāara iru k'awadak'aa perā.

⁷ Warrarā, k'ūrapináati apida seewapataarāmaa. Chi ooparipa Tachi Ak'ōrepa oopi bīk'a t'āri pia bapari Tachi Ak'ōrek'a. ⁸ Jōdee chi ne-inaa k'achia ooparipa oomaa bi Netuara Poro Waibiapa oopi bīk'a. Tachi Ak'ōrepa na p'ek'au eujā oodak'āriipa, Netuara Poro Waibiapa p'ek'au k'achia k'īra t'ādoo oopari. Ma-it'ee cheji Tachi Ak'ōre Warra na p'ek'au eujādee: jōpiit'ee Netuara Poro Waibiapa ne-inaa k'achia oopata.

⁹ Tachi Ak'ōre warrarāpa p'ek'au k'achia oo k'iniadak'aa, Tachi Ak'ōre Jaure āchi ome bapari perā. Wāara k'achiade p'oyaa p'anadak'aa, Tachi Ak'ōre warrarā perā. ¹⁰ Nāga k'awa p'aní chisāgí Tachi Ak'ōre warrarā māik'aapa chisāgí Netuara Poro Waibia warrarā. Chi oo-e bīpa Tachi Ak'ōrepa oopi bīk'a Tachi Ak'ōre warra-e. Ma awara chi īpema Cristo k'aurepa k'īra unuamaa iru bīpa Tachi Ak'ōre warra-e.

Chik'inia p'anapataadaipia bi

¹¹ Cristode ijāadak'āriipa parāpa nāga ūridooda: chik'inia p'anapataadaipia bi. ¹² Tachia mágoo-e k'awa p'anadairā, oonaadáma Caínpa oodak'a. Ichia ooji Netuara Poro Waibiapa oopidak'a. Chi īpema k'īra unuamaa iru bap'eda, peet'aaji. ¿Sāap'eda mágooji? Ichi t'āri k'achia bapachi. Jōdee chi īpema t'āri pia bapachi.

¹³ Maperā īpemaarā, k'īsianáati na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerāpa parā k'īra unuamaa iru p'anadak'āri. ¹⁴ Naaweda tachi jida āchik'a atuadait'ee paji, Tachi Ak'ōrepa jara bīk'a oodak'aa pada perā. Mamīda Cristopa tachi o k'achiadeepa k'aripa ataji, ichita p'anapataadamerā Tachi Ak'ōre ome māik'aapa oopataadamerā irua oopi bīk'a. K'awa p'anítachia wāara mágooomaa p'aní, tachi īpemaarā Cristo k'aurepa k'inia iru p'anapata perā. Chi īpemaarā k'īra unuamaa iru p'anapataarā atuadait'ee. ¹⁵ Tachi Ak'ōre-it'ee eperāpa ichi īpema k'īra unuamaa iru bī pirā, auk'a bi eperā chīara peepari ome. Parāpa k'awa p'aní chīara peepataarā it'aa wādak'aa. ¹⁶ Nāgá k'awa p'aní Tachi Ak'ōrepa tachi k'inia iru bapari. Jesucristo piuji tachi pari. Mágooji tachi audú k'aripa k'inia bada perā. Mágoo tachia pida tachi īpemaarā Cristo k'aurepa k'aripa k'inia p'anadaipia bi, piuruta pijida ma k'aurepa. ¹⁷ Mapa chi net'aa iru bīpa ichi īpema Cristo k'aurepa chupiria nībi unuru pirā, mamīda chupiria k'awa-e bi pirā, ma eperāpa ak'ipimaa bi ichia Tachi Ak'ōre k'inia-e bi. ¿Sāga ichia Tachi Ak'ōre k'inia iru bīda aimaa, chi īpema Cristo k'aurepa k'aripa-e bi pirā? ¹⁸ Warrarā, pedeepapai tachi īpemaarā k'inia iru p'anadaik'araa bi. Ñra k'aripadaipia bi. Mágoo ooruta pirā, ak'ipidai wāara ñra māik'aapa Tachi Ak'ōre k'inia iru p'aní.

Inejasia-ee it'aa t'īpataadaipia bi Tachi Ak'ōremaa

¹⁹ Mágoo tachia īpemaarā k'inia iru p'anadak'āri, tachia nāgí wāarata k'awaadait'ee. Tachi, Tachi Ak'ōredeerā. T'āride mágoo k'awadak'āri, inejasia-ee it'aa t'īpataadait'ee iru-maa. ²⁰ Mamīda inejasiadarii tachi t'āridepai k'īsiaruta pirā: "Aai, mia wāara mi īpemaarā Cristo k'aurepa mak'īara k'aripa-e." Mágoo k'īsiaruta pirā, k'irāpadaipia bi Tachi Ak'ōrepa ne-inaa jōmaweda k'awa bi. Tachi k'āyaara k'awaara bi tachia wāara oo k'inia p'aní ichi-it'ee. ²¹ Jōdee, īpemaarā k'iniarā, tachia mágoo k'īsiada-e p'aní pirā, wāara inejasia-ee it'aa t'īpataadait'ee Tachi Ak'ōremaa. ²² Ma awara it'aa iididak'āri Tachi Ak'ōremaa, irua ooit'ee

jõmaweda tachia iidi p'ani. Mäga ooit'ee tachia oopata perä irua jara bik'a. ²³ Tachi Ak'õrepa jara bi tachia nãga oodamerä: Ijääadaipia bi Jesucristo wãara Tachi Ak'õre Warra mäik'aapa chik'inia p'anapataadaipia bi irua jaradak'a. ²⁴ Chi ooparipa Tachi Ak'õrepa jara bik'a t'ãri a-ba bapari iru ome. Chik'inia p'anapata. Tachia mäga k'awa p'ani Tachi Ak'õre Jaurepa tachimaa mäga k'awapipari perä. Ma-it'ee ichi Jaure péiji tachi ome bapariiimerä.

4

Sãga seewa jarapataarã k'awadai

¹ Ipemaarã k'iniarã, na p'ek'au eujäde seewa-idaa beerä chok'ara paraa. Mäiräpa "Tai Tachi Ak'õre Úraa jarateepataarã" apata mïda, ijääanáati ãchia jara p'ani. Pia Úridaipia bi jõmaarãpa jaramaa p'ani, k'awaadait'ee wãara jara p'ani Tachi Ak'õrepa jarapi bik'a wa mäga-e. ² Paräpa k'awaadai chisägí eperäpa wãara jara bi Tachi Ak'õre Jaurepa jarapi bik'a. Chi jara bïpa: "Jesucristo eperä jïp'aak'a na p'ek'au eujäde ba cheji" jara bi Tachi Ak'õre Jaurepa jarapi bik'a, wãara Cristode ijääpari perä. ³ Mamïda chi mäga jara-e bïpa p'oyaa jara-e Tachi Ak'õre Jaurepa jarapi bik'a, mägí eperäpa ijääk'aa perä Jesús, Cristo paji. Anticristo na p'ek'au eujäde bada paara, mägí pedeeparik'a pedeek'aji. Paräpa k'awa p'ani iru cheit'ee t'ëepai. Mamïda nãgaweda iru jïak'aarã na p'ek'au eujäde paraa.

⁴ Warrarã, parä Tachi Ak'õredeerã. Mapa paräpa oodak'aa mägí seewa-idaa beeräpa jara p'anik'a. Paräpa ãchi mägá p'oyaadai chi parä ome bapari, Tachi Ak'õre waibiara bairã chi na eujädepema ijäädak'aa beerä ome bapari, Netuara Poro Waibia k'âyaara.

⁵ Æchi mäik'aapa jõmaweda na p'ek'au eujädepema ijäädak'aa beerä Netuara Poro Waibia juua ek'ari p'anapata. Maperä na p'ek'au eujädepema k'ïsia k'ïra t'âdoo jara wâdak'âri, awaraarãpa ma seewa ūripata mäik'aapa aide ijääpata. ⁶ Mamïda mäga-e tai ome, tai Tachi Ak'õredeerã perä. Taipa wãarata jarateepata Tachi Ak'õre Jaurepa jarapi bik'a. Mapa chi Tachi Ak'õre k'awa beeräpa ūri k'inia p'anapata taipa jarapata. Mamïda chi Tachi Ak'õre k'awa-e beeräpa ūri k'iniadak'aa taipa jarateepata. Æchia ūri k'inia p'ani seewa jarateepataarã, Netuara Poro Waibiapa jarapi bik'a. Näga k'awaadai chisägí wãarata jarateepataarã mäik'aapa chisägí seewa jarateepataarã. Tachi Ak'õre k'awa beeräpa wãarata jarateepataarã ūri k'inia p'anapata. Jõdee Tachi Ak'õre k'awa-e beeräpa seewa jarateepataarã ūri k'inia p'anapata.

Tachi Ak'õrepa eperäarã jõmaweda k'inia iru bapari

⁷ Ipemaarã k'iniarã, chik'inia p'anapataadáma, Tachi Ak'õrepa mäga oopi bairã. Jõmaarãpa awaraarã k'inia iru p'anapata mägá p'anapataadai, Tachi Ak'õre warrarã perä mäik'aapa Tachi Ak'õre k'awa p'anapata perä. ⁸ Chi awaraarã k'inia-e bïpa Tachi Ak'õre k'awa-e bi, Tachi Ak'õrepa jõmaweda k'inia iru bapari perä. ⁹ Nãgá Tachi Ak'õrepa unupiji tachi audú k'inia iru bapari. Na p'ek'au eujädee péiji ichi Warra apai iru bada, mägí k'aurepa tachi ichita p'anapataadamerä iru ome. ¹⁰ Tachi Ak'õrepa ichi Warra mägá péik'âri, ak'ipiji tachi wãara k'inia iru bapari. Tachia iru mägá k'iniada-e paji. Iruata tachi k'inia iru baji. Mapa ichi Warra péiji piumerä tachia p'ek'au k'achia oopata wëpapiit'ee.

¹¹ Ipemaarã k'iniarã, Tachi Ak'õrepa tachi mägá audú k'inia iru bapari perä, tachi jida chik'inia p'anapataadaipia bi. ¹² Apidaapa Tachi Ak'õre k'ïra unuda-e p'ani. Mamïda tachi chik'inia p'anaruta pîrã, t'âri a-ba p'anapataadait'ee Tachi Ak'õre ome. Mägá tachi k'ap'ia pari irua jõmaarãmaa unupijiit'ee wãara irua ãra jida k'inia iru bapari. ¹³ Nãgá k'awa p'ani tachi t'âri a-ba p'anapata Tachi Ak'õre ome. Irua ichi Jaure péiji tachi ome bapariiimerä. ¹⁴ Ma awara taipa Tachi Ak'õre Warra bapata unujida tachi taupa. Mapa jõmaarãmaa nãga nepiripata: Tachi Ak'õrepa ichi Warra péiji na p'ek'au eujädepemaarã

o k'achiadeepa k'aripa atade. ¹⁵ Mapa chi jara bipa Jesús Tachi Ak'ore Warra t'ari a-ba bapari Tachi Ak'ore ome.

¹⁶ Mágá tachia Tachi Ak'ore k'awa p'aní māik'aapa ijää p'aní irua tachi k'inia iru bapari. Tachi Ak'orepa eperāarā jōmaweda k'inia iru bapari perā, eperāpa auk'a Tachi Ak'ore k'inia iru bak'ari, t'ari a-ba bapari iru ome. ¹⁷ Tachia Tachi Ak'ore mágá k'inia iru p'anadak'ari, oomaa p'aní irua k'inia bik'a. Irua k'inia bi waawee-ee p'anadamerā ichi k'irapite, ichi ewari waibia ewate pak'ari. Wāara ma ewate mágá p'anadait'ee, na p'ek'au eujäde p'aní misa iru ome t'ari a-ba p'anapata perā, Jesucristo iru ome t'ari a-ba baparik'a. ¹⁸ Wāara Tachi Ak'ore k'inia iru baparipa maarepida waawee-ee bapari, k'awa bairā Tachi Ak'orepa iru auk'a k'inia iru bapari māik'aapa maarepida iru k'achia oo-e pait'ee. Mamīda chi waide mágá k'awa-e bipa Tachi Ak'ore waawee bapari, k'isia bairā Tachi Ak'orepa ichi k'achia ooi. Mapa tachia nāga k'awadai. Eperā abaapa waawee bi pīrā Tachi Ak'orepa iru k'achia ooit'ee, ma eperāpa waide pia k'awa-e bi Tachi Ak'orepa iru audú k'inia iru bapari.

¹⁹ Tachia Tachi Ak'ore k'inia iru p'aní, irua naapiara tachi k'inia iru bada perā.

²⁰ Tachidepemapa jarai ichia Tachi Ak'ore k'inia iru bapari. Mágá jara bi mīda, ichi t'āride chi īpema Cristo k'aurepaunuamaa iru bi pīrā, mágí eperā seewamaa bi. Ichi īpema unu bīta k'inia-e bi pīrā, ¿sāga k'inia iru bai Tachi Ak'ore, unu-e bīta? ²¹ Maperāpi Jesucristopara jaraji chi Tachi Ak'ore k'inia iru bipa ichi īpemaarā Cristo k'aurepa auk'a k'inia iru baipia bi.

5

Ne-inaa k'achia k'ira t'ādoo oo amaa wāk'āti wāpataarā

¹ Jōmaweda Tachi Ak'ore warrarāpa nāga ijääpata: Jesús, Cristo, ichi ai, Tachi Ak'orepa pēida eperāarā rey pamerā. K'isiajáma nāgide. Tachia k'awa p'aní eperā abaapa awaraa eperā k'inia iru bak'ari, ma eperā warrarā paara k'inia iru bapariit'ee. ² Mágá bi ichiaba Tachi Ak'ore ome. Tachia Tachi Ak'ore k'inia iru p'anadak'ari māik'aapa oodak'ari irua jara bik'a, k'awa p'aní iru warrarā jida k'inia iru p'anadait'ee. ³ Oodak'ari Tachi Ak'orepa jara bik'a, ak'ipimaa p'aní wāara iru k'inia iru p'aní. Irua iidi-e bi oodamerā ne-inaa tachia p'oyaa oodak'aa. ⁴ Tachia oodai Tachi Ak'orepa jara bik'a, iru warrarā perā. Jōmaweda Tachi Ak'ore warrarāpa na p'ek'au eujādepema k'achia k'ira t'ādoo oo amaa wāk'āti wāpata, oo k'inia p'anapata perā irua jara bik'a. Tachia ne-inaa k'achia mágá oo amaadai Cristode ijääpata perā. ⁵ Mapa jaradai: "Tachia ijääadak'ari Jesús Tachi Ak'ore Warra, irua k'aripapari tachia na p'ek'au eujādepema ne-inaa k'achia jōma oo amaa wāk'āti wādamerā."

Tachi Ak'orepa jarada Jesús ichi Warra

⁶ Jesucristo na p'ek'au eujādee chek'ari, ak'ipiji ichi Tachi Ak'ore Warra. Mágá ooji paniapa poro choopik'ari māik'aapa ichi waa bat'ak'ari. Jesús, ichi ai, Cristo paji poro choopik'ari paniapa māik'aapa ichi waa bat'ak'ari. Tachi Ak'ore Jaurepata ichiaba tachimaa k'awapipari Jesús Tachi Ak'ore Warra. Ma Jaurepa ichita wāarata k'awapipari. Maperā ijää p'aní wāara Jesús Tachi Ak'ore Warra. ⁷ Māpai jaradai nāgí ne-inaa ūpeepa auk'a tachimaa k'awapi p'aní Jesús wāara Tachi Ak'ore Warra: ⁸ Tachi Ak'ore Jaurepata ma wāarata k'awapipari perā tachimaa; Jesupa ooda perā Tachi Ak'orepa oopidak'a poro choopik'ari paniapa māik'aapa Jesupa ooda perā Tachi Ak'orepa oopidak'a iru waa bat'ak'ari. ⁹ K'isiajáma nāgide. Eperāarāpa charraarā k'irapite ne-inaa jaradak'ari, ijääpata māirāpa jara p'aní. Maperā audupiara ijääadaipia bi Tachi Ak'orepa ne-inaa jarak'ari, ichi jōmaarā k'āyaara waibiarapari perā. Ichia jaramaa bi Jesucristo ichi Warra ma jarada ūpeepa. ¹⁰ Mapa chi Tachi Ak'ore Warrade ijääparipa k'awa bi iru wāara Tachi Ak'ore Warra, Tachi Ak'ore Jaurepata ma eperā t'āride mágá k'awapipari perā. Mamīda chi mágá

ijāa-e b̄ipa jōmaarāmaa ak'ipimaa b̄i ichi k̄isiade Tachi Ak'ōrepa seewa jara b̄i. ¹¹ Tachi Ak'ōrepa jara b̄i tachia iru Warrade wāara ijāadak'āri, ichita p'anapataadait'ee iru ome. ¹² Mapa jaradai: "Chi Tachi Ak'ōre Warrade wāara ijāapari it'aa wāit'ee. Mamīda chi Tachi Ak'ōre Warrade ijāa-e b̄i it'aa wā-e pait'ee. Māgī atuait'ee."

Juanpa awaraa ūraajarada

¹³ Miā jōma jara aupada na k'art'ade p'āji parā, Tachi Ak'ōre Warrade ijāapataarā, k'awaadamerā wāara ichita p'anapataadait'ee Tachi Ak'ōre ome.

¹⁴ Maperā tachi inejasia-ee it'aa iidipata Tachi Ak'ōremaa. Tāride k'awa p'anī tachia iidiruta pirā Tachi Ak'ōrepa ne-inaa oomerā ichia oo k'inia bik'a eperāarā k'aripait'ee, tachia iidiruta irua ūriit'ee. ¹⁵ Ma awara k'awa p'anadairā irua ūripari māgā iiddidak'āri, ichiaba k'awa p'anī irua ooit'ee tachia iidi p'anik'a.

¹⁶ Parādepemapa unuru pirā pi ipema Cristo k'aurepa ne-inaa k'achia oomaa b̄i, it'aa tūipia b̄i ma ipema pari, Tachi Ak'ōrepa iru chupiria k'awaamerā. Māgā pia ma ipema k'aripai, Tachi Ak'ōrepa iru it'aa wāpimerā. Māga ooi ma ipemapa oo b̄i pirā ne-inaa k'achia, ma k'aurepa tachi atuapi-e. Mamīda ne-inaa k'achia paraa, ma k'aurepa tachi atuapipari. Irua māgī oo b̄i pirā, miā parāmaa jara-e it'aa tīdamerā iru pari. ¹⁷ Wāara eperāarāpa ooda-e p'anadak'āri Tachi Ak'ōrepa jara bik'a, ne-inaa k'achia oomaa p'anī iru kīrapite. Mamīda p'ek'au k'achia jōmaapa tachi atuapi-e.

¹⁸ K'awa p'anī Tachi Ak'ōre warrarāpa p'ek'au k'achia oo amaa wāk'āti wāpata, Tachi Ak'ōre Warra, Jesucristopa āra k'aripapari perā. Irua āra ak'ipari Netuara Poro Waibiapa āramaa ne-inaa k'achia oopinaamerā. ¹⁹ K'awa p'anī tachi Cristode ijāapataarā Tachi Ak'ōredeerā. Jōdee apemaarā na p'ek'au eujādepemaa Netuara Poro Waibia jua ek'ari p'anapata. ²⁰ Ichiaba k'awa p'anī Tachi Ak'ōre Warra na p'ek'au eujādee cheji Tachi Ak'ōre k'awapiit'ee tachimaa, māgā k'awaadamerā k'aita wāara Tachi Ak'ōre. Tachi ijāapataarā chaa tāri a-ba bapari ma wāara Ak'ōre ome, tāri a-ba bapari perā iru Warra Jesucristo ome. Māgita wāara Tachi Ak'ōre. Iru k'aurepata it'aa wādait'ee. ²¹ Chi māga ijāada-e p'aniirā seewadeta ijāa p'anī. Āchia ijāapata chi ne-inaa juapa ooda kīrapite it'aa tīpataarāk'a. Mapa ijāanāati āchik'a.

Māgapai pajī.

2 SAN JUAN

San Juanpa K'art'a T'ẽepema P'ãda

San Juan, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'ãji. Ichia "mí Cristode ijãapataarã ak'ipari waibiada" apari, taarã ijãada perã, Cristo ome nipadak'ãriipa. Na k'art'a pëiji "Ak'õrepa jirit'eradaarãmaa"; pia jarait'eera, jirit'erada Cristode ijãapataadamerã.

Naapiara Juanpa jara bi ãra k'inia iru bi mäik'aapa o-ña bi ūk'uru Ak'õre ode pia nipapata perã. Úraa bi chik'inia p'anapataadamerã (vs. 1-6). K'irãpapi bi Cristo na p'ek'au eujäde nipada eperã jíp'aak'a; mapa ūrinaadamerã seewa jarateepataarãpa jara p'ani mäik'aapa ãchi t'ãide mäirã auteebainaadamerã (vs. 7-11). T'ẽepai jara bi ichi wã k'inia bi ãchi ak'ide mäik'aapa salute pëiru (vs. 12-13).

Tachi Ak'õrepa wãarata jara pëidade jara bïk'a p'anapataadaipia bi

¹ Mi, Juan, Cristode ijãapataarã ak'ipari waibia. Mía na k'art'a p'ãru parã ijãapataarãmaa, Tachi Ak'õrepa parã jirit'erada perã Cristode ijãapataadamerã. Wãara mía parã k'inia iru bi. Mía aupaita parã mägá k'inia iru bi-e. Jõma Tachi Ak'õrepa wãarata jara pëida k'awa p'aniirãpa parã auk'a k'inia iru p'ani. ² Mía parã mägá k'inia iru bi ma wãarata ūraweda tachi t'ãride bapari perã mäik'aapa ichita bait'ee perã tachi ome. ³ Wãara Tachi Ak'õre mäik'aapa iru Warra Jesucristo t'ãri pia p'anapata tachi ome. Mapa ãrapa tachi pia ak'i p'anadait'ee. Ma awara tachi chupiria k'awaadait'ee mäik'aapa k'ãiwee p'anapidait'ee. Mägá wãara p'anadai Tachi Ak'õrepa k'inia bïk'a mäik'aapa chik'inia p'anapataadai iru ome.

⁴ Mi o-ña beeji k'awaak'ãri parãdepemaarã ūk'uru p'anapata Tachi Ak'õrepa wãarata jara pëidade jara bïk'a. ⁵ Frá, ūpemaarã Cristo k'aurepa, mía parãmaa enenee níbi tachi chik'inia p'anapataadamerã. Mía mäga jarak'ãri, jara-e bi ne-inaa parãpa waide k'awada-e p'ani. Tachia naa Cristode ijãadak'ãriipa ma jarada ūridooda. ⁶ Nágá tachia ak'ipidai Tachi Ak'õre mäik'aapa awaraarã k'inia iru p'ani: oodak'ãri Tachi Ak'õrepa jara bïk'a. Iruata jara bi tachi chik'inia p'anapataadamerã. Parãpa mäga ūrijida naaweda Cristode ijãadak'ãri.

K'irak'aupai seewa jarateepataarã t'ũpidai parã t'ãide

⁷ Ma Tachi Ak'õrepa jarada mía parãmaa k'irãpapi k'inia bi, na p'ek'au eujäde seewa-idaa beerã chok'ara paraa perã. Mägiirãpa ijãadak'aa Jesucristo na p'ek'au eujäde ba cheji eperã jíp'aak'a. Jaradak'aa Jesucristo Tachi Ak'õre Warra. Mägá tachia k'awa p'ani ãchia seewa jaratee nipapata. ãchi Anticristo jíak'aarã. ⁸ K'irak'aupai ijãadai ãchia jara p'ani. Mäga ijãaruta pirã, jöpidait'ee jõma parãpa oomaa p'ani Tachi Ak'õre-it'ee. Mía k'inia bi parãpa atadamerã jõma Tachi Ak'õrepa k'isnia iru bi teeit'ee ichideerãmaa it'ari, oopatap'edaa perã irua oopi bïk'a.

⁹ Eperãpa jararu pirã Cristopa jarateedak'a oo-e pait'ee, ichia ma jarateeda k'âyaara Tachi Ak'õre net'aa waapiara k'awa bairã, mägí eperãpa wãara Tachi Ak'õre k'awa-e bi. Jõdee chi Cristopa jarateedak'a oo bïpa wãara ijãapari Tachi Ak'õre Warrade mäik'aapa Tachi Ak'õre k'awa bapari. ¹⁰ Maperã mägee Cristopa jarateedak'a ooda-e p'aniirãdepema aba parã t'ãide cheru pirã, iru auteebaidaik'araa bi. Mägee jarateepataarã parãmaa chepidaik'araa bi. ¹¹ Parãdepema abaapa mägee eperã auteebairu pirã, k'aripait'ee irua waapiara k'achia oomerã ijãapataarãmaa, irua seewa jaratee bi k'aurepa.

¹² Mía parãmaa waa jara k'inia bi, mamïda k'art'a p'ãdade mäga oo k'inia-e. Parã ak'ide wã k'inia bi, k'irapite pedeedait'ee. Mägá tachi o-ña p'anadait'ee.

¹³ Parã ūpemaarã Cristo k'aurepa, chi nãpema Tachi Ak'õrepa jirit'eradaarã Cristode ijãadamerã, parãmaa ichiaba salute tee pëiruta.

Māgapai paji.

3 SAN JUAN

San Juanpa K'art'a Araarepema P'āda

San Juan, Jesucristopa jirit'eradapa na k'art'a p'āji. Na k'art'a pēiji Cristode ijāapari Gayomaa. P'āji jarait'ee ichia jarateepataarā pēida auteebaidamerā ijāapataarā chip'epatamāi.

Naapiara Juanpa pedee pia jara bī Gayomaa, Tachi Ak'ōrepa iru pia oomerā. Jara bī ichi o-īa beeda nepiri chedak'āri Gayo pia ijāapari Cristode. Gayomaa chupiria iidi bī ichia jarateepataarā pēida auteebaimerā māik'aapa āra k'aripamerā pia ijāapata perā Cristode (vs. 1-8). Jara bī jāpema Diotrefepa iru ūraa ūriamaa bī māik'aapa irua pēida eperāarā auteebai k'inia-e bī. Ūraa bī Gayopa māga oonaamerā; ma k'āyaara jāpema Cristode ijāapari pia Demetriok'a bamerā (vs. 9-12). T'ēepai jara bī ichi wā k'inia bī Gayo ak'ide māik'aapa salude pēiru jāpema k'ōp'āyoorāmaa (vs 13-15).

Juanpa Gayomaa jarada

¹ K'ōp'āyo Gayo mīa wāara k'inia iru bapari,

Mī, Juan, Cristode ijāapataarā ak'ipari waibīapa na k'art'a pīmaa p'āru. Wāara mīa pī k'inia iru bī.

² Ipema k'inia Cristo k'aurepa, mīa it'aa t'ī bī ne-inaa jōmaade pī pia wāmerā māik'aapa k'ap'īa pia bamerā pī t'āride Tachi Ak'ōre k'īrapite pia baparik'a. ³ Ūk'uru tachi ipemaarā Cristo k'aurepa nama chedak'āri, nepirijida pīa wāara oopari Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēidak'a, māgide ijāapari perā. Māga ūrik'āri, mī o-īa beeji. ⁴ Wāara mī ichita o-īa beepari k'awaak'āri ijāapataarā mīchi warrarāk'a p'anī p'anapata Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēidade jara bīk'a. Mī-it'ee māga k'awaai k'āyaara, ne-inaa awaraa pipīara wē-e mī o-īapiit'ee.

⁵ Ipema k'inia, pīa Tachi Ak'ōrepa k'inia bīk'a pia oomaa bī k'aripak'āri tachi ipemaarā Cristo k'aurepa, chi awara āi jaratee nipapataarā. Wāara pīa āra auteebaipari, āra k'awa-e bī mīda. ⁶ Mapa nama chedak'āri, jōmaarā ijāapataarā taide nepiripata pīa āra k'aripada, āra k'inia iru bapari perā. Māgá k'aripaparīji āchi ode pia wādamerā. Āra k'aripāji Tachi Ak'ōrepa k'inia bīk'a, ārapa iru mimia oomaa p'anadairā. ⁷ Āra uchiajida āchi t'āideepa jarateedait'ee Cristopa ooda māik'aapa irua jarada. Ma wādade ne-inaa maarepida iidi k'iniada-e paji ijāadak'aa beerā juadepema. ⁸ Mapa tachia āra auteebaidaipia bī māik'aapa k'aripadaipia bī. Māga ooruta pīrā, āra ome auk'a mimiadait'ee awaraarāpa Tachi Ak'ōre wāarata k'awaadamerā.

Diotrefepa k'achia ooda; jōdee Demetriopa pīa ooda

⁹ Mīa auk'a jaraji awaraa k'art'a pēidade pī t'āidepema ijāapataarāmaa. Mamīda Diotrefepa mī pedee ūri k'inia-e, ichi audua bairā. Ichi ijāapataarā poro waibīpa pa k'inia bī.

¹⁰ Ichia mī pedee māgá ūri k'inia-e bairā, mī wāk'āri parā ak'ide, k'īrapite pedeeit'ee ichi ome. Mīa k'irāpapiit'ee ichia pedee k'achia jaramaa bī tai Ak'ōrepa jirit'eradaarā āpite. Māgapai oo-e ichia. Ichiaba tachi ipemaarā Cristo k'aurepa jaratee nipayak'āri ijāapataarā t'āide ichi k'ait'a, ichia māgiirā auteebaik'aa. Ma awara, awaraa ijāapataarāpa āra auteebai k'inia p'anadak'āri, ichia māga oopik'aa māik'aapa jērepari ma auteebai k'inia p'anīrā awaraa ijāapataarā ik'aawaapa.

¹¹ Gayo, mī ipema k'inia, oonāaji ichia oo bīk'a, ne-inaa k'achia oomaa bairā. Ma k'āyaara pīa óoji. Nāgí k'irāpāji. Chi ne-inaa pīa oo bīpa oopari Tachi Ak'ōrepa oopi bīk'a. Mamīda chi k'achia oo bīpa Tachi Ak'ōre k'awa-e bī.

¹² Wāara Diotrefepa māgá ne-inaa k'achia oomaa bī. Mamīda Demetriopa māga oo-e bī. Ijāapataarā jōmaarāpa nepiripata irua ne-inaa pīa oopari. Iru bapari Tachi Ak'ōrepa

wāarata jara pēidade jara bīk'a. Tai nāpemaarāpa ichiaba jara p'anī iru t'āri pia bapari. Piata k'awa bī taipa seewadak'aa.

¹³ Mīa pīmaa waa jara k'inia bī, mamīda k'art'a p'ā bīde māga jara k'inia-e. ¹⁴ Taarā-e nide mi wā k'inia bī pī ak'ide. Māgá k'īrapite pedeedai.

¹⁵ Gayo, mīa it'aa iidi bī Tachi Ak'ōrepa pī k'āiwee bapimerā. Tachi k'ōp'āyoorā nāpemaarāpa ichiaba pīmaa salute tee pēiruta. Tai pari salute téiji jāma p'anī k'ōp'āyo chaa.

Māgapai pajī.

SAN JUDAS

San Judapa K'art'a P'āda

San Judapa na k'art'a p'āji. K'Isia p'aní na Judas Jerusalendepema ijāapataarā poro waibia Santiago īpema paji. Na k'art'a Cristode ijāapataarāmaa pēji.

Salude teep'eda māik'aapa pedee pia jarap'eda (vs. 1-2), Judapa naapiara ūraa bī ūrinaadamerā seewa jarateepataarāpa jaratee nipapata āchi t'āide. Jara bī Tachi Ak'ōrepa ooda chonaarāweda māgeerā ome (vs. 3-7). Ichiaba jara bī ma seewa jarateepataarāpa oodak'aa Cristopa oopi bik'a. Jīp'a oopata āchi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'iapa oopi bik'a (vs. 8-16). K'irāpapi bī māga pait'ee perā Cristo chei naaweda, k'īra jīp'a p'anapataadamerā irua k'inia bik'a (vs. 17-23). T'ēepai iidi bī Ak'ōrepa āra pia ak'i bapariimerā māik'aapa pedee pia jara bī Jesucristode (vs. 24-25).

Salude pēida

¹ Mi, Judas, Santiago īpema, mimiapari Jesucristo-it'ee. Na k'art'a p'āru Tachi Ak'ōrepa jirīt'eradaarāmaa. Irua parā k'inia iru bapari. Ma awara, Jesucristopa parā ak'i bapari atuanaadamerā ichi waya cheru misa.

² Mīa it'aa iidi bī Tachi Ak'ōrepa parā audú chupīria k'awaamerā, k'āiwee p'anapimerā māik'aapa k'inia iru bamerā.

Sāap'eda na k'art'a p'āda

³ īpemaarā k'iniarā, mia t'āripa p'āit'ee paji jarait'ee sāga Cristopa tachi ijāapataarā jōmaweda o k'achiaadeepa k'aripa ataji atuanaadamerā. Mamīda, ma k'āyaara, p'āru ūraait'ee parāpa ijāa amaadamerā awaraarāpa seewa jarateepata māik'aapa t'āripa Cristopa k'inia bik'a ijāadamerā, tai naapema ijāapataarāpa naaweda jarateedap'edaak'a.

⁴ Māga jara bī ijāadak'aa beerā mera t'īudap'edaa perā parā t'āide Tachi Ak'ōrede ijāapataarāk'a. Tachi Ak'ōrepa p'ek'au k'achia wēpapipari perā, pia bīda a p'aní oodait'ee ne-inaa jōma tachi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'iapa oopi bik'a. ¡Mamīda māga-e! Ichiaba merapata Jesucristo Tachi Waibia, tachi ijāapataarā chipari. Tachi Ak'ōre Ūraa chonaarāweda p'ādade jara bī māgeerā jōdait'ee iru juapa.

Tachi Ak'ōrepa ooda naawedapema ijāadak'aa beerā ome

⁵ Parāpa nāgí k'awa p'aní mīda, mia k'irāpapiit'ee. Tachi Waibīapa Israel pidaarā jōmaweda Egipto eujādeepa uchiapiji. Mamīda t'ēepai ijāa amaa p'anadap'edaarā jōmaweda ichi juapa jōpiji. ⁶ Ma awara ai naaweda angeleerā ūk'uru uchiajida Ak'ōre jue ek'ariipa, āchi awaraa angeleerā poro waibiarā p'anajida mīda. Irua āchi p'anapatap'edaamāiipa pēik'ooji p'āriudee. Mama at'āri cadenapa jīa iru bī, ichi ewari waibia ewate nīmaa. Māgí ewate irua jōmaarā k'īrapite āchia k'achia oodap'edaa jarait'ee. ⁷ Awaraarā ichiaba ma angeleerā k'achia beerāk'a. Sodoma pidaarā māik'aapa Gomorra pidaarā awaraa p'uuru k'ait'a p'anadap'edaarā ome āchi k'ap'iapa p'ek'au k'achia oopachida; ne-inaa eperāarā jīp'aarāpa yiaraa iru p'anapata. Maperāpi Tachi Ak'ōrepa ma p'uurudepemaarā jōpiji t'ipitaupa. Māgá apemaarāmaa ak'ipiji sāga t'āri k'achia-idaa beerā jōpit'aait'ee t'ipitau k'īk'aa bipa.

Ne-inaa Tachi Ak'ōrepa ooit'ee ichi ewari waibia ewate

⁸ Māgí ijāadak'aa beerā parā t'āide p'anīrāpa auk'a oopata. Tachi Ak'ōrepa ma k'achia beerāmaa māga ooji mīda, īrapema seewa jarateepataarāpa māirā jīak'a āchia oo k'iniata oopata. K'āimok'araa pik'apata perā, āchia oopata āchi p'ek'au k'achia ooyaa bī k'ap'iapa oopi bik'a. Ma awara merapata Tachi Waibia āchi chipari māik'aapa angeleerā āpīte pedee k'achia jarapata. ⁹ Jōdee Miguel, angeleerā poro waibia mīda, ak'ipiji ichi Tachi

Ak'õre jua ek'ari bapari. Ik'achia pedee-e paji Satanamaa aupedeedak'ãri Moisés k'ap'ia piuda pari; k'aipa atait'ee. Māgaji:

'Tachi Ak'õrepata pi ītr̄ait'ee.'

(Zac 3.2)

10 Mam̄da māgí seewa jarateepataarāpa māga ooda-e. Ne-inaa Tachi Ak'õrede pia k'awada-e pak'ãri, oo iru p'anapata pedee k'achiapa. Ne-animalaarāk'a āchi k'ap'iapa oopi bik'a oopata, k'isiadak'aa perā Tachi Ak'õrepak'isiapiparik'a. Mapa mia jōnipa āchi itu jōk'oodait'ee p'ek'au k'achia ooyaa k'aurepa.

11 ¡Aai, Tachi Ak'õrepak'isiapiparik'a! P'ek'au k'achiade nipapata Caínpa oodak'a. Ichiaba oopata Balaampa oodak'a. P'arat'a jita k'iniapa ichia Tachi Ak'õre eere p'anadap'edaarā p'ek'au k'achiade baaipi. Ma awara āchi poroorā ome chōo jiri p'ani, Corepa oodak'a ichi eere p'anadap'edaarā ome. Maperāpi Tachi Ak'õrepak'isiapiparik'a ichiaba k'enak'ooit'ee iru k'irapite panadak'ãri.

12 Parā chip'edaidak'ãri ne-inaa jedek'odait'ee, k'ira nejasiadaipata māgí seewa jarateepataarā k'aurepa. Mam̄da āchi k'ira nejasia wēe, waibia k'opata māik'aapa waibia topata, āchita poro waibiarāk'a Tachi Ak'õre k'irapite. Māga oodak'ãri, chupiria chitoonirā ak'idak'aa. Jōmaweda āchi-it'ee aupai oopata. Jiarara pania wēe bīk'api p'ani, nāupa ateepari eujā p'ūasaadee. Ichiaba nejō bīrīk'api p'ani chauk'aa bak'ãri, chaujara bi mīda. Āchi piu pik'a p'ani ma pak'uru ēt'adak'a māik'aapa p'oodak'a. **13** P'usa t'ojara pak'ãri, k'iraudaipari māik'aapa k'ōp'ee nejarra k'achia ome ipu ide atabéipari. Māga pik'a māgeerā. Golpe pedeepata eperāarā waibiarāk'a. Mam̄da tachia unudai ne-inaa k'achia k'ira t'ādoo āchia oopata. Lucero Ak'õrepak'isiapiparik'a uchiadak'api p'ani, awaraarāmaa Tachi Ak'õre o atuapipata perā. Mapa irua āchi atuapiit'ee, ichita p'āriude jīa paraa p'anadamerā.

Enocpa seewa jarateepataarāde jarada

14 Enoc Adandeepa uchiadap'edaarā sietede uchiaji. Tachi Ak'õrepak'isiapiparik'a māgeerāde:

—¡Urīti mia jararu! Tachi Waibia cheit'ee ichi angeleerā cho-k'ara ome. **15** Ak'i cheit'ee jōmaweda eperāarāpa oopatap'edaa, jarait'ee pia wa k'achia. Tachi Ak'õrede ijāadak'aa beerā k'achiadee p'ēit'ee. Māga ooit'ee āchi irude ijāadak'aa p'anadairā; ne-inaa k'achia oopatap'edaa perā māik'aapa iru āpīte pedee k'achia jarapatap'edaa perā.

16 Māgiirā t'āri o-ña p'anadak'aa. Ik'īati pedeepata awaraarāmaa, ne-inaa oodak'ãri. T'āride oodaamāa p'anadairā Tachi Ak'õrepak'isiapiparik'a oopata āchi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa oopi bik'a. Audua pedeepata awaraarāpa pia ak'idak'āmāa māik'aapa pedee pia jara p'anipa k'ōp'āyo meraa pik'apata, jōmaweda pia uchiadak'āmāa āchi-it'ee aupai.

Jesucristo k'ōp'āyoorāpa naaweda jaradap'edaa

17 Mam̄da īpemaarā k'iniarā, parā māga p'anadak'aa. Mapa k'irāpāti Tachi Waibia Jesucristopā jirit'eradaarāpa jaradap'edaa:

18 —Tachi Ak'õre ewari waibia ewate pai naaweda, ijāapataarā t'āide uchiadait'ee Tachi Ak'õre Ūraa oo iru p'anapataarā. Māgiirāpa oodait'ee āchi p'ek'au k'achia ooyaa bi k'ap'iapa oopi bik'a.

19 Parā t'āide māgá p'asa bi. Māgee seewa jarateepataarāpa parā k'irāupipata pāchi auk'aarā ome. Mapa awara-awaraadaipata. Āchia oopata na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerāpa oopatak'a, Tachi Ak'õre Jaure wēe p'anadairā.

Ūraada Cristode wāara ijāapataarā-it'ee

20 Jōdee parā, īpemaarā k'iniarā, māga p'anadak'aa. Mapa chik'aripa p'anapataatāti waapiara Cristode ijāadait'ee māik'aapa pipiara k'awaadait'ee Tachi Ak'õrepak'isiapiparik'a wāarata pedee jara pēida. Ma awara it'aa t'īpatāatāti Tachi Ak'õre Jaurepa oopi bik'a. **21** K'ira

k'aupai k'īra atuadai Tachi Ak'ōrepa tachi k'inia iru bapari māik'aapa p'anapatáati ichia k'inia bik'a. K'āiwee nípatáati Tachi Waibia Jesucristopa chupiria k'awaaru ewate, ichita p'anapataadait'ee perā iru ome.

²² Pia ijāa-e beerā chupiria k'awáati waapiara Cristode ijāadamerā. ²³ Eperāarā netuara o k'achiade nipapataarā k'aripáti ijāadamerā māik'aapa uchiadamerā t'ipitau urua nībideepa uchiak'ajidak'a. Eperā p'ek'au k'achia oyaa bak'āri, ichiaba chupiria k'awáati. Mamīda ichia p'ek'au k'achia oopataunuamaa iru p'anadaipia bi, p'aru mik'ia jo bik'a. Mapa k'īrak'aupai oodai āchia oopatak'a.

It'aa t'īda ijāapataarā pari

²⁴ Tachi Ak'ōrépata parā k'aripai māirā k'achiade baainaadamerā. Ma awara ichia parā ateei ichimaa ichi k'īra wāree unudamerā māik'aapa t'āri o-īa, p'ek'au k'achia wēe bainī p'anadamerā ichi k'īrapite. Mapa o-īa irumaa it'aa t'īdáma. ²⁵ Ichita Tachi Ak'ōre; awaraa Ak'ōre Waibia iru k'āyaara wē-e. Ichi Tachi O K'achiadeepa K'aripa Atapari. Maperā t'āripa o-īa it'aa t'ipata: "Jesucristo, pi jōmaweda na p'ek'au eujāde nībi Rey Waibia K'īra Wāree. Ne-inaa jōmaweda pi jua ek'ari iru bi. Ewaa weda ne-inaa jōmaweda chok'aji; at'āri chok'apari māik'aapa ichita māga bapariit'ee. Amén."

APOCALIPSIS Tachi Ak'õrepa k'awapida San Juanmaa

San Juan, Jesucristopa jirit'eradapa na libro Apocalipsis apata p'äji. Apocalipsis jara k'inia bi Tachi Ak'õrepa k'awapida. Juanpa na pedee p'äji Cristode ijääpataarã ūraait'ee, Cesarpa ãra miapi iru bada perã ichi jua ek'ari. Na p'âdade Juanpa jara bi Tachi Ak'õrepa unupida ichimaa k'âimok'araa pik'a bide, Patmos islade bak'ãri. Made Ak'õrepa unupiji ichia ooit'ee bi netuara eere p'aniiñrã p'oyaait'ee.

Naapiara Juanpa jara bi Jesucristopa na pedee k'awapida ichi ángel k'ap'ia pari (cap. 1.1-3). Ijääpataarãmaa saludaap'eda, jara bi ichia Jesucristo unuda mäik'aapa ichia Cristopa jara pëida p'ã bi Ásia eujädepema Cristode ijääpataarã chip'epata siete p'aniiñrãmaa (caps. 1.4-3.22). Jara bi ichia Tachi Ak'õre rey su-ak'¹ beepari unuda (cap. 4); joip'aruk'a bi pirat'ida unuda mäik'aapa Oveja Chak'e unuda (cap. 5). Jara bi ma joip'aruk'a bi k'arada siete unuda mäik'aapa ichia unuda ma Oveja Chak'epa ma k'arada chaa ogat'aak'ãri (caps. 6.1-8.1). Jara bi ichia unuda angeleeräpa trompeta seis chaadak'ãri, Tachi Ak'õrepa ne-inaa k'achia oopii naaweda na p'ek'au eujädepemaarãmaa (caps. 8.2-9.21); ichia ángel unuda joip'aruk'a k'aipee bi ome (cap. 10) mäik'aapa ichia unuda Ak'õre pedee jarapataarã omé it'ariipa chedak'ãri na p'ek'au eujädee mäik'aapa ma seis eerepema trompeta chaak'ãri (cap. 11). Jara bi wëra je choma bi ome pajâde unuda (cap. 12); nemïsia ne-animal k'achia ome unuda (cap. 13); Oveja Chak'e unuda ciento cuarenta y cuatro mil judiorã ome (cap. 14.1-5); angeleerä unuda ãrapa na p'ek'au eujädepemaarã k'achia oodak'ãri (cap. 14.6-20); k'ari ūrida mäik'aapa angeleerä siete unuda (cap. 15). Unuji awaraa ne-inaa siete p'asadap'eda na p'ek'au eujädepemaarãmaa, angeleeräpa p'arat'u weedak'ãri mäirã ñri (cap. 16). Jara bi Babilónia p'uuru unuda (cap. 17) mäik'aapa Tachi Ak'õrepa ma p'uuru jõpida (caps. 18.1-19.5). Jara bi Oveja Chak'e miak'äida fiesta unuda mäik'aapa sâga pait'ee Cristo waya chek'ãri (cap. 19.6-21). Jara bi Tachi Ak'õrepa Netuara Poro Waibia p'oyaada (cap. 20.1-10) mäik'aapa sâga jõmaweda eperäärã panadait'ee Tachi Ak'õre su-ak'¹ beepari t'orroo bi k'írapite (cap. 20.11-15). Ichiaba jara bi sâga pait'ee Tachi Ak'õrepa ooit'ee bi eujä chiwidi mäik'aapa Jerusalén p'uuru chiwidi (caps. 21.1-22.5). T'ëepai jara bi na p'âda leerutaaräpa oopataadamerã na ūraade jara bik'a mäik'aapa ichita Cristode ijääpataadamerã (cap. 22.6-21).

Jesucristopa k'awapida

¹ Na p'âdade mi, Juanpa jara bi Tachi Ak'õrepa ne-inaa k'awapida Jesucristomaa. K'awapiji ichia na ewari ooit'ee bi, Jesucristopa jõdee ichideerämaa mäga k'awapimerä. It'ariipa Cristopa pëiji ichi ángel mimaa, mi iru mimiapari perã. ² Na p'âdade mia jara bi Tachi Ak'õrepa mimaa unupida, ichia mimaa jara pëida mäik'aapa Jesucristopa mimaa jarada.

³ Tachi Ak'õrepa pia ak'it'ee na p'âda leerupa awaraarã taide, ichia jara pëida perã. Ichiaba pia ak'it'ee na p'âdade jara bi ūridap'eda, oo p'anipa aide ūraa bik'a, ma jõma ooit'ee taarã-e perã.

Juanpa Ásia eujädepema ijääpataarãmaa jarada

⁴ Mi, Juanpa nâga p'ã pëiru parã Ásia eujädepema ijääpataarãmaa, siete chip'epataarã chaachaa.

Mia it'aa iidi bi Tachi Ak'õrepa parã pia ak'i bapariimerä. Mägá k'âiwee p'anapataadait'ee. Tachi Ak'õre ichita bapari; ichita bapachi mäik'aapa ichita cheit'ee. Mia ichiaba iidi bi Tachi Ak'õre Jaurepa parã k'aripamerä. Iru jaure siete pik'a bi Tachi Ak'õre su-ak'¹ beepari k'írapite.

⁵ Ichiaba miā iidi bi Jesucristopa parā k'aripamerā. Iruata wāara jarapari Tachi Ak'ōrepa jara bi. Iruta piup'eda, naapiara chok'ai p'irabaiji ichita bapariit'ee. Na p'ek'au eujādepema reyrā jōmaweda p'anapata iru jua ek'ari. Iruata tachi k'inia iru bapari. Mapa tachi uchiapiji tachia p'ek'au k'achia oopata jua ek'ariipa. Māga ooji iru waa bat'ada k'aurepa kurusode piuk'āri tachi pari.

⁶ Iruata tachi ichideerā papiji ichi Ak'ōremaa p'aareerāk'a it'aa t'ipataadamerā eperāarā pari. Mapa jaradáma: "Jesucristo ichita jōmaarā k'āyaara waibiarā bapariit'ee." ¡Amén!

⁷ ¡Úriti! Iru cheit'ee jīrararade. Maapai jōmaarāpa iru unudait'ee; iru supidap'edaarā paara. Na p'ek'au eujādepema to bee chaa eperāarā jarajēdait'ee waaweeapa, irua āchi miapiit'ee jīak'aapa āchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Māga pait'ee. Amén. (Dn 7.13)

⁸ Tachi Ak'ōre Waibiarāpa jara bi:

—Mita Alfa; nejōmaata naa. Ichiaba mita Omega; nejōmaata t'ee. Mita jōmaarā Waibia. Mi ichita bapari; ichita bapachi māik'aapa ichita cheit'ee.

Juanpa Jesucristo unuda k'āimok'araa pik'a bide

⁹ Mi, Juan, parā īpema Cristo k'aurepa, parāk'a mi t'āri a-ba bapari perā iru ome. Mi ichiaba parā k'ōp'āyo, tachi auk'a wādait'ee perā Ak'ōre truadee māik'aapa īraweda tachi auk'a choopata perā Jesude ijāa p'anide, tachi jīri p'ani mīda miapidait'ee ma k'aurepa. Mi Patmos islade pējida Tachi Ak'ōre Úraa jarateepachi perā māik'aapa Jesupa ooda jarateepachi perā. ¹⁰ Mama bide tomia ewate it'aa t'īmaa baji Tachi Ak'ōre Jaurepa oopi bik'a. Māga nide k'āimok'araa pik'adachi. Mi āpīteik'a eereepa ūriji eperā golpe pedeeru, trompeta golpe jīwaaparik'a. ¹¹ Māgaji:

—P'āji pia unuru maap'eda pēiji ijāapataarā chip'epata bee chaa nāgí siete p'uurude: Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardes, Filadelfia, Laodicea p'uurudee auk'a.

¹² Māga ūrik'āri, p'irrabaiji ak'iit'ee k'aipata mimaa māga jara bi. Unuji lámpara bipata siete, awara-awaraa bainī bi. Māgí chaachaa nēedee ooda paji. ¹³ Māgí esajīak'a unuji eperāk'a. P'aru teesoo jī baji. K'irrīde ne-inaa nēedee ooda jī baji. Nērabai baji ichi t'ūade. ¹⁴ Ichi puda t'o-t'oo baji, oveja k'arak'a maa-e pīrā nievek'a. Chi tau urua nībaji t'ipītauk'a. ¹⁵ Chi bīrī jida urua baji, bronce īrradak'āri uruaparik'a. Chi otau ūriji to k'ida chaaree jīwaaparik'a. ¹⁶ Ichi jua juaraare lucero siete iru baji. Chi it'aideepa uchiiasi espada choma, k'īraichaa weda p'ewedee bi. Chi k'īra urua nībaji ak'ōrejīru imat'īpa urua nībaparik'a.

¹⁷ Miā iru unuk'āri, eujāde baainaji iru k'īrapite māik'aapa piudak'a baibeeji. Māpai irua mi t'ōbaiji ichi juarapa māik'aapa mīmaa māgaji:

—P'eranāaji. Mi nejōmaata naa māik'aapa nejōmaata t'ee. ¹⁸ Miata eperāarā chok'ai p'anapipari. Na p'ek'au eujāde bide mi jai-idaaji. Mamīda chok'ai p'irrabaiji, maadak'āriipa ichita bapariit'ee. Mia llavek'a iru bi piudap'edaarāmāi ewait'ee. Madeepa eperāarā uchiapii māik'aapa āra k'aripai ichiaba chok'ai p'irabaidamerā ichita p'anapataadait'ee mi ome. Maa-e pīrā, k'inia-e pīrā, āra māgá uchiapi-e pait'ee. ¹⁹ Maperā p'āji pia unuru, īrá ne-inaa wāyaa nībi māik'aapa ne-inaa t'ēepai wāyaaít'ee bi. ²⁰ Pia unu bi ne-inaa Tachi Ak'ōrepa waide unupi-e pada apidaamaa: na lucero siete mi jua juaraare māik'aapa jā lámpara bipata siete nēedee ooda. Na lucero siete jara k'inia bi angeleerā siete bida ijāapataarā chip'epata siete aba-abaa ak'īdamerā. Jōdee jā lámpara bipata siete jara k'inia bi ma ijāapataarā chip'epatamāi siete.

¹ Māpai irua mīmaa māgaji:

—Nāgí pedee p'ā pēiji Tachi Ak'ōrepa ichi ángel pēidamaa Éfeso p'uurudepema ijāapataarā ak'imerā:

Nāga jara bī ma lucero siete iru bīpa ichi juaraare, bī misa ma lámpara bipata siete nēedee ooda ome. ² Mīa k'awa bī parā Efesodepemaarā p'anapata. Pia mimiapata seewa-idaa beerā t'īunaadamerā pāchi t'āide māik'aapa pia choopata mīde ijāa p'anide. K'awa bī parāpa chooda-e, t'āri k'achia-idaa beerā t'īu k'inia p'anadak'āri pāchi t'āide. Māirāpa seewata taita Cristopa pēidada adak'āri, parāpa ak'ipachida āchia jarateepata, k'awaa atarutamaa āchi seewa-idaa bee. ³ Maapai parāpa choopachida, māirāpa nepira jiripachida mīda parā ome. Sē-ee māgá choopachida, nepirade baaijida mīda mīde ijāa p'aní k'aurepa.

⁴ Māgá choopachida mīda, mīa pia ak'i-e nāgí ne-inaa parāpa oopata. Mī māik'aapa pāchi k'ōp'āyoorā k'inia iru p'anada-e naawedapemak'a. ⁵ K'irāpáti sāga p'anapachida ewaa mīde ijāadak'āri. Parāpa ne-inaa k'achia oopata oo amáati māik'aapa t'āripa jōma oopatáati naawedapemak'a, mī k'inia iru p'anadairā māik'aapa pāchi k'ōp'āyoorā k'inia iru p'anadairā. Māga ooda-e pīrā, mīa pāchi lámpara bipata āyaa atait'ee. Māgá mī waa parā ome ba-e pait'ee. ⁶ Mīa māgá jara bī mīda, parāpa nāgí ne-inaa pia oopata. Mīk'a parāpa auk'a unuamaa iru p'anapata Nicolaíta pidaarāpa k'achia oopata. ⁷ K'īri ēesaa p'anáti ūridamerā Tachi Ak'ōre Jaurepa jara bī ijāapataarāmaa, āchi chip'epata chaa. K'achia p'oyaapataarāmaa mīa k'opiit'ee eperāarā chok'ai p'anapipari pak'urudepema; māgí pak'uru Tachi Ak'ōre eujāde bī.

Cristopa jara pēida Esmirna p'uurudepema ijāapataarāmaa

⁸ Māpai irua māgaji:

—Irá nāgí pedee p'ā pēiji Tachi Ak'ōrepa ichi ángel pēidamaa Esmirna p'uurudepema ijāapataarā ak'imerā:

Nāga jara bī nejōmaata naa, nejōmaata t'ēe; chi jai-idaap'eda chok'ai p'irabaidapa. ⁹ Mīa k'awa bī parā Esmirnadepemaarā nepirade p'anapata eperāarāpa parā jiripata perā miapidait'ee. Unu bī parā chupiria jōnapata, wāara chupiria-ee p'aní mīda, it'ari iru p'anadairā jōmaweda Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru bī parā-it'ee. K'awa bī pedee k'achia judiorā apataarāpa jara jōni parā āpite. Māirā Tachi Ak'ōre ūraa jarateepata tede chip'epata mīda, wāara Tachi Ak'ōredeerā-e, michideerā jiripata perā. Tachi Ak'ōredeerāk'a p'anapataadai k'āyaara, Satanadeerāk'api p'anapata. ¹⁰ Waaweenáti māgeerāpa parāmaa ooruta. ¡Ūriti! Māgeerā k'ap'ia pari Satanapa parā ūk'uru t'ipiit'ee carcelde, mīde ijāa amaadai jīak'aapa ma k'aurepa. Ewari diez mama p'anadait'ee. Mamīda chōotí mīde ijāa p'anide, mama parā peeruta pijida. Māgá chooruta pīrā, mīa it'ariapema poro jīra teeit'ee parāmaa, ichita p'anapataadamerā mī ome mīchi truade.

¹¹ K'īri ēesaa p'anáti ūridamerā Tachi Ak'ōre Jaurepa jara bī ijāapataarāmaa, āchi chip'epata chaa. K'achia p'oyaapataarā piuda aba piudait'ee. Atuada-e pait'ee Cristode ijāadak'aa beerāk'a.

Cristopa jara pēida Pérgamo p'uurudepema ijāapataarāmaa

¹² Māpai irua māgaji:

—Irá nāgí pedee p'ā pēiji Tachi Ak'ōrepa ichi ángel pēidamaa Pérgamo p'uurudepema ijāapataarā ak'imerā:

Nāga jara bī espada choma k'īraichaa weda p'ewedee iru bipa. ¹³ Mīa k'awa bī parā Pergamodepemaarā p'anapataamāi. Satanás rey su-ak'i beeparík'api bī, jāpemaarā chok'ara ichi jua ek'ari p'anapata perā. Mamīda parāmaa ik'achia Cristodeerāda adak'āri, mī merada-e pajī. Ma awara parā choopachida mīde ijāa p'anide, parā

k'õp'äyo Antipas peejida mïda mia ooda jarateeda perä. Parä mägá choojida, iru peejida mïda pächi t'äide, Satanás baparimäi.

14 Parä mägá choopachida mïda, mia pia ak'i-e nägi ne-inaa paräpa oopata. Pächi t'äide ük'uruuräpa jarateepata Balaampa chonaaräweda jarateedak'a. Mägipa Balac-maa jaraji säga k'ürai Israel pidaarä, ärapa k'odamerä nechiara ata bidap'edaa ne-inaa juapa ooda k'irapite, ai k'irapite eperääräpa it'aa t'ipata. Ichiaba k'üraji ärapa k'achia oodamerä awaraarä ome. Israel pidaaräpa ma ne-inaa omé oodak'äri, Tachi Ak'õrepa ära pia ak'i-e paji. **15** Ma jääk'a pächi t'äide ichiaba ük'uruuräpa jarateepata Nicolaíta pidaaräpa jarateepatak'a. **16** ;Ma k'achia choonäati pächi t'äide! Mäiräpa jarateepata choodai k'äyaara, ma jarateepata k'iraunuunamia iru p'anapatäati, mia k'iraunuunamia iru baparik'a. Maa-e pírä mia mäirä miapiit'ee mi it'aideepa uchia bi espada choma bipa; mägi mi pedee.

17 K'iri ëesaa p'anäti üridamerä Tachi Ak'õre Jaurepa jara bi ijäapataarämaa, ächi chip'epata chaa. K'achia p'oyaapataarämaa mia k'opiit'ee it'aripemä chik'o mera iru bi manä apata. Ma awara parä chaachaa mia teeit'ee mäu t'orroo; t'ächiwidi aide p'äda ome. Ma mäu jitarupapai paräpa k'awaait'ee ichi t'äide p'ä bi.

Cristopa jara pëida Tiatira p'uurrudepema ijäapataarämaa

18 Mäpai irua mägaji:

—Irä nägi pedee p'ä pëiji Tachi Ak'õrepa ichi ángel pëidamaa Tiatira p'uurrudepema ijäapataarä ak'imerä:

Näga jara bi Tachi Ak'õre Warrapa; chi tau urua nibi t'ipitauk'a mäik'aapa biiri urua bi bronce irradak'äri uruaparik'a. **19** Mia k'awa bi parä Tiatiradepemaaräpa oopata mide ijäapata perä. Chik'inia p'anapata mäik'aapa choopata mide ijää p'anide. Mapa awaraarä k'aripapata mäik'aapa choopata, nepirade baairuta pijida. Audupiara mäga oomaa p'anä naawedapema k'äyaara, mide ewaa ijää p'aneedak'äri.

20 Irä mäga oomaa p'anä mïda, mia pia ak'i-e nägi ne-inaa paräpa oopata. Ichiak'au bipata jää chonaaräwedapema wëra Jezabel jääk'aa, ichia ne-inaa k'achia jarateemerä pächi t'äide. Ichi Tachi Ak'õre pedee jaraparida apari. Mamäda mäga-e. K'ürayaa bapari. Ichia jarateepari pia bi michideeräpa p'ek'au oodamerä mäik'aapa pia bi ärapa k'odamerä nechiara ata bidap'edaa ne-inaa juapa ooda k'irapite, ai k'irapite eperääräpa it'aa t'ipata. **21** Mia jaraji ma k'achia oopata oo amaamerä. Mamäda mäga oo k'iniae. **22** Mapa mia ichi k'ayaapiit'ee; ichi ome k'achia oo p'aniirä paara. Mäirä auk'a miapiit'ee, oo amaada-e pírä ma k'achia ichia oopida. **23** Ma awara mia peeit'ee ichia jaratee bide ijäapataarä, ichi warraräk'a p'anadairä. Mägapä mide ijäapataarä jömaaräpa k'awaadait'ee mia nejömaata k'awa bi; eperäpa t'äridepäi k'isäbi mäik'aapa t'äripa oo k'iniae bi paara. Miata ak'iit'ee pächia oopata mäik'aapa ne-inaa teeit'ee eperä chaachaa irua ne-inaa oopata pari na p'ek'au eujäde bi misa; ne-inaa pia irua pia oopata pari maa-e pírä ne-inaa k'achia irua k'achia oopata pari.

24 Irä mia näga jara bi parä apemaarämaa Tiatira p'uurrude p'anä. Paräpa pia oo p'anä k'awa k'iniadak'aa perä ma wërapa jaratee bi. Jiridak'aa Satanás net'aa k'awaadait'ee; jägee net'aa eperääräpa k'awadaik'araa bi. Parä ma k'achiade t'iu k'iniadak'aa perä, mia ne-inaa awaraa iidi-e pait'ee paräpa oodamerä. **25** Jip'a k'iniae bi parä choodamerä mide ijää p'anide mäik'aapa ne-inaa pia oo p'anide, mi waya cheru misa.

26 Parädepema k'achia p'oyaapataarä pia ak'iit'ee mia oopi bik'a oo p'anadak'äri parä jai-idaarutamaa. Parä biit'ee eperäärä p'uuru ak'ipataadamerä, reypa ooparik'a.

27 Mi Ak'õrepa eperäärä bidak'a mi jua ek'ari, mägä mia eperäärä biit'ee parä jua ek'ari. Paräpa ma p'uuru pidaarä pächi jua ek'ari iru p'anadait'ee mäik'aapa chupiria k'awaada-ee mi k'iraunuunamia iru p'anapataarä jöt'aadait'ee. Reypa tuma hierrodee juade iru bipa ooparik'a, mäga pik'a paräpa oodait'ee.

'Māirā ome oodait'ee eperāpa chok'o pak'urupa wīk'āri ooparik'a.' (Sal 2.9)

²⁸ Ichiaba mia īdatipodopa lucero teeit'ee parāmaa, mi jīak'a īdaa pik'a p'anapataadamerā. ²⁹ K'iiri ēesaa p'anāti ūridamerā ma pedee Tachi Ak'ōre Jaurepa jarada ijāapataarāmaa, āchi chip'epata chaa.

3

Cristopa jara pēida Sardes p'uurudepema ijāapataarāmaa

¹ Māpai irua māgaji:

—Irá nāgí pedee p'ā pēiji Tachi Ak'ōrepa ichi ángel pēidamaa Sardes p'uurudepema ijāapataarā ak'imerā:

Nāga jara bi Tachi Ak'ōre Jaure siete pik'a iru bīpa; chi lucero siete iru bi ichi juade. Mia k'awa bi parā Sardedepemaarāpa ne-inaa oopata. Eperāarāpa jarapata: "Jā ijāapataarā chok'ai p'anida" apata, parāpa wāara mīde ijāapata jīak'aapa. Mamīda māga-e. Piudap'edaarāk'api p'ani, wāara ijāada-e p'anadairā. ² ¡Mapa ūrítí! Parāpa mīde ijāapata jōi naaweda, jiripatáati oodait'ee mia oopi bīk'a. Mia unu bi parāpa ne-inaa oopata pia-e bi Michi Waibia k'īrapite. ³ K'īsíati parāpa naaweda ūridap'edaade Tachi Ak'ōrepa jara pēida jaratee chedak'āri. Parāpa ma jarateedap'edaa ijāajida. Mapa irá oopatáati ma jaradak'a. Parāpa ne-inaa k'achia oopata oo amáati. Māga ooda-e pīrā, atu bīde nechiapari cheparik'a, māga pik'a mi cheit'ee. Parāpa k'awada-e ewari mi cheit'ee parā miapide.

⁴ Mamīda parā Sardedepema ijāapataarā jōmaweda nipadak'aa ijāadak'aa beerāk'a. Chok'ara-ee p'ani mīda, ūk'uru p'anadak'aa māirāk'a. Mapa parā it'ari mi ome nippapataadait'ee. P'aru t'o-t'oo jī p'anadait'ee, pia p'anapata perā Tachi Ak'ōre k'īrapite. ⁵ Wāara jōmaweda k'achia p'oyaapataarā p'aru t'o-t'oo jīpataadait'ee. Mia māirā t'ī wēpapik'aa pait'ee Tachi Ak'ōre ome ichita it'ari p'anapataadait'eerā t'ī p'ā jēra bi librodeepa. Ma k'āyaara michideerā ait'ee mi Ak'ōremaa māik'aapa ichi angeleerāmaa. ⁶ K'iiri ēesaa p'anāti ūridamerā Tachi Ak'ōre Jaurepa jara bi ijāapataarāmaa, āchi chip'epata chaa.

Cristopa jara pēida Filadelfia p'uurudepema ijāapataarāmaa

⁷ Māpai irua māgaji:

—Irá nāgí pedee p'ā pēiji Tachi Ak'ōrepa ichi ángel pēidamaa Filadelfia p'uurudepema ijāapataarā ak'imerā:

Nāga jara bi p'ek'au k'achia wēe bi, chi wāara aupaita jaraparipa. Chonaarāwedapema Rey David jōmaarā poro waibia badak'a, mi jōmaarā poro waibia. Mia aupaita llavek'a iru bi eperāarā wāpiit'ee Ak'ōre truadee. Mi awara apidaapa wāpida-e pai māik'aapa apidaapa jarada-e pai wānaadamerā. ⁸ Mia k'awa bi parā Filadelfiadepemaarāpa oopata. K'awa bi awaraarā k'īrapite parā mak'iara waibia-ee p'ani mīda, p'anapata mia jarateedak'a māik'aapa choopata mīde ijāa p'anide, mi merada-ee. Māga p'anapata perā parā k'īrapite mia o ooji, aīde wādamerā. Miata ma o ooda perā, apidaapa jarada-e pai parā aīde wānaadamerā.

⁹ ¡Ūrítí mia ooit'ee Satanadeerāmaa! Māirāpa tai wāara judiorāda apata; Tachi Ak'ōredeerā. Mamīda seewamaa p'ani. Mia māirā bedabaipiit'ee parā k'īrapite. Māga ooit'ee āchia k'awaadamerā mia parā k'inia p'e iru bapari. ¹⁰ Parāpa oojida mia jaradak'a. Choopata mīde ijāa p'anide, ma k'aurepa nepirade baaijida mīda. Maperāpi mia parā k'aripait'ee Tachi Ak'ōrepa na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerā miapik'āri ichia ewari awara bīdade ma-it'ee. Ma ewate ichia ak'ipiit'ee chisāgiirā wāara ichide ijāapata māik'aapa chisāgiirā ijāadak'aa.

¹¹ Taarā-e mi cheit'ee. Chóotí mīde ijāa p'anide. K'īrak'aupai apidaapa at-uapidai it'aripema poro jīra Tachi Ak'ōrepa parāmaa teeit'ee bi, ichita mi ome

chok'ai p'anapataadamerā. Māgá atuapidai mide ijāa amaapiruta pīrā parāmaa. ¹² K'achia p'oyaapataarā mia te bīri māudee oodak'a papiit'ee mi Ak'ore tede. Ichita p'anapataadait'ee jāma mi Ak'ore ome. Mia mi Ak'ore t'i p'āit'ee ma p'oyaapataarā īri, jōmaarāpa k'awaadamerā mi Ak'ore āchi chipari. Ma awara mia p'āit'ee mi Ak'ore p'uuru t'i, Jerusalén chiwidi, āchi īri, jōmaarāpa k'awaadamerā āchi ma p'uurudepemaarā. Māgí p'uuru Ak'orepa pēiit'ee it'ariipa. Ma awara āchi īri mia p'āit'ee michi t'i chiwidi, jōmaarāpa k'awaadamerā āchi michideerā. ¹³ K'īri ēesaa p'anāti ūridamerā Tachi Ak'ore Jaurepa jara bi ijāapataarā jōmaarāmaa.

Cristopa jara pēida Laodicea p'uurudepema ijāapataarāmaa

¹⁴ Māpai irua māgaji:

—Irá nāgí pedee p'ā pēiji Tachi Ak'orepa ichi ángel pēidamaa Laodicea p'uurudepema ijāapataarā ak'imerā:

Chi nāga jara bi Amén apata. Irua ichita oopari ichia jara bīk'a māik'aapa Tachi Ak'ore wāarata jara pēida jarapari. Iru k'ap'ia pari Tachi Ak'orepa ne-inaa jōma ooji. ¹⁵ Mia k'awa bi parā Laodiceadepemaarāpa oopata. K'awa bi parā k'ūrasaa pik'a p'ani- e ijāada-e p'aniirāk'a. Mamīda ichiaba wāsia pik'a p'ani-e wāara ijāapataarāk'a. Taawa parā k'ūrasaa pik'a p'anapataadai maa-e pīrā wāsia pik'a p'anapataadai. ¹⁶ Mamīda māga p'ani-e. Ma k'āyaara parā jīria pik'a p'ani; ijāa-ijāa pik'a p'ani. Mapa mi choo-e parā ome. Parā yiaraa iru bait'ee. ¹⁷ Mia parā choo-e pāchia māgapata perā: "michi juadoopa nejōmaata iru bi. Mapa maarepida falta-edá" apata. Māga jaradak'āri, pariatura pedeepata. P'arat'ara p'ani mīda, Tachi Ak'ore-it'ee parā wāara chupiria chitooni; tau p'āriu pik'a p'ani, māik'aapa āk'adaa pik'a p'ani. ¹⁸ Māga p'anadairā mia ūraait'ee mīmaata neto atadamerā ne-inaa nēe ewaa atadak'a t'ipitaudeepa. Ichiaba mīmaa neto atáti p'aru t'orroo jīdait'ee mia jīparik'a. Māgá waa k'īra nejasia p'anada-e, parā āk'adaa pik'a p'anadairā. Ma awara mīmaa neto atáti neera pāchi tau-it'ee. Māgá Tachi Ak'ore wāarata pia unudai.

¹⁹ Mia itriapari māik'aapa miapipari mia k'inia iru bīrā jōmaweda. Maperā k'īra jīp'a ijāapatāti. Pāchi audua pedee amáati māik'aapa óotí mia oopi bīk'a. ²⁰ !Urítí! Eperā puerta t'aide t'i jaramaa bainí beeparik'a, māga pik'a mia parā t'i jaramaa bi. Chi mi pedee ūrik'āri, ichi puerta ewaru pīrā, mi t'īut'ee iru tede māik'aapa t'āri a-ba p'anadait'ee.

²¹ K'achia p'oyaapataarā mia su-ak'i beepiit'ee mi ik'aawa, mi su-ak'i beeparik'a mi Ak'ore ik'aawa. Mi mama su-ak'i beepari, k'achia p'oyaapari perā. ²² K'īri ēesaa p'anāti ūridamerā Tachi Ak'ore Jaurepa jara bi ijāapataarāmaa, āchi chip'epata chaa.

4

Tachi Ak'orepa it'aripema ne-inaa Juanmaa unupida

¹ Ma t'ēepai awaraa k'āimok'araa pik'aji. Unuji puerta Tachi Ak'ore eujāde t'iupata ewa nībi. Māpai ūriji ma otau naaweda ūrida golpe pedeero trompeta jīwaaparik'a. Māgaji:

—Chéji it'aa. Mia ak'ipiit'ee ne-inaa Tachi Ak'orepa na ewari ooit'ee bi.

² Aramata Tachi Ak'ore Jaurepa mi ateeji. Mama it'ari mia unuji rey su-ak'i beepari bainí bi. Ai īri Tachi Ak'ore su-ak'i baji. ³ Iru k'īra wāree baji. Urúa baji māu pi-ia bēisāa jaspek'a māik'aapa māu pi-ia p'oree cornalinak'a. Chi su-ak'i beepari t'iak'au baji euma p'itriá pik'a bīpa; p'āwaraa bi māu pi-ia esmeraldak'a. ⁴ Ma su-ak'i beepari wap'ira baji awaraa su-ak'i beepari veinticuatropa. Ai īri su-ak'i p'anajida chonaarā poro waibiarā veinticuatro. P'aru t'o-t'oo jī p'anajida māik'aapa poro jīra nēedee ooda jī p'anajida.

⁵ Tachi Ak'ore su-ak'i beeparideepa pa tau p'orep'orepari nībaji māik'aapa pa jīwaa nībaji pedee ome. Ma su-ak'i beepari k'īrapite lámpara siete urua p'anajida. Māgí lámpara Tachi

Ak'õre Jaure siete pik'a bi. ⁶ Ichiaba ma su-ak'i beepari k'írapite mia unuji ne-inaa lago bëi-sääk'a vidriodee oodak'a.

Ma su-ak'i beepari k'ait'a; ai ik'aawa, ãpíte mäik'aapa k'írapite bainí p'anajida ne-inaa chok'ai bi k'ímarí; aba ik'aawa chaa. Mägírã k'írapite mäik'aapa ek'arra eere tau-idaa baji. ⁷ Aba león k'írak'a baji; awaraa p'ak'a chak'e k'írak'a; awaraa eperã k'írak'a mäik'aapa chi apema nejípi wääbai wäk'a baji. ⁸ Ma chaachaa paraají isiak'ara seis. Ma isiak'ara ichiaba tau-idaa baji taawaik'a eere, edaik'a eere paara. Mäirãpa ãstaawa, p'ärík'ua pida Tachi Ak'õremmaa ñida-ee näga k'aripata:

—'P'ek'au wëe, p'ek'au wëe, p'ek'au wëe bapari Tachi Ak'õre Waibia. Ichita bapachi; ichita bapari; ichita cheit'ee.' ^(Is 6.2-3)

⁹ Mäirãpa k'aridak'äri, jarapata ma rey su-ak'i beeparide su-ak'i bi k'íra wäree. Ichiaba jarapata iru ichita bapari mäik'aapa jömaarã k'äyaara waibiara bi. Mägá k'ari p'anide ichiaba gracias jarapata irumaa. ¹⁰ Mäirãpa mäga k'ariruta chaa, ma chonaarã poro waibiarã veinticuatro bedabaipata ma rey su-ak'i beeparide su-ak'i bi k'írapite mäik'aapa it'aa t'ipata irumaa, iru ichita bapari perä. Mäga oo p'anide ächi poro jíra ëradak'äri, bipata iru k'írapite mäik'aapa jarapata:

¹¹ —Tachi Ak'õre Waibia, pímaa aupaita jaradaipia bi: Pi jömaarã k'äyaara k'íra wäreera bi mäik'aapa jömaarã k'äyaara waibiara bi. Nejömaata pi juua ek'ari níbi, pia nejömaata ooda perä. Pia k'inia bada perä, nejömaata mäga ooji.

5

Juanpa pedee p'äda mäik'aapa Oveja Chak'e unuda

¹ Ma rey su-ak'i beeparide su-ak'i bi juua juaraare mia unuji joip'aruk'a bi pirat'ida pedee p'äda ome. P'a baji taawaik'a eere, edajäde paara. Tauchaada siete tauchaa baji jirri torrabaidapa. ² Ichiaba unuji angeleerã poro waibia aba. Mägi golpe pedee baji. Idiji:

—¿K'aipata näga k'isia bi'ma? “Míchia jää tauchaada ogat'aai mäik'aapa ewai jägi joip'aruk'a bi.”

³ Mamída apidaapa ma joip'aruk'a bi ewada-e pai; it'aripemaarã apidaapa, na p'ek'au eujädepemaarãpa pida mäik'aapa piudap'edaarã eujä ek'ari p'aníirãpa pida. ⁴ Mäpai mi jeedachi apida wë-e pada perä ma joip'aruk'a bi ewadait'ee mäik'aapa ma pedee p'äda leedait'ee. ⁵ Mamída ma chonaarã poro waibiarã veinticuatrodemapaa mimaan mägaji:

—Jéenáaji. ¡Ak'íji! León apata Judá ëreerädepema; chonaarãwedapema Rey Daviddeepa uchiadapa k'achia p'oyaaji. Iruata jää tauchaada siete ogat'aai mäik'aapa jää joip'aruk'a bi ewat'aai.

⁶ Ak'ík'äri, mia unuji Oveja Chak'e apata eperäarãpa peedap'edaak'a. Ichi bainí baji ma rey su-ak'i beepari k'írapite mäik'aapa ma ne-inaa chok'ai bi k'ímarí k'írapite, mäirã ma chonaarã poro waibiarã veinticuatro esajíak'a. Ichia cacho siete iru baji. Ichiaba tau siete iru baji. Ma tau siete jara k'inia bi Tachi Ak'õre Jaure, jaure siete pik'a pëida na p'ek'au eujä jömaade. ⁷ Ma Oveja Chak'e wäji ma rey su-ak'i beeparide su-ak'i bi k'ait'a mäik'aapa mägi juua juaraareepa ataji ma joip'aruk'a bi pirat'ida. ⁸ Mäga ook'äri, ma ne-inaa chok'ai bi k'ímarí weda mäik'aapa ma chonaarã poro waibiarã veinticuatro weda bedabaidachida iru k'írapite. Ma chonaa chaachaa iru baji arpa mäik'aapa p'arat'u nëedee ooda. Ma p'arat'u chaa ipuru baji ne-inaa bajübak'a t'üa bipa. Mägi jara k'inia bi Cristodeerãpa it'aa t'ipata. ⁹ Mäga niide ma bedabaidap'edaarã jömaarãpa k'ari chiwidi k'arijida:

—Piata ma joip'aruk'a bi atai mäik'aapa ma tauchaada ogat'aai, eperäarãpa pi peet'aadap'eda perä.

Pichi waa mägá bat'ada k'aurepa eperäarã uchiapiji p'ek'au k'achia juua ek'ariipa.

Māgá Tachi Ak'ōre-it'ee neto pik'a ataji eperāarā k'īra t'ādoo nāgee chaadepema: ēreerā, pedee, p'uuru, eujā, māgee chaadepema.

¹⁰ Pia ãra Tachi Ak'ōre jua ek'ari biji p'aareerāk'a irumaa it'aa t'ipataadamerā. Ichiaba pia ãra reyrāk'a papii'tee na p'ek'au eujādepemaarā ak'ipataadamerā.' *(Ex 19.6)*

¹¹ Māpai mia unuji ma rey su-ak'i beepari, ma ne-inaa chok'ai bi k'īmari māik'aapa ma chonaarā poro waibiarā angeleerāpa wap'ira ata p'ani. Audú cho-k'ara paraajii; tachia p'oyaa juasiada-e. ¹² Māirāpa otau apai pik'a bide golpe pedeejida:

—Oveja Chak'e peedap'edaa; irumaapaita jaradaipia bi:

Jōmaweda pi jua ek'ari p'anapata, nejōmaata pérē perā.

Pi k'īra wāreera bi; jōmaarā k'āyaara k'īsia k'awaara bapari; jōmaarā k'āyaara juataura bapari; jōmaarā k'āyaara waibiarā bi.

Mapa pimaa it'aa t'ipata, awaraarāmaa it'aa t'idaik'āyaara.

¹³ Māpai mia ūriji jōma ne-inaa chok'ai p'aniirā it'ari pema, na p'ek'au eujādepema, na p'ek'au eujā ek'ari pema māik'aapa p'usadepema; ne-inaa jōmaweda Tachi Ak'ōrepa ooda. Māirāpa māgajida:

—Rey su-ak'i beeparie su-ak'i bimaa māik'aapa Oveja Chak'emaa jōmaarāpa ichita it'aa t'idaipia bi māik'aapa ichita jaradaipia bi parā jōmaarā k'āyaara waibiarā bi, ne-inaa jōmaweda parā jua ek'ari bapari perā.

¹⁴ Māga jaradak'āri, ma ne-inaa chok'ai bi k'īmariirāpa p'anaujida:

—¡Amén!

Ma awara ma chonaarā poro waibiarā veinticuatro waya bedabaidachida ma su-ak'i bi k'īrapite māik'aapa Oveja Chak'e k'īrapite.

6

K'ādata jara k'inia bi ma tauchaada siete

¹ T'ēepai mia unuji ma Oveja Chak'epa ogat'aaru chi naapiara tauchaada, ma tauchaada siete joip'aruk'a bide k'ara bada. Māga nide ma ne-inaa chok'ai bi k'īmariidepema abaapa pa jīwaaparik'a pedeeji:

—Chepáde aji.

² Mia ak'ik'āri, unuji caballo t'orroo. Ai ūri su-ak'i badapa ichi juade ematrīma ateeji. Angelpa teeji chōo p'oyaapataarā poro jīra irumaa, wāmerā na p'ek'au eujādee jura p'oyaade. Wāji.

³ Māpai ma Oveja Chak'epa araarepema tauchaada ogat'aaji. Māga ook'āri, mia ūriji awaraa ma ne-inaa chok'ai bi k'īmariidepemapa jararu:

—Chéji.

⁴ Ak'ik'āri, unuji caballo p'oree. Ai ūri su-ak'i bimaa Tachi Ak'ōrepa espada choma teeji māik'aapa māgí juade biji na p'ek'au eujādepemaarā jōmaweda, māgí k'aurepa waa eperāarā k'āiwee p'ananaadamerā. Maperā eperāarāpa chīara pee para beeji.

⁵ Māpai ma Oveja Chak'epa omé eerepema tauchaada ogat'aak'āri, mia ūriji awaraa ma ne-inaa chok'ai bi k'īmariidepemapa auk'a jararu:

—Chéji.

Ak'ik'āri, unuji caballo p'āimaa. Ai ūri su-ak'i bipa net'aa chaapari iru baji ichi juade.

⁶ Māpai nāgí pedee uchiaji ma ne-inaa chok'ai bi k'īmari t'āideepa:

—Jarra óoji trigo kilo apai t'erabaidamerā ewari aba mimiada pari; maa-e pirā cebada kilo ópeepai t'erabaidamerā ewari aba mimiada pari. Mamīda olivo māik'aapa uva t'obaināaji, aceite paraamerā māik'aapa vino paraamerā.

⁷ Māpai ma Oveja Chak'epa ópee eerepema tauchaada ogat'aak'āri, mia ūriji awaraa ma ne-inaa chok'ai bi k'īmariidepemapa jararu:

—Chéji.

⁸ Ak'ik'āri, unuji caballo k'uarak'uaraa bi. Ai ūri su-ak'i bada Piuda apachida. Māgí t'ēe cheda Piudaarā P'anapamatamāi apachida. Māgiirā juade Tachi Ak'ōrepa na p'ek'au eujādepemaarā k'īmariidepema chaa aba biji, ma eperāarā piudamerā jura chōo jōnipa, jarra oo jōnipa, k'ayaapa māik'aapa ne-animal k'achia beerāpa.

⁹ Māpai ma Oveja Chak'epa k'īmari eerepema tauchaada ogat'aak'āri, mīa unuji altar bainī bi māik'aapa ai ek'ari unuji jai-idaadap'edaarā jaureerā. Ijāadak'aa beerāpa ma eperāarā peejida, Cristode ijāapatap'edaa perā māik'aapa iru ūraa jarateedap'edaa perā.

¹⁰ Māirāpa otau apai pik'a bide golpe pedeejida:

—Tachi Waibia, pīa nejōmaata k'awapari. Pi k'achia wēe bapari māik'aapa ichita oopari pīa jara bik'a. ¿Sāapai ak'it'eema eujādepemaarāpa oopata jarait'ee pīa wa k'achia? ¿Sāapai tai peedap'edaarā miapiit'eema? ajida.

¹¹ Māgiirā chaachaa Tachi Ak'ōrepa p'aru teesoo t'orroo bi teeji. Māpai jaraji āchimaa taarāpai iidamerā māik'aapa nīdamerā āchi īpemaarā, chi Cristopa oopi bik'a oopataarā Tachi Ak'ōrepa awara bida ma-it'ee, auk'a piudamerā k'achia beerā juapa.

¹² Māpai ma Oveja Chak'epa joisomaa eerepema tauchaada ogat'aak'āri, unuji na p'ek'au eujā golpe wēre nībi awērachaipa. Ak'ōrejīru k'īi pik'adachi. P'āi-maa baji p'aru cabra k'aradee oodak'a; māgee p'aru jīpata chi-iadak'āri. Ma awara atane p'oreedachi tachi waak'a. ¹³ Lucero pajādeepa jurruk'oodachida na eujāde, higojō chik'aa jurrupatak'a higuera bīrīdeepa nāumia p'uak'āri. ¹⁴ Pajā pirat'īdaji joip'aru pirat'ipatak'a. Māpai wēpadachi. Ma awara eera, isla ome āyaa wājida ma badamāipi. ¹⁵ Māga unudak'āri, na p'ek'au eujādepema reyrā, eperāarā poro waibiarā, soldaorā poro waibiarā, p'arat'ara beerā, juataura beerā, esclavoorā, esclavo-eerā; ma jōmaweda mirudachida māu te uriade māik'aapa eera jēra bi eujāde māu-idaa bīmāi. ¹⁶ Mama p'anide biajida eemaa māik'aapa māu-idaa bimaa:

—¡Tai ūri baai chéti, rey su-ak'i beeparide su-ak'i bīpa māik'aapa Oveja Chak'epa tai ununaadamerā, tai jīripata perā miapidait'ee! ¹⁷ Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate paji. Apidaapa iru k'īrau chooda-e payada ajida.

7

Ciento cuarenta y cuatro mil Israel pidaarā Tachi Ak'ōrepajirit'erada

¹ Ma t'ēepai mīa unuji angeleerā k'īmari; aba bainī bi norte eere; aba sur eere; aba ak'ōrejīru uchiapari eere; chi apema chi baaipari eere. Māgiirāpa madepema nāu t'īdik'a p'anajida p'uanaamerā eujā ūri, p'usa ūri wa pak'uru ūri. ² Ichiaba unuji ángel awaraa ak'ōrejīru uchiapari eereepa uchia cheru. Māgipa ne-inaa tauchaa bīpari iru baji ichi juade. Ma ne-inaa tauchaa bīdak'āri eperāarā ūri, jara k'inia bi ma eperāarā Tachi Ak'ōre ichita chok'ai baparideerā. Māgí ángel golpe pedeeji apema k'īmariirāmaa; māgí jirit'eradaarāmaa eujā māik'aapa p'usa īripidamerā:

³ —Waide īripináati eujā, p'usa māik'aapa pak'uru, waide taipa tauchaa bīda-e perā Tachi Ak'ōredeerdearā tau bīrīride.

⁴ Mīa ūriji jaradak'āri jōmasaa eperāarā ūri ma tauchaa bīdap'edaa. Israel pidaarā ēreerādepemaarā ciento cuarenta y cuatro mil paji.

⁵ Judá ēreerādepema doce mil paji;

Rubén ēreerādepema doce mil paji;

Gad ēreerādepema doce mil paji;

⁶ Aser ēreerādepema doce mil paji;

Neftalí ēreerādepema doce mil paji;

Manasés ēreerādepema doce mil paji;

⁷ Simeón ēreerādepema doce mil paji;

Leví ëreerădepema doce mil paji;
 Isacar ëreerădepema doce mil paji;
⁸ Zabulón ëreerădepema doce mil paji;
 José ëreerădepema doce mil paji
 mäik'aapa Benjamín ëreerădepema doce mil paji.

Eperăară chok'ara p'aru t'orroo jí p'anadap'edaa

⁹ Ma t'ëepai unuji eperăară audú chok'ara nágí chaadepema: eujā, ëreeră, p'uuru, pedee; mágí chaadepema. Bainí p'anajida ma rey su-ak'i beepari k'írapite mäik'aapa ma Oveja Chak'e k'írapite. Apidaapa ãra p'oyaa juasiada-e, audú chok'ara p'anadap'edaa perā. P'aru t'orroo jí p'anapachida mäik'aapa palma k'iru ateepachida ãchi juade ak'ipidait'ee o-ña p'ani. ¹⁰ Jõmaarăpa golpe pedeejida:

—Tachi Ak'ore, ma rey su-ak'i beeparide su-ak'i bipa mäik'aapa Oveja Chak'epa eperăară o k'achiadeepa k'aripa atajida atuanaadameră.

¹¹ Angeleeră, chi wap'ira atadap'edaa ma rey su-ak'i beepari, ma chonaară poro waibiară mäik'aapa ma ne-inaa chok'ai bi k'ímarí; mágí angeleeră bedabaidachida tau biiri te jâde t'óbairutamaa ma rey su-ak'i beepari k'írapite mäik'aapa it'aa t'ípachida Tachi Ak'oremaa. ¹² Mágapachida:

—¡Amén! apachida. Jõmaarăpa it'aa t'ídaipia bi Tachi Ak'oremaa mäik'aapa jaradaipia bi: “Pi jõmaară k'áyaara waibiará bapari; jõmaară k'áyaara k'isia k'awaara bapari; jõmaară k'áyaara t'ári piara; jõmaară k'áyaara juataura; jõmaweda pi juua ek'ari p'anapata. Mäga ichita jaradait'ee, jõ-ee. ¡Amén!”

¹³ Mäpai ma chonaară poro waibiarădepema abaapa mímama iidiji:

—¿K'áirama na p'aru t'orroo jí p'ani? ¿Sámäik'aapa chejidama? aji.

¹⁴ Mía p'anauji:

—Piata k'awa bida aji, mi k'áyaara.

Irua mágaji:

—Ãchi jai-idaadak'ári, uchiajida audú miapi iru p'anadap'edaa juadeepa. P'aru t'orroo jí p'ani, ãchi p'aru t'ódap'edaa perā ma Oveja Chak'e waade. Mágapi ãchia p'ek'au k'achia oopatap'edaa wěpjida.

¹⁵ 'Maperăpi Tachi Ak'ore su-ak'i beepari k'írapite bainí p'ani.

Astaawa, p'ärík'ua pida ãchia oopata Tachi Ak'orepa oopi bék'a ichi it'aripema te waibiade.

Ma rey su-ak'i beeparide su-ak'i bipa ãra ichita ak'i bapariit'ee, ichita ãra ome bapariit'ee perā.

¹⁶ Waa jarra ooda-e pait'ee mäik'aapa waa opisiada-e pait'ee.

Ichiaba ak'orejírupa waa paada-e pait'ee mäik'aapa waa wäsiapa jia cheda-e pait'ee.'
(Is 49.10)

¹⁷ Mäga pait'ee ma Oveja Chak'e, rey su-ak'i beepari k'írapite bainí bipa, ãra pia ak'i bapariit'ee perā.

Ãramaa ak'ipiit'ee pania poatri uchia bimái, mágí pania todak'ári, ichita p'anapataadameră iru ome.

Ma awara Tachi Ak'ore ãra ome bapariit'ee perā, waa t'ári p'ua p'anadak'aa pait'ee.

Seis eerepema tauchaada ogat'aada

¹ Oveja Chak'epa ma seis eerepema tauchaada ogat'aak'ári, it'aripemaa jõmaweda k'íuu níbeeji. Mágá p'aneejida perá hora esa-auk'a. ² Ma t'ëepai mía unuji angeleeră siete, iru k'írapite bainí p'anapataaară. Mágí chaa trompeta ãchi chaachaa jitajida. ³ Mäpai ángel

awaraa cheji māik'aapa bainñ beeji altar k'ait'a. Ichi juade k'uuruk'a bi nēedee ooda iru baji. Aide ne-inaa t'ūa bapari paapachida Tachi Ak'ōre-it'ee. Awaraapa irumaa ne-inaa t'ūa bapari waibia teeji, p'oiramerā Cristodeerā it'aa t'ipata ome māik'aapa bimerā ma altar īri Tachi Ak'ōre-it'ee. Māgí biji altar nēedee ooda īri; ma altar rey su-ak'i beepari k'īrapite bainñ bi. ⁴ Ma ne-inaa t'ūa bapari paak'āri, chi nari Cristodeerā it'aa t'ipata ome ma ángel juadeepa it'aa wāji Tachi Ak'ōre baparimāi. ⁵ Māpai ma angelpa t'ipitau atap'eda altardeepa, ma k'uuruk'a bi ipurut'aaji. Māpai bat'at'aaji na p'ek'au eujādee. Māga oo bide mia ūriji pa jīwaa nībi pedee ome. Ichiaba unuji pa tau p'orep'orepari māik'aapa na p'ek'au eujā wēre nībi awērachaipa.

Angeleerāpa trompeta chaadap'edaa

⁶ Māpai ma angeleerā sieteerāpa trompeta iru p'aní ãchi juade ewaa jirajida chaadait'ee.

⁷ Chi naapiara angelpa ichi trompeta chaak'āri, angeleerāpa hielo k'oi tauk'a bat'ajida na p'ek'au eujādee. Ma hielo p'oira baji t'ipitau ome māik'aapa waa ome. Perá eujā esajīak'a paadachi. Ichiaba pak'uru ūpeedepema chaa aba māik'aapa p'ūajara jōmaweda paadachi.

⁸ Araarepema angelpa ichi trompeta chaak'āri, māu choma t'ipitau ome urua nībi bat'ajida p'usa jādee. Māpai perá p'usa jā esajīak'a waa padachi. ⁹ Ma awara p'usadepema ne-inaa chok'ai bi ūpeedepema chaa aba piudachida. Ichiaba barco p'usade wā ni-padap'edaa, māgí ūpeedepema chaa aba jōdachida.

¹⁰ Ma omé eerepema angelpa ichi trompeta chaak'āri, lucero choma t'ipitau ome urua nībi pajādeepa baaidachi na eujādepema to māik'aapa pania poatri uchiapata īri; ma ūpeedepema chaa aba īri. ¹¹ Māgí t'ījarapata Lucero Asia. Māgí baaik'āri, to māik'aapa pania poatri uchiapata ūpeedepema chaa aba īri, pania asia ūu beeji. Eperāarāpa ma pania todak'āri, chok'ara piujida.

¹² Ma ūpee eerepema angelpa ichi trompeta chaak'āri, ak'ōrejīru, atane, lucero ãridachida. Perá ak'ōrejīru k'īra esajīak'a k'īidachi. Perá atane k'īra esajīak'a auk'a k'īidachi. Ichiaba perá lucero esa-auk'a k'īidachida. Mapa ãstaawa hora ūpeedepema chaa aba ak'ōrejīru jēra-e paji. Ichiaba p'ārik'ua hora ūpeedepema chaa aba atane lucero ome ñidaada-e paji.

¹³ Māpai mia unuji nejīpi pajāde it'í wāabai ni. Ūriji ma nejīpi golpe pedeero:
—jAai, eperāarā at'āri eujāde p'aní audú chupiria jōnadait'eeda aji, apema angeleerā ūpeerāpa ãchi trompeta chaadak'āri!

9

K'īmari eerepema trompeta chaada

¹ Māpai ma k'īmari eerepema angelpa ichi trompeta chaak'āri, mia unuji lucerok'a pajādeepa baai cheda na eujāde. Māgípa llave jitaji ewait'ee arii uria bi, chi t'ai jīa nībada perā. Ma uria audú nāpia baji. ² Ma uria t'ai ewak'āri, narira uchia nībeeji, nari waibia uchiaparik'a t'ipitau waibiadeepa. Ma nari k'aurepa p'āriudachi. Ak'ōrejīru māik'aapa pajā perá unu-e paji nari jīrak'awaa nībi. ³ Ma nari ome netuaraarā sisi k'ap'īak'a uchiadachida māik'aapa wāaichoo chejida na p'ek'au eujādee. Eujāde pa wādak'āri, mia unuji ne-inaa Tachi Ak'ōrepa māirāmaa bida; māgí ne-inaa tusōrepa iru bik'a eperāarā k'aa it'ee. ⁴ Tachi Ak'ōrepa māirāmaa jaraji p'ūajara apida; pak'uru jida ãrinaadamerā. Jīp'a p'ua oodaipia bida aji, chi Tachi Ak'ōre tauchaa wēe beerā ãchi tau biiride. ⁵ Mamīda jaraji eperāarā k'aa peenaadamerā. Jīp'a p'ua oodaipia bida aji, atane joisomaa wāyaaru misa. Māirāpa k'aada golpe p'ua nībaji tusōrepa k'aada p'ua nībaparik'a.

⁶ Mágá eperāarā k'aa jōnide, ma eperāarā audú piu k'inia p'anadait'ee. Mamīda piuda-e pait'ee.

⁷ Mía sisira unuji caballoorā uchiapatak'a jura chōode. Ne-inaa poro jíra nēedee oodak'a jí p'anajida ãchi porode. Ñachi k'íra eperā k'írak'a beeji. ⁸ Ñachi puda waree beeji; wēraarādek'a mäik'aapa ãchi k'ida león k'idak'a beeji. ⁹ Ñachi t'üade ne-inaa jí p'anajida armadura hierrodee oodak'a. Wääichoock'ooodaidak'ãri, ãchi isia jíwaapachida carro caballopá jidiupata jíwaapatak'a, chok'ara uchiadak'ãri jura chōode. ¹⁰ Ñachi trude ne-inaa awapari iru p'anajida, tusõreerāpa iru p'anapatak'a. Mágipa eperāarā k'aadait'ee atane joisomaa wāyaaru misa. ¹¹ Ñachi rey Satanapa ãra chok'apari. Ichi ma uria nāpia bi jíapari. Hebreo pedeede ichi t'íjarapata Abadón; griego pedeede Apolión; jara k'inia bi Eperāarā Peepari.

¹² Ma naapiara ne-inaa k'achiara wāyaaji. Ne-inaa k'achiara omé at'ãri falta bi.

Joisomaa eerepema trompeta chaada

¹³ Mäpai ma joisomaa eerepema angelpa ichi trompeta chaak'ãri, mía pedee ūriji altar nēedee oodadeepa. Ma altar Tachi Ak'õre k'írapite bainí baji. Ma altar ãuk'idaa k'ímariide cacho paraa. Madeepa ma pedee uchia baji. ¹⁴ Jaraji ma angelpa trompeta iru badamaa:

—K'ena pëiji angeleerā k'ímari Éufrates to ide jíja paraa p'aní.

¹⁵ Mágí angeleerā k'ena pëik'ãri, uchiajida peenadait'ee na p'ek'au eujädepemaarā õpeedepema chaa aba. Ai naaweda jíja paraa p'anajida ni p'aní misa año, atane, ewari mäik'aapa hora Tachi Ak'õrepa awara bidamaa paru misa. ¹⁶ Mía ūriji jaradak'ãri jōmasaa soldaorā p'e atadap'edaa caballok'a bi ñíri wādamerā ãchi ome. Audú chok'ara; doscientos millones paji.

¹⁷ Ma caballok'a bi mäik'aapa mágí ñíri wādap'edaaarā mia unuji k'aimok'araa pik'a bide. Ñachi t'üade armadura jí p'anajida. Ma armadura p'oree baji, t'ipitauk'a. Ichiaba p'ap'ãraa baji māu pi-ia jacintok'a. Ichiaba k'uaraa baji māu azufrek'a. Ma caballoorák'a beeda poro león porok'a beeji. Mágí it'aideepa uchiají t'ipitau, nari mäik'aapa azufre p'ora. ¹⁸ Ma ne-inaa k'achia õpeepa; t'ipitaupa, naripa mäik'aapa azufrepa na p'ek'au eujädepemaarā õpeedepema chaa aba piuji. ¹⁹ Ma caballoorák'a beerāpa eperāarā mágá p'oyaajida ãchi it'aipa mäik'aapa ãchi trupa, ãchi tru taama porok'a beeda perá. Mágipa auk'a eperāarā p'ua oopachida.

²⁰ Mágá eperāarā chok'ara piujida mīda ma k'achiapa, chi waide peeda-e p'anadap'edaaarāpa ãchia ne-inaa k'achia oopata oo amaa k'iniada-e paji. It'aa t'í amaa k'iniadak'aa paji netuaraarāmaa. Ichiaba it'aa t'í amaa k'iniadak'aa paji ãchia ne-inaa juapa ooda k'írapite; ne-inaa nēedee ooda, p'arat'adée ooda, broncedee ooda, māudee ooda, pak'urudee ooda. Mágí k'írapite it'aa t'í k'inia p'anapachida mágée ne-inaa p'oyaa ak'ik'aa mīda, p'oyaa ūrik'aa mīda mäik'aapa p'oyaa t'íak'aa mīda. ²¹ Ichiaba awaraarā pee amaa k'iniadak'aa paji. Jaipanaarāpa oopatak'a oo amaa k'iniadak'aa paji. P'ek'au oo amaa k'iniadak'aa paji mäik'aapa nechia amaa k'iniadak'aa paji.

10

Joip'aruk'a bi pirat'ida k'aipee

¹ Mäpai mia unuji angeleerā poro waibia awaraa. Mágí it'ariipa cheji jíarara pirat'i níbide. Euma paraa baji ichi poro ñíri. Chi k'íra urua baji ak'orejíruk'a mäik'aapa chi jíru t'ipitau urua níbik'a baji. ² Ichi juade iru baji joip'aruk'a pirat'ida k'aipee. Mágí ewat'i baji. Ma angeleerā poro waibia na eujäde bainí ba chek'ãri, chi jíru juaraarepema biji p'usa ñíri. Jódee chi jíru juabi eerepema biji eujá ñíri. ³ Golpe biaji león biaparik'a. Mágá biak'ãri, pa siete jíwaa níbeeji pedee ome. Mágá iru biak'ãri, papa p'anauji. ⁴ Mía mágá ūrik'ãri, ma pedee p'ait'ee paji. Mamīda it'ariipa pedee ūriji:

—Apidaamaa jaranáaji pía ūrida māik'aapa ma pedee apida p'ānáaji.

⁵ Māpai ma ángel bainí bada p'usa īri māik'aapa eujā īri ichi jua juaraarepema iaji pajāmaa. Ooji eperāarāpa oopatak'a ne-inaa juraadak'āri Tachi Ak'ōre k'īrapite, awaraarāpa ijāadamerā wāarata jara bi. ⁶ Māpai ma angelpa ne-inaa jaraji Tachi Ak'ōre ichita chok'ai bapari k'īrapite. Iruata ooji pajā māik'aapa ne-inaa jōma aide nībi; na eujā māik'aapa ne-inaa jōma aide nībi; p'usa māik'aapa ne-inaa jōma aide nībi. Iru k'īrapite ma angelpa māgaji:

—;Taarā-ee Tachi Waibiaapa k'achia beerā jōpiit'eeda! aji.

⁷ Angeleerā seis eerepemapa ichi trompeta chaak'āri, aupait'ee Tachi Ak'ōrepak'īsia iru bada eperāarā-it'ee. Jōmaarāmaa māga k'awapi-e paji. Ichi mimiapataarāmaa; ichi pedee jarapataarāmaa aupaita k'awapiji ichia k'īsia iru bada.

⁸ Māpai ma naaweda it'ariipa pedee badapa waya mimaa ne-inaa jaraji:

—Atanáji ma joip'aruk'a pirat'ida k'aipee ewat'i bi, jāma bainí bi p'usa īri māik'aapa eujā īri iru bi ichi juade.

⁹ Aramāgá mi wāji ma angelmaa ma joip'aruk'a bi iidide. Ichia p'anauji:

—Jitáji māik'aapa k'ot'āaji. Pichi it'aide k'ū-ūa bait'ee mielek'a. Mamīda pichi bimaa pak'āri, asia bait'ee.

¹⁰ Irua jaradak'a mia ma joip'aruk'a bi atanaji māik'aapa k'o pēiji. Wāara, mīchi it'aide k'ū-ūa baj. Mamīda mit'aap'eda, mīchi bide pak'āri, mi t'āri urati nībeeji. ¹¹ Māpai mīmaa māgaji:

'Pía waya jaraipia bi Tachi Ak'ōrepak'īsia jarapi bik'a. Jaraipia bida aji, irua ooit'ee bi p'uuru pidaarā chok'ara ome, eujādepemaarā chok'ara ome, pedee chok'ara awara-awaraa pedeepataarā ome māik'aapa reyrā chok'ara ome.

11

Tachi Ak'ōrepak'īsia eperāarā omé pēida ichi pedee jaradamerā

¹ Māpai pak'uru sīautaa mīmaa teeji, māgipa ne-inaa chaamerā. Māgaji:

—Wāji chaade Tachi Ak'ōre te waibia chi altar ome. Ma awara ai tede it'aa t'īpataarā juasíaji. ² Mamīda chaanáaji ma te ãtaude t'īak'au bimāi, māgimāi Tachi Ak'ōrepak'īsia awara bida perā ijāadak'aa beerā-it'ee. Atane cuarenta y dos wāyaaru misa, māgiirāpa ãchi jua ek'ari iru p'anadait'ee Tachi Ak'ōrepak'īsia p'uuru jīrit'erada ichi-it'ee.

³ Māpai Tachi Ak'ōrepak'īsia māgaji:

—Mia omé pēit'eeda aji, chi-iapata p'aru jī p'anik'a p'ani. Māgiirāpa jaradait'ee mia jarapi bik'a, ma k'āima mil doscientos sesenta wāyaaru misa.

⁴ Māgiirāpa omé olivo biirik'a p'ani māik'aapa lámpara bipatak'a p'ani; Tachi Waibia, chi na p'ek'au eujā ooda k'īrapite p'ani. ⁵ Apidaapa ma omé jīriruta pīrā miapidait'ee, t'īpitau uchia bi ãchi it'aideepa paapeeit'ee ãra k'īraunuamāa iru p'anapataarā. Māgá piudait'ee jōmaweda ãra miapi k'inia p'anirā. ⁶ Tachi Ak'ōrepak'īsia ne-inaa k'īra t'ādoo ãramaa oopiji. Mapa ãrapa pajā jīa pik'adai k'oi chenaamerā, Tachi Ak'ōrepak'īsia jarapidak'a jara p'ani misa. Ma awara ãrapa k'iniadak'āri, pania tachi waa papidai māik'aapa eperāarā miapidai.

⁷ Mamīda jara aupadak'āri jōmaweda Tachi Ak'ōrepak'īsia iru bada jarapiit'ee ãramaa, nemīsia uchiait'ee ma uria nāpia bideepa māik'aapa ãra ome chōo jīrit'ee. Māgipa ãra p'oyaait'ee māik'aapa peek'ooit'ee. ⁸ Ñra k'ap'ia piuda calle jāde baip'aneedait'ee p'uuru waibia Jerusalende; ãchi waibia kurusode peedap'edaa p'uuru. Māgí p'uuru ichiaba Sodoma maa-e pīrā Egipto apata. ⁹ Mama p'aneedait'ee k'āima òpee ap'eda esaauk'a. Mama p'ani de eperāarā eujā k'īra t'ādoo depema, p'uuru depema, pedee k'īra t'ādoo pedeepataarā māik'aapa èreerā k'īra t'ādoorāpa ãra k'ap'ia piuda ak'idaít'ee māik'aapa jaradait'ee ãra ianaadamerā. ¹⁰ Na p'ek'au eujādepemaarāpa ãra piuda ūridak'āri, o-ña

p'aneedait'ee māik'aapa regalo tee para bait'ee o-ñapa, ma Tachi Ak'õre pedee jarapataarã omeerãpa ãra miapidap'edaa perã.

¹¹ Mamïda k'âima õpee ap'eda esa-auk'a wâyaap'eda, Tachi Ak'õrepa ma omé chok'ai p'anapiji. Mâgá ãra p'irabaidachida. Jõmaweda mâga unudak'âri, p'eradachida. ¹² Mâpai ma omé ūrijida it'ariipa golpe pedeero:

—jIt'aa chéti!

Aramágá it'aa wâjida jíararade, ãra k'íraunuamaa iru p'anadap'edaarã taide.

¹³ Aramatia awérachai golpe wëre nîbeeji. Ma p'uuru pidaarã diezdepema chaa aba jõdachi; mágá eperãarã siete mil k'iniidachida. Chi p'aneedap'edaarã p'erarutapa ãchia ne-inaa k'achia oopata oo amaa k'inia p'aneejida. Mapa jarajida Tachi Ak'õre it'ari baparimaa, iruta wâara jõmaarã k'âyaara waibiarã bi.

¹⁴ Ma ne-inaa k'achia aba eerepema aupaji. Mamïda omé eerepema taarã-e pait'ee.

Trompeta seis eerepema chaada

¹⁵ Mâpai ángel seis eerepemapa ichi trompeta chaak'âri, it'ariipa mia golpe pedee ūriji. Chok'araarãpa jara p'anajida:

—Frá wâara na p'ek'au eujâdepemaarã Tachi Ak'õre juu ek'ari p'ani māik'aapa Tachi Waibia Jesucristo juu ek'ari p'ani. Tachi Ak'õre ichita jõmaarã rey bapariit'ee.' (*Ex 15.18; Dn 2.44*)

¹⁶ Mâpai ma chonaarã poro waibiarã veinticuatro su-ak'i p'ani ãchi rey su-ak'i beeparide Tachi Ak'õre k'írapite bedabaidachida irumaa it'aa t'ídait'ee. ¹⁷ Mâgapachida:

—Tachi Ak'õre Waibia, píta ichita bapari māik'aapa ichita bapachi. Gracias jara p'ani pímaa.

¡Píta jõmaarã k'âyaara waibiarã bairã, jõmaarã rey paru!

¹⁸ Na p'ek'au eujâdepema p'uuru pidaarã t'âri k'achia p'anapachida pí ome.

Frá jõdee, pí k'írau bait'ee ãra ome.

Frapi pí a k'íit'ee piudap'edaarãpa oopatap'edaa māik'aapa jarait'ee pia wa k'achia pí k'írapite.

Frá teeit'ee ne-inaa pia jõmaweda pí a k'ísa iru bidepema teeit'ee pí mimiapataarãmaa, chi pí pedee jarapatap'edaarãmaa; píchideerã jõmaarãmaa māik'aapa pí waaweeppataarã jõmaarãmaa, ek'ariara beerãmaa, waibiarã waibiarã paara.

Ichiaba ñrapi eujâde ne-inaa k'achia oopatap'edaarãmaa pí a k'achia ooit'ee.

Juanpa Tachi Ak'õre it'ari pema te waibiade unuda

¹⁹ Mâpai Tachi Ak'õre it'ari pema te waibia ewadachi māik'aapa ma edajâde mia unuji baaltek'a bi Tachi Ak'õrepa ūraa Moisemaa p'âpida ome. Mâga nide pa tau p'orep'orepari unuji māik'aapa pa jíwaa nîbaji. Ichiaba paraaji awérachai māik'aapa hielo k'oi tauk'a baaiji.

12

Juanpa wêra je ome unuda

¹ Mâpai mia ne-inaa awaraa waide unuk'aa pada unuji. Pajâde unuji wêra ak'õrejíru urua nîbik'a jí bi. Bainí baji atane ñri. Poro jíra lucero docedee ooda jí baji. ² Mâgí wêra biak'oo baji. Bi p'ira baji chi warra ewaa t'oit'ee bada perã. Mapa bia nîbaji.

³ Mâpai ne-inaa awaraa waide unuk'aa pada padachi pajâde. Unuji je choma. P'oree baji māik'aapa poro siete iru baji. Ma chaachaa poro jíra jí baji. Ichiaba cacho diez iru baji. ⁴ Mâgí jepa ichi tru wirawiraarupa pajâde nîbi lucero perá esa-auk'a baaipiiji eujâdee. Mâgí bainí banaji ma wêra k'írapite māik'aapa nîmaa beeji iru warra t'omerã, ma warra chai k'o atapéiit'ee pada perã. ⁵ Mâpai ma wêrapa imik'íra warra t'oji. Ma warrapa reyk'a na eujâdepemaarã ichi juu ek'ari iru bapariit'ee. Reypa tuma hierrodee juade

iru bipa ooparik'a, māga pik'a irua ooit'ee. Māgí je choma mama baji mīda, ma warra chai p'oyaa k'o-e paji, Tachi Ak'ōrepa ãyaa ateepida perā ichi baparimaa ichi rey su-ak'i beeparide. ⁶ Jõdee ma wēra mirudachi eperāarā mak'ara wēe jēra bimaa; Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru badamaa. Mama angeleerāpa nek'opijida māik'aapa pia ak'i p'anajida k'āima mil doscientos sesenta.

⁷ Māpai it'ari jura paraaji. Angeleerā poro waibia Miguel awaraa angeleerā ome chōo jirijida māgí je choma bi ome. Māpai jepa ichideerā p'e atap'eda, chōojida. ⁸ Mamīda ma je choma bi eerepemaarā chooda-e paji. Angeleerāpa ãra it'ariipa jērek'oojida. ⁹ Māgá bat'at'aajida ma je choma bi na p'ek'au eujādee. Māgí je choma chonaarāwedapema taama; Netuara Poro Waibia maa-e pīrā Satanás apata. Māgípata na p'ek'au eujādepemaarā k'ūrapari. Māgí bat'at'aajida na p'ek'au eujādee ichideerā ome.

¹⁰ Māpai mia ūriji Tachi Ak'ōredeerā it'ariipa golpe pedee p'ani:

—Irapi Tachi Ak'ōrepa k'achia p'oyaaji māik'aapa aupaji tachi o k'achiadeepa k'aripa atada atuanaadamerā.

Irapi jōmaarā rey beeji māik'aapa ichia pēida, Cristo juá ek'ari jōmaweda p'aneejida.

Māga bi jēret'adap'edaa perā ma imiateeparipa tachi īpemaarā Cristo k'aurepa.

Māgí ii-ee tachi imiateepachi Tachi Ak'ōre k'īrapite.

¹¹ Mamīda tachi īpemaarāpata iru p'oyaapachida Cristopa ichi waa bat'ada perā ãra pari.

Ichiaba iru p'oyaapachida Cristopa ooda eperāarā k'aripait'ee awaraarāmaa jaradap'edaa perā.

Eperāarāpa ãra peedait'ee pak'āri, waaweedak'aa paji piudait'ee ma jaradap'edaa k'aurepa.

¹² ¡O-ña p'anadáma angeleerā, it'ari p'anapata perā!

Mamīda chupiria p'aní parā eujāde p'anapataarā māik'aapa p'usade p'anapataarā Netuara Poro Waibia parā t'āide bapari perā.

Ichi audú k'īrau bi k'awa bairā taarā-e Tachi Ak'ōrepa jōpiit'ee irua ne-inaa k'achia oopari.

¹³ Māgí je choma bipa k'awaa atak'āri ichi na p'ek'au eujāde bi, ichi jēredap'edaamāi, ma wērapa warra t'oda jirimaa beeji. ¹⁴ Mamīda Tachi Ak'ōrepa nejipi tapia isiak'ara omé teeji ma wēramaa, māgá ma je choma badamāipi t'imí wāabaimerā ichia k'īsia iru badamaa; eperāarā mak'ara wē-ema. Mama nek'opidai māik'aapa pia ak'i p'anadai año òpee ap'eda esa-auk'a wāyaaru misa. ¹⁵ Māga unuk'āri, ma je choma bi it'aideepa pania jīchooji to chomadarumaa, to chomaapa ma wēra to barree ateei jīak'aapa. ¹⁶ Mamīda eujāpa ma wēra k'aripaji. Ewadachi māik'aapa ma to choma je choma bipa jīchooda weedachi ai uriade. ¹⁷ Māga unuk'āri, ma je choma bi audupiara k'īraudachi ma wēra ome. Mapa chōo jirinaji ma wēradeepa uchiadap'edaarā ome; chi na eujāde at'āri nībiirā ome. Māirāpa oopata Tachi Ak'ōre Ūraade jara bik'a māik'aapa ijāapata Jesupa jarateeda ūraade. ¹⁸ Māpai māgí je choma bi bainī banaji p'usa ide.

13

Nemīsia p'usa jādeepa uchiada

¹ Māpai mia unuji nemīsia uchiaru p'usa jādeepa. Māgipa poro siete iru baji māik'aapa cacho diez. Chi cacho chaa poro jīra jī baji. Jōdee chi poro chaa tī p'ā baji. Tachi Ak'ōre tī chok'ara made p'ā jēra baji, irua māga unuk'āri, k'īraudaimerā. Māgá ma nemīsiapa iru oo iru baji. ² Māgí nemīsia imamak'a baji. Mamīda chi bīrī oso realdek'a baji. Chi it'ai león it'aik'a baji. Je choma bipa ma nemīsia ichi jīak'a papiji, māgipa auk'a oomerā ma jepa ooparik'a māik'aapa je choma bi juá ek'ari p'anīrā auk'a iru bamerā ichi juá

ek'ari. ³ Māgí nemīsia poro aba supeet'aa baji espadapa, mamīda ichia jipat'aaji. Mapa na p'ek'au eujādepemaarā jōmaarāpa iru pia unupachida māik'aapa irua oopi bīk'a oo k'inia p'anapachida. ⁴ Tachi Ak'ōremaa it'aa t'īdai k'āyaara, je choma bīmaa it'aa t'īpachida, iru juapa ma nemīsiapa ne-inaa k'īra t'ādoo oopachi perā. Ma awara ma nemīsiamaa paara it'aa t'īpachida. Māgapachida:

—¿K'aita nāgí nemīsiak'a bīma? ¿K'aita chōoima iru ome?

⁵ Tachi Ak'ōrepa ma nemīsia ichiak'au bīji ne-inaa k'achia k'īra t'ādoo oo wāmerā atane cuarenta y dos wāyaaru misa. Māgipa pedee audua pedeepachi māik'aapa ichi Tachi Ak'ōreda a nipapachi. ⁶ Māgá pedee k'achia jara wāpachi Tachi Ak'ōre āpīte māik'aapa ichideerā it'ari p'ani āpīte. ⁷ Ma awara Tachi Ak'ōrepa māgí ichiak'au bīda perā, jura chōo beeji Cristodeerā, chi at'āri na p'ek'au eujāde p'anadap'edaarā ome, āra p'oyaarumaa. Ichiaba māgá ichiak'au bīda perā, māgipa ichi jua ek'ari p'e wāji eperāarā ēreerā chaadepema, p'uuru chaadepema, pedee chaadepema māik'aapa eujā chaadepema. ⁸ Jōmaweda t'ī p'ā-ee p'aniirā Oveja Chak'e peedap'edaapa Tachi Ak'ōre ome ichita p'anapataadait'eerā t'ī p'ā jēra bī librode it'ari, mārāpa ma nemīsiamaa it'aa t'īdait'ee, tachia Tachi Ak'ōremaa it'aa t'īpatak'a. Māga p'anadait'ee Tachi Ak'ōrepa na eujā ooi naaweda, ai p'ādade āchi t'ī p'ā-ee p'anadap'eda perā.

⁹ K'īrī ēesaa p'anāti ūridamerā mīa jararu:

¹⁰ —Tachi Ak'ōrepa k'īsia iru bī pīrā ma nemīsiapa parādepema aba āyaa ateemerā carcelde t'i nībiit'ee, māga pait'ee.

Jōdee k'īsia iru bī pīrā māgipa parādepema aba peemerā espadapa, māga pait'ee.

Maperā Cristodeerā choodaipia bī āchi ijāa p'anide māik'aapa Cristode ijāapataadaipia bī, ma k'aurepa piuruta pijida.

Ne-animal k'achia eujādeepa uchiada

¹¹ Ma t'ēepai mīa unuji awaraa ne-animal k'achia eujādeepa uchiaru. Cacho omé iru baji Oveja Chak'epa iru baparik'a. Mamīda pedeepachi je choma pedeeparik'a.

¹² Māgipa nemīsia k'īrapite ne-inaa k'īra t'ādoo oopachi irua oo badak'a. Jaraji na p'ek'au eujādepemaarā jōmaarāmaa it'aa t'īpataadamerā ma nemīsiamaa, chi poro aba supeedap'edaajipada. ¹³ Ichiaba ne-inaa k'īra t'ādoo oopachi eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Eperāarā taide t'īpitau paara baaipiji pajādeepa na eujāde. ¹⁴ Tachi Ak'ōrepa ichiak'au bīda perā, māgee ne-inaa ooji. Māgá ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa oo bīpa nemīsia k'īrapite, māgipa na p'ek'au eujāde p'anadap'edaarā jōmaweda k'ūrat'aaji. Ma awara jaraji āchia oodamerā māgí nemīsia espadapa supee p'anadap'eda chok'ai padaida k'īrak'a. ¹⁵ Tachi Ak'ōrepa māgí ne-animal k'achia ichiak'au bīda perā, ma nemīsia k'īrak'a chok'ai pīk'a beeji māik'aapa pedeeji. Maap'eda ma k'īrak'a chok'ai pīk'a padaidapa peepiji jōmaweda ichi waawee k'iniada-ee p'anadap'edaarā. ¹⁶ Ma awara māgí ne-animal k'achia t'ēe uchiadapa tauchaa bīpiji jōmaarā eperāarā juua juaraarede māik'aapa tau bīrīde. Ma tauchaa bijida ek'ariara beerāmaa, waibiara beerāmaa auk'a; p'arat'ara beerāmaa, chupiria beerāmaa auk'a; esclavo-eerāmaa, esclavoorāmaa auk'a.

¹⁷ Ma tauchaa wēe apidaapa ne-inaa neto atada-e pai māik'aapa apidaapa ne-inaa neto pēida-e pai. Ma tauchaa ma nemīsia t'ī maa-e pīrā ichi número paji.

¹⁸ K'īsati mīa jararude. Chi k'īsia k'awaa beerāpa k'awaa atadai ma nemīsia t'ī, ichi número juasiadak'āri. Ma número eperā número: seiscientos sesenta y seis.

14

Ciento cuarenta y cuatro mil ijāapataarā Oveja Chak'e ome

¹ Māpai mīa unuji ma Oveja Chak'e bainī bī Sión ee nok'ode. Ichi ome p'anajida ciento cuarenta y cuatro mil eperāarā. Ichi t'ī māik'aapa chi Ak'ōre t'ī p'ā baji āchi tau

bíiride. ² Māpai it'ariipa ūriji ne-inaa to k'ida chaaree jīwaaparik'a maa-e pirā pa golpe jīwaaparik'a maa-e pirā arpa chaapataarā chok'araarāpa ãchi arpa chaa p'anik'a. ³ Ma eperāarā Oveja Chak'e ome p'anadap'edaarāpa k'ari chiwidi k'ari p'anajida Tachi Ak'ore su-ak'i beepari k'īrapite, ma ne-inaa chok'ai bi k'īmari k'īrapite māik'aapa ma chonaarā poro waibiarā veinticuatro k'īrapite. Awaraarāpa māgí k'ari p'oyaa k'arida-e paji. Jīp'a ma ciento cuarenta y cuatro mil Cristopa na p'ek'au eujādepemaarā o k'achiadeepa k'aripa atada, māirāpapaita māgí k'ari k'awajida. ⁴ Māirā wēraarā ome k'āida-e paji, ãchi p'anapata awara bīdap'edaa perā Tachi Ak'ore-it'ee. Mapa ãchi wāpata ma Oveja Chak'e wārumaa māik'aapa oopata irua ooparik'a. Cristopa ãra na eujādepemaarā o k'achiadeepa k'aripa ataji, awaraarā k'āyaara naapiara primisiak'a p'anadamerā Tachi Ak'ore-it'ee māik'aapa ichi-it'ee. ⁵ Ächia maarepida seewa jaradak'aa paji, p'ek'au k'achia jōmaweda oo amaadap'edaa perā.

Ángel Ópeerāpa jaradap'edaa

⁶ Māpai mia unuji awaraa ángel it'ari wāabai ni. Māgipa Tachi Ak'orepa pedee pia jara pēida atee bají eperāarāpa irude ijāadamerā. Ma pedee ichita bapari, jō-ee. Ma pedee atee bají jarade na p'ek'au eujādepemaarā jōmaarāmaa; ēreerā chaadepema, p'uuru chaadepema, pedee chaadepema māik'aapa eujā chaadepema. ⁷ Golpe pedeepachi:

—Tachi Ak'ore waawee p'anapatáati māik'aapa irumaa jarapatáati iru jōmaarā k'āyaara waibiará bi. Ewari paji irua ak'imerā eperāarāpa oopata jarait'ee pia wa k'achia. It'aa tīpatáati irumaa, iruata ooda perā pajā, na eujā p'usa ome māik'aapa jōmaweda pania poatri uchia bimái.

⁸ Māpai mia awaraa ángel unuji māgí uchiada t'ee. Māgipa jaramaa bají:

—Jōdachi, jōdachipi p'uuru waibia Babilónia! Ma p'uuru k'aurepa eperāarā jōmaarāpa p'ek'au k'achia k'īra t'ādoo oopachida. Eperāpa vino topi bik'a awaraamaa piudaimerā, māga pik'a ma p'uuru pidaarāpa p'ek'au k'achia k'īra t'ādoo oopipachida awaraarāmaa.

⁹ Māpai mia awaraa ángel unuji ma omé uchiadap'edaa t'ee. Māgípata golpe pedeeji:

—Eperāarāpa ma nemīsiamaa māik'aapa māgí k'īrak'a bimaa it'aa tīruta pirā māik'aapa māgiirā tauchaa bipiruta pirā ãchi tau bīrīde wa juade, ¹⁰ Tachi Ak'orepa ãchi k'achia ooit'ee. Māgí eperāarāpa Tachi Ak'ore vinota todait'ee. Māgí vino jara k'inia bi iru jīp'a k'īrau bait'ee ãchi ome; chupiria k'awa-ee. Audú k'īrau bait'ee perā, ãchi miapiit'ee tīpitau azufre ome audú wāsia bipa. Māga ooit'ee ichi angeleerā pia beerā k'īrapite māik'aapa ma Oveja Chak'e k'īrapite. ¹¹ Irua māgiirā māgá ñi-ee miapi bipa nari jīrak'awaa nībait'ee ãstaawa, p'ārik'ua pida. Tachi Ak'orepa māgiirā māgá miapi iru bait'ee, ãchia it'aa tīpatap'edaa perā ma nemīsiamaa ichi k'īrak'a bi ome māik'aapa ichi tī tauchaa bipidap'edaa perā ãchi k'ap'iade.

¹² Mapa Tachi Ak'oredeerāpa choodaipia bi ãchia oo p'anide iru ūraade jara bik'a māik'aapa ãchi Cristode ijāa p'anide.

¹³ Māpai mia ūriji it'ariipa nāga pedeero:

—P'āji nāgí pedee: “T'āri o-ña p'ani Tachi Waibiadeerā, chi namāik'aapa waa piudait'erā k'achia beerā juapa.”

Māpai Tachi Ak'ore Jaurepa māgaji:

—Wāarapi. Māirā piudak'āri, waa mimiada-e pait'ee. Ma k'āyaara k'āiwee p'anadait'ee. Tachi Ak'ore o-ña bait'ee ãra ome, ãrapa ne-inaa pia oopatap'edaa perā Cristo k'ap'ia pari.

Angeleerāpa na p'ek'au eujādepemaarā ewadap'edaa

¹⁴ Māpai mia ak'iji māik'aapa unuji jīrarara t'orroo. Ai ñi su-ak'i bají Eperā Ak'ore Truadepema. Māgipa poro jīra nēedee ooda jī bají. Ichi juade atee wāji nek'o esíri jōree

p'ewedee bi. ¹⁵ Māpai unuji awaraa ángel uchia bi Tachi Ak'ore baparimāiipa. Māgipa golpe pedeeji ma jíararade su-ak'i bimaa:

—Ara eperāarāpa net'atau waraa bi ewapatak'a nek'opa, māga pik'a jā p'ek'au eujādepema ijāapataarā p'e atáji. Ewari paji māga oomerā.

¹⁶ Aramāgá ma jíararade su-ak'i bipa ijāapataarā p'e atáji.

¹⁷ Maap'eda awaraa ángel uchiaji Tachi Ak'ore it'aripema te waibiadeepa. Māgipa nek'o esíri jōree p'ewedee bi ichiaba atee wāji ichi juade. ¹⁸ Māga nide awaraa ángel uchiaji it'aripema altarmāiipa. Māgí ma altardepema t'ipitau jíapari paji. Māgipa golpe pedeeji ma ángel nek'o esíri jōree p'ewedee iru bimaa:

—Eperāarāpa uva waraa bi k'imi t'íap'epatak'a nek'opa, māga pik'a jā p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerā p'e atáji, ma-it'ee ewari pada perā.

¹⁹ Aramāgá ma nek'o iru badapa na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerā p'e atáji uva p'e atapatak'a. Māpai mimiapataarāpa uva p'e bipatak'a bōgo tapiade piart'idait'ee māik'aapa chi ba atadait'ee, māga pik'a ma angelpa ma ijāadak'aa beerā peek'ooji.

²⁰ P'uurude taawa māga ook'āri, ma piudap'edaarā waa wee níbeeji trescientos kilómetros parumaa; chi nāpiá caballo t'ūa it'ia aba parumaa.

15

Ne-inaa k'achia siete p'asait'ee bada

¹ Māpai mia ne-inaa awara waide unuk'aa pada it'ari unuji. P'era pik'a beeji māga unuk'āri. Unuji angeleerā siete. Ma chaachaa ne-inaa k'achia atee wāji p'asapiit'ee eperāarāmaa. Māgí ne-inaa k'achia siete aupadak'āri, Tachi Ak'ore k'īrau bada na p'ek'au eujādepemaarā ome jōit'ee.

² Ichiaba unuji ne-inaa lago bēi-sāa pik'a, vidriodee oodak'a, t'ipitau ome p'oirada. Ai ik'aawa bainí p'anajida chi p'oyaadap'edaarāpa māgí nemīsia, ichi k'īrak'a māik'aapa ichi t'í maa-e pirā número tauchaa bidaarā eperāarā k'ap'íade. Ma bainí p'anadap'edaarāpa arpa Tachi Ak'orepa ãramaa teeda iru p'anajida. ³ K'arimaa p'anajida Tachi Ak'ore mimiapari Moisepa k'aridak'a māik'aapa Oveja Chak'edeerāpa k'aripatak'a:

—Tachi Ak'ore Waibia, pia jōmaarā k'āyaara ne-inaa piara oopari.

Pita jōmaarā eujādepemaarā Rey.

Pia ne-inaa jōma pia k'īsia iru bi māik'aapa ichita wāarata jarapari.

⁴ Tachi Waibia, ¿k'aipa pi waawee-e paima?

¿K'aipa pi t'í t'o-e paima?

Pi aupai k'achia wēe bapari.

P'uuru pidaarā jōmaweda chedait'ee it'aa t'íde pi k'īrapite, pia pia oopari perā k'achia beerā miapik'āri.

⁵ Ma t'ēepai unuji Tachi Ak'ore it'aripema te waibia ewa bi. Ma te edajāde unuji iru baparimāi. Māgimāi chonaarāwedapema Ak'ore te ne-edee ooda edupiara bi cuarto jíak'aa paji. ⁶ Māpai unuji ma te waibiadeepa angeleerā siete uchia p'ani. Māirā paji ne-inaa k'achia ateeapataarā p'asapidait'ee eperāarāmaa. P'aru linodee jí p'anajida. Ma p'aru maarepida t'āu-ee baji. Urua pik'a baji t'o-t'oo bada perā. Ne-inaa k'irride jípatak'a nēedee ooda nērabai jí p'anajida ãchi t'ūade. ⁷ Māpai unuji ma Tachi Ak'ore ik'aawa p'ani ne-inaa chok'ai bi k'īmariidepema abaapa vaso nēedee ooda teeru ma angeleerā chaachaa. Ma vaso chaa ipuru baji Tachi Ak'ore k'īrau bipa. ¡Iru ichita baparipi! ⁸ Tachi Ak'ore jōmaarā k'āyaara waibiara bairā, ichi k'īra wāree uchia baji ichi baparimāiipa ma te ipururumaa. Maapai apida ma tede t'īudak'aa paji. Māga baji ma angeleerā sieteerāpa ne-inaa k'achia atee p'ani jōruta misa.

16

Tachi Ak'orepa k'achia ooda eperārāmaa vaso wet'aada k'aurepa

¹ Māpai mia ūriji Tachi Ak'ore it'ari golpe pedeemaa bi. Ma pedee uchiaji ichi it'aripema te waibiadeepa. Māgaji ma angeleerā sieteerāmaa:

—Wāti māik'aapa eujā ūri wet'āati ma vaso siete ipuru p'anī mi k'īrau bipa. Māgá mia eujādepemaarā miapiit'ee.

² Aramāgá ma naapiara ángel wāji māik'aapa ichi vasode iru bada wet'aaji eujā ūri. Māpai eperārā jōmaweda ma nemīsia k'īrak'a bimaa it'aa t'īpatap'edaarā māik'aapa ichi tauchaa iru p'anapatap'edaarā k'ayaadachida ne-inaa k'achiapa aida-idaa bik'a. Māgipa āchi audú mia p'aneepachida, p'ua nībada perā.

³ Māpai araarepema angelpa ichi vaso wet'aaji p'usa jāde. Māpai pania aide nībi eperā piuda waak'a padachi. Mapa ne-inaa chok'ai p'anadap'edaarā aide nībi jōmaweda piudachida.

⁴ Māpai ma omé eerepema angelpa ichi vaso wet'aaji to bee ūri māik'aapa pania poatri uchiapata ūri. Ma pania jōmaweda tachi waa padachi. ⁵ Maap'eda ūriji ángel awara bida pania jāmerā pedeemaa bi. Māgipa māgaji:

—Tachi Ak'ore, jōmaarā k'āyaara pia ne-inaa piara oo bi.

Pi ichita bapari māik'aapa ichita bapachi.

⁶ Pia pia ooji māgá pania waa papik'āri, jāgí eperārāpa pichideerā waa māik'aapa pi pedee jarapataarā waa bat'apidap'edaa perā, āra pee atapēidak'āri.

Maperāpi jāgīrāmaa waa topimaa bi.

Māgí todaipia bi jāgeerāpa.

⁷ Ichiaba mia ūriji ángel pedee uchia bi altardeepa:

—Wāarapi, Tachi Ak'ore Waibia.

Pia pia oo bi, māga ook'āri k'achia beerāmaa.

⁸ Māpai ma ūpee eerepema angelpa ichi vaso wet'aaji ak'orejīrumaa, ak'orejīrupa eperārā paak'oomerā t'īpitaupa paaparik'a. ⁹ Māgá eperārā jōmaweda mia p'aneepachida ma paada p'uapa. Mamīda āchia ne-inaa k'achia oopata oo amaa k'iniada-e paji māik'aapa Tachi Ak'ore waawee k'iniada-e paji. Ma k'āyaara ik'achia jarapachida Tachi Ak'oremaa, irua ma k'achia āchimaa pēida perā.

¹⁰ Māpai ma k'īmari eerepema angelpa ichi vaso wet'aaji māgí nemīsia su-ak'i beepari ūri. Māpai ma nemīsia trua, na p'ek'au eujā jōmaweda p'āriude beeji. Eperārā aide p'anadap'edaarāpa āchi k'īrame k'aak'oopachida, p'ua chooda-e p'anadap'edaa perā. ¹¹ Māgá mia p'anapachida mīda, oo amaa k'iniada-e paji āchia ne-inaa k'achia oopata. Ma k'āyaara ik'achia jarapachida Tachi Ak'ore it'aripemamaa, āchi p'ua jōnada k'aurepa māik'aapa āchi aida-idaa p'anadap'edaa k'aurepa.

¹² Māpai ma joisomaa eerepema angelpa ichi vaso wet'aaji Éufrates to waibia jāde p'oodaimerā. Māgá reyrā ak'orejīru uchiapari eereepa jīp'a chedai.

¹³ Māpai mia unuji jaure k'achia beerā ūpee, baso k'īrak'a bi. Māgīrā uchiajida je choma bi it'aideepa, nemīsia it'aideepa māik'aapa ma ne-animal k'achia; chi seewa jarapari it'aideepa. ¹⁴ Māgí jaure k'achia beerā netuaraarā. Māgīrāpa oopachida ne-inaa eperārāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Wāpachida na p'ek'au eujādepema reyrāmaa māik'aapa ūraapachida chip'edaidamerā jura chōode Tachi Ak'ore Waibia ome iru ewari waibia ewate.

¹⁵ Māpai Tachi Waibiapa māgaji:

—Ūriti! Parā atu bide mi cheit'ee nechiapari cheparik'a. Tachi Ak'orepa k'īra jīp'a nipapataarā pia ak'īt'ee. Māirā k'īra nejasiada-e pait'ee atu bide mi chek'āri.

16 Ma reyrā jaure k'achia beerāpa ūraadap'edaa chip'edachida abaamāi, hebreo pedeede t'íjarapachida *Armagedón*.

17 Māpai ma seis eerepema angelpa ichi vaso wet'aaji. Māga nide Tachi Ak'ōre golpe pedee uchiaji ichi it'aripema te waibiddeeapa; ichi su-ak'i beeparideepa. Māgaji:
—Jōdachida aji, mia k'isia iru bada k'achia beerā miapiit'ee!

18 Māga jararude pa baaiji, pa jīwaa nībaji māik'aapa awērachaipa na p'ek'au eujā golpe wēret'aaji. Audú golpe wēreji. Eperāarā na eujāde p'aneedak'āriipa awērachai apida ma k'āyaara golpeera wēre-e paji. **19** Māgá golpe wērek'āri, chi p'uuru waibia t'oodachi t'ooma ūpeede. Apema p'uuru na p'ek'au eujāde p'ani jōdachida. Tachi Ak'ōrepa k'awaji ma p'uuru waibia Babilónia pidaarāpa oopatap'edaa. Audú k'īrau bada perā āchi ome, māgí p'uuru miapiji. **20** Ma awara ma wēre nībide jōmaweda isla ee ome wēpadachida. **21** Māga nide it'ariipa hielo k'oi tau tapia bik'a baai cheji eperāarā īri. Ma chaachaa cuarenta kilos waa paji. Māga bak'āri, eperāarāpa ik'achia jarajida Tachi Ak'ōremaa ma hielo tau tapia k'aurepa, audú golpe tee bada perā.

17

Tachi Ak'ōrepa wēra t'āri k'achia-idaa bi k'achia ooda

1 Ma angeleerā sieteeraapa vaso iru p'anadap'edaa, māirādepema aba mimaa cheji māik'aapa māgaji:

—Chéji. Mia ak'ipiit'eeda aji, sāga Tachi Ak'ōrepa k'achia ooit'ee wēra jōmaarāpa k'awa p'ani. Māgí prostitutak'a bi su-ak'i baparík'api bi to k'ait'ak'ait'aa jēra bimāi. **2** Na p'ek'au eujādepema reyrāpa p'ek'au oopachida, araa padak'āri māgí wēra ome. Ma awara na p'ek'au eujādepemaarāpa ooi awaa p'anapachida ne-inaa k'achia k'īra t'ādoo ichia oodak'a.

3 Maap'eda ma k'āimok'araa pik'a bide Tachi Ak'ōre Jaurepa unupida mimaa, ma angelpa mi ateeji eujā eperāarā mak'īara wēe jēra bidee. Mama bide unuji ma prostitutak'a bi su-ak'i bi nemīsia p'oree bi īri. Māgí nemīsia k'ap'ia jōma īri Tachi Ak'ōre t'ī p'ā jēra baji, oo iru bait'ee. Māgí nemīsiapa poro siete māik'aapa cacho diez iru baji. **4** Māgí wērapa p'aru p'up'uchia p'oree ome jī baji. Ichiaba nēe, māu pi-ia māik'aapa perla jī baji. Ichi juade iru baji copa nēedee ooda. Māgí ipuru baji ne-inaa k'achia k'īra t'ādoopa; ne-inaa jōmaweda Tachi Ak'ōrepaunuamāa iru bi. **5** Ichi tau bīride nāgí t'ī p'ā baji:

P'uuru Waibia Babilónia,

Prostitutaarā

Māik'aapa Ne-inaa K'achia K'īra T'ādoo

Oopataarā Nawe Apata.

Eperā apidaapa k'awada-e ma t'ī k'āata jara k'inia bi. Tachi Ak'ōrepapaita k'awa bi. **6** Mia unuji māgí wēra piu pik'a bi. Eperā it'uapa piudaik'āri, o-īadaiparik'a, māga pik'a māgí wēra o-īadachi Tachi Ak'ōredeerā, Cristode ijāa p'anadap'edaarā peepida perā.

Māgá ak'īmaa bide mi p'era pik'a beeji. **7** Māpai ma angelpa mimaa māgaji:

—¿Sāap'eda pi p'era pik'a nībima? aji. Mia jarait'ee ne-inaa pia waide k'awa-e bi. Jarait'ee k'āata jara k'inia bi māgí wēra māik'aapa ichi su-ak'i bi īri nemīsia; māgí poro siete, cacho diez iru bi. **8** Ma nemīsia pia unuda naaweda chok'ai bapachi mīda, īrá wē-e. Mamīda na ewari uchiait'ee ma uria nāpia bideepa, wāi naaweda Tachi Ak'ōrepa jōt'aait'eemaa. Na p'ek'au eujādepemaarā, chi Tachi Ak'ōrepa na eujā ooi naaweda t'ī p'ā ee beerā Tachi Ak'ōre ome ichita p'anapataadait'erā t'ī p'ā jēra bi librode it'ari, māirāpa ak'ītrua para bait'ee māgí nemīsia unudak'āri. Māgí bapachi mīda, īrá wē-e. Mamīda waya cheit'ee.

⁹ 'Mia nāgí pedee jararu k'īsia k'awaa beerā-it'ee, aide k'īsia p'anadamerā māik'aapa k'awaadamerā wāara k'āata jara k'inia bi. Ma nemīsia poro siete jara k'inia bi ee siete. Mamāik'aapa ma wērapa eperāarā ak'ipari. Ichiaba ma poro chaachaa jara k'inia bi rey aba. ¹⁰ Ma reyrā sietedepema joisomaa piujida. Frá abaapa eperāarā iru bi ichi jua ek'ari. Chi apema waide uchia-e. Mamīda māgí t'ēepema rey uchiak'āri, taarā-epai eperāarā iru bapariit'ee ichi jua ek'ari. ¹¹ Māgí nemīsia chok'ai bada mamīda īrá wē-e ma reyrā siete t'ēe uchiait'ee, ai eerepemak'a. Mamīda wāara māgí ma sietedepema uchiada pait'ee. Waya eperāarā iru bapariit'ee ichi jua ek'ari. Māgita wāit'ee Tachi Ak'ōrepa jōt'aait'eemaa.

¹² 'Māgí cacho diez pia unuda jara k'inia bi reyrā diez waide uchiada-e p'ani. Mamīda ma nemīsia uchiak'āri, taarā-e ma reyrā ichi ome eperāarā iru p'anadait'ee āchi jua ek'ari. ¹³ Ma reyrā diez auk'a k'īsiadait'ee māik'aapa ma nemīsia eere t'īudait'ee. ¹⁴ Jura chōonadait'ee ma Oveja Chak'e ome. Mamīda irua āchi jōmaweda p'oyaat'ee. Iru eere p'anadait'eeda aji, eperāarā Tachi Ak'ōrepa jirida irude ijāapataadamerā, chi jirit'eradaarā choopatap'edaa perā Cristode ijāa p'anide. Iru Rey jōmaarā rey māik'aapa iru Poro Waibia jōmaarā poro waibia.

¹⁵ Ma angelpa ichiaba māgaji:

—Ma to chok'ara k'ait'ak'ait'aa bimāi, māgí prostitutak'a bi su-ak'i pik'a bimāi, jara k'inia bida aji, eujādepemaarā, p'uuru pidaarā, ēreerā k'īra t'ādoo māik'aapa pedee k'īra t'ādoo pedeepataarā. ¹⁶ Ma reyrā diez pia unuda māgí nemīsia ome, māgí prostitutak'a bi k'īraunuamāa iru p'aneedait'ee. Mapa āchia jāri atadait'ee jōmaweda ma wērapa ne-inaa iru bi, āk'adaa pik'a beemerā. Maap'eda iru paa jōdait'ee. ¹⁷ Tachi Ak'ōrépata ma k'īsia biji āchi t'āride māga oodamerā, ichia naaweda k'īsia iru badak'a. Ichiaba ichiata k'īsiapiji māgí reyrāmaa ma nemīsia eere t'īudamerā ichia jarada jōru misa. ¹⁸ Māgí wēra pia unuda jara k'inia bida aji, p'uuru waibia, ai jua ek'ari na p'ek'au eujādepema reyrā p'anapata.

18

Babilónia p'uuru waibia jōda

¹ Ma t'ēepai mia unuji awaraa ángel it'ariipa baai cheru. Māgí angeleerā poro waibia paji. Mapa ichi baai cherude eujā īdaadachi ichi k'īra wāreepa. ² Māgipa golpe pedeeji: —Jōdachi; jōdachida aji, jā p'uuru waibia Babilónia!

Irá māgí p'uuru badamāi jaure k'achia beerā te padachi, netuaraarā aupai mama p'anapata perā.

Mama ichiaba p'anapata ipanaarā k'īra t'ādoo Tachi Ak'ōrepa k'iniak'aa eperāarāpa k'odamerā.

³ Na p'ek'au eujādepemaarā jōmaarāpa māgí wēra vino topachida piudarutamaa. Pia jarait'eera, ne-inaa k'achia ooi awaa p'aneejida iru k'aurepa.

Ichiaba na p'ek'au eujādepema reyrāpa p'ek'au k'achia k'īra t'ādoo oopachida māgí wēra k'aurepa.

Ma awara na p'ek'au eujādepema net'aa netopataarāpa p'arat'a waibia atapachidada aji, māgí wērapa audú net'aa p'e wāda k'aurepa ichi-it'ee.

⁴ Māpai it'ariipa awaraa ūriji nāga pedeeru:

—Michideerā, uchiadapáde aji ma p'uurudeepa, auk'a oonaadamerā māgí p'uuru pidaarāpa ne-inaa k'achia oopatak'a māik'aapa uchiadapáde aji, jōnaadamerā āchi ome.

⁵ Tachi Ak'ōrepa māgiirā miapiit'ee āchia ne-inaa k'achia oopata k'aurepa, audú ne-inaa k'achia chok'ara oopatap'edaa perā.

⁶ Michi angeleerā, ne-inaa k'achia óotí māgí wēramaa, ichia awaraarāmaa ne-inaa k'achia ooda pari.

Ne-inaa k'achia audú óotí irumaa, ichia ne-inaa k'achia ooda chaa.

Mágá parāpa audupiara k'achia oodait'ee ichimaa, ichia ooda k'āyaara awaraarāmaa.

⁷ Ichi audú t'āri p'uapítí māik'aapa miapítí audua pedeeda pari māik'aapa net'aara iru bi pari.

Ichi t'āridepai audua pedee jarapari:

“¡Mita nama su-ak'i bi reinak'a!

Eperāarā jōmaweda mi jua ek'ari p'ani.

Mi t'āri p'ua ba-e p'ētrāak'a.

Mi k'ima wē-e perā, mi chi-ia-edo” aji.

⁸ Ma audua pedee k'aurepa k'āima abaade ichi atu bide nāgee ne-inaa k'achia k'īra t'ādoo p'asait'ee:

Piut'ee, t'āri p'ua bait'ee māik'aapa jarra ooit'ee.

T'ipitaude paat'aadait'ee ichia k'achia oopata k'aurepa.

Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara waibiara bipata māga oopiit'ee.

⁹ 'Na p'ek'au eujādepema reyrā, ma p'ek'au k'achia oopatap'edaarā ma wēra ome māik'aapa p'arat'ara atadap'edaarā ichi k'aurepa jarajēedait'ee unudak'āri nari jīrak'awaa nībi ichi paadadeepa. ¹⁰ Ichi māgá jōru misa, ma reyrā t'īmī bainī p'anadait'ee, Tachi Ak'ōrepa āchi auk'a miapii jīlak'aapa. Māpai jaradait'ee:

“¡Aai, p'uuru waibia Babilónia; p'uuru jōmaarā k'āyaara waibiara bi!

Hora abaade, taarā-ee jōpiji Tachi Ak'ōrepa.”

¹¹ 'Na p'ek'au eujādepema netopataarā ichiaba jarajēedait'ee ma p'uuru jōda k'aurepa. Māga oodait'ee waa wē-e pait'ee perā āchi net'aa netodamerā. ¹² Mama netopachida nēe; p'arat'a; māu pi-ia; perla; p'aru linodee māik'aapa sedaddee, k'īra p'oree p'up'uchia ome; pak'uru t'ūa; ne-inaa ooda marfildee, pak'uru pi-iaddee, hierrodee, māu pia marmoldee. ¹³ Ichiaba mama netopachida canela awaraa ne-aliño t'ūa beepari ome; ne-inaa t'ūa beepari eperāarāpa paapata; mirra k'era awaraa k'era ome; vino; aceite; harina nāusaa; trigo tau māik'aapa nāgee ne-animalaarā: p'ak'a, oveja, caballo; carro caballopá jidiupata māik'aapa esclavoorā, eperāarā paara netopatap'edaa perā. ¹⁴ Ma ne-inaa netopataarāpa jaradait'ee ma p'uuru jōdamaa:

“¡īrā pia chik'o pi-ia net'aa pi-ia ome wēe bida adait'ee!

Pia net'aara māik'aapa p'arat'ara iru bada atuadachi.

Waa unudak'aa pait'eeda” adait'ee.

¹⁵ 'Māgí netopataarā, chi p'arat'ara atadap'edaarā ma p'uuru k'aurepa, t'īmī bainī p'anadait'ee ma p'uuru jōru misa, Tachi Ak'ōrepa āchi auk'a miapii jīlak'aapa. Māpai jarajēedait'ee:

¹⁶ “¡Aai, p'uuru waibia!

Pi wēra jīlak'a bapachida adait'ee, p'aru pi-ia linodee ooda jī bi; p'aru p'up'uchia p'oree ome.

¡Nēe jī bapachi māu pi-ia ome, perla ome!

¹⁷ ¡Taarā-e nide jōmaweda pia ne-inaa pi-ia iru bada jōdachida adait'ee!”

'Ichiaba t'īmī p'aneedait'ee barco p'erapataarā, chi barcode mimiapataarā māik'aapa māirā ome nipapataarā. Jōmaweda p'anapataarā ne-inaa p'usadeepa ata p'ani k'aurepa t'īmīpa jāgí p'uuru jōru unudait'ee. ¹⁸ Nari jīrak'awaa nībi ak'i p'ani de golpe pedeedait'ee: “¿Awaraa p'uuru paraajik'a nāgí p'uuru waibiajik'a?” ¹⁹ Jarajēe bi misa, yooro p'ora it'aa bat'adait'ee baaimerā āchi poro īri. Māgá ak'ipipata āchi t'āri p'ua p'ani. Māpai golpe pedeedait'ee:

“¡Aai, p'uuru waibia!

Pichia net'aa p'e wāda k'aurepa p'usade nidá barco chipariirā jōmaweda p'arat'ara padachida.

Irá, taarā-e weda, pichia iru bada jōmaweda jōdachida adait'ee.

²⁰ O-ña p'anéeti angeleerā, Tachi Ak'õrepa ma p'uuru jōt'aada perā.

Ichiaba o-ña p'anéeti parā Tachi Ak'õredeerā, Cristopa pëida mäik'aapa Tachi Ak'õre pedee jarapataarā.

Tachi Ak'õrepa ma p'uuru jōt'aaji, aide p'anadap'edaarāpa parāmaa ne-inaa k'achia oodap'edaa perā."

²¹ Mäpai ángel juataura bipa māu tapia k'ürumak'a bi jira ataji mäik'aapa bat'at'aaji p'usade. Maap'eda mägaji:

—Jágá pi baaiit'ee, p'uuru waibia Babilónia.

Pi waa unudak'aa pait'ee.

²² Pichi calle jāde waa ūridak'aa pait'ee arpa chaapata, flauta chaapata wa trompeta chaapata.

Pichi jāde ne-inaa oo k'awaa bee apida unudak'aa pait'ee.

Ūridak'aa pait'ee eperāarāpa k'ürumade ne-inaa bapata.

²³ Pichi jāde lámpara ñaadak'aa pait'ee.

Miak'äipata fiestade pedee o-ña ūridak'aa pait'ee.

Ma jōma wēpait'ee, pichi netopataarā waibiarā p'anajida mīda awaraa netopataarā k'äyaara mäik'aapa pia p'uuru pidaarā jōmaweda k'ürapachi mīda, petau tau net'aa k'awaa bi oo bipa.

²⁴ Tachi Ak'õrepa ma p'uuru jōt'aaji, aide eperāarāpa peedap'edaa perā iru pedee jarapataarā, ichideerā mäik'aapa awaraarā.

19

Angeleerāpa pedee pia jaradap'edaa

¹ Ma t'ëepai mia ūriji eperāarā chok'ara it'ari golpe pedeemaa p'anik'a:

—¡It'aa t'ñidáma Tachi Ak'õremaa!

¡Iru jōmaarā k'äyaara waibiarā bi!

Iruata tachi o k'achiadeepa k'aripa ataji atuanaadamerā.

Mapa Tachi Ak'õre aupaita waaweedaipia bi mäik'aapa iru juu ek'ari aupaita p'anapataadaipia bi.

² Irua aupaita wāara jarapari. Irua ne-inaa pia ooji ma prostitutak'a bi jōt'aak'äri.

Mägipa eujädepemaarā k'achiade baaipiji, audú ne-inaa k'achia ãchimaa oopida k'aurepa.

Ma awara Tachi Ak'õredeerā peepachi.

Maperäpi Tachi Ak'õrepa jōt'aajida ajida.

³ Mäpai waya golpe pedeejida:

—¡Tachi Ak'õre jōmaarā k'äyaara waibiarā bi!

Mägi wēra paa jōda nari jírak'awaa nñbi ichita k'irapadait'eeda ajida.

⁴ Ma chonaarā poro waibiarā veinticuatro ma ne-inaa chok'ai bi k'ñmari ome bed-abaidachida Tachi Ak'õre, ma su-ak'i beeparide su-ak'i bi k'irapite mäik'aapa mägajida:

—¡Amén! ¡Tachi Ak'õre jōmaarā k'äyaara waibiarā bi!

⁵ Mäpai mia ūriji ma su-ak'i beeparideepa pedeeri:

—Parā jōmaarāpa Tachi Ak'õremaa jarapatáati iru jōmaarā k'äyaara waibiarā bi.

Parā jōmaarāpa oopata irua oopi bik'a mäik'aapa iru waaweeepata, ek'ariara beerā, waibiarā beerāpa paara mäga jaradaipia bi.

Oveja Chak'e miak'äit'ee bi fiesta

⁶ Mäpai waya ūriji ma eperāarā chok'ara pedeemaa p'anik'a; to k'ida chaaree jíwaaparik'a maa-e pirā pa golpe jíwaaparik'a:

—¡It'aa t'ñidáma Tachi Ak'õremaa!

¡Iru jõmaarã k'äyaara waibiarã bi!

Tachi Ak'õre Waibiarã ne-inaa jõmaweda biru ichi jua ek'ari.

⁷ O-ña p'anadáma mäik'aapa iru waaweedáma, Oveja Chak'e miak'äit'ee fiesta paru perä.

Wëra imik'ira ome miak'äiparik'a bapariit'ee chi k'ima ome, mäga pik'a Cristode ijääpataarã ichita p'anapataadait'ee iru ome.

Ãchia miak'äipata p'aru jí p'aní.

⁸ Tachi Ak'õrepa ma p'aru pi-ia teeji ächimaa jí p'aneedamerã iru ome p'aneedak'ari.

Mägi p'aru lino näusaadee k'ada.

T'o-t'oo bi maarepida t'äu-e bairã.

Mägi lino näusaa jara k'inia bi Tachi Ak'õredeeräpa ne-inaa pia oopatap'edaa irua oopidak'a.

⁹ Mäpai ma angelpa mämaa mägaji:

—P'äji nägi pedee: “O-ña p'aní chi Tachi Ak'õrepa t'i pëida eperäarã wädamerã ma Oveja Chak'e miak'äi bi fiestadee.”

Ichiaba mägaji:

—Tachi Ak'õrépata mägi pedee jara bi wäara.

¹⁰ Mäa mäga ürik'ari, bedabaidachi ma ángel k'irapite irumaa it'aa t'iit'ee. Mamäda ichia mägaji:

—Jäga oonáaji! Mi Tachi Ak'õre-it'ee mimiapari pik'a mäik'aapa pi ipemaaräk'a; chi awaraarämaa jarapataaräpa Jesupa ooda eperäarã k'aripait'ee. Tachi Ak'õremaa aupaita it'aa t'ipáde aji.

Tachi Ak'õre Jaurepata Jesupa ooda jarapi bi iru pedee jarapataarämaa.

Caballo t'orroo ñri wäda

¹¹ Mäpai mia unuji it'ari ewaraa k'obi. Aide caballo t'orroo unuji. Ma caballo ñri wänipada t'ijarapata Ichita Oopari Ichia Jara Bik'a mäik'aapa Wäarata Jarapari. Mägi t'i jara p'anik'a ichia ak'ipari eperäaräpa oopata jarait'ee pia wa k'achia mäik'aapa chöopari ichi k'iraunuamaa iru p'anapataarã ome. ¹² Chi tau urua nïbají t'ipitauk'a. Poro jíra chok'ara jí baji ichi porode. T'i p'ä baji ichi tau bïrïde. Mamäda apidaapa k'awadadee pai ma t'i k'äata jara k'inia bi. Ichia aupaita k'awa bi. ¹³ Ichi ñripema p'aru jí bada bek'ee baji waapa. Ichi t'ijarapata Tachi Ak'õre Pedee. ¹⁴ Angeleerä chok'ara nipajida iru ome soldaoräk'a. Mäirä ichiaba wä nipajida caballo t'orroo ñri. P'aru lino näusaadee jí p'anajida. T'o-t'oo baji, maarepida t'äu-ee bada perä. ¹⁵ Ichi it'aideepa uchia baji espada choma k'iraichaa weda p'ewedee bi. Mägipa ichia jöpiit'ee na eujädepemaarä chok'ara; iru k'iraunuamaa iru p'anirä. Mäirä jöpiit'ee eperäpa net'aa jöpik'ajik'a pak'uru hierrodee oodapa. Uva piart'ipatak'a chi ba bogo tapiadée wämerä, mäga pik'a ichia ma k'achia beerä biit'ee Tachi Ak'õre juade piuk'oodamerä, iru k'irau bairã ächi ome. ¹⁶ Ichi ñripema p'aru mak'ara ñri jí badamäi nägi t'i p'ä baji:

Rey Jõmaarã Rey mäik'aapa

Poro Waibia Jõmaarã Poro Waibia.

¹⁷ Mäpai mia unuji ángel baini bi ak'õrejíru k'irapite. Mägipa golpe pedeeji ipanaarã it'i wäabaipataarämaa:

—Chéti; cheepurúti k'odait'ee chik'o waibia Tachi Ak'õrepa teeru. ¹⁸ Chéti piudap'edaarã chiara k'ode: reyrã chiara; soldaorã poro waibiarã chiara; eperäarã poro waibiarã chiara; ichiaba caballo chiara mäik'aapa ai ñri wäpataarã chiara; eperäarã jõmaarã chiara; esclavo-eeräde, esclavooräde paara, ek'ariiräde, waibiaräde paara.

¹⁹ Mäpai unuji mägi nemisia na p'ek'au eujädepema reyrã ome mäik'aapa ächi soldaorã ome. Mägirä chip'e p'anajida jura chöonadait'ee ma caballo t'orroo ñri wä nipada ome

mäik'aapa iru eere p'anadap'edaarā ome. ²⁰ Mamīda ichia ma nemīsia jita ataji ma ne-animal k'achia ome; chi māgí nemīsia k'īrapite oodapa ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Māga oo bīpa ma ne-animal k'achia, chi seewa jaraparipa eperāarā k'ūraji ma nemīsia tauchaa bipidamerā āchi k'ap'iade māik'aapa ma nemīsia k'īrak'a bīmaa it'aa t'ipataadamerā. Ma caballo t'orroo īri wā nipadapa ma nemīsia ma seewa jarapari ome chok'ai bīta bat'ak'ooji lagok'a t'ipitau azufre ome jērajēraa jira bidee. ²¹ Māgiirā ome nipadap'edaarā piuk'oojida māgí espada uchiadapa ma caballo īri wā nipada it'aideepa. Māpai ipanaarāpa māirā k'ap'ia piuda jōmaweda k'o chejida. K'ojida bi jāwaarutamaa.

20

Satanás mil años jīa bada

¹ Māpai mia unuji ángel it'ariipa baai cheru. Māgīpa ma uria nāpīa bīdepema llave cadena choma bī ome iru baji ichi juade. ² Ichia jita ataji māgí je choma bī; māgí chonaarāwedapema taama; Netuara Poro Waibia maa-e pīrā Satanás apata. Ma cadenapa māgí jī nībiji mil años wāyaaru misa. ³ Māpai bat'at'aaji ma uria nāpīa bidee. Jīa nībiji ma llavepa māik'aapa ma uria pia jīat'aaji apidaapa ewanaadamerā. Māga ooji ma je choma bīpa na eujādepemaarā waa k'ūranaamerā ma mil años wāyaaru misa. Ai t'ēepai k'ena pēiit'ee, mak'īara taarā-eepai.

⁴ Māpai mia unuji rey su-ak'i beepari chok'ara. Tachi Ak'ōrepá jaraji aīde su-ak'i p'anadap'edaarāmaa reyrāk'a eperāarā ak'ipataadamerā. Māirā ome unuji eperāarā jaureerā; chi otau t'īap'edap'edaa awaraarāmaa jaradap'edaa perā Tachi Ak'ōre Ūraa māik'aapa Jesupa ooda eperāarā k'aripait'ee. Māgiirāpa it'aa t'īdak'aa paji ma nemīsiamaa maa-e pīrā ichi k'īrak'a bīmaa. Ichiaba māgí tauchaa bipidak'aa paji āchi tau bīrīde wa juade. Māgiirā chok'ai padaidap'eda, Cristo ome eperāarā ak'ipachida reyrāk'a, ma mil años wāyaaru misa. ⁵ Ma chok'ai padaidaarā naapiara eperāarā p'irabaidap'edaa paji ichita chok'ai p'anapataadamerā. Apemaarā piudap'edaarā p'irabaidait'ee ma mil años jōrumaa. ⁶ O-īa p'anī Tachi Ak'ōrepá awara bīdaarā ichideerā p'anadamerā. Māirāta naapiara chok'ai p'irabaidait'ee ichita p'anapataadait'ee. Atuada-e pait'ee. Ma k'āyaara p'aareerā mimia oodait'ee Tachi Ak'ōre-it'ee māik'aapa Cristo-it'ee. Cristo ome ārapa eperāarā ak'ipataadait'ee reyrāk'a, ma mil años wāyaaru misa.

Satanás p'oyaada

⁷ Ma mil años wāyaap'eda, angelpa Satanás k'ena pēiit'ee ichi jīa badamāiipa. ⁸ Māpai ichi uchiait'ee na p'ek'au eujā jōmaade, jōmaarā eujādepemaarā k'ūrade. K'ūrait'ee Gog māik'aapa Magog, āchi soldaorā chip'edaidamerā jura chōodait'ee Tachi Ak'ōredeerā ome. Āchi soldaorā audú chok'ara p'anadait'ee, ipu tau nāusaa audú chok'ara paraaparik'a p'usa ide.

⁹ Māgiirā jīchoojida na eujāde māik'aapa Tachi Ak'ōredeerā wap'irajida; ichia p'uuru k'inia iru bī t'iak'auda edajāde p'anadap'edaarā māik'aapa taawa p'anadap'edaarā paara. Mamīda māga bī misa, it'ariipa t'ipitau baai cheji āchi īri māik'aapa āchi k'iniidachida. ¹⁰ Māpai Tachi Ak'ōrepá Netuara Poro Waibia, chi eperāarā k'ūradapa, bat'apit'aaji ma lagok'a t'ipitau azufre ome jērajēraa jira bidee. Mama ma nemīsia, ma ne-animal k'achia, chi seewa jarapari ome ichita miapi bapariit'ee, jō-ee.

Rey su-ak'i beepari waibia t'orroo bī

¹¹ Māpai mia unuji rey su-ak'i beepari waibia, t'orroo bī. Aīde Tachi Ak'ōre su-ak'i baji. Ichi k'īrapite na eujā māik'aapa pajā wēpadachida. Maarepida unu-e paji ma nībadamāi, wē-e pada perā. ¹² Māpai mia unuji piudap'edaarā; waibiara beerā, ek'ariara beerā paara. Māirā bainī p'anajida ma rey su-ak'i beepari k'īrapite. Māpai angeleerāpa librora

ewat'ijida. Ma librode ne-inaa jōma eperāarāpa oopatap'edaa p'ā baji. Awaraa libro ichiaba ewat'ijida. Māgide Tachi Ak'ōre ome ichita p'anapataadait'eerā t'ī p'ā jēra baji. Tachi Ak'ōrepa ma piudap'edaarāpa oopatap'edaa p'āda māik'aapa chok'ai p'anīrā t'ī p'āda ak'iji jarait'ee chisāgiirā wāpii ichi truadee māik'aapa chisāgiirā atuapii. ¹³ Ma piudap'edaarā p'usadeepa p'irabai uchiajida. Piudap'edaarāmāipa ichiaba uchiajida. Tachi Ak'ōrepa ma piudap'edaarā jōmaarāpa ne-inaa oopatap'edaa ak'iji jarait'ee pia wa k'achia. ¹⁴ Māpai angeleerāpa k'achia beerā jōmaweda māik'aapa piudap'edaarā p'anapatamāi bat'at'aajida ma lagok'a t'ipitau jērajēraa jira bidee. Maadamāipa apida piuda-e paji. Māgí lagok'a eperāarā piuda t'ēepema apata. ¹⁵ Mamaa ichiaba bat'at'aajida jōmaweda t'ī p'ā-ee beerā ma libro chok'ai p'anīrā t'ī p'ā jēra bide.

21

Pajā chiwidi māik'aapa eujā chiwidi

¹ Māpai mia unuji pajā chiwidi māik'aapa eujā chiwidi, naapema pajā māik'aapa eujā p'usa ome jōdarida perā. ² Unuji p'uuru Tachi Ak'ōrepa ichi-it'ee jirit'erada. Māgí Jerusalén p'uuru chiwidi baai cheji it'ariipa, Tachi Ak'ōre baparimāipa. Pi-ia baji. Wēra chi-oo pi-ia jíparik'a miak'āit'ee pak'āri, māga pik'a baji ma p'uuru. ³ Māgá ak'īmaa bide ūriji ángel Ak'ōre su-ak'i beeparideepa golpe pedeero:

—Irá Tachi Ak'ōre bapari eperāarā t'āide. Bapariit'ee eperāarā ome. Ichi p'uuru padait'ee. Tachi Ak'ōre ichi k'ap'ia bapariit'ee āra ome māik'aapa āra Ak'ōre pait'ee. ⁴ Ichia eperāarā tauba jōmaweda wēpapiit'ee. Mārā waa piuda-e pait'ee; waa jarajēeda-e pait'ee; waa p'ua sentida-e pait'ee, irua māgee naawedapema ne-inaa jōmaweda wēpapiit'ee perā.

⁵ Māpai chi su-ak'i bipa ma rey su-ak'i beeparide māgaji:

—Irapi mia ne-inaa jōma chiwidi papiit'ee.

Ichiaba mimaa māgaji:

—P'āji nāgí pedee, mia wāarata jarapari perā.

Maap'eda māgaji:

⁶ —Oojipi mia k'īsia iru bada. Mīta Alfa; nejōmaata naa. Ichiaba mīta Omega; nejōmaata t'ee. Apida opisia nībi pīrā, mia pania pari teeit'ee eperāarā chok'ai p'anapipari, māgí pania poatri uchia bidepema. Māgí pania tok'āri, ichita mī ome bapariit'ee. ⁷ K'achia p'oyaaparipa māgí ne-inaa chiwidi jōmaweda iru bait'ee. Ma awara mīta iru Ak'ōre pait'ee; jōdee iru mī warra pait'ee. ⁸ Mamīda waawee-idaa beerā mīde ijāadait'ee; ijāa amaarutaarā jōmaweda ijāadak'aa beerā ome; k'achia ooi awaa p'anīrā; chīara peepataarā; p'ek'au oopataarā; jaipanaarā petau tau k'awaa beerā ome; ne-inaa juapa ooda k'īrapite it'aa t'ipataarā māik'aapa jōmaweda seewa jarapataarā; māgeerā p'ananaadait'ee ma lagok'a t'ipitau azufre ome jērajēraa jira bide māik'aapa t'ēepema piuda apata mama piudait'eeda aji, ichita māgá mī ik'aawaapa t'īmī p'anapataadait'ee perā.

Jerusalén p'uuru chiwidi

⁹ Māpai ángel mimaa cheji. Māgí angeleerā sieteerāpa vaso ne-inaa k'achiapa ipuru iru p'anadap'edaadepema paji. Māgípa mimaa māgaji:

—Chéji. Mia ma Oveja Chak'e wēra pīmaa ak'īpiit'eeda aji.

¹⁰ Ma k'āimok'araa pik'a bide Tachi Ak'ōre Jaurepa unupida mimaa, māgí angelpa mī ateeji ee it'ia bi nok'odee. Mama p'anīde ichia mimaa ak'īpiji Tachi Ak'ōre p'uuru jirit'erada, Jerusalén, baai cheru it'ariipa, Tachi Ak'ōre baparimāipa. ¹¹ Ma p'uuru urua nībaji Tachi Ak'ōre k'īra wāreepa. Urua baji māu pi-ia bēi-sāa jaspek'a. ¹² Ma p'uuru t'īak'au nībaji muralla waibia it'ia bipa. Aide t'īupata doce paraaji. Ma t'īupata chaa ángel aba bainī baji. Ichiaba ma t'īupata chaa Israeldeepa uchiadap'edaa èreerā docedepema

tí aba p'ã baji. ¹³ Ma muralla i chaa t'íupata õpe-õpee p'anajida. Ak'õrejíru uchiapari eere t'íupata õpee paraaji; norte eere ichiaba; sur eere ichiaba; ak'õrejíru baaipari eere ichiaba. ¹⁴ Ma p'uuru t'íak'au níbada muralla edupema basa doce iru baji. Ma basa māu pi-iadée ooda paji. Mágí basa chaa íri Oveja Chak'e ome nipapatap'edaarā doce t'ídepema tí aba p'ã baji.

¹⁵ Ma ángel mímama pedee badapa pak'uru nñeedee ooda juade atee wáji. Mágipa ma p'uuru chaamama beeji; chi muralla, chi t'íupatamái paara. ¹⁶ Ma p'uuru kuádria baji. Angelpa mágí pak'urupa chaak'ári, dos mil doscientos kilómetros baji. Chi teesoo chi jobia, chi it'ia paara dos mil doscientos kilómetros baji. ¹⁷ Ma muralla ichiaba chaaji. Sesenta y cinco metros baji, esperáarápchaapatak'a, mágá chaa bada perá ma angelpa.

¹⁸ Ma muralla māu pi-ia jaspedee ooda paji. Chi p'uuru nñeedee ooda paji; nñee pi-ia, maarepida nejarra wée. Béi-sää baji vidriok'a. ¹⁹ Ma muralla basadepema māu, māu pi-ia ome p'oira baji; nägee māu pi-ia k'íra t'ádo, chi naapema basa māu pi-ia jaspe ome; araarepema zafiro ome; omé eerepema ágata ome; õpee eerepema esmeralda ome; ²⁰ k'ímarí eerepema ónice ome; joisomaa eerepema cornalina ome; seis eerepema crisólito ome; siete eerepema berilo ome; ocho eerepema topacio ome; nueve eerepema crisoprasa ome; diez eerepema jacinto ome; once eerepema amatista ome. ²¹ Ma murallade t'íupata doce perla docedee ooda paji; t'íupata chaa perla abaadee. Calle jā nñeedee ooda paji; nñee pi-ia, maarepida nejarra wée. Béi-sää baji vidriok'a.

²² Miá Tachi Ak'õre te waibia unu-e paji ma p'uuru de, Tachi Ak'õre Waibia mama bapari perá ma Oveja Chak'e ome. Árata ma p'uuru depema Ak'õre te waibiak'a, áramaa it'ari p'aníirápma mama ichita it'aa t'ípataadait'ee perá. ²³ Ma p'uuru p'aníirápma ak'õrejíru jéra wa atane ídaa faltada-e pait'ee, Tachi Ak'õre k'íra wâreepa jérait'ee perá ma p'uuru íri mäik'aapa ma Oveja Chak'e ídaait'ee perá lamparak'a. ²⁴ Ma p'uuru ídaade na eujádepemaará k'íra t'ádo nípapataadait'ee mäik'aapa na eujádepema reyrápaa áchi net'aa pi-ia aneedait'ee ma p'uuru de, Tachi Ak'õremaa tee k'inia p'anadairá. ²⁵ Ma murallade t'íupata jómaweda ichita ewa níbait'ee. Jíadak'aa pait'ee; mama p'árik'ua wé-e pait'ee perá. ²⁶ Na p'ek'au eujádepemaarápna net'aa pi-ia iru p'aní aneedait'ee mäik'aapa Tachi Ak'õremaa teedait'ee. ²⁷ Mamída ma p'uuru de ne-inaa k'achia apida unuda-e pait'ee. K'achia oopataará apida mäik'aapa seewa jarapataará apida mama unuda-e pait'ee. Aba unudait'ee Tachi Ak'õrepa tí p'ápidará Oveja Chak'e librode.

22

¹ Mápai ma angelpa mímama ak'ípiji to uchia bi Tachi Ak'õre Oveja Chak'e ome su-ak'i beeparideepa. Aídepema pania maarepida nejarra wée baji. Béi-sää baji vidriok'a. Ma paniapa esperáarápichita chok'ai p'anapata. ² Mágí to weepachi p'uuru calle jā esaííak'a. To i chaa pak'urura paraaji. Mágipa esperáarápichok'ai p'anapipari. Mágí nejó chaula doce chaupari año abaade. Chi k'írupa esperáarápichok'ai k'íra t'ádo jípapari. ³ Ma p'uuru de wé-e pait'ee ne-inaa apida Tachi Ak'õrepa k'achiade baaipida, naapema esperáarápma p'ek'au k'achia oodap'edaa k'aurepa. Mágá pait'ee Tachi Ak'õre, Oveja Chak'e ome su-ak'i beepari ma p'uuru de bapari perá. Mama ichideerápma ichita it'aa t'ípataadait'ee irumaa. ⁴ Iru k'íra unudait'ee mäik'aapa áchi tau biíride iru tí p'á iru p'aneedait'ee. ⁵ Mama p'áriu-e pait'ee. Ichideerápma lámpara ídaa wa ak'õrejíru jéra faltada-e pait'ee, Tachi Ak'õre Waibia jérapariit'ee perá áchi íri. Reyrák'a ichita p'anapataadait'ee iru ome iru truade.

Taará-ee Jesucristo waya cheit'ee na eujádee

⁶ Mápai ma angelpa mímama mágaji:

—Nāgí pedee ijāapia bi wāara perā. Tachi Waibiapa ichi Jaure pēji wāarata jara-pimerā ichi pedee jarapataarāmaa. Ichia aupaita pēji ichi ángel, māgipa ichideerāmaa k'awaapimerā ne-inaa taarā-ee p'asait'ee.

7 Jesupa māga bi:

—¡Úriti! ¡Taarā-e mi cheit'ee! O-ia p'aní jōmaweda oopataarā Tachi Ak'ore Jaurepa jarapi bik'a na p'ādade.

8 Mi, Juanpata unuji māgí ne-inaa jōmaweda angelpa mīmaa unupida. Ichiaba miata ūriji ma pedee jōmaweda irua mīmaa jarada. Maap'eda mi bedabaidachi ma ángel k'īrapite irumaa it'aa t'īt'ee. **9** Mamīda ichia māgaji:

—Jāga oonáaji! Pik'a māik'aapa pi īpemaarāk'a mi Tachi Ak'ore-it'ee mimiapari. Parā mimiapata iru-it'ee, jaradak'āri Tachi Ak'ore Jaurepa jarapi bik'a māik'aapa jōmaweda ijāapataarā mimiapata iru-it'ee oodak'āri na pedee p'ādade jara bik'a. Tachi Ak'oremaa aupaita it'aa t'īpáde aji.

10 Ichiaba māgaji:

—Ne-inaa maarepida oonáaji eperāarāpa k'awaanaadamerā Tachi Ak'ore Jaurepa jarapida na p'ādade, taarā-e aīde jara bi p'asait'ee perā. **11** Maperā awaraarāmaa ne-inaa k'achia oopataarāpa at'āri māga oopataadait'ee māik'aapa k'achia ooi awaa p'anapataarā at'āri māga p'anapataadait'ee. Jōdee ne-inaa pia oopataarāpa at'āri māga oopataadait'ee māik'aapa awara bidaarā Tachi Ak'ore-it'ee at'āri oopataadait'ee irua oopi bik'a.

12 Jesupa māga bi:

—¡Úriti! Taarā-e mi cheit'ee ne-inaa mia k'īsia iru bi jōmaarāmaa teede. Ma ne-inaa teeit'ee eperā chaachaa, irua ne-inaa oopata pari na eujāde bak'āri; ne-inaa pia irua oopata pari maa-e pīrā ne-inaa k'achia irua oopata pari. **13** Mita Alfa; nejōmaata naa. Ichiaba miota Omega; nejōmaata t'ēe.

14 'O-ia p'aní chi p'aru t'ōdap'edaaarā Oveja Chak'e waade, āchia p'ek'au k'achia oopatap'edaa wēpamerā. Māirāta k'odait'ee ma pak'uru eperāarā chok'ai p'anapiparidepema māik'aapa t'īudait'ee ma p'uuru chiwidi t'īupatamāi. **15** Mamīda ma p'uurude unudak'aa pait'ee nāgee eperāarā: k'achia ooi awaa p'anapataarā; jaipanaarā; petau tau k'awaa beerā; p'ek'au oopataarā; chīara peepataarā; ne-inaa juapa ooda k'īrapite it'aa t'īpataarā māik'aapa jōmaweda seewa jarapataarā chīara k'ūrapataarā ome. Māgeerāta unuda-e pait'ee ma p'uurude.

16 Jesupa māga bi:

—Mi ángel pēji irua na jōma k'awaapimerā pīmaa, pia jōdee k'awaapimerā mide ijāapataarāmaa, āchi chip'epata chaa. Mi Rey Daviddeepa uchiada. Mi chi īdatipododepema lucerok'a bi.

17 Tachi Ak'ore Jaure māik'aapa Oveja Chak'e wēra; Cristodeerāpa eperāarāmaa jarapata:

—¡Chéti!

Jōmaarāpa na pedee ūrirutaarā auk'a jaradaipia bi:

—¡Chéti!

Jōma opisia p'anīrā chedaipia bi eperāarā chok'ai p'anapipari pania tote, māgá ichita p'anapataadait'ee. Māgí pania Tachi Ak'orepa pari teepari chi to k'inia p'anīrāmaa.

Juanpa ūraada na libro p'ā auparude

18 Irá mia ūraait'ee chi ūrirutaarāpa Tachi Ak'ore Jaurepa jarapida na p'ādade. K'īrak'aupai Tachi Ak'ore Jaurepa na p'ādade jarapida awara jarateedai. Apidaapa māga ooruta pīrā, Tachi Ak'orepa ma ne-inaa k'achia jarada na p'ādade, māga p'asapii āchimaa. **19** Ma awara k'īrak'aupai wēpapidai Tachi Ak'ore Jaurepa jarapida pedee na p'ādade bi. Apidaapa māga ooruta pīrā Tachi Ak'orepa iru bapi-e pait'ee ichi p'uuru chiwidide, na p'ādade jara bi. K'opi-e pait'ee ma eperāarā chok'ai p'anapipari pak'urudepema, aī p'uuru bi.

²⁰ Jesucristo, chi na p'ãdade jara b¡ k'awapidapa mãgapari:
—Taarã-e mi cheit'eeda apari.

Mi, Juanpa jara b¡:

—¡Amén! ¡Chéji, Tachi Waibia Jesús!

²¹ Mia it'aa iidi b¡ Tachi Waibia Jesucristopa parã jõmaweda pia ak'í bapariimerã. Amén.